

**«Samur» Ləzgi Milli Mərkəzinin
dəstəyi ilə nəşr edilmiş bu kitab
Qusar şəhərinin tanınmış ziyahısı
Yaqubxan Cavadovun xatirəsinə
həsr olunmuşdur.**

AZƏRBAYCANCA-LƏZGİCƏ LÜĞƏT

**Tərtibçilər: S.Q.Kərimova
və M.N.Məlikməmmədov**

**Azərbaycan
nəşriyyatı**

BAKI - 2020

**АЗЕРБАЙЖАН ЧІАЛАННИ
ЛЕЗГИ ЧІАЛАН
ГАФАРГАН**

**ТукІуьрайбур: С.Къ.Керимова
ва М.Н.Меликмамедов**

M 01(01)

Rəyçilər:

Əhmədullah Gülməhəmmədov, filologiya elmləri doktoru,
Rusiya Təbii Elmlər Akademiyasının akademiki
Əjdər Ağayev, pedaqoji elmlər doktoru, professor,
Rusiya Pedaqoji və Sosial Elmlər Akademiyasının akademiki
Faida Qəniyeva, filologiya elmləri doktoru

Рецензентар:

Агьмедулагь Гуьлмегьамедов, филологиядин илимрин доктор,
Аждер Агьаев, Россиядин Тебии Илимрин Академиядин академик,
педагогикадин илимрин доктор, профессор,
Россиядин Педагогикадин ва Социал Илимрин Академиядин академик
Фаида Гьаниева, филологиядин илимрин доктор

M 01(01) **Azərbaycanca-ləzgiçə lüğət** –
Tərtibçilər: S.Q.Kərimova və M.N.Məlikməmmədov.
– Bakı, “Azərbaycan” nəşriyyatı, 2020.

M 01(01) **Azərbaycan çalanni lezgi çalanan gəfərgən** –
Tuyk 1uyraybur: S.Kь.Kerimova va M.N.Melikmamedov.
– Baku, “Azərbaycan” çapxana, 2020.

M $\frac{4804000000 - 001 (2020)}{M670(07) - 2020}$ qarr 10

İSB N9952-33-024-3 qarr 10

ÖN SÖZ

Geniş oxucu kütləsinə təqdim olunan “Azərbaycanca-ləzgiçə lüğət” bu sahədə ilk böyük nəşrdir. 2015-ci ildə “Ləzgiçə-azərbaycanca lüğət”i oxuculara çatdırmışdıq. Yeni lüğət öz qarşısına Azərbaycan dilini öyrənənlərə, habelə Azərbaycan dilindən ləzgi dilinə tərcümə ilə məşğul olanlara kömək etmək məqsədi daşıyır. Lüğətin Azərbaycan ədəbi dilinin sözlərini araşdıranlara da köməyi olacaqdır.

Bu lüğət tərtib edilərkən 1950-ci ildən indiyədək nəşr olunmuş rusca-azərbaycanca, rusca-ləzgiçə, həmçinin azərbaycanca-rusca, ləzgiçə-rusca lüğətlərdən, həmin dillərdə çapdan çıxmış orfoqrafiya lüğətlərindən və izahlı lüğətlərdən istifadə olunmuşdur.

Lüğətə əsasən müasir Azərbaycan ədəbi dilinin leksikası daxil edilmişdir. Həmçinin burada keçmiş dövrlərə aid bədii ədəbiyyatda təsadüf edilən bir çox sözlər (klassik ədəbiyyatda işlənən sözlər, elmi və texniki terminlər, məhəlli sözlər və s.) də öz əksini tapmışdır. Çox az işlənən, yaxud da heç işlənməyən bir sıra sözlər, eyni zamanda müasir ədəbi dildə işlənən, lakin dilin saflığına xələl yetirən, onun qanunları ilə uzlaşmayan sözlər lüğətə daxil edilməmişdir.

Lüğətdə Azərbaycan dilində işlənən idiomatik ifadələrə, frazeoloji tərkiblərə geniş yer ayrılmışdır. Onların ləzgiçə müvafiq qarşılığı, bu kimi qarşılıq olmadıqda isə izah şəklində tərcüməsi verilmişdir.

Bütün Azərbaycan sözlərinin yanında nitq hissələrini göstərən qrammatik işarələr, lazım gəldikdə, sözlərin hansı sahədə işləndiyini bildirən stilistik və s. işarələr qoyulmuşdur.

Təqdim olunan lüğət əsasən tərcümə lüğətidir. Buna baxmayaraq, izahlı lüğət ünsürləri də saxlanmışdır.

Lüğət Azərbaycan və ləzgi dillərini öyrənənlərə töhfədir.

Oxuculardan xahiş edirik ki, lüğətlə bağlı irad və təkliflərini bu ünvana bildirsinlər:
sedagetkerimova@gmail.com

ГЪАХЪУН

Келдайбурун гегъенш къатар патал туькӀурнавай «Азербайжан чӀаланни лезги чӀалан гафарган» сифте яз акъуднавай чӀехи гафарган я. 2015-йисуз чна келдайбурув «Лезги чӀаланни азербайжан чӀалан гафарган» агакъарнай. ЦӀийи гафарганди азербайжан чӀал чириз кӀанзавайбуруз, гъакӀни азербайжан чӀалай лезги чӀалаз таржумаяр ийизвайбуруз куьмек гуда. Гъа са вахтунда азербайжан чӀал чиз, лезги чӀал гегъеншдаказ чириз кӀандайбурувайни адакай менфят къачуз жеда. Идалай гъейри гафарган азербайжан эдебият чӀала авай гафар кӀватӀунин ва абур сад-садахъ авунин кардани бакара къведа.

И гафарган туькӀурдайла 1950-йисалай инихъ акъатнавай урус чӀаланни азербайжан чӀалан, урус чӀаланни лезги чӀалан, гъакӀни азербайжан чӀаланни урус чӀалан ва лезги чӀаланни урус чӀалан гафарганрикай, и чӀаларал акъатнавай орфографиядин ва чӀалан гафарин мана ачухардай гафарганрикай гегъеншдиз менфят къачунва.

Санлай къачурла, гафарганда исятда авай азербайжан эдебият чӀалан лексикадиз талукъ гафар гъатнава. Идалай гъейри, алатай девиррин чешмейра гъатнавай гафарикайни (Азербайжандин классик эдебиятдин, фольклордин гафарикай, илимдин макъалайра авай илимдинни техникадин терминрикай, са къадар нугъатрин гафарикай) менфят къачунва. Исятда авай азербайжан эдебият чӀала гъатнавай, амма умуми азербайжан чӀалаз къецӀ гузвай, и чӀалан нормайрив къазвачир гафар гафаргандик акатнавач.

Гафарганда азербайжан чӀала гегъеншдаказ менфят къачузвай мягъкем ибарайриз ва гафарин маналу кӀватӀалризни чка ганва. Лезги чӀала абурув къазвай ибараяр къалурнава, гъакӀни ихътин ибараяр авачтӀа, гафарин манаяр ачухардай таржумаяр ганва.

Манадин ва грамматикадин къетӀенвилериз килигна чара авунвай гафар – чӀалан паяр куьруь авунвай гафаралди ганва.

Гъилевай гафарган таржумадин гафарган я, амма гъа са вахтунда адак баянрин гафаргандин элементарни ква.

Гафаргандикай грамматикадин лишанрикай, гафарин алакъайрин мумкинвилерикай, чпикай гзаф менфят къачузвай фразеологиядин тахарикай малуматар гудай ктаб хъизни менфят къачуз жеда.

Гафарганди азербайжан чӀални лезги чӀал чирунин карда келдайбуруз куьмек гуда.

Чна келдайбурувай гафаргандихъ галаз алакъалу чпин теклифар sedagetkerimova@gmail.com адресдиз ракъурун тӀалабзава.

LƏZGİ DİLİ

İber-Qafqaz dillərinin nax-dağıstan qrupunun (əvvəllər nax-ləzgi və yaxud çeçen-ləzgi qrupu adlanırdı) ləzgi yarımqrupuna aid olan ləzgi dili dünyanın qədim dillərindən biridir. Onu tədqiq edən yerli və xarici alimlərin bir qismi əvvəllər bu dilin 4 min il bundan əvvəl yarandığını israr edirdi. 1965-ci ildə “Znaniye – sila” jurnalında dərc olunmuş “Açılmamış sirlər adası” (“Ostrov nerazgadannıx tayn”) məqaləsinin müəllifi V.Şevoroşkin bir sıra tutarlı dəlillərə əsaslanaraq, ləzgi dilinin azı 5 min illik tarixə malik olduğunu bildirdi. Bundan sonra bir sıra alimlər bu dilin 7 min il bundan əvvəl mövcud olduğunu göstərdilər. Nəhayət, ləzgi dilinin sivilisasiyanın ilk dillərinə aid olmasına dair elmi məqalələr yazıldı, onun xett, xurrit, urartu dillərinə yaxınlığı dil materialı əsasında sübuta yetirilməyə başlandı. Həqiqətən də müasir ləzgi dilində vaxtilə həmin dillərdə işlənmiş və mənasını olduğu kimi saxlamış onlarca söz vardır.

Bir sıra alimlər qədimlik baxımından ləzgi dilini hind-çin dilləri ilə müqayisə edirlər. Çünki ləzgi dilində sözlərin əksəriyyəti bir və ya iki hecalı (dilçi alimlərin son araşdırmalarına görə lüğət fondunun 56 faizindən çoxu) olduğuna görə belə müqayisə üçün əsas yaranır. Lakin həmin dillərdən fərqli olaraq, ləzgi dilində sözlərin yaranmasının özünəməxsus qanunauyğunluqları vardır.

Qədim ləzgi sözlərinin əksəriyyəti asan və yadda qalan olmaqdan ötrü şeirvari, qafiyəli yaradılıb. Hətta bədən orqanlarının adları da qafiyəlidir. Məsələn: “кьил” (“baş”), “вил” (“göz”), “гьил” (“əl”), “кьуьл” (“ayaq”) və s. Üç səsdən ibarət sözlərin istər ilk, istər orta, istərsə də son fonemini dəyişdikdə onlarca yeni söz əmələ gəlir. Məsələn, “гap” (“külək”) sözünün birinci fonemini dəyişdikdə “пap” (“yük”), “гap” (“ağac”), “чap” (“kağız”), “cap” (“yun”), “xap” (“dolu”), “цIap” (“xətt”), “kIap” (“oxlov”), “гьap” (“mala”), “хьap” (“xərək”), “чIap” (“saç”) və s. yeni sözlər alınır. İlk və sonuncu fonemi dəyişdikdə 7-12 çalar yaradan sözlər çoxluq təşkil edir. Məşhur gürcü alimi Q.V.Topuria bu cür birhecalı sözləri azı 4-5 min illik tarixə malik xalis ləzgi sözləri adlandırır.

Maraqlıdır ki, ləzgi dilində yer üzündə ilk baxışda həyat nişanəsini əks etdirən nə varsa, qədim insanın ilk dərk edib ad qoya biləcəyi bütün şeylər birhecalı sözlərlə ifadə olunur. Məsələn: “Чил” (“Yer”), “цав” (“göy”), “Пагь” (“Günəş”), “Варз” (“Ay”), “гьед” (“ulduz”), “ял” (“hava”), “яд” (“su”), “цIай” (“od”), “кьай” (“soyuq”), “циф” (“bulud”), “гap” (“külək”), “марф” (“yağış”), “векь” (“ot”), “гap” (“ağac”), “экв” (“işiq”), “югь” (“gündüz”), “йиф” (“gəcə”), “накьв” (“torpaq”), “кьван” (“daş”), “сыв” (“dağ”), “гьуьл” (“dəniz”) və s. Belə sözlər ləzgi dilində olduqca çoxdur.

Görkəmli rus şərqşünası P.K.Uslar sadəliyinə, zənginliyinə, axıcı və rəvan olmasına görə ləzgi dilini şeir dili adlandırmışdı və göstərmişdi ki, ləzgilərin öz dilinə məhəbbəti onların atalar sözlərində geniş əksini tapıb.

Ötən əsrin 30-cu illərində məşhur dilçi alim Hacıbəy Hacıbəyov yazmışdı: “Ləzginin birinci və ən böyük qüdrəti onun dilidir”. Ləzgi dili və ləzgilərin ana dilinə münasibəti ilə əlaqədar rus, gürcü, alman, fransız, ingilis, ərəb, norveç, isveç alimləri də maraqlı fikirlər söyləmişlər.

Məşhur ərəbşünas, tarix elmləri doktoru, professor Amri Şixsaidovun yazdığı kimi, hələ X əsrdək ləzgi dilində kitablar mövcud idi və ləzgi ədəbi дили yaranmışdı. Ərəb tarixçisi Zəkəriyyə əl-Qəzvininin verdiyi məlumatla görə XI əsrdə böyük səlcuq vəzir Nizam ül-Mülkün göstərişi ilə Dərbənddə və onun ətrafında açılmış mədrəsələrdə dərslər iki dildə – ərəb və ləzgi dillərində keçilirdi. Həmin dövrdə əl-Muzaninin “Müxtəsər” kitabı və İmam Şafinin qanunlara aid kitabı ləzgi dilinə tərcümə olunmuşdu. 1131-ci ildə Dərbənddə olmuş Əbu Həmid Məhəmməd əl-Qarnati şəhər məclisində əmirin əl-Mahamilinin “Kitab əl-Mukni” əsərini buraya toplaşanlara oxuduğunu və 13 dildə onlara izah etdiyini bildirir. Birinci ləzgi dilinin adı çəkilir. V.V.Latışevin, N.A.Karaulovun, Q.A.Klimovun və bir çox başqa alimlərin yazdığı kimi, antik yunan və latın müəlliflərinin əsərlərində də ən çox adı çəkilən Qafqaz dillərindən biri ləzgi dilidir.

Əsrlər boyu baş verən işğallar ləzgi xalqı kimi ləzgi dilini də bir sıra məhrumiyyətlərə düşür etdi. Məhəmməd həsən Vəlili özünün 1921-ci ildə Bakıda nəşr olunmuş “Azərbaycan. Coğrafi-təbii, etnoqrafik və iqtisadi mülahizat” kitabında haqlı olaraq yazmışdı: “Ləzgi xalqları müxtəlif xalqların uzun müddətli hökmranlığına baxmayaraq, öz dillərini və ilkin xarakterlərini qoruyub saxlaya bilmişlər. Təbii şəraitin səbəb olduğu Qafqaz dağlarındakı uzun müddət davam edən ayrılmanın belə bir nəticəsi olub ki, ləzgilər müxtəlif dillərdə danışan çoxlu tayfalara ayrılıblar.”

Tarixi məxəzlərdən məlum olduğu kimi, ləzgi dili vaxtilə Qafqazda ən çox işlənən dillərdən biri olmuşdur. Semyon Bronevskinin 1823-cü ildə Moskvada çap etdirdiyi “Qafqaz haqqında ən yeni coğrafi və tarixi məlumatlar” (“Noveyşiye geoqrafiçeskiye i istoričeskiye izvestiya o Kavkaze”) kitabında qeyd etdiyi kimi, o vaxt nəinki Cənubi Dağıstanın və Azərbaycanın şimal bölgəsinin, həmçinin Dağıstanın Cenquten, Akuşa, Qaraqaytaq, Kubaçi, Tabasaran, Qazıqumux əyalətlərinin əhalisi, eyni zamanda Dərbəndin və Şirvanın xeyli əhalisi də ləzgiyə danışdı. 1636-1638-ci illərdə Qafqazda olmuş Adam Oleari Şabran əhalisinin ləzgi dilində danışdığını qeyd etmişdi. Bununla yanaşı, başqa müəlliflərin də yazdığı kimi, XVIII-XIX əsrlərdə Qafqazda ən çox işlənən dil tatar (azərbaycan) dili, ikinci ləzgi dili idi. Akademik Q.A.Klimov ötən əsrin 60-cı illərində Qafqazın ən çox işlənən beş dili sırasında ləzgi dilinin dördüncü yerdə dayandığını göstərir. Hazırda təkcə Azərbaycanda və Dağıstanda 1 milyondan çox əhali bu dildə danışır.

Ləzgi dil qrupuna daxil olan ləzgi, tabasaran, ağıl, rutul, saxur, qırız, buduq, arçi, udin, xınalıq dilləri arasında ən çox tədqiq olunan ləzgi dilidir. İndiyədək tədqiq olunmamış

haput və cek dilləri də bu qrupa daxildir.

Filologiya elmləri namizədi N.Abdulmütəllibovun 2004-cü ildə Mahaçqalada rus dilində çap etdirdiyi “Ləzgi dilşünaslığına dair məlumat kitabı”ndan məlum olduğu kimi, hələ 10 il bundan əvvələdək ləzgi alimləri və 20-dək ölkələrin tədqiqatçıları ləzgi dili ilə bağlı 3300 məqalə, oçerk və kitab yazmışlar. Təkcə son 40 il ərzində 2 minədək məqalə, 30-dan çox kitab çap olunub. Biblioqrafik məlumatda 800-dək müəllifin məqalə və kitablarının adları göstərilib.

Ləzgi alimləri tərəfindən bu dilin elmi cəhətdən öyrənilməsi XIX əsrdən başlanmışdır. Həmin dövrdə Qəzənfər bəy Zülfüqarov, Abucəfər Məmmədov, Həsən Alqadari kimi alimlərin ləzgi dili ilə bağlı elmi məqalələri və kitabları işıq üzü görmüşdür. XX əsrdə bu sahədə Hacıbəy Hacıbəyov, Abdul Qadir Alqadar (Alqadarski), Məhəmməd Hacıyev, Uneyzat Meylanova, Bukar Talibov, Racidin Heydərov, Əhmədullah Gülməhəmmədov, Şəmsəddin Səədiyev, Faida Qəniyeva, Kərim Kərimov, Ənvər Şeyxov, İsrafil Əfəndiyev kimi tanınmış dilçilər ləzgi dilinin tədqiq olunmasına və inkişaf etdirilməsinə böyük töhfələr vermişlər. Onlardan H.Hacıbəyov 1934-cü ildə “Ləzgi qrammatikası”, A.Alqadarski 1938-ci ildə “Ləzgi dilinin qrammatikası. I hissə” və 1941-ci ildə “Ləzgi dilinin qrammatikası. II hissə” kitablarını çap etdirmişlər. 1950-ci ildə rus alimlərinin “elmin Hannibalı” adlandırdıqları Məhəmməd Hacıyevin 35 min sözdən ibarət “Rusca-ləzgiyə lüğət” kitabını, 1962-ci ildə “Ləzgi dilinin qrammatikası. I hissə. Fonetika və morfologiya” və “Ləzgi dilinin qrammatikası. II hissə. Sintaksis” kitabları işıq üzü görmüşdür. Ümumiyyətlə, ötən əsrdə 30-dan çox ləzgi dilçi alimi bu sahədə səmərəli fəaliyyət göstərmişdir. Hazırda yaşlı nəslin nümayəndələri ilə yanaşı gənc alimlər də doğma dilin ayrı-ayrı sahələrini tədqiq etməklə məşğuldur.

Müasir dövrdə ləzgi dilçilik elmini filologiya elmləri doktorları Faida Qəniyeva, Qurban Akimov, Feyzudin Nağıyev, İsrafil Əfəndiyev, filologiya elmləri namizədi Nəriman Abdulmütəllibov kimi alimlər və başqaları zənginləşdirirlər. Akademik Ə.Gülməhəmmədov 2012-ci ildə 3 cilddən ibarət “Ləzgi dilinin izahlı lüğəti”ni çap etdirmişdir. Orta və ali məktəblər üçün ləzgi dili dərsliklərinin yazılmasında Ə.Gülməhəmmədovla yanaşı akademik Həmidullah Məhəmmədov, filologiya elmləri doktoru, professor Racidin Heydərov, həmçinin Saludin Səlimov, Akverdi Ramaldanov, Səlimxan Mirzəxanov, Nəfisət Əsədullayeva kimi alimlər də böyük əmək sərf etmişlər. Professor Yərəli Yərəliyev ləzgi dilinin qədim pelazgi, xürrit, xett, urartu dilləri ilə qohumluğunun öyrənilməsi sahəsində maraqlı tədqiqatlar aparmışdır.

Ləzgi dili dərsliklərinin yazılması və çapı 3 mərhələyə bölünür. İlk mərhələ XIX əsrin əvvəllərindən XX əsrin əvvəllərinədək olan dövrü əhatə edir. XIX əsrin ikinci yarısında çap olunmuş dərsliklərdən Qəzənfər bəy Zülfüqarovun “Küre əlifbası”nı və Abucəfər Məmmədovun “Küre əlifbası və oxu üçün ilk kitab”ını göstərmək olar. 1911-ci ildə Tiflisdə P.K.Usların əlifbası ilə yazılmış “Küre əlifbası və oxu üçün ilk kitab” dərsliyi çap olunmuşdur.

İkinci mərhələ 1928-1938-ci illəri əhatə edir. Sovet hakimiyyəti illərində, milli dillərə

qayğı dövrü adlanan həmin mərhələdə kütləvi şəkildə onlarca dərslik nəşr olunmuşdur. Bu mərhələnin ilk dərsliyi A.Alqadarskinin 1928-ci ildə çap etdirdiyi “Yeni ləzgi əlifbası və ilkin oxu kitabı”dır.

Ötən əsrin 40-cı illərindən sonrakı dövr üçüncü mərhələni təşkil edir. Bu dövrdə həm orta məktəblər, həm də ali məktəblər üçün ləzgi dilində onlarca dərslik çap olunmuşdur.

Ləzgi dilinin təmizliyinin qorunub saxlanması və daha da inkişaf etdirilməsində bir çox yazıçı və jurnalistlərin xidməti əvəzsizdir. Bu baxımdan Süleyman Stalskinin, Ziyəudin Əfəndiyevin, Rasim Hacınin, Əhəd Ağayevin, Əziz Aləmin, Feyzudin Nağiyevin, Zabit Rizvanovun, Ləzgi Nemətin, Qiyas Məcədovun, Qurban Akimovun, Müzəffər Məlikməmmədovun, Sədaqət Kərimovanın və başqalarının adlarını xüsusilə qeyd etmək olar. M.Məlikməmmədovun 2008-ci ildə işıq üzü görmüş “Лезги чӀалар» (“Ləzgi dilləri”) kitabı dilçilik elminə yaxşı töhfədir. Akademik Ə.Gülməhəmmədovun qeyd etdiyi kimi, müasir dövrdə ləzgi mətbuat orqanları sırasında doğma dilin təmizliyinin qorunub saxlanması və onun inkişaf etdirilməsi uğrunda mübarizədə yazıçı-jurnalist Sədaqət Kərimovanın rəhbərlik etdiyi “Samur” qəzetinin xidmətləri əvəzsizdir. Qəzet son illər “Тафаран” (“Lüğət”) rubrikası altında 4 minədək qədim və unudulmuş ləzgi sözlərini toplayıb xalqa çatdırmışdır.

Ləzgi dilinin elmi cəhətdən öyrənilməsinə hələ XVIII əsrdən başlayaraq alman, ingilis, rus, gürcü, erməni alimləri də böyük maraq göstərmişlər. XVIII əsrdə P.S.Pallasın, N.A.Güldenştedtin, XIX əsrdə Y.Klaprotun, R.F.Erkertin, A.A.Şifnerin, B.Dornun, A.Zavadskinin, XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərində K.F.Qanın, A.M.Dirrin, İ.İ.Pantuxovun, B.Efronun, N.Y.Marrın, N.Trubetskoyun, R.M.Şaumyanın, A.N.Genkonun, İ.K.Abuladzenin və başqalarının ləzgi dili ilə əlaqədar apardıqları tədqiqatlar bu gün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müasir dövrdə məşhur alman alimlərindən Volfqanq Şults, Martin Xaspelmat, İsveçrəli alim Marianna Beerle Moor və başqaları ləzgi dilinin müxtəlif sahələrini tədqiq etməklə məşğuldur. Onların elmi dissertasiyaları da ləzgi dili ilə bağlıdır. Artıq ABŞ, Norveç, Fransa, İngiltərə, Türkiyə, İsveçrə, Qırğızıstan, Ukrayna dilçiləri də ləzgi dili ilə yaxından maraqlanmağa başlamışlar.

Rus alimlərindən N.A.Güldenştedtin, P.K.Usların, Y.A.Bokaryovun, A.N.Qenkonun, Y.D.Deşeriyevin, L.İ.Jirkovun, Q.A.Klimovun, A.C.Kibrikin, M.Y.Alekseyevin ləzgi dilinin elmi cəhətdən öyrənilməsində xidmətləri xüsusilə çoxdur. Həmin alimlərdən birincisi 1819-cu ildə Moskvada çap etdirdiyi “Lezgistan və ya Lezginiya və lezgilər haqqında” (“О Лезгистане или Лезгинии и о лезгинцах”) kitabının, P.K.Uslar «Küre dili” (1896), L.İ.Jirkov “Ləzgi dilinin qrammatikası”(1941) kitablarının müəllifləridir.

Görkəmli rus şərqşünası P.K.Usların öz kitabını «Küre dili” adlandırması təsadüfi deyil. O vaxt lezgilərin digər vilayətləri ilə müqayisədə Küre vilayəti Rusiyada və xarici ölkələrdə daha çox tanınırdı. Qafqaz müharibəsi ilə bağlı əksər hadisələr burada baş vermiş, müridizm burada yaranmış, çarizmin müstəmləkəçilik siyasətinə qarşı mübarizənin mərkəzi bura olmuşdu. Ona görə də alim ləzgi dilini Küre vilayətinin adı ilə bağlayaraq, «Küre dili” kimi təqdim etmişdir.

Gürcü alimləri ləzgi dilini elmi cəhətdən araşdırmaq üçün xüsusilə böyük əmək sərf etmişlər. Bu baxımdan dünya şöhrətli dilşünas, akademik A.S.Çikobava, akademik A.Q.Şanidze, filologiya elmləri doktorları İ.Abuladze, Q.V.Topuria, V.İ.Kikilaşvili, U.A.Melikaşvili, R.S.Miminoşvili, B.K.Qiqineyşvili, E.F.Ceyranaşvili kimi alimlərin elmi axtarışları diqqətəlayiqdir. Təkcə ötən əsrdə 34 gürcü alimi ləzgi dili haqqında 200-ə yaxın elmi məqalə və kitab yazıb.

Dünya dilçilərinin diqqətini cəlb edən ləzgi dili üç böyük ləhcədən – Küre, Samur (əvvəllər Axtı ləhcəsi adlanırdı) və Quba ləhcələrindən ibarətdir. Küre ləhcəsinə Güne, Qurah, Yarki dialektləri, Samur ləhcəsinə Axtı və Doquzpara dialektləri, Quba ləhcəsinə Quba, Qusar, Qımıl-Küsnet dialektləri, U.Meylanovaya görə həm də Kuzun dialekti daxildir. Bundan əlavə ləzgi dilinin 20-dən çox şivəsi vardır.

Ləzgi ədəbi dilinin əsasını Küre ləhcəsinin Güne dialekti təşkil edir. Akademik Ə. Gülməhəmmədov uzun illər apardığı elmi axtarışlardan sonra ləzgi ədəbi dilinin 1500 ildən çox tarixə malik olduğunu göstərmişdir. Sovet hakimiyyəti illərində ruslaşdırma siyasətinin nəticəsi olaraq, səlis və rəvan ləzgi ədəbi dilinə, ehtiyac olmadığı halda xeyli rus sözləri gətirilib. Ötən əsrin 30-cu və 50-60-cı illərində bu proses daha güclü olub. Belə halların nəticəsi olaraq, hazırda ləzgi ədəbi dilində bir sıra rus sözləri də işlənir. Min il ərzində ərəb dilindən cəmi 1000 söz alındığı halda, 70 ildə rus dilindən 1500-dən çox söz alınıb. Fars, türk və ərəb dillərindən birlikdə bundan az söz gəlib. Müvafiq olaraq həmin dillərə də ləzgi dilindən bir sıra sözlər daxil olub.

Ötən əsrin 30-cu illərində “beynəlmiləl leksika” tərəfdarları ədəbi dilə yeni baxış adı altında yüzlərlə qədim ləzgi sözlərini başqa dillərdən alınmış sözlərlə əvəz etmiş, ədəbi dilin zənginləşdirilməsində təkcə Küre ləhcəsinin bəzi çalarlarından bəhrələnmiş, daha böyük ləhcələr olan Samur və Quba ləhcələrindən istifadə etməmişlər.

Müxtəlif dövrlərdə dilə bu cür basqıların olmasına baxmayaraq, ləzgi dilində alınma sözlər başqa dillərlə müqayisədə o qədər də çox deyildir. Elə ona görə də bəzi ləzgi dili dərslilərində haqlı olaraq yazılıb: “Ləzgi dili zəngin, rəvan, insanların hiss-həyəcanlarını, həyatın bütün çalarlarını dolğun əks etdirməyə qadir dildir. O, ləzgi xalqının tarixi, qüruru və namusudur. Onu qoruyub saxlamaq, inkişaf etdirmək bizim müqəddəs borcumuzdur”. Bu borcu yerinə yetirən ləzgi dilçi alimləri ötən 80 il (1932-2012) ərzində ləzgi dilinə aid onlarca elmi əsər və dərslik, həmçinin 52 lüğət və danışq kitabçalarını çap etdirmişlər. Bunların arasında üçdilli rus-ləzgi-alman, rus-ləzgi-ingilis lüğətləri və danışq kitabçaları da vardır. 2013-cü ildə S.Yüzbəyovanın və N.Abdulmütəllibovun redaksiyası ilə 40 min sözdən ibarət rusca-ləzgiyə lüğət çap olunmuşdur.

Ləzgi dilinin lüğət fondunun əsasını (70 faizdən çoxunu) xalis ləzgi sözləri təşkil edir. Ötən əsrin 70-ci illərindən sonra başqa dillərdən demək olar ki, sözlər alınmır. Lüğət fondu ancaq ləzgi dilinin daxili imkanları hesabına əmələ gələn yeni sözlərlə zənginləşir. Bu dil yeni sözlər əmələ gətirmək baxımından geniş imkanlara malikdir. Əksər hallarda bir sözün kökündən zəncirvari olaraq 3-4 və 5-8, bir sıra hallarda daha çox yeni sözlər yaranır. Məsələn, “цИйи” (“yeni”) sözündən aşağıdakı yeni sözlərin sırası əmələ gəlir:

цІийи - цІийиз - цІийиди - цІийидиз - цІийидаказ - цІийивилелди - цІийивилин - цІийивилиз - цІийибур - цІийизмаз - цІийивиляй və s.

Ləzgi dilində sözlər ən çox şəkilçilər vasitəsilə, prefiksasiya (önşəkilçi əlavə etmək), xüsusiləşmə, substantivləşmə (isimləşmə), birləşmə, yenidən birləşmə, qoşalaşma və yaxud təkrarlaşma, qarışıq qayda (*ни* bağlayıcısının köməyi ilə) və s. üsullarla yaranır. Yeni sözlər ən çox isimlərdən, sifətlərdən və feillərdən əmələ gəlir. İsimlərdən əksər yeni sözlər **-а, -и, -у, -уь, -вал, -бан, -хьан, -ви, -жув, -лу, -ган, -лух, -акь, -ек, -ац, -це, -кар, -баз, -дар** və s. şəkilçilər vasitəsilə yaranır.

Feillərdən yeni sözlər əsasən **ава-(иви-), ага-(иги-), ака-(ики-), акьа-(экьи-), ала-(или-), аца-(ацу-, ици-), хь-(х-)** formantlarının, «авун» («*etmək*»), «хьун» («*olmaq*») kimi köməkçi feillərin, inkar forması **-ч** şəkilçisinin, qadağan forması **т-, та-, те-, ти-, туй-** önşəkilçilərinin, **-мир** şəkilçisinin, qalan formalar əsasən **-з, -н, -рай, -а,- тIа, -ди** şəkilçilərinin köməyi ilə meydana gəlir. 30-dək şəkilçi isimlərdən, 10-dan çox şəkilçi sifətlərdən yeni zərflər əmələ gətirir.

Ləzgi dilini fərqləndirən cəhətlərdən biri də onun çoxmənalı sözlərlə zəngin olmasıdır. Eyni zamanda bu dilin fonetik sistemi də özünəməxsus xüsusiyyətləri ilə seçilir. O, samitlərlə olduqca zəngindir. Ləzgi dilində ismin 18 halı vardır.

Müasir dövrdə ləzgi dili geniş işlənir. Dağıstanın və Azərbaycanın bir sıra orta məktəblərində bu dil tədris olunur. Hər iki respublikada Ləzgi Dövlət Dram Teatrları fəaliyyət göstərir. Dağıstanın dövlət universitetlərində və pedaqoji institutlarda, Dərbənd pedaqoji kollecində ləzgi dili fakültələri fəaliyyət göstərir. M.Ə.Sabir adına Bakı pedaqoji kollecinin Qusar filialında bir neçə il ibtidai siniflər üçün ləzgi dili müəllimləri hazırlanmışdır.

Dağıstan Respublikasında ləzgi dili dövlət dillərindən biridir. Burada ləzgiyə dövlət qəzetləri və jurnalları, rayon qəzetləri, həmçinin müstəqil mətbuat orqanları, ləzgi radiosu və televiziyası fəaliyyət göstərir. Azərbaycanda ləzgi dilində “Samur” və “Qusar Kulaq” qəzetləri, “Çıraq” və “Alam” jurnalları nəşr olunur. Rusiya Federasiyasında ləzgi dilində zəngin bədii ədəbiyyat, elmi-texniki və elmi-kütləvi ədəbiyyat mövcuddur. Ləzgi şairləri və yazıçıları dünya ədəbiyyatı xəzinəsinə qiymətli əsərlər bəxş etmişlər.

LƏZGİ ƏLİFBASI

Ləzgilər tarix boyu 5 əlifbadan - alban, əcəm əlifbalarından, XIX əsrdə Qəzənfər bəy Zülfüqarovun köməyi ilə P.K.Usların tərtib etdiyi əlifbadan, XX əsrdə latın və kiril əlifbalarından istifadə etmişlər. Alban əlifbası deyilən ləzgi əlifbası 52 hərfdən ibarət idi. V əsrdə bu əlifba sadələşdirilərək, 37 hərf saxlanmışdı. V-VII əsrlərdə həmin əlifba ilə ləzgi dilində salnamələr, bədii əsərlər yazılmışdır. VII-VIII əsrlərdə Ərəb xilafəti 150 il ərəb işğalçıları ilə mübarizə aparmış ləzgilərdən qisas alaraq, onlara doğma əlifbanı qadağan etmiş, bu əlifba ilə yazılmış kitabları od vurub yandırmışdır. Buna baxmayaraq, ləzgilər doğma əlifbanı tərgitməmiş, özlərinə məxsus əcəm əlifbası yaratmışlar. XI əsrdək həmin əlifbanın boğaz səslərini ifadə edən 12 hərfi ləzgi (alban) həflərindən, qalanları ərəb həflərindən ibarət idi. Dağıstanın Quruş kəndindəki Hacı Zengi Buba pirinin divarından 788-ci ilə aid belə əlifba nümunəsi olan kitabənin, ləzgi kəndlərindən XI-XII əsrlərə aid belə yazıların tapılması da bunu sübut edir.

1896-cı ildə P.K.Usların “Küre dili” kitabında onun ləzgi maarifçisi Qəzənfər bəy Zülfüqarovun köməyi ilə tərtib etdiyi ləzgi əlifbası dərc olundu. Həmin əlifba 49 hərfdən ibarətdir. Ləzgi fonemlərini olduğu kimi verməkdə çətinlik çəkən alim yeri gəldikcə ingilis və gürcü həflərindən də istifadə etmişdi. 1871 və 1911-ci illərdə Tiflisdə bu əlifba ilə iki ləzgi dili dərsliyi çap olundu. Dağıstan arxivlərində P.K.Usların əlifbası ilə yazılmış sənədlər və məktublar saxlanılır. 1985-ci ildə ləzgi alimi Qalib Sadiqi tərəfindən 1919-cu ilin mart ayında Qəzənfər bəyin bu əlifba ilə yazdığı məktublar aşkar edilib. 1928-ci ilədək ləzgilər əcəm əlifbası ilə yanaşı bu əlifbadan da istifadə etmişlər.

1928-1938-ci illərdə latın qrafikasından istifadə olunmuş, bu əlifba ilə dərsliklər yazılmış, bədii və siyasi ədəbiyyat nəşr edilmiş, qəzet və jurnallar çap olunmuşdur. 1938-ci ildə SSRİ-də yaşayan bir sıra xalqlarla yanaşı ləzgilərin də əlifbası kiril əlifbasına keçirilmişdir.

Kiril əlifbasına keçərkən 49 ləzgi hərfini rusların 33 hərfi ilə işarə etmək mümkün olmadığına görə dilçilər bir neçə ləzgi fonemini aradan çıxardılar və rus əlifbasından ləzgi dilinə yabancı olan **ѐ, ш, э, ю, я, ъ, ъ** kimi həfləri gətirdilər. Ona görə də hazırda ləzgi ədəbi dilində bir sıra fonemlər çatışmır və bəzi sözlər tələffüz olunduğu kimi yazılır. Hazırki həflər dildəki bir sıra səsləri ifadə etmək iqtidarında deyildir.

Müasir ləzgi əlifbası 45 hərfdən ibarətdir. Onlardan 11-i saitləri əmələ gətirən həflərdir: **а, е, ё, и, о, у, уь, ы, э, ю, я**. Yerdə qalan həflərin 32-sinə samitləri əmələ

gətirən hərfilər deyilir: **б, в, г, гь, д, ж, з, й, к, къ, кь, кӀ, л, м, н, п, пӀ, р, с, т, тӀ, ф, х, хь, хь, ц, цӀ, ч, чӀ, ш, щ, ь**. Bir hərf - **ь** nə samitləri, nə də saitləri əmələ gətirən hərfələrə aid deyil.

Ləzgi ədəbi dilində 6 sait var: **а, э(е), аь(я), и, у, уь**. Rus dilindən alınmış sözlərdə **о** və **ы** saitləri də var. Saitlərdən **у** və **уь** dodaqlanan, qalanları dodaqlanmayan səslərdir. **Щ** və **ы** hərfəri ləzgi dilində heç bir səs əmələ gətirmir. Onlar rus dilindən və bəzi başqa dillərdən alınmış sözlərdə işlənməkdən ötrü əlifbaya daxil edilib.

Ləzgi əlifbasında hərfərin sıra düzümü rus əlifbasında olduğu kimidir. Samit əmələ gətirən hərfərdən 14-ü dodaqlanandır: **г-гв, гь-гьв, з-зв, к-кв, къ-къв, кь-кьв, кӀ-кӀв, с-св, т-тв, тӀ- тӀв, х-хв, хь-хьв, ц-цв, цӀ-цӀв**.

Ədəbi dildə **к, п, т, ц, ч** hərfərinin hər birindən ayrı-ayrılıqda iki fonem (zəif və güclü fonem) kimi istifadə olunur: **к-кк; п-пп; т-тт; ц-цц; ч-чч**. Məsələn: Кар - iş, ккар - yara, тар - tar, ттар - ağac və s.

Ləzgi əlifbasında **ь** və **ь** qrafemləri də mühüm rol oynayır. Onlardan hər biri bir neçə vəzifəni yerinə yetirir. Eyni zamanda **ь** bir sıra digər hərfərlə birlikdə **гь, къ, хь** kimi dilçək samitlərini, **ь** isə ləzgi dilinin bir neçə spesifik fonemlərini əmələ gətirir: **гь, къ, хь, уь** - “гьакӀ” (“elə”), “къам” (“boyun”), “хьел” (“ox”), “уьгьуь” (“öskürək”).

Düz və tik xətt (I) bir neçə hərfə birgə işləndikdə partlayan boğaz samitləri əmələ gətirir: **кӀ, пӀ, тӀ, цӀ, чӀ** - “кӀар” (“oxlov”), “пӀипӀ” (“guşə”), “тӀал” (“ağrı”), “цӀар” (“xətt”), “чӀар” (“saç”) və s.

LƏZGİ ƏLİFBASI TARİXİNDƏN

Qədim tarixə və mədəniyyətə malik ləzgilərin və bu dil qrupuna daxil olan xalqların əcdadları eramızdan əvvəl IV əsrdə Qafqaz Albaniyası dövlətinin əsas yaradıcıları olmuşlar. Ləzgilərin dili də dünyanın qədim dillərindən biridir. Dahi rus yazıçısı M.A.Şoloxovun dediyi kimi, bu xalqın ən böyük dövləti onun dilidir.

Xalqın ən böyük dövləti

Əvvəllər bəzi alimlər ləzgi dilinin 4 min il bundan əvvəl yarandığını israr edirdi. (*Bax: Милитарев А. Какими юными мы были двенадцать тысяч лет назад?! // «Знание-сила», 1989, №3, с. 45-53.* “Açılmamış sirlər adası” (rusca) kitabının müəllifi V.Şevoroşkin bir sıra dəlillərə əsaslanaraq ləzgi dilinin azı 5 min illik tarixə malik olduğunu bildirir. Fransız qafqazşünası R.Lafon ləzgi dillərinin köməyi ilə eramızdan əvvəl III minilliyə aid ümumi Dağıstan dilinin fonetik sistemini yaratmağa nail olub. (*Bax: Климов Г.А. Кавказские языки. М., 1965, с. 58-59.*)

Bəzi alimlər qədimlik baxımından ləzgi dilini hind-çin dilləri ilə müqayisə edir və onun 7 min il bundan əvvəl mövcud olduğunu göstərilər. Bu dildə sözlərin əksəriyyəti bir və ikihecalıdır. Ləzgi dilinin feil və say kimi nitq hissələrinə aid 17 elmi əsərin müəllifi olan məşhur gürcü alimi Q.V.Topuria ləzgi dilində birhecalı sözlərin 4-5 min il bundan əvvəl yarandığını və onların xalis ləzgi sözləri olduğunu bildirir.

Ləzgi dilinin meydana gəlməsi tarixi, ayrı-ayrı nitq hissələri, sözlərin yaranmasındakı məntiq və uyarlıq, onun qədim xett, xürrit, urartu dillərinə yaxınlığı və digər məsələlər alimləri getdikcə daha çox cəlb edir. Təsədüfi deyil ki, ləzgi dili hazırda ən çox tədqiq olunan dillərdəndir. 2004-cü ilədək olan məlumata görə dünyanın müxtəlif dillərində bu dil ilə bağlı 3300 elmi məqalə, monoqrafiya, dərslik və başqa kitablar çap olunub. Təkcə son 40 il ərzində müxtəlif müəlliflərin imzası ilə 2 mindən çox elmi məqalə, 30-dan çox kitab işıq üzü görüb.

Ləzgi dilinin tədqiqi ilə hələ XVIII əsrdən başlayaraq alman, ingilis, fransız, rus, gürcü alimləri məşğul olmuşlar. XVIII əsrdə P.S.Pallasın, N.A.Güldenştedtin, XIX əsrdə Y.Klaprotun, R.F.Erkertın, A.A.Şifnerin, B.Dornun, A.Zavadskinin, XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərində K.F.Qanın, A.M.Dirrin, N.J.Marrın, N.Trubeskoyun, A.N.Qenkonun və başqalarının ləzgi dili ilə əlaqədar apardıqları tədqiqatlar bu gün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Hazırda Rusiya, ABŞ, Norveç, Fransa, İngiltərə, Türkiyə, İsveçrə, Gürcüstan,

Qırğızıstan, Qazaxstan, Ukrayna və başqa ölkələrin dilçiləri ləzgi dilini tədqiq edirlər. Gürcü alimləri bu sahədə xüsusilə fəallıq göstərirlər. Təkcə ötən əsrdə 34 gürcü alimi ləzgi dili haqqında 200-ə yaxın elmi məqalə və kitab yazıb. Onlardan akademik A.S.Çikobava, filologiya elmləri doktorları İ.B.Abuladze, Q.V.Topuria, Ş.Q.Qaprındaşvili, Q.T.Burçuladze, V.N.Pançvidze, B.Q.Qiqineyşvili, T.V.Qudava, E.F.Ceyranaşvili kimi alimlərin bu dil haqqında elmi məqalələri dünyanın müxtəlif dillərinə tərcümə olunub.

Ötən dövrdə ləzgi dilçilərindən Dağıstanın məşhur alimi Hacıbəy Hacıbəyov başda olmaqla filologiya elmləri doktorları, professorlar Məhəmməd Hacıyev, Uneyzat Meylanova, Bukar Talibov, Şəmsəddin Sədiyev, Faida Qəniyeva, Kərim Kərimov, Ənvər Şeyxov, İsrafil Əfəndiyev, akademiklər Racidin Heydərov, Əhmədulla Gülməhəmmədov, filologiya elmləri namizədi Nəriman Abdulmütəllibov və başqaları da doğma dilin tədqiqinə böyük töhfələr vermişlər.

Dilçiləri maraqlandıran məsələlərdən biri qədim ləzgi yazısının və ədəbi abidələrinin yaranmasıdır. Bu barədə alimlər müxtəlif fikirlər söyləyirlər.

Ədəbi abidələr

Ləzgi yazısının hələlik aşkar edilmiş ilk nümunələri V-VII əsrlərə aiddir. Kitabələr şəklində üzə çıxan bu nümunələrdə çoxlu ləzgi sözləri və toponimlər aşkar edilmişdir. Elmi əsərləri dünyanın 40-dan çox dilinə tərcümə olunmuş filologiya elmləri doktoru, professor, akademik, Rusiya Federasiyasının və Dağıstan Respublikasının əməkdar elm xadimi, 3 cildlik “Ləzgi dilinin izahlı lüğəti” kitabının müəllifi Əhmədulla Gülməhəmmədov ilk dəfə olaraq sübut etdi ki, hələ 1500 il bundan əvvəl ləzgi dilində ədəbiyyat və yazılı məxəzlər mövcud idi. (*Bax: Журнал «Возрождение» №6, 2000-ci il, s. 112*). Həqiqətən də tarixi mənbələrdən məlum olduğu kimi, “hələ V əsrdə Arranda zəngin ədəbiyyat var idi, lakin sonralar bu ədəbiyyat yox olmuşdur”. (*Bax: Ziya Bünyadov. Azərbaycan VII-IX əsrlərdə. Bakı, 1989, səh. 56*). Təbiidir ki, o vaxt Qafqaz Albaniyasında yaşayan ləzgilərin ədəbi nümunələri də yoxa çıxıb, işğalçılar tərəfindən məhv edilib. Lakin II əsrə aid “Şarvili” eposu, III-V əsrlərə aid bir neçə dastan və rəvayət şifahi xalq ədəbiyyatı nümunəsi kimi bizə çatıb.

Tanınmış ləzgi şərqşünası, tarix elmləri doktoru, professor, Rusiyanın və Dağıstanın əməkdar elm xadimi, Rusiya Federasiyasının Dövlət mükafatı laureatı Amri Şixsaidov yazır ki, X əsrdə ləzgilərin ana dilində özünəməxsus ədəbiyyatı var idi. Bunu məşhur Dağıstan alimi, tarix elmləri doktoru, professor P.M.Maqomedov və başqaları da təsdiq edir. X əsrdə “Axtınamə” və “Abumüslümün tarixi”, XII əsrin əvvəllərində “Şirvanın və Dərbəndin tarixi” kimi qiymətli əsərlərin yaranması deyilənlərə yaxşı sübutdur. (*Bax: Шихсаидов А.Р. Очерки истории, источниковедения, археографии средневекового Дагестана. Махачкала, 2008, с. 254-257, 338*).

1179-1229-cu illərdə yaşamış ərəb coğrafiyaçısı və səyyahı Yaqut ibn Abdullah ərə-Rumi əl-Həməvinin verdiyi məlumatlara görə XII əsrin məşhur alimi və şairi Musa ibn

Yusif ibn Hüseyin əl-Ləzgi həm nəzmlə, həm də nəsrə fəlsəfi əsərlər yazırdı. (*Bax: Yaqut, IV c, səh. 324. SMOMPK, buraxılış 29*). X-XII əsrlərdə ləzgi yazısından geniş istifadə olunduğu, həmçinin ləzgi mədrəsələri və ədəbiyyatı haqqında XIII əsrin ərəb coğrafiyaçısı və kosmoqrafi Zəkəriyyə ibn Məhəmməd ibn Mahmud Əbu Yəhya əl-Qəzvini də məlumat verib. Onun yazdığı kimi, “məşhur vəzir Nizam ül-Mülkün Dərbənddə və onun ətrafındakı kəndlərdə tikdirdiyi mədrəsələrdə ləzgi və ərəb dillərində dərslər keçilirdi”. (*Bax: Şərafəddin Erel. Dağıstan və dağıstanlılar. İstanbul, 1961. Səh. 211*).

Orta əsrlərin ləzgi yazısı və ədəbi abidələri haqqında rus alimi N.B.Xanıkov belə yazıb: “Ləzgi kəndlərindən XIII əsrə aid kitabələr çox tapılıb. Qədim tarixin izlərini saxlayan bu daşların üzərində şeir və rəvayətlərdən parçalara da rast gəlinir. Bu yazılar həmin dövrün ləzgi şairlərinin yaradıcılığından xəbər verir”. (*Bax: Ханыков Н.Б. Археологические следы. // “Кавказ” №53, 1850*).

Dağıstan tarixçiləri X.X.Ramazanovun və A.R.Şixsaidovun 1964-cü ildə Mahaçqalada rus dilində çap olunmuş “Cənubi Dağıstan oçerkləri” kitabında göstəriləyi kimi, XIII əsrin məşhur fransız səyahətçisi Gilyom de Rubruk yazmışdı ki, “ləzgilərin öz ana dillərində yazdıqları çoxlu qiymətli əlyazma kitabları var. Onlar bu kitabları böyük məhəbbətlə oxuyur və saxlayırlar”.

Bəzi məxəzlərdə ləzgi yazısının əksər səsləri ifadə etməyə qadir hərfələrindən söhbət açılır, onların bu dilə tam uyurlu olduğu göstərilir. Rus alimi P.K.Uslar hələ XIX əsrdə ləzgi dilinin səslərini ifadə etmək üçün “hərflərin möcüzəsi gərəkdir” demiş və yeni ləzgi əlifbası yaratmışdı.

Hərflərin möcüzəsi

Ləzgilərin ilk istifadə etdikləri alban əlifbası 52 hərfdən – 9 saitdən və 43 samitdən ibarət idi. Bu əlifba ləzgi dilinin səslərini dolğun əks etdirirdi. Təəssüf ki, sonralar müxtəlif əlifbaların tətbiqi nəticəsində müasir ləzgi ədəbi dilindən bəzi saitlər və samitlər çıxarılıb. Lakin alimlərin tədqiqatlarından məlum olduğu kimi, ləzgi dilinin Quruş, Qımıl-Küsnet ləhcələrinin, həmçinin Küre dialektinin bəzi ləhcələrinin fonetikasında 9 sait və 43 samit mövcuddur. Ləzgi dil qrupuna daxil olan buduq, qırız və xınalıq dillərində də fonemlərin 9-u saittir.

Məlum olduğu kimi, ləzgi dilləri samitlərin çoxluğu ilə seçilir. Ağıl dilinin fonetikasında 45, tabasaran dilində 55, xınalıq dilində 64, rutul dilində 68, arçı dilində 70 samit var. Sait və samitlərin çoxluğu alban əlifbasında da öz əksini tapıb. Bu, ləzgi dillərindən ötrü həmin əlifbanın daha məqsəduyğun olduğunu və vaxtilə ondan istifadə edildiyini bir daha sübut edir.

415-ci ildə Mesrop Maştos alban əlifbasını sadələşdirərək 37 hərf saxladı. V-VII əsrlərdə ləzgilər həmin əlifbadan istifadə etdilər. Ərəb işğalından sonra ləzgilərə alban əlifbası qadağan edildi. Ona görə də xalq təxminən min il ərzində əcəm əlifbasından istifadə etmək məcburiyyətində qaldı. Bu, 12 boğaz səsi alban hərfləri, qalanları isə ərəb

hərfləri ilə ifadə olunmuş əlifba idi. Onun 788-ci ilə aid olan ilk nümunələrindən biri Cənubi Dağıstanın Quruş kəndi ərasizində Hacı Zengi Buba pırının daşı üstündə həkk olunub. IX əsrin əvvəllərində boğaz səslərini göstərən alban hərfləri xüsusi işarələr əlavə olunmuş ərəb hərfləri ilə əvəz edilib. Tarixçi A.R.Şixsaidov Dağıstanın ləzgi rayonlarının ərazisində mətnləri əcəm əlifbası ilə yazılmış XII-XIV əsrlərə aid onlarca epigrafiya abidələri aşkar edib. (*Bax: Эпиграфические памятники Дагестана. М., 1984*).

Əcəm əlifbasından ləzgilər XX əsrin 30-40 illərində istifadə etmişlər. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində Moskvada ləzgiyə çap olunmuş “Ləzgi şairlərinin poeziyası”, “Yetim Eminin seçilmiş əsərləri” kitabları bir neçə il əvvəl Cənubi Dağıstanın Kiri kəndindən tapılmış, XVIII-XIX əsrlərin ləzgi şairlərinin əsərləri toplanmış XIX əsrə aid almanax da əcəm əlifbası ilə qələmə alınıb.

Dilçi alimlərin qeyd etdikləri kimi, əcəm əlifbası ləzgi dilinin səslərini tam və dolğun ifadə etmək qabiliyyətinə malik deyildi. Bu əlifbada bir çox səsləri göstərən hərflər yox idi. Г, гъ, к, кк, кІ, къ səsləri və bəzi başqa səslər bir hərflə, bir işarə ilə yazılırdı. Ona görə də həmin səslərdən ibarət sözləri təyin etmək çətinlik törədirdi və bu iş oxuyanın öhdəsinə düşürdü. Odur ki, XIX əsrin sonlarında ləzgi maarifçiləri əcəmi əvəz edəcək başqa əlifba yaratmağı qərara alırlar. 1871-ci ildə Cənubi Dağıstanın Mamraç kəndindən olan məşhur ləzgi alimi Qəzənfər bəy tərəfindən tərtib olunmuş yeni əlifbadan və oxu mətnlərindən ibarət kitab çap edildi. Bundan sonra rus qafqazşünası P.K.Uslar ləzgilər üçün əlifba yaratmaq qərarına gəldi. O, ləzgi dilinin fonetikasını və morfologiyasını Qəzənfər bəydən öyrənirdi.

P.K.Uslar 1896-cı ildə Tiflisdə “Küre dili” adı ilə çap etdirdiyi kitabda özünün yaratdığı ləzgi əlifbasını və bu əlifba ilə qələmə alınmış mətnləri oxuculara çatdırdı. Alim Küre dairəsində tədqiqatlar apardığı üçün kitabını belə adlandırmışdı. Onun əlifbası 49 hərfdən – 7 saitdən və 42 samitdən ibarət idi. 37 hərf rus, 12 hərf isə latın və gürcü qrafikaları əsasında tərtib edilmişdi. Usların əlifbasından ötən əsrin 20-ci illərində istifadə olunmuşdur. Ləzgi maarifçisi Abucəfər Məmmədovun 1911-ci ildə Tiflisdə çap etdirdiyi əlifbadan və oxu mətnlərindən ibarət kitabda da bu əlifbadan istifadə olunub. Təəssüf ki, Usların əlifbası xalq arasında geniş yayılmadı. Çünki bu əlifba da ləzgi dilinin səslərini tam əks etdirmirdi. Ona görə də yeni əlifba yaratmaq zərurəti meydana gəldi.

Yeni əlifba uğrunda mübarizə

Oktyabr inqilabı başqa sahələrdə olduğu kimi, bu sahəyə də öz təsirini göstərdi. Sovet hökuməti köhnəliyi ləğv etmək, yeni həyat qurmaq adı ilə Dağıstanda milli dilləri tamamilə sıxışdırıb aradan çıxarmaq, respublikanı başdan-başa ruslaşdırmaq istədi. Lakin ləzgilərin, avarların və darginlərin güclü müqavimətinə rast gəldi. Bu xalqların qabaqcıl elm və maarif xadimləri milli dillərdə dərslərin keçilməsindən və yeni əlifbanın tətbiq edilməsindən ötrü mübarizəyə başladılar. Hətta Hacıbəy Hacıbəyovun rəhbərliyi altında Moskvada bu

şəhərdə və Leninqradda təhsil alan 200-dən çox ləzgi tələbəni və ziyalını birləşdirən “Ləzgi dərnəyi” yaradıldı. Tezliklə bu dərnək böyük qüvvəyə çevrildi və bolşevik rəhbərləri müəyyən güzəştlərə getməyə məcbur oldular.

Əlifba məsələsinə gəldikdə bolşeviklər başqa mövqe tutdular. Dağıstanın ilk dilçi alimi Hacıbəy Hacıbəyovun 1923-cü ildə Dağıstan Xalq Maarif Komissarlığına yeni ləzgi əlifbasını təqdim etməsinə baxmayaraq, onun çarına icazə verilmədi. Ümumittifaq Əlifba Komitəsinin yerli təşkilatı kimi yaradılmış Dağıstan Əlifba Komitəsi də alimin əlifbasını qəbul etmədi. Çünki xüsusi göstərişə əsasən Dağıstan xalqları üçün vahid şəkllə salınmış əlifba yaratmaq qərarına alınmışdı. (*Bax: Новый алфавит для народностей Дагестана. Новый унифицированный алфавит для горских народов Дагестана. – Культура и письменность Востока, кн. II., Баку, 1923, с. 176-177*).

Başqa xalqlar kimi, ləzgilər üçün də vahid şəkllə salınmış əlifba latın qrafikasına əsaslanan əlifba idi. Bolşevik rəhbərləri Hacıbəy Hacıbəyovu və Əlibəy Şamxalovu belə əlifba yaratmağa məcbur etdilər. Onlar rus dilçiləri N.F.Yakovlevin və L.İ.Jirkovun iştirakı ilə ləzgi, avar, dargin və lak dilləri üçün latın qrafikası əsasında əlifba yaratdılar. Lakin onun ömrü uzun olmadı. Yeni əlifba özünü doğrultmadı.

Latın qrafikası niyə özünü doğrultmadı?

1928-ci ildə latın əlifbasının işə salınması Dağıstanda birmənalı qarşılanmadı. Yeni əlifbanın Dağıstan dilləri üçün müsbət cəhətlərindən daha çox mənfi cəhətlərinin olduğunu görə həmin dövrün bəzi dilçiləri və yazıçıları – Alqadar Abdul-Qadir, Ziyaudin Əfəndiyev və başqaları mətbuatda öz fikirlərini bildirdilər. Ləzgiyə çıxan “Yeni dünya” qəzetinin 1929-cu il saylarının 11-i bu məsələyə həsr olundu. Tezliklə “Krasniy Daqestan” qəzeti də əlifba məsələlərindən yazdı. Latın əlifbası Dağıstanın ayrı-ayrı təşkilatlarının, yerli mətbuat orqanlarının da müzakirə obyektinə çevrildi. Hətta Ümumittifaq Yeni Əlifba Komitəsinin rəyasət heyətinin geniş iclasında “Yeni əlifbaya keçməyin çatışmazlıqları” mövzusunda çıxışlar dinlənilədi. (*Bax: “Yeni dünya” qəzeti (ləzgiyə), 16 iyul 1929-cu il*). İş o yerə çatdı ki, məcburiyyət qarşısında yeni əlifbanın tərtibçilərindən və təbliğatçılarından birinə çevrilmiş Hacıbəy Hacıbəyov da Dağıstan dillərindən ötrü bu əlifbanın yararsız olduğunu etiraf etməyə başladı.

48 ləzgi hərfini əks etdirən latın əlifbasında bir neçə fonem aradan çıxarılmışdı. O, dildəki bütün səsləri əhatə edə bilmirdi. Xüsusən də dodaq səslərini əmələ gətirən 17 fonemi olduğu kimi çatdırmaq mümkün deyildi. Bu işə ədəbi dildə ən çox işlənən 250-dək sözü itirmək demək idi. Г, гь, з, к, кк, къ, кь, кІ, с, т, тт, тІ, х, хь, цц, цІ, чІ hərflərinin yanında dodaqlanan “в” yazılmayanda sözlər başqa mənanı verirdi. Məsələn: гьвар (tir) – гьар (mala); гьвел (qırıntı, ovuntu) – гьел (kirşə); къвана (yağdı) – къана (üşüdü); кІватІ (topa, yumaq) – кІатІ (taxıl saxlanan qab); свас (gəlin) – сас (diş); свал (dağ sərçəsi) – сал (dirrik); тІвар (ad) – тІар (ağrı) və s.

Ləzgi dilçiləri yeni əlifbanın çatışmazlıqlarını nəzərdə tutaraq, onu “latınlaşdırılmış əlifba” adlandırdılar. Bu əlifbanın ən böyük qüsurlarından biri o idi ki, bir sıra hərflər eyni işarələrlə yazılırdı. Məsələn, кь və кь hərfləri q, п və пI hərfləri p, т və тI hərfləri t, х və хь hərfləri x, ж və з hərfləri z hərfi ilə ifadə olunmuşdu. Bu isə sözləri düzgün oxumaqda çətinlik yaradırdı. Məsələn, oxucu başa düşə bilmirdi ki, “таp” sözünü таp “ağac”, таp “tar” kimi oxusun və ya тIар “ağrı” kimi. Başqa sözlərin oxunuşunda da belə çətinliklər var idi.

Məlum olduğu kimi, ləzgi dilində б, г, д, гь, ж (дж), з (дз) kimi cingiltili partlayıcı samitlər vurğulu hecalarda müvafiq kar samitlərə çevrilir: п [пп], к [кк], т [тт], ц [цц], ч [чч]; кьиб “qurbağa” – хьипер [хьиппер], муг “yuva” мукар [муккар]. Latın qrafikası bu fonetik prinsipi gözləməklə səsi eşidilən kimi yazmağa imkan vermirdi.

Digər bir məsələ к, т, п, ц, ч qrafemləri ilə bağlı idi. Ləzgi dilində bu qrafemlər həm nəfəslı, həm də nəfəssız fonemləri (кк, тт, пп, цц, чч) ifadə edir. Məsələn: чил “tor” – ччил “yer”, чуру “sarı” – ччуру “saqqal, кун “sürü saxlanan yer” – ккун “yanmaq”, кар “iş” – ккар “yara” və s. Latın qrafikası bu fonetik prinsipə də uyarlı deyildi. Bütün bunlar nəzərə alınaraq, Dağıstan hökumətinin xüsusi qərarı əsasında 1938-ci ildə latın qrafikası kiril qrafikası ilə əvəz olundu.

Əslində ləzgi yazısından ötrü bu, yenilik deyildi. Hələ 1860-cı ildə kiril qrafikası əsasında ləzgi əlifbası yaradılmışdı. Hazırda Dağıstanın arxivlərində həmin dövrdə rus əlifbası ilə ləzgi dilində yazılmış sənədlər saxlanılır. (*Bax: Heydərov R.İ. Vacib sənəd. “Kommunist” qəzeti (ləzgiçə), 24 mart 1985-ci il; Heydərov R.İ. Əlifbamızın 120 illiyi. “Ləzgi gazet”, 31 avqust 1991-ci il.*)

1938-ci ildə kiril qrafikası əsasında yaradılmış əlifbanın da latın qrafikalı əlifba kimi bir sıra çatışmazlıqları var. Bu əlifba 12 ləzgi fonemini aradan çıxarıb. Əvəzində ləzgi əlifbasına rus dilindən ehtiyac duyulmayan ẽ, щ, э, ю, я kimi hərflər gətirilib. Lakin bu əlifbanın latın qrafikalı əlifba ilə müqayisədə bir sıra üstünlükləri var.

Kiril qrafikası ilk növbədə nəfəssız fonemlərdən istifadə etməyə imkan verdi. Görkəmli ləzgi dilçi alimi Məhəmməd Hacıyevin təşəbbüsü ilə bu fonemlər qoşa qrafemlərlə yazıldı: ттаp “ağac”, ппаp “yük”, ккун “yanmaq”, ккал “inək”, ччин “üz” və s. Təəssüf ki, alim dünyasını dəyişəndən sonra bu qayda əsassız olaraq aradan götürüldü və hazırda nəfəssız fonemli sözlər bir işarə ilə yazılır: кар [кһар] “iş”, кар [кһар] “talvar” кар [ккар] “yara” və s. Müasir ləzgi ədəbi dilində Məhəmməd Hacıyevin qoyduğu qaydanın bərpasına ehtiyac var. Bunu neçə illərdir ki, ləzgi ədəbi ictimaiyyəti, dilçilər və təhsil sahəsində çalışanlar da tələb edir.

Digər üstünlük rus əlifbasından gəlmiş ь və ь qrafemləri ilə bağlıdır. Məsələn, ь qrafemi üç halda dildə əvəzsız rol oynayır: 1) гь, кь, хь kimi dilçək samitlərini ifadə edir: гьед “ulduz”, кьад “iyirmi”, хьен “kölgə” və s.; 2) rus dilindən və başqa dillərdən alınmış sözləri olduğu kimi yazmağa imkan verir: адьютант, таьмин, таьсир və s.; 3) laringal abruptivləri ifadə edir: ваь “yox”, яь! “di!”, неь “ye” və s. Rus dilindən gəlmiş ь qrafemi

başqa hərfzlərlə birlikdə ləzgi dilinin spesifik fonemlərini əmələ gətirir: гь, кь, хь, уь; гьакІан “adi”, кьантІар “təpə”, “sədd”, хьел “ox”, уьцІуь “duzlu” və s.

Nəhayət, müasir əlifbadakı I (tik xətt) başqa hərfzlərlə birlikdə yazıldıqda ləzgi dilindəki partlayan boğaz samitlərini göstərir: кІ, пІ, тІ, цІ, чІ; кІар “oxlov”, пІатІ “ördək”, тІал “ağrı”, чІагъ “qarğa”.

Göründüyü kimi, kiril qrafikasına əsaslanan müasir ləzgi əlifbası bəzi çatışmazlıqlarına baxmayaraq, latın əlifbası ilə müqayisədə dilin ehtiyaclarını daha yaxşı ödəyir. Ona görə də müasir əlifbanı yenidən latınlaşdırmaq istəyənlər bilməlidirlər ki, bu, qəti yolverilməzdir.

Şübhəsiz, müasir ləzgi əlifbasının təkmilləşdirilməsi vacibdir. Özümdən əvvəlki əlifbalar (alban əlifbasını çıxmaq şərti ilə) kimi bu əlifba da dilimizdəki аь, гІ, хІ, дж, дз, кн, уь, цн, чн kimi səsləri ifadə etməyə qadir deyil. Bu məsələ ilə əlaqədar dilçi alimlərimiz haqlı olaraq yazırlar: “Ləzgi dilinin orfoqrafiya qaydalarının mükəmməlləşməsi sahəsindəki böyük uğurlarla yanaşı, hələ tam həll olunmamış bəzi mühüm məsələlər də vardır. Bunlar əlifba, orfoqrafiya və punktuasiya ilə bağlı məsələlərdir. Onların elmi cəhətdən tam və uğurla həll olunmasından ötrü ləzgi dilinin fonetikasi, morfologiyası, sintaksisi və leksikası daha dərinədən və geniş tədqiq edilməlidir”. (*Bax: Гайдаров Р.И., Гюльмагомедов А.Г., Мейланова У.А., Талибов Б.Б. Современный лезгинский язык. Махачкала, 2009, с. 99*)

Göründüyü kimi, əlifba sahəsində qarşıda duran əsas məsələ bir əlifbanı digəri ilə əvəz etməkdən deyil, onu təkmilləşdirməkdən ibarətdir. Bu işi isə təsadüfi adamlar deyil, yalnız ləzgi dilçi alimləri görə bilərlər.

LÜĞƏTİN QURULUŞU HAQQINDA

1. Baş sözlər əlifba sırası ilə verilmişdir.
2. Lüğətə müasir Azərbaycan ədəbi dilinin lüğət tərkibinə daxil olan sözlər, həmçinin şifahi xalq yaradıcılığından ümumxalq dilinə keçmiş və ədəbi dildə qarşılığı olmayan dialektizmlər salınmışdır.
3. Baş sözlər haqqında aşağıdakı məlumatlar verilib:
 - a) sözün ilkin forması;
 - b) sözün qədim, köhnə və təzə olması haqqında məlumat;
 - c) sözün dialektə və yaxud danışiq dilinə aid olması haqqında məlumat;
 - ç) sözün hansı nitq hissəsinə aid olması;
 - d) sözün mənaları.
4. Lüğətə coğrafi adlar və adam adları daxil edilməmişdir.
5. Məhdud peşəkarlar dairəsində işlənən sözlərdən (arqotizmlərdən) istifadə olunub.
6. Tək işlənməyən sözlər tərkib daxilində verilib; məs.:
varid olmaq **dəf** etmək
var-gəl etmək **gəl-gəl** demək
7. Mənası geniş oxucu kütləsi üçün aydın olmayan bəzi söz və terminlərin qarşısında ləzgiyə aşağıdakı kimi kursivlə qısa izah verilib; məs.:
bəbir *zool.* **padşahlıq** *tar.*
parabola *mat.* **pirotexnika** *mex., xim.*
8. Azərbaycan dilində mənası yalnız vurğu ilə dəyişən sözlərin üzərində vurğu işarəsi qoyulub; məs.:
akadémik**** **elé**k**trik** **da**v**á**
akademík**** **elektrí**k**** **da**v**á**
9. Ləzgi dilində vurğu əsasən sözlərin ikinci hecası üzərinə düşür. Ona görə də ləzgiyə baş sözlərdə vurğu işarəsi qoyulmamışdır.
10. İsimlər, bir qayda olaraq, tək formada verilib. Ləzgi dilində cəm formada işlənən sözlər lüğətdə cəm formada yazılıb; məs.:
qovurğa**** калар **tələ** кьулар
nəvaziş**** кинар **zirə** эферар
11. İsimlərin çoxişlənən kiçiltmə və oxşama formaları verilib; məs.:
damlacıq**** **gəlinc**ik****
döşəkçə**** **gödək**çə****

12. İsimlər adlıq halda verilib.

13. Omonimlər ayrı-ayrı sözlər kimi verilib və rum rəqəmləri ilə işarə olunub; məs.:

şam I шем

şam II няни

şam III нянин тІуьн

şam IV нарат тар

14. Lüğətdə bütün feli isimlər verilməyib.

15. Feli sifətlərdən yalnız substantivləşmiş (isimləşmiş) sözlər lüğətə daxil edilib; məs.:

çalan ягъизвайди

oxuyan кІелзавайди

16. Sadə və düzəltmə, məlum, məchul, qayıdış, qarşılıq və icbar feilləri ayrıca söz kimi verilib.

17. Əsli, düzəltmə və mürəkkəb sifətlər, eləcə də sifətin şiddətləndirmə dərəcəsi lüğətə daxil edilib; məs.:

yamyaşıl къап-къацу

qıpqırmızı яп-яру

18. Lüğətə yalnız bir kökdən ibarət olan miqdar sayları və qeyri-müəyyən saylar, həmçinin sıra sayları salınıb.

19. Sadə, düzəltmə və mürəkkəb zərflərin ən çox işlənən formaları verilib.

20. Lüğətdə çoxişlənən qoşmalar və təktərkibli ədatlar əksini tapıb.

21. Yalnız sadə nidalar lüğətə daxil edilib; məs.:

ox огъ

eh эгъ

ha гъа

22. Bütün idiomatik ifadələr və sabit söz birləşmələri ◊ (romb) işarəsindən sonra verilib. Baş sözün heç bir mənasına uyuşmayan ifadələr də bəzən həmin romb işarəsindən sonra yazılıb.

ГАФАРГАН ТУЪКІУЪР ХЪУНИКАЙ

1. Къилин гафар гъарфаргандив къадайвал чІулав ва дуъз шрифтал ганва.
2. Гафарганда исятда авай азербайжан эдебият чІалан лексикадиз талукъ гафар, гъакІни халкъдин мецин эсеррай чІалаз атанвай нугъатдин гафар гъатнава.
3. Къилин гафарикай агъадихъ къалурнавай малуматар ганва:
 - а) гафунин къилин форма;
 - б) гафунин къадимвиликай, куьгъневиликай, цІийивиликай малумат;
 - в) гаф нугъатдиз талукъ хъунин малумат;
 - г) гаф чІалан паяриз талукъ хъунин малумат;
 - гъ) гафунин манаяр.
4. Гафарганда географиядиз ва инсанриз талукъ тІварар гъатнавач.
5. Пешекаррин къилдин кІватІалри чпин арада менфят къачузвай гафар (арготизмаяр) ганва.
6. Къилди менфят къачузвачир гафар маса гафарихъ галаз санал ганва; мес.:
varid olmaq атун; пайда хъун;
gəl-gəl demək ша-ша лугъун
7. Чпин манаяр кІелдайбурун гегъенш къатариз тийижир бязи гафарин ва терминрин къетІенвилер куьруь авунвай гафарин курсивдин гъарфаралди ганва; мес.:
bəbir *зоол.* лекъен
padşahlıq *тар.* пачагълугъ
8. Азербайжан чІала чпин мана анжах ударенидин куьмекдалди дегиш жезвай гафарал ударение эцигнава; мес.:
akadēmik **elēktrik**
akademik **elektrik**
9. Санлай къачурла лезги чІалан гафара ударение къвед лагъай гъижадал жеда. Гъавиляй и чІалан къилин гафарал ударение эцигнавач.
10. Существительнияр теквилин къадарда ганва. Лезги чІала анжах гзафвилин къадарда менфят къачузвай гафар гзафвилин къадарда ганва; мес.:
qovurğa калар **tələ** къулар
nəvaziş кинар **zirə** эферар
11. Существительныйрин гзаф менфят къачузвай ухшамиш авунин формаляр ганва.
12. Существительнияр асул падежда ганва.
13. Омонимар чара-чара ганва ва абур рум рекъемралди чара авунва; мес.:

şam I шем

şam II няни

şam III нянин тІуьн

şam IV нарат тар

14. Глаголдикай хъанвай гзаф существительнияр гафарганда гъатнава.

15. Причастийрикай анжах существительнийриз элкъвенвайбур ганва; мес.:

çalan ягъизвайди

охууан кІелзавайди

16. Сая ва туькІуьр хъанвай, малум, тайин тушир, кар ийизвайдаз талукъ тир, кърши ва буйругъдин глаголар кылдин гафар хъиз ганва.

17. Сифтегъан, туькІуьр хъанвай ва муракаб прилагательнияр, гъакІни прилагательнидин дережа авай формаяр ганва; мес.:

yamyaşıl къап-къацу

qırqırmızı яп-яру

18. Гафарганда анжах са ва кве дувулдикай туькІуьр хъанвай къадардин ва паюнин числительнияр гъатнава.

19. Сая, туькІуьр хъанвай ва муракаб наречийрин гзаф менфят къачузвай формаяр ганва.

20. Гафарганда гзаф менфят къачузвай послелогар ва кІусар гъатнава.

21. Анжах сая междометияр ганва; мес.:

ох огъ

eh эгъ

ha гъа

22. Къилин гафунин манадив къазвачир вири идиомаяр ва гафарин маналу кІватІалар (◇) ишарадилай гуьгъуьниз ганва.

LƏZGİCƏ İXTİSARLAR

ЛЕЗГИ ЧІАЛАЛ КУЪРУЪ АВУНВАЙ ГАФАР

<i>ав.</i> – авиация	<i>км.</i> – километр
<i>агр.</i> – агрономия	<i>ком.</i> – коммерсиядин термин
<i>анат.</i> – анатомия	<i>косм.</i> – космонавтика
<i>арал.г.</i> – аралух гаф	<i>куьгь.</i> – куьгьне гаф
<i>археол.</i> – археология	<i>куьч.</i> – куьчарнавай мана
<i>архит.</i> – архитектура	<i>кIус.</i> – кIус тир гаф
<i>астр.</i> – астрономия	<i>л.</i> – литр
<i>бакт.</i> – бактериология	<i>лингв.</i> – лингвистика
<i>биол.</i> – биология	<i>мат.</i> – математика
<i>бот.</i> – ботаника	<i>мед.</i> – медицина
<i>бухг.</i> – бухгалтерия	<i>межд.</i> – междометие
<i>воен.</i> – военный кIвалах	<i>метео.</i> – метеорология
<i>геогр.</i> – география	<i>мех.</i> – механика
<i>геод.</i> – геодезия	<i>мин.</i> – минерология
<i>геол.</i> – геология	<i>миф.</i> – мифология
<i>геофиз.</i> – геофизика	<i>мм.</i> – миллиметр
<i>гидр.</i> – гидрология	<i>мод.г.</i> – модальный гаф
<i>глаго.</i> – глагол	<i>муз.</i> – музыка
<i>грам.</i> – грамматика	<i>нареч.</i> – наречие
<i>гьуьл.</i> – гьуьлуьн термин	<i>неол.</i> – неологизм
<i>диал.</i> – диалектдин гаф	<i>опт.</i> – оптика
<i>дин.</i> – диндин термин	<i>п.</i> – падеж
<i>дип.</i> – дипломатия	<i>палеонт.</i> – палеонтология
<i>зар.</i> – зарафатдин гаф	<i>пед.</i> – педагогика
<i>зоол.</i> – зоология	<i>полигр.</i> – полиграфия
<i>инкъ.в.</i> – инкъилабдилаь виликан	<i>послел.</i> – послелог
<i>иск.</i> – искусство	<i>предик.</i> – предикат
<i>карт.</i> – карт кьугьунин термин	<i>прил.</i> – прилагательное
<i>кг.</i> – килограмм	<i>прич.</i> – причастие
<i>кино.</i> – кинематография	<i>психол.</i> – психология

радио. – радиотехника
рах. – рахунрин гаф
сиясат. – сиясатдиз талукь
см. – сантиметр
союз. – союз тир гаф
спорт. – спортдин термин
суф. – суффикс
суц. – существительное
тар. – тарих
театр. – театрдин термин
тех. – техника
топ. – топография
тлв.-эв. – тлварциэвез
ф. – форма
фарм. – фармакология
физ. – физика

физиол. – физиология
филол. – филология
филос. – философия
фин. – финандин термин
фольк. – фольклор
фото. – фотография
хим. – химия
хир. – хирургия
х.м. – хуьруьн майишат
числ. – числительное
шаир. – шаирдин гаф
эдеб. – эдебият
эк. – экономика
эл. – электротехника
этно. – этнография
юр. – юриствилин гаф

AZƏRBAYCAN ƏLİFBASI

АЗЕРБАЙЖАНДИН ГЪАРФАРГАН

A a	X x	P p
B b	I ı	R r
C c	İ i	S s
Ç ç	J j	Ş ş
D d	K k	T t
E e	Q q	U u
Ə ə	L l	Ü ü
F f	M m	V v
G g	N n	Y y
Ğ ğ	O o	Z z
H h	Ö ö	

А

А 1) *азербайжан чІалан алфавитдин сад лагъай гъарф*; 2) са низ ятІани эвердайла менфят къачуда, лезги чІалан «я» гафунив къазва. **А kişi** я кас; 3) тажубвал къалурда, лезги чІалан «гъа» гафунив къазва. **Mən onu heç görmədim a** аз ам гъич акунач гъа; 4) глаголдин шартІунин формада тІалабун къалурда, лезги чІалан «тІун» гафунив къазва. **Yazsan(a)!** Кхъихъ тІун! **Baxsan(a)!** Килиг тІун!

АВ *суц.* яд.

АВА *суц.* аба.

АВАД *суц.* 1) абад; **abad olmaq** абад хьун; 2) шегъеррин тІварар арадал гъидайла менфят къачуда: **Sabirabad** Сабирабад, **Cəlilabad** Жалилабад.

АВАДСА *нареч.* абаддаказ; абад тир; *kəndimiz abadca yerdədir* чи хуър абад тир чкадал ала.

АВАДЛАŞDIRMA *суц.* абадун; **abadlaşdırma işləri başa çatdı** абадунин крар къилиз акъатна.

АВАДЛАŞDIRMAQ *глагол.* абад авун; *kəndi abadlaşdırdı* хуър абад авуна.

АВАДЛАŞМА *суц.* абадвал; **abadlaşmaya fikir verilir** абадвилиз фикир гузва.

АВАДЛАŞМАQ *глагол.* абад хьун; **Bakı getdikə abadlaşır** Баку къвердавай абад жезва.

АВАДLІQ *суц.* абадвал; **abadlığa qaуғı göstərilir** абадвилиз къайгъу къалурзава.

АВАJUR *суц.* абажур.

АВАСІLІQ *суц.* абас (20 кепек-

дин пул).

АВАЗІN *суц.* абазин; **abazin dili** абазин чІал.

АВВАСВƏYİ *суц.* абасбиги (*чухверрин сорт*).

АВВАСІ *суц.* абас; **iki abbası** къве абас.

АВВАТ *суц.* аббат (*1 католикрин монастырдин кешиш; 2 Францияда католикрин кешиш*).

АВВАТLІQ *суц.* аббатвал; **o, abbatlıq edir** ада аббатвал ийизва.

АВДАL *прил.* 1) акъулсуз, дили; 2) ахмакъ, сефигъ; 3) дуъзена; 4) къариба кас.

АВДАLСASІNA *нареч.* 1) кІамашвилелди, сефигъвилелди; 2) буъндуьгуървилелди, буъндуьгуърдаказ, буъндуьгуърдиз.

АВДАLЛАŞМАQ *глагол.* 1) кІамаш (*сефигъ*) хьун; 2) селигъасуз хьун; 3) *куьч.* гъил квайди хьун.

АВДАLLІQ *суц.* 1) акъулсузвал, диливал; 2) ахмакъвал, сефигъвал; 3) дуъзенавал; 4) къарибавал.

АВДƏST *суц.* туалет.

АВГƏRDƏN *суц.* кавча.

АВ-НАВА *суц.* 1) гъава; 2) *куьч.* гъалар, шартІар, вакъиаяр.

АВХАЗ *суц.* абхаз, абхазви.

АВХАЗСА *нареч.* абхаз чІалалди; **abxazca danışmaq** абхаз чІалалди рахун.

АВІR *суц.* 1) абур; ягъ; 2) къамат, винел патан акунар; **bu abırda yola çıxmaq olmaz** и акунрив рекъиз экъечІиз жеч; 3) регъуввал; **abıra**

qısilmaq абур хуън.

ABIRLI прил. 1) абурлу, эдеблу, рябетлу; 2) къени, умун.

ABIRLILIQ суц. 1) абурлувал, эдеблувал, рябетлувал; 2) къенивал, умунвал.

ABIRSIZ прил. абурсуз, эдебсуз, рябетсуз, ягьсуз.

ABIRSIZ-ABIRSIZ прил. абурсуз-абурсуз; **abırsız-abırsız danışır** абурсузабурсуз рахазва.

ABIRSIZCA прил. абурсуз, эдебсуз, рябетсуз, ягьсуз.

ABIRSIZCASINA нареч. абурсузвилелди, абурсуздаказ, эдебсузвилелди, эдебсуздаказ, рябетсузвилелди, рябетсуздаказ, ягьсузвилелди, ягьсуздаказ.

ABIRSIZLIQ суц. абурсузвал, эдебсузвал, рябетсузвал, ягьсузвал.

ABİ прил. аби (экуъ-вили).

ABİD суц. абид (1 ибадат гвай кас; 2 арифдар).

ABİDCƏSİNƏ нареч. муъминдаказ, муъминдиз.

ABİDLİK суц. абидвал.

ABİDLƏŞMƏK глаг. дин гвайди хьун, муъмин хьун.

ABİDƏ суц. 1) гуъмбет (са касдин ва вакъиадин гьуърметдай эцигнавай); 2) куъгъне заманрилай амай имарат; 3) куъгъне заманрилай амай кхъей затI, кхъинар; **Sabirin abidəsi** Сабиран гуъмбет; **qədim abidələr** къадим гуъмбетар.

ABİ-KÖVSƏR суц. абукевсер.

ABİ-NEYSAN суц. апрелдин марфар.

ABİTURİYENT суц. абитуриент (юкъван мектеб куътягъна вуздиз имтигъан вахкузвайди).

ABİ-ZƏMZƏM суц. абуземзем (диндаррин лугьунралди, и яд хъвайи-бурукай гунагъар, азарар хкатда).

ABQORA суц. тахъанвай ципицI-рин миже.

ABOLİSİONİST суц. аболиционист.

ABOLİSİONİZM суц. филос. аболиционизм (са гъи ятIани къанун дегишарун патал къарагънавай гьерекал).

ABONEMENT суц. абонемент (тайин къадар вахтунда къиметдихъ са затIуникай менфят къачуниз ихтияр); **abonementdən istifadə etmək** абонементадикай менфят къачун.

ABONENT суц. абонент (абонементадалди са квекай ятIани менфят къачудай ихтияр авайди).

ABORDAJ суц. абордаж (гьуълерал гимийрин дяведин жуьре).

ABORİGEN суц. тар. абориген (асул чкадин эгъли).

ABORT суц. аборт (аял чIурун).

ABRAZİYA суц. абразия (1 геол. гьуълерин ятарин таъсирдалди чилин накъвар чукIун; 2 мед. кIараб, сарар гьуьргъуь хьун).

ABREK суц. абрек (1 Къафкъаздин дяведа пачагъдин къушунрихъ галаз женг тухудай дагъви; 2 виликди катна къачагъ хъанвай кас).

ABSENT суц. абсент (рекъекъуьлдикай гьазурнавай хъвадай затI).

ABSENTEİZM абсентеизм (сечкичийрин сечкийрай къил къакъудун).

ABSES суц. мед. абсцесс.

ABSORBENT суц. физ. хим. абсорбент.

ABSORBSİYA суц. абсорбция, туькъуьнун, кужумун, вичихъ ялун.

ABSTRAKTLIQ суц. кыле гъакъ тийидай гьал.

ABSTRAKSİYA суц. филос. абстракция (1 затIунин лишанар фикирдалди адавай чара авун; 2 тайин тушир, умуми мана; кыле гъакъ тийидай

хътин гаф, фикир).

ABSTRAKT прил. абстракт; **abstrakt adlar** абстракт тIварар; **abstrakt anlayış** абстракт чирвал.

ABSTRAKTLAŞDIRMAQ глаг. кьиле гьакъ тийидайвал авун.

ABSURD суц. филос. манасуз гаф, фикир.

ABULİYA суц. мед. абулия, ругъдин зайифвал.

ABUNƏ суц. кхьин; **qəzetə abunə yazılmaq** газет кхьин.

ABUNƏÇİ суц. вичиз газет, журнал ва мсб. кхьей кас.

ABZAS суц. лингв. абзац (I амай цIарарилай эрчи патахъ къакъудна кхьидай цIийи цIарцIин кьил; 2 гьа цIарцIелай гьахътин цIийи цIарцIелди авай кIус).

AC I прил. гишин; **sən acsan?** ваз гишин яни? **ac qurd** гишин жанавур; **ac toyuq yuxusunda darı görər** гишин вечрез ахварай цуькIуьн твар аквада; II суц. 1) нефс къятиди, тух тежедай кас, вил ацIун тийидай кас; **o acın gözü doymur** а руфункалин (нефс къатидан) вил ацIузвач; 2) кесиб, фагъир; **o acın biridir** ам кесиб я.

AC-ACINA нареч. 1) гишиндиз, гишинз; **ac-acına yatmaq** гишиндиз (гишинз) ксун; 2) гишила; каш кумаз, каш текъена; **ac-acına oturmaq** гишила ацукьун.

ACAR суц. аджар, аджарви; **acarlar** аджарар, аджарвияр.

ACARCA нареч. аджардалди; **acarca danışmaq** аджардалди рахун.

ACGÖZ I прил. руфункал, нефсетI, тух тежер, къаних, гзаф недай; **acgözü doydurmaq olmaz** руфункал тухариз жеч; II суц. куьч. азгъун; **o acgöz hamının canını boğaza yıgıb** а азгъун-

ди виридан чан туьтуьниз гъанва.

ACGÖZCƏSİNƏ нареч. 1) гишиндаказ, къанихдаказ; 2) азгъунвилелди.

ACGÖZLÜK суц. 1) руфункалвал, тух тежервал, нефсетIвал; 2) куьч. азгъунвал.

ACGÖZLÜKLƏ нареч. къанихдаказ; **acgözlüklə yemək** къанихдаказ тIуьн; **acgözlüklə baxmaq** вилералди <вилерив> тIуьн.

ACI I прил. 1) туькьуьл; кудаь; **aci dərman** туькьуьл дарман; **aci ot** туькьуьл векъ; 2) залан, четин; **aci həyat** четин уьмуьр; 3) векъи, эцядай; **aci cavab** векъи жаваб; 4) рикI тIардай, кефиник хкIурдай; **aci söz** рикI тIардай гаф; 5) азаб гудай; **aci təəssürat** азаб гудай, рикIиз авур эсер; II нареч. 1) нагъакъан, хуш текъвер, лезет тагудай; **aci söhbət** хуш текъвер ихтилат; 2) сефилардай, пашманардай; III суц. 1) туькьуьл; **acının dadını bilməmiş, şirinin qədrini bilməzsən** туькьуьлдан дад чир тахъайтIа, шириндан къадир чир жеч; 2) куьч. тIал, тIарвал; **məğlubiyətin acısı** магълубивилин тIал; **aci çəkmək** тIал чIугун; **gözünün acısını almaq** са вил ахвар авун; **aci danışmaq** векъидиз рахун.

ACIDİL прил. пис мез авай, ягъанат квай, туькьуьл рахадай.

ACIQ суц. 1) хъел; **acığı gəlmək** хъел атуьн; 2) пашманвал, такIанвал, хажалат; **aciq (-ğını) almaq** кьисас къахчун (са никай яIани); **aciq vermək** хъел кутун (са нихъ ятIани); **aciq elmək** хкIун (никай ятIани, квекай ятIани); **acığa düşmək** хъиле гьатун; **acığın gəlməsin...** хъел къвемир... **acığından partlasa da** хъилляй хъиткьинайтIани.

ACIQCA нареч. 1) хъилляй; 2) чиз-чиз (эхир гьикI жедатIа), къасухдай хъиз.

ACIQLA нареч. 1) хъел кваз; **aciqla qısqırmaq** хъел кваз гъараюн; **aciqla soruşmaq** хъел кваз жузун; **aciqla bahmaq** хъел кваз килигун; 2) хъилий, къасухдай; **aciqla eləmək** хъилий авун; **aciqla cavab verməmək** къасухдай жаваб тагун.

ACIQLANDIRMAQ глаг. хъел гъун, хъел кутун; **sənikim aciqlandırdı?** вахъ ни хъел кутуна?

ACIQLANMAQ глаг. хъел атун.

ACIQLI прил. 1) хъел квай; 2) *куьч*. къати, клеви; **güclü külək** къати гар.

ACIQLI-ACIQLI нареч. хъел кваз-хъел кваз; **aciqlı-aciqlı soruşmaq** хъел кваз-хъел кваз жузун.

ACIQLILIQ суц. хъел кваз хъун.

ACIQOVUQ суц. бот. неклед хъач.

ACILAMA суц. **ACILAMAQ** глаголдикий арадииз атанва.

ACILAMAQ глаг. хълурун, эцягъун, рикI тIарун, кефи хун, хатур хун.

ACILIQ суц. туькъуьлвал.

ACIMA суц. **ACIMAQ** глаголдикий арадииз атанва.

ACIMAQ I глаг. 1) язух атун, гъайиф атун; 2) рикI кун (*масадахъ*), дердиникай хабар къун (*чарадан*); **onun halına acımaq** адахъ рикI кун.

ACIMAQ II прил. 1) туькъуьл хъун, туькъуьл дад агалтун (*недай затIуник*); 2) цуру хъун, атун (*гъвар*); **südü acıyıb** нек цуру хъанва; **xəmir acıyıb** тини атанва; 3) цур къачун; **şərab acıyıb** чехирди цур къачунва.

ACINACAQLI прил. язух, язух къведай; усал; **acınacaqlı gülüş** язух къведай хъуьруьн; **acınacaqlı hal** усал гъал.

ACITƏRƏ суц. бот. цуьлуьк; **bir dəstə acitərə** са кIунчI цуьлуьк.

ACIXƏMRƏ суц. гъвар, мая.

ACİZI прил. 1) куьмек авачир, ажуз; зайиф, къуватсуз, такъатсуз; **aciz adam** ажуз кас; 2) алакьунар авачир, бажарагъсуз; **aciz rəhbər** алакьунар авачир регъбер; 3) фагъир; алчах хъанвай, алчахарнавай; **o, çox aciz görünürdü** ам гзаф фагъир яз аквазвай; II суц. ажуз; зайиф.

ACİZANƏ нареч. 1) ажуздаказ; **acizanə danışdı** ажуздаказ рахана; 2) пашмандаказ; 3) шел-хвалдалди; **acizanə yalvarmaq** шел-хвалдалди минетун.

ACİZCƏ нареч. ажуздаказ, пашмандаказ; шел-хвалдалди.

ACİZCƏSİNƏ нареч. килиг: **ACİZANƏ**.

ACİZLİK суц. 1) ажузвал; зайифвал, къуватсузвал, такъатсузвал; 2) алакь тавун, бажарагъсузвал; жуьрэтсузвал; **acizlik etmək** ажузвал авун.

ACİZLƏŞDİRMƏK глаг. ажузарун.

ACİZLƏŞMƏ суц. **ACİZLƏŞMƏK** глаголдикий арадал атанва.

ACİZLƏŞMƏK глаг. ажуз хъун; **acizləşib qalmaq** ажуз хъана амукьун.

ACQARINA нареч. килиг: **AC-ACINA**

ACQURŞAQ прил. нефсетI, азгъун, тамагъкар.

ACLIQ суц. каш, гишинвал; **aclıq çəkmək** каш чIугун.

ACMA суц. **ACMAQ** глаголдикий арадал атанва.

ACMAQ глаг. гишин хъун; **mən acmışam** заз гишин хъанва.

AC-SUSUZ I прил. гишин; **ac-susuz olmaq** гишин хъун; II нареч. гишила; **ac-susuz qalmaq** гишила амукьун.

AC-YALAVAC I прил. 1) гишин; 2) затIни авачир; II суц. затI кумачир.

AÇAR I суц. 1) куьлег (*кIвалин, икафдин ва мсб. ракIарар ахъайна*

клевирун паталди алат); 2) ачар (*гайкайрин*); **qayka аҶар** гайкайрин ачар; 3) ачар (*электрикдин ток гилигдай алат*); 4) ачар (*механизмайрин ва сятдин*); **saatin аҶар** сятдин ачар; 5) муз. **симер** (*чуьнгуьрдин, тардин*) П-рамардай алат; 6) муз. ачар (*нотайрин мана ачухарзавай ишара*); **bas аҶар** басдин ачар; 7) куьч. **ачар** (*са вуч ялани жагъурун патал*); **şifrin аҶар** шифрдин (*кتابханайра, архивра табриз, документриз ядай шартлунин нумрадин*) ачар; II *прил.* ачар (*маналу месэляяр гьялдай мумкинвилер гудай*); муз. **аҶар nişanları** ачардин лишанар.

АҶАРҶИ *суц.* 1) куьлегар гвайди; 2) ачарчи (*куьлегар гьазурзавай кас*).

АҶАРҶИЛИҚ 1) куьлегар гвайдан машгъулат; 2) ачарчивал (*куьлегар расзавай касдин машгъулат*).

АҶИҚ I *прил.* 1) ахъа, ачух; **аҶиқ рәңсәгә** ахъа дақлар; 2) дуьздал алай, аквазвай; **аҶиқdaki mallar** дуьздал алай малар; **аҶиқ һәүәт** аквазвай гъен; 3) хуьзвачир; **аҶиқ cinah** хуьзвачир пад (*эрчи ва я чапла кьвал*); 4) кьуд пад ахъа; **аҶиқ kosmos** кьуд пад ахъа космос; 5) гъахъун патал азад; **аҶиқ şәһәр** гъахъун патал ачух шегьер; 6) ахъа, ачух (*кьецлил манада*); **аҶиқ baş** ахъа кьил; 7) ахъа (*дуьгмеяр, яха, чул, хуру*); **аҶиқ уаха** ахъа яха; 8) *мед.* ахъа, аквазвай; **аҶиқ sınıq** аквазвай ханвай чка; 9) ачух, азад; **аҶиқ dәrs** ачух тарс; 10) ачух, ашкара; **аҶиқ mübarizә** ачух женг; **аҶиқ yalan** ашкара таб; **аҶиқ düşmәңçilik** ачух душманвал; 11) ахъайнавай, ачухнавай; **аҶиқ халҶа** ахъайнавай халича; 12) буш, вакансия авай; **üç аҶиқ yer var** пуд буш чка (*вакансия*) ава; 13) алахъай, михъи; **аҶиқ сәтма** алахъай цав; 14) экуь, ачух (*ран-*

гар); **аҶиқ boya** ачух ранг; **аҶиқ ipäk saplar** экуь ипекдин гьалар; 15) туьнт тушир; **аҶиқ Ҷау** туьнт тушир чай; 16) таб квачир, рикливай тир; риклин сидкьидай тир; **аҶиқ söhbәt** таб квачир (*рикливай тир*) ихтилат; **аҶиқ boynuna alma (etiraf)** риклин сидкьидай хиве кьун; 17) кIвенкIве авай, кIвенкIвечи, вилик фенвай; **аҶиқ fikirlәр** кIвенкIвечи фикирар; 18) вири алай чкадал; **аҶиқ tәһqir** вири алай чкадал намусдик хкIун; 19) и патай а патахъ хкатай, кьве падни ахъа; **аҶиқ deşik** и патай а патахъ хкатай тIеквен; 20) масаниз фидай рехъ авай; **аҶиқ һәүәт** маса куьчедиз фидай рехъ авай гьаят; 21) *физ. тех.* ахъа; **аҶиқ şәbәkә** ахъа сеть; 22) *мат.* ахъа; **аҶиқ bucaq** ахъа пIипI; 23) ачух, кьил акъудиз жедай; **аҶиқ imza** ачух кьул, кьил акъудиз жедай кьул; II *нареч.* 1) ахъа, ачух, дуьздиз, дуьздаказ; **аҶиқ danışmaq** ачух (*дуьздаказ*) рахун; 2) ачухдиз; **аҶиқ yazıb** ачухдиз кхъенва; III *суц.* ачух чка, буш чил; ◊ **аҶиқ sәsvermә** ачух сес гун; **аҶиқ мәktub** ачух чар.

АҶИҚ... экуь (*муракаб прилагательныйрин сад лагъай пай*); **аҶиқ-yaşıl** экуь-къацу; **аҶиқ-qırmızı** экуь-яру; **аҶиқ-göy** экуь-вили; **аҶиқ-qәhvәyi** экуь-шуьтрукъ.

АҶИҚ-ABI *прил.* экуь-аби.

АҶИҚ-AŞKAR *прил.* ачух-ашкар.

АҶИҚ-BOZ *прил.* экуь-рехи.

АҶИҚBӘNİZ *прил.* чин ачух, чина хъвер авай.

АҶИҚСА I *нареч.* 1) ачухдаказ, дуьздаказ; **аҶиқса elan etmәk** ачухдаказ малумарун; 2) ачухдиз, ашкара; **аҶиқса eşitmәk** ачухдиз ван хъун; II *прил.* 1) ахъа, ачух, дуьздал алай; 2) ачух, таб квачир.

AҢIQCASINA нареч. 1) ачухдаказ, дуьздаказ; 2) ачухдиз, таб квачиз.

AҢIQ-ҘӘHRAЙI прил. жегьре (ранг).

AҢIQ-GÖY прил. экуь-вили.

AҢIQGÖZ прил. къатГудай, фагьумлу, дикъетлу, зигьин авай.

AҢIQGÖZLÜ прил. килиг: **AҢIQ-GÖZ**.

AҢIQ-SAҢIQ I прил. 1) акахъай, чкІанвай (чІарар); 2) гъаясуз (ахлакъдин гъакъиндаи); II нареч. ачухдаказ; **aҗıq-saҗıq tәriflәmәk** ачухдаказ тарифарун.

AҢIQ-SAҢIQLIQ суц. 1) акахъайвал, чкІайвал; 2) хак акъатайвал, къил алачирвал, низамсузвал.

AҢIQDAN нареч. ачухдиз, авайвал; **fıkrını aҗıqdan demәk** вичин фикир авайвал лугьун.

AҢIQDAN-AҢIĞA нареч. килиг: **AҢIQCA I**.

AҢIQ-SARI прил. экуь-хъипи.

AҢIQ-ŞABALIDI прил. экуь-шабалт (ранг).

AҢIQ-YAŞIL прил. экуь-къацу.

AҢIQLIQ суц. 1) ачух чка; **turistlәр aҗıqlıqda topladıлар** туристар ачух чкада кІватІ хъана; 2) экуьвал, ачухвал; **sәmanın aҗıqlığı** цавун экуьвал.

AҢIQTӘHӘR прил. экуьвал квай.

AҢIQÜRӘK прил. рикІ михъи, рикІ ачух.

AҢIQÜRӘKLİ прил. килиг: **AҢIQ-ÜRӘK**.

AҢIQÜRӘKLİLİK суц. рикІин дуьзвал, рикІин ачухвал, рикІин михъивал.

AҢILMA суц. **AҢILMAQ** глагол-дикай хъанва.

AҢILMAQ глаг. 1) ахъа хъун; **qarı açıldı** рак ахъа хъана; 2) къакъатун (сад-садавай); **gözlәri açıldı** вилер ахъа

хъана; **mәktәb açıldı** мектеб ахъа хъана; 3) гатІунун (са квейлай ятІа); **kitab böyük мәqalә ilә açılır** ктаб чІехи макъаладалди гатІунзава (ахъа жезва); 4) ахъа хъун (цүьк, кІурукІ); **pambıq qozaları açıldı** памбагдин кІурукІар ахъа хъана; 5) ахъа хъун, хкатун (мес. арабадик квай малар викиникай); **öküzlәр arabadan açıldı** яцар викиникай хкатна; 6) ахъа хъун, азад хъун; **düyün açıldı** тІвал ахъа хъана; 7) алатун, акъатун (алчудхъана, элкъвена); **qayka açıldı** гайка элкъвена алатна; 8) ахъа хъун (дуьгмеяр, чІул); **qayış açıldı** чІул ахъа хъана; 9) ахъа хъун; **höriyü açıldı** киф ахъа хъана (чкІана); 10) ахъа хъун, ачух хъун; **hava açıldı** гъава ахъа хъана; 11) дуьздал акъатун; **sirri açıldı** адан сир дуьздал акъатна; 12) ахъа хъун, авахъун; **burnundan qan açıldı** нерай иви авахъна; 13) ахъа хъун; **konlü açıldı**; **ürәyi açıldı** рикІ ахъа хъана; **bәxti açıldı** бахт ахъа хъана; 14) азад хъун; **başım açıldı** зун азад хъана.

AҢILIŞ суц. ахъаюн, ачухун, жагьурун, акъудун (са цІийи кар); цІийи ачухун; цІийиз ачух авур кар; акъуднавай цІийивал, цІийиз жагьурнавайди (са кар, гъал); **mәclisin açılışı** мярекат ачухун; **elmdә yeni açılış** илимдин цІийи ачухун.

AҢILIŞMA суц. **AҢILIŞMAQ** глагол-дикай хъанва.

AҢILIŞMAQ глаг. 1) ахъа хъун, ачух хъун; 2) вердиш хъун (цІийи чкадихъ галаз, шартІарихъ галаз); 3) мукъва хъун, агатун; 4) акахъун, къун (инсанрив).

AD I суц. 1) тІвар; **adını demәk** тІвар лугьун; **sizin adınızdan** куь тІвар-цІихъай; **onun adına park** адан тІварунихъ галай парк; 2) тІвар (набататрин,

гъайванрин, маса затларин); лаклаб; 3) тIвар; **fəxri ad** гъурметдин тIвар; 4) дережа; **elmi dərəcə** илимдин дережа; 5) тIвар-ван, машгъурвал, баркаллувал; **onun adı vardı** адан тIвар-ван авай; II *прил.* 1) тIварар алай, тIварар кхъенвай; **adlar siyahısı** тIварар кхъенвай сиягъ; 2) титул; **ad səhifəsi** титулдин чин; ◇ **adı var, özü yox** тIвар ава, вич авач; 3) машгъур, машгъурвал; **ad çıxardı** машгъур хъана.

ADA I *суц.* кьурамат; **Cilov adası** Жилов кьурамат; **kimsəsiz ada** са касни яшамиш тежесвай кьурамат; II *прил.* кьураматдин, кьураматрин; **adalar ölkəsi** кьураматрин уьлкве.

ADAÇAYI I *суц. бот.* шалфей; II *прил.* шалфейдин; **adaçayı yarpağı** шалфейдин пеш.

ADADOVŞANI I *суц.* кIвалин кьуър; **adadovşanlarının saxlanması** кIвалин кьуърер хуьн; II *прил.* кIвалин кьуьрен; **adadovşanı dərisi** кIвалин кьуьрен хам.

ADAXLAMA *суц.* **Adaxlamaq** глаголдилай; лишанар кутун.

ADAXLANMAQ *глагол.* лишан кутун, лишанлу хьун, адахли хьун.

ADAXLIBAZLIQ *суц.* адахливал авун.

ADAXLI I *прил.* адахли, лишанар кутунвай; II *суц.* 1) чам; 2) свас.

ADAXLILIQ *суц.* адахливал.

ADAJIO *суц. муз.* адажио; 1) аста темп; 2) и темпинал ягъизвай музыкадин эсер ва я адан чIук.

ADALIQ *суц. геогр.* архипелаг (*сад-садаз мукъва кьураматрин кIватIал*).

ADAM I *суц.* 1) инсан; кас; итим; 2) кылдин кас; обществодик квайди; **yaxşı adam** хъсан инсан (*кас*); **yumşaq**

adam хьуьтуьл кас; **elm adamı** илимдин итим; 3) пад хуьзвайди (*садан*); 4) *вульг.* ашна (*итим*); II *прил.* инсанвилев, регъимлувилев, мергъяметлувилев; **adam kimi yanaşmaq** инсанвилев (*регъимлувилев*) эгечIун; ◇ **adamin boyuna baxma, işinə bax** инсандин буйдиз килигна ваь, адан кIвалахдиз килигна кьимет це; **adam olmaq** инсан хьун; **adam ol!** кас хьухь!

ADAMALDADAN *суц.* тапрукъ, алцулардайди; гьарамзада.

ADAMAOXŞAMAZ I *суц.* чIуру хесетар квай инсан; II *прил.* чIуру, гуьчIуь, кубут.

ADAMAOXŞAMAZLIQ *суц.* чIурувал, гуьчIуьвал, мешребсузвал, кубутвал.

ADAMAYOVUŞAN *прил.* 1) акахьдай, агатдай, къадай (*инсанрив*); 2) инсанперес, инсанвал квай.

ADAMAYOVUŞMAZ I *прил.* 1) масадбурук акахь тийир; 2) жемьтдивай къакъатнавай, инсанрив агат тийир; II *суц.* нигилист.

ADAMBAŞI *прил.* гьар инсандал гьалтзавай.

ADAMBOYU *прил.* инсандин буйдив къведай.

ADAMLIQ *суц.* инсанвал; мергъяматлувал, регъимлувал; инсан кIанивал.

ADAMOYNADAN *суц.* масадал хьуьредай, ягъанатар ийидай кас.

ADAMSEVMƏZ *прил.* масадбурук акахь тийир, инсанривай къакъатнавай.

ADAMSIZ I *прил.* 1) инсанар авачир; **adamsız yerlər** инсанар авачир чкаяр; 2) ажуз, арха галачир, куьмек авачир; **adamsız qarı** куьмек авачир къари; 3) кIвал-югъ авачир, килигдай кас авачир; гадарнавай, иесуз; II *суц.*

йиртих (*килигдай кас авачир*).

ADAMSIZLIQ *суц.* 1) инсанар авачирвал, инсанар авачир гьал; 2) мукьвабур авачирвал; 3) ажузвал, кумек авачирвал; 4) ялгъузвал, теквал, кьилдивал.

ADAMSİT *суц. хим.* адасит (*зегьер квай хъипи кристалл*).

ADAMYEYƏN *суц.* инсандин як недайди (*инсан*).

ADAPTASIYA I *суц.* адаптация (*организм герек гьаларихъ галаз вердиш хьун*); II *прил.* вердиш хьанвай, шартларив кьунвай.

ADAPTER *суц.* адаптер; **adapter başlığı** адаптердин кьил.

ADAPTOMETR *суц. фото.* адаптометр (*вилин экв гьисс авун алуумдай алат*).

ADAŞ *суц.* тIварун стха; **o, mənim adaşımızdır** ам зи тIварун стха я.

ADBAAD I *нареч.* 1) тIварба-тIвар, са-садан тIвар кьаз; 2) кьилди; II *прил.* тIварар кьаз.

ADDA-BUDDA I *нареч.* 1) ара-ара, гагъ-гагъ, паярикай тир; 2) тум-кьил авачир, галай-галайвал алакъя авачир; **adda-budda söhbət** тум-кьил авачир ихтилат; 3) хьянавай паюнин (*яни вири галачиз*); II *прил.* тамам тушир, кьатIар кими.

ADDA-BUDDALIQ *суц.* арааравал, паярикай тирвал.

ADDAMA *суц.* **ADDAMAQ** *гла-голдикай.*

ADDAMAQ *глагол.* 1) элячIун, экъечIун; 2) масанал фин, вичин чка дегишарун; 3) *рах.* экъечIун; **ikinci kursa addamaq** кьвед лагъай курсуниз экъечIун; 4) *рах.* алатун; **düşmən tərəfə addamaq** душмандин патаз алатун; 5) элячIун; **sərhəddi addamaq**

сергъятдила элячIун; 6) элячIун, акъахна а патаз эвичIун; **hasardan addamaq** жугъунлай а патаз элячIун.

ADEKVAT *прил. филос. мат.* сад хьтин, кутугнавай, дуьм-дуьз, тайин, кьазвай, дуьз кьведай.

ADENOİD *мед.* аденоид.

ADENOMA *суц. мед.* аденома (*хата квачир дакIур чка*).

ADƏ! *межд. рах.* гьей! **Adə, Kərim!** Гьей, Керим!

ADƏM *суц. куьгь.* 1) Адем (*Библияда кьалурнавайвал, чилин винел сад лагъай инсан*); 2) итим; **Adəmdən qalan işlər** Адемалай амай крар.

ADƏT *суц.* 1) адет; **el adətləri** халкъдин адетар; **adəti unutmaq** адет рикIелай алудун; 2) ацукъункъарагъун; 3) куьгьнедай адет хьанвай къайда; 4) вердишвал; 5) кьилих, тIул; **onun adəti** адан тIул; **səs salmaq onun adətidir** ван кутун адан адет (*тIул*) я.

ADƏTİ *прил.* адетдин; **adəti işlər** адетдин крар.

ADƏTİNCƏ *нареч.* адет яз; **onun adətincə** адан адет яз.

ADƏTKƏR *прил.* 1) адет хьанвай, вердиш хьанвай; 2) адетар хуьдай.

ADƏTKƏRDƏ *прил.* вердиш; **adət-kərdə olmaq** вердиш хьун.

ADƏTƏN *нареч.* 1) адет тирвал; 2) къайда тирвал.

ADDİM I *суц.* 1) кам, кьадам; **bir addım** са кам; **iri addım** чIехи кам; **yorgun addım** шулу кам; 2) кам (*яргъивилин уьлчме*); **bir neçə addım** са шумуд кам; 3) вилик фин, гьерекаг авун; 4) авур кар, кIвалах; **təhlükəli addım** хаталу кIвалах; 5) *тех.* кам (*арада авай мензил*); **bizim evlərin arası qırx addımdır** чи кIвалерин ара яхцIур кам я.

ADDIM-ADDIM нареч. 1) са-са кам; addim-addim gəzmək са-са кам къекъуьн; 2) кам камунихъ галаз; **uşaq addim-addim irəliləyirdi** аял кам камунихъ галаз вилик физвай.

ADDIMBAADDIM нареч. кам камунихъ галаз.

ADDIMBAŞI нареч. 1) виринра, гьар санал; **onlar addımbaşы mənə rast gəlirdilər** абур виринра зал дуьшуьш жезвай; 2) мукъвал-мукъвал, гзаф вах-тара; **uşaq ona addımbaşы baş çəkirdi** аялди адал мукъвал-мукъвал къил чIугвазвай.

ADDIMLAMA суц. **ADDIMLAMAQ** глаголдикай.

ADDIMLAMAQ глаг. 1) камар къачун, камар вегьин, камар ягъун; фин, вилик фин, къекъуьн; **iri addımlarla irəliləmək** чIехи камаралди вилик фин; 2) *куьч*. агалкъун гъилик авун; 3) жергеда аваз фин.

ADDIMLATMAQ глаг. камар вегъиз тун.

ADDIMLIQ *гъисабдайла менфят къачуда*: **yüz addımlıq yol** виш камунихъ рехъ.

ADIGEY суц. адыгейви; **adıgey dili** адыгей чIал.

ADIGEYСƏ нареч. адыгейдалди; адыгей чIалалди.

ADINA суц. *рах*. жуьмя; **adına axşamı** жуьмядин йиф.

ADI прил. 1) адетдин, вири хътин; **adi gün** адетдин югъ; 2) гъакIан; **adi söz** гъакIан гаф; 3) виридаз малум; 4) жергедин, вири хътин; **adi müəllim** вири хътин муаллим; 5) адетдин, нормадив къадай; 6) адетдин, гьар йикъан; **bunlar adi işlərdir** ибур гьар йикъан крар я.

ADİCƏ I прил. гъакIан, адетдин;

adicə məsələ гъакIан (*адетдин*) месэла; II нареч. гъакI; **adicə gəlib getdi** гъакI атана хъфена.

ADİL прил. *куьгъ*. адалатлу, гъахъ гвай, къени, хъсан къилихрин.

ADİLANƏ нареч. адалатлудаказ, адалатлудиз, гъахълудаказ, гъахълуз.

ADİLİK суц. дамах гвачирвал, къетIенвал авачирвал, гъамиша адет хъанвай гьал, тебиивал, адетдин тегъер тирвал.

ADİLLİK суц. адалатлувал, гъахълувал.

ADİNAMİYA суц. *мед*. адинамия (*садлагъана къуватдай аватун*).

ADLANMA суц. **ADLANMAQ** глаголдикай.

ADLANMAQ глаг. лагъай тIвар алаз хъун.

ADLI прил. 1) сейли, машгъур, тIвар-ван авай; **adlı alimlər** тIвар-ван авай (*машгъур*) алимар; 2) тIвар алай, тIвар кхъенвай; тIварунихъ галай; 3) тIвар алай; **Həsən adlı oğlan** Гъасан тIвар алай гада; 4) тIвар ганвай; **“Muğan” adlı poema** «Мугъан» тIвар ганвай поэма.

ADLI-SANLI прил. 1) тIвар-ван авай, сейли, машгъур; **adlı-sanlı alim** тIвар-ван авай алим; 2) асул-несил авай; **adlı-sanlı nəsil** асул-несил авай сихил.

ADMINİSTRASIYA суц. 1) администрация (*идара*); 2) администраторвал ийизвай кас ва я ксар.

ADMINİSTRATOR суц. администратор (*са идарадин къиле авай кас; са кардин къил гвай кас*).

ADMİRAL I суц. адмирал (*гъубьлерин флотдин вини дережадин къуллугъчидин тIвар ва а къуллугъ гвай кас*); II прил. адмиралдин; **admiral**

poqonlari адмиралдин погонар.

ADRENALİN I суц. мед. адреналин; II прил. адреналиндин.

ADRES рах. I суц. адрес (I са кIвал ва я идара авай чка; 2 тебрикдин чар); II прил. адресдин, адресрин; **adres kitabı** адресрин ктаб.

ADSIZ прил. 1) тIвар алачир, тIвар малум тушир; 2) кхьенвай касдин тIвар алачир.

ADSORBENT физ. хим. адсорбент (винел адсорбция арадиз кьвезвай затI).

ADVOKAT рах. суц. адвокат, векил (судда).

ADVOKATLIQ I рах. суц. 1) адвокатвал, векилвал; 2) адвокатура (адвокатрин идара); II прил. адвокатвилин, векилвилин; **advokatlıq işləri** адвокатвилин (векилвилин) кIвалахар.

ADYUTANT I суц. адъютант; **generalin adyutanti** генералдин адъютант; II прил. адъютантвилин.

ADYUTANTLIQ суц. адъютантвал.

AEROBUS суц. аэробус (гзаф ацукьдай чкаяр авай чIехи самолёт).

AERODROM I суц. аэродром (самолётар акьваздай майдан); **Bakı aerodromu** Бакудин аэродром; II прил. аэродромдин.

AERODİNAMİKA суц. авиа. аэродинамика.

AEROKLUB суц. аэроклуб.

AEROLOGİYA суц. аэрология (чиллин атмосферадин вини кьатар чирзавай илим).

AEROLİT суц. аэролит (кьванцин метеорит); **aerolitin düşdüyü yer** аэролит аватай чка.

AERONAVT суц. аэронавт.

AERONAVTİKA суц. аэронавтика.

AERONOMİYA суц. аэрономия

(физика илимдин хел).

AEROPLANÇI куьгь. суц. аэроплан гьалзавайди.

AEROPLAN куьгь. суц. аэроплан.

AEROPORT суц. аэропорт.

AEROSTAT суц. аэростат (гьавада кьекьведай гьавадилай кьезил аппарат; гьавадин шар).

AEROZOL I суц. аэрозоль; II прил. аэрозолдин.

AFƏRİN! межд. аферин, баркалла!

AFƏT I суц. 1) бедбахтвал, мусибат; 2) тават, иер дишегьли; II прил. кIубан, цици.

AFFİKS суц. лингв. аффикс (гафунин маналу пай, кIус).

AFİŞA суц. афиша.

AFORİZM суц. афоризм (кьетIен дерин мана квай гаф, ибара).

AFRİKA суц. геогр. Африка (материк, кьурамат тир зурба чил).

AFRİKALI суц. африканви (Африкадин эгьли).

AFTAFA суц. афтафа.

AGENTLİK суц. агентство.

AGENT суц. агент (I са нин яIани тапшуругьар кьиле тухузвайди. 2 са разведкадин кIвалахар кьиле тухузвайди; жасус).

AĞ суц. 1) лацу; 2) лацу рангунин парча; 3) месин агь; **tarixin ağ ləkələri** тарихдин лацу лекеяр; 4) куьч. хьсан; **o, ağ gün gördü** адаз хьсан югь акуна.

AĞA I суц. куьгь. 1) агьа, сагьиб, иеси; 2) титул; 3) агьа (аялри чтин бубадиз лугьуда); 4) гьаким; 5) тIварарихь галаз санал кхьида; **Həsənağa** Гьасанагьа; II прил. рах. кьилин, агьавал ийизвай, гьакимвал ийизвай; **hakim partiya** гьакимвал ийизвай партия; \diamond **ağa kimi yaşamaq** агьа хьиз яшамиш хьун.

AĞAC I *суц.* 1) тар; **ağac budağ** таран хел; 2) лаш, клеклец; **o ağacla gəzirdi** ам гъиле клеклец аваз къекъ-везвай; 3) пая; **uzun ağac** яргъи пая; 4) кIарас материал; **tikinti üçün ağac** эцигунар патал кIарас материал; II *прил.* кIарасдин, тарцин; **ağac körpü** кIарасдин муьгъ; **ağac qatramı** тарцин шкъакъ; 4) *куьч.* лашарин, тIваларин; **ağac intizamı** лашуналди тир къайда; гужунин къайда; \diamond **ağac-ağaca gəlmək** *куьч.* сад-садахъ галаз гапурар гваз мярекатдиз акъатун; **ağaca dönmək** *куьч.* мягъкем хьун; къах хьун, къурун, кIарас хьиз хьун, гацум хьун.

AĞAC II *суц.* *куьгъ.* агъаж (*яргъи-вилини уьлчме - ирид километр*).

AĞAC-AĞAC *суц.* кIетI-лаш (*къугъун*).

AĞACAOXŞAR *прил.* тарциз ухшар.

AĞACDƏLƏN *суц.* зоол. клекле (*кIваркIвалаг, тарариз куIуф ядай къуш*).

AĞACGÖVBƏLƏYİ *суц.* цIумачI.

AĞACQURDU *суц.* кIарасдин квак.

AĞACLIQ I *суц.* 1) тарар авай чка, там, тамун кIапIал; 2) акIурнавай тарар.

AĞACLIQ II *прил.* ирид километрдин.

AĞAC-UĞAC *суц.* тамун материалар.

AĞALANMAQ *глагол.* вич вине къун, вич агъа хьиз тухун.

AĞALIQ I *суц.* 1) агъавал, гъакимвал; 2) агъаяр, гъакимар; II *прил.* агъадин, гъакимдин, агъавилин, гъакимвилин; **ağalıq iddiaları** агъавилин къастар.

AĞAPPAQ *прил.* акъалтIай лацу, лап-лацу, лацу жив хьтин; **ağappaq**

köynək лап-лацу перем; **o, ağappaq ağarmışdı** адан рангар атIанвай.

AĞARDAN *суц.* асундайди, ранг ягъадайди.

AĞARDICI I *суц.* 1) асундайди, ранг ягъадайди; 2) *фото.* ачухардай дарман; II *прил.* 1) лацу рангадин, лацу ийидай.

AĞARDILMA *суц.* **AĞARDILMAQ** *глаголдикай;* киреж ягъун, лацадай асунун.

AĞARDILMAQ *глагол.* 1) лацу авун; **divarlar ağarıldı** цлар лацу авуна; 2) лацадай асунун, киреж ягъун; 3) чуьхвена лацу авун.

AĞARMAQ *глагол.* лацу хьун; 1) лацу рангуналди тафаватлу хьун; **uzaqda nə isə ağarırdı** яргъай са вуч ятIани лацу хьанвай; 2) алахьун, ранг фин; **parça tez ağardı** парча фад алахьна.

AĞARTI *суц.* некIедин магъсулар.

AĞARTMA *суц.* **AĞARTMAQ** *глаголдикай.*

AĞARTMAQ *глагол.* 1) лацу авун, ранг ягъун; **evin çöl divarlarını ağartmaq** кIвалин къецепатан цлариз ранг ягъун; 2) михьун, михьи авун; **qabları ağartmaq** къапар чуьхвена михьи авун; 3) *куьч.* ахъаюн, ачухун, русвагъун; **mən bu işi ağartmadım** за и кIвалах ачухнач; **gözünü ağartmaq** вилер экъисун; **dişini ağartmaq** сарар экъисун; **başını ağartmaq** къил рехи авун; **üzünü ağartmaq (kimin isə)** хъсандиз къуллугъ авун, са хатур авун.

AĞARTMAMAQ *глагол.* **AĞARTMAQ** *глаголдин инкардин форма.*

AĞ-AŞKAR I *нареч.* ашкара, ачухдиз, акваз-акваз, шаксуз, шак авачиз, са гъуьжетни алачиз; II *прил.* ашкара тир, шаксуз тир; **ağ-aşkar yalan** ашкара тир (*шаксуз*) тир таб.

АҒАҠАНА I *прил.* асуллу, намуслу, михьи, рябетлу; **ағаяна işlər** рябетлу крар; II *нареч.* намуслувилелди, михьивилелди, рябетлувилелди.

АҒБАŞ *прил.* 1) кьил лацу; **ағбаş ағacdәлән** кьил лацу клекIе (кIвар-кIвалаг).

АҒБИРÇӘК I *прил.* анжах дишегьлийриз талукь гаф я. 1) чIарар рехи; **ағбирçәк qadın** чIарар рехи дишегьли; 2) *куьч.* гьурметлу, гьурметуниз лайихлу; II *суц.* кьари, кьуьзуь дишегьли.

АҒБОҠА *суц.* лацу ранг, лацу шир.

АҒБӘНИЗ *прил.* чин лацу.

АҒБӘХТ I *суц.* 1) бахтавар, бахтлу кас; 2) бахтуни гьанвайди; II *прил.* бахтлу, бахт авай; ◇ **anadan ағбәхт doғulmaq** бахтлуди хьун, гьамиша бахтуни гьизвай кас хьун.

АҒСАЛИҚ *суц. мед.* альбинизм.

АҒСАМАҠА *прил.* лацу, лацу тан авай (*дишегьли*).

АҒСАҚАНАД I *суц.* ветI; II *прил.* ветIрен; **ағсақанад ensefaliti** *мед.* ветIрен энцефалит.

АҒСАҚАҠАЙИ I *суц.* 1) гьверши тар; 2) гьверши тарцин кIарас; II *прил.* гьвершин; **ағсақақайи yarpaqları** гьвершин пешер.

АҒСАҚАҠАЙИЛИҚ *суц.* гьверши тарар авай чка, гьверши тарарин там.

АҒСАҚАҠАҠА I *суц.* бот. кьавах; II *прил.* кьавахдин; **ағсақақақайи yarpağı** кьавахдин пеш.

АҒСАҚАҠАҠАҚЛИҚ *суц.* кьавах тарар авай чка; кьавах тарарин там.

АҒСИҠӘР 1) *прил.* кичIедай, жуьрэтсуз, кичIевал квай; **ағсиҠәр adam** кичIедай кас; 2) *суц.* кичIеди.

АҒСИҠӘРЛИК *суц.* кичIевал, жуьрэтсузвал.

АҒДАВАН *прил.* бахтлу, гьамиша

бахтуни гьизвай.

АҒИ I *суц.* агьу, зегьер; **ағи vermәk** (*kimәsә*) агьу гун.

АҒИ II *суц.* шел, шехьун, шелар авун, лугьунар ийиз шехьун.

АҒИҠИ *суц.* лугьунардай, лугьунар ийидай дишегьли.

АҒИЛ I *суц.* акьул, кьанажагь; арифдарвал; **ағил haradadır, iş дә oradadır** акьул авай чкада кIвалахни ава; **ағил dişi** акьул балугьвилини свах; ◇ **ағил azmaq** акьул квадарун; **ағилни almaq** (*kiminsә*), вичел ашукь авун, рикI ацукьарун; **ағилна batmaq** гьавурда акьун; **ағил başında olmamaq** вич-вичел тахьун; **ағил bir şey kәsmәmәk** акьулди са затI кьатIун тавун; **ағил kәm insan** акьулдикай кьери кас; **onun ағил başında deyil** адан кьиле акьул авач; **ағил vermәk** акьулар гун; **ағилна gәlән** акьулдиз вуч атайIа; **ағилinda saxlamaq** рикIел хуьн.

АҒИЛ II *суц.* парак, малар хьиядай кар.

АҒИЛ-КАМАЛ *суц.* акьул, алакьун, бажарагьвал.

АҒИЛЛА *нареч.* акьулдивди, бажарагьдивди.

АҒИЛЛАНАМА *суц.* **АҒИЛЛАНАМАҚ** *глаголдикай.*

АҒИЛЛАНАМАҚ *глаг.* 1) акьуллу хьун; 2) кьилиз акьул атун.

АҒИЛЛИ I *прил.* акьуллу, алакьунар авай; **ағилли uşaq** акьуллу аял; **ағилли gözләр** акьуллу вилер; **ағилли söz** акьуллу гаф; **ағилли iş** акьуллу кар; II *нареч.* акьуллудаказ; акьуллудиз; акьуллуз; **ағилли danışmaq** акьуллудиз рахун; III *суц.* акьуллуди; **ағиллиya rast gәlmәk** акьуллудал дуьшуьш хьун.

АҒИЛЛИ-АҒИЛЛИ *нареч.* акьуллувилелди, акьулдалди, акьуллудаказ.

AĞILLI-BAŞLI *прил.* 1) акьуллу, рябетлу; 2) кьени, бегьем; 3) каркIвалах алакьдай.

AĞILLICA I *прил.* акьуллу, алакьунар авай; **ağıllica uşaq** акьуллу аял; II *нареч.* акьуллувилелди, акьуллудаказ, акьуллудиз, акьуллуз.

AĞILLICASINA *нареч.* акьуллувилелди, акьуллудаказ, акьуллудиз, акьуллуз.

AĞILLILAŞMAQ *глагол.* акьуллу хьун, фагьумлу хьун.

AĞILLILIQ *суц.* акьуллувал, фагьумлувал.

AĞILLI-KAMALLI *прил.* акьуллу, фагьумлу, фагьумдалди кар ийидай.

AĞILKƏSƏN *прил.* акьуллу, акьулди кьатГудай.

AĞILKƏSMƏZ *прил.* акьулдиз текьвер хьтин.

AĞILSIZ I *прил.* 1) акьулсуз; **ağilsiz adam** акьулсуз кас; **ağıllı düşməndən qorxma**, **ağilsiz dostdan qorx** акьуллу душмандикай кичIе жемир, акьулсуз дустуникай кичIе хьухь; 2) фагьумсуз; 3) ахмакь; **ağilsiz hərəkət** ахмакь гьерекат; II *нареч.* акьулсуздаказ, ахмакьдаказ, фагьумсуздаказ.

AĞILSIZCA I *прил.* акьулсуз; II *нареч.* акьулсуздаказ, акьулсуздиз.

AĞILSIZCASINA *нареч.* акьулсуздаказ, акьулсуздиз.

AĞILSIZLIQ *суц.* 1) акьулсузвал; 2) ахмакьвал.

AĞIMSOV *прил.* лацувал алай.

AĞIMTİL *прил. килиг:* **AĞIMSOV**.

AĞIR I *прил.* 1) залан; **ağır daş** залан кьван; **ağır iş** залан кIвалах; **ağır gün** залан югь; **ağır yük** залан пар; 2) четин; **ağır sual** четин суал; **ağır illər** четин йисар; 3) нагьакьан, хуш текьвер, пис; **ağır xasiyyət** пис кьилих; 4) азаб гудай; **ağır**

zəhmət азаб гудай зегьмет; 5) гужлу; **ağır zərbə** гужлу ягьун; 6) зегьемлу; **ağır gecə** зегьемлу йиф; 7) яваш, аста; **ağır addımlar** аста камар; 8) акьуллу; фагьумлу; **ağır adam** акьуллу кас, фагьумлу кас; 9) хатурдик хкIадай, нагьакьан; **ağır söz** хатурдик хкIадай гаф, нагьакьан гаф; 10) чIехи; **ağır itki** чIехи зиян.

AĞIR-AĞIR *нареч.* 1) заланвилелди, заландаказ; 2) аста-аста; **ağır-ağır danışmaq** аста-аста рахун.

AĞIRAYAQ I *прил.* кIвач залан; II *суц.* кIвач заланди.

AĞIRBAŞLI *прил.* бегьем, фагьумлу, сабурлу.

AĞIRGÖVDƏ *прил. килиг:* **AĞIR-GÖVDƏLİ**.

AĞIRGÖVDƏLİ *прил.* ацIай, яцIу, залан, зурба.

AĞIRGÖVDƏLİLİK *суц.* яцIувал, заланвал, зурбавал.

AĞIRLAŞDIRMA *суц.* **AĞIRLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

AĞIRLAŞDIRMAQ *глагол.* заланарун; **yükü ağırlaşdırmaq** пар заланарун; 2) четинарун; **işi ağırlaşdırmaq** кIвалах четинарун; 3) писарун, усаларун.

AĞIRLAŞMA *суц.* **AĞIRLAŞMAQ** *глаголдикай.*

AĞIRLAŞMAQ *глагол.* 1) залан хьун; 2) чIур хьун; 3) пис хьун; **xəstənin vəziyyəti ağırlaşır** азарлудан гьалар пис жезва.

AĞIRLIQ *суц.* 1) заланвал; **daşın ağırlığı** кьванцин заланвал; 2) пар; **ağırhıq qaldırmaq** пар хкажун; 3) четинвал; **yolun ağırlığı** рекьин четинвал; 4) важибувал; 5) *диал.* залан шейэр; ◊ **öz ağırlığı qədər pul qoymaq** вичин заланвиле пул эцигун.

AĞIRTƏNHƏR I *прил.* залан тегьбер; II *нареч.* заланз.

AĞIRYANA I *прил.* 1) бегъем, тамам; **ağiryana adam** бегъем кас; 2) дамах гвачир, намуслу; II *нареч.* намуслудаказ; **özünü ağır aparmaq** жув намуслудаказ тухун.

AĞIZ *суц.* 1) сив; **ağızdaki dişlər** сиве авай сарар; **dovşanın ağzi** къуьрен сив; 2) сив (*къанарин*); **bardağın ağzi** бекъедин сив; 3) сив (*тфенгдин, тунунин*); 4) къерех; **uçurumun ağzi** къвалан къерех; 5) сив-сиве (*вацлун*); **çayın ağzi** вацлун сив.

AĞIZ-AĞIZA *нареч.* сив-сиве, къвед санал, чин-чинал.

AĞIZBAAĞIZ *нареч.* сиве-сивди; **ağizbaağiz doldurmaq** сиве-сивди ацлун.

AĞIZDAN *нареч.* хуралай, мецйй лагъай.

AĞIZDAN-AĞIZA сивяй-сивиз.

AĞIZDOLUSU *нареч.* 1) рикI алаз, тарифариз; 2) кухтунар хъувуна; **ağizdoluşu danışmaq** тарифариз рахун; кухтунар хъувуна рахун.

AĞIZLAŞMA *суц.* **AĞIZLAŞMAQ** глаголдикай.

AĞIZLAŞMAQ *глагол.* гафунал гаф эцигун, куклун, дяве авун.

AĞIZLI *прил.* 1) сив авай; 2) хци.

AĞIZUCU *нареч.* гъавурда гъат тийидайвал; **ağizucu danışmaq** гъавурда гъат тийидайвал рахун.

AĞ-QARA *прил.* лацу-чIулав.

AĞQILÇIQ *суц.* 1) лацу къилчих; 2) дубъуьдин сорт.

AĞQIZIL *суц.* платина (*лацу рангунин лап багъа металл*).

AĞQOVAQ I *суц.* чандар, лацу къвавах; II *прил.* чандардин, лацу къвавахдин.

AĞQOVAQLIQ *суц.* чандарар (*лацу къвавахар*) авай чка, лацу

къвавахрин там.

AĞQOYUNLU *суц. тар.* агъкъоюнлу (*XV виш йисан огъуз-туьркмен тайифайрикай сад*).

AĞQUYRUQ *прил. зоол.* лацу тум квай; **ağquyruq quş** лацу тум квай къуш. **AĞLABATAN** *прил.* 1) акъулди къатлудай; **ağlabatan tәklif** акъулди къатлудай теклиф; 2) къабулиз жедай; **ağlabatan iş** къабулиз жедай кIвалах.

AĞLABATMAZ *прил.* 1) акъулдиз къведачир, акъулди къатлудачир; 2) къабулиз тежедай.

AĞLADICI *прил.* нагъв авадардай, нагъв гъидай; **ağladıcı qazlar** вилерай накъвар гъидай газар.

AĞLAGƏLMƏZ I *прил.* гъавурда акъан тийир, къил акъат тийир; **ağlagəlməz iş** къил акъат тийир кIвалах; 2) мумкин тушир; II *нареч.* акъулдиз текъвер.

AĞLAĞAN I *прил.* 1) гзаф шехъдай, шел квай; 2) *куьч.* гъамиша айхъ-уйхъ ийидай; II *суц.* шел-хвал ийидай кас.

AĞLAMA *суц.* **AĞLAMAQ** глаголдикай.

AĞLAMALI *прил.* 1) язух къведай, усал; **ağlamalı vəziyyət** язух къведай гъал; 2) гзаф четин.

AĞLAMAQ *глагол.* 1) шехъун; **hündürdən ağlamaq** ван алаз шехъун; **dayanmadan ağlamaq** датIана шехъун; 2) гъам чIугун, хажалат чIугун; 3) шикаят авун.

AĞLAMSIMAQ *глагол.* 1) вилериз нагъв атун, шел акатун; 2) вич шехъзавайди хъиз къалурун.

AĞLAR *прил.* 1) шехъдай; **ağlar uşaq** шехъдай аял; 2) пис; **ağlar günə qalmaq** пис йикъа гъатун.

AĞLASIĞAN *прил.* чIалахъ жедай, керчекдаз ухшар.

AĞLASIĞMAZ *прил.* 1) чІалахъ тежер хътин, акьулдиз текъвер хътин; **ağlasıǵmaz xəbər** чІалахъ тежер хътин хабар; 2) эхиз тежер, къабулиз тежедай.

AĞLASIĞMAZLIQ *суц.* 1) чІалахъ тежервал; 2) эхиз тежервал, къабулиз тежервал.

AĞLATMAQ *глагол.* 1) иширун; 2) шел гъиз тун; \diamond **anasını aǵlatmaq** диде иширун (*са нин ятІа*).

AĞLAYAN *прил.* шехъдай; **ağlayan uşaq** шехъдай аял.

AĞLAYIB-SIZLAMAQ *глагол.* 1) шел-хвал авун; 2) датІана шехъун; 3) куьмек кІан хъун.

AĞLAŞMA *суц.* **AĞLAŞMAQ** *глагол-голдикай.*

AĞLAŞMAQ *глагол.* 1) шехъун, санал шехъун; 2) къейидахъ шехъун, шелар авун.

AĞLIKƏM I *прил.* акьулдикай кими, акьулдиз къери, кІамай; II *суц.* кими.

AĞLIQ *суц.* лаз, лацувал.

AĞLIYÜNGÜLLÜK *суц.* къанцІар-хъанвал, къиле гар авайвал; **ağhyüngüllük etmək** къанцІархъанвал авун.

AĞMATAN *прил.* лацу ва дакІвац (*рушарин гъакъиндай*).

AĞMAYA *прил.* лацу; лацу ва дакІ-вац (*аял*).

AĞNAQ I *суц.* 1) чими йикъара гъайванар къаткидай чка; 2) дагълара чил уьцІенвай чка; 3) легъв.

AĞNAQ II *суц.* 1) ацукъай чка; 2) легъв, фур.

AĞNAMAQ I *суц.* рах. къатадарун (*гъайванри*).

AĞNAMAQ II *глагол.* чуқлун, уьцІуьн; **çayın qırağı aǵnadı** вацІун къерех уьцІена.

AĞNAŞMAQ *глагол.* ярх хъун,

къвалахъ элкъуьн.

AĞRI I *суц.* тІал; **baş ağrısı** къилин тІал; **ürək ağrısı** рикІин тІал; II *прил.* тІалдин.

AĞRI-ACI *суц.* 1) тІал; 2) *куьч.* галатун, юргъунвал; **dincəlsək bədəninizin ağrı-acısı çıxacaq** ял ягъайтІа чи тандин юргъунвал алатда.

AĞRI-ACILIQ *прил.* тІавал, тІарвал.

AĞRI-ACISIZ I *прил.* тІал авачир; II *нареч.* тІал авачиз.

AĞRIDICI *прил.* тІал гудай.

AĞRIKƏSİCİ *прил.* *килиг:* **AĞRI-KƏSƏN.**

AĞRIKƏSƏN *прил.* тІал атІудай.

AĞRI-QADA *суц.* азар, тІал.

AĞRILI *прил.* *мед.* тІал авай; **ağrılı vəziyyət** тІал авай гъал.

AĞRILILIQ *суц.* тІал авайвал.

AĞRIMA *суц.* **AĞRIMAQ** *глагол-голдикай.*

AĞRIMAQ *глагол.* 1) тІа хъун; 2) азият чІугун.

AĞRITMAQ *глагол.* 1) тІарун; 2) хатурдик хкІурун; **onun sözləri ürəyimi aǵırtdı** адан гафари зи рикІ тІарна.

AĞSAÇ *прил.* рех янавай, рехи.

AĞSAÇLI *прил.* чІарар рехи хъанвай; **ağsaçlı kişi** чІарар рехи хъанвай кас.

AĞSAQQAL I *прил.* 1) агъсакъбал; 2) *куьч.* гъурметлу, гъурметуниз лайихлу; II *суц.* тухумдин къил, сихилдин къил.

AĞSAQQALLIQ *суц.* 1) агъсакъбалвал; 2) регъбервал; **ağsaqqallıq etmək** агъсакъбалвал авун; регъбервал авун.

AĞUL *суц.* агъул (*лезги чІалан группадик акатзавай халкъ*), агъулви; **ağul dili** агъул чІал.

AĞVAN *суц.* Агъван (*Къафкъаздин Албания*).

AĞYONCA *суц.* инжи векъ.

AĞZIBOŞ I *прил.* гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуыз тежер; II *суц.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

AĞZIBOŞLUQ *суц.* гзаф рахунал рикI хьун, буш рахаз кIан хьун.

AĞZIBÜTÖV *прил.* сир хуыз алакьдай; **o, ağzibütöv adamdır** ам сир хуыз алакьдай кас я.

AĞZIBÜTÖVLİK *суц.* сир хуыз алакьун.

AĞZIGÖYÇƏK *суц.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

AĞZIGÖYÇƏKLİK *суц.* лагълагъчивал.

AĞZIYARI *прил.* ацIун тавур, гел алай, тамам тушир.

AĞZIYARIQ *прил.* гаф хуыз тежер.

AĞZIYARIQLIQ *суц.* гзаф рахунал рикI хьун, буш рахаз кIан хьун

AĞZIYAVA *суц.* харчи сив авайди.

AĞZIYAVALIQ *суц.* харчи рахун.

AĞZIYIRTIQLIQ *суц.* килиг:
AĞZIYARIQLIQ.

AH I *межд.* 1) агъ (*гужлу гьисс квай гьарай, шад гьараюнар, тажуб, гьайиф чIугун, умуд буш акъатун, наразивал, аси хьун кьалурда*); **ah, yaman qorxutdun мәni** агъ, гзаф кичIерарна вуна заз; **ah, nə yaxşı gəldin** агъ, вуч хьсан я вун атана; 2) агъ (*гьам, перишанвал, тIал ва мсб. кьалурзава*); **ah, daha gücüm qalmayıb** агъ, мад заз гуж амач; 3) ухь, угь, уф (*галатун, кьезил хьун, регъят хьун кьалурзава*); **ah, bu işlər мәni lap əldən saldı** ухь, и крари зун лап галудна; 4) гьайиф; **ah, o getdi** гьайиф, ам хьфена; II *суц.* агъ (*ухь, айхь; вич-вичел алачиз ийидай гьараюн; угь, суза*); **ahı tutmaq** агъди кьун.

AHA I *межд.* 1) агъан; **aha, gəlib çatdım sənə агъан**, атана агакьна зун вав; 2) огъо (*са тажуб жедай, гьузлемии тийизвай кар хьайила лугьудай гаф*); йоъ, яъ, пагъбабай; **aha, bəs sonra necə oldu?** яъ, бес ахпа гьикI хьана? II *тестикъарунин кIус.* эхь, шаксуз, хьсан я; **aha, elə də lazımdır** эхь, гьакIни лазим я; III *суц.* агъ-аман; **ah-aman eşidildi** агъ-амандин ванер кьвезвай.

AH-AMAN *суц.* агъ-аман.

AHƏNG *суц.* ванцин хушвал.

AHƏNGLƏ *нареч.* 1) сад-садав кьунвай, хьсандиз кьур; 2) яваш, аста; 3) хуш кьведай ванцелди; 4) ритмдалди; 5) са ванцелди.

AHƏSTƏ I *прил.* 1) яваш, секин, ван-сес авачир; 2) аста; **ahəstə addımlar** аста камар; II *нареч.* 1) секиндиз; 2) аста-аста, астадаказ.

AHƏSTƏ-AHƏSTƏ *нареч.* аста-аста, секиндиз.

AHİL I *прил.* кьуьзуь, агьил; **ahil qadın** кьуьзуь дишегьли; II *суц.* кьуьзуь, агьил; **cavanlar ahılları əvəz etdilər** жегьилри кьуьзуьбур эвез авуна.

AHILLIQ *суц.* кьуьзуьвал, агьилвал.

AH-NALƏ *суц.* шел-хвал, шел, шехьун; **ah-nalə etmək** шел-хвал авун, шехьун.

AHU *суц.* 1) жейран; 2) *шаир.* тават, иер дишегьли; **ahu kimi qaçmaq** жейран хьиз катун; **ahu kimi baxmaq** жейранди хьиз килигун.

AH-VAY *суц.* агъ-вай.

AHU-ZAR *суц. килиг:* **AH-NALƏ.**

AX! *межд.* 1) пагъ! вагъ! 2) агъ! аман! вай! **Ax, lap yadımdan çıxmışdı** пагъ, зи рикIелай алатнавай.

AXAR I *прил.* 1) авахьдай; **axar su** авахьдай яд; 2) авахьзавай, авахьна физвай; II *суц.* 1) авахьун, фин;

2) физвай яд; яд физвай пад; **suyun axarı** яд физвай пад.

AXAR-BAXAR *суц.* майданар, гегъеншлух, гегъенш чуъл, ачухвал.

AXAR-BAXARLI *прил.* гегъенш, ачух.

AXARLI *прил.* 1) акъваз тавуна жезвай; 2) гьерекат атІун тавуна физвай.

AXARLIQ *суц.* 1) фад-фад дегиш хьун; 2) цІалцІам, целаи фидай хьтин.

AXARSIZ *прил.* авахь тийидай.

AXI *кІус.* 1) эхир; кьван. **Axi sən aсsan** ваз гишин я эхир; 2) бес вучиз? лап, лап гьа; **nə olub axi?** вуч хьанва эхир? **axi niyə bu işi gördün?** бес вучиз вуна и кІвалах авуна?

AXIN I *суц.* 1) физвай яд, яд физвай пад; 2) сел, авахьзавай яд; 3) *куьч.* рехь; **ədəbi axın** эдебиятдин рехь; II *прил.* акъваз тавуна физвай.

AXINTI *суц.* 1) гару ва я ци гьайи накъвадин кьат; 2) авахьна фин.

AXINTILI *прил.* авахьзавай, авахьдай.

AXIR I *суц.* 1) эхир; **yanvarın axırı** январдин эхир; **ilin axırı** йисан эхир; **axıra qədər** эхирдалди; 2) эхир; кьиникь, ажал; кьин; **onun axırına az qalib** адан эхирдиз тІимил ама; ам рекьиз тІимил ама; II *прил.* эхиримжи; **yanvarın axır günləri** январдин эхиримжи йикьар.

AXIR-UXUR *суц.* амукъаяр, кІанер, эхирар, эхир-хур.

AXIRDA *нареч.* 1) эхирда, гуьгьуьниз, гуьгьуьнай, гуьгьуьнилай; кьулухь; **hamıdan axırda gəldi** виридалай гуьгьуьниз атана; 2) нетижада, эхирни, эхирки, эхирни-эхир.

AXIRZAMAN *суц.* *куьгь.* эхирзаман.

AXIRINCI *прил.* 1) эхиримжи;

axırcı zəng эхиримжи зенг; 2) эхирдин, куьтягьдай, кьилиз акъуддай, тамамардай; **təhsilin axırcı ili** кІелун кьилиз акъудзавай йис; 3) акьалтІай, куьтягь хьайи, атІай, тамам; **axırcı söz** атІай гаф; 4) эхир кьиле авай, эхиримжи; амай-амачир; **axırcı pulunu xərclədi** амай-амачир пул харжна; 5) лап цІийи; **axırcı moda** лап цІийи мода; ◇ **axırcı vasitəyə əl atmaq** эхиримжи мумкинвилакай менфят кьачун.

AXITMAQ *глагол.* 1) ичІирун, экъичун; **su axıtmaq** яд ичІирун; **qan axıtmaq** ивиар экъичун; 2) авадарун; **göz yaşı axıtmaq** вилин накъвар авадарун.

AXİRƏT *суц. дин.* ахират.

AXMAQ I *суц. рач.* ахмакъ, кІамаш; II *прил.* ахмакъ, кими, сефигь, акьулсуз; **axmaq xasıyyət** ахмакъ кьилих; **axmaq adam** ахмакъ кас; III *нареч.* ахмакъвилелди, кІамашвилелди, сефигьвилелди, кимивилелди; **axmaq danışmaq** ахмакъвилелди рачун.

AXMAQCASINA *нареч.* ахмакъвилелди, ахмакъдаказ, ахмакъдиз.

AXMAQLIQ *суц.* 1) ахмакъвал, кІамашвал, кимивал, сефигьвал, акьулсузвал; **özünun axmaqlığından** вичин ахмакъвиляй (*кІамашвиляй, кимивиляй*); 2) ахмакъвилин кар; **axmaqlığa qoymaq** ахмакъвиллиз ягьун.

AXSAQ I *прил.* кьецІи; **axsaq at** кьецІи балкІан; II *суц.* кьецІиди, кІвач кьецІи кас.

AXSAQLIQ *суц.* кьецІивал.

AXSAMAQ *глагол.* 1) кьецІивал авун; кьецІи хьун; 2) татугайвал хьун; гуьгьуьна амукъун; **dərslərdən geri qalmaq** тарсарай гуьгьуьниз амукъун.

AXŞAM I *суц.* 1) няни; **axşam düşən kimi** няни хьайи кумазни;

axşama kimi няналди; **axşamı gözləmək** няни вилив хуьн; 2) няни (*мярекат*); **poeziya axşamı** поэзиядин няни; II *прил.* нянин; **axşam vaxtı** нянин чІав (*вахт*); III *нареч.* нянихъ; **bu gün axşam** къе нянихъ; **axşamınız xeyir!** нянин хийирап!

AXŞAMLAMAQ *глагол.* 1) няни хуьн; 2) йиф авун, йиф акъудун, йифиз амукъун; 3) *куьч.* четинвиле гъатун; **o, yaman yerdə axşamlayacağını bildirdi** адаз вич четинвиле гъатдайди чизвачир.

AXŞAMLIQ *прил.* нянин; **axşamlıq iş** нянин кІвалах.

AXŞAMÜSTÜ *суц.* рагъдан.

AXTA I *прил.* 1) хеси, ахта; **axta adam** хеси кас; **axta öküz** ахта яц; 2) аладарнавай, экъитІнавай; **axta zoğal** экъитІнавай чумал.

AXTAÇI *суц.* ахтачи (*гъайванар ахта ийидай пешекар*).

AXTALAMA *суц.* **AXTALAMAQ** *глаголдикай.*

AXTALAMAQ *глагол.* 1) хеси авун, ахта авун; 2) аладарун, экъитІун.

AXTARMAQ *глагол.* 1) жагъурун, жагъуриз алахуьн, суракъда хуьн, къекъуьн (*са затІунихъ*); **tanişi axtarmaq** чирхчир жагъурун; **yolu axtarmaq** рехъ жагъурун; **hər yeri axtarmaq** вири чкайра къекъуьн; **iş axtarmaq** кІвалах жагъурун; 2) хягъун, хяна кІватІун.

AXUND *суц.* ахунд; 1) мусурманриз диндин рекъай гузвай тІвар; 2) диндин рекъай алим.

AXUNDLUQ *суц.* ахундвал.

AXUR *суц.* тІун (*малариз ем гудай*).

AİD *прил.* талукъ; **ona aid** адаз талукъ.

AİDİYYƏT *суц.* талукъвал.

AİDİYYƏTİ *прил.* талукъ тир;

aidiyyəti orqanlar талукъ тир органар.

AİDLİK *суц.* талукъвал.

AİLƏ I *суц.* 1) хизан; **Məmmədovlar ailəsi** Мамедоврин хизан; **böyük ailə** чІехи хизан; **ailə başçısı** хизандин кыйл; 2) садвал, кІватІал, тешкилат; **xalqların dostluq ailəsi** халкъарин дуствилин хизан; II *прил.* хизандин; **ailə tərbiyəsi** хизандин тербия.

AİLƏDAR I *прил.* хизандин къайгъу чІугвазвайди; II *суц.* хизандин къайгъудар.

AİLƏLİ I *прил.* 1) хизан авай; 2) II *суц.* хизандин къайгъу чІугвадай, хизандал рикІ алай кас.

AİLƏLİKLƏ *нареч.* хизандихъ галаз.

AİLƏVİ *прил.* хизандин; **ailəvi işlər** хизандин крар.

AJİOTAJ *суц.* ажиотаж.

AKADEMİK I *суц.* академик; 1) алимдин дережа; 2) илимрин академиядин гъакъкъи член.

AKADEMİK II 1) академиядин, академиядиз талукъ; 2) вузда чирвилер къачудай вахт; кІелунардай вахт; **akademik saat** кІелунардай сят; чирвилер къачудай сят; 3) *куьч.* академический (*яшайишдиз, дуланажагъдиз талукъ маналу крарикай теориядин ихтилатар*); 4) академический (*устад-вилин чирвал авай манадин гаф*); **akademik teatr** академический театр; **akademik lüğət** академический гафарган.

AKADEMİYA *суц.* академия; 1) вини дережадин гъукуматдин илимрин карханайрин тІвар; **Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası** Азербайжандин Милли Илимрин Академия; 2) са бязи чирвилерин карханайрин тІвар; **kənd təsərrüfatı akademiyası** хуьруьн майишатдин академия.

AKASIYA суц. бот. акация; **ağ akasiya** лацу акация.

AKIN суц. акын (къзахрин ва къиргъизрин шаир ва маничи).

AKKORD I суц. муз. аккорд (санлай сад-садав къунваз акъатзавай са шумуд ван); II прил. аккорд; **akkord iş** аккорд кIвалах (атлай къиметдихъ ийидай кIвалах).

AKKORDEON суц. муз. аккордеон, чIагъан.

AKKUMULYATOR суц. физ. тех. аккумулятор (электрикдин энергиядив ацIурнавай прибор).

AKONIT суц. бот. аконит (I зегъерлу набатат; 2 мед. ревматизмдин, невралгиядин дарман).

AKR суц. тар. акр (Англияда ва Кеферпатам Америкада чилин майданар алцумдай уьлчме, 4047 кв.м.)

AKRIDLƏR суц. зоол. акридар (цицIерин са жинс).

AKROBAT суц. акробат.

AKROBATIKA суц. акробатика.

AKROPOL суц. архит. акрополь (къадим Грециядин шегъерра, адет яз, кIунтIал мягъкемдиз туькIурнавай сенгердин юкъ).

AKSAMIT суц. аксамит (нехишар алай махпур).

AKSENT суц. лингв. акцент (I ударение; 2 нугъат, са чIалан сесер, гафар дуьз гъиз тахъун; 3 куьч. са шей къетIендаказ къейд авун, адал къетIендаказ фикир желб авун).

AKSENTOLOGIYA суц. лингв. акцентология (лингвистикадин ударенидин къетIенвилер ва везифаяр чирзавай хел).

AKSESSUAR суц. аксессуар.

AKSIOM суц. мат. аксиома (I субут авачиз къабул тир гъал; 2 субут

авуниз игътияж авачир гъакъикъат).

AKSIOMATIKA суц. аксиоматика (аксиомайрин гъакъиндай илим; аксиомайрин система).

AKSIONER суц. акционер, акционерин иеси.

AKSIYA I суц. акция (акционеррин кIватIалдин пай хъунухъ къалурдай кагъаз).

AKSIYA II суц. сиясат. кар, гъерекат (са къаст бегъемарун патал ийидай).

AKSIZ суц. акциз.

AKT суц. 1) акт, къарар, къанун; 2) кар, гъерекат; 3) театр. перде; **pyesin birinci akti başlandı** пьесадин сад лагъай перде гатIумна.

AKTINIUM суц. хим. актиний.

AKTIV I суц. актив (са идарадин кIвенкIвечи кIвалахдарар).

AKTIV II суц. актив (са идарадин мал-мулкунин ва маса шейэрин къимет).

AKTIV III прил. алахъдай.

AKTIVIST суц. активист, гъар са карда вилик-къилик квайди.

AKTIVLIK суц. активвал.

AKTRISA суц. актриса.

AKTRISALIQ суц. актрисавал (актрисадин машгъулат).

AKTUAL прил. важиблу (къенин юкъуз гьрек тир).

AKTUALLIQ суц. важиблувал.

AKTYOR суц. актёр, артист, театрда къугъвадай кас.

AKTYORLUQ суц. актёрвал.

AKULA суц. зоол. хутI, акула.

AKUSTIKA суц. физ. акустика (I физикадин ванцикай рахазвай хел; 2 са дараматда макъамрин ва я рахунрин ван хъунин шартIар).

AKVAREL суц. акварель (I яд яна

раснавай ранг; 2 гъахътин рангуналди чӀугур сурет).

AKVARIUM суц. аквариум (кӀез-рияр, балугъар цин къене хуьдай къаб ва я дарамат).

AKVATORİYA суц. акватория.

AQİBƏT суц. 1) гележег, къисмет; **bunların aqibəti necə olacaq?** ибурун гележег гьикӀ жеда? 2) эхир, нетижа; **bu işin aqibəti** и кардин эхир.

AQİL I прил. акьуллу, фагьумлу; II суц. арифдар.

AQİLANƏ нареч. акьуллудаказ, фагьумлудаказ.

AQİLLİK суц. фагьумлувал, арифдарвал.

AQQLOMERAT суц. геол. агломерат (чара-чара минералрин кӀватӀал).

AQNOSTİK I суц. филос. агностик, агностицизмдин терефдар.

AQNOSTİK II прил. филос. агностикадин.

AQNOSTİSİZM суц. филос. агностицизм (дуьньядин аламатрайни сирерай къил акъат тавун тестикъарзавай илим).

AQORAFOBİYA суц. мед. аго-рафобия (чӀехи, ахъа чкайрикай кичӀе хьунин начагъвал).

AQRAR прил. чилин; **aqrar məsələ** чилин месэла.

AQRARÇI суц. чилин месэлайрал машгьул пешекар.

AQREQAT суц. агрегат (сад-садахъ гилигна сад авунвай машин); **yenı aqreqatlar** цӀийи агрегатар.

AQRESSİV прил. агрессив.

AQRESSİVLİK суц. агрессиввал, чапхунчивал.

AQRESSİYA суц. агрессия (маса гьукуматрин чкаяр гужуналди къун).

AQROBİOLOGİYA суц. агробиология (чилин набататрикай илим).

AQROBİOLOQ суц. агробиолог.

AQROFİZİKA суц. агрофизика (набататра къиле физвай физикадин процессар чирзавай илим).

AQROHİDROLOGİYA суц. агро-гидрология.

AQROKİMYA суц. агрохимия.

AQRONOM суц. агроном (хуьруьн майишатдин, чилерин майишатдин пешекар).

AQRONOMİYA суц. агрономия (агрономвилин илим, хуьруьн майишат къиле тухунин илим).

AQRONOMLUQ суц. агрономвал; **o, aqronomluq edir** ада агрономвал ийизва.

AQROTEXNİK суц. агротехник (чилериз къуллугъзавай пешекар).

AQROTEXNİKA суц. агротехника (чилериз къуллугъзавай техника).

AQROTEXNİKİ прил. агротехникадин; **aqrotexniki işlər** агротехникадин кӀвалахар.

ALA-BABAT нареч. пис тушиз, усал тушиз; са бубат; **iş ala-babat görölüb** кӀвалах са бубат авунва.

ALA-BƏZƏK прил. яру-цӀару; жуьреба-жуьре рангарин; **ala-bəzək xalça** яру-цӀару гам.

ALACA I суц. чилин зул (яд тагана амай).

ALACA II прил. яру-цӀару, жуьреба-жуьре рангарин.

ALACA-BULACA прил. жуьреба-жуьре рангарин.

ALACAQ суц. пул (буржлудивай вахчузвай).

ALACALANMAQ глаг. яру-цӀару хьун.

ALACƏHRƏ суц. ала нуькӀ

(*нуьклерин жинсиникай тир члехи къекъ-вей клуф ва клеви кърмахар авай нуькI*).

ALAÇIQ *суц.* дехме, къазма; пуна.

ALA-ÇIY *прил.* бегъем чранвачир.

из акуд тавунвай, кимивилер квай.

ALAF *суц.* алаф (*маларин емдин векьер*).

ALAGÖZ *прил.* цIару; **alagöz qız** цIару вилер авай руш.

ALAĞÖZLÜ I *прил.* цIару вилер авай; II *суц.* цIару вилер авайди.

ALAQ I *суц.* 1) эчел; **alaq etmək** эчел эчIин; 2) *прил.* эчелдин; **alaq otu** эчелдин векъ.

ALAQAPI *суц.* вар; **alaqarını bərkitmək** вар клевирун.

ALAQARANLIQ *суц.* 1) рагъдан; 2) экуьнин ярар; **alaqaranlıqda iş getdi** экуьнин яралай кIвалахал фена; **alaqaranlıqda gəldi** рагъданихъ атана.

ALAQLAMAQ *глагол.* эчелун, эчIин, эчел эчIин, керки ягъун; **ləkləri alaqlamaq** лакар эчIин, лакариз керки ягъун.

ALAQLIQ *суц.* ругъ (*акахъай къалин, къакъан векьер-къалар, валар экъечIнавай чка*), эчеллух.

ALAN I *суц.* 1) къачузвай кас; 2) *рах.* ришветбаз; II *прил.* къабулдай; **barama alan məntəqə** кIаз къабулзавай чка.

ALAPAÇA I *прил.* цIару, пенек рангунин; II *суц.* 1) пенек рангунин балкIан; 2) балкIандин лакIаб.

ALAŞA *суц.* юбу.

ALA-TORAN *суц.* пакаман хурушумвал, бегъем экв авачирвал, экуьнин кьил, экуьнахъ фад.

ALA-YARIMÇIQ *прил.* бегъем куь-тягъ тавунвай. кьилиз акуд тавунвай, кимивилер квай.

ALAY *суц.* воен. полк.

ALBALI I *суц.* шурван пIини

(*чIуру пIини*); 1) шурван пIинидин тар; 2) и тарцин майва; II *прил.* шурван пIинидин; **albalı ağacı** шурван пIинидин тар; **albalı bağı** шурван пIинийрин багъ.

ALBAN I *суц.* албанви (*Албан гьукуматдай тир итим*), албан дишегъли; **albanlar** албанар, албанвияр; II *прил.* албан; **alban xalqı** албан халкъ; **alban dili** албан чIал.

ALBANCA *нареч.* албан чIалалди, албандалди; **albanca danışmaq** албан чIалалди рахун.

ALBATROS *суц.* зоол. альбатрос (*гьуьлуьн члехи кьуш*).

ALBİNİZM *суц.* зоол. альбинизм.

ALBİNOS I *суц.* биол. альбинос (*пигментациядикай магърум тир инсан, гъайван ва я набатат*); II *прил.* альбинос; **albinos nümunələr** альбинос чешнеяр.

ALBOM *суц.* альбом.

ALBUMİN I *суц.* биол. хим. альбумин (*чан алай ва чилйй экъечIдай затIарин тандик квай лаз*); II *прил.* альбуминдин; **albumin kağız** альбуминдин кагъаз.

ALDADICI I *прил.* 1) алцуардай, ягъалмишардай, гъалатIдал гъидай; 2) темягъ фидай, темягъ ракъурдай; II *суц.* 1) алцуардайди, тапрукъ, тапархъан; 2) рекъяй акъуддай кас.

ALDANMA *суц.* **ALDANMAQ** *глаголдикай.*

ALDANMAQ *глагол.* 1) алцуар хъун; 2) темягъ фена авун, темягъ фена ягъалмиш хъун, темягъ авуна (*хъана*) рекъяй акъатун; 3) гъалатI хъун, ягъалмиш хъун.

ALDATMA *суц.* 1) темягъ ракъурдай затI, темягъ ракъурна ягъалмишардай затI; 2) таб; гъалатI.

ALDATMAQ *глагол.* 1) алцурун, таб

авун; 2) рекъяй акъудун, чѳуру рекъетун, ягъалмишарна рекъяй акъудун; 3) тупѳал элкъуьрун (*кѳаникай яд ра-къурун*).

ALEBASTR I *суц.* алебастр (*кайи ва регъвей гинс*); II алебастрдин; **ale-bastr kasa** алебастрдин бади.

ALEKSANDRİT *суц.* минер. александрит (*къиметлу къван*).

ALEUT *суц.* алеут, алеутар (*Алеут къураматдин чкадин агъали*).

AL-ƏLVAN *прил.* жуьреба-жуьре ачух рангарин.

ALFA *суц.* альфа (*грек гъарфар-гандин сад лагъай гъарфунин тѳвар*).

ALFONS *суц.* альфонс (*дишегъ-лидин харжидалди къил хуьзвай кас*).

ALINMAZ *прил.* къачуз тежер; гуж агакъ тийир; **alinmaz qala** къачуз тежер кѳеле.

ALIŞ-VERİŞ *суц.* алишвериш, савда.

ALIŞMAQ *глагол.* 1) цѳай къун; 2) вердиш хъун.

ALİ *прил.* 1) акъалтѳай дережадин, вини дережадин, регъбервал гузвай; **ali orqan** вини дережадин орган; 2) лап чѳехи, виридалайни чѳехи; **ali hakimiyet** лап чѳехи регъбервал.

ALİCƏNAB *прил.* асуллу, рябетлу; рикѳ чѳехи; **o, alicənab adamdır** ам рябетлу (*рикѳ чѳехи*) кас я.

ALİM *суц.* 1) алим; **dünyanın məşhur alimləri** дуьньядин сейли алимар; 2) *прил.* рах. савадлу; **alim adam** савадлу кас.

ALİMCƏSİNƏ *нареч.* алимди хъиз; **alimcəsinə danışır** алимди хъиз рахазва.

ALİMENT I *суц.* алимент; **alimentdən boyun qaçırmaq** алиментдикай къил къакъудун; II *прил.*

алиментрин; **aliment işləri** алиментрин кѳвалахар.

ALİMENTÇİ *суц.* алимент гузвай кас.

ALİMLİK *суц.* алимвал.

ALİZARİN *хим.* ализарин.

ALKOQOL *суц.* алкоголь (*спирт; ички*).

ALKOQOLİZM *суц.* алкоголизм (*гзаф ички хъун*).

ALLAH I *суц.* 1) Аллагъ; **onu bir Allah bilir** ам са Аллагъдиз чида; 2) *куьч.* гзаф зурба акъулдин иесийрикай лугъудай гаф; **o, dīlçilik elminin Allahdır** ам чѳалан илимдин аллагъ я; II *прил.* Аллагъдин; **Allah bəndəsi** Аллагъдин бенде; **Allah ağıl versin** Аллагъди акъул гурай; **Allahdan qorx** Аллагъдикай кичѳе хъухъ; **Allah qoysa** Аллагъди рехъ гайитѳа; **Allah köməyiniz olsun** Аллагъ квез куьмек хъурай; **Allah versin** Аллагъди гурай; **Allah saxlasın** Аллагъди хуьрай.

ALLAH-TƏALA *суц.* Аллагъ-Таала.

ALLAHLIQ *суц.* 1) Аллагъвал, зурба къудратлувал, вири крар ийиз гуж агакъун; 2) агъавал авун.

ALLAHSIZ *прил.* Аллагъсуз.

ALLAHSIZLIQ *суц.* Аллагъсузвал (*нагъакъан крарихъ гелкъуьн*).

ALLEQORİYA *суц.* аллегория (*са фикир са шикилда туна, айгъамдалди лугъун; къаб алаз лугъун*).

ALLEQORİZM *суц.* шаир. аллегоризм (*аллегориядалди теснифун*).

ALLEQRO *муз.* I *нареч.* аллегро (*фад, тадиз, йигиндиз, къизгъиндиз, руьгъ кваз*); II *суц.* аллегро (*йигиндиз ягъизвай пьеса ва я адан чѳук*).

ALLERĞİYA *суц.* мед. аллергия.

ALLEYA *суц.* регъел, аллея; **alma**

ağaçları alleyası ичин тарарин регъел, аллея.

ALLI-GÜLLÜ прил. иер; жуъреба-жуъре цуьквер алай.

ALLİQATOR суц. аллигатор (*Америкадин крокодил*).

ALLO! межд. алло!

ALMÁ I суц. 1) ич; **qırmızı alma** яру ич; 2) ичин тар; **alma budaqları** ичин тарцин хилер; 3) прил. ичин; **alma şirəsi** ичин миже.

ALMA II глаг. къачумир; **paltar alma** пекер къачумир.

ALMACIQ I суц. 1) гъвечи ич; 2) мед. хъуьхъвен къилин кIараб; II прил. хъуьхъвен къилин кIараб экъис хъанвай.

ALMALIQ суц. ичин тарар авай чка.

ALMAN суц. немец (*1 халкъдин тIвар; 2 гъа халкъдин векил*); **alman dili** немец чIал.

ALMANAX суц. альманах (*кIватIал*).

ALMANCA нареч. немец чIалалди, немецдалди.

ALMAQ глаг. 1) къачун; 2) къабулун (*ракъурнавай затI*); **məktub almaq** чар къачун; **maaş almaq** мажиб къачун; **hədiyyə almaq** савкъват къачун; 3) хкудун; **ləzzət almaq** кфет хкудун; 4) маса къачун; **çörək almaq** фу къачун; **ucuz almaq** ужудай къачун; 5) куьч. жуваз къун, жуваз муьтIуьгъарун, жувал чIугун; **onu ələ alıblar** ам гъилиз къачунва; ам муьтIуьгъарнава.

ALMAQURDU суц. ичин пIаркIв.

ALMAZ I суц. 1) алмас (*багъа къаш, къван*); 2) алмас (*шуьшеяр атIун патал гъа къванцикай раснавай хци кIус*); II прил. алмасдин; **almaz fondu** алмасдин фонд.

ALMAZ II суц. диал. алмас (*кIелев нек хъваз тагузвай хеб*).

ALNIAÇIQ прил. михъи, дуьз;

фашалвал квачир; намуслу.

ALOQİZM суц. филос. алогизм (*логикадив такъун*).

ALOV суц. 1) ялав, цIун мурз; **ton-qalın alovu** цIайлахандин ялав; 2) куьч. гъевеслувал; цIай; **mübarizə alovu** женгинин цIай.

ALOVLANDIRICI суц. 1) цIай куькIуьнардайди; цIай къаз тадайди; 2) куьч. руьгъ кутадай кас, гъевес хкаждай кас.

ALOVLANDIRMAQ глаг. 1) цIай куькIуьнарун, цIай къаз тун; 2) куьч. руьгъ кутун, гъевес хкажун.

ALOVLANMA суц. **ALOVLANMAQ** глаголдикай.

ALOVLANMAQ глаг. 1) цIай куькIуьнун; цIай къун; 2) руьгъ акатун, гъевес хкаж хъун.

ALOVLATMAQ глаг. 1) цIай къаз тун; 2) руьгъ кутаз тун, гъевес хкажиз тун.

ALOYE I суц. бот. алоэ (*дарман патал менфят къачудай кIвалин набатат*).

ALP прил. геогр. къакъан дагъларин; **alp yaylaqları** къакъан дагъларин яйлахар.

ALPİNİST суц. альпинист (*къакъан дагълара къекъведай кас*).

ALPİNİZM I суц. альпинизм; II прил. альпинизмдин; **alpinizm aətləri** альпинизмдин алатар.

ALQIŞ суц. 1) капар; тариф; 2) алхиш.

ALQIŞLAMAQ глаг. 1) капар ягъун; тарифарун; 2) алхишарун.

ALT I суц. 1) агъа къил, агъада авай, агъуз тир пай; 2) кIан; II прил. агъа къилин, кIанин; **alt yarpaq** агъада авай пеш.

ALT II суц. муз. альт (*1 дишегълидин ва я аялдин хътин къакъан шуькIуь*

ван; 2 музыкадин алат; 3 сивяй ядай цурун алат; 4 шуькГуь ванцелди мани ядай аял).

ALTAYLI *суц.* алтайви.

ALTDAN *нареч.* 1) агъадай; агъа-дихъай; агъа пагай; 2) кІаникай, кІан пагай.

ALTERASIYA *суц. муз.* альтерация (ван са тон хкажун ва я агъуз авудун).

ALTERNATİV *прил.* алтернатив.

ALTIAYLIQ *прил.* 1) ругуд вацран; 2) ругуд варз хъайи.

ALTIBUCAQ *прил.* ругуд пипІен.

ALTIQAT *прил.* ругуд къат, ругудра.

ALTILIQ *прил.* ругудан.

ALTI *числит.* ругуд; **alti adam** ругуд кас; **alti il** ругуд йис.

ALTI-ALTI *нареч.* ругуд-ругуд; **alti-altı gəldilər** ругуд-ругуд атана.

ALTINCI *числит.* ругуд лагъайди; **altıncı oğlan** ругуд лагъай гада.

ALTINDA *послел.* кІаник.

ALTIMİSRALI *прил.* ругуд цІарцІин.

ALTİMETR *суц.* альтиметр (къа-къанвал алцумдайди).

ALTMİŞ *суц. числ.* пудкъад; **altmış adam gəlmişdi** пудкъад кас атанвай.

ALTMİŞİNCİ *суц. числ.* пудкъад лагъай.

ALTRUİST *суц.* альтруист (*аль-труизмдихъ ялзавай кас*).

ALTRUİZM *суц.* альтруизм (*жув рикІелай ракъурна масабурухъ рикІ кун, абуруз куьмекдин гъил яргъи авун*).

ALTUN *суц. куьгъ.* 1) къизил; 2) тар. алтын (*къадим урус монета, 3 кепек*); **altun almaq** къизил къачун.

ALUDƏ *суц.* рикІ ацукьун, хуш атун, гъевеслувал, ашкъилувал.

ALUDƏLİK *суц.* рикІ ацукьун, хуш атун, гъевеслу хьун, ашкъилу хьун.

ALUNIT I *суц.* алуנית (*муракаб*

сульфатрикай тир минерал); II *прил.* алуניתдин; **alunit daşı** алуניתдин къван.

ALVER *суц.* 1) алишвериш; 2) рах. савда (*алишверишдин икърар*).

ALVERÇİ *суц.* 1) алверчи, савдагар; 2) маса гуз, къачудай кас.

ALYANS *суц.* альянс; икърар.

ALÇA I *суц.* алуча (*I майва; 2 алучадин тар*); II *прил.* алучадин; **alça şirəsi** алучадин миже.

ALÇALAN *прил.* къвез-къвез агъуз жезвай; *лингв.* агъуз аватзавай; **alçalan vurğu** агъуз аватзавай ударение.

ALÇALDICI *прил.* 1) алчахардай, алчахвал гъидай, алчах тир; 2) агъузардай; **alçaldıcı sözlər** агъузардай гафар.

ALÇALTMA *суц.* 1) агъуз авун; агъуз вегъин; 2) алчахарун, ажузарун.

ALÇALTMAQ *глаг.* 1) вилай вегъин, гъисаба такьун; 2) агъузарун; 3) агъуз къун, къимет тагун, гъвечІиз гъисабун (*садан къадир, гъуьрмет; са месэладин метлеблувал*); 4) Тимиларун; **radionun səsini alçaltmaq** радиодин ван Тимиларун.

ALÇAQ I *прил.* аскІан: 1) къакъан тушир, Тимил агъуз тир; 2) агъада авай, чилиз мукъва; **alçaq ağac** аскІан тар; **alçaq evlər** аскІан кІвалер; **alçaq düzənlik** агъада авай дуьзенлух; 3) куьч. алчах, къве чин алай, намуссуз; **o, alçaq adamdır** ам алчах (*намуссуз*) кас я; II *нареч.* 1) агъада, агъадиз; 2) алчахдиз, алчахдаказ; III *суц.* алчах, гъарамзада, намуссуз, эдебсуз; **alçaqlar vətəni satar** алчахри ватан маса гуда.

ALÇAQBOY *прил.* аскІан, аскІан буй авай, гъвечІи; **alçaqboy adam** аскІан (*аскІан буй авай*) кас.

ALÇAQCASINA *нареч.* алчахвилелди, алчахдаказ, алчахдиз.

ALAQARĞA *суц.* алапехъ.

ALÇAQLIQ *суц.* алчахвал.

ALÜMİNİUM *суц.* алюминий (*гимшидин ранг алай къезил металл*).

ALIB-SATMA *суц.* **ALIB-SATMAQ** глаголдикай.

ALIB-SATMAQ *глаго.* къачур затІ масадаз маса хгун, гун хъувун.

ALICI I *прил.* 1) викІегъ, зирек; 2) *куьч.* йигин, зарб, хъсан ақунин алакьун авай; ◇ **alıcı quş kimi** зарб къуш хъиз.

ALICI II *суц.* 1) муьштери, затІ маса къачудайди; **alıcılara yaxşı xidmət göstərilir** муьштерийриз (*шейэр къачузвайбуруз*) хъсандиз къуллугъзава; 2) маса къачудай кас; 3) *прил.* къабулзавай; **alıcı məntəqə** къабулзавай пункт (*чка*).

ALICILIQ *прил.* къачунин, къачуз алакьунин; **əhalinin alıcılıq qabiliyyəti** агъалидин къачунин алакьун.

ALIŞDIRMA I *суц.* куькІуьрун; **alışdırma şamları** куькІуьрдай шемер.

ALIŞDIRMA II *суц.* вердишарун.

ALIŞDIRMAQ I *глаго.* 1) куькІуьрун, цІай къаз тун; цІай ягъун; **fitili alışdırmaq** фитІилдив цІай къаз тун; 2) *куьч.* гъисс кутун; гъевес гъун, къизмишарун.

ALIŞDIRMAQ II *глаго.* 1) чирун, адет къаз тун; 2) вердишарун, вердишвал кутун; **uşağı özünə alışdırmaq** аял жувал вердишарун.

ALIŞDIRICI I *прил.* цІай къаз тадай; II *суц.* цІай ядай алат.

ALƏM *суц.* 1) дуьнья, чилин шар; 2) алем (*уьмуьрдин, вакъиайрин, предметрин къилди са хел*); **elm aləmi** илимдин алем; **uşaqlar aləmi** аялрин алем; 3) уьмуьр; **onun önündə tamamilə yeni bir aləm açılmışdı** адан вилик эсиллагъ

цІийи са уьмуьр ахъа хъанвай.

ALƏT *суц.* алат; **kənd təsərrüfatı alətləri** хуьруьн майишатдин алатар; **cərrahiyyə alətləri** хирургиядин алатар; **musiqi alətləri** музыкадин алатар.

ALƏTXANA *суц.* алатар гъазурзавай ва хуьзвай чка.

AMAL *суц.* 1) идея; **mütərəqqi amallar** кІвенкІвечи идеяяр; 2) мурад, эрзиман, умуд; 3) кар, амал, гъерекат; 4) макъсад; **amalıımız birdir** чи макъсад сад я.

AMAN I *суц.* 1) мумкинвал; **aman vermək** мумкинвал гун; 2) регъим, мергъямат, аман, язух атун; 3) гуж, къудрат; II *межд.* 1) агъ, уф, аман; 2) гъамлу манийра припев; ◇ **amanı kəsilmək** аман атІун, къуватдай аватун.

AMAN-ZAMAN *прил.* тек сад тир, авайни-авачир, авай сад; **aman-zaman bir uşağı var** тек са аял ава.

AMANSIZCASINA *нареч.* амансузвилелди, амансуздаказ; **əsiri amansızcasına öldürdülər** есирда къунвай кас амансузвилелди яна къена.

AMANSIZLIQ *суц.* амансузвал, инсафсузвал.

AMANSIZ I *прил.* амансуз, залум, регъимсуз, инсафсуз, атІугъай; **amansız adam** залум кас; II *нареч.* амансуздаказ, регъимсузвилелди, регъимсуздаказ, регъимсуздиз, инсафсузвилелди.

AMAZONKA *суц.* амазонка (*I къадим грекрин мифологияда дявекар, викІегъ дишегълийрин тайифайрикай сад; 2 атлу дишегъли; 3 атлу дишегълидин пек*).

AMBULATORİYA I *суц.* амбулатория; II *прил.* амбулаториядин; **ambulatoriya xəstəsi** амбулаториядин азарлуди.

AMERİKALI суц. америкави.

AMFİBİYA суц. амфибия (1 зоол. цени, кѳураматдани яшамии жедай гъайван; 2 бот. цинни кѳураматдин набатат; 3 воен. кѳураматдайни вацлаи фидай танк; кѳураматдай ва целай хкаж жедай самолёт).

AMFİTEATR суц. амфитеатр (театрда партердин кѳулухъ ва ложайрин винел сад-садалай тИмил вине аваз раснавай ацукъдай чкаяр).

AMİDOPİRİN суц. мед. амидопирин (дармандин препарат).

AMİL суц. фактор (са кар вилик ракѳурдай кѳуват, арадиз кѳвезвай гьерекатдин себеб).

AMİN кIус амин.

AMİRANƏ нареч. эмирдалди, буйругъдалди.

AMMA I союз 1) амма; **böyükler getdilər, amma uşaqlar evdə qaldılar** Чехибур хъфена, амма аялар кIвале амукъна; 2) ингъе; **qocadır, amma güclüdür** кѳузуъ я, ингъе гужлу я; 3) адан эвезда; **onu vəzifədən çıxartdılar, amma yerinə heç kimi təyin etmədilər** ам кѳуллугъдилаи алудна, адан эвезда садни тайинарнач; II кIус. хъсан, гзаф хъсан; **amma nə dedi** гзаф хъсан лагъана.

AMMİAK суц. мед. аммиак.

AMNEZİYA суц. мед. амнезия (рикел хуъз тахъун).

AMNİSTİYA суц. юр. менефис, амнистия (гѳукуматди са кар атIанвайдан тахсирдилаи гъил къачун, жаза кѳезиларун, жазадикаи азад авун).

AMONİM суц. грам. амоним.

AMORALİZM суц. филос. аморализм (ахлакъсузвал, эдебсузвал).

AMORF прил. кIалубсуз, формасуз.

AMORFİZM суц. кIалубсузвал,

формасузвал.

AMORTİZASİYA суц. амортизация (1 машин ва ихътин маса затIар кѳугъне хъуникди абурун кѳимет агъуз хъун; 2 бурж вахкун; 3 тех. машин ва самолет гъалдайла, абурун эцягъунар явашарун).

AMPER суц. физ. ампер.

AMPERMETR суц. физ. амперметр (электротокдин кѳуват алцумдайди).

AMPİR суц. арх. ампир (XVIII виш йисара Францияда арадал атай архитектурадин къайда).

AMPLİTUDA суц. физ. амплитуда (са затI юзунин, галтад хъунин мензил).

AMPLUA суц. ампула (артистди кѳугъвазвай ролдин тегъер, жуъре).

AMPULA суц. ампула (раб ягъун патал дарман хуъдай бицIи шуъше).

AMPUTASİYA суц. мед. ампутация, атIун (операция авуна атIун).

AMUR I суц. 1) амур (къадим мифологияда муъгъуьббатдин гъуц); 2) кѳуч. муъгъуьббат; II прил. муъгъуьббатдин; **amur məktubları** муъгъуьббатдин чарар.

AN суц. 1) легъзе; 2) вахт.

ANA I суц. 1) диде; **çoxuşaqlı ana** гзаф аялар авай диде; **doğma ana** хайи диде; 2) кѳуч. чешме; **dağlar çayların anasıdır** дагълар вацIарин чешме я; II прил. дидедин; **ana qəlbı** дидедин рикI.

ANACAN суц. диде чан.

ANAFEMA суц. 1) лянет, няне; 2) рах. килисади диндиз акси хъуниз килигна лянетдалди негъ авун.

ANAFORA суц. эдеб. анафора (гъа са гаф цIарарин эвелда тикрар хъувун).

ANAKONDA суц. зоол. анаконда (Къиблепатан Америкадин чIехи

гъуылягъ).

ANALGIN суц. мед. анальгин (дармандин препарат).

ANALİTİK прил. аналитик (анализ ийизвай кас).

ANALİTİKA суц. аналитика (факт ва я вакъиа вири патарихъай чирун).

ANALİZ суц. анализ (са затI паяриз чара авуна ахтармишунин къайда; паяриз чара авуна ахтармишун, чирун, веревирд авун).

ANALİZATOR суц. анализатор (прибор); **eşitmə analizatoru** ван хьунин анализатор.

ANALOGİYA суц. тешпигъвал, ухшарвал.

ANALOQ суц. аналог (са квез ятIа ухшарвал авай гьал); **analoqu olmayan** аналог авачир.

ANALIQ суц. 1) дидевал; **analiq hissleri** дидевилин гъиссер; 2) тахай диде; **onun analığı** адан тахай диде.

ANANAS I суц. ананас (чими уьлквейра жедай дадлу майва, гьа майвадин тар); II прил. ананасдин; **ananas şirəsi** ананасдин миже.

ANAPEST суц. анапест (шишрар туькIуьрунин са къайда).

ANARXİST суц. анархист, анархизмдин терефдар.

ANARXİYA суц. анархия (I полит. гьукумат авачир гьал; 2 куьч. акахъайвал, гьарда вичиз кIандайвал).

ANARXİZM суц. сиясат. анархизм (гьи жуьредин хъайитIани гьукум инкарзавай политика тухузвай гьерекат).

ANATOM суц. анатом (анатомиядин пешекар).

ANATOMİYA суц. анатомия (чан алай организмдин кьурулуидикай илим).

ANAÇ суц. дишиди; **anaç qoyun**

диши хеб.

ANBAR I суц. гьамбархана (техил ва маса затIар хуьдай чка); II прил. гьамбарханадин; **anbar təsərrüfatı** гьамбарханадин майишат.

ANBARDAR суц. гьамбархана хуьзвай кас.

ANCAQ I союз. 1) анжах; **çox bilirdim, ancaq hamısı yadımdan çıxıb** аз гзаф чизвай, анжах вири риклелай алатна; 2) ятIани; **ancaq bunun çarəsi tapıldı** ятIани идан чара жагъана; II клус анжах; **ancaq bir dəfə görəb** анжах садра акунва.

ANÇAR суц. бот. анчар (вичикай зегьерлу миже хкатдай тар).

AND суц. кьин; **and içmək** кьин кьун; **hərbi and** военный кьин; **andını tapdalamaq** кьин кIвачерик кутун.

AND-AMAN суц. Аллагъдал кьин кьун.

ANDANTE муз. анданте (I яваш, секин; 2 явашдиз язгызвай эсер).

ANDIR суц. 1) амай пекер ва затIар (иеси кьейидалай кьулухъ); 2) куьч. лянет хъайи, бедбахт, татугзавай; **andıra qalmaq** бедбахт хьун.

ANDIZ суц. бот. андуз.

ANDİ суц. анди (Дагьустандин халкъарикай сад); **andi dili** анди чIал.

ANEMİYA суц. мед. анемия (иви тIимил квайвилин зайифвал).

ANEMON суц. бот. анемон (безекдин набатат).

ANESTEZİN суц. бот. анестезин (дармандин препарат).

ANESTEZİOLOGİYA суц. мед. анестезиология (гьисс тавун, хабар ва тIар тахъун таъминарзавай илим).

ANESTEZİOLOQ суц. мед. анестезия ийизвай кас.

ANESTEZİYA суц. мед. анестезия

(гъисс тийирвал, тIар хъуникай хабар тежервал).

ANEVRIZM мед. аневризм (ивидин дамарар гегъени хъун).

ANFAS суц. анфас (виликай акунар).

ANFİLADA суц. анфилада (1 са кIвалаяй муькуь кIвализ дуьз са цIар-цIик кваз ракIарар авай кIвалер; 2 душмандин фронтдин цIарцIин яр-гъивилихъди гуьлле гун).

ANGİNA суц. мед. ангина (туьд тIадай хума).

ANİ I прил. са легъзедин; вил акъбална ахъайдай къван вахтунин, декъикъадин; II нареч. са легъзеда, тадиз.

ANİMİZM суц. анимизм (къадим инсанрин гъар са куьна руьгъ авайдан чIалахъвал).

ANKET суц. анкета (тайин малуматар кIватIун патал суалар авай чар).

ANKLAV суц. анклав.

ANQAR суц. ангар (самолётар акъваздай чка).

ANQIRMAQ глаг. ар ягъун (ламра); **eşşək kimi anqırdı** ламра хъиз ар ягъана.

ANQIRTI суц. ар (ламра ягъазвай).

ANLAMAQ глаг. гъавурда гъатун, гъавурда акъун.

ANLAMAZ I прил. гъавурда гъат тийир, къиле гъат тийир, фагъум авачир, къатIунар авачир; II суц. авам, бегъем чирвал авачир кас, векъи кас.

ANLATMAQ глаг. гъавурда тун, ба-ян гун.

ANLAYIŞ суц. 1) малумат, чирвал; 2) мана; гъавурда хъун.

ANLAŞILAN прил. гъавурда гъатдай, гъавурда акъадай.

ANLAŞILMAYAN прил. килиг: **ANLAMAZ I.**

ANMA суц. рикIел гъун; тIвар къун.

ANMAQ глаг. рикIел хкун, фикир-диз хкун.

ANNOTASIYA суц. аннотация (са ктабдин, макъаладин ва мсб. метлеб-дикай куьруь малумат).

ANOD суц. физ. анод.

ANOMALİYA I суц. аномалия (гъаларин умуми къайдадивай къерех хъун, адав дуьз татун; дуьз тушир гъал); II прил. аномалиядин; **anomaliya ili** аномалиядин йис.

ANONİM I суц. аноним (1 вичин тIвар къалур тавунвай автор; 2 автордин тIвар къалур тавунвай чар, ктаб ва мсб); II прил. аноним; **anonim məktub** аноним чар.

ANONS суц. анонс (инсанриз малумарун, чирун).

ANORMAL прил. анормал, тату-гайвилер квай.

ANSAMBL суц. ансамбль (1 артистрин коллектив; 2 сагъ са затIунин, мес. дараматдин сад-садав къа-дайвал туькIуьрун).

ANŞLAQ суц. аншлаг (тамашадиз, концертдиз ва мсб. билетар маса гана куьтягъ хъунин малумат).

ANTENA суц. антенна (1 радиодин, телевизордин лепеяр къун патал алат; 2 зоол. бязи гъашаратрин спелар).

ANTİBİOTİK суц. мед. антибиотик.

ANTİFAŞİST суц. антифашист, фашистриз акси кас.

ANTİFRİZ суц. авто. антифриз.

ANTİK прил. антик.

ANTİKVAR суц. антиквар.

ANTİLOP суц. антилопа.

ANTİPATİYA прил. антипатия (1 хуш текъвен, хъел къвен; 2 хуш текъведай, хъел къведай кас).

ANTİPOD суц. антипод(ар) (чпин къилихралди, фикирралди сад-садаз

акси инсан(ар)).

ANTİSEMİT суц. антисемит (чувудар такІан, абуруз душманвал ийидай кас).

ANTİSEMİTİZM суц. антисемитизм (чувудриз душманвал авун, абур такІан хьун).

ANTİSEPTİKA мед. суц. антисептика (1 хер микробрикай хуьн; 2 дезинфекциядин дарманар).

ANTİSOVET прил. советриз акси.

ANTİTEZA суц. антитеза (сад-сาดаз аксивал).

ANTİTEZİS суц. филос. антитезис (тезисдиз акси тир).

ANTOLOGİYA суц. эдеб. антология (гзаф авторрин хягьгай эсеррин кІватІал).

ANTONİM суц. лингв. антоним (манадин жигьетдай маса гафуниз акси гаф, мес: мичІивал-экуьвал).

ANTRAKT суц. театр. антракт (театрда, концертда ара атІун).

ANTRASİT геол. антрацит (цІивиндин виридалайни хьсан сорт).

ANTROPOFAQ суц. антропофаг (инсандин як недай инсан).

ANTROPOLOGİYA суц. антропология (инсандин тІебиат, адан гьал, бедендин кІалубар ва маса кьетІенвилер чирдай илим).

ANTROPOLOQ суц. антрополог, антропологиядин алим.

ANTAQONİST I прил. антагонист; **antaqonist siniflär** антагонист синифар; II суц. антагонист.

ANTAQONİZM суц. антагонизм.

AORTA I суц. анат. аорта, шагьдармар (рикІин лап кьилин ивидин дамар); II прил. аортадин; **aorta qapağı qüsuru** аортадин кьапахдин татугайвал.

AORTİT суц. мед. аортит (рикІин

кьилин дамардин начагьвал).

APARAN прил. тухузвай, тухудай, кьиле тухузвай.

APARAT I суц. тех. 1) аппарат; **telefon aparati** телефондин аппарат; **eşitmə aparati** япарал заланбур патал аппарат; II прил. аппаратдин; **aparat işçisi** аппаратдин кІвалахдар.

APARATÇI суц. аппаратдал кІвалахзавайди.

APARMAQ глаг. 1) тухун, гваз фин, хутахун; **o, mənim kitabımı apardı** ада зи ктаб тухвана; 2) тухун (кьумарал пул) 3) гьалиб агун; **futbolda biz apardıq** футболда чун гьалиб атана.

APARTEİD суц. апартеид (са уьлкведин халкь душманвилелди паюн).

APARICI I прил. 1) кьиле тухузвайди; **verilişin aparıcısı** гунуг кьиле тухузвайди; 2) важиблу; **kənd təsərrüfatı aparıcı sahədir** хуьруьн майишат важиблу хел я; II суц. регьбер, кьил.

APATİT суц. мин. апатит (минерал; чил гужлу авун патал менфят кьачузвай затІ).

APATİYA суц. апатия (суствал, гуьгьуьлсузвал, кьайгьусузвал, вил атІун, гьяз татун).

APAYDIN прил. лап ачухдиз.

APOFEOZ апофеоз (1 са кас, яни вакъиа гзафни-гзаф тарифарун; 2 вини дережадин сейливал; 3 са бязи театрдин тамашайра эхиримжи шикил).

APOGEY суц. 1) астр. апогей (вацран орбитдин чиливай виридалайни яргьа нукьтІа); 2) куьч. апогей (лап вини дережа, акьалтІай вини кьил); **onun istedadı apogeyə çatıb** адан алакьунрин вини дережа алуькьна.

APOLOQ суц. аполог (гьайванрин уьмуьрдикай фагьумиз тадай гьикаят).

APOSTERIORI филос. апостериори (тежрибадал, фактунал бинеламиш хьун, тежрибадилай гуьгъуьниз).

APOSTOL суц. апостол (I дин. Иса пайгъамбардин лап мукъва 12 шакIуртдикай сад; 2 куьч. са фикир халкъдин арада чукIурунал машгъул тир кас).

APOSTROF суц. апостроф (гафара гъарфунин винелай эцигдай ишара).

APPELYASIYA I суц. юр. аппеляция (суддин къарардал рази тахъана адалай гудай арза); II прил. аппеляциядин; **appelyasiya şikayəti** аппеляциядин шикаят.

APPENDİKS суц. анат. аппендикс (буьркъуь ратунын кьил).

APPENDİSİT суц. мед. аппендицит (буьркъуь ратунын кьил тIа хьун).

APREL I суц. апрель; II прил. апрелдин; **aprel ayı** апрелдин варз.

APRIORI филос. априори (тежрибадилай виликан).

АРТЕК суц. аптека, дарманхана; II прил. аптекдин; **aptek şkafı** аптекдин шкаф.

АРТЕКÇI суц. аптекда кIвалахзавайди.

AR суц. 1) абур, гъая; **ar etmək** гъая авун; 2) алцумдин жуьре (виш квадратметр, гектардин вишдакай са пай).

ARA суц. 1) ара (къве затI сад-садавай чара ийизвай чка); **şəhərlə kəndin arası** шегъердинни хуьруьн ара; 2) ара (рафтарвал); **onunla bizim aramız yaxşı deyil** адахъ галаз чи араяр хъсанзавач.

ARA-ARA нареч. кьериз-цIаруз, ара-ара.

АРАБА I суц. араба (яцарин, гамишрин къуватралди пар ялдай къве чарх квай улакь); II прил. арабадин;

araba səsi арабадин ван; **araba ilə dovşan tutmaq** арабадалди къуьрер кьун.

АРАБАÇI суц. 1) арабачи (араба гъалдайди, арабадин иеси); 2) араба расдай устIар.

АРАБАÇILIQ суц. арабачивал.

ARABESK суц. арабеск (арабрин саягъда безек).

ARABİR нареч. гагъ-гагъ; бязи чIавара.

ARADA нареч. арада.

ARALAMA суц. **ARALAMAQ** глаголдикай; галудун (сад-садавай), чара авун, сергъятар эцигна чара авун, къакъудун.

ARALAMAQ глаг. килиг: **ARALAMA**.

ARALANAN прил. ахъайна агудиз жедай.

ARALANMA суц. къекъечIун, са патахъ хьун, чукIун, гъарнихъ фин.

ARALANMAQ глаг. 1) къве патахъ къакъатун, къве патахъ чара хьун; 2) къве патахъ къекъечIун, къве патахъ хъана рехъ гун; къерехдихъ хъана фидай ара авун; 3) яргъаз хьун; 4) къакъудун.

ARALI I нареч. 1) аралу, яргъал, яргъаз; 2) са акъван яргъаз тушиз; **aralı düşmək** яргъаз хьун; **aralı dişlər** аралу сарар.

ARALIQ I суц. 1) ара; мензил; интервал; 2) юкъ (къве чилин арада амай клус); II прил. арадин, юкъван; **aralıq işlər** арадин крар; **aralıq arteriyası** юкъван артерия; **aralıq adamı** арачи; **aralığa atmaq** элкъуьрна юкъва тун; **aralıq stansiya** арадин станция.

ARAM суц. 1) секинвал, архайинвал; 2) сабур, сабурлувал, дурум, эхун; **aram etmək** секинарун, архайинарун;

aram olmaq секин хьун, дурум гун;
aram tapmaq эхун, вич гъилиз къачун.

ARAM-ARAM нареч. 1) явашдиз; аста, астаз; 2) тади тийиз, са къайдада.

ARAMAQ глаг. къекъуьн (*са затИунихъ*), жагъуриз алахъун; суракъда хьун, жагъурун, суракъ авун.

ARAMCA нареч. явашдиз; секин-диз, секинвилелди; мукъуфдиз.

ARAMLA нареч. килиг: **ARAMCA**.

ARAMSIZ прил. 1) ара датIур, акъваз тийир; **aramsiz yağış** акъваз тийир марф; **aramsiz gülüş** акъвазариз тежер хьуьруьн.

ARAMSIZLIQ суц. ара датIурвал. акъваз тийирвал, секинсузвал; рикI секин тахъун; къалабулукъ.

ARAN I суц. 1) аран, дуьзен ва чими чка; 2) дуьзенлукъ; II прил. арандин; дуьзенлукъдин; **aran əhalisi** арандин агъали; **aran rayonları** арандин районар; **aran təsərrüfatları** арандин майишатар.

ARAQ I суц. эрекъ; **araq içmək** эрекъ хьун; II прил. эрекъдин; **araq iyi** эрекъдин ни; **zoğal arağı** чумалдин эрекъ.

ARAT суц. арат; **qış aratı** хьубтIуьн арат; **arata qoymaq, arat eləmək** аратун (*чил михъун, адаз галайвал авун*).

ARAVURAN суц. фитнечи, футфачи, гьалдардайди, кис-кис гудайди.

ARAYIŞ суц. 1) малумат, хабар; 2) справка (*кардиз шагъидвал ийизвай, малумат гузвай чар*).

ARAÇI суц. арачи (*кар къилиз акъудзавай къве касдин арада авайди*).

ARAÇILIQ суц. арачивал (*кар къилиз акъудзавай къве касдин арада хьунухьин гьал*).

ARAŞDIRMA суц. 1) ахтармишун; жагъурун; **elmi araşdırmalar**

илимдин ахтармишунар; 2) силис тухун; 3) хкягъун; II прил. ахтармишунин; жагъурунин.

ARAŞDIRMAQ глаг. килиг: **ARAŞDIRMA**.

ARBİTR суц. арбитр.

ARBİTRAJ суц. арбитраж (*къведан арада гъуьжет алай месэляяр арачи-судьядин куьмекдалди гъялун*); II прил. арбитраждин; **arbitraj qərarı** арбитраждин къарар.

ARÇI суц. 1) арчи (*лезги чIалан группадик акатзавай халкъ*); 2) Арчи (*Дагъустанда архивияр яшамии жезвай хуьр*); **arçi dili** арчи чIал.

ARDIC суц. рипераг, мукIраг; кицIин ципицIар (*вичел алай емишар нен тийидай, вич цIурицI тIар хьтин аскIан вал*).

ARDICIL I суц. терефдар, са тереф хуьзвайди; II прил. галай-галайвал ийидай; III нареч. галай-галайвал, сад-садан гуьгъуьнилай, галай-галайвал дуьз; **ardıcıl müzakirə etmək** галай-галайвал веревирд авун.

ARDICILLIQ суц. 1) терефдарвал, са тереф хуьн; 2) галай-галайвал авун.

AREAL суц. ареал.

ARFA суц. муз. арфа.

ARX суц. хвал, къанав; **arx boyu** хвал тирвал; **arxın başı** хулан къил; **arxa düşmək** хулаз аватун; **arxdan keçmək** хулалай элячIун; **arx çəkmək** хвал (*къанав*) акъудун; ◊ **arxa su bir də gələcək** умуд атIумир.

ARXA I суц. 1) далу (*инсандин, гъайвандин*); **arxasını çevirmək** далу элкъуьрун; 2) къулукъ пад; **dilin arxası** мецин къулукъ пад; 3) воен. далу, далу пад; **düşmənin arxasına keçmək** душмандин далу патаз экъечIун; 4) *арха*, даях, куьмек; **dost arxadır** дуст

арха я; II *прил.* далудин, архадин, даяхдин, куьмекдин; III *нареч.* кьулухъ, кьулухъ пад; **stolun arxasında əyləşmək** столдин кьулухъ ацукьун.

ARXA II *суц. рар.* несил; **yeddi arxa** ирид несил.

ARXA-ARXAYA *нареч.* далу яна.

ARXADA *нареч.* кьулухъ, гуьгьуьна аваз.

ARXADAN *нареч.* кьулухъай, гуьгьуьнай.

ARXAİK *прил.* куьгьне хъанвай, дегъ замандин.

ARXAİKLİK *суц.* куьгьневал, къадимвал.

ARXAİZM *суц.* архаизм (I *лингв.* куьгьне хъанвай, *кардик кумачир гаф ва ибара*; 2 *куьгьне замандикай амай са гьал, адет*).

ARXALANMAQ *глагол.* 1) агалтун, алгъана акъвазун; 2) *куьч.* далу агулдун, далда кьун, куьмек гун; **sənə arxalanıb gəlmişəm** вахъ далу агулдана атанвайди я; вакай куьмек кьуна атанвайди я.

ARXASINCA *нареч.* гуьгьуьнал алаз; гуьгьуьнлай, гуьгьуьна аваз.

ARXASIZ *прил.* арха галачир, куьмек авачир.

ARXAYIN I *прил.* секин; кьулай; архайин; **arxayın həyat tərzı** архайин уьмуьр, уьмуьрдин архайинвал; II *нареч.* архайинвилелди, архайинвиливи, архайиндаказ, архайиндиз; секиндаказ, секиндиз, секинз; **arxayın danışırđı** архайиндаказ рахазвай.

ARXAYINCA *нареч.* архайинвилелди, архайинвиливи, архайиндаказ, архайиндиз; секиндаказ, секиндиз, секинз.

ARXAYINLAŞDIRMAQ *глагол.*

1) архайинарун; 2) секинарун.

ARXAYINLAŞMAQ *глагол.* 1) архайин хьун; 2) секин хьун.

ARXAYINLIQ *суц.* 1) архайинвал, секинвал; 2) вич-вичихъ агъурвал; **çıлалахъвал**; **sabahkı günə arxayınlıq** пакагъан йикъал **çıлалахъвал**.

ARXEOLOGİYA *суц.* археология (*дегъ çıлаварин яшайиши ва меденият чирзавай илим*).

ARXEOLOQ *суц.* археолог, археологиядин пешекар.

ARIÇI *суц.* **çıижерхъан** (*çıижерикай вирт къачун патал абурухъ гелкъведай пешекар*); **o, arıçıdır** ам **çıижерхъан** я.

ARXİPELAQ *суц. геогр.* архипелаг (*сад-садав мукъва кьураматрин кІватІал*); **Bakı arxipelaqı** Бакудин архипелаг.

ARXİTEKTOR *суц.* архитектор.

ARXİTEKTURA *суц.* архитектура (*кІвалер эцигунин ва иердиз туькІуьрунин харусенят*).

ARXİV I *суц.* архив (I *куьгьне документар, кхъенвай чарар хуьдай ида-ра*; 2 *гъа куьгьне документар, чарар, чинар ва мсб*); II *прил.* архивдин; **arxiv fondu** архивдин фонд.

ARXİVÇİ *суц.* архивдин кІвалахдар.

ARXİYEPİSKOP *суц.* архиепископ (*лап çıлехи кешии*).

ARI *суц.* 1) **çıиж**; **arı ailəsi** **çıижерин** хизан; 2) хуз (*çıиуру çıиж*); II *прил.* **çıижерин**; **arıçılıq təsərrüfatı** **çıижерин** майишат.

ARI II *прил.* 1) михъи, экуь; 2) пак; 3) халисан, гъакъикъи.

ARİMAQ *глагол.* михъун (*къуьл, дуьгьуь ва мсб*).

ARINMIŞ *глагол.* михънавай (*къуьл,*

дубьгуь ва мсб); **arınmış buğda** михънавай къуьл.

ARIQ *прил.* 1) яхун; **arıq uşaq** яхун аял; **arıq inək** яхун кал; 2) яхун хъанвай, чанда уьзуьр аваз яхун хъанвай; **arıqlamaq** яхун хьун; **arıq qoyun** яхун хъанвай хеб.

ARIQLAMAQ *глагол.* 1) яхун хьун, яхун хъана агатун; **sən çox arıqlamısan** вун гзаф яхун хъанва; 2) гьалдай фин, такъатсуз хьун, зайиф хьун; **o, arıqlamışdı** ам гьалдай фенвай.

ARIQLIQ *суц.* 1) яхунвал; 2) зайифвал, такъатсузвал.

ARIQUŞU *суц.* зоол. цлары нуькІ; **iri arıquşu** члехи цлары нуькІ.

ARITLAMAQ *глагол. килиг:* **ARİMAQ.**

ARITMAQ *глагол. килиг:* **ARİMAQ.**

ARİÇİLİQ I *суц.* 1) чИжерхъанвал (*чИжерихъ гелкъведай пешекарвал*); 2) чИжер артухарун ва абурукай менфят къачунин гьакъиндай илим; **arıçılıq kursu** чИжерхъанвилин курс; II *прил.* чИжерхъанвилин; **arıçılıq təsərrüfatı** чИжерхъанвилин майишат.

ARİF I *прил.* 1) савадлу, арифдар; **arif adam** арифдар кас; 2) къатГудай, къатГун авай; **çox arif oğlandır** гзаф къатГун авай гада я; II *суц.* арифдар, члехи алим.

ARİFMOMETR *суц.* арифмометр (*гьисабдай машин*).

ARİOZO *суц.* муз. ариозо (*гьвечли ария*).

ARİSTOKRAT I *суц.* аристократ (*гьукуматдин вини дережадин ихтиярар гьиле авай кас*); II *прил.* аристократвилин; **aristokratlar uğıncağı** аристократрин кІватІал.

ARİSTOKRATİYA *суц.* аристократия (*І гьукумат, вини дережада авай ксарин, девлетлуйрин гьиле авай*

пачагьлугьдин кьурулуш; 2 аристократар).

ARİTMİYA *суц.* мед. аритмия (*рикІи ягъазвай адетдин ритм чІур хьун*).

ARİYA *суц.* муз. ария (*операда, ораторияда макъамдихъ галаз тек ванцелди лугьудай мани*).

ARKA *суц.* архит. арка, тагъ (*дакІардин, ракІарин къекъвей цІарцІин шикилда эцигнавай къил; муькъуьн кьве цлан арада эцигнавай тагъ, къил*).

ARQON *суц.* хим. аргон (*хим. элемент, газ*).

ARQOTİZM *суц.* лингв. арготизм (*аргодай, са пешедин инсанри масабур гъавурда гьат тавун патал туькІуьрнавай махсус нугъатдай къачунвай гаф ва я ибара*).

ARQUMENT *суц.* 1) аргумент, делил, субут; 2) *мат.* аргумент (*масадалай аслу тушир дегии жедай чІехивал*).

ARMATUR I *суц.* арматура (*І машинда эцигдай куьлуь прибор ва алатар; 2 дараматар эцигдайла бетондив ацІурдай ракъун тІвар, ракъун паяр*); II *прил.* арматурдин; **armatur işlari** арматурдин кІвалахар.

ARMUD I *суц.* чуьхвер (*І майва; 2 гьа майвадин тар*); **şirəli armud** миже квай чуьхвер; II *прил.* чуьхвердин; **armud ağacı** чуьхвердин тар.

ARMUDLUQ *суц.* чуьхверлух, чуьхвердин тарар авай чка.

AR-NAMUS *суц.* ягъ-намус.

ARPA I *суц.* 1) мух; 2) дишегьлийри менфят къачузвай, мухаз ухшар къизилдин ва я гимидин безекар; II *прил.* мухан; **arpa çorəyi** мухан фу; **arpa yarması** мухан чІахар.

ARPACIQ *сущ. воен.* лишан (*тфен-гдин лубледин кIуфал жедай*).

ARRAN *сущ.* Арран (*арабри Къафкъаздин Албаниядиз гайи тIвар*).

ARSENAL *сущ.* 1) арсенал (*воен. жебехана, яракърин гъамбархана*); 2) *куьч. хазина.*

ARSIZ I *прил.* 1) арсуз; къезил къилихрин (*инсандин гъакъиндай*); 2) ягъсуз; 3) вичиз-вичин къадир авачир; II *сущ.* ягъ авачир кас.

ARSIZ-ARSIZ *нареч.* 1) ягъсузвилелди, ягъсуздаказ; 2) регъуь тахъана.

ARSIZCA *нареч.* 1) арсузвилелди, арсуздаказ; 2) ягъсуздиз, ягъсузвилелди, ягъсуздаказ.

ARSIZCASINA *нареч. килиг: ARSIZCA.*

ARSIZLAŞMAQ *глагол.* ягъсуз хъун.

ARSIZLIQ *сущ.* 1) арсузвал; 2) ягъсузвал.

ARŞIN *сущ.* 1) урус юкI (*0,71 м*); 2) линейка (*са аршиндин яргъивиле авай*); \diamond **öz arşını ilə ölçmək** вичин аршиндалди юкI ягъун.

ARTAN *прил.* 1) гзаф жезвай, артух жезвай; **artan potensial** артух жезвай потенциал; 2) чIехи жезвай, вилик физвай; 3) гзаф бегъер гудай.

ARTEL I *сущ.* 1) артель (*тайин са кар къилиз акъудун патал санал кIвалахзавайбурун кIватIал*); 2) кархана; **kənd təsərrüfatı arteli** хуьруьн майишатдин артель; **tikiş arteli** пекер цвадай кархана.

ARTERİYA *сущ. анат.* 1) артерия (*ивидин къуватлу дамарар*); 2) *куьч. артерия (чIехи рекъер).*

ARTEZİAN *прил.* артезиандин; **artezian quyusu** артезиандин къуй.

ARTIQ I *прил.* артух, артухан; **artıq pul** артух пул; **artıq söz** артухан гаф;

II *нареч.* 1) къадардилай артух, лап гзаф; гиртан; **artıq danışrsan** вун къадардилай артух рахазва; 2) гила; **artıq bazar səs-küyü kəsilmişdir** гила базардин гъарай-эвер атIанва; **iş artıq hazırdir** гила кIвалах гъазур я; III *сущ.* амайди, амукъайди; **pulun artığı** пулун амайди; IV *послел.* 1) артух, гзаф; **iyirmidən artıq** къадалай гзаф; 2) пара; **hamıdan artıq** виридалай пара.

ARTIM *сущ.* гзаф хъун, къадар виниз хъун, артух хъанвайди.

ARTIMLI *прил.* гзаф хъанвай, артухвал авай.

ARTIRILMAQ *глагол.* артухарун, къадар виниз авун.

ARTIRMAQ *глагол.* 1) артухарун, гзафарун; **gələri artırmaq** гелир артухарун; 2) алава авун; **yükünü artırmaq** пар алава авун; 3) хкажун; **məsuliyyətə artırmaq** жавабдарвал хкажун; 4) гужлу авун, гегъеншарун; **ölkənin qüdrətini artırmaq** уьлкве гужлу авун; 5) кIватIун; **təcrübəni artırmaq** тежриба кIватIун.

ARTİKL *сущ. лингв.* артикль (*са бязи чIалара суьществительнидин вилик эцигдай, тайинвал ва я тайин туширвал, бязи чIавара жинс къалурдай гаф*).

ARTİKUL *сущ.* артикул (*малдин, метягдин жуьре*).

ARTİLLERİYA артиллерия (*1 тупар, минометар; 2 гъа яракъдал дяве ийизвай кIеретI; 3 гъа яракърал дяве авунин гъакъиндай илим*).

ARTİLLERİYAÇI *сущ.* артиллерист, тупчи.

ARTİST *сущ.* артист.

ARTİSTLİK *сущ.* артиствал.

ARTMA *сущ.* **ARTMAQ** *глагол-дикай.*

ARTMAQ *глагол*. 1) артух хьун, гзаф хьун; **hədsiz dərəcədə artmaq** лугъуз тежедай къван артух хьун (*гзаф хьун*); 2) хкаж хьун; **rolu artmışdır** роль хкаж хьанва; 3) къадар артух хьун; **onun qoşunu getdikcə artırdı** адан къушундин къадар къвердавай артух жезвай; 4) виниз хьун; **çayın suyu artıb** вацлун яд виниз хьанва; 5) гужлувал пара хьун; **qoşunun gücü artırdı** къушундин гужлувал пара жезвай; 6) йигин хьун; **hərəkəti artırdı** гьерекаат йигинарна.

ARVAD I *суц.* 1) дишегъли; **ağıllı arvad** акьулулу дишегъли; 2) паб, кайвани; **arvadı ilə gəlmişdi** вичин паб (*кайвани*) галаз атанвай; 3) гъульуьк квай дишегъли; 4) *рах. ирон.* пабхала, милича (*усал тимрин лаклабар*); II *прил.* 1) дишегълидин, папан **arvad işi** папан кIвалах; 2) пабхаладин, миличадин; **arvadın ağızına baxmaq** папан чIалаз килигун.

ARVADBAZ *суц.* арвадбаз; рушарбан.

ARVADBAZLIQ *суц.* арвадбазвал; рушарбанвал.

ARVADLI *прил.* паб гьанвай, паб авай, эвленмиш хьанвай.

ARZU *суц.* 1) мурад, эрзиман; кIани кар; **indi mənim tək bir arzum var** гила захъ тек са мурад ава; **onu görmək mənim arzum idi** ам акван зи эрзиман тир; 2) мурад-метлеб, тIалаб; **yeni il arzuları** цIийи йисан тIалабунар; 3) хиял; **arzu həqiqətə çevrilmişdir** хиял гьакъикъатдиз элкъвенва; 4) гьерекаат, гьерекаатун; **real arzu** гьакъикъи гьерекаат; 5) марагъ, фикир; **arzularla həsəbləşməməq** марагъар (*фикирар*) кваз такъун; 6) умуд; **xalqın arzuları** халкъдин умудар; **əsrilər boyu olan arzular** виш йисара авур умудар.

ARZULAMA *суц. килиг.* **ARZULAMAQ**.

ARZULAMAQ *глагол*. 1) тIалабун, мурад яз хьун; **səədət arzulamaq** хушбахтвал тIалабун; 2) кIан хьун; **azadlıq arzulamaq** азадвал кIан хьун.

ASAN I *прил.* 1) асанти, къезил, регъят, залан тушир; **asan qələbə** асанти гъалибвал; **asan oyun** регъят къугъун; 2) сая, четин тушир; II *нареч.* асантидаказ, асантидиз; **asan həll etmək** асантидиз гъял авун; **asan alışan** асантидаказ цIай къазвай; ◊ **asan yol seçmək** регъят рехъ хкъягъун.

ASANCA I *нареч.* 1) гзаф асантидаказ, гзаф асантидиз, гзаф регъятдиз; **məsələni asanca həll etdim** за месэла гзаф асантидиз гъялна; 2) гьакIан; **asanca işdir** гьакIан кIвалах я.

ASANLAŞDIRMAQ *глагол.* асантарун.

ASANLAŞMAQ *суц.* асанти хьун.

ASANLIQ *суц.* асантивал.

ASAYİŞ *суц.* секинвал, архайинвал, динжвал.

ASBEST I *суц.* асбест (*чIун квай минерал*); II *прил.* асбестдин; **asbest kağızı** асбестдин чар.

ASDIRMAQ *глагол.* куърсариз тун, кудиз тун.

ASETON I *суц. хим.* ацетон (*лакар, рангар цIурурдай жими затI*); II *прил.* ацетондин; **aseton kauçuku** ацетондин каучук.

ASFALT I *суц.* асфальт, къир (*куьчейра цадай*); II *прил.* асфальтдин; **asfalt yol** асфальтдин рехъ; **asfalt zavodu** асфальтдин завод.

ASİ I *суц. куьгъ.* 1) аси, бунтчи; 2) тахсиркар; II *прил.* аси, бунтчи; **asi olmaq** аси хьун, муьтIуьгъ тахъун.

ASILİ *прил.* 1) куьрс хьанвай; 2) аслу; **asilı olmaq** аслу хьун.

ASILILIQ *суц.* аслувал.

ASİMAN *суц.* цав; **asimanda uçmaq** цава лув гун.

ASKET *суц.* аскет (*вири затІарикай яргъа хъана, са кардикни акахъ тийиз яшамии жезвайди*).

ASQIRMA *суц.* **ASQIRMAQ** *гла-* *голдикай.*

ASQIRMAQ *глаг.* тирш авун, тирш ягъун, илизун.

ASQIRIQ *суц.* 1) тирш; 2) илизун.

ASLAN I *суц.* 1) аслан (*вагыши гъайван*); 2) *куьч.* гужлу, жуьрэтлу кас; II *прил.* асландин; **aslan üräkli** асландин рикI авай; \diamond **aslan kimi** гужлу, сагълам, мягъкем.

ASMAQ *глаг.* 1) куьрсарун; **divardan şakil asmaq** цлакай шикил куьрсарун; 2) кудун, тарагъаждай кудун; **onu asdilar** ам тарагъаждай кудна; 3) чурун, цІал тун; **xöräk asmaq** хуьрек чурун; 4) яб гун; **o, qulaq asdı** ада яб гана; \diamond **gözdän pərdə asmaq** ягъалмишарун.

ASPEKT *суц.* аспект (*са кардиз, са шейиниз килигун, фикирдин тегъер*).

ASPIRANT I *суц.* аспирант (*вич илимдин кІвалахдиз гъазурун патал кІелзавай кас*); II *прил.* аспирантдин; **aspirant təhsili** аспирантдин чирвилер.

ASPIRANTLIQ *суц.* аспирантвал.

ASPIRANTURA *суц.* аспирантура; **aspiranturaya daxil olmaq** аспирантурадик экечІун.

ASPIRİN *суц. мед.* аспирин (*гъекъ акъуддай, ифин тІумилардай дарман*).

ASSAMBLEYA *суц.* ассамблея.

ASSİMİLYASIYA *суц.* ассимиляция, ухшар авун; **assimilyasiya etmək** ассимиляция авун; чпиз (*вичиз*) ухшар авун.

ASSİSTENT *суц.* ассистент (*I профессордин, духтурдин ва мсб. патав*

жедай куьмекчи; 2 имтигъан къазвайдан куьмекчи).

ASSİSTENTLİK *суц.* ассистентвал.

ASTA I *нареч.* 1) аста; **asta danışmaq** аста рахун; 2) яваш; **asta yeri** яваш вач; 3) игътиятдивди, мукъаятдиз; **o, qarını asta açdı** ада рақлар игътиятдивди ахъайна; II *прил.* яваш, секин; **asta addımlar** яваш камар.

ASTA-ASTA *нареч.* 1) аста-аста, яваш-яваш; 2) астаз, явашдиз; **asta-astata hərəkət etmək** астаз (*явашидиз*) гъерекат авун.

ASTANA *суц.* вилик (*над*); **evin astanasında dayanmaq** кІвалин вилик акъвазун.

ASTAR I *суц.* 1) астІар; **paltarın astarı** пекинин астІар; 2) астІар пад, кІан пад; **parçanın astarı** парчадин къен пад; 3) *куьч.* къен пад, чинебан кІан-пун; II *прил.* астІардин; **astar üzü** астІардин чин.

ASTEROİD *суц. астр.* астероид (*ракъинал элкъвезвай гъвечІи планетадин тІвар*).

ASTMA I *суц. мед.* астма (*рикІин ва я нефесдин тІалдик бамии жедай хътин, нефес къадай азар*); **bronxial astma** бронхрин астма; **üräk astması** рикІин астма; II *прил.* астмадин; **astma ağırları** астмадин тІалар.

ASTRA *суц. бот.* астра (*чІехи цуьквер жедай набатат*).

ASTROFİZİK *суц.* астрофизик, астрофизикадин пешекар.

ASTROFİZİKA I *суц.* астрофизика (*физика илимдин хел*); II *прил.* астрофизикадин; **Şamaxı astrofizika rəsədxanası** Шамахидин астрофизикадин обсерватория.

ASTROLOGİYA *суц. астр.* астрология (*вилик заманада цавун*

гъетералди къвезмай кардикай хабар гудай илим).

ASTROLOQ суц. астролог (астрологиядал машгъул кас).

ASTRONAVT суц. астронавт (астронавтикадин пешекар).

ASTRONAVTİKA суц. астронавтика (цавай фидай аппаратар гъавада къекъуьникай илим).

ASTRONOM суц. астроном (астрономиядин пешекар; илим).

ASTRONOMİYA суц. астрономия (ракъинин, вацран, гъетерин ва мсб. гъакъиндай илим).

ASUDƏ I нареч. азаддаказ, азадвилелди, азаддиз, секиндив, секинвилелди, секинз, къайгъусуз; **asudə yaşamaq** азаддаказ (секинз) яшамиш хъун; **asudə həyat** къайгъусуз уьмуьр; **asudə olmaq** азаддиз жен.

AŞ суц. аш; **kişmişli aş** кишмишар галай аш; **boranlı aş** къабахдин аш; **aşına su qatmaq** са низ ятла манийвал (писвал) авун; **az aşın duzu deyil** адални тИмил къал алач; **Əli aşından da, Vəli aşından da olmaq** гъиле затІни авачиз амуькун.

AŞAĞI I прил. 1) агъада авай, агъуз тир; **aşağı tərəflər** агъада авай патар; 2) усал, агъа; **aşağı keyfiyyətli** усал еридин; **aşağı vəzifə** агъа къуллугъ; **aşağı siniflər** агъа синифар; **əhalinin aşağı təbəqələri** агъалийрин агъа къатар; 3) къвез-къвез агъуз жезвай, агъуз аватзавай; II нареч. 1) агъуз, агъадалди; **aşağı baxmaq** агъуз килигун; **çay aşağı axır** вацІ агъадалди авахъзава; 2) лап агъуз, къакъан тушир; **lampa çox aşağı asılmışdı** лампа лап агъуздай куьрсарнавай; III суц. кІан, агъа кыл, агъуз пай, агъуз тир пай; **dirəyin aşağısı** кІаймадин кІан; **kəndin**

aşağısı хуьруьн агъа кыл; IV послел.

1) агъадихъай, агъадихъ, агъада; **dəniz səviyyəsindən aşağıda** гъуьлуьн дережадивай агъада; 2) агъузарун, вилай вегъин, агъада хъун; **əli aşağı olmaq** гъил агъада хъун; **başını aşağı əymək** кыл агъузарун.

AŞAĞIDA нареч. 1) агъада; **aşağıda evlər var** агъада кІвалер ава; 2) агъадихъ; **aşağıda suallar verilir** агъадихъ суалар гузва; **bu məsələdən aşağıda danışacağıq** и месэладикай чун агъадихъ рахада.

AŞAĞIDAKI прил. агъадихъ галай; **aşağıdakı mənbələr** агъадихъ галай чешмеяр; **aşağıdakı adlar** агъадихъ галай тІварар.

AŞAĞIDAN нареч. 1) агъадихъай, агъа патай; **aşağıdan yuxarı baxmaq** агъадихъай виниз килигун; 2) куьч. яваш, явашдив; **aşağıdan danış** явашдив рахух; **aşağıdan oxu** явашдив кІела.

AŞAĞILATMA суц. **AŞAĞILATMAQ** глаголдикай.

AŞAĞILATMAQ глаг. 1) агъузарун; 2) вилай вегъин; **o, təzə kitabı aşağılatdı** ада цІийи ктаб вилай вегъиз туна.

AŞAĞI-YUXARI нареч. рах. агъузвиниз; ◊ **aşağı-yuxarı danışmaq** агъузвиниз рахун.

AŞDİBİ суц. ашдин амуькъяр.

AŞIB-DAŞMAQ глаг. бул хъун; **bu il məhsul aşib-daşır** алай йисуз магъсул бул я.

AŞILANMA суц. **AŞILANMAQ** глаголдикай.

AŞILANMAQ глаг. 1) табагъун (ли, хам); тІушунун; **aşılانmış dəri** табагънавай хам; 2) куьч. къатІунун, гъавурда гъатун, акъулдив агакъун, акъулди къатІун, чир хъун.

AŞINMAQ глаг. чІуру хъун;

aşınmış dəri члуру хъанвай хам.

AŞINTI *суц. тех.* куйгъне хъун.

AŞIQ I *суц.* ашукъ, мазан; **aşiq saz çalır, söz qoşur, oxuyur** ашукъди (*мазанди*) чуьнгуьр ягъизва, чІалар теснифзава, манияр лугъузва; II *прил.* ашукъдин, мазандин; **aşiq mahnısı** ашукъдин мани.

AŞIQ II *суц.* ашукъ (*кьугъван патал кІараб*); **aşiq-aşiq oynamaq** ашукъ-ашукъ кьугъун; II *прил.* ашукъдин; **aşiq sümüyü** ашукъдин кІараб.

AŞIQ-AŞIQ *суц.* ашукъ-ашукъ (*кьугъун*).

AŞIQLIQ I *суц.* ашукъвал, мазанвал; II *прил.* ашукъвилин, мазанвилин; **aşiqlıq sənəti** ашукъвилин сенят.

...**AŞIRI** *муракаб гафарин цІуйи мана гузвай пай:* 1) анихъ; **dənizaşırı** гьуьлерилай анихъ галай; **dənizaşırı ölkələr** гьуьлерилай анихъ галай уьлквеяр; 2) -ал, -алди, -лай, -ай, -дай тІуз; -дай яна; **günaşırı** са йикъалай; **vaxtaşırı** вахтуналди.

AŞIRILMAQ *глаго.* 1) хкадар хъун, хкадар хъана элячІун; **yəhərdən aşırılmaq** пурарилай хкадар хъун; 2) ярх хъун, кІан пад цавал хъун, чин кІаник хъун, пад элкьуьн (*ярх хъана*).

AŞIRILMIŞ *прил.* хкадарна тунвай, ярхнавай, кІан пад цавал авунвай, чин кІаник авунвай.

AŞİNA *прил. куйгъ.* ашна.

AŞİNALIQ *суц. куйгъ.* ашнавал.

AŞIQ I *прил.* 1) ашукъ хъанвай, кІан хъанвай, рикІ ацукънавай; **həyat aşiqi** уьмуьрдал ашукъ хъанвай; 2) гьейран хъанвай; **ona aşiq olmuşam** зун адал гьейран хъанва; 3) рикІ алай; **kitab aşiqi** ктабдал рикІ алайди; II *суц.* ашукъ хъанвай кас; **həqiqi aşiq** асул ашукъ хъанвай кас.

AŞIQLİK *суц.* ашукъвал, кІанивал.

AŞKAR I *прил.* 1) ачух, ачухдиз аквадай; малум тир, чизвай; **aşkar məsələ** малум месэла; 2) лап ачух, акьалтІай; **aşkar yalan** акьалтІай таб; 3) шаксуз, вилералди аквазвай, са рахунни алачир; **aşkar fakt** шаксуз факт; II *нареч.* ачухдаказ; ачухдиз; **aşkar görmək** ачухдиз акун; III *суц.* гьакьикъат; **gördüklərimiz aşkardır** чаз акурбур гьакьикъат я.

AŞKARA I *прил.* 1) ашкара; 2) малум, таниш; II *нареч.* ашкарадаказ, малумдаказ, малумдиз; **aşkara etmək** ашкара авун; **aşkara öz sözünü dedi** ашкарадаказ вичин гаф лагъана.

AŞKARLIQ *суц.* 1) ашкаравал; 2) малумвал.

AŞMA *суц. AŞMAQ* *глаголдикай.*

AŞMAQ *глаго.* 1) элячІун, акьахна а патаз элячІун; **dağları aşmaq** дагъларин а патаз элячІун; **hasarı aşmaq** парудилай а патаз элячІун; 2) алудун; **manələri aşmaq** манийвилер алудун; 3) элкьуьн, алчуд хъун; 4) аватун; **ağacdan aşmaq** тарай аватун; **xəndəyə aşmaq** хандакІдиз аватун; 5) кьилиз акъатун; **əmir aşmadı** эмир кьилиз акъатнач; 6) алатун; **bununla iş aşmadı** идалди кар алатнач.

AŞNA *суц.* 1) дуст, чирхчир, ярдуст, аменев; **yoх, aşna, iştahan çox böyükdür** ваь, дуст, ви иштягъ гзаф я; 2) ашна.

AŞPAZ *суц.* ашпаз, тІанІахъан; **aşpaz işləmək** ашпазвиле (*mİanІахъанвиле*) кІвалахун; **baş aşpaz** кьилин ашпаз (*mİanІахъан*).

AŞURA *суц. куйгъ.* мегъарем вацран цІуд лагъай югъ, имам Гьуьсейн Кербалада кьейи йикъан йис.

AT I *суц.* балкІан; шив; **kəhər at**

кегъер балкІан; **minik atı** акъахдай балкІан; **cıdır atı** чамарар ийидай балкІан; **yük atı** пар ялдай (*чІугвадай*) балкІан; **ata minmäk** балкІандал акъахун; **atdan düşmäk** балкІандилай эвичІун; **at belindä** балкІандал алаз; **atı yähärlämäk** балкІандиз пурар ягъун; **atları qoşmaq** балкІанар (*фургъундик*) кутІунун; **atları açmaq** балкІанар (*фургъундикай*) ахъаюн; **at sürmäk** балкІан гъалун; **at cilovu** балкІандин кьенер; 2) балкІан: а) шагъматдин фигура; б) гимнастикадин зерят; II *прил.* балкІандин, балкІанрин; **at kişnäməsi** балкІанди гъиргъир авун; **at qüvvəsi** *физ. тех.* балкІандин къуват (*мотордин къуватлувал гъисабдай уьлчме яз*); **at zavodu** балкІанрин завод; **at sonluġu** балкІандин эндшпиль (*шагъматда*); \diamond **atın başını buraxmaq** акатайвал кІвалах авун; **başına at tәpib** акъул квадарнава; **at kimi üzdürmaq** векъидаказ чина акъвазун.

АТА *суц.* 1) буба; **Aslanın atası** Асланан буба; 2) *куьгъ.* арха, къаюмвал ийизвайди, хъсанвал ийизвайди; **millät atası** миллетдин буба; 3) *гъурмет яз* чІехидаз лугъудай гаф; 4) *куьч.* бине эцигай кас, бине кутурди; **Üzeyir Hacıbəyov Azərbaycan musiqisinin atasıdır** Узе-йир Гъажибегов Азербайжандин музыкадин буба я; II *прил.* бубадин; **ata məhəbbəti** бубадин кІанивал; **ata yurdu** бубадин кІвал, хайи кІвал; **atasının oġlu** бубадин хва; **atası yerində olmaq** бубадин чкадал хъун.

АТА-АНА *суц.* диде-буба; **о, atanasını çox sevir** адаз вичин диде-буба гзаф кІанда.

АТАЛИ *прил.* буба авай; **atalı uşaq** буба авай аял.

АТАЛИQ I *суц.* бубавал: 1) бубадин ва аялдин ивидин мукъвавал; 2) бубавилин бурж; II *прил.* бубавилин; **atalıq borcu** бубавилин бурж; III *суц.* тахай буба.

АТАМАН *суц.* атаман: 1) *тар.* инкъилабдилай виликан Урусатда казакрин къушундин кьиле авай кас; 2) *тар.* лацу гвардиядин кІеретІдин кьил; 3) группадин кьил; 4) *куьч.* дявекар, кикІидайди, къал гвайди.

АТАМАНЛИQ *суц.* атаманвал; **atamanlıq etmäk** атаманвал авун.

АТАСИZ I *прил.* буба авачир; **atasız uşaq** буба авачир аял; II *нареч.* буба авачиз; **atasız böyümäk** буба авачиз чІехи хъун.

АТАСИZ-АНАСИZ *прил.* диде-буба авачир; садни авачир.

АТАВИZM *суц.* биол. атавизм (*алатай девирра инсанрик хъайи начагъвал гъьгъуьнлай несилдик малум хъун*).

АТÇАРАПАН 1) чапар; 2) жокей (*балкІанар чукурдай чкада вичин пеше балкІандал акъахна чукурун тир кас*).

АТÇАРДИ *суц.* рах. чамарар.

АТÇІ *суц.* 1) рамагбан, балкІандар; 2) жокей.

АТÇІЛИQ I *суц.* 1) рамагбанвал, балкІандарвал; **atçılıqla məşğul olmaq** балкІандарвилив машгъул хъун; II *прил.* рамагбанвилин, балкІандарвилин; **atçılıq ferması** балкІандарвилин ферма.

АТЕİST *суц.* атеист, атеизмдин терефдар; динсуз кас.

АТЕİZM *суц.* атеизм; аллагъсузвал, динсузвал.

АТЕLYE I *суц.* ателье (*пекер цудайбуру, фотографри ва мсб. кІвалах-завай чка*); II *прил.* **atelyenin** ательедин.

АТӘŞ I суц. 1) цай: а) ялав; цун мурз; б) куьч. кызгын члав, кызмишвал, гевес, гевеслувал; **sevgi atəşi** кланивилин цай (ялав); 2) цай гун, ягун (*тфенграй, тупарай ва мсб*); **pulemyotlar atəş açdı** пулемётри цай гана; II прил. цун, ялавдин; кызмишвилин, гевеслувилин; цай гунин, ягунин; **atəş nöqtəsi** цай гунин нукьтла.

АТӘŞКӘS суц. дяве ийизвайбуру ягунар акъвазарун; **atəşkəs rejimi** дяве акъвазарунин режим.

АТІЛА-АТІЛА нареч. хкадриз-хкадриз; ♦ **atila-atila gəlmək** затни гвачиз атун.

АТІŞМА суц. **АТІŞМАQ** гла-голдикай.

АТІŞМАQ глаг. 1) сада-сад ягун, сада-садаз гуьлле гун, кьве патайни ягунар авун; 2) сада-садаз экъугунар авун, арада кьалар хьун.

АТЛАС I суц. атлас (*1 географийдин картайрин кватлал; 2 таблицайрин, шикилрин кватлал*).

АТЛАС II суц. атлас (*парча*).

АТЛЕТ суц. атлет (*атлетикадин пешекар*).

АТЛЕТІКА суц. спорт. атлетика (*кьуватдин ва зирингилин акъажунар*); **ağır atletika** залан атлетика; **yüngül atletika** кьезил атлетика.

АТЛІ I прил. балкандаллай; **ath dəstəsi** балкандаллайбурун клереті; II суц. балкандаллайди; **bir dəstə ath** са клереті балкандаллайди.

АТМАСА суц. 1) реплика (*сугьбетзавайдан гафариз гудай куьруь жаваб*); **atmaca atmaq** реплика вегын; 2) айгьам, ишара; винелай лугун (*метлеб ачух тийиз*); **atmaca ilə danışmaq** айгьамдалди рахун.

АТМАQ I глаг. 1) гадарун, вегын; **suya atmaq** циз вегын; **top atmaq** туп гадарун; тупунай гуьлле гун; **ailəni atmaq** хизан гадарун; 2) акъвазарун, атлун; **dərsləri atmaq** тарсар клелун акъвазарун; **papirosu atmaq** папирос атлун; 3) алудна гадарун; **yorğanı üstündən atmaq** яргьан алудна гадарун; 4) тфенг ягун, тфенгдай ягун; **nişan alıb atmaq** лишан кьуна тфенгдай ягун; 5) гадарун, акъудун, яргьаз авун; **zibili atmaq** зирзибил гадарун; 6) ахьяюн, акъудун, вегын, ягун; **kök atmaq** дувул ягун; **boy atmaq** буй вегын.

АТМАQ II глаг. юзурун, гьарних акъажун, чуклурун; эвягун, ягун; **yun atmaq** йисар ягун (*рекьинай*).

АТМІЛÇӘYІ суц. зоол. бувун.

АТМОSFER I суц. атмосфера: 1) чил элкьуьрна кьунвай гьвадин кьат; гьава; 2) бязи планетаяр элкьуьрна кьунвай газдиз ухшар кьат; 3) куьч. элкьвена кьваларив гвай гьалар, шартар; 4) газдин тегьерда авай жисимри илисун, чукьуьн; II прил. атмосферадин; **atmosfer yağıntıları** атмосферадин кьвалар (*марф, жив*); **atmosfer tozu** атмосферадин руг.

АТОМ I суц. атом (*материалдин лан бицлу най, зерре*); II прил. атомдин; **atom bombası** атомдин бомба; **atom reaktoru** атомдин реактор.

АТRІBUT суц. атрибут, лишан.

АТROFİYA суц. 1) атрофия, кьурун, менфят кьачун тавун; 2) куьч. кьуьруь хьун, зайиф хьун.

АТТАŞE суц. атташе (*посольствода са кардин пешекар тир кьуллугьчи*).

АТТЕSТASİYA I суц. аттестация (*1 са кардин гьакьиндай кьимет эцигун; 2 рекомендация, кьиметдин чар*);

II *прил.* аттестациядин; **attestasiya komissiyası** аттестациядин комиссия.

ATTESTAT *суц.* аттестат.

ATTRAKSION *суц.* аттракцион (1 *циркина са эстрадада кьугьунин номер*; 2 *паркда ва маса чкайра къекъ-везвайбур патал машигулардай затлар*).

ATÜSTÜ *нареч.* тади кваз, тадивилелди, тадидаказ, тадиз, тадиз-тадиз.

AUDİT *суц.* экон. аудит (коммерциядин карханайрин финансрин месэляяр тунгалай авун).

AUDİTOR I *суц.* аудитор (финансриз гуьзчивал ийизвай инспектор).

AUDİTORİYA I *суц.* аудитория (1 *лекция, доклад ва мсб. келдай квал, дарамат*; 2 *куьч. лекциядихъ, докладдихъ яб акалдайбур*); II *прил.* аудиториядин; **auditoriya fondu** аудиториядин фонд.

AUKSION I *суц.* аукцион, тулкI; II *прил.* аукциондин, тулкIунин; **auksion satışı** аукциондай маса гун; **auksiondan satmaq** тулкI авуна маса гун.

AUL *суц.* хуьр.

AUT *суц.* аут; **top auta çıxdı** топ аутдиз акъатна.

AVAM I *суц.* авам, затI тийижир кас, бегъем чирвал авачир кас; II *прил.* авам; **avam adam** авам кас.

AVAM-AVAM *нареч.* авам-авам, авамдаказ.

AVAMCA *нареч.* авамвилелди, авамвиляй, авамдаказ.

AVAMCASINA *нареч.* *килиг:* **AVAMCA**.

AVAMLIQ *суц.* авамвал.

AVAND *суц.* аванд.

AVANLOJA *суц.* аванложа (ложадин кьулухъ галай гъвечли утагъ).

AVANPORT *суц.* гьуьл. аванпорт

(*портуна гимияр акъвазардай чка*).

AVANQARD I *суц.* авангард, кIвенкIвечи (1 *кьушунрин кIвенкIве авай, вилик квай кIеретI*; 2 *куьч. кIвенкIвечи кIеретI*); II *прил.* авангарддин, авангардвиллин, кIвенкIвечи тир.

AVANQARDLIQ I *суц.* авангардвал, кIвенкIвечивал; II *прил.* авангардвиллин, кIвенкIвечивилин.

AVANS экон. I *суц.* аванс (*виликамаз гудай шейэр, пул ва мсб.*); **avans almaq** аванс къачун; II *прил.* авансдин; **avans krediti** авансдин кредит.

AVANTÜRA *суц.* авантюра (*шаклу, михъи тушир, чуру кар*); **avantüra tərəfdarı** авантюрадин пад хуьзвайди.

AVANTÜRİSTLİK *суц.* авантюриствал.

AVANTÜRİUST *суц.* авантюрист (*авантюра кьиле тухузвай кас*).

AVANTÜRİZM *суц.* авантюризм, авантюриствал.

AVANZAL *суц.* аванзал (*залдин вилик жедай утагъ*).

AVAR I *суц.* кьусу; **avar çəkmək** кьусудалди гьалун; II *прил.* кьусудин; **avar gəmisı** кьусудин гимии.

AVAR II авар, аварви (*Дагъустанда ва Азербайжанда яшамии жезвай халкъарикай сад*); II *прил.* авар; **avar dili** авар чIал; **avar rayonu** аваррин район.

AVARA I *суц.* 1) авара, ваякъан; 2) къекъвераг, авара яз гьатнавайди; II *прил.* аваравилин, ваякъанвиллин; къекъверагвиллин; **avara həyat** аваравилин уьмуьр; **avara işlər** аваравилин крар.

AVARA-AVARA *нареч.* аваравилелди, кар авачирвилелди, ваякъанвилелди.

AVARALANMAQ *глагол.* са карни

тавун, ваякбан хьун.

AVARALIQ суц. бейкарвал, кар-кеспи авачирвал.

AVARÇI суц. килиг: **AVARÇƏKƏN**.

AVARÇƏKƏN суц. кьусуйралди лутькве гьалдайди.

AVARIYA суц. авария.

AVARLAMAQ глаг. кьусуйралди гьалун.

AVAZ суц. шаир. 1) аваз, мани; **aşiq Qərib sözün deyər avazla** ашукь Къариба аваздалди лугьуда гаф; 2) *рах.* гьарай, цӀугъ; **uçan durnaların qəmli avazı** лув гузвай дурнайрин гьамлу гьарай.

AVAZLI прил. иер ван авай.

AVİAPOÇTA суц. авиапочта.

AVİASİYA I суц. авиация (*цава, гьавада лув гудай самолётар, аппаратар*); II прил. авиациядин; **aviasiya veteranları** авиациядин ветеранар.

AVİATOR I суц. авиатор; II прил. авиатордин; **aviator işi** авиатордин кӀвалах.

AVİTAMİNOZ мед. авитаминоз.

AVİYETKA суц. авиетка (*кьезил самолёт*).

AVQUST I суц. август; II прил. августдин; **avqust ayı** августдин варз.

AVRAL суц. аврал (*I гимиди виридан иштираквилелди ийидай тади кӀвалах; 2 куьч. тади кӀвалах авун патал вири иштиракчияр кӀватӀун*).

AVROPALI суц. европави.

AVSTRALİYALI суц. австралияви.

AVTOBAZA I суц. автобаза (*машинрин база*); II прил. автобазадин; **avtobaza maşınları** автобазадин машинар.

AVTOBİOQRAFİYA суц. автобиография.

AVTOBUS суц. автобус.

AVTOXROMİYA полигр. автохромия (*рангунин шикил чап авунин*

жуьре).

AVTOKRAT суц. автократ (*вичи вич гьаким тайинарनावай кас*).

AVTOKRATİYA сиясат. автократия (*вичи вич гьаким тайинарун*).

AVTOQRAF суц. автограф, автордин кьул (*кӀтабдал ва мсб*).

AVTOQRAFİYA суц. автография.

AVTOL суц. автол.

AVTOLOGİYA автология (*гафарикай чпин асул манада менфят кьачун*).

AVTOMAGİSTRAL суц. автомагистраль.

AVTOMAT I суц. тех. автомат (*I худда турла вичи-вичелай кӀвалахдай аппарат; 2 гьахьтин автомат тфенг; 3 куьч. фагьум тийиз гьакӀ машинди хьиз кӀвалахдай инсан*); II прил. автоматдин; **avtomat gülləsi** автоматдин гуьлле (*кӀвал*).

AVTOMATİKA суц. автоматика.

AVTOMOBİL I суц. автомобиль, машин; II прил. автомобилдин; **avtomobil nəqliyyatı** автомобилдин улакь; **avtomobil təsərrüfatı** автомобилдин майишат.

AVTONİM суц. автоним (*лакӀабдив кхьызвай касдин тӀвар ва фамилия*).

AVTOPORTRET суц. автопортрет.

AVTOREFERAT суц. автореферат (*илимдин дережа кьачун паталай тухванвай ахтармишунин мана куьруьдаказ кхьенвай гьвечӀи кӀтаб*).

AVTORİTAR прил. авторитар; **avtoritar rejim** авторитар режим.

AVTORİTET суц. авторитет.

AY I межд. 1) я; **ay kişi** я кас; **ay uşaq** я аял; 2) аман; **ay, ağrıyır** аман, тӀарда; 3) вай; **ay, öldüm** вай, кьена зун; 4) вагь; **ay, şəhərdə nə qədər adam var** вагь, шегьерда гьикьван инсанар ава.

AY II I суц. 1) варз (*планета*); **Ay**

doğdu варз алуқьна; **Ay batdı** варз акІана; **bədirlənmiş Ay** ацІай варз; **Ayın tutulması** варз кьун; **Ayın orbiti** вацран орбита; 2) варз (*вахт*); **yanvar ayı** январдин варз; **bir neçə ay** са шумуд варз; **şaxtalı ay** аяз авай варз; II *прил.* вацран; **Ay torpağı** вацран накьв; **Ay kimi gözəl** варз хьтин иер.

АҮА 1) *кIус.* яда; **nə olub?** яда, вуч хьанва? 2) мегер?; жал?; кьван?; **bizə mane olan var, aya?** чаз манийвал ийизвайди ава кьван? мегер чаз манийвал ийизвайди авани?

АҮАQ I суц. 1) кIвач (*инсанрин, гьайванрин, кьушарин*); **sol ayaq** чапла кIвач; **sağ ayaq** эрчIи кIвач; **qabaq ayaqlar** вилик галай кIвачер (*гьайвандин*); **arxa ayaqlar** кьулухь галай кIвачер (*гьайвандин*); 2) кьуьл; **ayaqla vurmaq** кьуьл эцягьун; 3) кIур (*гьайвандин*); **at ayağı ilə vurdu** балкIанди кIурув яна; 4) кам; **onun ayağı ilə getsək** адан камаралди фейитIа; 5) кIвач (*столдин, стулдин, шкафдин ва мсб.*); **stolun ayağı** столдин кIвач; 6) агьа кьыл; **çayın ayağı** вацIун агьа кьыл; 7) чакмах; тфенгдин кIвач; **tüfəngi ayağa çəkmək** тфенг кIваче тун; 8) фин-хтун; **pambıqıyğan maşın hər ayaqda iki ton pambıq boşaldır** памбаг кIватIзавай машинди са фин-хтунихьди кьве тон памбаг бушарзава; 9) партнёр, амадаг; II *прил.* кIвачин; **ayaq maşını** кIвачин машин; **ayaq pedalı** кIвачин педаль; **o, bütün gün ərzində ayaq üstə oldu** ам югьди кIвачин кьилел хьана; **başdan ayağa** кIвачелай кьилелди; **ayaqlamaq** кIвачерик кутун; **hamını ayağa qaldırmaq** вири кIвачел кьарагьарун; **ayaqlarına düşmək** кIвачерик ярх хьун, минет-суьнет авун; **ayağı yüngül adam** кIвачел кьезил кас;

ayağa qalxmaq кIвачел ахкьалтун, арадиз хтун; **ayaqları güclə sürümək** гзаф галатун, кIвачерай акьятун.

АҮАQАÇDI 1) *суц.* мехьерилай кьулухь руш сад лагьай гьилда бубадин кIвализ атун; 2) сад лагьай атун.

АҮАQ-BAŞ нареч. 1) терсина, чIурукIа; **məktubu ayaq-baş tutmuşdu** чар терсина кьунвай; 2) кIвачер кьилихь; **ayaq-baş yatmaq** кIвачер кьилихь яна кьяткун.

АҮАQLAMAQ глаг. 1) кьуьл гун, кIвачерик кутун, тIуш гун; **döyüb ayaqlamaq** гатана кIвачерик кутун (*тIуш гун*); 2) *куьч.* кIур гун, чIурун; **hüquqlarını ayaqlamaq** ихтиярриз кIур гун; 3) кьекьуьн, фин; виринра кьекьуьн, хьун; **bütün univermağı ayaqlamaq** вири универмагда кьекьуьн; 4) мажбур авун; гужуналди ийиз тун; **ayaqlayaraq işi gördürdü** мажбур авуна кар ийиз туна.

АҮАQLANMAQ глаг. 1) тIуш гана чиле тун, кIвачерик хьун; **güllər ayaqlanıb** цуьквер туш гана чиле тунва; 2) кIур гун; **ayaqlanmış torpaq** кIур ганвай чил; 3) чIурун, чIур хьун; **qanun ayaqlanır** кьанун чIурзава; 4) терг хьун; **ayaqlanmış adam** терг хьанвай кас.

АҮАQLAŞMAQ глаг. 1) кам-камунаваз фин; **o, mənimlə ayaqlaşır** ам захь галаз кам-камунаваз физва; 2) агакьун; **mən səninlə ayaqlaşa bilmirəm** завай вав агакьиз жезвач; **zəmanə ilə ayaqlaşmaq** заманадихь галаз кам-камунаваз фин.

АҮАQQABI I суц. кIвачин кьапар; **on cüt ayaqqabı** цIуд жуьт кIвачин кьапар; **ayaqqabıları geyinmək** кIвачин кьапар алуқIун; II *прил.* кIвачин кьапарин; **ayaqqabı fabriki** кIвачин кьапарин фабрика.

АҮАҚСІЗ *прил.* кІвач галачир, кек квачир; **ауақсиз амфибиләр** *зоол.* кІвач галачир амфибияр; **ауақсиз стул** кек квачир стул.

АҮАҚҮСТҮ I *нареч.* кІвачин кьилел алаз, тади кваз; **ауақүстү чөрәк Үемәк** кІвачин кьилел фу тІуьн; 2) акъваз тавуна; **ауақүстү мәктүб верди** акъваз тавуна чар вугана; II *суц.* арачи (*мехьер тухузвай кас*).

АҮАҚҮСТҮЛҮК *суц.* арачивал.

АҮАҚҮАЛІН *прил.* кІвачел алачир; кІвачер кьецІил тир; **ауақүалін гәзмәк** кІвачел алачиз кьекъуьн.

АҮАҚҮАЛІНЛІК *суц.* 1) кІвачел алачирвал; 2) кесибвал.

АҮАҮ I *прил.* аяз; **ауаз гечәләр** аяз авай йифер; II *суц.* аяз; **мөһкәм ауаз вар** кІеви аяз ава.

АҮАҮМАК I *глагол.* 1) ачух хьун, михьи хьун; **ауазмак** гьава ачух хьана; 2) мекьи хьун, кьаю кьун; 3) михьи хьун, гьава гун; **ауазмак үчүн һавая чхдм** зун жуваз гьава гун патал кьецел акъатна; 4) хьсан хьун (*сагьламвал*); **онун һалі ауазмак** адан гьалар хьсан хьанва; 5) вич-вичел хтун; **о, ел бил сәрхошлуқдан ауазмак** ам саки пиянвал алатна, вич-вичел хтана.

АҮАҮМАК II *суц.* циф алачирвал, алахьайвал; аяз авайвал, мекьивал.

АҮАҮАҮ I *прил.* кІвачер кьецІил; **ауағиәцү ушақ** кІвачер кьецІил аял; 2) *куьч.* кьен финикай азият чІуг-вазвайди; II *нареч.* кІвачер кьецІил тир.

АҮАҮАҮ *нареч.* гьар вацра, вацра садра жедай.

АҮАҮАҮ *суц.* вацран кьилер.

АҮАҮАҮ I *прил.* лацу чин авай, чин лацу; II *суц.* иер руш, иер дишегьли, тават.

АҮА-АҮА (*bir дәфә*) *нареч.* йиса садра, кьериз-кьериз, кьериз-цІаруз; **ауа-ауа бир дәфә гәлмәк** йиса садра атун; кьериз-цІаруз атун.

АҮА I *прил.* ачух, экуь; алахьай, михьи; **ауа сәма** алахьай цав; **ауа һава** алахьай гьава; 2) аквадай, хьсан кьатІуз жедай; **ауа хәтт** хьсан кьатІуз жедай хатІ; 3) гьавурда аквадай; **ауа суал** гьавурда аквадай суал; II *нареч.* 1) ачухдиз, михьивилелди, михьидаказ, экуьдиз, экуьз; **ауа деди** ачухдиз лагьана; **ауа данış** михьидаказ рахазва; 2) малум; **ауа ауадиндир** виридаз малум я; 3) хьсан; **ауа гүнә чхасиниз** куьн хьсан йикъаз акъатрай.

АҮА-АҮА *нареч.* вацра садра.

АҮАА *нареч.* ачухвилелди; **ауа ауа деди** ачухвилелди лагьана.

АҮААА *глагол.* ачух авун; чирун.

АҮААА *суц.* **АҮААА** *глаголдиқай аради атанва.*

АҮААА *глагол.* ачух хьун; **ауа ауа ауа** месәла ачух хьана.

АҮААА *суц.* ачухвал, акьулдив кьурвал.

АҮААА *суц.* 1) уяхвал, мукъаятвал; **ауа ауа ауа** мукъаятвал хуьн, мукъаят хьун; 2) *куьч.* акьуллувал; кьил кьилел алайвал; 3) гьакьикъат.

АҮА *суц.* *куьгь.* 1) ибадат, адет, динди эцигнавай кьайда; 2) адет хьанвай кьайдаяр, тайинарнавай кьайдаяр (*мес. свас гьунин, са гьукуматди маса гьукуматдин илчияр кьабулуни кар тухудайла ва мсб.*); **ауа ауа** диндин адетар.

АҮААА *нареч.* варцаралди; **ауа ауа ауа** варцаралди кІвалах

авачиз къекъвезва.

AYLI *прил.* варз алай; **aylı gecə** варз алай йиф.

AYLIQ I *суц.* 1) *рах.* дуллух; мажиб; **aylıq verirlər** дуллух гузва; **aylı-ğım məni görmür** зи мажиб заз бес жезвач; 2) варз; **kitab aylığı** ктабрин варз; II *прил.* вацран; **aylıq plan** вацран план; **aylıq uşaq** са вацран аял; **aylıq məcmuə** вацра садра акъатзавай журнал.

AYNA I *суц.* 1) гуьзгуь; **aynada özünü görmək** гуьзгуьдай вич акун; 2) *куьч.* вакъиадин манада **ədəbiyyat həyatın aynasıdır** эдебият уьмуьрдин гуьзгуь я; 3) шуьше; 4) *диал.* цларцлар, нур, рапрап; **xəncərin aynası** хенжелдин цларцлар; II *прил.* гуьзгуьдин; **aynanın üzü** гуьзгуьдин чин.

AYNABƏND *суц.* айван, силесар.

AYNABƏNDLİ *прил.* айван авай; **aynabəndli ev** айван авай квал.

AYNALI 1) *прил.* гуьзгуь авай; **aynalı şkaф** гуьзгуь авай шкаф; 2) *суц.* XIX виш йисара менфят къачунвай тфенг.

AYPARA *суц.* ацлун тавур варз, вацран зур пай (*цава авай*); **Qırmızı Xaç və Qırmızı Aypara Cəmiyyəti** Яру Хашунинни Яру Вацран Жемят.

AYĞIR *суц.* айгъур (*эркек балкян*).

AYRAN *суц.* айран.

AYRI-AYRI I *нареч.* 1) чараз, чара-чараз; **ayrı yaşamaq** чараз яшамиш хъун; **hər biri ilə ayrı-ayrı danışmaq** гъар садахъ галаз чара-чараз рахун; II *прил.* чара-чара; **ayrı-ayrı işçilər** чара-чара кваллахдарар.

AYRI-AYRILIQDA *нареч.* кьилди, текдиз, чараз, саддиз; **bu məsələlərə ayrı-ayrılıqda baxılmalıdır** и месэлайриз кьилди килигна кланзава.

AYRIC *суц.* 1) кьве рекъин хев; **iki yol ayrıcında** кьве рекъин хиве; 2) рехъ чара жезвай чка.

AYRICA I *нареч.* 1) кьилди; 2) чараз; **məktub haqqında ayrıca məlumat** чарчикай кьилди малумат; 3) кьетлендаказ; **ayrıca danışmaq** кьетлендаказ рахун; II *прил.* кьилдин; **ayrıca ev** кьилдин квал.

AYRILAN *прил.* 1) ахъа жедай; **ayrılan açar** ахъа жедай куьлег; 2) къакъуд жедай, хкаж жедай; **ayrılan körpü** къакъуд жедай муьгъ; 3) къакъатзавай; **ayrılan yollar** къакъатзавай рекъер.

AYRILMAQ *глагол.* 1) чара хъун, къакъатун; **onlar ayrıldılar** абур чара хъана; 2) чуклун, чклана хъфин; **qonaqlar ayrıldılar** мугъманар чклана хъфена; 3) сагърай лагъана хъфин; **ayrılarkən ona dedim** сагърай лагъана хъфидайла за адаз лагъана.

AYRILMAZ *прил.* 1) чара тежер; **ayrılmaz yollar** чара тежер рекъер; 2) клеви, къакъат тийир, атлун тийир; **ayrılmaz dostlar** клеви дустар; 3) гъамиша санал алай; 4) клевидаказ, сигъдаказ, къакъат тийир тегъерда.

AYRI-SEÇKİ *суц.* хайи-тахай, клеви майил, терефкарвал; **kadrların seçilməsində ayrı-seçki salmaq** кадрияр хкядайла терефкарвал авун.

AYRI-SEÇKİLİK *суц.* хайи-тахайвал.

AYRIM *суц.* 1) *рах.* хев; **yolun ayrımı** рекъин хев; 2) *хим.* пай, хел; **ayrım səthi** паюнин чин.

AYSBERQ *суц.* айсберг (*гъуьле сирнавдай муркларин дагъ*).

AYI I *суц.* 1) сев; **ağ ayı** лацу сев; **Qafqaz ayısı** Къафкъаздин сев;

2) *куьч.* векъи, эдебсуз, кубут (*инсан*); **ayı kimi adam** векъи (*кубут*) кас; II *прил.* севрен; **ayı yuvası** севрен муг; **ayı әti** севрен як.

АҮІВ I суц. 1) регъуьвал; айиб; русвагъвал; **ayıb bilmir** регъуьвал чизвач; 2) *рах.* кимивал, татугайвал; II *прил.* абурсуз, айиб гъидай; беябурчивилин; **ayıb iş** беябурчивилин кӀвалах; **ayıb söz** айиб гаф; **ayıbına kor olmaq** вичин татугайвилин гъавурда акъун; **ayıb tutmaq (kiməsə)** кимивал къалурун.

АҮІ BALASI I суц. 1) севрен ша-раг; 2) *куьч.* зарафатдалди аялдиз лугъудай гаф.

АҮІ BALASI II суц. палчухдикай къур кирпич.

АҮІDÖŞӘYİ суц. бот. кьве патай къацлар авай, яргъи пешер алай набатат.

АҮІQ I прил. 1) уях, мукъаят; **ayıq ol** мукъаят хъухъ; 2) фад гъисс ийидай, фад хабар къадай; **ayıq at** фад гъисс ийидай балкӀан; 3) акъуллу; **ayıq baxış** акъуллу килигун; II *нареч.* уяхдаказ; **ayıq yatmaq** уяхдаказ ксун.

АҮІLMA суц. АҮІLMAQ глагол-дикай.

АҮІLMAQ глаг. уях хъун, ахварай аватун; **uşaq yuxudan ayıldı** аял ахварай аватна; 2) *куьч.* актив хъун; жув-жувал (*вич-вичел*) хтун.

АҮІLТMAQ глаг. 1) уяхарун, ахварай авудун; **uşağı ayıldı** аял ахварай авудна; 2) уях авун, къарагъарун; **o, mənim xoş hissələrimi ayıldı** ада зи хуш гъиссер къарагъарна; 3) акъулдал хкун, дуьз фикирдал хкун, гъакъикъ-ат тирвал къатӀуз тун; **məni qəflətdən ayıldı** зун дуьз фикирдал хкана.

АҮІN-OYUN суц. рах. вуч кӀан хъайитӀа; **mağazadan ayın-oyun aldıq** чна

магазиндай вуч кӀан хъайитӀа къачуна; 2) шей-шуьй; **ev üçün ayın-oyun** кӀвализ шей-шуьй; 3) аваданлух; **təsərrüfat ayın-oyunu** майишатдин аваданлух.

АҮІRMA суц. 1) хкудун, гун, къун; **mənfəətdən ayırmalar** гелирдикай хкудунар; 2) паюн, чара авун; **uşaqları siniflərə ayırma** аялар синифриз паюн; 3) яргъа авун; **xəstəni sağlam adamlardan ayırma** азарлуди сагъбурукай яргъа авун (*чара авун*).

АҮІRMAQ глаг. чара авун, сад-садавай къакъудун; **əti sümükdən ayırmaq** як кӀарабдивай чара авун; 2) галудун, яргъаз авун, 2) сад-садахъай галудун; **düşmən qüvvəsini ayırmaq (parçalamaq)** душмандин къуватар сад-садахъай галудун; 3) къерех авун, яргъа авун; 4) къилди авун, атӀун; **dostluqdan ayırmaq** дуствиликай атӀун; 5) ара атӀун, алакъа атӀун; 6) чара авуна эцигун; **oxucular üçün kitab ayırmaq** кӀелдайбуруз ктаб чара авуна эцигун; 7) кьве патахъ къакъудун; **körpüləri ayırdılar** муькъвер кьве патахъ къакъудна (*вацӀай гимийривай физ жедайвал*); 8) ахъаюн; **ağzını ayırdı** сив ахъайна; 9) тафаватлу авун; **pisı yaxşıdan ayırmaq** писни хъсан тафаватлу авун.

АҮІSOĞANI суц. бот. цири.

АҮІŞMAQ глаг. чухун; ква хъун; **əlīm ayışır** зи гъил квазва; **bədənim ayışır** зи бедендик квал ква.

АҮӘ I 1) межд. уф, агъ, аман; **ayə, necə qorxutdun!** агъ, вуч кичӀ кутуна! **ayə, necə yaxşıdır!** агъ, вуч хъсанда! 2) *килиг:* АҮА.

АҮӘII суц. куьгъ. аят (*Къуръандин*); 2) *куьч. рах.* къанун.

AZ I прил. тӀимил, живзи; **bir az** са

тИмил; **az yük götürən maşın** тИмил пар къазвай машин; II *нареч.* 1) са тИмил, са кIус; **bir az ümid var** са тИмил умуд ава; **az oxşayır** са тИмил ухшар я; 2) жезмай къван тИмил; **az danış, çox eşit** жезмай къван тИмил рахух, гзаф яб це; III *суц.* 1) тИмил пай, гъвечIи пай; **az çoxa tabe olmalıdır** тИмил пай гзаф паюниз табий хъана кIанзава; 2) тИмилди; **aza qane olmaq** тИмилдал рази хъун; \diamond **az olsun, yaxşı olsun** тИмил хъурай, хъсан хъурай; 3) тИмил амай; **az qala gecikmişdim** зун геж жез тИмил амай; 4) са тИмил вахтундила; **bir azdan o da gəldi** са тИмил вахтундила гъамни атана.

AZ... II *муракаб гафарин сад лагъай пай*; **azsayılı** къадардиз тИмил; **azyaşlı** гъвечIи яшдин.

AZACIQ I *нареч.* 1) живзи; тИмил; **azacıq yorulmuşam** зун тИмил галатнава; 2) тИмил къван; **azacıq başa düşürəm** зун тИмил къван гъавурда акъазва; 3) живвиз; **azacıq gülümsədi** живвиз хъуьрена; II *прил.* 1) са тИмил, са гъвечIи; **azacıq çətinlik** са тИмил четинвал; **azacıq iş** са гъвечIи кIвалах; 2) са къадар; **azacıq üstünlük** са къадар винизвал; 3) куьруь вахтунин; **azacıq istirahət** куьруь вахтунин ял ягъун.

AZAD I *прил.* 1) азад; 2) зулум тийижир; 3) лукIвилин азабдик квачир; **azad xalq** азад халкъ; **azad torpaqlar** азад чилер; 4) суверен, аслу тушир; **azad dövlətlər** суверен (*аслу тушир*) гькуматар; 5) тIебии тир, мажбурвилелди тушир; **azad danışiq** тIебии тир рахунар; 6) вакансия авай; буш; **azad vəzifə** вакансия авай къуллугъ; II *нареч.* 1) азадвилелди, азадвилев, азаддаказ; **azad yaşamaq** азаддаказ

яшамиш хуьн; 2) ачухдиз, ашкара яз, кичIе тушиз, виридаз чиз; **azad çıxış etmək** ачухдиз рахунар авун; 3) элячIун, экъечIун; **işdən azad oldu** кIвалахдила; элячIна; 4) куьтягъун; **o, məni ölümdən azad etdi** ада зун рекъиникай куьтягъна; 5) бушарун; **otağı azad etmək** утагъ бушарун; 6) хилас авун, хкудун; **mənim yaxamı onun əlindən xilas et** адакай зи чан хилас ая; 7) *рах.* хун; **üçüncü uşaqdan azad oldu** пуд лагъай аял хана; 8) хъсандиз; **o, Azərbaycan dilində azad danışır** ам азербайжан чIалалди хъсандиз рахазва.

AZADCA I *прил.* азад; II *нареч.* азадвилелди, азадвилев, азаддаказ.

AZADCASINA *нареч.* килиг: **AZADCA.**

AZADİYYƏT *суц.* куьгъ. килиг: **AZADLIQ.**

AZADLIQ I *суц.* 1) азадвал; **azadlıq uğrunda mübarizə aparmaq** азадвал патал женг чIугун; **azadlıqda** азадвилев; **fikir azadlığı** фикирдин азадвал; **söz azadlığı** гафунин азадвал; **azadlıq nəğməsi** азадвилин мани; 2) азад авун; **vətənin azadlığı uğrunda** ватан азад авун патал; 3) аслу туширвал; **xalqın azadlığı** халкъдин аслу туширвал; 4) вич-вичин ихтиярда хъун; **azadlığa buraxmaq** вич-вичин ихтиярдиз ахъаюн; II *прил.* азадвилин; **azadlıq hərəkəti** азадвилин гъерекат.

AZALAN I *прил.* тИмиларзавай; **azalan potensial** тИмиларзавай потенциал; II *суц. мат.* тИмиларзавайди.

AZALIYA *бот.* азалия.

AZALMA *суц.* **AZALMAQ** *глагол-дикай арадиз атанва.*

AZALMAQ *глагол.* 1) тИмил хъун (*вигликандалай*); **çəkisini azaldıb** заланвал

тҀимиларнава; 2) агъуз хъун; **qiyətlər azalıb** кыметар агъуз хъанва; 3) куьруь хъун; **yolumuz altmış verst azaldı** чи рехъ пудкъад верс куьруь хъана.

AZALTMAQ *глаго.* 1) тҀимиларун; **qədərini azaltmaq** къадар тҀимиларун; 2) агъуз авудун; **sürəti azaltmaq** йигинвал агъуз авудун; 3) куьруь авун; **yolu azaltmaq** рехъ куьруь авун.

AZAN *суц.* азан; **azan vermək** азан гун, азан ягъун.

AZANÇI *суц.* азанчи (*азан гузвай кас*).

AZAR *суц.* азар.

AZAR-BEZAR *суц.* тҀвал-квал.

AZARLAMA *суц.* **AZARLAMAQ** *глаголдикай.*

AZARLAMAQ *глаго.* азарлу хъун, начагъ хъун; **mən azarlamışam** зун начагъ хъанва.

AZARLI I *прил.* азарлу; тҀазваз; **azarlı adam** азарлу кас; II *суц.* азарлуди, тҀазвайди.

AZARXANA *суц.* куьгъ. азархана.

AZ-AZ *нареч.* 1) тҀимил-тҀимил, са тҀимил; 2) кьериз-кьериз.

AZCA I *нареч.* 1) са тҀимил, са жизви; **azca dincəlmək** са тҀимил ял ягъун; 2) жизвиз; **azca qaldırılmış** жизвиз хкажнавай.

AZCA-AZCA *нареч.* тҀимил-тҀимил.

AZDANIŞAN *прил.* кисай, рахан тийир, тҀимил рахадай, егъи.

AZDANIŞANLIQ *суц.* кисайвал, егъивал.

AZDIRMAQ *глаго.* 1) рекъяй акъудун, ягъалмишарун, чҀуру рекъе тун; квадарун; 2) кстахдиз хуьн, эркиндиз хуьн; **kimsə onu azdırdı** са ни ятҀани ам чҀуру рекъе туна; **uşağı azdırmaq** аял кстахдиз хуьн; \diamond **ağlımı azdırmaq**

дуьз рекъяй акъудун; **iz azdırmaq** гел квадарун.

AZDIRTMAQ *глаго.* рекъяй акъудиз мажбур авун; чҀуру рекъе тваз мажбур авун.

AZƏR *суц.* куьгъ. 1) цҀай; 2) цҀай-перес.

AZƏRBAYCAN I *суц.* уьлкведин тҀвар; II *прил.* Азербайжан, Азербайжандин; **Azərbaycan Respublikası** Азербайжан Республика; **Azərbaycan dili** азербайжан чҀал; **Azərbaycan çayı** Азербайжандин чай.

AZƏRBAYCANCA *нареч.* азербайжан чҀалалди, азербайжандалди.

AZƏRBAYCANLI *суц.* азербайжанви; **azərbaycanlılar** азербайжанвиар.

AZƏRİ *суц.* азербайжанви; **azəriilər** азербайжанвиар; **azəri türkləri** Азербайжандин туьрквер; **azəri xalqı** азербайжан халкъ.

AZĞIN I *прил.* 1) азгъун; 2) ява, рекъяй акъатнавай; **azğın oğul** ява хва; 3) хуьз тежер, кьизмиш; **azğın adam** кьизмиш кас; 4) пехъи; **azğın faşist** пехъи фашист; **azğın düşmək** пехъи хъун.

AZĞIN-AZĞIN *нареч.* азгъунвилелди, азгъундаказ; явавилелди, явадаказ, яваз; пехъивилелди, пехъидаказ, пехъидиз, пехъиз; **azğın-azğın bağırmaq** пехъидаказ гъараюн.

AZĞINLAŞMAQ *глаго.* азгъун хъун; пехъи хъун; ява хъун.

AZĞINLIQ *суц.* азгъунвал, пехъивал, явавал.

AZI *нареч.* 1) лап тҀимил; **belə ayaq-qabıların qiyməti azı 100 manatdır** ихътин кҀвачин къапарин кымет лап тҀимилди 100 манат я; 2) лап тҀимил хъайитла; **o, azı bir həftə vaxt istədi** адаз лап тҀимил хъайитла са гъафте

вахт кІан хъана.

AZIDIŞI *суц.* свах.

AZMAN *прил.* 1) зурба, гъайбатлу; 2) чІехи; **azman şair** чІехи шаир.

AZMANLIQ *суц.* 1) зурбавал, гъайбатлувал; 2) чІехивал.

AZMAQ *глагол.* 1) рекъелай алатун; **meşədə azdıq** тама чи рехъ алатна; 2) рехъ алатна къекъуьн, дуьшуьшдай маса чкадиз аватун; 3) ява хъун, явавилик акатун; чІуру рекъе гъатун; чІур хъун; рекъяй акъатун; 4) ягъсуз

хъун, вилер алахъун; квадарун; **ағл** **azmaq** акъул квадарун; **əməli azmaq** амалар чІур хъун; **hər yolundan azan** гъар явади.

AZ-MAZ *нареч.* 1) тІимил-шимил; 2) живиз.

AZMIŞ *прил.* рекъелай алатнавай, рекъяй акъатнавай, гъарна къекъевезвай.

AZOT *хим.* азот.

AZUQƏ *суц.* недай-хъвадай затлар; **qısa azuqə** хъуьтІуьн недай-хъвадай затлар кІватІун.

В

В – азербайжан чІалан алфавитдин къвед лагъай гъарф.

BAB *прил.* къадай, къур, кутугай, ярашугъ, тай; **sən ona bab deyilsən** ам ви тай туш; **siz bab deyilsiniz** куьне къазвач, куьн сад-садаз ярашугъ туш.

BABA I *суц.* 1) чІехи буба (*бубадин ва я дидедин буба*); **ana baba** дидед патай чІехи буба; **ata baba** бубад патай чІехи буба; 2) къуьзуь касдиз лугъудай гаф; **baba, gəl otur** чІехи буба, ша ацукъ; II *прил.* чІехи бубадин; **bu, babamın vəsiyyətidir** им зи чІехи бубадин веси я; 2) *адетдин, дамах гвачир манайра менфят къачузвай гаф*; **mən bir müəllim babayam** зун са муаллим буба я; **cütcü baba** лежбер буба.

BABACAN *суц.* (*чан-рикI авун*) чан буба, буба чан.

BABAL *суц. рах.* тахсир, батІулвал; гунагъ, айибдай кар; **özgənin babalını boynuna götürmək** масадан тахсир

(*гунагъ*) хиве къун.

BABASİL *суц. мед.* бубасил.

BABAT I *прил.* 1) бубат; **babat iş** бубат кІвалах; **bir babat irəliləyiş** са бубат вилик фин; 2) рази ийидай, рази жедай; **babat vəziyyət** рази жедай гъал; 3) юкъван гъалдин, юкъван тегъердин, са бубат; **babat öyrənmək** са бубат чирун; **babat oxumaq** са бубат кІелун; 4) пис туш, хъсан я; **at babat qaçır** балкІандин чукурун пис туш (*хъсан я*).

BACA *суц.* гурмагъ; **bacadan tüstü çıxır** гурмагъдай гум акъатзава.

BACANAQ *суц.* бажанах; **onlar bacanaqdır** абур бажанахар я.

BACARAN I *прил.* кар алакъдай, кар чидай, бажарагълу; **bacaran adam** кар алакъдай кас; II *суц.* алакъунар авай кас; гъилияй кар къведайди, алакъдайди; **bacarana can qurban** алакъдайдаз чан къурбанд я.

BACARDIQA *нареч.* жезмай

къван; **bacarıqca tez gəl** жезмай къван фад ша.

BACARIQ *суц.* 1) алакьун, бажарагъ; **danışmaq bacarığı** рахунин алакьун; 2) къатІун, фагьум авуна къил акьудун; викІегьвал; **onun bacarığına söz ola bilməz** адан викІегьвилиз гаф авач; **onun yaxşı bacarığı var** адахъ хьсан алакьунар ава.

BACARIQLA *нареч.* бажарагълувилелди, бажарагълудаказ; **bacarıqla istifadə etmək** бажарагълудаказ менфят къачун; **işi bacarıqla aparmaq** кІ-валах бажарагълувилелди тухун.

BACARIQLI *прил.* 1) кар алакьдай, кар чидай, бажарагълу; **bacarıqlı adam** кар алакьдай кас; **bacarıqlı uşaq** кар чидай аял; 2) зирек, чирвал авай; амалдар.

BACARIQLILIQ *суц.* алакьун, бажарагъвал, викІегьвал; **müstəsna bacarıqlılıq (fərasət)** къетІен викІегьвал.

BACARIQSIZ *прил.* алакьунар авачир.

BACARIQSIZLIQ *суц.* алакьунар тахьун.

BACARMA *суц.* **BACARMAQ** *глаголдикай.*

BACARMAQ *глагол.* алакьун; **iş bacarmaq** кар алакьун.

BAC-XƏRAC *суц.* налог.

BACI *суц.* 1) вах; **böyük bacı** чІе-хи вах; **kiçik bacı** гьвечІи вах; **bacılar** вахар; **doğma bacı** хайи вах; **ögey bacı** тахай вах; **bacılar, bu işi tezliklə başa çatdırmaq** вахар, чна и кІвалах фадамаз къилиз акьудин.

BACIOĞLU *суц.* 1) вахан хва; 2) жувалай гьвечІидаз гьуьрмет паталди лугьузвай гаф.

BAD *суц.* 1) тІанурдин къерех; 2) гар; **bada vermək** 1) гарув вугун;

2) терг авун.

BADALAQ *суц.* кІвач галкІурун; **o, dostuna badalaq vurdu** ада вичин дустунин кІвач галкІурна.

BADAM *суц.* 1) бадам; 2) бадамдин тар.

BADAMLIQ *суц.* бадамлух (*бадамдин тарар авай чка, багъ*).

BADYA *суц.* аскІан цурцун ва я кІарасдин гетІе (*нек ацадай*).

BAFTA I *суц.* бафта (*нарчадин жуьре*); II *прил.* бафтадин; **bafta lenti** бафтадин лент.

BAĞ I *суц.* 1) багъ; **alma bağları** ичин багълар; **bağ salmaq** багъ кутун; 2) багъ (*шегьердин эгьлияр гатуз ял ягьун патал шегьердилай къерехда яшамии жезвай багъ галай кІвалер*); II *прил.* багъдин; **bağ yeri** багъдин чка.

BAĞ II *суц.* 1) багъ; **ayaqqabı bağı** кІвачин къапарин багъ; 2) *куьч.* алакьа; **dostluq bağları** дуствилин алакьаяр; **söhbətin bağını itirmək** суьгьбетдин алакьа квадарун; 3) кІунчІ; **bir bağ göy soğan** са кІунчІ хивецІар; 4) галгам; **bir bağ açar** са галгам куьлегар; 5) хара, тай; **bir bağ kağız** са хара кагъзар.

BAĞA I *суц.* хьалхьас къиб, къвал алай къиб; **dəniz bağı** гьуьлуьн хьалхьас къиб; \diamond **bağa yerışı** хьалхьас хьипрен къекьуьнар.

BAĞA II *суц.* дакІур чка (*балкІандин кикел*).

BAĞAYARPAĞI *суц.* бот. дамард пеш.

BAĞBAN I *суц.* 1) багъманчи; **qoca bağban** куьзуь багъманчи; 2) бахчачи; II *прил.* 1) багъманчидин; **bağban işi** багъманчидин кІвалах; **bağban bıçağı** багъманчидин чукІул; 2) бахчачидин; **bağban sənəti** бахчачидин сенят.

BAĞBANLIQ *суц.* багъманчивал;

o, bağbanlıq edir ада багъманчивал ийизва.

BAĞÇA I *суц.* 1) гъвечли багъ, бахча; 2) гъвечли багъ (*шегъерда жедай*); **bağçalar şəhərimizi gözəlləşdirir (bəzəyir)** гъвечли багълари чи шегъердиз иервал гузва; 3) цуьквер цанвай чка (*шегъердин куьчейра, майдандал ва маса чкайра*); 4) гъвечли багъ.

BAĞÇA II 1) *суц.* аялрин бахча; 2) *прил.* бахчадин; **bağça yaşı** бахчадин яш.

BAĞIR *суц.* 1) лекъ (*чулава жигер*); 2) *куьч.* хур, рикI; **bağrı çatlamaq (yarılmaq)** рикI пад хьун; **bağrına basmaq** къужахламишун; **bağrını yarmaq** кичӀерарун; рикI авудун.

BAĞIRIŞ *суц.* гъарай, гъараюн; къив; гъарай-эвер.

BAĞIRIŞMA *суц.* **BAĞIRIŞMAQ** *глаголикай.*

BAĞIRIŞMAQ *глаго.* гъарай-эвер кутун.

BAĞIRQAN I *прил.* 1) гъарайдай, ван алаз рахадай, гъарай квай; 2) шел квай; II *суц.* 1) къал алаз рахадай кас; 2) шелгъариб.

BAĞIRMA *суц.* **BAĞIRMAQ** *глаголикай.*

BAĞIRMAQ *глаго.* 1) гъараяр авун; **ağrıdan bağırmaq** тIалдикай гъараюн; 2) гъарай-эвер авун; **kişiyə bağırmaq** касдиз гъарай-эвер авун.

BAĞIRSAQ I *суц. анат. рад;* **acı bağırmaq** шуькIуь рад; **düz bağırmaq** яру рад; **yoğun bağırmaq** яцIу рад; **kor bağırmaq** буьркьюь рад; **onikibarmaq bağırmaq** хуквадлай эгечIзавай шуькIуь ратарин са пай (*абурун гъяркъуьвал цIикъвед тупIун гъяркъуьвилиз барабар я*); II *прил.* ратунин; **bağırmaq qanaxması** ратунай иви фин; **bağırmaq ağırları** ратунин тIалар.

BAĞIRSAQQURDU I *суц. мед.* шар; II *прил.* шарцин; **bağırmaq dərmanları** шарцин дарманар.

BAĞIRTI *суц.* векъи гъараюн.

BAĞIRTMAQ *глаго.* гъараюниз мажбур авун.

BAĞIŞLAMA *суц.* **BAĞIŞLAMAQ** *глаголикай.*

BAĞIŞLAMAQ *глаго.* 1) багъишун, пишкеш гун, пишкешун; **kitab bağışlamaq** ктаб багъишун; 2) гъил къачун, багъишламишун, тахсирдилай гъил къачун; **təqsirini bağışlamaq** тахсирдилай гъил къачун; 3) тахсир багъишун, жаза къезиларун.

BAĞIŞLANMAQ *глаго.* тахсирдилай гъил къачун.

BAĞLAMA I I *суц.* 1) тая (*кутIуннавай шейӀерин, парцин*); **pambıq bağlamaları** памбагдин таяяр; 2) багълама; **şeyləri bağlamaya qoymaq** шейӀер багъламадик кутун; 3) галгам; десте (*санал кутIуннавай са жуьредин са къадар затIар*); **bir bağlama açar** са десте куьлегар, куьлегрин галгам; 4) багълама, алчударна са затIуник кутунвай затIар; **hədiyyə bağlaması** савкъватдин багълама; 5) ацIун тавур, гел алай шешел; **bir bağlama un** са гел алай шешел гъуьр; 6) посылка (*санит ракъурзавай, кутIунна, цвана кIевнавай затI*); **poçt bağlaması** почтадин посылка; II *прил.* таядин, багъламадин.

BAĞLAMA II *суц.* багълама (*Азербайжан халкъдин мецин яратмишунра ва ашукрин гъуьжетунра менфят къачузвай шиирдин форма*).

BAĞLAMAQ I *глаго.* 1) кутIунун; **qalstuk bağlamaq** галстук кутIунун; 2) шуьткъуьн, элчуьхун; 3) галкIурун, гилигун; **o, iki sözü bir-birinə bağlaya bilmir** адавай къве гаф сад-садахъ

галкѹриз жезвач; 4) агалун, акьалун; **sandıǵı baǵlamaq** сандух агалун; **göz-ləri yummaq** вилер акьалун; 5) кѹевун, акьалт хьун, кѹевирун; **qaraǵı sıx baǵlamaq** кьил жуфтдиз кѹевун; 6) агалун; **evi baǵlamaq** кѹвал агалун; 7) алчукун, арушун, галчукун, алчукна (*арушна*) кутун; 8) кутун, алчударна кутун, алчударун; **kranı baǵlamaq** кран алчударун; 9) тѹарамарун, алчударна тѹарамарун; **qaykanı baǵlamaq** гайка алчударна тѹарамарун; 10) тун (*дубьме, кѹир, кьайтан*); **düyməni baǵlamaq** дубьме тун; 11) ахьаюн; **arxa su baǵlamaq** хулаз яд ахьаюн; 12) расун; **araba baǵlamaq** араба расун; 13) алакьалу авун; **onları tale baǵlayıb** абур кьисметди сад-садахь галаз алакьалу авунва; 14) яратмишун, теснифун, туькѹурун, кхьин; **kitab baǵlamaq** ктаб кхьин; **akt baǵlamaq** акт туькѹурун; 15) сад-садав кьадайвал авун; **cümlələri baǵlamaq** предложенияр сад-садав кьадайвал авун; 16) кьадагьа авун; **onlar qəzeti baǵladılar** абуру газет акьудун кьадагьа авуна; 17) кѹевун, кьун; **pas baǵlamaq** муьрхьуь кьун.

BAĞLAMAQ II *глагол*. гьалиб хьун, гьалибвал кьачун (*ашукьрин гьуьжетунра*).

BAĞLANMAQ *глагол*. ашукьрин гьуьжетунра гьалиб тахьун; магьлуб хьун.

BAĞLATMAQ *суц.* кутѹуниз тун.

BAĞLI I *прил.* 1) кутѹуннавай, гилигнавай; **baǵlı yük** кутѹуннавай пар; 2) агалнавай; **qarı baǵlı idi** раклар агалнавай; 3) кѹевнавай, кѹеви; **baǵlı yol** кѹевнавай рехь; II *суц.* галгам, багьлама.

BAĞLI II *прил.* багь авай; **baǵlı**

məhəllə багь авай магьле.

BAĞLIQ I *суц.* 1) багьлар авай чка; 2) багь кутун паталди чка; II *прил.* багьдин; **baǵlıq yer** багьдин чка.

BAĞLILIQ *суц.* 1) кутѹуннавайвал, гилигнавайвал; 2) кѹевнавайвал, кѹеви-вал, агалнавайвал; 3) алакьалувал; 4) кьилди хьун; масадбурок акахь тавун.

BAHA *прил.* багьа, масан.

BAHAÇI *суц.* багьачи.

BAHAÇILIQ *суц.* багьачивал.

BAHADIR I *суц.* кьегьал, игит, кьагьриман; пагьливан; **bahadrlar vətəni** кьегьалрин ватан; II *прил.* кьегьалдин, игитдин, кьагьримандин; пагьливандин; кьегьалрин, игитрин, кьагьриманрин; пагьливанрин; **bura bahadrlar ölkəsidir** инаг кьегьалрин уьлкве я.

BAHALI *прил.* багьалу; **bahalı köynək** багьалу перем.

BAHALIQ *суц.* багьавал; **bahalıq salmaq** багьавал арадал гьун.

BAHAR I *суц.* 1) гатфар; **bahar gəldi** гатфар алуькна; 2) *куьч.* жегьилвал, жаванвал; **ömrün baharı** уьмуьрдин жегьил чѹав; 3) *куьч.* йис; **ömrün iyirminci baharı** уьмуьрдин кьад лагьай йис; II *прил.* гатфарин; **bahar bayramı** гатфарин сувар.

BAHAROTU *суц. бот.* гатфарин чѹур.

BAXA-BAXA *нареч.* 1) килигиз-килигиз; 2) вил вегьез; 3) акваз-акваз.

BAXDIQCA *нареч.* килигунивай; **baxdıqca ürək açılır** килигунивай рикѹ ахьа жезва.

BAXICI *суц.* 1) гуьзчи; 2) фалчи.

BAXIMLI *прил.* кьайгьу кьалурзавай, гуьзчивал ийизвай.

BAXIMSIZ *прил.* кьайгьу тийизвай, гадарнавай, килигдай кас авачир,

гуъзчивал тийизвай.

BAXIMSIZLIQ *суц.* кьилел кас та-хьун, килигдай кас авачиз хьун.

BAXIŞ *суц.* килигун, вил вегьин.

BAXMAQ *глагол.* 1) килигун; **şəklə bahmaq** шикилдиз килигун; **sözə bahmaq** гафуниз килигун; **yola bahmaq** рекъиз килигун; **dıqqətlə bahmaq** мукъуфдалди килигун; 2) кьайгъу чӀугун, кьайгъу авун; **xəstəyə bahmaq** азарлудан кьайгъу чӀугун; 3) *куьч.* рафтарвал; **ayıq bahmaq** кьил-кьилел алаз килигун; **ümidlə bahmaq** умуд кутун; **dost kimi bahmaq** дуст хьиз килигун; **əyləncə kimi bahmaq** машгъулат хьиз килигун; 4) вил вегьин, килигун; **qəzetlərə bahmaq** газетриз килигун; 5) гуъзчивал авун; **atlara kim baxır?** балкӀанриз ни гуъзчивал ийизва? 6) идара авун; **bu işlərə mən baxıram** и крар за идара ийизва; 7) вилив хуьн; **yollara bahmaqdan yoruldum** рекъер вилив хуьдалди галатна.

BAİS I *суц.* 1) себеб; **bais olmaq** себеб хьун; 2) себебкар; тахсиркар; II *прил.* себебдин; **bais iş** себебдин кӀвалах.

BAİSKAR I *прил.* тахсирлу тир, тахсир квай, батӀул; II *суц.* тахсиркар.

BAİSKARLIQ *суц.* тахсирлувал, тахсир кваз хьун.

BAİSLİK *суц. килиг:* **BAİSKARLIQ.**

BAK *суц.* бак; **su bakı** яд цадай бак; **benzin bakı** бензин цадай бак.

BAKAL *суц.* 1) бокал (*чӀехи рюмка*); 2) бокалда авайди; **bir bakal çaxır** са бокал чехир.

BAKALAVR *суц.* бакалавр.

BAKENBARD *суц.* кьвечхел чуру.

BAKİRƏ *прил.* 1) михьи, саф; 2) рушвал гумай.

BAKİRƏLİK *суц.* 1) михьивал, сафвал; 2) рушвал гумаз хьун.

BAKTERİOLOGİYA I *суц.* бактериология (*бактерийрин гьакъиндай илим*); II *прил.* бактериологиядин; **Bakteriologiya institutu** Бактериологиядин институт.

BAKTERİOLOQ *суц.* бактериолог (*бактериологиядин пешекар*)

BAKTERİYA I *суц.* бактерия (*микроскопдай аквадай са клеткадин организм, микроб*); II *прил.* бактериядин.

BAQAJ I *суц.* багаж; **əl baqajı** гьилин багаж; **baqaja verib göndərmək** багаждиз гана ракъурун; II *прил.* багаждин; **baqaj yeri** багаждин чка.

BAQQAL *суц.* бакъкъал.

BAL I I *суц.* вирт; **beçə balı** гатфарин вирт; II *прил.* виртӀедин; **bal arısı** чӀиж; **balın dadı** виртӀедин тӀям.

BAL II I *суц.* бал (*къуьлерин межлис*); **yeni il balı** цӀийи йисан бал; II *прил.* балдин; **bal paltarı** балдин пекер.

BAL III I *суц.* 1) балл (*са гьалдиз кьимет эцигдай уьлчме*); 2) балл (*мектебда, спортда ва мсб. эцигдай кьимет*).

BALA I *суц.* 1) бала, аял, велед; 2) бала (*жувалай гьвечӀидаз лугъудай гаф*); 3) денбел, нуькӀрен шараг, бала (*гьайвандин*).

BALA-BALA I *нареч.* явашдиз, яваш-явашдиз, аста-аста; II *прил.* бицӀи; **bala-bala uşaqılar** бицӀи аялар.

BALABAN *суц.* балабан (*кфилдиз ухшар музыкадин алат*).

BALABANÇI *суц.* балабанчи (*балабандал ягьйдаиди*).

BALACA *прил.* гьвечӀи, куьлуь; **balaca kənd** гьвечӀи хуьр; **balaca işlər** куьлуь крар; 2) аскӀан; **balaca adam** аскӀан кас; 3) куьруь; **balaca nağıl**

куьруь мах; 4) гьакІан; **balaca söhbət** гьакІан суьгьбет; **balaca mübahisə** гьакІан гьуьжетун; 5) гьвечІи яшдин; **balaca qız** гьвечІи яшдин руш; II *суц.* аял, гада; **balacanı gəzməуə aparmaq** аял кьекъвез тухун; III *нареч.* тІимил, са тІимил; **balaca işləyib gəlirəm** зун са тІимил кІвалахна хкведа.

BALACA-BALACA I *прил.* бицІи; **balaca-balaca uşaqlar** бицІи аялар; II *нареч.* тІимил, са тІимил.

BALACABOY *прил.* аскІан, аскІан буй авай (*инсандин гьакъиндай*).

BALAQ *суц. диал.* авари (*гамшидин бала*).

BALALAYKA I *суц.* балалайка (*урусрин пуд сим алай чуьнгуьр хьтин музыкадин алат*); **balalaykada çalırđı** балалайкадал ягъизвай; II *прил.* балалайкадин; **balalaykanın səsi** балалайкадин ван.

BALANS I *суц.* баланс (*са майишатдин къазанжидин ва харжийрин гьисаб кьалурдай чар*); **illik balans** йисан баланс; II *прил.* балансдин; **balans kağızı** балансдин чар.

BALDIR I *суц. анат.* 1) метни кІегьб; **baldır sınıđı** метни кІегьбдин ханвай чка; 2) кІвачин руфунар; II *прил.* метни кІегьбдин.

BALDIZ *суц.* яранвах; **baldız tez gəlib getđi** яранвах фад атана хьфена.

BALERİNA *суц.* балерина (*балетда кьуьл ийидай артистка*).

BALET I *суц.* балет (*1 макъам галаз кьуьлер ийидай театрдин тамаша; 2 театрда кьуьлерин сенят*); II *прил.* балетдин; **balet rəqsı** балетдин кьуьл.

BALETMEYSTER *суц.* балетмейстер (*балетда кьуьлер тешкил ийидай пешекар*).

BALIQ I *суц.* балугъ; гьед; кІезри; **dəniz balıđı** гьуьлуьн гьед; **çay balıđı** вацІун гьед; **bir neçə kiçik balıq** са шумуд кІезри; II *прил.* балугъдин; **balıq yađı** балугъдин гьери.

BALIQÇI I *суц.* балугъчи, балугъяр кьадай кас; II *прил.* балугъчидин; **balıqçı toru** балугъчидин чил.

BALİNA I *суц.* кит; **böyük balina** чІехи кит; II *прил.* балинадин; **balina ovu** китдин гьуьрч.

BALIŞ *суц.* хьуьцуьган; **qu balışı** туькдин хьуьцуьган; **divan balışı** дивандин хьуьцуьган; **oksigen balışı** кислороддин хьуьцуьган; II *прил.* хьуьцуьгандин.

BALKAR I *суц.* балкарви; **balkarlar** балкарвияр; II *прил.* балкардин, балкаррин; **balkar dili** балкаррин чІал.

BALKON *суц.* 1) балхун, айван, силесар; **balkonun qapısı** балхундин рак; 2) балхун (*театрда вини кьилера авай тамашачийрин чкаяр*).

BALQABAQ I *суц.* 1) буран; 2) куьч. кьанмаз; II *прил.* 1) бурандин; 2) кьанмаздин; **balqabaq toxumu** бурандин тум.

BALLADA I *суц.* баллада (*1 шишдалди кхьенвай кьиса ва я мах; 2 макъам галачиз лугьудай гьава*); **əsgər haqqında ballada** аскердикай баллада; **Şopenin balladaları** Шопенан балладаяр; II *прил.* баллададин; **ballada forması** баллададин форма.

BALLAS *суц.* баллас (*алмасдин са жуьре*).

BALLAST I *суц.* балласт (*1 гими, самолёт ва мсб. дуьз акъвазун, дуьз хкаж хьун ва агъуз хьун тагъмин ийидай пар; 2 ракуьн рекуьн италар мягькемарун патал арайриз вегьедай кьум ва хирхем; 3 куьч. артухан пар*);

II прил. балластдин; **ballast reostati** балластдин реостат.

BALLI прил. вирт квай; **balli bitki** вирт квай набатат.

BALNEOLOGIYA суц. бальнеология (минералдин ятарикай дарман патал менфят къачунин гъакъиндай илим).

BALON I суц. баллон (I гуьтIуь сив авай элкъвей шуьшедин къаб; кислота, газ ва мсб. хуьдай, элкъвей, гзафни-гзаф металлдикай авунвай къаб; 2 автомобилдин, велосипеддин гъавадай ацIурдай резиндин чарх; 3 аэростатдин газ, ахъа тийир винел патан перде); II прил. баллондин; **balon qapađı** баллондин къил.

BALTA суц. якIв, нажах; **ađackəsən balta** тар атIудай якIв; II прил. якIун, нажахдин; **balta ađzı** якIун техв; **balta sarı** якIун тум; **balta vurmaq** якIв ягъун.

BALZAM I суц. бальзам (I эфирдин гъери квай хъсан ни галай чIем хътин затI; 2 мелгъем, дарман); II прил. бальзамдин; **balzam iyi** бальзамдин ни.

BAMBAŞQA прил. маса, масад; **bu, bambaşqa işdir** им маса кар я.

BAMBİLİ прил. бегъемсуз, къезил хесетар квай инсан.

BAMBUQ I суц. бот. бамбук (чими уьлквейра жедай яцIу, кIеви нацI); II бамбукдин; **bambuq kolu** бамбукдин вал.

BAMƏZƏ I суц. хъуьруьнардай кас, зарафатчи; II прил. хъуьруьнар гвай, зарафат гвай.

BAN I суц. гъараюн (кекIрен); **xoruz banınadək** кекIре гъарайдалди.

BAN II суц. 1) чардах; **evin banı** кIвалин чардах; 2) цIидгем (ракIарин

къерехдивай, арабадин къваларивай ядай шуькIуь кIарас ва я тахта); 3) дишле (фургъундик, файтундик квай къве балкIандин арада жедай яргъи кIарас); 4) теквен (гъава атун паталди къавукай акъуднавай).

BANAN I суц. банан (чими уьлквейра жедай тар ва гъа тарцин майва); II прил. банандин; **banan yarpađı** банандин пеш.

BANDA суц. рах. банда (къачагърин ва гъахътин масабурун кIеретI); **quldur bandası** тарашчийрин банда.

BANDEROL суц. бандероль (пochtуна аваз ракъурдай къезил затIар ва абурал аруидай чарчин зул); II прил. бандеролдин; **banderol şeyləri** бандеролдин шейэр.

BANDİT I суц. бандит, къулдур; яракъ гвай тарашчи; II прил. бандитдин, бандитрин; **bandit dəstəsi** бандитрин кIеретI.

BANDİTİZM суц. бандитизм, бандитвал; **banditizmlə mübarizə aparmaq** бандитизмдихъ галаз женг чIугун.

BANDUR суц. бандура (украинрин чуьнгуьр хътин музыкадин алат).

BANDURÇU суц. бандурист (бандурадал ягъидайди).

BANİ суц. бине кутурди, бине эцигайди, къил кутурди, къван эцигайди.

BANK I суц. 1) банк (гзаф капитал авай, пулар ахъайдай, къабулдай ва пуларин маса операцияр ийидай ида-ра); 2) карт. къумар къугъунин са жуьре; II прил. банкдин; **bank hesablamları** банкдин гысабунар.

BANKA суц. 1) банка (I шуьшедин къаб; 2) ракъун къаб - къвати); **kon-serv bankası** консервдин банка; 2) мед. далудал эцигдай гъвечIи цIиб хътин шуьшедин къаб; **banka salmaq**

(*qоумаq*) банкаяр ягъун.

BANKET *суц.* банкет, чехи къунагълух.

BANKİR I *суц.* банкир (банкдин иеси ва я шерик тир кас); II *прил.* банкирдин; **bankir kontoru** банкирдин контор.

BANKNOT *суц.* банкнот (банкди акъуддай кагъаз пул).

BANKOMAT *суц.* банкомат.

BANKROT *суц.* банкрот (I *вич* кватна, буржар вахкудай такъат амачир кас; 2 *куъч.* вичин хиве эцигай везифа кылиз акъудун алакъ тавур кас).

BANLAMAQ *глагол.* уь-уь-уь ягъун; кIекIрен гъараюн.

BANT *суц.* бант (иердиз кутIуннавай лент, багъ).

BANU *суц.* куъгъ. ханум.

BAPTİST *суц.* баптист (баптизмдин терефдар).

BAPTİZM *суц.* баптизм (христиандиндин са мезгъеб).

BAR I *суц.* 1) майва, магъсул; **ağac bar verdi** тарци майва гъана; 2) *куъч.* бегъер, нетижа (са кардин).

BAR II *суц.* бар (кафе).

BAR III *суц.* метеор. бар (атмосферадин илисунин, чуъкъуьнин уълчме).

BARABAN *суц.* далдам; **baraban çalmaq** далдам ягъун.

BARABANÇALAN *суц.* далдамчи.

BARAK *суц.* барак (I *вахтуналди* яз туькIуьрнавай казарма; 2 *азарханада* галукъдай азар квайбуур патал кылди дарамат).

BARAMAI *суц.* 1) кIаз, барама; **ipək baraması** ипекдин кIаз; 2) флюс (сухван кIанин як ирин хьуникди дакIун).

BARAMAÇI *суц.* барамачи.

BARAMAÇILIQ *суц.* барамачивал.

BARAMAQURDU *суц.* кIазун

гъуьлягъ.

BAR-BAR *рахадайла* ва *кхьидайла* **BAĞIRMAQ** *гафунихъ* галаз санал менфят къачуда; **bar-bar bağırmaq** ван алаз гъараюн, лап гужлуз гъараюн.

BARBAR *суц.* варвар (I *тар.* къадим замандин грекрин ва римлуьрин арада абурун медениятдихъ галаз ара авачир, къерехдай атай инсан; 2 *куъч.* вагъши, вагъши инсан).

BARBARCASINA *нареч.* варварвилелди, вагъшивилелди, вагъшидаказ, вагъшиз; векъивилелди, векъидаказ, векъиз, векъиз-векъиз.

BARBARİS I *суц.* 1) мертер (*мертин тар*); 2) барбарис (*конфетдин са жуьре*); II *прил.* мертерин; **barbaris kolu** мертерин вал.

BARBARLIQ *суц.* варварвал, вагъшивал, векъивал.

BARDAQ *суц.* гичин; **gil bardaq** хъенчIин гичин.

BARDAŞ *рахадайла* ва *кхьидайла* **QURMAQ** *гафунихъ* галаз санал менфят къачуда; **bardaş qurmaq** кIвачер сад-садал чапрасдиз эцигна ацукъун.

BARELYEF I *суц.* барельеф (са затIунин чинал, цлал экъис жедайвал раснавай нехиш ва я янавай шикил); II *прил.* барельефдин; **barelyefin görünüşü** барельефдин ақунар.

BARXAN I *суц.* бархан (къумадин кIунтI); II *прил.* бархандин; **barхан qumları** бархандин къумар.

BARI I *суц.* пару, цал; **daş bari** къванцин пару; II *прил.* парудин, цлан; **bari daşları** парудин къванер.

BARI II *кIус.* гъакI хъайитIани; **bari elə danış** гъакI хъайитIани рахух.

BARIŞ *суц.* 1) *вахтуналди* меслят хъун (къве патанни икъраралди вахтуналди дяве акъвазарун); 2) икърар.

BARIŞDIRICI *суц.* баришугъчи, меслятчи.

BARIŞDIRICILIQ *суц.* баришугъвал, меслятвал.

BARIŞDIRMAQ *глагол.* баришугъавун.

BARIŞIQ I *суц.* 1) ислягъвал; 2) вахтуналди меслят хьун; икърар; **düşmәnlәrin barişığı** душманрин икърар; II *прил.* ислягъвилини; икърардин; **barişiқ müqavilәsi** ислягъвилини икърар.

BARIŞMAQ *глагол.* баришугъ хьун, меслят хьун, рази хьун.

BARIŞMAZ *прил.* туьхкӀуьр (*баришугъ*) тежер, баришугъ ийиз тежер, баришугъвал мумкин тушир, меслят тежедай; **barişmaz düşmәn** меслят тежер душман.

BARIŞMAZLIQ *суц.* баришугътахьун, меслят тахьун.

BARIT I *суц.* барут; **tüstüsüz barit** гум тийидай барут; II *прил.* барутдин; **barit qoxusu** барутдин ни; **barit kimi partlamaq** барут хьиз пад хьун.

BARİTON I *суц.* 1) баритон (*итимдин басдинни тенордин арада авай ван*); 2) баритон ван авайди; II *прил.* баритондин; **bariton sәs** баритондин ван.

BARİZ *нареч.* ачухдиз, ашкара, аквадайвал; **bariz nümayiş etdirmәk** ачухдиз къалурун; **bu bariz nümunәdir** им ашкара чешне я.

BARJ *суц.* баржа (*пар чӀугвадай гими*).

BARİKAS I *суц.* баркас (I *гзаф къу-суйралди гьалдай чӀехи лутькве, гимийрин команда тухудай лутькве*; 2 *портунин гъвечли, пардин гими*); II баркасин; **barkas gәmisi** баркасин гими.

BARLI *прил.* бегъерлу; **barlı alma ağacları** бегъерлу ичин тарар.

BARMAQ I I *суц.* 1) тӀуб; **adsız**

barmaq пӀенцӀепӀ (*закӀал*) тӀуб; **baş barmaq** кӀанчӀал тӀуб, чӀехи тӀуб; **şәhadәt barmağı** къени (*къалурдай*) тӀуб; **çеçәлә barmaq** гъвечли тӀуб; **barmaq izlәri** тупӀун гелер; 2) тӀвал (*чархуна твадай*); 3) тум (*чукӀулдин, дергесдин ва мсб.*); 4) ракъун хак (*мес. ракъун рекьин рельс юзун тавун патал ядай*); 5) жалгъа; II *прил.* тупӀун; **barmaq naxışları** тупӀун гиширар; **barmaq silkәlmәk** тӀуб юзурун; **barmaq ilә göstәrmәk** тупӀув къалурун; **barmaq-ları üstündә gәzmәk** тупӀарал къекъуьн; \diamond **barmağına dolamaq** ягъанат авун.

BARMAQ II *суц.* муз. бармак (*музыкада гзаф метлеблу, амма лап куьруь эпизод*).

BARMAQARASI *суц.* къасаяр; **barmaqarası baxmaq** тийижир (*таквазвай*) къасаяр авун.

BAROQRAF *суц.* барограф (*атмосферадин чуькъуьн алцумдай тадарак*).

BAROMETR I *суц.* барометр (*гьаввадин чуькъуьн, илисун алцумдай*); II *прил.* барометрдин; **barometr qradiyenti** барометрдин градиент.

BARON *суц.* барон (*дворяниндин титул*).

BARONESSA *суц.* баронесса (*барондин паб ва я руш*).

BARONET *суц.* баронет (*Англияда дворяниндин титул*).

BARRİKADA I *суц.* баррикада (*куьчейра дяве авун патал жуьреба-жуьре затӀарикай раснавай сенгер*).

BARSIZ *прил.* бегъерсуз; **barsız bağ** бегъерсуз багъ.

BARYER I *суц.* барьер (I *балкӀандин рекъел адав жкадариз тун патал эцигнавай аскӀан цал, жуьгъун*; 2 *куьч. манийвал*); **gömrük baryeri** таможняда

эцигнавай манийвилер; 3 дуэл-дяве ийизвайбурун арада мензил къалурдай цIар).

BAS I суц. бас (I итимдин яцIу ван; 2 гъа ванцел манияр лугъудай кас; 3 яцIу ван акъуддай музыкадин алат).

BASABAS суц. басрух, басабас, чалпачух; **basabas salmaq** басрухарун.

BASA-BASA рахунра ва кхьинра «**doldurmaq**» гафунихъ галаз санал менфят къачуда; **cuvah basa-basa doldurmaq** шешел сиве-сивди ацIурун.

BASARAT рахунра ва кхьинра “**bağlanmaq**”, “**bağlı olmaq**” гафарихъ галаз санал менфят къачуда; **basarati bağlanmaq** басарат кIеви хьун, ийиртийир хьун.

BASDIRILMA суц. **BASDIRILMAQ** глаголдикай.

BASDIRILMAQ глаг. 1) кучукун, кучудун, кучук хьун; 2) акахьун; гъахьун; экечIун (мес. къум къечIяна гъадан кIаник); 3) акIурун (къелемар), цун, кутун; 4) кIевун, кIев хьун; 5) ацIун (цив ва мсб.); 6) тIуш гун.

BASDIRILMIŞ прил. кучукнавай; кIевнавай.

BASDIRMAQ глаг. 1) кучукун, кучудун; 2) эгъуьнна кутун; винел вегьин, винелай вегьена кIевирун; 3) чиле акIурун, эгъуьнна чиле тун; 4) цун, акIурун (къелемар); 5) гьалдун (винелай), гьалдна кIевун; 6) кIевун; **evin damını basdırmaq** кIвалин къав кIевун.

BASIQ I прил. 1) чухъвей; 2) легъв авай, къене патаз акIаж хъайи, къене патаз эчIекъ хъайи; **basıq divar** къене патаз акIаж хъайи цал; II суц. хер (нар чIугвадай гъайвандин далудал жедай).

BASILMAQ глаг. 1) чухъуьн; 2) кIаник амукъун (магълуб хьун);

3) басма хьун, акъудун (мес. ктаб, газет); 4) кIватI хьун, кIватI хъана ацIун; 5) какахьун, акIун; **yun basıldı** йис какахьна.

BASIRIQ I суц. 1) дарвал (кIвалерикай); басрух; сад-сада акъунар (жемьят гзаф авай чкада); II прил. сад-садав игис хъанвай; **basırıq cərgələr** сад-садав игис хъанвай жергеяр.

BASKETBOL I суц. баскетбол (са дестеди муькуь дестедин къакъанда авай чилиниз тур вегьез алахъдай къугъун); II прил. баскетболдин; **basketbol komandası** баскетболдин команда.

BASKETBOLÇU суц. баскетболист (баскетбол къугъвадайди).

BASQIN суц. гъужум, вегьин, басрух гун; **basqın etmək** гъужум авун.

BASMA I I суц. **BASMAQ** глаголдикай; 1) чухъуьн; 2) илисун; **pedalı basma** педалдал илисун; 3) типогр. илисна нехиш акъудун (мес. тумаждал, кагъаздал басма ийидай хъиз суретдин кIалуб илисна нехиш авун); 4) са чарчяй маса чарчиз акъуддай шиклар; II прил. 1) чухъвенвай; 2) илиснавай; 3) ягъай, янавай, яна гьалднавай; 4) яд чIугвадай.

BASMA II суц. басма (къилин чIарариз ядай ранг).

BASMAXANA суц. 1) ктабар чап ийидай чка; 2) халичачивилин фабрикадин цех.

BASMAQ глаг. 1) чухъуьн, илисун; 2) кутун; 3) гьалдун, гьалдна кIевирун; 4) къун, акъалтун; **göyün üzünü bulud basdı** цифери цав къуна; 5) эцяна ракъурун, кIаник ракъурун; 6) басма авун, чапдай акъудун; **kitab basmaq** ктаб басма авун; гъалиб атун; **düşməni basmaq** душмандиз гъалиб атун; 7) муьтIуьгъарун, къуна хуьн,

таъсирдик кутун; 8) экъечІун, акъатун; **alaq basmaq** эчел акъатун; 9) чІугун, кутун, гъун, агудун, винел гъун; **o, papağını gözünün üstünə basıb gedirdi** ам бармак вилериз авудна физвай; 10) игисна эцигун; 11) яд акъалтун, ци къачун; **əkini su basıb** ник ци къачуна; 12) тун; **barmağını suya basmaq** тІуб це тун, тІуб цик кутун.

BASMƏMMƏDİ *нареч. диал.* ака-тайвал.

BAŞ *суц.* кьил.

BAŞABƏLA *прил.* секиндаказ акъ-ваз тийир, къарай атІай.

BAŞ-BAŞA *прил.* 1) чин-чинал, ан-жах къве кас кьилди; 2) санал; **tirləri baş-başa qoy** цуърер санал тур; 3) кьилера-кьил (*къугъунра*).

BAŞBİLƏN *суц.* 1) акъуллу, фа-гъумлу кас; 2) агъсакъал, чІехиди.

BAŞDA *нареч.* 1) сифтедай, сифте кьилий, эвелдай, эвел кьилий; 2) кьиле, вини кьиле; **oğlan başda olmaqla** гада кьиле аваз; **başda oturmaq** вини кьиле ацукъун.

BAŞDAN *нареч.* эвелдай, сифтедай, эвел кьилий, сифте кьилий; **başdan danışmaq** эвелдай рахун; **başdan oxumaq** эвелдай кІелун.

BAŞDAN-AYAĞA *нареч.* 1) кьилелай кІвачелди; 2) эвелдай эхирдалди; **kitabı başdan-ayağa oxudu** ктаб эвелдай эхирдалди кІелна; 3) вири, михъиз.

BAŞDAN-BAŞA *нареч.* михъиз, вири, са-сад гъисабна, кьилий-кьилиз, садни амачиз.

BAŞDANSOVDU I *прил.* ментеш, акатайвал; **başdansovdu iş** ментеш кІвалах; II *нареч.* усалдаказ; **başdansovdu danışmaq** усалдаказ рахун.

BAŞDAŞI *суц.* сурун къван.

BAŞGİCƏLLƏNMƏ *суц.* кьил эл-къуьн.

BAŞIBOŞ *прил.* акъулдикай кими, акъулдиз кьери, кІамай.

BAŞINAĞACI *суц. бот.* 1) чух-лумпІрин тар; 2) чухлумпІар (*майва*).

BAŞIPAPAQLI *суц.* гада, итим.

BAŞIUCA *суц.* вижданлу.

BAŞKƏSƏN *суц. куьч.* мердимазар, женжел, къучи.

BAŞQA *прил.* 1) маса, масад, муь-куь, муькуьди; 2) къетІен, адетдин тушир; **başqa adam** маса кас; **o, başqa adamdır** ам адетдин тушир кас я, ам къетІен кас я.

BAŞQA-BAŞQA *прил.* чара-чара.

BAŞQASI *суц.* маса кас.

BAŞQIRD *суц.* 1) башкир (*халкъдин тІвар*); 2) гъа халкъдин векил.

BAŞLAMAQ *глагол.* гатІунун, эге-чІун; **dərsi başlamaq** тарс гатІунун; **danışmaları başlamaq** рахунрив эгечІун.

BAŞLANĞIC I *суц.* 1) эвел кьил, сифте кьил; **küçənin başlanğıcı** куь-чедин эвел кьил; 2) кьил кутун; **işin başlanğıcı** кІвалахдик кьил кутун; 3) эгечІун; **poemanın başlanğıcı** поэмадив эгечІун; II *прил.* 1) эвел кьилин, сифте кьилин; **başlanğıc parametr** эвел кьилин параметр; 2) сифтегъан, сифтедин; **başlanğıc istilik** сифтегъан чимивал.

BAŞLANĞIC *суц.* 1) эвел; 2) гъахъун.

BAŞLANMAQ *глагол.* гатІунун.

BAŞLICA *прил.* 1) кьилин; **başlıca vəzifə** кьилин везифа; 2) чІехи метлеб авай; **başlıca məsələ** чІехи метлеб авай месэла.

BAŞLIQ *суц.* 1) кьилел алуқІдай затІ (*бармак, шапка, фите, шал ва мсб.*); 2) капюшон; 3) кьил; **məqələnin**

başlıđı макъаладин кьил; **buđda sünbülü** къуьлуьн кьил.

BAŞMAQ I суц. 1) чапатI; 2) башмакъ (*машинара гигинин ва гъахътин маса паярин кIвенкIвез даях тир пай*); II прил. чапатIдин.

BATAQLIQ I суц. 1) уьлен; **torf bataqlıđı** торфдин уьлен; 2) уьлендиз элкъвенвай чил; II прил. уьлендин; **bataqlıq bitkiləri** уьлендин набататар.

BATALİST суц. баталист (*дяведин шикилар чIугвадай художник*).

BATALYON I суц. батальон (*са шумуд ротадикай ибарат кьушундин пай*); II прил. батальондин; **batalyon komandiri** батальондин командир.

BATAREYA I I суц. батарея (*са шумуд тупуникай ибарат артиллериядин часть*); **minomyot batareyası** миномётдин батарея; II прил. батареядин; **batareya topu** батареядин туп.

BATAREYA II I суц. батарея; **günəş batareyası** ракъбинин батарея; **elektrik batareyası** электрикдин батарея; II прил. батареядин; **batareya şkafı** батареядин шкаф.

BAT-BAT суц. бот. зегьерлу хъач.

BATIQ суц. 1) легъв, фур; 2) чухур (*ченедал, хъуьхъверал*); II прил. 1) къенез хъфенвай; **batıq divar** къенез хъфенвай цал; 2) биши; 3) туьтер ифей; **batıq səslə** туьтер ифей ванцелди; 4) легъв авай, къене патаз акIаж хъайи, къене патаз эчIекъ хъайи.

BATIRMAQ глаг. 1) акIурун; кутун, тун; **gəmini batırmaq** гими акIурун; **suya batırmaq** цик кутун; 2) кягъун; **qələmi mürəkkəbə batırmaq** ручка чернилдик кягъун; 3) кьацIурун, чиркинарун; 4) ягъун, яна ракъурун; **divara mismar batırmaq** цлаз мих ягъун; 5) телефун; **şaxta əkini batırır**

аязди ник телефзава.

BATMAQ глаг. 1) фин, акатун, сух хъун; **ayađına tikan batdı** кIвачиз цаз фена; 2) батмиш хъун, акахъун, акатун; **suya batmaq** цик акахъун; **torpađa batmaq** накъвадик акатун; 3) цин кIаниз ягъун; **odun suda batmaz** кIарас цин кIаниз ядач; 4) акIун; **günəş batdı** рагъ акIана; 5) телеф хъун; **o, bizə kömək etməsə, batdıq** ада куьмек тавуртIа, чун телеф жеда; 6) кьацIун, акIун; **palçıđa batmaq** кьарада акIун; 7) квахъун; **izsiz batmaq** гел авачиз квахъун; 8) квадарун; **səsi batmaq** ван квадарун.

BATMAN суц. батман (*заланвал алцумдай уьлчме- 3-8 кг.*); **ləzgi batmanı** лезги батман (*6 кг*); **əđır otur, batman gəl** жув лайихлудаказ твах.

BAYADERKA суц. баядерка.

BAYAĐI прил. шит, эдебсуз.

BAYAĐILIQ суц. шитвал, эдебсузвал.

BAYAQ нареч. рах. къетне, дехъне, са тIимил вилик, са тIимил фад; **mən bayaq dedim** за къетне лагъана.

BAYAQDAN нареч. фадлай; **bayaqdan səni gözləyirəm** зун фадлай вал вил алаз акъвазнава.

BAYAQKI суц. къетнен, къехънен.

BAYAN суц. баян (*чIехи чIагъан*).

BAYANÇALAN суц. баян ядайди.

BAYAT суц. баят, куьгъне хъанвай, чIур жезвай; **bayat çörək** баят фу.

BAYATI суц. баяд, мани; **bayatı demək** баяд лугъун.

BAYDARKA суц. байдарка (*цел жедай акъажунра менфят къачудай кьезил лутькве*).

BAYĐIN прил. вич-вичелай фенвай, вичиз-вичикай хабар амачир, кьатIун авачир.

BAYĠINLIQ *суц.* вич-вичелай фин, вичиз-вичикай хабар тахьун, къатІун тахьун.

BAYILMAQ *глагол.* жув-жувалай фин.

BAYIR I *суц.* 1) гъаят, кар, гъен; **bayırda işləmək** гъаятдал (*гъенел*) кІ-валахун; 2) куьче; **bayırda oynamaq** куьчедә куьгъун; II *прил.* 1) гъаятдин, гъенен; 2) куьчедин; **bayır söhbətləri** куьчедин суьгъбетар.

BAYIR-BACA *суц.* кІвали элкъуьрна кьунвай чка.

BAYKOT *суц.* байкот.

BAYQUŞ *суц. зоол.* 1) тІиб; 2) куьч. писвилехъ рахадай инсан; 3) ялгъуз-вилихъ ялдай инсан; **bayquş kimi tək qalıb** тІиб хъиз ялгъуздиз ама.

BAYRAQ *суц.* пайдах.

BAYRAQDAR *суц.* пайдах гвайди, пайдахчи.

BAYRAM *суц.* сувар; **bayram gəldi** сувар алуькна.

BAYRAMLIQ *суц.* суварин пай (*паяр*).

BAYTAR I *суц.* 1) маларин духтур; 2) кІелнавачир духтур; II *прил.* маларин духтурдин.

BAYTARLIQ I *суц.* маларин духтурвал, маларин духтурдин пеше; II *прил.* маларин духтурвилин; **baytarlıq fakültəsi** маларин духтурвилин факультет.

BAZA I *суц.* 1) база, бине, пун; **bazası olmayan işlər** бине авачир крар; 2) *архит.* дестедин, колоннадин яцІу агъа кьил; 3) гъамбархана; **texnika bazası** техникадин гъамбархана; 4) туристрин кьуллугъзавай чка; **turist bazası** туристрин база; II *прил.* базадин; **baza kitabxanası** базадин ктабхана.

BAZALT I *суц.* геолог. базальт; II *прил.* базальтдин; **bazalt qayaları**

базальтдин кьвалар.

BAZAR I *суц.* 1) базар; **kənd bazarı** хуьруьн базар; 2) алишверишдин чка; 3) суварин йикъара чара-чара маларин алишвериш; **kitab bazarı** ктабдин базар; 4) *куьч.* къайдасузвал, чкІайвал; **burda bazar açma** ина къайдасузвал твамир; ина гъарай-эвер твамир; II *прил.* базардин; **bazar qiymətləri** базардин кьиметар.

BAZAR II I *суц.* гъяддин югъ; II *прил.* гъяддин йикъан; **bazar günü qəzeti** гъяддин йикъан газет.

BAZARLIQ I *суц.* базарлух (*базардай къачудай ва я къачур шейэр*); **xırda bazarlıq** куьлуь базарлух; II *прил.* базарлухдин; **torpağın bazarlıq qiyməti** чилин базарлухдин кьимет.

BAZBURUD *суц.* инсандин къецепатан акунар.

BAZİLİKA *суц. архит.* базилика (*дегъ чІаварин ва юкьван виш йисарин эцигунар*).

BAZİS I *суц.* 1) *килиг:* **BAZA** 1); 2) *эк.филос.* базис (*халкьдин алакъаяр арадал гъидай экономикадин къурулуш*); II *прил.* базисдин; **bazis vektorları** базисдин векторар.

BAZU *суц. анат.* кьуьнтелай виниз гъилин пай.

BAZUBƏND *суц.* 1) цам (*гъилихъ акалдай безек*); 2) хилегъанар (*некин хилерин винелай акъалждай алуькІуз хутІундай кьилдин хилер*).

BECƏRMƏ *суц.* **BECƏRMƏK** *глагол.* голдикай.

BECƏRMƏK *глагол.* 1) чил, ник тум цаз гъазурун, накъв туькІуьрун, къайдадиз гъун; 2) цун; бегъер къачун.

BECİD *прил.* йигин.

BEÇƏ *суц.* фере кІек; **beçə banlaması** фере кІекрен уь-уь ягъун.

BEGEMOT I *суц.* зоол. бегемот (*Африкада жедай яцлу хам алай цин гьайван*); II *прил.* бегемотдин; **begemot dərisi** бегемотдин хам.

БЕН *суц.* бигъ; **beh vermək** бигъ вугун.

БЕНBUD *суц.* байбут.

БЕHIŞT I *суц.* 1) женнет; 2) женнет хьтин чка; 3) хушбахтвал; II *прил.* женнетдин; **behişt mənzərələri** женнетдин ақунар.

BEL I I *суц.* 1) далу; **əllərini belinə qoymaq** гьилер далудал эцигун; 2) юкь (*инсандин, пекин*); эчI; 3) кьаскъандин чухур; **dağın belі** дагъдин кьаскъандин чухур; II *прил.* 1) далудин; **bel tikişi** далудин цвал; 2) юкьван; **bel sütunu** юкьван тар.

BEL II *суц.* 1) пер; **belin sapı** перцин тум; 2) кьызгьир (*чIехи ракъун пер*).

BELƏ I *тIв-эв.* 1) ихьтин; ахьтин; **belə adamlara nə deyəsən** ихьтин ксариз вуч лугьун; **belə işlər** ихьтин крар; **adət belədir** адет ихьтинди я; **belə yaxşı kitablar yoxumdur** ахьтин хьсан ктабар заз авач; II *нареч.* икI; акI; гьакI; и тегьерда; а тегьерда; **belə işləyə bilməgəm** икI завай кIвалахиз жедач; **birinci gün belə başlandı** сад лагъай югъ икI гагIунна; III *кIус.* гьатта; **qulaq asmaq belə istəmirdi** гьатта яб гуз кIанзавачир; IV *гзафвилин кьадарда:* **belələri** ихьтинбур; **belələri heç kimi eşitmirlər** ихьтинбуру садахьни яб акалдач.

BELƏ II *нареч.* икI; акI (*рахадайла и гафар гьилин, кьилин ишарайрикай менфят кьачуз лугьуда*); **belə gedirəm** зун икI физва.

BELƏCƏ *нареч.* гьа икI, акI хьайила; **beləcə hər səhər onu görürdüm** гьа икI, гьар пакамахъ заз ам аквазвай;

beləcə çox illər ötdü гьа икI, гзаф йисар алатна.

BELƏLİKDƏ *нареч.* рах. акI ятIа, акI хьайила; **beləlikdə mən sənə dost deyiləm** акI хьайила зун ви дуст туш.

BELƏLİKLƏ *союз.* а) и тегьерда; а тегьерда; гьа тегьерда; б) акI хьайила; **beləliklə danışıqlar bitdi** и тегьерда рахунар кьилиз акъатна.

BELƏSİ *суц.* ихьтинди; **beləsi kimə lazımdır?** ихьтинди низ герек я?

BELLETRİST *суц.* беллетрист (*беллетристикадин эсерар кьхьидайди*).

BELLETRİSTİKA *суц.* эдеб. беллетристика (*прозадал гьикаядин тегьерда кььенвай эсер*).

BELLƏMƏK *глагол.* 1) пер ягьун; **bağı belləmək** багъдиз пер ягьун; 2) эгьуьнун, атIун.

BELLƏTMƏK *глагол.* пер ягьаз тун; **o, dirriyi bellətdi** ада салаз пер ягьаз туна.

BELORUS *суц.* белорусви, Белорусия гьукуматдин эгьли; **belorus xalqı** белорус халкъ; **belorus dili** белорус чIал.

BENEFİS I *суц.* бенефис (*са гьуьрметлу артист патал гьамни галаз кьугьвазвай тамаша*); II *прил.* бенефисдин; **benefis tamaşa** бенефисдин тамаша.

BENUAR *суц.* бенуар (*театрда партердив сад хьтин агьада авай ярусдин ложаяр*).

BENZİN I *суц.* бензин; **maşına benzin doldurmaq** машиндиз бензин цун; II *прил.* бензиндин; **benzin iyi** бензиндин ни.

BENZOL I *суц.* хим. бензол (*кьванцицивиндин шкьакьдикай хкуддай рангсуз кудай жими затI*); II *прил.* бензолдин.

BERET *суц.* берет (хъуьтуьл парчадикай цванвай кьилел алуқІдай тесек хътинди); **uşaq bereti** аялдин берет.

BERKUT *суц.* зоол. беркут (лекьерин жинсиникай са кьуш).

BERQAMOT *суц.* бот. бергамот (цитрусдин тар).

BEŞ I числ. 1) вад; **beş addım** вад кам; **beş adam** вад кас; **beş qardaş** вад стха; **beş ay** вад варз; 2) вад (мектебда эцигзавай кьимет); II *суц.* вад; **müəllim beş qoydu** муаллимди вад эцигна.

BEŞ-BEŞ *числ.* вад-вад.

BEŞBUCAQLI *суц.* вад пипленди.

BEŞİK I *суц.* 1) кьеб; **uşağın beşiyi** аялдин кьеб; **beşiyi yırgalamaq** кьеб юзурун; 2) *куьч.* ватан; **Qazax şairlər beşiyidir** Къзазах шаиррин ватан я.

BEŞKÜNC I *суц.* вад пипленди; II *прил.* вад пиплендан.

BEŞQAT *прил.* вад къат.

BETƏR *прил.* 1) бетер, пис; 2) *нареч.* гужлу; **betər yağış yağır** гужлу марф къвазва.

BETON *суц.* бетон (цемент, кьум ва чирхни хирхем акадарна гьазурдай затI).

BEYBUT *суц.* диал. байбут.

BEYİN *суц.* мефтI.

BEYNƏLXALQ *суц.* дуьньядин халкъариз талукь тир; **beynəlxalq siyasət** дуьньядин халкъариз талукь тир сиясат.

BEYNƏLMİLƏL I *суц.* 1) Итернационал (*вири дуьньядин фялейрин гьерекатдиз регьбервал авур тешиклат*); 2) гимн; II *прил.* интернационализмдин; **beynəlmiləl ruhda tərbiyə etmək** интернационализмдин руьгьдал алаз тербия авун.

BEYT I *суц.* бейт (къве цIарцIун

шиир).

BEYT II *суц.* куьгь. 1) кIвал; 2) Меккедин пак тир ибадатхана.

BEZ I *суц.* хун (*намбагдин парча*); II *прил.* хунин; **bez köynək** хунин перем.

BEZDİRMƏK *глаго.* бизар авун.

BEZİKDİRMƏ *суц.* **BEZİKDİRMƏK** *глаголдикай.*

BEZİKDİRMƏK *глаго.* *килиг:* **BEZDİRMƏK.**

BEZİKMƏ *суц.* **BEZİKMƏK** *глаголдикай.*

BEZİKMƏK *глаго.* *килиг:* **BEZMƏK.**

BEZMƏ *суц.* **BEZMƏK** *глаголдикай.*

BEZMƏK *глаго.* бизар хьун, куьлягь хьун; **zalan xun, galatun; hər şeydən bezmək** гьар са куьникай куьлягь хьун; **oynamaqdan bezmək** кьугьуникай галатун.

BƏVƏ *суц.* 1) таза аял; 2) нини (*аялрин рахунра*).

BƏVƏK I *суц.* нине; II *прил.* нинедин, нинейрин; **bəbəklərin hərəkəti** нинейрин гьерекат.

BƏVİR *суц.* зоол. 1) барс (*кацерин жинсиникай тир пеленгдиз ухшар вагьши гьайван*); 2) зоол. лекьен (*кацин жинсиникай тир пенек-пенек хьайи хам алай вагьши гьайван*).

BƏD I *прил.* 1) пис, усал, нагьакьан; **bəd övlad** пис велед; **bəd əməl** усал гьерекат; **bəd işlər** нагьакьан крар; 2) пехьи, инсафсуз, пис хьел квай; **bəd it** пехьи кицI; **bəd gətirmək** кIвалах туькIуьн тавун; **bəd olmaz** пис жеч.

BƏD II ... *муракаб прилагательнийрин сад лагьай пай; мес.* **bədbəxt** бедбахт.

BƏDAHƏTƏN *нареч.* хуралай; **bədahətən şeir oxumaq** хуралай шиир кIелун.

BƏDBƏXT I *прил.* бедбахт; **bədbəxt**

hadisə бедбахт вакъиа; II *суц.* бедбахт; **bu bədbəxt nə desin?** и бедбахтди вуч лугъурай?

BƏDBƏXTLİK *суц.* бедбахтвал; **böyük bədbəxtlik oldu** члехи бедбахтвал хъана.

BƏDBİN I *прил.* сугъулвилини; **bədbin fikirlər** сугъулвилини фикирар; II *суц.* пессимист; **bədbin olmaq** пессимист хъун; III *нареч.* сугъунвилелди, пессимиствилелди; **o, bədbin danışır** ам пессимиствилелди рахазвай.

BƏDBİNLİK *суц.* сугъулвал (*уьмуьрда вири крариз умудсузвилелди килигун, жележегдихъ члалахъ тахъун*).

BƏDƏMƏL *суц.* члуру крар ийизвай кас.

BƏDƏN I *суц.* беден; тан; **insan bədəni** инсандин беден; **bədəninə zərər dəydi** тандик зарар хклуна; 2) бедендин клалуб; къамат; **pəhləvan bədənli (cüssəli)** пагъливандин къамат авай; 3) организм; **möhkəm bədən** мягкем организм; II *прил.* бедендин, тандин.

BƏDƏVİ *суц.* бедеве, куьчери араб.

BƏDGÜMAN I *прил.* ихтибар тийир, ихтибарвал тийир, ихтибар гъиз тежедай; II *суц.* шак гъидай, шакуналди килигдай кас.

BƏDXANLIQ *суц.* масадаз хийир тагун, хъсанвал ийиз клан тахъун, писвал ийиз клан хъун; масадан бахтсузвилел шадвал.

BƏDXƏRC *суц.* вара-зара ийидай кас; тлафал; гзаф харжиз пучдай кас.

BƏDNAM *прил.* 1) беябур хъанвай, русвагъ хъанвай, къацланвай; 2) члуру твар акъатнавай; 3) абурсуз; **xalq arasında bədnam olmaq** халкъдин арада члуру твар акъатун.

BƏDNAMLIQ *прил.* беябурчивал,

айиб, леке, русвагъвал; намуссузвал.

BƏDNƏZƏR *суц.* бедназар.

BƏDXAN I *прил.* масадаз хийир тагудай, хъсанвал ийиз таклан, писвал ийиз кландай; **dünyada bədxah insanlar az deyil** дуьньяда писвал ийиз кландай инсанар тимил авач; II *суц.* хийир такланди, хъсанвал такланди, куьмек тийидайди, писвал ийидайди.

BƏHANƏ *суц.* багъна; **bəhanə gətirmək** багъна гъун.

BƏHƏR *суц.* бегьер.

BƏHƏRLİ *прил.* бегьерлу.

BƏHS *суц.* 1) гъуьжет, гафар элуькьарун; **bəhs başlandı** гъуьжет гагунна; 2) килигун (*месэладиз*); дискуссия; 3) ктабдин члук; **bəhs etmək** а) гъуьжет авун; б) рахун; **kitabda kosmosdan danışılır** ктабда космосдикай рахазва.

BƏXŞİŞ *суц.* савкъват, пишкеш, багъиш; **bəxşiş gətirmək** савкъват гъун.

BƏXT *суц.* бахт, къисмет; **bəxti gətirmək** бахтуни гъун; **bəxtindən razıdır** бахтунилай рази я; **mənim bəxtim** зи бахт; **bəxt üzünə güldü** бахтуни гъана; **bəxti açılmaq** бахт ахъа хъун.

BƏXTƏBƏXT *нареч.* бахта-бахт.

BƏXTƏVƏR I *прил.* бахтавар; **bəxtəvər həyat** бахтавар уьмуьр; **bəxtəvər uşaqlar** бахтавар аялар; II *суц.* бахтавар; **sən nədən danışırısan, ay bəxtəvər** вун квекай рахазва, я бахтавар.

BƏXTƏVƏRLİK *суц.* бахтаварвал.

BƏLA *суц.* 1) бала, мусибат, завал; 2) бедбахтвал, азаб.

BƏLALI *прил.* бедбахтвилини; мусибатдин; четин.

BƏLƏD *прил.* чидай; кар чидай, чка чидай; чирвал авай; **mən bu yerlərə bələdəm** зун и чкайриз белед я.

BƏLƏDÇİ *суц.* беледчи; **o, bizim bələdçimizdir** ам чи беледчи я.

BƏLƏDÇİLİK *суц.* беледчивал; **bələdçilik etmək** беледчивал авун.

BƏLƏDLİK *суц.* чирвал хьун.

BƏLƏK *суц.* кьундах (*таза аялдал алчударна кутлундай некер*).

BƏLƏMƏK *глаго.* кьундахда тун, чукварда тун; **uşağı bələmək** аял чукварда тун.

BƏLĞƏM *суц.* балгъан.

BƏLİ *кӀус.* эхь, ун, эхь ман; **bəli, onlar gəliblər** эхь, абур атанва.

BƏLLİ *прил.* 1) малум тир, чизвай, ашкара; **bəlli işdir** малум тир кӀвалах я; **kimə bəlli deyil ki** низ чизвач хьи; 2) *предик.* малум я, малум жезва; чир жезва; **mənbələrdən bəllidir ki** чешмейрай чир жезва хьи.

BƏLLİLİK *суц.* 1) малумвал, машгьурвал; 2) ашкаравал.

BƏM *суц. муз.* аскӀан нотар.

BƏND *суц.* 1) банд; **bənd qurmaq** банд кьун (*ягьун*); 2) *анат.* жалгъа; **bənd ağrısı** жалгъадин тӀал; 3) бенд (*ширдин*); 4) кьулп; 5) ганвай тӀвал; 6) кар алай чка; 7) пункт (*икьарда*); 8) чефте; 9) муьгьуббат; **bənd bağlamaq** банд кьун; **bənd olmaq** кӀан хьун.

BƏNDƏ *суц.* бенде.

BƏNGOTU *суц. бот.* зегьерлу хьач.

BƏNİZ *суц.* 1) чин; **bənizi od tutub yanırđı** чин цӀай кьуна кузвай; 2) чинин ранг; **bənizi ağarmaq** рангар атӀун.

BƏNNA *суц.* кьванцин устӀар; цӀан устӀар (*кӀвалер эцигдай*).

BƏNNALIQ *суц.* цӀан устӀарвал.

BƏNÖVŞƏ I *суц. бот.* беневша; II *прил.* беневшадин; **bənövşə qoxusu** беневшадин ни.

BƏNÖVŞƏYİ *прил.* беневша рангунин, беневш.

BƏNZƏR *прил.* ухшар, ухшар тир;

bir-birinə bənzər uşaqlar сад-садаз ухшар тир аялар.

BƏNZƏRLİK *суц.* ухшарвал.

BƏNZƏTMƏ *суц.* **BƏNZƏTMƏK** *глаголдикай;* 1) тешпигь, гекьигун; 2) ухшарвал авун; 3) эпитет.

BƏNZƏTMƏK *глаго.* 1) ухшар авун, тешпигь авун; 2) са кар масада хьиз авун; 3) ягьалмиш хьана са масадай кьун.

BƏRABƏR I *прил.* барабар, сад хьтин, са жуьредин; **bərabər qüvvələr** барабар кьуватар; **bərabər hüquqlar** сад хьтин ихтиярар; II *нареч.* сад хьиз, санал; **bərabər işləmək** санал кӀвалахун; **bərabər geyinmək** сад хьиз алуکلун; III *суц.* жуьт, тай; **o, sənin bərabərin deyil** ам ви тай туш; IV *предик.* барабар я; **iki dəfə iki dördə bərabərdir** кьведра кьвед кьудаз барабар я.

BƏRABƏR II ... *муракаб гафарин сад лагьай пай:* **bərabərbucaqlı** барабар пипӀерин.

BƏRABƏRLİK *суц.* барабарвал.

BƏRABƏRSİZLİK *суц.* барабарсузвал.

BƏRƏT *суц.* 1) гьахьлу авун, тахсирсуз яз гьисаб авун; 2) делил, гьахьлу ийидай делил; **bəraət almaq (qazanmaq)** гьахьлу хьун, михьи хьун, жуван гьахьвал субутарун; **bəraət vermək (qazandırmaq)** суддик квайди гьахь авун.

BƏRBAD *прил.* 1) барбатӀ; чкӀанвай; **bərbad kənd** чкӀанвай хуьр; 2) терг авунвай; 3) акахьай, кьайдасуз; 4) гзаф пис, чӀуру, нагьакъан, усал.

BƏRBƏR *суц.* деллек.

BƏRƏKALLAN *межд.* баркалла.

BƏRƏKƏT *суц.* 1) берекаат, булвал, мублагьвал; **zəmilərin bərekəti** никӀерин берекаат; 2) менфят, хийир,

къазанжи; **bu da bərakət** имни хийир.

BƏRƏKƏTLİ *прил.* 1) берекатлу, бул; 2) бегъерлу, мублагъ; **bərakətli zəmilər** мублагъ никлєр.

BƏRƏKƏTLİLİK *суц.* 1) берекатлувал, булвал; 2) бегъерлувал, мублагъвал.

BƏRƏKƏTSİZ *прил.* берекатсуз, бегъерсуз, мублагъ тушир; **bərakətsiz torpaq** берекатсуз чил.

BƏRƏLƏ *нареч.* **gözləri** гафунихъ галаз санал менфят къачуда: **gözləri bərelə qalmaq** вилер экъис хъун.

BƏRƏLƏMƏ *суц.* **BƏRƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

BƏRƏLƏMƏK *глаго.* 1) хвал акъудун (*багъдиз, салаз яд гун патал*); 2) *куьч.* хер авун, тларвал гун, зарар гун.

BƏRƏLTMƏ *суц.* **BƏRƏLTMƏK** *глаголдикай.*

BƏRƏLTMƏK *глаго.* экъисун, вилер экъисун.

BƏRK *I прил.* 1) клевиз; **bərk torpaq** клевиз накъв; **bərk materiallar** клевиз материалар; 2) мягкем; **dəmir kimi bərk** ракъ хъиз мягкем; 3) дурумлу; **bərk orqanizm** дурумлу организм; 4) гужлу; **bərk külək var** гужлу гар ава; 5) векъи, хъукъвай; **bərk döşək** векъи мес; 6) сигъдиз, клевиз; **bərk bağlamaq** сигъдиз (*клевиз*) кутлунун; 7) пис; **bərk xəstələndi** пис азарлу хъана; 8) йигиндиз; **bərk qaçmaq** йигиндиз зверун; 9) гзаф; **bərk istidir** гзаф чими я; 10) туьнт; **bərk çaxır** туьнт чехир; 11) ихтибарлу; **bərk yerdə saxlamaq** ихтибарлу чкада хуьн.

BƏRKDƏN *нареч.* клевиз, гужлуз, ван ацалтна.

BƏRKİMƏ *суц.* **BƏRKİMƏK** *глаголдикай.*

BƏRKİMƏK *глаго.* 1) клевиз хъун,

хъукъун; **beton bərkidi** бетон клевиз хъана; 2) мягкем хъун, дурумлу хъун, лигим хъун; **döyüşdə bərkimək** женгина лигим хъун; 3) гужлу хъун, къати хъун; **külək bərküyirdi** гар къати жезвай; 4) *куьч.* векъи; **qanunlar bərküyib** къанунар векъи хъанва.

BƏRKİMİŞ *прил.* 1) клевиз хъанвай, хъукъанвай; **bərkimiş torpaqlar** хъукъанвай чилер; 2) лигим хъанвай; **döyüşlərdə bərkimiş** женгера лигим хъанвай.

BƏRKİTMƏ *суц.* **BƏRKİTMƏK** *глаголдикай;* клевиз хъун, мягкем хъун.

BƏRKİTMƏK *глаго.* 1) клевизун, мягкемарун; **qarını bərkitmək** раklar клевизун; 2) тлармарун; 3) лигимарун; **bədənini bərkitmək** беден лигимарун; 4) агалун; **sərhədləri bərkitmək** сергытар агалун.

BƏRKİLİK *суц.* 1) клевизвал, мягкемвал; **almazın bərkliyi** алмасдин клевизвал; 2) туьнтвал; 3) *куьч.* мискъивал, гъилин клевизвал; **onun bərkliyindən olmaz** адан мискъивиликай жеч.

BƏRNİ *суц.* 1) гъяркъуь сив авай гъвечли хъенчин гетле (*«пити» лугъудай хъерек гъазурдай*); 2) банка; **mürəbbə bərnisi** мурабадин банка.

BƏRPA *I суц.* 1) гуьнгуьна хтун, цийи хъувун, туьклуьр хъувун, клавачел акъалдар хъувун, эхцигун; **xalq təsərrüfatının bərpası** халкъдин майишат гуьнгуьна хтун; **müharibədə dağılmış şəhərlərin bərpası** дяведа чкланвай шегъерар эхцигун; 2) туьклуьр хъувуна виликан гъалдиз хкун; *II прил.* гуьнгуьна хтунин, эхцигунин, цийи хъувунин, туьклуьр хъувунин, клавачел акъалдар хъувунин; **bərpə dövrü** цийи хъувунин девир.

BƏS *кӀус.* бес; **bəs o nə edir?** бес ада

вуч ийизва?

BƏSİT *прил.* 1) сая; **bəsit mallar** сая малар; 2) регъят, асанти; **məsələnin bəsit həlli** месэла регъятдиз гъял хъун.

BƏSİTLİK *суц.* саявал.

BƏSLƏMƏK *глагол.* 1) тербия авун, чӀехи авун; 2) хвена агакъарун.

BƏSTƏBOY *прил.* аскӀан буй авай.

BƏŞƏR *суц.* инсан, инсандин сихил.

BƏY *суц.* 1) бег; 2) са береда девлетлу ксарин тӀварцӀихъ гилигзавай титул; 3) кӀелнавай ва гъакӀан инсанрин тӀварарихъ гилигзавай титул; 4) *этногр.* чам, цӀийиз свас гъанвайди; **bəylə gəlin toyda oynamalıdır** чамрани суса мехъерик къуьлна кӀанзава.

BƏYAN *суц.* баян, малумарун, хабар гун; **hadisəni bəyan etmək** вакъиандикай хабар гун.

BƏYANAT *суц.* баянат.

BƏYAZ *прил.* лацу; **bəyaz buludlar** лацу цифер.

BƏYAZLIQ *суц.* лацувал.

BƏYƏM *кӀус.* мегер.

BƏYƏNMƏK *глагол.* бегенмиш хъун.

BƏYLİK *суц.* бегвал.

BƏZƏK *суц.* 1) безек; **qadın bəzəyi** дишегълидин безекар; 2) ярашух; **şəhərimizin bəzəyi** чи шегъердин ярашух.

BƏZƏKLİ *прил.* безеклу.

BƏZƏKLİLİK *суц.* безеклувал.

BƏZƏMƏK *глагол.* 1) дамахариз тун; **gəlini bəzəmək** сусав дамахариз тун; 2) безетмишун, чӀагурун, гуьрчегарун; **albomu şəkillərlə bəzəmək** албом шикилралди безетмишун; 3) маналу авун, метлеблу авун; **nitqini atalar sözləri ilə bəzəmək** рахунар бубайрин мисалралди метлеблу авун.

BƏZƏN *нареч.* бязи вахтара, гагъ-гагъ.

BƏZƏNİB-DÜZƏNMƏK *глагол.*

чӀагурун, дамахарун.

BƏZİ *тӀв.-эв.* бязи; **bəzi adamlar** бязи ксар; **bəzi işlər** бязи крар.

BİÇAQ I *суц.* 1) чукӀул; **iti biçaq** хци чукӀул; 2) скальпел (*операция ийидай чукӀул*); **biçaq yarası** чукӀулдин хер.

BİABİR *прил.* беябур; **özünü biabır etmək** вич беябур авун.

BİABIRCASINA *нареч.* беябурчивилелди, русвагъвилелди, русвагъдаказ, русвагъдиз.

BİABİRÇİ I *прил.* беябурчи, абурсуз, айиб гъидай; II *суц.* русвагъчи, шулугъчи.

BİABİRÇİLİQ *суц.* беябурчивал, русвагъчивал.

BİBƏR *суц.* истивут; **qırmızı bibər** яру истивут.

BİBİ *суц.* эме; **bibi gəlmişdi** эме атанвай.

BİBLİOQRAF *суц.* библиограф (*библиографиядин кӀвалах кыле тухузвайди*).

BİBLİOQRAFİK *прил.* библиографиядин; **bibliografik bilik** библиографиядин чирвал.

BİBLİOQRAFİYA *суц.* библиография (I *кӀабар квекай ятӀа гъадан гъакъиндай, кӀабрин тӀварар ва авторар къалурдай сиягъ туькӀуьрунин гъакъиндай илим; 2 са месэладиз талукъ кӀабрин ва макъалайрин сиягъ*).

BİBLİOLOGİYA I *суц.* библиология; II *прил.* библиологиядин; **bibliologiya institutu** библиологиядин институт.

BİBLİOLOQ *суц.* библиолог (*библиологиядин пешекар*).

BİCLİK *суц.* бижвал, амалдарвал.

BİÇİN *суц.* гвен гуьн; векъер ягъун; **taxıl biçini vaxtı çatdı** гвен гуьдай вахт гатӀумна; **ot biçini bitdi** векъер яна

кубтягъна.

BİÇİNÇİ *суц.* 1) гвен гуьдайди; 2) векъ ядайди.

BİÇMƏ I *суц.* хкатгун.

BİÇMƏ II *суц. килиг:* **BİÇMƏK II.**

BİÇMƏK I *глагол. килиг:* **BİÇMƏ I.**

BİÇMƏK II *глагол.* 1) гуьн; **oraqla biçmək** мукалдалди гуьн; ягъун (*векъ, самар*); **ot biçmək** векьер ягъун; 3) *куьч.* рекъин, телеф авун; **faşistlər kəndin əhalisini avtomatla biçdilər** фашистри хуьруьн агъалияр автоматрай яна къена.

BİƏDƏB *прил.* эдебсуз, рябетсуз, мешребсуз, тербиясуз, вичивай вич дуьз тухуз тежедай.

BİGANƏ *прил.* кваз такъадай.

BİHUŞ *прил.* бейгъуш.

BİKEF I *прил.* 1) бейкеф, гъамлу, дертлу; 2) кефсуз, азарлу; **bikefəm** а) зун азарлу хъанва; б) заз кефияр авач; II *нареч.* бейкефвилелди, бейкефдаказ, бейкефдиз.

BİLDİR *рах.* I *нареч.* алатай йисуз; **sən bildir harada istirahət etdin?** вуна алатай йисуз гъина ял ягъана? II *суц.* алатай йис; **bildirdən danışma, bu ildən danış** алатай йисакай рахамир, цџинин йисакай рахух.

BİLDİRÇİN *суц. зоол.* туртур.

BİLDİRMƏK *глагол.* хабар гун, малумарун, чирун.

BİLET *суц.* билет.

BİLƏ-BİLƏ *нареч.* чиз-чиз, къастунай; **bilə-bilə deməmək** чиз-чиз талгъун; **bilə-bilə gecikmək** къастунай геж хъун.

BİLƏK I *суц. анат.* билег; II *прил.* билегдин; **biləyin ağrısı** билегдин тџал.

BİLƏRZİK *суц.* цам; **qızıl bilərzik** къьизилдин цам.

BİLGİ *суц.* чирвал, савад.

BİLİCİ I *прил.* чидай, кар чидай, чирвал авай; II *суц.* 1) чидай кас; 2) кихлигдайди; фахра; жедай карди-кай виликамаз лугъудайди.

BİLİCİLİK *суц.* 1) малуматлувал; 2) фахрачивал.

BİLİK *суц.* чирвал; **biliklərə yiyələnmək** чирвилер къачун; **biləyin qiymətləndirilməsi** чирвилериз къимет гун.

BİLİKLİ *прил.* гзаф клџалай, гзаф чидай, гъар патарихъай чирвилер авай.

BİLİKLİLİK *суц.* гзаф чир хъун, гъар патарихъай чирвилер хъун.

BİLİKSİZ *прил.* авам, бегъем чирвал авачир.

BİLİKSİZLİK *суц.* авамвал, бегъем чирвал тахъун.

BİLİNMƏK *глагол.* чир хъун, малум хъун, ашкара хъун.

BİLLİON *числ.* биллион (*цџикъвед ноль галай къадар къалурзавай рекъем*).

BİLLUR *суц. килиг:* **BÜLLUR.**

BİLMƏ *суц.* **BİLMƏK** *глаголдикай;* чир хъун; **dil bilmə** чџал чир хъун.

BİLMƏCƏ *суц.* 1) мискџал, имуча-муча; 2) *куьч.* гъавурда гъат тийир сирлу кар, четиндиз гъавурда гъатдай сирлу кар.

BİLMƏDƏN *нареч.* тийижиз, дуьшуьшдай.

BİLMƏK *глагол.* 1) чир хъун; 2) алакъун; **o, qarmonda çala bilir** адалай чџагъандал ягъиз алакъда.

BİLMƏZ *суц.* **BİLMƏZLİK** *глаголдикай.*

BİLMƏZLİK *глагол.* чир тахъун, тийижиз хъун, тийижирвал.

BİLYARD I *суц.* 1) бильярд (*лашуналди шарар тџеквериз ядай къугъун*); 2) бильярд къугъун патал стол; II *прил.* бильярддин; **bilyard şarı** бильярддин шар.

BİNA *суц.* дарамат; **onmərtəbəli binə** цІуд гъвавадин дарамат.

BİNOKL *суц.* дурбу.

BİNT I *суц.* бинт (*хер кутІундай жунуадин яргъи чІук*); **bint sarımaq** бинт арушун; II *прил.* бинтинин; **bint qırıǵı** бинтинин кІус.

BİOFİZİK *суц.* биофизик (*биофизикадин пешекар*).

BİOFİZİKA *суц.* биофизика (*чан алай беденда арадал къвезвай гъерекатар чирзавай илим*).

BİOKİMYA *суц.* биохимия.

BİOQRAF *суц.* биограф (*биография кхъидайди*).

BİOQRAFİYA I *суц.* биография, таржумагъал (*са касдин уьмуьрдикай ва кІвалахдикай кхъенвай затI*); II *прил.* биографиядин.

BİOLOGİYA I *суц.* биология (*чан алай шейэрин – гъайванрин ва чиляй экъечІдай затIарин уьмуьрдикай илим*); II *прил.* биологиядин; **biologiya elmləri doktoru** биологиядин илимрин доктор.

BİOLOQ *суц.* биолог (*биология илимдин пешекар*).

BİOSFER *суц.* биосфера.

BİRAYLIQ *прил.* са вацран; **biraylıq uşaq** са вацран аял.

BİRBAŞA *нареч.* дуьз, дуьм-дуьз, дуьздаказ; авайвал; **birbaşa getdi** дуьз фена.

BİR-BİR *нареч.* 1) са-сад; 2) галаз-галаз; **bir-bir danışmaq** са-сад рахун; **bir-bir üzə çıxdı** галаз-галаз винел акъатна.

BİRCƏ I *числ.* са, анжах са, тек; **bircə məsələ** са месэла; **bircə yer var** анжах са чка ава; **bircə sən mənə heç nə demədin** тек вуна заз са гафни лагъанач; II *прил.* тек са, тек сад тир,

анжах са, авай сад; **onun bircə oğlu var** адахъ тек са хва ава.

BİRCƏ II *прил.* 1) тек са, тек сад тир, анжах са, авай сад; **onun bircə uşağı var** адаз тек са аял ава; 2) къетІен, тай авачир; **o, bircə alimdir** ам тай авачир алим я.

BİRCƏ-BİRCƏ *нареч.* са-сад.

BİRCÜR *прил.* са тегъер; **o, bircür adamdır** ам са тегъер кас я.

BİRÇƏK *суц.* 1) мег; 2) чІарар (*дишегълидин*); **birçəyi ağarıb** мег рехи хъанва.

BİRDƏN *нареч.* садлагъана; **o, birdən gəldi** ам садлагъана атана.

BİRDƏN-BİRƏ *нареч.* садлагъана, гъасятда; **birdən-birə dəyişmək** садлагъана дегиш хъун; **birdən-birə danışdı** гъасятда рахана.

BİRƏ I *суц.* чІут; II *прил.* чІутран.

BİRƏR-BİRƏR *нареч.* килиг; **BİR-BİR.**

BİRGƏ *нареч.* 1) санал, са вахтунда; **dostlarla birgə** дустарихъ галаз санал; 2) уртахвилелди; 3) коллектив; **birgə təsərrüfat** коллектив майишат; 4) къве патанни; **birgə razılaşıma oldu** къве патанни разивал хъана; 5) умуми; **birgə səylə** умуми къуватралди.

BİRGÜNLÜK *прил.* са йикъан; **birgünlük istirahət** са йикъан ял ягъун.

BİRİ *млв.-эв.* са вуж ятІани, сад; **bir qapıdan içəri girdi** са вуж ятІани рикІинай къенез гъахъна; **bir mənə dedi** сада заз лагъана.

BİRİGÜN *нареч.* муькуь юкбуз; пака ваъ, муькуь юкбуз.

BİRİNCİ *прил.* сад лагъай.

BİRİNCİLİK *суц.* 1) сад лагъай чкадал хъун; 2) акъажунар (*сад лагъай чка къун патал тухудай*).

BİRJA I *суц.* биржа (*чІехи алишве-*

ришдин ва пуларин савдаяр туькГуьрун патал идара, чка); әмәк birjasi зегьметдин биржа; II *прил.* биржадин; *birja məzənnəsi* биржадин кьиметар.

BİRQAT *прил.* са кьатунин.

BİRLƏŞDİRMƏK *глагол.* 1) галкГурун, кукГурун, гилигун; **naqilləri birləşdirmək** симер кукГурун; 2) сад-садав кьадайвал авун.

BİRLƏŞMƏK *глагол.* 1) сад хьун; акахьна сад хьун; сад-садахь агалтна сад хьун; **dostlar, birləşin!** дустар, сад хьухь! 2) сад-садав кьун; сад-садав кьунваз хьун; алакьалу хьун.

BİRLƏŞMİŞ *прил.* 1) садхьанвай; **Birləşmiş Millətlər Təşkilatı** Садхьанвай Миллетрин Тешкилат; 2) сад тир; **sıx birləşmiş xalqlar** сад тир халкьар.

BİRLİK *суц.* 1) садвал; 2) союз; 3) ассоциация; **elmi işçilərin birliyi** илимдин кьвалахдаррин ассоциация.

BİRLİKDƏ *нареч.* 1) санал; **birlikdə işləmək** санал кьвалахун; 2) дуствилелди; **birlikdə yaşamaq** дуствилелди санал яшамиш хьун.

BİSKVİT I *суц.* бисквит (*какаяр, шекер, гьери кваз чрадай тГунутI*); II *прил.* бисквитдин; **biskvit fabriki** бисквитдин фабрика.

BİSMİLLAH *межд.* бисмиллагь (*сужлу гьисс квай гьарай: «Аллагьдин тIварцIелди»*); \diamond **bismillah eləmək** гатГумун; **işə “bismillah” deyib başla** кьвалахдив «бисмиллагь» лагьана эгечI.

BİŞ-DÜŞ *суц.* хуьрек.

BİŞİRMƏ *суц.* **BİŞİRMƏK** *глагол-голдикай.*

BİŞİRMƏK *глагол.* 1) чран; **çörək bişirmək** фу чран; 2) кьавурмишун; **kartof bişirmək** картуфар кьавурмишун; 3) кун, акьугьарун; **kərpic bişirmək** кирпич акьугьарун; 4) гьазурун; **xüsusi**

xörəklər bişirmək кьетIен хуьрекар гьазурун.

BİŞMƏK *глагол.* 1) чурун, ругун; 2) кьавурмиш хьун; 3) гьазур хьун; 4) акьугьун.

BİŞMİŞ I *прил.* 1) чранвай, ругур; 2) кьавурмиш хьанвай; 3) гьазур хьанвай; 4) акьугьнавай; II *суц.* тГуьн, чими хуьрек.

BİTƏRƏF *прил.* бейтереф.

BİTİRMƏK *глагол.* чIехи авун; буй вегьиз тун; хвена чIехи авун; цана арадал гьун; **gül bitirmək** цуьквер цана арадал гьун; 2) куьтягьун, акьалтIарун; **məktəbi bitirmək** мектеб акьалтIарун; 3) кIелна куьтягьун; **romanı bitirmək** роман кIелна куьтягьун; 4) рекьин, яна рекьин; **onlara dissidenti bitirmək tapşırığı verilmişdi** абуруз диссидент яна рекьин патал патшуругь ганвай..

BİTİŞ *суц. диал.* цIирер; **yoncanın bitişi** инжи векьин цIирер.

BİTİŞDİRMƏK *глагол.* 1) галкГурун, кукГурун; гилигун; **naqillərin uclarını bitişdirmək** симерин кьилер кукГурун; 2) цвана галкГурун.

BİTİŞİK *прил.* 1) гилигнавай; галкГурнавай, кукГурнавай; гилиг хьанвай, галкIанвай, кикIанвай; 2) кьвалав гвай, кьвал-кьвала авай, кьвал-кьвала акIанвай; **bitişik evlər** кьвал-кьвала авай кIвалер.

BİTİŞMƏ *суц.* **BİTİŞMƏK** *глагол-голдикай.*

BİTİŞMƏK *глагол.* 1) галкГурнавай чка, кикIанвай чка, гилиг хьанвай чка; 2) кукIун, галкIун, галкIана сагь хьун; 3) луьгьуьмдалди галкГурун.

BİTKİ I *суц.* 1) набатат; **bağ bitkisi** багьдин набатат; **yabanı bitki** чIуруз экьечIай набатат; 2) цана арадал гьидай набатат; **yem bitkiləri** алафдин

набататар; II *прил.* набататдин.

BİTKİN *прил.* 1) акьалтІай, куьтягь хьайи; **bitkin cümlə** акьалтІай жумла; 2) тамам, лап акьалтІай.

BİTMƏK *глагол.* экъечІун (*набатат*); 2) кьилиз акъатун, тамам хьун, куьтягь хьун; **evin tikintisi bitdi** кІвал эцигна куьтягь хьана.

BİTUM I *суц.* битум, кьир; **təbii bitumlar** тІебии битумар; II *прил.* битумдин, кьирдин.

BİYAN I *суц. бот.* биян (*вичин дуьул ширин яз, бязи дарманар ийиз ва маса крариз серфдаи набатат*); II *прил.* бияндин; **biyan kökü** бияндин пун.

BİYAR *суц.* 1) *тар.* бигер; 2) *куьч.* мажбуьрна ийиз тазвай кІвалах.

BİZANSLI *суц. тар.* византияви (*Византиядин эгъли*); **bizanslılar** византиявийар.

BİZAR *суц.* бизар; **bizar olmaq** бизар хьун; **bizar etmək** бизар авун.

BİZLƏMƏ *суц.* **BİZLƏMƏK** *глагол.* голдикай.

BİZLƏMƏK *глагол.* 1) тади кутун; 2) *куьч.* мажбуьрна фад ийиз тун.

BİZNES *суц.* бизнес; карчивал, кархана ахъаюн.

BİZNESMEN *суц.* бизнесмен; карчи, кархана ахъайнавайди.

BİZON *суц. зоол.* бизон (*Америкадин вагъши яц*).

BLANK I *суц.* бланк (*са гьихътин ятІани документдин чар*); II *прил.* бланкдин.

BLOK I *суц.* блок (*партийрин, уьлквейрин ва мсб. кІватІал*); **partiyaların bloku** партийрин блок.

BLOK II *суц.* блок (*юкьвай хвал авай чархунилай куьрснавай цІилиналди залан шейэр хкаждаи механизм*).

BLOK III *суц. тех.* блок (*мотордин са шумуд цилиндрдикай сад авунвай са пай*).

BLOK IV *суц. тех.* блок (*ракъун рекъе семафор хкаждаи ва авуддаи электрикдин механизм*).

BLOK V *суц.* блок (*кІвалер эцигун патал гъазур конструкция*); **beton bloklar** бетондин блокар.

BLOK VI *суц.* гъаф мертебайрин кІвалериз гъахъдай чка.

BLOKADA I *суц.* блокада (*алакъаяр атІун патал чкадин рекъер элкъуьрна кьун, агалун ва мсб.*); **iqtisadi blokada** экономикадин блокада; **müharibə vaxtı şəhərlərin blokadası** дяведин вахтунда шегъеррин блокада; II *прил.* блокададин; **blokada vəziyyəti** блокададин гъал.

BLOKNOT I *суц.* блокнот (*гъвечІи дафтар*); II *прил.* блокнотдин; **bloknot vərəqləri** блокнотдин чарар.

BOĞAZ *суц.* 1) туьд; **boğazda sümük qalmaq** туьтуьна кІараб амуькун; 2) сив; **butulkanın boğazı** бутылкадин сив; 3) *геогр.* пролив (*къве гьуьлуьн арада авай яд авай гьуьтІуь чка*); 4) кух; **çəkmənin boğazı** чекмедин кух.

BOĞMAQ *глагол.* 1) бамишарун; **iplə boğmaq** епинив бамишарун; **tüstü boğur** гумади бамишарзава; 2) батмишарун; **suda boğmaq** це батмишарун; 3) тІарамарун; **çuvalın ağzını boğmaq** шешелдин сив тІарамарун; 4) *куьч.* телефон, кьаткурун; **üsyani boğmaq** гьулгъула кьаткурун; 5) хабар тежервал авун; **hissini boğmaq** садазни хабар тежервал гьиссер хуьн; 6) чуькьуьн; **tənqidi boğmaq** критика чуькьуьн.

BOĞULMAQ *глагол.* бамиш хьун.

BOKS I I *суц. спорт.* бокс; **boks**

yarıřları боксдин акъажунар; **boksla mæřğul olmaq** боксдихъ галаз машгъул хъун; II *прил.* боксдин; **boks әlcәklәri** боксдин бегълеяр.

BOKS II *суц. мед.* бокс (*азарханада начагъди къилди къаткурдай чка*).

BOKS III *суц.* бокс (*итимдин къамар ягъунин жуьре*).

BOKŞU I *суц.* боксёр (*бокс къугъ-вазвайди*); II *прил.* боксёрдин.

BOLQAR I *суц.* болгарви; **bolqarlar** болгарвияр; II *прил.* болгар, болгаррин; **bolqar dili** болгар чІал; **bolqar adәtlәri** болгаррин адетар.

BOLLUCA *нареч.* булдаказ, булдиз.

BOLLUQ *суц.* булвал.

BOLŞEVİK I *суц. тар.* большевик; II *прил.* большевикрин; **bolşevikler partiyası** большевикрин партия.

BOLT I *суц.* болт, ракъун кІинтІ; II *прил.* болтунин, ракъун кІинтІинин.

BOMBA I *суц.* хъиткъинаг; бумба; **bomba partladı** хъиткъинаг пад хъана; II *прил.* **bombanın qәlpәlәri** хъиткъинагдин кІусар (*хъепенлар*).

BOR I *суц. хим.* бор (*гзаф минералрик квай химиядин элемент*); II *прил.* **bor turşusu** бордин кислота.

BOR II *суц. мед.* бор (*сарарин духтурри менфят къачузвай бурав*).

BORAN 1) *суц.* тІурфан, саврух, чайгъун; **qar boranı** живедин тІурфан; **boran qopdu** чайгъун къарагъна; 2) *куьч.* яцлар, клевер; **hәyatın boranlarından çıрмаq** уьмуьрдин яцларай акъатун.

BORANI *суц.* буран, къабах; **boranı aşı** бурандин аш.

BORC I *суц.* 1) бурж, буржи; **borc vermәk** бурж вугун; **borc qaytarmaq** бурж вахкун; 2) буржи, везифа, кар; **vәtәndaşlıq borcu** ватандашвили

буржи; 3) заём (*гъукуматдивай облигацияр къачуна вугудай бурж*); II *прил.* буржунин; **borc qalıęı** буржунин а май пай.

BORCLU *прил.* буржлу.

BORCLULUQ *суц.* буржлувал.

BORGES *суц.* боргес (*типографиядин шрифт*).

BORJOM I *суц.* боржом (*дарман патал менфят къачузвай мядендин яд*); II *прил.* боржомдин.

BORŞ *суц.* борш.

BORU I *суц.* 1) гунг; **su borusu** цин гунг; **polad borular** гьулдандин гунгар; 2) теквен; **nәfәs borusu** нефесдин теквен; 3) рад; **qida borusu** *анат.* яру рад (*тІуьрди руфуниз тухудай рад*); II *прил.* гунгунин; **boru başlıęı** гунгунин кьил.

BOSMAN I *суц.* боцман (*гимидин командирдин куьмекчи, гимидин майишатдиз килигдай гъвечли командир*); II *прил.* боцмандин.

BOSTAN I *суц.* сал, бустан; II *прил.* салан, бустандин; **bostan bitkilәri** бустандин набататар; **bostan çәyirtkәlәri** салан цицлер.

BOSTANÇI *суц.* саларбан, бустанчи.

BOSTANÇILIQ *суц.* саларбанвал, бустанчивал.

BOSTON I *суц.* бостон (*сун парчадин жуьре*); II *прил.* бостондин; **boston paltar** бостондин пек.

BOŞ *прил.* 1) ичІи, буш; 2) къене затІ авачир.

BOŞALDILMA *суц.* **BOŞALDILMAQ** *глаголдикай.*

BOŞALDILMAQ *глагол.* 1) ичІи хъун, буш хъун; **ev boşaldıldı** кІвал буш хъана, кІвал ичІи хъана; 2) ичІирун; **maşınlar boşaldıldı** машинрин пар ичІирна; 3) парцикай азад авун; 4) гъуьргъуь

авун, бушарун; **burazi boşaltmaq** ціл гъуьргъуь авун (*гимидин*).

BOŞALMA *суц.* **BOŞALMAQ** *глаголдикай*; 1) ичИрун, пар авудун; 2) ичИ хьун, буш хьун; 3) зайиф хьун, такъатсуз хьун; 4) *куьч.* секин хьун.

BOŞALMAQ *глагол.* 1) ичИ хьун, буш хьун; **küçələr boşaldı** куьчяр ичИ хьана; 2) зайиф хьун; 3) буш, рикI ажуз хьун; 4) гьергъвеш хьун; **boş insan** гьергъвеш инсан.

BOŞALTMA *суц.* **BOŞALTMAQ** *глаголдикай*; пар авуддай, пар ичИрдай кIвалах.

BOŞALTMAQ *глагол.* 1) ичИрун, бушарун; 2) азад авун, кIевяй акъудун.

BOŞAMA I *суц.* **BOŞAMAQ** *глаголдикай*; чара хьун, чара авун; II *прил.* чара хьунин, чара авунин; **boşama işi** чара хьунин кIвалах.

BOŞAMAQ *глагол.* некаягъдикай хкудун, чара хьун.

BOŞANDIRMA *суц.* **BOŞANDIRMAQ** *глаголдикай*.

BOŞANDIRMAQ *глагол.* некаягъдикай хкатиз мажбур авун.

BOŞANMA *суц.* **BOŞANMAQ** *глаголдикай*.

BOŞANMAQ *глагол.* некаягъдикай хкатун (*дишегъли*), чара хьун.

BOŞBEYİN I *прил.* фагъумсуз, гъавурда гъат тийир, къл авачир, кIамай, кIамаш, ахмакъ; II *суц.* фагъумсузди, кIамайди, кIамашди, ахмакъди.

BOŞBEYİNLİK *суц.* фагъумсузвал, кIамашвал, ахмакъвал.

BOŞ-BİKAR I *прил.* бейкар, каркеспи авачир, са карни тийизвай, буш; II *нареч.* бейкардаказ, бейкардиз; **boş-bikar qalmaq** бейкардаказ амуькун.

BOŞBOĞAZ I *суц.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди; II *прил.* гзаф

рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуьз тежер.

BOŞBOĞAZLIQ *суц.* лагълагъчивал; **boşboğazlıq etmək** лагълагъчивал авун.

BOŞ-BOŞ I *нареч.* 1) нагъакъ, гъавайда, гъакI; **boş-boş gəzmək** гъакI къекъуьн; 2) кIвалах авачиз; **boş-boş oturub** кIвалах авачиз ацукънава; II *прил.* метлебсуз, буш, гъакIан, гъаваян, хийирсуз.

BOŞDANIŞAN *суц.* *килиг:* **BOŞ-BOĞAZ.**

BOŞDANIŞMA *суц.* буш рахунар, пичИ гафар, лагълагъчивал.

BOŞQAB *суц.* бушкъаб; **boşqablar** бушкъапар; **iki boşqab** къве бушкъаб.

BOŞLUQ *суц.* бушлух.

BOTANİK *суц.* ботаник (*ботаника илимдин пешекар*).

BOTANİKA *суц.* ботаника (*набататар чирзавай илим*).

BOTİNKА *суц.* ботинкаяр.

BOY I I *суц.* 1) буй; **boyu qısa** ас-кIан буйдин; **ucaboy oğlan** къакъан буйдин гада; 2) *рах.* къакъанвал; **ağacın boyu** тарцин къакъанвал; 3) *рах.* яргъивал; **otağın boyu** утагъдин яргъивал; II *прил.* буй авай.

BOY II *суц.* чIук (*поэмадин, эпосдин*).

BOYA *суц.* 1) ранг; **yağlı boya** ягълудал гъазурнавай ранг; **sulu boya** акварелдин ранг; **qırmızı boya** яру ранг; 2) тав, колорит; **boyaların əlvanlığı** рангарин яру-цIарувал.

BOYAQ I *суц.* 1) *килиг:* **boya**; 2) рангдай затI; II *прил.* ранг ийидай.

BOYAQCI I *суц.* куьпчи; II *прил.* куьпчидин; **boyaqçı sexi** куьпчана.

BOYAQÇILIQ куьпчивал.

BOYAQLI *прил.* рангнавай.

BOYAMAQ *глагол.* рангуниз вегъин.

BOYANMA *сущ.* **BOYANMAQ** *гла-*
голдикай; рангунал вегъин, рангуник
кутун.

BOYANMAQ *глагол.* ранг къун, ранг
ягъун.

BOYAR I *сущ. тар.* боярин (*ви-*
ликдай Урусатдин пачагълугъда лап
члехи дережада авай кас); II *прил.*
бояриндин; **boyar torpaqları** боя-
риндин накъвар.

BOY-BUXUN *сущ.* тан, къамат, аку-
нар, бедендин кІалуб, буй-бухах; **boy-**
buxununa uyğun тандив къадай; **onun**
boy-buxununa söz ola bilməz адан
къаматдиз гаф авач.

BOY-BUXUNLU *прил.* къакъан буй
авай, иер кІалуб авай, шумал буй авай.

BOYÇİÇƏYİ *сущ.* гьелбе; хьипи
цук.

BOYKOT *сущ.* бойкот (*са кас,*
са шей, са кар жемиятди негъ авун,
адахъ галаз араяр атІун).

BOYLANMAQ *глагол.* 1) килигун,
элкъвена килигун, санай къил экъисна
килигун, са нихъ ятІани элкъвена ки-
лигун; **səs gələn tərəfə boylanmaq** ван
къвезвай патахъ элкъвена килигун;
2) *куьч.* акваз хьун, экъечІун, хкатун;
buludların arxasından günəş boylandı
циферикай рагъ хкатна.

BOYLU I *прил.* 1) къакъан, къа-
къан буй авай; **boylu oğlan** къакъан буй
авай гада; 2) къамат авай, шумал буй
авай, къаматлу, тІарам; **boylu çinarlar**
къаматлу чинарар; 3) *тех.* эцигунрин;
boylu kran эцигунрин кран.

BOYLU II I *прил.* рах. руфунал
залан, кІвачел залан, аялдик квай;
boylu qadın кІвачел залан дишегъли,
аялдик квай дишегъли. II *сущ.* руфунал
заланди, кІвачел заланди, аялдик
квайди.

BOYLU-BUXUNLU *прил.* шу-
мал, иер кІалуб авай, шумал буй авай,
къакъан буй авай; **boylu-buxunlu qız**
шумал буй авай руш.

BOYNUBURUQ *прил.* язух; усал;
бедбахт.

BOYNUBURUQLUQ *сущ.* язух-
вал; бедбахтвал; куьмек авачирвал;
ажузвал.

BOYNUBÜKÜK *прил.* къил ху-
равай.

BOYUN I *сущ.* 1) гардан; къам;
boynunu qucaqlamaq гардан къун; 2)
хев (*пекинин*); 3) *куьгъ.* жуьт (*арабадик,*
файтундик квай къве яц, къве балІан
ва мсб.) 4) къакъанвилиз хкаж хъанвай
чка; II *прил.* гардандин, къамун; **boyun**
siniri гардандин нерви; **boynu armud**
saplağına dönmək гзаф яхун хьун;
boynuna almaq хиве къун; **boyun ә-**
mək гардан кІирун; **boynuna uşaq**
düşmək кІвачел залан хьун; **boynuna**
qoymaq хиве тун; **boynuna uıxmaq**
масадан хивез вегъин; **boynuna yük-**
ləmək са нел ятІани вири кІвалах
вегъин; **boynundan atmaq** негъ авун;
boyun qaçırmaq къил къакъудун;
boynunun ardını görəndə görər вичин
къам акурла аквада; **boynunu vurmaq**
гардан ягъун, къил атІун.

BOYUNBAĞI *сущ.* гарданлух,
хтар (*кагърабаяр, инжияр, гевгъерар*);
inci boyunbağı гевгъердин хтар.

BOYUNCA *послел.* яргъивилихъди;
тІуз; тирвал; **yol boyunca** рехъ тирвал.

BOYUNDURUQ *сущ.* 1) вик (*ара-*
бадик, фургъундик кутІундай гъай-
ванрин гарданбаз); 2) *куьч.* залан пар,
зулум, азаб; **boyunduruqdan qur-**
tulmaq зулумдикай азад хьун.

BOYUNLUQ *сущ.* 1) гарданда тва-
дай чІул (*гъайванрин*); 2) хев (*пекинин*);

3) *мед.* туьтуьх.

BOZBAŞ *суц.* шурва.

BÖCƏK *суц. зоол.* пепе.

BÖHRAN *суц.* четин гьал, дар гьал; **hökumət böhranı** гьукумат авай четин гьал; **kənd təsərrüfatında böhran** хуьруьн майишатдин четин гьал.

BÖHTAN *суц.* буюьгьтен; фитне; **həyasızcasına böhtan atmaq** ягьсуздаказ буюьгьтен вегьин.

BÖHTANÇI *суц.* буюьгьтенчи; фитнечи.

BÖHTANÇILIQ *суц.* буюьгьтенчивал, фитнечивал.

BÖLƏN *суц.* 1) *мат.* масад ви-чиз пайзавай рекъем; 2) са вуч ятлани пайзавай прибор.

BÖLGƏ *суц.* регион; **şimal bölgəsi** кеферпатан регион; *II прил.* региондин.

BÖLGÜ *суц.* паюн, чара авун; **mənzil bölgüsü** квалер паюн; **əmlak bölgüsü** эменни паюн.

BÖLMƏK *глаго.* паюн; **ikiyə bölmək** кьве чкадал паюн; **iyirmini beş bölmək** кьад вадаз паюн.

BÖLÜK *суц.* клеретI, группа.

BÖLÜM *суц.* 1) паюн, чара авун; 2) пай, клус.

BÖLÜM-BÖLÜM *нареч.* клус-клус.

BÖLÜMLÜ *прил.* 1) дробдин; 2) куьлуь; 3) куьлуь авунвай, куьлуь паяриз чара авунвай.

BÖLÜNƏN *I прил.* 1) пай жезвай; 2) *мат.* пай жедай (*рекъем*); **ikiyə bölünən** кьве чкадал пай жедай.

BÖLÜNМƏ *суц.* **BÖLÜNМƏK** *глаголдикай.*

BÖLÜNМƏK *глаго.* 1) пай хьун; **ikiyə bölünmək** кьве чкадал пай хьун; **on beş bölünür** цуд вадаз пайиз жеда; 2) чара хьун; **mənzil fondu bölünüb** квалерин фонд чара хьанва.

BÖLÜŞDÜRMƏK *глаго.* 1) паюн; 2) чара авун.

BÖLÜŞMƏK *глаго.* 1) паюн, пайна чара хьун, пайна гун; 2) *куьч.* ахьяюн, ихтилат авун; **gördüklərini bölüşmək** авур крарикай ихтилат авун.

BÖYRƏK *биол.* I *суц.* дурклун; **böyrək ağrısı** дурклун тла хьун; *II прил.* дурклундин; **böyrək arteriyası** дурклундин артерия.

BÖYÜK *I прил.* 1) члехи; **böyük ev** члехи квал; **böyük kənd** члехи хуьр; **böyük müəssisə** члехи кархана; **böyük ailə** члехи хизан; **böyük göl** члехи вир; **böyük müvəffəqiyyət** члехи агалкьун; **böyük hadisə** члехи вакъиа; 2) тIвар-ван авай, сейли, зурба; **böyük alim** тIвар-ван авай алим; **böyük mütəxəssis** зурба пешекар; *II суц.* члехиди, члехибур; **dəstənin böyüyü** клеретIдин члехиди.

BÖYÜKDƏN-KİÇİYƏ *суц.* члехи-далай-гъвечIдалди; **böyükdən-küçiyə hamı gəlmişdi** члехидалай-гъвечIдалди вири атанвай.

BÖYÜK-KİÇİK *суц.* члехи-гъвечIи вири; **böyük-küçük tanımaq** члехи-гъвечIи вири кваз кьун.

BÖYÜKLÜK *суц.* члехивал.

BÖYÜR *суц.* кьвал.

BÖYÜR-BÖYÜRƏ *нареч.* кьвалаба, кьвал-кьвала аваз.

BÖYÜRMƏ *суц.* **BÖYÜRMƏK** *глаголдикай;* гьайвандин гьараюн; кьув ягьун.

BÖYÜRMƏK *глаго.* гьараюн, кьув ягьун.

BÖYÜRTKƏN *I суц.* 1) мере; 2) мередин вал; **böyürtkən yıgmaq** мерейр кIватIун; *II прил.* мередин; **böyürtkən şirəsi** мерейрин миже.

BÖYÜRTKƏNLİK *суц.* мерелух.

BÖYÜTMƏ *суц.* **BÖYÜTMƏK**

глаголдикай.

BÖYÜTMƏK *глагол*. 1) члехи авун, хвена члехи авун, хвена агакбарун, тербия гун, цана агакбарун; **ana beş oğul böyüdüb** дидеди вад хва члехи авунва; 2) гзафарун, артухарун (*къадар*), члехи авун (*уълчме*); 3) хкажун (*кИвалахда, къуллугъда*); **onu böyütdülər** адан къуллугъ хкажна.

BREZENT I *суц.* брезент, ших (*яцIу ших*); II *прил.* брезентдин.

BRİFİNQ *суц.* брифинг (*куъруь пресс-конференция*); **jurnalistlər üçün brifinq, keçirmək** журналистар патал брифинг тухун.

BRİKET I *суц.* брикет (*прессда чубкъвена раснавай керпич хътин клалубда тунвай затI, материал*); II *прил.* брикетдин.

BRİQADA I *суц.* 1) бригада (*са кар идара ийизвай инсанрин кIватIал*); 2) воен. бригада; **tank briqadası** танкарин бригада; 3) десте; **konduktorlar briqadası** кондукторрин десте; II *прил.* бригададин; **briqada komandiri** бригададин командир.

BRİQADİR *суц.* бригадир, бригададин къил.

BRİLYANT I *суц.* бриллиант (*алмасдикай цIалалIамарна раснавай багъа къаш*); II *прил.* бриллиантдин; **brilyant üzük** бриллиантдин тупIал.

BROM I *суц.* хим. бром (*туьнт ни галай элемент*); II *прил.* бромдин; **brom voltmetri** бромдин вольтметр.

BRON *суц.* 1) брон (*са шей, чка серф авунал эцигнавай къадагъа*); 2) къадагъа алай гъа шей къачуз ихтияр гудай документ.

BRONX I *суц.* анат. бронхар (*жигерар нефес къачудай чкадихъ галкIурзавай турбаяр*); II бронхрин; **bronx**

astması бронхрин астма.

BRONXIT *суц. мед.* бронхит (*бронхар тIа хъунин азар*).

BROYLER I *суц.* бройлер; II *прил.* **broyler fabriki** бройлердин фабрика.

BRUS *суц.* 1) къуд мурцан гъвар, чукъван; 2) *спорт.* къушаба цуърер, тарар.

BRUSELLOYZ I *суц.* бруцеллөз (*гъайванрикай инсанрик акатдай азар*); II *прил.* бруцеллөздин.

BUCAQ I *суц.* 1) пIипI; муртI; **evin bucağı** кIвалин пIипI; 2) къерех; **stolun bucağı** столдин пIипI; 3) *мат.* пIипI; **bucağın zirvəsi** пIипIен кIукI; 4) пIипI (*яшамши жедай чка*); **özümə bir bucaq tapmışam** жуваз яшамши жедай са пIипI (*чка*) жагъурнава; **düzbucaq** дуьз пIипI (90°); **itibucaq** шиш пIипI (90°-дилай агъуз); **korbucaq** чкIай пIипI (90°-дилай виниз).

BUD I *суц.* 1) ятур, эчI; **bud əzələri** ятурдин мускулар; 2) ятурдин як; кIул, кIулан як (*лапагдин, вакIан ва са бязи маса гъайванрин*); **qaxac edilmiş bud** гумадал къурурнавай кIул; II *прил.* ятурдин, эчIен, кIулан.

BUDAQ *суц.* 1) хел, цуърц; **palıdın budaqları** мегъуьн тарцин хилер; **quşlar budağa qondular** къушар хилел ацукъна; 2) *лингв.* табий; **budaq cümləsi** табий предложение.

BUDAMAQ *глагол*. 1) атIун, хилерин кукIушар ягъун; **ağacı budamaq** таран хилерин кукIушар ягъун; 2) хун, кукIварун; 3) куьч. тукIун, рекъин.

BUDDİST *суц.* буддист (*буддизм дин гвай кас*).

BUDDİZM I *суц. дин.* буддизм (*Тибетда, Монголияда, Китайда, Гъиндистанда, Японияда ва мсб. авай дин*); II *прил.* буддизмдин; **buddizm məbədi**

буддизмдин ибадатхана.

BUDUQ *суц.* будугъ (*лезги чIалан группадик акатзавай халкъ*); **buduq dili** будугъ чIал.

BUFET I 1) буфет (*ресторанда ва я идарада недай-хъвадай затIар гудай чка*); 2) буфет (*недай затIар, къапар тадай чIехи икаф*); II *прил.* буфетдин; **bufet qiyməti** буфетдин къимет.

BUFETÇI *суц.* буфетчи (*буфетда къуллугъ ийизвайди*).

BUGÜN *нареч.* къе; **bugün səhər** къе пакамахъ.

BUGÜNKÜ *прил.* 1) къенин, къенин йикъан; **bugünkü gündə** къенин юкъуз; 2) гилан.

BUGÜN-SABAH *нареч.* 1) къе-пака; 2) мукъвара, и мукъвара; **o, bugün-sabah gələcək** ам мукъвара къведа.

BUĞ I *суц.* бугъ; **qaynar buğ** чими бугъ; II *прил.* бугъадин; **buğun istiliyi** бугъадин чимивал.

BUĞA *суц.* 1) бугъа, яц; **arıq buğa** яхун бугъа; 2) *астр.* Бугъа (*гъетерин гаIал*).

BUĞDA *суц.* къуъл.

BUĞLAMA I *суц.* бугълама; II *прил.* бугъламадин.

BUĞUM *суц.* 1) сад-садахъ кукIурнавай (*галкIурнавай, гилигнавай, агуднавай*) паяр; 2) жерге (*сигъ, сад-сада акIай*).

BUXAQ I *суц.* къвед лагъай чене (*куьк инсандин*); II *прил.* къвед лагъай ченедин.

BUXAQLANMA *суц.* **BUXAQLANMAQ** *глаголдикай.*

BUXAQLANMAQ *глагол.* къве чене хъун, як къун, яцIу хъун.

BUXALTER *бах* MÜHASİB.

BUXALTERİYA *бах.* MÜHASİBAT.

BUXALTERLİK *рах.* *бах.* MÜHA-

SİBLİK.

BUXAR I *суц.* 1) бугъ; **su buxarı** цин бугъ; 2) кузвай цIивиндин ва я кIарасдин ял; II *прил.* бугъадин; **buxar generatoru** бугъадин генератор.

BUXARA I *прил.* бухарадин; **buxara papaq** бухара(дин) бармак; II *суц.* Бухара (*Узбекистандин шегьер*).

BUXARI I *суц.* къул; II *прил.* къулан; **buxarının istisi** къулан чимивал.

BUXARLADICI *суц.* бугъ акъуддай аппарат (*яд бугъдиз элкъуьрдай*).

BUXARLAMA *суц.* **BUXARLAMAQ** *глаголдикай.*

BUXARLAMAQ *глагол.* бугъ акъудун.

BUXARLANDIRICI *суц.* *килиг:* **BUXARLADICI.**

BUXARLANDIRMA *суц.* **BUXARLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

BUXARLANDIRMAQ *глагол.* бугъдиз элкъуьрун, бугъ аладарун.

BUXARLANMA *суц.* **BUXARLANMAQ** *глаголдикай.*

BUXARLANMAQ *глагол.* бугъ хъун, бугъдиз элкъуьн.

BUXARLI *прил.* бугъдин.

BUXARÖLÇƏN *суц.* *физ.* бугъ тайинардай аппарат.

BUXARPAYLAYAN *суц.* бугъ пайдайди (*кран, машин ва мсб.*).

BUXARTÖRƏDƏN *суц.* бугъ арадиз гъидай аппарат.

BUXOV *суц.* 1) ракъар (*балкIандин кIвачериз ядай*); 2) галтIам; 3) бухавар, къандалар.

BUXOVLAMA *суц.* **BUXOVLAMAQ** *глаголдикай.*

BUXOVLAMAQ *глагол.* 1) ракъар ягъун; **ati buxovlamaq** балкIандиз ракъар ягъун; 2) бухавар ягъун; 3) *куьч.* ракъаралди (*бухавралди, къандалралди*) сад-садал кутIунун (*дуستاгъар*).

BUXOVLANMA *суц.* **BUXOVLANMAQ** *глаголдиқай.*

BUXOVLANMAQ *глаго.* 1) галтІам ягъун (*балкІандиз*); 2) бухавар (*къандалар*) ягъун.

BUXOVLANMIŞ *прил.* 1) галтІам ягъанвай; 2) бухавар ягъанвай.

BUXOVLATDIRMA *суц.* **BUXOVLATDIRMAQ** *глаголдиқай.*

BUXOVLATDIRMAQ *глаго.* 1) галтІам ягъаз тун; 2) бухавар ягъаз тун.

BUXOVLU *прил. килиг:* **BUXOVLANMIŞ.**

BUXOVLUQ *суц.* 1) кек (*гъайвандин*) какурдай ракъ; 2) ашукъ (*гъайвандин*).

BUXTA I *суц.* бухта (*гъуьлуьн гъвечли кьер, гимийривай акъвазиз жедай чка*); II *прил.* бухтадин.

BUKET *суц.* 1) кІунчІ (*цукверин*); 2) букет (*са затІуник квай нийрин ва дадарин вири кІватІал*).

BUKİNİST I *суц.* букинист (*къит ва куьгъне табар маса къачуз гудай кас*); II *прил.* букинистдин; **bukinist mağazası** букинист магазин.

BUKLET *суц.* буклет.

BUKLİ *суц. рах.* бурма чІарар (*къилин бурма авунвай чІарар*).

BUKOLİK *прил.* буколик; **bukolik şeir** буколик шиир.

BUKOLİKA *суц.* буколика (*чубандин уьмуьр идеалдай гъисабна теснифзавай поэзия*).

BUKSİR *суц.* 1) буксир (*маса гимияр едегдиз къачуна чІугвадай гимии*); 2) буксирдин цІил.

BUQƏLƏMUN *суц.* 1) зоол. хамелеон (*вичин хамунин ранг вич яшамии жезвай чкайра авай затІарихъ къадайвал дегиишардай, хур галчІурдай, са тІимил чурчулдиз ухишар авай гъайван*).

2) *куьч.* къве чин алай инсан.

BUQƏLƏMUNLUQ *суц.* хамелеонвал.

BULAQ I *суц.* 1) булақ; **soyuq булақ** къайи булақ; 2) *куьч.* чешме; **xalq yaradıcılıǵı булаǵı** халкъдин яратмишунрин чешме; II *прил.* булақдин; **булақ суу** булақдин яд.

BULAMA I *суц.* булама; тІан.

BULAMA II *суц.* **BULAMAQ I** *глаголдиқай.*

BULAMA III *суц.* **BULAMAQ II** *глаголдиқай.*

BULAMAC *суц.* 1) гъуьруьн хапІа; 2) гъуьруьн кепекдин жими ем (*гъайванриз*).

BULAMAQ I *глаго.* 1) хкуьрун, какадарун; **südü bulamaq** нек какадарун; 2) галтадун; **başını bulamaq** къил галтадун; 3) къекъуьрун; **it quyuǵunu bulayır** кицІи тум къекъуьрзава.

BULAMAQ II *глаго.* 1) къацІурун; 2) мурдарарун.

BULANDIRMA *суц.* **BULANDIRMAQ** *глаголдиқай.*

BULANDIRMAQ *глаго.* рагъуларун, къалу авун; **duru suyu bulandırmaq** дуру яд рагъуларун.

BULANIQ *прил.* рагъул, къалу; **bulanıq su** рагъул яд, къалу яд.

BULANIQLIQ *суц.* 1) рагъулвал, къалувал; 2) тайинсузвал, гъавурда гъат тийирвал.

BULANMA I *суц.* **BULANMAQ I** *глаголдиқай.*

BULANMA II *суц.* **BULANMAQ II** *глаголдиқай.*

BULANMAQ I *глаго.* 1) рагъул хъун, къалу хъун; 2) акахъун; **ara bulandı** ара акахъна.

BULANMAQ II *глаго.* 1) юзун, галтад хъун; 2) гъарнихъ алчуд хъун (*вацІ, рехъ*), гъарнихъ къекъуьрун,

патахъарун (*мес. гъуэлягъди вичин тан*); **ilan kimi bulanmaq** гъуэлягъ хъиз патахъ хъун.

BULANTI *суц.* 1) рагъулар; чирк; кІане амукъайбур; 2) къацІанвай затІ; 3) экъуьчдай гъал.

BULAŞDIRMA *суц.* **BULAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

BULAŞDIRMAQ *глагол.* къацІурун, чиркинарун.

BULAŞIQ *прил.* 1) къацІанвай, чиркин; 2) ягълуйрай къацІанвай; 3) чухъвенвачир.

BULAŞIQLIQ *суц.* къацІанвайвал, чиркин гъал.

BULAŞMA *суц.* **BULAŞMAQ** *глаголдикай.*

BULAŞMAQ *глагол.* къацІун, чиркин хъун.

BULDOQ *суц.* бульдог (*кицІерин жинс*).

BULDOZER I *суц.* бульдозер; II бульдозердин.

BULDOZERÇI *суц.* бульдозердал кІвалахзавайди.

BULĖUR *диал.* куэлюь авунвай къуэьл.

BULKA *суц.* тІунутІ (*лацу гъуэруьн*).

BULUD I I *суц.* 1) циф (*цавун*); **aĖ buludlar** лацу цифер; 2) рикІин гъал (*пашманвал, фикирлувал*) вилерай, чинай акун; II *прил.* цифедин; **bulud kölgəsi** цифедин хъен; III рикІ хунин гъал; **bulud kimi dolmaq** шехъдай гъалдиз атун.

BULUD II *суц. диал.* чІехи къаб.

BULUDCUQ *суц.* гъвечІи циф.

BULUDLANMA *суц.* **BULUDLANMAQ** *глаголдикай.*

BULUDLANMAQ *глагол.* 1) кІевун, кІев хъун, къун; **göy üzü buludlandı** цав цифеди къуна; 2) гъалчІ хъун,

циф акъалтун, чІимел хъун; **hava buludlanır** гъава цифеди къазва.

BULUDLU *прил.* 1) циф алай; 2) гъалчІай, циф авай, чІимел.

BULUDLUQ *суц.* циферин кІватІал.

BULUDLULUQ *суц.* цифер кІватІ хъунин дережа.

BULUDSUZ *прил.* 1) циф алачир; алахъай; 2) *куьч.* ачух, михъи; **buludsuz səma** циф алачир цав.

BULUDSUZLUQ *суц.* циф алачирвал; алахъайвал.

BULUĖ *суц.* яшарин тамамвал, акъул балугъвал.

BULUNMA *суц.* **BULUNMAQ** *глаголдикай.*

BULUNMAQ *глагол.* 1) алаз хъун, аваз хъун; 2) иштирак авун; 3) хъун, атун; *çixışda bulunmaq* экъечІна рахун.

BULVAR I *суц.* 1) бульвар (*къеве къерехдани тарар авай гъяркъуь аллея, куьче*); II бульвардин; 2) эдебсуз, шит; **bulvar ədəbiyyatı** бульвардин эдебият.

BULYON I *суц.* шурпа; **toyuq bulyonu** вечерен шурпа; II *прил.* шурпадин.

BUM I *суц. спорт.* бум (*алгъай цуьр*).

BUM II *суц. рач.* тарап-туруп.

BUMAZE I *суц.* памазин (*чІичІавай памбаг нарча*); II *прил.* памазиндин; **bumaze köynək** памазин перем.

BUMBULAŞIQ *прил.* гзаф къацІанвай.

BUMBUZ *прил.* гзаф къайи, мурк хъгин.

BUMBUZLUQ *суц.* гзаф къайивал, гзаф мекъивал.

BUMERANQ *суц.* бумеранг.

BUNCA *нареч.* акъван; гъакъван.

BUNCUL *суц. диал.* 1) шир ядай шётка; 2) цуьрц, хел.

BUNKER I *суц.* 1) бункер (*техил*,

цIивин ва маса шейэр хуьн патал раснавай чка); 2) бетондикай раснавай чуьнуьх жедай чка. II прил. бункердин.

BUNKERÇI суц. бункерчи.

BUNKERLƏMƏ суц. **BUNKER-LƏMƏK** глаголдикай.

BUNKERLƏMƏK глаг. бункер ацIурун.

BUNSUZ нареч. им галачиз; **bunsuz işi başa çatdırmaq olmaz** им галачиз кIвалах кьилиз акъудиз жедач.

BUNT суц. бунт (гьукуматдиз акси яз кьарагьун).

BUNTÇU суц. бунтчи.

BUNTÇULUQ суц. бунтчивал.

BUR суц. тех. бур (буругьда кьван эгьуьндай бурав авай машин).

BURA I суц. инаг, и чка; **bura yaxşı yerdir** инаг хьсан чка я. II нареч. иниз; **sən bura niyə gəlmisən?** вун иниз вучиз атанвайди я?

BURADA нареч. ина, инал; **sən çoxdan burada işləyirsən?** вуна фадлай ина кIвалахзавани?

BURADACA нареч. гьа ина, гьа инал; **buradaca dayan** гьа инал акъваз.

BURADAKI прил. инин, инай тир; **buradaki kəndlər** инин хуьрер; **buradaki insanlar** инай тир инсанар.

BURADAN нареч. инай, инлай, и чкадай; **onlar buradan tez getdilər** абур инай фад хьфена.

BURAĞAN суц. 1) тIурфан, кьати гар, гужлу жинжи гар; 2) яд элкьведай чка (вацIун, гьуьлуьн), гургур, чаламбар (диал); **burağana düşmək** гургурдиз аватун.

BURAĞANC суц. диал. бурав, урукул.

BURAXDIRILMA суц. **BURAXDIRILMAQ** глаголдикай.

BURAXDIRMA суц. **BURAXDIRMAQ** глаголдикай.

BURAXDIRMAQ глаг. ахьайиз тун, азад ийиз тун.

BURAXICI I прил. ахьайзавайди; II суц. типогр. акъудзавайди (газет, журнал, ктаб).

BURAXILIŞ суц. 1) акъудун; гьасил авун; **ərzaq buraxılışı** недай-хьвадай затIар акъудун (гьасил авун); 2) ахьаяйбур (мектеб, институт ва мсб. куьтягьнавай инсанрин кIватIал); **bu il məktəbin buraxılışı böyükdür** цIи мектеб куьтягьайбурун кьадар гзаф я; 3) акъудун, чап авун, басма авун; **qəzetin buraxılışı** газет акъудун; 4) ахьаюн, гун; **dərman buraxılışı** дарман ахьаюн; 5) кардик кутун; **obyektin buraxılışı** объект кардик кутун; 6) акъуднавай вахт; **dərmanın buraxılış tarixi** дарман акъуднавай вахт.

BURAXILMA суц. **BURAXILMAQ** глаголдикай.

BURAXILMAQ глаг. 1) ахьаюн; 2) ихтияр гун, ихтияр аваз хьун; 3) азад хьун, хилас хьун; 4) разивал хьун; **buraxılmaq söhbəti** разивал хьунин суьгьбет.

BURAXMA I суц. 1) ахьаюн, гун; 2) ихтияр гун; **imtahana buraxma** имтигьандиз физ ихтияр гун.

BURAXMA II прил. 1) гуьзчивал алачир, вил алачир, иесуз; 2) кьилел кас алачир, килигдай кас авачир.

BURAXMAQ глаг. 1) ахьаюн, физ ихтияр гун; 2) разивал гун; 3) маса гун; **mağazadan mal buraxmaq** магазиндай мал маса гун; 4) чара авун; **pul buraxıb** пул чара авунва; 5) тун, туна яргьи (чIехи) авун (мес. чуру, чIарар, кикер); **saqqal buraxmaq** чуру туна яргьи авун; 6) азад авун; **həbsxanadan buraxmaq** дустагьдай азад авун; 7) гьасил авун; **yüksək keyfiyyətli**

məhsul buraxmaq вини еридин малар гъасил авун; 8) басма авун; **kitab buraxmaq** ктаб басма авун; 9) гадарун; **sən tərsliyi burax** вуна терсвал гадара; 10) акъвазарун; **işi buraxmaq** кІвалах акъвазарун.

BURALI *прил.* инин, инай тир; **biz burahıyq** чун инай я.

BURA-ORA *нареч.* иниз-аниз; инихъ-анихъ.

BURASI *суц.* инаг; и месэла; **burası var ki** и месэла ава хъи; **burası bizə aydın deyil** инаг чаз чизвач.

BURAYA *нареч.* иниз; инал; **buraya qədər** инал къван.

BURAZ I *суц.* 1) цІил, еб, трос; 2) лап яцІу цІил (*гими гъуьлуьн кърехдиз атайла кутІундай*); II *прил.* цІилинин, епинин, тросдин.

BURAZLAMA *суц.* **BURAZLAMAQ** *глаголдикай.*

BURAZLAMAQ *глагол.* кІеви авун, галкІурун; гими цІилералди кърехда кутІунун (*ци тухун тавун патал*).

BURAZLANMA *суц.* **BURAZLANMAQ** *глаголдикай.*

BURAZLANMAQ *глагол.* кІеви хъун, алкІун; кукІун; атана кърехда акъвазун (*гими*).

BURAZLI *прил.* цІил галай, трос галай.

BURCLAMA *суц.* **BURCLAMAQ** *глаголдикай.*

BURCLAMAQ *глагол.* набататар тІурари цуьк акъудна цІйи уьмуьрдал элячІун.

BURCUXMA *суц.* **BURCUXMAQ** *глаголдикай.*

BURCUXMAQ *глагол.* тІурутІум квай хъиз юзун, динждиз ацукъ тавун.

BURCUTMA *суц.* **BURCUTMAQ** *глаголдикай.*

BURCUTMAQ *глагол.* рах. юзаз-юзаз кърехъун.

BURDA *нареч.* рах. килиг; **BURADA.**

BURDURMA *суц.* **BURDURMAQ** *глаголдикай.*

BURDURMAQ *глагол.* 1) звар гуз тун; 2) бурма ийиз тун; 3) хеси авун.

BURĖAC *суц.* кърмишдай затІ; **saatın burĖacı** сятдин кърмишдай затІ.

BURĖACLI *прил.* кърмишдай затІ авай; **burĖaclı oyuncaq** кърмишдай затІ авай кърмишдагъ.

BURĖU I I *суц.* 1) бурав; 2) дрель (*буравдин са жуьре*); 3) урукул; 4) шуьшедай кІумп акъуддай бурав; 5) къалпагъ; II *прил.* буравдин, дрелдин, урукулдин.

BURĖU II *суц.* цІвелин таран тІвал.

BURĖUC *суц.* гьалкъа, къил къилик кІанвай элкъвей цар.

BURĖUĖIĖƏYI *суц.* бот. звар алай цуьк.

BURĖUITİLƏYƏN *суц.* бурав хци ийидайди.

BURĖULAMA I *суц.* **BURĖULAMAQ I** *глаголдикай.*

BURĖULAMA II *суц.* **BURĖULAMAQ II** *глаголдикай.*

BURĖULAMAQ I *глагол.* тІеквен акъудун, буравдалди тІеквен акъудун.

BURĖULAMAQ II *глагол.* яцІу симинив кутІунун.

BURĖULANMA I *суц.* **BURĖULANMAQ I** *глаголдикай.*

BURĖULANMA II *суц.* **BURĖULANMAQ II** *глаголдикай.*

BURĖULANMAQ I *глагол.* тІеквен акъатай гьал.

BURĖULANMAQ II *глагол.* кутІунавай гьал.

BURĖULATMA I *суц.* **BURĖU-LATMAQ I** *глаголдикай.*

BURĖULATMA II *суц.* **BURĖU-LATMAQ II** *глаголдикай.*

BURĖULATMAQ I *глаго.* тѣквен акъудиз тун.

BURĖULATMAQ II *глаго.* кутла-низ тун.

BURXAC *суц.* яд элкѣведай чка (*вацлун, гьуьлуьн*).

BURXUDULMA *суц.* **BURXU-DULMAQ** *глаголдикай.*

BURXUDULMAQ *глаго.* элкѣуьрун, алчударун.

BURXUQ *прил.* элкѣуьр хъанвай; акъатнавай (*гьил, кѣвач*).

BURXULMA *суц.* **BURXULMAQ** *глаголдикай.*

BURXULMAQ *глаго.* элкѣуьр хъун; акъатун; **ауағим burxulub** *зи кѣвач акъатнава.*

BURXUNTU *суц.* акъатун (*тлуб, гьил, кѣвач ва мсб.*)

BURXUTMA *суц.* **BURXUTMAQ** *глаголдикай.*

BURXUTMAQ *глаго.* элкѣуьрун, акъудун (*гьил, кѣвач ва мсб.*)

BURJUA *тар. суц.* буржуа (*буржуазиядин векил*).

BURJUA-ДЕМОКРАТИК *тар. прил.* буржуа-демократик; **burjua-demokratik inqilabı** *буржуа-демократик инкѣилаб.*

BURJUAZIYA *суц.* буржуазия (*капитализмда агъавал ийизвай синиф*).

BURJUJY *рах. I суц.* буржуй (*буржуадиз нифретвилелди лугъудай гаф*); *II прил.* буржуйдин.

BURLAK *куьгь. I суц.* бурлак (*виликди вацлалай фидай гимияр кьерехдай цилералди ялдайди*); *II прил.* бурлакдин.

BURLAKLIQ *суц.* бурлаквал.

BURMA I *суц.* **BURMAQ** *глаголдикай;* 1) алчуд хъун; 2) алчударнавай, звар ганвай зат; 3) *анат.* ятурдин кѣларабдин кьил; 4) чѣикъ; 5) хеси авун; *II прил.* 1) алчударнавай, звар ганвай; 2) элкѣуьрдай, алчудардай; 3) тѣквенар акъуддай.

BURMABIĖ *прил.* алчударнавай спелар авай.

BURMA-BURMA *прил.* 1) бурма; **burma-burma saçlar** *бурма чѣларар;* 2) алчударнавай; 3) звар ганвай, храй.

BURMABUYNUZ *прил.* элкѣвей крчар.

BURMAC I *суц.* жуклум; **burmac qopartmaq** *жуклум акъудун.*

BURMAC II *суц.* кѣларасдин ва я ракъун лаш (*еб ва я зунжур ялна тларамдиз къадай*).

BURMACA *суц.* балкѣландин къулухъ кѣвачерин азар.

BURMAQ *глаго.* 1) звар гун; **biĖini burmaq** *спелриз звар гун.* 2) бурма авун; **saçını burmaq** *чѣларар бурма ийиз тун;* 3) элкѣуьн, элкѣуьрун; **maşını sağa burmaq** *машин эрчѣи патаз элкѣуьрун;* **boynunu burub oturmaq** *фагъирдаказ ацукъун.*

BURMATEL I *прил.* 1) бурма чѣларарин; **burmatel oĖlan** *бурма чѣларарин гада;* 2) къадардилай артух чѣгай.

BURNUDIĖ *прил.* 1) битѣиш (*кѣвенкѣ винелди экъис хъайи гьвечѣи нер алайди*); 2) *куьч.* лавгъа, дамах гвай.

BURNUDIĖLIK *суц.* такабурвал, дамах гвайвал, лавгъавал.

BURNUƏYRİ *прил.* 1) нер патахъ; 2) *куьч.* кефидик фад хкѣадай, хъел мукъвал алай, бейкеф жедай, хъелдай.

BURNUƏYRİLİK *суц.* хъел атун, кефидик хкѣлун, бейкеф хъун,

гуьгьуьл хун.

BURNUUZUN прил. 1) яргъи нер алай, нер яргъи; 2) *куьч.* къадардилай артух (*гиртан*) гъар вуч хъайитІани (*вичиз талукъ тушир, герек тушир карни*) чириз алахъдай.

BURNUUZUNLUQ суц. 1) нер яргъивал; 2) гиртанвал; **burnuuzunluq onun köhnə adətidir** гиртанвал адан куьгъне адет я.

BURNUYASTI прил. гъяркъуь нер алай, нер гъяркъуь.

BURNUYASTILIQ суц. гъяркъуь нер алайвал, нер гъяркъуьвал.

BURNUYEKƏ I прил. чІехи нер алай; II суц. чІехи нер алай инсан.

BURNUYEKƏLİK суц. чІехи нер алайвал.

BURNUZILIQI прил. диал. 1) *нерецІ (нерай авахъдай, гъамиша нерикай кІвахъзавай)*; 2) *куьч.* жегъил, тежрибасуз, наши.

BUROV суц. *тех.* бурав, урукул.

BURSA суц. бурса (*ипек парчадин са жуьре*).

BURU суц. эцядай хътин тІал; **qarın burusu** руфунин эцядай хътин тІал.

BURUCU I суц. элкъуьрзавайди; II прил. элкъуьрзавай; **burucu maşın** элкъуьрзавай машин.

BURUQ I I прил. 1) звар ганвай, алчударнавай; **buruq sap** звар ганвай гъал; 2) зварар алай, алчуд хъанвай; 3) хеси авур; **buruq qoç** хеси авур гъер; II суц. бурма, бурма авунвай чІарар.

BURUQ II I суц. 1) къуй, буругъдин къуй; **neft buruğu** нафтІадин къуй; 2) буругъдин вышка; II прил. къуйдин, буругъдин вышкадин; **buruq avadanlığı** къуйдин аваданлух.

BURUQ III суц. *тех.* кран (*залан шейэр хкаждай механизм*).

BURUQ-BURUQ прил. алчударнавай, звар ганвай, зварар алай.

BURUQBUYNUZ прил. зварар алай крчарин; **buruqbunuz keçi** зварар алай крчарин цІегъ.

BURUQÇU I суц. гъайванар ахта ийизвайди.

BURUQÇU II суц. буругъ эгъуьндайди.

BURUQQAZAN суц. *килиг:* **BURUQÇU**.

BURUQLARARASI прил. буругърин ара.

BURULĖAN I 1) яд элкъведай чка (*вацІун, гъуьлуьн*); 2) *куьч.* зарб квай гъерекат; 3) алчуд жедай; 4) *куьч.* сад-садан гуьгъуьна аваз къвезвай; **xəyallar burulĖanı** сад-садан гуьгъуьна аваз датІана къвезвай фикирар; II прил. элкъведай чкадин; **burulĖanın gücü** элкъведай чкадин гуж.

BURULĖANLI прил. къати, алчуд жедай.

BURULMA I суц. **BURULMAQ** глаголдикай; 1) элкъуьн; **ipin burulması** еб элкъуьн; 2) алчудун; 3) къакъажун; II прил. элкъуьнин; алчудунин; къакъажунин; **burulma bucağı** элкъуьнин пІипІ.

BURULMAQ глаг. 1) элкъуьн, звар акъалтун, алчуд хъун, аруш хъун; 2) алчуд жез хкаж хъун (*руг, гум*); 3) хеси хъун, ахта хъун; 4) бурма хъун.

BURULMUŞ прил. 1) элкъвенвай, звар акъалтнавай, алчуд хъанвай; 2) хеси хъанвай, ахта хъанвай; 3) бурма хъанвай.

BURULU прил. звар акъалтнавай, алчуд хъанвай, бурма авунвай.

BURUM суц. 1) хара (*руквадин*,

гумадин ва мсб); **qara tüstü burumlari** чТулав гумадин хараяр; 2) *тех.* гьалкъа, къил къилик ккІанвай элкъвей цІар.

BURUMLANMA *суц.* **BURUMLANMAQ** *глаголдикай.*

BURUMLANMAQ *глагол.* 1) алчуд жез хкаж хъун (*руг, гум*); 2) чукурун, зверун, зарбдиз фин (*вацІ, сел*).

BURUN I *суц.* 1) нер, тІиш (*инсандин, гъайвандин*); **burun ucu** нерин кІуф; 2) гимидин, лубткведин вилик пад; кІуф; **gəminin burnu** гимидин кІуф; **ayaqqabının burnu** кІвачин къапарин кІуф; 3) *геогр.* тІиш (*гъуьлун къерехдикай кІвенкІ алаз циз гъахънавай къурамаатдин чІехи чІук*); II *прил.* нерин; **burun sümüyü** нерин кІараб; **burnunu yuxarı tutmaq** жув вине къун, фурс къачун; **burnunun ucu göynəmək** цІигел хъун.

BURUNADÖYMƏ *суц.* нер ягъун (*картарин къугъун*).

BURUNALTI *нареч.* гзаф явашдиз, ван акъат тийиз; **burunaltı danışmaq** гзаф явашдиз рахун.

BURUNARASI *прил. анат.* нерин арадин; **burunarası sümüklər** нерин арадин кІарабар.

BURUN-BOĞAZ *прил. анат.* нерни туьд.

BURUN-BURUNA *нареч.* чин-чинал, мукъвал.

BURUNCUQ *суц.* гъвечІи нер.

BURUNÇIÇƏK *суц. бот.* алафдин векьин са жуьре.

BURUN-DAMAQ *прил. анат.* неринни сивин къавун.

BURUN-DODAQ *прил. анат.* неринни пІузаррин.

BURUNGƏLMƏ *суц. вет.* сакъав азар (*балкІанрик ва маса кек квай*

гъайванрик акатдай азар).

BURUN-QULAQ-BOĞAZ *прил.* **həkimī, xəstəlikləri** гафарихъ галаз санал менфят къачуда; **burun-qulaq-boğaz həkimī** нерин-япарин-туьтерин духтур.

BURUNLAMA *суц.* **BURUNLAMAQ** *глаголдикай.*

BURUNLAMAQ *глагол.* кІевера тун (*са вуж ятІани*), гужар авун.

BURUNLANMA *суц.* **BURUNLANMAQ** *глаголдикай.*

BURUNLANMAQ *глагол.* чубъкуьн; дарвал гун; гужар авун; азият гун; зулум авун.

BURUNLAŞMA *суц.* **BURUNLAŞMAQ** *глаголдикай.*

BURUNLAŞMAQ *глагол.* 1) рах. векьи хъун; 2) кукІун, дяве хъун, экъуьгъунар авун, сепарар гун.

BURUNOTU *суц.* бурнивут (*лап куьлуьз регъвей, нериз чІугвадай туьтуьн ва я тенбек*).

BURUNOVMASI *суц.* 1) рикІ тІарун, рикІиз тади гун, къарсатмишун; 2) зурзурун.

BURUNSUZ *прил.* нер алачир, цІуцІ кумачир, кІуф кумачир.

BURUNTAQ *суц.* нер чубъкъвена къадай затІ.

BURUNTAQLAMA *суц.* **BURUNTAQLAMAQ** *глаголдикай.*

BURUNTAQLAMAQ *глагол.* гъайвандин кІуф епинив ялун.

BURUNTAQLATMA *суц.* **BURUNTAQLATMAQ** *глаголдикай.*

BURUNTAQLATMAQ *глагол.* гъайвандин кІуф епинив ялиз тун.

BURUNTAQLIQ *суц.* гъайвандин (*балкІандин, деведин ва мсб.*) кІуфал гьалдун патал еб ва я чІул.

BURUNÜSTÜ *суц.* нерин тар;

нерин тахта (*къве вилин арада авай чка*); 2) къенердал жедай гишир.

BURYAT I суц. бурят (*1 халкъдин тIвар; 2 гьа халкъдин векил*); II прил. бурятдин, бурятрин; **buryat adətləri** бурятрин адетар.

BUSƏ суц. шаир. темен; **busə vermək** темен гун.

BUŞLAT суц. бушлат (*рапар ягъай чими, куьруь пальто*).

BUŞMEN суц. бушмен (*1 Къибле-патан Африкадин тайифадин тIвар; 2 гьа тайифадин векил*).

BUŞOTU суц. бот. тере хьтин векь.

BUTA I суц. 1) ахъа тахъанвай цуьк, цуькведин тIур; кIурукI (*диал*); 2) бадамдиз ухшар нехиш.

BUTA II суц. металл цIурурун патал къаб (*цIуз давам гудай материалдикай авунвай*).

BUTADIYEN I суц. бутадиен; II прил. бутадиендин; **butadiyen kauçuku** бутадиендин каучук.

BUTAFOR суц. 1) бутафордин реквизи тIазурдай устIар; 2) театрдин бутафориядиз килигдайди.

BUTAFORIYA I суц. бутафория (*1 театрда къугъавзвай пьесайриз герек тир затIар; 2 куьч. къалп шикил, къалп акунар; ягъалмишун патал раснавай затI*).

BUTALANMA суц. **BUTALANMAQ** глаголдикай.

BUTALANMAQ глаг. ахъа тахъанвай цуькведа хьун.

BUTALI прил. бадамдиз ухшар гиширар алай; **butalı parça** бадамдиз ухшар гиширар алай парча.

BUTAN I суц. хим. бутан; II прил. бутандин.

BUTERBROD суц. бутерброд (*гъери, ниси, колбаса мсб. эцигнавай*

фан кIус).

BUTİLEN I суц. хим. бутилен; II прил. бутилендин.

BUTİROMETR суц. хим. бутирометр (*некледа гъеридин дережа тайинардай алат*).

BUTULKA I суц. бутылка, шуьше; II прил. бутылкадин; шуьшедин; **butulka pivəsi** бутылкадин пиво; **butulka zavodu** бутылкадин завод.

BUYNUZ I суц. 1) карч; **maral buynuzları** миргин крчар; 2) *рах. дакIур чка*; II прил. крчунин.

BUYNUZABƏNZƏR прил. крчуниз ухшар авай.

BUYNUZABƏNZƏRLİ суц. крчуниз ухшар авайвал.

BUYNUZCUQ суц. тIур.

BUYNUZCUQMEYVƏ суц. бот. сирсил.

BUYNUZGÜLÜ суц. бот. цин набатат (*векъиз ухшар*).

BUYNUZQUYRUQLAR суц. крчар алай пепеяр.

BUYNUZLAMA суц. **BUYNUZ-LAMAQ** глаголдикай.

BUYNUZLAMAQ глаг. 1) крчаривди ягъун; 2) крчарикай къун; **qoçu buynuzlamaq** гьер крчарикай къун; 3) куьч. чуькъвена арадай акъудун.

BUYNUZLANMA суц. **BUYNUZ-LANMAQ** глаголдикай.

BUYNUZLANMAQ глаг. 1) сада сад крчаривди ягъун; 2) куьч. чуькъуьн; гужар авун; азиат гун.

BUYNUZLAŞMA суц. **BUYNUZ-LAŞMAQ** глаголдикай.

BUYNUZLAŞMAQ глаг. 1) крчаривди ягъун; 2) крчар элукъарун.

BUYNUZLU I прил. крчар алай; **buynuzlu gürzə** крчар алай гуьрзе; **buynuzlu torağay** крчар алай

пIапIиш; II *суц.* 1) эркек мирг; 2) крчар алай пепе.

BUYNUZLU *прил.* крчар алай.

BUYNUZSUZ *прил.* кабач, крчар алачир; **buynuzsuz inək** кабач кал.

BUYNUZSUZ *прил.* крчар алачир.

BUYNUZSUZLUQ *суц.* кабачвал.

BUYNUZŞƏKİLLİ *прил.* крчуниз ухшар авай.

BUYNUZVARİ *прил. килиг:* **BUYNUZŞƏKİLLİ**.

BUYRUQ *суц. рах.* 1) буйругъ, эмир; **buyruq vermək** эмир гун; 2) тапшуругъ; **buyruğa əməl etmək** тапшуругъ кылиз акъудун.

BUYRUQCUQ *суц.* са гъвечи тапшуругъ.

BUYRUQÇU *суц.* 1) буйругъчи, буйругъар гузвайди, кар кыле тухузвайди; 2) пачагъ, гъаким, агъа.

BUYRUQÇULUQ *суц.* буйругъчивал.

BUYRUQLU *суц.* буйругъар тухудайди, герек чкадиз ракъурдай къуллугъчи.

BUYUXMA *суц.* 1) къана чIагун; 2) жувавай жув квахъайвал.

BUYURMA *суц.* **BUYURMAQ** *глаголдикай.*

BUYURMAQ *глаго.* 1) буйругъ гун, эмир авун; 2) хушвилелди тавакъу авун, тIалабун.

BUYURTMA *прил. рах.* кылди тIалаб авур; **buyurtma kostyum** кылди тIалаб авуна цуз тур костюм.

BUYURTMAQ кылди тIалаб авун.

BUYURUCU *суц.* буйругъ гудайди.

BUYURULMA *суц.* **BUYURULMAQ** *глаголдикай.*

BUYURULMAQ *глаго.* буйругъ гана ракъурун.

BUZ I *суц.* 1) мурк; **buz bağlamış su**

муркIади къунвай яд; 2) *куьч.* къайивал; **onların arasındaki buz əridi** абурун арада авай къайивал алатна; II *прил.* муркIадин; **buz yolu** муркIадин рехъ; ◇ **buz kimi** мурк хътин; **buz baltası** чан кIеви, сагълам; **o, buz baltası kimidir** адан чан кIеви я, ам сагълам я; **ürəyini buz kimi saxla** секин хъухъ, архайин хъухъ.

BUZAXINI *суц.* муркIар цIрана авахъун.

BUZDAĞI *суц.* 1) муркIадин къаябар (*дагъларай дерейриз авахъдай муркIар*); 2) айсберг (*гъуьле сирнавадай муркIадин дагъ*).

BUZƏ *суц.* буза (*къезил ички*).

BUZƏK *суц.* гъвар; мая.

BUZƏMƏLƏGƏLMƏ *суц. геогр.* мурк арадиз атун.

BUZXANA *суц.* 1) къайсархана, мурк хуьдай чка; 2) къаюв къаз тадай чка.

BUZKƏSƏN *суц.* мурк атIудай алат.

BUZQIRAN *суц.* муркIар куьIвариз рехъ ахъайдай гими.

BUZLAQ I *суц.* муркхана; II *прил.* муркханадин; **buzlaq bitkiləri** муркханадин набататар.

BUZLAQALTI *прил.* муркханадин кIаник квай; **buzlaqaltı sular** муркханадин кIаник квай ятар.

BUZLAQARDI *прил.* муркханадилай гуьгъуьнин.

BUZLAQŞÜNAS *суц. геогр.* муркханаяр чирдай кас.

BUZLAQŞÜNASLIQ *суц.* муркханаяр чирдай илим.

BUZLAMA *суц.* **BUZLAMAQ** *глаголдикай.*

BUZLAMAQ *глаго.* 1) мурк къун; 2) *куьч.* мекъи хъун, тIакъун, къаю къун.

BUZLANDIRMA *суц.* **BUZLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

BUZLANDIRMAQ *глаго.* муркIа-див къаз тун.

BUZLANMA *суц.* **BUZLANMAQ** *глаголдикай.*

BUZLANMAQ *глаго.* муркIади къун.

BUZLANMIŞ *прил.* муркIади къунвай.

BUZLARARASI *прил.* муркxанадин арадин.

BUZLAŞMA *суц.* **BUZLAŞMAQ** *глаголдикай.*

BUZLAŞMAQ *глаго.* муркIади къун.

BUZLU *прил.* муркIадин; **buzlu qaya** муркIадин къаяб.

BUZLUQ *суц.* муркxана.

BUZLULUQ *суц.* мурк къунин дережа.

BUZOV I *суц.* дана; **buzov dami** данаяр хуьдай парах; II *прил.* данадин; **buzov әti** данадин як.

BUZOVLAMAQ *глаго.* дана хун, кали хун.

BUZOVLUQ *суц.* 1) *анат.* данайрин парах; 2) данайрин кун, дана хьиядай чка, къур.

BUZOVOTARAN *суц.* данарбан; данаяр хуьзвай нехирбан.

BUZYARAN *суц.* мурк кукIвардай гими.

BÜDCƏ I *суц.* бюджет; **dövlət büdcəsi** гьукуматдин бюджет; **ailə büdcəsi** хизандин бюджет; II *прил.* бюджетдин.

BÜDRƏK *прил.* кIвач галкIадай; **büdrək at** кIвач галкIадай балкIан.

BÜDRƏMƏ *суц.* **BÜDRƏMƏK** *глаголдикай.*

BÜDRƏMƏK *глаго.* 1) кIвач галкIун; **onlar daşlı yolda tez-tez büdrəyib yuxılırdılar** абур къванцин рекъе фад-

фад кIвач галкIиз алабар жезвай; 2) *куьч.* пис рекъе гьатун.

BÜDRƏYƏ-BÜDRƏYƏ *нареч.* кIвач галкIиз-галкIиз.

BÜKDÜRMƏ *суц.* **BÜKDÜRMƏK** *глаголдикай.*

BÜKDÜRMƏK *глаго.* къвечIилариз тун.

BÜKƏLƏMƏ *суц.* **BÜKƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

BÜKƏLƏMƏK *глаго.* элкъуьрун, алчударун.

BÜKƏLƏNMƏ *суц.* **BÜKƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

BÜKƏLƏNMƏK *глаго.* алчуд хъана кIватI хьун, кIем хьиз хьун.

BÜKMƏ *суц.* **BÜKMƏK** *глаголдикай;* 1) гьалнавай (*акъалжнавай*) чар (*ва я маса затI*); 2) алчударна кIватIнавай пек; 3) рулет (*къене ширин затIар аваз тинидикай чрадай*); 4) буюкме (*Къубада чразвай ширинлук*).

BÜKMƏ-BÜKMƏ *нареч.* къат-къат авуна элкъуьрнавай.

BÜKMƏK *глаго.* 1) къвечIиларун; **qəzeti bükmək** газет къвечIиларун; 2) алчударун; алчударна кутун; **kağıza bükmək** алчударна кагъаздик кутун; **papiros bükmək** пIапIрус алчударун, пIапIрус авун (чарчик тенбек кутуна); 3) акIажарун, эчекъарун; патахъарун; алгъурун, кангур авун; **belini bükmək** юкь алгъурун; 4) алчукун, кутуна кIевун; **uşağı əskiyə bükmək** аял пинедик кутуна кIевун; 5) *типогр.* къвечIил авун (*басмадай акъудай табагъ чарар ктабдин клалубда тайин къайдадалди къвечIилариз кIватIун*).

BÜKÜCÜ *суц.* къвечIилардай, алчудардай кIвалахдар.

BÜKÜK I *прил.* 1) алгъай, къвечIи-

ларнавай, алчударнавай; **bükük bel** алгъай юкъ; 2) къвечІил авунвай; II суц. къвечІилрай чка, къвечІил хъайи чка; аклажай чка, аклаж хъайи чка.

BÜKÜKLÜK суц. алгъайвал, къвечІиларнавай, алчударнавай гъал.

BÜKÜLMƏ суц. **BÜKÜLMƏK** гла-
голдикай.

BÜKÜLMƏK глаг. 1) къвечІил хъун, алчуд хъун; 2) элкъуър хъун; 3) аклаж хъун; кангур хъун, патахъ хъун.

BÜKÜLMƏZ прил. 1) аклаж тежер, патахъ тежер; 2) гужлу, къватлу; **bükülməz qollar** къватлу гъилер.

BÜKÜLÜ I прил. 1) аклаж хъанвай, какурнавай, какур хъанвай, къвечІиларнавай; **bükülü əski** къвечІиларнавай пине; **bükülü dəmir** какурнавай ракъ; 2) алчукнавай, арушнавай; II суц. багълама, алчударна са квек ятлани кутунвай затлар.

BÜKÜM суц. 1) къвечІилрай чка, аклажай чка; 2) хвал; **büküm yubka** хвалар авай юбка; 3) багълама, пачка; **bükümü açmaq** багълама (пачка) ахъаюн; 4) бириш, шуьткъвер.

BÜKÜNTÜ суц. къвечІиларнавай затI.

BÜKÜŞ суц. килиг: **BÜKÜNTÜ**.

BÜKÜŞDÜRMƏ суц. **BÜKÜŞDÜRMƏK** глаголдикай.

BÜKÜŞDÜRMƏK глаг. шуьткъуърун.

BÜKÜŞLÜ прил. хвал авай.

BÜKÜŞMƏ суц. **BÜKÜŞMƏK** гла-
голдикай.

BÜKÜŞMƏK глаг. шуьткъуърн; **bu parça çox büküşüb** и парча гзаф шуьткъвенва.

BÜLBÜL I суц. билбил; **sarı bülbül** хъипи билбил; **bülbül kimi oxumaq** билбилди хъиз мани лугъун; II прил. билбилдин; **bülbül səsi** билбилдин ван.

BÜLBÜLSAYAĞI нареч. билбилди хъиз.

BÜLBÜLÜ-ŞEYDA суц. шаир. 1) ашкъилу билбил; 2) куьч. ашукъ хъанвай инсан.

BÜLƏND нареч. куьгъ. къакъан, къакъанз, къакъандаказ; **ərsə bülənd olmaq** лув гана цавун аршдиз эъьечІун.

BÜLƏNDPƏRVAZ прил. куьгъ. 1) гзаф къакъандай лув гудай; 2) куьч. рикI чІехи, рябетлу, мергъяматлу; **büləndpərvaz adam** рикI чІехи (рябетлу) кас.

BÜLLETEN суц. бюллетень (I. чІехи метлеб авай са кардикай куьрелди гузвай малумат; 2. са илимдин карханади акъудзавай эсеррин журнал; 3. сечкийра хкъйзавай кандидатдин тІвар къалурзавай чар; 4. азарлудае вугудай азарлувилин чар).

BÜLLUR I суц. 1) гъамга (вини еридин михъи гуьзгуь); **büllur qablar** гъамгадин къапар; 2) мед. вилин нини; **büllurun iltihabı** вилин нини дакІунна яру хъун; II прил. гъамгадин; **büllur vaza** гъамгадин ваза.

BÜLLURCUQ суц. мед. вилин нини.

BÜLLURİ прил. гъамга хътин, михъи, экв аквадай.

BÜLLURLAŞDIRMA суц. **BÜLLURLAŞDIRMAQ** глаголдикай.

BÜLLURLAŞDIRMAQ глаг. гъамга хъиз авун, михъи авун, экв аквадайвал авун.

BÜLLURLAŞMA суц. **BÜLLURLAŞMAQ** глаголдикай.

BÜLLURLAŞMAQ глаг. гъамга хъиз хъун, михъи хъун, экв аквадайди хъун.

BÜLLURLUQ суц. экуьвал; ранг алачирвал; и патай а патаз экв акъатдайвал.

BÜLÖV *суц.* 1) куьнуь (чукIулар хци ийидай); 2) харт (хци хьун патал дергесдиз ядай); 3) чарх (мурз алай затIар хци ийидай); II *прил.* куьнуьдин; хартунин; чархунин.

BÜLÖVÇÜ *суц.* чарх гудай устIар (са затI хци авун патал).

BÜLÖVXANA *суц.* хци ийидай чка.

BÜLÖVLƏMƏ *суц.* **BÜLÖVLƏMƏK** *глаголдикай.*

BÜLÖVLƏMƏK *глаго.* хци авун; чарх гун; куьнуь ягьун; **bıçağı bülövləmək** чукIул хци авун.

BÜLÖVLƏNMƏK *глаго.* хци хьун.

BÜLÖVLƏTDİRMƏ *суц.* **BÜLÖVLƏTDİRMƏK** *глаголдикай.*

BÜLÖVLƏTDİRMƏK *глаго.* хци ийиз тун; чарх гуз тун; куьнуь ягьаз тун.

BÜLÖVLƏTMƏ *суц.* **BÜLÖVLƏTMƏK** *глаголдикай.*

BÜLÖVLƏTMƏK *глаго.* *килиг:* **BÜLÖVLƏTDİRMƏK.**

BÜLÖVLÜ *прил.* хци, хци авунвай; **bülövlü bıçaq** хци чукIул.

BÜLÖVLÜK *прил.* хци ийидай; **bülövlük daş** хци ийидай къван.

BÜNÖVRƏ *суц.* 1) бине, диб; 2) хандакI; 3) куьч. даях, асас.

BÜNÖVRƏDƏN *нареч.* сифте кьийай, лап эвелдай; сифтедай; эвелдай.

BÜNÖVRƏLİ *прил.* бине авай, диб авай.

BÜNÖVRƏLİLİK *суц.* бине хьун, диб хьун; делил хьун.

BÜNÖVRƏSİZ *прил.* бине авачир, диб авачир; делил авачир.

BÜNÖVRƏSİZLİK *суц.* бине авачирвал, диб авачирвал; делил авачирвал.

BÜNYAD *суц.* куьгь. бине, диб; **bünyad etmək** бине кутун.

BÜRÇ I *суц.* минара, кIеледин

имарат.

BÜRÇ II *суц.* астр. гьетерин гапIал (цава).

BÜRHAN *суц.* куьгь. субут, делил; **bürhan gətirmək** делил гьун.

BÜRKÜ *суц.* зегьемвал, нефес кьадай чими гьава; **günorta bürküsü** нисинин зегьемвал.

BÜRKÜLƏMƏ *суц.* **BÜRKÜLƏMƏK** *глаголдикай.*

BÜRKÜLƏMƏK *глаго.* зегьемлу хьун; **hava bürküləyir** гьвавадик зегьем акатзава.

BÜRKÜLƏNMƏ *суц.* **BÜRKÜLƏNMƏK** *глаголдикай.*

BÜRKÜLƏNMƏK *глаго.* зегьемлу хьун.

BÜRKÜLƏŞMƏ *суц.* **BÜRKÜLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

BÜRKÜLƏŞMƏK *глаго.* гзаф зегьемлу хьун.

BÜRKÜLÜ *прил.* зегьемлу; залан; нефес кьадай.

BÜRKÜLÜLÜK *суц.* зегьемвал, нефес кьадай чими гьава; пис чIуру гьава.

BÜRME *суц.* чIуру ципицIрин валар.

BÜRMELƏMƏ *суц.* **BÜRMELƏMƏK** *глаголдикай.*

BÜRMELƏMƏK *глаго.* 1) чубькьвена шубьткьуьрун, кIватI хьиз авун; 2) кутун, алчударна кутун; 3) алчукун, арушун, галчукун.

BÜRMELƏNMƏ *суц.* **BÜRMELƏNMƏK** *глаголдикай.*

BÜRMELƏNMƏK *глаго.* жувахь галчукун, жувал алчукун, арушун; кьене гьахьун (абадин, кавалдин).

BÜRO *суц.* бюро (I са идарада тайин кIвалахдиз регьбервал ийидай орган; 2 бязи идарайриз, конторриз

гудай *mIvar*); **partiya bürosu** партиядин бюро; **məlumət bürosu** малумат гудай бюро.

BÜROKRAT I *суц.* бюрократ (*гъакъикъатдиз фикир тагуз, кар энгелардай къуллугъчи*); II *прил.* бюрократвилин.

BÜROKRATCASINA *нареч.* бюрократвилелди.

BÜROKRATİK *прил.* бюрократвилин; **bürokratik manəələr** бюрократвилин манийвилер.

BÜROKRATİKLƏŞDIRİLMƏ *суц.* **BÜROKRATİKLƏŞDIRİLMƏK** *глаголдикай.*

BÜROKRATİKLƏŞDIRİLMƏK *глагол.* бюрократвал хьун.

BÜROKRATİKLƏŞDIRMƏ *суц.* **BÜROKRATİKLƏŞDIRMƏK** *глаголдикай.*

BÜROKRATİKLƏŞDIRMƏK *глагол.* бюрократвал кутун.

BÜROKRATİKLƏŞMIŞ *глагол.* бюрократвал хъанвай.

BÜROKRATIYA *суц.* бюрократия (*1 халкъдин тIлабунрив къадайвал кар тийир чиновникрин гъиле гъакимвал, ихтияр авай идарадин система; 2 бюрократар*).

BÜROKRATİZM *суц.* бюрократизм, бюрократвал.

BÜROKRATLAŞMA *суц.* **BÜROKRATLAŞMAQ** *глаголдикай.*

BÜROKRATLAŞMAQ бюрократ хьун.

BÜRÜZƏ “*vermək*”, “*verməmək*” гафарихъ галаз санал менфят къачуда; **bürüzə vermək** къалурун, ачухун, аквадайвал авун; **bürüzə verməmək** къалур тавун, ачух тавун.

BÜRÜMƏ *суц.* **BÜRÜMƏK** *глаголдикай.*

BÜRÜMƏK *глагол.* 1) алчукун, кутуна

клевун, алчукна (*арушна*) кутун, арушун, галчукун; 2) агалун, акъалун; 3) элкъуърна кьун, юкъва тун; 4) кьун; **evi alov бүрүдү** кIвал ялавди кьуна; 4) клевун; **buludlar göy üzünü бүрүдү** цифери цав кIевна; 6) са затI масадал элкъвена аруш хьун; 7) алтIуш хьун.

BÜRÜNÇ I *суц.* кишпир, буъруьнж; II *прил.* **bürünc qablar** кишпирдин къапар; **bürünc medal** буъруьнждин медаль.

BÜRÜNÇƏK *суц.* алчук (*аруш*) жедай затIар.

BÜRÜNDÜRMƏ *суц.* **BÜRÜNDÜRMƏK** *глаголдикай.*

BÜRÜNDÜRMƏK *глагол.* *килиг:* **BÜRÜRMƏK** 3).

BÜRÜNМƏ *суц.* **BÜRÜNМƏK** *глаголдикай.*

BÜRÜNМƏK *глагол.* 1) жувал алчукун, жувахъ галчукун, галчук хьун, алчук хьун; 2) кьун; ицисун; **dağlar dumana бүрүндү** дагълар цифеди кьуна (*ицисна*).

BÜRÜNÜKLÜ *прил.* кIевнавай, алчукнавай (*арушнавай*), галчукнавай.

BÜRÜŞDÜRMƏ *суц.* **BÜRÜŞDÜRMƏK** *глаголдикай.*

BÜRÜŞDÜRMƏK *глагол.* шуьткъверар (*биришар*) тун; **alnını бүрүшдүрмәк** пеле шуьткъверар тун; 2) агажарун.

BÜRÜŞDÜRÜLMƏ *суц.* **BÜRÜŞDÜRÜLMƏK** *глаголдикай.*

BÜRÜŞDÜRÜLMƏK *глагол.* 1) шуьткъверар хьун; 2) чин агажун; 3) шуьткъверар гъатун.

BÜRÜŞMƏ *суц.* **BÜRÜŞMƏK** *глаголдикай.*

BÜRÜŞMƏK *глагол.* 1) шуьткъверар хьун; 2) шуьткъуьн, элчуьхун; 3) агаж хьун; **yarpaqlar soyuqdan бүрүшүб**

пешер къаюкай агаж хъанва.

BÜRÜŞMÜŞ *прил.* биришар авай, бириш-бириш хъайи.

BÜRÜŞMÜŞ *прил.* шуьткъверар авай, шуьткъвей, агаж хъайи; **bürüşmüş** *üz* шуьткъверар авай чин.

BÜRÜŞTƏ *прил.* *куьгь.* хъсан чранвай; **bürüştə çörək** хъсан чранвай фу.

BÜRÜŞÜK I *прил.* шуьткъвей, буйнжуйкъарнавай; **bürüşük dəri** шуьткъвей хам; II *суц.* шуьткъвер, бириш; **alın bürüşükləri** пелен шуьткъверар.

BÜRÜŞÜK *прил. килиг:* **BÜRÜŞMÜŞ.**

BÜRÜŞÜKLÜK *суц.* биришвал.

BÜRÜŞÜKLÜK *суц.* шуьткъвейвал; **üzün bürüşüklüyü** чинин шуьткъвейвал.

BÜRÜYÜCÜ *прил.* 1) кевнавай, кьунвай; 2) элкъвена юкьва тунвай.

BÜRYAN *прил.* цѝа кузвай; **büryan etmək** цѝа кун; 2) *куьч.* азиат гун, зулум авун; 3) *куьч.* азаб чѝугун, кун, цѝай кьун.

BÜSAT *суц.* 1) шадвал, шадвилин мярекат; **toy büsatı** мехъерин мярекат; **bayram büsatı** суварин мярекат; 2) гурвал, мублагъвал.

BÜSATLI *прил.* 1) гурлу, гъайбатлу; **büsatlı məclis** гурлу мярекат; 2) чѝагай, лап хъсан.

BÜSBÜTÜN *нареч.* кыляй-кылиз, михъиз, тамамвилелди; **büsbütün unutməq** михъиз риклелай алудун; **işini büsbütün yerinə yetirir** кѝвалах тамамвилелди кылиз акъудзава.

BÜST *суц.* бюст; **büst qoymaq** бюст эцигун.

BÜT *суц.* бут (*бязи динра жуьреба-жуьре материалрикай раснавай гъуцран сьурет.*).

BÜTÇÜ *суц.* бут расна маса гузвайди.

BÜTXANA *суц.* мажусийрин ибадатхана.

BÜTİ-ZİBA *суц.* *шаир.* тават, иер дишегъли.

BÜTÖV I *прил.* 1) битав, сагъ; **bütöv ev** битав кѝвал; **bütöv çörəkdən kəs** сагъ факай атѝутI; 2) тамам тир; **bütöv iş** тамам тир кѝвалах; 3) кыляй-кылиз битав, сад хътин; **bütöv çəpər** кыляй-кылиз битав жугъун; 4) тамам; **bütöv cümlə** тамам жуьмле; 5) сад тир; **bütöv xalq** сад тир халкъ; II *нареч.* вири, тамамвилелди; **bütöv görülmüş iş** тамамвилелди авунвай кѝвалах.

BÜTÖVLƏNMƏ *суц.* **BÜTÖVLƏNMƏK** *глаголдикай.*

BÜTÖVLƏNMƏK *глаго.* битаввал хъун.

BÜTÖVLƏŞDİRİLMƏ *суц.* **BÜTÖVLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

BÜTÖVLƏŞDİRİLMƏK *глаго.* битаввал хъун.

BÜTÖVLƏŞDİRMƏ *суц.* **BÜTÖVLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

BÜTÖVLƏŞDİRMƏK *глаго.* битав авун.

BÜTÖVLÜK *суц.* 1) битаввал; 2) тамамвал; 3) сагъвал.

BÜTÖVLÜKDƏ *нареч.* битаввилелди; тамамвилелди.

BÜTÖVLÜKLƏ *нареч.* битавдаказ, битавдиз.

BÜTPƏRƏST *суц.* бутперес, бутариз ибадат ийидай кас.

BÜTPƏRƏSTLİK I *суц.* бутпересвал; II *прил.* бутпересвилин; **bütpərəstlik yolunu tutmaq** бутпересвилин рекъяй фин.

BÜTÜN *тIв-эв.* вири; **bütün xalq** вири халкъ; **bütün dünya bilsin** вири дуьньядиз чир хъурай; **bütün bunlar** вири ибур; **bütün həyatı boyu** вири

уьмуьр тирвал.

BÜTÜN-BÜTÜN I нареч. сагъдиз; вири санлай; михъиз санлай; **bütin-bütin udmaq** сагъдиз туькьуьнун, вири санлай туькьуьнун; II прил. тамам.

BÜTÜN-BÜTÜNƏ нареч. сагъдиз, вири, тамамвилелди.

BÜTÜN-LƏŞDIRİLMƏ суц. **BÜTÜN-LƏŞDIRİLMƏK** глаголдикай.

BÜTÜN-LƏŞDIRİLMƏK глаг. сагъ авун, тамам авун.

BÜTÜN-LƏŞDIRMƏ суц. **BÜTÜN-LƏŞDIRMƏK** глаголдикай.

BÜTÜN-LƏŞDIRMƏK глаг. тамамарун, битаварун.

BÜTÜN-LƏŞMƏ суц. **BÜTÜN-LƏŞMƏK** глаголдикай.

BÜTÜN-LƏŞMƏK глаг. сагъ хьун, тамам хьун, битав хьун.

BÜTÜN-LÜK суц. сагъвал; битаввал.

BÜTÜN-LÜKLƏ нареч. сагъдиз; вири санлай; михъиз санлай.

BÜVƏ суц. зоол. бев.

BÜZDÜM I суц. анат. дунбукьул, къачахъан, пIакъ; II прил. дунбукьулдин, къачахъандин, пIакьунин; **büz-düm ađrısı** думбукьулдин (*nIакьунин*) тIал.

BÜZMƏ I суц. бизме; II прил. бизмедин.

BÜZMƏK глаг. агажун; какурун, пагахърун; ♦ **ađzımı büzmək** сив какурун.

BÜZMƏLƏMƏ суц. **BÜZMƏLƏMƏK** глаголдикай.

BÜZMƏLƏMƏK глаг. 1) бизмеяр кутун; 2) акатайвал цун.

BÜZMƏLƏNMƏ суц. **BÜZMƏLƏNMƏK** глаголдикай.

BÜZMƏLƏNMƏK глаг. агаж хьун.

BÜZMƏLI прил. бизмеяр авай; **büzməli don** бизмеяр авай блушка.

BÜZÜK I прил. биришар авай; II суц. бириш.

BÜZÜKMƏ суц. **BÜZÜKMƏK** глаголдикай.

BÜZÜKMƏK глаг. агаж хьун; таб акьалтун.

BÜZÜLMƏK глаг. 1) агаж хьун; 2) илис хьун; акьал хьун; 3) чуйкьвей хьиз хьун.

BÜZÜŞDÜRMƏ суц. **BÜZÜŞDÜRMƏK** глаголдикай.

BÜZÜŞDÜRMƏK глаг. 1) чуйкьуьн, илисун; 2) шуйткьуьрун, буьнжуйкьарун; **köynəyi büzüşdürmək** перем буьнжуйкьарун.

BÜZÜŞDÜRÜCÜ прил. ритIай; **büzüşdürücü dad** сив ритIадай дад.

BÜZÜŞDÜRÜCÜLÜK глаг. рутIун.

BÜZÜŞDÜRÜLMƏ суц. **BÜZÜŞDÜRÜLMƏK** глаголдикай.

BÜZÜŞDÜRÜLMƏK глаг. шуйткьуьр хьун, буьнжуйкь хьун.

BÜZÜŞMƏK глаг. агаж хьун.

C

C – азербайжан алфавитдин пуд лагъай гъарф.

CAD I суц. чIатI (*гъажибугъдадин*

ва я цуйкьIуьн гъуьруьн яцIу фу); **arpa cadı** цуйкьIуьн чIатI; II прил. диал. клеви, векъи, хьукъвай.

CADAR *суц.* 1) хьиткьер; фер (*хана, гватна хьайи*); 2) *рах.* хамунин векъивал ва ярувал.

CADAR-CADAR *прил.* 1) хьиткьиннавай, ферер атанвай; 2) векъи хьанвай; **cadar-cadar torpaq** хьиткьиннавай чил, ферер атанвай чил; **onun əlləri cadar-cadar olub** адан гъилер векъи хьанва.

CADARLANMA *суц.* **CADAR-LANMAQ** *глаголдикай.*

CADARLANMAQ *глаго.* хьиткьинун; фер атун; **torpaq quraqlıqdan cadarlanıb** чил къурагъвиликай хьиткьиннава.

CADARLAŞMA *суц.* **CADAR-LAŞMAQ** *глаголдикай.*

CADARLAŞMAQ *глаго.* *килиг:* **CADARLANMAQ.**

CADU I *суц.* жаду, суьгъурчивал, ицитIун; **caduya inanmaq** жадудин чIалахъ хьун; **cadu eləmək:** 1) жаду авун; 2) суьгъурда тун; 3) ицитIун; 4) *куьч.* суьгъурда турди хьиз авун; вичел ашукъарун; II *прил.* суьгъурдин, суьгъурда твадай; **cadu gözlər** суьгъурда твадай вилер; **cadu baxışlar** суьгъурдин килигунар.

CADUGƏR I *суц.* суьгъурчи, суьгъурда твадайди, суьгъурчи паб, ицитIдай паб; II *прил.* суьгъурчидин, суьгъурчи папан, ицитIдай папан.

CADUGƏRLİK I *суц.* 1) суьгъурчивал, ицитIун; 2) кихлигун; ицитIун; фалчивал; **cadugərlik etmək:** 1) суьгъурчивилив машгъул хьун; 2) фал вегьин.

CADULAMA *суц.* **CADULAMAQ** *глаголдикай.*

CADULAMAQ *глаго.* 1) суьгъурда тун, тилисимда тун; 2) *куьч.* суьгъурда турди хьиз авун; вичел ашукъарун; рикI ацукъарун; фал вегьин; гележег

виликамаз лугъун.

CADULANMA *суц.* **CADULAN-MAQ** *глаголдикай.*

CADULANMAQ *глаго.* суьгъурда гьатун, тилисимда гьатун.

CADULATMA *суц.* **CADULAT-MAQ** *глаголдикай.*

CADULATMAQ *глаго.* суьгъурда тваз тун, тилисимда тваз тун.

CADU-PİTİK *суц.* 1) запаб, питик; 2) суьгъурдин гафар, тилисим.

CAĞ I *суц.* 1) руькуьнрин пару, жугъун; **çubuqdan hörülmüş çağ** тваларикай хранвай жугъун; 2) гуьлуьт храдай акъван; 3) чархунин денде; 4) ракъарин жугъун.

CAĞ II *суц.* чиркин затIар, рагъулар вегьедай фур.

CAĞ III *прил.* цIийи, кягъ тавунвай (*нул*); **çağ yüzlük** цIийи вишен чар.

CAĞBACAĞ *прил.* цIипцIийи.

CAĞDAN *суц.* къаб, къвати.

CAĞLA *суц.* тахьанвай къацу майва; **çağla badam** къацу бадам.

CAĞLAMA *суц.* **CAĞLAMAQ** *глаголдикай.*

CAĞLAMAQ *глаго.* жугъун элкьурна кIевирун.

CAĞLI I *прил.* жугъун элкьурна кIевирнавай; **çağlı bağ** жугъун элкьурна кIевирнавай багъ.

CAĞLI II *прил.* сагълам, мягъкем; ацIай, зурба (*инсан*).

CAHAN *суц.* дуьнья; **bütün cahanda** вири дуьньяда; **cahanda məşhur** дуьньядиз сейли; **rüsvayi cahan olmaq** вири дуьньяда русвагъ хьун; **cahanda tayı olmayan** дуьньяда тай авачир; **bütün cahan bilir ki...** вири дуьньядиз чизва хьи... **cahan tarixi** дуьньядин тарих.

CAHANDAR *суц.* 1) дуьньядин

агъа, пачагъ, гькумдар, виридан са-гъиб; 2) гъаким, монарх.

САНДАРЛИҚ *суц.* агъавал, пачагъвал, гькумдарвал; гъакимвал, монархвал.

САН-CALAL *суц. рax.* булвал, мублагъвал, девлетлувал, гурлувал.

САН-CALALLI I *прил.* гзаф харжи галай, гурлу, булвал авай, мублагъвал авай, чӀагай; **cah-calallı ev** гзаф харжи галай кӀвал; **cah-calallı toy** гурлу ме-хъер; II *нареч.* булдаказ, булдиз, гурлудаказ, гурлуз, чӀагайдаказ.

САНİL I *прил.* авам, кӀел тавур, чирвилер авачир, къулухъ галамай; **cahil adam** авам кас; II *суц.* затӀ тийижир кас, чирвал авачир кас, авам.

САНİLАНӘ *нареч.* авамдаказ, авамдиз, тийижиз.

САНİLЛИК *суц.* авамвал, затӀ тийижирвал; **insanların cahilliyi** ин-санрин авамвал.

CALALLILIQ *суц.* девлетлувал, гурлувал, къадардилай артух харжи галайвал.

CALAQ I *суц.* 1) къелем, жалгъа; 2) къелем гун; къелем илигун; жалгъа гун; 3) кикӀанвай чка; **dayaq calağ** даяхдин кикӀанвай чка; 4) гилигнавай пай, кӀус; II *прил.* 1) илигнавай, жалгъа ганвай; **calaq ağac** илигнавай тар; 2) жалгъадин; **calaq material** жалгъадин материал; 3) гилигнавай; **calaq toru** гилигнавай чил.

CALAQALTİ I *суц.* къелем гузвай тар; II *прил.* къелем гузвай тарцин; **calaqaltı bitki** къелем гузвай набатат.

CALAQÇI *суц.* къелем гузвайди, къелем илигнавайди, тӀур кутазвайди.

CALAQÇILIQ *суц.* къелем или-гун, тӀур кутун (*къени майвадин*

тарцин тӀур чӀуру къелемдин чкалдик кутуна къелем гун).

CALAQEDİLMƏ *суц.* къелем гун; **ağacların calaqedilmə metodları** тара-риз къелем гунин методар.

CALAQĻAMA *суц.* **CALAQĻA-MAQ** *глаголдикай.*

CALAQĻAMAQ *глагол.* 1) тукӀуър-на гилигун; 2) къадакъар гатана гал-кӀурун.

CALAQĻANMA *суц.* **CALAQ-ĻANMAQ** *глаголдикай.*

CALAQĻANMAQ *глагол.* къелем гун, къелем илигун.

CALAQĻATMA *суц.* **CALAQ-ĻATMAQ** *глаголдикай.*

CALAQĻATMAQ *глагол.* къелем гуз тун, къелем илигиз тун, жалгъа гуз тун.

CALAQĻI *прил.* къелем ганвай, къелем илигнавай, жалгъа ганвай.

CALAQĻIQ I *прил.* къелем гузвай, къелем илигнавай, жалгъа гузвай, тӀур кутазвай; **calaqĻiq material** къелем илигнавай материал; II *суц.* 1) къелем ганвай тар; 2) къелем гудай материал; 3) къелемлух (*къелемар кутадай ва чӀехи ийидай чка*).

CALAQSIZ *прил.* къелем ганвачир, къелем илигнавачир, жалгъа ганвачир.

CALAQÜSTÜ *суц. бот.* къелем (*къелем гун патал маса набатат-дин хел*).

CALAL *суц.* девлет, булвал, гурлу-вал, къадардилай артух харжияр.

CALALLI *прил.* девлетлу, къадар-дилай артух харжи галай.

CALAMA *суц.* **CALAMAQ** I *гла-голдикай.*

CALAMAQ I *глагол.* 1) къелем гун; къелем илигун; жалгъа гун; тӀур гун; **almaya armud calamaq** ичин тарал чуьхвердин къелем илигун; 2) *мед.*

масанал тухвана алкѳурун, эцигун (*бедендин санлай хам, як ва я кIараб атIана масанал тухвана алкѳурун, эцигун*); 3) галкѳурун; кукѳурун; гилигун; **armaturları calamaq** арматурар кукѳурун; галкѳурна сад авун; 4) акалун, цвана гилигун; 5) сад-садахъ гилигун; 6) кутѳунун; 7) расна гилигун; 8) гилигна яргъи авун; 9) илитѳун.

CALAMAQ II *глагол*. 1) экъичун, авадарун; 2) чукѳурун, кIвахъун; **unu yerə calamaq** гъуър чилел чукѳурун.

CALANMA I *суц.* **CALANMAQ I** *глаголдикай.*

CALANMA II *суц.* **CALANMAQ II** *глаголдикай.*

CALANMAQ I *глагол*. 1) къелем гун, илигун, жалгъа гун, тѳур кутун; **almaya armud calanıb** ичин тарал чухвердин къелем илигнава; 2) *мед.* масанал (*бедендин*) алкѳур хъун, эцигун; 3) кукѳурун, кукѳур хъун; **armaturlar calanıb** арматурар кукѳурнава.

CALANMAQ II *глагол*. 1) экъичун; **su süfrənin üstünə calandı** яд суфрадал экъична; 2) чукѳун; **duz yerə calandı** къел чилел чкIана.

CALAŞDIRMA *суц.* **CALAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

CALAŞDIRMAQ *глагол*. 1) галкѳурун, гилигун; 2) эцигна туькѳурун; 3) алакъа туькѳурун; **şəhərləri calaşdırmaq** шегъеррин арада алакъа туькѳурун.

CALAŞIQ *прил.* 1) кутѳуннавай; гилигнавай; 2) къвал-къвала авай; къвал-къвала акIанвай; къвалав гвай; **calaşiq otaqlar** къвал-къвала авай утагъар.

CALAŞMA *суц.* **CALAŞMAQ** *глаголдикай.*

CALAŞMAQ *глагол*. 1) сад-садахъ гилиг хъун; **alpinistlər iplə calaşdılar**

альпинистар епиналди гилиг хъана; 2) алакъа хуьн; **mərkəzlə calaşmaq** меркездихъ галаз алакъа хуьн; 3) *рах.* мукъва хуьн, агатун; **uşaqlar tez calaşdı** аялар фад мукъва хъана.

CALATDIRMA *суц.* **CALATDIRMAQ** *глаголдикай.*

CALATDIRMAQ *глагол*. 1) къелем гуз тун; къелем илигиз тун; жалгъа гуз тун; тѳур гуз тун; 2) сад-садахъ кукѳуриз тун; 3) туькѳурна гилигиз тун.

CALATMA *суц.* **CALATMAQ** *глаголдикай.*

CALATMAQ *глагол.* *килиг:* **CALATDIRMAQ.**

CALĖA *суц.* *диал.* къелем илигнавай тар.

CALĖALIQ I *суц.* къелем илигнавай тарарин къелемлух; II *прил.* илигиз гъазурнавай къелем.

CAM *суц.* 1) жем; фейжан; **mis cam** цурцун жем; 2) бади; **bir cam buğda** са бади къуьл. 3) *куьгъ.* сукIра; **dolu camlar** ацIанвай сукIраяр.

CAMAAT *суц.* 1) жемят; **camaat ayağa qalxıb** жемят кIвачел къарагнава; 2) агъали; **kənd camaatı** хуьруьн агъали; **yerli camaat** чкадин агъали; **camaatın qabağında** агъалийрин вилик.

CAMAL *суц.* чин (*иер чин*); **camaalını gizlətmək** чин чуьнуьхарун.

CAMAL... бязи муракаб прилагательнийрин къвед лагъай пай; **aycamal** варз хътин чин; **gülcamal** цуьк хътин (*иер*) чин.

CAMAŞIR *суц.* кIаникай алуькIдай пекер.

CAMAŞIRCI *суц.* пекер чуьхуьдайди.

CAMAŞIRÇILIQ *суц.* пекер чуьхуьдайдан кеспи.

CAMAŞIRXANA *суц.* пекер чухуьдай чка; **camaşirxana təsərrüfatı** пекер чухуьдай майишат.

CAMIŞ I *суц.* кал гамиш; **sağmal camış** нек гудай кал гамиш; II *прил.* кал гамишдин; **camış südü** кал гамишдин нек.

CAMIŞÇI *суц.* кал гамишар хуьзвай нехирчи.

CAMIŞÇILIQ *суц.* кал гамишар хуьн; **camışçılıq təsərrüfatı** кал гамишар хуьзвай майишат.

CAMİ... *талукъ гафунин сад лагъай пай:* **camî-mey** чехир авай фейжан; **camî-qızıl** къизилдин пияла.

CAMLI *прил.* куьгъ. шуьшедин; **camlı qarı** шуьшедин раklar.

CAN I *суц.* 1) чан; 2) руьгъ; **can (ruh) vücuddan ayrılır** руьгъ бедендивай къакъатзава; **can vermək** рекъин; са кар рикI алаз тавун; 3) рикI; асас; **elmin əsası** илимдин асас; 4) *куьч.* къилин инсан; **kollektivin canı** коллективдин къилин инсан; 5) беден, тан (*инсандин ва я гъайвандин*); **onun canı ağrıyır** адан беден tлазва; 6) уьмуьр; **xalqın yolunda canını verdi** халкъдин рекъе вичин уьмуьр гана; 7) сагъламвал; **onun canı sazdır** адан сагъламвал хъсан я; 8) инсан; **neçə-neçə canlar** шумудни са инсанар; II *прил.* 1) чандин, руьгъдин; **can rahatlığı** чандин регъатвал; 2) кланикай алуькIдай пек; **can köynəyi** кланикай алуькIдай перем; III *межд.* чан (*чан-рикI ийидай гаф*); **can ana** чан диде; **can oğul** чан хва; ◇ **cana doydurmaq** чан туьтуьниз гъун; ◇ **candan düşmək** къуватдай аватун; **can bir qəlbədə yaşamaq** кланивилелди яшамиш хъун; **canını bağışlamaq** рекъин, дуьнья дегишарун; **canını dişinə tutaraq** вири къуват kватIна; **canlar**

alan вичел ашукъардайди; **canlara dəyən insan** играми (*рикIиз чими, азиз*) инсан.

CAN *чан-рикI авун паталди маса гафарик акалзавай пай:* **anacan** чан диде, диде чан; **dayıcan** чан халу, халу чан.

CAN... *бязи муракаб гафарин сад лагъай пай:* **cansağlığı** сагъламвал, чандин сагъвал; **candərdi** рикI гвачиз, кланз-такIанз, такIанз-такIанз.

CANAMAZ *суц.* жанамаз (*канI авун патал гъвечIи халича*).

CANAN *суц.* 1) *шаир.* кланиди; **canan yolunda candan keçmək** кланидан рекъе чан гун, кланиди паталди чандилай гъил къачун; 2) *рах.* иер рушаз ва я дишегълидиз лугъудай гаф.

CANAVAR I *суц.* 1) жанавур; **səhra canavarı** баянлухдин жанавур; **məşə canavarı** тамун жанавур; 2) *куьч.* залум, инсафсуз, ивидихъ къаних инсан; **qoyun dərisi geyinmiş canavar** хипен хам алай жанавур (*ялтах кас, къве чин алайди, вичин чIуру къастарни крар чIагай гафаралди чуьнуьхариз алахъдайди*); 3) *куьч.* вагъши (*масад тарашзавай кас*); II *прил.* 1) жанавурдин; **canavar izləri** жанавурдин гелер; **canavar yuvası** жанавурдин муг; **canavar ulaşması** жанавурдин къув; 2) *куьч.* жанавурдин хътин, вагъши; **canavar təbiəti** жанавурдин къилих, вагъши къилих; 3) *куьч.* къаних, темягъкар, азгъун; **canavar kimi ac adam** темягъкар кас.

CAN-BAŞ *суц.* сагъламвал, кефгъал; **sənin canın-başın nəcədir?** ви сагъламвал (*кефи-гъал*) гъикI я? **Canbaşdan keçmək** чандилай гъил къачун (*са нин ятIани рекъе*).

CAN-BAŞLA *нареч.* гъевесдалди,

риклин сидкьбидалди, гьакъьсагъвилелди; **can-başla işləmək** гьакъьсагъвилелди ківалахун.

CANBAZ *суц.* куьгь. симин пагъливан.

CANBAZLIQ *суц.* симин пагъливанвал.

CANBİR *нареч.* дуствилелди, ислягъвилелди; **canbir yaşamaq** дуствилелди (*ислягъвилелди*) яшамиш хьун.

CANBİRLİK *суц.* риклин сир гвайвал, санал алайвал, чара тежервал.

CAN-CİYƏR *суц.* играмиди, азизди, рикі алай кас, мукьва кас; **bu gənc bizim ailənin can-ciyəridir** и жегьил чи хизандин рикі алай кас я; *II прил.* мукьва тир, риклин кьеняй тир, клеви; **can-ciyər dostlar** клеви (*риклин*) дуитар; *III межд.* *sanım-ciyərim (адет яз рахадайла лугьудай гаф):* 1) играмиди, азизди, хайиди; 2) зи кланиди, зи рикі, зи уьмуьр; \diamond **can-ciyər olmaq** клеви (*риклин*) дуитар хьун.

CANDAMARI *суц. рах.* 1) *анат.* шагьдамар (*риклин кьилин ивидин дамар*); 2) *куьч.* кьилин рекьер; **şəhərin candamarı** шегьердин кьилин рекьер; 3) *куьч.* тІал алай, зайиф, буш; **candamarını tutmaq** зайиф чка чирна жуван хийирдиз менфят кьачун.

CANDAN *нареч.* рикливай, риклин сидкьбидай, рикі алаз; **candan alqışlamaq** рикі алаз капар ягъун.

CANDƏRDİ *нареч.* чарасуз, кланз-такланз, рикі гвачиз, жуваз клан тийиз, кланивал авачиз,

CAN-DİLDƏN *нареч.* рикі алаз, рикі гваз, риклин сидкьбидай, кланз-кланз; **can-dildən sevmək** рикі алаз клан хьун; **can-dildən qulluq etmək** риклин сидкьбидай кьуллугъ авун; **can-dildən işləmək** рикі гваз ківалахун.

CAN-DİLLƏ *нареч.* рикливай, риклин сидкьбидай, михьи риклелай.

CANDONU *суц. килиг:* **CANLIQ.**

CANFƏŞANLIQ *суц.* алахъун, гьакъьсагъвал.

CANGÜDƏN *суц.* хатасузвал хуьз-вай кас (*са нин ятІани*).

CANI *I суц.* тахсиркар, кьанун чІурай кас; **təhlükəli cani** хаталу тахсиркар; **canini axtarmaq** тахсиркар жагъурун; *II прил.* тахсиркарвилин, тахсиркарвал квай, кьанун чІурдай, пис, мурдар.

CANIBƏRK *I прил.* чан клеви, дурумлу, яргьалди яшамиш жедай, мягъкем; *II суц.* чан клеви инсан.

CANIBƏRKLIK *суц.* чандин клевивал, дурумлувал, яргьалди яшамиш хьуниз кьабилвал.

CANILİK *суц.* тахсиркарвал, чІурукар, кьанун чІурун.

CANIŞIN *I суц.* сердер; **Qafqaz canişini** Къафкъаздин сердер; *II прил.* сердервилин; **canişin səlahiyyəti** сердервилин ихтияр.

CANIŞINLIK *суц.* сердервал; **Qafqaz canişinliyi** Къафкъаздин сердервал.

CANIYANAN *прил.* рикі кудай, масадан язух кьведай, рикле регьим авай, регьимлу.

CANIYANANLIQ *суц.* рикі кун, регьим, язух чІугун; **canıyananlıq etmək** язух чІугун (*са нин ятІани*).

CANIYANANLIQLA *нареч.* регьимлувилелди, хушвилелди, майилвилелди; **canıyananlıqla soruşmaq** хушвилелди жузун; **canıyananlıqla yanaşmaq** регьимлувилелди агатун.

CANIYANAR *прил.* рикі кудай, регьимлу, язух чІугвадай; **canıyanar səs-lə dedi** язух чІугвадай (*регьимлу*) ванцелди лагъана.

CANIYANARLIQ *суц.* регьимлувал,

хушвал.

CANLA-BAŞLA нареч. килиг.
CAN-BAŞLA.

CANLANDIRICI I прил. чан гьидай, чандик къуват кутадай, дири ийидай; **canlandırıcı (həyatverici) dağ havası** чандик къуват кутадай дагъдин гъава; II суц. чан хкидайди, уьмуьрдал хкидайди.

CANLANDIRILMA суц. **CANLANDIRILMAQ** глаголдикай.

CANLANDIRILMAQ глаг. 1) чан акьалтун, дири хьун, гьерекаат ака-тун; 2) гуьнгуьна гьат хьувун, виликан гьалдиз хтун, тукьлуьр хьхьун, кIвачел акьалт хьувун, цIийи хьхьун, чкадиз хтун; 3) чан атун, руьгь ака-тун; 4) чан алайди яз къалурун, са шикилда аваз къалурун, са кIалуб гун; **şairanə surətdə canlandırılmaq** шаирвиллиди чан алайди яз къалурун; 5) къилиз акьудун, яратмишун; **səhnədə qəhrəmanlarımızın surətlərinin canlandırılması** сегънедал чи къегьалрин къаматар яратмишун.

CANLANDIRMA суц. **CANLANDIRMAQ** глаголдикай.

CANLANDIRMAQ глаг. 1) чан хкун, уьмуьрдал хкун; **ölünü canlandırmaq (cana gətirmək)** къенвайдал чан хкун; 2) дири хьувун, цицIи авун, такьат хкун; **orqanizmi canlandırmaq** организмдиз такьат хкун; 3) арадал хкун; 4) къизгьинарун, гьерекаат кутун; **məclisi canlandırmaq** мярекаат къизгьинарун.

CANLANMAI суц. **CANLANMAQ I** глаголдикай.

CANLANMA II суц. **CANLANMAQ II** глаголдикай.

CANLANMAQ I глаг. 1) чан хтун, чан акьалт хьувун, дири хьхьун, кIвачел

акьалт хьувун; **istirahətdən sonra canlanmaq** ял ягъайдалай къулухъ чан акьалт хьувун; 2) гуьнгуьна гьатун, виликан гьалдиз хтун, тукьлуьр хьхьун; 3) ахварай аватун, уях хьун, арадал атун; **təbiət canlandı** тебиатдал чан акьалтна; 4) экв гьатун; **sifətində təbəssüm canlandı** чина хьвердин экв гьатна; 5) риклел хтун; **xatirələr canlandı** хьайи крар риклел хтана; 6) цIийи хьхьун; **dağlarda həyat canlandı** дагълара уьмуьр цIийи хьхьана.

CANLANMAQ II глаг. 1) хьсан хьун; сагь хьун; дири хьун; 2) куьк хьун.

CANLATMA суц. **CANLATMAQ** глаголдикай.

CANLATMAQ глаг. килиг: **CANLANDIRMAQ.**

CANLI I прил. 1) чан алай, дири; **canlı orqanizm** чан алай организм; **canlı bitki** чан алай набатат; **daşlar da canlıdır** къванерални чан ала; 2) гьакьикьи, асул; **canlı nümunə** асул чешне; 3) дуьз, халис; **canlı abidə** халис гуьмбет; 4) къизгьин, гьерекаат квай; **canlı söhbət** къизгьин суьгьбет; 5) къати; **canlı boyalar** къати рангар; 6) маналу; **canlı baxış** маналу килигун; II суц. жанлуди, жанлубур; III нареч. гьевесдалди, диривилелди, гзаф ашкъидалди; **canlı danışdı** гьевесдалди рахана.

CANLI II прил. 1) яцIу, ацIай; **canlı kəndir** яцIу еб (*мерез*); 2) куьк; **canlı adam** куьк кас; 3) ири, як алай; **canlı əllər** ири гьилер; **canlı qоç** як алай гьер.

...**CANLI** бязи муракаб прилагательнийрин къвед лагъай пай: **uşaq-canlı** веледар кIани, веледрал рикI алай; **ailəcanlı** хизан кIандай, хизандал рикI алай.

CANLICA прил. килиг: **CANLI II.**

CANLI-CANSIZ *суц.* чан алай-чан алачир вири.

CANLIQ *суц.* жандум (*далу чимиз хуьдай хилер галачир нек*).

CANLILIQ I *суц.* 1) диривал, зирингвал; **onun hərəkətlərindəki canlılıq** адан гьерекатра авай зирингвал; 2) хцивал, кьативал, тIем, кьуват, гуж, эсерлувал, таьсир; **hisslərin canlılığı** гьиссерин эсерлувал; 3) якьинвал; ашкаравал; шак алачирвал; **faktların canlılığı** делилрин якьинвал; 4) маналувал; метлеблувал; гьавурда гьатдайвал; **nitqin canlılığı** рахунрин метлеблувал; 5) булвал, гзафвал, генгвал, мублагьвал; **yağış özü ilə canlılıq gətirdi** марфади вичихь галаз мублагьвал гьана.

CANLILIQ II *суц.* 1) ацIайвал, куюквал; 2) яцIувал; **çubuğun canlılığı** лашун яцIувал.

CANSAĞLIĞI *суц.* сагьвал, чандин сагьвал, сагьламвал; **mən ona cansağlığı arzuladım** за адаз чандин сагьвал тIалабна.

CANSIXICI I *прил.* 1) сугьулвал кутадай, рикI акьуддай; **cansıxıcı hekayə** сугьулвал кутадай гьикая; **cansıxıcı yol** рикI акьуддай рехь; 2) икрагьардай, бизардай; **cansıxıcı səslər** бизардай ванер; **cansıxıcı söhbət** икрагьардай суьгьбет; **cansıxıcı həyat** икрагьардай уьмуьр; II *нареч.* сугьулдиз, рикI акьатзаваз, дарих яз; **məclis cansıxıcı keçirdi** мярекат сугьулдиз кьиле физвай.

CANSIXICILIQ *суц.* 1) сугьулвал, дарихвал, рикI акьатун, кьарай текьвервал; 2) сефилвал, пелешвал; 3) икрагьвал, бизарвал.

CANSIZ *прил.* 1) кьейи, чан алачир; 2) *куьч.* чан алачир хьтин, диривал квачир, кьейи-кьиян, суст; 3) зайиф,

такьатсуз, азарлу; **cansız uşaq** зайиф аял.

CANSIZ-ÇƏLIMSIZ *прил.* килиг: **CANSIZ 2**).

CANSIZLIQ *суц.* зайифвал, чансузвал, такьатсузвал.

CANVERİCİ *прил.* чан гьидай, дири ийидай, кьуват кутадай, кIубанардай, руьгь кутадай; **canverici sözlər** кIубанардай (*руьгь кутадай*) гафар.

CANVERMƏ *суц.* рекьиз чандик хьун.

CANYANDIRAN *прил.* 1) рикI кутадай, алахьдай; 2) кьайгьу чIугвадай, кьайгьуда жедай, кьайгьудар, дериндай фикир гудаи.

CANYANDIRANLIQ *суц.* 1) алахьун, гьакьисагьвал; 2) кьайгьударвал, дикьетлувал.

CANYANDIRANLIQLA 1) гьакьисагьвилелди; 2) кьайгьударвилелди, дикьетлувилелди; **canyandıranlıqla yanaşmaq** кьайгьударвилелди агатун.

CANYANDIRMA *суц.* **CANYANDIRMAQ** *глаголдикай.*

CANYANDIRMAQ *глагол.* 1) алахьунар авун; 2) кьайгьударвал кьалурун, дикьетлувал кьалурун.

CAR I *суц.* 1) эвер, эверун; 2) хабар чукIурун, виридаз хабарун, раиж авун; 3) гьарай кутун, ван кутун; **bütün kəndə car çəkmək** вири хуьруьз хабар чукIурун; **traktorlar çöldə car çəkib** тракторри чуьлда ван кутунва; **o, səhər tezdən car çəkdi** ада пакаман яралай эвер гана.

CAR II olmaq, etmək *гафарихь галаз санал;* авахьун, авахьна фин; экьичун; **gözündən car oldu** вилерай нагьь авахьна; **yağış car etdi** марф кьвана; **su car etdi** яд экьична.

CARCI *суц.* 1) хабар гудаиди;

carçılar camaata car çəkirdilər хабар гузвайбуру жемятдиз эвер гузвай; 2) чукГурдайди; **bilik carçısı** илим чу-кГурдайди.

CARÇILIQ *суц.* хабарар гун.

CARİ I etmək *гафунихъ галаз санал*; 1) цун, авадарун; **göz yaşı cari etmək** вилерай нагъв авадарун; 2) къайдада тун, къанундив къадайвал ийиз тун; 3) авахъун; **gözündən yaş cari oldu** вилерай накъвар авахъна.

CARİ II *прил.* алай, гъиле авай; гилан, цІинин; **cari il** алай йис, цІинин йис.

CARİYƏ *суц.* кувъгъ. 1) къаравуш (*дишегъли лукІ*); 2) къуллугъчи дишегъли (*девлетлудан кІвале къуллугъзавай*).

CARİYƏLİK *суц.* 1) къаравушвал; 2) къуллугъчивал.

CASUS I *суц.* 1) жасус, агент; **casus tutuldu** жасус къуна; 2) шпион; II *прил.* жасусдин, агентдин; шпиондин; **casus məlumatları** жасусдин малуматар.

CASUSLUQ *суц.* жасусвал; гуьгъуьна гъатун.

CAVAB I *суц.* 1) жаваб; **yaxşı cavab** хъсан жаваб; **müsbət cavab** разивилин жаваб; **mənfı cavab** инкарвилин жаваб, чІуру жаваб; 2) жаваб (*пис гъерекатдиз къарши*); **o, cavabını aldı** ада вичин жаваб къачуна; 3) жаваб (*гъял авур месэладин, мисалдин*); **misalların cavabları düz deyildi** мисалрин жавабар дуьзди тушир; II *прил.* жавабдин; **cavab məktubu** жавабдин чар.

CAVABDEH I *прил.* жавабдар, жавабдар тир; **cavabdeh işçi** жавабдар кІвалахдар; **cavabdeh adamlar** жавабдар ксар; II *суц.* *юр.* жавабдар; **cavabdeh öz sözünü dedi** жавабдарди вичин гаф лагъана.

CAVABDEHLİK *суц.* жавабдарвал; **camaat qarşısında cavabdehlik** жемятдин вилик жавабдарвал.

CAVABLI *прил.* жаваб гудай, жаваб тир, жаваб яз ракъурай; **cavablı məqalə** жаваб яз кхъей макъала.

CAVABSIZ I *прил.* жавабсуз, жаваб гуз тежер; **cavabsız məhəbbət** жавабсуз муьгъуьббат; **cavabsız suallar** жаваб гуз тежер суалар.

CAVABSIZLIQ *суц.* 1) жавабсузвал; 2) жаваб тахъун.

CAVABVERƏN *суц.* 1) жавабдар кас, са кардин жавабдарвал хиве авай кас; 2) *юр.* жавабдар, вичиз судди тахсирлувал малумарнавай кас.

CAVAHİR *суц.* 1) багъа ивир (*къизил, гимии, зумруд, бриллиант ва мсб.*); 2) багъа ивирикай раснавай япагъан, тупІал ва мсб.

CAVAHİRAT I *суц.* гзаф багъа къашар, шейэр; **cavahirat taxmaq** гзаф багъа къашар гъалдун (*акъалжун*); II *прил.* гзаф багъа къашарин; **cavahirat mağazası** гзаф багъа къашарин магазин.

CAVAN I *прил.* 1) жегъил, жаван; **cavan qadın** жегъил дишегъли; **cavan orqanizm** жаван организм; 2) цІйи, таза; **cavan kollektiv** цІйи коллектив; **cavan zoğlar** таза хилер; 3) таз; **cavan ağac** таз тар; II *суц.* **cavanlar** жегъилар.

CAVANCA I *прил.* лап жегъил; **cavanca bir oğlan içəri daxil oldu** лап жегъил са гада къенез гъахъна; II *нареч.* жегъилзамаз, лап жегъилзамаз; **o, cavanca məşhurlaşdı** ам лап жегъилзамаз сейли хъана.

CAVANLAŞDIRILMA *суц.* **CAVAN-LAŞDIRILMAQ** *глаголдикай.*

CAVANLAŞDIRILMAQ *глагол.* жегъиларун, жегъил хъувун; **komanda cavanlaşdırıldı** команда жегъиларнава.

CAVANLAŞDIRMA *сущ.* **CAVANLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

CAVANLAŞDIRMAQ *глаго.* 1) жегьиларун, сагъламвал мягъкемарун; 2) жегьилрин къадар артухарна коллектив жегьиларун.

CAVANLAŞMA *сущ.* **CAVANLAŞMAQ** *глаголдикай.*

CAVANLAŞMAQ *глаго.* 1) жегьил хьун; 2) жегьилар артух хьун (*коллективда, тешиклатда*); **bu xəbəri eşidəndə on yaş cavanlaşdım** и хабар ван хьайила зун цӀуд йис къван жегьил хьана.

CAVANLIQ I *сущ.* жегьилвал; II *прил.* жегьилвилини; **cavanlıq illəri** жегьилвилини йисар; **cavanlıq dostu** жегьилвилини дуст.

CAVANLIQDA *нареч.* жегьил чӀавуз, жегьил тирла.

CAVANLI-QOCALI *сущ.* жегьилкъуьзуб; **cavanlı-qocalı hamı köməyə gəldi** жегьилкъуьзуб вирибур куьмек гуз атана.

CAVİD *куьгь. шаир.* I *прил.* эбеди, эбеди тир, даим тир, гьамишан; **dövləti-cavid eşqdir** кланивал эбеди тир devlet я; II *нареч.* эбеди, даим, гьамиша.

CAYNAQ *сущ.* къармах(ар) (*къушарин, гьайванрин*); **iti caynaqlar** хци къармахар; **qartal caynaqları** лекьрен къармахар; **qırğı caynaqları** чинеругдин къармахар; **qartal caynaqlarına düşmüş ov** лекьрен къармахра гьатнавай гьуьрч; **düşmən caynağından qurtulmaq** душмандин зулумдикай хкатун.

CAYNAQLAMA *сущ.* **CAYNAQLAMAQ** *глаголдикай.*

CAYNAQLAMAQ *глаго.* къармахратун; **qartal öz ovunu caynaqlayır** лекьре вичин гьуьрч къармахра твазва.

CAYNAQLANMA *сущ.* **CAYNAQ-**

LANMAQ *глаголдикай.*

CAYNAQLANMAQ *глаго.* къармахра гьатун.

CAYNAQLAŞMA *сущ.* **CAYNAQLAŞMAQ** *глаголдикай.*

CAYNAQLAŞMAQ *глаго.* 1) *килиг:* **CAYNAQLANMAQ**; 2) къармахралди кукӀун; **qartallar caynaqlaşırđı** лекьер къармахралди кикӀизвай.

CAYNAQLI *прил.* къармахар алай; **caynaqlı yırtıcı quşlar** къармахар алай вагьши къушар.

CAYNAQSIZ *прил.* къармахар алачир.

CAZ I *сущ. муз.* джаз; II *прил.* джаздин; **caz musiqisi** джаздин музыка; **caz ansamblı** джаздин ансамбль.

CAZÇI *сущ.* 1) джазда ягъизвайди; 2) джаздин музыкадин пешекар.

CAZ-GİTARA *сущ. муз.* джаз-гитара.

CAZİBƏ I *сущ.* 1) *физ.* вичелди чӀугун; **Yer cazibəsi** Чили вичелди чӀугун; 2) ялун; 3) рикӀ ацукьун, вичел желб авун; вичел желб авунин къуват; вич рикӀиз хушардай такьат; вич рикӀив чӀугваз тун.

CAZİBƏDAR *прил.* 1) вичел ашукь ийидай, акьалтӀай хуш, гзаф иер, рикӀ ацукьдай, гьейранардай; **cazibədar qadın** гзаф иер дишегьли; 2) вичелди чӀугвадай, вичелди желб ийидай; **kita-bin cazibədarlığı** ктабди вичелди чӀугвадайвал.

CAZİBƏDARLIQ *сущ.* 1) гьейранардай къуват; вичел ашукь ийидай иервал; акьалтӀай хушвал; 2) вичел чӀугвадай иервал, вичелди желб ийидай къуват.

CAZİBƏLİ *прил.* 1) гзаф иер; акьалтӀай хуш; 2) вичел чӀугвадай, вичелди желб ийидай.

CAZİBƏLİLİK *сущ. килиг:* **CAZİ-**

BƏDARLIQ.

CAZİBƏSİZ *прил.* 1) иер тушир, хуш тушир; 2) вичелди желб тийир.

CAZİBƏSİZLİK *суц.* 1) иер туширвал, хуш туширвал; 2) вичелди желб тийирвал.

СЕСƏ I *суц.* 1) жмых, жмыхар; **üzüm cecəsi** ципицIрин жмыхар; 2) кIапар (*кьеж (миже) хкудайла амайбур*); **alma cecəsi** ичин кIапар.

СЕСІМ *суц.* *этногр.* гъвечи халича.

СЕНІЗ *суц.* жигъиз, жигъизар; **qızın cehizi** рушан жигъизар; **gəlinin cehizi** сусан жигъизар.

СЕНІЗLІ *прил.* жигъизар гвай; **sehizli gəlin** жигъизар гвай свас.

СЕМ I *суц.* джем; **alma cemi** ичерин джем; II *прил.* джемнин.

СЕМЕР *суц.* джемпер (*винелай алуКIдай хуру кIеви, сун ва я ипекдин храй перем*).

СЕНТLMEN *суц.* хъсан тербия авай, эдеблу кас.

СЕVІЗ *рах.* I *суц.* кIерец; **bərk ceviz** кIеви кIерец; II *прил.* кIерецдин; **ceviz içi** кIерецдин къен.

СЕYRAN I *суц.* 1) зоол. жейран; **ürkək ceýran** кхундай жейран; 2) эпитет (*иер дшегълийриз талукъ*); **ceýran kimi qız** жейрандин ухшар авай руш, жейран хътин руш; II *прил.* жейрандин; **ceýran əti** жейрандин як.

СƏВВƏХАНА I *суц.* жебехана, яракърин гъамбархана; II *прил.* жебеханадин, яракърин гъамбарханадин.

СƏВНƏ I *суц.* фронт, дяве (*ягъунар*) авай чка; **cəbhəyə getmək** дяве (*ягъунар*) авай чкадиз фин; II *прил.* фронтдин.

СƏВНƏÇİ *суц.* дяведа иштирак ийизвай кас.

СƏDVƏL I *суц.* жедвел; **dərs cədvəli** тарсарин жедвел; II *прил.* жедвелдин; **cədvəl fərqı** жедвелдин тафаватвал.

СƏФА *суц.* азаб, азият; **agır cəfa** залан азаб; **yaradıcılıq cəfası** яратмишунрин азият; **cəfa çəkmək** азаб чIугун.

СƏFAKƏŞ I *прил.* азабар акур, азабар чIугур, азаб авай; азаб чIугвазвай, азабрив ацIай, гзаф зиллетар чIугур; **cəfakeş xalq** гзаф азабар-зиллетар чIугур (*акур*) халкъ; II *суц.* гзаф азабар акур кас, гзаф азабар чIугур кас.

СƏFAKƏŞLİK *суц.* азабар акун, азабар чIугун, гзаф зиллетар чIугун.

СƏFALANMA *суц.* **СƏFALANMAQ** *глаголдикай.*

СƏFALANMAQ *глагол.* *килиг:* **СƏФА (cəfa çəkmək)**

СƏFALI *прил.* азаблу, азиятлу.

СƏFASIZ *прил.* азиятсуз; **cəfasız iş** азиятсуз кIвалах.

СƏFƏNG *прил.* буш, манасуз, бине авачир, кIамаш; **cəfəng sözlər** манасуз гафар; **cəfəng adam** кIамаш кас; **cəfəng işlər** бине авачир крар.

СƏFƏNGİYAT *суц.* 1) буш гафар; манасуз гафар, пичIи гафар, лагълагъар, кими гафар, кIамаш гафар; **cəfəngiyata qulaq asmaq** лагълагъарихъ яб акалун.

СƏFƏNGLƏMƏ *суц.* **СƏFƏNGLƏMƏK** *глаголдикай.*

СƏFƏNGLƏMƏK *глагол.* пичIи гафар авун, буш рахунар авун, лагълагъчивал авун.

СƏFƏNGLİK *суц.* *килиг:* **СƏFƏNGİYAT.**

СƏFƏRİ *бот.* I *суц.* петрушка (*хъач*); II *прил.* петрушкадин; **cəfəri**

kökü петрушкадин пун.

СӘФТӘ *суц.* чефте, кIир, кьармах; **qarının cəftəsi** рақларин чефте (*кIир*).

СӘФТӘЛӘМӘ *суц.* **СӘФТӘЛӘМӘК** *глаголдикай.*

СӘФТӘЛӘМӘК *глаго.* чефтедив агалун (*кIевирун*).

СӘФТӘЛӘНМӘ *суц.* **СӘФТӘЛӘНМӘК** *глаголдикай.*

СӘФТӘЛӘНМӘК *глаго.* *килиг:* **СӘФТӘЛӘМӘК.**

СӘФТӘЛІ *прил.* чефте алай, кIир алай.

СӘФТӘСІЗ *прил.* чефте алачир, кIир алачир.

СӘНАЛӘТ *суц.* авамвал, затI тийижирвал, меденият авачирвал.

СӘНАЛӘТПӘРӘСТ I *суц.* медениятдин душман; II *прил.* медениятдиз душманвал.

СӘНАЛӘТПӘРӘСТЛІК *суц.* медениятдиз душманвал.

СӘН-СӘН *суц.* цIивцивар, манияр, авазар; **quşların cəh-cəhi** кьушарин цIивцивар, манияр.

СӘНД *суц.* 1) алахьун; **gərəksiz cəhdlər** герек авачир алахьунар; 2) ни-ят, макьсад; **onun cəhdi nədir?** адан ни-ят вуч я?

СӘНДЛӘ *нареч.* 1) алахьунралди; 2) гьакьсагьвилелди.

СӘНДЛІ *прил.* алахьдай, зегьмет чIугвадай; **cəhdli uşaq** алахьдай аял, зегьмет чIугвадай аял.

СӘНДСІЗ *прил.* алахь тийидай, зегьметдал рикI алачир.

СӘНДСІЗЛІК *суц.* алахь тавун, кьайгьуда такьун, фикир тагун.

СӘНӘННӘМ I *суц.* *дин.* 1) же-гьеннем; **cəhənnəm zülmü** жегьен-немдин зулум; 2) *куьч.* пис чка, азаблукь чка; **cəhənnəm odu** жегьеннемдин

цIай; **ora cəhənnəmdir** анаг пис чка я; **◇ cəhənnəmә vasil etmәk** а дуьньядиз рекье тун; **cəhənnəm ol buradan!** квахь инлай! **cəhənnəm olsun** гьикI кIандатIани (*вуч кIандатIани*) хьурай; II *прил.* жегьеннемдин.

СӘНӘТ *суц.* 1) жигьет; 2) себеб; **nә cəhәtә?** гьи себебдай?

СӘНРӘ *суц.* чхра; **cəhrənin iyі** чхрадин тупучI.

СӘНРӘÇİ *суц.* гьалар ийидайди.

СӘНРӘÇİLİK *суц.* гьалар ийи-дайдан кеспи.

СӘЛВ *суц.* желб авун; гьун; чIугун; **mәktәbә cәlb etmәk** мектебдиз желб авун.

СӘЛБЕДİCİ *прил.* рикI аладардай, машгьулардай; **cәlbәdici iş** рикI ала-дардай кIвалах.

СӘЛБЕТМӘ *суц.* желб авун; гьун; чIугун.

СӘЛД I *прил.* йигин, зарб, фад, та-ди; **cәld yerіş** йигин кьекьуьн; **cәld ni-şanalma** фад нишан кьачун; II *нареч.* йигиндиз, фад, тадиз; **o cәld geri qa-yıtdı** ам тадиз кьулухь элкьвена.

СӘЛДДӘYİŞİLӘN *прил.* фад де-гиш жедай.

СӘЛДФІRLANAN *прил.* фад эл-кьведай.

СӘЛДГЕДİŞLİ *прил.* фад фидай, йигиндиз фидай.

СӘЛДЛӘŞDİRMӘ *суц.* **СӘЛД-ЛӘŞDİRMӘК** *глаголдикай.*

СӘЛДЛӘŞDİRMӘК *глаго.* йигина-рун; **hәrәkәti cәldlәşdirmәk** гьерекат йигинарун.

СӘЛДЛӘŞMӘ *суц.* **СӘЛДЛӘŞ-МӘК** *глаголдикай.*

СӘЛДЛİK *суц.* йигинвал; зарб-вал; тадивал; **addımların cәldliyi** кама-рин йигинвал; **qaçanların cәldliyi**

зверзавайбурун зарбвал.

CƏLDLİKLƏ нареч. фад, тадиз, йигиндиз.

CƏLDTƏSİRLİ прил. фад таъсирдай.

CƏLDVURMA прил. йигиндиз ягъун.

CƏLƏ I суц. кам; чартма (ничхирар къадаи); **qaban tutan cələ** чуьлдин вак къадай чартма; 2) ракъар; желе; 3) куьч. амалдарвилелди къун; къуьруьк.

CƏLƏ II суц. диал. 1) зоб (ченедин кІаникай хъуькъуьн чІехи буьвел хъиз дакІуниз себеб жедай азар); 2) мед. свинка (япун кІан дакІвадай тІал).

CƏLLAD I суц. 1) жаллатІ; 2) куьч. зулумкар, инсафсуз кас; **cəllad onun boynunu vurdu** жаллатІди адан гардан ягъана; **mən belə cəllad görməmişdim** заз ихътин инсафсуз кас ақуначир II прил. жаллатІдин; зулумкардин.

CƏLLADLIQ суц. 1) жаллатІвал; 2) зулумкарвал.

CƏM I суц. жем, къадар, вири (санал кІватІайла хъайиди вири) **üç-bucağın daxili bucaqlarının cəmi** пуд-пипІендин къенен пипІерин жем; **kitabların cəmi** ктабрин къадар.

CƏM II лингв. I суц. гзафвал, гзаф-вилин къадар; II прил. гзафвилин; гзафвилин къадардин.

CƏM III olmaq, edilmək гафарихъ галаз санал; 1) сад хъун; акахъна сад хъун; сад-садахъ агалтна сад хъун; **qüv-vələr cəm edildi** къуватар акахъна сад хъана; 2) кІватІ хъун, алтІушун; **quşlar ağaclara cəm oldu** къушар тарарал кІватІ хъана; 3) сигъдаказ; **əhalinin cəm halında yaşadığı yer** агъалияр сигъдаказ яшамиш жезвай чка.

CƏMDƏK I суц. 1) алажай жендек; **qoyun cəmdəyi** лапагдин жендек; **inək**

cəmdəyi калин жендек; 2) рах. куьч. зурба жендек авайди (инсандикай); 3) а) мейит, къейи инсан; б) леш, къейи малдин жендек; II прил. 1) алажай жендекдин; 2) мейитдин; лешинин.

CƏMİ I тІв.-эв. вири, вирибур; **cəmi aləmdə** вири дуьньяда; **cəmi kənd** вири хуьр; **cəmi dillərdə** вири чІа-лара; **cəmi xalqlar** вири халкъар; **cəmi dövlətlər** вири гьукуматар; II нареч. вири; жем; **cəmi milyon manat xərcə-nib** вири миллион манат харжнава.

CƏMİ-CÜMLƏTANI кІус. анжах, тек, вирини-вири, вири лагъайтІа; **cəmi-cümlətanı ikicə adam** анжах къве кас.

CƏMİSİ килиг: **CƏMİ**.

CƏMİYYƏT суц. жемият; **mütə-rəqqi cəmiyyət** вилик фенвай жемият; **kapitalizm cəmiyyəti** капитализмдин жемият; **kitabsevərlər cəmiyyəti** ктабрал рикІ алайбурун жемият.

CƏMLƏŞMƏK глаг. санал кІватІ хъун.

CƏNAB суц. 1) жанаби; **cənab prezident** жанаби президент; **cənablar və xanımlar** жанабияр ва ханумар; 2) агъа; **bu cənablara nə deyəsən** и агъайриз вуч лугъун.

CƏNAZƏ суц. къенвай инсан, мейит; **cənazə saat 12-də qaldırılacaq** мейит сятдин 12-даз къахчуда.

CƏNCƏL I прил. 1) къал акъуддай; беябурдай; русвагдай; **cəncəl adam** къал акъуддай кас; 2) фитне квай; **cəncəl məsələ** фитне квай месэла; 3) къил акъат тийир; **cəncəl iş** къил акъат тийир кар; II суц. къалмакъалчи, фитнечи; **bu cəncəl haradan gəlib?** и фитнечи гъинай атайди я?

CƏNG I суц. куьгь. 1) женг; дяве; ягъунар; **cəng başladı** дяве гатІунна,

женг гагІунна; 2) *рах.* гьуьжетар, ку-кІунар.

СӘНГ II *суц.* муьрхъ; **cəng atmaq** муьрхъуь кьун.

СӘНГАВӘР I *прил.* женгчи руьгъ квай, дяве ийиз чидай, дяведал рикІ алай, кичІевал квачир; **cəngavər tay-falar** дяве ийиз чидай, кичІевал квачир тайифаяр; **cəngavər xalq** женгчи руьгъ квай халкъ; II *суц.* 1) мерд кас, кьегьалвилелди женг чІугвадайди; **onlara azadlıq cəngavərləri deyirlər** абуруз азадвилин женгчияр лугьузва; 2) чан кьурбанд ийиз гьазур кас, чан кьурбанд ийидай кас.

СӘНГАВӘРЛІК *суц.* женгчивал, женг тухуз алакьун.

СӘНГӘЛ *суц.* кьалин кьакьан легьер; ругъ.

СӘНГӘЛЛІК *суц.* 1) кьалин кьакьан легьер авай чка; тамун кьалин кІеве, тамун яцІ; **cəngəlliyyə düşmək** тамун яцІуз аватун; 2) чими уьлквейрин кІеви, инсандивай кьекьез тежер, уьленар авай кІачІичІлухар, тамар.

СӘНГІ I *суц.* женги (*Азербайжандин кьуьлдин гьава*); II *прил.* женгидин.

СӘННӘТ I *суц. дин.* 1) женнет; 2) *куьч.* иер чка, кьулай шартІар авай, хьсандиз ял ягьиз жедай чка; **bura əsl cənnətdir** инаг халисан женнет я; II *прил.* женнетдин; **cənnət bağı** женнетдин багъ.

СӘНУБ I *суц.* кьибле, кьибле пад; **evin pəncərələri cənuba baxır** кІвалин дакІарри кьибледихъ килигзава; **cənub rayonları** кьиблепатан районар; **cənub əhalisi** кьиблепатан агьалияр; II *прил.* кьибледин, кьиблепатан; **cənub ölkələri** кьиблепатан уьлквевяр.

СӘНУБІ *прил.* кьиблепатан; **Sənubi Azərbaycan** Кьиблепатан Азер-

байжан.

СӘНУБ-QƏRB I *суц.* кьибле-рагъакІидай пад; **cənub-qərb küləyi** кьибле-рагъакІидай патан гар; **respublikanın cənub-qərbində** республикадин кьибле-рагъакІидай пата; II *прил.* кьибле-рагъакІидай патан; **cənub-qərb rayonları** кьибле-рагъакІидай патан районар.

СӘНУБ-QƏRBİ *прил.* кьибле-рагъакІидай патан.

СӘНУБ-ŞƏRQ I *суц.* кьибле-рагъэкьечІдай пад; **respublikanın cənub-şərqi** республикадин кьибле-рагъэкьечІдай пад; II *прил.* кьибле-рагъэкьечІдай патан; **cənub-şərq küləyi** кьибле-рагъэкьечІдай патан гар; **cənub-şərq rayonları** кьибле-рагъэкьечІдай патан районар.

СӘНУБ-ŞƏRQİ *прил.* кьибле-рагъэкьечІдай патан; **Cənub-şərqi Şirvan** Кьибле-рагъэкьечІдай патан Ширван.

СƏRƏYAN I *суц.* 1) *физ.* ток; **dəyişən cərəyan** дегиш жедай ток; **dəyişməyən cərəyan** дегиш тежер ток; 2) авахьун, фин (*яд, вацІ*); **çay iti cərəyan edir** вацІ йигиндиз авахьзава; 3) *куьч.* рехъ (*сиясатда, илимда ва мсб.*); **ədəbi cərəyan** эдебиятдин рехъ; 4) *куьч.* кьиле фин; **romanda cərəyan edən hadisələr** романда кьиле физвай вакьияр; II *прил.* 1) токдин; 2) рекьин; **cərəyanın dəyişkənliyi** токдин дегишвал; **bu ədəbi cərəyanın fərqliliyi** и эдебиятдин рекьин тафаватлувал.

СƏRƏYAN... *токдихъ галаз алакьалу муракаб гафарин сад лагьай пай:* **cərəyanpaylayan** ток пайдайди.

СƏRGƏ *суц.* 1) жерге; **qabaq cərgə** вилик жерге; **arxa cərqələr** кьулухъ жергеяр; **alt cərgə** агьа жерге; **bir neçə cərgə** са шумуд жерге; **evlərin**

cərgəsi квалерин жерге; **cərgələrə ayırmaq** жергейриз чара авун; **əsgər cərgəsi** аскеррин жерге; 2) жерге, жергеяр (*базарда*); **ticarət cərgələri** алишверишдин жергеяр; **balıq satılan cərgələr** балугъар маса гудай жергеяр; 3) сад хътин гьал; **onlar bir cərgənin insanlarıdır** абур сад хътин инсанар я.

CƏRGƏ-CƏRGƏ I *нареч.* жерге-жерге; **cərgə-cərgə ayırmaq** жерге-жерге чара авун; **cərgə-cərgə oturmaq** жерге-жерге ацукъун; II *прил.* жерге-жерге; **cərgə-cərgə evlər** жерге-жерге квалер.

CƏRGƏLƏMƏ *суц.* **CƏRGƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

CƏRGƏLƏMƏK *глагол.* жергеда тун; **uşaqları cərgələmək** аялар са жергеда тун.

CƏRGƏLƏNMƏ *суц.* **CƏRGƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

CƏRGƏLƏNMƏK *глагол.* жергеда хъун; **onlar cərgələnib** абур жергеда ава.

CƏRİMƏ I *суц.* 1) жерме; **cərimə etmək** жерме авун; **cərimə ödəmək** жерме вахкун; 2) жаза, туьнбуьгъ; **oyun qaydalarının pozulmasına görə cərimə** кьугъунин къайдаяр чIурунай жаза гун; 3) зарар, зиян; **cəriməyə düşmək** зарардиз аватун, зарар хъун; II *прил.* жермедин; **cərimə pulları** жермедин пулар.

CƏRRAH I *суц.* жерягъ; **baş cərrah** кьилин жерягъ; **yaxşı cərrah** хъсан жерягъ; II *прил.* жерягъдин; **cərrah bıçağı** жерягъдин чуклул.

CƏRRAHİ *прил.* жерягъдин; **cərrahi alətlər** жерягъдин алатар.

CƏRRAHİYYƏ *суц.* операция авуналди сагъар хыйидай медицинадин илимдин хел.

CƏRRAHLIQ I *суц.* жерягъвал;

cərrahlıq fakültəsi жерягъвилин факультет; II *прил.* жерягъвилин; **cərrahlıq bacarığı** жерягъвилин алакъун.

CƏSARƏT *суц.* жуьрэт; **vikləgъвал**; **merdвал**; **игитвал**; **мягъкемвал**; **onun heyrətamiz cəsarəti** адан гъейран ийидай **vikləgъвал**.

CƏSARƏTLƏ *нареч.* жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлуз; **vikləgъвилелди**, **vikləgъдаказ**; **vikləgъдиз**; **merdвилелди**; **merddaказ**; **мягъкемдаказ**; **мягъкемдиз**; **игитвилелди**; **кьегъалвилелди**, **кьегъалвилевди**, **кьегъалдаказ**, **кьегъалдиз**; **cəsarətlə mübarizə aparmaq** жуьрэтлувилелди (*merdвилелди*, *кьегъалвилелди*, *vikləgъвилелди*) **женг чIугун**.

CƏSARƏTLƏNDİRİCİ *прил.* жуьрэтлувал кутадай; **кIубанардай**; **руьгъ кутадай**; **рикI кIеви ийидай**; **vikləgъвал квай**.

CƏSARƏTLƏNDİRMƏ *суц.* **CƏSARƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

CƏSARƏTLƏNDİRMƏK *глагол.* жуьрэтлувал, **vikləgъвал**, **merdвал** кутун; **руьгъ кутун**; **рикI кIеви авун**.

CƏSARƏTLƏNMƏ *суц.* **CƏSARƏTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

CƏSARƏTLƏNMƏK *глагол.* **vikləgъ хъун**, **жуьрэтлу хъун**, **рикI атун**, **уьтквем хъун**; **дирибаш хъун**, **дирибашвал акатун**.

CƏSARƏTLİ I *прил.* **vikləgъ**, **мерд**, **жуьрэтлу**, **дирибаш**, **уьтквем**, **рикI авай**; **cəsarətli oğlan** **vikləgъ** (*мерд*, *жуьрэтлу*) **гада**; **cəsarətli söz** **уьтквем гаф**; II *нареч.* **vikləgъдиз**, **vikləgъвилелди**, **жуьрэтдалди**, **жуьрэтлуз**, **дирибашдиз**, **дирибашдаказ**; **cəsarətli hərəkət etmək** **vikləgъдиз** (*жуьрэтлуз*, *дирибашдиз*) **гъерекат авун**.

CƏSARƏTLİLİK *суц.* жуьрэтлу-

вал, мердвал, игитвал, виклегвал, дирибашвал, утквемвал, кьегьалвал.

CƏSARƏTSİZ I *прил.* виклегвал авачир, кичле, кичлевал квай, утквем тушир, рикI ажуз, жуьрэтсуз, вичин кьуватдихъ агъун тавур; **cəsarətsiz adam** жуьрэтсуз кас; **cəsarətsiz cavab** утквем тушир жаваб; II *нареч.* жуьрэтсуздаказ рахун.

CƏSARƏTSİZLİK *сущ.* жуьрэтсузвал, кичлевал, ажузвал.

CƏSARƏTVERİCİ *прил.* жуьрэткутадай, виклегвал кутадай, руьгь кутадай.

CƏSƏD I *сущ.* мейит, кьейи инсан; II *прил.* мейитдин, кьейи инсандин.

CƏSUR I *прил.* виклегь, утквем, жуьрэтлу, кичлевал тийижир, дирибаш, рикI авай, кьегьал; **cəsur oğlanlar və qızlar** виклегь гадаяр ва рушар; II *сущ.* жуьрэтлу кас, виклегь кас, утквем кас, дирибаш кас.

CƏSURANƏ I *нареч.* жуьрэтдалди, жуьрэтлуз, виклегвилелди, виклегдиз, дирибашдаказ, дирибашдиз, утквемвилелди, утквемдаказ, утквемдиз; II *прил.* жуьрэтлу, виклегь, утквем, дирибаш, рикI авай, кьегьал; **cəsuranə bir hərəkət** жуьрэтлу са гьерекаат.

CƏSURLANMA *сущ.* **CƏSURLANMAQ** *глаголдикай.*

CƏSURLANMAQ *глагол.* жуьрэтлу хьун, виклегь хуьн, утквем хуьн, рикI атун, виклегвал акатун, дирибаш хуьн.

CƏSURLUQ *сущ.* жуьрэтлувал, виклегвал, дирибашвал, утквемвал, игитвал, кьегьалвал.

CƏSURLUQLA *нареч.* жуьрэтлувилелди, виклегвилелди, игитвилелди, дирибашвилелди, мердвилелди, кьегьалвилелди; **cəsurluqla döyüşmək** виклегвилелди женг чIугун.

CƏZA I *сущ.* 1) жаза, туьнбуьгь; **yüngül cəza** кьезил жаза; **cəzadan yaxa qurtarmaq** жазадикай кьил кьакьудун; 2) репрессия; **cəza siyasəti** репрессиядин сиясат; II *прил.* жазадин; **cəza dəstəsi** жазадин клеретI.

CƏZALAMA *сущ.* **CƏZALAMAQ** *глаголдикай.*

CƏZALAMAQ *глагол.* *килиг:* **CƏZALANDIRMAQ.**

CƏZALANDIRILMA *сущ.* **CƏZALANDIRILMAQ** *глаголдикай.*

CƏZALANDIRILMAQ *глагол.* 1) жаза гун, туьнбуьгь авун, жазадихъ агакьарун; 2) репрессиядик кутун.

CƏZALANDIRMA *сущ.* **CƏZALANDIRMAQ** *глаголдикай.*

CƏZALANDIRMAQ *глагол.* жаза гун, жазадихъ агакьарун, туьнбуьгь авун; **qatili cəzalandırmaq** инсан яна кьейи касдиз жаза гун; **intizamı pozanları cəzalandırmaq** кьайдаяр чIурзавайбур туьнбуьгь авун.

CƏZALANMA *сущ.* **CƏZALANMAQ** *глаголдикай.*

CƏZALANMAQ *глагол.* *килиг:* **CƏZALANDIRILMAQ.**

CƏZALATDIRMA *сущ.* **CƏZALATDIRMAQ** *глаголдикай.*

CƏZALATDIRMAQ *глагол.* жаза гуз тун.

CƏZALATMA *сущ.* **CƏZALATMAQ** *глаголдикай.*

CƏZALATMAQ *глагол.* *килиг.* **CƏZALATDIRMAQ.**

CƏZANƏ gəlmək гафунихъ галаз; **cəzanə gəlmək** чан туьтуьниз атун.

CƏZASIZ I *прил.* жазасуз, туьнбуьгьсуз, жаза агакь тавур; **cəzasız qalmaq** жазасуз амукьун; **cəzasız buraxmaq** жазасуз ахьяюн; II *нареч.* жазасуз, туьнбуьгьсуз.

CƏZASIZLIQ *суц.* жазасузвал, жаза агакь тавун.

CƏZAVERICİ *прил.* жаза гудай, жазадин; **cəzaverici orqan** жаза гудай орган.

CƏZB etmək гафунихъ галаз; **cəzb etmək** 1) члугун, ялна гьун, вичихъ ялун; 2) желб авун.

CƏZBEDİCİ *прил. килиг:* **CAZİ-BƏDAR.**

CƏZBEDİCİLİK *суц.* вичелди члугун, вичелди желб авун.

CƏZBETMƏ *суц. физ. килиг:* **CƏZBEDİCİLİK.**

CƏZBOLUNMA *суц. физ. килиг:* **CƏZBEDİCİLİK.**

CİDIR I *суц.* 1) балкІанрин чукур-рун; 2) чамарар (*балкІанрал алаз*); II *прил.* чукурдай, чамарардай; **cıdır atı** чукурдай балкІан; **cıdır meydanı** чамарардай майдан.

CİDIRÇI *суц.* 1) балкІан чукурдайди (*чамарардай майданда*); 2) балкІандал гьунарар ийидайди; 3) *этногр.* свас галаз физвай балкІандаллайди.

CİDIRÇILIQ *суц.* 1) чамарар; 2) балкІан чукурдайдан пеше.

CİDOV *суц.* мандав.

CİĞ I I *суц. бот.* 1) хъач; 2) гьуьлуьн векь; II *прил.* хъчадин, гьуьлуьн векьин.

CİĞ II I *суц.* 1) денде (*арабадин ва фургьундин чархунин*); 2) сим (*велосипеддин чархунин*); II *прил.* дендедин, симинин.

CİĞA *суц.* мег.

CİĞAL I *прил.* терс, рекьив кьвен тийир, рекьив гьиз тежедай, муьтлугь тежер; **cığal adam** терс (*рекьив кьвен тийир*) кас; **cığal öküz** муьтлугь тежер яц; II *суц.* гьуьжеткар.

CİĞALBAZ I *прил.* терсвал ийидай,

гьуьжетдай, рекьив текьведай; II *суц.* кьайдаяр члурдайди, гьуьжеткар.

CİĞALBAZLIQ *суц.* терсвал авун, гьуьжетун.

CİĞALÇI *суц. килиг:* **CİĞAL** II.

CİĞALÇILIQ *суц. килиг:* **CİĞALLIQ.**

CİĞALLAMA *суц.* **CİĞALLAMAQ** *глаголдикай.*

CİĞALLAMAQ *глаг.* терсвал авун, рекьив текьвен.

CİĞALLAŞMA *суц.* **CİĞALLAŞMAQ** *глаголдикай.*

CİĞALLAŞMAQ *глаг.* кьайда члурун ва гьуьжетун.

CİĞALLIQ *суц.* гьуьжеткарвал.

CİĞARA *куьгь.* I *суц.* пІапІрус, сигарет; **cığara çəkmək** пІапІрус члугун; II *прил.* пІапІрусдин, сигаретдин; **cığara kağızı** пІапІрусдин чар.

CİĞ-CİĞ I *прил.* цлугь ийидай, шуькльуь вандай; **cığ-cığ səs** цлугь ийидай ван.

CİĞ-CİĞ II *суц. зоол.* гьуьлуьн кьуш.

CİĞCİĞA I I *суц.* 1) цІарцІар гудай куьлуь шейэр; 2) рапрапардай шейэр (*некерал алай*); II *прил.* цІалцІам, чІагай (*цІийи кагьаздин пулар*).

CİĞCİĞA II *суц.* члуруз экьечІдай недай хъач.

CİĞCİĞALI *прил.* цІарцІар гудай куьлуь шейэр кІвахъзавай.

CİĞIR *суц.* жигьир; кьекьвел; кІвачин рехъ; **dağ cığırı** дагьдин жигьир; **ovçu cığırı** гьуьрчехьандин кьекьвел; **cığırdan çıxmaq** кІвачин рекьйя акьатун.

CİQQIR çıxmaq, çıxartmaq, çəkməmək, çəkə bilməmək *гафарихъ галаз санал*; **cıqqırını çıxartmaq** витІ акьуд тавун, чуюкь тавун.

CİLİZ *прил.* яхун, зайиф, такьатсуз.

CILIZLANMA *суц.* **CILIZLAN-MAQ** *глаголикай.*

CILIZLANMAQ *глаго.* *килиг:* **CILIZLAŞMAQ**.

CILIZLAŞMAQ *глаго.* 1) куьлуь хьун, куьлуь авун, гъвечи хьун; 2) *куьч.* усал хьун, бегьемсуз хьун, алчах хьун; **insanlar cılızlaşır** инсанар усал (*бегьемсуз*) жезва; 3) зайиф хьун, къураз-цїраз хьун, къурун; **meşə cılızlaşır** там къуразва.

CILIZLIQ *суц.* 1) зайифвал; такъатсузвал; чансузвал; 2) гьалдай аватун, яван хьун (*чил, накъв*); 3) *куьч.* кесибвал; къитвал; эксиквал; къеривал; **mənəvi cılızlıq** руьгьдин кесибвал.

CIN-CINDIR *суц.* *килиг:* **CINDIR**.

CINDA *суц.* 1) пине, чилер чуьхуьдай пек; 2) ява (*чїуру рекъе гьатнавай дїшегъли*).

CINDIR I *суц.* 1) пине, чилер чуьхуьдай пек, куьгъне пекинин кїус; **döşəmə cındırı** кївалин чил чуьхуьдай пине; 2) вижесуз пекер; **II прил.** куьгъне хьанвай; **cındır paltar** куьгъне хьанвай пек.

CINDIRÇI *суц.* куьгъне пек-лек кїватїдайди.

CINDIRÇILIQ *суц.* куьгъне пек-лек кїватїун.

CINDIRLAŞDIRMA *суц.* **CINDIRLAŞDIRMAQ** *глаголикай.*

CINDIRLAŞDIRMAQ *глаго.* алуки-на кукїварун, куьгъне авун.

CINDIRLAŞMA *суц.* **CINDIRLAŞMAQ** *глаголикай.*

CINDIRLAŞMAQ *глаго.* куьгъне хьун, кукївар хьун; **köynək cındırlaşıb** перем куьгъне хьанва; **kitab cındırlaşıb** ктаб кукївар хьанва.

CINQILTI *суц.* *килиг:* **CINGİLTİ**.

CINQIR I *суц.* *килиг:* **CIQQIR**.

CINQIR II *суц.* гъвечи къажгъан.

CIR I *прил.* чїуру; **cır üzüm** чїуру ципицїар; **cır alma** чїуру ичер.

CIR II *прил.* 1) къати ва шуькїуь хчивал квай ван; 2) цїугъ ийидай, цїугъдин ван; 3) гъирцї-гъирцї ийидай ван; 4) хъел кутадай ван; **o, cır adamdır** ам туьнт ванцел гъарайдай инсан я.

CIR-BIR *суц.* рахунар, гьуьжетар.

CIR-CINDA *суц.* 1) куьгъне пекер; 2) кукївар хьанвай пекер; **cır-cındaya bükmək** куьгъне пекерик кутун; **cır-cında içində gəzmək** кукївар хьанвай пекер алаз къекъуьн; 3) зирзибил, виже текъведай куьгъне затїар.

CIR-CINDALI *прил.* куьгъне, кукївар хьанвай пекер алай.

CIR-CINDIR *килиг:* **CIR-CINDA**.

CIR-CIR *суц.* 1) чїигъчїигъ; 2) гъетїгъетї.

CIRCIRAMA *суц.* чїигъичїигъ; **II прил.** чїигъичїигъдин.

CIRDƏFNƏ *суц.* *бот.* чїуру лавр.

CIRIQ I *прил.* къазунай; къатї хъайи; атїай; **cırıq ayaqqabı** къазунай кївачин къапар; **II суц.** 1) тїекв; 2) тїеквен; **şalvarın cırıqları** шалвардин тїеквенар; 3) гел (*сагъ хъайи хирен*).

CIRIQ-CINDIR *прил.* *килиг:* **CIRIQ**.

CIRIQ-CIRIQ *прил.* къазуннавай, кукївар хьанвай.

CIRILDAMA *суц.* **CIRILDAMAQ** *глаголикай.*

CIRILDAMAQ *глаго.* 1) чїигъчїигъ авун; 2) гъетїгъетї авун.

CIRILDAŞMA *суц.* **CIRILDAŞMAQ** *глаголикай.*

CIRILDAŞMAQ *глаго.* чїигъчїигъ авун (*чїигъичїигъри санал*).

CIRILDATMA *суц.* **CIRILDATMAQ** *глаголикай.*

CIRILDATMAQ *глаго.* чїигъчїигъ

авун.

CIRILMAQ *глаго.* 1) кукIвар хьун, къазунун; **döşəkağı cırılıb** месин агъ кукIвар хьанва, месин агъ къазуннава; 2) гватун; **kitab cırılıb** ктаб гватнава.

CIRILTI *суц.* чIигъчIигъ; **təkərlərin cırlıtısı** чархарин чIигъчIигъ.

CIRILTİLİ *прил.* чIигъчIигъдай.

CIRIM *суц.* 1) кIус, чIук; **məktubun cırımları** чарчин кIусар; 2) цIарх, чухвай чка.

CIRIMAĞIZ I *прил.* гьяркъуь сив авай; II *суц.* гьяркъуь сив авай кас.

CIRIM-CIRIM *килиг:* CIRIQ-CIRIQ.

CIRQURŞAQ *килиг:* CIRTQOZ.

CIRQURŞAQLIQ *килиг:* CIRTQOZLUQ.

CIRLAŞMA *суц.* **CIRLAŞMAQ** *глаголдикай.*

CIRLAŞMAQ *глаго.* 1) чIур хьун; **ağaclar cırlaşıb** тарар чIур хьанва; **cinsi cırlaşır** жинс чIур жезва; 2) асул квадарна чIур хьун, чIурувилихъ дегиш хьун; тухум чIур хьун, тухум хкатун.

CIRLAŞMIŞ *прил.* чIур хьанвай.

CIRLIQ *суц.* чIурвал.

CIRMA I *суц.* **CIRMAQ I** *глаголдикай.*

CIRMA II *суц.* **CIRMAQ II** *глаголдикай.*

CIRMAQ I *глаго.* 1) къазунун, кукIварун, падун, патар-патар авун; **mə-kubu cırmaq** чар къазунун; 2) чухун; **üzünü cırmaq** чин чухун.

CIRMAQ II *глаго.* катун (*хабарсуз, чинеба*); **dərsdən cırmaq (əkilmək, qaçmaq)** тарсунай катун.

CIRMAQ III *суц.* *килиг:* CAYNAQ.

CIRMAQARAÇI *суц.* 1) чIуру-бакIур кхьйдайди; 2) усал кхьинардай кас, усал кхьираг.

CIRMAQARAÇILIQ *пах.* 1) чIуру-бакIур кхьин; 2) усал кхьин.

CIRMAQLAMA *суц.* **CIRMAQLAMAQ** *глаголдикай.*

CIRMAQLAMAQ *глаго.* чухун; **üzünü cırmaqlamaq** чин чухун.

CIRMAQLANMA *суц.* **CIRMAQLANMAQ** *глаголдикай.*

CIRMAQLANMAQ *глаго.* чухун, чухвана цIархар авун.

CIRMAQLAŞMA *суц.* **CIRMAQLAŞMAQ** *глаголдикай.*

CIRMAQLAŞMAQ *глаго.* чухунарун; **onlar niyə cırmaqlaşırlar?** абуру вучиз чухунарзава?

CIRNAQ *суц.* *килиг:* CAYNAQ.

CIRNAMA *суц.* **CIRNAMAQ** *глаголдикай.*

CIRNAMAQ *глаго.* хьел атун; **o cırnayıb** адаз хьел атанва.

CIRNATMA *суц.* **CIRNATMAQ** *глаголдикай.*

CIRNATMAQ *глаго.* чIалар ахъайиз хьел гъун, кхьуьриз хьел гъун, хурук кутаз хьел гъун.

CIRTDAN I *суц.* 1) тIуб къван гада (*махарик жедай*); 2) лап гъвечIи буйдин инсан; 3) лилипут (*лап бицIи буй авай инсан*); II *прил.* тIуб къван гададин, лилипутдин.

CIRTDANBOY *прил.* лап аскIан буй, лап гъвечIи.

CIRTDANBOYLU *килиг:* CIRT-DANBOY.

CIRTDANBOYLUQ *суц.* лап гъвечIивал, лап бицIивал.

CIRTDANQUŞ *суц.* *зоол.* уьлендин къуш (*уьлендин яргъи кIуф алай къуш*).

CIRTQOZ *прил.* фад хьел къведай; туйнт; сабур авачир, кефидик фад хкIадай, хьелдай.

CIRTQOZLUQ *глаго.* фад хьел

атун; туънтвал; сабур тахъун.

CIZBIZ *суц.* гъайвандин чрай ру-фунар, ратар, къенер.

CIZBIZCI *суц.* гъайвандин руфунар, ратар, къенер чрадай ашпаз.

CIZBIZXANA *суц.* гъайвандин чранвай руфунар, ратар, къенер гудай чка.

CIZDAQ *суц.* члахлухар, къавулар (*лапагдин тум цурурдайла амукъдай*).

CIZHACIZ *нареч.* **yanmaq** *гафунихъ галаз;* **cizhaciz yanmaq** чирчирдив кун.

CIZIQ *суц.* 1) цлар; **düz cızıq** дуыз цлар; **dalğavari cızıq** лепедиз ухшар цлар; **şaquli cızıq** тик цлар; 2) зул; **göy cızıqlar** вили зулар; 3) шуькльуь цлар; **kağız üzərində ştrixlər** кагъаздин винел шуькльуь цларар; 4) алашклар хъайи чка; къацІ, чухвана хер хъайи чка.

CIZIQ-CIZIQ *прил.* 1) цлар-цлар; 2) зул-зул.

CIZIQLAMA *суц.* **CIZIQLAMAQ** *глаголдикай.*

CIZIQLAMAQ *глагол.* 1) цларар члугун; **vəərəqi cızıqlamaq** чарчел цларар члугун; 2) графаяр члугун, графаяр авун; **kağızı cızıqlamaq** чарчел графаяр авун; 3) штрихар члугун (*шуькльуь цларар члугун*).

CIZILDAMA *суц.* **CIZILDAMAQ** *глаголдикай.*

CIZILDAMAQ *глагол.* чирчир авун; **yağ cızıldayırdı** гъериди чирчир ийизвай.

CIZILTI *суц.* 1) чирчир; 2) гувдин ван; **samovarın cızıltısı** самовардин гувдин ван.

CIZILTILI *прил.* 1) чирчир ийидай; 2) гувдин ван твадай.

CIZMAQ *глагол.* 1) члугун; **xətt cızmaq** цлар члугун; **karandaşla cızmaq**

къелемдив члугун; 2) штрихар авун; 3) чухун; чухвана цлархар авун.

CIZMA-QARA *суц.* 1) члугу-баклур; **cızma-qara yazmaq** члугу-баклур кхьин; 2) бегъемсуз, усал кІвалах.

CİB I *суц.* 1) жибин; 2) къултух; **paltounun cibləri** пальтодин жибинар; **şalvarın cibləri** шалвардин жибинар; **boş cib** ичІи жибин; **dolu cib** ацІай жибин; 3) *анат.* **qəlsəmə cibləri** жабрийрин жибинар; 4) *анат.* легъв; **əsas cib** къилин легъв; II *прил.* 1) жибиндин; 2) къултухдин; **cib lüğəti** жибиндин гафарган; **cib saatı** жибиндин сят; **cib oğrusu** жибинар атлудай угъри.

CİBBİLİ *прил.* бицІи.

CİBGİR *суц.* жибинар атлудай угъри.

CİBGİRLİK *суц.* жибинар атлун.

CİCİ *суц. диал.* диде; **ay cici!** я диде!

CİCİ-BACI *суц. рах.* лап мукъва дишегъли юлдашар.

CİDA I *суц.* жиде; **cida sancmaq** жиде аклугун.

CİDA II *куьгъ.* I *нареч.* 1) къилди, чараз, саддиз; 2) чара-чараз; 3) чара авун, яргъа авун; II *прил.* 1) яргъа авай, яргъал тир; 2) чара-чараз тир; 3) чара авунвай, яргъа авунвай.

CİDAL *суц. куьгъ.* дяве, ягъунар, акъунар; **cidal meydanı** дяведин майдан.

CİDAR I *суц. диал.* галтІам, ракъар (*балкІандин кІвачериз ядай*).

CİDAR II *куьгъ.* арада авай са тахан цал, арада авай жугъун.

CİDARLAMA *суц.* **CİDARLAMAQ** *глаголдикай.*

CİDARLAMAQ *глагол.* галтІам ягъун, ракъар ягъун.

CİDARLANMA *суц.* **CİDARLANMAQ** *глаголдикай.*

CİDARLANMAQ *глагол.* галтІам

ягъун, ракъар ягъун; **at cidarlandı** балкІандиз ракъар ягъана.

CİDD-CƏHD *сущ.* алахъун; къуват эцигун; гъакъисагъвал; **lüzumsuz cidd-cəhd** герек авачир алахъунар; **onun cidd-cəhdinə baxmayaraq** адан алахъунриз килиг тавуна; **ciddi-cəhd etmək** къуват эцигун.

CİDD-CƏHDLƏ *нареч.* гъакъисагъвилелди, гъакъисагъдаказ, гъакъисагъдиз; **cidd-cəhdlə işləmək** гъакъисагъвилелди кІвалахун.

CİDD-CƏHDSİZ *нареч.* регъятдиз, асантидиз; гъакІ, гъакІ регъятдиз.

CİDDİ *прил.* 1) бегъем; 2) фагъумлу; **ciddi qız** фагъумлу руш; 3) рикІвай кар ийидай; **o ciddi adamdır** ам рикІвай кар ийидай кас я; 4) рикІвай фикир ийидай; 5) акъуллу; **ciddi adamlar** акъуллу ксар; 6) жавабдар; **ciddi ahcı** жавабдар муыштери; 7) гужлу, къати; **ciddi müqavimət** гужлу дурум; 8) барбатІдай, терг ийидай, кукІвардай; **ciddi zərbə** кукІвардайвал ягъун.

CİDDİLƏŞDİRİLMƏ *сущ.* **CİD-DİLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

CİDDİLƏŞDİRİLMƏK *глаго.* четин хъун, кIеве гъатун.

CİDDİLƏŞDİRMƏ *сущ.* **CİDDİLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

CİDDİLƏŞDİRMƏK *глаго.* четинвиле тун, кIеве тун.

CİDDİLƏŞMƏ *сущ.* **CİDDİLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

CİDDİLƏŞMƏK *глаго.* кIевивал авун.

CİDDİLİK *сущ.* 1) бегъемвал; 2) фагъумлувал; 3) акъуллувал; 4) жавабдарвал; 5) деринвал; 6) къативал; **sözün ciddiliyi** гафунин бегъемвал; **məsələnin ciddiliyi** месэладин деринвал; **mubarizənin**

ciddiliyi женгинин къативал.

CİDDİYYƏT *сущ.* *килиг:* **CİD-DİLİK.**

CİDDİYYƏTLƏ *нареч.* 1) бегъемвилелди, бегъемдаказ, бегъемдиз; 2) фагъумлувилелди, фагъумлудаказ, фагъумлуз; 3) жавабдардаказ, жавабдардиз; 4) дериндай, дериндаказ.

CİDDİYYƏTSİZ *прил.* 1) бегъемсуз; 2) фагъумсуз; 3) акъулсуз; 4) жавабдарвал авачиз.

CİDDİYYƏTSİZLİK *сущ.* 1) бегъемсузвал; 2) фагъумсузвал; 3) жавабдарсузвал.

CİFT I *сущ.* *куьгъ.* жуьт; **bir cift corab** са жуьт гуьлуьтар; **bir cift öküz** са жуьт яцар.

CİFT II *сущ.* *анат.* ген (*аял авай дшшегълидин*).

CİHAD *сущ.* мусурман дин гвачирбурухъ галаз ийидай дяве.

CİHAZ I *сущ.* алат, са кардиз герек зерят; **məişət cihazları** майишатдин алатар; **elektrik cihazları** электрикдин алатар; II *прил.* алатдин.

CİK-BİK bələd olmaq гафарихъ галаз; **cikinə-bikinə bələd olmaq** хъсандиз, вири патарихъай чир хъун.

CİK-CİK *сущ.* чIивчIирив, чIивчIив; **cik-cik edən sərçələg** чIивчIивзавай нуькIер.

CİKKƏ çəkmək гафунихъ галаз; **cikkə çəkmək** гъараюн.

CİKKİLDƏMƏ *сущ.* **CİKKİLDƏMƏK** *глаголдикай.*

CİKKİLDƏMƏK *глаго.* чIивчIив авун, чIивчIирив авун (*нуькIре*).

CİKKİLDƏŞMƏ *сущ.* **CİKKİLDƏŞMƏK** *глаголдикай.*

CİKKİLDƏŞMƏK *глаго.* *килиг:* **CİKKİLDƏMƏK.**

CİKKİLTİ *сущ.* чIивчIирив.

CİKLƏŞMƏ *сущ.* кӀекерин дяве.

CİL *бот.* I *сущ.* легъер (уьлендин *набататар, хъчар*); перер (*диал.*) II *прил.* легъердин; **cil yarpaqları** легъерин пешер.

CİLA I *сущ.* 1) цӀарцӀар, рапрап; **cila çəkmək vurmaq** а) цӀарцӀар гудайвал авун; б) дамахар; 2) нур гудай цӀалцӀамвал.

CİLAÇI *сущ. килиг:* **CİLALAYICI.**

CİLALAMA *сущ.* **CİLALAMAQ** *глаголдикай.*

CİLALAMAQ *глагол.* 1) цӀарцӀар гуз тун, рапрап гуз тун; 2) нур гудайвал цӀалцӀамарун; **mebel cilalanmalıdır** мебель нур гудайвал цӀалцӀамарна кӀанзава; 3) дуьзарун, цӀалцӀамарун; 4) хъсанарун, авайдалайни хъсанарун; **dili cilalamaq** чӀал хъсанарун; 5) яна цӀалцӀамарун; **almazı cilalamaq** алмасар яна цӀалцӀамарун.

CİLALANDIRMA *сущ.* **CİLALANDIRMAQ** *глаголдикай.*

CİLALANDIRMAQ *глагол. килиг:* **CİLALAMAQ.**

CİLALANMA *сущ.* **CİLALANMAQ** *глаголдикай.*

CİLALANMAQ *глагол.* 1) цӀарцӀар гудайвал хъун, рапрап гудайвал хъун; 2) нур гудайвал хъун; 3) цӀалцӀам хъун; 4) хъсан хъун; 5) яна цӀалцӀам хъун.

CİLALANMIŞ *прил.* 1) цӀарцӀар гузвай, рапрапзавай; 2) нур гузвай; 3) цӀалцӀам хъанвай; 4) хъсан хъанвай; 5) яна цӀалцӀам хъанвай.

CİLALAYICI I *прил.* 1) цӀарцӀар гуз тадай; 2) цӀалцӀамардай; **cilalayıcı maşın** цӀалцӀамардай машин; II *сущ.* 1) цӀарцӀар гуз тадайди; 2) цӀалцӀамардайди, цӀалцӀамардай кас.

CİLALI *прил. килиг:* **CİLALANMIŞ.**

CİLD I *сущ.* 1) жилд; **kitabı cildlə-**

mək ктабдал жилд гьалдун; 2) том, кьилди са ктаб; жуз; **romanın birinci cildi** романдин сад лагъай жуз; II *прил.* жилдинин; **cild kağızı** жилдинин кагъаз; III *сущ.* куьч. хам, винел алай къат; **cildini soyunmaq** вичин асул суфат къалурун; **insan cildinə girmiş canavar** инсандин хам гьалднавай жанавур.

CİLDARXASI *сущ. полигр.* ктабдин лишанар кхъенвай къенепатан чар.

CİLDASTARI *сущ. полигр.* жилдинин астӀар, форзац.

CİLDÇİ *сущ.* жилдчи, жилдерин устӀар.

CİLDÇİLİK *сущ.* жилдчивал, жилдерин устӀарвал.

CİLDXANA *сущ.* жилд гьалддай чка.

CİLDLƏMƏ *сущ. килиг:* **CİDLƏMƏK.**

CİDLƏMƏK *сущ.* жилд гьалдун; **kitabı cildləmək** ктабдал жилд гьалдун.

CİDLƏNDİRMƏ *сущ.* **CİDLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

CİDLƏNDİRMƏK *глагол. килиг:* **CİDLƏMƏK.**

CİDLƏNMƏ *сущ.* **CİDLƏNMƏK** *глаголдикай.*

CİDLƏNMƏK *глагол.* жилд гьалдун; **diplom cildləndi** дипломдал жилд гьалдна.

CİDLƏNMİŞ *прил.* жилд гьалднавай; **jurnalların cildlənmüş nömrələri** журналрин жилд гьалднавай нумраяр.

CİDLƏTDİRMƏ *сущ.* **CİDLƏTDİRMƏK** *глаголдикай.*

CİDLƏTDİRMƏK *глагол.* жилд гьалдиз тун.

CİDLƏTMƏ *сущ.* **CİDLƏTMƏK** *глаголдикай.*

CİDLƏTMƏK *глагол. килиг:* **CİDLƏTDİRMƏK.**

CİLDLİ *прил.* жилд алай; **qırmızı**

cildli яру жилд алай.

...**CİLDLİ** *бязи муракаб гафарин кьвед лагъай пай*; **dörcildli lügət** кьуд жуздикай ибарат гафарган.

CİLDLİK 1) *прил.* жилдинин; **cildlik kağız** жилдинин кагъаз; 2) *бязи муракаб гафарин кьвед лагъай пай*; **Cəlil Məmmədquluzadənin altıcildliyi** Жалил Мамедкъулузадедин ругуд жуз.

CİLDSİZ *прил.* жилд алачир; **cildsiz kitab** жилд алачир ктаб.

CİLOV I *суц.* 1) кьенер, кьенерар; **atın cilovu** балкІандин кьенерар; 2) жилавар; **cilovu çəkmək** жилавар ялун; **cilov ağızlığı** кьенердин ракъар.

CİLOVDAR *суц.* 1) карван тухузвай кас; 2) кІеретІдин кІвенкІве физвай балкІандаллайди; 3) *этногр.* свас авай файтундин гуьгъуьна аваз физвай балкІандаллайди; 4) *куьч.* кьил, чІехиди, регъбер; **üsyanın cilovdarı** гьулгьуладин чІехиди.

CİLOVDARLIQ *суц.* 1) карван тухун; 2) кІеретІдин кьиле хьун; 3) чІехивал, регъбервал авун.

CİLOVLAMA *суц.* **CİLOVLAMAQ** *глаголдикай.*

CİLOVLAMAQ *глаго.* 1) кьенер гьалдун, жилавар тІарамарун; 2) *куьч.* явашарун, жуваз муьтІуьгъарун, секинарун; **hisslərini cilovlaya bilmədi** гьиссер секинариз хьанач.

CİLOVLANMA *суц.* **CİLOVLANMAQ** *глаголдикай.*

CİLOVLANMAQ *глаго.* 1) кьенерар гьалдун; **at cilovlandı** балкІандал кьенерар гьалдна; 2) *куьч.* муьтІуьгъ хьун; **ehtiraslar cilovlandı** ашервилер муьтІуьгъарна.

CİLOVLATDIRMA *суц.* **CİLOVLATDIRMAQ** *глаголдикай.*

CİLOVLATDIRMAQ *глаго.*

кьенерар гьалдиз тун.

CİLOVLATMA *суц.* **CİLOVLATMAQ** *глаголдикай.*

CİLOVLATMAQ *глаго.* *килиг.* **CİLOVLATDIRMAQ.**

CİLOVLU *прил.* кьенерар акьалжнавай.

CİLOVLUQ *прил.* жилавар патал материал.

CİLOVSUZ *прил.* 1) кьенерар алуднавай; **cilovsuz atlar** кьенерар алуднавай балкІанар; 2) *куьч.* кефиниз кІандайвал ийизвай, фу кьилиз акъатнавай, хак акъатай.

CİLOVSUZLUQ *суц.* 1) кьенерар алачирвал; 2) кефиниз кІандайвал авун, хак акъатайвал авун.

CİLVƏ *суц.* *шаир.* 1) иервал, сересвал, гзаф хуш кьведай гьал, рикІ ацІукъдай гьал; **cilvəsinə uymaq** иервили рам авун; 2) цІарцІар, нур, рапрап; 3) наз гунин кьуьруьк; **cilvə satmaq** наз авун, наз гун.

CİLVƏGAN *суц.* цІарцІар гузвай, нур гузвай затІ.

CİLVƏKAR *прил.* 1) гзаф иер, тІарам, серес, суьгъуьрда тур хьиз вичел желбдай, гьейранвал кутадай; 2) наз гудай, назвал квай; **cilvəkar qız** наз гудай руш.

CİLVƏKARLIQ *суц.* 1) иервал, тІарамвал, сересвал, гьейранвал кутун; 2) наз гунин кьуьруьк.

CİLVƏLƏNMƏ *суц.* **CİLVƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

CİLVƏLƏNMƏK *глаго.* 1) наз гун, наз маса гун, наз гудай кьуьруькар авун; 2) нур гун; **gölün suları ay ışığında cilvələnirdi** вирин ятари вацран экверик нур гузвай; 3) цІарцІар гун, рапрап авун; **ulduzlar cilvələnir** гьетери рапрапар ийизва; 4) акун, пайда

хъун; экъечІун, акъатун, къугъун; **do-daqlarında tǝbǝssüm cılvələndi** пІу-заррал хъвер къугъвана; 5) чан хкун, уьмуьрдал хкун, кІубанвал акатун; **xəyalında cılvələndi** хиялра кІубан хъана.

CİLVƏLİ *прил. килиг:* **CİLVƏKAR.**

CİMİLTİ *суц.* 1) юзун, юзун ака-тун; 2) юзурун, юзун кутун.

CİN *суц. дин. жин (диндин ктабра, махара инсандиз ухшар, амма адаз акси, ам дубз рекъелай алудзавайди);* **cin atuna mindirmək** хъел кутун, хъел гъун, жинерар кутун.

CİNAH I *суц.* 1) пад; **sağ cinah** эр-чІи пад; **sol cinah** чапла пад; 2) къерех; **kəndin yuxarı cinahı** хуьруьн вини къерех; II *прил.* патан; къерехдин.

CİNAS(-LAR) *суц.* жинасар, каламбур (*сад хъиз сивяй акъатдай, амма чара-чара метлеб авай гафар кардик кутадай зарафат*); **Aşıq Ələsgərin cinasları** Ашукъ Алескеран жинасар.

CİNASÇI *суц.* жинасар кхъизвайди.

CİNASLI *прил.* жинасар авай; **cinaslı qafiyələr** жинасар авай рифмаяр.

CİNAYƏT I *суц.* тахсир; тахсир-карвал, чІуру кар; къанун чІурун; **ağır cinayət** чІехи тахсир; **sülhə qarşı cinayət** ислягъвилиз акси чІуру кар; II *прил.* тахсиркардин; тахсиркарвилин, къанунсуз кардин.

CİNAYƏTKAR I *суц.* тахсиркар, къанун чІурай кас; II *прил.* тахсиркардин, къанун чІурай касдин.

CİNAYƏTKARCASINA *нареч.* тахсирлувилелди, тахсирлудаказ, тахсирлудиз.

CİNAYƏTKARLIQ *суц.* тахсир; тахсиркарвал; чІуру кар; къанун чІурун; **cinayətkarlıq etmək** тахсиркарвал авун, къанун чІурун.

CİNCİLİM I *суц. бот.* жилжилим; II *прил.* жилжилимдин.

CİNDAR I *суц.* суьгъуьрчи, ицитІ-дай кас; II *прил.* суьгъуьрчидин, ицитІ-дай касдин.

CİNDARLIQ I *суц.* суьгъуьрчивал, ицитІун; II *прил.* суьгъуьрчивилин, ицитІунин.

CİNG I *суц. зоол.* чІимчІир.

CİNG II *межд.* зигринг; **cing etmək** зигринг авун.

CİNG-CİNG *килиг:* **CİNG II.**

CİNGİLDƏMƏK *глагол.* 1) зив-зив авун; зинг-зинг авун; ван авун; **zingirov cingildəyir** куркурди зинг-зинг ийизва; 2) зенг ягъун, зенгер ягъун; **telefon cingildəyir** телефонди зенг ягъазва; **qab-qacaq cincildəyir** къапари ванзава; 3) зигринг авун; **ağır cəftə cingildədi** залан чефтеди зигринг авуна; **qılınclar cingildəyirdi** турари зигринг ийизвай.

CİNGİLDƏTMƏ *суц.* **CİNGİLDƏTMƏK** *глаголдикай.*

CİNGİLDƏTMƏK *глагол.* 1) зив-зив ийиз тун, зинг-зинг ийиз тун; 2) галукъарун (*рюмкаяр*); гихлинцІун; 3) зигринг ийиз тун.

CİNGİLTİ *суц.* 1) ван; **zingirovların cingiltisi** куркурдин ванер; 2) зинг-ринг; 3) тІакъ-тІакъ (*сарарин*); 3) цІингил-мингил (*чуьнгуьрдал, чІагъандал усалдиз акъудзавай ванер*); 4) кІус-кІус хъана хун; **şüşələr cingilti ilə sındı** шуьшеяр кІус-кІус хъана хана.

CİNGİLTİLİ *прил.* гурлу ван авай, къакъан ван авай, гужлу ван авай; **cingilti gülüşü olan adam** гужлу хуьруьнар авай кас.

CİNLƏNDİRMƏ *суц.* **CİNLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

CİNLƏNDİRMƏK *глагол.* хъел

кутун, хъел гъун.

CİNLƏNMƏ *суц.* **CİNLƏNMƏK** *глаголдикай.*

CİNLƏNMƏK *глаго.* хъел акатун, хъел атун.

CİNLƏTMƏ *суц.* **CİNLƏTMƏK** *глаголдикай.*

CİNLƏTMƏK *глаго.* *килиг:* **CİNLƏNDİRMƏK.**

CİNLİ I *прил.* 1) хъел квай; 2) *куьч.* пехъи, иблис хътин, шейтІан хътин; **cinli gözlər** пехъи вилер; 3) акъулсуз (*инсан*); II *суц.* хъел квайди; пехъиди.

CİNS I *суц.* 1) жинс (*диши-эркеквал*); **qadın cinsi** дишегълидин жинс; 2) жинс (*гъайвандиз талукъ*); **yerli cins** чкадин жинс; II *прил.* жинсинин; **cins inək** жинсинин кал.

CİNS II *суц.* джинс (*нек*); **cins şalvar** джинс шалвар.

...**CİNS** *бязи муракаб гафарин къвед лагъай пай:* **həmcins, yekcins.**

CİNSİ *прил.* жинсвилин, эркек-дишивилин; **cinsi əlamətlər** эркек-дишивилин лишанар.

CİNSİYYƏT I *суц.* жинсвал, эркек-дишивал; II *прил.* жинсвилин, эркек-дишивилин; **cinsiyət vəziləri** эркек-дишивилин цІумаруфар.

CİRƏ *бот.* эфер.

CİSİM *суц.* затІ; **bərk cisimlər** клеви затІар; **maye cisimlər** жими затІар; **səma cisimləri** цавун гъетер.

CİSM *суц.* *куьгъ.* 1) беден, тан; **arıq cism** яхун беден; **xəstə cism** азарлу тан; 2) мейит, мейитдин амукъаяр, кларабар; **mərhumun cimini torpağa tapşırmaq** къенвайдан мейит кучукун.

CİSMANİ *прил.* бедендин, тандин; **cismani yetkinlik** бедендин агакъун; **cismani cəza** гатуналди гудай жаза, бедендиз гудай жаза; **cismani ağırlar**

бедендин (*тандин*) тІалар.

CİSMƏN *нареч.* бедендалди, тандалди; **cismən sağlam** бедендалди (*мандалди*) сагълам.

CİSMSİZ *прил.* беден авачир, тан авачир.

CİVAR *куьгъ.* *суц.* 1) элкъвена къваларив гвай чкаяр, къерехар, къерехрив гвай чкаяр; **paytaxtın civarları** меркездин къерехрив гвай чкаяр; 2) къван, сергъатрин къене; **20-30 faiz civarında** 20-30 процент къван; **şəhər civarında** шегъердин сергъатрин къене.

CİV-CİV *суц.* чІивчІив, чІивчІирив; **sərcə civ-civi** нуькІрен чІивчІирив.

CİVƏ I *суц.* живе; II *прил.* живедин; **civə filizləri** живедин минералар.

CİVİLDƏMƏ *суц.* **CİVİLDƏMƏK** *глаголдикай.*

CİVİLDƏMƏK *глаго.* 1) чІив авун, чІив-чІивар авун; **sərcələr civildəyirdi** нуькІери чІив ийизвай; 2) *куьч.* акъваз тавуна рахун; **uşaqlar civildəyir** аялар акъваз тавуна рахазва; 3) *куьч.* зайиф ванцелди рахун.

CİVİLTİ *суц.* *килиг:* чІивчІив, чІивчІирив, цІивцІив.

CİVİLTİLİ *прил.* чІивчІивдин, чІивчІиривдин, цІивцІивдин.

CİYƏ *суц.* 1) канабдин еб, мерез, кашу; 2) чакъул (*канабдикай ва я кушуникай хкатай усалбуур*).

CİYƏN *бот.* цин ва уьлендин векъин набатат.

CİYƏR I *суц.* жигер; **ağ ciyər** лацу жигер, **qara ciyər** лекъ; II *прил.* жигердин.

CİYƏRLİ *прил.* викІегъ, жуьрэтлу, уьткъем, дирибаш, рикІ авай, къегъал, кичІевал тийижир.

CİZGİ I *суц.* 1) цІар, жизви цІар, шуькІуь цІар; 2) штрих; **portret**

cizgiləri портретдин штрихар; 2) лишан, кьетIенвал, кьетIен лишан; **onun cizgiləri** адан кьетIен лишанар; 3) чертёж; **binanın cizgisi** дараматдин чертёж; 4) ақунар; **zahiri cizgilər** кьецепатан ақунар; 5) шуьткьвер, бириш; **üzün cizgiləri** чинин шуьткьверар (*биришар*); II *прил.* цIарцIин; штрихдин; лишандин; ақунрин; шуьткьверрин.

COD *прил.* кIеви, векъи; хьукъвай; **cod tüklər** векъи чIарар; 2) хьуьтуьл тушир; **cod su** хьуьтуьл тушир яд.

CODLANMA *суц.* **CODLANMAQ** *глаголдилай.*

CODLANMAQ *глаголдилай.* кIеви хьун, векъи хьун, хьукъун; **onun dərisi codlanıb** адан хам векъи хьанва.

CODLAŞMA *суц.* **CODLAŞMAQ** *глаголдилай.*

CODLAŞMAQ *глаголдилай.* кIелиг: **CODLANMAQ**.

CODLAŞMIŞ *прил.* кIеви хьанвай, векъи хьанвай, хьукъванвай; **codlaşmış dəri** векъи хьанвай хам; **codlaşmış səs** векъи хьанвай ван.

CODLUQ *суц.* кIевивал, векъивал; кубутвал; хьуьтуьл туширвал; **dərinin codluğu** хамунин векъивал; **onun codluğu** адан кубутвал.

COĞRAFIYA I *суц.* география; II *прил.* географиядин; **coğrafiya elmi** географиядин илим; **coğrafiya dərsləri** географиядин тарсар.

COĞRAFIYAÇI *суц.* географ (*географиядин пешекар*); **coğrafiyaçı alimlər** географиядин алимар.

COMƏRD *прил.* 1) викIегь; дирибаш; уьткьвем; жуьрэтлу, мерд, кьегьал; **comərd oğlan** викIегь гада, жуьрэтлу гада, дирибаш гада; 2) намуслу, михьи, рикI чIехи; рябетлу; 3) мугьман кIандай, жумарт, гьил ахьа, заха.

COMƏRDLİK *суц.* 1) викIегьвал; дирибашвал; уьткьвемвал; жуьрэтлувал, мердвал, кьегьалвал; 2) жумартвал, гьил ахьавал, захавал.

COMƏRDLİKLƏ *нареч.* 1) викIегьвилелди, викIегьдаказ, викIегьдиз; дирибашвилелди, дирибашдаказ, дирибашдиз; уьткьвемвилелди, уьткьвемдаказ, уьткьвемдиз; жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлудиз; мердвилелди, мерддаказ; кьегьалвилелди, кьегьалвливди, кьегьалдаказ, кьегьалдиз; 2) жумартвилелди, жумартдаказ; захадаказ, захадиз.

CORAB I *суц.* гуьлуьт, гуьлуьтар; **ipək corablar** ипекдин гуьлуьтар; **uşaq corabları** аялрин гуьлуьтар; **yun corablar** сун гуьлуьтар; II *прил.* гуьлуьтдин, гуьлуьтрин; **corab mağazası** гуьлуьтрин магазин.

COŞDURMA *суц.* **COŞDURMAQ** *глаголдилай.*

COŞDURMAQ *глаголдилай.* 1) кьати авун; артухарун, гужлу авун; **hissləri coşdurmaq** гьиссер кьати авун; **həyəcanını coşdurmaq** кьалабулух артухарун; **məhəbbətini coşdurmaq** муьгьуьббат гужлу авун; 2) кьалабулух кутун; **qəlbini coşdurmaq** рикIик кьалабулух кутун; 3) ацIурун; **qəlbini sevinc hissi coşdurdu** рикI шадвилин гьиссери ацIурна; 4) руьгь кутун, руьгь хкажун, илгьам хкажун; 5) лепе гьун; **külək dənizi coşdurur** гару гьуьлел лепе гьизва.

COŞQUN *прил.* 1) кьати; гужлу; зарб; **coşqun çay** зарб вацI, **coşqun sel** гужлу сел; 2) йигиндиз; **coşqun inkişaf** йигиндиз вилик фин; 3) гурлу; **coşqun dövr** гурлу девир; 4) хуьз тежер, кьуна акьвазариз тежер; **coşqun qəzəb** хуьз тежер хьел; 5) туьнт; дили; 6) гзаф

гъевеслу, ашер; **coşqun işlər** гзафъгъевеслу крар; 7) руьгъ хкаж хъанвай; 8) ялавлу; **coşqun vətənpərvər** ялавлу ватанперес.

COŞQUNLAŞMA *суц.* **COŞQUNLAŞMAQ** *глаголдикай.*

COŞQUNLAŞMAQ *глаго.* 1) къати хъун; къизмиш хъун; 2) йигин хъун; зарб хъун; 3) гъевеслу хъун, къизмиш хъун, гужлу хъун; **külək coşqunlaşib** гар гужлу хъанва.

COŞQUNLUQ *суц.* 1) къативал; 2) гужлудвал; 3) зарбвал; 4) къизмишвал; 5) гъевеслувал; 6) йигинвал; 7) къизгъинвал; 8) туьнтвал; **rəqsin coşqunluğu** макъамдин йигинвал; **inkişafın coşqunluğu** вилик финин зарбвал.

COŞQUNLUQLA *нареч.* 1) къативилелди, къатидаказ, къатидиз, къатиз; 2) гужлудаказ, гужлудиз, гужлуз; 3) зарбдаказ, зарбдиз; 4) къизмишдаказ, къизмишдиз; 5) гъевесдивди; 6) йигинвилелди, йигиндаказ, йигиндиз, йигинз; 7) къизгъинвилелди, къизгъиндаказ, къизгъиндиз; 8) туьнтдаказ, туьнтдиз.

COŞMA *суц.* **COŞMAQ** *глаголдикай.*

COŞMAQ *глаго.* 1) къати хъун; **dəniz coşdu** гъуьл пехъи хъана; **qasırğa coşdu** саврух къати хъана; 2) къизмиш хъун (*хъилелай*); звал атун; **qəzəbi coşur** хъилел звал къевезва; 3) туьнт хъун, тади къачун, чанди цай къун.

COŞUB-ÇAĞLAMA *суц.* **COŞUB-ÇAĞLAMAQ** *глаголдикай.*

COŞUB-ÇAĞLAMAQ *глаго.* ругун, къизмиш хъун, ван алаз лепе гун; **dəniz coşub-çağlayırdı** гъуьлуь ван алаз лепе гузвай.

COŞUB-DAŞMA *суц.* **COŞUB-DAŞMAQ** *глаголдикай.*

COŞUB-DAŞMAQ *глаго.* къати

хъун; туьнт хъун; къизмиш хъун; пехъи хъун, пехъивал авун; къатиз ругун; ван алаз лепе гун.

COUL *физ.* I *суц.* джоуль (*энергия алуьмдай уьлчме*); II *прил.* джоулдин.

CÖKƏ I *суц.* *бот.* гъулцин тар; **cökə meşəsi** гъулцин тарарин там; II *прил.* гъулцин тарцин; **cökə mebeli** гъулцин тарцин мебель.

CÖNGƏ *суц.* бугъа.

CÖVHƏR I *суц.* 1) къур туьнт шей; 2) экстракт (*са затлуникай, мес. майвайрикай химиядин рекъелди хкуддай затI, мая, миже ва мсб.*); 3) *куьч.* мана; **sözümün cövhəri** зи гафунин мана; II *прил.* эссенциядин; экстрактдин.

CUHUD *суц.* *рах.* чувуд.

CUMBULU *рах.* I *прил.* гъвечи, бицIи; **cumbulu oğlan** бицIи гада; II *прил.* бицIи аял.

CUMMAQ *глаго.* 1) вегъин; хкадарун; гадар хъун; чукурун; тадиз вегъин; 2) гъужум авун.

CUNA I *суц.* жуна; II *прил.* жунадин.

CUR *суц.* 1) тай, са тангъахда авай кас, барабарди, лайихди; **o, sənə cur deyil** ам ви тай туш, ам ви тангъахда авайди туш, ам вав барабарди туш, ам ваз лайихди туш; 2) дуст; юлдаш; чирхчир; таниш; аманеви; **curları ilə oynamaq** дустарихъ галаз къугъун.

CUR-CUR *межд.* **eləmək** *гафунихъ галаз:* **cur-cur eləmək** луйкъруькъар авун; **acından qarnım cur-cur eləyir (quruldayır)** гишила зи руфуни луйкъруькъар ийизва.

CUŞ gəlmək *гафунихъ галаз:* **cuşa gəlmək** шанкъуна гъатун, руьгъ акатун, руьгъ хкаж хъун.

CÜCƏ I *суц.* цицIиб; **cücələr**

цицибар; **inkubator cücələri** инкубатордин цицибар; **cücəni payızda sayarlar** цицибар зулухъ гьисабда; II *прил.* цицибдин.

CÜCƏÇIXARMA *суц.* цицибар ахъаюн.

CÜCƏRDİLMƏ *суц.* **CÜCƏRDİLMƏK** *глаголдикай.*

CÜCƏRDİLMƏK *глагол.* цир ийиз тун; экъечIарун.

CÜCƏRMƏ *суц.* **CÜCƏRMƏK** *глаголдикай.*

CÜCƏRMƏK *глагол.* экъечIун; цир авун; акъалтун; цир ахъаюн; **taxıllar cücərib** техилри цир авуна; **daşların arasında ot cücərib** къванерин арадай векъ экъечIна; **yaxşı cücəren** хъсан экъечIнавай.

CÜCƏRTİ *суц.* цир; **güllərin ilk cücərtiləri** цуькверин сифте цирер.

CÜCƏRTMƏ *суц.* **CÜCƏRTMƏK** *глаголдикай.*

CÜCƏRTMƏK *глагол.* цириз тун; **toxumu səpməzdən qabaq cücərtmək** цадайдалай вилик тумунив цириз тун.

CÜCÜ *суц.* гъашарат (*nene, vət, ıveg, çıut, net, tıvet* ва мсб).

CÜLLÜT *суц.* уьлендин къуш (*яргъи кIвачер ва яргъи кIуф авай*).

CÜMƏ I *суц.* жуьмя; **keçən cümə** алатай жуьмя; **gələn cümə** къвезмай жуьмя; **cümə günü** жуьмядин юкъуз.

CÜMHURİYYƏT *суц.* республика; **Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti** Азербайжан Демократик Республика.

CÜMHURİYYƏTÇİ I *суц.* республикачи (*1 республика къурулушдин терефдар; 2 республика партиядик квайди*).

CÜMHURİYYƏTÇİLİK *суц.* республикачивал.

CÜMLƏ I *суц. лингв.* предложение,

жуьмле (*акъалтIай фикир квай ва лазим интонация авай сад-садахъ галаз алакъалу са шумуд гаф*); **sadə cümlə** сая жуьмле; II *прил.* жуьмледин, предложенидин.

CÜMLƏ II *куьгъ.* вири; михъиз; гъар са затI; **cümlə aləm** вири дуьнья; **cümlə xalqlar** вири халкъар.

CÜRƏCÜR *прил.* жуьреба-жуьре, гъар жуьредин; **cürbəcür işlər** жуьреба-жуьре крар; **cürbəcür insanlar** гъар жуьредин инсанар.

CÜRƏ I *рах.* жуьре.

CÜRƏ II *суц. зоол.* 1) вацIун уьрдек; 2) гъвечи чинеруг.

CÜRƏT *суц.* жуьрэтлувал; вилегъвал; мердвал; кьегъалвал; кичIе туширвал; дирибашвал; уьткъемвал; игитвал.

CÜRƏTLƏ *нареч.* жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлуз; вилегъвилелди, вилегъдаказ, вилегъдиз; мердвилелди, мерддаказ; кьегъалвилелди, кьегъалвиливди, кьегъалдаказ, кьегъалдиз; дирибашвилелди, дирибашдаказ, дирибашдиз; уьткъемвилелди, уьткъемдаказ, уьткъемдиз; игитвилелди, игитдаказ, игитдиз.

CÜRƏTLƏNDİRİLMƏ *суц.* **CÜRƏTLƏNDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

CÜRƏTLƏNDİRİLMƏK *глагол.* руьгъ хкажун, руьгъ кутун, кIубанвал кутун, рикI кIеви авун.

CÜRƏTLƏNDİRMƏ *суц.* **CÜRƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

CÜRƏTLƏNDİRMƏK *глагол.* жуьрэтлувал кутун; вилегъвал кутун; дирибашвал кутун; уьткъемвал кутун.

CÜRƏTLƏNMƏ *суц.* **CÜRƏTLƏNLƏNMƏK** *глаголдикай.*

CÜRƏTLƏNMƏK *глагол.* жуьрэтлу хъун; вилегъ хъун; дирибаш хъун;

уьтквем хьун; руьгь акатун; рикI авун; са карда кьетIивал авун.

CÜRƏTLİ *прил.* жуьрэтлу; викIегь; дирибаш; уьтквем; игит; мерд; кьегьал; рикI авай; **cürətli adam** жуьрэтлу кас; **cürətli addım** уьтквем кам; **o, cürətli oğlandır** ам рикI авай гада я.

CÜRƏTLİLİK *суц.* жуьрэтлувал; викIегьвал; мердвал; кьегьалвал; игитвал; дирибашвал; уьтквемвал.

CÜRƏTSİZ *прил.* жуьрэтсуз; мягькем тушир; уьтквем тушир; кьетIивал авачир; кьве рикIин жедай; кичIе; кичIевал квай; вичин кьуватдихь агьун тавур; ажуз рикI авай; **II нареч.** жуьрэтсузвилелди, жуьрэтсуздаказ, жуьрэтсуздиз; кичIедаказ, кичIедиз.

CÜRƏTSİZLİK *суц.* жуьрэтсузвал; кичIевал; рикIин ажузвал; кьетIисузвал.

CÜSSƏ *суц.* кьамат, буй-бухах; бедендин кIалуб.

CÜSSƏLİ *прил.* жанлу; ацIай бедендин.

CÜSSƏSİZ *прил.* жансуз; зайиф; нефинж.

CÜT I *суц.* туьрез; **cüt sürmək** туьрездив чил кьарагьарун.

CÜT II *суц.* жуьт; **bir cüt alma** са жуьт ичер; **cüt ədədlər** жуьт рекьемар; **cüt gəzmək** жуьт (*кьуша*) кьекьуьн.

CÜT-CÜT *нареч.* жуьт-жуьт, кьушаба; **cüt-cüt gəzmək** кьушаба кьекьуьн.

CÜTÇÜ *суц.* лежбер.

CÜTÇÜLÜK *суц.* лежбервал.

CÜTLƏMƏ *суц.* **CÜTLƏMƏK** *глаголдикай.*

CÜTLƏMƏK *глаголдикай.* жуьтарун, кьуша авун.

CÜTLƏŞDİRMƏ *суц.* **CÜTLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

CÜTLƏŞDİRMƏK *глаголдикай.* 1) жуьт-жуьт авун, сад-садал элягьун; **atları cütləşdirmək** балкIанар жуьт-жуьт авун; 2) кьве жинс акадарун, кьве жинс сад-садаз ягьун (*гьайванар, набататар; мес. кьатир арадал атун патал ламни хвар сад-садаз ягьун*).

CÜTLƏŞMƏ *суц.* **CÜTLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

CÜTLƏŞMƏK *глаголдикай.* 1) жуьт-жуьт хьун, сад-садал элягь хьун; 2) сад хьун, лап мукьва хьун.

CÜTLƏYİCİ *суц.* кьве жинс акадарзавайди.

CÜTLÜK *суц.* жуьтвал, кьушавал.

CÜTLÜKDƏ *нареч.* кьвед санал, кьведни санал.

CÜZAM I *суц.* куьгь. жузам (*сагь тежер, масадахь галукьдай хамунин азар*); **II прил.** жузамдин.

CÜZAMLI *прил.* жузам галай.

CÜZİ *прил.* 1) са гьвечIи, са бубатдин, бицIи; 2) са тIимил, живи; **cüzi** хөгслөг живи харжар; **cüzi hissəsi** са тIимил пай; **cüzi anlayış** са бубатдин чирвал; **cüzi bir şey** куьлуь-шуьлуь.

CÜZİLİK *суц.* тIимилвал, жививал, мажбур яз; **candərdi işləmək** кIанз-такIанз кIвалахун.

С

Џ – азербайжан алфавитдин къуд лагъай гьарф.

ЏАВАЛАМА суц. **ЏАВАЛАМАҚ** глаголдикай.

ЏАВАЛАМАҚ глаг. къатадун.

ЏАДИР I суц. пуна, алачух; **çadırurmaq** пуна ягъун, алачух ягъун; **çadırda yaşamaq** пунада яшамиш хъун, алачухда яшамиш хъун; II прил. пунадин, алачухдин; **çadır bezi** алачухдин хун.

ЏАДРА суц. чадура, шаршав; **çadraya bürünmək** чадура алчудун; чадура гьалдун; **çadranı atmaq** чадура гадарун.

ЏАДРАЛИ прил. чадура алай.

ЏАДРАСИЗ прил. чадура алачир.

ЏАЃ I суц. 1) вахт, члав; **bu çağa qədar** и члавалди, икъван члавалди; **yaxın çağlarda** мукъвал вахтара; **axşam çağı** нянин члав; **gözəl çağ** иер вахт; **ağır çağ** четин вахт; 2) яш, йисар; **gənclik çağında** жаван члавуз.

ЏАЃ II прил. 1) сагълам, клубан, зиринг, мягкем; **çağ olmaq** сагълам хъун, клубан хъун; 2) *рах.* ацлай, яцлу, жанлу, зурба жендек авай; **çağ uşaq** ацлай (*жанлу*) аял; 3) хъсан, шад, шадвал гвай; **bu gün onun kefi çağdır** къе адан кефияр хъсан я.

ЏАЃ III суц. денде (*арабадин, фургъундин чархунин*), акъван (*велосипеддин чархунин*).

ЏАЃА I суц. цийиз хайи, таза аял, бицлек; **çağanı əmizdirmək** таза аялдиз мам гун; **çağanın köynəyi** бицлекдин перем; II прил. таза аялдин, бицлекдин.

ЏАЃАЛИҚ суц. куърпевал, бицивал.

ЏАЃДАŞ I прил. алай аямдин, гилан вахтунин; **çağdaş Azərbaycan ədəbiyyatı** гилан вахтунин азербайжан

эдебият. II суц. алай аямдин кас; са девирдин кас.

ЏАЃИЛТИ суц. шир-ширдин ван; **şəlalənin çağiltısı** чарчардин шир-ширдин ван.

ЏАЃИРИÇI I суц. эверзавай кас, теклифзавай кас; II прил. эверзавай касдин, теклифзавай касдин.

ЏАЃИРИЛАН прил. эвернавай, теклифнавай.

ЏАЃИРИЛМА суц. 1) эверун; **valideynlərin məktəbə çağırılması** диде-бубайриз мектебдиз эверун; 2) *рах.* теклиф; **toya çağırılma** мехъерик теклиф; 3) аскервилин къуллугъдал эверун; **həqiqi xidmətə çağırılma** гьакъикъи аскервилин къуллугъдал эверун; 4) эверун, клаватун; **partiya qurultayının çağırılması** партиядин съезд клаватун.

ЏАЃИРИЛМАҚ глаг. 1) эверун; 2) теклифун; 3) желб авун; 4) меслят авун; **o, özünü yaxşı aparmağa çağırıldı** адаз вич хъсандиз тухун меслят авуна.

ЏАЃИРИŞ I суц. 1) эвер, эверун, эвер гун; 2) теклиф; **təcili çağırış** тади эверун; **onuncu çağırış Ali Sovetin... sessiyası** цуд лагъай эверун Верховный Советдин... сессия; **çağırış vərəqəsi** эверунин чар.

ЏАЃИРИŞÇI суц. аскервилин къуллугъдал эверзавай жегьил.

ЏАЃИРМА суц. **ЏАЃИРМАҚ** глаголдикай.

ЏАЃИРМАҚ глаг. 1) эверун, шалугъун; 2) теклифун; 3) желб авун; 4) *рах.* лугъун; **bayatı çağırmaq** баяд лугъун. 5) къулухъди эвер хъувун, хъша лугъун, санай эверна хкун; **deputatı geri çağırmaq** депутатдиз къулухъди эвер хъувун.

ÇAĞIRTMAQ *глагол*. эвериз тун.

ÇAĞLA *суц. диал.* къене цил авай къацу майва (*бадам, маимаш, хват ва мсб.*); **çağla badamı** къацу бадам.

ÇAĞLAMA *суц.* **ÇAĞLAMAQ** *глаголдикай.*

ÇAĞLAMAQ *глагол*. 1) лукълукъ авун, ругун, звал агун; **bulaqlar çağlayır** булахар ргазва; 2) *куьч.* къизмиш хьун, ругун; **o, çağlayırdı** ам ргазвай.

ÇAĞLAYAN *прил.* 1) лукълукъзавай, ргазвай; 2) лепе гузвай; **çağlayan dəniz** лепе гузвай гьуьл.

ÇAHAR I *числ.* *куьгь.* къуд; II *суц.* къуд (*шеш-бешдал*).

ÇAXÇAX I *суц.* 1) гьетІгьетІ; 2) кІарасдин кутІа.

ÇAXÇAX II *суц. диал.* 1) кІарасдин жугъун; 2) гьаятдин рак.

ÇAXÇAXLI I *прил.* гьетІгьетІдин.

ÇAXÇAXLI II *прил.* кІарасдин жугъундин.

ÇAXDIRMA *суц.* **ÇAXDIRMAQ** *глаголдикай.*

ÇAXDIRMAQ *глагол*. 1) тфенгдин чахмадал илисиз тун; 2) цІай ягъаз тун; 3) яна ракъурун (*мих, масмар, кІун*); 4) сухиз тун (*чукІул, гапур ва мсб.*).

ÇAXIR *суц.* чехир; **üzüm çaxırı** ципицІрин чехир; **qırmızı çaxır** яру чехир.

ÇAXIRÇI *суц.* чехирчи.

ÇAXIRÇILIQ *суц.* чехирчивал.

ÇAXMA *суц.* **ÇAXMAQ** II *глаголдикай.*

ÇAXMAQ I *суц.* чахма (*яракъдин, тфенгдин*); **tüfəng çaxmağı** тфенгдин чахма; II *прил.* чахмадин.

ÇAXMAQ II *глагол*. 1) чахмадал илисун; 2) ягъун; **tüfəngi çaxmaq**

тфенгдай ягъун; 3) гуьлле алтІумарун, гуьлле кукІурун, гуьлле ракъурун (*са чкадиз*); 4) сухун; 5) цІайлапан ягъун.

ÇAXMAQDAŞI I *суц.* чахмадин къван; II *прил.* чахмадин къванцин.

ÇAXNAŞMA *суц.* **ÇAXNAŞMAQ** *глаголдикай.*

ÇAXNAŞMAQ *глагол*. къалабулух акатун.

ÇAQIL I *суц.* хирхемар, хирхем къванер; II *прил.* хирхемрин.

ÇAQILDAŞI *геол.* хирхем къван.

ÇAQQAL I *суц.* чакъал, лелев; **çaqqalların ulaşması** чакъалри къув ягъун; II *прил.* чакъалдин, лелевдин; **çaqqal sürüsü** чакъалрин суьруь; **çaqqal yağışı** куьлуь марф (*явашдиз къвадай*).

ÇAQQAŞDIRMA *суц.* **ÇAQQAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

ÇAQQAŞDIRMAQ *глагол*. галукъарун (*мес. ички авай стаканар*); гихлинцІун.

ÇAQQILTI *суц.* ван; танкъ; танхъ; чІакъракъ; пІакъракъ; тІакъракъ; тІрр-р-р; **traktorun çaqqıltısı** трактордин тІрр-р-р.

ÇAL *прил.* 1) чал, рехивал квай; **çal ayğır** рехи айгъур; 2) мичІи-рехи, вили тав янавай (*балкІан, лиф*); 3) рехи, лацу (*чІарар, къил, чуру*); **çal baş** рехи къил; **çal saqqal** лацу чуру; 4) рагъул, мергуь; **çal canavar** рагъул жанавур.

ÇALA I *суц.* 1) фур; **dərin çala** дерин фур; **çala qazmaq** фур эгъуьнун; 2) легъв (*тупунин гуьлледу авур*); 3) агъада авай тІул; 4) чухур; II *прил.* фурун; лекъуьн; чухурдин.

ÇALACIQ *суц.* 1) гъвечІи фур; 2) гъвечІи легъв; 3) гъвечІи чухур.

ÇALA-ÇUXUR I *суц.* легъв (*ре-къин*), лекъвер-синер; **çala-çuxur**

yollar лекъвер-синер авай рекьер; II *прил.* лекъвер-синерин.

ÇALAĞAN I *сущ.* чалагъан; II *прил.* чалагъандин; **çalağan yuvası** чалагъандин муг.

ÇALAN *сущ.* ягъизвайди (*музыкадин алатдал*); **qarmonçalan** чагъандал ягъизвайди.

ÇALAR *сущ.* тав, мукъва ранг; **müxtəlif çalarlar** жуьреба-жуьре тавар.

...**ÇALAR**... муракаб прилагательнийрин къвед лагъай пай; **qırmızı-yaçalar** яру тав алай.

ÇALBAŞ *прил.* къил рехи; **çalbaş kişi** къил рехи кас.

ÇAL-ÇAĞIR *сущ.* 1) макъмар ягъун; 2) шадвал, шадвилин межлис.

ÇAL-ÇAMIR *сущ.* жими къуруш, къар (*марфадилай къулухъ жедай*).

ÇAL-ÇAP *сущ.* тарашун, таланчивал, тарашчивал, къакъдун.

ÇAL-ÇEVİR *сущ.* фикирар, фикир авун; **xeylî çal-çevirdən sonra** гзаф фикир авурдалай къулухъ.

ÇALDIRMA *сущ.* **ÇALDIRMAQ** глаголдикай.

ÇALDIRMAQ *глагол.* 1) ягъиз тун; **si-zin üçün hansı havanı çaldıraq?** Квез гъи макъам ягъиз тан? 2) ийиз тун; 3) чраз тун; **halva çaldırmaq** иситла чраз тун.

ÇALĞI *сущ. рах.* макъам, къавалат.

ÇALĞI II *сущ. диал.* кIарасдин тум галай кул; **həyəti çalğı ilə süpürdü** гъаят кIарасдин тум галай кулунив шткана.

ÇALĞICILIQ *сущ.* макъамчивал.

ÇALĞIÇI *сущ. рах.* макъамчи; **çalğıcıların yarışı** макъамчийрин гъуьжетунар.

ÇALXAQ *прил.* мягъкем тушир, са гъиргъирдал алай; **çalxaq stol** мягъкем тушир стол.

ÇALXALAMA *сущ.* **ÇALXALA-**

MAQ глаголдикай.

ÇALXALAMAQ *глагол.* 1) галтадун, юзурун, галтадна акадарун; **dərman çalxalamaq** дарман галтадна акадарун; 2) эчIягъун; **beşiyi çalxalamaq** къеб эчIягъун; 3) агъурун; **kisədən unu çalxalamaq** шешелдай гъуьр агъурун; 4) лешреш авун; **dalğalar çalxalamb sahili döyəcləyirdi** лепейри къерехда акъаз лешреш ийизвай; 5) югъурун; **nehre çalxalamaq** квар югъурун.

ÇALXALANMA *сущ.* **ÇALXALANMAQ** глаголдикай.

ÇALXALANMAQ *глагол.* 1) галтад хъун, юзун, галтад хъана акахъун; 2) эчIягъ хъун; 3) агъур хъун; 4) лешреш авун; 5) югъур хъун; 6) зурзун; хъуткъунун; **yer-göy çalxalandı** чил-цав зурзуна.

ÇALXALATMAQ *глагол.* цикай хкуьриз тун.

ÇALXATMAQ *глагол.* цикай авун, цик хкуьрун.

ÇALI *сущ.* 1) цацар алай валар; 2) кума, чардах.

ÇALIB-ÇAĞIRMA *сущ.* **ÇALIB-ÇAĞIRMAQ** глаголдикай.

ÇALIB-ÇAĞIRMAQ *глагол.* манияр лугъуз къуьлерун.

ÇALIB-ÇAPMA *сущ.* **ÇALIB-ÇAPMAQ** глаголдикай.

ÇALIB-ÇAPMAQ *глагол.* 1) тарашун, къакъдун; 2) гужалди кичIерар гана къачун.

ÇALIN *сущ.* 1) векъ ягъун; 2) векъ ягъадай вахт.

ÇALINÇI I *сущ.* векъ ядайди; II *прил.* векъ ядайдан.

ÇALINÇILIQ *сущ.* векъ ядайдан машгъулат.

ÇALINMA *сущ.* **ÇALINMAQ** глаголдикай.

ÇALINMAQ *глаго.* 1) ягъун; **kon-sertdə hansı melodiylar çalınırdı?** концертда гъи макъамар ягъизвай? 2) ягъун (*векъ*); 3) ван авун; ван акъатун; куркурдин ван авун; зенг авун; 4) ягъун (*мих, масмар, кӀун*); 5) мая ягъун, мая гун; **süd çalınır** некӀедиз мая гузва.

ÇALIŞDIRMA *суц.* **ÇALIŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

ÇALIŞDIRMAQ *глаго.* кӀвалахиз тун, машгъул жез тун.

ÇALIŞQAN *прил.* алахъдай; гъакъисагъвал ийидай; **çalışqan işçi** алахъдай кӀвалахдар.

ÇALIŞQANLIQ *суц.* алахъун; гъакъисагъвал.

ÇALIŞQANLIQLA *нареч.* гъакъисагъвилелди, гъакъисагъдаказ, гъакъисагъдиз.

ÇALIŞMA *суц.* **ÇALIŞMAQ** *глаголдикай.*

ÇALIŞMAQ *глаго.* 1) алахъун; **uşaqlar üçün çalışmaq** аялар патал алахъун; 2) кӀвалахун; **məktəbdə çalışmaq** мектебда кӀвалахун; 3) кьилиз акъудун; **məsul vəzifədə çalışmaq** жавабдар кьуллугъ кьилиз акъудун.

ÇALIŞMAZ *прил.* 1) темпел; 2) кагъул.

ÇALIŞMAZLIQ *суц.* 1) темпелвал; 2) кагъулвал.

ÇALLANMAQ *глаго.* *килиг:* **ÇALLAŞMAQ**.

ÇALLAŞMA *суц.* **ÇALLAŞMAQ** *глаголдикай.*

ÇALLAŞMAQ *глаго.* рехи хъун, лацу хъун (*чӀарар*).

ÇALLIQ *суц.* рех; рехивал; рехи чӀарар.

ÇALMA I *суц.* **ÇALMAQ** 1) *глаголдикай.*

ÇALMA II *суц.* 1) чалма; 2) фите; 3) кьилихъ кутӀундай пӀипӀ.

ÇALMAQ I *глаго.* 1) ягъун (*музыкадин алатрал*); **sazda çalmaq** чъунгуърдал ягъун; **o, tütəkdə çox yaxşı çalırdı** ада кфилдал гзаф хъсандиз ягъизвай; 2) ягъун (*мих, масмар, кӀун ва мсб.*); 3) гатун (*раklar, daqlar*); **qarını çalmaq** раklar гатун; 4) ягъун; гатун; **qamçı çalmaq** кьирмаждив ягъун; 5) эцяна къачун; хъуткъунарна гъилияй акъудун; **gözlənilmədən silahı onun əlindən çaldı** садлагъана адан гъиле авай яракъ эцяна къачуна; 6) чъунуьхун; чъунуьхна тухун; гваз катун; 7) ягъун (*векъ*); **ot çalmaq** векъ ягъун; 8) ягъун; гун; кӀасун; сухун; **ilan çaldı** гъуэлягъди яна; 9) тӀур ягъун; тӀур яна кьувунарун; **yumurta çalmaq** какадиз тӀур яна кьувунарун; 10) къазанмишун; **qələbə çalmaq** гъалибвал къазанмишун; 11) атӀун; **qılınç çalmaq** турунив атӀун; дяве авун; 12) тарифарун; **qələm çalmaq** кхъена тарифарун; 13) уьфт ягъун; **gəmi fit çaldı** гимиди уьфт ягъана.

ÇALMAQ II *глаго.* 1) тав акъатун; **sarıya çalmaq** хъипи тав акъатун; 2) ухшар хъун; **anasına çalır** дидедиз ухшар я.

ÇALOV I *суц.* 1) кавча; **ekskavatorun çalovu** экскаватордин кавча; 2) кягъиз затӀ къачудай къаб; 3) цӀуцӀ квай къаб.

ÇALPANAQ *суц.* хъвалахъ; чӀидгъем.

ÇALPAPAQ I *прил.* рехи бармак алай; II *суц.* рехи бармак алай кас.

ÇALSAÇ *прил.* чӀарар рехи; **çalsaç qoca** чӀарар рехи кьуьзек.

ÇALSAQQAL I *прил.* рехи чуру квай; **çalsaqqal qoca** рехи чуру квай кьуьзек; II *суц.* чуру рехиди.

ЇALSAQQALLI *килиг:* **ЇALSAQ-QALI**.

ЇAMADAN I *суц.* чамадан; **çamada-na qoymaq** чамаданда эцигун; **çamadanı doldurmaq** чамадан ацІурун; II *прил.* чамадандин.

ЇAMIR *суц.* 1) кьар (*марфадилай кьулухъ жседай*); 2) *куьч.* нагьакьан, чІуру кар; 3) лемкье, хурх.

ЇAMIRLI *прил.* 1) кьар квай, кьар авай; **çamırlı küçə** кьар авай куьче; 2) кьарадай кьацІанвай.

ЇAMIRLILIQ *суц.* 1) кьар авай чка; 2) уьленар авай чка.

ЇANAQ I *суц.* 1) *куьгь.* чанах (5 кг кьуьл, *мух ва мсб. кьадай кьаб*); **çanaqla çəkmək** чанахдив алшумун; 2) чанах (*инсандин, гьайвандин*); 3) бади; 4) кавча; 5) хвах; легв; тиян; II *прил.* чанахдин; **çanaq sümüyü** чанахдин кІараб.

ЇANTA I *суц.* 1) чанта; **yol çantası** рекьин чанта; 2) чил хьтин шешел (*балугьар кьуниз герек тир алатар авай*); 3) кІулал кьадай чанта; II *прил.* чантадин.

ЇAP I *суц.* 1) чап; **kitab çarı** ктабдин чап; **çapdan çıxmaq** чапдай акьатун; **rəngli çar** ранглу чап; 2) басма; **romanın ikinci çarı** романдин кьвед лагьай басма; II *прил.* 1) чапдин; **çar sexi** чапдин цех; **çar forması** чапдин форма; 2) чап хьанвай; **pyesin çar variantı** пьесадин чап хьанвай вариант.

ЇAP II *суц.* уьлчме.

ЇAPACAQ *суц.* 1) чІехи кант; 2) кьванцин якІв.

ЇAPA-ЇAPA *нареч.* чамарар ийиз.

ЇAPAĞAN *суц.* хьсан фидай балкІан.

ЇAPAR *суц.* 1) чапар; **çapar gön-dərmək** чапар ракьурун; 2) чавуш (*тади хабар гвай аскер*); 3) *тар.* бал-

кІанраллай кьаравулрин десте.

ЇAPARAQ *нареч.* 1) чукуриз-чукуриз, катиз-катиз, звериз-звериз; **çararaq xəbər ver** звериз-звериз хабар це; 2) зарбдиз гьална (*фин*).

ЇAPARAQLAMA *суц.* **ЇAPARAQLAMAQ** *глаголдикай.*

ЇAPARAQLAMAQ *глаго.* 1) катиз-катиз фин, звериз-звериз фин; 2) зарбдиз гьалун (*балкІан*).

ЇAPÇI *суц.* чап ийизвай кас.

ЇAPXANA I *суц.* чапхана; II *прил.* чапханадин.

ЇAPIB-TALAMAQ *глаго.* тарашун, кьакьудун.

ЇAPIQ I *суц.* гел (*сагь хьайи хирен*); **sifətində çarlıq var idi** чинал гел алай; II *прил.* гелен.

ЇAPILMA *суц.* **ЇAPILMAQ** *глаголдикай.*

ЇAPILMAQ *глаго.* 1) кукІвар хьун, пад-пад хьун, кІус-кІус хьун; 2) кьацІ хьун, кьацІ акьатун; 3) тараш хьун, талан хьун.

ЇAPQIN *суц.* тараш, талан, кьакьудун.

ЇAPQINÇI I *суц.* тарашчи, таланчи; кьачагь; кьучи; II *прил.* тарашчидин, таланчидин; кьачагьдин; кьучидин; **çarqınçılar dəstəsi** тарашчийрин (*таланчийрин*) кІеретІ.

ЇAPQINÇILIQ *глаго.* тарашчивал, таланчивал; кьачагьвал; кьучивал.

ЇAPMAQ *глаго.* 1) атІун; **daş çarmaq** кьван атІун; 2) кукІварун, ягьиз кукІварун (*гапурдалди душман*); 3) кьве пад авун, гудун; 4) тарашун, талан авун; 5) катун; чукурун; зверун; зарбдиз фин; **at çarı** балкІан зарбдиз физва.

ЇAR *тар.* I *суц.* пачагь (*1 Урусатда монархдин титул; 2 гьа титулдин иеси*); **çar İkinci Nikolay** пачагь кьвед

лагъай Николай; **çar hökuməti** пачагъдин гьукумат; **çar qızı** пачагъдин руш; **çar nəslі** пачагъдин сихил.

ÇARALGA *суц.* кьенердин ракъар.

ÇARDAQ I *суц.* 1) чардах (*Кивалин винел патанни къавун арада авай чка*); **çardağa qalxmaq** чардахдиз акъатун; 2) къур; II *прил.* чардахдин; къуран.

ÇARDAQLI *прил.* чардах квай.

ÇARDAŞ *суц.* чардаш (*1 венгеррин халкъдин къуьл; 2 чардаш къуьлуни макъам*).

ÇARƏ *суц.* 1) чара; 2) рехъ; **çarə yoxdur** чара авач; **çarəsi var** чара ава; **çarəsi kəsilib** чара атланва; **çarə tapmaq** рехъ жагъурун.

ÇARƏLİ *прил.* 1) сагъар жедай; 2) куьмекар авай; 3) чара авай.

ÇARƏSİZ *прил.* чарасуз, чара авачир; **çarəsiz səhv** чара авачир гьалатI; **çarəsiz qalmaq** чарасуз амукъун.

ÇARƏSİZLİK *суц.* чарасузвал.

ÇARGAN *суц. муз.* Чаргагъ (*Азербайжандин мугъамрикай садан тIвар*).

ÇARHOVUZ *суц.* гъавиз.

ÇARX *суц.* 1) чарх; **dişli çarx** сарар авай чарх; 2) чарх (*мурз алай затIар хи ийидай*).

ÇARİÇA *суц.* 1) пачагъдин паб; 2) дишегъли пачагъ.

ÇARIQ *суц.* шалам; **çarıq geyinmək** шаламар алукун.

ÇARIQÇI *суц.* шаламар цудай кас, шаламчи.

ÇARIQÇILIQ *суц.* шаламчивал.

ÇARİZM *суц.* кьиле пачагъ авай гьукуматдин къурулуш.

ÇARQAT *суц.* чIехи фите.

ÇARLIQ I *суц.* пачагълугъ; II *прил.* пачагъвилин, пачагълугъдин; **çarlıq dövləri** пачагълугъдин девирар; **çarlıq titulu** пачагъвилин титул.

ÇARMIX *суц.* хаш (*къадим Римда жаза гудай алат*); **çarmıxa çəkmək** хашдиз акъудун.

ÇAR-NAÇAR *нареч.* кланзни-такланз, чарасузвиляй, чара авачиз; **çar-naçar razı olmaq** кланзни-такланз рази хьун.

ÇARPAYI I *суц.* чарпай; **yumşaq çarpayı** хьуьтуьл чарпай; **çarpayıda yatmaq** чарпайдал ксун; II *прил.* чарпайдин.

ÇARPAZ *прил.* чапрас; **çarpaz yollar** чапрас рекьер; **çarpaz düz xətlər** чапрас дуьз цIарар.

ÇARPAZLAMAQ *глагол.* 1) чапрасдиз эцигун; 2) сад-садал арушун.

ÇARPAZLAŞMAQ *глагол.* 1) сад-садал эцигун; чапрасдиз эцигун; **əllərini sinəsində çarpazlaşdırdı** гьилер хурал чапрасдиз къуна, гьилер хьуьчIуьк кутуна.

ÇARPDİRMAQ *глагол.* 1) акваз тун, къалурун, аквадайвал авун; 2) хабар гун, малумарун.

ÇARPILMA *суц.* **ÇARPILMAQ** *глаголдикай.*

ÇARPILMAQ *глагол.* галукуьн; акьун; **dalğalar qayalara çarpılırdı** лепеяр къвалара акъазвай.

ÇARPIŞMA *суц.* **ÇARPIŞMAQ** *глаголдикай.*

ÇARPIŞMAQ *глагол.* дяве авун, кукун, женг; **ağır çarpışmalardan sonra** залан женгерилай къулухъ; **vətən uğrunda çarpışmaq** ватандин патахъай женг чIугун.

ÇARPMA *суц.* **ÇARPMAQ** *глаголдикай.*

ÇARPMAQ *глагол.* 1) къизгьин ягъун; 2) галукуьн; 3) акун; **nəzərə çarpmaq** вилериз акун.

ÇARŞAB *суц.* чадура, шаршав.

ÇARTER I *суц.* чартер (*рейсинин улакьда аваз (самолётда, гимиди) нар (инсанар) тухун патал кутлундай икьрар*); II *прил.* чартердин.

ÇARVADAR *тар.* I *суц.* 1) гьалдайди (*малар, араба ва мсб.*); 2) киричи (*балкIанрин фургьунда аваз нар тухудайди*); II *прил.* гьалдайдан; киричидин; **çarvadar atları** киричидин балкIанар.

ÇAŞ I *прил.* 1) алгьай; какур; 2) чапрас, цIидгьа; **çaş xətt** алгьай хатI; **bir gözdən çaşdır** са вил чапрас я; 3) гьалатI хьана, гьалатI яз, ягьалмиш хьана, ягьалмиш яз; **suala çaş cavab verdi** суалдиз гьалатI яз жаваб гана; 4) терсина; **tələsdiyindən o, köynəyi çaş geyindi** тади галаз ада перем терсина алуқIна; 5) ягьалмишарун; **camaati çaş salmaq** жемят ягьалмишарун; II *нареч.* чапрасдаказ, чапрасдиз, чапрас-чапрас; какурдаказ, какурдиз.

ÇAŞA-ÇAŞA *нареч.* фад-фад ягьалмиш жез, ягьалмишдаказ.

ÇAŞAL *суц. рач.* кьалчхдин чанах, кьалчхдин чанахдин кIараб.

ÇAŞBAŞ *прил.* 1) акахьай, кьил акьат тийидай, сад-садав дуьз текь-везвай; 2) *куьч.* вич-вичивай квахьай, вичи-вич квадарай, вуч ийидатIа тийижиз амукаьай.

ÇAŞBAŞLIQ *суц.* 1) жув-жувавай квадарун, вичи-вич квадарай, вуч ийидатIа тийижиз амукаьай; 2) кьил акьат тийизвай гьал; 3) акахьайвал.

ÇAŞDIRILMA *суц.* **ÇAŞDIRILMAQ** *глаголдикай.*

ÇAŞDIRILMAQ *глаго.* 1) акахьиз тун, вичи-вич квадариз тун; 2) малумат, хабар чIурукIа гун; 3) вуч ийидатIа тийижиз тун.

ÇAŞDIRMA *суц.* **ÇAŞDIRMAQ**

глаголдикай.

ÇAŞDIRMAQ *глаго.* 1) какадарун; ягьалмишарун; фикир масанихь ра-кьурун; 2) таб малумат, хабар гун; 3) вуч ийидатIа тийижиз тун, фикирдик кутун.

ÇAŞQIN I *прил.* 1) вич-вичивай квахьай, вичи-вич квадарай, вуч ийидатIа тийижиз амукаьай; 2) кьил акьат тавун кьалурзавай, серсер хьайи; II *нареч.* серсердаказ.

ÇAŞQINLIQ *суц.* жув-жувавай квадарун, жувавай-жув квахьайвал.

ÇAŞMA *суц.* **ÇAŞMAQ** *глаголдикай.*

ÇAŞMAQ *глаго.* 1) гьалатI ахьаюн, гьалатI хьун, ягьалмиш хьун; **məsələni həll edəndə çaşmaq** месэла гьалдайла гьалатI хьун; 2) какахьун; **suala cavab verərkən çaşmaq** суалдиз жаваб гудайла какахьун; 3) вичи-вич (*жува-жув*) квадарун, вичивай-вич квахьун.

ÇAT I *суц.* хьиткьер, фер; **divardaki çat** цла авай хьиткьер; **tavandaki çat** кьава авай хьиткьер; II *прил.* хьиткьиннавай, винелай гудна кьацI авунвай.

ÇATACAQ *килиг.* **ÇATASI.**

ÇATA-ÇATMAYA *предик.* агакьун я агакь тавун, бес хьун я тахьун; **vaxt çata-çatmaya** вахт агакьун я агакь тавун; **bu pul çata-çatmaya** и пул бес хьун я тахьун.

ÇATAL *прил.* 1) кьве патахь пай хьанвай, кьве патахь чара хьанвай, кьве пай хьанвай; кьвечхел; **çatal budaqlar** кьве патахь чара хьанвай хилер; **ağacın çatal gövdəsi** тарцин кьвечхел тан; 2) геьенш тир, гзаф хилер галай, са кьадар хилериз пай хьанвай; **çatal yol** геьенш тир рехь; 3) кьве хилен; **çatal yaba** кьве хилен кьуьк; **çatal qarmaq** кьве хилен кьармах.

ÇATASI *суц.* агакьна кІанзавай затІ, вугана кІанзавай затІ; **ona çatası məktub** адав агакьна кІанзавай чар.

ÇAT-ÇAT *прил.* хьиткер-хьиткер.

ÇATDAQ *рах.* I *суц.* хьиткьер; **di-varıda çatdaq** цла хьиткьер; II *прил.* хьиткьердин.

ÇATDIRILMA *суц.* **ÇATDIRILMAQ** *глаголдикай.*

ÇATDIRILMAQ *глаго.* 1) агакьарун; **qəzetlər oxuculara vaxtında çatdırılır** газетар кІелдайбурув вахтунда агакьарзава; **məktub çatdırıldı** чар агакьарна; 2) гун; **müəllifin fikirləri olduğu kimi çatdırılıb** автордин фикирар авайвал ганва; 3) кьилиз акьудун; **o, öz işini başa çatdırdı** ада вичин кІвалах кьилиз акьудна.

ÇATDIRMA *суц.* **ÇATDIRMAQ** *глаголдикай.*

ÇATDIRMAQ *глаго.* 1) агакьарун; **kitabları çatdırmaq** ктабар агакьарун; **maşınla çatdırmaq** машинда аваз агакьарун; 2) гун, вугун, гьиле вугун; **əmanəti çatdırmaq** аманат вугун; 3) ялун, чІугун (*са чкадал кьван*).

ÇATHAÇAT *нареч.* агакьиз-агакь тийиз.

ÇATI I *суц.* еб, мерез; **çatı toxumaq** еб хурун; II *прил.* епинин, мерездин.

ÇATI II *суц.* 1) пун, бине; 2) кьавун юкьвалай кьве патахъ вегьенвай тарар, тарчар; 3) лам (*кІвалер эцигдайла, сувагьар ийидайла, кьакьан чкадив агакьун патал кІвачерик кутаз кІарасрикай раснавай затІ*).

ÇATIŞMAZ *прил.* 1) бегьем тушир, бес тушир, кьадардилай тІимил тир, кьегьят; 2) кьит; **çatışmaz (aztapılan) mallar** кьит малар.

ÇATIŞMAZLIQ *суц.* 1) бегьем туширвал, кьегьятвал; 2) кьитвал;

3) нукьсан; **kitabda çatışmazlıq çoxdur** ктабда нукьсанар гзаф ава.

ÇATLAQ *килиг.* **ÇATDAQ.**

ÇATLAMA *суц.* **ÇATLAMAQ** *глаголдикай.*

ÇATLAMAQ *глаго.* 1) хьиткьинун; фер атун; 2) хун; **buz çatladı** мурк хана; 3) *куьч.* пад-пад хьун; **◇ bağrım çatlayır** зи рикІ пад-пад жезва (*садан язух кьвез*).

ÇATLATMA *суц.* **ÇATLATMAQ** *глаголдикай.*

ÇATLATMAQ *глаго.* 1) хьиткьиниз тун; 2) *куьч.* лап гьелек авун, терг авун; 3) тади гун; **atı sürüb çatlatmaq** гзаф гьална балкІандиз тади гун.

ÇATMAQ *глаго.* 1) агакьун, фена агакьун, хьфена агакьун; машиндаваз (*улакьдаваз*) фена агакьун; 2) атун, атана агакьун; 3) агакьарун, агакьарун ва алудун; **özünü qaçana çatdırdı** вич катайдав агакьарна; 4) мукьув атун, мукьвал хьун; 5) бес хьун; **kağızımız çatır** чарар чаз бес жезва.

ÇATMAQAŞ *прил.* яцІу рацІамрин.

ÇAVUŞ *суц.* сержант.

ÇAY I *суц.* вацІ; **dağ çayı** дагьдин вацІ; **Samur çayı** Самур вацІ; **Araz çayı** Араз вацІ; **Kür çayı** Куьр вацІ; **böyük çay** чІехи вацІ; **kiçik çay** гьвечІи вацІ; II *прил.* вацІун; **çayın mənbəyi** вацІун кьил; **çayın mənsəbi** вацІун сив (*гьуьлуьз авахьзавай чка*); **çay balığı** вацІун кІезри; **çay nəqliyyatı** вацІун улакь.

ÇAY II *суц.* 1) чай; чайдин вал; **Azərbaycan çayı** азербайжан чай; **gürcü çayı** гуржи чай; **qara çay** чІулав чай; **yaşıl çay** кьацу чай; 2) дем кьачунвай чай; 3) кьур туьнт шей (*чайдин, векьерин ва мсб.*); 4) чаяр хьун; **səhər çayı** пакаман чаяр хьун;

II прил. чайдин; **çay yarpaqları** чайдин пешер; **çay qaşığı** чайдин тлур.

ÇAYBASAR суц. яд атайла цик акагдай чка.

ÇAYÇI суц. 1) чай гьасилдай пешекар; 2) чайханадин кIвалахдар.

ÇAYÇILIQ суц. 1) чай гьасилун, 2) чайханадин кIвалахдардин пеше.

ÇAY-ÇÖRƏK суц. тIуьн-хьун.

ÇAYDAN суц. чайдан.

ÇAYDAŞI суц. вацIун кьван, кваркваци кьван, хирхем кьван.

ÇAYXANA суц. чайхана.

ÇAYXOR суц. чайдал рикI алайди.

ÇAYIR суц. векь.

ÇAYIRLIQ суц. векьин чка.

ÇAYQOVUŞAN суц. кьве вацI садсадак какахъзавай чка.

ÇAYLAQ суц. 1) куьлуь кьванер авай вацIун кьер; 2) диал. кьве дагьдин арада авай яд авахъзавай дере.

ÇAYNİK суц. чайник.

ÇAYTİKANI бот. I суц. вацIун кIирияр (I вацIун кIирийрин валар; 2 гьа набататдин майваяр); II прил. вацIун кIирийрин.

ÇEÇEN I суц. чеченви; **çeçenlər** чеченар; **çeçen dili** чечен чIал.

ÇEÇENCƏ нареч. чечендалди, чечен чIалалди.

ÇEÇƏLƏ “barmaq” гафунихъ галаз; **çeçələ barmaq** гьвечи тIуб.

ÇEX суц. чех (халкьдин тIвар), чехар.

ÇEXCƏ нареч. чех чIалалди, чехдалди.

ÇEXOL I суц. чехол (са затIунал акьалждай, са затI твадай парчадин, тумаждин ва мсб чин).

ÇEK суц. чек (I банкдай пул кьачун патал пулуни иесиди гудай чар; 2 са шейинихъ ганвай пул тестикьар-

дай туьквендин кассадай гудай чар ва я гьикьван пул гана кIандатIа туьквенчиди кассирдиз гудай чар).

ÇEKA суц. ЧК (инкьилабдин ва Совет гьукуматдин акси экъечIзавай ксарихъ галаз женг тухун патал 1917-1922-йисара гьукуматдин хата-сузвили крар кылиз акьудун патал хьайи кьетIен ихтиярар гьиле хьайи тешиклат).

ÇEKİST тар. I суц. чекист, ЧКдин кьуллугьчи; II прил. чекистдин; **çekist işi** чекистдин кIвалах.

ÇEKİSTLİK суц. чекиствал.

ÇEMPİON I суц. чемпион (спортдин са жуьреда гьалиб хьана сад лагьай чка кьур кас); **Olimpiya çempionu** Олимпиядин чемпион; **Avropa çempionu** Европададин чемпион; **dünya çempionu** дуьньядин чемпион; **üçqat dünya çempionu** пудра дуьньядин чемпион; II прил. чемпиондин; **çempion adı** чемпиондин тIвар.

ÇEMPİONAT суц. чемпионат (чемпионвили тIвар патал тухудаи спортдин акъажунар); **futbol üzrə dünya çempionatı** футболдай дуьньядин чемпионат.

ÇEMPİONLUQ суц. чемпионвал; **çempionluq qazanmaq** чемпионвили тIвар кьачун.

ÇERTYOJ I суц. чертёж; II прил. чертёждин.

ÇERTYOJÇU суц. чертёжар чIугвадай пешекар.

ÇERVON тар. I суц. кьизилдин цIуд манатдин пул; II прил. червондин; **çervon qızılı** червондин кьизил.

ÇEŞİD I суц. 1) сорт; жуьре; жинс; **əla çeşid çay** сад лагьай сортдин чай; **kələmin müxtəlif sortları** келемдин чара-чара жуьреяр; жуьреба-жуьре

сортар; 2) асортимент (*са шейинин, малдин вири жуьреяр, вири сортар, вири КватЛал*); **mağazadaki malların çeşidi** магазинда авай маларин асортимент.

ÇEŞİDLƏMƏ *суц.* **ÇEŞİDLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇEŞİDLƏMƏK *глаго.* сортариз чара авун.

ÇEŞMƏ I *суц.* булах, чешме; II *прил.* булахдин, чешмедин; **çeşmə suyu** булахдин яд; **yaradıcılıq çeşməsi** яратмишунрин чешме.

ÇEŞMƏK I *суц.* чешмегар, айнаяр; **çeşməkli qoca** айнаяр алай кьуьзуь кас; **gün çeşməyi** ракъинин айнаяр; II *прил.* чешмегрин, айнайрин.

ÇEŞMƏKÇİ *суц.* 1) чешмегар расзавайди; 2) оптикадай пешекар.

ÇEŞMƏKLİ I *прил.* чешмегар алай; **çeşməkli qız** чешмегар (*айнаяр*) алай руш; II *суц.* *рах.* чешмегар алайди.

ÇEŞNİ *суц.* 1) форма, акунар; **qovun çeşnisində** емишдин формада; 2) шикил, нехиш, гишир; **xalçanın çeşnisi** халичадин гиширар; 3) трафарет, кІалуб, чешне; **qədim çeşnidə** къадим чешнеда; 4) къайда, тегьер; **elə çeşnilə dedi ki...** а тегьерда лагьана хьи...

ÇEVİK I *прил.* 1) викІегь, мукьуфдалди кар ийидай, алакьунар авай; **çevik gənc** викІегь жегьил; **çevik gü-ləşçi** зирек пагьливан; 2) йигин, зарб; **çevik addımlarla** йигин камаралди; 3) тади, зарб квай; 4) *куьч.* четинвилер гьялиз жедай, четинвилерай регьятдиз экьечІиз жедай; II *нареч.* зиреквилелди, зирекдаказ, зирекдиз; йигинвилелди, йигиндаказ, йигиндиз, йигинз; зарбдаказ, зарбдиз.

ÇEVİKСƏ *нареч.* *килиг.* **ÇEVİK II.** **ÇEVİKLƏŞDİRMƏ** *суц.* **ÇEVİK-**

LƏŞDİRMƏK *глаголдикай.*

ÇEVİKLƏŞDİRMƏK *глаго.* 1) зирек авун; йигин авун; зарб авун; 2) *куьч.* четинвилер гьялиз жедайди авун; **dövlətin xarici siyasətini çevikləşdirmək** гьукуматдин кьецепатан сиясат четинвилер гьялиз жедайди авун.

ÇEVİKLƏŞMƏ *суц.* **ÇEVİKLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

ÇEVİKLƏŞMƏK *глаго.* зирек хьун; йигин хьун; зарб хьун.

ÇEVİKLİK *суц.* 1) зиреквал; 2) йигинвал, зарбвал; 3) тадивал; **hərəkətlərin çevikliyi** гьерекатрин йигинвал.

ÇEVİRƏN *суц.* элкьуьрдайди; **tiri çevirən** гул элкьуьрдайди.

ÇEVİRMƏ *суц.* **ÇEVİRMƏK** *глаголдикай.*

ÇEVİRMƏK *глаго.* 1) элкьуьрун, алчударун; **xəstəni çevirmək** азарлуди элкьуьрун; **başını çevirmək** кьил элкьуьрун; **sağ böyrü üstə çevirmək** эрчІи кьвалахь элкьуьрун; 2) элкьуьрун, таржума авун; **mətni rus dilinə çevirmək** текст урус чІалаз элкьуьрун (*таржума авун*); 3) дегешарун; **o, söhbəti çevirdi** ада суйгьбет дегешарна; 4) кІан пад цавал авун; **dünyanın altını üstünə çevirmək** дуьньядин кІан пад цавал авун.

ÇEVİRTDİRMƏK *глаго.* 1) элкьуьриз тун; 2) какадариз тун, виридаз гьил ягьаз тун.

ÇEVİRTMƏK *глаго.* *килиг.* **ÇEVİRTDİRMƏK.**

ÇEVİRƏ *суц.* 1) элкьвена кьил кьиле ягьай цІар; 2) сижиф; **çevrəyə almaq** элкьуьрна цІарцІе тун.

ÇEVİRƏLİ *прил.* элкьвей цІарцІин.

ÇEVİRƏVİ *прил.* элкьвей цІар хьтин.

ÇEVİRİLƏN *прил.* элкъвей, пад элкъвей, кІан пад цавал хъайи, чин кІаник хъайи.

ÇEVİRİLMƏ *суц.* **ÇEVİRİLMƏK** *глаголдикай.*

ÇEVİRİLMƏK *глагол.* 1) элкъуьн, элкъуьрун; **pəncərəyə tərəf çevrilmək** дакІардик элкъуьн; **sağ böyrü üstə çevrilmək** эрчІи къвалахъ элкъуьн; 2) къене пад винел хъун, акъудун; **cibləri çevrildi** жибинар акъад хъана; 3) элкъуьрун, таржума хъун; **roman çoxdan Azərbaycan dilinə çevrilib** роман фадлай азербайжан чІалаз таржума хъанва (*элкъуьрнава*); 4) дибдай дегиш хъун, маса шикилда гъатун; 5) къарагъарун; **torpaq çoxdan çevrilib** чил фадлай куьтендалди къарагъарнава.

ÇEVİRİŞ *суц.* 1) чІехи дегишвал; **elmdə çevrilış** илимда чІехи дегишвал; 2) инкъилаб (*гъукуматдин къурулуш дегишарун*); **çevrilış etmək** а) чІехи дегишвал авун; б) инкъилаб авун.

ÇEYNƏMƏ *суц.* **ÇEYNƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇEYNƏMƏK *глагол.* 1) жакъун; **çörək çeynəmək** фу жакъун; **saqqız çeynəmək** кІашкІум жакъун; 2) гирнагъ авун (*гъайванри*); **at otu çeynəyir** балкІанди векъ гирнагъзава; 3) жакъун, саралай авун, чакъвалай авун; **at yüyünü çeynəyir** балкІанди къенерар жакъвазва.

ÇEYNƏMƏK *глагол. килиг.* **ÇEYNƏNİLMƏK.**

ÇEYNƏNMİŞ *прил. килиг.* **ÇEYNƏNİLMİŞ.**

ÇEZDİRME *суц. килиг.* **ÇEZDİRMEK.**

ÇEZDİRMEK *глагол.* яна рекъин, а дуйньядиз ракъурун.

ÇEZMƏK *глагол.* къин (*инсан*), гиликъун (*гъайван*).

ÇƏHRAYI *прил.* жегъре; **çəhray rəng** жегъре ранг.

ÇƏK-ÇEVİR *суц.* четин гъал, шулугъ, къалабулукъ; **çək-çevirə düşmək** шулугъда гъатун; **çək-çevir elmək** фагъум авун; **çək-çevirə salmaq** какадарун, ягъалмишарун.

ÇƏKDİRME *суц.* **ÇƏKDİRMEK** *глаголдикай.*

ÇƏKDİRMEK *глагол.* 1) ялиз тун; **ona yükü çəkdirdilər** адав пар ялиз туна; 2) акъудиз тун; **mıxları çəkdirmək** масмарар акъудиз тун; 3) винел чІугваз тун, гъалун; **divanın üstünə mahud çəkdirmək** дивандин винел магъут гъализ тун; 4) акъалжиз тун; **balışın üzünü çəkdirmək** хъуцугандин чин акъалжиз тун; 5) тухун; **sərhəd çəkdirmək** сергъят тухун; **yol çəkdirmək** рехъ тухун; 6) эцигун, хкажун; **divar çəkdirmək** цал хкажиз тун; 7) алщумиз тун, терездал чІугваз тун; **yükü çəkdirmək** пар алщумиз тун; 8) чІугун; **xətt çəkdirmək** цІар чІугваз тун; 9) ягъун; **divara boya çəkdirmək** цІаз шир ягъаз тун; 10) регъвез тун; **buğdadan yarma çəkdirmək** къуьлуькай чІахар регъвез тун; 11) мишердалди атІуз тун; **şalbanlardan taxta çəkdirmək** шалманрикай тахтаяр чІугун.

ÇƏKƏ *нареч.* тІарам; **kəndiri çəkə bağlamaq** еб тІарам кутІунун.

ÇƏKƏÇƏK *суц.* 1) тапхур (*балкІандин руфуникай гъана кутІундай чІул*); 2) жинаб, жинабдин кІараб; 3) акъудиз хутвадай ишикІар (*столдин, шкафдин ва мсб.*).

ÇƏKƏ-ÇƏKƏ *нареч.* ялиз-ялиз.

ÇƏKƏLƏK *суц.* типІрияр (*кІвале алукІдай дабан галай чуйвекар,*

чанIамIар).

ÇӘKİ I *суц.* 1) заланвал; **dəmirin çəkisi** ракьун заланвал; **çəkisini təyin etmək** заланвал тайинарун; **çəkisi artmaq** заланвал артух хьун; 2) *куьч.* гьуьрмет, кесер, нуфуз; **xalq arasında çəkisi olmaq** халкъдин арада гьуьрмет хьун; II *прил.* заланвилин; **çəki nisbəti** заланвилин кьадар.

ÇӘKİC I *суц.* 1) кIаш (*чIехи кутIа*); 2) *спорт.* акъажунра яргъаз гадардай ва вичихъ гьиле кьадай сим галай тадарак; 3) кутIа; II *прил.* кIашунин, кутIадин.

ÇӘKİLİŞ I *суц.* 1) тухун, чIугун; **yol çəkilişi** рехъ тухун; 2) эцигун, тукIуьрун.

ÇӘKİLİŞ II *суц.* суьрет чIугун; **filmin çəkilişi** фильм чIугун.

ÇӘKİLMƏ I *суц.* 1) чIугван, ялун; **buksirin çəkməsi** буксир ялун; 2) чIугун, чIугуна акъудун; 3) акъудун, хкудун; **dişlərin çəkməsi** сарар акъудун; 4) кIевирун (*ракIар*); 5) кьуллугъдал вилик авун, виниз акъудун; 6) тIарамарун; **kəmərin çəkməsi** чIул тIарамарун; 7) авун, расун, тун; 8) шикил чIугун; **portret çəkməsi** портрет чIугун; 9) ягъун, алкIурун; **divarlara kağız çəkməsi** цлариз обояр ягъун; 10) чIугун; **papiros çəkməsi** пIапIрус чIугун; 11) кудун; **dara çəkmə** тарагъаждай кудун.

ÇӘKİLMƏ II *суц.* **ÇӘKİLMƏK II** *глаголдикай.*

ÇӘKİLMƏ III *суц.* чIугун, куьтягъун (*жаза*); **cəza müddətinin çəkməsi** жазадин вахт чIугуна куьтягъун.

ÇӘKİLMƏ IV *суц.* **ÇӘKİLMƏK III** *глаголдикай.*

ÇӘKİLMƏK I *глаго.* 1) ялун, чIугун;

qayıq sahilə çəkilmişdi луйткве кьерехдиз ялнавай; **bu şirə ağacdan çəkilib** и миже тарцикай чIугунвайди я; 2) акъудун; **divardan mıxlar çəkildi** цлай масмарар акъудна; 3) вилик фин, вилик юзун, вилик экъис хьун, алай чкадилай вилик элячIун; 4) тухун, расун, авун; **yeni şose yolu çəkilib** цIийи шегьре рехъ тухванва; 5) тIарамарун; **yəhərin tapqırı çəkilib** пурарин чIул тIарамарнава; 6) эцигун; **divar çəkilib** цал эцигнава; 7) ягъун; **şəkil çəkilib** шикил ягъанва; 8) жуваз ягъун (*мазь, вазелин ва мсб*); **vazelin çəkmək** жуваз вазелин ягъун; 9) регъуьн; **buğda çəkilib** кьуьл регъвенва; 10) кьулухъ чIугун; **düşmən geri çəkildi** душманди кьулухъ чIугуна; 11) кьил чIугун, патав фин; **ona baş çəkildi** адал кьил чIугуна.

ÇӘKİLMƏK II *глаго.* алцумун, терездал чIугун; **yük çəkilib** пар алцумнава.

ÇӘKİLMƏK III *глаго.* 1) кьекьечIун, кьерехдиз хьун, са патахъ хьун; **arxaya çəkmək** кьулухъ хьун; 2) фин, хьфин, катун; кьил кьакъудун; **dağlara çəkmək** дагъларихъ фин; 3) чукIун, гьарнихъ катун; **duman çəkilir** цифер чикIизва.

ÇӘKİNDİRMƏ *суц.* **ÇӘKİNDİRMƏK** *глаголдикай.*

ÇӘKİNDİRMƏK *глаго.* 1) игьтиятвал авун, жув хуьн, кьерех хьун; **gənc-ləri pis hərəkətlərdən çəkindirmək** жегьи-лар пис гьерекатрикай кьерех авун; 2) хкудун, вердишвал чIурун; **papiros çəkməkdən çəkindirmək** пIапIрусдикай (*чIугуникай*) хкудун; 3) фикирдилай элкьуьрун, кьастунилай элкьуьрун, рекьив гъун; **gəcə yola çıxmaqdan çəkindirmək** йифиз рекьиз акъатунин фикирдилай элкьуьрун;

4) кбуна акъвазарун, кбуна хуьн; **bu addımı atmaqdan onu mән çäkındırdım** ам и кам вегьиникай за хвена.

ÇÄKİNӘ-ÇÄKİNӘ нареч. 1) кичез-кичез, кичедаказ, кичевал кваз; **çäkinә-çäkinә yaxınlaşmaq** кичез-кичез агатун; 2) вич-вичихь агъун тийиз, кьетливал авачиз, кве риклин яз.

ÇÄKİNGӘN прил. 1) киче; кичевал квай; вичин кьуватдихь агъун тавур, ажуж рикI авай, жуьрэтсуз; 2) зайиф, агъун тавунвай, кьетливал авачир, кве риклин жедай; 3) игьтиятвал ийидай, игьтиятлу, шак гьидай.

ÇÄKİNGӘNLIK суц. 1) кичевал; риклин ажужвал; жуьрэтсузвал; 2) зайифвал; 3) игьтиятвал, мукъаятвал.

ÇÄKİNMӘ суц. **ÇÄKİNMӘK** глаголкай.

ÇÄKİNMӘDӘN нареч. 1) виклегьдиз, виклегьвилелди, жуьрэтдалди, жуьрэтлуз; 2) регъуь тушиз, регъуьвал квачиз.

ÇÄKİNMӘK глаг. 1) киче хьун, игьтият хьун, игьтият авун; 2) регъуь хьун, регъуьвал авун.

ÇÄKİSİZLIK суц. кьезилвал; **çäkisizlik vәziyyәti** кьезилвилин гьал.

ÇÄKİŞDİRMӘ суц. **ÇÄKİŞDİRMӘK** глаголкай.

ÇÄKİŞDİRMӘK глаг. 1) хьуьт-кьуьнарун, ялун; акъудиз кIватIун, акъудун (канабар, куш кланерай); 2) акъажун, акъажна чIехи авун, акъажна яргьи авун; **dәrini çäkişdirmәk** хам акъажун; 3) чIугун, ялун; **özünә tәrәf çäkişdirmәk** вичихь ялун.

ÇÄKİŞMӘ суц. 1) уьлкведин кьенепатан дявевар, акахъайвилер; **saray çäkişmәləri** пачагьдин имаратдин кьенепатан дявевар; 2) гьуьжет, акъажунар; **boş şey üstündә çäkişmә** гьаклан

гьуьжетар; 3) кьалмакьал, чухунар, акъунар; дяве.

ÇÄKİŞMӘK глаг. 1) акъажун, акъажунар авун; гьуьжетун, гьуьжетунар авун; 2) кьалмакьал авун; чухунар авун; акъунар авун; дяве авун.

ÇÄKMӘ I I суц. чекме, кух галай чекме; **bir cüt çәkmә** са жуьт чекме; **әsgәr çәkmәləri** аскердин кух галай чекмеяр; **rezin çәkmәlәр** резиндин кух галай чекмеяр; **çәkmә geymәk** чекме алукIун; II прил. чекмедин; **çәkmә mихi** чекмедин масмар.

ÇÄKMӘ II суц. **ÇÄKMӘK I** глаголкай. 1) акъажун, акъажна яргьи авун; 2) кьуллугьдал вилик авун, виниз акъудун; 3) акъудун; 4) хьуткьунарна хкажун; 5) чIугун; **papiroс çәkmә** пIапIрус чIугун; 6) тухун; **gәmilәri buzlaqdan çәkmә** гимияр муркIарай тухун; **yol çәkmә** рехь тухун; 7) ягъун, алтадун; **dodaqlarına rәng çәkmә** пIузарриз ранг ягъун; 8) чIугуна гъун, ялна гъун; 9) ухшар хьун; **dayısına çәkmә** халудиз ухшар хьун; 10) хкудун; 11) эцигун; 12) тIарамарун; **qayışı çәkmә** чIул тIарамарун; 13) акъажна яргьи авун, акъажна чIехи авун.

ÇÄKMӘ III суц. **ÇÄKMӘK II** глаголкай.

ÇÄKMӘ IV суц. **ÇÄKMӘK III** глаголкай.

ÇÄKMӘ V суц. хуьрек (дубьгьудикайни чIахардикай).

ÇÄKMӘÇI I суц. чекмечи; II прил. чекмечидин **çәkmәçi dükanı** чекмечидин туьквен.

ÇÄKMӘÇILIK суц. чекмечивал; **çәkmәçilik etmәk** чекмечивал авун.

ÇÄKMӘK I глаг. 1) чIугун, ялун, тухун; **qonaqlığa çәkmәk** мугьман-визит тухун; **vedrәni quyudan çәkmәk**

ведре кьуйдай ялун; **telefon хәтти çәкмәк** телефондин линия чӀугун; **әсгәрлик çәкмәк** аскервал чӀугун; 2) галчӀурун; галчӀурна тухун; гал чӀуриз-галчӀуриз тухун; **yerlə çәкмәк** чилелай галчӀурун; 3) акьудун; **tax-tadan mıxları çәкмәк** тахтатай масмарар акьудун; 4) акьажун; 5) ягьун; **әlinә çubuq çәкмәк** гьил тӀвалунив ягьун; 6) чӀугуна кӀевун, ялна авадарун (*перде*); 7) явашдиз акьалун, игис тавуна акьалун; **qarını çәкмәк** раklar явашдиз акьалун; 8) вилик авун; мукьув авун, мукьва авун; мукьув агудун; **boşqabı çәкмәк** бушкьаб вилик авун; 9) тӀарамарун; **qayışı çәкмәк** чӀул тӀарамарун; 10) акьалжун, чӀугун; **divanın üstünә parça çәкмәк** дивандал тумаж чӀугун, акьалжун; 11) шикил чӀугун; 12) шикил ягьун; **fotoqraf çoxlu şәkil çәkdі** фотографияди гзаф шикилар ягьана; 13) алкӀурун; **divara kağız çәкмәк** цлал обояр алкӀурун; 14) кужумун; **nәmi çәкмәк** ламувал кужумун; 15) регьуьн; **buğdadan yarma çәкмәк** кьуьлуькай чӀахар регьуьн; 16) акьвазун; **keşik çәкмәк** кьаравулда акьвазун; 17) акьудун; **söz çәкмәк** гаф акьудун.

ÇӘКМӘК II *глагол*. алцумун, терездал чӀугун; **malları çәкмәк** малар алцумун.

ÇӘКМӘК III *глагол*. чӀугун, кутьягьун (*жаза, дустагьвал*); **səzanı çәкмәк** жаза чӀугун.

ÇӘКМӘК IV *глагол*. ялун, фин; да-вамарун, акьваз тавун; яргьал фин, давам хьун.

ÇӘКМӘК V *глагол*. ухшар, ухшар авай; **uşaq atasına çәkib** аял бубадиз ухшар я.

ÇӘКМӘЛІ *прил.* 1) чекмеяр алай; 2) кӀвачел алулкӀнавай.

ÇӘКМӘЛІК *прил.* чекмедин; **çәкмәлик дәри** чекмедин хам.

ÇӘЛӘNG *суц.* 1) цуькверин таж; 2) кӀунчӀ; **başına çәләng qoymuşdu** кьилел цуькверин таж эцигнавай; **onlar gül çәләngi tutmuşdular** абуру цуькведин кӀунчӀар кьунвай.

ÇӘЛІК I *суц.* кӀекӀец, гьиле кьа-дай лаш.

ÇӘЛІК II *суц.* кьуьгь. гьулдан; **çәлик kimi** гьулдан хьиз.

ÇӘЛІКЛӘŞMӘ *суц.* **ÇӘЛІКЛӘŞMӘК** *глагол* дикай.

ÇӘЛІКЛӘŞMӘК *глагол*. гьулдан хьиз хьун.

ÇӘЛІКЛІ *прил.* кӀекӀец гвай.

ÇӘЛІКСІЗ *прил.* кӀекӀец гвачир.

ÇӘЛІМ *суц.* беден, тан, жендедин кӀалуб, кьамат.

ÇӘЛІМЛІ *прил.* 1) кьамат авай, шумал буй авай, тӀарам; 2) мягькем.

ÇӘЛІМСІЗ *прил.* зайиф, яхун, такьатсуз; **çәlimsiz uşaq** зайиф аял.

ÇӘЛЛӘК I *суц.* 1) челег; чамчах; **çaxır çәлләyi** чехирдин челег; **un çәлләyi** гьуьруьн чамчах; 2) челег (*хьвадай яд хьвадай*); 3) аскӀан кӀарасдин ведре; гьяркьуь ахьа сив авай гьвечӀи челег хьтин леген; II *прил.* челегдин, чам-чахдин; **çәлләк çәнбәri** челегдин банд.

ÇӘЛТІК I *суц.* дуьгуь, прунз; II *прил.* дуьгуьдин, прунздин; **çәltik tarlası** прунздин ник.

ÇӘЛТІКÇİ *суц.* прунз цазвайди.

ÇӘЛТІКЛІК *суц.* прунз цанвай чка.

ÇӘМ *суц. рач.* мукьва хьун, агатун, эгечӀун.

ÇӘМӘН I *суц.* векь (*векьин чка*); **yaşıl çәмән** кьацу векь; II *прил.* векьин;

çəmən yeri векъин чка; **çəmən кәрәнәyi** векъин чепелукъ.

ÇƏMƏNLİK *суц.* чеменлух.

ÇƏMKİRMƏ *суц.* **ÇƏMKİRMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏMKİRMƏK *глог.* векъиз жаваб гун; **onun üstünə çəmkirdi** адаз векъиз жаваб гана.

ÇƏN I *суц.* члехи челег, кларасдин ва я ракъун челег хьтин зурба къаб.

ÇƏN II *суц.* къеж квай циф; **dağları çən aldı** дагъларал къеж квай циф акъалтна.

ÇƏNBƏR I *суц.* 1) банд (*челегдин*); **dəmir çənbər** ракъун банд; **çəlləyin çənbəri** челегдин банд; 2) элкъвей уьнуьг хьтин къалпагъ; 3) бандаж (*чархунин винел пад*); II *прил.* бандунин, бандаждин.

ÇƏNBƏRLƏMƏK *глаг.* акъалжун.

ÇƏN-DUMAN *суц.* циф.

ÇƏNƏ I *суц.* 1) чене; **əlləri çənəyə dayamaq** гьилер ченедик кутун; 2) рекъв; **üst çənə** винел алай рекъв; **alt çənə** кланик квай рекъв; 3) лагълагъчи, гзаф рахадайд; 4) *тех.* чуькъвена къадай затI; II *прил.* ченедин; **çənə sümüyü** ченедин клараб; **çənəsinin suyu çıxmaq** галатдалди рахун.

ÇƏNƏBOĞAZ *суц.* **eləmək** гафунихъ галаз; **çənəboğaz eləmək** гьуьжет авун.

ÇƏNGƏ *суц.* тил; **bir çəngə saç** са тил чларар, чларарин тил.

ÇƏNGƏ-ÇƏNGƏ *нареч.* капаш-капаш.

ÇƏNGƏL *суц.* 1) шиш (*хуьрек недай*); 2) клір; 3) вилка; **ştəpsel çəngəli** штеспелдин вилка; 4) паядал алкIурдай ракъун къармах.

ÇƏP I *прил.* 1) алгъай (*са патахъ ян гайи*); **çəp xətt** алгъай хатI; 2) какур,

патахъ; **çəp ağac** какур тар; 3) чапрас, цIидга; **çəp gözlər** чапрас вилер; 4) *куьч.* ихтибарсуз, такIанвал авай; **çəp baxış** ихтибарсуз килигун.

ÇƏP II *прил.* 1) алгъай (*са патахъ ян гайи*); 2) чапрас, цIидга.

ÇƏP-ÇƏP *нареч.* 1) чапдиз, кирсеба; **çəp-çəp baxmaq** чапдиз килигун; 2) *куьч.* чап-чап; са виляй; вилин тумунай.

ÇƏPƏKİ *прил.* килиг: **ÇƏP.**

ÇƏPƏL I I *суц.* *рах.* 1) ягъсуз; 2) алчах, мурдар, тифрикъ; II *прил.* 1) ягъсуз, регъуь тушир, такIан къведай; 2) алчах, усал.

ÇƏPƏL II *суц.* майва тегъизвай тар.

ÇƏPƏR I *суц.* 1) жугъун, цал, пару (*гъаятдал, багъдал элкъуьрнавай*); **çəpərdən boylanmaq** жугъундилай килигун; **bağın çəpəri** багъдин жугъун; 2) жугъун элкъуьрна клевнавай чка (*малар ядай парох*); 3) манийвал, энгелвал; **dostuna çəpər oldu** дустуниз манийвал авуна.

ÇƏPƏRLƏMƏ *суц.* **ÇƏPƏRLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏPƏRLƏMƏK *глаг.* жугъун элкъуьрун; **bostanı çəpərləmək** салалай жугъун элкъуьрун.

ÇƏPGÖZ *прил.* чапрас, цIидга; **çəpgöz oğlan** чапрас гада.

ÇƏPGÖZLÜK *суц.* чапрасвал.

ÇƏPİK *суц.* цIенкъ; **çəpik çalmaq** цIенкъер ягъун.

ÇƏPİNƏ *нареч.* кирсеба, кирс алаз, патахъдаказ, патахъдиз; **parça çəpinə kəsilib** парча патахъдаказ атIанва.

ÇƏPİŞ I *суц.* бацIи; II *прил.* бацIидин; **çəpiş əti** бацIидин як.

ÇƏPKƏN *суц.* чепкен.

ÇƏR *суц.* кикен тIал (*малдин, балкIандин*).

ÇƏRCİ *куьгь. суц.* вугай затлар ага-кьардай кас.

ÇƏRCİVƏ *суц.* 1) рама (*ракларин, даклардин сад-садахь галкIурна рамка хьыз раснавай кьуд гуьрцел*); 2) рамка (*даклардин ва я сурет твадай*).

ÇƏRƏK *суц.* 1) юкIунин кьуд лагъай пай (*яргьивилин кьадар*) 2) фунтунин кьуд лагъай пай (*заланвилин кьадар*); 3) сятдин кьуд лагъай пай; 4) виш йисан кьуд лагъай пай.

ÇƏRƏKƏ *суц.* 1) *куьгь.* араб алфавит чирдай учебник; 2) Къуръандин суьреяр куьчарнавай ктаб; 3) шиирар ва я элегияр авай ктаб.

ÇƏRƏN *суц.* пичIи гафар, лагълагъар, тум-кьил авачир гафар ва крар.

ÇƏRƏNÇİ I *суц.* лагълагъчи, буш рахунар ийидайди; II *прил.* лагълагъчидин.

ÇƏRƏNÇİLİK *суц.* буш рахаз кIан хьун, гзаф рахунрал рикI хьун.

ÇƏRƏNLƏMƏK *глаго.* гзаф рахун; алачиз рахун; гьакIан рахунар авун.

ÇƏRƏN-PƏRƏN *суц.* гьакIан буш гафар; пичIи гафар.

ÇƏRƏZ *суц.* 1) кьурурнавай май-ваяр; 2) ширин затлар; десерт.

ÇƏRKƏZ *суц.* черкес; **çərkəzlər** черкесар; **çərkəz dili** черкес чIал.

ÇƏRKƏZİ *суц.* чухва.

ÇƏRLƏMƏ *суц.* **ÇƏRLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏRLƏMƏK *глаго.* 1) азарлу хьун, нахуш хьун, тIа хьун; 2) *куьч.* гьелек хьун, аман атIун, азаб чIугун (дердерик, фикиррик); 3) зайиф хьун, кьурун, кьурана-цIрана куьтягъ хьун.

ÇƏRLƏTMƏ *суц.* **ÇƏRLƏTMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏRLƏTMƏK *глаго.* чан туьтуьниз гьун, нахушарун, азаб гун.

ÇƏRPƏLƏNG *суц.* епинин тум галай гьвечIи давла.

ÇƏRŞƏNBƏ *суц.* арбе (*югь*); **çərşənbə günü** арбедин юкьуз.

ÇƏRTİK *суц.* 1) кьацI, атIай чка; 2) кьацI гун, чка кумаз атIун (*винелай*).

ÇƏRTMƏ *суц.* **ÇƏRTMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏRTMƏK *глаго.* 1) винелай атIун; 2) кьацI гун, кьацI авун, чка кумаз атIун; 3) кIвенкI авун; **karandaşı çərtmək** карандашдал кIвенкI авун.

ÇƏTƏNƏ I *суц.* канаб; II *прил.* канабдин; **çətənə yağı** канабдин гьери.

ÇƏTİN I *прил.* 1) четин; **çətin dövr** четин аям; **çətin imtahan** четин имтигъан; 2) залан; **çətin iş** залан кIвалах; II *нареч.* четинвилелди, четиндаказ, четиндиз, четинз; III *предик.* **çətindir** четин я; **çətinə düşmək** кIеве гьатун.

ÇƏTİN... *муракаб гафарин сад лагъай пай;* **çətinəriyən** четин цIрадай.

ÇƏTİNLƏŞDİRMƏ *суц.* **ÇƏTİNLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏTİNLƏŞDİRMƏK *глаго.* четина-рун, кIеве тун, четинвиле тун, четинвал гун; **işi çətinləşdirmək** кIвалах четинарун.

ÇƏTİNLƏŞMƏ *суц.* **ÇƏTİNLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

ÇƏTİNLƏŞMƏK *глаго.* четин хьун, кIеве гьатун, четинвиле гьатун, залан хьун.

ÇƏTİNLİK *суц.* четинвал, заланвал; **yolun çətinliyi** рекьин четинвал; **çətinliklərdən çıxmaq** четинвилерай акьатун.

ÇƏTİNLİKLƏ *нареч.* четинвилелди, четиндаказ, четиндиз, четинз.

ÇƏTİR *суц.* таж; **çətiri açmaq** таж ахьаюн.

ÇƏYİRDƏK *суц.* цил.

ÇƏYİRDƏKLİLƏR *суц.* бот. цил авай майваяр.

ÇƏYİRTKƏ I *суц.* цицІ; **çəyirtkə qoşunları** цицІерин кьушунар; **çəyirtkə kimi** цицІ хьиз.

ÇİĞİRA-ÇİĞİRA *нареч.* гьарайиз-гьарайиз, гьарай физ.

ÇİĞİR-BAĞİR *суц.* гьарай-эвер, кьал, гьай-гьуй; **çığır-bağır salmaq** гьарай-эвер кутун.

ÇİĞİR-BAĞİRÇİ *суц.* гьарайдай, кьал алаз рахадай кас.

ÇİĞİRMA *суц.* **ÇİĞİRMAQ** *глаголдикай.*

ÇİĞİRMAQ *глагол.* 1) гьараюн; **ağrıdan çığırmaq** тІалдилай гьараюн; 2) кІевиз рахун; 3) гужлу ванер акьудун (*гьайванри, кьушари*).

ÇİĞİRTI *суц.* гьарай, гьараюн; кьив; **çığırtı səsi gəldi** гьарайдай ван атана.

ÇİĞİRTI-BAĞİRTI *килиг:* **ÇİĞİRTI.**

ÇİĞİRTİLİ *прил.* гьарай квай, векьи; кьал ийидай; **çığırтılı səs** гьарай квай ван, векьи ван.

ÇİĞİRTMA I *суц.* чигьиртма (*хуьрек*).

ÇİĞİRTMA II *суц.* **ÇİĞİRTMAQ** *глаголдикай.*

ÇİĞİRTMAQ *глагол.* 1) гьарайиз тун (*са нив ятІани*); 2) шехьиз тун.

ÇIXACAQ I *суц.* экьечІдай чка; **binanın çixacağı** дараматдай экьечІдай чка.

ÇIXACAQ II *суц.* бедбахт вакьиа, бедбахт дуьшуьш.

ÇIXAN *прил.* акьатай, акьатзавай.

ÇIXAR *суц.* 1) харжун (*нул*); 2) хкатаяр, амукьаяр, кьатІар-кІусар.

ÇIXARIŞ *суц.* кхьена кьачурди; **protokoldan çixariş** протоколдай кхьена кьачурди.

ÇIXARMA *суц.* **ÇIXARMAQ** *глаголдикай.*

ÇIXARMAQ *глагол.* 1) акьудун; **əllərini cibindən çixarmaq** гьилер жибиндай акьудун; 2) акьудун; **komissiyadan çixarmaq** комиссиядай акьудун; 3) хутІунун; **paltonu çixarmaq** пальто хутІунун; 4) акьудун, экьисун; **başını rəncərədən çixarmaq** дақІардай кьил экьисун; 5) хкудун; **neft çixarmaq** чиликай нафт хкудун; 6) алудун; **işdən çixarmaq** кІвалахдилай алудун.

ÇIXDAŞ *суц.* рехне квай затІ.

ÇIXIQ *суц.* акьатнавай, кІараб алатнавай чка.

ÇIXILMAZ *прил.* 1) кьекъез тежер, физ тежер; **çixılmaz bataqlıq** вичелай физ тежер уьлен; 2) *куьч.* чарасуз, чара авачир; **çixılmaz vəziyyət** чара авачир гьал.

ÇIXILMAZLIQ *суц.* чарасузвал, чара авачирвал.

ÇIXINTI *суц.* кьуьнт, экьис хьанвай чка; **qayaların çixıntıları** рагарин экьис хьанвай чкаяр.

ÇIXIŞ *суц.* 1) экьечІдай чка; **şəhərdən çixış** шегьердай экьечІдай чка; 2) рахун; **o, məclisdə qısa danışdı** ам мярекатдал куьрелди рахана; 3) хкаж хьун, экьечІун; **günəşin çixışı** рагь экьечІун.

ÇIXMA I *суц.* **ÇIXMAQ I** *глаголдикай.*

ÇIXMA II *суц.* **ÇIXMAQ II** *глаголдикай.*

ÇIXMAQ I *глагол.* 1) экьечІун, акьатун; **evdən çixmaq** кІваляй экьечІун; **yoldan çixmaq** рекьяй акьатун; 2) рекье гьатун; **qatar saat 10-da çixır** поезд сятдин 10-даз рекье гьатзава; 3) фин; **gəzintiye çixmaq** кьекъез фин; 4) гадарун, гадарна фин, туна фин;

məktəbdən çıxmaq мектеб гадарун; 5) чапдай акъатун; **kitab çapdan çıxdı** ктаб чапдай акъатна; 6) хьун; **əlaçı çıxmaq** кIвенкIвечи хьун; 7) харж хьун; **avadanlıq almağa zavodun 50 milyon manatı çıxdı** авадаанлух къачун патал заводдин 50 миллион манат харж хъана; 8) кьбилиз акъатун, куьтягъ хьун; **mart çıxdı** март кьбилиз акъатна; 9) килигун; **evin pəncərələri küçəyə baxır** кIвалин дакIарри куьчедиз килигзава; 10) акъатун; **belə çıxır ki** акI акъатзава хьи; 11) акъатна фин; **o, Azərbaycanından on il bundan əvvəl çıxıb** ам Азербайжандай 10 йис вилик акъатна фенва; 12) чIурун; **qrafikdən çıxdı** график чIурна; 13) акъахун; **ağaca çıxmaq** тараз акъахун; **dağa çıxmaq** дагъдал акъахун; 14) пайда хьун; **bu maşının yeni modeli çıxıb** и машиндин цIийи модель пайда хъанва; 15) жагъун; **o insanlar üzə çıxdı** а инсанар жагъана; 16) акун; **ağ günə çıxmaq** хъсан югъ акун; 17) къахчун; **qisas çıxmaq** къисас къахчун; 18) хъсанвилиз хъсанвал хъувун; **xəcalətindən çıxmaq üçün** хъсанвилиз хъсанвал хъувун патал.

ÇIXMAQ II глаг. 1) хкудун; **beşdən üç çıxmaq** вадакай пуд хкудун; 2) кьун; **əmək haqqından 50 manat çıxmaq** мажибдикай 50 манат кьун.

ÇİLÇİRAQ *суц.* люстра.

ÇILDAG *суц.* кичIе хъанвайбурун чандай кичI акъуддай адет.

ÇILĞIN *прил.* 1) хьел квай; **çilğin padşah** хьел квай пачагъ; 2) пехъи; **çilğin dalğalar** пехъи лепеяр; 3) дили, кьил кьилел алачир; **çilğin məhəbbət** дили муьгъуьббат; 4) гьевеслу, кьизмиш; туьнт; **çilğin rəqs** туьнт кьуьл.

ÇILĞINCA *нареч. килиг:* **ÇILĞIN-CASINA.**

ÇILĞINCASINA *нареч.* 1) хьел кваз; 2) пехъивилелди, пехъидаказ, пехъидиз, пехъиз; 3) диливилелди, дилидаказ; 4) гьевеслувилелди, гьевеслудаказ.

ÇILĞINLIQ *суц.* 1) диливал, кимивал, пехъивал; 2) гьевеслувал; 3) кьизмишвал.

ÇILPAQ I *прил.* I) кьецIил; **çilpaq uşaq** кьецIил аял; **çilpaq qollar** кьецIил гьилер; **çilpaq ayaqlar** кьецIил кIвачер; 2) къацувал авачир; **çilpaq səhra** къацувал авачир баянлух; 3) векь-кьал экъечI тийизвай; **çilpaq torpaq** векь-кьал экъечI тийизвай чил; 4) кьецIил, кIев тавунвай; 5) *куьч.* кьуру, ачух; **çilpaq həqiqət** ачух гьакъикъат; **çilpaq rəqəmlər** кьуру рекъемар; 6) кIевдай затI алачир, кIевнавачир; **çilpaq məftil** кIевнавачир сим; 7) пеш алачир; **çilpaq ağaclar** пеш алачир тарар; II *нареч.* кьецIила, пек алачиз; **çilpaq gəzmək** кьецIила кьекъуьн; III *суц.* кесибар, кьекъверагар; **onlar çilpaqlardır** абур кесибар я.

ÇILPAQCA *нареч.* кьецIилдаказ, кьецIилдиз.

ÇILPAQLANMAQ *глаг.* I) кьецIил хьун; 2) пешерикай, къацувиликай магърум хьун, пешер авахъун; **ağaclar çilpaqlanıb** тарарин пешер авахъанава.

ÇILPAQLIQ *суц.* кьецIилвал.

ÇIMXIRMAQ *глаг.* гъараяр гун, кьивер гун, гъараюн; **uşaqlara çimxırdı** аялриз гъараяр гана.

ÇINQIL I *суц.* 1) чирх; **yola çinqil döşəmək** рекъиз чирх чукIурун; **dağ çinqılı** дагъдин чирх; **çay çinqılı** вацIун чирх; 2) хирхемар, хирхем къванер; 3) куьлуь авунвай вацIун къванер; II чирхедин, хирхедин; **çinqıl zavodu** чирхедин завод.

ÇIRAQ *сущ.* 1) чирагъ; **təzə çiraq** цІийи чирагъ; 2) *куьч.* экв; **ümid çirağ** умуддин экв; **gözümün çirağ** зи вилерин экв; **çiraqla axtarsan da tara bilməzsən** чирагъдив кьекъвейтани жагъуриз жеч; **çirağını söndürmək** телеф авун; II прил. чирагъдин; экуьнин.

ÇIRMANMA *сущ.* **ÇIRMANMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRMANMAQ *глагол.* кьакъажун (*хел, цен, кьве гьил*).

ÇIRPDIRMA *сущ.* **ÇIRPDIRMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRPDIRMAQ *глагол.* 1) юзуриз тун; 2) юзурна ичІириз тун; **cibini çirpdırdı** юзурна жибиндай ичІириз туна; 3) ягъаз тун, гатаз тун.

ÇIRPI I *сущ.* цІамар; **bir qucaq çirpi** са къужах цІамар; **bir şələ çirpi** са шала цІамар; 2) чилел ярхар хъанвай тарарин хилер; **bir yığın çirpi** са хара хилер; **tonqal üçün çirpi** цІайлахан патал цІамар.

ÇIRPILMA *сущ.* **ÇIRPILMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRPILMAQ *глагол.* 1) юзурун, юзурна авадарун, юзурна ичІирун; **süfrə çirpilib** суфра юзурна; 2) кек ягъун, кек ягъана хъуьтуьларун, гъилив и пад а пад яна пурпур авун; **yun çirpilib** йис и пад а пад яна пурпу авунва; 3) агалчун, агалчна акъалун; **qarı çirpildi** рақлар агалчна акъал хъана.

ÇIRPINIŞ *сущ.* кІвалахун; юзун, зурзун; къалабулух; **yarpaqların çirpinışı** пешерин юзун.

ÇIRPINMA *сущ.* **ÇIRPINMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRPINMAQ *глагол.* 1) къатадун; къалабулух кваз инихъ-анихъ фин, чукурун; **ürəyin çirpinması** рикІи

кІвалахун; 2) галукъун, эцягъун; акъун; **dalğalar sahilə çirpılırdı** лепеяр къерехра акъазвай; 3) зурзун, кичІела зурзун, зурзун кваз хъун, рикІик зурзун хъун; **balıq çirpınır** кІезри зурзава; 4) чабалмишун; **quş qəfəsdə çirpınırdı** къушра къефесда чабалмишзавай.

ÇIRPINTI *сущ.* 1) кІвалахун; **ürək çirpintisı** рикІин кІвалахун; 2) *мед.* зурзун, фул акатай хъиз хъун.

ÇIRPIŞDIRILMA *сущ.* **ÇIRPIŞDIRILMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRPIŞDIRILMAQ *глагол.* *рах. килиг:* **ÇIRPIŞDIRMAQ.**

ÇIRPIŞDIRMA *сущ.* **ÇIRPIŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRPIŞDIRMAQ *глагол.* 1) тухун, чуьнуьхун; **pul çirpişdirmaq** пул чуьнуьхун; 2) вегъена къун, агалчна къун.

ÇIRPMA *сущ.* **ÇIRPMAQ** *глаголдикай.*

ÇIRPMAQ *глагол.* 1) юзурун, зурзурун, къарсурун; **süfrəni çirpmaq** суфра юзурун; 2) юзурна авадарун, юзурна ичІирун; **cibindən qırıntıları çirpmaq** жибиндай гъвелер юзурна ичІирун; 3) юзурна кІвадарун (*мес. пекинал алай фан гъвелер, руг*); 4) яна акъудун; 5) и пад а пад яна пурпу авун; **balışı çirpmaq** хъуьцуьгандин туьк пурпу авун; 6) гъалчун, ягъун (*начагъдаз раб*); **qapıları çirpmaq** рақлар гъалчун.

ÇIRT *сущ.* 1) чІакъракъ; пІакъракъ; 2) цуькІуьн; **çirt atmaq** цуькІуьн вегъин (*nİanİrus çIugвадайла*).

ÇIRTAÇIRT *маса гафарихъ галаз санал менфят къачуда;* **çirtaçirt yanmaq** чІакъракъдалди кун.

ÇIRTILTI *сущ.* чІакъракъ; пІакъракъ; **tonqalın çirtiltısı** цІайлахандин чІакъракъ; **çirtiltı ilə yanmaq**

чІакъракъдалди кун.

ÇIRTMA I *суц.* 1) тІампІ; **çirtma vurmaq** тІампІ ягъун; 2) тІанбул; **çirtma çalmaq** тІанбул ягъун (*тунІаралди*).

ÇIRTMA II *суц.* эцягъун (*гъуд ва я къуъл*), къуъл эцягъун; **qarını çirtma ilə açmaq** рақІар къуъл эцягъна ахъаюн.

ÇİBAN *суц. мед.* буьвел, ирин кІватІ хъанвай чка; **çiban çixib** буьвел экъечІнава.

ÇİBİN *рах.* I *суц.* тІветІ; II *прил.* тІветІрен.

ÇİÇƏK I *суц.* цуьк; **çičək açmaq** цуьк акъудун; **ağ çičək** лацу цуьк; II *прил.* цуькведин; **çičək ətri** цуькведин ни.

ÇİÇƏK II *суц.* цІегъер (*азар; тІал*); **çičək çixartmaq** цІегъер атун.

ÇİÇƏKLƏNMƏ *суц.* **ÇİÇƏKLƏN-MƏK** *глаголдикай.*

ÇİÇƏKLƏNMƏK *глаго.* 1) цуьк авун, цуьк ахъаюн; 2) *куьч.* абад хъун, вилик фин; 3) хъун; **arzular çičəklənir** рикІин мурадара къилиз акъатзава.

ÇİÇƏKLİ *прил.* 1) рангарин; жуьреба-жуьре цуькверин нехишар алай; 2) цуьквер алай; цуькверив диганвай; **çičəklī ağaclar** цуьквер алай тарар.

ÇİÇƏKLİK *суц.* цуьквер цанвай чка.

ÇİDAR *суц.* галтІам; рақъар (*балкІандин кІвачериз ядай*).

ÇİDARLAMA *суц.* **ÇİDARLAMAQ** *глаголдикай.*

ÇİDARLAMAQ *глаго.* галтІам ягъун; **atı çidarlamaq** балкІандиз галтІам ягъун.

ÇİL I *суц.* I) тІветІвел; **üzünü çil basmışdı** чиник тІветІвелар квай; 2) тІехв, хал; **çil qalstuk** тІехвер алай галстук; **çil toyuq** тІехвер алай верч.

ÇİL II *суц.* зоол. тІехвел (*тамун вечерез ухшар авай къуш*).

ÇİL-ÇİL *прил.* 1) тІветІвел квай; **çil**

çil sıfət тІветІвел квай чин; 2) тІехвер алай.

ÇİLƏMƏ *суц.* **ÇİLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİLƏMƏK *глаго.* 1) хъичин, ягъун (*стІалар*), цин пуф ягъун; 2) къун, гадарун; **narın yağış çiləyir** куьлуь марф къвазва.

ÇİLƏNMƏ *суц.* **ÇİLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ÇİLƏNMƏK *глаго.* 1) жувал хъичин, жуваз стІалар ягъун; 2) *куьч.* экъичун, гецифун; **günəşin şüaları vadiyə çiləndi** рақъинин нурадара дередиз гецифна.

ÇİLİK *суц.* 1) *бот.* чІуру къелемдал илигун патал къени къелемдилаь атІай цІуьрцуьн (*хилен*) са къатІ; 2) *мед.* ханвай чкадал акъалждаь банд.

ÇİLİK-ÇİLİK *нареч.* кІус-кІус, кІар-кІар, руг-руг; **çilik-çilik etmək** кІус-кІус авун, кІар-кІар авун, руг-руг авун.

ÇİLİKLƏMƏ *суц.* **ÇİLİKLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİLİKLƏMƏK *глаго.* 1) тумунин куьмекдалди артухарун; 2) тахта ва я тІвал гъвечи кІусариз кІар-кІар авун.

ÇİLİNG *суц.* къугъун патал атІанвай 10-15 сантиметрдин тІвал.

ÇİLİNG-AĞAC *суц.* кІинтІ-лаш (*къугъун*).

ÇİLİNGƏR I *суц.* рақъун устІар; II *прил.* рақъун устІардин; **çilingər alətləri** рақъун устІардин алатар.

ÇİLİNGƏRLİK *суц.* рақъун устІарвал.

ÇİLLƏ *суц.* чила; чІехи чила (*21-декабрдилаь гатІунна хъуьтІуьн 40 югъ*); *гъвечи чила (хъуьтІуьн амай 20 югъ)*.

ÇİLOV *суц.* пахла галай аш.

ÇİLOVÇU *суц.* пахла галай аш

чразвайди.

ÇİM I *суц.* 1) чийир (*накъвадин къалин члур алай къат*); 2) хал (*цин винел хъчарикай жедай кЛеви къат*); II *прил.* чийирдин; **çim qatı** чийирдин къат.

ÇİM II *прил.* къиляй-къилиз; **bu әt çim yağdır** и як къиляй-къилиз пи я.

ÇİMÇİŞMƏ *суц.* **ÇİMÇİŞMƏK** *глаголдикай.*

ÇİMÇİŞMƏK *глаго.* 1) зурзун; хъут-къунун; 2) *куьч.* лап пис къалабулух акатун; фул акагай хъиз хъун.

ÇİMDİK *суц.* жуклум; **çimdik gö-türmәk** жуклум акъудун.

ÇİMDİKLƏMƏ *суц.* **ÇİMDİKLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİMDİKLƏMƏK *глаго.* жуклум акъудун.

ÇİMDİRMƏK *глаго.* эхъуьрун.

ÇİMƏN *суц.* эхъведайди.

ÇİMƏRLİK I *суц.* эхъуьниз кутуг-навай къер; **qumlu çimәrlik** къум авай къер; II *прил.* къерен.

ÇİMİR *суц.* суствал; муьргуй; ахварин хиял; **çimir elәмәk** муьргуйдиз (*ахварин хиялдиз*) фин.

ÇİMİZDİRİLMƏK *глаго.* *килиг:* **ÇİMDİRİLMƏK.**

ÇİMİZDİRMƏ *суц.* **ÇİMİZDİRMƏK** *глаголдикай.*

ÇİMİZDİRMƏK *глаго.* *килиг:* **ÇİMDİRMƏK.**

ÇİMKİRMƏ *суц.* **ÇİMKİRMƏK** *глаголдикай.*

ÇİMKİRMƏK *глаго.* *килиг:* **ÇİMXIRMAQ.**

ÇİMLƏMƏ *суц.* **ÇİMLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİMLƏMƏK *глаго.* чийирдив эл-къуьрна юкьва тун.

ÇİMLƏNDİRMƏ *суц.* **ÇİMLƏNDİRMƏK** *гдагледикай.*

ÇİMLƏNDİRMƏK *глаго.* *килиг:* **ÇİMLƏMƏK.**

ÇİMMƏK *глаго.* эхъуьн; **çayda çimmәk** вацла эхъуьн.

ÇİN I *суц.* *куьгъь.* мукал; **dişli çin** сарар авай мукал.

ÇİN II *суц.* *рах.* 1) къат, чар; 2) кIунтI; хара; 3) жерге.

ÇİN III *суц.* 1) тIвар; дережа; 2) погонар; эполетар (*куьгъьне девирда офицер-рал жедай сирсилар галай погонар*).

ÇİN IV *прил.* *рах.* гъакъикъи, дуьз; **yuxusu çin olmaq** ахвар дуьз акъатун.

ÇİN V *прил.* китаирин; **çin dili** китаирин чIал; **Çin sәddi** КИтайдин цал; **Çin qovağı** КИтайдин чандар (*къавах*).

ÇİNAR I *суц.* чинар; **çinarın kölgәsindә** чинардин хъендик; **çinar ağacı** чинардин тар; II *прил.* чинардин.

ÇİNCƏ *нареч.* китаи чIалалди; **çincә danışmaq** китаи чIалалди рахун.

ÇİNƏDAN *суц.* хъуькъуьн, туьтуьх, шункI (*къушарин туьтуьна ем руфуниз фидалди кIватI жедай турба*).

ÇİNİ I *суц.* чини; фейшан; II *прил.* чинидин, фейшандин.

ÇİNLİ *суц.* китаиви, китаиьгли.

ÇİNOVNİK *рах.* *килиг:* **MƏMUR.**

ÇİRİŞLƏMƏ *суц.* **ÇİRİŞLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİRİŞLƏMƏK *глаго.* гуьцIун, алтадун, гвягъун.

ÇİRK I *суц.* 1) чирк, палчух, къар, къуруш; **çirki yumaq** къар чуьхуьн; 2) ирин, гъура; **yara çirk elәyib** хире ирин кIватI хъанва; II *прил.* палчухдин, къарадин, къурушдин.

ÇİRKAB I *суц.* 1) къар, къуруш; **çirkaba batmaq** къарадай къацIун; 2) чиркин ятар, къапар чуьхвей ятар; II *прил.* къарадин, къурушдин.

ÇİRKİN *прил.* 1) чиркин, къацIай;

2) эйбежер.

ÇİRKİNLİK *суц.* 1) эйбежервал; мешребсузвал; кфирвал; 2) *куьч.* бѣябурчивал, русвагьвал; бегьемсузвал.

ÇİRKLƏNDİRMƏK *глаго.* кьацІурун, чиркинарун; **paltarları çirkləndirmək** пекер кьацІурун.

ÇİRKLƏNMƏ *суц.* **ÇİRKLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ÇİRKLƏNMƏK *глаго.* кьацІун, чиркин хьун.

ÇİRKLİ *прил.* чиркин, кьацІанвай; **çirkli əllər** чиркин (*кьацІанвай*) гьилер.

ÇİRKLİLİK *суц.* чиркинвал, кьацІайвал.

ÇİSKİN I *суц.* куьлуь марф; II *прил.* гьалчІай, чІимел.

ÇİSKİNLƏMƏ *суц.* **ÇİSKİNLƏMƏK** *глаголдикай.*

ÇİSKİNLƏMƏK *глаго.* 1) пурпуз кьун; 2) гьава чІур хьун.

ÇİSKİNLİ *прил.* 1) пурпуз кьвазвай; 2) гьалчІай; **çiskinli hava** гьалчІай гьава.

ÇİSKİNLİK *суц.* гьалчІайвал.

ÇİT I *суц.* чит; II *прил.* читинин; **çit paltar** читинин пек.

ÇİY *прил.* 1) ицІи, чиг; **çiy ət** ицІи (*чиг*) як; **çiy yumurta** ицІи кака; 2) *куьч.* бегьемсуз; **çiy əsər** бегьемсуз эсер; 3) *куьч.* зайиф, элуьхзавай хьтин; **çiy səs** зайиф ван; 4) кутуг тавур, герек авачир; **çiy söz** кутуг тавур гаф.

ÇİY-ÇİY *нареч.* чиг-чиг, ругун тавуна.

ÇİYƏLƏK I *суц.* некьи; **meşə çiyələyi** тамун некьи; **bağ çiyələyi** багьдин некьи; II *прил.* некьидин; **çiyələk mü-rəbbəsi** некьидин мураба.

ÇİYİD *суц.* 1) памбагдин тум; **çiyid səpini** памбагдин тум цун; 2) цил; **gilas çiyidi** пІинидин цил.

ÇİYİN I *суц.* кьуьн; **sağ çiyin** эрчІи кьуьн; **sol çiyin** чапла кьуьн; **əlini onun çiyinə qoydu** гьил адан кьуьнел эцигна; II *прил.* кьуьнин; **çiyin sümüyü** кьуьнин кІараб.

ÇİYİN-ÇİYİNƏ *нареч.* кьуьн-кьуьневаз; **çiyin-çiyinə işləmək** кьуьн-кьуьневаз кІвалахун.

ÇİYRƏNMƏ *суц.* **ÇİYRƏNMƏK** *глаголдикай.*

ÇİYRƏNMƏK *глаго.* такІан хьун.

ÇOBAN I *суц.* чубан; **baş çoban** чІехи чубан; **çoban sürünü yaylağa çıxartdı** чубанди суьруь яйлахдиз акьудна; II *прил.* чубандин; **çoban tütəyi** чубандин кфил; **çoban papağı** чубандин бармак; **çoban dəyəsi** чубандин пуна.

ÇOCUQ *суц.* бицІек; аял.

ÇOCUQCASINA *нареч.* бицІекди хьиз; аялди хьиз.

ÇOX I *нареч.* 1) гзаф, пара; **çox danışmaq** гзаф рахун; **çox eşitmək** гзаф ван хьун; **çox oxumaq** гзаф кІелун; **çox bilmək** гзаф чир хьун; 2) лап пара, гзафни-гзаф; **çox ağıllı** гзафни-гзаф акьулла; **çox maraqlı** гзафни-гзаф марагьлу, **çox gücü olan** лап пара гуж авай; **çox dözmək** лап пара таб гун; 3) гзаф гагьди, яргьалди; **çox çalışmaq** яргьалди алахьун; **yolunu çox gözlədi** яргьалди адан рехь хвена; II *рекьемрин манада*; гзаф, гзафбур; пара; парабур; **biz çox idik, onlar az** чун пара тир, абур тІимил; **çox adamlar onu başa düşmür** гзафбур адан гьавурда акьазвач; **uşaqların çoxu (çoxusu)** аялрикай гзафбур; III *предик.* гзаф ава, гзаф я; **çoxdur** гзаф я; **onlar çoxdur** абур гзаф ава.

ÇOX... гзаф... (*муракаб гафарин сад лагьай пай*); **çoxmillətli respublika**

гзаф миллетар авай республика; **çox-mərtəbəli bina** гзаф мертебаяр авай дарамат; **çoxsaylı** гзаф кьадардин; гзаф авай; гзаф кьадарралди авай.

ÇOXALMA *суц.* **ÇOXALMAQ** *глаголдикай.*

ÇOXALMAQ *глаго.* 1) гзаф хьун, артух хьун (*кьадардалди*); **gəlir çoxalır** гелир артух жезва; **qadınların sayı çoxalıb** дишегьлийрин кьадар гзаф хьанва; 2) *биол.* аладна гзаф хьун, гзаф туьретмиш хьун (*гьайванар, набататар*).

ÇOXALTMAQ *глаго.* гзафарун, артухарун; **ağacların sayını çoxaltmaq** тарарин кьадар артухарун.

ÇOXBİLMİŞ I *прил.* 1) кьатИдай, кьатIун авай; 2) *куьч.* гзаф амалдар; **o, çoxbilmişin biridir** ам гзаф амалдар кас я; II *суц.* амалдар, амалдар кас.

ÇOXBUCAQLI *прил.* гзаф пипIерин.

ÇOXDAN *нареч.* 1) фад, фадлай; **bu bina çoxdan tikilib** и дарамат фадлай эцигнавайди я; **bu çoxdan olan işdir** им фад хьанвай кIвалах я; 2) фад заманрилай, фад вахтарилай инихь.

ÇOXDANIŞAN I *прил.* гзаф рахадай; II *суц.* 1) лагьлагъчи, буш рахунар ийидайди; 2) пичIи гафар гвайди; гьакIанди.

ÇOXDANKI *прил.* 1) фад, фад алатай, фаддин, фад хьайи; **çoxdankı hadisə** фад хьайи вакъиа; 2) куьгъне; **çoxdankı vərdis** куьгъне вердиш.

ÇOXDİLLİ *прил.* гзаф чIалар авай; **çoxdillı ölkə** гзаф чIалар авай уьлкве.

ÇOXDİLLİLİK *суц.* гзаф чIалар хьун.

ÇOXİLLİK *прил.* гзаф йисарин; **çoxillik bitkilər** гзаф йисарин набататар.

ÇOXLAYLI *прил.* гзаф кьатарин.

ÇOXLU I *прил.* гзаф кьадардин; гзаф авай; гзаф кьадарралди авай; **çoxlu əlyazmalar** гзаф кьадардин гьилин хатIар, **çoxlu faktlar** гзаф кьадардин делилар; II гзаф (*тайин тушир кьван рекъемар*); **çoxlu suallar** гзаф суалар; **çoxlu ağac əkilib** гзаф тарар цанва; III *нареч.* гзаф, гзаф гагъди, яргъалди; **çoxlu danışmaq** яргъалди рахун.

ÇOXLUCA *прил. килиг:* **ÇOXLU.**

ÇOXLUQ *суц.* 1) гзаф, гзаф кьадар, гзафвал; **adamların çoxluğu** инсанрин гзафвал; 2) чIехи пай, гзаф пай, гзафбур; **çoxluq onu müdafiə etdi** гзафбуру адан пад хвена; 3) гзаф кьадарралди авай.

ÇOXMƏNALI *прил. лингв.* гзаф манадин; **çoxmənalı söz** гзаф манадин гаф.

ÇOXMƏRTƏVƏLİ *прил.* гзаф мертебайрин, гзаф гьавайрин.

ÇOXMİLLƏTLİ *прил.* гзаф миллетрин; **Azərbaycan çoxmillətli ölkədir** Азербайжан гзаф миллетрин уьлкве я.

ÇOXU I *суц.* 1) чIехи пай, гзаф пай; **döyüşçülərin çoxu** женгчийрин чIехи пай; 2) гзафбур; **alimlərin çoxu** алимрин гзафбур; II *нареч.* лап гзаф, гзафни-гзаф.

ÇOXUŞAQLI *суц.* гзаф аялар авай.

ÇOXUŞAQLILIQ *суц.* гзаф аялар хьун.

ÇOLAQ I *прил.* 1) кьецIи; 2) *рах.* ментеш; **çolaq olmaq** кьецIи хьун; II *суц.* кьецIиди, кьецIи кас, кьецIек; **oraya bir çolaq da gəlmişdi** аниз са кьецIи касни атанвай.

ÇOLAQLIQ *суц.* 1) кьецIивал; 2) ментешвал.

ÇOLMA-ÇOÇUQ *суц.* 1) аялар; 2) рухвар ва рушар.

ÇOLPA *суц. диал.* са йисан кIек; **çolpa kəsmək** са йисан кIек тукIун.

ЏОМАҚ *суц.* чумахъ; **çoban çomağ** чубандин чумахъ; **itlə dostluq elə, ancaq çomağ yerə qoyma** кицИихъ галаз дуствал ая, анжах чумахъ чилел эцигмир.

ЏОМАҚЛАŞМАҚ *глагол.* чумахъ-ралди кукГун.

ЏОPUR *прил.* чупур, бачГух, цегъ-ре гелер квай; **çopur üz** чупур (*бачГух, цегъре гелер квай*) чин.

ЏОPURLAŞMA *суц.* **ЏОPURLAŞMAҚ** *глаголдикай.*

ЏОPURLAŞMAҚ *глагол.* чупур хъун, бачГух хъун; **onun sifəti çopurlaşıb** адан чин чупур хъанва.

ЏОPURLU *прил. килиг:* **ЏОPUR.**

ЏОPURLUҚ *суц.* чупурвал, бачГухвал.

ЏOR *суц.* 1) са бязи набататрин азар (*ципицГрин, памбагдин пешерин*); 2) *куьч.* лянет къалурзава; **sənə çor dəysin!** вун начагъ хъурай!

ЏOŞQA *суц.* цюьрнуьгъ; **çoşqalar** цюьрнуьгъар.

ЏOVDAR I *суц.* сил; **çovdar unu** силин гъуьр; **çovdardan qara çörək bişirilir** силиникай чГулав фу чразва; II *прил.* силин; **çovdar çörəyi** силин фу.

ЏOVDARLIQ *суц.* сил цанвай чка.

ЏOVGUN I *суц.* чайгъун, саврух, живедин тГурфан; **qış çovğunu** хъуьтГуьн чайгъун (*саврух*); II *прил.* чайгъундин, саврухдин; **çovğun küləyi** чайгъундин гар; **çovğun qopdu** саврух къарагъна.

ЏOYQUNLU *прил.* саврух авай, тГурфан авай; **çovğunlu hava** саврух (*тГурфан*) авай гъава.

ЏOYUŞ *суц. тар.* 1) чавуш (*хабар гудайди*); 2) *куьгъ.* аскервилин сифте чин (*сержант*).

ЏOYUŞLUQ *суц. тар.* чавушвал.

ЏÖHRƏ *суц.* *куьгъ.* чин; **solğun çöhrə** рангар атГанвай чин; **nurlu çöhrə** нур авай чин; **gülümsər çöhrə** хъвер авай чин.

ЏÖKDÜRMƏ *суц.* **ЏÖKDÜRMƏK** *глаголдикай.*

ЏÖKDÜRMƏK *глагол.* хкудун, чара авун, хкудна эцигун.

ЏÖKƏK I *суц.* 1) фур; **dərin çökək** дерин фур; 2) тала, чухур; **kənd çökəkdə yerləşir** хуьр чухурда ава; II *прил.* фурун; таладин, чухурдин.

ЏÖKƏKLIK *суц.* талаяр, чухураар, фураар авай чкаяр.

ЏÖKMƏ *суц.* **ЏÖKMƏK** *глаголдикай.*

ЏÖKMƏK *глагол.* 1) ацукъун; **divar çöküb** цал ацукънава; **körpü çöküb** муьгъ ацукънава; 2) кГане ацукъун (*цин*); 3) къат хъана ацукъун, затГунин чинал ацукъун.

ЏÖKÜK *прил.* легъв авай, къене патаз акГаж хъайи, къене патаз эчекъ хъайи.

ЏÖKÜNTÜ *суц.* цикай, жими затГунникай чара хъана кГаниз янавай шей.

ЏÖL I *суц.* 1) чуьл; **Muğan çölləri** Мугъандин чуьллер; **geniş çöllər** генг чуьллер; 2) баянлух; **Məcnun kimi çölləri gəzmək** Мажнун хъыз баянлухра къекъуьн; 3) чуьл, тала, ник; **bu il çöldə buğda çoxdur** цИ никГе къуьл гзаф ава; 4) гъаят, куьче; **çölə atmaq** куьчедиз ве-гъин; **çöldə oynamaq** куьчеда къугъун; 5) къеце пад; **evin çölü** кГвалин къеце пад; II *прил.* чуьлдин; **çöl quşları** чуьлдин къушар; **çöl bitkiləri** чуьлдин наба-татар; **çöl işləri** чуьлдин кГвалахар.

ЏÖL II ... *бязи муракаб гафарин сад лагъай пай;* **çölnoxudu** харариз ухшар алафдин векъ.

ЏÖL-BAYIR *суц.* 1) гъаят, куьче;

2) гъар пата авай вири затлар.

ÇÖL-BİYABAN *суц.* баянлух; **çöl-biyabanda dolaşmaq** баянлухда къе-къуьн.

ÇÖLCÜLLÜTÜ *зоол.* баянлухдин къуш.

ÇÖLÇÜ *суц.* къуьгъ. *рах.* хуьруьнви.

ÇÖLLÜK *суц.* *килиг:* **ÇÖL I.**

ÇÖLMƏ *суц.* *диал.* чепедин къаб.

ÇÖLNANƏSİ *суц.* *бот.* пурни(яр); **uzunyarraq çölnanəsi** яргъи пешерин пурнияр.

ÇÖLNOXUDU *суц.* харариз ухшар алафдин векъ.

ÇÖLTOYUĞU I *суц.* тамун верч;

II *прил.* тамун вечрен; **çöltoyuğu yumurtası** тамун вечрен кака.

ÇÖMBƏLMƏ *суц.* цуквал ацукьиз къарагъун, т̄имил ацукьун.

ÇÖMBƏLMƏK *глаго.* цуквал ацукьун.

ÇÖMBƏLTMƏ *суц.* **ÇÖMBƏLTMƏK** *глаголдикай.*

ÇÖMÇƏ I *суц.* 1) кавча; 2) чукватлур; **çömçə ilə xörək çıxartmaq** чукватлурдив хуьрек акъудун; 3) экскаватордин кавча; II *прил.* кавчадин; чукватлурдин.

ÇÖMÇƏQUYRUQ *суц.* *зоол.* варвар.

ÇÖNMƏ *суц.* **ÇÖNMƏK** *глаголдикай.*

ÇÖNMƏK *глаго.* элкьуьн; **o biri böyürü üstə çönmək** муькуь къвалахъ элкьуьн.

ÇÖP *суц.* ц̄лам.

ÇÖPÇÜ *суц.* фалчи-жерягъ.

ÇÖPÇÜLÜK *суц.* фалчи-жерягъвал.

ÇÖPƏGÜLƏN *суц.* *рах.* ягъанатчи, гъамиша масдал хуьредаиди, сас экъисдаиди.

ÇÖRƏK I *суц.* фу; **buğda çörəyi**

къуьлуьн фу; **ağ çörək** лацу фу; **mayasız çörək** т̄или фу; **mayalı çörək** къатай фу; **bir tikə çörək** са кап фу; **çörək bişirmək** фу чран; **çörək mağazası** фан магазин; **çörəyi itirən** т̄уьр фу квадардаиди, вичиз авур хъсанвал рик̄елай ракъурдаиди; **çörəyə çatmaq** жуван къил хуьз жен; **çörəyi ver çörəkçiyə, birini də üstəlik** гъар са к̄валах алакьдай касдив ийиз тур; **çörəyi dizinin üstündə olmaq** авур хъсанвал чир тахьун; **çörəyinə bais olmaq, çörəyini əlindən almaq** къазанжидикай магърум авун; **halal çörək** гъалал фу; **haram çörək** гъарам фу.

ÇÖRƏK II ... фу... *бязи муракаб гафарин сад лагъай пай;* **çörəkbişirən** фу чразвайди.

ÇÖRƏKAĞACI *суц.* 1) фан тар (*тропикадин тар, адан майвайра крахмал гзаф ава лугъуз фу хьыз незва*); 2) *рах.* хизан хуьзвай кас; 3) гелир къвезвай чка.

ÇÖRƏKÇİ *суц.* фу чрадай кас.

ÇÖRƏKÇİXANA *суц.* *килиг:* **ÇÖRƏKXANA.**

ÇÖRƏKÇİLİK *суц.* 1) фу чразвай санайи; 2) фу чразвайдан пеше; 3) фан алишвериш.

ÇÖRƏKXANA *суц.* фу чрадай чка, фу чрадай завод.

ÇÖRƏKCİLLİK *суц.* атай мугъ-мандиз фу гун, мугъмандиз чин ачухун.

ÇÖTKƏ *суц.* чуртка; **çötkədə he-sablamaq** чурткадал гьисабун; **idarə çötkəsi** идарадин чуртка.

ÇÖZMƏK *глаго.* 1) аладарун (*алчук-навай, арушнавай затI*); **yumaqdan sarı çözmək** к̄летИнилай гъал аладарун; 2) *куьч.* ахъаюн, ачухарун; **o, ikinci məsələni də çözdü** ада къвед лагъай месэлани ачухарна.

ÇUBUQ I *сущ.* 1) тІвал; пешер ала-чир шуькІуь тІвал; **söyüd çubuğu** цІвелин таран тІвал; **zoğal çubuğu** чумалд таран тІвал; **uzun çubuq** яргъи тІвал; **bir dəstə çubuq** са кІунчІ тІвалар; 2) ракъун тІвал; яцІу симинин къатІ; 3) лаш; 4) кІар; 5) шуькІуь тІвал; **çubuq yedirtmək** тІвалар вегъин, тІваларалди жаза гун, тІвалар вегъена гатун; II *прил.* тІвалунин; **çubuq səbət** тІвалунин зинбил.

ÇUBUQLAMAQ *глагол.* тІвалунив гатун.

ÇUĞUL *сущ.* чугъул, фитне.

ÇUĞULÇU *сущ.* чугъулчи, фитнекар.

ÇUĞULÇULUQ *сущ.* чугъулчивал, фитнекарвал.

ÇUĞUNDUR I *сущ.* чугъундур; **çuğundur əkmək** чугъундур цун; II *прил.* чугъундурдин; **çuğundur kombaynı** чугъундурар кІватІдай комбайн.

ÇUXA *сущ.* чухва; **təzə çuxa** цІйи чухва; **çuxa tikmək** чухва цун; **köhnə çuxa** цІуру чухва.

ÇUXUR I *сущ.* 1) чухур; **çuxurun dərinliyi** чухурдин деринвал; **çuxura düşmək** чухурдиз аватун; 2) легъв, фур; **yolboyu çuxurlar çox idi** рехъ тирвал лекъвер пара авай; 4) чухур, ци тухвана хъанвай легъв; 5) чІехи чухур; II *прил.* чухурдин.

ÇUKÇA I *сущ.* чукча; **çukçalar** чукчаяр (*халкъ*); II *прил.* чукчадин, чукчайрин; **çukça dili** чукчайрин чІал.

ÇUQUN I *сущ.* чуьгуьн; **ağ çuqun** лацу чуьгуьн; **döyülən çuqun** регъятдиз гатаз жедай чуьгуьн; **çuqunun əridilməsi** чуьгуьн цІурурун; II *прил.* чуьгуьндин; **çuqun qırıntıları** чуьгуьндин кІусар.

ÇUL *сущ.* 1) пураринни литинин арада кутадай хранвай затІ; 2) *куьч.* пек;

◇ **çulunı sudan çıxarmaq** четинвиляй акъатун.

ÇUL-ÇUXA *сущ.* пек-лек.

ÇULĞALAMA *сущ.* **ÇULĞALAMAQ** *глаголдикай.*

ÇULĞALAMAQ *глагол.* 1) алчукун, галчукун, алчук хъун, галчук хъун; **yer üzünü qatı, soyuq duman çulğaladı** чилин винел пад къати ва къайи цифедик галчук хъана; 2) къун; ицисун; **dağları duman çulğaladı** дагълар цифеди къуна (*ицисна*).

ÇULĞALANMA *сущ.* **ÇULĞALANMAQ** *глаголдикай.*

ÇULĞALANMAQ *глагол.* 1) алчук хъун, галчук хъун; 2) къун, ицис хъун; **dərə dumana çulğalandı** дере цифедив ицис хъана.

ÇUST I *сущ.* чуьвекар; **çust geyinmək** чуьвекар алуькІун; II *прил.* чуьвекрин; **çust materialı** чуьвекрин материал.

ÇUVAL *сущ.* чувал; **un çuvalı** гъуьредин чувал; **iki çuval** къве чувал.

ÇUVAŞ *сущ.* чуваш (I *халкъдин тІвар*; 2 *а халкъдин векил*); **çuvaş dili** чуваш чІал.

ÇUVAŞCA *нареч.* чуваш чІалалди, чувашдалди.

ÇÜNKİ *союз.* 1) вучиз лагъайтІа; **dünən işləyə bilmədim, çünki o, gəlməmişdi** накъ завай кІвалахиз хъанач, вучиз лагъайтІа ам атанвачир; 2) эгер, нагагъ, -тІа, -ла.

ÇÜRÜK I *прил.* 1) ктІай; **çürük dirəklər** ктІай гулар; **çürük taxtalar** ктІай къулар; **çürük dişlər** ктІай сарар; 2) *куьч.* чІуру; **çürük xülya** чІуру хиял; 3) *куьч.* *сущ.* ктІайди, ктІайбур.

ÇÜRÜKÇÜ I *прил.* 1) куьлуь-шуьлуьйриз фикир гудай; итІи-битІийра къекъведай; 2) бизар ийидай, алат тийидай, гъавалат жедай, зегъле

тухудай, рикI акъуддай, вичикай рикI хадай; II *суц.* 1) куьлуть-шуьлутьриз фикир гудайди; 2) бизар ийидай кас, гъавалат жедай кас, зегъле тухудай кас, рикI акъуддай кас, вичикай рикI хадай кас.

ÇÜRÜKÇÜLÜK *суц.* 1) куьлуть-шуьлутьриз фикир гун; итIи-битIийра къекъун; 2) бизар авун, алат тавун, гъавалат хъун, рикI акъудун, вичикай рикI хун.

ÇÜRÜMƏ I *суц.* **ÇÜRÜMƏK** *гла-голдикай.*

ÇÜRÜMƏK *глаго.* 1) кутIун; **ot çürüyür** векъ ктIизва; **meyvələr çürüyür** майваяр ктIизва; 2) *куьч.* агъуз аватун, зайиф хъун, къуватдай аватун, такъатеуз хъун; **oradaki quruluş çürüyür** ана авай къурулуш зайиф

жезва; 3) атIун, элкъуьн; **süd çürüdü** нек атIана.

ÇÜRÜMÜŞ *прил.* 1) ктIанвай; **çürümüş ot** ктIанвай векъ; 2) ктIаяр; къук, гимре; 3) *мед.* кариесди къунвай; **çürümüş diş** кариесди къунвай сас; 4) атIанвай; **çürümüş süd** атIанвай нек.

ÇÜRÜNTÜ I *суц.* 1) ктIайбур, ктIаяр; 2) къук; II *прил.* ктIуни арадал гъизвай; **çürüntü iyi** ктIуни арадал гъизвай ни.

ÇÜRÜNTÜLÜ *прил.* ктIаяр авай; **çürüntülü torpaq** ктIаяр авай накъв.

ÇÜRÜTMƏ *суц.* **ÇÜRÜTMƏK** *глаголдикай.*

ÇÜRÜTMƏK *глаго.* 1) ктIурун; **otu çürütmək** векъ ктIурун; 2) *куьч.* чан акъудун; **zindanda çürütmək** дустагъханада чан акъудун.

D

D – *азербайжан алфавитдин вад лагъай гъарф.*

DA I *кIус.* (*гафарилай къулухъ къвезва*); 1) -и, ни; гъакIни, гъакI; **suala o da cavab verdi** суалдиз адани жаваб гана; **o da təkrar edirdi** гъакIни ада тикрарзавай; 2) гъатта...ни, гъеле...ни...квас, лап, гъич; **vətənin daşları da əzizdir** ватандин къванерни азиз я; 3) бес вучиз; эхир; къван; **bu da sənin işindir** имни ви кIвалах я къван; II *со-юз.* амма; **don ucuz olsa da, qıza çox yaraşırdı** блушка ужужди тир, амма руш хъсандиз къазвай.

DABAQ I *суц.* дабакъ (*гъайванрихъ галуьдай азар*); II *прил.* дабакъдин;

dabaq xəstəliyi дабакъдин азар.

DABAN I *суц.* 1) дабан; **dabanına qədər** дабандалди; **corabın dabanı** гуьлуьтдин дабан ; 2) дабан (*кIвачин къанарин*); II *прил.* дабандин; **daban altı** дабандин кIан.

DABANBASMA *нареч.* гуьгъуьнал алаз; гуьгъуьнлай, гуьгъуьна аваз; **da-banbasma o da getdi** гуьгъуьнал алаз амни хъфена.

DABAN-DABANA *прил.* зид, сад-садаз акси.

DABBAĞ I *суц.* табагъчи, ли табагъ ийидай устIар; II *прил.* табагъдин.

DABBAĞXANA ли табагъдай чка.

DABBAĞLIQ *суц.* табагъчивал;

dabbağlıq fabriki табагъчивилин фабрика.

DAD I *суц.* дад, тІям; **dadı şirin** тІям верци; **dadı acı** дад туькьуьл; **yaxşı dadı var** хъсан тІям ава; **ağzımın dadımı bilir** вичин сивин дад чизва; II *прил.* дадунин, тІямдин.

DAD II *маса гафарихъ галаз санал;* **dada yetişmək** куьмекдив агакьун; **dad istəmək** куьмек кІан хьун; **dad çəkmək (qılmaq, eləmək)** никай, квекай ятІани шикаят авун.

DAD III *суц. муз. дад («Магьур» мугъамдин сифте эпизодрикай сад).*

DAD-AMAN *маса гафарихъ галаз санал;* **dad-aman eləmək** тІалабун, минетун.

DADANDIRMA *суц. DADANDIRMAQ* *глаголдикай.*

DADANDIRMAQ *глаг.* куткурун; **papirosa dadandırmaq** пІапІрусдик куткурун.

DADANMA *суц. DADANMAQ* *глаголдикай.*

DADANMAQ *глаг.* куткун, гзаф рикІ хьун, вердиш хьун.

DADAŞ *суц.* 1) чІехи стха (*эвердамаз*); 2) буба (*эвердамаз*); 3) стха (*маса тимдиз эвердамаз*).

DADDIRMAQ *глаг.* дадмишиз тун.

DAD-HARAY *суц.* гъарай, гъараян; лап кІеви гъарай.

DADILMA *суц. DADILMAQ* *глаголдикай.*

DADILMAQ *глаг.* дадмиш хьун, тІямдиз килигун.

DADLI I *прил.* 1) тІямлу, дадлу, верци; **dadlı xəmək** тІямлу тІуьн; 2) *куьч.* хуш, хъсан; **dadlı söhbət** хуш суьгьбет; II *суц.* ширинлук; III *нареч.* дадлудаказ, дадлуз, тІямлудаказ, тІямлудиз, тІямлуз; **dadlı hazırlamaq**

дадлуз (*тІямлуз*) чран.

DADLILIQ *суц.* дадлувал.

DADMA *суц. DADMAQ* *глаголдикай.*

DADMAQ *глаг.* дадмишун, тІямдиз килигун.

DADSIZ *прил.* тІямсуз, тІям авачир, дадсуз.

DADSIZLIQ *суц.* тІямсузвал, дадсузвал.

DAĞ I *суц.* 1) дагъ, сув; **dağa dırmaşmaq** дагъдал акъахун; **dağdan enmək** дагъдай эвичІун; **dagları aşmaq** дагъларилай элячІун; **dağın ətəyi** дагъдин цен, дагъдин кІан, **dağın döşü** дагъдин хуш; **dağın başı** дагъдин кІукІ; **dağın yalı** дагъдин син; **qayalı dağlar** рагар-чархар авай дагълар; **qarlı dağlar** жив алай дагълар; **sualtı dağlar** цин кІаник галай дагълар; 2) гъвечи дагъ, тепе, кІунтІ; 3) яйлах; **dağda dəyə qurmaq** яйлахда пуна (*чардах*) туькІуьрун; II *прил.* дагъдин, сувун; **dağ adamı** дагъдин инсан; **dağ silsiləsi** дагъдин цІиргъ; **dağ keçisi** суван яц, суван кьун; **dağ qartalı** дагъдин лекъ; **dalında dağ kimi durmaq** са низ ятІани арха хьун (*куьмек гун*); **dağa dönmək** а) чІехи хьун; б) гзаф хвеши хьун; **dağı yerindən oynatmaq** дагълар чкадилай юзурун; **dağlar qədər** гзаф; **onlar dağlar qədər fərqli adamlardır** абур гзаф фаркьлу инсанар я.

DAĞ II *суц.* 1) тІамгъа; **dağ basmaq** тІамгъа эцигун; 2) *куьч.* цІук; цІук илисун; 3) гел, нишан; 4) *шаир.* рикІин тІал, хер; II *прил.* тІамгъадин, гелен, нишандин.

DAĞAL I *прил. диал.* 1) кикІидай, кукІунал рикІ алай; 2) лавгъа, дамах гвай; II *суц.* 1) кикІидайди; 2) яцІу гафар гвайди, вичин тариф ийидайди; фурсахъан; о, **dağaldır** ам фурсахъан я.

DAĞALLIQ *суц.* 1) кукІун, кукІу-нал рикІ хьун; 2) фурсахъанвал.

DAĞARASI *прил.* дагъларин арада авай; **dağarası göllər** дагъларин арада авай вирер.

DAĞARCIQ *суц.* тагъар (*кІулаз ядай турба*); **söz dağarcığı** гафарин тагъар, гафар пара чидайди; **boş dağarcıq** пичІи инсан.

DAĞAR-DAĞAR *нареч.* такабурлувилелди, такабурлудаказ, такабурлудиз, лавгъадаказ.

DAĞAVAR *прил. диал.* дагълух; **dağavar yer** дагълух чка.

DAĞAYISI *суц.* дагъдин сев.

DAĞDAĞAN *суц.* къарагъаждин са жуьре.

DAĞ-DAŞ *суц.* дагъ.

DAĞ-DƏRƏ *суц.* дагъ-дере.

DAĞƏTƏYİ *суц.* дагъларин ценер.

DAĞILIŞMAQ *глаго.* чукІун; чкІана фин; чкІана хъфин; **bir azdan qonaqlar dağılıdılar** са тІимил вахтундилай мугъманар чкІана хъфена.

DAĞILMA *суц.* **DAĞILMAQ** *глаго.* голдикай.

DAĞILMAQ *глаго.* 1) уьцІуьн, чукІун; **köhnə evlər dağılır** куьгъне кІвалер уьцІуьзва; **divar dağılır** цал уьцІуьзва; 2) *куьч.* терг хьун, пуч хьун; **köhnə qaydalar dağılır** куьгъне къайдаяр терг жезва; 3) чукІун, чкІана фин; **məclis dağıldı** межлис чкІана; 4) акъатун; **duman dağıldı** циф акъатна; 5) алахьун; экъичун; авахун; **su dağıldı** яд экъична; 6) куьгъне хьун, гватун; **ayaqqabı dağıldı** кІвачин къапар гватна.

DAĞINIQ *прил.* 1) уьцІей; 2) алакъя авачир, сад-садакай чара хъанвай, пайи-паяр хъанвай; **dağınıq xalqlar** пайи-паяр хъанвай халкъар; 3) къайдасуз,

акахъай; 4) кукІвар хъанвай; куьлуь-куьлуь хъанвай, куьлуь-куьлуь авунвай; 5) бачІах хьун, бачІах авун; **dağılmış saçlar** бачІах хъанвай чІарар; 6) чикІанвай; **dağınıq fikirlər** чикІанвай фикирар; II *нареч.* гъар патахъ, гъарнихъ, гъар сад санихъ, гъар сад са патахъ (*чукІун*).

DAĞINIQLIQ *суц.* 1) уьцІейвал, чикІайвал; 2) алакъя тахьун, пайи-паяр хьун; 3) къайдасузвал, акахъайвал; 4) бачІахвал.

DAĞINTI *суц.* 1) чкІанвай чкаяр, **müharibə dövrünün dağıntıları** дяведин вахтунин харапІаяр; 2) *глаго.* чукІун; барбатІ хьун; 3) тарашун, чьнуьхун.

DAĞISTANI *суц. муз.* Дагъустани (*къадим ашукъ макъамрикай сад*).

DAĞISTANLI *суц.* дагъустанви; **dağıstanlılar** дагъустанвияр.

DAĞITDIRMAQ *глаго.* чукІуриз тун; **evi dağıtdırdı** кІвал чукІуриз туна.

DAĞITMA *суц.* **DAĞITMAQ** *глаго.* голдикай.

DAĞITMAQ *глаго.* 1) чукІурун, барбатІун; **körpünü dağıtmaq** муьгъ чукІурун; **şəhəri dağıtmaq** шегъер барбатІун; 2) терг авун; 3) пайи-паяр авун; **xalqları dağıtmaq** халкъар пайи-паяр авун; 4) кІан хкудун, гъиляй акъудун; **var-dövləti dağıtmaq** мал-девлетдин кІан хкудун, мал-девлет гъиляй акъудун; 5) экъичун; **su dağıtmaq** яд экъичун; 6) къазунун; кукІварун; кІус-кІус авун; **canavar dağıdıb** жанавурди кукІварнава; 7) вара-зара авун; пуч авун; **var-dövləti dağıtmaq** мал-девлет вара-зара авун, мал-девлет пуч авун; 8) гъарнихъ чукІурун, гадарун; **kağızları dağıtmaq** кагъазар гъарнихъ чукІурун, кагъазар гадарун.

DAĞKEÇİSİ *суц.* зоол. суван яц.

DAĞKEŞNİŞİ *суц.* бот. чеплегъан.

DAĞKƏKLİYİ *суц.* зоол. къвед.

DAĞQOÇU *суц.* зоол. дагъдин гьер.

DAĞLALƏSİ *суц.* бубу.

DAĞLAMA *суц.* **DAĞLAMAQ** глаголдикай.

DAĞLAMAQ *глагол.* 1) тІамгъа эцигун; 2) кун; 3) цІурурун; **yađı dađlamaq** гъери цІурурун; 4) къьч. тІал гун, гъам чІугваз тун, риклел хер авун.

DAĞLI I *прил.* тІамгъа алай.

DAĞLI II *суц.* дагъви; **dađlı qadınlar** дагъви дишегълияр; II *прил.* дагълух, дагъдин.

DAĞLIQ I *суц.* дагълух, къакъан чка, дагъдин дуьзен, къакъан дуьзенлух; **dađlıq yayla** дагълух дуьзен; **dađlıq yerlər** дагълух чкаяр; II *прил.* дагъдин.

DAĞNANƏSİ I *суц.* дагъдин пурни(яр); II *прил.* дагъдин пурнийрин.

DAĞNOVRUZU *суц.* бот. мулдин цуьк.

DAĞÜSTÜ *суц.* дагъ хътин чка, къакъан чка.

DAHA I *кIус.* мад, мадни; **daha nə kimi xəbərlər var?** мад вучтин хабарар ава? **daha kim var?** мад вуж ава? **daha bir neçə söz** мад са шумуд гаф; **daha bir söz deyim** мадни са гаф лугъун; II *нареч.* гила; **daha gecdir** гила геж я; **daha burada yaşamır** гила ина яшамиш жезвач.

DAHİ I *суц.* гзаф зурба акъулдин иеси; **Nizami Gəncəvi dahi idi** Низами Генжеви гзаф зурба акъулдин иеси тир.

DAHİYANƏ *прил.* гзаф акъулла, акъалтІай.

DAXIL *суц.* 1) касса; **pulu daxilə qoymaq** пул кассада эцигун; 2) ишикІ; **stolun daxilə** столдин ишикІ.

DAXİL *суц.* къен, къене пад; **evin**

daxili кІвалин къен; **daxildə sakitlik idi** къене пата секинвал авай; **partiyaya daxil olmaq** партиядиз гъахъун.

DAXİLETMƏ *суц.* 1) гъун, тун; 2) хъун, къабулун; **dərmanı daxilətmə** дарман хъун.

DAXİLƏN *нареч.* къеняй; **daxilən əzab çəkmək** къеняй азаб чІугун; **daxilən hiss etmək** къеняй гъисс авун.

DAXİLİ *прил.* къенепатан, къене авай, къенез элкъвенвай; **daxili aləm** къенепатан алем; **daxili vəziyyət** къенепатан гъалар; **daxili xəstəliklər** къенепатан азарар; **daxili qulluq** къенепатан къуллугъ.

DAXMA 1) дехме; 2) къазма; 3) гъвечІи кІвал.

DAXMACIQ *суц.* 1) гъвечІи дехме; 2) гъвечІи къазма.

DAİM *нареч.* датІана; **daim nəzarət altında olmaq** датІана вилин кІаник хъун; **daim çalışmaq** датІана алахъун.

DAİMA *нареч.* килиг: **DAİM.**

DAİMİ *прил.* 1) даим авай; даим тир; даиман; **daimi iş** даим тир кІвалах; 2) эбеди, эбеди тир, гъамишан; **daimi qar zonası** эбеди жив авай зона; 3) къутьягъ тежезвай, давамлу; **daimi bronxit** давамлу бронхит; 4) гъамиша са чкадал алай; **daimi bina** гъамиша са чкадал алай дарамат; 5) гъамишан, ара датІур; **daimi qəmginlik** ара датІур гъамлувал.

DAİR *послел.* талукъ; **mövzuya dair** темадиз талукъ; **işə dair** кІвалахдиз талукъ.

DAİRƏ *суц.* 1) элкъвей цІар; **dairənin mərkəzi** элкъвей цІарцІин юкъ; **xilasetmə dairəsi** хилас ийидай гъалкъа; 2) диск; 3) округ; **Bakı Hava Hücumundan Müdafiyə Dairəsi** Бакудин Гъавадай Гъужумдикай Хуьдай Округ;

4) сергъят, сергъятрин къен; 5) къатар; **hakim dairələr** гъаким къатар.

DAİRƏCİK *суц.* гъвечİи элкъвей цІар.

DAİRƏVİ *прил.* элкъвей; **dairəvi stol** элкъвей стол.

DAQQA *суц.* такъа.

DAL I *суц.* 1) къулухъ пад; къулухъ къил; **evin dalı** кІвалин къулухъ пад; 2) далу пад; **vərəqin dalı** чарчин далу пад; 3) эхир; **dalı görünmür** эхир аквазвач; 4) давам хъун; **dalı var** давам ава; 5) сагърияр (*гъайвандин*); 6) далу; **stulun dalı** стулдин далу; **köynəyin dalı** перемдин далу; II *прил.* къулухъ галай, къулухъ патан, къулухъай жадай; **dal həyat** къулухъ галай гъаят; **dal hissə** къулухъ пад; III *послел.* анихъ, къулухъ; **dala qoy** анихъ тур; **qarının dalına qoy** рақІарин къулухъ тур.

DALAQ I *суц. анат.* цуьлез; II *прил.* цуьлездин; **dalaq infarktı** цуьлездин инфаркт; **dalaq özəyi** цуьлездин хъуьтуьл; \diamond **dalağı sanmaq** 1) са вуч ятІани кІан хъун; 2) шак гъун; 3) киче хъун.

DALAMA *суц.* **DALAMAQ** *гла-* *голдикай.*

DALAMAQ *глагол.* 1) кун; алугарун; **gicitkən əlimi daladı** вергеди зи гъил кана; 2) къун; **it kimi dalamaq** киціи хъиз къун.

DALAN I *суц.* 1) кІакІ, са къил кІеви куьче; 2) гъвечİи куьче; **qaranlıq dalan** мицİи гъвечİи куьче; II *прил.* кикІан, гъвечİи куьчедин.

DALANDAR *суц.* куьчедин миxъивилихъ гелкъвезвайди.

DALAŞQAN *суц.* 1) кикІидаиди (*итим*); 2) дяве (*къал*) акъуддаиди, хкуькъдаиди; 3) къалмакъалчи, къалмакъал акъуддаиди кас.

DALAŞMAQ *глагол.* 1) кукІун, дяве хъун; 2) арада къалмакъал тун; 3) экъуьгъунар авун.

DALAYICI *прил.* 1) кудаиди; 2) вергедин; **dalayıcı qızdırma** агъурган (*азар*).

DALBADAL *нареч.* 1) сад-садан гуьгъуьнал алаз; **dalbadal girmək** сад-садан гуьгъуьнал алаз гъахъун; 2) датІана, акъваз тавуна, ара датІана; **yağış dalbadal yağır** марф ара датІана къвазвай; 3) галаз-галаз; **beş il dalbadal** вад йис галаз-галаз.

DALDA I *суц.* 1) далда; чуьнуьх жадай чка; кІев жадай чка; 2) чинеба рехъ атІана акъваздаиди чка; 3) *куьч.* *куьгъ.* куьмек, даях, гъил къун; II *прил.* хелвет, секин; **dalda yer** хелвет чка; III *нареч.* къулухъ, къулухъай, гуьгъуьнай, гуьгъуьна аваз; **dalda qalmaq** къулухъ амукъун.

DAL-DALA *нареч.* 1) далу далудиз ягъана; 2) сад-садан гуьгъуьна аваз; **maşınlar dal-dala durmuşdu** машинар сад-садан гуьгъуьна аваз акъвазнавай.

DALDALANACAQ *суц. килиг:* **DALDA.**

DALDALANMAQ *глагол.* чуьнуьх хъун, жув кІевун.

DALDALIQ *суц. килиг:* **DALDA.**

DALDIRMAQ *глагол.* са гъихътин ятІани гъалдиз физ тун; рақурун; **uxuya daldırmaq** ахвариз рақурун; ахвариз физ тун.

DALĞA I *суц.* лепе; **dəniz dalğası** гуьуьлуьн лепе; **səs dalğası** ванцин лепе; II *прил.* лепедин; **dalğa sürəti** лепедин йигинвал.

DALĞADÖYƏN *суц.* къерех гатазвай лепепяр; **dənizin dalğadöyəni** гуьуьлуьн къерех гатазвай лепепяр.

DALĞALANDIRMAQ *глагол.*

1) гьерекатдиз гъун; 2) юзурун; галтадун; **bayraqları dalğalandırmaq** пайдахар юзурун.

DALĞALANMA *суц.* **DALĞALANMAQ** *глаголдикай.*

DALĞALANMAQ *глаго.* юзун, къугъун (*гарал*).

DALĞALI *прил.* лепе алай; **dalğali dəniz** лепе алай гъуьл.

DALĞAVARI *прил.* лепе хътин, лепедиз ухшар.

DALĞIC *суц.* цин кІаник кІвалахзавай кас.

DALĞIN I *прил.* 1) фикирлу, хиялрик квай; 2) къайгъудик квай; къайгъу чІугвазвай, дердида авай, фикирдик квай.

DALĞINLIQ *суц.* 1) фикирлувал, хияллувал; 2) къайгъудик хъун.

DALINCA I *послел.* гуьгъуьна; **öz dalınca aparmaq** вичин гуьгъуьна аваз тухун; II *нареч.* гуьгъуьнлай, гуьгъуьна аваз, гуьгъуьнай; **dalınca baxmaq** гуьгъуьнай килигун.

DALISI *суц.* *рах.* давам; къатІ; пай; **işin dalısı** кІвалахдин давам.

DALISINCA *нареч.* *килиг.* **DALINCA.**

DAL-QABAQ *нареч.* 1) къулухъ пад виликна; 2) акатайвал, къан тийирвал; **dal-qabaq danışmaq** акатайвал рахун.

DALMAQ *глаго.* 1) са гъихътин ятІани гьалдиз атун; 2) гъахъун, акахъун, экечІун; **suya dalmaq** це гъахъун.

DAM I I *суц.* 1) къав; **evin damı** кІвалин къав; **damın üstündə** къавал; **dama çıxmaq** къавал акъахун; 2) *рах.* дехме, къазма, усал кІвал, кума; 3) цур; **ferma damları** фермадин цурар; 4) дустагъхана; **dama salmaq** дустагъханада тун; II *прил.* къавун; дехмедин; цурин.

DAM II *суц.* *куьгъ.* 1) чил (*балугъар къадай*); 2) ракъар (*чуьлдин гъайванар, къушар къадай*).

DAMA I *суц.* 1) тІама; **rus daması** урус тІама; 2) тІамайрин кІвал; **dama xanaları** тІамайрин кІвалер; II *прил.* тІамайрин, тІама-тІамайрин; **dama köynək** тІама-тІамайрин перем.

DAMA II *суц.* дама (*къугъвадай карт*).

DAMAÇI *суц.* тІамачи, тІамайрал къугъвадайди.

DAMAD *суц.* *диал.* езне (*рушан гъуьл*).

DAMAQ I *суц.* *анат.* сивин къав; **yumşaq damaq** сивин хъуьтуьл къав; II *прил.* сивин къавун.

DAMAR I *суц.* дамар, къуру дамар; **qan damarı** ивидин дамар; II *прил.* дамардин.

DAMAR-DAMAR *прил.* дамар-дамар, гзаф дамарар квай; **damar-damar ət** гзаф дамарар квай як.

DAMAZLIQ *прил.* жинсинин; **damazlıq inək** жинсинин кал.

DAMBA *суц.* дамба (*яд алахъ тавун, къерехар ци тухун тавун ва я яд хуьн патал вацІун къерехар къадай банд*); **yüksək damba** къакъан дамба.

DAMCI I *суц.* 1) стІал; **şeh damcısı** чигедин стІал; 2) *куьч.* лап тІимил; 3) жими дарман; II *прил.* стІалдин; **damcı analizi** стІалдин анализ.

DAMCI-DAMCI *нареч.* стІал-стІал.

DAMCİLAMAQ *глаго.* 1) стІал кІвахъун, стІалар аватун; 2) стІал акатун; **yağış damcılایr** марфадин стІалар акатзава.

DAMÇI *суц.* къавуз ракъ ядай ус-тар.

DAMDABACA *суц.* хъварц.

DAMDIRMAQ *глагол*. хъичин, вегъин.

DAMĠA I *сущ.* 1) тІамгъа; 2) гел, лишан; 3) *мар.* тахсиркардин бедендал кана тадай лишан; 4) марка (*маларал, магъсулрал жедай*); II *прил.* тІамгъадин.

DAMĠALI *прил.* тІамгъа алай.

DAMIZDIRMAQ *глагол*. стІалар кІвахъиз тун; **iyirmi damcı damızdırmaq** къад стІал кІвахъиз тун.

DAMLA *сущ.* стІал; **bir damla su** са стІал яд; **şeh damlaları** чигедин стІалар.

DAMLACIQ *сущ.* куьлуь стІал.

DAMLA-DAMLA *нареч.* стІал-стІал; **damla-damla sızılmaq** стІал-стІал авахъун.

DAMMA *сущ.* **DAMMAQ** *глагол* дикай.

DAMMAQ *глагол*. 1) стІал кІвахъун, стІалар аватун; 2) авахъун, авахъна фин; **damdan damır** къавукай стІал кІвахъзава.

DAN *сущ.* пакама, пакамахъ лап фад; экуьнин ярар; **dan yeri sökölendə** экуьнин яралай.

DANA *сущ.* дана; **dişi dana** дуьге; **erkək dana** жунгав; **dana əti** данадин як.

DANABAŞ I *прил.* куьт, къиле затІ гъат тийир, зигъинсуз; II *сущ.* зигъинсуз кас.

DANADIŞI *сущ.* цинцих.

DANIŞDIRMA *сущ.* **DANIŞDIRMAQ** *глагол* дикай.

DANIŞDIRMAQ *глагол*. 1) рахурун; хабар къун; жузун; хабар къуна чирун; 2) *юр.* силис къун; 3) рахаз мажбурун.

DANIŞIQ *сущ.* 1) ихтилат, суьгъбет, рахун; **danışğa başlamaq** ихтилатдик къил кутун; **danışiq müddəti** рахадай

вахт; 2) рахунар, меслятар; **əsassız danışıqlar** делил авачир (*бине авачир*) рахунар; **danışiq aparmaq** рахунар тухун; **diplomatik danışıqlar** дипломатвилин рахунар; 3) чІал, рахун; **səlis danışiq** михъи чІал; **danışiq tərzi** рахадай тегъер; 4) чІалав гъун, рекъив гъун, лагъана рази авун, къве патанни разивал.

DANIŞMAQ *глагол*. 1) рахун; **uşaq danışdı** аял рахана, **ara vermədən danışmaq** ара датІана рахун; **iş haqqında danışmaq** кІвалахдикай рахун; **həqiqəti danışmaq** авайвал рахун; **yalan danışmaq** таб рахун; **bütün şəhər danışır** вири шегъер рахазва; 2) рахун, луькІуьнун, ихтилат авун; **dostu ilə danışmaq** дустунихъ галаз ихтилат авун; 3) экъечІна рахун, экъечІна фикир лугъун; **iclasda danışmaq** ижласда экъечІна рахун; 4) ахъаюн, ихтилатун; **bir əhvalat danışmaq** са агъвалат рахун; 5) икърар хъун, меслятдал атун, меслят хъун; **öz aralarında danışmaq** чпин арада меслят хъун; 6) меслят гъун; **qohumları ilə danışmaq** мукъвакъилийрал меслят гъун.

DANQUŞU *сущ.* зоол. уьленра жедай къуш (*гъажилеглегрин са жуьре*).

DANLAQ *сущ.* ахмур, туьнбуьгъ, къехуьн; **danlaq altında qalmaq** ахмурдик хъун.

DANLAQLI *прил.* туьгъмет алай, тегъне алай.

DANLAMA *сущ.* **DANLAMAQ** *глагол* дикай.

DANLAMAQ *глагол*. ахмурарун, туьнбуьгъ авун, тегънеяр ягъун; туьгъмет авун; айиб авун; вилерай хкун; къехуьнун.

DANMA *сущ.* **DANMAQ** *глагол* дикай.

DANMAQ *глаго.* 1) инкар авун, ваъ лугъун, атГай гаф лугъун; **bunu heç bir vächlê inkar etmêk olmaz** им сакІани инкар ийиз жеч; 2) хиве такъун, хиве тахкъун, са кар ачух тавун, кІеви авун; **sözünü danmaq** гаф хиве такъун; 3) чуьнуьхун, садазни таквадайвал авун, мемекьюьрун; **sizdên danma-yacağam** квекай чуьнуьхардач.

DAR I *прил.* 1) сал, гуьтІуь; дар; шуькІуь; **dar yol** дар рехъ; **dar ciğır** сал жигъир; **dar paltar** дар пек; 2) *куьч.* кесиб, бегъемсуз, усал; **dar mühakimêler** усал фикирар.

DAR II *суц.* *куьгь.* тарагъаж; **dara çêkmêk** тарагъаждай кудун.

DAR III *суц.* *куьгь.* кІвал; чка.

DAR IV *муракаб гафарин кьвед лагъай пай;* **mülkêdar** мулкдар (*чІехи мулкунин иеси*); **xêzinêdar** хазиначи.

DARAQ I *суц.* 1) регъ; жгъа; рекъер; **bal darağı** виртІедин рекъер; **sıx daraq** куьлуь регъ; **xoruzun darağı** кІекрен жгъа; 2) сар ядай регъ; 3) патронар твадай регъ.

DARALMA *суц.* **DARALMAQ** *глаголдикай.*

DARALMAQ *глаго.* 1) гуьтІуь хъун, сал хъун, дар хъун; **yol daralırdı** рехъ дар жезвай; 2) *куьч.* куьруь хъун; **günlêr daralır** йикъар куьруь жезва; 3) къарай кьан тийин, сабурсуз хъун; **onun hövsêlesi daralırdı** ам сабурсуз жезвай.

DARALTMA *суц.* **DARALTMAQ** *глаголдикай.*

DARALTMAQ *глаго.* 1) гуьтІуь авун, дар авун, сал авун; **paltarı daraltmaq** пек дар авун; 2) сергъят эцигун, къадар эцигун, бесарун; **têsir dairêsinî daraltmaq** таьсирдин генгвилел сергъят эцигун.

DARAMAQ I *глаго.* 1) эвягъун; **saçını daramaq** чІарар эвягъун; 2) эвягъун (*йис, памбаг, куш*); **ana yun darayırdı** дидеди сар эвягъзавай.

DARAMAQ II *глаго.* *диал.* кІалубда тун.

DARAŞMAQ *глаго.* 1) атана ацІун, кІватІ хъун, къун; **mürêbbâyê qarışqa daraşib** мураба цекверивди ацІанва; 2) атана ацІун, лув гана атун; **milçêklêr daraşdı** тІветІер атана ацІана; 3) *куьч. рах.* вегъин, гадар хъун, гъужум авун; **acgözlüklê xörâyê daraşmaq** нефс алаз хуьрекдал гъавалат хъун; 4) вегъин, хуруз фин; **canavarlar sürüyê daraşib** жанавурри суьруьдал вегъенва.

DARÇIN I *суц.* дарчин; II *прил.* дарчиндин; **darçın yağı** дарчиндин гъери.

DARÇIN II *прил.* шуьтруь; **darçın rengi** шуьтруь ранг.

DARÇINLI *прил.* дарчин квай; **darçınlı çay** дарчин квай чай.

DARGİN I *суц.* даргиви; **darginlêr** даргияр; II *прил.* дарги; **dargin dili** дарги чІал.

DARGİNCƏ *нареч.* дарги чІалалди, даргидалди.

DARGÖZ *прил.* мискъи, шкъакъ.

DARĖA *суц.* *тар.* кавха.

DARI I *суц.* цуькІ; II *прил.* цуькІ-един; **darı unu** цуькІедин гъуьр; **ac toyuq yuxusunda darı görêr** гишин вечрез ахварай цуькІ аквада.

DARIXDIRICI *прил.* 1) дарих тир, рикІ акъатзавай, сугъул; **darıxdırıcı hava** сугъул гъава; **darıxdırıcı yol** рикІ акъуддай рехъ.

DARIXDIRICILIQ *суц.* дарихвал, сугъулвал, къарай текъвервал; маш-гъулатсузвал.

DARIXDIRMA *суц.* **DARIXDIRMAQ** *глаголдикай.*

DARIXDIRMAQ *глаго.* 1) дарихарун, рикI акъудун, сугъулвал кутун; 2) дарвал гун; къулайсузвал гун; 3) тади кутун, тади ийиз тун.

DARIXMA *суц.* **DARIXMAQ** *глаголдикай.*

DARIXMAQ *глаго.* 1) дарих хъун, цIгел хъун, рикI акъатун, вил галаз хъун, 2) пашманвал, сугъулвал, гъам чIугун, сефилвал гъисс авун; **о**, **Bakı üçün darıxır** ам Бакудихъ цIгел хъанва; **uşaqları üçün darıxmaq** аялрихъ цIгел хъун.

DARISQAL I *прил.* гуьтIуь, дар; **darisqal yol** дар рехъ; II *предик.* **buradarisqaldır** инаг дар я.

DARISQALLIQ *суц.* гуьтIуьвал, дарвал.

DARQURŞAQ *прил.* сабурсуз.

DARLIQ *суц.* 1) дарвал; **yolun darlığı** рекъин дарвал; 2) дарвал (*кIвалерикай*).

DARMACAL I *суц. рax.* 1) къулай тушир вахт; 2) вахт агакъ тавун; II *нареч.* тадивилелди, тадиз, тади кваз, тадивал кваз; **darmacal yola düşmək** тадиз рекъе гъатун, тадиз рекъиз экъечIун.

DARMADAĞIN *суц.* дарбадагъ.

DARTI I *суц. тех.* чIугвадай къуват, ялдай къуват; II *прил.* чIугвадай къуватдин, ялдай къуватдин.

DARTMA *суц.* **DARTMAQ** *глаголдикай.*

DARTMAQ *глаго.* 1) чIугун, ялун, тухун; **dala dartmaq** къулухъ ялун; **özünə tərəf dartmaq** жувахъ ялун; 2) къуна ялун; **saçından dartmaq** чIарарикай къуна ялун; 3) хъуьткъуьнарун; 4) *куьч.* такабурвал авун, дамах гваз хъун; **özünü dartaraq danışır**

такабурдивди рахазва.

DARVAZA *суц.* варар; **darvazanı açmaq** варар ахъаюн; **darvazaya doğru addımlamaq** варарихъ фин; **darvazanın ağzında durmaq** варарихъ акъвазун.

DARVİNİZM *суц.* дарвинизм (*жан-лу тIебуатдин эволюциядин гъакъиндай Чарлз Дарвинан теория*).

DASTAN *суц.* дастан; **xalq dastanları** халкъдин дастанар; **qəhrəmanlıq dastanları** къагъриманвилдин дастанар; **dastan qoşmaq** дастан теснифун.

DAŞ I *суц.* 1) къван; **möhkəm daş** кIеви къван; **ağ daş** лацу къван; **daşda həkk etmək** къванцел кхъин; **qiymətli daş** багъа къван; **böyrək daşı** тIуркIундин къван; 2) гирванка, терездин къван; **kiloluq daş** са килодин къван; **pucluq daş** путунин къван; 3) къугъвадай къванер; **daş atmaq** къван гун; **başı daşdan-daşa dəyib** къилел гзаф крар атанва; **başına daş salmaq** са затI арадай акъудун; **daş qayaya rast gəlib** терс касдал гъалтнава; **bir daş altda, bir daş üstdə** чинеба, сир хъиз хуьн; **daşdan pul çıxarmaq** пул къазанмишиз алакъун.

DAŞIMA *суц.* **DAŞIMAQ** *глаголдикай.*

DAŞIMAQ *глаго.* 1) гъун, тухун, чIугун (*нар улакъдалди*); **yük çəkmək** пар чIугун; 2) ялун; **daş daşımaq** къванер ялун; **kitab daşımaq** ктабар ялун; 3) гваз къекъуьн, галаз къекъуьн; **cibində daşımaq** жибинда гваз къекъуьн.

DAŞINMA *суц.* **DAŞINMAQ** *глаголдикай.*

DAŞINMAQ *глаго.* тухун; хутахун; масаниз чIугун.

DAŞIRMAQ *глаго.* алахъиз тун, авахъиз тун; **südü daşımaq** нек

алахъиз тун.

DAŞ-KƏSƏK *суц.* къван-кесек; къванцилух.

DAŞ-QAŞ *суц.* къаш-маш.

DAŞQIN I *суц.* сел; алахъун, алахъна экъичун, алахъна агун; яд акъалтун, цик акатун; **gur yağışlar tez-tez böyük daşqınlara səbəb olur** гужлу марфар фад-фад ятар акъалтуниз себеб жезва; II *прил.* 1) селдин; **daşqın suları** селдин ятар; 2) *куьч.* туьнт; къати; къизгъин; дили, пехъи; **daşqın çaylar** пехъи вацлар.

DAŞLAMA *суц.* **DAŞLAMAQ** *глаголдикай.*

DAŞLAMAQ *глагол.* къван гун.

DAŞLAŞMAQ I *глагол.* 1) къван хъун, къван хъиз хъун, къванциз элкъуьн; **sement daşlaşib** цемент къванциз элкъвенва; 2) *куьч.* инсафсуз, регъимсуз хъун; 3) чин члуру, атлугъай хъун.

DAŞLAŞMAQ II *глагол.* сад-садаз къванер гун, сад-садал къванер гьалчун.

DAŞLI *прил.* 1) къван квай; **daşlı torpaq** къван квай накъв; **daşlı sahil** къван квай къерех; 2) къванцин, къванцикай авунвай; **daşlı tərələr** къванцин пелер.

DAŞLIQ *суц.* къванер авай чка; **daşlıq səhralar** къванер авай баянлухар.

DAŞMA *суц.* алахъун.

DAŞMAQ *глагол.* 1) алахъун; **çay yazda daşır** вац гатфариз алахъзава; 2) эхиз тахъун: сабур тахъун; **səbir kasası daşdı** сабурдин эхир хъана, сабур амач.

DAŞNAK *суц. тар.* дашнак.

DAVA I *суц. рах.* дарман, дава (*хъчарикай ва маса затларикай гъазурдай дарман*); **yüz dərđin davası** виш дердинин дарман.

DAVA II *суц.* 1) куклун, къалмакъал; **dava qaldırmaq** къалмакъал акъудун; **dava salmaq** куклуник къил кутун; 2) дяве; **dava qurtardı** дяве куьтягъ хъана; 3) дяве, женг; **davadada iştirak etmək** дяведа иштирак авун.

DAVA-DALAŞ *суц.* дяве, куклун, къалмакъал.

DAVA-DƏRMAN *суц.* дава-дарман.

DAVAKAR *суц.* дявекар.

DAVAM *суц.* 1) давам, давамарун; **konserťin davamı** концертдин давам; 2) кар къиле физвай вахт; **qaçışın davamı beş dəqiqədir** чукурунин вахт вад декъикъа я; 3) таб гун; **hücumda davam gətirmək** гъужумдиз таб гун.

DAVAMLI *прил.* 1) давамлу; 2) клеви, мягъкем, дурумлу, дурум гудай; 3) эхи ийидай, къатламишдай.

...DAVAMLI... *муракаб гафарин къвед лагъай най;* **saxtayadavamlı** аяздиз таб гудай; **odadavamlı** цлуз таб гудай.

DAVAMLILIQ *суц.* 1) давамлувал; 2) клевиал, мягъкемвал, дурумлувал.

DAVAMSIZ *прил.* давамсуз.

DAVAMSIZLIQ *суц.* давамсузвал.

DAVAR *суц.* лапагар; **davar sürüsü** лапагрин суьруь.

DAVRANIŞ *суц.* 1) къилих, ахлакъ, жув тухунин тегъер; **davranış qaydaları** ахлакъдин къайдаяр; 2) рафтарвал; **mülayim davranış** умун рафтарвал; 3) авур кваллах.

DAVRANMA *суц.* **DAVRANMAQ** *глаголдикай.*

DAVRANMAQ *глагол.* рафтарвал авун.

DAVUL *суц.* тафт; **davul çalmaq** тафт ягъун

DAVULÇALAN *суц.* тафт ягъизвайди.

DAYAQ I *суц.* куьмек, даях, далу,

арха, гъил къун; **üzüm budaqlarını dayaqlar üstünə qaldırmaq** ципицІрин хилер даяхрал хкажун; **dayaq olmaq** арха хъун, далу хъун; **o, hamının dayağı oldu** ада вирибуруз куьмек гана.

DAYAMAQ *глаго.* 1) агалдарун; илисун; акІурун; кутун; **əlini çənəsinə dayamaq** гъил ченедик кутун; 2) даях авун; **tavana dirək dayamaq** къавуз чукъван даях авун; 3) эцигун, агудна эцигун; **nərdivanı divara dayamaq** гу-рар цлав агудна эцигун.

DAYANACAQ I *суц.* 1) дестек, даях, гъача; 2) *диал.* лаш, кІекІец, аса; 3) *физ. хим.* штатив.

DAYANACAQ II *суц.* акъваздай чка; **maşın dayanacağı** машин акъваздай чка.

DAYANAQ *суц.* 1) мягкем акъваздай чка, стун (*муькъуьн*); 2) даях, дестек, кІайма; **dayanaq qoymaq** дестек ягъун.

DAYANMA *суц.* **DAYANMAQ** *глаголикай.*

DAYANMADAN *нареч.* 1) та-диз, тадидаказ, геж тавуна, гъасятда; **dayanmadan işə başla** геж тавуна кІвалахдив эгечІ; 2) датІана, ара датІана; **dayanmadan atəş açmaq** ара датІана гуьлле гун; 3) акъваз тавуна; **dayanmadan gözlərindən yaş tökülür** акъваз тавуна вилерай нагъв къвезва; 4) секин тежез; **dayanmadan danışır** секин тежез рахазва.

DAYANMAQ *глаго.* 1) акъвазун; **ayaq üstə dayanmaq** кІвачин къилел акъвазун; **üz-üzə dayanmaq** чинчинал акъвазун; **əllər üstə dayanmaq** гъилерал акъвазун; 2) куьтыгъ хъун, элекъун; **yağış dayandı** марф элекъна.

DAYAZ *прил.* 1) даяз; **dayaz çay** даяз вацІ; 2) *куьч.* бегъемсуз, дериндай

тушир, гъакІ винелай, мукъуфсуз, дериндай фикир тагур; **dayaz adam** бегъемсуз кас.

DAYAZLIQ *суц.* 1) даязвал; 2) яд къери хъанвай чка, къери чка (*вацІун, гъуьлуьн*); 3) *куьч.* бегъемсузвал, мукъуфсузвал.

DAYÇA *суц.* тай, тайча.

DAYƏ *суц.* аялрихъ гелкъведай дишегъли.

DAYI *суц.* 1) халу (*дидедин стха*); 2) халу (*чІехибуруз эвердамаз лугъузвай гаф*); 3) *куьч.* куьмекдай кас, къаюмвал ийизвайди, арха, архавал ийизвайди.

DAYIDOSTU *суц.* халуд свас.

DAYIGƏLİNİ *суц.* халуд гададин свас.

DAYIQIZI *суц.* 1) халуд руш; 2) таниш тушир рушаз эвердамаз лугъуз-вай гаф.

DAZ I *прил.* 1) къилелай чІар фенвай; 2) къецІил (*набататар авачир*); II *суц.* чІар фейи къецІил чка.

DAZBAŞ *прил.* гачал.

DAZI I *суц.* гъелбейр; хъипи цуьк; II *прил.* гъелбейрин, хъипи цуькведин.

DEBİTOR I *суц.* дебитор, буржлуди; II *прил.* дебитордин, буржлудан; **debitor borcu** дебитордин бурж.

DEBÜT I *суц.* дебют (*І театрда къугъваз сифтени-сифте яз сегънедиз экъечІун, са кардал, са майдандал сифтени-сифте яз экъечІун; 2 шагъматар, тІамаяр къугъунин сифте къыл*); II *прил.* дебютдин.

DEDİ-QODU *суц. рах.* гафар-чІалар, гъибетар, гаф экъуьрунар, фитне, чугъул; **dedi-qodu ilə məşğul olmaq** гъибетрив машгъул хъун.

DEDİ-QODUÇU *суц.* фитнечи, фитнекар, гъибетчи; **o, dedi-qoduçudur** ам фитнечи (*гъибетчи*) я.

DEDİRTMƏ суц. **DEDİRTMƏK** глаголдикай.

DEDİRTMƏK глаг. лугъуз тун.

DEDUKSIYA суц. дедукция (фикир авунин, гъавурда акъунин карда умуми гъаларилай, умуми къайдайрилай элячІна кьилди-кьилдин фактарал, нетижайрал атунин метод).

DEDUKTİV прил. пед. псих. дедукциядиз хас тир.

DE-FAKTO нареч. дипл. де-факто (гъакъикъатда, факт яз).

DEFEKT суц. рехне, синих.

DEFİS суц. лингв. дефис (къве гаф галкІунин ва я гафунин кьатІ маса цІарцІуз акъудунин ишара тир лап бицІи цІарцІин кьатІ).

DEFİSİT суц. 1) кьит; 2) кимивал, кьитвал.

DEFORMASIYA суц. чІурувал, деформация (форма дегши хъун).

DEKABR I суц. декабрь; II прил. декабрдин; **dekabr ayında** декабрдин вацра; **dekabr günləri** декабрдин йикъар.

DEKABRİST суц. тар. декабрист (1825-йисан 14-декабрдиз Россияда хъайи гъулгъуладин иштиракчи).

DEKADA суц. декада, цІуд югъ, цІуд йикъан вахт; **mayın birinci dekadası** майдин сад лагъай декада.

DEKADANS суц. декаданс (меденният агъуз аватун).

DEKADENT суц. декадент (декадентвилин терефдар).

DEDADENTİZM суц. килиг: **DEKADENTLİK**.

DEKADENTLİK суц. декадентвал (эдебиятда ва харусенятда гъьгъьлдин, руьгъдин агъуз аватуникай, тек са акуниз, иервилiz фикир гуникай ибарат тир са рехъ).

DEKALİTR суц. декалитр, цІуд литр.

DEKAMETR суц. декаметр, цІуд метр.

DEKAN суц. декан (вузра факультетдин кьиле авай кас).

DEKANAT суц. деканат (декан кьиле авай факультетдин идара).

DEKLARASIYA суц. декларация (I асул дибдин принциприн гъакъиндай малумарун; партияди, гъукуматди вичин къвезмай къанунар эцигунин принциприн ва я вичин сиясатдин гъакъиндай ийидай малумарун; 2 са бязи герек тир малуматар къалурна гузвай документ).

DEKLAMASIYA суц. декламация (эдебиятдин эсерар фасагъатдив кІелунин устІарвал, гъакІ хъсандиз кІелун).

DEKORASIYA суц. декорация (I театрдин сегънедиз безек гузвай шикилар; 2 куьч. кимивилер кІевун патал винел патан иервал, винел патан акунар).

DEKORATİV прил. декорация патал тир (чІагурун, иердиз къалурун патал тир).

DEKORATİVLİK суц. декоративвал; **rəsmın dekorativliyi** шикилдин декоративвал.

DEKORATOR I суц. декоратор (театрдин сегъне туькІуьрдай кас); II прил. декоратордин.

DEKRET I суц. 1) декрет (меркездин гъукуматди акъуднавай къанундин къуват авай къарар); 2) декрет (аял хадалди ва аял хайидалай къулухъ дшигъелидиз гузвай отпуск); **dekret-də olmaq** декретда хъун; II прил. декретдин.

DEQUSTASIYA суц. дегустация (дадуналди ери тайинарун).

DEQUSTATOR суц. дегустатор

(дадуниз килигна чехирдин, коньяк-дин, чайдин ва мсб. ери тайинардай пешекар).

DELFIN I суц. зоол. 1) дельфин (гъуьлуьн гъайван); **boz delfinlər** ре-хи дельфинар; 2) спорт. дельфин (це сирнав авунин са жуьре); II прил. дельфиндин.

DELTA I суц. геогр. гъуьлуьн тIиш (гъуьлуьз мукъва кыляй вацIун тIиш).

DELTA II суц. грекрин алфавитдин къуд лагъай гъарф.

DEMAQOQ I суц. демагог, лагъ-лагъчи; II прил. демагогдин, лагъ-лагъчидин.

DEMAQOQCASINA нареч. демагогвилелди.

DEMAQOQLUQ суц. демагогвал.

DEMARŞ суц. дипл. демарш (са гъукуматди вичин векилдалди маса гъукуматдиз са чIехи метлеб авай кардин гъакъиндай кхъена ва я лагъана гудай серенжем).

DEMƏI суц. **DEMƏKI** глаголдикай.

DEMƏ II на лугъумир; **demə, sən burada imişsən** на лугъумир, вун ина ава къван; **demə onun xəbəri yox imiş** на лугъумир, адаз хабар авачир къван.

DEMƏK I глаг. 1) лугъун, рахун, лубкIуьнун; ахъаюн; **düzünü demək** дувъ лугъун, **ürəkaçan sözlər demək** хуш гафар лугъун; 2) хабар гун, малумарун; **o, öz kitabında deyir...** ада вичин ктабда малумарзава... 3) рикIел хкун; 4) къалурун; **faktlar deyir** фактари къалурзава; 5) тайинарун; **sözlərindən onun təqsirkar olduğunu demək olmaz** гафарилай ам тахсиркар тирди тайинариз жедач.

DEMƏK II арал.г. акI хъайила, гъаниз килигна, авайвал лагъайтIа; **demək, hər şey hazırdir** авайвал лагъайтIа, гъар

са шей гъазур я.

DEMƏLİ арал. г. килиг: **DEMƏK** II.

DEMƏYƏSƏN рах. къван; **deməyəsən o, gedibmiş** ам хъфенва къван.

DEMİLİTARİZASİYA суц. демилитаризация (са гъукуматдиз са тайин чкада къушун хуьнуьх къадагъа авун, а чка яракъсуз, къушунсуз тун).

DEMOKRASİYA суц. 1) сергъатар тайинарун, сергъат чара авун; 2) мед. организмдин чан аламачир чкаяр чан аламайбурукай чара авун.

DEMOKRAT суц. демократ (1 демократиядин тегъерда идара авунин, халкъдин гъукумат хуьнин терефдар; 2 демократиядихъ ялзавай партия-дик экечIнавай кас; 3 демократиядин, халкъдин гегъениш къатарин тегъерда яшамии жезвай кас).

DEMOKRATİK прил. демократия-дин, демократиядиз хас тир.

DEMOKRATİYA суц. демократия (1 гъукумат халкъдин гъиле авай идарадин форма; гъахътин формадин идара авай гъукумат; 2 демократар, жемиятдин юкъван ва агъа дережадин къатар; 3 са коллектив гегъениш къатарин иштираквал таъмин ийидай тегъерда тешикл хъун).

DEMOKRATİZM суц. демократизм, демократвал.

DEMOQRAFİK прил. демографи-ядин.

DEMOQRAFİYA суц. демография (халкъдин къадар, адан артух хъун ва мсб. ахтармишдай статистикадин са хел).

DEMONTAJ суц. тех. чукIурун, чукIурна алудун, са чкадлай масанал эцигун.

DEMPİNQ суц. демпинг (са гъукуматди вичин малар чара уьлквейрин

базарра лап агъуз къиметрай маса гун).

DENDRARI суц. дендрарий (жуь-реба-жуьре тарарин, валарин жинсер авай багъ).

DEPARTAMENT I суц. юрид. департамент (I Урусатда, Азербайжан-да ва са къадар маса уьлквейра министрствойрин ва лап члехи идарайрин са хел; 2 Америкадин Садхъанвай Штатра ва Швейцарияда министерство; 3 Францияда округ).

DEPO I суц. депо (I ракъун рекъе-ра вагонар, паровозар акъваздай, рас хыйидай дарамат; 2 цIаяр хкадардай автомобилар, машинара хуьдай чка; 3 гьамбархана).

DEPORTASIYA суц. депортация (уьлкведай акъудна ракъурун, суьргуьн авун).

DEPOZIT суц. депозит (са тайин шартIаралди къахчудай ихтияр аваз хуьн патал банкдиз, кредитдин кар-ханайриз вуганвай пул ва я къиметлу кагъзар).

DEPRESSIYA суц. депрессия (I кризисдилай гуьгъуьниз уьлкве-дин майишат вилик тефиз акъвазун; 2 мед. гуьгъуьлар агъуз аватун, къатIун-нин, акъулдин къуват агъуз аватун).

DEPUTAT I суц. депутат; II прил. депутатдин.

DEPUTATLIQ суц. депутатвал.

DERMATOLOQ суц. мед. дерма-толог (хамунин азаррин пешекар).

DERMATOLOGİYA I суц. мед. дер-матология (медицинада хамунин азарар чирдай са хел); **müasir dermatologiya** алай девирдин дерматология; II прил. дерматологиядин.

DESANT I суц. десант (I гимийрин ва я самолётрин къумекдалди душ-мандин чилел къушунар авудун; 2 гъа

тегъерда авудай къушуунрин кIеретI); II прил. десантдин.

DESERT суц. десерт (хуьрекдин эхирдай гудай тIямлу шейэр).

DESPOT суц. тар. 1) деспот (вири ихтиярар вичин гъиле авай ва вичин кефиниз кIандайвал гужалди кар ийидай пачагьлугъдин кыл, пачагъ); 2) куьч. залум, зулумкар.

DESPOTCASINA нареч. деспот-вилелди.

DESPOTİZM суц. деспотизм, зу-лум, зулумкарвал.

DESPOTLUQ суц. деспотвал.

DEŞİKİ суц. 1) тIекв, тIеквен; хъит-къер, фер; **kiçik deşik** гъвечIи тIеквен; 2) тIеквен (пекинай, шешелдай); 3) шалвардин дуьгмеяр твадай къацI; II прил. тIеквендин.

DEŞMƏ суц. **DEŞMƏK** глагол-дикай.

DEŞMƏK глаг. 1) тIеквен акъудун; **mərmî tankın zirehini deşdi** тупунин гуьлледи танкунин гьулдандай текIвен акъудна; 2) буравдалди тIеквен акъу-дун; 3) эгъуьнун, тIеквен авун; 4) су-хун, сухна тIеквен акъудун.

DETAL суц. 1) деталь (машиндин куьлуь са пай, куьлуь затI); 2) куьлуь-шуьлуь.

DETEKTOR суц. детектор (радио-дин ленеяр ванциз элкъуьрдай прибор); **diod detektoru** диоддин детектор; II прил. детектордин; **detektor lampası** детектордин лампа.

DEVALVASIYA суц. девальвация (чарчин пуларин курс абурун шей маса къачудай къуват гзаф агъуз аватайла, гьукуматди къиле тухудай пуларин ре-форма).

DEVİZ суц. девиз (I асул, дибдин идея, фикир, мурад кхъенвай са цIар;

2 чинебан конкурса авторди вичин тIварунин эвезда проектдал кхьидай гаф).

DEVRIŁMƏ суц. **DEVRIŁMƏK** глаголдикай.

DEVRIŁMƏK глаг. алудна гадар хьун (мес. гьукумат, пачагь).

DEYƏ I деенр. лугьуз, лагьана; **hazırq deyə...**, гьазур я лугьуз...; **yox deyib qarıdan çıxdı** ваь лагьана ракларай акьатна; II союз патал, патахьай; **itməsin deyə** квахь тавун патал.

DEYƏ-GÜLƏ нареч. лугьуз-хьуьрез.

DEYƏK I арал.г. лугьун чна, кьан чна, месела; **deyək, onlar gec gələcəklər** кьан чна, абур геж хкведа; II **ki kİusunıxə галаз санал; deyək ki, onların xəbəri yoxdur** лугьун хьи, абуруз хабар авач.

DEYƏSƏN арал. г. гьакI тир хьиз я; аквадай гьаларай; заз чидайвал; **deyəsən, yağış yağacaq** аквадай гьаларай, марф кьвада.

DEYİKLİ I прил. лишанар кутунвайди; II суц. лишанлуди.

DEYİKLİLİK суц. адахливал.

DEYİL инк. кIус. туш; **bunlar düz sözlər deyil** ибур дуьз гафар туш; **o, haqlı deyil** ам гьахьлу туш; **mən deyiləm, odur** зун туш, ам я; **yaxşı deyil** хьсан туш; **yaxın deyil** мукьвал туш; **dünya yaxşı insanlardan xali deyil** дуьньяда хьсан инсанар авачиз туш; **uşaq deyil ki, başa düşsün də** аял туш хьи, гьавурда акьурай ман.

DEYİLİŞ суц. рахунин саягь.

DEYİLMƏ суц. **DEYİLMƏK** глаголдикай.

DEYİLMƏK глаг. лугьун.

DEYİNGƏN I прил. наразивал квай, гьургьур ийидай, мурмур ийидай;

deyingən qarı мурмур ийидай кьари; **deyingən səslə** наразивал квай ванцелди; II суц. гьургьурар гвайди.

DEYİNGƏNLİK суц. гьургьурар авунал рикI хьун.

DEYİNMƏ суц. **DEYİNMƏK** глаголдикай.

DEYİNMƏK глаг. гьургьур авун (хьел кваз, нарази яз вич-вичив рахун).

DEYİŞMƏ суц. 1) гьуьжет, сад-садаз гаф лугьун; 2) ашукьрин арада жедай гьуьжетар.

DEYİŞMƏK глаг. мурмур авун; **öz-özünə deyinmək** мурмурар ийиз вич-вичив рахун, нарази яз вич-вичив рахун; гьуьжет авун, сад-садаз гаф лугьун; **uzun-uzadı deyişmək** яргьалди гьуьжет авун.

DEZERTİR суц. дезертир (1 дяведин кьуллугьдилай катайди ва я аскервиллиз эверайла чьуьнуьх хьайиди, кьыл кьакьуднавайди; 2 куьч. жемиятда вичин везифаяр бегьемаруникай кьыл кьакьудун).

DEZERTİRLİK суц. дезертирвал.

DEZİNFEKSIYA I суц. дезинфекция (махсус дарманралди зарарлу, азар галуькардай микробар терг авун патал кIвалериз, пекериз ва мсб. дарман ягьун).

DƏB суц. деб, адет, кьайда; **dəb salmaq** деб кутун; **dəbdən düşmək** дебдай аватун; **təzə dəb** цIийи деб; **yerli dəbdə toy etmək** чкадин адетдалди мехьер авун.

DƏBDƏBƏ суц. 1) гзаф гурлу, гурлувал, кьативал; 2) гьайбатлувал; **dəbdəbə ilə yola salmaq** гурлувилелди реке тун.

DƏBDƏBƏLİ I прил. 1) гзаф иер, гзаф гурлу, кьадардилай артух харжи галай, гзаф харжи галай; **dəbdəbəli toy**

гзаф гурлу мехъер; **dəbdəbəli ev** гзаф иер кІвал, гзаф харжи галай кІвал; 2) девлетлу; **dəbdəbəli saraylar** девлетлу имаратар.

DƏBƏRMƏK *глаг.* агъун, гъатун, гъерекат авун.

DƏBƏRTMƏK *глаг.* гъерекат ийиз тун.

DƏBİLQƏ *суц.* шлем, каска.

DƏCƏL I *суц.* женжел, шулугъчи; II *прил.* женжелвал квай.

DƏCƏLLİK *суц.* женжелвал; **də-cəllik etmək** женжелвал авун.

DƏDƏ *рах. суц.* буба (*адет яз аялри чтин бубадиз лугъудай гаф*); **dədə malı kimi bölmək** бубад мал хъиз паюн.

DƏDƏ-BABA I *суц.* ата-буба, улу буба; II *прил.* ата-бубайрин, улу бубайрин.

DƏF I *суц.* тафт; **dəf çalmaq** тафтунал ягъун.

DƏF II etmək *гафунихъ галаз санал*; 1) **dəf etmək** кьулухъ хъиягъун, кьулухъ гадар хъувун, кьулухъ элкьуър хъувун; 2) алудун; муьтІуьгъарун; **qorxunu dəf etmək** кичІ алудун; **hücumu dəf etmək** гъужум кьулухъ гадар хъувун.

DƏFETMƏ *суц.* кьулухъ хъиягъун, кьулухъ гадар хъувун, кьулухъ элкьуър хъувун.

DƏFƏ *нареч.* гъилера, сеферда; рекъемрихъ галаз санал; **birinci dəfə** сад лагъай гъилера; **üçüncü dəfə Əli danışdı** пуд лагъай гъилера Али рахана; **bir neçə dəfə** са шумуд сеферда; **üç dəfə dün-ya çempionu** пудра дуьньядин чемпион.

DƏFİNƏ *суц.* хазина.

DƏFN *суц.* тазият; **dəfn mərasimi** тазиятдин мярекат.

DƏFNETMƏ *суц.* кучудун, кучукун.

DƏFTƏR *суц.* дафтар; **dəftərdə**

yazmaq дафтардал кхъин; **dəftər vərəqi** дафтардин чар.

DƏFTƏRXANA *суц.* канцелярия.

DƏHLİZ I *суц.* дегълиз; II *прил.* дегълиздин.

DƏHRƏ *суц.* дегъре.

DƏHŞƏT *суц.* кичІ, кичІевал; бедбахтвал, бала.

DƏHŞƏTLİ *прил.* кичІе жедай, рикІ авуддай, руьгъ вегъедай; **dəhşətli hadisə** руьгъ вегъедай вакъиа; **dəhşətli çığırtı** кичІе жедай гъарай.

DƏQİQ I *прил.* дуьз, дуьм-дуьз; **dəqiq məlumatlar** дуьз малуматар; **onun faktları dəqiq idi** адан делилар дуьм-дуьзбур тир; II *нареч.* дуьз, лап дуьз, дуьм-дуьз.

DƏQİQƏ *суц.* декъикъа; **saat beşə on dəqiqə işləyib** сятдин вадаз цІуд декъикъа кІвалахнава.

DƏQİQLİK *суц.* дуьзвал, дуьм-дуьзвал; **hər bir işdə dəqiqlik yaxşıdır** гъар са карда дуьзвал хъсан я.

DƏLALƏT *суц.* субут, делил.

DƏLƏ I *суц.* зоол. цуцІул; II *прил.* цуцІулдин; **dələ dərisi** цуцІулдин хам.

DƏLƏDUZ *суц.* гъарамзада, амалдар.

DƏLƏDUZLUQ *суц.* гъарамзадавал.

DƏLİ *прил.* 1) дили; 2) рикІ алай; **kitab dəlisi** ктабдал рикІ алайди; 3) *куьч.* туьнт, муьтІуьгъариз тежер; **dəli Kür** муьтІуьгъариз тежер Куьр; 4) *фольк.* викІегъди; уьтквемди; жуьрэтлу кас; игит; **Koroğlunun dəliləri** Корогълудин игитар.

DƏLİCƏSİNƏ *нареч.* 1) дилиди хъиз; 2) акьулди кьатІун тийир кьван; **dəlicəsinə sevmək** акьулди кьатІун тийир кьван кІан хъун.

DƏLİXANA *суц.* 1) дилихана; 2) *куьч.* тамам къайдасузвал, акахъай, алаш-булаш, чІеря-пІеря.

DƏLİK I *суц.* 1) тѣкв, тѣквен; 2) хъиткѣер, фѣр; хъалхъам; 3) тѣквен, вил; 4) хъуькъуьм; **iyənənin dəliyi** рапунин хъуькъуьм; 5) экв аватзавай чка, экв аватзавай ара; 6) кѣуф, сив (*музыкадин алатрин; тупунин, тѣфенгдин*); 7) къанкъуш, къанкъуш чка (*металлдин винелай таквадай, къене авай биѣли хъалхъам, буш чка*); II *прил.* тѣквендин; хъалхъамдин, хъуькъуьмдин, къанкъушдин.

DƏLİQANLI *рах.* I *суц.* игит, зирек, къегъал, вилегъ кас; II *прил.* игитдин, зирекдин, къегъалдин, вилегъ касдин.

DƏLİQANLILIQ *суц.* игитвал, зиреквал, вилегъвал.

DƏLİL *суц.* делил, субут.

DƏLİLİK *суц.* диливал.

DƏLİLLİ *прил.* делил авай.

DƏLİLSİZ *прил.* делил авачир.

DƏLİSOV *прил.* хкуькъдай, къиле гар авай, дили, пехъи.

DƏLİSOVLUQ *суц.* диливал, пехъивал.

DƏLLAL *суц.* даллал, арачи.

DƏLLƏK I *суц.* деллек; II *прил.* деллекдин.

DƏLLƏKXANA *суц.* деллекхана.

DƏLLƏKLİK *суц.* 1) деллеквал; 2) *куьч.* гужалди кичѣрар гана къачун; ришветбазвал.

DƏLMƏ *суц.* **DƏLMƏK** *глаголди*кай.

DƏLMƏK *глагол.* эгъуьнун, эгъуьнна легъв авун, тѣквен авун.

DƏM I *суц.* 1) цѣун ял, газдин ял, чѣухадин ял; 2) зегъем (*гзаф чимивал*).

DƏM II *суц.* дем (*чайдин*); II *прил.* демдин.

DƏM III *суц.* дем (*ашдин*).

DƏM IV *суц. рах.* вахт, чѣав, легъзе (*лап са куьруь вахт*); **bu dəm** и чѣавуз.

DƏM V *tutmaq* *гафунихъ галаз санал*; 1) **balabanda dəm tutmaq** балабандал зил къун; 2) ялтахвал авун, тумухъанвал авун, масадан гафарал къул чѣугун.

DƏM-DƏSGAN *суц.* шадвилин мярекат.

DƏMİR I *суц.* 1) ракъ; **isti dəmir** чими ракъ; 2) ракъукай авунвай затлар; 3) *мед.* дарман (*вичихъ ракъ квай пре-парат*); II *прил.* ракъун; **dəmiryolu** ракъун рехъ; 4) *куьч.* кѣви; мягкъем; дурумлу; 5) гужлу; 6) вичи лагъайдал кѣви.

DƏMİRÇİ *суц.* чатун устлар, чатухъан.

DƏMİRÇİXANA *суц.* чад.

DƏMİRÇİLİK *суц.* чатухъанвал.

DƏMİRLİ *прил.* ракъ квай.

DƏMİR YOLÇU *суц.* ракъун рехъин кѣвалахдар.

DƏMİR YOLU *суц.* ракъун рехъ.

DƏMLƏMƏ *суц.* **DƏMLƏMƏK** *глаголди*кай.

DƏMLƏMƏK *глагол.* демда тун (*чай*).

DƏMROV I *суц. мед.* цѣарнах (*хамунал жѣдай карар, гачалрин са жуьре*).

DƏMYƏ *суц.* яд тагудай; цик квачир.

DƏN I I *суц.* 1) твар; **buğda dəni** къуьлуьн твар; 2) къушарин ем; II *прил.* тварцин.

DƏN II... *бязи муракаб гафарин сад лагъай най*; **dəntəmişləyən** техил михъдай машин; **dənqurudan** техил къурурдай машин.

DƏN III **düşmək** *глаголди*хъ галаз санал; **dən düşmək**: 1) рехи хъун (*чларар*); **onun saçlarına dən düşüb** адан къил рехи хъанва; 2) къѣри хъун, тѣмил хъун.

DƏN-DƏN *прил.* твар-твар, твар-твар хъайи.

DƏNƏ *суц.* 1) твар; **buğda dənələri** къуьлуьн тварар; **arpa dənələri** мухан тIварар; **düyü dənələri** дуьгуьдин тварар; **xaşxaş dənəsi** хвешхвешдин твар; 2) бицIи твар; 3) са шей, са затI; **iki dənə kitab** кьве ктаб, **bir dənə dəftər** са дафтар.

DƏNƏ-DƏNƏ *прил.* са-сад; **onları dənə-dənə saymışam** абур за са-сад гьисабна.

DƏNƏVƏR *прил.* хар-хар, хар-хар хьайи.

DƏNİZ *суц.* 1) гьуьл; **açıq dəniz** ахьа гьуьл; **daxili dənizlər** кьенепатан гьуьлер; **şimal dənizləri** кеферпатан гьуьлер; **Xəzər dənizi** Каспи гьуьл; **Baltik dənizi** Балтик гьуьл; **dənizin dib-i** гьуьлуьн кIан; 2) *куьч.* гзафни-гзаф, гьуьл ацIай кьван; **insan dənizi** инсанрин гьуьл; **gül dənizi** цуькверин гьуьл.

DƏNİZÇİ *суц.* гьуьлерал алайди.

DƏNİZÇİLİK *суц.* гьуьлерал хьун.

DƏNLƏMƏ *суц.* **DƏNLƏMƏK** *глаголдикай.*

DƏNLƏMƏK *глаго.* 1) тIуьн, кIуф ягьун; **toyuqlar darını dənledi** верчери цуькI тIуьна; 2) кIватIун; 3) *куьч.* арадай акьудун (*яна кьена*).

DƏRBƏDƏR *глаго.* I *суц.* *куьгь.* ина-ана гьатнавайди, кIвал-югь авачиз гьатнавайди; II *прил.* кIвал авачир, кIвал-югь авачир.

DƏRC *суц.* **etmək, edilmək** *гафарихъ галаз санал;* 1) **dərc etmək** чап авун; **məqalə dərc etmək** макьала чап авун; 2) **dərc edilmək** чап хьун.

DƏRD *суц.* 1) дерт, гьам, хажалат; **ağır dərd** залан дерт; **böyük dərd** чIехи дерт; **tükənməz dərd** куьтягь тежер дерт; **xalqın dərdi** халкьдин дерт; **özgə dərdi** масадан дерт; 2) *рах.* азар; тIал; нахушвал; **dərdinə dərman tapmaq**

азардиз чара авун; **dərdin davası** дердинин дарман; **hər dərdin öz davası** гьар азардин вичин чара; **dərdini unutməq** дерт рикIелай алудун, тIал рикIелай алудун; **ürəyi dərdlə doludur** рикI дердерив ацIанва; **dərdini yüngülləşdirmək** дерт кьезиларун; 3) кьайгьуяр; алахьунар; заланвал, четинвал; рикIин кьалабулух; **mənim öz dərdim o qədərdir ki...** захь жуван акьван кьайгьуяр ава хьи...

DƏRD-BƏLA *суц.* дерт.

DƏRD-QƏM *суц.* килиг; **DƏRD-BƏLA.**

DƏRDLƏŞMƏ *суц.* **DƏRDLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

DƏRDLƏŞMƏK *глаго.* дерт ахьаюн.

DƏRDLİ *прил.* дертлу.

DƏRDLİ-DƏRDLİ *прил.* дертлу-дертлу, дертлуз.

DƏRDLİLİK *суц.* дертлувал.

DƏRƏ I *суц.* дере, дугун; **dərəyə getmək** дередиз фин; **dərəyə düşmək** дередиз аватун; **dərədən getmək** дередай тIуз фин; II *прил.* дередин, дугунин; **dərə gölü** дугунин вир; **ağa deyir sür dərəyə - sür!** иесиди лугьузвайвал ая!

DƏRƏCƏ I *суц.* 1) дережа (*ninləp алуьмдай*); **180 dərəcə** 180 дережа; 2) дережа (*термометрдин, барометрдин шкаладал кьалурнавай*); 3) дережа (*спиртдин туьнтвал кьалурзавай*); 4) дережа (*чирвилин*); **alimlik dərəcəsi** алимвилин дережа; **yüksək dərəcəli** акьалтIай дережадин; 5) дережа; **birinci dərəcəli mütəxəssis** сад лагьай дережадин пешекар; 6) дережа (*спортда*).

DƏRƏ-TƏPƏ *прил.* дере-тепе, кIунтIар авай.

DƏRHAL *нареч.* гьасятда, тадиз,

тадидаказ, геж тавуна; **dərhal xəbər vermək** гьасятда хабар гун; **dərhal tanıdı** гьасятда чир хьана; **dərhal getdilər** тадиз фена.

DƏRİ I *суц.* 1) хам, ли, тумаж; **yum-şaq dəri** хьуьтуьл хам; **qalın dəri** яцІу хам; **dəri çamadan** тумаждин чамадан; 2) хам, хьицикь; **ayı dərisi** севрен хам, **qoyun dərisi** хипен хьицикь; II *прил.* хамунин, лидин, тумаждин, хьицикьдин.

DƏRİLMƏ *суц.* **DƏRİLMƏK** *гла-*
голдикай.

DƏRİLMƏK *глаг.* 1) атІун (*майваяр, цуьквер ва мсб.*); 2) кІватІун (*майваяр, цуьквер ва мсб.*); **ağacdaki meyvələr dərilib** тарал алай майваяр атІанва.

DƏRİN I *прил.* 1) дерин; **dərin göl** дерин вир; **dərin quyu** дерин кьуй; **dərin şum** дерин цан; 2) *куьч.* бине авай, зурба, бегьем, чІехи, гужлу; **dərin bilik** зурба чирвал; **dərin fikirlər** бине авай фикирар; **dərin məhəbbət** чІехи муьгьуьббат; II *нареч.* 1) дериндай; 2) *куьч.* рикІивай, кІевиз; **dərin qazmaq** дериндай эгьуьнун; III *предик.* **bura dərindir** инаг дерин я.

DƏRİNDƏN *нареч.* дериндай; **də-rindən nəfəs almaq** дериндай нефес кьачун; **də-rindən öyrənmək** дериндай чирун; **də-rindən dərk etmək** дериндай кьатІун.

DƏRİNLİK I *суц.* деринвал; **ça-yın dərinliyi** вацІун деринвал; **qu-yunun dərinliyi** кьуйдин деринвал; **şunun dərinliyi** цанин деринвал; 2) генгвал; **oceanın dərinlikləri** океандин генгвилер; 3) *куьч.* лугьуз тежедай кьван фад алатай вахтар; **əsrlərin dərinlikləri** виш йисарин лугьуз тежедай кьван фад алатай вахтар;

4) *куьч.* сергьятдивай яргьа чкаяр; 5) мана квайвилин, метлеб квайвилин дережа; **fikrin dərinliyi** фикирдин метлеблувал; II *прил.* деринвилин.

DƏRK: **etmək, edilmək, olunmaq** *гафарихъ галаз санал;* 1) **dərk etmək** чир хьун, чирун; **təbiəti dərk etmək** Тебиат чир хьун; **nöqşanlarını dərk etmək** гьалатІар чир хьун; 2) кьатІун, тамамдиз кьиле гьатун, гьавурда гьатун; **sözün mənasını dərk etmək** гафунин мана кьатІун; 3) **dərk edilmək, dərk olunmaq** чир хьун; **dərk edildi** чир хьана.

DƏRKƏNAR *суц.* чІехида чарчин винел кхьидай кьейд.

DƏRMAN I *суц.* 1) дарман; **başağrısı dərmanı** кьилин тІалдин дарман; **yuxu dərmanı** ахварин дарман; 2) дердер, четинвилер рикІелай алудиз куьмек гудай такьат; **iş dərdləri unutməğin ən yaxşı dərmanıdır** кІвалах дердер рикІелай алудунин виридалайни хьсан такьат я; II *прил.* дармандин.

DƏRMƏK *глаг.* 1) атІун; **gül dər-mək** цуьк атІун; **alma dər-mək** ич атІун; 2) кІватІун; **üzüm dər-mək** ципицІар кІватІун; 3) *диал.* фитфинун, кукІвар хьайи чка рас хьувун.

DƏRNƏK I *суц.* кІватІал; **ədəbiyyat dər-nəyi** эдебиятдин кІватІал; II *прил.* кІватІалдин.

DƏRRAKƏ *суц.* акьул, фикир, фа-гьум.

DƏRRAKƏLİ *прил.* акьулу, фа-гьумлу; **dərrakəli oğlan** акьулу гада.

DƏRRAKƏLİLİK *суц.* акьуллувал, фагьумлувал.

DƏRS I *суц.* тарс; **maraqlı dərs** марагьлу тарс; **Azərbaycan dili dər-si** азербайжан чІалан тарс; **ləzgi dili dər-si** лезги чІалан тарс; II *прил.* тарсунин.

DƏRSLİK *суц.* тарсунин ктаб.

DƏRVIŞ *суц.* девриш.

DƏRYA *суц.* 1) гьуъл; **gül dəryası** цуькверин гьуъл; **eşq dəryası** муьгьуьб-батдин гьуъл, ашкьидин гьуъл; 2) гзафни-гзаф, гьуъл ацІай кьван.

DƏRYAÇA *суц.* вир.

DƏRYAZ *суц.* дергес; **dəryaz sapı** дергесдин тум.

DƏRZ *суц.* цуьл (*техилдин*).

DƏRZBAĞLAYAN *суц.* цуьлер кутундай машин.

DƏRZİ *суц.* пекер цвадайди, дерзи; **kişi dərzisi** ксарин пекер цвадайди; **qadın dərzisi** дишегьлийрин пекер цвадайди.

DƏRZİXANA *суц.* пекер цвадай кархана.

DƏRZİLİK *суц.* дерзивал.

DƏSGAH *суц.* 1) гурлу мярекат; 2) иервал, гурвал, девлет, девлетлувал; 3) кІватІал; **çay dəsgahı** чайдин кьапарин кІватІал; **musiqi dəsgahı** музыкадин алатрин кІватІал.

DƏSMAL *суц.* 1) дасмал; **qab dəsmalı** кьапар михьдай дасмал; **əl-üz dəsmalı** чин михьдай дасмал; 2) ягьлук; **cib dəsmalı** жибиндин ягьлук.

DƏSTƏ I *суц.* 1) десте, галгам; **bir dəstə açar** са десте куьлегар, са галгам куьлегар; 2) шеле; **odun dəstəsi** кІарасрин шеле; 3) кІунч; **gül dəstəsi** цуькверин кІунчІ; **soğan dəstəsi** хивецІрин кІунчІ; 4) хара, тай; **bir dəstə məktub** са хара чарар.

DƏSTƏ II *суц.*) группа; **kiçik dəstə** гьвечи группа; 2) кІеретІ; **desant dəstəsi** десантдин кІеретІ; 3) жерге; **zabitlər dəstəsi** офицеррин жерге; *II прил.* группадин, кІеретІдин, жергедин.

DƏSTƏ-DƏSTƏ *нареч.* кІеретІ-кІеретІ.

DƏSTƏK I *суц.* тум; **bıçağın dəstəyi** чукІулдин тум; **belin dəstəyi** перцин тум.

DƏSTƏK II *суц.* куьмек, даях; **mənəvi dəstək** рикІин даях.

DƏSTGİR *суц.* куьгь. 1) куьмекдай кас, арха, архавал ийизвайди; 2) есир.

DƏST-XƏTT *суц.* 1) хатІ; 2) автограф; 3) куьгь. Келиз-кхьиз чирвал.

DƏSTİ *суц.* куьгь. хьенчІин кутар.

DƏVƏ I *суц.* деве; **dəvə karvanı** деведин карван; **dəvə güvəni** деведин мандав; **dəvə yunu** деведин йис; **dəvə kimi kinli** кьясас вахчудай, рикІе кин хуьдай; *II прил.* деведин.

DƏVƏÇİ *суц.* 1) деве гьалзавайди; 2) деве хуьзвайди.

DƏVƏÇİLİK *суц.* девечивал.

DƏVƏDABANI *суц.* бот. ламра япар (*хьчарин са жуьре*).

DƏVƏT *суц.* эверун, эверунин чар.

DƏVƏTNAMƏ *суц.* 1) эверун, теклиф авун; 2) эверзавай кагъаз, теклифдин чар.

DƏYANƏT *суц.* кІевивал, мягькемвал, дурум, дурумлувал; **dəyanət göstərmək** дурум (*дурумлувал*) кьалурун.

DƏYƏ I *суц.* кума, чардах, алачух; **dəyə tikmək** чардах (*алачух*) эцигун; *II прил.* кумадин, чардахдин, алачухдин.

DƏYƏNƏK I *суц.* 1) лаш; **zoğal dəyənəyi** чумалд тарцин лаш; 2) вагьрам, пая; **polis dəyənəyi** полициядин вагьрам; **rezin dəyənək** резиндин пая; *II прил.* лашунин, вагьрамдин, паядин; **dəyənəyin iki başı var** лашунихь кьве кьил ава.

DƏYƏR I *суц.* 1) кьимет, мас; **əmlakın dəyəri** эменнидин мас; **kitabın dəyəri** ктабдин кьимет; 2) куьч. кьиметлувал; **elmi əsərin**

dəyəri илимдин кIвалахдин кьиметлувал; II *прил.* кьиметдин, масдин; кьиметлувилин.

DƏYƏR *суц.* мас, кьимет.

DƏYƏR-DƏYMƏZ *нареч.* гьавайда, гьакI, лап ужуз.

DƏYƏRLİLİK *суц.* кьиметлувал.

DƏYƏRSİZ *прил.* мас авачир, кьиметсуз.

DƏYƏRSİZLİK *суц.* мас авачирвал, кьиметсузвал.

DƏYİRMAN *суц.* регъв; **su dəyirmanı** цин регъвер; **külək dəyirmanı** гарун регъвер; **özgə dəyirmanına su tökmək** са нин ятIани регъверихъ яд агалдарун (*са нин ятIани гафуниз, кардиз кьуват гун*).

DƏYİRMANÇI *суц.* регъуьхбан; **üstümüzü unlu görüb adımızı dəyirmançı çağırmanın** пекерал гьуьр алаз акуна чаз регъуьхбан лугьумир (*инсандиз пекериз килигна кьимет гумир*).

DƏYİRMİ *прил.* элкъвей.

DƏYİŞDİRMƏ *суц.* **DƏYİŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

DƏYİŞDİRMƏK *глаго.* 1) дегишарун; **köynəyini dəyişdirmək** перем дегишарун; **evini dəyişdirmək** кIвал дегишарун; 2) эвез авун; **oyunçunu dəyişdirmək** кьугъвадайди эвез авун.

DƏYİŞDİRTMƏK *глаго.* дегишариз мажбур авун.

DƏYİŞİK *прил.* 1) акадрай; акадарнавай; 2) акахъай; 3) тай тушир, жуьт тушир; **dəyişik ayaqqabılar** тай тушир кIвачин кьапар; 4) ягьалмиш хъана са масадай кьун.

DƏYİŞİKLİK *суц.* 1) дегиш хьун, дегишвал; **böyük dəyişikliklər** чIехи дегишвилер; **vacib dəyişikliklər** кар алай дегишвилер; 2) дибдай дегиш

хьун, цIийикIа туькIуьр хьун, реформа.

DƏYİŞMƏ *суц.* 1) дегишун; 2) дегиш хьун.

DƏYİŞMƏK *суц.* *килиг:* **DƏYİŞDİRMƏK.**

DƏYMƏDÜŞƏR *прил.* кефидик фад хкIадай, хьел мукъвал алай.

DƏYMƏK *глаго.* 1) кягъун, галуькун, галуьбарун; 2) аватун; 3) чурун, хьун; 4) кьил чIугун, пагав фин.

DƏYMIŞ *прил.* чрай, хъайи, дигмиш хъайи; **dəymiş gilas** дигмиш хьанвай пIини.

DƏYYUS *суц.* папахъ ашна авай гьуьл.

DƏZGAN *суц.* станок.

DIRMAŞMA *суц.* **DIRMAŞMAQ** *глаголдикай.*

DIRMAŞMAQ *глаго.* акъахун, виниз экъечIун, хкаж хьун (*четиндаказ, са гужалди*); **dağa dirmaşmaq** дагъдал акъахун, дагъдиз хкаж хьун, дагъдин кьилел экъечIун.

DIRMIQ I *прил.* 1) цуьруьгьуьл; 2) гъар; **at dirmiqi** балкIандин гъар; **traktor dirmiqi** трактордин гъар; II *прил.* цуьруьгьуьлдин, гъарцин.

DIRMIQLAMAQ *глаго.* гъар гун.

DIRNAQ I *суц.* 1) кек; **dırnaq tutmaq** кикер атIун; **dırnaq saxlamaq** кикер хуьн; 2) кьармах(ар) (*кьушарин, гьайванрин*); **iti dırnaqlar** хци кьармахар; 3) кек (*малдин*); 4) кавычка («...»); II *прил.* кикен; **dırnaq yeri** кикен чка; **ətlə dırnağın arasına girmək** мукъвакьилийрин крарик акахьун.

DİABET *мед.* I *суц.* диабет; II *прил.* диабетдин.

DİABETLİ *прил.* ивидик кьадардилай артух шекер квай.

DİAFİLM *суц.* диафильм.

DİAFRAQMA I *суц.* диафрагма

(1 анат. хурун бушлух руфунин бушлух-дивай чара ийидай кьелечI ва гьаркьуб перде; 2 физ. оптикадин приборрин объективда твадай элкъвей тIеквен авай, экв акъат тийир пластинка); II прил. диафрагмадин.

DIAQNOST суц. диагност (диагноз эцигдай духтур).

DIAQNOSTİKA I суц. мед. диагностика (диагноздин методрин гьакъиндай илим, медицинадин са хел); II прил. диагностикадин.

DIAQNOZ суц. мед. диагноз (духтурди азарлудаз килигна адан азар тайинарун).

DIAQONAL суц. мат. диагональ.

DIAQRAM суц. диаграмма (жубь-реба-жубьре шейэрин, крарин чIехигъвечIивал кьалурдай цIарарин шикил).

DIALEKT лингв. I суц. нугъат; **Quba dialekti** къуба нугъат; II прил. диалектдин.

DIALEKTİKA диалектика (1 тIебиатдин, инсанрин жемиятдин ва фикирдин гьерекатдин ва вилик финин – виридан умуми кьанунрин гьакъиндай илим; 2 гьахътин гьерекатдин ва вилик финин даиман процесс; 3 гьубъжетдин, бягъс авунин кьене логикадин делилар гъиз алакьун).

DIALEKTİZM суц. лингв. диалектизм (эдебиятдин чIала са чкадин нугъатдай кьачур гаф).

DIALEKTOLOGİYA суц. диалектология (чIалан илимда нугъатар чируниз талукъ тир пай).

DIALEKTOLOQ суц. диалектолог (чIалан нугъатар тунIалай ийидай пешекар).

DİALİZ суц. диализ.

DİALOQ I суц. диалог (къвед ва я са шумуд касдин арада рахун,

эдебиятдин эсерра къвед ва я са шумуд касдин рахунрикай ибарат тир пай); II прил. диалогдин.

DİAMETR суц. мат. диаметр (элкъвей цIарцIин юкьвай фена ам къве патахъ барабар пайзавай дуъз цIар).

DİAPOZON суц. 1) муз. диапазон (садан ванци ва я музыкадин алатди лап агъуздай вини дережадиз къван акъуддай ванерин вири къадар); 2) куъч. садан чирвилерин, тежрибадин, марагъдин ва ихътин мсб. къадар, дережа.

DİASPORA суц. диаспора.

DİATEZ I суц. мед. диатез (асулдай организмдик квай сеbeb, мес. азарлу хьуниз); II прил. диатездин.

DİB I суц. 1) кIан; **gölün dibi** вирин кIан; **çaуın dibi** вацIун кIан; 2) кIан (къапарин); **qazanın dibi** къажгъандин кIан; 3) диб; **sözün dibi (kökü)** гафунин диб; 4) пун; **ağacın dibi** таран пун; 5) амукъаяр, кIанер; **xörəyin dibi** хуьрекдин амукъаяр; 6) лап кьене авай пай; **həyətin dibində** гьаятдин лап кьене; II прил. кIанин.

DİBÇƏK I суц. гетIе (цубьквер цун патал); II прил. гетIедин.

DİDAKTİKA суц. дидактика (педагогикадин тарс гунин умуми методрикай рахадай хел).

DİDAKTİV прил. дидактив.

DİDAR куъгъ. суц. 1) чин; 2) гуьруьш.

DİDMƏ суц. **DİDMƏK** глаголдикай.

DİDMƏK глаг. 1) чухун; **toyğun tükünü didmək** верч чухун; 2) гатана михьун; **pambığı didmək** памбаг гатана михьун; 3) кек ягъун; **yunu didmək** сариз кек ягъун (тIвал ягъун); 4) куъч. гьелекун; **onu şübhələr didir** ам шаклувилери гьелекзава.

DİGƏR прил. маса, гьейри.

DİK *прил.* 1) тик; **dik qaya** тик къая; 2) хуш, тик, гуъне; **dik yoxuş** тик гуъне; 3) къакъан; **dik alın** къакъан пел; 4) кІвенкІ алай; **dik zirvə** кІвенкІ алай кукІуш; 5) тик акъвазнавай, тикдиз акъвазнавай.

DİKBAŞ *I прил.* 1) векъи, терс, чІалаз килиг тийир; 2) вичелай рази, такабурвал гвай, гзаф лавгъа; *II нареч.* терсдаказ, векъивилелди, векъидаказ, векъиз.

DİKBAŞCASINA *нареч.* терсвилелди, терсдаказ, терсдиз.

DİKBAŞLIQ *сущ.* векъивал, терсвал, такабурлувал, лавгъавал.

DİKSİNМӘ *сущ.* **DİKSİNМӘК** *глаголдикай.*

DİKSİNМӘК *глагол.* кичІе хъун, кухунун; **dovşan diksindi** къуърез кичІе хъана; **at diksindi** балкІан кухунна.

DİKSİYA *сущ.* дикция (*гафар ва гъижаяр лугъунин хъсандиз гъавурда гъатдай ачухвал*).

DİKTATOR *I сущ.* диктатор (*гъукумат идара авунин къене сергъят алачир агъавал ийидай, вири ихтиярар къилди вичин гъиле авай кас*); *II прил.* диктатордин.

DİKTATORLUQ *сущ.* диктаторвал.

DİKTATURA *сущ.* диктатура (*агъавал ийизвай, гъукум гъиле авай синифдин къуватдал бинелу тир гъукуматдин идара авунин къайда*).

DİKTƏ *сущ.* лугъуз кхъиз тун.

DİKTOFON *I сущ.* диктофон (*рахазвай гафар кхъидай прибор*); *II прил.* диктофондин.

DİKTOR *сущ.* диктор (*радиодай гудай хабарар микрофондин вилик кІелдай кас*).

DİKTORLUQ *сущ.* дикторвал.

DİQQƏT *сущ.* 1) дикъет; 2) къайгъударвал.

DİQQƏTƏLAYİQ *прил.* фикир гуник квай, фикир гуниз лайих тир; хъсан; лишанлу.

DİQQƏTLƏ *нареч.* дикъетлувилелди, дикъетлудаказ.

DİQQƏTLİ *прил.* дикъетлу.

DİL *I сущ.* 1) мез (*инсанрин ва гъайванрин орган*); **insanın dili** инсандин мез; **inəyin dili** калин мез; 2) чІал; **ana dili** дидед чІал; **milli dil** милли чІал; **qədim dillər** дегъ чІалар; **dil öyrənmək** чІал чирун; **ədəbi dil** эдебиятдин чІал, кхъинрин чІал; **danişiq dili** рахунин чІал; 3) есир; **dil tutmaq** есирда къун; 4) гиг; 5) мез (*чІагъандин, пианинодин, компьютердин*); *II прил.* мецин; чІалан.

DİLAVƏR *прил.* дилавар.

DİLAVƏRCƏSİNƏ *нареч.* дилаварвилелди, дилавардаказ, дилавардиз.

DİLBƏR *сущ.* дилбер, тават, иер дишегъли.

DİLÇİ *сущ.* чІалан алим, лингвист.

DİLÇİLİK *I сущ.* чІалан илим (*чІалар, абурун къурулуш ва мсб. ахтармишдай илим*), лингвистика; *II прил.* чІалан илимдин, лингвистикадин; **dilçilik fənləri** чІалан илимдин тарсар.

DİLDƏN-DİLƏ *нареч.* мецерай-мецериз.

DİLEMMА *сущ.* дилемма (*сад-садаз акси тир, мумкин тир къве къарардикай ва я къве нетижадикай сад къабулунин мажбурвал, чарасузвал*).

DİLETANT *сущ.* дилетант (*хсуси кІелун ва бегъем чирвал авачиз илимдал, харусенятдал машгъул тир кас*).

DİLETANTİZM *сущ.* дилетантизм (*хсуси кІелун ва бегъем чирвал авачиз илимдал, харусенятдал машгъул хъун*).

DİLETANTLIQ *сущ.* дилетантвал.

DİLƏK *сущ.* мурад, эрзиман; кІани

кар, кІани затІ; кІан хьун; **onun diləyi** адан мурад, адан эрзиман.

DİLƏMƏ *суц.* **DİLƏMƏK** *гла-голдикай.*

DİLƏMƏK *глаг.* кІан хьун, тІалабун; **müvəffəqiyyət (uğur) diləmək** агалкъун тІалабун; **kömək diləmək** куьмек кІан хьун.

DİLƏNÇİ *суц.* 1) къекъвераг; 2) акьал-тІай кесиб.

DİLƏNÇİLİK *суц.* 1) къекъвераг-вал; 2) кесибвал.

DİLƏNMƏ *суц.* **DİLƏNMƏK** *гла-голдикай.*

DİLƏNMƏK *глаг.* 1) къекъвераг-вал авун; 2) тІалабун.

DİLXOR *прил.* экІя хьанвай, рикІ чІулав хьанвай, рикІе дерт авай, рикІ ханвай, дертлу; гьамлу, гьамлу хьанвай.

DİLXORLUQ *глаг.* экІя хьун, дил-хорвал, рикІ чІулав хьун, рикІе дерт хьун, рикІ хун, дертлу, гьамлу, пашман хьун.

DİLİM *І суц.* 1) чІук (*фан, халидин ва мсб*); **bir dilim qarpız** са чІук хьуь-тІуьн хали; 2) силих; **sarımsaq dilimi** серкин силих; 3) кІус; *II прил.* чІу-кунин; силихдин, кІусунин.

DİLİMLƏMƏK *глаг.* чукІар атІун.

DİLLƏNMƏ *суц.* **DİLLƏNMƏK** *глаголдикай.*

DİLLƏNMƏK *глаг.* рахун.

DİLLƏŞMƏ *суц.* **DİLLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

DİLLƏŞMƏK *глаг.* кукІун, рахунар хьун, гаф-гафунал фин.

DİLMANC *суц.* дилмаж, тар-жумачи.

DİMDİK *І нареч.* *рах.* хак хьиз, кІинтІ хьиз, тикдиз; экъис хьана; хкис хьана.

DİMDİK *II суц.* кІуф (*къушран*); **qartal dimdiyi** лекърен кІуф; **dimdik-ləmək** кІуф ягъун.

DİMDİKLƏMƏ *суц.* **DİMDİKLƏMƏK** *глаголдикай.*

DİMDİKLƏMƏK *глаг.* кІуф ягъун.

DİN *суц.* дин; **İslam dini** Исламдин дин; **dinə inanmaq** диндин чІалахъ хьун.

DİNAMİK *прил.* динамикадин те-гъерда, динамикадин жигъетдай; **dinamik inkişaf** динамикадин жигъетдай вилик фин.

DİNAMİK *суц.* динамик, радио.

DİNAMİKA *суц.* 1) динамика (*механизмдин затІар чтиз кар ийизвай къуватрилай аслу яз юзунин къанунар чирдай са хел*); 2) динамика (*са гьал, са кар ийизвай къуватрин эсердикди вилик финин, дегши хьунин ери*); 3) гъерекатдин, юзунрин булвал.

DİNAMİT *І суц.* динамит (*хьит-къинардай затІ*); *II прил.* динамитдин; **dinamit anbarı** динамитдин гьамбархана.

DİNAR *суц.* динар (*І араб уьлквей-ра куьгъне къизил пул; 2 куьгъне Югославиядин, алай девирда Иорданиядин, Тунисдин, Кувейтдин ва мсб. пул; 3 Иранда куьлуь пул*).

DİNAZAVR *суц.* гъарц.

DİNC *І прил.* 1) динж, секин, ван-сес авачир; **dinc adam** секин кас; **dinc əhali** динж агъалияр; 3) ислягъ; **dinc ölkələr** ислягъ уьлквейар; *II нареч.* динж-даказ, динждиз, секиндаказ, секиндиз, секинз; умунз; ислягдаказ, ислягъдиз.

DİNCƏLMƏ *суц.* ял ягъун.

DİNCƏLMƏK *глаг.* 1) ял ягъун, ял акъадарун, динжвал къачун; 2) секин хьун; **dincini almağa çalışdı** секин жез алахъна.

DİNCLİK *суц.* динжвал, секинвал;

xəstəyə dinclik lazımdır азарлудаз дингвал (*секинвал*) герек я.

DİNDAR I *прил.* диндар; II *суц.* динэгъли.

DİNDARLIQ *суц.* дин. диндарвал.

DİNDİRMƏK *глаг.* 1) рахурун; 2) силис авун.

DİNG *суц.* чІахар ийидай машин.

DİN-İMAN *суц.* дин. дин-иман.

DİNLƏMƏK *глаг.* яб гун, яб акалун; **mahnı dinləmək** манидихъ яб гун.

DİN MƏK *глаг.* рахун, чІалал атун; **nəhayət, o dindi** эхирни ам чІалал атана.

DİN MƏZ *прил.* кисай, рахан тийир, чуйкъни тийир.

DİN MƏZ LİK *глаг.* кисун, рахан тийин, чуйкъни тийин.

DİNSİZ *прил.* динсуз.

DİNSİZ LİK *суц.* динсузвал.

DİP DİRİ *прил.* дипдири.

DİPLOM *суц.* диплом.

DİPLOMAT *суц.* дипломат (*1 гьукуматдин чара уьлкведа векил; 2 куьч. амалдарвилелди крар тухудай кас*).

DİPLOMATİYA *суц.* дипломатия (*1 гьукуматри ва абурун векилри кьецепатан гьукуматрихъ галаз алакъайрин рекъай тухудай сиясатдин кар, методар ва формаяр; 2 куьч. амалдарвал*).

DİRÇƏLİŞ *суц.* килиг; **DİRÇƏLMƏK**.

DİRÇƏLMƏ *суц.* **DİRÇƏLMƏK** глаголдикай.

DİRÇƏLMƏK *глаг.* 1) чан акъалт хъувун, кІвачел акъалт хъувун; 2) куьч. цІийи хъхъун, виликан къуватдиз хтун; 3) куьч. виКегъвал акат хъувун, кІубанвал акат хъувун.

DİREKTİV *суц.* директива, тІалабун, эмир; II *прил.* директивадин.

DİREKTOR I *суц.* директор; **məktəb direktoru** мектебдин директор; II *прил.* директордин; **direktor fondu** директордин фонд.

DİRƏK *суц.* 1) дестек, гул; 2) шалман, тар; 3) даях, гъача; **evin dirəyi** кІвалин даях; 4) куьч. куьмек, арха.

DİRƏMƏ *суц.* **DİRƏMƏK** глаголдикай.

DİRƏMƏK *глаг.* акІурун; кутун; агалдарун; илисун; ягъун; **əlini çənəsinə dirəmək** гъил ченедик кутун; **ağaca dayaq dirəmək** тараз дестек ягъун.

DİRƏNMƏ *суц.* **DİRƏNMƏK** глаголдикай.

DİRƏNMƏK *глаг.* 1) акІурун, акІурна акъвазун, гъалтна акъвазун, атІумарун; **ayaqları ilə yerə dirənmək** кІвачер чиле акІурна акъвазун; 2) кІевиз акъвазун; 3) терсвал авун.

DİRİ *прил.* дири.

DİRİBAŞ *прил.* йигин; цицІи; дирибаш; кІубан.

DİRİBAŞLIQ *суц.* йигинвал; цицІивал; дирибашвал; кІубанвал.

DİRİJOR I *суц.* дирижёр (*оркестр ва я хор идара ийизвай кас*); **Niyazi bütün dünyada tanınan dirijor idi** Ниязи вири дуьньядиз сейли дирижёр тир; II *прил.* дирижёрдин; **dirijor çubuğu** дирижёрдин тІвал.

DİRİJORLUQ *суц.* дирижёрвал.

DİRİLMƏ *суц.* **DİRİLMƏK** глаголдикай.

DİRİLMƏK *суц.* дири хъун.

DİR RİK I *суц.* сал; II *прил.* салан; **dirrik işləri** салан кІвалахар.

DİR RİK Çİ *суц.* саларбан.

DİR RİK ÇİLİK *суц.* саларбанвал; **dirrikçiliklə məşğul olmaq** саларбанвал авун.

DİR SƏK I *суц.* кьуьнт; **dirşəklərini**

stolun üstünə qoymaq кьюнтер стол-диз ягъун; II *прил.* кьюнтуън.

DİSK *суц.* (1 *элкъвей чарх хътинди; спортда гьилелди яргъаз гадарун патал раснавай металлдин элкъвей кьул, чарх; 2 пулемётдин патронар авай чарх, регъ; 3 ракъинин ва вацран элкъвей чарх).*

DİSKOTEKA I *суц.* дискотека; II *прил.* дискотекадин.

DİSPANSER *суц.* диспансер (*азарлуяр сагъардай ва азаррин вилик пад къадай чка).*

DİSPUT *суц.* диспут (*илимдин темадал, месэладал гьуьжетдин рахунар); disput keçirmək* диспут тухун.

DİSSERTANT *суц.* диссертант (*диссертация хуьн патал гъазурзавай кас, диссертация кхъызвайди).*

DİSSERTASIYA *суц.* диссертация (*алимвилин дережа-тIвар къачун патал илимдин са месэла ахтармишина кхъей кIвалах); doktorluq dissertasiyası* докторвилин диссертация.

DİSTANSIYA I *суц.* 1) мензил; ара; **qısa distansiyaya qaçış** куьруь мензил-диз катун; 2) дистанция (*ракъун рекъин са къадар пай); II прил.* дистанциядин.

DİSTİLLƏ *суц.* дистилляция; **distillə etmək** дистилляция авун.

DİŞ *суц.* 1) сас; свах; **qabaq dişlər** вилик квай сарар; **ağıl dişi** акьул балугъвилин свах; **azı dişi** свах; 2) силих; **bir diş sarımsaq** са силих серг.

DİŞİ I *суц.* диши; **dişi buzov** дуьге; **dişi keçi** диши цегъ; II *прил.* дишидин.

DİŞLƏ I *суц.* дишле (*фургъундик, файтундик квай къве балкIандин арада жедай кларас); II прил.* дишледин.

DİŞLƏK *суц.* 1) клас; 2) клус (*садра клас яна недай); 3) класнавай чка.*

DİŞLƏMƏK *глаг.* класун, клас

ягIун; **it onun ayağını dişlədi** кици адан кIвач класна; **almanı dişləmək** ичиниз клас ягъун.

DİV *суц.* 1) дев, аждагъан; ◇ **div yuxusu** клевих ахвар; **div addımları** девдин камар; 2) *куьч.* гзаф зурба инсан, гзаф гужлу инсан.

DİVAN I I *суц.* диван (*кьилер галай ацукъдай ва къаткидай хьуьтуьл тахт); II прил.* дивандин.

DİVAN II *суц.* тар. суд.

DİVAN III *суц.* куьгъ. шиирдин кIватIал.

DİVANƏ I *прил.* 1) акьулсуз, дили, кьил-кьилел алачир; 2) ашукъ хъанвай, рикI ацукънавай; II *суц.* 1) акьулсузди, дилиди, кьил-кьилел алачирди; ашукъ хъанвай кас.

DİVANXANA *суц.* дуванхана.

DİVAR *суц.* цал; **qalın divar** гьяркъуь цал; **evin divarı** кIвалин цал; **uçulmuş divar** уьцIвенвай цал; **möhkəm divar** клевих цал.

DİVERSANT I *суц.* диверсант (*диверсиядин, зиян гунин крар ийидай агент); II прил.* диверсантдин.

DİVİDENT I *суц.* дивиденд (*са карханадин къазанжидикай иштиракчийрихъ гьардахъ авай акцийрин къадардиз килигна агакъдай пай); II прил.* дивиденддин.

DİVİZİYA *суц.* дивизия.

DİYAR *суц.* уьлкве.

DİZ *суц.* мет; **dizi üstə durmaq** метIерал ацукъун; ◇ **diz vurmaq** метIерал акъвазун; **diz çökmək** мет ягъун.

DİZEL I *суц.* дизель; II *прил.* дизелдин.

DİZİN-DİZİN: sürünmək гафунихъ галаз санал; **dizin-dizin sürünmək** метIерал къекъуьн.

DODAQ I *суц.* пIуз; **dodağını**

dişlēmək пӀузар кӀасун; **nazik dodaqlar** кьелечӀ пӀузарар; II *прил.* пӀузан, пӀузаррин; **dodağının altından söylēmək** пӀузаррин кӀаникай мурмурар авун.

DODAQALTI *нареч.* 1) пӀузаррин кӀаникай; **dodaqaltı deyinmək** мурмур авун; 2) ван акъат тийиз, ачух тушиз, хъсандиз гъавурда гъат тийиз; **dodaqaltı cavab vermək** гъавурда гъат тийидайвал жаваб гун; 3) секиндиз, яваш; 4) хъвер кваз; **dodaqaltı gülmək** пӀузаррикай хъуьруьн.

DOĞAN *суц.* хазвайди (*аял*).

DOĞMA *суц.* **DOĞMAQ** *гла-голдикай.*

DOĞMAQ *глаго.* 1) хун; **uşaq doğmaq** аял хун; 2) *куьч.* пайда хъун, арадал атун; **buradan yeni məsələ doğur** инай цӀийи месэла арадал къвезва; 3) акъун; **günəş doğdu** рагъ акъуна.

DOĞMALIQ *суц.* хайивал, мукъвавал.

DOĞRAMAQ *глаго.* 1) атӀун; 2) куьткъуьнун; 3) кукӀварун; **ağacı doğramaq** тар атӀун; **kələmi doğramaq** келем куьткъуьнун; **odun doğramaq** кӀарасар кукӀварун.

DOĞRATMAQ *глаго.* 1) атӀуз тун; 2) куьткъуьниз тун; 3) кукӀвариз тун.

DOĞRU *прил.* дугъри.

DOĞRUÇU *прил.* дугъриди.

DOĞRUDAN *арал.г.* дугъриданни.

DOĞRULTMA *суц.* **DOĞRULTMAQ** *глаголдикай.*

DOĞRULTMAQ *глаго.* гъахълу тирди кьалурун, дуьз тирди кьалурун.

DOĞRUSU *арал.г.* килиг: **DOĞRUDAN.**

DOĞULMA *суц.* **DOĞULMAQ** *глаголдикай.*

DOĞULMAQ *глаго.* 1) хун; 2) арадал атун.

DOĞUM I *суц.* 1) аял хун, аял кватун, хунухин кар; **yüngül doğum** регъятдиз аял хун; **ağır doğum** заланз аял хун; 2) хайи вахт; 3) аялар хунин кьадар; **doğum evi** аялар хадай кӀвал.

DOĞUŞ *суц.* хун (*аял*).

DOXSAN *числ.* кьудкъанни цӀуд (90); **doxsan ildən çox** кьудкъанни цӀуд йисалай гзаф; **onun yaşı doxsanı ötüb** адан яшар кьудкъанни цӀудалай алатнава.

DOK *суц.* док (*гимияр рас хъийи-дай чка*).

DOKTOR *суц.* 1) духтур; **uşaq doktoru** аялрин духтур; 2) доктор (*алим-виллин чӀехи дережадин тӀвар*); **filologiya elmləri doktoru** филологиядин илимрин доктор.

DOKTORANT *суц.* докторант (*докторвиллин дережа къачуз гъазур жезвай алим*).

DOKTRİNA *суц.* доктрина (*философиядин ва я сиясатдин са теория, къайда, система*).

DOQQAZ *суц.* варар.

DOQQUZ *числ.* кӀуьд (9); **üç dəfə üç doqquz edir** пудра пуд кӀуьд жеда.

DOQMATİZM *суц.* догматизм.

DOLAB I *суц.* шкаф.

DOLAB II *суц.* *диал.* амал, амалдарвал, гьилле, уюн, кьуьруьк.

DOLAQ *суц.* 1) алчукзавай затӀ; 2) кӀвачерал арушдай пине; 3) гьалкба; **dolaq məftili** алчукзавай сим.

DOLAMA II *суц.* ирин хъанвай тупӀун тӀал.

DOLAMA *суц.* **DOLAMAQ** *глаголдикай.*

DOLAMAQ *глаго.* 1) алчукун, арушун; 2) *куьч.* ягъанат авун, рахшанд авун.

DOLANACAQ *суц.* дуланажагъ,

агъвал, яшайиш; **ailə dolanacağı** хизандин яшайиш.

DOLANBAC I *прил.* 1) кьерехдай феи, кьекъвей, яргъалай феи (*рехъ*); элкъвена кьерехдай ва я кьулухъай фидай; **dolanbac yol** элкъвена фидай рехъ; II *суц.* кьекъуьн, кьекъвей чка, кьекъвез-къекъвез феи чка.

DOLANMAQ I *глагол.* 1) элкъуьн, алчуд хъун; **evin ətrafına dolanmaq** кIвалелай элкъуьн; 2) рафтарвал авун; 3) аруш хъун; алчуд хъун; **boynuna dolanmaq** гардандал аруш хъун; 4) алаз хъун; **dilimin ucunda dolanır** мецин кIуфал ала; 5) элкъвена кьерехдай фин; **əkini dolanmaq** никIелай элкъвена кьерехдай фин; 6) кьекъуьн, гьатун; **tək-tənha dolanmaq** текдиз кьекъуьн; **çöldə dolanmaq** чуьллера гьатун; 7) алатун, алатна фин; **il dolandı** йис алатна; 8) виринра чу-кIун, кьекъуьн, ван гьатун; **bu xəbər bütün şəhəri dolandı** и хабар вири шегьердиз чикIана; **başına dolanı!** ваз минетзава.

DOLANMAQ II *глагол.* 1) кьил хуьн, яшамиш хъун; **öz qazancı ilə dolanmaq** вичин къазанжидалди кьил хуьн; 2) туькIуьн, хъун; рекъе фин; кьиле фин, туькIвена яшамиш хъун; **уахşı dolanmaq** хъсандиз рекъе фин; **ehtiyatlı dolanmaq** игьтиятлу хъун.

DOLAŞA I *суц.* чIагъ; II *прил.* чIагъран; **dolaşa yuvası** чIагъран муг.

DOLAŞDIRMAQ I *глагол.* какадарун, ягъалмишарун; **sapları dolaşdırmaq** гъалар какадарун; **gələnləri dolaşdırmaq** кьвезвайбур ягъалмишарун.

DOLAŞDIRMAQ II *глагол.* тухун, кьекъуьрун.

DOLAŞIQ I *прил.* 1) акахъай,

къил акъат тийидай, кьил акъудиз тежер; **dolaşiq iş** кьил акъат тийидай кIвалах; **dolaşiq saçlar** акахъай чIарар; 2) *куьч.* тайин тушир, тум-къил авачир; **dolaşiq cavab** тайин тушир жаваб; II *прил.* какахъай.

DOLAŞIQLIQ *суц.* къайдасузвал, какахъайвал; **fikirlərin dolaşıqlığı** фикиррин какахъайвал.

DOLAŞMA *суц.* **DOLAŞMAQ** *глагол.* *голдикай.*

DOLAŞMAQ *глагол.* 1) акахъун, аруш хъун; **fikrim dolaşır** зи фикир акахъзава; 2) какахъун, ягъалмиш хъун; 3) мез галкIун, мез текъвез са гужалди рахун; **onun dili dolaşır** адан мез галкIизва; 4) кьекъуьн, гьатун; 5) элкъвена кьерехдай фин; 6) фин; **əldən-ələ dolaşmaq** гъилий-гъилиз фин; 6) *куьч.* кефиник хкIун, эцягъун, хкуьрун.

DOLAYI *прил.* 1) кьерехдай феи, кьекъвей, яргъалай феи (*рехъ*), элкъвена фидай; **dolayı yol** элкъвена фидай рехъ; 2) кьерехдин; 3) аруш жезвай, алчуд жезвай.

DOLÇA *суц.* 1) кутар, гичин; **gil dolça** хъенчIин кутар; 2) цIиб (*ракъун ва я хъенчIин яд хъвадай къаб*).

DOLDURMA *суц.* **DOLDURMAQ** *глагол.* *голдикай.*

DOLDURMAQ *глагол.* ацIурун; **səhəngi su ilə doldurmaq** квар цив ацIурун; **zənbili alma ilə doldurmaq** зинбил ичерив ацIурун; 2) вегъена ацIурун; **qumla doldurmaq** къум вегъена ацIурун; 3) ацIурун (*кхъена*); **anketi doldurmaq** анкета кхъена ацIурун.

DOLĠUN I *прил.* 1) ацIай, яцIу; **dolġun qadın** ацIай дишегъли; 2) *куьч.* хъсан метлеб квай, метлеблу; хъсан мана квай, маналу; **dolġun söhbət** мана

квай ихтилат; **dolğun mərəzə** метлеблудоклад; 7) кьиметлу, ери авай; **dolğun iş** ери авай кваллах; **dolğun söz** кьиметлугаф; 4) тамамвилехь агакьай; **dolğun əsər** тамамвилехь агакьай эсер; II *нареч.* метлеблудилелди, метлеблудакказ; маналудакказ, маналудиз.

DOLĞUNLUQ *суц.* 1) ацІайвал, куьквал; 2) *куьч.* метлеблудвал, маналудвал; 3) кьиметлудвал; 4) тамамвал.

DOLLAR I *суц.* доллар (*Америкада ва бязи маса уьлквейра пулунин уьлкме*); II *прил.* доллардин; **dollar zonası** доллардин зона.

DOLMA I *суц.* **DOLMAQ** *глаголди.*

DOLMA II *суц.* дулма (*хуьрек*); **kə-ləm dolması** келемдин дулма.

DOLMAQ *глаголди.* 1) ацІун; **zal adamla doldu** зал инсанрив ацІана; 2) чурун, дигмиш хьун; **sünbüllər dolur** кьуьлуьн кьилер дигмиш жезва; 3) хьел акатун.

DOLMUŞ *прил.* ацІанвай.

DOLOMIT I *суц. геол.* доломит (*калийни магний квай минерал*); II *прил.* доломитдин; **dolomit əhəngi** доломитдин эьгенг.

DOLU I *прил.* ацІай, ацІанвай; **dolu qab** ацІай кьаб; **dolu adam** ацІай (*куьк*) кас; **dolu ev** ацІай квал.

DOLU II *суц.* хар; **dolu yağdı** хар кьвана; **dolu vurdu** хару ягьана.

DOMBA *прил.* эькьисай, эькьис хьайи; **domba gözlər** эькьис хьайи вилер.

DOMBAGÖZ *прил.* эькьисай вилер авай; вилер эькьисай.

DOMBALAQ *суц.* кьилинпацар; **dombalaq aşmaq** кьилинпацар авун.

DOMBUL *прил.* яцІу; ацІай; дакІур; як алай.

DOMİNO *суц.* домино (*кьуьгьун*); **do-mino oynamaq** домино кьуьгьун.

DOMKRAT *суц.* домкрат (*залан затІар хкажун патал механизм*).

DOMNA I *суц.* домна (*металл цІурурдай зурба пич*); II *прил.* домнадин; **domna sobası** домнадин пич.

DOMRA *суц. муз.* домра (*урусрин макьамар ядай алат*).

DON I *суц.* 1) пек; 2) блушка; **bayırlıq don** дамахдин пек; 3) вири жуьредин пекер; 4) *куьч.* винел алай кьат, винел пад; 5) акунар.

DON II *прил.* 1) аязди ягьай, кьаю кьур; **yer dondur** чил чІаганва; 2) *суц.* аяз; **don meyvəni vurdu** аязди майваяр ягьана; 3) мурк, цур (*чили винел патакьадай кьелечІ мурк*).

DONANMA *суц.* флот; **dəniz donanması** гьуьлуьн флот.

DONDURMA *суц.* морожни.

DONDURMAQ *глаголди.* кьаюв кьаз тун, мурк кьаз тун.

DONQAR I *прил.* кІул эькьисай, юкь гьалтай, юкь эькьис хьайи; **donqar qoca** кІул эькьисай кьуьзек; II *суц.* 1) эькьисай кІул; мандав (*деведин*); 2) кІулац; 3) тІимил эькьис хьайи чка.

DONQULDAMA *суц.* **DONQULDAMAQ** *глаголди.*

DONQULDAMAQ *глаголди.* гьургьур авун (*хьел кваз вич-вичив рахун*).

DONQULDANMAQ *глаголди.* килиг; **DONQULDAMAQ.**

DONMA *суц.* **DONMAQ** *глаголди.*

DONMAQ *глаголди.* 1) кьаю тухун, кьаю ягьун, муркІади кьун, мурк хьун; 2) *куьч.* кьах хьана амукьун, алай чкадал кьурун (*кичІевилэй, мягьтелвилэй*); **meyvə ağacları dondu** майвадин тарар кьаю кьуна; **o, yerində dondu** ам алай

чкадал кьурана.

DONMUŞ прил. чІаганвай, кьаю кьур.

DONOR I суц. 1) донор (*хер алай-бурун, азарлуйрин бедендик иви кухтун патал вичин иви гудай кас*); 2) маса уьлквейриз ва инсанриз кьумек гузвай уьлкве, тешкилат, инсан ва мсб; II прил. донордин.

DONORLUQ суц. донорвал.

DONOS суц. фитне (*садакай гудай тис малумат*).

DONOSÇU суц. фитнечи.

DONUQ прил. 1) такьанвай, кьаю кьур; 2) кьуч. кьван хьиз хьанвай.

DONUZ I суц. вак; **vəhşi donuz** тамун (*чІурун*) вак; II прил. вакІан.

DONUZÇULUQ суц. вакІарбанвал, вакІар хуьн.

DOPDOLU прил. сиви-сивди ацІанвай.

DOR I суц. гимидин тарч; II прил. гимидин тарчин.

DOSENT суц. доцент (*институт-ра, университетра тарс гузвай муаллимдин алимвилин тІвар*).

DOSENTLİK суц. доцентвал.

DOST I суц. дуст; **yaxşı dost** хьсан дуст; **köhnə dostlar** кьугьне дустар; II прил. дуствилин; **dost salami** дуствилин салам.

DOST-AŞNA суц. чирхчир.

DOSTCASINA нареч. дуствилелди, дуствилевди, дустдаказ.

DOSTLUQ I суц. дуствал; **dostluq etmək** дуствал авун; II прил. дуствилин; **dostluq görüşü** дуствилин гуьруьш.

DOŞAB суц. душаб.

DOTASIYA суц. дотация (*карханайрин, тешкилатрин бязи харжияр ацІурун патал гьукуматди ахьайдай кьумекдин пул*).

DOVDAQ I суц. зоол. кьукь (*дурнадин жинсиникай тир чІехи кьуш*); II прил. хьукьран.

DOVĖA суц. давугъа (*рах. тугъагъа*).

DOVŞAN I суц. кьуьр; **ağ dovşan** лацу кьуьр; II прил. кьуьрен; **dovşan izləri** кьуьрен гелер.

DOYDURMAQ глаг. тухарун; **uşaqları doydurmaq** аялар тухарун; **◇ cana doydurmaq** хьел гьун.

DOYMA суц. **DOYMAQ** глагол-дикай.

DOYMAQ глаг. 1) тух хьун; 2) кьуч. чан туьтуьниз атун; 3) кеф гун, кфет гун.

DOYUM суц. тухвал, рикІ кьун.

DOYUMLU прил. тухардай, рикІ кьадай; тІямлу; **doyumlu хөрək** тІямлу хуьрек.

DOYUNCA нареч. тухдалди, булвилелди, бес тир кьадарда.

DOYURMA суц. **DOYURMAQ** глаголдикай.

DOYURMAQ глаг. тІуьн гана тухарун; таьминарун.

DOZA суц. доза, кьадар.

DÖL I суц. дул, кІелер хун; **yaz dö-lü** гатфарин дул.

DÖL II суц. диал. регьуьн кьуьл ичІирзавай чка.

DÖNDƏRMƏ I суц. **DÖNDƏR-MƏK** глаголдикай.

DÖNDƏRMƏ II суц. диал. кІарасдин кьалпагь.

DÖNDƏRMƏK глаг. 1) элкъуьрун, алчударун; **maşını sağa döndərmək** машин эрчІи патаз элкъуьрун; **üzünü yana döndərmək** чин кьвалахь элкъуьрун; 2) рекьив гьун, майил ийиз тун, гьун; **başqa dinə döndərmək** маса диндиз майил ийиз тун; **öz**

tərəfinə döndərmək жуван патаз гъун; 3) туькӀуьрун; **topu düşməne (tərəf) döndərmək** туп душман галайнихъ туькӀуьрун; 4) ярхарун, кӀан пад цавал авун; **stəkanı döndərmək** стакандин кӀан пад цавал авун.

DÖNƏ-DÖNƏ нареч. элкъвез-хквез, шумудни са сеферда, са шумуд сеферда; **dönə-dönə demək** са шумуд сеферда лугъун.

DÖNGƏ I суц. 1) къекъуьн; **yolun döngələri** рекъин къекъуьнар; 2) гъвечӀи куьче, кӀакӀ; II прил. къекъуьндин; кӀкӀан.

DÖNMƏ суц. **DÖNMƏK** гла-голдикай.

DÖNMƏDƏN нареч. 1) гъамиша, мягкѣмдиз, ян тагана; 2) къастунал кӀеви яз.

DÖNMƏK глаг. 1) элкъуьн, алчуд хъун; **sağa dönmək** эрчӀи патаз элкъуьн; **qarıya tərəf dönmək** рикӀинихъ элкъуьн; 2) элкъуьрун; **işi başqa səmtə döndərmək** кар масакӀа элкъуьрун; 3) хтун; **vətəninə dönmək** ватандиз хтун; 4) негъ авун, инкар авун, ваь лугъун, къабул тавун; **öz dinindən dönmək** вичин дин негъ авун; 5) фин; **nənsigilə döndü** бадедин кӀвализ фена.

DÖNMƏZ прил. 1) кӀевивал ийидай, кӀевиз акъваздай, алат тийидай; 2) терс, къилиз ялдай, вичин гафунилай элячӀи тийидай, рекъив текъведай.

DÖNMƏZLİK суц. 1) кӀевивал, мягкѣмвал; 2) терсвал, къилиз ялун, рекъив текъвен.

DÖNÜK I прил. 1) дегиш жедай, дурмвал авачир, даим тушир, са гаф гвачир; 2) вафасуз, икърар чӀурдай; **dönük dost** вафасуз дуст; 3) хиянат; II суц. хаин, намерд; **o, dönükdür** ам хаин я.

DÖNÜKLÜK суц. 1) хиянат, хиянатвал, хиянаткарвал; 2) хаинвал; 3) виликан фикирдилай элкъуьн.

DÖNÜŞ I суц. 1) элкъуьн, дегиш хъун; **yaxşığa dönüş** хъсанвилихъ дегиш хъун; 2) хтун; **onun dönüşü** ам хтун; II прил. элкъвѣдай, дегишвал твадай.

DÖRD числ. къуд; **iki dəfə dörd** къведра къуд; **dörd qardaş** къуд стха; **dördə on dəqiqə qalmış** сятдин къудаз цӀуд декъикъа амаз; **o, dərsdən dörd aldı** ада тарсунай къуд къачуна.

DÖRD... бязи муракаб гафарин сад лагъай пай; **dördyerli** къуд чкадин.

DÖRDAYAQ I нареч. къудалди-къудалди, чукуруиз-чукуруиз, зарбдиз гъална (*фин*); **dördayaq çarmaq** зарбдиз гъална фин.

DÖRDAYAQ II суц. диал. ферчин.

DÖRDBUCAQ суц. къудпипӀенди.

DÖRDBUCAQLI прил. къудпипӀен.

DÖRD-DÖRD нареч. къуд-къуд; **dörd-dörd yığmaq** къуд-къуд кӀватӀун.

DÖRDGÖZ прил. къуд вилин; **dördgöz mənzil** къуд вилин кӀвал.

DÖRDQAT прил. къуд къат.

DÖRDÜNCÜ I числ. къуд лагъай; **dördüncü adam** къуд лагъай кас; II суц. къуд лагъайди; **dördüncü uşaq idi** къуд лагъайди аял тир.

DÖŞ-DÖŞƏ нареч. сад-садан вилик, сад-садан къаншарда.

DÖŞƏK суц. 1) мес; **yun döşək** сун мес; 2) бацӀу; **gimnastika döşəyi** гимнастикадин бацӀу.

DÖŞƏKAĞI I суц. месин агъ; II прил. месин агъдин.

DÖŞƏKCƏ суц. гъвечӀи мес.

DÖŞƏKÇİ суц. мес-къуьж ийизвайди.

DÖŞƏKÜZÜ суц. месин чин.

DÖŞƏMƏ *суц.* кІвалин чил.

DÖŞƏMƏK *глаго.* 1) экІягъун; **xalı döşəmək** халича экІягъун; 2) тун; **küçəyə daş döşəmək** рекъе къван тун; 3) вегъин; **yerə xalılar döşənmişdi** чилиз гамар вегъенвай; 4) *куьч. рах.* гатун, хун, кукІварун; 5) *куьч. рах.* экъуьгъунар авун, къалар авун, дяве авун; 6) *куьч.* датІана рахун; **o ki var döşədi** датІана рахана; 7) *куьч.* иштагъдивди нен.

DÖŞƏNƏK *суц.* кІаник вегъедай затІ; **küləş döşənək** кІаник вегъенвай самар.

DÖŞƏNMƏK *глаго. килиг:* **DÖŞƏMƏK.**

DÖŞLÜK *суц.* хуруган, хур кІевдай пек, хура твадайди; **uşaq döşlüyü** аялдин хуруган.

DÖVLƏT I *суц.* гъукумат, пачагълугъ; **Azərbaycan dövləti** Азербайжан гъукумат; **müstəqil dövlətlər** аслу тушир гъукуматар; **dövlət əmlakı** гъукуматдин эменни; **dövlət başçısı** гъукуматдин кыл.

DÖVLƏT II *суц.* девлет; **dövlət sahıbləri** девлетдин иесияр.

DÖVLƏTLƏNMƏK *глаго.* девлетлу хьун.

DÖVLƏTLI I *прил.* девлетлу; **dövlətli ailə** девлетлу хизан; II *суц.* девлетлу.

DÖVR *суц.* 1) девир, вахт, чІав; **o dövrə** а девирда; **indiki dövrə** алай девирда; **məhsul yığımı dövrü** гад кІватІзавай чІав; 2) заман, эра, асир; 3) девирдин тайин тир са къатІ, бере; **pambığın çiçəklənmə dövrü** памбагди цуьк акъудзавай бере.

DÖVRAN I *суц.* 1) элкъвена цІар гун; **qan dövranı** ивиди элкъвена цІар гун; 2) заман, вахт, эра; **yeni dövrən**

цІийи эра; 3) къисмет, гележег, къаза-къадар.

DÖVRƏ *суц.* 1) элкъвей цІар; 2) цикл (*са тайин вахтунда къил-къилел атана, тамам жедай кІвалахрин, крарин, гъерекатрин вири кІватІал*); 3) тур; **yarıqların birinci dövrəsi** акъажунрин сад лагъай тур.

DÖVRƏLƏNMƏ *суц.* **DÖVRƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

DÖVRƏLƏNMƏK *глаго.* 1) юкъва тун, арада тун; 2) элкъуьрна цІарцІе тун; 3) элкъуьрна юкъва тун, элкъуьрна къун; 4) элкъуьрна кІевирун.

DÖYDÜRMƏ *суц.* **DÖYDÜRMƏK** *глаголдикай.*

DÖYDÜRMƏK *глаго.* 1) гатаз тун (*нив вуж*); 2) куьлуь авун, регъуьн; **sarımsaq döydürmək** серг куьлуь авун; 3) юг гатун; **buğdanı döydürmək** къуьлуьн юг гатун.

DÖYƏCLƏMƏ *суц.* **DÖYƏCLƏMƏK** *глаголдикай.*

DÖYƏCLƏMƏK *глаго.* 1) гатун; хун; кукІварун; **öküzləri döyəcləmək** яцар гатун; **qarını döyəcləmək** рак гатун; 2) юзуриз михьун; **xalçanı döyəcləmək** халича юзуриз михьун.

DÖYMƏ *суц.* **DÖYMƏK** *глаголдикай.*

DÖYMƏK *глаго.* 1) гатун, ягъун, кукІварун; 2) регъуьн, куьлуь авун; 3) гатун (*ракъ*); \diamond **dəmiri isti-isti döyərlər** ракъ ифенамаз гатада; 4) юг гатун; **taxılı döydürmək** тешилдин юг гатаз тун; 5) ягъун; **yağış pəncərələri döyür** марфади дакІарар ягъазва.

DÖYÜKMƏ *суц.* **DÖYÜKMƏK** *глаголдикай.*

DÖYÜKMƏK *глаго.* мягътел хьун, серсер хьун, вич-вичивай квахьун.

DÖYÜLMƏ *суц.* **DÖYÜLMƏK**

глаголдикай.

DÖYÜLMƏK глаг. 1) гатун; 2) куьлуб хьун; 3) магълуб хьун, кІа-ник амукуьун.

DÖYÜNMƏ суц. **DÖYÜNMƏK** глаголдикай.

DÖYÜNMƏK глаг. кІвалахун (*рикИи*); **ürək döyünür** рикИи кІвалахзава.

DÖYÜNTÜ суц. ягъун, кІвалахун; **ürək döyüntüsü** рикИи ягъун.

DÖYÜŞ I суц. дяве; ягъунар; акъунар; **gecə döyüşü** йифен дяве; **Stalinqrad döyüşü** Сталинградда хъайи ягъунар; II прил. дяведин; ягъунрин; акъунрин; **döyüş ruhu** дяведин руьгь.

DÖYÜŞÇÜ суц. аскер, дяве ийи-дайди.

DÖYÜŞDÜRMƏ суц. **DÖYÜŞDÜRMƏK** глаголдикай.

DÖYÜŞDÜRMƏK глаг. 1) сад-сада эцягъиз тун, акъурун; 2) кикІиз мажбур авун; 3) гъуьжетарун.

DÖYÜŞKƏN прил. 1) кикІидай, кукІунал рикІ алай; 2) женгчи руьгь квай, кичІевал квачир.

DÖYÜŞKƏNLİK суц. 1) женг чІугунал рикІ хьун; 2) женгчивал.

DÖZMƏ суц. **DÖZMƏK** глаголдикай.

DÖZMƏK глаг. эхун, дурум гун, сабур авун; **aclığa dözmək** гишинвилиз дурум гун; **ağrıya dözmək** тІал эхун; **o, axıra kimi dözdü** ада эхирдалди сабур авуна; **soyuğa dözmək** къаюз дурум гун; **haqsızlığa dözə bilmədi** гъахъсузвал эхиз хъанач.

DÖZÜLMƏZ прил. эхиз тежер, къабулиз тежер, къабулун виже текъвер; **dözülməz iş** эхиз тежер кІвалах; **dözülməz isti** эхиз тежедай, пис чимивал.

DÖZÜLMƏZLİK суц. эхиз тахъун; къабулиз тахъун.

DÖZÜM суц. эхун; дурумлувал; сабур; **insan dözüümü** инсандин сабур.

DÖZÜMLÜ прил. эхдай; сабурлу; дурум гудай.

DÖZÜMLÜLÜK прил. сабурлувал, дурумлувал.

DÖZÜMSÜZLÜK суц. эхиз тахъун, къабулиз тахъун, сабурсузвал.

DRAQUN суц. драгун (*инкъилаб-дилаи вилик балкІанрал алай аскеррин тІвар*).

DRAM суц. килиг: **DRAMA**.

DRAMA суц. 1) драма (*театрда къугъун патал кхъенвай эдебиятдин эсердин са жуьре*); 2) куьч. бедбахт вакъиа кылел агун.

DRAMATİZM суц. 1) драматизм (*драмадиз хас тир къуват хкаж хьун*); 2) куьч. акъалтІай четинвал, чара атІайвал.

DRAMATURGİYA суц. драматургия (*1 драмаяр туькІуьрунин теория ва алакъунар; 2 драмадин эсерар вири*); **Səfər Cabbarlının dramaturgiyası** Жафер Жабарлыдин драматургия.

DRAMATURQ драматург (*драмаяр кхъизвайди*).

DRAP суц. драп (*магъутдин са жуьре*).

DRENAJ суц. дренаж (*1 яд маса-нихъ алуддай хулар эгъуьнна чил къурурун; 2 гъахътин хуларин ва гунгарин система*).

DRUJİNA тар. 1) дружина (*къуьгне замандин Урусатда князрин къушундин кІерет*); 2) группа, десте.

DUA суц. дуьа; **dua oxumaq** дуьа кІелун.

DUALİST I суц. филос. дуалист (*дуализмдин терефдар*); II дуалиствилин; **dualist fikirlər** дуалиствилин фикирар.

DUALİZM *суц.* филос. дуализм (философияда дуйньядин дибда чеб чпелай аслу тушир кьве бине, мес. материяни руьгь ава лугьуз тестикъарзавай ва чеб чпиз акси дибрал асаслу хъанвай илим).

DUBL *суц.* дубль (1 игьтият команда; 2 фильмда эпизод тикрар яз чIугун; 3 акъажунра кьве кьат гьалибвал).

DUBLİKAT *суц.* дубликат (са документдин кьвед лагьайди, гьа документ эвез ийидай копия).

DUBLYAJ *суц.* дуближ (фильмдин маса чIалал кхъенвай ван).

DUBLYOR *суц.* дублёр (1 ухшар тир, са жуьредин кIвалах тикрар ийизвай кас; 2 асул дибдин, кылин роль кьугьвазвай артист эвез ийидай кас; 3 кинофильмда са чIалай маса чIалаз элкьурнавай текст кIелзавай актёр).

DUBLYORLUQ *суц.* дублёрвал.

DUEL *суц.* дуэль (тапанчийралди ва я маса яракьралди сада сад тайин кьайдайралди ягъиз кьве касди ийидай дяе).

DUELÇİ *суц.* дулда иштирак ийизвайди.

DUET *суц.* дуэт (къведа санал ядай гьава ва я лугьудай мани).

DUL *суц.* хендеда.

DULLUQ *суц.* хендедавал.

DULUSÇU *суц.* хьенчIин къапарин устIар.

DULUSÇULUQ *суц.* хьенчIин къапарин устIарвал.

DUMA *суц.* дума (Россияда къанунар акъуддай векилрин кIватIал).

DUMAN *суц.* 1) циф, чилин циф; **bayırda duman var** къежел циф ала; 2) *куьч.* хуш; **gözləri dumanlı kimidir** вилерал хуш алай хьиз я.

DUMANLI *прил.* 1) циф алай; цифеди кьунвай; 2) цифедин, циф тир; 3) *куьч.* ачух тушир, акахбай, кьил акъат тийир; 4) *куьч.* хуш алай хьтин; элуьхбай хьтин.

DUMBUL *суц.* тIумпIул.

DUMDURU *прил. рах.* дум-дуру; **dumduru su** дум-дуру яд.

DURBİN *суц.* дурбу; **durbinlə baxmaq** дурбудай килигун.

DURĞUN *прил.* 1) акъвазнавай; акъвазай; **durğun su** акъвазнавай яд; 2) дегиш тежезвай; **durğun vəziyyət** дегиш тежезвай гьалар; 3) кардиз фикир тагудай, кардиз гьерекат тийир; 4) гьерекатсуз.

DURĞUNLUQ *суц.* 1) акъваз хьун; **qanın durğunluğı** иви акъвазун; 2) *куьч.* акъваз хьун, суствал, зайифвал (кIвалахдин, алвердин); **ticarətdə durğunluq** алишвериш акъваз хьун.

DURĞUZMA *суц.* 1) уяхарун; 2) кIвачел ахкъалдарун.

DURĞUZMAQ *глагол.* 1) ахварай авудун; **uşağı yuxudan durğuzmaq** аял ахварай авудун; 2) къарагъарун; **yerindən durğuzmaq** чкадилай къарагъарун.

DURMA *суц.* **DURMAQ** *глагол.* голдикай.

DURMAQ *глагол.* 1) акъвазун; **pəncərənin qabağında durmaq** дакIардин вилик акъвазун; 2) къарагъун; **yuxudan tez durmaq** ахварай фад къарагъун; 3) амукуьн; 4) яшамиш хьун; сагъ хьун; **onun babası durur** адан буба сагъ я.

DURNA I *суц.* зоол. дурна; II *прил.* дурнадин; **durna qatarı** дурнайрин луж.

DURU *прил.* 1) дуру; **duru xörək** дуру хуьрек; 2) михьби; **duru su** михьби яд.

DURUXMA *суц.* **DURUXMAQ**

глаголдикай.

DURUXMAQ *глагол*. 1) кегькир хьун, гаф жагъин тийиз амукъун; **o, duruxdu** ам кегькир хъана; 2) мягтел хъана амукъун, гъавурда гъат тавун, кьил акъат тийиз амукъун.

DURULMA *суц.* **DURULMAQ** *глаголдикай.*

DURULMAQ *глагол*. 1) дуру хьун; 2) михъи хьун; 3) *куьч.* чир хьун, ашкара хьун; **məsələlər duruldu** месэляяр ашкара хъана.

DURULTMA *суц.* **DURULTMAQ** *глаголдикай.*

DURULUQ *суц.* 1) дурувал, жими-вал; 2) михъивал.

DURUM *суц.* 1) дурум; 2) жувавай жув хуьз хьун, мягкемвал; 3) акъвазай чка; 4) гьал, агъвал; **sağlamlıq durumu** сагъламвиллин гьал.

DURUMLU *прил.* дурумлу, дурум гудай, мягкем.

DURUŞ *суц.* 1) къамат, ақунар, суй; 2) тегъер, гьал; 3) акъвазун; **döyüş durumu** женгиниз гъазур яз акъвазун.

DUSTAQ *суц.* дустагъда авайди.

DUSTAQXANA I *суц.* дустагъ, дустагъхана; II *прил.* дустагъханадин.

DUSTAQLIQ *суц.* дустагъвал.

DUŞ *суц.* душ; **duşda yuyunmaq** душдик эхъуьн, душ къабулун.

DUŞXANA *суц.* душ эцигнавай чка.

DUVAQ *суц.* дуьгуьр.

DUYĖU *суц.* 1) гьисс авун; 2) гьисс; 3) интуиция.

DUYĖULU *прил.* 1) фад гьисс ийидай, фад хабар жедай; уях; 2) риклив къадай, хъуьтуьл рикл авай.

DUYĖUSUZ *прил.* 1) фад гьисс тийидай, фад хабар тежедай; уях тушир; 2) риклив къан тийидай, хъуьтуьл рикл авачир.

DUYĖUSUZLUQ *суц.* гьисс тийир гьалда хьун.

DUYMA *суц.* **DUYMAQ** *глаголдикай.*

DUYMAQ *глагол*. 1) чир хьун, хабар хьун (*гьисс авуналди*); 2) гьисс авун, къатIун; **acıq duymaq** гишинвал гьисс авун; 3) гъавурда гъатун (*виликамаз*).

DUYUQ *прил.* 1) фад гьисс ийидай, фад хабар жедай; 2) масадан дердини-кай хабар къадай, къайгъу чIугвадай, фикир гудай, риклив къадай; **duyuq düşmək** фад хабар къун.

DUYUQLUQ *суц.* уяхвал, дикъетлувал.

DUYULMA *суц.* **DUYULMAQ** *глаголдикай.*

DUYULMAQ *глагол*. гьисс авун; гереквал хьун, лазим хьун; хабар хьун, къатIуз хьун.

DUZ I *суц.* 1) къел; **narın duz** къуль къел; **daş duz** къванцин къел; **duz-lamaq** къел вегъин; 2) *куьч.* асул метлеб; асул метлеб квай чка; асул лезет, кеф квай чка (*мес. са гьикаядин, ихтилатдин*); II *прил.* къелен; **duzlu su** къелен яд; **duz dadı** къелен дад.

DUZ-ÇÖRƏK *суц.* къелни фу.

DUZLAMA *суц.* **DUZLAMAQ** *глаголдикай.*

DUZLAMAQ *глагол*. 1) къел вегъин, къел ягъун; 2) цик кутун; къеле тун.

DUZLAŞMA *суц.* **DUZLAŞMAQ** *глаголдикай.*

DUZLAŞMAQ *глагол*. къел къун.

DUZLU *прил.* 1) уьцIуь, къел квай; **duzlu göl** къел квай вир; 2) цик квай, цик кутур; **duzlu xiyar** цик квай аф-нияр; 3) *куьч.* миже квай, тIямлу, лап кутугай, лап къур; къетIен мана квай, маналу, метлеб квай; эсер ийидай, эсерлу; гъавурда гъатдай.

DUZSUZ *прил.* 1) къел квачир, уьцІуь тушир; 2) *куьч.* нагъакъан, рикІиз къайи, хуш текъвер.

DÜBBƏDÜZ I *нареч.* дуьздиз, цІалцІамдиз; II *прил.* дуьз, дуьм-дуьз, сад хъиз; **dübbədüz yol** дуьм-дуьз рехъ.

DÜÇAR: olmaq *гафунихъ галаз;* **düçar olmaq** къилел атун, акатун, галукъун, гьатун.

DÜDÜK *суц.* 1) кфил; **düdük çahırdı** кфилдал ягъизвай; **çoban düdüyü** чубандин кфил; 2) *куьч.* къиле затІ авачирди, бегъемсуз кас.

DÜDÜKÇÜ *суц.* 1) кфилдал ягъизвайди; 2) алцуардайди, тапрукъ, тапархъан.

DÜHA *суц.* 1) гзаф акьулуу кас, гзаф зурба акьулдин иеси; 2) гзаф зурба акьул.

DÜKAN *суц.* туьквен; **çörək dükanı** фан туьквен; **dükan açmaq** туьквен кардик кутун.

DÜKANÇI *суц.* туьквенчи.

DÜLGƏR *суц.* кІарасдин кІвалахар ийидай устІар.

DÜM... *муракаб гафарин сад лагъай най.*

DÜMAĞ *прил.* лап лацу.

DÜMDÜZ *прил.* дуьм-дуьз, сад хъиз; **dümdüz yol** дуьм-дуьз рехъ.

DÜNƏN *нареч.* 1) накъ; **dünən axşam** накъ нияиз; **dünən görülmüş işlər** накъ авунвай кІвалахар; 2) мукъвал вахтар; **dünənki nailiyyətlər** мукъвал вахтарин агалкъунар.

DÜNƏNKİ *прил.* 1) накъан; **dünənki gün** накъан югъ; **dünənki hadisə** накъан вакъиа; 2) алатай; хъайи; **dünənki vaxtlar** алатай вахтар.

DÜNYA I *суц.* 1) дуьнья; **dünyanın əmələ gəlməsi** дуьнья арадал атун; **dünya xalqları** дуьньядин халкъар;

bütün dünya bilir вири дуьньядиз чизва; 2) къурулуш; **köhnə dünya** куьгъне къурулуш; **yeni dünya** цІийи къурулуш; 3) лап гзаф, къадар авачир къван, тум-къил авачир къван; **dünya adam yığılıb** къадар авачир къван инсанар кІватІ хъанва; II *прил.* дуьньядин; **birinci dünya müharibəsi** сад лагъай дуьньядин дяве; **dünyanın vəziyyəti** дуьньядин гьалар; **dünya standartlarına uyğun** дуьньядин стандартрив къадайвал; **dünya qədər sevindi** лап гзаф хвеши хъана; **dünya gözəli** лап иерди; **dünya durduqca** дуьньядин бинедилай; **dünya yaxşı insanlardan xali deyil** дуьньяда хъсан инсанар авачиз туш.

DÜNYA-ALƏM *суц.* вири дуьнья.

DÜNYABAXIŞI *суц.* килиг: **DÜN-YAGÖRÜŞÜ.**

DÜNYACA *килиг:* **DÜNYA** 3).

DÜNYAGÖRMÜŞ *прил.* дуьнья акунвай, тежрибалу.

DÜNYAGÖRÜŞÜ *суц.* 1) дуьнья-къатІунар; 2) чирвилин дережа.

DÜNYƏVİ *прил.* 1) диндин тушир; 2) гъамишан, адет хъанвай, гъар йикъан; **dünyəvi qaygılar** гъамишан къайгъуар.

DÜRR *суц.* 1) инжи, гевгъер; 2) *куьч.* багъавал, иервал; **ağzından dürr tökülür** иердиз рахазва.

DÜRTMƏ *суц.* **DÜRTMƏK** *глаголикай.*

DÜRTMƏK *глаго.* тун; сухун; чимун; чимна тун; чуькъвез-чуькъвез тун.

DÜRÜST I *прил.* 1) гъакъикъи; дуьз; якъин тир; **dürüst söz** гъакъикъи гаф; 2) дуьзгъун; михъи; намуслу; **dürüst adam** намуслу кас; II *нареч.* гъакъикъидаказ, дуьздаказ, якъиндиз; **dürüst öyrənmək** дуьздаказ чирун.

DÜSTUR *суц.* формула.

DÜŞBƏRƏ *суц.* дуьшбере (*азер-байжанвийрин милли хуьрек*).

DÜŞƏRGƏ *суц.* 1) лагерь; 2) *воен.* чуьлда кьушунар акъваздай чка; 3) ял ягъиз акъваздай чка.

DÜŞKÜN *прил.* 1) зайиф, гьалсуз; **düşkün qoca** гьалсуз кьуьзек; 2) дуьш-куьн; 3) кесиб хьанвай, дарвилиз аватнавай, дарвиле гьатнавай; 4) кьаних, нефс авай.

DÜŞKÜNLƏŞMƏ *суц.* **DÜŞKÜNLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

DÜŞKÜNLƏŞMƏK *глаго.* 1) зайиф хьун, гьалсуз хьун; 2) кесиб хьун, дарвиле гьатун; 3) кутуг тавур гьалдиз атун, мешребсуз уьмуьр тухун; 4) кьаних хьун, нефс аваз хьун.

DÜŞKÜNLÜK *суц.* 1) зайифвал, гьалсузвал; 2) дуьшкуьнвал; 3) кесиб хьун, дарвиле гьатун; 4) кьаних хьун, нефс хьун.

DÜŞMƏ *суц.* **DÜŞMƏK** *глаголдикай.*

DÜŞMƏK *глаго.* 1) аватун; 2) ярх хьун, алуькьун; **üzüüstə düşmək (yıxılmaq)** чинихъди ярх хьун; 3) *рах.* зайиф хьун, яхун хьун; **qış düşdü** кьуьд алуькьна; 4) акъвазун; **Moskvada haraya düşmüşən?** вун Москвада гьина акъвазнава? 5) чуклун; **xəstəlik düşüb** азар чикланва; 6) кутугун; **ona buranın havası düşür** адаз инин гьава кутугзава; 7) арадал атун, акатун, хьун; **mübahisə düşdü** гьуьжетар хьана; 8) гьатун; **yatağa düşmək** месе гьатун; **başə düşmək** гьавурда гьатун; **boynuna düşmək** хиве гьатун.

DÜŞMƏN I *суц.* 1) душман; мидя; **qatı düşmən** акьалтгай душман; 2) душманрин кьушунар; II *прил.* душмандин.

DÜŞMƏNCƏSİNƏ I *нареч.*

душманвилелди, мидявилелди, душманди хьиз; **düşməncəsinə baxmaq** душманди хьиз килигун.

DÜŞMƏNÇİLİK I *суц.* душманвал, мидявал; **barışmaz düşmənçilik** туьх-ктуьр тежер душманвал; II *прил.* душманвили, мидявили.

DÜŞÜK I *прил.* 1) *мед.* вахт тахьана хайи, вахт амаз хайи, вахтунилай вилик хайи, вахтунилай фад хайи; **düşük uşaq** вахт тахьана хайи аял; 2) агъуз аватнавай; **düşük çiyinlər** агъуз аватнавай кьуьнер; 3) *куьч.* нубатсуз рахадаиди, кутуг тавур вахтунда рахадаиди; II *суц.* вегьейди; чтурай аял.

DÜŞÜKLÜK *суц.* 1) агъуз аватнавай гьал; 2) нубатсуз рахун.

DÜŞÜNCƏ *суц.* 1) фикир, фикирар; **düşüncələrə qarılmaq** фикирриз фин; 2) фагъум, кьатлун; **dini düşüncə** диндин фагъумар.

DÜŞÜNCƏLİ *прил.* 1) кьатлун авай, кьатлудай; гьавурдик квай; гьавурда гьатдай; 2) фикирлу, хиялрик акатнавай; **düşüncəli insan** фикирлу инсан.

DÜŞÜNMƏDƏN *нареч.* фагъум тавуна, фикир тавуна; фагъумсузвилелди, фагъумсуздаказ; фикирсузвилелди, фикирсуздаказ.

DÜŞÜNMƏK *глаго.* 1) фикир авун; 2) секинсуз хьун, риклик секинсузвал акатун; 3) веревирд авун; 4) хиял авун, ният авун; **işə başlamağı düşünürdüm** за клалахдик кьил кутуникай хияларзавай.

DÜŞÜRMƏK *глаго.* 1) авудун; **uşağı qucağından düşürmək** аял кьужахдай авудун; 2) пар авудун, пар ичтирун, парцикай азад авун; 3) алудун, вегьин, алудна гадарун; терг авун; **taxtdan düşürmək** тахтунилай алудун.

DÜYƏ *суц.* дуьге.

DÜYMƏ I *суц.* дуйгме; II *прил.* дуйгмедин; **düymə zavodu** дуйгмедин завод.

DÜYÜ I *суц.* 1) дуйгуй; 2) прунз; II *прил.* дуйгуйдин; прунздин; **düyü biçini** хир кутIунун; **düyü tarlası** хир кутIуннавай чка; **düyü sıyığı** дуйгуйд хапIа.

DÜYÜN I *суц.* тIвал; **düyün vurmaq** тIвал гун; **düyünü açmaq** тIвал ахъаюн.

DÜYÜN II *суц.* *рах.* мехъер.

DÜYÜNLÜ *прил.* 1) цуцIрухар алай (*квай*); **düyünlü kəndir** цуцIрухар алай (*квай*) еб; 2) тIурар алай; хилер алай; **düyünlü ağac** тIурар алай тар.

DÜZ I *прил.* 1) дуз; **düz yol** дуз рехъ; 2) ашкара, ачух; **düz (açıq) söz** ашкара гаф; 3) дузгуйн; михъи; намуслу; итимвал квай; къени; **düz adam** къени кас; II *нареч.* дуздиз; цIалцIамдиз; сад хъиз; **düz tut** дуздиз яхъ; 4) *куьч.* гъахълувилелди, адалатлувилелди; **məsələyə düz yanaşmaq** месэладив адалатлувилелди эгечIун; III *суц.* дуззен чуьл; **Muğan düzü** Мугъандин дуззен чуьл; **Mil düzü** Милдин дуззен чуьл; IV *предик.* дуз я, гъакъикъат я; **hamısı düzdür** вири дуз я; V *союз хъиз менфят къачуда*; **düzdür, o gəldi, ancaq...** дуз я, ам атана, анжах...

DÜZ I *суц.* дуззен; II *прил.* 1) дуз; 2) вафалу; 3) вижданлу; 4) дуз, авайвал; 5) дуз, цIалцIам; 6) ихтибарлу.

DÜZBUCAQ *суц.* дуз пипIерин къуд пипIенди.

DÜZDÜRMƏ *суц.* **DÜZDÜRMƏK** глаголдикай.

DÜZDÜRMƏK *глаго.* 1) эцигиз тун, туйкIуьриз тун; 2) акъвазариз тун; **sıraya düzdürmək** жергеда акъвазариз тун.

DÜZƏLİŞ *суц.* 1) дуззарун; дуззар хъувун; рас хъувун; туйкIуьр хъувун; **göstərilən düzəlişləri nəzərə almaq** къалурнавай дуззарунар фикирда къун; 2) къейд, шартI; 3) *рах.* икърар хъун; **onlar düzəlişdilər** абур икърар хъана; 4) чкадиз гъун; **küncələrin düzəlişi** пипIер чкадиз гъун.

DÜZƏLMƏK *глаго.* 1) дуз хъун, дуз хъхъун; 2) туйкIуьн; туйкIуьр хъун; тешкил хъун, арадал атун; **dəstə düzəldi** кIеретI туйкIуьр хъана; 3) акъвазун, тайин хъун; **işə düzəldi** кIвалахал акъвазна, кIвалахал тайин хъана; 4) сагъ хъхъун; **onun səhhəti düzəldi** адан сагъламвал хъсан хъхъана; 5) жув-жувал хтун; **xəstəlikdən sonra düzəlib** азардилай къулухъ жув-жувал хтанва; 6) къайдадик акатун, къайдада гъатун, туйкIуьн; **münasibətlər düzəlib** рафтарвилер къайдада гъатзава; 7) *лингв.* арадал атун; **bu söz təzə düzəlib** и гаф цIийиз арадал атанва; 8) гъатун; **yola düzəlmək** рекъе гъатун.

DÜZƏLTMƏ *суц.* **DÜZƏLTMƏK** глаголдикай.

DÜZƏLTMƏK *глаго.* 1) дуззарун, дуз хъувун; рас хъувун; **səhləri düzəltmək** гъалагIар дуззарун; 2) туйкIуьрун, дуззарун; **saçını düzəltmək** чIарар дуззарун; 3) сад хъиз авун; **bağın yerini düzəltmək** багъдин чил сад хъиз авун; 4) гъасил авун; расна гъазурун; **stol düzəltmək** стол расна гъазурун; 5) арадал гъун, тешкилун; **qrup düzəltmək** кIватIал арадал гъун.

DÜZƏN I *суц.* 1) дуззен, дуззенлух; 2) гегъеншвал; гегъенш майдан; **sonsuz bir düzən** и къил а къил авачир гегъенш майдан.

DÜZƏN II *прил.* *диал.* дуз; михъи; намуслу; дузвал гвай, гъахъ гвай;

адалатлу; **düzən adam** гъахъ гвай кас.

DÜZƏNLİK *суц. килиг.* **DÜZƏN I.**

DÜZGÜN I *прил.* 1) дуьзгуьн, дуьз, дуьз тир; **düzgün tələffüz** дуьзгуьн лугьун; 2) кьайдада авай, кьайдадив кьазвай; **düzgün istifadə etmək** кьайдадив кьазвайвал менфят кьачун; 3) вафалу, гьакьикь; **düzgün dostluq** гьакьикь дуствал; 4) халисан, михь; **düzgün məsləhət** халисан меслят; 5) гъахьлу, адалатлу; **düzgün tələblər** гъахьлу тлалабунар; **II нареч.** дуьз, дуьзвилелди; дуьздаказ; якьиндаказ; **düzgün qiymətləndirmək** дуьздаказ кьимет гун.

DÜZGÜNLÜK *суц.* 1) дуьзгуьнвал, дуьзвал, керчеквал; 2) гьакьикьивал, гъахьлувал.

DÜZLÜK *суц.* 1) дуьзенлук; 2) дуьз, дуьз чин; цлалцлм; винел пад; 3) *куьч.* дуьзвал, дуьзгуьнвал, михьивал, намуслувал; гьакьикьивал, гъахьлувал.

DÜZMƏ *суц.* **DÜZMƏK** *глагол-дикай.*

DÜZMƏK *глагол.* 1) акалун; **mun-cuqları sapa düzmək** хтарар гьалуних акалун; 2) акьалжун; **əti şişə düzmək** шишинал як акьалжун; 2) жергеда акьвазарун; **rotanı düzmək** рота жергеда акьвазарун; 4) эцигун; чка-чка-

дал эцигун, гьарнал эцигун; **fiqurları düzmək** фигураяр чка-чкадал эцигун.

DÜZÜ *арал.г.* дуьз лагьайтла, авайвал лагьайтла; **düzü, mən səni tanımadım** дуьз лагьайтла, аз вун чир хьанач; **düzü, mən ona inanmıram** авайвал лагьайтла, зун адан члалахъ туш.

DÜZÜLMƏ *суц.* **DÜZÜLMƏK** *глагол-дикай.*

DÜZÜLMƏK *глагол.* 1) акал хьун; 2) акьалж хьун; 3) жергеда акьвазун; 4) эцигун.

DÜZÜLÜŞ *суц.* 1) кьайда, тегьер; 2) эцигнавай кьайда, авай кьайда; 3) кьурулуш, туькьур хьун; 4) *воен.* жергеда акьвазун.

DÜZÜNƏ I *нареч.* 1) дуьз, дуьздиз, дуьздаказ; **bu yolla düzünə get** и рехъ тирвал дуьз вач; 2) ачухдиз, клєви тавуна, кьве чин алачиз; **düzünə demək** ачухдиз лугьун; **II прил.** дуьз, дуьм-дуьз; ачух; керчек.

DVORYAN I *суц.* дворян, дворянар; **II прил.** **dvoryan adətləri** дворянрин адетар (*ацукьун-кьарагьун*).

DZÜ-DO *суц. спорт.* дзюдо (*Японияда кьуршахар кьунин рекьяй машгьур кьугьун*).

DZÜ-DOÇU *суц. спорт.* дзюдо кьугьвазвайди.

Е

Е I – *азербайжан алфавитдин руьгуд лагьай гьарф.*

Е II – *межд. рах.* 1) э (*гужлу гьисс квай гьарай*); интонациядин куьмекдалди жуьреба-жуьре гьиссер ма-

лумарда: риклн гьалар, тажубвал, гьейранвал, кефи члур хьун ва мсб.; 2) э (*наразивал кьалурзавай гаф*); **e, sən yenə gəldin?** э, вун мад атанани?

ECAZ *суц.* аламат, аламат жедай

затI, гьейранардай затI; алапатдин кар, гьейран ийидай кар.

ЕСАЗКАР *прил.* 1) алапатдин, алапат квай, сугьгьурдин, сугьгьурлу; 2) *куьч.* ажайиб, иер, гьейранардай; алапат жедай хьтин; **ecazkar nəğmə** алапатдин мани; **ecazkar sevgi** алапатдин кIанивал; **ecazkar gözəllik** ажайиб иервал; **ecazkar səs** сугьгьурлу ван; **ecazkar söhbət** гьейранардай ихтилат.

ЕСАЗКАРСА *нареч.* ажайибвилелди, ажайибдаказ; гьейранвилелди, гьейранвилев, гьейрандаказ.

ЕСАЗКАРСАНА *нареч. килиг:* **ЕСАЗКАРСА.**

ЕСАЗКАРЛИҚ *суц.* алапатдин кар; гьейранардай кар.

ЕДАМ *суц.* кьиникьдалди жаза гун (*гуьлледив ягьун, кудун ва мсб.*).

..**EDİCİ** *муракаб гафарин кьвед лагьай пай;* **təsiredici** таьсирдай; **kö-məkədicі** куьмек гудай; **azadedici** азад ийидай.

EDİLMƏ *суц.* **EDİLMƏK** *глагол-дикай.*

EDİLMƏK *глагол. суц.* *существительный-рихь галаз менфят кьачуда;* **azad edilmək** азад авун; **əvəz edilmək** эвез авун.

ЕФЕДРА *суц. бот.* эфедра.

ЕФФЕКТ *суц.* 1) таьсир, эсер; **zahiri effekt** винел патан таьсир; 2) нетижа, хийир.

ЕФФЕКТИВ *прил.* нетижалу, нетижа гудай, нетижа хкатдай; **effektiv iş** нетижалу кIвалах.

ЕФФЕКТИВЛИК *суц.* таьсирлувал, нетижалувал; **kənd təsərrüfatının effektivliyini artırmaq** хуьруьн майишатдин нетижалувал артухарун.

ЕФФЕКТИ *прил.* таьсирлу, эсерлу, нетижалу.

ЕФФЕКТИЛИК *суц.* таьсирлувал,

эсерлувал, нетижалувал; **işin effektivliyi** кIвалахдин нетижалувал.

ЕФІР I *суц.* 1) *хим.* эфир; **etil efiri** этилдин эфир; II *прил.* эфирдин; 2) *пер.* цав, гьава; 3) эфир (*телевидение*); **efirə çıxmaq** эфирдиз экьечIун.

ЕН! *межд.* эгь! **eh, qocaldım** эгь, куьзуь хьана зун; **eh, nəyə gərəkdir?** эгь, куьз герек я?

ЕНКАМ *суц.* кьанун; **İslam dininin ehkamları** Ислам диндин кьанунар.

ЕНКАМÇILIQ *суц. килиг:* **ЕНКАМПƏRƏSTLİK.**

ЕНКАМПƏRƏSTLİK *суц.* догматизм (*гьар са затI кьанун хьиз кьабулун*).

ЕНМАЛ I *нареч.* 1) яваш, явашдиз; аста, аставилелди; **ehmal qarını açdı** явашдиз рикIин ахьайна; 2) игьтиятдивди, мукьаятдивди; **ehmal soruşdu** игьтиятдивди жузуна; II *суц.* куьгь. кьайгьудик тахьун, саймазвал.

ЕНМАЛСА *нареч. килиг:* **ЕНМАЛЛИКА.**

ЕНМАЛЛИ *нареч.* 1) игьтиятдивди, мукьаятдивди, фикирна; **ehmallı tərpnəmək** игьтиятдивди гьерекат авун; **ehmallı işləmək** мукьаятдивди кIвалахун; 2) хуьтуьлвилелди, хуьтуьлдаказ, хуьтуьлдиз; II *прил.* игьтиятлу.

ЕНМАЛЛИКА *нареч.* бегьем игьтиятлувилелди; бегьем мукьаятлувилелди.

ЕНМАЛЛИЛИҚ *суц.* игьтиятвал, мукьаятвал, вилик-куьлухь килигун (*карда*); фикирна кар авун.

ЕНМАЛСИЗ *прил.* игьтиятсуз, мукьаятсуз, фагьум-фикир тавур.

ЕНМАЛСИЗЛИҚ *суц.* игьтиятсузвал, мукьаятсузвал, фагьум-фикир тавурвал.

ЕНРАМ I *суц.* пирамида (*кьадим*

Египетдин фиронриз хкажнавай зурба гъумбет).

EHRAM II *суц.* 1) *дин.* пак чкайриз фин паталди лацу парчадикай цванвай пек; 2) *рах.* чIичI авай гъамамдин дасмал.

EHSAN *суц.* игъсан, садакъа.

EHTİMAL I *суц.* 1) мумкинвал, якъин хъуниз мумкинвал, игътималвал; **ehtimal dərəcəsi** мумкинвилини дережа; **qələbə ehtimalı** гъалиб хъунин игътималвал, **münaqişə ehtimalı** къалдин игътималвал; 2) гиман, ният; **müxtəlif ehtimallar** жуъреба-жуъре гиманар; II *арал. г.* мумкин я, мумкин я хъи; **ehtimal ki, çatsın** мумкин я агакъун.

EHTİMALLA *нареч.* гиманлувилелди, гиманлудаказ.

EHTİMALLI *прил.* 1) хъунухъ мумкин тир, якъин тир, якъин хъуниз гиман авай; 2) гиман ийизвай; фикир ийизвай, ният ийизвай; тахминан.

EHTİRAM *суц.* гъуърмет, хатур; **ehtiram etmək** гъуърмет авун; **ümməhalq ehtiramı** вири халкъдин патай гъуърмет.

EHTİRAMƏN *нареч. килиг:* **EHTİRAMLA**.

EHTİRAMLA *нареч.* гъуърметдив, гъуърметдивди; **ehtiramla danışmaq** гъуърметдивди рахун; **ehtiramla ayağa qalxmaq** гъуърметдивди кIвачел къарагъун.

EHTİRAMLİ *прил.* гъуърмет ийидай, гъуърмет хуьдай; **ehtiramlı adam** гъуърмет хуьдай кас.

EHTİRAMLİLİQ *суц.* гъуърмет авун, гъуърмет хуьн.

EHTİRAMSIZ I *прил.* гъуърметсуз; **ehtiramsız adam** гъуърметсуз кас; II *нареч.* гъуърметсузвилелди, гъуърметсуздаказ; эдебсузвилелди, эдебсуздаказ, эдебсуздиз; **ehtiramsız danışmaq**

эдебсуздаказ рахун.

EHTİRAMSIZCA *нареч. килиг:* **EHTİRAMSIZ** II.

EHTİRAMSIZCASINA *нареч. килиг:* **EHTİRAMSIZ** II.

EHTİRAMSIZLIQ *суц.* гъуърметсузвал, гъуърмет тавун, гъуърмет хуьн тавун; **böyüklərə ehtiramsızlıq etmək** чIехибуруз гъуърметсузвал авун.

EHTİRAS *суц.* кIеви гъевес; ашкъи, къизмишвал, ашервал; **vəhşi ehtiraslar** вагъши ашервилер; **ehtiras hissi** къизмишвилини гъисс; **azadlıq ehtirası** азадвилини кIеви гъевес; **hökmranlıq ehtirası** агъавал авунин къизмишвал.

EHTİRASLA *нареч.* гъевеслувилелди; къизмишдаказ, къизгъинвилелди; **ehtirasla sevmək** гъевеслувилелди кIан хъун, ашукъ хъун.

EHTİRASLI *прил.* 1) гъевеслу; къизгъин; гзаф кIеви (*мес. кIанивал, мурад*); 2) къизмиш, гзаф гъевеслу; ашер.

EHTİRASLILİQ *суц.* гъевеслувал, къизгъинвал; ашервал.

EHTİRASSIZ *прил.* гъевеслувал авачир, къизгъин тушир, къалабулух квачир, рикI тамам секин.

EHTİRASSIZLIQ *суц.* гъевеслувал тахъун, къизгъинвал тахъун; ашервал тахъун.

EHTİŞAM *суц.* 1) къадардилай артух харжияр; булвал, мублагъвал; гурлувал; **görünməmiş ehtişam** гъич тахъай хъгин гурлувал; 2) чIехивал, гъайбат, гъайбатлувал; **hünərin ehtişamı** гъунардин гъайбатлувал.

EHTİŞAMLA *нареч.* булвилелди, булдаказ; кIубанвилелди, кIубандаказ, кIубандиз, кIубанз.

EHTİŞAMLI *прил.* 1) къадардилай артух харжи галай, гзаф харжи галай; 2) гурлу, лап хъсан.

ЕНТİŞAMLILIQ *сущ.* 1) гзаф харжи галайвал; 2) гурлувал; 3) гъайбатлувал.

ЕНТİYAC *сущ.* дарвал, игътияж, игътияжвал, гереквал; **ehtiyac içində yaşamaq** игътияждин къене яшамиш хьун; **misal gətirməyə ehtiyac yoxdur** мисал гъуниз игътияж авач.

ЕНТİYACLI *прил.* дарвал авай, игътияж авай.

ЕНТİYACLILIQ *сущ.* дарвиле хьун, игътияж хьун.

ЕНТİYACSIZ *прил.* дарвал авачир, игътияж авачир; **ehtiyacsız yaşamaq** дарвал тахъана, игътияж авачиз яшамиш хьун.

ЕНТİYACSIZLIQ *сущ.* 1) игътияжсузвал; 2) дарвал тахъун.

ЕНТİYAT I *сущ.* 1) игътият патал, къвезмай вахт патал хвенвай шей, суърсет; 2) игътият; **neft ehtiyatı** нафтіадин игътият; **ehtiyatda olan mayor** игътиятда авай майор; II *прил.* игътиятдин; **ehtiyat tədbirləri** игътият патал аквазвай крар.

ЕНТİYATKARLIQ *сущ.* куьгь. *килиг:* **ЕНТİYATLILIQ.**

ЕНТİYATKARLIQLA *нареч.* куьгь. *килиг:* **ЕНТİYATLA.**

ЕНТİYATLA *нареч.* игътиятдивди, мукъаятдиз, фикирна; **ehtiyatla yanaşmaq** игътиятдивди эгечІун; **o, ehtiyatla danışırды** ам фикирна рахазвай.

ЕНТİYATLANMA *сущ.* **ЕНТİYATLANMAQ** *глаголдикай.*

ЕНТİYATLANMAQ *глагол.* игътият хуьн, игътият авун.

ЕНТİYATLI I *прил.* 1) игътият патал кІватІна хуьдай; 2) игътиятлу, мукъаятлу, кар фагъумдай; II *нареч.* игътиятвилелди, мукъаятдиз, фикирна.

ЕНТİYATLILIQ *сущ.* игътиятлувал,

мукъаятвал.

ЕНТİYATSIZ I *прил.* 1) игътият тийидай; II *нареч.* игътиятсузвилелди, игътиятсуздаказ, игътиятсуздиз; 2) игътиятсуз, мукъаятсуз, кар фагъум тийидай; **ehtiyatsız davranmaq** игътиятсуздаказ рафтар авун.

ЕНТİYATSIZCA *нареч.* игътиятсузвилелди, игътиятсуздаказ, игътиятсуздиз; мукъаят тушиз.

ЕНТİYATSIZCASINA *нареч.* *килиг:* **ЕНТİYATSIZCA.**

ЕНТİYATSIZLIQ *сущ.* 1) игътият тавун; 2) игътиятсузвал, мукъаятсузвал; фикир тагай, кьулухъ кьил фагъум тавур; **ehtiyatsızlığа yol vermək** игътиятсузвилиз рехъ гун.

ЕНТİYATSIZLIQDAN *нареч.* игътиятсузвилияй, мукъаятсузвилияй, фикир тагайвилияй.

ЕНТİYATSIZLIQLA *нареч.* игътиятсузвилелди, игътиятсуздаказ, игътиятсуздиз; мукъаятсуздаказ, мукъаятсуздиз.

ЕНТİZAZ *сущ.* 1) юзун; галтад хьун; и патаз, а патаз ян гун, зурзун; 2) *куьч.* рахаз мажбур авун.

ЕКİPAJ *сущ.* экипаж (*гимидин, самолётдин, танкдин команда*).

EKOLOGİYA *сущ.* экология.

EKOLOJİ *прил.* экологиядин; **ekoloji məsələlər** экологиядин месэлаяр.

EKOLOQ *сущ.* эколог, экологиядин пешекар.

EKRAN I *сущ.* 1) экран (*экуьникай, зегъемдикай ва мсб. хуьдай затI*); 2) экран (*телевизордин*); 3) перде (*кино къалурдай*); 4) *куьч.* кино; **ekran ulduzları** кинодин гъетер; II *прил.* экрандин.

EKRANLAŞDIRILMA *сущ.* **EKRANLAŞDIRILMAQ** *глаголдикай.*

EKRANLAŞDIRILMAQ *глагол.* экрандиз акъудун.

EKRANLAŞDIRILMIŞ *глагол.* экрандиз акъуднавай.

EKRANLAŞDIRMA *суц.* **EKRANLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

EKRANLAŞDIRMAQ *глагол.* экрандиз акъудун.

EKRANLI *прил.* экран авай; **geniş ekranlı televizor** гъяркъуь экран авай телевизор.

EKSKAVATOR I *суц.* экскаватор; II *прил.* экскаватордин.

EKSKAVATORÇU *суц.* экскаватор гъалзавайди.

EKSKLÜZİV *прил.* 1) къетген, сад тир, тикрарсуз; 2) къетген тир, анжах са касдиз, са коллективдиз махсус; **eksklüziv müsahibə** къетген жузун-качун.

EKSKURS *суц.* экскурс (къерехдин месэла гъял авун патал асул темадилаи элячIун).

EKSKURSANT *суц.* экскурсиядин иштиракчи.

EKSKURSIYA *суц.* экскурсия; **muzeyə ekskursiyaya getmək** музейдиз экскурсиядиз фин.

EKSKURSIYAÇI *суц.* **EKSKURSANT.**

EKSPANSİONİST *суц.* экспансионист.

EKSPANSİONİZM *суц.* экспансионизмвал.

EKSPANSİYA *суц.* 1) экспансия (дяведин рекъелди маса гъукуматар ва уьлквейяр сиясатдинни экономикадин рекъяй вичин гъилик ва я таъсирдик кутун патал тухудай чапхунчивилин сиясат); 2) къун, гегъеншарун (вичин сифте авай сергъятар гегъеншариз гъерекатун).

EKSPEDİSİYA I *суц.* 1) экспедиция (газетар, журналар, чарар ва мсб. герек тир чкайриз ракъурдай ида-радин са хел); 2) экспедиция (са таийин везифа, са мурад тамамарун патал, мес. илимдин ахтармишунар патал, дяве авун патал са къадар инсанар саниз фин); 3) экспедиция (экспедициядиз физвай инсанрин кIватIал); II *прил.* экспедициядин.

EKSPEDİTOR I *суц.* экспедитор (малар герек тир чкайриз ракъурдай къуллугъчи); II *прил.* экспедитордин.

EKSPEDİTORLUQ *суц.* экспедиторвал.

EKSPERİMENT тежриба, ахтармишун (илимдин рекъелди тухузвай).

EKSPERİMENTAL *прил.* тежрибадин, ахтармишунин.

EKSPERT I *суц.* эксперт (са кардин, са месэладин гъакъиндай вичин фикир лугъун, къимет эцигун патал желб ийидай пешекар, гъа кардин гъавурда авай кас).

EKSPERTİZA *суц.* экспертиза (не-тижа хкудун патал са кардиз, месэладиз эксперттар килигун).

EKSPONAT I *суц.* экспонат; II *прил.* экспонатдин.

EKSPORT I *суц.* экспорт; **əmtə (mal) eksportu etmək** маса гун патал къецепатан уьлквейриз мал ракъурун.

EKSPOZİSİYA I *суц.* 1) экспозиция (эдебиятдин ва я музыкадин са эсердин гележегда ачухардай пай); 2) къалурун патал куърсарун (экIягъун, эцигун, мес. музейра шейэр галай-галайвал чкайрал эцигун, цлариз ягъун, куърсарун); 3) экспозиция (шикил ядайла аппаратдин объектив ахъайна акъалдалди арадай физвай вахт); II *прил.* экспозициядин.

EKSPRES I *суц.* экспресс (акъваз

тийиз фад фидай поезд, гими, автобус ва мсб.)

EKSPROMT I *суц.* экспромт (*гъиле-гъилди туькӀуьрай чӀал, мани, макъам, атай чкадал лагъай гаф*); II *прил.* экспромтдин.

EKSTAZ *суц.* вини дережадин кефиник квай гьал, кефина авай гьал, лап кефиниз акъатунин гьал; гъейран-виликиди вич-вичик квачир гьал, руьгъ хкаж хъунин гьал.

EKSTERN *суц.* экстерн (*кӀелдай чкадик квачиз, вич-вичиз гъазур хъана имтигъанар гудай кас*).

EKSTERNAT *суц.* экстернат (*мектебда кӀел тийиз экстерн яз кӀелунин, имтигъанар гунин къайда*).

EKSTERYER *суц.* экстерьер; кӀвалерин, автомобилрин, гъайванрин (*балкандин, кишӀин*) къецепатан акунар, куц.

EKSTRA *прил.* лап хъсан, вини дережадин.

EKSTRADİSİYA *суц.* экстрадиция (*къецепатан уьлкведин къанун чӀурнавай кас гъа уьлкведив вахкун*).

EKSTRAKT *суц.* экстракт (*са затӀуникай, мес. майвайрикай химиядин рекъелди хкуддай затӀ, миже ва мсб.*).

EKSTREMİST *суц.* экстремист (*экстремизмдин терефдар*).

EKSTREMİZM I *суц.* экстремизм; II *прил.* экстремизмдин.

EKVATOR *геогр.* I *суц.* экватор (*чилиин шар юкъвалай къве патахъ – кефер патахъни къибле патахъ пайзавай, хиялда къунвай шартӀлу цӀар*); II *прил.* экватордин.

EKVİVALENT *суц.* эквивалент.

EKZEMA *суц. мед.* цӀарнах.

EKZOTİKA *суц.* экзотика (*адет тахъанвай алапатдин шей, са гьал*).

EL I *суц.* «Л» гьарфунин тӀвар.

EL II *суц.* 1) эл, халкъ; 2) уьлкве; **uzaq ellər** яргъал уьлквеяр; II *прил.* элдин, халкъдин; **el adəti** элдин адет; **el bayramı** элдин сувар; **el sərvəti** халкъдин эменни; **el bir olsa dağı yerindən oynadar** халкъ сад хъайитӀа, дагъ чкадилай юзурда.

ELAN *суц.* 1) малумарун; 2) малумат; **elan asmaq** малумат куьрсарун; **elanlar lövhəsi** малуматар ядай къул; **qəzetə elan vermək** газетдиз малумат гун.

ELASTİK I *прил.* 1) тӀарам ва акъаж жедай; 2) *куьч.* хъуьтуьл; **elastik yau** тӀарам ва акъаж жедай пуржин; **elastik rəqs** хъуьтуьл къуьл.

ELASTİK II *суц.* эластик, жир.

ELASTİKİ *прил.* 1) тӀарам ва акъаж жедай; 2) *куьч.* хъуьтуьл.

ELASTİKLİK *суц.* 1) акъаж хъунухъ; 2) *куьч.* хъуьтуьлвал.

ELASTİKLİLİK *суц. килиг.* **ELASTİKLİK.**

ELAT *суц. куьгъ.* 1) халкъ, тайифа; 2) агъали; са сихилдикай тир инсанар.

ELÇİ *суц.* 1) векил (*са гьукуматди маса гьукуматдиз ракъурдай дипломат*); 2) илчи, векил; **xalq elçiləri** халкъдин векилар; **onun qızına elçi gəlmişdi** адан рушаз илчияр атанвай.

ELÇİLİK *суц.* 1) векилвал; 2) илчивал; **elçilik etmək** илчивал авун.

ELDƏN-ELƏ *нареч.* виринра, гьар сана.

ELƏ I *тӀв.-эв.* ахътин; ихътин; **o, elə adam deyil** ам ахътин кас туш; **elə gözəl** ихътин иер; **elə uca** ахътин къакъан; II *суц.* ахътинбур, ихътинбур; **elələri var ki...** ахътинбур ава хьи...; III *нареч.* икӀ; акӀ; гьакӀ; и тегъерда; а тегъерда; **elə qışqırdı ki...** акӀ гьарайна хьи... **elə dəydi ki...** а тегъерда акъуна

хьи... **elə deyilmi?** гьакI тушни? IV *кIус.* бес; вучиз; лап; лап гьа; **elə o kitab** лап гьа ктаб; **elə həmin gün** лап гьа юкьуз; V *предик.* дуьз я, гьакьикьи я, и тегьерда, а тегьерда; **elədir ki var** гьакI я, дуьз я; VI *союз.* гуя, хьиз; **elə bil xəbəri yoxdur** гуя хабар авач; VII *кIус.* хьтинди я, на лугьуди, жал; **elə bil bir almadır ikiyə bölünüb** на лугьуди, кьве чкадал пайнавай са ич я.

ELƏ-BELƏ I *нареч.* 1) регьятдиз, асантдиз; гьакI, гьакI регьятдиз; **elə-belə bura gəlməzdi** гьакI иниз кьведачир; **elə-belə həll olunan məsələ deyil** регьятдиз гьял жедай месэла туш; **elə-belə soruşurdum** гьакI жузазвай; 2) гьавайда, пулсуз, лап ужуз; **bunu mənə neçəyə verərsən?** - **elə-belə** им вуна заз шумудахь гуда? - гьавайда; 3) гьакIан, адетдин; **bunlar elə-belə atlardan deyil** ибур гьакIан балкIанар туш.

ELƏCƏ 1) *нареч.* гьакI, хьиз; **eləcə işə getdi** гьакI кIвалахал фена; 2) *нареч.* ва *союз.* гьақIни, гьакI...-ни; ни; **eləcə də işlər düzəldi** гьакIни крар туькIвена.

ELEGİYA *суц.* элегия.

ELEKTORAT *суц.* сечкичияр.

ELEKTRİÇKA *суц.* электричка.

ELEKTRİKİ *суц.* электрик, махсус жуьреда кьачунвай токдин кьуват; II *прил.* электрикдин; **elektrik lampaları** электрикдин лампаяр.

ELEKTRİK II *суц.* электрик; **elektrik işləmək** электриквиле кIвалахун.

ELEKTRİKLƏŞDİRMƏ *суц.* **ELEKTRİKLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

ELEKTRİKLƏŞDİRMƏK *глаг.* махсус жуьреда кьачунвай токдин кьуватдикай майишатда менфят кьачун.

ELEKTRİKLİ *прил.* электрик авай.

ELEKTROD I *суц.* электрод;

II *прил.* электроддин.

ELEKTRODİAQNOSTİKA *суц.* электродиагностика.

ELEKTRODİNAMİK *прил.* электродинамикадин.

ELEKTROENERGETİKA I *суц.* электроэнергетика; II *прил.* электроэнергетикадин; **elektroenergetika təsərrüfatı** электроэнергетикадин майишат.

ELEKTROKİMYA *суц.* электрохимия.

ELEKTROLİT I *суц.* электролит; II *прил.* электролитдин.

ELEKTROLİZ *суц.* электролиз.

ELEKTROMAQNİT *суц.* электромагнит.

ELEKTROMEXANİKA *суц.* электромеханика.

ELEKTROMONTYOR *суц.* электромонтёр.

ELEKTRON *суц. физ.* электрон.

ELEKTRONİKA *суц.* электроника.

ELEKTROSKOP *суц.* электроскоп.

ELƏMƏ *суц.* **ELƏMƏK** *глаголдикай.*

ELƏMƏK *глаг. килиг.* ЕТМӘК.

ELEMENT I *суц.* 1) *хим.* са затIунин мад куьлуь техжедай пай; 2) са затIунин куьлуь пай; 3) *грам.* чIалан куьлуь кIус – гаф; 4) *куьч.* инсанрин са терефдиз душманвалдай кас.

ELEMENTAR *прил.* 1) сифте кьилин, асул дибдиз талуьк тир; **elementar məlumatlar** сифте кьилин малуматар; 2) лап регьят; **məsələnin həllinin elementar qaydası** месэла гьялдай лап регьят кьайда; 3) *куьч.* виридаз чир хьана кIандай, лап асулдин, чарасуз герек тир (*мес. кьайдаяр, шартIар*).

ELƏSİ *млв.-эв.* ахьтин; **eləsi ilə işləmək olmaz** ахьтиндахь галаз

кІвалахиз жедач.

ELƏTDİRMƏ *суц.* **ELƏTDİRMƏK** *глаголдикай.*

ELƏTDİRMƏK *глаго.* ийиз тун; **ona bu işi elətdirmək lazımdır** адав и кІвалах ийиз туна кІанзава.

ELƏTMƏ *суц.* **ELƏTMƏK** *глаголдикай.*

ELƏTMƏK *глаго.* *килиг:* **ELƏTDİRMƏK.**

ELEVATOR *I суц.* 1) элеватор (*аваданлухривди таъминарнавай те-хилар хуьдай гъамбархана*); 2) элеватор (*залан затлар хкажна санай масаниз авуддай механизм*); *II прил.* элеватордин.

ELİTA *суц.* хкягъай жемият (*инсанрин кІватІал*).

ELLİKCƏ *нареч.* 1) вирида, вирида санал, вири жемиятди, вири дуьньяди; **bu ellikcə görülməli işdir** им вирида санал авуна кІанзавай кІвалах я; 2) санлай.

ELLİKLƏ *нареч.* *килиг:* **ELLİKCƏ.**

ELLİNİZM *суц.* эллинизм (*1 къадим грек чІалай атанвай гаф; 2 эллинрин меденият*).

ELLİNLƏR *суц.* *тар.* эллинар (*къадим грекри чпиз ганвай тІвар*).

ELLİPS *суц.* эллипс (*1 мат. формадин жигъетдай какадиз ухшар кылкылил атай какур цІар; 2 лингв. жуьмледа фикирда къунвай гаф ахъаюн*).

ELM *суц.* илим; **təbiət elmləri** тІебиатдиз талукъ илимар; **elmə xidmət etmək** илимдиз къуллугъ авун.

ELMİ *прил.* 1) илимдин; **elmi məsələlər** илимдин месэляар; **elmi işçi** илимдин кІвалахдар; 2) илимдин рекъел эцигнавай; 3) илимдин бинедал алай; **Əməyin Elmi-Texniki İdarəsi** Зегъмет Илимдин Бинедал Алаз Теш-

килдай Идара.

ELMLİ *прил.* кІелай, чирвал авай; **elmli oğlan** кІелай гада.

ELMLİLİK *суц.* илимлувал, къачунвай чирвилерин гегъеншвал ва деринвал.

ELMSİZ *прил.* кІел тавур, чирвилер авачир.

ELMSİZLİK *суц.* кІел тавун, чирвилер тахъун.

EL-OBƏ *суц.* 1) эл-уба, халкъ, инсанар, жемят; **el-oba tərəfindən tikilmiş məktəb** жемятди эцигнавай мектеб; 2) уьлкъве, ватан, вилайт; **bura mənim el-obamdır** инаг зи ватан я.

ELOĞLU *суц.* ватанэгъли, са чкадай тирди, мукъва кас.

ELTİ *суц.* хинен (*гъуьлуьн стхадин*) паб.

EMAL I *суц.* 1) шир; 2) сарарин винел патан цІалцІам къат.

EMAL II *суц.* 1) расун, туькІуьрун, къайдада тун; 2) гъасилун; **neft emalı** нефт гъасилун.

EMALATXANA *суц.* кархана; **tikiş emalatxanası** пекер цвадай кархана.

EMBARQO *суц.* *юрид.* эмбарго, къадагъа (*къецепатан уьлкъвейриз малар ва маса шейэр акъудунал ва къецепатан уьлкъвейрай абур гъунал къадагъа эцигун; сиясатдин са бязи себебриз килигна, са гъукуматдин мал, мес. гимияр ва мсб. къуна ахъай тавун*).

EMBLEM *суц.* эмблема, лишан; **firmanın emblemi** фирмадин эмблема.

EMBRİOLOGİYA *суц.* *биол.* эмбриология (*эмбрион арадал атун ва ам чІехи хъун тунІалай ийизвай биологиядин илимдин са хел*).

EMBRİOLOQ *суц.* эмбриолог (*эмбриологиядин пешекар*).

EMBRİON *суц.* *биол.* эмбрион.

EMİSSAR эмиссар (*чинебан тапшуругъ гана са чкадиз, гзафни-гзаф маса уьлкведиз ракъурдай кас*).

EMİSSİYA суц. эмиссия (*чар пул, къиметлу чарар ва банкдин билетар акъудун*).

EMOSİONAL прил. 1) гъисс квай, таъсирдай; 2) фад риклив къадай; хкІадай.

EMOSİYA суц. эмоция, таъсир, гъисс; эсер.

EMPİRİYA суц. тежриба (*инсандин гъисс авунин органралди къазанмишнавай, мес. ни чІугуналди, яб гуналди, килигуналди ва мсб.*).

EMPİRİZM суц. филос. эмпиризм (*алемдин къайдаяр чирунин карда илимдин нетижаяр инкарна, сад лагъай чкадал тежероба эцигзавай философиядин са хел*).

EMULSİYA суц. эмульсия.

EN суц. гъяркъуьвал; **yulun eni** рекъин гъяркъуьвал; **otağın eni** утагъдин гъяркъуьвал; **barmaq enində** са тупун гъяркъуьвиле; **eni ilə uzunu eynidir** гъяркъуьвални яргъивал сад я.

ENDEMİK прил. эндемиядин.

ENDEMİYA суц. эндемия (*гъамиша са чкада тайин тир са азар хъун*).

ENDİRİM суц. агъуз авун, агъуз вегъин.

ENDİRİMLİ прил. агъуз авунвай, агъуз вегъенвай; **endirimli mallar** къиметар агъуз вегъенвай малар.

ENDİRMƏ суц. **ENDİRMƏK** глаголкай.

ENDİRMƏK глаг. агъуз авун, агъуз вегъин.

ENDOKRİNOLOGİYA суц. эндокринология.

ENDOKRİNOLOQ суц. эндокринолог (*эндокринологиядай пешекар*).

ENDOQAMİYA суц. этн. эндога-

мия (*жуван тухумдай наб гъунин адет*).

ENDOSKOP I суц. мед. эндоскоп; II прил. эндоскопдин.

ENDOSKOPİYA суц. мед. эндоскопия (*къенепатар эндоскопдалди ахтармишун*).

ENDŞPİL суц. эндшпиль (*шагъмат къугъунин эхир*).

ENERGETİK суц. энергетик (*энергетикадин рекъай пешекар*).

ENERGETİKA суц. энергетика (*1 физикада энергиядиз талукъ тир са хел; 2 энергиядикай гъар жуьреда менфят къачунин, ам кардик кутунин техника*).

ENERJİ суц. физ. 1) энергия; 2) электрикдин ток; 3) куьч. къуват; къастунал клевивал.

ENERJİLİ прил. викІегъ, кІубан, са чкадал акъваз тийидай, ацукъун тийижир; **enerjili adam** ацукъун тийижир кас.

ENİNƏ нареч. гъяркъуьвилехъ; **eni-nə kəsmək** гъяркъуьвилехъ атІун.

ENİŞ суц. эвичІдай чка.

ENİŞ-YOXUŞ суц. хуш.

ENLƏŞMƏ суц. **ENLƏŞMƏK** глаголкай.

ENLƏŞMƏK глаг. гъяркъуь хъун, фирягъ хъун.

ENLƏTMƏ суц. **ENLƏTMƏK** глаголкай.

ENLƏTMƏK глаг. гъяркъуь (*фирягъ*) ийиз тун.

ENLİ прил. гъяркъуь; **enli yol** гъяркъуь рехъ; **enli köynək** гъяркъуь перем.

ENLİ... муракаб гафарин сад лагъай пай; **enlikürək oğlan** гъяркъуь къуьнер авай гада.

ENLİYARPAQ прил. чІехи (*гъяркъуь*) пешерин; **enliyarpaq güllər** гъяркъуь пешерин цуьквер.

ENMƏ *суц.* **ENMƏK** *глаголдикай.*

ENMƏK *глаго.* 1) эвичлун, агъуз эвичлун; **dərxə enmək** кламуз эвичлун; **dağdan enmək** дагъдай эвичлун; 2) агъуз хъун, агъуз аватун; **pərdə aşağı endi** перде агъуз хъана; 3) ацукъун; **təyyarə endi** самолёт ацукъна; 4) *куьч.* ахлакьсуз, мешребсуз уьмуьр тухун.

ENSEFALİT *суц. мед.* энцефалит (*кьилин мефтI тIа хъун*).

ENSİKLOPEDİK *прил.* энциклопедиядин.

ENSİKLOPEDİYA *суц.* энциклопедия (*вири чирвилерикай ва я са илимдиз талукъ малуматар гудай куьруь макъалаяр алфавитдин къайдада ва я темайриз килигна тукъуьрнавай гафарган*).

ENSİKLOPEDİYAÇI *суц.* акъалтIай зурба чирвилер авай кас.

ENSİZ *прил.* гуьтIуь; дар; шуькIуь; **ensiz yol** дар рехъ; **ensiz yarıq** гуьтIуь хьиткьер.

ENSİZLİK *суц.* гуьтIуьвал, дарвал.

ENTOMOLOGİYA *суц.* энтмология (*зоологияда гьашаратар тунIалай ийидай илим*).

ENTOMOLOJİ *прил.* энтмологиядин.

ENTOMOLOQ *суц.* энтмолог (*энтмологиядин рекъай пешекар*).

ENTUZİAST *суц.* энтузиаст (*гьевеслувилелди, рикI алаз кIвалахдай инсан*).

ENTUZİAZM *суц.* энтузиазм, чIе-хи гьевес, руьгъ хкаж хъун; гьевеслувал.

EPİDEMİK *прил.* эпидемиядин, эпидемия тир; **epidemik xəstəliklər** эпидемиядин азарар (*гзаф чкайриз чикIидай, садакай-садак кьведай азарар*).

EPİDEMIOLOGİYA *суц.*

эпидемиология (*эпидемийрикай илим*).

EPİDEMIOLOJİ *прил. килиг:* **EPİ-DEMİK.**

EPİDEMIOLOQ *суц.* эпидемиолог (*эпидемиологиядин пешекар*).

EPİDEMİYA *суц.* эпидемия (*гзаф чкайра гьатнавай галукъдай азар*); **grip epidemiyası** хумайрин эпидемия, тIугъвал.

EPİDERMA *суц.* эпидерма (*1 анат. гьайвандин хамунин винел патан кьат; 2 бот. бязи набататрин чкалдин винел патан кьат*).

EPİK I *прил.* эпосдин; эпосдикай тир; эпосдиз талукъ тир.

EPİK II, *суц.* эпосдин эсерар кхьизвайди.

EPİKRIZ *суц. мед.* эпикриз.

EPİLEPSİYA *суц.* чIур жедай гьал, кьилел гьал кьведай кефсузвал.

EPİLEPTİK *суц.* чIур жедай инсан, кьилел гьал кьведай азар авай инсан.

EPİLOQ *суц. эдеб.* эпилог (*эдебиятдин эсерда персонажрин кьисмет гьикI хъанатIа ихтилатзавай эхиримжи кьил*).

EPİQRAF *суц.* эпиграф (*1 кьадим замандин грекрин арада: сурун кьванцел (гуьмбетдал) авунвай кхьинар; 2 эсердин асул мана ачухун патал авторди эсердин ва я адан са паюнун кьиле эцигдай масанай кьачур гафар, мисал ва ихьтин мсб.*).

EPİQRAFÇI *суц.* эпиграфист (*эпиграфикадин пеъекар*).

EPİQRAFİK *прил.* 1) эпиграфикадин; 2) эпиграфдин.

EPİQRAFİKA *суц.* эпиграфика (*куьгьне ктабрал, кьванерал ва мсб. авунвай кхьинар ахтармишдай илим*).

EPİQRAM *суц.* эпиграмма (*1 кьадим грекрин арада: сурун кьванерал*

ва жемятдин дараматрал авунвай, шишрикай ва я прозадикай ибарат тир кхьинар; 2 сатирадин жуьреда туькГуьрнавай шишр).

EPİQRAMÇI суц. эпиграммаяр кхьыдайди, эпиграммадин автор.

EPİSENTR суц. залзаладин юкь, залзала хьанвай чкадин чилин винел патар.

EPİSTOLA суц. эпистола (сада-садаз кхьей чарарин жуьреда ярат-мишнавай эдебиятдин эсер).

EPİSTOLYAR прил. эдеб. эписто-ладин кьайдада кхьенвай.

EPİTAFİYA эпитафия (сурун кьванцел ийидай (алай) кхьинар).

EPİTET суц. эпитет (1 эдеб. таъ-сирлувал гужлу хьун патал са затІунин тІварцІухъ гилигдай гаф; 2 садакай рахадайла адан тІварцІухъ гилигдай тарифдин ва я ягьанатдин гаф).

EPİZOD суц. эпизод (эсердин ви-чихъ са кьадар кьилдинвал авай, са кьадар акьалтІай метлеб квай са вакьиадикай рахазвай пай).

EPİZODİK прил. эпизод тир, эпи-зодикай ибарат тир.

EPİPEYA суц. 1) эдеб. эпопея (тарихдин зурба вакьиайрикай их-тилат ийизвай эдебиятдин эсер); 2) тар. эпопея (игитвилин гьунарралди фейи зурба вакьияар); **Böyük Vətən müharibəsinin epopeyası** Ватандин Чехи дяведин эпопея.

EPOS суц. эпос (халкьдин тарих-дин важиблу вакьиадикай туькГуьр-навай эдебиятдин эсердин жуьре, жанр); **qəhrəmanlıq eposu** кьагьри-манвилин эпос.

EPOXA суц. девир, заман; **feodalizm epoxası** феодализмдин девир.

EQOİST I суц. эгоист; II прил.

эгоиствилин; **eqoist hərəkət** эгоистви-лин гьерекат.

EQOİSTCƏSİNƏ нареч. эгоист-вилелди.

EQOİSTLİK суц. эгоиствал.

EQOİZM суц. эгоизм (вич-вичел кьарувал, тек са вичин кьайгьуда хьун).

ERA суц. 1) эра (йисарин гьисаб вичелай гатІумна тухузвай вакьиа); 2) девир; **proletar inqilabları erası** пролетариатдин инкьилабрин девир; 3) геол. эра (геологияда: чилин тарих пайзавай лап чІехи вахтарикай, девир-рикай сад).

ERİTROSİTLƏR суц. физиол. эритроцитар.

ERKƏK I суц. 1) эркек (1 итимрин жинсиникай тир; 2 бот. набататрин жинсиникай тир; 3 гьайванрин ва кьу-шарин жинсиникай тир); 2) викІегь инсан; II прил. эркекдин, эркеквилин.

ERKƏN I нареч. фад, лап фад, фа-дамаз; **yuxudan erkən oyanmaq** фад ах-варай аватун; **erkən yatmaq** фад ксун; **o, erkən gəldi** ам лап фад атана; II прил. 1) сифте кьилера; фад; сифтегьан; 2) фад алуькьдай, фад кьведай, вахтунилай фад жедай; **erkən yaz** фад алуькьай гатфар; **erkən səhər** экуьнин кьил, экуьнахъ фад; 3) вахтсуз; **o, erkən rəhmətə getdi** ам вахтсуз рагьметдиз фена.

ERMƏNİ I суц. эрмени; **ermənilər** эрменияр; II прил. эрменийрин, эрме-ни; **erməni dili** эрмени чІал.

ERMƏNİCƏ нареч. эрмени чІалалди.

ERMƏNİPƏRƏST I суц. эрме-ниперес; II прил. эрмениперес; **ermə-nipərəst siyasət** эрмениперес сиясат.

EROTİKA суц. 1) ашкьидин, клан хьунин гьисс; 2) эдеб. ашкьидин ши-ирар.

EROZİYA суц. 1) геол. эрозия (ци

ва я муркIарн тухун); 2) *тех.* муърхъуь къуна чIур хьун; **metalların eroziyası** металллар муърхъуь къуна чIур хьун; 3) *мед.* хамунин винел патаз пихер акъатун.

ERQATİV *прил.* эргатив.

ERTƏDƏN *нареч.* фадамаз; экуьнахъ фад.

ERTƏSİ... *маса гафарихъ галаз санал:* **ertəsi gün** гугъгъуьнин (*къведай*) юкбуз, муькуь юкбуз; **bazar ertəsi** ислен, ислен югъ.

ESER *тар.* I *суц.* эсер; II *прил.* эсеррин, эсервилин; **eser partiyası** эсеррин партия.

ESKADRA I *суц.* эскадра (*дяведин гимийрин лап чIехи кIеретI*).

ESKADRİLYA *суц.* эскадрилья (*дяведин авиациядин са шумуд частунин кIватIал*).

ESKADRON *суц.* эскадрон (*атлуйрин полкунин са кIеретI*).

ESKALATOR *суц.* эскалатор (*метрода: гьерекатдик квай гурар*).

ESKİMO *суц.* эскимо (*морожнидин са жуьредин тIвар*).

ESKİMOS I *суц.* эскимос; **eski-moslar** эскимосар; II *прил.* эскимосрин; **eskimos dili** эскимосрин чIал.

ESKİZ *суц.* эскиз (*суретдин ва я маса затIунин сифте чIугур бегьем куьтягъ тахъанвай шикил, план*).

ESKORT *суц.* эскорт (*конвой*).

ESSE *суц.* эссе (*прозадин эсер, жанр*).

ESTAFET I *суц.* эстафета (*сада садал са шей агакьарзавай чукурунин ва я сирнав авунин акъажунар*).

ESTAKADA I *суц.* эстакада (*I гимияр агатун патал цин къене дестекрал эцигнавай муьгъ; 2 са рекьин винелай маса рекьел элячIиз дестекрал эцигнавай муьгъ; 3 душмандин*

гимийриз рехъ тагун патал гьуьле ва я вацIа дестекралди, руькуьнралди атIанвай чка); II *прил.* эстакададин.

ESTET *суц.* эстет (*I михьи харусенятдин терефдар; 2 иервилел рикI алай кас*).

ESTETİKA *суц.* филос. эстетика (*I иер затIарин, крарин ва харусенятдин гьакъиндай илим; 2 харусенятда идеядин жигьетдай метлебулулиз зиян яз къецепатан иервилел, винел патан формайриз майил авун*).

ESTON I *суц.* эстонви; **estonlar** эстонвияр; II *прил.* эстон, эстонрин; **eston dili** эстон чIал; **eston adətləri** эстонрин адетар.

ESTRADA I *суц.* эстрада (*I концерт гун патал чиливай хкажна туькIурдай сегъне; 2 гьахьтин ахъа сегънеда гудай концертар, тамашаяр*); II *прил.* эстрададин.

EŞAFOT *суц.* эшафот (*тарагъаждин кIаник туькIурдай чка*).

EŞDİRMƏ *суц.* **EŞDİRMƏK** глаголикай.

EŞDİRMƏK *глаго.* 1) звер гуз тун; 2) алчудариз тун, элкьуьриз тун.

EŞƏLƏMƏ *суц.* **EŞƏLƏMƏK** глаголикай.

EŞƏLƏMƏK *глаго.* 1) экуьрун; къечIягъун; 2) куьч. къекъуьн; **torpağı eşələmək** чил къечIягъун; **cibini eşələmək** жибинда гьил экуьрун; **kağızları eşələmək** чарарик къекъуьн.

EŞƏLƏNMƏ *суц.* **EŞƏLƏNMƏK** глаголикай.

EŞƏLƏNMƏK *глаго.* 1) килиг: **EŞƏLƏMƏK** 2) куьч. гзаф алахъун, ялун (*са кар гзаф явашидиз авун*); 3) къатадун, къвалалай-къвалал (*паталай-патал*) элкьуьн; алчуд хьун (*муькуь къвалахъ*); юзун; гьерекат авун; **yatağında**

eşələnmək месик къатадун.

EŞELON I *суц.* эшелон (I са дестедин гуйгуйна ва я къвалавай акъвазнавай къушундин десте; 2 физвай къушундин колоннадин адавай тIумил къакъатнавай пай; 3 аскерар ва я пар тухузвай поезд).

EŞİK I *суц.* 1) гъаят, кар, гьен; **eşi-yə cıxmaq** гъаятдиз экъечIун; **eşikdə oynamaq** гьенел къугьун; 2) куъче; **eşikdə olmaq** куъчеда хьун; 3) къеце пад; **divarın eşik tərəfi** цлан къеце пад; **eşik qarısı** къеце патан рикIин.

EŞİKAĞASI *суц.* везир.

EŞİM-EŞİM I *прил.* эгъуьннавай; **eşim-eşim yollar** эгъуьннавай рекъер.

EŞİM-EŞİM II *прил.* звар ганвай, алчударнавай; **eşim-eşim sap** звар ганвай гьал; **eşim-eşim etmək** звар гун, алчударун.

EŞİTDİRMƏ *суц.* **EŞİTDİRMƏK** глаголдикай.

EŞİTDİRMƏK *глагол.* хабар гун, чирун, малумарун; **valideynlərinə eşitdir-mək** диде-бубадиз хабар гун.

EŞİTMƏ *суц.* **EŞİTMƏK** глаголдикай.

EŞİTMƏK *глагол.* 1) ван хьун, ван атун; **aydın eşidirəm** хьсандиз ван къвезва; **o, yaxşı eşitmir** адаз хьсан ван къвезвач; 2) яб гун; **həkimin məsləhətlərini eşitmək** духтурдин меслятриз яб гун; **valideynlərini eşitməmək** диде-бубадиз яб тагун.

EŞİTMƏZLİK *суц.* 1) яб тагун, чIалаз килиг тавун, муьтIуйгъ тахьун, терсвал; **özünü eşitməzliyə vurmaq** ван тахьай къасар авун, вич бишиди хьиз къалурун.

EŞMƏ *суц.* 1) звер гун; 2) алчударун, элкьюьрун.

EŞMƏK *глагол.* килиг: **EŞƏLƏMƏK**.

ESPERANTO *суц. лингв.* эсперанто (дуьньядин вири халкъарин арада кардик кутаз кIанз туькIуйрнавай чIал).

EŞQ I *суц.* 1) ашкъи; кIанивал; муьгъуьббат; **saf eşq** михьи ашкъи; **ilk eşq** сифте муьгъуьббат; **həqiqi eşq** гъакъикъи кIанивал; 2) мурад, эрзиман; кIани кар, кIани затI; кIан хьун; **vətən eşqi** ватан кIан хьун; **eşqə gəlmək** ашкъи акатун, руьгъ акатун, гьевес акатун.

EŞQBAZ *суц.* гзаф ашукъ жедайди, папатI.

EŞQBAZLIQ *суц.* папатIвал.

EŞQLƏ *нареч.* ашкъидалди, ашкъидивди; кIанивилелди, кIанивилай; муьгъуьббатлувилелди.

EŞQLİ *прил.* ашкъидин, ашкъи квай; кIанивилин, муьгъуьббатдин; **eşqli baxış** ашкъи квай килигун.

EŞQNAMƏ *суц. рач.* ашкъидин чар.

EŞŞƏK I *суц.* 1) зоол. лам; 2) куьч. кIамай, гаф акат тийидай, акьулсуз кас; 3) лам (кIвалер эцигдайла, сувагъар ийидайла къакъан чкадив агакъун патал кIвачерик кутаз кIарасрикай расдай къакъун).

EŞŞƏKARISI I *суц.* хуз; II *прил.* хузраң; **eşşəkərisi yuvası** хузраң муг.

EŞŞƏKLİK *суц.* ламвал.

ETAJER *суц.* этажерка; **etajerdən kitab götürmək** этажеркадай ктаб къачун.

ETALON *суц.* эталон, чешне; **metr etalonu** метрдин эталон (чешне); **etalon olmaq** садаз ва я са затIуниз чешне хьун.

ETAP *суц.* девир.

ETDİRMƏ *суц.* **ETDİRMƏK** глаголдикай.

ETDİRMƏK *глагол.* ийиз тун; **dərc etdirmək** чап ийиз тун; **hərəkət**

etdirmək гьерекат ийиз тун.

ETİBAR *суц.* ихтибар, ихтибарвал; **etibar etmək** ихтибар авун; **etibarı itirmək** ихтибар квадарун.

ETİBARLI *прил.* 1) ихтибарлу, умуд кутаз жедай; **etibarlı adam** ихтибарлу кас; 2) клеви, мягкем; **etibarlı özü** мягкем бине; 3) дуьз тир, якьин тир; **etibarlı mənbə** дуьз тир чешме; 4) ихтибарнавай, эрк квай; **etibarlı şəxs** ихтибарнавай кас.

ETİBARLILIQ ихтибарлувал.

ETİBARNAMƏ *суц.* векилвиллин чар.

ETİBARSIZLIQ *суц.* ихтибарсузвал.

ETİK *прил.* этикадин, ахлакьдин.

ETİKA *суц.* этика (*эдебдин, ахлакьдин, инсанди вич тухунин кьайдайрин гьакьиндай илим*).

ETİKET I *суц.* этикет, тайинарнавай кьайда, адет хьанвай кьайда (*диломатрин арада*); **II** *прил.* этикетдин.

ETİKET II *суц.* этикетка; **butulkanın etiketi** шуьшедал алай этикетка.

ETİKETLİ *прил.* этикетка алай.

ETİL I *суц.* хим. этил; **II** *прил.* этилдин; **etil spirtı** этилдин спирт.

ETİLEN I *суц.* этилен (*газ*); **II** *прил.* этилендин.

ETİMAD *суц.* килиг: **ETİBAR**.

ETİMADNAMƏ *суц.* ихтибарвиллин чар.

ETİMOLOGİYA *суц.* лингв. этимология (*гафар тарихдин жигьетдай арадиз атун ахтармишдай чЛалан илимдин са хел*).

ETİMOLOQ *суц.* этимолог (*этимологиядал машгьул кас*).

ETİNA *суц.* фикир гун, майиллувал; **etina göstərmək** майиллувал кьалурун.

ETİNASIZ *прил.* 1) дикьетсуз, фикир тагудай, майиллувал кьалурун

тийидай; 2) саймаз, кьайгьуда та-кьадай, майилсуз.

ETİNASIZCA *прил.* кьайгьусуз, фикир тагудай.

ETİNASIZCASINA *нареч.* 1) майилсузвилелди, майилсуздаказ, майилсуздиз; 2) кьайгьусузвилелди, кьайгьусузвиллиди, кьайгьусузздаказ, кьайгьусузздиз.

ETİNASIZLIQ *суц.* кьайгьуда тахьун, саймазвал, майилсузвал.

ETİNASIZLIQLA *нареч. килиг:* **ETİNASIZCASINA**.

ETİQAD *суц.* 1) чЛалахьвал, ихтибарвал; 2) *дин.* дин, иман; **etiqad etmək** иман гьун.

ETİRAF *суц.* 1) хиве кьун, лугьун; 2) хиве кьунар; хиве кьунин гафар.

ETİRAZ 1) рази тахьун, рази туширвал лугьун, ваь лугьун; 2) наразивал; **etirazlara baxmayaraq** наразивилериз килиг тавуна.

ETMƏ *суц.* **ETMƏK** глаголдикай.

ETMƏK *глагол.* авун, кар авун; **kömək etmək** куьмек авун.

ETNİK *прил.* са халкьдиз талукь тир; **etnik münəqişələr** са халкьдиз талукь тир гьавгьаяр.

ETNOGENEZ *суц.* этногенез (*халкь арадал атун*).

ETNOQRAF *суц.* этнограф (*этнографиядай пешекар*).

ETNOQRAFIK *прил.* этнографиядин.

ETNOQRAFIYA I *суц.* этнография (*халкьарин яшайиши, адетар, абурун руьгьдин меденият чирдай илим*); **II** *прил.* этнографиядин; **etnoqrafiya muzeyi** этнографиядин музей.

ETOLOGİYA *суц.* этология (*mlebi шартлара гьайванри чеб кьиле тухудай тегьер чирдай илим*).

ETOLOQ *суц.* этолог (*этология*

илимдин пешекар).

ETÜD *суц.* этюд (1 *гележег эсердин эскиз; 2 музыкадин эскиз*).

EV *I суц.* 1) кІвал; 2) яшайиш патал эцигнавай дарамат; **daş ev** кьванцин кІвал; 2) яшамиш жедай чка, утагь; 3) хизан; **bütün evi ayağa qaldırmaq** вири хизан кІвачел кьарагьарун; 4) медениятдинни майишатдин кархана; **alimlər evi** алимрин кІвал; **Hökumət evi** Гьукуматдин кІвал, **doğum evi** аялар хадай кІвал; II *прил.* кІвалин; **ev telefonu** кІвалин телефон; **ev qusları** кІвалин кьушар; **evin içi** кІвалин кьен; **ev işləri** кІвалин крар; **ev bizim, sirr bizim** чи арада амукьрай.

EVAKUASIYA *I суц.* эвакуация (*хата квай чкайрай инсанар, идараяр ва маса шейэр маса чкайриз акьудун*); II *прил.* эвакуациядин; **evakuasiya vaxtı** эвакуациядин вахт.

EVBƏEV *нареч.* кІвалба-кІвал; **evbəev gəzmək** кІвалба-кІвал экьуьн.

EVCANLI *I прил.* кІвалихь ялзавайди, кІвалин-кьан кьайгьу чІугвадайди; **evcanlı sahib** кІвалин кьайгьу чІугвадай иеси; II *суц.* хизандин кьайгьу ийидай, хизандал рикІ алай кас.

EVCANLILIQ *суц.* кІвалин-кьан кьайгьу чІугун, кІвалихь ялун.

EVCİK *суц.* гьвечи кІвал.

EVDAR *прил. килиг:* **EVCANLI**.

EVDARLIQ *суц. килиг:* **EVCANLILIQ**.

EVDOLUSU *прил.* кІвал ацІай; **evdolusu qonaq** кІвал ацІай мугьманар; **evdolusu şeylər** кІвал ацІай шейэр.

EVEN *I суц.* эвен (*Якутияда яшамиш жезвай халкь*); **evenlər** эвенар; II *прил.* эвен, эвенрин; **even dili** эвен чІал; **even adətləri** эвенрин адетар.

EVENCƏ *нареч.* эвендалди, эвен

чІалалди.

EVENK *I суц.* эвенк (*Эвенк Милли Округда ва гьакІни Рагьэкьечидай патан Сибирдай Секин океандал кьведалди яшамиш жезвай халкь*); II *прил.* эвенк, эвенкрин; **evenk dili** эвенк чІал; **evenk adətləri** эвенкрин адетар.

EVENKCƏ *нареч.* эвенкдалди, эвенк чІалалди.

EV-EŞİK *суц.* кІвал-югь; **ev-eşiyə baxmaq** кІвализ-кьаз килигун; **ev-eşik qayğısı çəkmək** кІвалин-кьан кьайгьу чІугун; **ev-eşik sahibi olmaq** кІвалин-кьан иеси хьун.

EV-EV *суц.* кІвал-кІвал.

EVKALİPT *I суц. бот.* эвкалипт (*тар*); II *прил.* эвкалиптдин; **evkalipt yagi** эвкалиптдин гьери.

EVLƏNDİRMƏK *глагол.* паб гьун, паб кьачун, мехьер авун.

EVLƏNMƏ *суц.* **EVLƏNMƏK** *глагол.* голдикай.

EVLƏNMƏK *глагол.* жуваз (*вичиз*) паб кьачун, мехьерар авун; эвленмиш хьун.

EVLİ *прил.* 1) паб гьанвай, паб авай; 2) гьуьлуьк квай, гьуьл авай.

EVLİ-EŞİKLİ *прил.* кІвал-югь авай.

EVLİLİK *суц.* 1) паб гьун, паб кьачун; 2) гьуьлуьз фин; гьуьлуьк кваз хьун; 3) хизан аваз хьун.

EVOLYUSİYA *I суц.* эволюция (*яваш-яваш дегииш хьун, са гьалдай маса гьалдиз яваш-яваш элкьуьн*).

EVRİKA *межд.* эврика! яша! (*кьилиз са кардин гьакьиндай тьукІвей фикир атайла, хвешивилэй акьатдай гьарай*).

EVSİZ *прил.* кІвал авачир.

EVSİZ-EŞİKSİZ *прил.* кІвал-югь авачир.

EVSİZLİK *суц.* кІвал авачирвал, кІвал-югъ авачирвал.

EYİXAN *суц.* кІвал чІурдайди.

EXİNOKOK I *суц. зоол. мед.* чІемеруф (*ратара жедай куьлуь шар*); II *прил.* чІемеруфдин.

EY! *межд.* эй! гьей! яда! **еу, ау оғлан, buraya гәл!** гьей, яда, инал ша!

EYBƏCƏR I *суц.* 1) эйбежер инсан, гуьчІуь инсан; 2) чІуру хесетар квай инсан; II *прил.* эйбежер; чІуру, гуьчІуь; **eybəcər işlər** чІуру кІвалахар.

EYBƏCƏRLƏŞDİRMƏK *глаго.* гуьчІуь авун.

EYBƏCƏRLƏŞMƏK *глаго.* гуьчІуь хьун.

EYBƏCƏRLİK *суц.* 1) эйбежервал, гуьчІуьвал, чІурувал; 2) мешребсузвал.

EYFORİYA *суц.* эйфория (*шад-вилин гуьгьуьлар, кефи кьумбар хьун, вич гьакьикъатда авайдалай хьсандиз, шаддиз кьалуриз алахьун*).

EYHAM *суц.* 1) ягъанат, рахшанд; **о, eyhamla danışirdi** ам ягъанатдив рахазвай; 2) айгъам, ишара; винелай лугьун (*метлеб ачух тийиз*); **oğlan eyhamları başa düşmədi** гада айгъамрин гъавурда акьунач.

EYHAMLA *нареч.* 1) ягъанатдив, рахшанддив; 2) айгъамралди, ишарайралди; **eyhamla danışmaq** ягъанатдив рахун.

EYHAMLI *прил.* 1) ягъанат квай, ягъанатдин тегьердин; рахшанд квай, рахшанддин тегьердин; 2) айгъам квай, айгъамдин тегьердин.

EYHAMSIZ *нареч.* 1) ягъанат квачиз, рахшанд квачиз; 2) айгъам квачиз.

EYİB I *суц.* 1) айиб, кимивал, нукьсан, рехне; 2) беябурчивал; леке; русвагьвал; II *прил.* айиб, кимивал квай, рехне квай; беябурчивилин; **eyib iş**

айиб кар; **eybi yoxdur** айиб авач; **eyib də olsa...** айиб хьайитІани... **eyib olsun!** айиб хьурай! **eybini üzünə demək** нукьсан чинал лугьун; **eybinə kor olmaq** регьуь хьун, регьуьвал акатун.

EYİBLİ *прил.* айиб квай, айиб гьидай, абурсуз.

EYİBLİK *суц.* айибвал.

EYİBSİZ *прил.* айиб квачир, рехне квачир.

EYİBSİZLİK *суц.* айиб квачирвал, рехне квачирвал.

EYNƏK *суц.* чешмегар, айнаяр; **gün eynəyi** вилер хуьдай (*ракьинивай*) айнаяр.

EYNƏKLİ *прил.* чешмегар алай, айнаяр алай.

EYNƏN *нареч.* дуьз, лап дуьз, дуьм-дуьз, дуьм-дуьз тирвал.

EYNI I *прил.* 1) лап гьахьтин, ухшар; 2) гьа жуьредин, лап гьа; 3) сад хьтин, са жуьредин; **eyni suallar** са жуьредин суалар; **eyni ilə atasıdır** лап гьа вичин буба я; **eyni yüksəklikdə** сад хьтин кьакьанвиле; **onlar eyni vaxtda gəldilər** абур гьа са вахтунда атана.

EYNIADLI *прил.* сад хьтин тІвар алай, тІварар сад тир, гьа тІвар авай.

EYNILƏ *нареч.* дуьз, дуьм-дуьз, лап дуьз; лап; **eynilə özüdür** лап вич я; **eynilə atası kimi** лап вичин бубади хьиз.

EYNILƏŞDİRİLMƏ *суц.* **EYNILƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

EYNILƏŞDİRİLMƏK *глаго.* кьве гьал (*вакьиа*) сад-садаз ухшар хьун, сад яз хьун гьисабун.

EYNILƏŞDİRMƏ *суц.* **EYNILƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

EYNILƏŞDİRMƏK *глаго.* затІарин, вакьиайрин акьалтІай ухшарвал, сад яз хьун тестикьарун.

EYNILƏŞMƏ *суц.* **EYNILƏŞMƏK**

глаголдикай.

EYNİLƏŞMƏK *глагол. килиг:* **EYNI-LƏŞDİRMƏK**.

EYNİLİK *суц.* сад хьтинвал.

EYNIYYƏT *суц.* сад хьтинвал; ух-шарвал.

EYŞ *суц.* кефинин, хьунин межлис; зурба хьунар.

EYŞ-İŞRƏT *суц.* кьадарсуз хьун; кьизмишвал.

EYVAN *суц.* айван, силесар.

EYVANLI *прил.* айван галай, силесар галай.

EYVANSIZ *прил.* айван галачир, силесар галачир.

EZAM: **etmək** гафунихъ галаз санал; **ezam etmək** тапшуругъ гана саниз ракъурун.

EZAMİYYƏ *суц.* тапшуругъ къачуна саниз фин.

EZAMİYYƏT *суц.* тапшуругъ гана саниз ракъурун.

EZAMİYYƏTÇİ *суц.* тапшуругъ къачуна саниз физвайди.

EZOP *прил.* айгьамдин; **ezop dili** айгьамдин ч'ал.

Ə

Ə I *азербайжан алфавитдин ирид лагьай гьарф.*

Ə II *межд.* эй! гьей! яда! **ə, niyə danışmırsan?** яда, вун вучиз рахазвач?

ƏBƏDİ I *прил.* эбеди, эбеди тир, даим тир, гьамишан, уьмуьрлух; **xalqlar arasında əbədi sülh** халкъарин арада эбеди тир ислягьвал; **əbədi mübahisələr** уьмуьрлух гьуьжетар; **əbədi qalacaq** эбеди яз амуькьда.

ƏBƏDİLƏŞDİRMƏK *глагол.* рик'ера амуькьдайвал авун; т'вар тун; **igidlərin xatirəsini əbədiləşdirmək** кьегьалар рик'ера амуькьдайвал авун.

ƏBƏDİLƏŞMƏK *глагол.* гьамиша рик'ера амуькьун; рик'ера амуькьдайвал хьун; т'вар амуькьун; **xalq yaddaşında əbədiləşmək** гьамиша халкъдин рик'е амуькьун.

ƏBƏDİLİK I *суц.* 1) эбедивал, гьамишалугъ; 2) эбеди диривал, гьамиша амуькьун; II *нареч.* эбеди яз,

даим, уьмуьрлух, уьмуьр амай къван; **əbədilik əl çəkmək** уьмуьрлух гьил къачун.

ƏBƏDİYYƏT *суц.* 1) эбедивал, гьамишалугъ; **əbədiyyət qarşısında** эбедивилин вилик; 2) гьамишалугъ хьун; 3) эбеди диривал, гьамиша амуькьун; 4) кьиникъ, ажал.

ƏBƏS I *прил.* 1) гьаваян, къуру, хийирсуз, пич'и; файдасуз, метлеб хкат тийир; менфятсуз; нетижасуз, кьиле тефир; II *нареч.* нагьакъ, гьавайда, бинесуз, герек тушир, ч'лагьнакь; **əbəs çalışmaq** гьавайда алахьун.

ƏBLƏH I *прил.* ахмакь, сефигъ, к'ламай, къезил хесетрин, къанц'архьан; II *суц.* ахмакь, акьулдикай кимиди, к'ламаш.

ƏBLƏHCƏSİNƏ *нареч.* к'ламашвилелди, к'ламашдаказ; **əbləhcəsinə danışirdi** к'ламашвилелди рахазвай.

ƏBLƏHLİK *суц.* ахмакьвал,

кІамашвал, сефигьвал.

ƏBRƏŞ *прил.* пенек-пенек хъайи, тІехвер квай, тІехвер алай, лакІ-лакІ хъайи.

ƏBRİŞİM I *суц.* 1) *бот.* ипекдин акация; II *прил.* акациядин; **əbrişim gü-vəsi** акациядин гъуьчІ.

ƏBRİŞİM II I *суц.* ипекдин гьал; II *прил.* ипекдин; **əbrişim saçlar (tellər)** ипекдин кифер.

ƏCAİB I *прил.* 1) ажайиб, мягьтел жедай, мягьтелардай, тажуб жедай, къариб, къариб амалар квай; **əcaib maşın** ажайиб машин; **əcaib iş** мягьтел жедай кІвалах; **əcaib adam** къариба кас; 2) аламатдин; **əcaib ev** аламатдин кІвал; II *нареч.* ажайиб, мягьтел жедай тегьерда, тажуб жедай тегьерда; **əcaib danışmaq** мягьтел жедай тегьерда рахун; III *суц.* эйбеджер, рикІиз къайи инсан (*гъайван*); **əcaib kələzlər** *зоол.* рикІиз къайи чурчулар.

ƏCAİBLİK *суц.* къарибавал; ажайибвал; мягьтелвал.

ƏCDAD *суц.* улу-буба; **öz əcdadları ilə öyünmək** жуван улу-бубайралди дамах авун.

ƏCƏB I *прил.* ажеб, лап хъсан, аламатдин, ажайиб, са маса жуьредин, адетдин тушир, кьетІен; **əcəb adamdır** ажеб кас я; **əcəb kitabdır** адетдин тушир ктаб я; 2) вижевай, лап виниз тир, гзаф хъсан, гзаф артух; **əcəb havadır** гзаф хъсан гъава я; **əcəb səsi var** адахъ вижевай ван ава; 3) иер; **əcəb evdir** иер кІвал я; вуч; вучтин; гьихьтин; **o, əcəb gözəl qızıdır** ам гьихьтин иер руш я; II *нареч.* хъсан, хъсандиз, иердиз, вижеваз; **əcəb dedi** хъсандиз лагъана; **əcəb oldu** хъсан хъана.

ƏCƏL *суц.* кьиникъ, ажал; кьин; **onun əcəli çatıb** адан ажал агакънава;

öz əcəli ilə ölmək вичин ажалдалди рекъин.

ƏCƏLƏ *куьгь.* I *суц.* тадивал, гьерекат; II *прил.* тади, фад авуна кІандай; **əcələ iş** фад авуна кІандай кар; III *нареч.* тади кваз, гьерекатна; гъазурвал тавуна, тадиз; **əcələ getmək** тади кваз фин.

ƏCƏM *суц.* *куьгь.* 1) араб тушир кас; иранви; 2) *тар.* Иран.

ƏCİNNƏ *суц.* *куьгь.* чинер; **əcinnələr** чинерар.

ƏCLAF I *прил.* алчач, кьве чин алай, усал, мурдар; II *суц.* намерд, гьарамзада, кІамаш.

ƏCLAFCASINA *нареч.* алчачдиз, алчачдаказ, намердвилелди, намерддаказ, усалвилелди, усалдаказ, усалдиз.

ƏCLAFLIQ *суц.* алчачвал, усалвал, намердвал, гьарамзадавал, кІамашвал.

ƏCNƏBİ I *прил.* чара уьлкведин, кьцепатан, сергьятдилаь кьеце авай; **əcnebi dil** кьцепатан чІал; **əcnebi qonaqlar** кьцепатан мугъманар; II *суц.* чара уьлкведин инсан, чара уьлкведай тир кас.

ƏCZA *суц.* *куьгь.* 1) кІус, зерре; 2) дарман.

ƏCZAÇI *суц.* фармацевт.

ƏCZAÇILIQ *суц.* фармацевтвал.

ƏCZAXANA *суц.* аптека.

ƏCZAXANAÇI *суц.* аптекадал кІвалахзавайди.

ƏDA I *суц.* 1) къайда; адет; тегьер; 2) амалар; **onun yaxşı ədası var** адак хъсан амалар ква; 3) наз гунин кьуьруьк; **onun ədası** адан наз гунин кьуьруьк; 4) фурс, лавгъавал, кьуру дамах, такабурвал, дамах гвайвал, вич-вичиз бегенмишвал; 5) нагъакъан кьилих; **imperiya ədaları** империядин кьилихар; 6) кар, гьерекат; **sözü başqa**,

ədəsi başqa гаф сакIа, кар сакIа.

ƏDA II *куьгь.* **etmək** гафунихъ галаз санал; **əda etmək**: 1) гьахъ-гьисаб авун, гьакъи агакъарун; бурж вахкун; **o, öz borcunu əda etdi** ада вичин бурж вахкана; 2) бегъемарун; къилиз акъудун; тамамарун; **namaz əda etmək** капI къилиз акъудун.

ƏDABAZ 1) *суц.* дамах гвай инсан, гзаф лавгъа инсан, къукъ гвай инсан, фурс квай инсан; 2) *прил.* дамах гвай, гзаф лавгъа, къукъ гвай; къене ялар авай; фурс квай.

ƏDABAZCA *нареч. килиг.* **ƏDABAZCASINA.**

ƏDABAZCASINA *нареч.* дамах-далди, дамахдивди, лавгъадаказ, фурсунивди.

ƏDABAZLIQ *суц.* наз гунин къуьруьк; амалар авун.

ƏDALANMA *суц.* **ƏDALANMAQ** *глаголдикай.*

ƏDALANMAQ *глагол.* дамах авун, фурс гун, лавгъавал авун; наз гунин къуьруьк авун.

ƏDALƏT *суц.* адалат, адалатлувал, дуьзвал, гьахъ, гьахъвал; **ədalət axtarmaq** адалатдихъ гелкъуьн, дуьзвилехъ гелкъуьн, гьахъунихъ гелкъуьн; **ədalət tələb etmək** гьахъ тIалабун.

ƏDALƏTLƏ *нареч.* адалатлувилелди, адалатлудаказ, адалатлудиз; **ədalətlə həll etmək** адалатлувилелди гьял авун; **ədalətlə danışmaq** адалатлудаказ рахун.

ƏDALƏTLİ *прил.* адалатлу; **ədalətli adam** адалатлу кас; **ədalətli işlər** адалатлу крар.

ƏDALƏTLİLİK *суц.* адалатлувал.

ƏDALƏTSİZ I *прил.* адалатсуз; **II** *нареч.* адалатсузвилелди, адалатсуздаказ; **ədalətsiz iş tutmaq** адалатсуз-

вилелди кар авун.

ƏDALƏTSİZCƏ *нареч. килиг.* **ƏDALƏTSİZCƏSİNƏ.**

ƏDALƏTSİZCƏSİNƏ *нареч.* адалатсузвилелди, адалатсуздаказ; **ədalətsizcəsinə hərəkət etmək** адалатсуздаказ гьерекат авун.

ƏDALƏTSİZLİK *суц.* адалатсузвал; **ədalətsizliyə dözməmək** адалатсузвилелди таб тагун; **belə ədalətsizlik olar!** ихътин адалатсузвал женни!

ƏDALI *прил.* 1) наз гудай, назвал квай; 2) такабурвал гвай, гзаф лавгъа, вич виняй къадай, къукъ гвай, дамах гвай, масад гьисаба авачир, вичиз вич гьисаба авай.

ƏDALILIQ *суц.* 1) наз маса гун, наз гудай къуьруькар авун; 2) лавгъавал, вич-вичиз бегенмишвал, къанцIархъанвал.

ƏDASIZ *прил.* сая, гьакIан, адетдин, дамах гвачир, тIебии.

ƏDASIZLIQ *суц.* дамах гвачирвал, къенивал, дуьзенавал, тIебиивал.

ƏDAT *суц. лингв.* кIус; **sual ədatları** суалдин кIусар; **işarə ədatları** къалурдай кIусар; **təsdiiq ədatları** тес-тикъунин кIусар; **inkar ədatları** инкардин кIусар.

ƏDAVƏT *суц.* душманвал, мидявал, такIанвал, (*садан*) хийир такIанхъун, къал; **gizli ədavət** чинебан душманвал (*мидявал*); **milli ədavət** милли къал; **ədavət aparmaq** душманвал авун; **ədavət salmaq** къал тун.

ƏDAVƏTLİ *прил.* душманвал ийизвай, мидявал ийизвай, къал гвай.

ƏDAVƏTLİLİK *суц.* душманвал, мидявал.

ƏDAVƏTSİZ *прил.* душманвал тийизвай, мидявал тийизвай.

ƏDAVƏTSİZLİK *суц.* душманвал

тавун, мидявал тавун.

ƏDƏB *суц.* 1) кылих, ахлакь, жув тухунин тегьер, кар авунин тегьер; **ədəb qaydaları** ахлакьдин кьайдаяр; 2) эдеб; абур.

ƏDƏB-ƏRKAN *суц.* эдеб; абур.

ƏDƏB-ƏRKANLI *прил.* эдеблу; абурлу; хъсан тербия авай; вичивай вич дуьз тухуз жедай.

ƏDƏBİ *прил.* эдебиятдин; **ədəbi əsər** эдебиятдин эсер; **ədəbi əlaqələr** эдебиятдин алакьяар; **ədəbi dil** эдебиятдин члал, кхьинрин члал.

ƏDƏBİYYAT I *суц.* 1) эдебият (*ширдалди ва прозадалди кхъенвай эсерар санлай*); 2) кхъенвай эсерар санлай; **siyası ədəbiyyat** сиясатдиз талукь эдебият; **bədii ədəbiyyat** кхьирагрин эсеррикай туькIвенвай эдебият; **müasir ədəbiyyat** гилан девирдин эдебият; **tərcümə ədəbiyyatı** таржумадин эдебият; **Azərbaycan ədəbiyyatı** Азербайжан эдебият; **ləzgi ədəbiyyatı** лезги эдебият; **dünya ədəbiyyatı** дуьньядин эдебият; **uşaq ədəbiyyatı** аялрин эдебият; II *прил.* эдебиятдин; **ədəbiyyat gecəsi** эдебиятдин няни.

ƏDƏBİYYATÇI I *суц.* эдебиятчи (*эдебиятдин пешекар*); II *прил.* эдебиятчидин.

ƏDƏBİYYATÇILIQ *суц. рах.* эдебиятчивал.

ƏDƏBİYYATŞÜNAS *суц.* эдебиятчи.

ƏDƏBİYYATŞÜNASLIQ I *суц.* эдебиятчивал; II *прил.* эдебиятчивилин.

ƏDƏBLƏ *нареч.* хъсандиз; эдеблувилелди, эдеблудаказ, эдеблудиз, эдеблуз.

ƏDƏBLİ I *суц.* 1) эдеблу, тербиялу; 2) лайихлу, абурлу, кутугай; **ədəbli danışmaq** эдеблу рахун.

ƏDƏBLİLİK *суц.* 1) эдеблувал, тербиялувал; 2) лайихлувал, абурлувал.

ƏDƏBSİZ I *прил.* 1) эдебсуз, тербиясуз, ягьсуз; 2) лайихсуз, абурсуз; II *суц.* эдебсуз, тербиясуз, ягьсуз инсан.

ƏDƏBSİZCƏSİNƏ *нареч.* эдебсузвилелди, эдебсуздаказ, эдебсуздиз; ягьсузвилелди, ягьсуздаказ, ягьсуздиз; абурсузвилелди, абурсузздаказ, абурсуздиз.

ƏDƏBSİZLİK *суц.* эдебсузвал, тербиясузвал, абурсузвал.

ƏDƏD I *суц.* 1) рекъем (*гьисабдин, кьадардин гаф кхьиналди кьалурзавай лишан*); **tam ədəd** тамам рекъем; **naməlum ədəd** тайин тушир рекъем; **kəsr ədəd** дробдин рекъем; 2) сагъ са затI, шей; **beş ədəd** вад шей; **üç ədəd alma** пуд ич; II *прил.* рекъемдин.

ƏDƏDİ *прил.* 1) рекъемдин; **ədədi ardıcılıq** рекъемрин галай-галайвал; 2) гьисабдин; 3) кьадардин; **ədədi miqyas** кьадардин уьлчме; 4) са-сад тир, тек-тек тир, сагъдиз гудай, сагъди тир; **ədədi mal** сагъдиз (*хкуд тавуна, пай тавуна*) гудай мал (*мес. nİanIрусар, спичкаяр, карандашар, запун ва мсб.*)

ƏDİB I *суц.* кхьираг, кьелемэгъли; **görkəmli ədib** тIвар-ван авай кхьираг (*кьелемэгъли*).

ƏDİBCƏSİNƏ *нареч.* кхьирагди хьиз, кьелемэгълиди хьиз.

ƏDİBLİK *суц.* кхьирагвал.

ƏDLİYYƏ *суц.* 1) юстиция (*суддин крар, дуванар кыле тухунин кар*); 2) юстиция (*вири судриз, дуванриз килгдай идарайрин вири система*).

ƏDVƏ *суц.* тIуьнрик кьетIен дад кутадай затI.

ƏDVİYYAT *суц.* тIуьнрик кьетIен

дад кутадай затлар.

ƏDVİYYATLI *прил.* тјям гъидай затлар (*истивут, сумах, эферар ва мсб.*) квай; **ədvıyyatlı xörək** тјям гъидай затлар квай хуьрек.

ƏFƏL I *суц.* 1) гъавурда гъат тийидайвал рахадайди; 2) усал, кар алакь тийир, буш инсан; ◇ яд алачир яракь; II *прил.* ажуздан.

ƏFƏLLİK *суц.* усалвал.

ƏFƏNDİ *суц.* 1) илимэгъли, алим; 2) XIX асирда ва адалай вилик вахтар са тайин кас алим тирди къалурун патал тІварцІихъ акалдай гаф; 3) Туьркияда «агъа» гафунин метлебда лугъузвай гаф.

ƏFƏNDİLİK *суц.* куьгъ. эфендиндин титул.

ƏFĜAN *суц. шаир.* 1) кІеви гъарай, кІеви шелин ван; 2) вич-вичел алачиз ийидай гъараюнар, куьмекдиз эверун.

ƏFİ *суц.* зегъерлу гъуьлягъ; **əfi ilan kimi** зегъерлу гъуьлягъди хъиз.

ƏFQAN I *суц.* афгъанви; **əfqanlar** афгъанвиар (*Афгъанистан уьлкведин эгълияр*); **əfqan dili** афгъан чІал.

ƏFLATUN *суц.* куьгъ. алим, философ, арифдар.

ƏFSANƏ *суц.* къиса; **qədim əfsanələr** къадим къисаяр.

ƏFSANƏVİ *прил.* къисайрик квай хътин, машгъур.

ƏFSUS *межд.* гъайиф! ухъ! **əfsus, o getdi** гъайиф, ам фена.

ƏFŞARİ *суц. муз.* афшари (I муьгъамдин тІвар; 2 ашукъ гъавадин тІвар).

ƏFŞARLAR *суц.* афшарар (*туьрк тайифадин тІвар*).

ƏFV *суц.* гъил къачун (*тахсирдилай*).

ƏFVETMƏ *прил.* жаза алудун, тахсир гъалалун.

ƏFZƏL *прил.* 1) виридалайни къиметлу; **cansağlığı hər şeydən əfzəldir** виридалайни къиметлуди чандин сагъвал я; 2) виниз тир; артух тир; хъсан тир.

ƏGƏR *союз.* эгер, нагагъ, -тІа; **əgər bilsəydin** эгер ваз чир хъанайтІа.

ƏGƏR-ƏSKİK *суц.* кимивал, къегъятвал, авачирвал, бес тахъун.

ƏĜYAR *суц. куьгъ.* 1) акъажунар ийизвай кас (*са кардал, са метлебдихъ агакъун патал садахъ галаз*); 2) душман; **əğyar qarşısında** душмандин вилик.

ƏĜYARLIQ *суц. куьгъ.* 1) акъажунар авун; 2) душманвал.

ƏH *межд.* гъан, де.

ƏHALİ *суц.* агъали; **yerli əhali** чкадин агъали; **kənd əhalisi** хуьруьн агъали.

ƏHATƏ *суц.* 1) элкъвена къунвай шартлар, гъалар; 2) санаг элкъуьрна къунвай чкаяр.

ƏHATƏLƏMƏK *глагол.* 1) элкъуьрна къун, юкъва тун; 2) мукъва авун, агудун; 3) шартлара эцигун, са жуьре рафтарвал туькІуьрун (*са нихъ галаз ятІани*); 4) элкъуьрна чІугун, элкъвена эцигун.

ƏHATƏLİ *прил.* зурба, гегъенш; **əhatəli müzakirə** гегъенш веревирдер.

ƏHATƏLİLİK *суц.* зурбавал, гегъеншвал.

ƏHD *суц.* 1) вяд, хиве къун, гаф гун; 2) икърар; **əhd bağlamaq** икърар кутІунун.

ƏHDİ-PEYMAN *суц. куьгъ. килиг.* **ƏHD.**

ƏHDNAMƏ *суц.* веси, икърар; **gizli əhdnamə** чинебан икърар.

ƏHƏMİYYƏT *суц.* мана, метлеб, маналувал, метлеблувал.

ƏHƏMİYYƏTLİ *прил.* метлеблу, метлеб авай, метлеб квай, кар алай, маналу, мана авай, мана квай.

ӘНӘМІҮҮӘТЛІЛІК *суц.* метлебувал, маналувал.

ӘНӘМІҮҮӘТСІЗ *прил.* метлебусуз, манасуз.

ӘНӘМІҮҮӘТСІЗЛІК *суц.* метлебусузал, манасузал.

ӘНӘНГ I *суц.* киреж, эгъенг; II *прил.* киреждин, эгъенгдин; **әһәңг qabı** эгъенгдин къаб.

ӘНӘНГДАҒИ I *суц.* киреждин къван; II *прил.* киреждин къванцин.

ӘНӘНГЛӘМӘ *суц.* **ӘНӘНГЛӘМӘК** *глаголдикай.*

ӘНӘНГЛӘМӘК *глагол.* киреж ягун, эгъенг ягун, лацу авун.

ӘНЛІЛӘШДІРМӘ *суц.* **ӘНЛІЛӘШДІРМӘК** *глаголдикай.*

ӘНЛІЛӘШДІРМӘК *глагол.* гъилив вердишарун, жував вердишарун.

ӘНСӘН *межд.* аферин! баркалла! **hamı ona әһsән dedi** вирида адаз баркалла лагъана.

ӘНВАЛ *суц.* 1) риктин гъал, кефи, кефияр; **onun әһvalı yaхşılaşıb** адан кефияр хъсан хъанва; 2) гуьгъуьл, гъевес; **yaхşı әһvalda olmaq** гуьгъуьл къумбар хъун.

ӘНВАЛ(І)-РУНІҮҮӘ *суц.* *килиг:* **ӘНВАЛ.**

ӘНВАЛАТ *суц.* вакъиа, агъвалат, тарих; **әһvalatı danışmaq** агъвалат рахун; **uzun әһvalatdır** яргъи ихтилат я.

ӘНВАЛЛАҒМА *суц.* **ӘНВАЛЛАҒМАҚ** *глаголдикай.*

ӘНВАЛЛАҒМАҚ *глагол.* салам гун, хваш-беш авун, салам-калам авун.

ӘНВАЛЛИ *прил.* 1) хуш, умун, чин ахъа; 2) гъуьрметлу.

ӘХЛАҚ I *суц.* 1) ахлакъ, къилих, жув тухунин тегъер; 2) эдеб, марифат, тербия; II *прил.* ахлакъдин, къилихдин; тербиядин, эдебдин.

ӘХЛАҚИ *прил.* 1) ахлакъдин, къилихдин; 2) тербиядин, эдебдин.

ӘХЛАҚЛИ *прил.* 1) ахлакъ авай, хъсан къилихар авай; 2) тербиялу, эдеблу.

ӘХЛАҚЛИЛИҚ *суц.* 1) ахлакъ хъун, хъсан къилихар хъун; 2) тербиялувал, эдеблувал.

ӘХЛАҚСИЗ *прил.* 1) ахлакъсуз; **әхлақsız adam** ахлакъсуз кас; 2) тербиясуз.

ӘХЛАҚСИЗЛИҚ *суц.* 1) ахлакъсузвал; 2) тербиясузвал, эдебсузвал.

ӘХЗ *суц.* *куьгъ.* вичиз къун, вичинди авун, къачун.

ӘЈДАНА *суц.* 1) *миф.* аждагъан; 2) *куьч.* къакъан буйдин, чҕеги бедендин гужлу инсан; 3) тух тежер кас.

ӘКДІРМӘК I *глагол.* 1) тум вегъиз тун; 2) шитилар цуз (*кутаз*) тун; 3) къелемар аклуруз тун.

ӘКДІРМӘК II *глагол.* чъунуьхуьз тун (*нив са вуч ятлани*).

ӘКІН I *суц.* цанвай чка, ник; къуьгъ-вер; II *прил.* тум цадай, тум цайи.

ӘКІН-ВІÇІН *суц.* цан цун.

ӘКІНÇІ *суц.* лежбер.

ӘКІНÇІЛІК I *суц.* 1) лежбервал; 2) чил тум цаз гъазурун, чкадиз гъун; II *прил.* лежбервилин.

ӘКІН-СӘРІН *суц.* тумар цун.

ӘКІЗ *суц.* къветхверар.

ӘКЛІЛ *суц.* цуькверикай храй таж.

ӘКМӘ *суц.* **ӘКМӘК** *глаголдикай.*

ӘКМӘКІ *глагол.* 1) килиг: **şumlamaq**; 2) цун, тум цун, тум вегъин; **buğda әкмәк** къуьл цун; 3) аклурун; **qәlәм әкмәк** къелем аклурун; 4) *куьч.* авун; **yaхşılaқ әкмәк** хъсанвал авун.

ӘКМӘК II *суц.* *куьгъ.* фу.

ӘКМӘК III *глагол.* *рах.* са кас ва я кар жувалай алудун.

ӘКС I *суц.* 1) са затІуна акьуна кьу-лукьди элкьуьн; 2) суьрет, шикил, хьен; 3) тафаватлувал; акси, аксивал; **sənin əksin** ви шикил; **əks tərəf** акси пад.

ӘКС II... *муракаб гафарин сад лагьай пай*; **əks hərəkət** акси гьерекат.

ӘKSETMƏ *суц.* кьулукь хьиягьун (*нурар, экв ва мсб.*), элкьуьн.

ӘKSƏR I *нареч.* *маса гафарихъ галаз санал*; **əksər hallarda** гзаф дуьшуьшра; **əksər vaxtlarda** гзаф вахтара; II *суц.* члехи пай, гзаф пай, гзафбур **uşaqların əksəri** аялрин члехи пай.

ӘKSƏRƏN *нареч.* гзафни-гзаф; члехи пай; асул гьисабдай; **əksərən təbiətdən yazır** гзафни-гзаф тлѐбиат-дикай кхьызва.

ӘKSƏRİYYƏT *суц.* члехи пай, гзаф пай, гзафбур.

ӘKSƏRİYYƏTLƏ *нареч.* гзаф, гзафвилелди.

ӘKSİK *прил. рах. килиг:* **ƏSKİK.**

ӘKSİNƏ I *нареч.* кьаншар яз; михьиз масакла; **əksinə hərəkət etmək** михьиз масакла гьерекат авун; II *послел.* акси яз; **əksinə danışmaq** акси яз рахун; III *кIус.* ваь, гьич ваь, акI туш, аксина; **əksinə, tərifiədi** ваь, тариф авуна; IV *арал.г.* акси яз, аксина; **əksinə, mən elə fikirləşmirdim** за, акси яз, акI фикирзавачир.

ӘKSİNQİLAB *суц. тар.* акси инкьилаб; **əksinqilablə mübarizə aparmaq** акси инкьилабдихъ галаз женг чIугун.

ӘKSİNQİLABÇI *суц.* инкьилабдиз акси кас.

ӘKSİNQİLABI *прил.* инкьилабдиз акси тир; **əksinqilabi qüvvələr** инкьилабдиз акси тир кьуватар.

ӘKS-SƏDA *суц.* 1) элкьведай ван, севт; 2) *куьч.* тикрар; **hadisələrin**

əks-sədasi вакьийайрин тикрар.

ƏQİDƏ *суц.* фикир, чIалахъ хьун; **əqidə ayrılığ** чара-чара фикирар, сад-садав кьан тийидай фикирар, жуьреба-жуьре фикирар.

ƏQİDƏLİ *прил.* 1) жуван фикир авай; 2) вичин фикир авай.

ƏQİDƏLİLİK *суц.* 1) жуван фикир хьун; 2) вичин фикир хьун.

ƏQİDƏSİZ *прил.* са фикир авачир.

ƏQİDƏSİZLİK *суц.* са фикир тахьун.

ƏQİQ I *суц.* 1) гьакьекь (*минерал*); 2) багьа кьван (*яру ва я жегьре рангунин*); II *прил.* 1) гьакьекьдин; 2) багьа кьванцин.

ƏQL *суц. килиг:* **AĞIL.**

ƏQLƏN *нареч.* акьуллувилелди, акьуллудаказ, акьуллудиз, акьуллуз.

ƏQRƏB I *суц. зоол.* акьраб; **əqrəb kimi sanmaq** акьрабди хьиз класун.

ƏQRƏB II *суц.* акьраб (*сятинин*).

ƏQRƏBA *суц.* мукьвабур, мукьвакьилияр, миресар.

ƏQRƏBALI *прил.* мукьвабур авай, мукьвакьилияр авай, миресар авай.

ƏL I *суц.* гьил; **ağır əl** залан гьил, **sağ əl** эрчIи гьил; **sol əl** чапла гьил; **uzun əllər** яргьи гьилер; **əllərini işə salmaq** гьилер кардик кутун, ягьун, ку-кIун, гьутарал фин; **əl-qol atma** гьилер ахьаймир, гьилер кьулукь ая; **əl tutmaq** гьил кьун, куьмек авун; **əlim getməz** зи гьил фидач (*завай пис кар, садаз писвал ийиз жедач*); **əlinə düşmək** гьиле гьатун, **əl-ələ verib** гьил-гьиле кьуна, вирида санлай; **əl əli yuyar** гьили гьил чуьхуьда; **əldən-ələ getmək** гьилера кьекьуьн, гьилий-гьилиз фин; **əl qoymaq** гьил кутун, шерик хьун, шериквал авун; **əli gicişmək** гьилерик вал акатун, гьилер кваз хьун (*яни*

kiklüz ва я са кардал алахъиз *кІанз* хьун); **əl oyunları** гъилин къугъунар; **uğurlar əldə etmək** агалкъунар гъилик авун; **əldən buraxmaq** гъилий ахъаюн, гъилий акъудун; **əl götürmək** гъил къачун.

ƏLA *прил.* лап хъсан, къетІен, лап виниз тир, вижевай.

ƏLAC *суц.* чара, дава, дарман; **baş-qa əlac yoxdur** маса чара авач; **əlac etmək** чара авун.

ƏLACLİ *прил.* чара авай, сагъариз жедай.

ƏLACSIZ I *прил.* 1) чара авачир, сагъариз тежер; 2) чарасуз яз хъайи, мажбур яз хъайи; II *нареч.* чарасуздуказ, чарасуздиз.

ƏLACSIZLIQ *суц.* чарасузвал, сагъ тежервал; чара авачирвал.

ƏLACSIZLIQDAN *нареч.* чарасузвилай, чара авачирвилай.

ƏLAÇI *суц.* кІвенкІвечи; **əlaçı olmaq** кІвенкІвечи хьун.

ƏLAÇILIQ *суц.* кІвенкІвечивал.

ƏLANİDDƏ I *прил.* 1) чара, къилдин; **əlahiddə ev** къилдин кІвал; **əlahiddə alay** чара полк; 2) махсус, къилдин; **əlahiddə məktəb** махсус мектеб; II *нареч.* къилди, текдиз, чараз, саддиз.

ƏLAQƏ I *суц.* алакъа, рафтарвал; **yaxşı əlaqələr** хъсан алакъаяр; **əlaqələri bərpa etmək** алакъаяр арадал хкун; **əlaqə saxlamaq** алакъа хуьн; II *прил.* алакъадин, алакъайрин; рафтарвилин, рафтарвилерин.

ƏLAQƏDAR *прил.* талукъ; **əlaqədar idarələr** талукъ идараяр.

ƏLAQƏLƏNDİRMƏ *суц.* **ƏLAQƏLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

ƏLAQƏLƏNDİRMƏK *глаг.* 1) алакъалу авун; 2) куьч. галкІурун, гилигун; 3) сад-садав къадайвал авун.

ƏLAQƏLİ *прил.* 1) алакъалу, алакъалу тир, алакъа авай; галкІанвай; 2) кутІуннавай, гилигнавай.

ƏLAQƏLİLİK *суц.* 1) алакъалувал; 2) къве патанни иштираквал.

ƏLAQƏSİZ *прил.* 1) алакъасуз; галкІанвачир; 2) кутІуннавачир, гилигнавачир.

ƏLAQƏSİZLİK *суц.* алакъасузвал.

ƏLALTI *суц.* 1) гъилик квай, мукъвал алай; 2) *куьч.* куьмекчи (*устІардин*).

ƏLALTINDAN *нареч.* чинеба; **əlaltından iş görmək** чинеба кар авун.

ƏLAMAN I *межд.* куьмек ая! куьмекдиз агакь! II *суц.* чара, илаж, куьмек; **əlamanın buradadır** зи илаж ина ава.

ƏLAMƏT I *суц.* лишан; **əsas əlamətlər** къетІен лишанар; II *прил. диал.* къетІен, адетдинди тушир, са маса жуьредин; **əlamət adam** къетІен кас.

ƏLAMƏTDAR *прил.* 1) чІехи, метлеб авай, машгъур; 2) къилди мана авай; **əlamətdar hadisə** чІехи вакъиа; **əlamətdar gün** метлеб авай югъ.

ƏLAVƏ I *суц.* 1) алава, гилигнавайди; **əlavə sözlər** алава гафар; 2) агалднавай.

ƏL-AYAQ *суц.* 1) гъилер-кІвачер; **qorxudan onun əl-ayağı əsirdi** кичІела адан гъилер-кІвачер зурзазвай; 2) рагъдан, хурушум; **əl-ayaq kəsilib** рагъдан (*няни*) хъанва; **əl-ayağa düşmək** къалабулух акатун, теспачавал акатун, гъулгъулада гъатун.

ƏLBƏT I *нареч.* шаксуз, якъин, са рахунни алачиз; **əlbət gələcək** са рахунни алачиз къвервал я; II *арал.г.*

ƏLBƏTTƏ I *нареч.* чарасуз, гъар гъикІ хъайитІани, са шакни алачиз; II *арал. г.* гъелбетда; **o, əlbəttə, haqlıdır** ам, гъелбетда, гъахълу я.

ƏLBƏYAXA I *прил.* 1) къуршахар

кьун; 2) инсафсуз, къати; **əlbəyaxa mübarizə** къати женг.

ƏLBİR I *нареч.* санал; уртахвилелди, уртахдиз; **əlbir işləmək** санал кІвалахун; II *прил.* сад хьтин, вирида санлай (*сад хьиз*) ийизвай; **əlbir iş** вирида санлай ийизвай кІвалах.

ƏLBİRLİK *суц.* шериквал, уртахвал.

ƏLCƏK I *суц.* 1) бегъле; **əlcək geyinmək** бегълеяр гьалдун, бегълеяр алуқун; 2) *диал.* тум (*рикІнин*); 3) тум (*гьилин алатрин, яракьрин*); **xəncərin əlcəyi (dəstəyi)** хенжелдин тум; II *прил.* бегъледин, бегълейрин.

ƏLÇATAN *прил.* 1) къакьбан тушир, аскІан тушир; 2) яргъа авачир, яргъал тушир, мукьвал алай; 3) физ жедай, фин-хквен мумкин тир.

ƏLÇATMAZ *прил.* 1) къакьбан, къакьбанда авай; 2) яргъа, яргъал, яргъал тир, яргъа авай, яргъал алай; 3) агакьдай, гьил агакьдай, мумкин тир.

ƏLDARAĞI I *суц.* регъ (*сар эвядай*); II *прил.* рекьинин.

ƏLDƏQAYIRMA *прил.* 1) вичи тукьІурьрай (*авур, расай*); 2) гьакІан, са бубат; 3) *куьч.* кІвале хвена агакьарай; 4) *куьч.* зайиф, азарлу, начагъ.

ƏLEYHDAR I *суц.* акси тир кас, душман; II *прил.* душманвилин, мидявилин; **onun əleyhdarları yoxdur** адахъ душманар авач.

ƏLEYHDARLIQ *суц.* душманвал, мидявал.

ƏLEYHİNƏ I *нареч.* акси яз; **faşizm əleyhinə** фашизмдиз акси яз; II *послел.* акси; **əleyhinə çıxmaq** акси акьатун.

ƏLƏBAXAN I *прил.* гьилиз килигзавай; II *суц.* гьилиз килигзавайди, гьилибан.

ƏLƏBAXIMLIQ *суц.* аслувал, гьилибанвал.

ƏLƏK I *суц.* саф; **unu ələkdən keçirmək** гьуьр сафунай ягъун; II *прил.* сафунин; **ələk sağanağı** сафунин кар.

ƏLƏKÇİ *суц.* 1) сафар расзавайди; 2) сафар маса гузвайди.

ƏLƏKEÇMƏZ *прил.* къаз тежер, гьиле гьат тийир.

ƏLƏKLƏMƏK *глагол.* сафунай ягъун; **unu ələkləmək** гьуьр сафунай ягъун.

ƏL-ƏL *маса гафарихъ галаз санал*; **əl-əl axtarmaq** вирина жагъурун; **əl-əl gəzmək** *килиг:* **əl-əl axtarmaq.**

ƏL-ƏLƏ *нареч.* 1) гьиле гьил аваз; 2) гьил гьиле къуна, вирида санал, вирида санлай; **əl-ələ verib işləmək** вирида санал кІвалахун.

ƏLƏLXÜSUS *нареч.* иллаки, иллаки гзаф; **ələlxusus bu gün çox soyuqdur** иллаки къе гзаф мекьи я.

ƏLƏM *суц.* дерт, гьам, хажалат.

ƏLƏMƏ *суц.* **ƏLƏMƏK** *глагол-дикай.*

ƏLƏMƏK *глагол.* сафунай ягъун.

ƏLƏNMƏ *суц.* **ƏLƏNMƏK** *глагол-дикай.*

ƏLƏNMƏK *глагол.* сафунай ягъун.

ƏLƏNMİŞ *прил.* сафунай ягъанвай.

ƏLƏNTİ *суц.* палар (*гьуьрруьн*), кепекар.

ƏLƏSALMA *суц.* ягъанат, рахшанд.

ƏLHƏMDÜLLAH *суц.* алгьемдиллилагъ.

ƏLİAÇIQ *прил.* гьил ахъа, заха.

ƏLİAÇIQLIQ *суц.* гьил ахъавал, захавал.

ƏLİAŞAĞI *прил.* кесиб хьанвай, дарвиле гьатнавай.

ƏLİBOŞ *нареч.* гьил ичІиз; **əliboş qalmaq** гьил ичІиз амуқун.

ƏLİDOLU *нареч.* ацІана, ацІай

гъилелди; **əlidolu qayıtmaq** ацІана хтун.

ƏLİƏYRİ I *прил.* гъил квай, михъи тушир, михъивал гвачир, угъривилер квай; II *суц.* ришветбаз.

ƏLİƏYRİLİK *суц.* 1) угъривал, къацІайвал; 2) ришветбазвал.

ƏLİF I *суц.* алиф (*ширедик, рангарик кутадай ягъ*).

ƏLİF II I *суц.* араб алфавитдин сад лагъай гъарфунин тІвар; II *прил. шаир.* къамат авай, шумал буй авай.

ƏLİFBA I *суц.* алфавит, элифар; II *прил.* алфавитдин.

ƏLİK I *суц.* зоол. суван цІегъ; II *прил.* суван цІегърен.

ƏLİQABARLI *прил.* гъилер пихери къунвай.

ƏLİQABARLILIQ *суц.* гъилер пихери къун.

ƏLİL I *суц.* инвалид, набут; **mü-haribə əlili** дяведин инвалид; II *прил.* инвалиддин, набутдин.

ƏLİLLİK *суц.* инвалидвал, набутвал.

ƏLİMYANDI *нареч. рах.* фад, тадиз, йигиндиз; **əlimyandı iş axtarmaq** тадиз кІвалах жагъурун.

ƏLİNDƏN *послел.* -гъиляй, -виляй, килигна; **qısqırq əlindən heç nə eşi-dilmir** къалдин гъиляй са затІни ван жезвач.

ƏLİUZUN *прил.* 1) яргъи гъилер квай, гъилер яргъи; 2) *куъч.* угъривилиз майилвал авай; 3) кикІидай, кукІунал рикІ алай.

ƏLİUZUNLUQ *суц.* 1) угъривилиз майилвал авун; 2) кукІунал рикІ хъун.

ƏLİYALIN *прил.* 1) гъил ичІи; 2) *куъч.* яракъсуз, яракъ гъиле авачир, яракъ гвачир.

ƏLİYALINLIQ *суц.* 1) гъил ичІивал; 2) яракъ гвачирвал.

ƏLQƏRƏZ *арал.г.* куърелди; **əlqə-rəz işlər düzəldi** куърелди, крар туькІвена.

ƏL-QOL *суц.* гъилер; **əl-qol atmaq** 1) алахъунар авун; 2) къал акъудиз алахъун.

ƏLQUŞU *суц.* 1) жував вердишарнавай къуш; 2) *куъч.* къужахда къаз вердиш аял.

ƏLLAMƏ I *прил.* 1) акъуллу, арифдар; 2) *куъч.* тапан алим; 3) амалдар; II *суц.* арифдар, гзаф акъуллу кас.

ƏLLAMƏLİK *суц.* вич акъуллуз къалурун.

ƏLLƏMƏ I *суц.* **ƏLLƏMƏK** *глаголдикай.*

ƏLLƏMƏ II *суц. диал.* къван, къаяб.

ƏLLƏMƏK *глаго.* 1) кап аладарун, гъил-тІуб авун; 2) къгъун, хкуърун.

ƏLLƏM-QƏLLƏM *прил.* амалдар, гъарамзада.

ƏLLƏM-QƏLLƏMLİK *суц.* амалдарвал, гъарамзадавал.

ƏLLƏNMƏ *суц.* **ƏLLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ƏLLƏNMƏK *глаго.* гъил авуна килигун, гъил къгъун, гъил экъуърна жагъурун.

ƏLLƏŞDİRİLMƏ *суц.* **ƏLLƏŞDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

ƏLLƏŞDİRİLMƏK *глаго.* къгънаваз хъун.

ƏLLƏŞDİRMƏ *суц.* **ƏLLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

ƏLLƏŞDİRMƏK *глаго.* 1) кап аладарун, къгъун, хкуърун; 2) кукІурун (*са нихъ галаз ятІани*).

ƏLLƏŞMƏ *суц.* **ƏLLƏŞMƏK** *глаголикай.*

ƏLLƏŞMƏK *глаго.* 1) кукІун, дяве хъун; 2) азабдик хъун, къил тІар хъун; 3) алахъун; 4) къайгъуда хъун,

къайгъу авун, къайгъу чӀугун; 5) маш-гъул хъун; гъавалат хъун.

ƏLLİ I *числ.* яхцӀурни цӀуд; **əlli il bundan əvvəl** яхцӀурни цӀуд ийс инлай вилик.

ƏLLİ II *прил.* викӀегъ, зиринг, цӀай-лапан хъгин.

ƏLLİ-AYAQLI *прил.* 1) дири, ци-ци, зарб квай; 2) кар алакьдай, кар чидай, алакьунар авай, кар ийидай.

ƏLLİİLLİK *суц.* яхцӀурни цӀуд ийс, яхцӀурни цӀуд ийс тамам хъун.

ƏLLİNCİ *числ.* яхцӀурни цӀуд лагъай.

ƏLMUZDU *суц.* гъакъи (*авур кӀвалахдин*).

ƏLSİZ-AYAQSIZ *прил.* куьмек авачир, ажуз, зайиф, гужеуз.

ƏLTÖPÜ *суц. спорт.* гандбол (*гъилелди туп ягъиз къугъун*).

ƏLÜSTÜ *нареч.* фад, тадиз, йигиндиз, гъасятда.

ƏL-ÜZ *суц.* чин-гъил.

ƏLÜZYUYAN *суц.* (*чин-гъил чухъдай къаб*).

ƏLVAN *прил.* 1) ранглу; 2) цӀару, яру-цӀару; жуьреба-жуьре рангарин.

ƏLVANLIQ *суц.* 1) цӀарувал, яру-цӀарувал; 2) иер рангарин таьсирвал; 3) жуьреба-жуьревал.

ƏLVERİŞLİ *прил.* къулай, хъсан, виже къведай, хуш; **əlverişli iş** хъсан кӀвалах; **əlverişli şərtlər** къулай шартлар.

ƏLVERİŞLİLİK *суц.* къулайвал.

ƏLVERİŞSİZ *прил.* къулайсуз.

ƏLVERİŞSİZLİK *суц.* къулайсузвал.

ƏLVİDA *межд.* сагърай; **əlvıda, dostlar!** сагърай дустар!

ƏLYAZISI *суц. килиг:* **ƏLYAZMASI.**

ƏLYAZMA *суц. килиг:* **ƏLYAZMASI.**

ƏLYAZMASI *суц.* гъилин хатI;

qədim əlyazması fondu къадим гъилин хатларин фонд.

ƏLYETMƏZ *прил. килиг:* **ƏL-ÇATMAZ.**

ƏMANƏT I *суц.* аманат; II *прил.* аманатдин; **əmanət kassası** аманатдин касса.

ƏMANƏTÇİ *суц.* 1) хуьзвайди; 2) пул эцигай кас.

ƏMBİZ *суц.* хара (*майвайрин ва я техилдин*).

ƏMCƏK *суц.* 1) регъуь; **inəyin əmcəyi** калин регъуь; 2) *рах.* мам, хур; **uşağı əmcəkdən kəsmək** аял мамунихъай галудун.

ƏMCƏKLİ *прил.* чӀехи регъуь авай (*кал*).

ƏMDİRMƏ *суц.* **ƏMDİRMƏK** *гла-* *голдикай.*

ƏMDİRMƏK *глаг.* мам гун (*аялдиз*).

ƏMƏK I *суц.* зегъмет, кӀвалах, жафа; **o, bu işdən ötrü böyük əmək sərf etdi** ада и кӀвалах патал чӀехи (*гзаф*) зегъмет чӀугуна; II *прил.* зегъметдин, кӀвалахдин, жафадин.

ƏMƏKÇİ I *суц.* зегъметчи, зегъмет чӀугвадай кас; II *прил.* зегъметчидин.

ƏMƏKDAR *прил.* лайихлу; **əməkdar artist** лайихлу артист.

ƏMƏKDAŞ *суц.* 1) къуллугъгъгли; 2) кӀвалахдар; 3) мухбир; **qəzetin əməkdaşı** газетдин мухбир.

ƏMƏKDAŞLIQ *суц.* санал кӀвалахун, санал кар тухун; кӀвалахдин къене юлдашвал.

ƏMƏKGÜN *суц.* зегъметдин югъ; **əməkğün qazanmaq** зегъметдин югъ къазанмишун.

ƏMƏKHAQQI *суц.* мажиб.

ƏMƏKSEVƏR I *суц.* зегъметдал рикI алайди; II *прил.* зегъметдал рикI алай; **əməksevər qadın** зегъметдал рикI

алай дишегъли.

ӘМӘКСЕВӘРЛІК *суц.* зегъметдал рикI хъун, зегъметдал рикI алайвал; **onun әмәксевәрлиyi hamını heyran edir** адан зегъметдал рикI хъунухи вири гъейранарзава.

ӘМӘЛ I *суц.* 1) кар; **heyirxah әmәllәр** хийирлу крар; 2) са гъихьтин ятлани нетижа арадал къведай, гъидай гъерекат; 3) къилих; **onun yaxşı әmәllәri var** адахъ хъсан къилихар ава; 4) масабур алцуарун патал ийизвай гъерекат, кар, кIвалах; 5) *мат.* амал; **hesabın dörd әmәli** гъисабдин къуд амал.

ӘМӘЛ II *суц. рax.* 1) мурад, эрзи-ман; кIлани кар; 2) макъсад; **bir әmәl xidmәt etmәk** са макъсаддиз къуллугъ авун.

ӘМӘЛBAZ I *прил.* амалдар, фендигар; II *суц.* гъарамзада.

ӘМӘЛBAZLIQ *суц.* 1) амалдарвал, фендигарвал; 2) гъарамзадавал.

ӘМӘЛӘGӘLMӘ *суц.* арадал атун; пайда хъун; майдандиз акъатун.

ӘМӘЛІ *прил.* кардиз талукъ тир, гъакъикъи игътияжриз талукъ тир; **әmәli tәkliflәр** кардиз талукъ тир теклифар.

ӘМӘЛІSALEH *прил.* 1) диндин къанунралди яшамиш жезвай, гунагъсуз; 2) дуъзвал гвай, гъахъ гвай.

ӘМӘЛІYYAT I *суц.* 1) *воен.* дяведин са метлеб къилиз акъудун патал гъерекат, ягъун, женг; серенжем; 2) *мед.* операция, бедендин хер алай са чка къазунун, атIун (*сагъар хъувун мурад яз*); 3) *фин. ком.* операция (*гункъачунин, туларин гъисабрин къене тухудай са кар*); **bank әmәliyyatı** банкдин операция; II *прил.* операциядин.

ӘМӘЛЛІ-BAŞLI I *прил.* кутугай; вижевай; хъсан; мешреблу; II *нареч.*

галай-галайвал, герек тир саягъда, гъавурдик кваз; **әmәlli-başlı danış görәk** галай-галайвал рахух кван.

ӘМӘЛЛІCӘ *нареч. килиг:*
ӘМӘЛЛІ-BAŞLI.

ӘMGӘK *суц. анат.* кичегъ.

ӘMİ *суц.* 1) ими (*бубадин стха*); 2) яшлу касдиз гъурмет яз лугъудай гаф.

ӘMİARVADI *суц.* имид паб.

ӘMİDOSTU *суц. диал.* имид свас.

ӘMİGӘLİNİ *суц.* имид свас.

ӘMİQIZI *суц.* имид руш.

ӘMİN *прил.* 1) вич-вичихъ агъур; жуърәтлу; кIеви; мягъкем; 2) секин; къулай, архайин; 3) хатасуз; умудлу, ихтибарлу; **әmin yer** хатасуз чка.

ӘMİN-AMAN *прил.* секин, хатасуз.

ӘMİN-AMANLIQ I *суц.* ислягъвал, секинвал; **burada insanlar әmin-amanlıqda уаşayır** ина инсанар ислягъвиле яшамиш жезва.

ӘMİN-AMANLIQLA *нареч.* ислягъвилелди, ислягъдаказ, ислягъдиз, секиндаказ, секиндив, секинз.

ӘMİNЛІК *суц.* 1) вич-вичихъ агъун; 2) хатасузвал, секинвал.

ӘMİOĞLU *суц.* 1) имид хва; 2) гъурмет паталди жегъил итимдив лугъудай гаф.

ӘMİR *суц. тар.* эмир, гъаким.

ӘMİRLİK *суц.* эмират (*эмир къиле авай гъукумат*).

ӘMİZDİRİLMӘK *глагол.* мам гун.

ӘMİZDİRMӘ *суц.* **ӘMİZDİR-MӘK** *глаголдикай.*

ӘMİZDİRMӘK *глагол.* мам гун; **uşagı әmizdirdi** аялдиз мам гана.

ӘMLAK I *суц.* мал-девлет, эменни; **dövlәt әmlakı** гъукуматдин эменни; II *прил.* мал-девлетдин, эменниндин.

ӘMLİK *суц.* нек хъвазвай кIел.

ӘMMA I *союз.* куьгъ. амма.

ӘММА II *суц.* агьвалат; **burada bir әmma var** ина са гьвечи манийвалдай агьвалат ава.

ӘММАЛИ *прил.* шаклу, ихтибар ийиз тежер.

ӘММАМӘ *суц.* чалма.

ӘММӘ *суц.* **ӘММӘК** *глаголдикай.*

ӘММӘК *глагол.* 1) нек хьун, мам хьун; **anasının döşünü әmmәk** дидедин мам хьун; **barmağını әmmәk** тлуб фитинун.

ӘМР *суц.* эмир, буйругь.

ӘМТӘӘ I *суц.* мал; метягь; шей; **әmtә istehsalı** мал гьасилун; II *прил.* малдин; метягьдин; шейинин.

ӘМЗІК *суц.* жирдин мам.

ӘН *кӀус.* лап, виридалайни; **ән gözәl** виридалайни иер; **ән uca yer** лап къакъан чка.

ӘНАМ *суц.* *куьгь.* савкъват, пишкеш, бахшиш.

ӘНВӘР *суц.* 1) анбер; 2) иер ни, атир.

ӘНСАМ *суц.* 1) куьмек; 2) эхир, куьтягьун, акьалтӀун, тамамарун, нетижа.

ӘНСАМӘ *суц.* гьалкъа, кваг.

ӘНСІР I *суц.* 1) инжил (*майва*); 2) инжилдин тар; II *прил.* **әncir mürәbbәsi** инжилдин мураба.

ӘНСІРЛІК *суц.* инжиллух, инжилдин тарар авай чка.

ӘНДАМ *суц.* 1) беден, тан; 2) къамат, буй-бухах, кӀалуб, буй; **onun gözәl әndamı var** адахь иер къамат ава; **әndamın yansın** вун цӀу курай.

ӘНДАМЛИ *прил.* 1) тӀарам, хьсан буй-бухах авай, шумал буй авай; къамат авай, къаматлу; 2) ацӀай, яцӀу.

ӘНДАМСІЗ 1) тӀарам тушир, хьсан буй-бухах авачир; 2) яхун.

ӘНДАЗӘ *суц.* 1) кӀалуб (*нек хкӀатӀун патал*); 2) уьлчме; 3) сергьят, эхир.

ӘНДАЗӘЛІ *прил.* уьлчмедив къур, къадардив къур, дуьз къвезвай, сад-садав къадай.

ӘНДАЗӘСІЗ *прил.* уьлчмедив къан тийизвай, къадардив къазвачир, дуьз къвезвачир, сад-садав къазвачир.

ӘНДӘРМӘ *суц.* **ӘНДӘРМӘК** *глаголдикай.*

ӘНДӘРМӘК *глагол.* чуқӀурун, алахун, гелягьун, ичӀирун (*ярх хьана*).

ӘНДІŞӘ *суц.* *куьгь.* рикӀиз авур эсер, гьисс, къалабулух.

ӘНӘНӘ *суц.* ацукьун-къарагьун, адет; **xalqın әnәnәsi** халкъдин ацукьун-къарагьун; **milli әnәnәlər** милли адетар.

ӘНӘНӘВІ *прил.* адетдин, адет хьанвай; **әnәnәvi yarışlar** адетдин акъажунар.

ӘНГ I *суц.* рекьв, кӀаник квай рекьв; II *прил.* рекьведин; **әngi qızımaq** сивиз къай гун; **әngini әzmәk** чин ягьун.

ӘНГӘС *суц.* чӀутхвар.

ӘНГӘЛ *суц.* 1) энгел, манийвал; 2) *куьгь.* азар, тӀал; 3) *рах.* нукьсан, рехне, синих.

ӘНГӘЛЛӘМӘ *суц.* **ӘНГӘЛЛӘМӘК** *глаголдикай.*

ӘНГӘЛЛӘМӘК *глагол.* манийвал авун, маний хьун.

ӘНГӘЛЛІ *прил.* манийвилер квай.

ӘНГӘЛСІЗ I *прил.* манийсуз, манийвал авачир; II *нареч.* манийсуздаказ, манийвал авачиз.

ӘНГІН *прил.* *куьгь.* и кьил а кьил авачир, гегьенш; **әngin sәma** и кьил а кьил авачир цав.

ӘНГІНЛІК *суц.* *куьгь.* гегьеншвал.

ӘНЛІК *суц.* кишран (*дишегьлийри чиниз ядай ранг*).

ӘНЛІК-КІРŞАН *суц.* косметика.

ƏNSƏ *анат.* кьам.

ƏNTƏR *суц.* 1) маймун; 2) *куьч.* эйбежер инсан, чІуру кьилихар квай инсан.

ƏNTİQ *прил.* багъа, кьиметлу.

ƏNTİQƏ *прил.* 1) багъалу, гзаф кьимет авай; 2) иер, гзаф иер; 3) гзаф хьсан; 4) адетдин тушир; алапатдин; ажайиб.

ƏR I *суц.* гьуьл, итим; II *прил.* а) гьуьлуьн, итимдин; б) виклегъ, жуьр-этлу, мерд, уьтквем; **əg oğullar** мерд рухваяр; **əgə getmək** гьуьлуьз фин.

ƏR-ARVAD *суц.* гьуьлни паб.

ƏRAZİ I *суц.* чилер; **hökmətın ərazisi** гьукуматдин чилер; II *прил.* чилерин.

ƏRBAB *суц.* *куьгь.* агъа, сагъиб.

ƏRBABLIQ *суц.* *куьгь.* агъавал, сагъибвал.

ƏRƏB I *суц.* араб (*халкъдин тІвар, гъа халкъдин векил*); II *прил.* арабдин, арабрин; **ərəb adətləri** арабрин адетар; **ərəb dili** араб чІал, арабрин чІал.

ƏRƏBCƏ *нареч.* арабдалди.

ƏRƏBİZM *суц.* лингв. арабизм (*араб чІалай къачур гаф*).

ƏRƏBŞÜNAS *суц.* арабист (*араб чІалан ва эдебиятдин пешекар*).

ƏRƏBŞÜNASLIQ *суц.* арабиствал.

ƏRƏFƏ I *суц.* вилик квай югъ, йи-къар (*са вакъиадин, суварин*).

ƏRƏNLƏR *суц.* 1) *шаир.* кьегъалар, игитар, жуьрэтлубур; 2) арифдарар.

ƏRIDİCİ I *суц.* 1) цІурурдай кас; 2) вичи маса затІ цІурурдай жими затІ; II *прил.* цІурурдай; **əridici soba** цІурурдай кьул.

ƏRIDİLMƏ *суц.* **ƏRIDİLMƏK** *глаголдикай.*

ƏRIDİLMƏK *глагол.* цІурурун; **yağın əridilməsi** гъери цІурурун.

ƏRIDİLMİŞ *прил.* цІурурнавай.

ƏRIK I *суц.* машмаш, къайси; II *прил.* **ərik ağacı** машмашдин (*къай-сидин*) тар.

ƏRIKLİK *суц.* машмашлух, маш-машдин тарар авай чка.

ƏRİMƏ *суц.* **ƏRİMƏK** *глаголдикай.*

ƏRİMƏK *глагол.* 1) цІурун; **qar əriyir** жив цІразва; 2) *куьч.* яваш-яваш куьтягъ хьун; цІрай хьиз терг хьун; 3) *куьч.* кьураз-цІраз хьун (*мес. азар-дикди, дердиникди*); 4) *куьч.* куьтягъ хьун; **pullar əriyir** пулар куьтягъ жезва.

ƏRİNМƏK *глагол.* 1) цІурун; 2) ка-гьул хьун, кагьулвал авун.

ƏRİNМƏZ *прил.* зиринг, алахъ-дай, кІубан, са чкадал акъваз тийидай, ацукьун тийижир.

ƏRİNМİŞ *прил.* цІурурнавай; **ərinmiş yağ** цІурурнавай гъери.

ƏRİNTİ *суц.* цІурурай затІ.

ƏRİŞ *суц.* каруш (*хразвай гамунин гъаларин юкьвай тухузвай гъал*).

ƏRİŞAĞACI *суц.* карушдин тар.

ƏRİŞLƏMƏ *суц.* **ƏRİŞLƏMƏK** *глаголдикай.*

ƏRİŞLƏMƏK *глагол.* каруш тІарамарун.

ƏRİŞTƏ I *суц.* кинияр; II *прил.* кинийрин; **əriştə xəbəyi** кинийрин хапІа.

ƏRİTDİRMƏK *глагол.* цІуруриз тун.

ƏRİTMƏ *суц.* **ƏRİTMƏK** *глаголдикай.*

ƏRİTMƏK *глагол.* 1) цІурурун; 2) ма-са гун; **malları tez əritmək** малар фад маса гун; 3) харж авун; **pulları əritmək** пулар харж авун; 4) такъатдай вегьин, такъатсуз авун, гъелекарун; **xəstəlik onu əridib** азарди ам такъатдай вегьенва.

ƏRİYƏN *прил.* цІрадай.

ƏRİYİCİ *прил.* *килиг:* **ƏRİYƏN.**

ƏRİZƏ *суц.* арза; **ərizə yazmaq** арза

кхьин.

ƏRİZƏBAZ *суц.* арзаяр кхьинал рикI алайди; гьамиша судра-дуванра авайди.

ƏRİZƏBAZLIQ *суц.* гьамиша судра-дуванра гьатун.

ƏRK *суц.* эрк.

ƏRKLƏ *нареч.* эрк кваз, эрк кутуна.

ƏRKYANA *нареч. килиг:* **ƏRKLƏ.**

ƏRKYANALIQ *суц.* эрк хьун.

ƏRLİ *прил.* гьуьлуьк квай, гьуьл авай.

ƏRLİK *суц.* 1) гьуьлвал, итимвал; 2) *куьч.* виклегьвал; жуьрэтлувал; мердвал.

ƏRLİLİK *суц.* гьуьлуьз фин, гьуьлуьк кваз хьун.

ƏRMƏĞAN *суц.* куьгь. савкьват, пишкеш, багъиш.

ƏRP *суц.* хьахь.

ƏRPLƏNMƏK *глагол.* хьахь кьун.

ƏRSİN *суц.* гьаргъалаг, хашав; кьадгьундай затI.

ƏRŞ *суц.* куьгь. *шаир.* арш, цавар.

ƏRUZ *суц.* аруз (*рагъэкъечIдай патан уьлквейра, гьакIни Азербайжанда поэзияда шишр туькIуьрунин къайда*).

ƏRZ I *суц.* куьгь. Чил (*планета*).

ƏRZ II *суц.* 1) арза, малумат; 2) шикаят, тIалабун; **ərzim budur ki...** зи тIалабун ам я хьи...

ƏRZAQ I *суц.* недай-хьвадай затIар; недай суьрсет; II *прил.* недай-хьвадай затIарин; недай суьрсетдин; **ərzaq mağazası** недай-хьвадай затIарин туьквен.

ƏRZİNDƏ *послед.* кьене; **iki həftə ərzində** кьве гьафтедин кьене; **bir gün ərzində** са йикъан кьене.

ƏSA *суц.* аса.

ƏSARƏT *суц.* 1) зулум авун, гуж авун; 2) лукIвал, есирвал, азад

туширвал; 3) *куьч.* есир; **tamah əsarətində** тамагьдин есирда; 4) аслувал.

ƏSARƏTÇİ *суц.* залум, зулумкар; истисмарчи.

ƏSAS I *суц.* 1) бине, хандакI, пун, диб; **binanın əsası** дараматдин бине; 2) делил, субут; 3) себеб; **işdən azad etmək üçün əsas** кIвалахдилай алуудун патал себеб; 4) асас, кьилинди; II *прил.* асул тир, дибдин, кьилин кар алай, важиблу.

ƏSASƏN I *нареч.* асул гьисабдалди; **onunla əsasən razıyam** зун асул гьисабдалди адахь галаз рази я; II *послед.* кьурвал; **yarışın şərtlərinə əsasən** акъажунрин шартIарив кьурвал.

ƏSASINDA *послед.* бинедаллаз, килигна; **məktubların əsasında** чарарин бинедаллаз.

ƏSASLANDIRMAQ *глагол.* делилар гьун, делилралди мягькемарун; **fikir-lərini əsaslandırmaqla haqlı olduğunu sübut etdi** фикирар делилралди мягькемарна вич гьахьлу тирди субутна.

ƏSASLI I *прил.* 1) делил авай, бине авай; 2) себеб авай; дуьз тир, гьахь тир; 3) асул дибдин, гзаф маналу, метлеблу; II *нареч.* бегьемдиз, михьиз; мягькемдиз.

ƏSASNAMƏ *суц.* кьанун, къайда.

ƏSASSIZ I *прил.* 1) бине авачир, делил авачир, делилсуз, субут авачир, субутсуз; II *нареч.* бине авачиз, делил авачиз, субут авачиз.

ƏSASSIZLIQ *суц.* делилсузвал, субутсузвал.

ƏSATİR *суц.* миф (*I дегь чIаварин игитрикай мах; 2 куьч. бизнесуз ихтилат, таб*).

ƏSDİRMƏ *суц.* **ƏSDİRMƏK** *глагол.* голдикай.

ƏSDİRMƏK *глаго.* юзурун; галтадун.

ƏSƏB I *суц.* анат. нерв; II *прил.* нервидин, нервийрин.

ƏSƏBİ I *прил.* 1) нервидин, нервийрин; 2) туьнт, нервиар чІур хьанвай, фад хьел кьведай.

ƏSƏBİCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **ƏSƏ-BİLİKLƏ.**

ƏSƏBİLƏŞDİRİCİ *прил.* хьел гьидай, хьел кутадай.

ƏSƏBİLƏŞMƏ *суц.* **ƏSƏBİLƏŞ-MƏK** *глаголдикай.*

ƏSƏBİLƏŞMƏK *глаго.* хьел акатун.

ƏSƏBİLİK *суц.* туьнтвал, кьалабулух.

ƏSƏBİLİKLƏ *нареч.* туьнтвилелди, кьалабулух кваз.

ƏSƏ-ƏSƏ *нареч.* зурзаз-зурзаз.

ƏSƏR I *суц.* 1) лишан; **baharın əsəri** гатфарин лишан; 2) гел; **əsər belə qalmayıb** гелни амач; 3) эсер, таьсир; **bu sözlər ona çox əsər etdi** и гафари адаз гзаф таьсирна.

ƏSƏR II *суц.* эсер, кІвалах (*илимдин*).

ƏSƏR-ƏLAMƏT *суц.* гел; **heç bir əsər-əlamət qalmayıb** са гелни амач.

ƏSƏRLİLİK *суц.* эсерлувал, таьсирлувал.

ƏSGƏRİ *прил.* аскердин, аскервин; **əsgəri and** аскердин кьин.

ƏSGƏRLİK *суц.* аскервал; **əsgərliyə getmək** аскервилиз фин.

ƏSGİ *суц.* 1) куьгьне парча; 2) чуквар.

ƏSGİNAS *суц.* чар пул, кагъаз пул.

ƏSİL *прил.* куьгьне несилдикай тир, хьсан тухумдай акъатнавай; ерибине авай.

ƏSİLLİ *прил. килиг:* **ƏSİL.**

ƏSİLLİK *суц.* 1) асулвал; 2) ерибине хьун.

ƏSİLLİLİK *килиг:* **ƏSİLLİK.**

ƏSİL-NƏCABƏT *суц.* сихил, тухум.

ƏSİL-NƏCABƏTLİ *прил.* сейли сихилдай тир, асул-несил авай, чІехи ксарикай тир.

ƏSİL-NƏCABƏTSİZ *прил.* сейли сихилдай тушир, чІехи ксарикай тушир.

ƏSİLSİZ *прил.* 1) тапан; 2) кьалп.

ƏSİLSİZLİK *суц.* 1) тапанвал; 2) кьалпвал.

ƏSİLZADƏ *суц.* аристократ.

ƏSİR *суц.* есир; **əsiləri azad etmək** есирар азад авун; **eşq əsiri** муьгьуббатдин есир.

ƏSİRGƏMƏ *суц.* **ƏSİRGƏMƏK** *глаголдикай.*

ƏSİRGƏMƏK *глаго.* 1) хуьн, гьайиф атун; 2) инсаф авун.

ƏSİRLİK *суц.* есирвал; **əsilikdə olmaq** есирвиле хьун.

ƏSKİ *прил. куьгь.* 1) виликан; 2) куьгьне; 3) кьадим; **əski dillər** кьадим чІалар; 4) фад алатай, фаддин, фад хьайи.

ƏSKİK I *суц.* бес тахьун, кимивал, кими хьун, кимиз хьун; II *прил.* бес тежезвай, кими тир, кимизвай.

ƏSKİKLİK *суц.* кимивал.

ƏSL I *прил.* халисан, гьакькьы, михьы; **əsl bal** михьы вирт; **əsl dəri** халисан хам; **əsl tank** гьакькьы танк; II *суц.* эсиллагь.

ƏSLA *нареч.* гьич; **əsla lazım deyil** гьич герек туш.

ƏSLƏN *нареч.* асул; **əslən Qubadan olan** асул Къубадай тир.

ƏSLİNDƏ *нареч. куьгь.* гьакькьыатда; **əslində mən o fikirlə razıyam** гьакькьыатда зун а фикирдихь галаз рази я.

ƏSMƏK *глаго.* 1) зурзун; **onun əlləri əsirdi** адан гьилер зурзазвай; 2) гар атун, гар кьекьуьн.

ƏSMƏR *прил.* кьумрал; **əsmər qız** кьумрал руш.

ƏSNA *суц.* вахт, члав, вяде, бере, легъзе; **bu əsnada** и члавуз.

ƏSNASINDA *нареч.* члавуз, вах-тунда.

ƏSNƏMƏ *суц.* **ƏSNƏMƏK** *гла-*голдикай.

ƏSNƏMƏK *глаг.* сив къакъунун.

ƏSR *суц.* асир; виш йис; **XXI əsrin** XXI виш йисарин.

ƏSRAR *суц.* куьгъ. сирер.

ƏSRARƏNGİZ *прил.* сирлу, къил акъат тийир, малум тушир, гзаф иер; **təbiətın əsrarəngiz guşəsi** тѳебиатдин гзаф иер пипі.

ƏSRARƏNGİZLİK *суц.* сирлувал, иервал.

ƏSRARLI I *прил.* сирлу, чинебан; II *нареч.* сирлудаказ, чинебандаказ.

ƏSRARLILIQ *суц.* *килиг:* **ƏSRA-RƏNGİZLİK.**

ƏŞYA *суц.* затI, шей.

ƏŞYAYİ-DƏLİL *суц.* тахсир субут ийидай делил.

ƏT I *суц.* як; **bişmiş ət** чранвай як; **qoyun əti** хипен як; II *прил.* якIун; **ət qutabı** якIун афар.

ƏTALƏT *суц.* кагъулвал, суствал, гъвергъвешвал, ментешвал.

ƏTALƏTLİLİK *суц.* *килиг:* **ƏTALƏT.**

ƏT-CAN *маса гафарихъ галаз санал:* **ətə-cana gəlmək (dolmaq)** куьк хъун.

ƏTCƏBALA *прил.* шараг.

ƏTƏK *суц.* цен; **paltarın ətəyi** пекинин цен; **dağın ətəyi** дагъдин цен.

ƏTİR *суц.* 1) хъсан ни, хуш ни; 2) атир.

ƏTİRLİ *прил.* атирлу, хъсан ни квай.

ƏTİRLİLİK *суц.* атирлувал.

ƏTİRSİZ *прил.* атирсуз.

ƏTİRSİZLİK *суц.* атирсузвал.

ƏTLİ *прил.* 1) куьк, яцIу; **ətli toyuq**

куьк верч; 2) як къунвай, якIа-чIарчIе авай; 3) *куьч.* девлетлу, агъваллу.

ƏTLİ-CANLI *прил.* ацIай, яцIу, къ-увунай, жанлу.

ƏTLİK *прил.* якIун; **ətlik qoyun** якIун хеб.

ƏTRAF (-LAR) *суц.* *анат. зоол.* гъилер-кIвачер.

ƏTRAF I *суц.* къерехар, къерехрив гвай чкаяр; II *прил.* къерехрин, къерехрив гвай чкайрин.

ƏTRAFLI *прил.* тамам, гегъенш, ацIай; **ətraflı məlumat** гегъенш малумат.

ƏTRİYYAT I *суц.* парфюмерия; II *прил.* парфюмериядин.

ƏVƏLİK *суц.* *бот.* эвелук.

ƏVƏLİKPLOV *суц.* эвелукдин аш.

ƏVƏLLƏRİ *нареч.* *килиг:* **ƏVƏL-LƏR.**

ƏVƏZ *суц.* 1) эвез, эвез жедай затI, кас; 2) зияндай вахкузвайди; **itkinin əvəzinə verilən pul** зияндай вахкузвай пул; 3) къясас, къясас къахчун; **axıdılan qanların əvəzi olacaq** экъичнавай ивийрай къясас къахчурвал я.

ƏVƏZÇİ *суц.* 1) дегиш жедай; 2) гъа са члавуз са шумуд чкада кIвалахзавай кас.

ƏVƏZÇİLİK *суц.* эвез авун.

ƏVƏZEDİCİ *суц.* эвез жедай, дегиш жедай затI.

ƏVƏZEDİLMƏZ *прил.* вич хътинди мад авачир, вич масадалди эвез ийиз тежедайди.

ƏVƏZEDİLMƏZLİK *суц.* вич хътинди авачирвал.

ƏVƏZETMƏ *суц.* 1) эвез авун, чкадал эцигун, акъвазарун, тайинарун; 2) дегишарун.

ƏVƏZ-ƏVƏZ *прил.* эвез-эвез.

ƏVƏZİNDƏ *послел.* эвезда, чкадал, паталай, еринда; **köhnə evlərin**

əvəzində yeniləri ucaldılıb куйгъне кIвалерин чкадал цIийибур хкажнава.

ƏVƏZLİK *суц. грамм.* тIварцIиевез.

ƏVƏZOLUNMAZ *прил.* эвез ийиз тежедай.

ƏVƏZSİZ I *прил.* 1) вич хьтинди мад авачир; 2) гьакъисуз, гъаваян, къимет тагудай; **əvəzsiz əmək** гьакъисуз зегъмет; 3) вичиз тешпигъди авачир, вичив барабарди авачир, гекъигиз тежер; II *нареч.* гъавайда, гьакъисуздиз, гьакъисуздаказ, гьакI.

ƏVƏZSİZLİK *суц.* эвез тежервал.

ƏVVƏL I *суц.* эвел, эвел кьил, сифте кьил, кьил; **məşənin əvvəli** тамун эвел; II *нареч.* эвелдай, эвел кьилий, сифтедай, сифте кьилий; III *послел.* кьван; -алди; вилик; **müharibədən əvvəl** дяведилай вилик; IV *арал.г.* сад лагъайди; эвелни-эвел.

ƏVVƏLA *нареч.* сад лагъайди, эвелни-эвел, сифтени-сифте; **əvvəla demək istəyirəm ki**, эвелни-эвел заз лугъуз кIанзава хьи.

ƏVVƏL-AXIR *нареч.* эвел-эхир; **əvvəl-axır o gün gələcək** эвел-эхир а югъ алукъда.

ƏVVƏLCƏ *нареч.* вилик, сифте, эвел; **əvvəlcə külək qalxdı, sonra yağış yağdı** эвел гар къарагъна, ахпа марф къвана.

ƏVVƏLCƏDƏN *нареч.* 1) виликамаз, фадамаз; **əvvəlcədən demək lazımdır** виликамаз лагъана кIанзава; 2) кар жедалди.

ƏVVƏLDƏN *нареч.* 1) фад, фадлай; **biz əvvəldən bilirdik** чаз фадлай чизвай; 2) виликамаз, фадамаз; **əvvəldən hazırlaşmaq** виликамаз гъазур хьун; 3) вилик, адалай вилик.

ƏVVƏLİNCİ *прил.* 1) эвелимжи, сад лагъай, сифтегъан; 2) кIвенкIе

авай, вилик фенвай.

ƏVVƏLKİ *прил.* килиг: **ƏVVƏLİNCİ**.

ƏVVƏLLƏR I *нареч.* 1) эвел, эвел кьилера; 2) виликди; II *суц.* сифте кьиле, сифте йикъара.

ƏVVƏLLƏRDƏ *нареч.* килиг: **ƏVƏLLƏR** I.

ƏYALƏT I *суц. тар.* аялат; II *прил.* аялатдин; **əyalət şəhəri** аялатдин шегъер.

ƏYAN I *прил.* аян; **əyan olmaq** аян хьун.

ƏYAN II *суц.* асул-несил авай кас, аристократ.

ƏYANİ I *прил.* 1) ашкара, чIалахъардай; 2) кьалурун патал тир, акун патал тир; 3) очный, очныдаказ; II *нареч.* аквадайвал, кьалуриз.

ƏYAR I *суц.* 1) проба (къиметлу металлрин); 2) уьлчме; II *прил.* уьлчмедин.

ƏYƏ! *межд.* яда!

ƏYƏR-ƏSKİK *суц. килиг:* **ƏGƏR-ƏSKİK**.

ƏYİLMƏ *суц.* **ƏYİLMƏK** *гла-голдикай.*

ƏYİLMƏK *глаг.* 1) агъуз хьун, алгъун, аклаж хьун; **budaqlar küləkdən əyildi** хилер гарукай алгъана; 2) патахъ хьун, какур хьун; **mıx əyilib** масмар какур хъанва; 3) акъалдар хьун, ян гун; **gəmi əyildi** гимиди ян гана; 4) элкъуьн; **günəş əyilirdi** рагъ вич акIизвай патахъ элкъвезвай; 5) *куьч.* рикI тIар хьун; кIлун; бейкеф хьун; кефи чIур хьун; **dostundan əyilmək** дустуникай кIлун.

ƏYİLMƏZ *прил.* 1) тIарам; таб квай; аклаж жедай; 2) *куьч.* аклаж тежер, патахъ тежер; муьтIуьгъариз тежер, кIеви, мягъкем.

ƏYİLMƏZLİK *суц.* 1) тарамвал, мягкემвал; 2) *куьч.* клевивал, дурумлувал.

ƏYİLTMƏK *глаго.* 1) патахъариз тун; 2) агъузариз тун.

ƏYİN I *суц.* 1) беден, тан (*инсандин*); 2) пекер, блушка; II *прил.* бедендин; тандин, блушкадин.

ƏYİN-BAŞ *суц.* пекер; **əyin-baş almaq** пекер къачун.

ƏYİNTİ *суц.* 1) къвечІилнавай чка, къвечІил; какурвал, патахъвал; акІажай чка, акІаж хъайи чка; 2) *куьч.* къерехдиз экъечІун, къерехдиз акъатун.

ƏYİRDƏK *суц.* цІамариз ухшардаказ чранвай печенияр.

ƏYİRİCİ I *суц.* гъалар ийидайди; II *прил.* гъалар ийидай, гъаларин.

ƏYİRİCİLİK *суц.* гъалар авун.

ƏYİRMƏ *суц.* **ƏYİRMƏK** *глаголдикай.*

ƏYİRMƏK *глаго.* гъал авун, звар гун (*гъалариз*).

ƏYİŞMƏ *суц.* **ƏYİŞMƏK** *глаголдикай.*

ƏYİŞMƏK *глаго.* 1) патахъ хъун; 2) *куьч.* кукІун, дяве хъун, хъел хъун, арада къал гъатун.

ƏYLƏC I *суц.* тормоз; II *прил.* тормоздин.

ƏYLƏMƏK *глаго.* акъвазарун, къуна хуьн.

ƏYLƏNCƏ I *суц.* 1) къугъун, машгъулат; **əyləncəyə döndərmək** машгъулатдиз элкъуьрун; 2) *куьч.* къугъварган; II *прил.* къугъунин, машгъулатдин; къугъваргандин.

ƏYLƏNCƏLİ I *прил.* машгъулардай, рикІ аладардай, хъуьруьрдай; **əyləncəli söhbətlər** рикІ аладардай суйгъбетар.

ƏYLƏNDİRİCİ *прил.* *килиг:* ƏY-

LƏNCƏLİ.

ƏYLƏNDİRMƏK I *глаго.* акъвазарун; **maşını əyləndirmək** машин акъвазарун.

ƏYLƏNDİRMƏK II *глаго.* машгъуларун, рикІ аладарун.

ƏYLƏNMƏ I *суц.* **ƏYLƏNMƏK I** *глаголдикай.*

ƏYLƏNMƏ II *суц.* **ƏYLƏNMƏK II** *глаголдикай.*

ƏYLƏNMƏK I *глаго.* 1) акъвазун; **at əyləndi** балкІан акъвазна; 2) геж хъун, энгел хъун; 3) акъвазарун; **əylən, qulaq as** акъваз, яб це; 4) ацукъун, бине кутун.

ƏYLƏNMƏK II *глаго.* машгъул хъун, рикІ аладарун.

ƏYLƏŞMƏK *глаго.* ацукуьн; **maşına əyləşmək** машинда ацукуьн.

ƏYMƏ *суц.* 1) какур чка, патахъ чка; какурвал, патахъвал; 2) къекъвей кІарас; 3) са патахъ алгъурун, ян гуз тун.

ƏYMƏK *глаго.* 1) акІажарун, алгъурун; агъуз авун; 2) патахъарун; **dəmiri əymək** ракъ патахъарун; 3) *куьч.* чІурун, чІурувилихъди дегишарун; 4) *куьч.* писарун, пис гъалдиз гъун.

ƏYRİ I *прил.* какур, патахъ хъайи; **əyri ağac** какур тар; II *нареч.* кирсеба, патахъдиз; **əyri yazmaq** патахъдиз кхъин.

ƏYRİLİK *суц.* 1) какурвал, патахъвал; 2) *куьч.* дуьз туширвал, михи туширвал, гъарамзадавал, чалкечирвал.

ƏYRİ-ÜYRÜ *прил.* къекъуьнар авай, къекъвез-къекъвез фейи; **əyri-üyrü yol** къекъвез-къекъвез фейи рехъ.

ƏYYAM *суц.* аям, вахт, замана, девир.

ƏYYAŞ *суц.* ява, ички хъунал рикІ алайди.

ƏYYAŞLIQ *суц.* явавал, ички хъунал рикІ хъун.

ƏZAB *суц.* азаб, азият, хурт; **əzab çəkmək** азаб члугун; **əzab vermək** азият гун.

ƏZAB-ƏZİYYƏT *суц.* азаб-азият.

ƏZABLA *нареч.* азабдив, азиятдив.

ƏZABLI *прил.* азаблу, азиятлу, аман атГудай, такъатдай вегъедай, гзаф галуддай, гъелекардай.

ƏZABSIZ *суц.* азабсуз.

ƏZABSIZLIQ *суц.* азабсузвал.

ƏZABVERİCİ *прил. килиг:* ƏZABLI.

ƏZAZİL I *прил.* залум, регъимсуз, инсафсуз; II *суц.* зулумкар, азабар, азиятар гудай кас.

ƏZAZİLCƏSİNƏ *нареч.* залумдаказ, инсафсузвилелди, регъимсузвилелди.

ƏZAZİLLİK *суц.* залумвал, регъимсузвал, инсафсузвал.

ƏZBƏR *нареч.* хуралай, зигъиндай (*чарчяй кел тийиз*); **şeyrləri əzbər oxumaq** шиирар хуралай келун.

ƏZBƏRÇİ *суц.* хуралай келдайди.

ƏZBƏRDƏN *нареч.* хуралай; **əzbərdən oxumaq** хуралай келун.

ƏZBƏRLƏMƏK *глагол.* хуралай чирун.

ƏZDİRMƏ *суц.* **ƏZDİRMƏK** *глагол.* голдикай.

ƏZDİRMƏK *глагол.* 1) гатун (*гъевенгда*); регъуьн; 2) шупларун; 3) куклварун, члурун.

ƏZƏL *рах.* I *суц.* 1) эвел, эвел кьил, сифте кьил; **yolun əzəli** рекъин эвел; **yazın əzəлиндə** гатфарин эвелда; II *прил.* сифтегъан, эвелимжи; **əzəl vaxtlarda** сифтегъан вахтара; III *нареч.* эвелдай, сифтедай, сифте кыляй; IV *нареч.* вилик, адалай вилик. V *посслел.* виликди; **əzəl o, qüvvətli idi** виликди ам кьуватлу тир.

ƏZƏLDƏN *нареч.* 1) эвелдай, сифтедай, сифте кыляй; **əzəldən belədir**

эвелдай икI я; 2) фад, фадлай.

ƏZƏLƏ I I *суц. анат.* жуклум; **ayaq əzələləri** кIвачин жуклумар; II *прил. анат. мед.* жуклумдин.

ƏZƏLƏ II *нареч.* кьулухъ, кьулухъди; **beş il əzələ** вад йис кьулухъ.

ƏZƏLİ I *прил.* дегъ чIаварилай амай, гъамиша авай; **vətənə əzəli məhəbbət hissi** гъамиша авай ватан кIан хьунин гъисс; II *арал.г.* сад лагъайди; **əzəli, sənə deyim ki,...** сад лагъайди, за ваз лугъун хьи,...

ƏZƏLİLİK *суц.* эбедивал, гъамишалугъ.

ƏZƏMƏT *суц.* гъайбат, гъайбатлувал, чIехивал; **dağların əzəməti** дагъларин гъайбатлувал.

ƏZƏMƏTLƏ *нареч.* гъайбатлувилелди, гъайбатлудаказ, гъайбатлуз.

ƏZƏMƏTLİ *прил.* 1) гъайбатлу, чIехи, зурба эсер ийидай; **əzəmətli dağlar** гъайбатлу дагълар; **əzəmətli binalar** чIехи дараматар; 2) кьудратлу; **əzəmətli Vətənimiz** чи кьудратлу Ватан.

ƏZƏMƏTLİLİK *суц.* 1) чIехивал, гъайбатлувал; 2) кьудратлувал.

ƏZGİL I *суц.* кицик (*майва ватар*); II *прил.* кицикдин; **əzgil ağacı** кицикдин тар.

ƏZGİLLİK *суц.* кициклух, кицикдин тарар авай чка.

ƏZGİN *прил.* галатнавай, юргъун, кьюлягъ.

ƏZGİNLİK *суц.* галатун, юргъунвал, кьюлягъвал.

ƏZİCİ *прил.* барбатIдай, терг ийидай, куклвардай; **əzici zərbə** куклвардай ягъун.

ƏZİK I *прил.* шуьткъвей; **əzik kağız** шуьткъвей кагъаз; II *суц.* яна тIар хьаьи чка.

ƏZİK-ÜZÜK *прил.* шуьткъвей; **əzik-**

üzük paltarlar шуьткъвей пекер.

ƏZİLİB-BÜZÜLMƏ *суц.* **ƏZİLİB-BÜZÜLMƏК** *глаголдикай.*

ƏZİLİB-BÜZÜLMƏК *глаг.* наз гун.

ƏZİLMƏ *суц.* **ƏZİLMƏК** *глаголдикай.*

ƏZİLMƏК *глаг.* 1) шуьткъуьн; 2) *куьч.* ялахвал авун, къвал чуькьуьз акъвазун; 3) кукIвар хьун; 4) галуькна (*алукьна, акьуна*) тIарвал хьун.

ƏZİŞDİRMƏК *глаг.* 1) шуьткъуьрун; 2) гатун.

ƏZİYYƏT *суц.* азиат, азаб; **bu böyük əziyyət tələb edən işdir** им чIехи азиат тIалабзавай кIвалах я.

ƏZİYYƏTLƏ *нареч.* азиатдив; **əziyyət-
yətlə bəslənən uşaqlar** азиатдив хвенвай аялар.

ƏZİYYƏTLİ *прил.* четин; **əziyyətli iş** четин кIвалах.

ƏZİYYƏTSİZ *прил.* азиатсуз.

ƏZİYYƏTSİZLİK *суц.* азиатсузвал.

ƏZİZ I *прил.* багъа, азиз, играми; **əziz dinləyicilər** играми яб акалзавай-бур; **əziz qonaq** багъа мугъман; **əziz öv-
ladlar** азиз веледар.

ƏZİZ-XƏLƏF *прил.* багъри; **əziz-xələf adam** багъри кас.

ƏZİZLƏMƏК *глаг.* чан-рикI авун, тавазивал хьун.

ƏZİZLƏNMƏК *глаг.* тавазивал авун.

ƏZİZLİK *суц.* азизвал, играмивал.

ƏZM *суц.* 1) къетIивал, жуьрэт-

лувал, къастунал кIевивал; 2) мурад, метлеб; шанкъ; **yaratmaq əzmi** яратмишунрин шанкъ.

ƏZMƏК *глаг.* 1) шупIарун, шуьткъуьрун; 2) гатун, куьлуь авун, ре-гъуьн; 3) хун, кукIварун; 4) *куьч.* зулум авун, гуж авун, бас-хас авун, азиатдик кутун; 5) *куьч.* чIурун, ягъун.

ƏZMKAR *прил.* жуьрэтлу, къетIивилелди кар ийидай, кIевиз акъваздай.

ƏZMKARCASINA *нареч.* *килиг:* **ƏZMKARLIQLA.**

ƏZMKARLIQ *суц.* къетIивал, жуьрэтлувал, кIевиз акъвазун.

ƏZMKARLIQLA *нареч.* къетIивилелди, къетIидаказ, къетIидиз, къетIиз; жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлуз.

ƏZMLƏ *нареч.* *килиг:* **ƏZMKARLIQLA.**

ƏZMLİ *прил.* къетIи, жуьрэтлу, кIеви.

ƏZMLİLİK *суц.* къетIивал, кIеви-вал, жуьрэтлувал.

ƏZMSİZ *прил.* къетIи тушир, жуьрэтлу тушир, кIеви тушир.

ƏZMSİZLİK *суц.* къетIивал та-хьун, кьве рикIин хьун, жуьрэтсузвал.

ƏZRAYIL *суц.* 1) Азраил; 2) *куьч.* кьиникь.

ƏZVAY I *суц.* *бот.* 1) алоэ; 2) алоэдин миже; II *прил.* *куьч.* 1) пис мез авай, мецел агъу алай, гьамиша пис рахадай; 2) куьмек авачир, ажуз.

F – азербайжан алфавитдин муь-
жуьд лагъай гьарф.

FA суц. муз. фа (нота).

FABRİK I суц. фабрика; **ayaqqabi fabriki** кIвачин къапарин фабрика; II прил. фабрикадин; **fabrik qiyməti** фабрикадин къимет.

FABRİKANT суц. фабрикант (фаб-
рикадин сагъиб).

FABRİKAT суц. фабрикат (фабри-
кадин гъазур магъсул).

FABULA эдеб. I суц. фабула (эде-
биятдин эсерда къалурнавай мана-
метлебдин ва я вакъиайрин кIалуб,
сюжетдин схема); **romantik fabula** ро-
мантикадин фабула; II прил. фабуладин.

FACİƏ I 1) суц. сед; мусибат; 2) трагедия (са мураддихъ агакъун патал инсанрин гъиссерин, гъевесрин ва я идеяйрин гужлу женг къалурдай ва гзаф дуьшуьшира къилин игит телеф хъуналди куьтягъ жедай драмадин эсер; театрда гъазурзавай гъахътин тамаша); II прил. седдин, мусибатдин.

FACİƏLİ прил. трагедиядин, тра-
гедиядиз хас тир.

FACİƏVİ прил. трагедиядин.

FACİƏVİLİK суц. бедбахтвал, му-
сибатлувал.

FAĞIR I прил. 1) фагъир; муьтIуьгъ;
умун; **fağır uşaq** умун аял; 2) кесиб;
fağır kəndlilər кесиб хуьруьнвияр;
3) язух; усал; **fağır qoca** кесиб къуьзе
к; II суц. кесиб, фагъир, язух.

FAĞIR-FÜQƏRA суц. кесибар, ке-
сиб-куьсуьб.

FAĞIRLAŞMA суц. **FAĞIRLAŞ-
MAQ** глаголдикай.

FAĞIRLAŞMAQ глаг. 1) муьтIуьгъ
хъун; 2) кесиб хъун.

F

FAĞIRLIQ суц. 1) фагъирвал,
муьтIуьгъвал; 2) кесибвал.

FAHİŞƏ суц. къагъбе.

FAHİŞƏXANA суц. къагъбехана.

FAHİŞƏLİK суц. къагъбевал.

FAİZ суц. процент; **yüz faiz** виш
процент; 2) банкда тунвай пулунилай
къачузвай гелир.

...FAİZLİ... процентдин (муракаб
гафарин къевед лагъай пай); **üçfaizli** пуд
процентдин.

FAİZSİZ прил. процент алачир.

FAKT суц. 1) факт; хъайи кар;
гъакъикъат; делил; 2) мисал, материал.

FAKTİK прил. гъакъикъи, гъакъи-
къат тир, дуьзгуьн.

FAKTİKİ килиг: **FAKTİK.**

FAKTOQRAFİYA суц. фактография.

FAKTOR суц. фактор (са кар вилик
ракъурдай къуват, арадиз къевезвай
гъерекатдин себеб).

FAKTORİYA суц. фактория
(I колония тир уьлквейра Европадин
тажиррин посёлок; 2 яргъа тир ра-
йонра: къачузвай мал гъазурзавай ва
алвердинни халкъ таъминарунин чка).

FAKTURA суц. фактура (I хару-
сенятдин эсерра художникдин тех-
никадин хсусивал; 2 санай саниз ра-
къурзавай малдин тариф авай чар).

FAKULTATİV I прил. 1) мажбу-
ри тушир, тefейтIани жедай тарсар;
2) къериз-цIаруз гьалтдай; II суц.
факультатив (институтда кIелдайла
чир хъунин дережа тайинар тийизвай
предмет, курс).

FAKÜLTƏ I суц. факультет; **filo-
logiya fakültəsi** филологиядин факуль-
тет; II прил. факультетдин.

FAQOSİT суц. биол. фагоцит
(инсан ва я гъайван зарар квай

бактерийрикай хуьдай клеткаяр).

FAQOT суц. муз. фагот (ял туна ядай музыкадин алат).

FAL I суц. куьгь. фал; кихлигун; ицитIун; суьгьуьр; **fala baxmaq** фал вегьен, гележег вилик амаз лугьун.

FAL II суц. кака (ацукьай вечрез эцигдай).

FAL III суц. диал. кIус, чIук, кап (фан).

FAL IV фал (1 гимидин елкенар агьуз-виниздай еб; 2 парашют ахьа хьун патал са кьил самолётдихъ, муькуь кьил парашютдихъ галкIурдай еб; 3 космонавт гимидай цавуз экъечIдайла, ам гимидихъ галкIурдай затI).

FALABAXAN суц. килиг: **FALÇI**.

FALANQA суц. тар. фаланга (дегь чIавара грекрин кьушундин са шумуд жергедикай сигьдиз туькIурдай кIеретI).

FALANQAÇI суц. фалангада авай аскер.

FALÇI суц. фалчи.

FALÇILIQ суц. фалчивал; **falçılıq etmək** фалчивал авун.

FAL-FAL прил. чIук-чIук, кIус-кIус; **fal-fal doğramaq** чIук-чIук атIун, кIус-кIус атIун.

FALSET муз. I суц. фальцет (итимди акьуддай лап шуькIуь ван); II прил. фальцетдин.

FAMİLİYA суц. фамилия; **məşhur familiya** сейли фамилия.

FANAT рах. килиг: **AZARKEŞ** (1).

FANATİK 1) фанатик, чара дин гвайбур такIан, вичин диндал кIеви кас; 2) вичин кардал гзаф кьару кас (рикI алай кардал чан эцигдай кас).

FANATİKÇƏSİNƏ нареч. фанатик-вилелди; вичин диндал кIевивилелди.

FANATİKLİK суц. фанатиквал.

FANATİZM суц. фанатизм, фанатиквал; вичин диндал кIевивал.

FANER I суц. фанер; **üçlük faner** пуд кьатуниин фанер; II прил. фанердин.

FANİ прил. фана; **fani dünya** фана дуьнья.

FANİLİK суц. фанавал.

FANT суц. 1) чип; 2) фант кьугьун (чип вегьедай шад ва зарафатар квай кьугьун; низ чип акьатайтIа, гьада кьугьвазвайбуру вуч лагьайтIа, гьам кьилиз акьудда, мес. кьуьл ийида, мани лугьуда ва мсб).

FANTASMAQORİYA суц. фантамагория (хиялра туькIурнавай са затI, кар, вакьиа ва мсб).

FANTAST суц. фантаст, буш хиялчи; 2) эдеб. фантаст (фантазиядин жанрда кIвалахзавай кьелемэгьли).

FANTASTİK прил. 1) фантазиядин, махарик квай хьтин, хиялда туькIурай, фантазия тир; 2) чIалахъ тежер; тежер хьтин; гьакьикьи тушир; 3) кьиле тефир; буш хиял тир.

FANTASTİKA суц. 1) фантастика, гьакьикьи тушир, хиялда туькIурнавай затI, гьич тежер хьтин; 2) фантастика (гьич тежер хьтин, хиялра туькIурнавай крарикай, гьаларикай ихтилатар квай эдебиятдин эсерар).

FANTAZİYA суц. 1) хиял; хиялар; 2) кьуру хиял; 3) жувалай туькIурай затI; 4) эдеб. ихьтин эсеррин тIвар; 5) рах. рикIе акьур кар, рикIел акьалтун; 6) муз. фантазия (чеб-чтихъ кьадайвал са шумуд макьамдикай туькIурдай музыкадин эсер).

FARA суц. фара; **duman faraları** цифедиз акси фараяр.

FARAĞAT I прил. 1) секин, ислягь, умун; **faragat uşaq** ислягь аял; II нареч. секиндив; ислягьдив; умундив;

умунвилелди; **farağat oturmaq** секиндив ацукьун.

FARAŞ *прил.* 1) сифте кбилера; фад; сифтегъан; 2) фад алукуьдай, фад къведай, вахтунилай фад жедай; вахт-суз; 3) вилик чрадай, фад чрадай; гатун; **faraş üzüm** гатун ципицлар; **faraş çiyələk** фад агакуьдай некъияр.

FARİNGİT *суц. мед.* фарингит (*туътерин азар, туътер атун*).

FARMAKOLOGİYA *I суц.* фармакология (*дарманри бедендив ийидай таъсир чирдай илим*); *II прил.* фармакологиядин.

FARMAKOLOJİ *прил.* фармакологиядин.

FARMAKOLOQ *суц.* фармаколог (*фармакологиядин пешекар*).

FARMASEVT *суц.* фармацевт (*аптекадин къуллугъчи*).

FARMASIYA *суц. мед.* фармация (*дарманар гъазурунин месэляяр чирдай илим*).

FARMAZON *рах. суц.* фармазон (*азад фикирар ийидай кас, нигилист*).

FARMAZONLUQ *рах. суц.* фармазонвал.

FARS I *I суц.* фарс; **farslar** фарсар; *II прил.* фарсарин; **fars dili** фарс члал, фарсарин члал; **fars adətləri** фарсарин адетар, фарсарин ацукьун-къарагъун.

FARS II *суц.* 1) эдеб. фарс (*къезил комедия*); 2) шит зарафат; 3) куьч. уюн, уюнбазвал.

FARSCA *нареч.* фарсдалди, фарс члалалди.

FARVATER *суц. геогр.* фарватер (*гимияр фин патал дерин ва хатасуз цин рехъ*).

FAS *суц. фото.* вилик пад, чин пад.

FASAD *I суц.* чин, чин пад (*дараматдин*); **evin fasadı** квалин чин

пад.

FASIQ I *прил.* 1) фасикъ; 2) эдебсуз, ахлакьсуз; *II суц.* фасикъ.

FASİLƏ *суц.* 1) ара атун; 2) ара, ял ядай вахт.

FASON *суц.* 1) фасон; **yeni fasonda tikilmiş don** цийи фасондал цванвай блушка; 2) фурс; **onun fasonuna bax** адан фурс аку!

FAŞ *прил.* ахъайнавай (*хабар, сир*), чуктурнавай, раиж авунвай.

FAŞİST I *суц.* фашист (*фашизмдин терефдар*); *II прил.* фашистдин.

FAŞİZM I *суц.* фашизм; *II прил.* фашизмдин.

FATALİST *суц.* къадар-къисметдин члалахъ кас.

FATALİZM *суц.* къисмет, къадар-къисметдин члалахъ хъун.

FATEH *суц.* 1) дяведалди къачур кас (*вичи чарадан чил, уьлкъе*); 2) муьтлуьгъардайди, къачудайди (*дяведалди*).

FATİHƏ *суц.* фатигъа (*Къуръандин сад лагъай сурье*).

FAYANS *ким. килиг:* **SAXSI.**

FAYDA *суц.* 1) файда; 2) гелир; 3) хийир, менфят; **fayda götürmək** хийир къачун.

FAYDALANMA *суц.* **FAYDALANMAQ** *глаголдикай.*

FAYDALANMAQ *глагол.* 1) файда къачун; 2) гелир къачун; 3) хийир, менфят къачун.

FAYDALI *прил.* файдалу; гелир авай; хийир авай.

FAYDALILIQ *суц.* файдалувал.

FAYDASIZ I *прил.* файдасуз; 2) гелир авачир; 3) гъаваян, метлеб хкат тийир; 4) хийир тегъидай; *II предик.* **faydasızdır** файдасуз я.

FAYDASIZLIQ *суц.* файдасузвал;

нетижасузвал; гелир тахьун; метлеб хкат тавун.

FAYL *суц.* файл (*компьютерда ганвай тIварцIи кьазвай чка*); **fayln adı** файлдин тIвар; **faylı saxlamaq** файл хуьн.

FAYTON I *суц.* файтун (*балкIанри ялдай кьав алай улакь*); **faytona min-mək** файтундиз акьахун; II *прил.* файтундин; **fayton təkəri** файтундин чарх.

FAYTONÇU *суц.* файтунчи (*файтун гьалзавайди*).

FAYTONÇULUQ *суц.* файтунчивал.

FAZA I *суц.* 1) гьал; **inkişafın birinci fazası** вилик финин сад лагьай гьал; 2) тайин дережа; **refleks fazası** рефлексдин дережа; 3) *астр.* фаза; **ayın fazaları** вацран фазаяр; 4) *эл.* фаза (*генератордин ток ахьайдай симерин са тах*).

FAZİL *прил.* кувьгь. алим, гзаф кIелай, гзаф чидай.

FE *суц.* азербайжан алфавитдин “F” гьарфунин тIвар.

FEDERAL *прил. килиг:* **FEDERATİV.**

FEDERALİST I *суц.* федералист (*федерализмдин терефдар*); II *прил.* федералистдин.

FEDERALİZM I *суц.* федерализм (*федерациядин принципалди туькIуьрнавай гьукуматдин кьурулушдин система*).

FEDERASIYA *суц.* федерация (*I са тайин кьадарда чин кьилдивал хуьзвай гьукуматрин сад хьанвай гьукумат; мес. Россиядин Федерация; 2 чара-чара тешиклатрикай тир союз*).

FEDERATİV *прил.* федерация тир; **federativ hökumət** федерация тир гьукумат.

FEİL *суц.* I *лингв.* глагол; **felin zamanları** глаголдин вахтар; II *прил.* глаголдин; **felin kateqoriyaları** глаголдин

категорияр.

FEİLLİ *прил.* глагол квай; **feilli söz birləşməsi** глагол квай гафарин ибара.

FEİLSİZ *прил. лингв.* глагол квачир.

FEL *суц.* кувьгь. гьерекат, авур кар, таьсир; **onun felinə uyma** адан таьсирдик акатмир.

FELDFEBEL *суц.* фельдфебель (*инкьилабдилаь виликан Россиядин ва са бязи кьецепатан уьлквейрин яракьлу кьуватра ротадин командирдин кувьмекчи*).

FELDMARŞAL *суц.* фельдмаршал (*инкьилабдилаь виликан Россиядин ва са бязи кьецепатан уьлквейрин яракьлу кьуватра лап чIехи чин*).

FELDŞER I *суц.* фельдшер (*духтурдин юкьван чирвилер гвай кувьмекчи*); II *прил.* фельд-шердин.

FELDŞERLİK *суц.* фельдшервал.

FELİ *прил. лингв.* глаголдин; **feli forma** глаголдин форма.

FELYETON I *суц.* фельетон; II *прил.* фельетондин.

FELYETONÇU *суц.* фельетончи.

FEMİNİST *суц.* феминист (*феминизмдин терефдар*).

FEMİNİZM *тар. суц.* феминизм (*итимрихь галаз сад хьтин ихтиярар дишегьлийризни хьун патал женг чIугвадай гьерекат*).

FEN *суц.* фен (*чими гьавадал кьежей чIарар кьурурдай алат*).

FENOL *хим.* фенол.

FENOLOGİYA *суц.* фенология (*йисан вахтариз килигна кьушарин ва набататрин аламда арадал кьезвай дегшивилер ахтармишдай илим*).

FENOLOQ *суц.* фенолог (*фенологиядин пешекар*).

FENOMEN *суц.* феномен, алапат (*акьалтIай ажайиб, гьейран ийидай,*

гъич тежер хътин инсан).

FENOMENAL прил. аламатдин, акъалтIай ажайиб, гъейран ийидай, гъич тежер хътин.

FENOMENALİST суц. феномена-лист (феноменализмдин терефдар).

FENOMENALİZM филос. суц. феноменализм.

FEODAL I суц. феодал (феода-лизмдин девирда лежберар вичин раятар яз вичелай аслу тир чIехи мулкарин иеси); II прил. феодалдин.

FEODALİZM I суц. феодализм (дукIвилинни капитализмдин къурулушин арада хъайи къурулуш); II прил. феодализмдин.

FERMA I суц. ферма (хуъруьн майишатдин са кьилдин пешедал машгъул тир кархана); **toyuqçuluq ferması** верчерин ферма; **qoyunçuluq ferması** лапагрин ферма.

FERMA II суц. ферма (кьилдин касдин хуъруьн майишат авай чка, къазмаяр).

FERMENT суц. биол. хим. фермент (бедендин дири клеткади арадал гъидай ва вичи беденда гъар жуьре реакцияриз, дегшивилериз куьмек гудай затI).

FERMER I суц. фермер; II прил. фермердин; **fermer tәsәrrüfatı** фермердин майишат.

FERMERLİK суц. фермервал.

FESTİVAL I суц. фестиваль (вахт-вахтундилай харусенянтдин агалкъунар къалуриз, абуруз килигиз тешкил ийи-дай медениятдин сувар); II прил. фести-валдин.

FETİŞ суц. фетиш (I кьулухъ гала-май, сифте къадим замандин инсанри аллагъвиле къабулна ибадат ийизвай затI; 2 куьч. вич са шартIни алачиз

къабулнавай, вичиз буьркьуьвилелди икрам ийизвай затI, кас).

FETİŞİZM фетишизм (I фетишидиз ибадат авун; 2 куьч. фетишидиз хъиз килигун, буьркьуьвилелди чIалахъ хъун).

FETR I суц. мягкем кьелечI лит (иляпаяр авун патал бакара къведай); II прил. мягкем кьелечI литинин.

FEVRAL суц. февраль (варз).

FEYXOA бот. суц. фейхоа.

FƏAL прил. алахъдай; **fəal oğlan** алахъдай гада.

FƏALİYYƏT суц. кIвалах; **müəsisənin fəaliyyəti** карханадин кIвалах; **ürəyin fəaliyyəti** рикIин кIвалах.

FƏALİYYƏTSİZLİK суц. са карни тийиз акъвазун.

FƏALLAŞDIRMA суц. **FƏALLAŞDIRMAQ** глаголдилай.

FƏALLAŞDIRMAQ глаг. гьерекаат кутун.

FƏALLAŞMA суц. **FƏALLAŞMAQ** глаголдилай.

FƏALLAŞMAQ глаг. гьерекаат ака-тун.

FƏALLIQ суц. активвал.

FƏDA суц. къурбанд, къурбанд хъун; **özünü fəda etdi** вич къурбанд гана.

FƏDAİ суц. идеядин патал вич къурбанд гудай кас.

FƏDAİLİK суц. жув къурбанд авун; чан къурбанд ийиз гъазурвал.

FƏDAKAR прил. чандилай гъил къачудай, чан къурбанд ийидай; **fədakar insan** чан къурбанд ийидай инсан.

FƏDAKARCASINA I прил. чан эцигдай, чандилайни гъил къачудай; II нареч. чандилайни гъил къачуна.

FƏDAKARLIQ суц. чандилай гъил къачун, чан къурбанд авун.

FƏDAKARLIQLA нареч. чанди-

лайни гьил къачуна.

FƏĞAN *суц. куьгь.* 1) лап кIеви гьарай; кIеви шелин ван; 2) вич-вичел алачиз (*михьиз кьил квахьна*) ийидай гьараюнар; куьмекдиз гьараюн (*эверун*).

FƏHLƏ I *суц.* фяле; **qabaqcıl fəhlə** кIвенкIевчи фяле; II *прил.* фяледин, фялейрин; **fəhlə birliyi** фялейрин садвал.

FƏHM *суц.* акьул; фикир; къатIун.

FƏHMƏN *нареч.* 1) фикирдалди, акьулдалди, къатIуналди; 2) рикIиз хабар хьуналди.

FƏHMLİ *прил.* 1) акьуллу, фагьумлу, фагьумдалди кар ийидай; 2) фад гьавурда гьатдай, фагьум авай, къатIунар авай.

FƏHMLİLİK *суц.* 1) акьуллувал, фагьумлувал, фагьумдалди кар авун; 2) фад гьавурда гьатун.

FƏHMSİZ *прил.* 1) акьулсуз, фагьумсуз, фагьумдалди кар тийидай; 2) фад гьавурда гьат тийир, фагьум авачир, къатIунар авачир.

FƏHMSİZLİK *суц.* 1) акьулсузвал, фагьумсузвал, фагьумдалди кар тийин; 2) фагьум авачирвал, къатIунар авачирвал.

FƏXARƏT *суц.* 1) дамах, такабурлувал; 2) тарифар, яцIу гафар авун.

FƏXR *суц.* дамах, такабурвал; **anatanın fəxri** диде-бубадин дамах.

FƏXRİ *прил.* гьуьрметлу; лайихлу; сейли; гьуьрметдин; **fəxri fərman** гьуьрметдин чар; **fəxri ad** лайихлу тIвар.

FƏXRİLİK *суц.* гьуьрметлувал, лайихлувал, сейливал.

FƏXRİYYƏ *суц. эдеб.* авторди вич тарифдай шиир.

FƏXRLƏ *нареч.* дамахдалди, такабурвилелди.

FƏQƏRƏ I I *суц. анат.* пакун

тIвал; II *прил.* пакун тIвалунин.

FƏQƏRƏ II *суц. куьгь.* вакъиа.

FƏQƏT *союз.* ингье, амма, анжах; **fəqət, bu mümkün deyil** ингье им мумкин туш.

FƏLAKƏT *суц.* бала, завал, бедбахтвал, мусибат; **bu, böyük fəlakətdir** им чIехи бала я.

FƏLƏK *суц.* 1) *куьгь.* цав, цавун тагь; 2) *куьч.* къисмет; **bu, fələyin işidir** им къисметдин кар я.

FƏLLAH *суц.* лежбер (*Мисрида*).

FƏLSƏFƏ I *суц.* философия; II *прил.* философиядин; **fəlsəfə lügəti** философиядин гафарган.

FƏLSƏFİ *прил.* философиядин.

FƏNA I *куьгь.* 1) пис, чIуру; 2) *предик.* **fənadır** пис я.

FƏNA II *суц. куьгь.* 1) квахьун; 2) терг хьун, къиникь.

FƏNALAŞMA *суц.* **FƏNALAŞMAQ** *глаголдикай.*

FƏNALAŞMAQ *глагол.* *куьгь.* пис хьун; усал хьун; зайиф хьун; **xəstənin halı fənaləşib** азарлудан гьалар пис хьанва.

FƏND *суц.* 1) гьилле; къуьруьк; амалдарвал; **fənd vurmaq** гьилле авун; 2) уюн; **diplomatik fənd** дипломатиядин уюн.

FƏNDGİR *прил.* амалдар; зиринг; гьасятда кьил акьуддай; чара жагьурдай.

FƏNDGİRLİK *суц.* амалдарвал, амал.

FƏNƏR I *суц.* 1) фонарь, фанус; 2) яна вили авур чка; II *прил.* фонардин.

FƏNN I *суц.* предмет, тарс; **fənn kabinetləri** тарсунин кабинетар; II *прил.* предметдин, тарсунин.

FƏRARİ *суц.* дезертир, душмандин патаз катайди, хаин.

FƏRARİLİK *суц.* дезертирвал.

FƏRASƏT *суц.* кьатІунар авайвал; фагьумлувал.

FƏRASƏTLİ *прил.* фагьумлу, фагьум авай, кьатІунар авай; кьил акьуддай; зиринг, зигьин авай.

FƏRASƏTLİLİK *суц.* фагьумлувал, кьатІун, кьатІунин алакьунар.

FƏRASƏTSİZ *прил.* фагьумсуз, фагьум авачир, кьатІунар авачир, зигьин авачир.

FƏRASƏTSİZLİK *суц.* фагьумсузвал, фагьум авачирвал, кьатІунар авачирвал.

FƏRD *суц.* са инсан, са кас.

FƏRƏ *суц.* фере; **kənd fərələri** хуьруьн фереяр.

FƏRƏH *суц.* шадвал, хвешивал; **ananın fərəhi** дидедин шадвал.

FƏRƏHLƏ *нареч.* шадвилелди, шадвилевди, шаддаказ, шаддиз; хвешивилелди, хвешивилияй.

FƏRƏHLƏNDİRİCİ *прил.* шад, хвеш, рикІ шаддай, шадвал кутадай, шадвал квай.

FƏRƏHLƏNDİRMƏK *глаг.* 1) шадарун, шад авун, шадвал кутун, хвеш авун, хвеш кутун; 2) *куьч.* рикІ шад авун, хуш хьун, лезет гун.

FƏRƏHLƏNMƏ *суц.* **FƏRƏHLƏNMƏK** *глаголдикай.*

FƏRƏHLƏNMƏK *глаг.* шад хьун, хвеш хьун; шадвал авун, хвешивал авун.

FƏRƏHLİ I *прил.* шад, хвеш; рикІ шаддай; **fərəhli gün** рикІ шаддай югъ; II *предик.* шад я.

FƏRQ I *суц.* фаркъ, тафават, чаравал, тафаватвал; **şəhərlə kənd arasında fərqlər** шегьердинни хуьруьн арада авай тафаватвилер.

FƏRQLƏNDİRİCİ *прил.* тафаватлу ийидай, чара ийидай; **fərqləndirici xü-**

susıyyətlər тафаватлу ийидай кьетІенвилер.

FƏRQLƏNDİRİLMƏ *суц.* **FƏRQLƏNDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

FƏRQLƏNDİRİLMƏK *глаг.* тафаватлу хьун, чара хьун, арада фаркъ (*тафават*) аваз хьун.

FƏRQLƏNDİRMƏ *суц.* **FƏRQLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

FƏRQLƏNDİRMƏK *глаг.* 1) тафаватлу авун, чара авун, хкудун (*кьве затІ сад-садакай*); 2) кьатІуз хьун, чириз хьун.

FƏRQLƏNMƏ *суц.* **FƏRQLƏNMƏK** *глаголдикай.*

FƏRQLƏNMƏK *глаг.* тафаватлу хьун, чара хьун, арада фаркъ (*тафават*) аваз хьун; **yumşaq xasıyyəti ilə fərqlənmək** умун кьилихралди тафаватлу хьун.

FƏRQLİ *прил.* тафаватлу ийидай, чара ийидай, сад-садакай хкуддай; **fərqli xüsusıyyət** тафаватлу ийидай кьетІенвал.

FƏRQLİLİK *суц.* тафаватлувал, чаравал, дегишвал.

FƏRLİ *прил.* 1) ферлу; **fərli bir iş tapmadım** заз ферлу са кІвалах жагьанач; 2) абурлу, рябетлу, хьсан, вижевай, мешреблу, кутугай; **o, fərli oğlandır** ам хьсан (*вижевай*) гада я; 3) акьулла, кар алакьдай; **fərli işçi** кар алакьдай кІвалахдар; 4) хийирлу, мянфятлу; **fərli məsləhət** хийирлу меслят.

FƏRMAN *суц.* фарман.

FƏRSİZ *прил.* 1) ферсуз; 2) дуьз рекьяй тефир, бегьем тушир, кар алакь тийидай, бегьем метлеб квачир, ваякьан; **fərsiz adam** дуьз рекьяй тефир кас.

FƏRYAD *суц.* 1) лап кІеви гьарай; кІеви шелин ван; 2) вич-вичел алачиз (*михьиз кьил квахьна*) ийидай гьара-

юнар; куьмекдиз гъараюн (*эверун*).

FƏRZIYYƏ *суц.* 1) гиман; 2) фикир, ният.

FƏS *суц.* тлес (*литникай ва я самарикай раснавай къерехар галай кьилел алукидай затI*).

FƏSAD *суц.* 1) фитнес; кьал; 2) чIуру кьаст.

FƏSAHƏT *суц.* куьгь. фасагъатвал, рахунин иервал.

FƏSAHƏTLİ *прил.* фасагъатдиз, иердиз рахадай.

FƏSAHƏTLİLİK *суц.* фасагъатдиз рахун, иердиз рахун.

FƏSƏLİ *суц.* чар авай фу.

FƏSİL I *суц.* йисан вахт, бере; **ilin bahar fəslı** йисан гатфар бере.

FƏSİL II *суц.* кьил; **kitabın birinci fəslı** ктабдин сад лагъай кьил.

FƏSİLƏ *суц.* биол. тухум (*набатрин ва гъайванрин са жуьредикай тирбур*).

FƏTH *суц.* 1) муьтIуьгъарун, табиий авун, дяведалди къачун; 2) гъалибвал; 3) *глаго.* кьун, къачун; **yanğın hər tərəfi fəth etdi** вири чкаяр цIай кьуна кана.

FƏTİR *суц.* гъвар квачир тинидикай авунвай лаваш.

FƏTİRXANA *суц.* лавашар чрадай чка.

FƏVVARƏ I *суц.* фонтан; II *прил.* фонтандин.

FƏZA I *суц.* цав; II *прил.* цавун; **fəzanın ənginlikləri** цавун бушлухар.

FƏZİLƏT *суц.* 1) лап тамамвал, лап хьсанвал, са рехнени квачирвал; 2) лайихвал, лайихлувал; **mərhəmətlilik insan fəzilətlərindən biridir** мергъяматлувал инсандин лайихлувилерикай сад я.

FINDIQ I *суц.* бот. 1) шуьмягъ; 2) шуьмягъдин валар; II *прил.* шуь-

мягъдин; **findığ ləpəsi** шуьмягъдин хвех.

FINDIQBURUN I *прил.* битIиш (*кIвенкI винелди экъис хъайи гъвечIи нер алайди*); II *суц.* битIиш.

FINDIQLIQ *суц.* шуьмягълух.

FINXIRMA *суц.* **FINXIRMAQ** глаголдикай.

FINXIRMAQ *глаго.* 1) пурх авун, пурх ягъун (*мес. балкIанди*); **at finxırdı** балкIанди пурх ягъана.

FINXIRTI *суц.* пурх; чIуф; чIиш.

FIRFIRA *суц.* 1) кIепIербан; 2) *куьч.* тIурутIум квай хътинди; санал акъвазна къарай текъведайди; санал акъваз тийирди.

FIRIQ *прил.* рах. пис; **işlər fıriqdır** крар пис я.

FIRILDAQ *суц.* 1) гъарамзадавал; 2) кьалпвал; **fırıldaq işlətmək** гъарамзадавал авун.

FIRILDAQÇI *суц.* гъарамзада.

FIRILDAQÇILIQ *суц.* гъарамзадавал.

FIRLAMA *суц.* **FIRLAMAQ** глаголдикай.

FIRLAMAQ *глаго.* элкьуьрун, звар гун.

FIRLANDIRMA *суц.* **FIRLANDIRMAQ** глаголдикай.

FIRLANDIRMAQ *глаго.* килиг; **FIRLATMAQ**.

FIRLANGİC *суц.* карусель.

FIRLANMA *суц.* **FIRLANMAQ** глаголдикай.

FIRLANMAQ *глаго.* элкьуьн, чарх ягъун.

FIRLATMA *суц.* **FIRLATMAQ** глаголдикай.

FIRLATMAQ *глаго.* элкьуьрун, чарх ягъаз тун.

FISQIRIQ *суц.* 1) килиг; **FİŞQIRIQ**; 2) чкIайвал, къайдасузвал,

шудургъа, къил акъат тийир гъал.

FISQIRMA *суц.* **FISQIRMAQ** *гла-
голдикай.*

FISQIRMAQ *глаго.* *килиг:* **FIŞ-
QIRTMAQ.**

FISQIRTI *суц.* уьфт, пуфдай, чІуф-
дай ванер.

FISQIRTMA *суц.* **FISQIRTMAQ**
глаголдикай.

FISQIRTMAQ *глаго.* гужлуз гум
акъудун; **papirosu fisqirtmaq** пIапIрус-
дай гужлуз гум акъудун.

FISTIQ I *суц.* пипин тар; II *прил.*
пипин тарцин; **fistiq yarpaqları** пипин
тарцин пешер.

FIŞQIRIQ *суц.* уьфт; **fişqırır çal-
maq** уьфт ягъун.

FIŞQIRMA *суц.* **FIŞQIRMAQ** *гла-
голдикай.*

FIŞQIRMAQ *глаго.* 1) гадарун,
акъудна гадарун (*мес. кудаи дагъди
вичин сивяи цIай квай палчух ва мсб*);
2) уьфт ягъун; авахъун; **yaradan qan
fişqırır** хирей иви авахъзава.

FIŞQIRTMA *суц.* **FIŞQIRTMAQ**
глаголдикай.

FIŞQIRTMAQ *глаго.* гуж эцигна
ахъаюн; **suyu fişqirtmaq** яд гуж эцигна
ахъаюн.

FIŞTIRIQ *суц.* *килиг:* **FIŞQIRIQ.**

FİBROMA *суц.* *мед.* фиброма, хата
квачир дакIур чка.

FİDAN *суц.* 1) цуърц, цIийи хел;
2) къелем (*акIурай*); 3) жегьил тар;
4) *куьч.* гъвечIи аялар.

FİDANLIQ *суц.* къелемлух.

FİDEİST I *суц.* фидеист (*фидеизм-
дин терефдар*); II *прил.* фидеистдин.

FİDEİZM I *суц.* фидеизм (*иман
къанажагъдилаи вине къазвай диндин
мезгъеб*).

FİKİR *суц.* 1) фикир; **yaxşı fikir**
хъсан фикир; **müstəqil fikirlər** аслу ту-
шир фикирар; 2) къаст, ният, мурад;
3) зигъин; **fikrində saxlamaq** зигъинда
хуьн.

FİKİRLƏŞMƏK 1) фикир авун; 2)
ният авун, къаст авун; 3) хиял авун;
fikirləşməyə vaxt yox idi хиялар ийидай
вахт авачир; 4) фагъум авун, къатIун;
5) фикирна жагъурун; **yaxşı fikir-
ləşmişən** хъсандиз фикирна жагъур-
нава вуна.

FİKİRLİ I *прил.* 1) фикирлу, хиялрик
акатнавай; **fikirli görkəm** фикирлу
акунар; 2) къайгъудик акатнавай, къай-
гъу чIугвазвай, дердида авай; **nədən
fikirlisən?** вун квекай къайгъудик акат-
нава? II *нареч.* фикирлувилелди, фи-
кирлудаказ.

FİKİRLİLİK *суц.* 1) фикирлувал;
2) къайгъудик хъун, къайгъу чIугун.

FİKSAJ I *суц.* фиксаж (*лентиниз
къачунвай шикилдин негатив чинал
акъуддайла герек тир элемент*); II *прил.*
фиксаждин.

FİKSIYA *суц.* фикция (*таб, вичи-
вичикай хкудзавайди, гъакъикъатда
авачирди*).

FİKTİV *прил.* къалп, гъакъикъи ту-
шир, гъакъикъатда авачир, халисди ту-
шир, тапан.

FİKUS *суц.* *бот.* фикус.

FİQUR *суц.* 1) *мат.* фигура; **hən-
dəsi fiqur** геометриядин фигура;
2) кIалуб, буй, буй-бухах; **o qadının
yaxşı qaməti var** а дишегълидиз
шумал буй ава; 3) фигура (*юзун квай
крара, мес. къуьлуьник, конькийрай
авахъдайла ва маса крара*); 4) суьрет,
шикил; 5) *шагъм.* шагъматрин фигура;
6) ихтибарсуз инсан.

FİQURA *суц.* бедендин кIалуб,

къамат.

FİQURİST суц. фигурист (конь-кийрал алаз къугъунар ийидай кас).

FİL суц. 1) зоол. фил (гъайван); 2) фил (шагъматрин фигура); 3) куъч. куък зурба инсан; ◊ **dəvədən böyük fil var** деведилай чІехи фил ава.

FİLAN тайинсуз тІв.-эв. флан; **filan adam** флан кас.

FİLANKƏS суц. флан кас, вуж ятІани сад.

FİLANTROP суц. филантроп (филантропиядал машгъул кас).

FİLANTROPİYA суц. филантропия (кесибриз девлетлуйри, такъатар авайбуру гъакІ гудай пулунин куъмек, садакъа).

FİLARMONİYA I суц. филармония; **M.Mağomayev adına Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası** М.Магомаеван тІварунихъ галай Азербайжандин Гьукуматдин Филармония; II прил. филармониядин.

FİLATELİST суц. филателист (филателиядал машгъул кас).

FİLATELİYA I суц. филателия (почтунин маркаяр кІватІунал машгъулвал); II прил. филателиядин.

FİLİAL суц. филиал (са чІехи ида-радин ва я тешкилатдин хел); **institutun filiali** институтдин филиал.

FİLİSTER I суц. алчах (акъулдал къери ва къве чин алайвилин амалар квай инсан); II прил. алчахдин.

FİLİSTERLİK суц. алчахвал.

FİLİZ суц. вичик металл квай къванер, минералар.

FİLM I суц. фильм (I кинодин суретар чІугун патал плёнка, гутьІу, къелечІ ва яргъи лент; 2 кино къалурун патал лент); II прил. фильмдин.

FİLMOSKOP суц. фильмоскоп

(диафильмар къалурдай проектор, аппарат).

FİLMOTEKA суц. фильмотека (фильмар кІватІна, хуьдай ида).

FİLOLOGİYA суц. филология (са халкъдин чІал ва я эдебият ахтармишдай илим); **filologiya fakültəsi** филологиядин факультет.

FİLOLOJİ прил. филологиядин, филологиядиз талукъ.

FİLOLOQ суц. филолог (филологиядал машгъул кас).

FİLOSOFLUQ суц. философ (философиядал машгъул кас).

FİLOSOF суц. философ (философиядал машгъул кас).

FİLOSOFİ суц. философвал.

FİLTR I суц. фильтр (I жими затІар куъзна, михъдай суъзек; 2 ракъинин нурар ракъур тийидай затІ); II прил. фильтрдин.

FİN I суц. фин (Финляндиядин эгъли); **finlər** финар; II прил. финдин, финрин; **fin dili** фин чІал, финрин чІал; **fin bacağı** байбут.

FİNAL I суц. финал, эхир; нетижа, са кардин эхир къил; II прил. финалдин; **final oyunu** финалдин къугъун.

FİNALÇI суц. финалист.

FİNCAN суц. сукІра.

FİNCƏ нареч. финдалди, фин чІалалди.

FİNİŞ суц. финиш (чукурунин, чамаррин мензилдин эхиримжи цІар).

FİRAVAN I прил. девлетлу, агъвал авай, агъваллу, таъмин тир, игътияж авачир, дуланажагъдикай дигай; II нареч. девлетлудаказ, девлетлуз, агъваллувилелди, агъваллудаказ.

FİRAVANLIQ суц. девлетлувал, агъваллувал.

FİRƏNG рах. I суц. француз, фиренг; II прил. француздин, фиренгдин; **firəng dili** француз (фиренг) чІал.

FİRƏNGCƏ нареч. француздалди, фиренгдалди; француз (*фиренг*) чІалалди.

FİRQƏ *куьгь*. I суц. партия; II прил. партиядин.

FİRMA суц. фирма; **neft firmaları** нафтІадин фирмаяр.

FİRNI суц. фирни.

FİRON суц. фиргъаван (I тар. къадим Мисридин пачагърин тІвар; 2 куьч. зулумкар; 3 куьч. къукъ гвайди).

FİRONLUQ суц. фиргъаванвал.

FİRUZƏ суц. къацувал ва цавун ранг алай багъа къаш.

FİSQARMONIYA суц. фисгармония (*пианинодиз ухшар, ял твадай, целер галай музыкадин алат*).

FİT суц. 1) уьфт; 2) сиристав; 3) сириставдин ван; 4) сигнал.

FİTİL суц. пилте; багъ; **lampanın fitili** лампадин пилте.

FİTNƏ суц. 1) фитнес; **fitnəyə uymaq** фитнесдихъ ялун; 2) фендигарвилин крар, фендигарвал; 3) чІуру къаст.

FİTNƏBAZ *килиг*: **FİTNƏÇİ**.

FİTNƏBAZLIQ суц. *килиг*: **FİTNƏÇİLİK**.

FİTNƏÇİ *килиг*: **FİTNƏKAR**.

FİTNƏÇİLİK суц. *килиг*: **FİTNƏKARLIQ**.

FİTNƏ-FƏSAD суц. гьалдарун; хаинвал.

FİTNƏKAR суц. 1) фитнескар; гьалдардайди; чинеба кІвалах тухузвай хаин; 2) буьгътенчи; 3) фендигар.

FİTNƏKARLIQ суц. 1) фитнескарвал; 2) буьгътенчивал; 3) фендигарвал; **fitnəkarlığa uyma** фитнескарвилихъ ялмир.

FİTRƏ суц. *дин*. садакъа.

FİTRƏT суц. *куьгь*. тебиат, натура.

FİTRƏ-ZƏKAT суц. садакъа.

FİTRİ прил. тебии, хайидалай инихъ квай, асулда гъамиша авай; **fitri istedat** тебии талант.

FİZİK суц. физик (I физикадай пешекарвал авайди, физикадай алим; 2 физикадин муаллим).

FİZİKA суц. физика (*материядин, затІунин гьерекатдин жуьрейрикай, адан къетІенвилерикай ва гьаларикай рахадай илим*).

FİZİKİ прил. 1) физикадин; **fiziki hadisələr** физикадин вакъияяр; 2) къуват, такъат; **fiziki güc** бедендин къуват (*такъат*).

FİZİOLOGİYA суц. физиология (*бедендин къетІенвилерикай, кыле тухудай крарикай рахадай илим*).

FİZİOLOJİ прил. физиологиядин, физиологиядиз талукъ тир.

FİZİOLOQ суц. физиолог (I физиологиядай пешекарвал авайди, физиологиядай алим; 2 физиологиядин муаллим).

FLAKON суц. гъвечІи шуьше (*мес. одеколондин, дармандин ва мсб.*).

FLAQMАН суц. флагман (I эскадрадин ва я флотдин командир; 2 эскадрадин командир аваз физвай чІехи гими ва я самолёт; 3 флотда авай виридалайни чІехи ва я хъсан гими).

FLAMİNQO суц. зоол. фламинго (*кІвачерал къакъан, яргъи гардан авай, иер жегьре цІакулар авай цин къуш*).

FLANEL I суц. финил (*хъуьтуьл чІичІ авай парча*); II прил. финилдин.

FLEQMATİK I прил. муькІуь, суствал квай, яваш юзунар квай.

FLEQMATİK II суц. муькІуьвал квай, суствал квай, яваш юзунар квай кас.

FLEQMATİKLİK суц. муькІуьвал, суствал.

FLEQMATİZM *суц.* са затІни кваз такъадай архайинвал, штІумвал.

FLEYTA I *суц.* муз. флейта (*уф гана зурне хъиз ядай музыкадин алат*); II *прил.* флейтадин.

FLEYTAÇI *суц.* флейта ягъидай кас.

FLİGEL *суц.* флигель (*асул кІвалерин кьвалав кукІурна ва я гьаятдин кьерехда эцигдай сад ва я са шумуд кІвал*).

FLORA *суц.* набататрин алем.

FLOTİLİYA *суц.* флотилия (*1 са вацІун ва я вирин дяведин вири гимияр; 2 гимийрин ва самолётрин десте*).

FLÜGER *суц.* юркунал янавай, гар галай пад кьалурдай фарфалаг; кьелечІ ракъукай ва я кІарасдикай авунвай хьел.

FLÜS *суц. мед.* лекъ; флюс (*сухван кІанин як ирин хьуникди дакІун*).

FLYAQA *суц. рах.* фляга (*юкьва авай чІулуник кутІундай яд цадай къаб*).

FOKSTROT I *суц.* фокстрот (*къуьлуьнин са жуьре, гьа къуьлуьн макъам*); II *прил.* фокстротдин.

FOKUS I *суц. физ.* фокус (*нурар сад-садал гьалтзавай нукъта*).

FOKUS II *суц.* 1) къуьруьк, уюн; 2) фокус (*алиурардай гьерекат*).

FOLKLOR I *суц.* фольклор (*халкъдин мецин эсерар*); II *прил.* фольклордин.

FON I *суц.* фон (*1 шикил чІугвазвай чарчин, кушун асул ранг; 2 суьретдин яргъай хъиз аквадай къулухъ пад*).

FON II *суц.* бине; диб; гьалар.

...**FON**... фон (*муракаб гафарин къвед лагъай пай*); мегафон, телефон.

FOND *суц.* 1) фонд (*гьукуматдин пул ва девлетар*); 2) фонд (*игътият патал, къвезмай вахт патал хвенвай шейэр, суьрсетар*); 3) фонд (*къиметлу*

кагъазар); 4) тешкилат, идара; **mədə-niyyət fondu** медениятдин фонд.

FONEM *суц. лингв.* фонема (*къилдин, фонетикадин гьич са шартІунилайни аслу тушир, вичелди гафунин мана дегшариз жедай чІалан сес*).

FONENDOSKOP *суц. мед.* фонендоскоп (*рикI, жигерар гьи гьалда аватIа чирун патал менфят къачудай алат*).

FONETİKA I *суц.* фонетика (*чІалан сесер ахтармишдай илим*).

FONETİKA II *прил. лингв.* фонетикадин; **fonetik vasitələr** фонетикадин такъатар.

FONOQRAF *суц.* фонограф (*ван кхьидай ва кІан хъайила ам рахуриз хъжедай аппарат*).

FONOQRAM *суц. муз.* фонограмма (*кхьенвай ванерин, музыкадин ва мсб*).

FONOLOGİYA *суц.* фонология (*чІалан фонемайрин къайда ва ма-надин жигьетдай абурун къуватдин къетІенвилер чирдай чІалан илимдин са хел*).

FONOLOJİ *прил.* фонологиядин.

FONOMETR *суц. физ.* фонометр.

FONOTEKA I *суц.* фонотека (*фонограммаяр хуьдай чка, архив*); II *прил.* фонотекадин.

FONTAN *килиг:* FƏVVARƏ.

FORMA *суц.* 1) форма (*са затІунин винел патан акун*); 2) алуқІдай пекинин форма (*са пешедин инсанри, мес. аскерри алуқІдай са кІалубдин, са жуьредин некер*); 3) форма, тегьер, къайда, къурулуш, кІалуб; **polad ərit-mək üçün forma** гьулдан цІурурдай кІалуб; 4) чешне; **protokol forması** протоколдин чешне; 5) *мед.* тІаларин жуьре; **revmatizmin yüngül forması** купулдин къезил жуьре.

FORMALI прил. форма алай, форма авай.

FORMALİN I суц. хим. мед. формалин (дарман); II прил. формалиндин.

FORMALİZM суц. формализм (I кардин гьакъикъи метлебдиз зарар яз, адан анжах винел патан акунриз фикир гун, формади хъ гелкъуьн; 2 харусенятда форма, жуьре метлебдивай, манадивай, теориядивай, тежрибадивай чара ийидай дуьз тушир рехъ).

FORMALLIQ суц. килиг: **FORMALİZM**.

FORMANT суц. лингв. формант; **sözdüzəldici formant** цийи гаф арадиз гъидай формант.

FORMASIYA суц. 1) формация (жемиятдин гегъени хъунин, вилик финин са дережа, гъа дережадиз хас тир къурулуш); 2) формация (геологияда чилин са девирдин вири къатарин жем).

FORMAT I суц. формат (чарчин, ктабдин кІалуб, гъвечІи-чІехивал); II прил. форматдин.

FORMUL суц. формула (I куьрелди ва тамамдиз са фикир, са къайда, са къанун тайинарна, лугъузвай гафар; 2 мат. шартІлу лишанралди къалурдай къадардин са жерге; 3 хим. муракаб затІарин къурулуш къалуриз кхъидай гъарфар ва рекъемар).

FORMULYAR суц. формуляр (I чиновникдин къуллугъ авур чкаяр ва адан крар кхъенвай сиягъ; 2 ктабханада авай ктабдин тІвар, ам кхъейдан тІвар ва ктабдилай маса малуматар кхъенвай махсус карточка).

FORS суц. фурс, дамах.

FORSLANMA суц. **FORSLANMAQ** глаголдикай.

FORSLANMAQ глаг. фурс гун, фурсун.

FORSLU I прил. фурс гвай, дамах гвай; II суц. фурсухъан.

FORSLULUQ суц. фурсухъанвал.

FORSUNKA суц. тех. форсунка (пичина, машинда кудай затІ регъятвилелди кун патал ам чиг хъиз куьлуь ийиз ахъайдай алат).

FORT суц. архит. форт (кІеле, кІеледин дараматрин са къилдин хел).

FORTEPIANO суц. фортепьяно; **fortepianoda çalmaq** фортепьянодал ягъун.

FORUM суц. форум, гзаф инсанар кІватІ жедай мярекат.

FORVARD суц. спорт. форвард (къугъунин къене гъужумдайбурун къыл-футболда, хоккейда ва маса къугъунра).

FOSFAT суц. хим. фосфат (чил миянардай затІ ва гъакІ медицинадани техникада менфят къачудай фосфатдин кислотадин къел).

FOSFOR I суц. фосфор (мичІи чкада цІарцІар гудай ва фад цІай къадай затІ); II прил. фосфордин.

FOSFORİT I суц. фосфорит (чил миянарун, гужлу авун патал менфят къачудай минерал); II прил. фосфоритдин.

FOTO суц. килиг: **FOTOQRAFİYA**.

FOTO... фото... муракаб гафарин сад лагъай пай: **fotosərgi** фотовыставка.

FOTOQRAF суц. фотограф, шикил ядайди.

FOTOQRAFÇI суц. рах. килиг: **FOTOQRAF**.

FOTOQRAFÇILIQ суц. килиг: **FOTOQRAFLIQ**.

FOTOQRAFİYA суц. 1) шикил, фотоаппаратдал ягъай шикил; 2) шикилар ядай аппарат; 3) фотоаппаратдалди

шикилар ядай кархана.

FOTOQRAFLIQ суц. фотографвал.

FOYE суц. фойе (театрда, кинода, концертдин залда антрактдин члавуз ял ядай зал хьтин чка).

FÖVQƏLADƏ прил. 1) тежер хьтин, такур хьтин, ажайиб; **fövqəladə hadisə** ажайиб дуюшууш; **fövqəladə gözəllik** тежер хьтин иервал; 2) акьалтІай чІехи, акьалтІай гзаф, виридалайни артух; 3) тахьай хьтин, кьиле гьакь тийидай хьтин; 4) фикирдиз гьиз тежер хьтин, акьулди кьатІун тийир хьтин; **fövqəladə sürət** фикирдиз гьиз тежер хьтин зарбвал.

FRAK I суц. фрак (кьулухъ пад велик паталай яръги, гуьтІуь куьрс хьайи ценер авай пенжекдин са жуьре).

FRAKSİYA I I суц. фракция (парламентда, са тешикатда, партияда чпин кьетІен фикиррал жедай кІватІал); II прил. фракциядин.

FRAKSİYA II суц. хим. геол. фракция.

FRAQMENT суц. 1) фрагмент (харусенятдин эсердин са чІук); **baletdən fraqmentlər** балетдай фрагментар; 2) са эсердин, текстинин чІук; **qədim əlyazmalardan fraqmentlər** кьадим гьилин хатІарай фрагментар; 3) кьадим архитектурадин эсердин хайи кІус, хана алатай пай.

FRANK суц. франк (Франциядин, Белгиядин, Швейцариядин ва маса гьукуматрин пул).

FRANT I суц. дамахчи; II прил. дамахчидин; **frant görkəmi** дамахчидин акунар.

FRANTLIQ суц. дамахчивал.

FRAZA суц. фраза, акьалтІай фикир квай сад-садахъ галаз алакьалу са шумуд гаф.

FRAZEOLÖGİYA суц. фразеология (чІалан илимдин мягькем ибарайриз талукь хел).

FRAZEOLÖJİ прил. фразеологиядин.

FREQAT II суц. воен. фрегат (гьуьлуьн пуд мачта алай гими); II прил. фрегатдин.

FREQAT II I суц. зоол. фрегат (гьуьлуьн кьуш); II прил. фрегатдин.

FRENÇ суц. френч (далуда хулар, юкьва чІул авай, винелай жибинар ва чІехи кьултухар алай итимрин пенжек).

FRESKA I суц. фреска (цІийиз авур ламу сувагьдал жими рангаралди авур нехиш); II прил. фрескадин.

FREYDİST I суц. фрейдист (фрейдизмдин терефдар); II прил. фрейдистдин.

FREYDİZM суц. фрейдизм.

FREZ I суц. фреза (I металлдин ва я кІарасдин чин пад расун патал сарар авай элкьведай алат; 2 накьв нурпу ийидай, куьлуь ийидай машин; 3 торф атІана акьуддай машин); II прил. фрездин.

FREZER тех. I суц. фрезер; II прил. фрезердин.

FREZERÇİLİK суц. фрезервал.

FRUKTOZA суц. хим. фруктоза (майвайрик, виртІедик жедай шекер).

FUFAYKA I суц. фуфайка (храй чими перем; памбаг алай, раб ягьай пенжек); II прил. фуфайкадин.

FUKSİYA суц. бот. фукция (набатат).

FUQAS I суц. воен. фугас (чилик ва я цин кІаник кутадай, са затІунихъ галукьайла, цІай галукьайла ва маса крадикди хьиткьиндай затІ).

FUQATO суц. муз. фугато (музыкадин эсердай эпизод).

FUNDAMENTAL прил. 1) члехи ва мягъкем; 2) гъар патарихъай фатгъум-фикир авуна арадал гъанвай; лап бегъем; **fundamental elmi iş** лап бегъем илимдин кІвалах.

FUNDAMENTALİZM суц. фундаментализм.

FUNİKULYOR суц. фуникулёр (къакъан чкадиз цІилиналди жкаж хъун патал туькІуьрнавай улакь).

FUNKSIONAL прил. мед. функционал (организмди, бедендин са органди ийидай кар); **funksional pozğunluq** бедендин органри ийизвай кІвалах къайдадикай хкатун.

FUNKSIYA I суц. функция, везифа; II прил. функциядин, функцийрин, везифадин; мат. **funksiyalar sırası** функцийрин жерге.

FUNT I суц. гирванка (409,5 граммдиз барабар куьгъне уьлчме).

FUNT II фунт (Англиядин 453,6 граммдиз барабар тир заланвилин уьлчме).

FUNT III суц. килиг: **FUNT-STERLİŊ**.

FUNT-STERLİŊ суц. фунт-стерлинг (Англиядин пулунин уьлчме).

FURAJKA рax. I суц. фуражка (итимрин къилел алуқІдай рав галай шапка); II прил. фуражкадин.

FURQON I суц. фургъун; II прил. фургъундин.

FURUNKUL суц. мед. члехи буьвел.

FURUNKULYOZ суц. мед. буьвелри къун.

FUT суц. фут (Урусатдин, Англиядин 30,48 сантиметрдиз барабар яр-гъивилин уьлчме).

FUTBOL I суц. футбол; **futbol oy-**

namaq футбол къугъун; II прил. футболдин; **futbol yarışları** футболдин акъажунар.

FUTBOLÇU суц. футболист; **o, yaxşı futbolçudur** ам хъсан футболист я.

FUTLYAR суц. къаб; къвати; **eynək futlyarı** айнайрин къвати.

FUTURİST I суц. футурист (футуризмдин терефдар); II прил. футуристдин.

FUTURİSTİK прил. футуристдин.

FUTURİZM I суц. футуризм (XX виш йисара харусенятда ва эдебиятда арадиз атай, реализм, гъакъикъат ва абурун къайдаяр инкар авунин са рехъ); II прил. футуризмдин.

FUTUROLOGİYA суц. футурология (инсаниятдин гележегда вилик финин рекъер чириз алахъзавай илимдин са хел).

FÜQƏRA суц. куьгъ. 1) кесибар, кесиб-куьсуьб; 2) бедбахт; 3) фугъара; **füqəra elə xəstədir!** фугъара акІ начагъ я!

FÜRSƏT суц. 1) фирсет; 2) къулай дуьшуьш, къулайвал; 3) шанс, хъсан макъам; 4) себеб, багъна; 5) мумкинвал; **fürsət düşən kimi** фирсет гъатай кумазни; **fürsətdən istifadə etdi** хъсан макъамдикай менфят къачуна; **fürsət aramaq** багъна жагъурун; **fürsət vermək** мумкинвал гун; **fürsət gözləmək** къулай дуьшуьш вилив хуьн; **fürsət tapmaq** себебдихъ гелкъуьн; **fürsəti bada vermək, fürsəti əldən vermək** шанс гъилияй ахъаюн.

FÜSUNKAR прил. 1) гзаф иер, гъейранардай; **füsunkar gözəllik** гъейранардай иервал; 2) рикІи чІугвадай, хуш эсер ийидай, рикІиз чими; **füsunkar adam** рикІиз чими кас.

G

G – азербайжан алфавитдин кӀубд лагъай гьарф.

GAH I союз. гагъ; **gah ora gedir**, **gah bura** гагъ анихъ физва, гагъ инихъ; **gah gün çıxır**, **gah yağış yağır** гагъ рагъ акъатзава, гагъ марф къвазва; **gah elə**, **gah belə** гагъ акI, гагъ икI.

GAH II суц. диал. бизме (некинин агажна хвал-хвал авуна цвайи чка).

GAHDAN нареч. гагъ-гагъ, бязи вахтара; **gahdan yağış yağırdı** гагъ-гагъ марф къвазвай.

GAH-GAH нареч. гагъ-гагъ, бязи вахтара.

GALLAH суц. кал гамишрин нехир.

GAVAHIN суц. магъ (куьтендин).

GAVALI I суц. хват; II прил. хутунин.

GAVUR суц. гавур.

GAVURLUQ суц. гавурвал.

GEC I нареч. геж; **gec yatmaq** геж ксун; II предик. **gecdir** геж я; **gec də olsa...** геж ятIани...

GECDƏN-GEC нареч. геждалди.

GECƏ I суц. 1) йиф; **qış gecəsi** хъуьтлуьн йиф; **bir gecədə** са йифен къене; 2) няни; **poeziya gecəsi** поэзиядин няни; II прил. йифен; **gecə qaranlığı** йифен мичIивал; III нареч. йифиз, йифди; **gecə işləmək** йифиз кIвалахун.

GECƏ-GÜNDÜZ I суц. йиф-югъ; II нареч. йифиз-юкъуз; **gecə-gündüz işləmək** йифиз-юкъуз кIвалахун.

GECƏKİ прил. йифен; **gecəki hadisə** йифен вакъиа; **gecəki yağış** йифен марф.

GECƏLƏMƏ суц. **GECƏLƏMƏK** глаголдикай.

GECƏLƏMƏK глаг. йиф авун (яни сана ксун), йиф акъудун, йифиз амуькун (са гъина ятIани); **yolda gecələmək** рекъе йиф акъудун.

GECƏLİK I рекъемрихъ галаз санал; **bir gecəlik qonaq** са йифен мугъман; II суц. перем (йифиз ксудамаз алуькIдай).

GECƏQUŞU суц. къаркъулув.

GECƏYARI I суц. къуланфер, йифен къулар; **gecəyarı oldu** йифен къулар хъана; II нареч. къуланфериз; **o**, **gecəyarı qayıtdı** ам къуланфериз хтана.

GECƏYARISI килиг: **GECƏYARI**.

GEC-GEC нареч. геж-геж; **gec-gec gəlir** геж-геж къвезва.

GECİKDİRİLMƏ суц. **GECİKDİRİLMƏK** глаголдикай.

GECİKDİRİLMƏK глаг. геж авун, гежарун.

GECİKDİRMƏ суц. **GECİKDİRMƏK** глаголдикай.

GECİKDİRMƏDƏN нареч. тадиз, яргъал вегъин тавуна.

GECİKDİRMƏK глаг. геж авун, гежарун.

GECİKMƏ суц. **GECİKMƏK** глаголдикай.

GECİKMƏDƏN нареч. тадиз, тадидаказ, геж тавуна.

GECİKMƏK глаг. геж хъун, ленг хъун; **beş dəqiqə gecikdi** вад декъикъа геж хъана.

GECQANAN суц. четиндиз фагъумдайди.

GEC-TEZ нареч. я фад, я геж.

GECYETİŞƏN прил. геж жедай (майваяр ва мсб).

GEDƏCƏK маса гафарихъ галаз санал: **mənim gedəcək yerim var** заз фидай чка ава.

GEDƏLİ маса гафарихъ галаз санал: **sən gedəli** вун фейидахъ, вун фейидалай къулухъ; **sən gedəli iş də dayandı** вун фейидалай къулухъ

кIвалахни акъваз хъана.

GEDİB-GƏLMƏK *глагол.* фин-хтун.

GEDİLMƏ *суц.* **GEDİLMƏK** *глаголдикай.*

GEDİLMƏK *глагол.* 1) фин, кьeтI авун; 2) кылиив фин; **yüz kilometr yol gedilib** виш километрдин рехъ фенва.

GEDİŞ *суц.* 1) кьекъуьн; 2) гьерекат, фин, финиф.

GEDİŞAT *суц.* гьерекат кыле фин.

GEDİŞ-GƏLİŞ *суц.* фин-хтун; **yollarda gediş-gəliş kəsilib** рекъера фин-хтун амач.

GEDİŞLİ *прил.* фидай; **yelgedişli** гар хъыз фидай.

GEDƏR-GƏLMƏZ *суц.* 1) техквер; 2) а дуйнья; **gedər-gəlməzə getdi** техквердиз фена; **gedər-gəlməzdən gələnə oxşayır** а дуйньядай атанвайдаз ухшар я.

GEN I *прил.* 1) гьяркъуь, гегъенш, фирягъ; **gen yol** гьяркъуь рехъ; 2) *куьч.* зурба, чIехи; **gen çöllər** чIехи чуьллер; **don ona gendir** блушка адаз чIехи я.

GEN II *биол.* ген (*чан алай организмайра ирс хуьдай затI*).

GEN-BOL I *прил.* 1) гегъенш; **gen-bol ev** гегъенш кIвал; 2) регъят, азад; **gen-bol yaşayış** азад уьмуьр; II *нареч.* 1) гегъеншдиз, фирягъдиз; 2) азаддиз, азадвилелди, аслу тушиз; тамамвилелди, акъалтIай саягъ; **su gen-bol çatır** яд тамамвилелди бес жезва.

GENDƏ *нареч.* кьерехда, арада, мензилда; **gendə durmaq** кьерехда акъвазун; **gendə saxlamaq** кьерехда хуьн.

GENDƏN *нареч.* яргъай, яргъалай; **gendən tanımaq** яргъалай чир хьун.

GENDƏN-GENƏ *нареч.* фирягъдиз.

GENƏLDİLMƏ *суц.* **GENƏLDİLMƏK** *глаголдикай.*

GENƏLDİLMƏK *глагол.* гьяркъуь

хьун, фирягъ хьун, гегъенш хьун.

GENƏLMƏ *суц.* **GENƏLMƏK** *глаголдикай.*

GENƏLMƏK *глагол.* гьяркъуь хьун, фирягъ хьун, гегъенш хьун.

GENƏLTMƏ *суц.* **GENƏLTMƏK** *глаголдикай.*

GENƏLTMƏK *глагол.* гьяркъуь авун, фирягъ авун, гегъенш авун; **yolu genəltmək** рехъ гьяркъуь авун.

GENEOLOGİYA *суц.* генеология (*I тухумдин, асул-несилдин, ата-бубайрин тарих; 2 биол. набататрин ва гъайванрин жинсерин артух хьун, ардиз акъатун*).

GENEOLOJİ *прил.* генеологиядин.

GENERAL I *суц.* генерал; **general-mayor** генерал-майор; II *прил.* генералдин; **general poqonları** генералдин погонар.

GENERALİSSİMUS *суц.* генералиссимус (*дядедин кьуллугъэгълидин виридалайни чIехи дережадин тIвар*).

GENERALİTET *суц.* генералитет (*вири генералар, армиядин чIехи командира*).

GENERALLIQ *суц.* воен. генералвал.

GENERAL-MAYOR *суц.* воен. генерал-майор.

GENERAL-POLKOVNİK *суц.* воен. генерал-полковник.

GENERAL-QUBERNATOR *суц.* генерал-губернатор.

GENERASIYA *суц.* генерация (*I артух хьун; 2 несил, са жуьредин ва я са жинсинин гъайванрин, набататрин ва минералрин сад хъыз арадал атанвай вирибур; 3 радиодин антеннада рахунин эсердилай гъейри кьерехдай жедай ванер арадал гъидай электромагнитдин юзурунар*).

GENERATOR I *суц.* генератор (1 *электрикдин ток гъасил ийидай машин, механизм; 2 генератордин газ гъасил ийидай пич, газдин генератор*); II *прил.* генератордин.

GENETİK I *суц.* генетик (*генетика илимдин пешекар*).

GENETİK II *прил.* генетикадин, генетикадиз талукъ тир.

GENETİKA I *суц.* генетика (*организмаяр арадиз атунин, вилик финин ва квай хесетар ирсинай садакай садак финин шартлар ахтармишдай биологиядин са хел*); II *прил.* генетикадин.

GENİŞ I *прил.* 1) гъяркъуь, гегъенш, фириягъ; 2) *куьч.* зурба, члехи; **onun geniş ürəyi var** адахъ члехи рикI ава; II *нареч.* гъяркъуьз, гегъеншдиз, фириягдаказ; **o, geniş yazıb** ада гегъеншдиз кхъенва.

GENİŞLƏNDİRMƏ *суц.* **GENİŞLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

GENİŞLƏNDİRMƏK *глаго.* 1) гъяркъуь авун, гегъенш авун, фириягъ авун; 2) *куьч.* зурба авун, члехи авун; **kanalı genişləndirmək** къанав гъяркъуь авун.

GENİŞLƏNMƏ *суц.* **GENİŞLƏNMƏK** *глаголдикай.*

GENİŞLƏNMƏK *глаго.* *килиг:* **GENİŞLƏNMƏK.**

GENİŞLƏTMƏ *суц.* **GENİŞLƏTMƏK** *глаголдикай.*

GENİŞLƏTMƏK *глаго.* *килиг:* **GENİŞLƏNDİRMƏK.**

GENİŞLİK *суц.* 1) гъяркъуьвал, гегъеншвал, фириягъвал; 2) *куьч.* зурбавал, члехивал.

GENOFOND *суц.* биол. генофонд.

GENOSİD *суц.* *килиг:* **SOYQIRIMI.**

GEODEZİYA *суц.* геодезия (*чилин формаяр чирдай ва адан члехи майданар алцумдай кардин илим*).

GEOFİZİK *суц.* геофизик (*геофизикадин пешекар*).

GEOFİZİKA *суц.* геофизика (*чилин шар физикадин къайдайралди ахтармишдай илим*).

GEOKİMYA *суц.* геохимия.

GEOLOGİYA *суц.* геология (*чилин къабух, ам туькIуьр хъун ва ана жезвай дегивилер ахтармишдай илим*).

GEOLOJİ *прил.* геологиядин, геологиядиз талукъ тир.

GEOLOQ *суц.* геолог (*геологиядин пешекар*).

GEOSİYASƏT *суц.* геосиясат.

GEOSİYASI *прил.* геосиясатдин.

GEOTERMİYA *суц.* геотермия (*физика илимдин са хел*).

GƏRAYLI *суц.* 1) герайлы (*къушмадин са жуьре*); 2) ашукъ мелодия.

GERB I *суц.* герб (*гъукуматдиз, шегъердиз ва я са несилдиз махсус лишан*).

GERÇƏK I *нареч.* керчек; **gerçək danışmaq** керчек рахун; II *прил.* **mənimki gerçək sözdür** зиди керчек гаф я.

GERÇƏKDƏN *нареч.* керчекдаказ, керчекдиз.

GERÇƏKLƏMƏ *суц.* **GERÇƏKLƏMƏK** *глаголдикай.*

GERÇƏKLƏMƏK *глаго.* керчек хъун, гъакъикъат хъун.

GERÇƏKLƏŞDİRMƏ *суц.* **GERÇƏKLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

GERÇƏKLƏŞDİRMƏK *глаго.* керчек авун, гъакъикъатдиз элкъуьрун.

GERÇƏKLƏŞMƏ *суц.* **GERÇƏKLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

GERÇƏKLƏŞMƏK *глаго.* керчек хъун, гъакъикъат хъун.

GERÇƏKLİ *прил.* керчек тир, дуьз тир, якъин тир, гъакъикъи, шаксуз тир, шак алачир.

GERÇƏKLİK *суц.* керчеквал,

дуъзвал, якъинвал, гъакъикъивал, шаксузвал.

GERİ нареч. къулухъ, къулухъди, далу патахъ, атай патахъ; **geri qayıtmaq** къулухъ элкъуън; **geri qalmaq** къулухъ галамукъун; **geri oturmaq** къулухъ чІугун.

GERİÇƏKİLMƏ суц. къулухъ чІугун, крар къулухъ ягъун.

GERİDƏ нареч. къулухъ, къулухъай, гуьгъуънай, гуьгъуъна аваз; **o, məndən geridə oturmuşdu** ам зи къулухъ ацукънавай; **geridə qalmaq** къулухъ галамукъун.

GERİDƏKI I прил. 1) къулухъ галай; 2) амай, муькуь; II суц. 1) къулухъ галайбур; 2) амайбур, муькуьбур.

GERİDƏN нареч. къулухъай, гуьгъуънай.

GERİLƏMƏ I суц. 1) къулухъ галамукъун; 2) къулухъ чІугун; **düşmənin geriləməsi** душманди къулухъ чІугун; 3) крар къулухъ фин (ягъун); 4) агъуз аватун; **Xəzər dənizi geriləyir** Каспи гъуьл агъуз аватзава; II прил. къулухъ фенвай, агъуз аватнавай.

GERİLƏMƏK глаг. 1) амукъун, къулухъ галамукъун, гуьгъуъна амукъун, агакъ тавун; 2) къакъатун, хкатун; 3) агъуз аватун; 4) ара тахъун, яргъа хъун; **dost-tanışdan geriləmək** жуван чирхчирривай, ара авай ксаривай къакъатун; 5) пис хъун; **səhhəti geriləyir** сагълаамвал пис жезва.

GERİLİK глаг. 1) къулухъ галамукъун, гуьгъуъна амукъун; 2) авамвал.

GERİSİ суц. рах. 1) къулухъ пад, гуьгъ; 2) къатІ; **məqalənin gerisi** макъаладин къатІ.

GERİYƏ I нареч. къулухъ; **geriyə dönmək** къулухъ элкъуън; II прил. къулухъ физвай, элкъвена хкведай; **geriyə**

yol yoxdur элкъвена хкведай рехъ авач.

GERİYƏBAXAN прил. алатай вахтарихъ ялзавай.

GERMANİST суц. германист (герман чІаларин пешекар).

GERMANİSTİKA суц. германистика (герман чІалар ва эдебият чирзавай илим).

GERMANİZM суц. лингв. германизм (немец чІалай къачунвай гаф ва я ибара).

GERMETİK I прил. жуфт; II нареч. жуфтдаказ, жуфтдиз; **germetik bağlanmış** жуфтдиз Кевирнавай.

GESTAPO суц. гестапо (фашистрин Германияда гъукуматдин чинебан полиция).

GETDİKCƏ I союз. къвердавай, яргъа хъунивай; **getdikcə çətinləşir** къвердавай четин жезва; II нареч. къвезкъвез; рах. атунивай.

GET-GEDƏ нареч. килиг: **GETDİKCƏ**.

GET-GƏL суц. 1) къекъуън, гьерекат; **küçədəki get-gəl** куьчеда авай гьерекат; 2) алакъа, рафтарвал; **qonşularla get-gəli kəsmək** къуншийрихъ галаз алакъаяр атІун; **get-gələ salmaq** кар яргъал ракъурун.

GETMAN суц. тар. гетман (I куьгъне девирра Украинада казакрин къушунрин гъаким; 2 куьгъне Польшада къушунрин къил).

GETMANLIQ суц. гетманвал.

GETMƏ суц. **GETMƏK** глагол дикай.

GETMƏK глаг. 1) фин; **sürətlə getmək** йигиндаказ фин; **piyada getmək** кІвачи-кІвачи, яхдиз фин; **riskə getmək** жуьрэт авун; **küçə ilə getmək** куьчедай тІуз фин; 2) куьч. гуьгъуъна аваз фин; **rəhbərin arxasınca getmək** регъбердин

гуйгъуьна аваз фин; **imtahan gedir** имтигъан физва; **işlərin necə gedir?** ви кІвалахар гьикІ физва? 3) харж хъун; **pul ərzağa getdi** пул недай-хъвадай затІар къачуз харж хъана; 4) кьин; рекьин; рагъметдиз фин; **o, aramızdan getdi** ам къена, ам рагъметдиз фена; 5) магърум хъун; **malı əldən getdi** эменнидикай магърум хъана.

GETMƏLİ *прил.* 1) фена кІанзавай; **getməli şəhərdir** фена кІанзавай шегъер я; 2) хъсан; **getməli kurortdur** хъсан курорт я.

GETTO *суц.* гетто (*миллетчивал тухузвай бязи уьлквейра чувудар, негрияр ва маса миллетрин ва дин-эгълийрин группаяр яшамии жезвай магълеяр*).

GEYDİRMƏ *суц.* **GEYDİRMƏK** *глаголдикай.*

GEYDİRMƏK *глагол.* алуکلун; **uşağa paraq geydirmək** аялдал бармак алуکلун; **ayaqqabı geydirmək** кІвачин къапар алуکلун.

GEYƏ-GEYƏ *нареч.* алуکلиз-алуکلиз.

GEYİLMİŞ *прил.* алуکلнавай.

GEYİM *суц.* 1) пекер; **qış geyimi** хъуьтІуьн пекер; 2) форма; **məktəbli geyimi** мектебда кІелзавай аялрин форма.

GEYİM-KEÇİM *суц. килиг:* **GEYİM.**

GEYİM-KEÇİMLİ *прил.* алуکلнавай, пекер алай.

GEYİMLİ *прил. килиг:* **GEYİM-KEÇİMLİ.**

GEYİNDİRMƏ *суц.* **GEYİNDİRMƏK** *глаголдикай.*

GEYİNDİRMƏK *глагол. килиг:* **GEYDİRMƏK.**

GEYİNİB-KEÇİNMƏ *суц.* **GEYİNİB-KEÇİNMƏK** *глаголдикай.*

GEYİNİB-KEÇİNMƏK *глагол.* жувал алуکلун, дамахарна алуکلун.

GEYİNMƏ *суц.* **GEYİNMƏK** *глаголдикай.*

GEYİNMƏK *глагол.* 1) алуکلун; **yaxşı geyinmək** хъсандиз алуکلун; **dəblə geyinmək** дебдив къадайвал алуکلун; 2) клев хъун; **ağaclar yaşıl geyindi** тарар къацу рангадив клев хъана.

GEYİŞDİRMƏK *глагол.* квал кутун.

GEYİŞİK *суц.* квал.

GEYİŞMƏ *суц.* **GEYİŞMƏK** *глаголдикай.*

GEYİŞMƏK *глагол.* квал къачун, квал акатун, квал кваз хъун; **onun bədəni geyişir** адан беденди квал къачунва.

GEYMƏ *суц.* **GEYMƏK** *глаголдикай.*

GEYMƏK *глагол.* алуکلун.

GEYMƏK *глагол.* алуکلун; **o, köynəyi geydi** ада перем алуکلна.

GEYMƏLİ *прил.* алуکلиз жедай, виже къведай; **geyməli paltar** алуکلиз жедай пек.

GƏBƏ *рах.* I *суц.* халича, гам; **o, gəbə toxuyur** ада халича хразва; II *прил.* халичадин; **gəbə fabriki** халичайрин фабрика.

GƏBƏRMƏ *суц.* **GƏBƏRMƏK** *глаголдикай.*

GƏBƏRMƏK *глагол.* гиликбун (*гъайванар*), кьин; **at gəbərdi** балкІан гиликьна.

GƏBƏRTMƏ *суц.* **GƏBƏRTMƏK** *глаголдикай.*

GƏBƏRTMƏK *глагол.* рекьин, кьин; **düşmənləri gəbərtməyə başladı** душманар рекьиз гатІумна.

GƏDA I *суц.* 1) къуллугъчи, кІвале къуллугъзавайди; 2) лукІ; **gəda hə-rəkəti** лукІвилин гьерекат.

GƏDALIQ *суц.* лукІвал, дасмалчивал,

кьве чин алайвал.

GƏDƏ *суц.* 1) гада; 2) гъилибан.

GƏDƏ-GÜDƏ *суц.* лайхсуз инсанар.

GƏDƏK *суц. диал.* барцІак (*гамшидин бала*).

GƏDƏLİK *суц.* лукІвал; дасмалчивал; кьве чин алайвал.

GƏDİK *суц.* 1) кьилелай элячІдай гирве, кьилелай элячІдай рехъ; 2) кІукІ, кукІуш; кьил; дагъларин цІиргъ.

GƏHGİR *прил.* пис хесет квай; **gəhgir at** пис хесет квай балкІан.

GƏHGİRLİK *суц.* пис хесет квайвал.

GƏLDİ-GEDƏR *прил.* вахтуналди тир, гъамишанди тушир, дегиш жедай, даим тушир.

GƏLDİKCƏ *нареч.* атунивай; \diamond **yeri gəldikə** чка атунивай.

GƏLƏCƏK I *прил.* 1) гележег; **gələcək nəsilər** гележег несилар; 2) адалай кьулухъан, анлай анихъ кьвезмай, гележегдин; **gələcək planlarda** гележегдин планра; II *суц.* гележег, кьвезмай вахт; **gələcək gənclərin** гележег жегьилринди я.

GƏLƏCƏKDƏ *нареч.* гележегда; **gələcəkdə bu məsələyə bir də baxarıq** гележегда чна и месэладиз кихлигда.

GƏLƏN I *прил.* кьвезмай, кьведай, гуьгьуьнин; II *суц.* кьведайбур, кьвезмайбур; **gələnlərin qarşısına çıxmaq** кьведайбурун вилик акъатун.

GƏLƏN-GEDƏN *суц.* кьвез-хъфизвайди.

GƏL-GƏL *маса гафарихъ галаз санал:* **gəl-gəl demək** 1) ишарадалди (*вилерин ва я гъилин*) эверун; 2) вичел чІугун, желб авун.

GƏLİMLİ-GEDİMLİ *прил.* фана; **gəlimli-gedimli dünya** фана дуьнья.

GƏLİN *суц.* свас; **təzə gəlin** цІийи

свас.

GƏLİNCƏ 1) *маса гафарихъ галаз санал:* **bizə gəlincə** чи фикирдалди, чна фагъумзавайвал; **işə gəlincə də yaxşı heç nə yoxdur** кардал гьалтайлани хъсан са затІ авач; 2) чкадал, еринда, эвезда, паталай; **ona gəlincə mən bir söz deyə bilmərəm** адан паталай завай са гафни лугъуз жедач.

GƏLİNCİK I *суц.* нини; **gəlinciklə oynamaq** нинидив кьугъун.

GƏLİNCİK II *суц. зоол.* цимил кьиф.

GƏLİNGÖRMƏSİ *суц.* сусаз килигун (*гъанвай сусахъ галаз гададин мукъвабур таниш хъунин межлис*).

GƏLİNLİK *суц.* свасвал; **gəlinlik donu** свасвилин блушка.

GƏLİN-QAYNANA *суц.* свас-яран диде; **gəlin-qaynana münasibətləri** сусанни яран дидедин рафтарвилер.

GƏLİR I *суц.* гелир, кьазанжи, хийир; **dövlət gəlirləri** гьукуматдин гелирар; II *прил.* гелирдин, кьазанжидин, хийирдин.

GƏLİR-ÇIXAR I *суц.* агайди-харжайди; **gəlir-çıxar kitabı** агай кьазанжи ва харж авур такъатар ядай ктаб.

GƏLİRLİ *прил.* гелир авай, кьазанжи авай, хийир авай; **gəlirli iş** гелир авай кІвалах; **gəlirli təsərrüfat** гелир авай майишат.

GƏLİRLİLİK *суц.* 1) менфятлувал, кьазанжи гьунин мумкинвал; 2) хийир гьун.

GƏLİRSİZLİK *суц.* 1) менфятсузвал; 2) хийир тагъун.

GƏLİŞ *суц.* 1) атун; **qonaqların gəlişi** мугъманар атун; 2) алукуьун; **yazın gəlişi** гатфар алукуьун; 3) хтун; **quşların gəlişi** кьушарин хтун.

GƏLİŞ-GEDİŞ *суц. килиг:* **GEDİŞ-GƏLİŞ**.

GƏLİŞİGÖZƏL *нареч.* хатурлу-вилелди, хатурлудаказ, хатурлудиз; хушвилелди, хушдаказ, хушдиз, хуш атун патал; **bunlar gəlişigözəl sözlər deyil** ибур хуш атун патал лагъанвай гафар туш.

GƏLMƏ *суц.* **GƏLMƏK** *глагол-дикай.*

GƏLMƏK *глагол.* 1) атун, атана агакьун; **evə gəlmək** кІвализ атун; **qonaq gəlmək** мугъман атун; 2) кьвен; **məktublər çox gəlir** чарар гзаф кьвезва; **su gəlir** яд кьвезва; **səs gəlir** ван кьвезва; **gəl oturaq** ша ацукьин; **əsas məsələyə gələk** асас месэладал кьвен; 3) вич-вичел (*жув-жувал*) хтун, акьулдал хтун; **bir azdan özünə gəlди** са тІмил вах-тундилай вич-вичел хтана.

GƏLSƏNƏ *кIус.* 1) ша кван; **gəlsənə kitabxanaya gedək** ша кван, китабханадиз фин; 2) белки; **gəlsənə öz işinlə məşğul olasan** белки вуна жуван кІвалах ийин?

GƏMİ *I суц.* 1) гими; **ticarət gəmisini** алишверишдин гими; 2) лув гузвай аппарат; **hava gəmisini** гьвавадин гими; *II прил.* гимидин; **gəmi doru** гимидин тарч.

GƏMİÇİ *суц.* 1) гимичи, гими гьгалдай пешекар; 2) матрос.

GƏMİÇİLİK *суц.* гимичивал.

GƏMİRİCİ *суц. зоол.* саралай ийидайди (*кьиф ва я маса гьайван*).

GƏMİRİCİLƏR *суц. зоол.* саралай ийидайбур.

GƏMİRMƏ *суц.* **GƏMİRMƏK** *глагол-дикай.*

GƏMİRMƏK *глагол.* 1) саралай авун, сараралди кьадгьунун; 2) жакьун, чакьвалай авун; 3) кIасун; **dodaqlarını gəmirmək** пIуззарар кIасун.

GƏNC *I прил.* жегьил; **gənc qız**

жегьил руш; **gənc oğlan** жегьил гада; **gənc şair** жегьил шаир; *II суц.* жегьил; **kənddə gəncilər çoxdur** хуьре жегьилар гзаф ава.

GƏNCLƏŞMƏ *суц.* **GƏNCLƏŞMƏK** *глагол-дикай.*

GƏNCLƏŞMƏK *глагол.* жаван хьун.

GƏNCLİK *I суц.* жегьилвал; *II прил.* жегьилвилин; **gənclik illəri** жегьилвилин йисар.

GƏNDALAŞ *I суц. бот.* серкIв (*кукIва чулав туькьуьл тум авай набатат*); *II прил.* серкIведин; **gəndalaş kolu** серкIведин вал.

GƏNDALAŞLIQ серкIвер авай чка.

GƏNƏ *I суц.* хенцI; *II прил.* хенцинин.

GƏNƏGƏRÇƏK *I суц. бот.* сафрад хьач; *II прил.* сафрад хьчадин, сафрад хьчарин.

GƏNƏŞMƏK *глагол.* меслят гьун, алуькьун.

GƏRDƏK *суц.* перде.

GƏRDƏN *суц. шаир.* гардан.

GƏRDƏNBƏND *суц. куьгь.* 1) гарданлух, хтарар; 2) уьнуьг, гьалкьа; **atın gərdənbəndi** балкIандин уьнуьг.

GƏRDƏNLİK *суц. килиг.* **GƏRDƏNBƏND.**

GƏRƏK *предик.* герек; **gərək sən oraya getməyəydin** герек вун аниз феначиз кIандай; **gərək olmaq** герек хьун; **gərəkdir** герек я; **gərək olar** герек жеди; **gərək deyil** герек туш; *II арал.г.* **gərək ki** герек хьи; **nəyə gərəkdir** куьз герек я.

GƏRƏKLİ *прил.* 1) гереклу; **gərəkli məktublər** гереклу чарар; **gərəkli kitablar** гереклу ктабар; 2) менфятлу, хийирлу; **gərəkli məsləhətlər** хийирлу меслятар.

GƏRƏKLİLİK *суц.* гереклувал.

GƏRƏKSİZ *прил.* герексуз.

GƏRƏKSİZLİK *суц.* герексузвал.

GƏRGİN I *прил.* 1) гуж эцигнавай, вири кьуватралди ийизвай, зайиф тежезвай (*mIem*); 2) тIебии тушир, гужуналди ийизвай, жув мажбурна ийизвай, жувал тIем гъана ийизвай; 3) чIуру, четин, секинсуз, атIугъай, къалабулук квай; **gərgin münasibətlər** атIугъай гьалар; II *нареч.* гужлудаказ, тIем гъана, гуж эцигна, вири кьуватар эцигна, дикъетдивди; **gərgin işləmək** вири кьуват, гуж эцигна кIвалахун.

GƏRGİNLƏŞDİRMƏ *суц.* **GƏRGİNLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

GƏRGİNLƏŞDİRMƏK *глагол.* четин авун, акъадайвал авун, туьнт авун; **münasibətləri gərginləşdirmək** алакъяяр туьнт авун, алакъяяр акъунар жедайвал авун.

GƏRGİNLƏŞMƏ *суц.* **GƏRGİNLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

GƏRGİNLƏŞMƏK *глагол.* 1) кьуват эцигун, тIарамарун, гуж гун; дикъетдивди авун (*килигун, яб гун ва мсб.*); 2) кIеви хьун, четин хьун, акъадайвал хьун; **əlaqələr gərginləşdi** алакъяяр кIеви хъана, четин хъана.

GƏRGİNLİK *суц.* 1) тIарамвал, кIевивал; 2) *куьч.* заланвал, къайивал; **onların münasibətləri çoxdan gərginləşmişdi** абурун араяр фадлай къанвай; 2) чIурувал, татугайвал, четинвал; **hökumətlər arasında gərginlik** гьукуматрин алакъяйра татугайвилер (*акъунар хьун; ислягьвал, дуствал тахьун*); 3) *физ.* кьуват; **elektrik cərəyanının gərginliyi** электрик токдин кьуват.

GƏRİLMƏ *суц.* **GƏRİLMƏK** *глаголдикай.*

GƏRİLMƏK *глагол.* 1) тIарам хьун, кIеви хьун; 2) акъаж хьун, экъис хьун;

3) гуж авун, тIем эцигун.

GƏRNƏŞMƏ *суц.* **GƏRNƏŞMƏK** *глаголдикай.*

GƏRNƏŞMƏK *глагол.* къачIузунар авун, къачIузунар аладарун; вичи-вич акъажун; **yataqda gərnəşmək** месел къачIузунар аладарун.

GƏTİRİLMƏ *суц.* **GƏTİRİLMƏK** *глаголдикай.*

GƏTİRİLMƏK *глагол.* 1) гъун, хкун; **su gətirildi** яд гъана; 2) тухун, агакъарун, тухвана акъудун; **məktəbə çoxlu kitab gətirildi** мектебдиз гзаф ктабар агакъарна; 3) гьалун; **naxır suya gətirildi** нехир цел гьална, нехир яд хъвадай чкадал гьална.

GƏTİRMƏ *суц.* **GƏTİRMƏK** *глаголдикай.*

GƏTİRMƏK *глагол.* 1) гъун, гваз атун, тухун, гваз фин; **uşağı qucağında gətirmək** аял кьужахда аваз гъун; **uşağın əlindən tutub gətirmək** аял гьил кьуна тухун; 2) агакъарун; **o, qəzetləri gətirdi** ада газетар агакъарна; 3) галаз атун; галаз хтун; хкун; **o, qonaq gətirdi** ам мугъман галаз атана; 4) гьалун; **qoyunları suya gətirmək** хипер цел гьалун.

GƏTİRTDİRMƏ *суц.* **GƏTİRTDİRMƏK** *глаголдикай.*

GƏTİRTDİRMƏK *глагол.* *килиг:* **GƏTİRTMƏK.**

GƏTİRTMƏ *суц.* **GƏTİRTMƏK** *глаголдикай.*

GƏTİRTMƏK *глагол.* 1) гъун, хкун; 2) гваз хтун (*улакьда аваз*); 3) галаз атун, галаз хтун; 4) агакъарун.

GƏTİZDİRİLMƏ *суц.* **GƏTİZDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

GƏTİZDİRİLMƏK *глагол.* агакъарун, тухун, хутахун, гьиз тун, хкиз тун.

GƏTİZDİRMƏ *суц.* **GƏTİZDİRMƏK**

глаголдикай.

GƏTİZDİRMƏK *глагол. килиг: GƏTİRTMƏK.*

GƏVƏZƏ *рах. I суц. лагълагъчи, буш рахунар ийидайди; II прил. гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуыз тежер.*

GƏVƏZƏLƏMƏ *суц. GƏVƏZƏLƏMƏK глаголдикай.*

GƏVƏZƏLƏMƏK *глагол. 1) гзаф рахун; алачиз рахун; буш рахунар авун; 2) тапарар авун; таб кваз рахун; ичли ихтилатар авун.*

GƏVƏZƏLİK *суц. гзаф рахунрал рикI хьун, буш рахаз кIан хьун.*

GƏYİRİK *суц. хьапI.*

GƏYİRMƏ *суц. GƏYİRMƏK глаголдикай.*

GƏYİRMƏK *глагол. хьап атун, хьапI ягъун.*

GƏYİRTİ *суц. килиг: GƏYİRİK.*

GƏZDİRİLMƏ *суц. GƏZDİRİLMƏK глаголдикай.*

GƏZDİRİLMƏK *глагол. сейр авун, кьекъуьн; кьекъвена хтун.*

GƏZDİRMƏ *суц. GƏZDİRMƏK глаголдикай.*

GƏZDİRMƏK *глагол. 1) тухун, сейрдиз тухун, галаз фин, кьекъуьрун; uşağı gəzdirmək аял сейрдиз тухун; çubuğu xəritədə gəzdirmək тIвал картадал кьекъуьрун; 2) гваз (алаз, аваз) кьекъуьн, алаз хьун, аваз хьун; kitab gəzdirmək ктаб гваз кьекъун; 3) вегъин; göz gəzdirmək вил вегъин; 4) элкъуьрун; əl gəzdirmək гъил элкъуьрун.*

GƏZƏ-GƏZƏ *нареч. кьекъвез-кьекъвез.*

GƏZƏN *прил. 1) кIвачел алай, кьекъвез жедай, кьекъведай; gəzən qoca кьекъвез жедай кьуьзуди; 2) килиг:*

Gəzəyən; 3) чка дегитардай.

GƏZƏRGİ *прил. 1) кьекъверагвиллин, куьчери, гьамиша кьекъвез гьатнавай; 2) гьерекатда авай.*

GƏZƏYƏN I *прил. 1) ява, явал квай; 2) кьарайсуз, кьарай авачир; II суц. валарган.*

GƏZƏYƏNLİK *суц. явал, чалкечирвал, валарганвал.*

GƏZİB-DOLAŞMAQ *нареч. кьекъуьн.*

GƏZİNМƏ *суц. GƏZİNМƏK глаголдикай.*

GƏZİNМƏK *глагол. кьекъуьн; кьекъвена хтун; сейр авун.*

GƏZİNTİ *суц. кьекъуьн; ачух гьавадал гьакI кьекъуьн; сейр.*

GƏZİŞ *суц. 1) кьекъуьн; 2) сейр авун.*

GƏZİŞMƏ *суц. GƏZİŞMƏK глаголдикай.*

GƏZİŞMƏK *глагол. кьекъуьн, сейр авун.*

GƏZMƏK *глагол. 1) кьекъуьн; corabsız gəzmək гуьлугтар алачиз кьекъуьн; dünyanı gəzmək дуйньяда кьекъуьн; 2) гьатун; üzündə təbəssüm gəzdi чина хьвер гьатна; 3) килигун; zavodu gəzmək заводдиз килигун; 4) чукIун; kənddə qrip gəzir хуьруз хума чкIанва.*

GƏZMƏLİ *прил. килигуниз лайих тир, акуна кIанзавай; gəzməli yerlər, gəzməli ölkələr килигуниз лайих тир чкаяр, акуна кIанзавай уьлквевяр.*

GIASİNT I *суц. гиацинт (I багъда цадай, хьсан ни галай цуьк; 2 багъа кьван, кьаш); II прил. гиацинтдин.*

GIÇ I *прил. 1) ахмакь, сефигь, кIамай; gic hərəkət ахмакь гьерекат; 2) куьч. ерисуз, кутуг тавур, герек авачир; gic sual герек авачир суал;*

II суц. ахмакъ, сефигъ, кІамаш, кимиди; **bir gic gəlmişdi** са кимиди атанвай.

GİCBƏSƏR I прил. сефигъвал квай, кІамашвал квай, кимивал квай; II суц. ахмакъ, кІамаш, акъулсуз.

GİCBƏSƏRLİK суц. ахмакъвал, сефигъвал, кІамашвал, акъулсузвал, кимивал.

GİCƏLLƏNDİRİCİ прил. 1) кьил элкъурдай, кьил гижидай; 2) бейгъушардай; **gicəlləndirici qoxu (iy)** бейгъушардай ни.

GİCƏLLƏNDİRMƏ суц. **GİCƏLLƏNDİRMƏK** глаголдикай.

GİCƏLLƏNDİRMƏK глаг. 1) кьил элкъведайвал авун; кьил гижид авун; 2) бейгъушарун.

GİCƏLLƏNMƏ суц. **GİCƏLLƏNMƏK** глаголдикай.

GİCƏLLƏNMƏK глаг. 1) кьил элкъуьн, кьил гижид хъун; 2) бейгъуш хъун.

GİCƏLMƏ суц. **GİCƏLMƏK** глаголдикай.

GİCƏLMƏK I глаг. килиг: **GİCƏLLƏNMƏK**.

GİCƏLMƏK II глаг. акъул фин, дили хъун.

GİCƏLTMƏ I суц. **GİCƏLTMƏK** I глаголдикай.

GİCƏLTMƏ II суц. **GİCƏLTMƏK** II глаголдикай.

GİCƏLTMƏK I глаг. килиг: **GİCƏLLƏNDİRMƏK**.

GİCƏLTMƏK II глаг. акъул ракъурун, дили авун.

GİCGAH I суц. цІвел; **gicgahını vurmaq** цІвел ягъун, цІвелез сад вегъин; II прил. цІвелин; **gicgah sümüyü** цІвелин кІараб.

GİC-GİC нареч. гижидакъаз, гижидиз; **gic-gic gülmək** гижидакъаз

хъуьруьн.

GİCİTKƏN I суц. верг; **gicitkən dalayır** вергеди куда; II прил. вергедин; **gicitkən kolları** вергедин валар; **gicitkən qutabı** вергедин афар.

GİCİTKƏNLİK суц. вергер авай чка.

GİCLƏŞMƏ суц. **GİCLƏŞMƏK** глаголдикай.

GİCLƏŞMƏK глаг. гижид хъун, кимид хъун.

GİDİ прил. фана, кьве чин алай; **◇ gidi dünya** фана дубня.

GİGANT суц. рах. гигант, гзаф зурбади.

GİGİYENA I суц. гигиена (яшайишда сагъвал хуьнин шартІар), михъивал; II прил. гигиенадин; **gigiyananın şertlərinə əməl etmək** гигиенадин (михъивилин) шартІар хуьн.

GİGİYENİK прил. гигиенадин, михъивилин; **gigiyenik qaydalar** гигиенадин (михъивилин) къайдаяр.

GİL I суц. чеб; **qırmızı gil** яру чеб; **dəniz gili** гъуьлуьн чеб; II прил. чепедин; **gil qabları** чепедин къапар.

GİLAS I суц. пІини; **ağ gilas** лацу пІини; II прил. пІинидин; **gilas ağacı** пІинидин тар; **gilas şirəsi** пІинидин миже.

GİLASLIQ суц. пІинидин тарар авай чка.

GİLAVAR суц. гилавар (Каспи гъуьлелай къарагъзавай гар).

GİLDİR суц. диал. стІал.

GİLDİR-GİLDİR нареч. диал. стІал-стІал.

GİLDİYA I суц. тар. гильдия (I юкъван виш йисара РагъэкъечІудай Европада савдагаррин, пешекаррин кІватІал; 2 малдин къадардиз ва савдадин жуьредиз килигна савдагарар пайдай дережайрикай сад); II прил. гильдиядин.

GİLƏ *суц.* 1) стІал; **bir gilə su** са стІал яд; 2) нине; **göz giləsi** вилин нине.

GİLƏ-GİLƏ *нареч.* стІал-стІал.

GİLƏMEYVƏ I *суц.* куьлуь майва (мес. *хатрутар, некъияр, мерейар, пІинияр, къукъваяр ва гъахътин мсб.*); II *прил.* куьлуь майвадин; **giləmeyvə şirəsi** куьлуь майвадин миже.

GİLƏNAR I *суц.* шурван пІини (чІуру пІини); II *прил.* шурван пІинидин (чІуру пІинидин); **gilənar ağacı** шурван пІинидин (чІуру пІинидин) тар.

GİLEY *суц.* шел-хвал; **giley etmək** шел-хвал авун.

GİLEY-GÜZAR *суц. килиг:* **GİLEY.**

GİLEY-GÜZARLIQ *суц.* шел-хвал; **giley-güzarlıq etmək** шел-хвал авун.

GİLEYLƏNMƏ *суц.* **GİLEYLƏNMƏK** *глаголдикай.*

GİLEYLƏNMƏK *глагол.* шел-хвал авун.

GİLEYLİ *прил.* шел-хвал квай; **gileyli sözlər** шел-хвал квай гафар.

GİLEYLİLİK *суц. килиг:* **GİLEY.**

GİLİZ I *суц.* гильза (1 *патрумдин гильза, тфенгдин ичІу патрум;* 2 *туьтуьн туна пІапІрус ийидай чарчин гильза*); II *прил.* гильзадин.

GİLLİK *суц.* чеб квай чка, чеб квай накъв.

GİMGƏ *суц. рах.* ким.

GİMNAST *суц.* гимнаст; **gənc gimnastlar** жегъил гимнастар.

GİMNASTİK *прил.* гимнастикадин; **gimnastik hərəkətlər** гимнастикадин гьерекаатар.

GİMNASTİKA I *суц.* гимнастика; **gimnastika ilə məşğul olmaq** гимнастикадал машгъул хъун; II *прил.* гимнастикадин; **gimnastika nərdivani** гимнастикадин гурап.

GİMNAZIYA I *суц.* гимназия;

II *прил.* гимназиядин; **o, gimnaziya təhsili alıb** ада гимназиядин чирвилер къачунва.

GİNEKOLOGIYA I *суц.* гинекология; II *прил.* гинекологиядин.

GİNEKOLOJİ *прил.* гинекологиядин; **ginekoloji ağrılar** гинекологиядин тІалар.

GİNEKOLOQ *суц.* гинеколог (*гинекологиядин пешекар, духтур*).

GİPS I *суц.* гипс (1 *лацу ва гагъгагъ хъити рангунин минерал;* 2 *мед. гипсдикай авур шейэр, моделар;* 3 *гипсдикай расай хер кутІундай затІ*); II *прил.* гипсдин.

GİPSLƏMƏ *суц.* **GİPSLƏMƏK** *глаголдикай.*

GİPSLƏMƏK *глагол.* гипсина тун.

GİPSLİ *прил.* гипс алай.

GİPÜR I *суц. рах.* гипюр (*нехишар авай къыр*).

GİRDAB *суц.* 1) яд элкъвер чка, гургур (*вацІун, гъуьлуьн*); 2) куьч. гургур, гужлу гьерекаат; **hadisələrin girdabı** вакъиайрин гургур; 3) вацІун, бирин кІане авай фур, дегъне; **həyatın girdabı** уьмуьрдин дегъне; 4) гъуьлуьн дерин чка, гъуьлуьн дегъне; 5) уьлен, уьленлух чка.

GİRDABLI *прил.* 1) яд элкъведай чка авай; **girdablı dəniz** яд элкъведай чка авай гъуьл; 2) дерин фур, дегъне авай; **girdablı çay** дегънеяр авай вацІ.

GİRDƏ *прил.* 1) элкъвей; **girdə pəncərə** элкъвей дакІар; 2) тамам, яцІу, ацІай.

GİRDƏLƏMƏ *суц.* **GİRDƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

GİRDƏLƏMƏK *глагол.* элкъвейди авун, элкъвей кІалубдиз гъун.

GİRDƏLİK *суц.* элкъвейвал.

GİRƏCƏK *суц.* 1) гъахъдай чка,

рақлар, варар; **zavodun yeganə girəcəyi var** заводдиз тек са гъахьдай чка ава; 2) гъахьдай рехъ; **kəndin girəcəyi** хуьруьз гъахьдай рехъ; 3) дегълиз; 4) рақларин вилик пад, саниз гъахьдай чкадин вилик пад; сифте кьил.

GİRƏVƏ *суц.* 1) хъсан дуьшуьш, кутугай фурсат; 2) чинеба рехъ атлана акъвазун; 3) чинеба рехъ атлана акъвазнавай чка; **onun əlinə girəvə düşdü** адан гъиле кутугай фурсат гъатна.

GİRİNC *маса гафарихъ галаз санал:* **girinc olmaq** кьил квадарун.

GİRİNTİ *суц.* легъв, фур, чухур.

GİRİNTİLİ-ÇIXINTILI *прил.* дуьз тушир, сад хьтин тушир, патахъ, какур; **girintili-çixıntılı yol** дуьз тушир рехъ, лекъвер-синер авай рехъ.

GİRİŞ *суц.* 1) гъахьдай чка, рақлар, варар; **binanın girişi** дараматдин варар; 2) гъахьун; **giriş qadağandır** гъахьун къадагъа я; 3) гъахьдай рехъ; **zavodun girişi** заводдиз гъахьдай рехъ; 4) сифте кьил, гъахьун (*са ктабдикай вилик кваз гудай сифте малумат*).

GİRİŞMƏ *суц.* **GİRİŞMƏK** *гла-голдикай.*

GİRİŞMƏK *глаго.* 1) эгечлун, гатлунун, гъиле кьун; **işə girişmək** кваллахдив эгечлун, кваллах гъиле кьун; **danışmağa girişmək** рахаз гатлунун; 2) акахьун, экечлун, саниз гъахьун (*иштиракчи яз*); **davaya (savaşa) girişmək** дяведик экечлун; 3) гъиле кьун, машгъул хьун, алахьун; **ağır işə girişmək** залан кваллах гъиле кьун.

GİRLƏNMƏ *суц.* **GİRLƏNMƏK** *глаголдикай.*

GİRLƏNMƏK *глаго.* 1) гъакI са карни авачиз къекъуьн, гъакI гъатун (*мес. куьчейра*); 2) са гуж-баладалди кьил хуьн.

GİRMƏ I *суц.* **GİRMƏK** *глаголдикай.*

GİRMƏ II *суц. диал.* улам, кьери чка.

GİRMƏK *глаго.* 1) гъахьун; **evə girmək** кваллиз гъахьун; 2) фин, деринда гъатун; **tikan dərinə girdi** цаз дериндиз фена; 3) гъакьун; **şeylər çamadana girmir** шейэр чемоданда гъакъзавач; 4) алуькьун, гатлунун; **bahar girdi** гатфар алуькьна; 5) экечлун; **o, univetsitetə girdi** ам университетдик экечлна; 6) гъатун, сух хьун; **qayıq quma girdi** лубткве кьумада гъатна; 7) чуьнуьх хьун; **günəş buludların altına girdi** рагъ циферихъ чуьнуьх хьана; 8) хьун; **uşaq yeddi yaşına girdi** аялдин ирид йис хьана; 9) гужалди гъахьун (*масадан чилиз, маса уьлкведиз*); **özgə torpaqlarına girmək** гужалди масадан чилериз гъахьун.

GİROV I *суц.* 1) гирав, залук; **malı girov qoymaq** мал гиравда эцигун; 2) вич гирав яз, залук яз (*есир*) кьунвай кас; II гиравдин, залукдин; **girov hüququ** гиравдин ихтияр.

GİROVÇU *суц. килиг:* **GİROVDAR.**

GİROVÇULUQ *суц. килиг:* **GİROVDARLIQ.**

GİROVDAR *суц.* залук хуьзвайди.

GİRVƏNKƏ *суц. куьгъ.* гирвенка (*404,51 граммдиз барабар тир вилик заманадин заланвиллин уьлчме*).

GİTARA I *суц.* гитара (*симер алай, чуьнгуьр хьиз ядай алат*); **gitarə çalmaq** гитарадал ягьин; II *прил.* гитарадин.

GİTARAÇALAN *суц.* гитарадал ягъизвайди.

GİYİŞMƏ *суц.* **GİYİŞMƏK** *гла-голдикай.*

GİYİŞMƏK *глаго.* квал акатун, квал къачун.

GİZİLDƏMƏ *суц.* **GİZİLDƏMƏK**

глаголдикай.

GİZİLDƏMƏK *глагол.* 1) тІал гьатун, тІа хьун; **onun beli gizildəyir** адан юкь тІазва; 2) акъваз тийиз тІа хьун, хьу-цІур гудай хьиз тІа хьун.

GİZİLTİ *суц.* 1) кІарабра тІал гьатун; **gizilti hiss etmək** кІарабра тІал гьисс авун; 2) акъваз тийиз тІа хьун; 3) зурзун; фул, мекьи фул; **onun bədənindən gizilti keçdi** адан танда фул гьатна.

GİZİLTİLİ *прил.* 1) кІарабра тІал авай; 2) фул квай.

GİZLƏDİLMƏ *суц.* **GİZLƏDİLMƏK** *глаголдикай.*

GİZLƏDİLMƏK *глагол.* 1) чьунуьхарун, кІевирун; **paltarlar gizlədilmişdi** пекер чьунуьхарнавай; 2) чинун, чьунуьхун.

GİZLƏDİLMİŞ *прил.* чин авунвай, чьунуьхарнавай.

GİZLƏMƏ *суц.* **GİZLƏMƏK** *глаголдикай.*

GİZLƏMƏK *глагол.* *килиг:* **GİZLƏTMƏK.**

GİZLƏNMƏ *суц.* **GİZLƏNMƏK** *глаголдикай.*

GİZLƏNMƏK *глагол.* 1) чьунуьх хьун; **evin damında gizlənmək** кІвалин къавал чьунуьх хьун; **ağacın arxasında gizlənmək** таран къулухъ чьунуьх хьун; 2) кІев хьун, далдадихъ акъвазун; **yağışdan gizlənmək** марфадикай далдадихъ акъвазун; 3) акъат тавун, экъечІ тавун, жув къалур тавун.

GİZLƏNMİŞ *прил.* чьунуьх хьанвай.

GİZLƏNPAÇ *суц.* чьунуьх гумбатІ (къугъун); **gizlənpaç oynamaq** чьунуьх гумбатІ къугъун.

GİZLƏTDİRMƏ *суц.* **GİZLƏTDİRMƏK** *глаголдикай.*

GİZLƏTDİRMƏK *глагол.* чьунуьха-

риз тун.

GİZLƏTMƏ *суц.* **GİZLƏTMƏK** *глаголдикай.*

GİZLƏTMƏK *глагол.* 1) чьунуьхун (*са чкада*), кІевирун, кІевун, вилерикай яргъаз авун; **açarı gizlətmək** куьлег чьунуьхун; **üzünü gizlətmək** чин кІевирун; 2) къалур тавун; **göz yaşlarını gizlətmək** вилин накъвар къалур тавун; **sirrini gizlətdi** вичин сир винел акъуднач.

GİZLİ I *прил.* 1) чинебан; **gizli söz** чинебан гаф; **gizli müqavilə** чинебан икърар; 2) рикІе авай, дуьздал акъат (*акъуд*) тавунвай; **gizli məhəbbət** рикІе авай муьгъуьббат; 3) сир тир, сирлу; **gizli iş** сирлу кІвалах; 4) чьунуьхай, дуьздал алачир, дуьздал акъат тавунвай; II *нареч.* 1) чинеба; **gizli gəlmək** чинеба атун; 2) сирлудаказ; **gizli qaldı** сирлудаказ амукъна.

GİZLİCƏ *нареч.* 1) чинеба, чинебадаказ; 2) чинеба-буьркъвеба; 3) кІаникай; **gizlicə iş görmək** кІаникай кар акун; 4) сирлудаказ; **gizlicə demək** чинеба лугъун.

GİZLİLİK *суц.* чинебавал.

GİZLİN I *прил.* чинебан; **gizlin görüş** чинебан гуьруьш; II *нареч.* чинеба; **gizlin saxlamaq** чинеба хуьн.

GOMBUL *рах.* I *суц.* яцІуди, гирдим хьтинди, ацІайди; II *прил.* яцІу; ацІай; дакІур; як алай.

GOP *суц.* 1) лагълагъар, пичІи гафар, буш ихтилат; **gop etmək** лагълагъар авун; 2) лавгъавал, яцІу гафар авун; **o, gopa basdı** ада лавгъавал авуна, ада яцІу гафар авуна.

GOPÇU I *суц.* 1) лагълагъчи, буш рахунар ийидайди; 2) лавгъа, яцІу гафар ийидайди; яцІу гафар гвайди, вичин (*жуван*) тариф ийидайди;

фурсахъан; II *прил.* гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай.

GORÇULUQ *суц.* 1) лагълагъчивал, буш рахунар авун; 2) лавгъавал, яцIу гафар авун, фурсахъанвал.

GORLAMA *суц.* **GORLAMAQ** *глаголдикай.*

GORLAMAQ *глагол.* 1) лагълагъар авун, пичIи гафар авун, буш ихтилатар авун; 2) лавгъавал авун; 3) таб авун, тапарар авун.

GOPPULDAMA *суц.* **GOPPULDAMAQ** *глаголдикай.*

GOPPULDAMAQ *глагол.* 1) танхъ авун, ланхъ авун (*лап къати ванцелди*); 2) ярх хъун (*ван галаз*), гзаф пис галукъун (*са затIунихъ*).

GOR *суц.* 1) *куьгъ.* сур; 2) техквер; **gora getmæk** техквердиз фин; **gor əzabi çəkmæk** рекьидайвал азабар чIугун; **iyne ilə gor qazmaq** рикIиз хуш тушир кIвалах авун; **səhənnəmə-gora** квадра! квахъуй, жегъеннемдиз фий!

GORBAGOR *суц.* лянет хъайиди, лянет хъайи; **gorbagor olmuş adam** лянет хъайи кас.

GOREŞƏN *суц.* 1) *зоол.* кафтар, кускафтар; 2) *куьч.* сур атIудаиди.

GÖBƏK I *суц.* 1) пицI (*пицIинин легъв; пицIинин рад атIайла амуьк-завай легъв*); 2) пицIинин рад; **uşağın göbəyini bağlamaq** аялдин пицIинин рад кутIунун; 3) *куьч.* меркез, юкъ; **dünyanın göbəyi** дуньядин меркез; 4) *куьч.* сифте къил кутурди; II *прил.* пицIинин; **göbək nahiyəsi** пицIинин легъв.

GÖBƏLƏK I *суц.* бебелук; **ağ göbələk** лацу бебелук; **göbələk yığmaq** бебелукар кIватIун; \diamond **yağışdan sonra göbələk kimi artmaq (çoxalmaq)** марф алатайла, бебелукар хъиз артух хъун;

II *прил.* бебелукдин.

GÖDƏK I *прил.* 1) *куьруь;* **gödək saclar** *куьруь* чIарар; **gödək paltar** *куьруь* пек; 2) *куьруь,* тIимил вахтунин, яргъал чIугун тавур, яргъал тефей, яргъал тефизвай; II *нареч.* *куьруь*даказ, *куьруь*диз; **gödək danış** *куьруь*диз рахух.

GÖDƏKBOY *прил.* аскIан буй авай, гъвечIи.

GÖDƏKCƏ I *нареч.* *куьруь*даказ, *куьруь*диз; II *прил.* **gödəkcə ip** *куьруь* еб; III *суц.* куртка.

GÖDƏKQOL *прил. килиг:* **GÖDƏK-QOLLU.**

GÖDƏKQOLLU *прил.* *куьруь* хилен (*нек*).

GÖDƏLƏN *прил.* *куьруь* жезвай; **gödələn don** *куьруь* жезвай блушка.

GÖDƏLMƏ *суц.* **GÖDƏLMƏK** *глаголдикай.*

GÖDƏLMƏK *глагол.* *куьруь* хъун; **don gödəldi** блушка *куьруь* хъана; **yol gödəldi** рехъ *куьруь* хъана; **günlər gödəldi** йикъар *куьруь* хъана.

GÖDƏLTMƏ *суц.* **GÖDƏLTMƏK** *глаголдикай.*

GÖDƏLTMƏK *глагол.* 1) *куьруь* авун; **saçını gödəltmək** чIарар *куьруь* авун; 2) тIимиларун; **vaxtı bir ay gödəltmək** вахт са варз къван тIимиларун.

GÖL I *суц.* 1) *вир;* **dağ gölləri** дагъдин *вирер;* **şor göllər** уьцIуь цин *вирер;* **şirin göllər** ширин цин *вирер;* 2) цин гъамбархана; **Mingəçevir gölü** Мингечевирдин цин гъамбархана; II *прил.* *вирин;* **göl suyu** *вирин* яд.

GÖLMƏÇƏ *суц.* яд авай легъв.

GÖMDÜRMƏ *суц.* **GÖMDÜR-MƏK** *глаголдикай.*

GÖMDÜRMƏK *глагол.* атIай къетIи жаваб гун.

GÖMGÖY I *прил.* вили-вили, вип вили, мичИи-вили; **gömgöy səma** вип вили цав.

GÖMGÖY II *прил.* мичИи-вили.

GÖMRÜK *сущ.* харж (*гьукуматди къачудай къетIен налогдин жуьре*).

GÖMRÜKXANA I *сущ.* таможня (*са гьукуматдай маса гьукуматдиз фидайла сергьятдал шейэр акьудунин винел гьузчивал ийидай ва абурулай харж къачудай идара*); **II** *прил.* таможнядин.

GÖMÜLMƏ *сущ.* **GÖMÜLMƏK** глаголдикай.

GÖMÜLMƏK *глагол.* сух хьун, ака-хьун; гьахьун; экечIун (*мес. къум эгьуьнна, къечIяна гьадан кIаник; жув (жуван са чка) кутуна чьуньухун, чьуньух хьун*).

GÖN I *сущ.* хам; ли; тумаж; **qoyun gönü** хипен хам; **aşılانmış gön** табакъарнавай хам; **aşılانmamış gön** табакъар тавунвай хам; **II** *прил.* хамунин, лидин, тумаждин; **gön çarıqlar** хамунин шаламар; **gön çamadан** тумаждин чемодан.

GÖNÇÜ *сущ.* табакъачи.

GÖNÇÜLÜK *сущ.* табакъачивал.

GÖNDƏRİLMƏ *сущ.* **GÖNDƏRİLMƏK** глаголдикай.

GÖNDƏRİLMƏK *глагол.* 1) фин, ре-къе гьатун, хьфин; 2) ракъурун, ре-къе тун, саниз дугурун; **təzə işə göndərilмәк** цIийи кIвалахал ракъурун; 3) акьудун, суьргуьн авун; **Sibirə göndərilмәк** Сибирдиз акьудун, Сибирдиз суьргуьн авун.

GÖNDƏRMƏ *сущ.* **GÖNDƏRMƏK** глаголдикай.

GÖNDƏRMƏK *глагол.* 1) ракъурун, дугурун; **oxumağa göndərmək** кле-лиз ракъурун; **Moskvaya göndərmək**

Москваниз ракъурун; **evə göndərmək** кIвализ ракъурун; 2) тайинарун; **vəzifəyə göndərmək** къуллугьдал тайинарун.

GÖNÜQALIN *прил.* 1) яцIу хам алай, хам яцIу; **gönüqalın heyvan** хам яцIу гьайван; 2) *куьч.* рикI къван хьтин, са куьнини эсер тийир, гаф акат тийир, регьим авачир, масадан дердидикай хабар къан тийир; векьи (*инсандин гьакьиндай*).

GÖNÜQALINLIQ 1) хам яцIувал; 2) гаф акат тавун, регьим тахьун, векьивал.

GÖRDÜRМƏ *сущ.* **GÖRDÜRМƏK** глаголдикай.

GÖRDÜRМƏK *глагол.* ийиз тун.

GÖRƏ 1) -виляй, тирвиляй, хьуниз килигна; **yol uzaq idi, ona görə vaxtında gələ bilmədim** рехь яргьал тир, гьавиляй завай вахтунда къвез хьанач; **qış olduğuna görə hava çox soyuq idi** къуьд тирвиляй гьава гзаф мекьи тир; **qoca olduğuna görə ona əziyyət vermədim** къуьзуь хьуниз килигна за адаз азиат ганач; 2) килигна; **igidliyinə görə qiymətləndirmək** къегьалвилиз килигна къимет гун; 3) ивиляй, иниз килигна, акуна, фикирда къуна; **buна görə** ивиляй, иниз килигна; 4) патахьай; **sənə görə** ви патахьай.

GÖRƏ-GÖRƏ *нареч.* акваз-акваз.

GÖRƏK *глагол.* кван, акван, килигин; **görək kim qalib gələcək** акван вуж уфтан жедатIа; **görək işlər necə yerinə yetiriləcəк** килигин кIвалахар гьикI къилиз акьуддатIа; **de görək, nə deyir-sən** лагь кван вуч лугьузватIа.

GÖRƏN *арал.г.* килиг: **GÖRƏSƏN.**

GÖRƏR-GÖRMƏZ *нареч.* акваз-такваз.

GÖRƏSƏN *арал.г.* яраб; **görəsən, o, niyə gəlmədi?** яраб ам вучиз атаначтIа?

görəsən, bu işin axırı necə olacaq? яраб и кардин эхир гьикI жедатIа?

GÖRƏSİ *прил.* акуна кIанзавай, авуна кIанзавай; **onun görəsi adamları var** ада акуна кIанзавай ксар ава; **onun görəsi işləri var** ада авуна кIанзавай крар ава.

GÖR-GÖTÜR *суц.* яшамишна чирун; **bu gör-götür dünyasıdır** им яшамишна чирна кIанзавай дуьнья я.

GÖRK *нареч.* аквадайвал, акун патал, къалурун патал, вил ицитIун патал; **hamıya görk üçün** виридаз къалурун патал.

GÖRKƏM *суц.* куц, акунар, те-гьер, гьал; **onun gözəl görkəmi var** адан акунар иербур я; **yorğun görkəm** галатнавай (*пелеш*) гьал; **dağın görkəmi** дагъдин акунар; **belə gökəmdə** и гьалда.

GÖRKƏMLİ *прил.* 1) аквадай, аквазвай; **ən görkəmli yerdə** виридалайни аквадай чкадал, хъсан аквадай чкадал, виридаз аквадай чкадал; 2) *куьч.* тIвар-ван авай, сейли, машгъур, чIехи, зурба метлеб авай; **görkəmli şair** тIвар-ван авай шаир; **görkəmli rol oynayır** чIехи роль къугъвазва; 3) *куьч.* акунар авай, абур авай, зурба къамат авай; **görkəmli qadın** акунар авай дишегъли.

GÖRKƏMLİLİK *суц.* 1) фикир гуниз лайихлувал; артуханвал; 2) буйдин иервал; шумалвал.

GÖRKƏMSİZ *прил.* акунар авачир; мешреб алачир; рикIиз къайи; ранг алачир; **görkəmsiz adam** акунар авачир кас; **görkəmsiz qamət** мешреб алачир буй; **görkəmsiz ev** рикIиз къайи кIвал; **görkəmsiz xalça** ранг алачир гам.

GÖRKƏMSİZLİK *суц.* акунар тахъун; мешреб тахъун; рикIиз къайи

хъун.

GÖRMƏ *суц.* **GÖRMƏK** *гла-* *голдикай.*

GÖRMƏDƏN *нареч.* 1) такуна; 2) чин тийиз.

GÖRMƏK *глагол.* 1) акун; **yaхşı görmək** хъсандиз акун; **yaхşı görür** хъсандиз аквазва; **qaranlıqda görmək** мичIи чкада акун; 2) гьалтун, акун, дуьшуьш хъун; **mən mütləq dostumu görməliyəm** дуст акун заз чарасуз я, дустунал къил чIугун заз чарасуз я; 3) къатIун, чир хъун; **həyatımda çox şeylər gördüm** заз жуван уьмуьрда гзаф крар акуна, чир хъана; 4) хиве къун, жуваз акун, чир хъун; **öz səhvini görmək** жуван гьалатI чир хъун; **mən bunda pis heç nə görmürəm** заз ина са чIурувални аквазвач; заз ина са писвални аквазвач; **gördüyünüz kimi** квез аквазвайвал.

GÖRMƏLİ *прил.* акуна кIанзавай, авуна кIанзавай, фикир гуниз лайихлу; **şəhərin görməli yerləri** шегьердин акуна кIанзавай чкаяр, шегьердин фикир гуниз лайихлу чкаяр; **görməli (görülməli, görülesi) iş** авуна кIанзавай кIвалах.

GÖRMƏMİŞ I *прил.* 1) къаних, темягъкар, азгъун; 2) мискъи, кIеви; II *суц.* шкъакъ; къаних, мискъи кас.

GÖRMƏMİŞCƏSİNƏ *нареч.* 1) къанихвилелди, къанихдаказ, къанихдиз; темягъкарвилелди; азгъунвилелди, азгъундаказ; 2) мискъивилелди, мискъидаказ, мискъидиз, мискъиз; кIеви-вилелди, кIевидаказ, кIевиз.

GÖRMƏMİŞ-GÖRMƏMİŞ *нареч.* *килиг:* **GÖRMƏMİŞCƏSİNƏ.**

GÖRMƏMİŞLİK *суц.* къанихвал, шкъакъвал, азгъунвал, темягъкарвал; вил ичIивал.

GÖRÜB-GÖTÜRMƏ *суц.* **GÖRÜB-GÖTÜRMƏК** *глаголдикай.*

GÖRÜB-GÖTÜRMƏК *глаго.* акуна нетижа хкудун.

GÖRÜLMƏ *суц.* **GÖRÜLMƏК** *глаголдикай.*

GÖRÜLMƏК *глаго.* 1) акун, гьалтун, гуьруьшмиш хьун; 2) хьун; **hazırlıq görüleb** гьазурвал акунва.

GÖRÜNMƏ *суц.* **GÖRÜNMƏК** *глаголдикай.*

GÖRÜNMƏDƏN *нареч.* таквадайвал, дикьет желб тавуна, фикир желб тийидайвал.

GÖRÜNMƏК *глаго.* 1) акваз хьун, вилеривай кьатІуз жедайвал акваз хьун; 2) малум хьун, экьечІун, акьатун, акун; пайда хьун; **o, şəhərdə tez-tez görünür** ам шегьерда фад-фад пайда жезва; 3) вилерикай карагун; **gözümə göründü** зи вилерикай карагна; 4) са жуьредин акун; алаз хьун.

GÖRÜNMƏMİŞ *прил.* гьич такур хьтин, гьич тахьана хьайи хьтин, гьич тахьай; **görünməmiş məhsul** гьич тахьай хьтин бегьер; **görünməmiş iş** гьич такур хьтин кар.

GÖRÜNMƏZ *прил.* вилериз таквадай.

GÖRÜNÜR *арал.г.* аквадай гьалда, аквадай гьаларай, аквадайвал; **görünür hamı yıǵışib** аквадай гьалда, вири кІватІ хьанва.

GÖRÜNÜŞ *суц.* акунар, кьецел пад.

GÖRÜNÜŞLÜ *прил.* акунар авай; **pəhləvan görünüşlü** пагьливандин акунар авай.

GÖRÜŞ *суц.* гуьруьш; **görüşə hamı gəldi** гуьруьшдиз вири атана; **görüşə getmək** гуьруьшдиз фин.

GÖRÜŞDÜRMƏ *суц.* **GÖRÜŞDÜRMƏК** *глаголдикай.*

GÖRÜŞDÜRMƏК *глаго.* гуьруьшмиш

жез тун.

GÖRÜŞMƏ *суц.* гуьруьшмиш хьун.

GÖRÜŞMƏК *глаго.* 1) гуьруьшмиш хьун, сад-сад акун, сад-садал гьалтун, дуьшуьш хьун, сад-садаз акуна ага-тун; **təsadüfən görüşmək** дуьшуьшдай гуьруьшмиш хьун; 2) салам гун; салам-калам авун.

GÖSTƏRİCİ *суц.* 1) лишан, кьалурдайди; **yol göstəricisi** рекьин лишан; **sürət göstəricisi** йигинвал кьалурдайди.

GÖSTƏRİLMƏ *суц.* **GÖSTƏRİLMƏК** *глаголдикай.*

GÖSTƏRİLMƏК *глаго.* малум хьун, экьечІун, акьатун, акун, кьалурун; **yeni film göstərilir** цІийи фильм кьалурзава; **uşaqlar həkimə göstərilir** аялар духтурдиз кьалурзава.

GÖSTƏRİŞ *суц.* кьалурун, рехь кьалурун.

GÖSTƏRMƏ *суц.* **GÖSTƏRMƏК** *глаголдикай.*

GÖSTƏRMƏК *глаго.* кьалурун; **kitabı göstərmək** ктаб кьалурун; **barmaqıla göstərmək** тупІув кьалурун; **nöqsanları göstərmək** гьалатІар кьалурун; **nümunə göstərmək** чешне кьалурун.

GÖTÜRMƏ *суц.* **GÖTÜRMƏК** *глаголдикай.*

GÖTÜRMƏК *глаго.* 1) кьачун, вахчун; **dərhal götürmək** гьасятда кьачун; **kitabları götürmək** ктабар вахчун; 2) кьун, гьун; **yola götürmək** рекьиз кьун; **özü ilə su götürdü** вичихь галаз яд кьуна; 3) кьабулун; **işə götürmək** кІвалахал кьабулун; 4) алудун; **işdən götürmək** кІвалахдилаь алудун; 5) арадай акьудун (*яна, гуьлле гана*); **başını götürmək** чІехиди арадай акьудун.

GÖTÜR-QOY *суц.* *рах.* фикир-

фагъум, веревирд; **uzun götür-qoydan sonra** яргъалди фикир-фагъум авурдалай къулухъ; **götür-qoy etmæk** веревирд авун.

GÖTÜRTMƏ *суц.* **GÖTÜRTMƏK** глаголдикай.

GÖTÜRTMƏK *глаго.* 1) къачуз тун; 2) алудиз тун.

GÖTÜRÜLMƏ *суц.* **GÖTÜRÜLMƏK** глаголдикай.

GÖTÜRÜLMƏK *глаго.* 1) къачун; 2) чукурун.

GÖVDƏ *I суц.* 1) тан; **ağacın gövdəsi** тарцин тан; **tozağaclarının ağ gövdələri** верхи тарарин лацу танар; 2) беден, жендек; **yöndəmsiz gövdə** кІалубсуз беден; 3) корпус; **gəminin gövdəsi** гимидин корпус.

GÖVDƏLİ *прил.* шумал, шумал буй авай.

GÖVHƏR *суц.* гевгьер.

GÖVŞƏMƏ *суц.* **GÖVŞƏMƏK** глаголдикай.

GÖVŞƏMƏK *глаго.* гирнагъун; **inəklər gövşəyir** калери гирнагъзава.

GÖY *I суц.* цав; **göydə göyərçinlər uçur** цава лифери лув гузва; **göyə baxmaq** цавуз килигун; **göy üzü buludludur** цава цифер ава; *II прил.* цавун; **göyün yeddi qatı** цавун арш; \diamond **göy gəlib yerə dirənsə də** гъич са чІавузни, садрани; **göyə çəkilmək** квахъун; **göydə razlaşmaq** гъасятда рази хъун.

GÖY *II I прил.* вили; **göy gözlər** вили вилер; **göy rəng** вили ранг; *II суц.* вили чка, вили хъайи чка.

GÖY *III I прил.* къацу (*I векъин ранг; 2 чурун тавур, тахъанвай, къацузмай*); **göy otlar** къацу векьер; **göy alma** къацузмай (*кал*) ич; *II суц.* себзеват, салан къацу хъчар, пешер (*недай*); **üç dəstə göy** пуд кІунчІ себзеват.

GÖY *IV прил.* рах. мискъи, шкъакъ, гъил кІеви.

GÖY *V суц.* *диал.* езне (*рушан гъуъл*).

GÖYÇƏ *суц.* рах. кариес.

GÖYÇƏK *I прил.* иер, гуърчег; **göyçək qız** иер (*гуърчег*) руш; *II суц.* гуъзел, тават; *III нареч.* иердиз, гуърчегдиз; **göyçək danışmaq** иердиз (*гуърчегдиз*) рахун.

GÖYÇƏKLƏŞMƏ *суц.* **GÖYÇƏKLƏŞMƏK** глаголдикай.

GÖYÇƏKLƏŞMƏK *глаго.* иер хъун, гуърчег хъун.

GÖYÇƏKLİK *суц.* иервал.

GÖYÇİÇƏK *суц.* бот. вили цІаяр (*къацарик жедай вили цуъквер ахъайдай хъач*).

GÖYDAŞ *суц.* хим. цурун лахума.

GÖYDƏLƏN *суц.* гзаф мертебайрин (*гъавайрин*) къакъан кІвалер, къадарсуз къакъан дарамат.

GÖYƏM *I суц.* къвакъва (*майва*), къвакъвадин вал; *II прил.* къвакъвадин, къвакъвайрин; **göyem tikanları** къвакъвадин валарин цацар.

GÖYƏMLİK *суц.* къвакъвадин валар, къвакъвадин валар авай чка.

GÖYƏNƏK *суц.* 1) вили хъанвай чка; 2) векъин чка (*тамун къерехда ва я юкъва авай*).

GÖYƏRÇİN *I суц.* лиф; **ev göyərçini** кІвалин лиф; **çöl göyərçini** чуълдин лиф; **ağ göyərçin** лацу лиф; *II прил.* лифрен; **göyərçin lələyi** лифрен цІакул.

GÖYƏRÇİNBAZ *суц.* рах. лифер хуъзвайди, лиферал рикІ алайди.

GÖYƏRDİLMƏ *I суц.* **GÖYƏRDİLMƏK** *I глаголдикай.*

GÖYƏRDİLMƏ *II суц.* **GÖYƏRDİLMƏK** *II глаголдикай.*

GÖYƏRDİLMƏK *I глаг.* вили

авун; вилида тун, вили рангада тун.

GÖYƏRDİLMƏK II *глагол*. экъечІиз тун; цІир ийиз тун.

GÖYƏRMƏ I *суц.* **GÖYƏRMƏK** I *глаголдикай*.

GÖYƏRMƏ II *суц.* **GÖYƏRMƏK** II *глаголдикай*.

GÖYƏRMƏK I *глагол*. 1) вили хьун; 2) вили хьана акун; **soyuqdan göyərək** мекъила вили хьун; **uzaqda dəniz göyərirdi** яргъай гьуьл вили хьана аквазвай.

GÖYƏRMƏK II *глагол*. 1) къацу хьун; 2) къацуз акун, къацу хьана акун; **otlar göyərir** векъер къацу жезва; **uzaqda meşə göyərir** яргъалай къацу там аквазва.

GÖYƏRMƏK III *глагол*. экъечІун; цІир авун; цІир ахъаюн; акъалтун; **buğda göyərdi** къуьлуь цІир авуна.

GÖYƏRTƏ I *суц.* гимидин майдан; **göyərtəyə qalxmaq** гимидин майдан-диз хкаж хьун; II *прил.* гимидин майдандин.

GÖYƏRTƏLİ *прил.* гимидин майдан авай.

GÖYƏRTİÇİ *суц.* себзеватар маса гузвайди.

GÖYƏRTİLİ I *прил.* себзеват авай.

GÖYƏRTİLİ II *суц.* вили хъайи чка.

GÖYƏRTMƏ I *суц.* **GÖYƏRTMƏK** I *глаголдикай*.

GÖYƏRTMƏ II *суц.* **GÖYƏRTMƏK** II *глаголдикай*.

GÖYƏRTMƏK I *глагол*. 1) вилида тун, вили рангада тун; 2) *куьч.* са чка яна вили авун.

GÖYƏRTMƏK II *глагол*. экъечІиз тун; цІир ийиз тун.

GÖY-GÖYƏRTİ *суц.* себзеват; **göy-göyərtili almaq** себзеват къачун.

GÖYGÖZ *прил.* 1) вили вилер

авай; **göygöz qız** вили вилер авай руш; 2) *куьч.* шкъакъ, мискъи, гъил кІеви.

GÖYGÖZLÜ *прил.* килиг: **GÖYGÖZ**. **GÖYNƏMƏ** *суц.* **GÖYNƏMƏK** *глаголдикай*.

GÖYNƏMƏK *глагол*. квал къачун, квал акатун, квал кваз хьун; \diamond **burnunun ucu göynəmək** цІигел хьун, рикІ акъатун, вил галаз хьун.

GÖYNƏRTİ *суц.* акъваз тийиз тІа хьун, тІал гъатун.

GÖYNƏTMƏ *суц.* **GÖYNƏTMƏK** *глаголдикай*.

GÖYNƏTMƏK *глагол*. кун; **dərman yaranı göynədir** дарманди хер кузва.

GÖYRÜŞ I *суц.* бот. цуцун тар; II *прил.* цуцун тарцин; **göyrüş yarpaqları** цуцун тарцин пешер.

GÖYRÜŞLÜK *суц.* бот. цуцун тар авай чка.

GÖYÜMTÜL *прил.* 1) виливал алай, виливал квай; **göyümtül tüstü** виливал квай гум; 2) къацувал алай, къацувал квай; **göyümtül yarpaqlar** къацувал квай пешер.

GÖYÜN *суц.* зоол. бугъу; **payız göyünü** зулун бугъу.

GÖZ I *суц.* 1) вил; **qara gözlər** чІулав вилер; **iri gözlər** чІехи вилер; **ala gözlər** цІару вилер; 2) акун; **onun gözləri yaxşıdı** адан ақунин алакьун хъсан я; 3) *куьч.* гуьзчи; **uşağın üstündə göz lazımdır** аялдиз килигдай гуьзчи герек я; 4) тІекв, тІеквен; **süzgəcin gözləri** суьзекдин тІеквенар; 5) бедназар, вили ягъун; 6) рах. утагъ; **iki gözdən ibarət mənzil** къве утагъдикай ибарат кІвал; 7) хел; **tərəzinin gözləri** терездин вилер; 8) ара; **altı gözlü körpü** ругуд ара авай муьгъ, ругуд вил авай муьгъ; **bir göz qırpımında** са ялце; **göz qoymaq** гуьзчивал авун;

göz qamaşdırmaq вилерин экв тухун; **göz ağartmaq** хьел атун; **göz verrib işiq verməmək** аман тагун; **göz işlədikcə uzanan çöllər** и кьил а кьил таквадай чуьллер; **gözləri qızib** вилер алахьнава, кьизмиш хьанва; **gözü yol çəkir** вил рекьи тухузва; **gözündən vurmaq** чкада гьатун; **gözdən düşmək** вилай аватун, гьурметдай аватун; **gözünə işiq gəlmək** вичел хтун, хвеши хьун; **gözdən salmaq** вилай авудун (*вегьин*); **gözünün altında** лап мукьув; **gözü doymamaq** вилин пичИвал; **göz dəymək** вили ягьун <агIун>; **gözünə kül üfürmək** вилериз руьхь ягьиз <кIвахьиз> тун; **gözlərinə qan dammaq** вилериз иви хьичин, са никай, квекай ятIани хьел атун; **gözündən gətirmək** вилерай хкун, гьалал тавун, жаза гун; **göz-gözü görməmək** лап мичИи хьун; **göz gəzdirmək** вил экьубрун; **gözü ac olmaq** виле каш хьун, вил ацIун тавун; **gözünü yummamaq** вил кIакI тавун, ксун тавун; **gözünü açmağa qoymamaq** вил ахьайиз тун тавун, секинвал тагун; **gözünü yumub açınca** вил акьална ахьайдалди, са легьзеда.

GÖZAĞARTMASI *суц.* вилер экьисун, хьел кваз килигун.

GÖZAĞI *суц. мед.анат.* вилин лаз.

GÖZAĞRISI *суц. мед.* вилерин тIал.

GÖZALTI *суц.* кIаниди.

GÖZDAĞI *маса гафарихь галаз санал;* **gözdağı çəkmək** дерт чIугун; **gözdağı olmaq** дерт хьун.

GÖZDƏYMƏ *суц. рах.* вили ягьун <агIун>.

GÖZƏÇARPAN *прил. килиг:* **GÖZƏDƏYƏN**.

GÖZƏDƏYƏN *прил.* виле акьадай.

GÖZƏGƏLİMLİ *прил.* рикI ацукьдай, рикIиз хуш кьведай.

GÖZƏGƏLİMLİLİK *суц.* рикI ацукьун, рикIи чIугваз тун, рикIиз хуш хьун.

GÖZƏGÖRÜNМƏZ *прил.* 1) вилериз таквадай; 2) *куьч.* сир тир, чинебан, кьил акьат тийир; **gözəgörünməz qüvvələr** сир тир кьуватар, чинебан кьуватар.

GÖZƏGÖRÜNМƏZLİK *суц.* вилериз таквадай гьал.

GÖZƏL I *прил.* 1) иер, гуьзел, гуьрчег; **gözəl qız** иер руш; **gözəl səs** иер ван; 2) рикIиз хуш; **gözəl sözlər** рикIиз хуш гафар; 3) лайхлу; **gözəl hərəkət** лайхлу гьерекат; 4) гзаф иер, гзаф гуьрчег, лап хьсан; **gözəl insan** хьсан инсан; II *суц.* гуьзел, тават, иерди; III *нареч.* иердаказ, иердиз; **gözəl oxuyur** иердаказ кIелзава; **◇ çox gözəl!** лап хьсан!

GÖZƏLCƏSİNƏ *нареч.* иервилелди, иердаказ, иердиз.

GÖZƏL-GÖYÇƏK *прил.* гзаф иер; **gözəl-göyçək qızıdır** гзаф иер руш я.

GÖZƏLLƏMƏ *суц.* гуьзеллема (*ашукь шишатдин са жанр*); **Aşiq Ələsgərin gözəlləmələri** Ашукь Алескеран гуьзеллемаяр.

GÖZƏLLƏŞDİRMƏ *суц.* **GÖZƏLLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

GÖZƏLLƏŞDİRMƏK *глагол.* чIагун, гуьрчегарун; **kəndi gözəlləşdirmək** хуьр гуьрчегарун.

GÖZƏLLƏŞMƏ *суц.* **GÖZƏLLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

GÖZƏLLƏŞMƏK *глагол.* иер хьун, гуьрчег хьун.

GÖZƏLLİK *суц.* иервал, гуьрчегвал; **qadın gözəlliyi** дишегьлидин иервал; **təbiətin gözəlliyi** тебиатдин иервал; **gözəllik nümunəsi** иервилин чешне.

GÖZƏTÇİ I *суц.* кьаравул; **bağın**

gözətçisi багъдин къаравул; II *прил.* къаравулдин; **gözətçinin işləri** къаравулдин кIвалахар.

GÖZƏTÇİLİK *суц.* къаравулвал.

GÖZƏYARI *нареч.* тахминан.

GÖZ-GÖZƏ *маса гафарихъ галаз санал;* **göz-gözə dayanmaq** чин-чинал акъвазун; **göz-gözə baxmaq** сад-садан вилериз килигун.

GÖZLƏMƏ *суц.* **GÖZLƏMƏK** глаголдикай.

GÖZLƏMƏK *глагол.* 1) вил алаз акъвазун; **baharı gözlemək** гатфарал вил алаз акъвазун; 2) умуд авун, умуд кутун; **biz gözleyirdik ki...** чна умуд ийизвай хьи...; 3) мукъуфдивди хуън; **uşaqları təhlükədən gözlemək** аялар хаталувиликай мукъуфдивди хуън; 4) амал авун; **təmizliyi gözlemək** ми-хъивилиз амал авун.

GÖZLƏNƏN *прил. килиг:* **GÖZLƏNİLƏN.**

GÖZLƏNİLƏN *прил.* хъана кIан-завай; **gözlenilən hadisələr** хъана кIан-завай вакъиаяр.

GÖZLƏNİLMƏZ *прил.* гуъзлемиш тийизвай, хабарни авачир, хабарни авачиз хъайи, бейхабар, бейхабардиз хъайи.

GÖZLƏNİLMƏZLİK *суц.* садлагъана хъунухъ, бейхабарвал.

GÖZLƏŞMƏ *суц.* **GÖZLƏŞMƏK** глаголдикай.

GÖZLƏŞMƏK *глагол.* вилербур авун.

GÖZLƏTMƏ *суц.* **GÖZLƏTMƏK** глаголдикай.

GÖZLƏTMƏK *глагол.* вил алаз тун, гуъзлемишиз тун.

GÖZLÜK *суц.* 1) айнаяр, чешмегар; 2) хел (*дакIардин*); 3) гъвечIи вил (*рактарин*).

GÖZ-QAŞ *маса гафарихъ галаз санал;* **göz-qaş etmək** вилеринбур авун.

GÖZQIRPMA *суц.* вилери лупI-лупI авун.

GÖZ-QULAQ *маса гафарихъ галаз санал;* **göz-qulaq olmaq** мукъаят яз хъун.

GÖZÜAC *прил.* шкъакъ, мискъи, тух тежер, вил ацIун тийир.

GÖZÜAÇIQ *прил.* 1) вилик фенвай, чирвал авай, акъуллу; **gözüaçıq uşaq** акъуллу аял; 2) дуъздаказ, акъуллудаказ фикир ийидай.

GÖZÜAÇIQLIQ 1) вилик фин, чирвал хъун, акъуллу хъун; 2) дуъздаказ, акъуллудаказ фикир авун.

GÖZÜACLIQ *суц.* шкъакъвал, мискъивал, тух тахъун, вил ацIун тавун.

GÖZÜBAĞLI I *нареч.* 1) вилер кле-вирнавай; 2) *куъч.* къулухъ галамай, авам; **gözübağlı adamlar** авам ксар.

GÖZUCU *нареч.* винелай; уътери, фикир тагана; **gözucu oxumaq** уътери кIелун.

GÖZÜMÇIXDI *маса гафарихъ галаз санал;* **gözümçixdıya salmaq** кле-вера тун, басрух гун.

GÖZÜQIRPIQ *прил.* 1) вилер агаж хъанвай; 2) *куъч.* кичIе, кичI квай, кичIевал квай; кухундай.

GÖZÜQIRPIQLIQ *суц.* *куъч.* кичIевал.

GÖZÜTOX *прил.* вил ацIай.

GÖZÜTOXLUQ *суц.* вил ацIайвал.

GÖZYAŞARDAN *прил.* вилериз нагъв гъидай.

GÖZYAŞI I *суц.* нагъв; II *прил.* вилин накъвадин; накъварин; **gözyaşı tökmək** вилерай накъвар авадарун.

GÖZYORUCU *прил.* вилер галуддай.

GÖZYORUCULUQ *суц.* вилер галудун.

GÖZYUVASI *анат.* I *суц.* вилин чанахъ, вилин хъалхъам; II *прил.* вилин

чанахъдин, вилин хъалхъамдин.

GUMBULDATMA *суц.* **GUMBUL-DATMAQ** *глаголдикай.*

GUMBULDATMAQ *глаго.* 1) баргъ авун, гумп авун; 2) баргъна гьалчун; гумпна гьалчун.

GUMBULTU *суц.* 1) баргъна гьалч хьун, гумпна гьалч хьун; 2) лахърахъ, гугрум, чахърахъ.

GUR I *прил.* 1) гур, гужлу; **gur yağış** гужлу марф; **gur səs** гур ван; 2) къати; **gur işiq** къати экв; **gur alov** къати ялав; 3) къалин; **gur saçlar** къалин чларар; 4) зарб, йигин; **gur çay** зарб вацI; 5) ван алай, гъарай-эвер квай, ван авай; **gur küçələr** ван авай куьчяр; 6) къызгъин, гьерекат квай; **gur söhbət** къызгъин суьгъбет; II *нареч.* гужлудаказ, гужлудиз, гужлуз; **yağış gur yağır** марф гужлуз къвазва.

GURLAMAQ *глаго.* *килиг:* **GURLAŞMAQ.**

GURLANMAQ *глаго.* къати хьун; цIай хьун; кун; къызмиш хьун; **osaq gurlandı** къула цIай къати хъана.

GURLAŞMA *суц.* **GURLAŞMAQ** *глаголдикай.*

GURLAŞMAQ *глаго.* 1) къати хьун; 2) гужлу хьун; **yağış gurlaşıb** марф гужлу хъана; 3) къызмиш хьун; **tonqal gurlaşdı** цIайлахан къызмиш хъана; 4) къалин хьун; **saçları gurlaşıb** чларар къалин хъанва.

GURLUQ *суц.* 1) къуват; 2) ванлувал; 3) гужлувал, къативал.

GURSAÇ *прил.* къалин чларарин.

GURŞAD I *суц.* юргъ; II *прил.* юргъадин; **gurşad sular** юргъадин ятар.

GURSƏS *прил.* къакъан ванцин, гужлу ванцин.

GURULDAMA *суц.* **GURULDA-MAQ** *глаголдикай.*

GURULDAMAQ *глаго.* *килиг:* **GURLAMAQ.**

GURULDATMA *суц.* **GURUL-DATMAQ** *глаголдикай.*

GURULDATMAQ *глаго.* ван ийиз тун; гугрумар авун.

GURULTU *суц.* 1) гугрум; **topların gurultusu** тупарин гугрумар; 2) *куьч.* ван, гъарай-эвер; **gurultu qoparmaq** гъарай-эвер кутун.

GURULTULU I *прил.* 1) ван-сес авай; 2) ван алаз фидай, гъарай-эвер квай; къал алай; **gurultulu mübahisə** къал алай гьуьжетар; 3) къати, гужлу; йигин, зарб; **gurultulu çay** зарб вацI; II *нареч.* къативилелди, къатидаказ, къатидиз, къатиз; гужлудаказ, гужлудиз, гужлуз; йигинвилелди, йигиндаказ, йигиндиз, йигинз; зарбдаказ, зарбдиз.

GURUH *суц.* чIуру (*писвал ийидай*) кIеретI.

GUŞƏ *суц.* 1) пIипI; муртI; **evin guşəsi** кIвалин муртI; **həyətin guşəsi** гъаятдин пIипI; 2) пIипIе авай чка; **bağın sərin guşəsində** багъдин серин пIипIе; **Qarabağ Azərbaycanın gözəl guşələrindən biridir** Къарабагъ Азербайжандин иер пIипIерикай сад я; 3) *куьч.* рикIин къен; **mən bu sözləri ürəyimin dərin guşəsində saxlayıram** за и гафар жуван рикIин къене хуьзва.

GUVULDAMA *суц.* **GUVULDA-MAQ** *глаголдикай.*

GUVULDAMAQ *глаго.* ван авун; ван кутун; **meşə guvuldayır** таму ванзава.

GUVULTU *суц.* ван, гъарай-эвер; **qulağında guvultu var** зи япа ван ава.

GUYA *союз.* гуя; **guya o, mənə deyib** гуя ада заз лагъанва.

GUŞƏLİ *прил.* пIипI авай.

GÜBRƏ *суц.* миянардай затI (*къук, фитер ва мсб.*); **əkinlərə gübrə vermək**

никIериз миянардай затIар гун.

GÜBRƏLƏMƏ *суц.* **GÜBRƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

GÜBRƏLƏMƏK *глагол.* миянарун; **torpağı peyinlə gübrələmək** чил фитедалди миянарун, чилиз фид гун (*вегьин*).

GÜBRƏLƏNMƏ *суц.* **GÜBRƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

GÜBRƏLƏNMƏK *глагол.* *килиг:* **GÜBRƏLƏMƏK.**

GÜBRƏSƏPƏN *суц.* миянардай машин.

GÜC *суц.* гуж.

GÜC-BƏLA (İLƏ) *нареч.* гуж-ба-ладалди.

GÜCLƏNDİRİCİ *суц.* гужлу ийидайди, ван гужлу ийидайди; **pnevmatik gücləndirici** пневматикадин гужлу ийидайди.

GÜCLƏNDİRMƏ *суц.* **GÜCLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

GÜCLƏNDİRMƏK *глагол.* гужлу авун, къати авун, артухарун.

GÜCLÜ *прил.* 1) гужлу; **güclü adam** гужлу кас; **güclü səs** гужлу ван; 2) гзаф гужлу, къудратлу.

GÜCLÜLÜK *суц.* гужлувал; **dövlətın güclülüyü** гькуматдин гужлувал.

GÜCÖLÇƏN *суц.* къуват алцумдайди.

GÜCOTU *суц.* *бот.* къакъар; къалгъан.

GÜCSÜZ *прил.* гужсуз.

GÜCSÜZLÜK *суц.* гужсузвал.

GÜDAZ *маса гафарихъ галаз санал;* **güdaza vermək** телеф авун, терг авун, чIурун; **güdaza getmək** телеф хьун, терг хьун, чIур хьун.

GÜDMƏ *суц.* **GÜDMƏK** *глаголдикай.*

GÜDMƏK *глагол.* 1) чIура хуьн

(*гъайванар*); нез тун (*гъайванрив*); **quzuları güdmək** кIелерив нез тун; 2) геле къекъуьн; гуьзгуьна гьатун; дарвиле тун, гужар авун.

GÜDÜK *суц.* 1) чIура хьун (*гъайванар*); 2) геле аваз хьун, геле къекъуьн, гуьзчивал авун; гуьзчивал.

GÜDÜKÇÜ *суц.* 1) нехирбан; чубан; 2) геле къекъевезвайди.

GÜDÜKÇÜLÜK *суц.* 1) нехирбанвал; чубанвал; 2) геле къекъевезвай гьал.

GÜDÜLMƏ *суц.* **GÜDÜLMƏK** *глаголдикай.*

GÜDÜLMƏK *глагол.* 1) гуьзчивилик хьун (*гъайванар*); 2) геле аваз хьун, гуьзгуьна къекъуьн.

GÜL I *суц.* 1) цуьк; **ağ gül** лацу цуьк; **qırmızı gül** яру цуьк; **gül dəstəsi** цуькверин кIунчI; **otaq gülləri** кIвалин цуьквер; **çöl gülləri** чуьлдин цуьквер; 2) *куьч.* хьсан пай; **ədəbiyyatımızın gülü** чи эдебиятдин хьсан пай; 3) бурма, бурма тир; **gül yun** бурма йис; 4) гишир, нехиш; **xalçanın gülləri** гамунин гиширар, халичадин гиширар; 5) марвар, къизилгьул; II *прил.* цуькведин, марвардин, къизилгуьлдин; **gül ləçəkləri** цуькведин пешер.

GÜLAB *суц.* къизилгуьлдин яд.

GÜLABÇƏKƏN *суц.* къизилгуьлдин яд гьазурзавайди.

GÜLABDAN *суц.* къизилгуьлдин яд хуьдай къаб.

GÜLABİ I *суц.* «Гуьлаби» (*азербайжанвийрин ашукъ макъам*).

GÜLABİ II *суц.* дюшес (*чуьхверрин са жуьре*).

GÜLBAZ *суц.* цуькверихъ галаз машгьулди, цуькверал рикI алайди.

GÜLBAZLIQ *суц.* цуькверихъ галаз машгьул хьун.

GÜLBƏNİZ *прил.* хуш, иер чин.

GÜLCAMAL *прил.* риклиз чими ақунар авай, хуш суфат авай.

GÜLCAMALLI *прил. килиг:* **GÜLCAMAL**.

GÜL-ÇİÇƏK *суц.* цуьквер.

GÜLDAN *суц.* цуьквер тадай къаб.

GÜLDÜRMƏ *суц.* **GÜLDÜRMƏK** *глаголдикай.*

GÜLDÜRMƏK *глагол.* хьюьруьрун, хьюьруьнар кутун; **tamaşacıları güldürmək** тамашачияр хьюьруьрун.

GÜLDÜRÜCÜ I *прил.* хьюьруьрдай; хьюьруьн гьидай; хьюьруьн къведай; II *суц.* хьюьруьрдайди.

GÜLDÜRÜCÜLÜK *суц.* хьюьруьрарун; хьюьруьрардайдан алакьун.

GÜLƏBƏTİN I *суц.* 1) гилебатун; 2) зардин гьалар; **güləbətın hazırlamaq** гилебатун гьазурун; II *прил.* гилебатундин; зардин гьаларин.

GÜLƏBƏTİN II *суц. бот.* гилебатун (*дармандин набатат*).

GÜLƏBƏTİNLİ *прил.* зар алай.

GÜLƏ-GÜLƏ I *межд.* сагърай! саламат хуй! агалкунар хурай! II *нареч.* хьюьрез-хьюьрез; **gülə-gülə danışmaq** хьюьрез-хьюьрез рахун.

GÜLƏNDAM *прил.* иер тан авай.

GÜLƏR *прил.* шад, шадвал гвай, хвеш.

GÜLƏRÜZ *прил.* 1) хуш, мегърибан, чин ахъа, хьюьрез акъвазнавай; 2) шадвилелди яшамеш жедай, вичив хажалат агуд тийир.

GÜLƏRÜZLÜ *прил. килиг:* **GÜLƏRÜZ**.

GÜLƏŞ *суц.* юкьварар къун, къуршахар къун.

GÜLƏŞÇİ *суц.* юкьварар, къуршахар къадайди; пагъливан.

GÜLƏŞÇİLİK *суц.* юкькварар,

къуршахар къунив машгъул хьун.

GÜLƏŞDİRMƏ *суц.* **GÜLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

GÜLƏŞDİRMƏK *глагол.* юкьварар, къуршахар къаз тун.

GÜLƏŞMƏ *суц.* **GÜLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

GÜLƏŞMƏK *глагол.* юкьварар, къуршахар къун.

GÜLƏYƏN I *прил.* гзаф хьюьредай; фад хьюьредай; са багънадлай хьюьредай; **güləyən qız** гзаф хьюьредай руш; II *суц.* гзаф хьюьредайди, гзаф хьюьредай кас.

GÜLLƏ I гуьлле; **güllələmək** гуьлле гана рекьин; II *прил.* гуьлледин; **güllə yarası** гуьлледин хер.

GÜLLƏBARAN *суц.* 1) гзаф гужлу ягъунар, цлай гун; 2) гуьлле гун; гзаф инсанар яна рекьин.

GÜLLÜ *прил.* 1) рангарин; 2) жуьреба-жуьре цуькверин нехишар алай.

GÜLLÜ-ÇİÇƏKLİ *прил. килиг:* **GÜLLÜ**.

GÜLLÜK *суц.* цуьквер цанвай чка.

GÜLMƏ *суц.* **GÜLMƏK** *глаголдикай.*

GÜLMƏK *глагол.* 1) хьюьруьн; 2) хьюьруьнар авун.

GÜLMƏLİ I *прил.* хьюьруьрдай; хьюьруьн гьидай; хьюьруьн къведай; **gülməli hadisə** хьюьруьн гьидай вакъиа; II *нареч.* хьюьруьн къведайвал, хьюьредай тегъерда; **gülməli danışmaq** хьюьруьн къведайвал рахун.

GÜLMƏXMƏR I *суц.* гуьлмехмер (*гиширар авай ипекдин парча*); II *прил.* гуьлмехмердин.

GÜLNAR *суц.* анардин тарцин цуьк.

GÜLÖYŞƏ *прил.* цуру-ширин, цуру; **gülöyşə nar** цуру-ширин анар.

GÜLŞƏN *суц.* цуьквер цанвай чка; цуьквер гзаф авай чка.

GÜLÜMSƏMƏ *суц.* **GÜLÜMSƏMƏK** *глаголдикай.*

GÜLÜMSƏMƏK *глаго.* хьуьруьн, пIузаррик хьвер кваз хьун.

GÜLÜMSƏR *прил.* гьамиша пIузаррик хьвер квай, ачух чин авай.

GÜLÜNC *прил.* хьуьрурдай, хьуьруьн гьидай, хьуьруьрай, хьуьруьн кьведай.

GÜLÜŞ *суц.* хьвер, хьуьруьн.

GÜLÜŞMƏ *суц.* **GÜLÜŞMƏK** *глаголдикай.*

GÜLÜŞMƏK *глаго.* хьуьруьн (*са шумуд кас санал*).

GÜLÜSTAN *суц.* гуьлүьстан, цуькверин тул.

GÜLÜZAR *прил.* кIаниди авай иер руш.

GÜLÜZLÜ *прил.* иер (*руш*).

GÜLXANA *суц.* цуьквер гьасилдай чка.

GÜLZAR *суц.* *шаир.* цуьквер авай пIипI.

GÜMAN *суц.* 1) гиман; **belə güman etmək olar ki...** икI гиман ийиз жеда хьи... 2) шак; **gümana getmək** шак гьун; 3) умуд; **gümanımız sənsən** чи умуд квайди вун я.

GÜMRAH I *прил.* зиринг, кIубан; **gümrah qoca** зиринг кьуьзуьди.

GÜMRAH II *прил.* *куьгь.* чIуру рекье авай.

GÜMRAHLIQ *суц.* зирингвал, кIубанвал.

GÜMÜŞ I *суц.* гимиш; II *прил.* гимишдин; **gümüş qab** гимишдин кьаб.

GÜMÜŞLÜ *прил.* гимишдин, гимиш галай.

GÜMÜŞÜ *прил.* гимишдин.

GÜN I *суц.* *килиг:* **GÜNƏŞ.**

GÜN II *суц.* югь; **günəşli gün** рагь авай (*алай*) югь; **yağışlı gün** гьалчIай югь; **yay günləri** гатун йикьар; **iş günü** кIвалахдай югь; **anadan olan gün** хайи югь; **gündən-günə** югь-кьандивай; **bu günlərdə** мукьва (*гьа и*) йикьара.

GÜNAHKAR I *суц.* 1) гунагькар; 2) тахсиркар; II *прил.* гунагькардин; тахсиркардин.

GÜNAHKARCA *нареч.* гунагькарвилелди.

GÜNAHKARCASINA *нареч.* *килиг:* **GÜNAHKARCA.**

GÜNAHKARLIQ *суц.* 1) гунагькарвал; 2) тахсиркарвал.

GÜNAHLANDIRMA *суц.* **GÜNAHLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

GÜNAHLANDIRMAQ *глаго.* тахсирлу авун, тахсир кутун.

GÜNAHLI *прил.* гунагьар авай, гунагькар.

GÜNAHLILIQ *суц.* гунагькарвал.

GÜNAHSIZ *прил.* гунагьсуз; **günahsız adamlar** гунагьсуз ксар.

GÜNAHSIZCASINA *нареч.* гунагьсуздаказ.

GÜNAHSIZLIQ *суц.* 1) гунагьсузвал; 2) тахсирсузвал.

GÜNAŞIRI *нареч.* югь арадай ахьайиз.

GÜNBATAN *рах.* I *суц.* 1) рагьакIидай пад; 2) рагь акIизвай чIав.

GÜNBEĞÜN *нареч.* югь-кьандивай; **gənlərin sayı günbəgün artır** кьезвайбурун кьадар югь-кьандивай пара жезва.

GÜNBEZ *суц.* кьубба (*элкьвей кIукI*).

GÜNBEZLİ *прил.* кьубба алай.

GÜNÇIXAN *суц.* РагьэкьечIдай пад.

GÜNDƏ *нареч.* гьар юкьуз.

GÜNDƏLİK I *прил.* гьар йикьан; **gündəlik qayğılar** гьар йикьан

къайгъуяр; II *суц.* йикъарган; **gəmi gündəliyi** гимидин йикъарган.

GÜNDƏN-GÜNƏ *нареч.* йикъалай юкбуз.

GÜNDOĞAN I *суц.* 1) рагъэкъечІдай пад; 2) хкаж хъун, экъечІун; II *прил.* рагъэкъечІдай патан.

GÜNDÜZ I *суц.* югъ; II *нареч.* юкбуз; **gündüz gəldi** юкбуз атана; III *прил.* йикъан; **gündüz işləri** йикъан кІвалахар.

GÜNƏBAXAN I *суц.* ракъин цуък; II *прил.* ракъин цуъкведин; **günəbaxan yağı** ракъин цуъкверин гъери.

GÜNƏMUZD I *прил.* йикъалди ийидай, йикъалди гудай; **günəmuzd əmək haqqı** йикъалди гудай гъакъи; **günəmuzd iş** йикъалди ийидай кІвалах.

GÜNƏŞ I *суц.* рагъ; **günəş qızdırır** ракъини чими ийизва; **günəş çıxır** рагъ акъатзава; **günəş batır** рагъ акІизва; II *прил.* ракъинин; **günəş şüaları** ракъинин нурап.

GÜNƏŞLİ *прил.* рагъ алай; **günəşli gün** рагъ алай югъ.

GÜNƏSSİZ *прил.* рагъ алачир; **günəssiz gün** рагъ алачир югъ.

GÜNEY I *суц.* 1) рагъ авай пад; 2) рагъ гецифдай чка, гзаф рагъ алай чка, ракъини кузвай чка; II *прил.* рагъ авай патан; рагъ гецифдай чкадин; 3) къибледин, къиблепатан; **Güney (Cənubi) Azərbaycan** къиблепатан Азербайжан.

GÜNLƏRCƏ *нареч.* йикъаралди.

GÜNLÜK *суц.* рагъ акъазвай чка.

GÜNORTA I *суц.* нисин, нисинин, нисинин вахт; **günortaya kimi** нисиналди; **günorta oldu** нисин хъана; **günortadan sonra** нисинилай къулухъ; II *нареч.* нисиналди, нисинрихъ, нисиниз, нисинилай, нисинихъ; **mən günorta gələcəyəm** зун нисинихъ

къведа; III *прил.* нисинин; **günorta vaxtı** нисинин бере.

GÜNSÜZ *прил.* рагъ алачир.

GÜNSÜZLÜK *суц.* рагъ такъазвай чка.

GÜNÜ *суц.* къев, къевевер (*са гъуьлукъ квай папар*).

GÜNÜLÜK *суц.* къеввал.

GÜNÜQARA *прил.* бедбахт, бахтсуз.

GÜNÜQARALIQ *суц.* бедбахтвал, бахтсузвал, ийир-тийир хъанвай гъал.

GÜNAH *суц.* 1) гунагъ; 2) тахсир, нагъакъан кар, айибдин кар; **buna gülmək günahdır** идал хъуьруьн гунагъ я; 3) гъалатІ; **mən günah etmişəm** за гъалатІдиз рехъ ганва.

GÜRÇÜ I *суц.* гуржи; **gürçülər** гуржияр; II *прил.* гуржи, гуржийрин; **gürcü dili** гуржи чІал; **gürcü qızları** гуржийрин рушар.

GÜRÇÜCƏ *нареч.* гуржи чІалалди, гуржидалди; **gürçücə danışmaq** гуржидалди рахун.

GÜRZ *суц.* 1) гуьрз (*куьгъне чІаварин яракъ*); 2) кІаш (*залан чІехи кІута*); 3) къилихъ кІаш галай лаш.

GÜRZƏ I *суц.* зоол. гуьрзе (*зегъерлу гъуьлягъ*); **buynuzlu gürzə** крчар авай гуьрзе.

GÜRZƏ II *суц.* къене як авай хинкІар.

GÜVƏ *суц.* зоол. гъуьчІ (*сун пекериз зиян гудай*); **taxıl güvəsi** техилдин гъуьчІ.

GÜVƏC *суц.* диал. хъенчІин кутар.

GÜVƏNMƏ *суц.* **GÜVƏNMƏK** глаголдикай.

GÜVƏNMƏK *глагол.* 1) умудлу хъун, умуд авун, умуд кутун; 2) *рах.* яцІу гафар авун, вичин (*жуван*) тариф авун.

GÜYÜM *суц.* этногр. квар.

GÜZDƏK *суц.* 1) зулун векъ;

2) зулун чІур.

GÜZƏRAN *суц.* кьайда, тегьер; уьмуьрдин кьайда; **onun guzəranı** адан уьмуьрдин кьайда.

GÜZƏŞT *суц.* 1) гун; гьил кьачуна масадаз гун; 2) гьил кьачун, муьтІуьгь хьун; **xahişə görə güzəşt tІalubuniz** килигна гьил кьачун; 2) агьуз авун; **malların güzəştlə satılması** маларин кьимет агьуз авуна маса гун; 3) хатур авун; **tanıslara güzəştlə satmaq** чирхчирриз хатур авуна маса гун; 4) кьетІен кьезилвал; **əlillər üçün güzəştlər** набутар патал кьетІен кьезилвилер.

GÜZƏŞTLİ *прил.* 1) кьиметар агьу-

зарнавай; 2) кьетІен кьезилвилер авай.

GÜZƏŞTSİZ *прил.* кьезилар тавунвай, агьуз тавунвай.

GÜZGÜ I *суц.* 1) гуьзгуь; **divar güzgüsü** цлан гуьзгуь; 2) *куьч.* гуьзгуь хьтин чин (*мес. вирин, цин*); **folklor xalq həyatının güzgüsüdür** фольклор халкьдин уьмуьрдин гуьзгуь я; II *прил.* 2) *куьч.* гуьзгуь хьтин цІалцІам, нур гудай; **güzgü kimi üzü var** гуьзгуь хьтин цІалцІам чин ава, нур гудай чин ава.

GÜZGÜLÜ *прил.* гуьзгуьдин, гуьзгуьйрин; гуьзгуь авай; **güzgülü şkap** гуьзгуь авай шкаф.

GÜZGÜSÜZ *прил.* гуьзгуь авачир.

Н – *азербайжан алфавитдин цІу-сад лагьай гьарф.*

НА I *межд.* 1) гьа, килиг; **ora getmə ha!** аниз фимир гьа! килиг, аниз фимир; 2) ингье, ингье гьа; **sən mənə gərəksən ha!** ингье вун заз герек я; **gör ha bu necə işdir!** ингье гьа им гьихьтин кІвалах ятІа аку!; II *кІус.* кьван; **uşaq ha deyil!** аял туш кьван! **yalan ha deyil!** таб туш кьван! III *тІв.-эв.* гьи, гьикьван; **ha tərəfə gedirsən?** гьи патяхь физва? **ha vaxtadək?** гьикьван чІавалди?

HABELƏ *союз.* гьакІни, гьакІ...-ни, ни; **habelə başqaları da dedi** гьакІни масабур лагьана; **atam, habelə anam da getdi** буба ва гьакІ зи дидени фена.

НАСІ *суц.* гьажи (*Кябедал фена*

Н

хтай кас).

НАСІЛЕYLƏK I *суц.* гьажилеглег, леглег; II *прил.* гьажилеглегдин, леглегдин.

НАҘА I *суц.* гьача; **ağacın haçası** тарцин гьача.

НАҘАЛАМАQ *глаг.* кьвечеларун; кьве патал чара авун, кьве патяхь пай авун.

НАҘАЛАНМА *суц.* **НАҘАЛАНМАQ** глаголдикай.

НАҘАЛАНМАQ *глаг.* кьвечел хьун; кьве патяхь чара хьун, кьве пай хьун.

НАҘАЛАНМИŞ *прил.* кьвечел ханвай; кьве патяхь чара хьанвай, кьве пай хьанвай; кьвечел; **haçalanmış ağac** кьвечел тар.

НАҘАЛАŞМА *суц.* **НАҘАЛАŞМАQ**

глаголдиқай.

НАҘАЛАҘМАҚ *глаго. килиг:* **НАҘАЛАНМАҚ.**

НАҘАН *нареч. мус;* **məktəbdən ha-
çan qayıdacaqsan?** вун мектебдай мус
хкведа?

НАҘАНАН *нареч. мусалай;* **ha-
çandan belə olmusan?** вун мусалай икI
хьанва?

НАҘАНАН-НАҘАНА *нареч. эхир,*
эхирки, эхирни, эхирни-эхир; **haçan-
dan-haçana danışdı** эхирки рахана.

HADİ *суц. куьгь.* члехиди, кьил,
регьбер.

HADİSƏ I *суц.* 1) вакъиа; **böyük
hadisə** члехи вакъиа; **hadisə vaxtında**
вакъиадин береда; **görünməmiş hadisə**
тахъай хьтин вакъиа; 2) агьвалат; **qəmli
hadisə** гьамлу агьвалат; 3) дуьшуьш;
bu bir hadisədir им са дуьшуьш я;
4) гьал, кар; **adətə çevrilmiş hadisə**
адет хьанвай кар (гьал); 5) кьал-
макьал; **sərhəd hadisəsi** сергьятдин
кьалмакьал; 6) алапат; II *прил.* вакъиа-
дин; **hadisələrin ardıcılığ** вакъиайрин
галай-галайвал.

HAFİZ *суц. куьгь.* 1) хуьзвайди,
хуьзвай кас; 2) Кьурьан хуралай клел-
завайди.

HAFİZƏ *суц.* хурун зигьин; фикир;
рикел аламукуьунин (*хуьнин*) алакьун;
yaxşı hafizə хьсан зигьин.

HAFİZƏLİ *прил.* рикел аламукуь-
дай, рикел аламукуьунин зигьин авай.

HAKİM I *суц.* 1) юрид. суду, судья;
2) спорт. арбитр; **oyunların hakimi**
кьугьунрин арбитр; 3) *тар.* гьаким,
ихтияр гвайди, агьа, шагь, эмир, гьу-
кумдар.

HAKİMİYYƏT *суц.* 1) гьукумат;
2) ихтияр гьиле авай идараяр.

HAKİMİYYƏTPƏRƏST I *прил.*

гьукум кьалуриз клан хьун, гьакимвал
ийиз клан хьун; II *суц.* гьаким.

HAKİMİYYƏTPƏRƏSTLİK *суц.*
гьакимвал ийиз клан хьунин гьал.

HAKİMLİK *суц.* 1) гьукумдарвал,
гьиле гьукум хьун, ихтияр гьиле хьун;
2) буйругь ийиз клан хьун, вичиз муь-
тлуьгь ийиз клан хьун, эмир ийиз клан
хьун.

HAQQ I *прил.* гьахь; **haqq iş** гьахь
кIвалах; **haqq söz** гьахь гаф; II *суц.*
1) гьакьикьат, дуьзвал, гьахь, гьахьвал;
haqqı demək гьакьикьат лугьун; **haqqı
unutmaq** гьахь рикелай алудун; **haqq
uğrunda** гьахьвал патал; 2) ихтияр;
bu sənin haqqındır им ви ихтияр я;
3) мажиб; **əmək haqqı almaq** мажиб
кьачун; 4) гьакьи (*са тешиклатдик
квас гузвай*).

HAQQ II *суц.* Гьуц, Аллагь, Худа,
Зулжалал, Халикь, Рабби; Перверди-
гар; **Haqqı danmaq olmaz** Аллагь негь
ийиз жеч.

HAQQ-ƏDALƏT *суц.* гьахь-ада-
лат; **haqq-ədälət tərəfdarı** гьахь-ада-
латдин пад хуьзвайди.

HAQQ-HESAB *суц.* 1) гьахь-гьиса-
саб; гьисабун; гьисаб; **haqq-hesabda
səhv** гьисабдин кьене гьалатI; **haqq-
hesab etmək** гьахь-гьисаб авун;
2) гьалар; **bu haqq-hesab nədən baş-
landı?** и гьалар квелай гатIумна?

HAQQINDA *послел.* гьакьиндай;
bu məsələ haqqında и месэладин гьа-
кьиндай.

HAQQ-NAHAQ *суц.* гьахь-нагьахь.

HAQLAMA *суц.* **HAQLAMAQ**
глаголдиқай.

HAQLAMAQ *глаго.* 1) агакьарун;
qaçanı haqlamaq катзавайдав агакьун;
катзавайдав агакьарун; 2) агакьун;
əllini haqlamaq яхцIурни цIуд яшар

хьун; 3) кьуна; **yağış bizi meşədə haqladı** тама чун марфади кьуна.

HAQLANMA *суц.* **HAQLANMAQ** глаголдикий.

HAQLANMAQ *глагол.* кьун, гьиле гьатун.

HAQLI *прил.* 1) гьахьлу, гьахь кІандай, дуьзвал кІандай, адалатлу; гьахь тир, дуьз; **özünü haqlı hesab etmək** вич гьахьлу яз гьисабун; **haqlı tələb** гьахьлу тІалабун; 2) гьахь хьун, гьахьлу хьун; **o, haqlı çıxdı** ам гьахьлу хьана.

HAQLILIQ *суц.* гьахьлувал.

HAQSIZ I I *прил.* 1) ихтиярар авачир, ихтияррикай магьрум тир; 2) гьахьсуз, адалатсуз, гьахь гвачир, дуьзвал гвачир, батлул; **haqsız cəza** гьахьсуз жаза; II *нареч.* гьахьсуздаказ; **haqsız danışmaq** гьахьсуздаказ рахун; **haqsız (nahaq) yerə** нагьакь, герек тушиз, чІагьнакь.

HAQSIZ II 1) *нареч.* гьакьисуз, гьакьисуздаказ; пулсуздаказ; **haqsız işləmək** гьакьисуз (пулсуздаказ) кІвалахун; 2) *прил.* гьакьисуз, гьаваян, пулсуз.

HAQSIZCA *нареч.* гьахьсуздаказ.

HAQSIZLIQ *суц.* 1) гьахьсузвал, ихтияррикай магьрувал, ихтиярар авачирвал; 2) кьанунсузвал, кьанун авачирвал; **haqsızlıqlar törətmək** кьанунсузвилер авун.

HAL I *суц.* 1) гьал; **ağır hal** залан гьал; **maye hal** жимивал; **bərk hal** кІевивал; **halını başa düşmək** гьалар гьавурда акьун; 2) гьалар; 3) сагьламвал; **halınız necədir?** куь сагьламвал гьикІ я? 4) гуж, кьуват; такьат, аман; **halı qalmamaq** такьат амукь тавун, аман атІун; 5) гьал, акунар, тегьер; **o, sağlam haldadır**

адан акунар сагьбур я; 6) *лингв.* падеж; **çixişliq halı** кьакьатуниин падеж; 7) *лингв.* гьисаб; **tək hal** тек гьал; **bu söz tək halda yazılıb** и гаф тек гьалда кхьенва.

HAL II *суц. миф.* алпаб; гьал (*субьурдин куьмекдалди маса затІариз элкьез алакьдай инсан*).

HALAL I *прил.* 1) гьалал; **halal çörək** гьалал фу; 2) кьанундив кьур, кьанундалди тир, кьанунди кьабулзавай; **o, kişinin halal arvadıdır** ам итимдин кьанундалди тир паб я; 3) михь; дуьз; намуслу; гьакьисагь; **halal adam heç kəsi aldatmaz** дуьз касди садни алцурадач; II *предик.* гьалал я; **sənə halaldır** ваз гьалал я.

HALALCA *нареч.* гьалалвилелди, гьалалдаказ, гьалалдиз.

HALALLAŞMA *суц.* **HALALLAŞMAQ** глаголдикий.

HALALLAŞMAQ *глагол.* сагьрай лугьун; сагьрай лагьана фин, хьфин; **bir-birinizlə halallaşın** садсадаз сагьрай лагь.

HALALLIQ *суц.* гьалалвал; **halallıq vermək** гьалалвал гун.

HALAY *суц.* элкьвей цІар (*кьуьлзавайбурун ва манияр лугьузвайбурун*); **halay qurmaq** элкьвей цІар тукьІуьрун.

HALBUKİ *союз.* -тІани; **o, getmək istəyir, halbuki məclis qurtarmayıb** мярекат куьтягь хьанвачтІани, адаз хьфиз кІанзава.

HALDAN-HALA *нареч.* гьалдай-гьалдиз; **haldan-hala düşmək** са гьалдай маса гьалдиз атун, гьалдай-гьалдиз атун.

HALƏ *суц.* вацран кьвалар тирвал элкьвена гьар патахь чкІизвай нулар.

HAL-ƏHVAL *суц.* кефи, кефияр, кеф-гьал; **hal-əhval tutmaq** кефияр

(кеф-гьал) хабар къун.

HAL-HAZIRDA нареч. исятда, алай вахтунда; **o, hal-hazırda müəllim işləyir** исятда (алай вахтунда) ада муаллимвиле кІвалахзава.

HALQA суц. 1) уьнуьг; **polad halqa** гьулдандин уьнуьг; **gimnastika halqaları** гимнастикадин уьнуьгар; 2) блокада, элкьурна къунвай гьал, душмандин гьалкъа; **halqanı yarmaq** душмандин гьалкъа кукІварун; 3) тарцин тандал гьар йисуз артух жедай кІарасдин уьнуьг хьтин къат.

HALQAVARİ прил. уьнуьг хьтин, уьнуьгдиз ухшар авай.

HAL-QƏZİYYƏ суц. авай гьал, авай кар.

HALLANDIRMA суц. **HALLANDIRMAQ** глаголдикий.

HALLANDIRMAQ глаг. 1) падежриз дегишарун; 2) куьч. са нин ятІани тІвар фад-фад такІандаказ рикІел хкун.

HALLANMA суц. **HALLANMAQ** глаголдикий.

HALLANMAQ глаг. 1) падежриз дегиш хьун; 2) куьч. са нин ятІани тІвар фад-фад такІандаказ рикІел хкун.

HALSIZ прил. гьалсуз.

HALSIZLIQ суц. 1) гьалсузвал, зайифвал, гужсузвал; 2) вичиз-вичикай хабар амуьк тавун, вич-вичел тахьун.

HALVA I суц. иситІа; **bal halvası** виртІедин иситІа; **qoz halvası** нутІуфа; II прил. иситІадин; **halva bişirilən yer** иситІа чразвай чка.

HALVAÇI суц. иситІа чразвайди.

HAMAM I суц. гьамам; **hamamda çimmək** гьамамда чухьуьнагар авун; II прил. гьамамдин; **hamam günü** гьамамдин югь.

HAMAMÇI суц. гьамамчи (гьамамда эхъвезвайбуруз къуллугь

ийизвайди).

HAMAR прил. цІалцІам, дуьз; **hamar yol** дуьз рехь; **hamar dəri** цІалцІам хам; **hamar nitq** цІалцІам рахунар.

HAMARCA нареч. цІалцІамдаказ, цІалцІамдиз.

HAMARLAMA суц. **HAMARLAMAQ** глаголдикий.

HAMARLAMAQ глаг. 1) цІалцІамарун, дуьзарун; **yolu hamarlamaq** рехь дуьзарун; 2) биришар акьудун; **ütü vurub paltarı hamarlamaq** уьтуь яна пекинин биришар акьудун; 3) рекІв гудайвал цІалцІамарун.

HAMARLANMA суц. **HAMARLANMAQ** глаголдикий.

HAMARLANMAQ глаг. килиг: **HAMARLAMAQ**.

HAMARLAŞDIRMA суц. **HAMARLAŞDIRMAQ** глаголдикий.

HAMARLAŞDIRMAQ глаг. килиг: **HAMARLAMAQ**.

HAMARLIQ суц. дуьзвал, цІалцІамвал.

HAMBAL суц. гьамбал.

HAMBALLIQ суц. гьамбалвал; **hamballıq etmək** гьамбалвал авун.

HAMILIQLA нареч. санал, санлай, сад хьиз.

HAMISI тІе.-эв. вири, вирибур; **şeylərin hamısı öz yerindədir** шейэрин вири чкадал ала; **uşaqların hamısı gəlmişdi** аялрин вирибур атанвай.

HAMİ I суц. 1) къаюм; килигдайди; къайгьу чІугвадайди; 2) куьмекдай кас, арха, архавал ийизвайди; 3) шеф (I идарадин къиле авайди, чІехиди; 2 са тешкилатдиз шефвал ийизвай, куьмекар гузвай идара, кархана); 4) меценат; 5) спонсор; II прил. шефвилин; **hami köməyi** шефвилин куьмек.

HAMI *млв.-эв.* вири; **məclisə hamı gəlib** мярекатдиз вири атанва.

HAMİLƏ I *прил.* кІвачел залан; **hamilə qadın** кІвачел залан дишегъли; II *сущ.* кІвачел заланди, аялдик квайди.

HAMİLƏLİK *сущ.* кІвачел заланвал, аялдик хьунухъ.

HAMİLİK I *сущ.* 1) къаюмвал; 2) архавал; 3) шефвал; 4) меценатвал; 5) спонсорвал.

HAMPA *сущ.* девлетлу.

HAMPALIQ *сущ.* девлетлувал.

HANA *сущ.* гъана, тар (*гам хран патал*).

HANDAN-HANA *нареч.* гзаф кисна акъвазайдалай къулухъ, чуюкъни тавуна акъвазайдалай къулухъ, рахун тавуна акъвазайдалай къулухъ; **handan-hana cavab verdi** гзаф кисна акъвазайдалай къулухъ жаваб гана.

HANI *суал. нареч.* 1) гъинва; **hani cavanlığım?** гъинва зи жегъилвал? 2) вутІ хъана; **hani sizin verdiyiniz söz?** вутІ хъана куьне гайи гаф? 3) авани; **gəzməyə vaxt hani?** къекъведай вахт авани? **məndə o qədər pul hani?** заз акъван пул авани?

HANSI *млв.-эв.* 1) вуж, гъим; **bunlardan hansı böyükdür, hansı kiçik?** ибурукай гъим чІехиди я, гъим гъвечІиди? 2) гъи; **siz hansı kitabı oxumusunuz?** куьне гъи ктаб кІелнава?

HAP-GOP *сущ.* лавгъавал, яцІу гафар авун, вичин (*жуван*) тариф авун.

HARA I *нареч.* гъиниз; **hara gedirsən?** гъиниз физва?; **hara baxırsan?** вуна гъиниз килигзава? II *союз.* гъиниз; **hara istərik, ora da gedərik** гъиниз кІан хъайитІа, гъанизни фида; III *сущ.* гъинаг, гъи чка; **hara xoşuna gəldi?** ваз гъинаг хуш атана? ваз гъи чкадикай хуш атана?

HARA... *гекъигун къалурзава:* гъинай; **o uşaqlar hara, bu uşaqlar hara?** а аялар гъинай, и аялар гъинай?

HARADA *нареч.* гъина; **harada işləyirsən?** вуна гъина кІвалахзава?

HARADAN *нареч.* гъинай; **haradan gəlirsən?** вун гъинай хквезва?

HARADANSA *нареч.* гъинай ятІани санай, са гъинай ятІани, са чкадай; **haradansa tütək səsi gəlirdi** са гъинай ятІани кфилдин ван къвезвай; **haradansa o əmanəti tapmaq lazımdır** гъинай ятІани санай а эменни жагъурна кІанзава.

HARADASA *нареч.* 1) сана, са чкада, гъина хъайитІани сана; **haradasa onu tutmaq lazımdır** сана ам къуна кІанзава; 2) тахминан; **mən haradasa saat onda gələcəyəm** зун тахминан сятдин цІудаз къведа; 3) гъина ятІани сана; **onların evi haradasa lap yaxındadır** абурун кІвалер гъина ятІани сана лап мукъвал чкадал ала.

HARAM I *прил.* гъарам; **özgə malı haram sayılır** масадан мал гъарам яз гъисабзава; II *предик.* гъарам я.

HARAMI *сущ.* куьгъь. къачагъ; чапхунчи.

HARAMLIQ *сущ.* куьгъь. къачагъвал; чапхунчивал.

HARAMZADA *сущ.* биж, некаягъсуз, некаягъдик квачиз хайи.

HARAMZADALIQ *сущ.* гъарамзадалвал, амалдарвал; **haramzadalıq etmək** гъарамзадалвал авун.

HARASA *нареч.* саниз; санал, гъиниз ятІани саниз; гъинал ятІани санал; **o, harasa getdi** ам гъиниз ятІани саниз фена; **kitabı harasa qoyub** ктаб гъинал ятІани санал тунва.

HARAY *сущ.* гъарай.

HARAYASA *нареч.* килиг: **HARASA.**

HARAY-HƏŞİR *суц.* гъарай-эвер; къалмакъбал; **haray-həşir salmaq** гъарай-эвер кутун.

HARAYLAMA *суц.* **HARAYLAMAQ** *глаголдикай.*

HARAYLAMAQ *глагол.* эверун.

HARIN *прил.* вич-вичелай рази тир, девлетлу яз масабур кваз такъадай, вилер алахъай.

HARINLAMA *суц.* **HARINLAMAQ** *глаголдикай.*

HARINLAMAQ *глагол.* девлетлу хъана вич-вичелай алатун.

HARINLIQ *суц.* вич-вичел рази хъун, вилер алахъун.

HARMONİK *прил.* гармониядин.

HARMONİYA *суц.* гармония (1 музикадин теориядин са хел; 2 сад-садав къун, кутугайвал).

HASAR *суц.* жугъун, цал, пару (*гъаятдал, багъдал элкъуърнавай*); II *прил.* жугъундин, цлан, парудин; **hasar daşları** парудин къванер.

HASARLAMA *суц.* **HASARLAMAQ** *глаголдикай.*

HASARLAMAQ *глагол.* пару (*цал, жугъун*) чІугун.

HASARLATDIRMA *суц.* **HASARLATDIRMAQ** *глаголдикай.*

HASARLATDIRMAQ *глагол.* пару (*цал, жугъун*) чІугваз тун.

HASARLATMA *суц.* **HASARLATMAQ** *глаголдикай.*

HASARLATMAQ *глагол.* килиг; **HASARLATDIRMAQ**.

HASARLI *прил.* жугъун элкъуърна кІевнавай.

HASARSIZ *прил.* жугъун элкъуърнавачир.

HASİL *суц.* 1) гъасил; **ayaqqabi hasil edən zavod** кІвачин къапар гъасилдай завод; 2) нетижа; **bunun**

hasilində идан нетижада; 3) *мат.* къве рекъем зарб авурла акъатдай рекъем; **beşlə beşin hasilı iyirmibeşdir** вадра вад къанни вад я; 4) бегъер (*са кардин*); **ağır əməyin hasilı** залан зегъметдин бегъер; 5) къилиз акъатун; **onun arzusu hasil oldu** адан мурад къилиз акъатна.

HASİLAT *суц.* 1) жагъурун; хкудун, акъудун; **neft hasilatı** нефт хкудун; 2) гъасил авун; **enerji hasilatı** энергия гъасил авун.

HAŞA I *межд.* Аллагъди къалур та-вурай!; II *нареч.* са чІавузни, са вахтундани, гъич са чІавузни.

HAŞİYƏ *суц.* 1) къерех; **parçanın haşiyəsi** парчадин къерех; **yolun haşiyəsi** рекъин къерех; 2) къерехдин цІар, зул; **haşiyəli şal** къерехдай цІар (*зул*) авай шал; 3) сижиф; **şəklin haşiyəsi** шикилдин къерехар тирвал элянавай сижиф; 4) куъбе; **məxmər haşiyə** махпурдин куъбе; 5) рамка, кІалуб; **şəkli haşiyəyə almaq** шикил рамкада тун; 6) къерех; алам; **divarın haşiyəsi** цлан алам; 7) плитус; 8) гез авай, нехишар янавай къул; **qarı haşiyələri** рақларин гез авай (*нехишар авай*) къулар; 9) къейд, баян (*текстиниз алава*); 10) къерехдиз къекъечІун, къил хкудун, яргъа хъун; **söhbətdən bir balaca haşiyəyə çıxacağam** зун сугъбетдивай са тІимил къерехдиз къекъечІда.

HAŞİYƏLƏMƏ *суц.* **HAŞİYƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

HAŞİYƏLƏMƏK *глагол.* 1) куъбе кутун, сижиф кутун; 2) рамкада тун, къерехар агудун; 3) къерехрай куъбе кутун; 4) элкъуърна цІарцІе тун; **məsəli haşiyələmək** мисал элкъуърна цІарцІе тун; 5) къерехрив кутун.

HAŞİYƏLİ *прил.* рамкада тунвай, къерехар агулднавай.

HAVA I *суц.* 1) гъава; **təmiz hava** михъи гъава; **soyuq hava** мекъи гъава; **dağ havası** дагъдин гъава; 2) гъава (*атмосфера авай гъал*); **yaxşı hava** хъсан гъава; **yağışlı hava** чимел гъава, марф авай гъава; II *прил.* гъавадин; **Yer-in hava təbəqəsi** Чилин гъавадин къат; **hava nəqliyyatı** гъавадин улакъ; **hava yolları** гъавадин рекъер; **hava qaralır** гъава мичли жезва; **hava şarı** гъавадин шар; **başına hava gəlmək** кими хуън, къилиз сер ягъун.

HAVA II *суц.* гъава, макъам; **oyun havaları** къуълдай макъамар; **tarda bir hava çalırды** тардал са гъава ягъизвай.

HAVADAR *суц.* 1) хуъдай кас, пад къадай кас; **yetimlərin havadarı** етим-рин пад къадай кас; 2) пад хуъз экъечІ-дайди, (*садан*) патахъбай экъечІдайди; **havadar tapıldı** пад хуъз экъечІдайди жагъана.

HAVADARLIQ *суц.* пад хуън, пад хуъз экъечІун, куъмек авун, гъил алаз хъун, гъилик хъун, лувак хъун.

HAVAXT *нареч. рax.* мус; **havaxt gələcəksən?** вун мус къведа? **bu iş havaxt olub?** и кІвалах мус хъанвайди я?

HAVAXTACAN *нареч.* мусалди; **havaxtacan onun yolunu gözləyəcəyik?** мусалди чна адан рехъ хуървал я?

HAVAXTADƏK *нареч. килиг:* **HAVAXTACAN.**

HAVAXTDAN *нареч.* мусалай.

HAVALANMA *суц.* **HAVALANMAQ** *глаголдикай.*

HAVALANMAQ *глаго.* 1) цавуз хкаж хъун; 2) дили хъун, кІамаш къуъруь-кар авун.

HAVALI *прил.* 1) михъи гъава авай; **havalı mənzil** михъи гъава авай кІвал; 2) дамах гвай, гзаф лавгъа, къукъ гвай; къене ялар авай; фурс квай; **havalı**

adam къукъ гвай кас, дамах гвай кас; 3) гъевеслу, гъевес акатнавай, къизмиш хъанвай, теспачавал квай, къалабулух квай; 4) дили, акъул фенвай; **havalı kimi** дилиди хъиз, акъул фенвайди хъиз.

HAVASIZ *прил.* гъавасуз; зегъемлу; залан; **havasız ev** залан гъава авай кІвал; **ev havasızdır** кІвале зегъемда.

HAVASIZLIQ *суц.* гъавасузвал; зегъемлувал; заланвал.

HAVASOYUDUCU *суц.* кондиционер.

HAVAYI *рax.* I *нареч.* пулсуздаказ; гъавая; гъакъисуз, гъакъисуздаказ; II *прил.* гъакъисуз, гъаваян, пулсуз; **havayı iş** гъакъисуз кІвалах.

HAY *суц.* 1) гъай, гъай лугъун, эверуниз жаваб гун; **hay yox idi** гъай авачир; 2) чалпачух; кат-галтуг, теспачавал; тІурутІум; гъарай-эвер; **hay düşdü** гъарай-эвер гъатна.

HAYAN *суц. рax.* куъмек, даях, гъил къун; разивал; пад къун; **kasıba hayan olmaq (hayan durmaq)** кесибдиз куъмек гун.

HAYANA *млв.-эв.* гъиниз; **hayana gedirsən?** вун гъиниз физва? **hayana baxırdım, onu görürdüm** гъиниз кили-гайтІани, заз гъам аквазвай.

HAYANDA *нареч.* гъина; **dünən hayanda idin?** накъ вун гъина авай?

HAYANDAN *млв.-эв.* гъинай; **hayandan gəlirsən?** вун гъинай хквезва?

HAYDI *межд.* 1) гъайди, ша фин; **haydı bazara!** гъайди базардиз!; 2) *хабар хъиз* гъайди; **maşında otur, haydı şəhərə!** машинда ацукна гъайди шегъердиз!

HAY-HARAY *килиг:* **HAY-KÜY.**

HAY-HƏŞİR *суц.* гъарай-эвер.

HAYIL-MAYIL *маса гафарихъ*

галаз санал: **hayıl-mayıl olmaq** гъейран хьун, тажуб хьун, гзаф тажубвал авун.

HAY-KÜY *суц.* гъарай-эвер; къал-макъал; **hay-küy qaldırmaq** гъарай-эвер кутун.

HAY-KÜYÇÜ *суц.* 1) гъарайдай, къал алаз рахадай кас; къуру гъараяр ийидай кас; 2) алаз-алачиз велвела твадай кас.

HAY-KÜYÇÜLÜK *суц.* гъарай-эвер хьун.

HAY-KÜYLÜ *прил.* гъарай-эвер авай.

HAYQIRIQ *суц.* 1) цӀугъ, кӀеви гъарай, яргъай къведай гужлу ван; 2) кӀеви шел; къув; 3) *куьч.* гужлу гу-у-вдин ван, гу-у-в; гугрум; **toplarm hay-qırığı** тупарин гугрумар.

HAYQIRMA *суц.* **HAYQIRMAQ** *глаголдикай.*

HAYQIRMAQ *глагол.* 1) цӀугъ авун, гъараяр авун, ван авун; гу-у-в авун; 2) кӀевиз гъараюн; ав ягъиз шехьун; ав ацалтна шехьун.

HAYQIRTI *суц. килиг:* **HAYQIRIQ.**

HAYLAMA *суц.* **HAYLAMAQ** *глаголдикай.*

HAYLAMAQ *глагол.* 1) яргъай эверун; 2) гьалун; **naxırı haylamaq** нехир гьалун.

HAYMORİT *суц. мед.* гайморит.

HAZİR I *прил.* гъазур; **dinlëməyə hazır** яб гуз гъазур; **dərs oxumağa hazır** тарс кӀелиз гъазур; **hazır məhsul** гъазур бегьер; II *нареч.* гъазур яз, гъазур хъана; гъазур авуна; **silahını hazır saxlamaq** яракъ гъазур яз хуьн.

HAZIRCAVAB *прил.* 1) гафунивай тухуз тежер, гъасятда къил акъуддай, къатӀудай, чара жагъурдай; 2) фагъум авай, фагъумлу; зигъин авай, фагъумдай; **hazircavab uşaq** гафунивай тухуз тежер аял.

HAZIRDA *нареч.* алай вахтунда, исятда; **hazırda yaydır** исятда гад я.

HAZIRKİ *прил.* гилан, исятда авай, исятдин, алай; **hazırkı dövr** алай девир.

HAZIRLAMA *суц.* **HAZIRLAMAQ** *глаголдикай.*

HAZIRLAMAQ *глагол.* 1) гъазурун; **dərsi hazırlamaq** тарс гъазурун; 2) чирун, чирвилер гун; 3) авун; тукӀуьрун; чран; **xörək hazırlamaq** хуьрек чран; 4) тадарак авун; **qışa odun hazırlamaq** хьуьтӀуьз кун патал кӀарасар тадарак авун; 5) расун, гъасил авун; **kəsicı alətlər hazırlamaq** атӀудай алатар расун.

HAZIRLAŞMA *суц.* **HAZIRLAŞMAQ** *глаголдикай.*

HAZIRLAŞMAQ *глагол.* гъазур хьун, гъазурвал акун; **yola hazırlaşmaq** рекъиз гъазур хьун; **bayrama hazırlaşmaq** сувариз гъазурвал акун.

HAZIRLATMA *суц.* **HAZIRLATMAQ** *глаголдикай.*

HAZIRLATMAQ *глагол.* гъазуриз тун.

HAZIRLIQ I *суц.* 1) гъазурлух, гъазурвал, гъазурун; **məclisə hazırlıq** мярекатдиз гъазурвал; 2) тадарак; **taxıl hazırlığı** техилдин тадарак; II *прил.* гъазурвилин; **hazırlıq işləri** гъазурвилин крар.

HAZIRLIQLI I *прил.* гъазурвал авай; **hazırlıqlı kadrlar** гъазурвал авай кадрия; II *нареч.* гъазур яз, гъазурвал аваз; **qonaqları hazırlıqlı qarşılamaq** мугъманар гъазур яз къабулун.

HAZIRLIQSIZ *прил.* гъазурлух авачиз.

HECA I *суц.* гъижа; **sözü hecalara ayırmaq** гаф гъижайриз чара авун (*паюн*); II *прил.* гъижадин.

HEÇ I *нареч.* гъич; **heç qorxmuram** гъич кичӀе туш заз; **heç ona oxşamır**

гъич адаз ухшар туш; II *к/ус.* гъич; гъатта... ни, гъеле... кваз, лап; **heç indi dâ** гъатта гилани; **o, heç bir söz dâ demâdi** ада гъич са гафни лагъанач; **hamî, heç yaxşı yeriyâ bilmâyân qocalar da gâldi** вири, гъеле лап хъсандиз къекъвез тежезвай къуъзубурни атана.

HEÇ-HEÇƏ I *нареч.* садазни тахъана, садни тухун тавуна, къве падни сад хъана; **oyunu heç-heçə qurtarmaq** къугъун садни тухун тавуна куътягъун; II *суц.* садазни тушиз, къилера-къил; **hesab heç-heçədir** гъисаб къилера-къил я.

HEÇLİK *суц.* гъичвал

HEGEMON *суц.* гегемон (*къуватлуди, регъбервилини роль гъайди*).

HEGEMONİYA *суц.* гегемония (*къуватлувал, эвелимживал, винизвал, регъбервилини роль*).

HEGEMONLUQ *суц.* гегемонвал; **siyasi hegemonluq** сиясатдин рекъый гегемонвал.

HEKAYƏ *суц.* гъикая; **hekayə yazmaq** гъикая кхъин; **hekayə oxumaq** гъикая кълун; **müharibə haqqında he-kayələr** дяведикай гъикаяяр.

HEKAYƏT *суц.* гъикаят; тарих; **qorxulu hekayətlər** кичле жедай гъикаятар.

HEKTAR *суц.* гектар.

HEKTOQRAF I *суц.* гектограф (*гъилел ва я компьютердал кхъей зат/арай гзаф копияр акъуддай прибор*); II *прил.* гектографдин.

HEKTOQRAFİK *прил.* гектографдин.

HEMOQLOBİN *суц. мед.* гемоглобин (*ивидик ярувал кутазвай затI*).

HERBARI I *суц.* гербарий (*къурурай пешер, хъчар ва мсб.*); II *прил.* гербарийдин.

HERİK I *суц.* къуъгъвер (*са йисуз тум вегъин тавуна тунвай*); II *прил.* къуъгъвердин; **herik şumu** къуъгъвердин цан.

HEROQLİF I *суц.* иероглиф (*I къадим Египетдин ва Китайдин алфавитда са фикир, са гаф ва я са гъижа къалурдай лишанар*; 2 *куъч.* къыл акъат тийир кхъинар); II *прил.* иероглифдин; **heroqlif yazısı** иероглифдин кхъинар.

HERSOGİNYA *суц.* герцогдин паб.

HERSOQ I *суц.* герцог (*Рагъак/идай Европада ч/ехи дворянрин титул*).

HERSOQLUQ *суц.* герцоглух (*къилел герцог алай пачагълугъ*).

HESAB *суц.* 1) гъисаб; гъисабун; **hesab bərabərdir** гъисаб барабар я; 2) гъисаб (*тарс*); **hesab dərsi** гъисабдин тарс; 3) счѐт; **hesabı bağlamaq** счѐт агалун; 4) къадар; **oxucuların hesabı artdı** кълзавайбурун къадар артух хъана; 5) бурж; **hesabı qaytarmaq** бурж вахкун; II *прил.* гъисабдин.

HESABAT I *суц.* гъахъ-гъисаб; жуван кълалахдикай, гъерекатрикай малумат гун; **illik hesabat** йисан гъахъ-гъисаб; II *прил.* гъахъ-гъисабдин; **hesabat ili** гъахъ-гъисабдин йис.

HESABDAR *суц.* гъисабдар.

HESABLAMA *суц.* **HESABLA-MAQ** *глаголдикай.*

HESABLAMAQ *глагол.* гъисабун; **əmək haqqını hesablamaq** мажиб гъисабун.

HESABLAŞMA *суц.* **HESABLAŞ-MAQ** *глаголдикай.*

HESABLAŞMAQ *глагол.* 1) гъахъ-гъисаб авун; 2) гъисабун; 3) гъисаба кун; **onunla heç kəs hesablaşmır** ам садани гъисаба къазвайди туш; 4) къисас къахчун; **düşmənle**

hesablaşmaq душмандилай кысас къахчун.

HEY! *межд.* гьей!

HEYBALIQ *суц.* жумун тарар авай чка.

HEYBƏ *суц.* гьебе; **o, heybəsini çiyinə atdı** ада вичин гьебе къуьниз вегьена.

HEYBƏT *суц.* 1) кичІ, кичевал; бедбахтвал, бала; къалабулук; 2) *куьгь.* гъурмет, хатур.

HEYBƏTLİ *прил.* 1) киче жедай, кичІ кутадай, эйбежер; рикІ авуддай, руьгь вегьедай, гзаф пис, акъалтІай пис; **heybətli görkəm** эйбежер акунар; **heybətli səs** руьгь вегьедай ван.

HEYƏT *суц.* 1) кІватІал, коллектив, тешкилат, кІеретІ, квай ксар; **komandanın heyəti** командадик квай ксар; 2) персонал; 3) коллегия; **redaksiya heyəti** редакциядин коллегия, редколлегия; 4) экипаж; **heyət üzvləri** экипаждик квайбур.

HEYF I *I предик.* гъайиф; **heyf iş baş tutmadı** гъайиф, кІвалах кыле фенач; **heyf o oğlana** гъайиф а гададин; **bu əlyazmalar heyfdir, onları atmayın** и гъилин хатІарин гъайиф я, абур гадармир; *II арал.г.* **heyf, hava korlandı** гъайиф, гъава чІур хъана.

HEYF II *суц.* кысас, кысас къахчун; **düşməndən heyf almaq** душмандилай кысас къахчун.

HEYFSİLƏNMƏ *суц.* **HEYFSİLƏNMƏK** *глаголдикай.*

HEYFSİLƏNMƏK *глаго.* 1) гъайиф чІугун; гъайиф атун; **bu yerləri qoyub getdiyi üçün heyfsilənirdi** и чкаяр туна физва лугъуз гъайиф чІугвазвай; 2) язух чІугун; язух атун; **o, qıza heyfsilənirdi** ада рушан язух чІугвазвай; 3) пашман

хьун; **tutduğu işdən heyfsiləndi** авур кардикай пашман хъана.

HEYHAT *межд.* гъайиф; уф, ухь; **heyhat, o, getdi** гъайиф, ам хъфена.

HEYKƏL *суц.* гуьмбет; **Süleyman Stalskinin heykəli** СтІал Сулейманан гуьмбет; **Səməd Vurğunun heykəli** Самед Вургъунан гуьмбет.

HEYKƏLTƏRAŞ I *суц.* скульптор; *II прил.* скульптордин.

HEYKƏLTƏRAŞLIQ *суц.* скульпторвал.

HEYRAN I *прил.* гъейран; **heyran baxış** гъейран килигун; *II предик.* **mən heyranam gözlərinə** зун гъейран я ви вилерал.

HEYRANCASINA *нареч.* гъейранвилелди, гъейранвилевди, гъейрандаказ.

HEYRANEDİCİ *прил.* гъейранардай, гзаф иер, вичел ашукъардай; **heyranedici səs** гъейранардай ван.

HEYRANLIQ *суц.* гъейранвал, къарувал.

HEYRANLIQLA *нареч.* гъейранвилелди, гъейранвилевди, гъейрандаказ; къарувилелди, къарудаказ; **heyranlıqla baxmaq** гъейранвилелди килигун; къарувилелди килигун.

HEYRƏT *суц.* тажубвал, мяггтелвал; **heyət içində baxmaq** мяггтелвилелди килигун.

HEYRƏTAMİZ *прил.* гъейранардай; ажайиб, тажуб жедай, мяггтел жедай; мяггтелардай; тежедай хътин; гъейран ийидай; **heyətəmis gözəllik** гъейранардай иервал.

HEYRƏTLƏNDİRMƏ *суц.* **HEYRƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

HEYRƏTLƏNDİRMƏK *глаго.* гъейран авун, тажублу авун; тажубарун; мяггтеларун, мяггтел авун; **öz**

gözəlliği ilə hamını heyrətləndirdi вичин иервилелди вири мягьтеларна.

HEYRƏTLƏNMƏ *суц.* **HEYRƏT-LƏNMƏK** *глаголдикай.*

HEYRƏTLƏNMƏK *глагол.* гьейран хьун, мягьтел хьун.

HEYRƏTLİ *прил.* ажайиб, тажуб жедай, мягьтел жедай, мягьтелардай; гьейран ийидай тегьердин.

HEYRƏTLİLİK *суц.* мягьтелвал, тажубвал.

HEYRƏTSİZ *прил.* мягьтел тушир, тажуб тушир.

HEYSİYYƏT *суц.* намуслувал; вичиз-вичин кьадирлувал; фад хкӀадай хесет; лайихвал, лайихлувал.

HEYSİZ *прил.* рах. зайиф, такьатсуз, гьалсуз, бейгьал; **heysiz qoca kişi** такьатсуз кьуьзуь кас.

HEYSİZLİK *суц.* зайифвал, гьалсузвал, такьатсузвал.

HEYVA I *суц.* 1) жум, жумар; 2) жумун тар; II *прил.* жумадин, жумарин.

HEYVAN I *суц.* гьайван, мал; **ev heyvanları** кӀвалин гьайванар; **vəhşi heyvanlar** вагьши гьайванар; II *прил.* гьайвандин; гьайванрин; **heyvanlara qulluq etmək** гьайванриз кьуллугь авун (*килигун*).

HEYVANDAR *суц.* малдар.

HEYVANDARLIQ *суц.* малдарвал.

HEYVANXANA *суц.* гьайванхана.

HEYVƏRƏ *суц.* векъивал ийидайди, тербиясузвал ийидайди, тербиясуз рахунар ийидайди, эдебсуз.

HƏ *кӀус.* эхь, ун, эхь ман, бес; **gələcəksən?** - **hə, gələcəyəm** вун кьвервал яни? - эхь, кьведа.

HƏB I *суц.* таблетка; **öskürək həbi** уьгьуьдин таблетка; II *прил.* таблеткадин; **aspirin həbi** аспиридин таблетка.

HƏBƏŞ *суц.* эфиоп.

HƏBS *суц.* дустагь; **həbs etmək** дустагь авун.

HƏBSXANA I *суц.* дустагь, дустагьхана; **həbsxanaya salmaq** дустагьда тун, дустагьун; II *прил.* дустагьдин, дустагьханадин.

HƏCC *суц. дин.* гьяж (*Кябедал финиф*).

HƏCM *суц.* кьенен кьадар.

HƏCMLİ *прил.* кьенен кьадар авай.

HƏCV *суц.* памфлет, сатирадин тегьерда тьукӀурнавай шиир.

HƏDD *суц.* 1) сергьят; **ölkənin həddləri** уьлкведин сергьятар; 2) дережа; **hər şeyin həddi var** гьар са шейнин дережа ава; 3) цӀар, часпар; **həddi aşma!** цӀарцӀелай элячӀмир!

HƏDDİ-BULUĞ *суц.* акьул балугьвал, яшарин тамамвал.

HƏDƏ *суц.* кичӀерар, кичӀерар гун.

HƏDƏF *суц.* 1) лишан; 2) лишан яз кьунвай затӀ.

HƏDƏQƏ *суц.* хьалхьам (*вилин*).

HƏDƏ-QORXU *суц. килиг:* **HƏDƏ.**

HƏDƏLƏMƏ *суц.* **HƏDƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

HƏDƏLƏMƏK *глагол.* 1) кичӀерар гун; 2) гьелягь кьун; **ölümlə hədələmək** рекьида лагьана кичӀерар гун.

HƏDƏLƏNMƏ *суц.* **HƏDƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

HƏDƏLƏNMƏK *глагол.* кичӀерар гун.

HƏDƏLƏYİCİ *прил.* 1) кичӀерар гудай; 2) хаталу, хатавал квай (*авай*); **hədələyici sözlər** кичӀерар гудай гафар.

HƏDƏR I *прил.* гьакӀан; гьаваян, хийирсуз; менфятсуз, файдасуз; **hədər söhbətlər** гьакӀан ихтилатар; II *нареч.* нагьакь, гьавайда, герек тушиз, чӀагнакь, нетижасуз, метлеб авачиз.

HƏDİK *суц. этногр.* гитӀ.

HƏDİS *суц. дин.* гьадис

(Мегъамед пайгъамбардин гафар ва адакай къысаяр).

НӘДИҮҮӘ I *суц.* савкъват, пишкеш, багъиш; **bayram hədiyyəsi** суварин савкъват; II *прил.* савкъватдин, пишкешдин, багъишдин.

НӘДСІЗ *прил.* къадарсуз, къадар авачир гегъенш, и къил а къил авачир, сергъятар авачир; **onun hədsiz imkanları var** адахъ къадарсуз мумкинвилер ава.

НӘДСІЗ-НЕСАБСІЗ *прил.* сан-гъисаб авачир, къадарсуз, къадар авачир; **hədsiz-hesabsız ilxılar** сан-гъисаб авачир рамагар.

НӘДСІЗЛІК *суц.* и къил а къил авачирвал, къадарсузвал.

НӘДҮАН *суц.* харчи гафар, пис гафар, чиркин рахунар, къацлай гафар, экъуьгъунар.

НӘДҮАНҸИ *суц.* харчи сив авайди, сивяй нагъакъан гафар чикИдайди.

НӘФТӘ I *суц.* гъафте (*ирид югъ*); **iş həftəsi** кІвалахдай гъафте; **həftədə iki dəfə** гъафтеда къведра; **uşaq ədəbiyyatı həftəsi** аялрин эдебиятдин гъафте; II *прил.* гъафтедин; **həftənin sonuncu günü** гъафтедин эхиримжи югъ.

НӘФТӘВЕСӘР *суц.* салан майвайрикай гъазурнавай цик квай шейэр.

НӘФТӘЛІК *прил.* гъар гъафтедин, гъар гъафтеда жедай.

НӘКІМ I *суц.* духтур; **uşaq həkimi** аялрин духтур; II *прил.* духтурдин.

НӘКІМЛІК *суц.* духтурвал.

НӘКК *суц.* 1) гишир (*къванцел, кІларасдал атланвай*); **daş üzərində həkk etmək** къванцел гишир атІун; 2) куьч. рикле гъатун, рикле гел авун; **onun sözləri qəlbimə həkk olundu** адан гафар зи рикле гъатна.

НӘККАК *суц.* нехишар ийидай

устІар (*металлдал, къванцел, кІларасдал атІана*).

НӘҚАРӘТ *суц.* кефиник хкІурун, кефи хун, рикІ тІарун.

НӘҚАРӘТЛӘ *нареч.* кефиник хкІуруналди, кефи хуналди, рикІ тІаруналди.

НӘҚІҚӘТ *суц.* 1) гъакъикъат, дуьзвал; **bu, həqiqətə uyğun gəlir** ида гъакъикъатдив къунва, дуьз къвезва; **həqiqəti gizlətmək** гъакъикъат чъунуьхун; 2) гъал, тестикъвал, фикир; **isbat olunmuş həqiqət** субут хъанвай фикир.

НӘҚІҚӘТӘН *нареч.* гъакъикъатда, гъелбетда, дугъриданни; **o, həqiqətən böyük alimdir** ам гъакъикъатда чІехи (*зурба*) алим я.

НӘҚІҚӘТПӘРӘСТ I *суц.* гъакъикъатперес; II *прил.* гъакъикъат кІани; **o, həqiqətpərəst jurnalistdir** ам гъакъикъат кІани журналист я.

НӘҚІҚӘТПӘРӘСТЛІК *суц.* гъакъикъатпересвал.

НӘҚІҚІ *прил.* 1) гъакъикъи, халис; **həqiqi dost** халис дуст; 2) гъакъикъатда авазвай; **həqiqi faktlar** гъакъикъатда авазвай делилар; 3) дуьз, асул; **həqiqi məhəbbət** асул муьгъуьббат (*кІанивал*).

НӘҚІҚІЛІК *суц.* гъакъикъивал.

НӘЛАК *суц.* 1) гъелек, телеф хъун, терг хъун; 2) гъелек хъун, галатна аман атІун; **istidən həlak olmaq** чимивилияй гъелек хъун.

НӘЛӘ *нареч.* гъеле; **hələ məktəbdə oxuyur** гъеле мектебда кІелзава; **o, hələ bir həftə əvvəl gedib** ам гъеле са гъафте идалай вилик хъфенва.

НӘЛӘЛІК I *нареч.* 1) гъелелиг; **hələlik heç nə demə** гъелелиг са гафни лугъумир; 2) са къадар вахтуналди; **hələlik burada işlə** са къадар вахтуналди ина кІвалаха; II *межд.* гъелелиг, сагърай;

mən getdim, hələlik! зун хъфена, сагъ-рай! зун хъфена, гьелелиг!

HƏLİM I *прил.* 1) хъуьтуьл; **həlim insan** хъуьтуьл инсан; 2) мергъямат ийидай, кевивал тийидай; 3) къени, хъсан къилихдин.

HƏLİM II *суц.* гьалима; ргай зат-Тунин (*мес. якӀун, дубьгудин*) экъи яд, шурпа; **düyü həlimi** дубьгудин гьалима.

HƏLİMLİK *суц.* умунвал, хъуьтуьл къилихар хъун.

HƏLL I *суц.* 1) гьялун, гьял авун; **məsələnin həlli** месэла гьялун; **problemnin həlli** проблем гьял авун; 2) къетӀи авун, къарар къабулун; **məhkəmənin həlli** суддин къарар.

HƏLL II *суц.* цӀурун; цӀурурун; **duzun suda həlli** къел це цӀурун.

HƏM союз. 1) гьам; **o, həm gözəldir, həm ağıllı** ам гьам иер я, гьам акьуллу; 2) гьамни; **orada həm də görkəmli alimlər var idi** ана гьамни тӀвар-ван авай алимар авай.

HƏM... *муракаб гафарин сад лагъай пай:* **həmsöhbət** суьгьбетчи, ихтилатардай юлдаш; **həmfikirlər** гаф сад тир ксар.

HƏMAYİL *суц.* 1) гарданлух, хтар; 2) гьайкал, запаб.

HƏMÇİNİN *нареч.* гьакӀни.

HƏMD *суц. куьгь.* 1) тариф, баркалла, хийир-дуьа; 2) гзаф тарифдин гафар, къадардилай гзаф тарифар; разивал; **həmd olsun!** гьамд хъурай! Аллагъдиз гьамд хъурай!

HƏMDƏM *суц.* 1) дуст; 2) кӀани инсан; **onlar həmdəmdir** абур дустар я.

HƏMDƏRD *суц.* дертэгъли.

HƏMƏRSİN *суц. бот.* жикӀи.

HƏMFİKİR *суц.* гаф сад тир кас, шерик; **onlar həmfikirdir** абур гаф сад тир ксар я.

HƏMFİKİRLİK *суц.* фикиррин садвал, сад хъиз фикирун.

HƏMİN *тӀв.-эв.* гьа, гьам; **bu kitab həmin kitabdır, yoxsa həmin kitab deyil?** и ктаб гьам яни, тахъайтӀа гьам тушни?; **bunlar həmin müəssisələrdir** ибур гьа карханаяр я.

HƏMİŞƏ *нареч.* гьамиша, даим, мус хъайитӀани, датӀана; **həmişə işləyir** гьамиша кӀвалахзава; **həmişə cavab verməyə hazırdır** мус хъайитӀани жаваб гуз гьазур я.

HƏMİŞƏKİ *прил.* гьамишан, датӀана авай, даиман, мус хъайитӀани авай; **həmişəki işlər** гьамишан крар; **həmişəki hazırlıq** гьамишан (*мус хъайитӀани авай*) гьазурвал.

HƏMİŞƏLİK I *нареч.* гьамишалух, даиман, уьмуьрлух, уьмуьр амай къван; **həmişəlik qalmaq** гьамишалух амукьун; **həmişəlik azad olmaq** уьмуьрлух азад хъун; II *прил.* 1) эбеди, эбеди тир; **həmişəlik ayrılıq** эбеди чаравал; 2) яргьал уьмуьр авай; **həmişəlik (əbədi) dostluq** яргьал уьмуьр авай дуствал.

HƏMİŞƏYAŞAR *прил.* яргьал уьмуьр авай; **həmişəyaşar mahnı** яргьал уьмуьр авай мани.

HƏMKAR *суц.* 1) санал кӀвалахзавай кас; 2) санал кӀвалахзавай къве юлдашдилай сад.

HƏMLƏ *суц.* 1) гьужум; **həmlə etmək** гьужум авун; **tənk həmləsi** танкарин гьужум; 2) басрух, зарб, чуькъуьн; **canavarların həmləsinin qarşısını almaq** жанавуррин басрухдин хура акъвазун.

HƏMRƏY *прил.* фикир сад тир (*са касдихъ галаз*); фикирдин садвал авай; фикирдиз шерик тир, фикирдиз майил ийидай; **həmrəy olmaq** фикир сад

хьун; **həmrəy kollektiv** фикир сад тир коллектив.

HƏMRƏYLİK *суц.* фикиррин садвал, рейсадвал; **həmrəylik göstərmək** рейсадвал къалурун.

HƏMVƏTƏN *суц.* ватанэгъли.

HƏMYAŞID *суц.* тай-туьш.

HƏMYERLİ *суц.* са чкадай тирди, са хуьрай тирди, ватанэгъли.

HƏNA *суц.* 1) хине (*ранə*); 2) хинедин набатат; **başına həna qoymaq** къилел хине эцигун; *куьч.* \diamond **heç hənanın yeridir?** идан чка туш; кутуг тавур кар я; герек авач.

HƏNDBOL *суц.* гандбол (*гьилелди туп ягьиз къугьун*).

HƏNDBOLÇU *суц.* гандбол къугьвазвай пешекар.

HƏNDƏSƏ I *суц.* геометрия (*математикадин са хел*); II *прил.* геометриядин.

HƏNDƏVƏR *суц.* къерехар, элкьвена къваларив гвай чкаяр, къерехрив гвай чкаяр; **kəndin həndəvəri** хуьруьн къерехрив гвай чкаяр.

HƏNƏK *суц.* зарафат; **hənək vaxtı deyil** зарафатдин вахт туш; **hənək yeri deyil** зарафатдин чка туш; \diamond **əvvəli hənək, axırı dəyənek** зарафатрив гатумна, лашунив атумна.

HƏNƏKÇİ *суц.* куьгь. зарафатчи.

HƏNGAMƏ *суц.* 1) чалпачух, къиямат; шейтІан базар; **bu nə həngamədir?** им вучтин чалпачух (*къиямат*) я?; **həngamə salmaq** къиямат кутун; 2) тамаша; къалурун; **cavanlar həngamə düzəltmişdilər** жегьилри тамаша туькІуьрнавай.

HƏNİR *суц.* зайиф ван; нефес, ял.

HƏNİRTİ *суц.* 1) вешреш, вишриш; **hənirti səsləri** вишришдин ванер; 2) нефес, ял; **hənirtisi eşidilmir** ял

акъатзавач.

HƏPƏND I *суц.* эдебсуз шит кас; алчах кас; II *прил.* эдебсуз; алчах.

HƏR mlв.-эв. 1) гьар, гьар са; **hər ailə** гьар хизан; **hər adam** гьар са кас; **hər səhər** гьар пакама; **hər iş** гьар са кІвалах; 2) гьар сад, гьар са кас, гьарма; **bizdən hər birimiz** чакай гьар сад; 3) вири; **hər işə qarışır** вири крарик акахъзава.

HƏRARƏT *суц.* 1) ифин, цІай; **xəstənin hərarəti var** азарлудал ифин ала; **sobanın hərarəti** къулан цІай; 2) *куьч.* хушвал, чимивал; **insanların hərarətini görmək** инсанрин хушвал акун; **əllərin hərarəti** гьилерин чимивал.

HƏRARƏTLƏ *нареч.* 1) хушдиз, хушвилелди, рикІин чимивилелди; **hərarətlə qarşılamaq** хушвилелди къабулун; 2) къизгьинвилелди, рикІивай; **hərarətlə danışmaq** рикІивай рахун.

HƏRARƏTLİ *прил.* 1) чими; **hərarətli soba** чими къул; **hərarətli günəş** чими рагь; 2) *куьч.* хуш тир, чими тир; **hərarətli hissələr** чими тир гьиссер; 3) *куьч.* ялавлу; **hərarətli sözlər** ялавлу рахунар.

HƏRARƏTLİLİK *суц.* куькІуьнна кун; ифин хьун.

HƏRB *суц.* дяве.

HƏRBÇİ *суц.* аскер, дяведин къуллугьчи.

HƏRBƏ-ZORBA *суц.* кичІерар гун.

HƏRBİ *прил.* 1) дяведин; **hərbi sənaye** дяведин санайи; **hərbi hadisələr** дяведин вакъияар; 2) аскердин, дяведин къуллугьчидин; **hərbi and** аскердин кьин кьун.

HƏRC-MƏRCLİK *суц.* къил акъат тийир гьал; къиямат; къайдасузвал; чкІайвал; чалпачух; шейтІан базар; акахъай алаш-булаш.

HƏRÇƏND союз. -тлани, ятлани (*хъаийитлани*), килиг тавуна; **hərçənd heç nəyə baxmadan** гьар гьикI хъайитлани, гьич са куьнизни килиг тавуна.

HƏRDƏMXƏYAL прил. 1) са гаф гвачир; дегиш жедай, дурумлувал авачир, даим тушир; **hərdəmxəyal adam** са гаф гвачир кас; 2) кьезил хесетрин; **hərdəmxəyal oğlan** кьезил хесетрин гада.

HƏRDƏMXƏYALLIQ суц. са гаф гваз тахьун, дегиш хьун, дурумлувал тахьун.

HƏRDƏN нареч. гагь, гагь-гагь; бязи вахтара; **hərdən bizi yada salın** гагь-гагь чун риклел хкваш.

HƏRDƏNBİR нареч. килиг: **HƏRDƏN**.

HƏRƏ тIв.-эв. гьар сад, гьар са кас, гьарма; **bizdən hərə öz işi ilə məşğul olmalıdır** чакай гьар сад вичин кIвалахдив машгьул хьана кIанзава.

HƏRƏKAT суц. гьерекат; **sülh hərəkəti** ислягьвилин гьерекат.

HƏRƏKƏT суц. гьерекат; **işə hərəkət vermək** кардик гьерекат кутун.

HƏRƏKƏTLİ прил. гьерекат квай.

HƏRƏKƏTLİLİK суц. гьерекатлувал.

HƏRƏKƏTSİZ прил. гьерекатсуз.

HƏRƏKƏTSİZLİK суц. гьерекатсузвал.

HƏRƏKƏTVERİCİ прил. гьерекатдиз гьидай.

HƏRƏM I суц. куьгь. паб, кайвани.

HƏRƏM II суц. диал. сурадин часпар.

HƏRƏMXANA суц. виликди мусурмандин кIвалера дигегиляр жедай пай.

HƏRF суц. гьарф; **böyük hərf** чIехи гьарф; **kiçik hərf** гьвечIи гьарф.

HƏRFBƏNHƏRF нареч. гьарфба-гьарф.

HƏRFİ прил. гьарфба-гьарф; гафба-гаф; **hərfi tərcümə** гафба-гаф таржума.

HƏRGAN союз. эгер, нагагь, -тIа; **hərgah o bilsəydi, bu işi etməzdi** эгер адаз чидайтIа, ада и кар ийидачир.

HƏRGÜNKÜ прил. гьар йикьан; **hərgünkü işlər** гьар йикьан кIвалахар, крар.

HƏRİF суц. 1) шаклу, гиманлу кас; 2) дуьзена, фад алцур жедай, бегьем гьавурдик квачир, тежрибасуз.

HƏRİFLƏMƏ суц. **HƏRİFLƏMƏK** глаголдикай.

HƏRİFLƏMƏK глаг. алцурарун; **sən məni həriflədin** вуна зун алцурарна.

HƏRİFLİK суц. авамвал.

HƏRİS I прил. кьаних, темягькар, азгьун; **pula həris** пулуни темягькар; II суц. гьевескар; **futbol hərisi** футболдин гьевескар.

HƏRİSLİK суц. 1) кьанихвал, азгьунвал, темягькарвал; 2) тух тахьун; **biliyə hərislik** чирвилерикай тух тахьун.

HƏRİSLİKLƏ нареч. кьанихдаказ; **hərisliklə baxmaq** кьанихдаказ килигун.

HƏRLƏMƏ суц. **HƏRLƏMƏK** глаголдикай.

HƏRLƏMƏK глаг. 1) элкьуьрун, алчударун; 2) геле кьекьуьн; гуьгьуьна гьатун; секинвал тагун.

HƏRLƏNMƏ суц. **HƏRLƏNMƏK** глаголдикай.

HƏRLƏNMƏK глаг. 1) элкьуьн; 2) алчуд хьун; **parkın ətrafında hərlənmək** паркдин патарив элкьуьн; **çarx hərlənir** чарх элкьвезва.

HƏRLƏTMƏ суц. **HƏRLƏTMƏK** глаголдикай.

HƏRLƏTMƏK *глагол*. элкъуьрун, алчударун.

HƏRRAC I *сущ.* тулкI; **hərrac ke-çirib satmaq** тулкI авуна маса гун; II *прил.* тулкIунин; **hərrac günləri** тулкIунин йикъар.

HƏRTƏRƏFLİ *прил.* 1) вири патарихъай, гъар са патахъай; **hərtərəfli öyrənmək** вири патарихъай чирун; 2) гъар патан, гъар патахъай; жуьреба-жуьре патарин.

HƏRTƏRƏFLİLİK *сущ.* вири патарихъай хьунухъ; гъар патан хьунухъ.

HƏRZ I *сущ.* буш гафар ва крар; тум-къил авачир гафар ва крар; кутуг тавурвал, манасузвал, ваясузвал; II *прил.* мана квачир, манасуз, ваясуз; III *нареч.* манасуз, кIалубсуз.

HƏSƏD *сущ.* пехилвал; **həsəd apar-maq** пехилвал авун.

HƏSƏDLƏ *нареч.* пехилвилелди, пехилвиляй, пехилдаказ, пехилдиз; **həsədlə baxmaq** пехилвилелди килигун.

HƏSİR *сущ.* самарикай, цIамарикай ва мсб. храдай рух.

HƏSR *сущ.* бахш авун; **həyatını öz xalqına həsr etmək** уьмуьр вичин халкъдиз бахш авун.

HƏSRƏT *сущ.* 1) цIигелвал, сугъулвал, рикIин дарихвал, рикI акъатун; пашманвал; сефилвал; пелешвал; рикIин чIулаввал; **vətən həsrəti** ватандихъ цIигелвал; **görüş həsrəti ilə alışır** акваз кIанз рикI акъатзава; 2) мурад, эрзиман; кIани кар; кIан хьун; **arzuya çatmaq həsrəti** мураддив агакъун патал рикI акъатун; 3) къакъатнаваз хьун, яргъа хьун; **həsrət ağrısı** къакъатуни тIал.

HƏSRƏTLƏ *нареч.* 1) цIигелвилелди, цIигелдаказ, цIигелдиз; 2) тамарзудаказ, тамарзудиз, тамарзуз;

həsrətlə baxmaq тамарзлуз килигун.

HƏSRƏTLİ *прил.* гъасретда авай.

HƏSSAS *прил.* 1) фад гъисс ийидай, фад хабар жедай; 2) хьуьтуьл рикI авай, рикI хьуьтуьл; **həssas qəlbli insan** хьуьтуьл рикI авай инсан; 3) *куьч.* ма-сadan дердиникай хабар къадай, къайгъу чIугвадай, рикIив къадай, фикир гудай.

HƏSSASLIQ *сущ.* 1) фад гъисс авун; къайгъударвал; 2) къатIун; рикIин хьуьтуьлвал.

HƏSSASLIQLA *нареч.* къайгъударвилелди, къайгъуйрик кваз, дикъетдалди.

HƏŞƏRAT *сущ.* 1) *зоол.* **həşəratlar** пепеяр, гъашаратар (*vət, цвөг, чIум, нет, тIвөтI...*); 2) *куьч.* алчах; мердимазар, виждансуз; **bunlar insan deyil, həşəratlardır** ибур инсанар туш, алчахар я.

HƏŞTAD *рекъем.* къудкъад.

HƏŞTADINCI къудкъад лагъай; **həştadinci illər** къудкъад лагъай йисар, 80 – йисар.

HƏTTA *союз.* гъатта.

HƏVALƏ *сущ.* 1) гана кIандай; вахкана кIандай пул; 2) тапшуругъ; **ki-minsə həvaləsi ilə** са нин ятIани тапшуругъдалди.

HƏVƏNGDƏSTƏ *сущ.* гъевенг.

HƏVƏS *сущ.* 1) гъевес; **onun oxumağa həvəsi var** адан кIелуниз гъевес ава; 2) къизмишвал; 3) руьгъ акатун, ашкъи акатун; 4) алахъун; **yaxşı işə həvəs** хъсан кIвалах патал алахъун; 5) кефи, гуьгъуьл; **yaxşı həvəsi var** кефи (*гуьгъуьл*) хъсан я.

HƏVƏSKAR I *сущ.* 1) гъевескар, рикI алай кас (*са кардал*); **oxu həvəskarı** кIелунин гъевескар; 2) дилетант (*бегъем чирвал авачиз илимдал, харусенятдал*

машгъул кас); II *прил.* гьевескардин; дилетантдин.

HƏVƏSKARLIQ *суц.* гьевескарвал.

HƏVƏSLƏ *нареч.* 1) гьевесдивди; **həvəslə yazmaq** гьевесдивди кхьин; 2) ашкьидалди, ашкьидивди; **həvəslə danışmaq** ашкьидивди рахун.

HƏVƏSLƏNDİRMƏ *суц.* **HƏVƏS-LƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

HƏVƏSLƏNDİRMƏK *глаго.* 1) гьевеслу авун, кланарун; вердишарун; **uşağı məktəbə həvəsləndirmək** аялдиз мектеб кланарун; 2) гьевескутун (*куьмекдалди, тариф авуналди, тишкеш гуналди*).

HƏVƏSLƏNMƏ *суц.* **HƏVƏS-LƏNMƏK** *глаголдикай.*

HƏVƏSLƏNMƏK *глаго.* гьевес ака-тун, гьевеслу хьун; рикI хьун; вердиш хьун; дад акун; **kitabə həvəslənmək** ктабдал рикI хьун.

HƏVƏSLİ *прил.* 1) гьевеслу тир, ашкьилу тир; 2) клани; рикI алай; **dilçiliyə həvəslī** чIалан илимдал рикI алай.

HƏVƏSLİLİK *суц.* 1) гьевеслу хьун, ашкьилу хьун; 2) клан хьун, кьару хьун.

HƏVƏSSİZ I *прил.* кланз-такланз, гьевессуз; **həvəssiz oxuyur** кланз-такланз, гьевессуз кIелзава; II *нареч.* гьевессузвилелди, гьевессуздаказ; **həvəssiz işləmək** гьевессуздаказ кIвалахун.

HƏVƏSSİZLİK *суц.* гьевессузвал.

HƏYA *суц.* 1) гьяя; 2) регъуввал; 3) ар-айиб; айиб; **həyasını itirmək** ар-айиб квадарун.

HƏYA-ABİR *суц.* гьяя-абур; регъуввал; ягь; эдеб; намуслувал, дузвал, кьенивал.

HƏYALI *прил.* абурлу, регъуввал-дай, гьяялу.

HƏYALILIQ *суц.* абурлувал, регъуввал, гьяялувал.

HƏYASIZ I *прил.* гьяясуз, ягьсуз, чин алай, регъуь тежедай; II *суц.* ягьсуз кас, чина гьяя авачир кас; III *нареч.* гьяясузвилелди, гьяясузвилливи, гьяясуздаказ; ягьсузвилелди, ягьсуздаказ, ягьсуздиз; **özünü həyasız aparmaq** вич гьяясуздаказ тухун; **həyasızlıqla iş görmək** гьяясузвилелди кIвалах авун.

HƏYASIZCASINA *нареч.* гьяясузвилелди, гьяясузвилливи, гьяясуздаказ.

HƏYASIZLIQ *суц.* гьяясузвал, абурсузвал.

HƏYAT I *суц.* 1) уьмуьр; **uzun həyat** яргьи уьмуьр; 2) яшайиш; **xalqın həyatı** халкьдин яшайиш; **həyat tərzi** яшайишдин гьал; 3) диривал; 4) чан; II *прил.* уьмуьрдин; яшайишдин; **həyatın ağırlıqları** уьмуьрдин заланвилер; **xalqın həyatını yaxşılaşdırmaq üçün** халкьдин яшайиш хьсанарун патал.

HƏYATİ *прил.* 1) уьмуьрдин, яшайишдин; диривилин; 2) *куьч.* чарасуз тир, важиблу, яшайиш кландай, акьалтIай метлеблу; **həyatı məsələ** акьалтIай метлеблу месэла.

HƏYATİLİK 1) уьмуьрдин, яшайишдин гуж; 2) яшайишдин гьакьикьат; 3) уьмуьр, яшайиш клан хьун; важиблувал; акьалтIай метлеблувал.

HƏYƏCAN *суц.* 1) кьалабулух, секинсузвал, рикI чкадал тахьун; 2) гьулгьула; **xalqın kütləvi həyəcanı** халкьдин гегьенш кьатарин гьулгьула; 3) са хатадикай гузвай сигнал; 4) гьарай-эвер, велвела; **döyüş həyəcanı** женгиниз эвер гудай сигнал.

HƏYƏCANLA *нареч.* кьалабулух кваз, секинсузвилелди, секинсуздаказ; рикI чкадал алачиз.

HƏYƏCANLANDIRICI *прил.*

кьалабулук кутадай; секинсузвал кутадай; рикIик гьалаба кутадай; кьарай атIудай; **həyəcanlandırıcı an** кьалабулук кутадай легьзе.

НӘҮӘСАНЛАНДИРМА *суц.* **НӘҮӘСАНЛАНДИРМА** *глаголдикай.*

НӘҮӘСАНЛАНДИРМА *глаго.* кьалабулук кутун, секинсузвал кутун; кьизмишарун; фикирдик кутун; теспача кутун; **qəfildən həyəcanlandırmaq** садлагьана кьалабулук кутун.

НӘҮӘСАНЛАНМА *суц.* **НӘҮӘСАНЛАНМА** *глаголдикай.*

НӘҮӘСАНЛАНМА *глаго.* кьалабулук акатун; секинсузвал кваз хьун; теспача акатун; **imtahanqabağı həyəcanlanmaq** имтигьандилай вилик кьалабулук акатун.

НӘҮӘСАНЛИ I *прил.* 1) кьалабулук акатнавай, секинсузвал акатнавай; рикIик гьалаба акатнавай, рикIи гьалаба кьачунвай; 2) хатадикай хабар гудай; II *нареч.* кьалабулук кваз, секинсузвал кваз; рикIик гьалаба кваз.

НӘҮӘСАНЛИ *суц.* 1) кьалабулук акатнаваз хьун; рикIи гьалаба кьачун; 2) хатадикай хабар хьунухь.

НӘҮӘТ *суц.* гьаят, кар, гьен.

НӘЗӘРАТ *суц.* куьгь. жанабияр.

НӘЗІН I *прил.* сефил, сугьул, пашман, гьамлу; **həzin mahni** гьамлу мани; **həzin çöhrə** пашман чин; II *нареч.* пашмандаказ, сефилдаказ, гьамлувилелди, гьамлудаказ, гьамлуз; **həzin çalman hava** гьамлуз ягьизвай макьам; **həzin danışırđı** пашмандаказ рахазвай.

НӘЗІН-НӘЗІН *нареч.* сугьулдаказ, перишандаказ.

НӘЗІНЛИК сугьулвал, гьам, хажалат, сефилвал, пашманвал, дарихвал, рикI акьатун.

НӘЗМ *суц.* тIуьрди иливарун.

НӘЗЗ *суц.* лезет; хушвал; кеф; **həzz almaq** кеф хкудун.

НІҘҚІРІҚ *суц.* рикI хьуткьунун.

НІҘҚІРМА *суц.* **НІҘҚІРМА** *глаголдикай.*

НІҘҚІРМА *глаго.* рикI хьуткьуниз шехьун.

НІҚҚАНМА *суц.* **НІҚҚАНМА** *глаголдикай.*

НІҚҚАНМА *глаго.* 1) угь авун; 2) рахадайла мез галкIун.

НІРІЛДАМА *суц.* **НІРІЛДАМА** *глаголдикай.*

НІРІЛДАМА *глаго.* алаз-алачиз хьуьруьн; **arsız-arsız hirildamaq** ягьсуздаказ хьуьруьн.

НІРІЛТИ *суц.* хьирхьияр; гьигьияр; хьи-хьи авун.

НІБРІД I *суц.* гибрид (*чара-чара жинсер сад-садаз ягьуникди арадиз атай цIийи жинсинин гьайван ва я набатат*); II *прил.* гибридин.

НІБРІДЛӘШДІРМӘ *суц.* **НІБРІДЛӘШДІРМӘК** *глаголдикай.*

НІБРІДЛӘШДІРМӘК *глаго.* кьве жинс сад-садаз ягьун.

НІСАВ *суц.* куьгь. гьижаб.

НІСРАН *суц.* гьижран, сад-садавай кьакьатун, яргьа хьун; **bu hicran ürəyimi parçalayır** и гьижранди зи рикI пад-падзава; **məhəbbət hicranı** кланивилин гьижран.

НІСРІ *суц.* гьижри (*мусурманрин тарихдин эвел – 622-йис*); **hicri tarixi** гьижридин тарих.

НІЛ *бот. суц.* гьил; **hilli çay** гьил галай чай.

НІДДӘТ *суц.* 1) хьел, наразивал, асивал, вич-вичелай алатун, туьнт хьана кьапарай акьатун, пехьивал; 2) куьч. кьативал; кьизгьинвал.

НІДДӘТЛӘ *нареч.* 1) хьел кваз,

наразивал аваз; 2) къативилелди, къа-тидаказ, къатидиз, къатиз; къизгъин-вилелди, къизгъиндаказ, къизгъиндиз.

HİDDƏTLƏNDİRMƏ *суц.* **HİD-
DƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

HİDDƏTLƏNDİRMƏK *глагол.* хъел гъун, хъел кутун; перт авун; наразивал арадал гъун; аси авун; футфа кутун.

HİDDƏTLƏNMƏ *суц.* **HİDDƏT-
LƏNMƏK** *глаголдикай.*

HİDDƏTLƏNMƏK *глагол.* хъел атун, нарази хъун, аси хъун, вич-вичелай алатун, туьнт хъана къапарай акъатун, пехъи хъун.

HİDROGEN *суц. хим.* водород.

HİDROLOQ *суц.* гидролог.

HİFZ *суц.* хуьн, саламатдиз амуькун; **ana dilini hifz etmək** дидед чӀал хуьн.

HİKKƏ *суц.* 1) терсвал, къилиз ялун, рекъив къвен тийир; къилиз ялдай тӀул (*хесет*); 2) хъел.

HİKKƏLİ *прил.* 1) терсвал квай, къилиз ялдай; 2) хъел квай; **hikkəli qısqırıq** хъел квай гъараюн.

HİKMƏT *суц.* арифдарвал; **insanın hikməti** инсандин арифдарвал; **həyatın hikməti** уьмуьрдин арифдарвал; **təbi-ətin hikməti** тӀебиатдин арифдарвал.

HİKMƏTLİ *прил.* арифдар; **hikmətli qocalar** арифдар къуьзуьбур.

HİKMƏTLİLİK *суц.* арифдарвал; **xalqın hikmətliliyi** халкъдин арифдарвал.

HİLAL I *суц.* къуьгъ. ацӀун тавур варз, вацран зур пай (*цава авай*); II *прил.* ацӀун тавур вацран.

HİMI 1) *маса гафарихъ галаз санал.* **him etmək** вилербур авун, вилералди ишара авун; 2) ишара; **himlə danışmaq** ишарадалди рахун.

HİM II *суц. диал.* бине, асас; **himini qoymaq** бине кутун.

HİMAYƏ *суц.* 1) къайгъу; 2) куь-мек авун, килигун, гъил къун.

HİMAYƏÇİ 1) къаюм; килигдай-ди; къайгъу чӀугвадайди; 2) куьмекдай кас, арха, архавал ийизвайди.

HİMAYƏÇİLİK 1) къаюмвал, килигун, къайгъу чӀугун; 2) архавал.

HİMAYƏDAR *суц. килиг:* **HİMAYƏÇİ.**

HİMAYƏDARLIQ *суц. килиг:* **HİMAYƏÇİLİK.**

HİM-CİM *суц. килиг:* **HİM.**

HİMN *суц.* гимн.

HİN I *суц.* демек; **toyuqları hinə salmaq** верчер демекда кутун.

HİN II *суц. диал.* вахт, легъзе; **bu hində** и вахтунда, и легъзеда.

HİND *прил.* гъинд (*халкъдин тӀвар*); **hind dili** гъинд чӀал; **Hind okeanı** Гъинд океан.

HİNDİ I *суц.* индейви; **hindilər** индейвияр (*Америкадин абориген халкъарин ва тайифайрин умуми тӀвар*); **hindi dili** индейвийрин чӀал.

HİNDİ II *суц. dili* гафунихъ галаз санал; **hindi dili** чӀал (*Гъиндистандин гъукуматдин чӀал*); **hindi dilini öyrənmək** гъинди чӀал чирун.

HİNDQOZU *суц.* кӀерец.

HİNDTOYUĞU *суц.* аштерхан.

HİNDULAR *суц.* индусар (*индия-вийрин виликан тӀвар*).

HİPERBOLA *суц. мат.* гипербола (*конусдихъ галаз алакъалу какур цӀар*).

HİPERTONİYA *суц.* гипертония (*ивиди виж къачун*).

HİPNOZ I *суц.* гипноз; суьгъуьр (*1 сад чӀалахъарна сустарун, адав жуьваз кӀандай кар ийиз тун; 2 гъа те-гъерда эсер авунин къуват; 3 куьч. суьгъуьрда тун, табиярун*).

HİPNOZLAMAQ *глагол.* гипноз авун,

субъгъурда тун.

HİPOFİZ *суц. анат.* гипофиз (кѳилин мефт *İeda авай, организм вилик финин кардиз кумек гузвай дам*).

HİRS *суц.* хъел; **hirsı soyudu** хъел элекъна; **onun hirsı tutdu** адак хъел акатна.

HİRSLƏ *нареч.* хъел кваз; **hirsł demək** хъел кваз лугъун.

HİRSLƏNDİRMƏ *суц.* **HİRSLƏN-DİRMƏK** *глаголдикай.*

HİRSLƏNDİRMƏK *глаго.* хъел гъун, хъел кутун.

HİRSLƏNMƏ *суц.* **HİRSLƏN-MƏK** *глаголдикай.*

HİRSLƏNMƏK *глаго.* хъел атун, хъел акатун; хъел кваз хъун.

HİRSLİ *I прил.* хъел квай; хъел къведай; **hirsli sözlər** хъел квай гафар; *II нареч.* хъел кваз; **hirsli cavab vermək** хъел кваз жаваб гун.

HİRSLİLİK *суц.* хъел атун.

HİS *суц.* бипІнар, гъис; **lampa his verir** лампади гъис гузва; **lampanın hisi** лампадин бипІнар.

HİSLİ *прил.* бипІнар алай, гъис алай; бипІнри къунвай, гъиседи къунвай.

HİSS *суц.* гъисс.

HİSSETMƏ *суц.* гъисс авун.

HİSSƏ *суц.* 1) пай; **borcun bir hissəsi** буржунин са пай; 2) кІус, чІук; **romanın bir hissəsi** романдин са чІук; 3) *лингв.* пай; **nitq hissələri** чІалан паяр; 4) деталь; **maşının hissələri** машиндин деталар.

HİSSİYYAT *суц.* 1) гъисс авун, къатІун; **dərinin hissiyatı** хамуни гъисс авун; 2) гъевеслувал; **insan hissiyatı** инсандин къатІунар; **onun dərin hissiyatı var** адахъ дерин къатІунар ава.

HİSSİZ-DUYĞUSUZ *прил.* гъиссуз,

гъисс тийир; къайи къван хътин.

HİSSİZLİK *суц.* гъиссузвал.

HİSTOLOGİYA *суц.* гистология (*илим*).

HİSTOLOQ *суц.* гистолог.

HİYLƏ *суц.* гъилле.

HİYLƏBAZ *прил. килиг:* **HİYLƏGƏR**.

HİYLƏBAZCASINA *нареч. килиг:* **HİYLƏGƏRCƏSİNƏ**.

HİYLƏBAZLIQ *суц. килиг:* **HİYLƏGƏRLİK**.

HİYLƏGƏR *суц.* амалдар, биж, фендигар

HİYLƏGƏRCƏSİNƏ *нареч.* амалдарвилелди, амалдивди; бижвилелди, фендигарвилелди; **hiyləgərcəsinə göz vurmaq** амалдарвилелди вилеринбур авун.

HİYLƏGƏRLİK *суц.* амал, амалдарвал; бижвал.

HİYLƏLİ *прил.* гъилле авай; **o, hiyləli adamdır** ам гъилле гвай кас я.

HİYLƏSİZ *прил.* гъилле гвачир.

HOQQA *суц.* къуърукъ.

HOQQABAZ *суц.* къуърукъчи.

HOQQABAZLIQ *суц.* къуърукъчивал.

HOPDURMA *суц.* **HOPDURMAQ** *глаголдикай.*

HOPDURMAQ *глаго.* вичик чІугун, кужумун, къачун; **torpaq suyu yaxşı hopdurur** чили яд хъсандиз кужумзава.

HOP-HOP *суц. зоол.* маллакуткутІ (*къуш*).

HOPMA *суц.* кужумун.

HOPMAQ *глаго.* вичик чІугун, кужумун.

HOPPANMA *суц.* **HOPPANMAQ** *глаголдикай.*

HOPPANMAQ *глаго.* хкадарун; гадар хъун, цавуз акъатун; **arxın üstündən hoppanmaq** хулалай хкадарун.

HORMON *суц. физиол.* гормон (къенепатан цумаруфри арадал гьыдай затI).

HORRA *суц.* 1) шурпадин жими пай; 2) хапIа.

HOSPITAL I *суц.* госпиталь (военный къуллугъчийрин азархана); II *прил.* госпиталдин.

HOVUZ *суц.* гъавиз, расай вир; **üzgüçülük hovuzu** сирнав ийидай гъавиз.

HÖCCƏLƏMƏ *суц.* **HÖCCƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

HÖCCƏLƏMƏK *глагол.* 1) *килиг:* **HE-CALAMAQ**; 2) четинвилелди келун.

HÖCƏT *суц.* 1) терсди, терс кас, къбилиз ялдай кас; 2) гъуьжеткар, гъуьжетчи; 3) гъуьжет; **höcətə başlamaq** гъуьжетдик къыл кутун; **mən höcət etmirəm** за гъуьжетзавач.

HÖCƏTKAR *суц.* гъуьжеткар, гъуьжетчи.

HÖCƏTKARLIQ *суц.* гъуьжеткарвал.

HÖCƏTLƏŞMƏ *суц.* **HÖCƏTLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

HÖCƏTLƏŞMƏK *глагол.* гъуьжет авун (*гъуьжетун*).

HÖKM I *суц.* 1) гъукум, эмир; **qəlbinin hökmü ilə** вичин рикIин гъукумдалди; 2) къарар; **məhkəmənin hökmü** суддин къарар.

HÖKMDAR *суц.* гъукумдар, шагъ, эмир, гъаким, агъа.

HÖKMDARLIQ *суц.* гъукумдарвал, пачагъвал, гъакимвал, агъавал.

HÖKMƏN *нареч.* чарасуз, гъар гьикI хъайитIани, са шакни алачиз; **aşəm hökmən bizə gəlin** нянихъ гъар гьикI хъайитIани чиниз ша.

HÖKMLÜ *прил.* гъиле ихтияр авай, гъукум гвай, идара ийиз ихтияр авай.

HÖKMLÜLÜK *суц.* 1) гъукумдарвал,

гъиле ихтияр хъун, гъиле гъукум хъун; 2) эмир ийиз кIан хъун, вичиз муьтIуьгъ ийиз кIан хъун.

HÖKMRAN *суц. килиг:* **HÖKMDAR.**

HÖKMRANLIQ *суц. килиг:* **HÖKMDARLIQ.**

HÖKUMƏT I *суц.* гъукумат; II *прил.* гъукуматдин; **yerli hökumət** чкадин гъукумат.

HÖNKÜRME *суц.* **HÖNKÜRMEK** *глаголдикай.*

HÖNKÜRMEK *глагол.* кIевиз шехъун; ван алаз шехъун.

HÖNKÜRTÜ *суц.* ишел.

HÖRGÜ *суц.* 1) эцигун; **daş hörgüsü** къванцин эцигун; 2) хрун; 3) цIиргъ; **çiçek hörgüsü** цуькверин цIиргъ; 4) киф (*хранвай*).

HÖRMƏ *суц.* **HÖRMƏK** *глаголдикай.*

HÖRMƏK *глагол.* 1) эцигун; 2) кIевирун; 3) хурун; 4) звар гун; звар гуз хурун (*еб, цIул, галтIам ва мсб.*); 5) арушун, арушна авун.

HÖRMƏT *суц.* гъуьрмет; **böyüə hörmət** чIехидаз гъуьрмет; **ata-ana-ya hörmət** диде-бубадиз гъуьрмет; **hörmətini artırmaq** гъуьрмет артухарун; **ailədə hörmətini artırmaq** хизанда гъуьрмет артухарун.

HÖRMƏTÇİL *прил.* гъуьрметлу, къайгъу чIугвадай, масадан дердиникай хабар къадай.

HÖRMƏTLƏ *нареч.* гъуьрметдив, гъуьрметдивди.

HÖRMƏTSİZ *прил.* гъуьрметсуз.

HÖRÜK *суц.* 1) киф (*хранвай*); **uzun hörüklər** яргъи кифер; **saçlarından iki höruk hörüb** чIарарикай къве киф хранва; 2) хранвай еб; **atın hörüyü** балкIандин хранвай цIвел; 3) цIиргъ; **çiçek hörüyü** цуькверин цIиргъ; 4) эцигун.

HÖRÜMÇƏK *суц. зоол.* хушракан; **hөрümçək toru** хушракандин чил.

HÖVSƏLƏ *суц.* сабур; эхун; **onun hövsələsi var** адаз сабур ава; **hövsələsini basmaq** са кьадар эхун.

HUMANİST I *суц.* инсанперес кас; **humanist adamlar** инсанперес ксар; II *прил.* инсанперес, инсан кІани, инсанвал квай; дердиникай хабар кьадай; **humanist olmaq** инсанперес хьун.

HUMANİSTCƏSİNƏ *нареч.* инсанпересвилелди; **humanistcəsinə yanaşmaq** инсанпересвилелди эгечІун.

HUMANİSTLİK *суц.* инсанпересвал; **humanistlik göstərmək** инсанпересвал кьалурун.

HUMANİZM I *суц.* инсан кІанивал, инсанвал; II *прил.* инсан кІанивилин, инсанвилин; **humanizm nümunəsi** инсан кІанивилин чешне.

HUŞ *суц.* дикъет, фикир; фагьум; **bu adamın huşu yoxdur** и касдиз фагьум авач.

HUŞLU *прил.* кьил-кьилел алай.

HUŞSUZ *прил.* фикир чкІай, дикъетсуз, саймаз.

HUŞSUZLUQ *суц.* фикирдин чкІайвал, дикъетсузвал; рикІелай алатун; саймазвал; фикир чукІун (*рикІелай алатдай тегьерда*).

HÜCRƏ *суц.* кьилдин кІвал; мискІинда, килисада кьилдин кІвал.

HÜCUM I *суц.* 1) гьужум; **hücuma keçmək** гьужумдал элячІун; 2) вегьин, басрух гун, хуруз фин (*душмандин*); II *прил.* гьужумдин; **hücumun qarşısı alındı** гьужумдин вилик пад кьуна.

HÜCUMÇU *суц. спорт.* гьужумзавайди, вегьезвайди, гьужумчи; **mərkəz hücumçusu** юкьван гьужумчи; **sol kənar hücumçusu** чапла кьерехдин гьужумчи; **hücumçular yaxşı oynadı**

гьужумчийр хьсандиз кьугъвана.

HÜDUD I *суц.* 1) сергьят; сергьятдин кьен; уьлкве; **Vətənin hüdudlarını qorumaq** Ватандин сергьятар хуьн; **ölkənin hüdudlarından kənarда** уьлкведин кьеце пата; 2) норма; **hər şeyin hüdudu olmalıdır** гьар са шейинин норма хьунухь герек я; 3) эхир; **hüdüdü qoymaq** эхир эцигун; II *прил.* сергьятдин; уьлкведин.

HÜDUDLU *прил.* сергьятрин кьене авай, эхир авай, кьалурнавай вахтунин эхир авай.

HÜDUDSUZ *прил.* сергьятрин кьене авачир, эхир авачир, кьалурнавай вахтунин эхир авачир.

HÜQUQ *суц.* 1) ихтияр; **vətəndaşlıq hüququ** ватандашвилин ихтияр; **insan hüquqları** инсандин ихтиярар; 2) ихтияррин гьакьиндай тир илим; **o, hüquq elmini öyrənir** ада ихтияррин гьакьиндай тир илим чирзава.

HÜQUQŞÜNAS *суц.* юрист.

HÜQUQŞÜNASLIQ *суц.* юриствал.

HÜLQUM *суц.* 1) *анат.* сурлумпІ; **hülqum xəstəlikləri** сурлумпІдин начагъвилер; 2) туьд.

HÜNDÜR *прил.* 1) кьакьан; **hündür divar** кьакьан цал; **hündür dağlar** кьакьан дагълар; **hündür ağac** кьакьан тар; 2) кьакьан буй; **hündür kişi** кьакьан буйдин кас; 3) кьакьанда авай; **hündür budaqlardakı almalar** кьакьан хилерал алай ичер; 4) кьакьан, шуькІуь (*ванцикай*); **hündür səs** кьакьан ван; **o, hündür səslə mahnı oxuyurdu** ада кьакьан ванцелди мани лугъузвай.

HÜNDÜRBOY *прил.* кьакьан буйдин, кьакьан буй авай.

HÜNDÜRDƏN *нареч.* 1) кьакьандай, кьакьан чкадай; 2) кІевиз, гужлуз, ван ацалтна.

HÜNDÜRLÜK *суц.* 1) къакъанвал, къакъан чка; 2) къакъанвал (*ванцин*).

HÜNƏR *суц.* 1) гьунар, къегьалвал; **hamı onun hünərindən danışır** вирибур адан гьунардикай (*къегьалвиликай*) рахазвай; **hünər göstərmək babalardan qalıb** гьунар къалурун бубайрилай амайди я; 2) алакьун, зиреквал, виклегьвал, цицивал; **bu işi görmək üçün hünər lazımdır** и каравун патал виклегьвал герек я.

HÜNƏRLİ *прил. килиг:* **HÜNƏRVƏR.**

HÜNƏRLİLİK *суц.* гьунарлувал, жуьрэтлувал, виклегьвал.

HÜNƏRSİZ *прил.* гьунарсуз, жуьрэтсуз.

HÜNƏRSİZLİK *суц.* гьунарсузвал, жуьрэтсузвал.

HÜNƏRVƏR *прил.* жуьрэтлу, рикI авай, виклегь, гьунарлу.

HÜNÜ *суц.* ветI.

HÜRİ *суц.* дин. миф. гьуьри, гьуьри-пери.

HÜRKMƏ *суц.* **HÜRKMƏK** *глаголкай.*

HÜRKMƏK *глаго.* 1) кухунун, къулухъди гадар хьун, садлагъана къулухъ ва я са патахъ къекъечIун; **atlar hürkdü** балкIанар кухунна; 2) кичIе хьун (*инсандиз*); **qaranlıqdan hürkürdü** мичIивиликай кичIезвай; **məndən niyə hürkürsən?** ваз закай вучиз кичIезва?

HÜRKÜ *суц.* кичI, кичIевал; **hürküdən** кичIевиляй, кичIе хъана; **hürküб qaçmaq** кичI кваз катун, кичIевал кваз катун, кичIе хъанваз катун.

HÜRKÜTMƏK *глаго.* 1) кухунарун, кухунарна къарагъарун, кичI гана катарун (*ван авуна*); **quşu hürkütmək** къуш кухунарун; **qoyunları hürkütmək** хипер кухунарун; 2) кичIерар гун, кичIерарун; **o, oğrunu hürkütdü** ада чьунухгумбатIдиз кичIерарна.

HÜRME *суц.* **HÜRMEK** *глаголкай.*

HÜRMEK *глаго.* элукькун; **it hürür** кицI элукьзава; \diamond **it hürər, karvan keçər** кицI элукьда, карван фида.

HÜRRIYYƏT *суц.* гьуьруьят, азадвал; **xalqlara hürriyyət vermək** халкъариз гьуьруьят (*азадвал*) гун.

HÜSN *суц.* куьгь. 1) иервал; **qızın hüsnü** рушан иервал; **Bakının öz hüsnü var** Бакудиз вичин иервал ава; 2) лезет; кеф; кфет; **yaxşı mahniyə qulaq asmağın hüsnü başqadır** хъсан мандихъ яб акалунин лезет масад я.

HÜSNXƏT *суц.* иер кхьинар; **hüsn-xət dərsi** иер кхьинрин тарс.

HÜZN *суц.* гъам, хажалат, сефилвал, пашманвал, дерт, сугьулвал, рикI акъатун; гъайиф; **hüzn gətirən hadisələr** гъам (*хажалат, пашманвал*) гъизвай вакъияяр.

HÜZNLÜ *прил.* гъамлу, хажалат авай, сефил, пашман, дертлу, сугьул квай; **hüznlü analar** дертлу дидеяр; **hüznlü adam** гъамлу (*пашман*) кас.

HÜZR *суц.* яс; **hüZR yeri** тазият; **onun hüZRü var** ада яс къунва.

HALOGEN *суц.* хим. галоген (*вич металрихъ галаз акахъайла къелер арадал гъидай химиядин элемент*).

X

X – азербайжан алфавитдин *ци*-кьвед лагъай гьарф.

XACƏ *суц.* кувъгъ. хеси итим, хеси авунвайди.

XAÇ I *суц.* 1) хаш; **ağac xaç** кIарасдин хаш; 2) хаш (*тафаватлувилин лишан*); **Georgi xaçı** Георгийдин хаш (*орден*); **Qırmızı Xaç və Qırmızı Aypara Səmiyyəti** Яру Хашунин ва Яру Вацран жемият; II *прил.* хашунин.

XAÇLAMA *суц.* **XAÇLAMAQ** глаголдикай.

XAÇLAMAQ *глагол.* хаш чIугун.

XAÇPƏRƏST *суц.* хашпара.

XAÇPƏRƏSTLİK *суц.* хашпаравал, хашпарайрин дин.

XAÇVARI *прил.* хашуниз ухшар.

XADİM *суц.* 1) кьуллугъчи; **məscid xadimi** мискIиндин кьуллугъчи; 2) карийизвайди, са кардал кIвалахзавайди; вичихъ халкьдин патай нуфуз авай кьуллугъчи; **dövlət xadimi** нуфуз авай гьукуматдин кьуллугъчи.

XADİMƏ *суц.* 1) кьуллугъчи дишегъли; **bankın xadiməsi** банкда кIвалахзавай кьуллугъчи дишегъли; 2) кIвалер, идараяр кьакъаждай, михьдай дишегъли; **məktəb xadiməsi** мектеб кьакъажзавай дишегъли.

XANIŞ *суц.* тIалабун; **birinci xahiş** сад лагъай тIалабун; **biz onun xahişini yerinə yetirdik** чна адан тIалабун кьилиз акьудна.

XAXAM I *суц.* чувудрин кешиш; II *прил.* чувудрин кешишдин.

XAIN I *прил.* 1) хаин; **xain adam** хаин кас; 2) фендигар; **xain qonşu** фендигар кьунши; 3) хиянаткар; **xain xislət** хиянаткар кьилих; 4) маса гудай; II *суц.* хаин, хиянаткар, маса гудайди;

xain çıxmaq хаин акьатун.

XAINCƏSİNƏ *нареч.* 1) хаинвилелди, хаиндаказ, хаиндиз; хиянаткарвилелди, хиянаткардаказ; **xaincəsinə basqın etmək** хиянаткарвилелди басрух гун; 2) фендигарвилелди; **özünü xaincəsinə aparmaq** жув (*вич*) фендигарвилелди тухун.

XAINLİK *суц.* 1) хаинвал; хиянаткарвал; хиянат; 2) фендигарвал; 3) *рах.* пехилвал; **xainlik çəkmək** пехилвал авун.

XAKAS I *суц.* хакас; **xakaslar** хакасар (*халкьдин тIвар*); II *прил.* **xakas dili** хакас чIал; **xakas adətləri** хакасрин адетар.

XAKASCA *нареч.* хакасдалди, хакас чIалалди; **xakasca danışmaq** хакасдалди рахун.

XAKER *суц.* хакер (*компьютердин хулиган*).

XAQAN *суц. тар.* хакъан (I юкьван виш йисара туьрк гьукуматрин чIехибурун титул; 2 и титулдин иеси; 3 VIII-X виш йисара хазаррин хандин тIвар).

XAQANLIQ *суц. тар.* хакъанлух; **Xəzər xaqanlığı** Хазар хакъанлух.

XAL I *суц.* 1) хал; **qara xal** чIулав хал; 2) тIехвер; **quşun qanadlarındakı xallar** кьушран луваррал алай тIехвер; **çitin xalları ağarıb** читинин тIехвер алахьнава.

XAL II *суц.* 1) хал (*кьугьунра, акъажунра кьимет гунин, гьисабунин уьлчме*); 2) балл; **xal toplamaq** балл кIватIун.

XAL III *суц.* нехиш; **xal vurmaq** нехиш ягьун.

XALA *суц.* 1) хала; 2) яшдиз чIехи дишегълидиз эвердайла лугьудай гаф; **ay xala!** я хала!

XALAQIZI *суц.* 1) халад(ин) руш; 2) жегьил итимди жегьил дишегьлидиз эвердайла лугьудай гаф.

XALANƏVƏSİ *суц.* халад(ин) хтул.

XALAOĞLU *суц.* 1) халад(ин) хва; 2) итимри сад садаз эвердайла лугьудай гаф.

XALÇA I *суц.* халича, гам; **xovlu xalçalar** чIичI авай халичаяр; **xalça toxumaq** халича хурун; гам хурун; II *прил.* халичадин, гамунин.

XALÇAÇI *суц.* халичачи, гамарбан.

XALÇAÇILIQ I *суц.* халичачивал; гамарбанвал; II *прил.* халичачивилин; гамарбанвилин; **xalçaçılıq sənəti** халичачивилин пеше; гамарбарвилин пеше.

XALXAL I *суц.* кар (*малар гьалун патал*).

XALXAL II *суц.* куркурар.

XAL-XAL *прил. килиг:* **XALLI**.

XALI *суц.* чIехи гам.

XALIÇI *суц.* гамарбан.

XALİQ *суц.* Халикъ, Зулжалал, Аллагь, Ребби; **xalq bilməsə də Xalıq bilər** халкъдиз чир тахьайтIани, Халикъдиз чир жеда.

XALİS *прил.* халис, михьи, саф; **xalis qızıl** саф къизил; **xalis çəkisi** халис заланвал; **xalis anasıdır** халис вичин диде я; **xalis söhbət** михьи суьгьбет.

XALİSLİK *суц.* михьивал, сафвал.

XALQ I *суц.* 1) агьалияр (*са чкада: шегьерда, хуре авай*); 2) халкъ, тайифа, миллет; 3) инсанар, жемьатар, эл; 4) зегьметчияр; II *прил.* халкъдин; **xalqın əmlakı** халкъдин эменни; **xalq deputatı** халкъдин депутат.

XALQÇILIQ *суц. тар.* халкъдин пад хуьн (*XIX виш йисарин къвед лагьай паюна Урусатда арадал атай сиясатдин гьерекат*).

XALLI *прил.* 1) халар алай; **xallı**

maral халар алай марал; 2) матIар алай; 3) мичIи тIехвер квай; **xallı at** мичIи тIехвер квай балкIан.

XALSIZ *прил.* 1) хал алачир, матI алачир; 2) хал авачир (*къугьунра, акъа-жунра*).

XALTA *суц.* халта; гарданда твадай чIул (*гьайванрин*).

XALTALAMA *суц.* **XALTALAMAQ** *глаголдикай.*

XALTALAMAQ *глаго.* халта тун; гьайвандин гарданда чIул тун.

XALTURA *суц.* халтура, кар тийи-жиз авур усал кIвалах.

XALTURAÇI *суц.* халтурачи; регьятвилелди пул къазанмишзавайди.

XALTURAÇILIQ *суц.* халтурачивал, усал кIвалах авун.

XALVAR *суц.* халвар (25 пунт).

XAM I *прил.* 1) вердиш тушир; 2) хам, рам тавунвай; **xam at** хам балкIан, рам тавунвай балкIан; 3) хам (*чил, чIур, майдан*); **arabanı xam sahəyə sürdü** араба хам чIурал гьална; 4) цIурурнавачир; **xam piy** цIурурнавачир пи; 5) гьял тавунвай; **xam gön** гьял тавунвай хам; 6) ламу; **xam kərpic** ламу керпич; 7) наши, кар тийижир, гьавурдик квачир; **xam adam** наши кас; 8) усал, герек тир дережадихь агакъ тавунвай, бегьем тахьанвай; **xam işçi** бегьем тахьанвай кIвалахдар; II *суц.* 1) чIур, уьруьш; **malı xama buraxmaq** малар чIураз ахьаюн; 2) тежрибасуз; **sən hələ xamsan** вун гьеле тежрибасуз я.

XAMA I *суц.* къаймах; II *прил.* къаймахдин.

XAMAÇI *суц.* къаймах гьазурзавайди, къаймах маса гузвайди.

XAMIT *суц.* балкIандин гарданбаз, хамут.

ХАМИЛАМАQ *глагол*. хамут гьалдун.

ХАМЛАМА *суц.* **ХАМЛАМАQ** *глаголдикай*.

ХАМЛАМАQ *глагол*. вердишвиликай хкатун, вердишвал квахъун; **peşəsində xamlamaq** пешедин вердишвиликай хкатун.

ХАММАЛ I *суц.* хаммал; **II** *прил.* хаммалдин; **xammal bazası** хаммалдин база.

ХАН I *суц.* хан (*1* *феодал гьакимдин титул; 2* *и титулдин сагъиб; мес. Къубадин хан*).

ХАНА I *суц.* гъана, халича храдай тар.

ХАНА II *суц.* 1) кІвал (*тІамайрин, шагьматрин*); 2) *куьгъ*. кІвал; 3) графа, пай, хел.

...**ХАНА** *муракаб гафарин къвед лагъай пай; kitabxana* ктабхана.

ХАНА-ХАНА *прил.* 1) кІвали-кІвалерин; 2) тІама-тІамайрин; **xana-xana örpək** тІама-тІамайрин пипІ.

XANDOSTU *суц. рах.* чІехи имидин папаз гъурметдив эвердай гаф.

ХАНӘНДӘ I *суц.* маничи; **II** *прил.* маничидин.

ХАНӘНДӘЛІК I *суц.* маничивал; **II** *прил.* маничивилин.

ХАНИМ *суц.* 1) ханум; **ölkənin birinci xanımı** уьлкведин сад лагъай ханум; 2) ханум, бике (*дишегьлидиз гъурметдив эвердай гафар*); 3) кайвани.

ХАНИМАН *суц. куьгъ.* 1) кІвал; 2) хизан.

ХАНЛИQ *суц.* ханлух; **Küre xanlığı** Куьредин ханлух; **Şəki xanlığı** Шекидин ханлух.

ХАОС *суц.* хаос, акахъай алаш-булаш, чІеря-пІеря.

ХАОТІК *прил.* акахъай, акьалтІай къайдасуз, алаш-булаш тир.

ХАР I *суц. куьгъ.* 1) цаз; 2) къвакъва, къвакъвадин вал.

ХАР II *прил.* русвагъ; **xar olmaq** русвагъ хъун.

ХАР III *прил.* пурпу, чкІидай хъуьтуьл; гъвергъвеш.

ХАР IV *суц. диал.* пуд йисан ахта цІегъ.

ХАР V *суц. шаир.* акъажунар ийизвайди, гъуьжет ийизвайди; душман.

ХАРА (-LAR) *суц. бот.* цин легъер (*векъер*).

ХАРА I *суц.* хара (*атІлас нарча*); **II** *прил.* харадин.

ХАРАB *прил.* 1) харапІ; **xarab yol** харапІ рехъ; 2) чІуру; **xarab qıfil** чІуру куьлег; 3) усал хъун, мешребсуз хъун; **xasıyyəti xarab olub** къилих усалди (*мешребсузди*) хъанва; 4) чІур хъун, ни агалтун, ни ягъун, ктІун; лахъу хъун; **ət xarab olub** якІуз ни ягъанва.

ХАРАБА I *суц.* 1) харапІа; **ev xarabaya dönüb** кІвал харапІадиз элкъвенва; 2) барбатІнавай, чукІурнавай чка; **xaraba kənd** барбатІнавай хуьр.

ХАРАБАХАНА *суц. килиг:* **ХАРАБАЛИQ.**

ХАРАБАЛИQ *суц.* 1) харапІа-яр, чикІай дараматар, уьцІвей чкаяр; 2) дехмеяр хътин кІвалер.

ХАРАBAZAR *суц. килиг:* **ХАРАБАЛИQ.**

ХАРАBAZARLIQ *суц. килиг:* **ХАРАБАЛИQ.**

ХАРАБЛАŞMA *суц.* **ХАРАБЛАŞMAQ** *глаголдикай.*

ХАРАБЛАŞMAQ *глагол.* чІур хъун.

ХАРАКТЕР *суц.* 1) къилих; тІул; **yumşaq karakter** хъуьтуьл къилих; **ağır karakter** залан къилих; 2) къас-тунал (*гафунал*) кІевивал; 3) тегъер; **iş başka karakter aldı** кар маса гьалдиз

элкъвена.

XARAKTERİK *прил.* къетӀен жуь-редин.

XARAKTERİSTİKA *суц.* характеристика.

XARAKTERİZƏ “*etmək*” гафу-нихъ галаз санал: **xarakterizə etmək** характер ачухарун; лишанар ачухарун; тариф гун.

XARAKTERSİZ *прил.* къилихсуз.

XARAKTERSİZLİK *суц.* къилихсузвал.

XARAL *суц.* харал (*чӀехи шешел*).

XARÇO *суц.* харчо (*гуржийрин хуьрек*).

XARDAL *суц.* кудаь затӀ (*хуьрек-дихъ кутадай*).

XARİC I *прил.* къеце патан; II *суц.* 1) акунар, винел патан акунар; 2) винел патан шикил.

XARİCİ *прил.* 1) винел патан, къецепатан; **xarici görünüş** винел патан акунар; **xarici siyasət** къецепатан сиясат; II *суц.* чара уьлкведай тир кас.

XARİQƏ *суц.* алапат, алапатдин кар, гьейранардай кар; **xariqələr** алапатар; **xariqələr yaratmaq** алапатар арадал гьун.

XARLAMA *суц.* **XARLAMAQ** *глаголдикай.*

XARLAMAQ *глагол.* хар-хар хьун (*вирт, мураба*).

XARRAT I *суц.* харат устӀар; II *прил.* харат устӀардин.

XARRATXANA *суц.* харат устӀардин кархана.

XARTILDATMAQ *глагол.* чӀакьракъ авун; чӀахрах авун; чӀарх-чӀарх авун; жаркъ-жаркъ авун, пакьракъ авун.

XARTUT *суц.* чӀулав тут, чӀулав тутар.

XAS *прил.* 1) хас тир; къетӀен;

къилихдик квай; къилди вичик квай; 2) кӀеви, мягькем; 3) еридин; 4) хьсан чранвай, яру жедайвал чранвай; **xas çörək** хьсан чранвай фу.

XASİYYƏT *суц.* къилих, хесет.

XASİYYƏTNAMƏ *суц.* характеристика.

XASSƏ *суц.* къетӀенвал; хас тир лишан.

XASSƏLİ *прил.* къетӀенвал авай; хас тир лишан авай.

XAŞ *суц.* хаш.

XAŞXAŞ I *суц.* хвешхвеш (*I набатат; 2 и набататдин тум*); II *прил.* хвешхвешдин.

XAŞXAŞLIQ *суц.* хвешхвешар цанвай чка.

XATA *суц.* хата, нагьакьан кар, рикӀиз такӀан кар; бала; бедбахтвал; **əlindən xata çıxdı** гьилияй хата акъатна.

XATA-BALA *суц.* бала, бедбахтвал, хата-бала.

XATAKAR I *прил.* хатакар, хата квай; **xatakar uşaq** хатакар аял.

XATAKARLIQ *суц.* хатакарвал.

XATALILIQ *суц.* хаталувал.

XATASIZ *прил.* хатасуз; **xatasız adam** хатасуз кас.

XATASIZLIQ *суц.* хатасузвал.

XATIN *суц.* ханум, дишегьли.

XATİR *суц.* 1) хурун зигьин; фикир; рикӀел аламукьунин алакьун; **xatirindən çıxarmaq** фикирдай акьудун; **xatirində qalmaq** рикӀел аламукьун; 2) *куьч.* рикӀ; **xatirin nə istəyir?** ви рикӀиз вуч кӀанзава? 3) гьуьрмет; **sənin xatirin üçün** ви гьуьрметдай.

XATİRAT *суц.* 1) рикӀел хкун, фикирдиз хкун; рикӀел хквезвайбур; рикӀел аламайбур; **öz xatiratını danışmaq** рикӀел аламайбур рахун; 2) мемуар; **xatirat yazmaq** мемуар кхьин.

XATİRCƏM *маса гафарихъ галаз санал; xatircəm olmaq* архайин хъун; **xatircəm etmək** архайин авун.

XATİRCƏMLİK *суц.* архайинвал.

XATİRCƏMLİKLƏ *нареч.* архайинвилелди, архайинвилевди, архайиндаказ, архайиндиз.

XATİRƏ *суц. килиг: XATİRAT.*

XATİRİNƏ *послел.* патахъай, патал; гъуърметдай, хатурдай; **doſtluğumu-zun xatirinə** чи дуствилин хатурдай.

XATİRLAMA *суц.* **XATİRLAMAQ** *глаголдикай.*

XATİRLAMAQ *глаго.* риклел хкун, риклел хтун, фикирдиз хтун, фикирдиз хкун.

XATİRLANMA *суц.* **XATİRLANMAQ** *глаголдикай.*

XATİRLANMAQ *глаго.* риклел акъалтIун, риклел хтун.

XATİRLATMA *суц.* **XATİRLATMAQ** *глаголдикай.*

XATİRLATMAQ *глаго.* риклел хкун, риклел гъун, фикирдиз хкун, фикир желб авун.

XATUN *суц. килиг: XATIN.*

XETTLƏR *суц.* хетар (*къадим халкъ*).

XEYİR *суц.* 1) хийир, менфят, файда; 2) гелир; 3) хъсанвал; *II прил.* къени, хъсан; **xezir xəbər** хъсан хабар; **Allah xezir versin!** Аллагъди хийир гурай!

XEYİR-BƏRƏKƏT *суц.* хийир-берекат; агъвал; булвал; генгвал; гзафвал; **böyüksüz evdə xezir-bərəkət olmaz** чIехиди авачир кIвале хийир-берекат жедач.

XEYİR-DUA *суц.* хийир-дуъа; **xezir-dua vermək** хийир-дуъа гун.

XEYİRXAH *суц.* хийир кIандайди; хъсанвал кIандайди; дуст; амадаг; хъсанвилехъ галайди (*масадан*), хъсанвилехъ ялдайди; **xezirxah adam**

хъсанвилехъ галай кас.

XEYİRXANLIQ *суц.* хъсанвал ийиз кIан хъун, къени рикI хъун.

XEYİRXƏBƏR *суц.* хийирлу (*хъсан*) хабарар гузвайди.

XEYİRLİ *прил.* хийирлу.

XEYİRLİLİK *суц.* хийирлувал.

XEYİRSİZ *прил.* хийирсуз.

XEYİRSİZLİK *суц.* хийирсузвал.

XEYLİ *I нареч.* 1) хейлин; **xezli işlədik** чна хейлин кIвалахна; 2) бегъем; ка къадар; **bu məsələ mənə xezli sevindirdi** и месэлади зун гзаф шадарна, и месэлади заз гзаф хвеша авуна.

XEYR *кIус.* ваъ. **Sən gələcəksən? - Xeyr.** Вун къвервал яни? - Ваъ.

XEYRAT *суц.* хайрат; **xezrat vermək** хайрат гун.

XEYRƏ *суц.* гетIе; **xezrədə süd var** гетIеда нек ава.

XEYRİYYƏ *суц.* хъсанвал, хъсан кар, чIехи хатур.

XEYRİYYƏÇİ *суц.* хъсанвал ийизвай, муьгътежбуруз, кесибриз куьмек гузвай кас.

XEYRİYYƏÇİLİK *суц.* муьгътежбуруз, кесибриз куьмек гун.

XƏBƏR *суц.* хабар; **yaxşı xəbər** хъсан хабар; **təzə xəbərlər** цIийи хабарар.

XƏBƏRÇİ *суц.* 1) хабарчи; 2) гъибетчи, чугъулчи.

XƏBƏRÇİLİK *суц.* 1) хабарчивал; 2) гъибетчивал, чугъулчивал.

XƏBƏRDAR *прил.* хабардар; **mən bu işdən xəbərdaram** заз и кардикай хабар ава, зун и кардикай хабардар я.

XƏBƏRDARLIQ *суц.* 1) хабардар авун, виликамаз хабар гун; 2) туьнбуьгъ; **işdə ona xəbərdarlıq etdilər** кIвалахал адаз туьнбуьгъ авуна.

XƏBƏRSİZ *прил.* хабарсуз;

xəbərsiz gəldi хабарсуз атана.

XƏBİS I *прил.* алчах, усал, мурдар, нагъакъан, чІуру, гзаф пис; **xəbis fikirlər** чІуру фикирар; II *суц.* алчах кас, мурдар кас, писвал гвай кас; фасикъ.

XƏBİSLİK *суц.* алчакхвал, усалвал, мурдарвал, чІуру крар авун, писвал; фасикъвал.

XƏCALƏT *суц.* 1) хажалат, беябурчивал, айиб, русвагъвал; 2) регъуьвал; **xəcalət vermək** регъуь авун.

XƏCALƏTLİ *прил.* хажалатлу.

XƏCALƏTLİLİK *суц.* хажалат чІугун; регъуь хьун.

XƏCİL *прил.* куьгъ. регъуь хъайи, регъуьвал акатай; регъуь хъана кIеве гъатай; регъуьвал квай.

XƏCİLLİK *суц.* регъуьвал; ар-айиб, русвагъвал; **xəcil olmaq** русвагъ хьун.

XƏFİF *прил.* 1) хъуьтуьл, секин; **xəfif külək** хъуьтуьл гар; 2) хуш, мили; **xəfif gülüş** мили хъуьруьн; 3) кьезил, хъуьтуьл; **xəfif ləpələr** хъуьтуьл лепеяр.

XƏKƏNDAZ *суц.* хекендаз.

XƏLBİR I *суц.* саф; **xəlbirdən keçirmək** сафунай ягъун; II *прил.* сафунин.

XƏLƏL *суц.* 1) чІурун, къайдадикай хкудун; 2) зиян, зарар; **xələl vermək (gətirmək)** зиян (*зарар*) хкІурун.

XƏLƏT *суц.* 1) халат; 2) савкъват, пишкеш.

XƏLİFƏ *суц. тар.* халифа (*XIII виш йисаралди арабрин уьлквейра лавини дережадин гьукумдар*).

XƏLİFƏLİK *суц.* 1) халифавал (*халифадин титул*); 2) халифат (*мурман уьлквейра гьукуматдин кьурулуш*).

XƏLİTƏ *суц.* цІурурна цайи металлдин кІус, кІалуб.

XƏLQ 1) *маса гафарихъ галаз санал*; **xəlq etmək** яратмишун; туькІуьрун;

эцигун; **xəlq olunmaq** яратмишун (*Аллагъди*); 2) *куьгъ.* халкъ.

XƏLQİ *прил.* халкъдинвал, халкъдиз хасвал.

XƏLQİLİK *суц.* халкъдиз хас гъал.

XƏLVƏT I *прил.* хелвет; **xəlvət yer** хелвет чка; **xəlvət işlər** хелвет крар; II *нареч.* хелветдаказ, хелветдиз; **xəlvət baxmaq** хелветдаказ килигун.

XƏLVƏTÇƏ *нареч.* хелветдаказ, хелветдиз.

XƏLVƏTİ I *прил.* 1) хелвет, инсанар авачир; **xəlvəti küçələr** инсанар авачир куьчяр; 2) чинебан; сир тир, сирлу; **xəlvəti görüş** чинебан гуьруьш.

XƏMİR I *суц.* тини; **xəmir yoğurmaq** тини ишинун; II *прил.* тинидин.

XƏMİRİYAYAN *суц.* кІар.

XƏNCƏR I *суц.* хенжел; гапур; II *прил.* хенжелдин, гапурдин; **xəncər qını** хенжелдин къакъар.

XƏNDƏK *суц.* хандакI, къанав; **xəndəyə düşmək** хандакIдиз аватун.

XƏNGƏL I *суц.* хинкІар; II *прил.* хинкІардин.

XƏRAC *суц.* 1) налог; 2) гужуналди къачудай харж.

XƏRC *суц.* харж; **təsərrüfat xərc-ləri** майишатдин харжар.

XƏRCLƏMƏK *глаго.* харж авун, серф авун; **qənaətlə xərcləmək** мадардив харж авун.

XƏRCLƏNMƏ *суц.* **XƏRCLƏNMƏK** *глаголдикай.*

XƏRCLƏNMƏK *глаго.* харж хьун, серф хьун.

XƏRCLİK *суц.* харжлух; **onun xərcliyi yox idi** адаз харжлух авачир.

XƏRÇƏNG I I *суц.* зоол. хьипрепI, пахлахан; II *прил.* хьипрепIдин, пахлахандин.

XƏRÇƏNG II *суц.* мед. рак

(бедендин винел пата ва я къене гъарнихъ хилер чуклурдай гзаф нис азар, даклун квай хер).

ХӘРӘК I *суц.* занбураг; II *прил.* занбурагдин.

ХӘРІТӘ *суц.* карта; **böyük хәritә** Чехи карта.

ХӘСАРӘТ *суц.* хасаратвал, зарар; **yıxılıb ayağından хәsarət almaq** алуькна кІвачиз хасаратвал хъун.

ХӘСІS I *прил.* мискъи, минтІикъ, мутІлакъ, гъил кІеви; шкъакъ; II *суц.* мискъиди, минтІикъди, мутІлакъди, мискъи, шкъакъ.

ХӘSISCӘSİNӘ *нареч.* мискъивилелди, мискъидаказ, мискъидиз, мискъиз, минтІикъвилелди, шкъакъвилелди, шкъакъдаказ, шкъакъдиз.

ХӘSİSLİK *суц.* мискъивал; мутІлакъвал; шкъакъвал, минтІикъвал.

ХӘSTӘ I *прил.* азарлу, кефсуз, тІазвай; **хәstә adam** азарлу кас; II *суц.* азарлуди, кефсузди, тІазвайди, начагъди; **sağalan хәstә** хъсан жезвай азарлуди.

ХӘSTӘXANA I *суц.* азархана, духтурхана; II *прил.* азарханадин, духтурханадин.

ХӘSTӘLӘNMӘ *суц.* **ХӘSTӘLӘNMӘК** *глаголдикай.*

ХӘSTӘLӘNMӘК *глагол.* азарлу хъун, начагъ хъун, тІа хъун, азар галуькун.

ХӘSTӘLİK *суц.* азар; тІал; нахушвал; **хәstәliyә tutulmaq** азарлу хъун, тІал чІугун; \diamond **ulduz хәstәliyi** машгъур жез кІан хъунин азар.

ХӘŞİL *суц.* хешил.

ХӘТА *суц.* хата; гъалатІ; **yazıda хәtaya yol vermәk** кхънра гъалатІдиз рехъ гун.

ХӘТBAŞI *суц.* цІвел.

ХӘТӘR *суц.* хата, хата-бала; **хәtәр**

dәymәk хатадик хъун, хатадик акатун.

ХӘТӘRLİ *прил.* хаталу.

ХӘТӘRLİLİK *суц.* 1) зарарлувал; 2) хатавал.

ХӘТӘRSİZ *прил.* 1) хатасуз, хата авачир; 2) зиянсуз, зарарсуз.

ХӘTİR *суц.* хатур, гъуьрмет; **sәnin хәtrinә** ви хатурдай.

ХӘTİR-HÖRMӘT *суц.* хатур-гъуьрмет; **хәtir-hörmәt gözlәмәk** хатур-гъуьрмет хуьн.

ХӘTİRLİ *прил.* 1) хаталу, хата авай; 2) чІуру, зиянлу, зарарлу.

ХӘTİRLİLİK *суц.* хатурлувал, гъуьрметлувал.

ХӘТМ *суц.* 1) эхир, акъалтІун, куьт-ягъун, тамамарун; 2) акъвазарун, атІун.

ХӘТТ I *суц.* хатІ; **gözәl хәtt** иер хатІ.

ХӘТТ II *суц.* 1) цІар; **düz хәtt** дуьз цІар; 2) жерге; **bir хәttдә dayanmaq** са жергеда акъвазун; 3) рехъ; **dәmiryolu хәtti** раькун рехъ; **hava yolu** гъвадин рехъ; 4) сихил; **ata хәtti** бубадин сихил; 5) пад; **idarәnin хәtti ilә** идарадин патай.

ХӘТТАТ *суц.* иер хатІ авай кас.

ХӘТТАТLIQ *суц.* иердаказ кхъин.

ХӘYAL *суц.* 1) хиял; **хәyala dalmaq** хиялар авун; 2) фантазия; **хәyallar дүnyası** фантазиядин алем; 3) вилерикай карагзавай затІ.

ХӘYALPӘRӘST *суц.* хиялбаз.

ХӘYALPLOV *суц.* мурад; **şirin хәyalplov** ширин мурад.

ХӘYANӘT *суц.* хиянат, вафасузвал, хиянаткарвал, намердвал; **xalqә хәyanәt** халкъдиз хиянат.

ХӘYANӘTKAR I *суц.* хиянаткар; II *прил.* хиянаткарвилин; **хәyanәtkar һәрәkәt** хиянаткарвилин гъерекат.

ХӘYANӘTKARLIQ *суц.* хиянаткарвал.

ХӘЗ I *суц.* аз, расай хам; **qiymətli xəzlər** мас авай хазар (*расай хамар*); II *прил.* расай хамунин, хаздин.

ХӘЗАН I *суц.* 1) пеш авадарун, пеш авахьун; 2) *шаир.* зул; **ömrün xəzani** уьмуьрдин зул; II *прил.* зулун; **xəzan yarpaqları** зулун пешер.

ХӘЗӘЛ *суц.* хьипи пешер, кьуру пешер.

ХӘЗӘРЛӘР *суц. тар.* хазарар (VII-X *виш йисара Волгадин агъадилаи гат* Гумна Къафкъаздалди Чулав гьуьлуьн кефер патарал къван чпин гьукумат тьуьгуьрай халкъ).

ХӘЗİNӘ *суц.* хазина, гьукуматдин мал-девлет (*пул ва маса такъатар*).

ХӘЗİNӘДАР *суц.* 1) хазиначи (*идарадин, тешиклатдин пул хуьзвай кас*); 2) кассир.

ХӘЗİNӘДАРЛИQ *суц.* 1) хазиначивал; 2) кассирвал.

ХӘЗЛІ *прил.* хаздин; багъа хамарин.

ХӘЗРІ *суц.* хазри (*Апшеронда жезвай кеферпатан гар*).

ХІЛТ *суц.* амуькьяяр, кланер, клане амуькьай затлар.

ХІЛТЛІ *прил.* 1) амуькьяяр авай 2) *куьч.* тьуькьуьл, виже текъведай (*кас*).

ХІНА *суц.* хине; **xına qoymaq** хине эцигун.

ХІНАЛИQ I *прил.* хиналугъ (*лезги чІалан группадик акатзавай халкъдин тІвар*); **xinalıq dili** хиналугъ чІал.

ХІНАЛИQСА *нареч.* хиналугъ чІалалди, хиналугъдалди; **xinalıqca danişmaq** хиналугъдалди рахан.

ХІНАYAXDІ *суц. этногр.* хине эцигун (*адет*).

ХІНАYІ *прил.* хинедин рангунин.

ХІNCІM-XІNCІM *прил.* 1) клар-клар хьанвай, кукІвар хьанвай,

куьлуь-куьлуь хьанвай; 2) клар-клар-навай, кукІварнавай, куьлуь-куьлуь авунвай.

ХІRІ *суц.* хвал (*яракъдин луьледал*).

ХІR II I *суц.* 1) дарамат эцигдай къванер; 2) чирх; II *прил.* къванерин, чирхедин.

ХІRÇILDAMA *суц.* **XİRÇILDAMAQ** *глаголдикай.*

ХІRÇILDAMAQ *глаго.* чІакъракъ авун, чІахрах авун, жаркъ-жаркъ авун; **qar ayaqlarımız altında xırçıldayırdı** чи клвачерик живеди жаркъ-жаркъ ийизвай.

ХІRÇILDATMA *суц.* **XİRÇILDATMAQ** *глаголдикай.*

ХІRÇILDATMAQ *глаго.* такъ-такъ авун; такъ-такъ ийиз тун; **soyuqdan onun dişləri xırçıldayırdı** мекъила адан сарари такъ-такъ ийизвай.

ХІRÇİLTІ *суц.* 1) чІахрах; чІихрих; чІирх; чІакъракъ; пакъракъ; такъ-ракъ; **budaqların xırçiltısı** хилерин чІакъракъар; 2) жиркъ; жаркъ; жаркъ-жаркъ; чІигъ; чІигъ-пІигъ; **çarxların xırçiltısı** чархарин чІигъ; 3) жиркъ; жикърикъ; жакъракъ; **dişlərin xırçiltısı** сарарин жакъракъ.

ХІRDA I *прил.* 1) куьлуь; **xırda çinqil** куьлуь чирх; **xırda dişlər** куьлуь сарар; **xırda kəm-kəsis** куьлуь татугайвилер; 2) гъвечІи; гъвечІи яшдин; **xırda təsərrüfat** гъвечІи майишат; II *нареч.* куьлуьуз; **xırda doğmaq** куьлуьуз куьт-куьнун; III *суц.* 1) хирде, куьлуь пул; **ona xırda verdi** адав хирде, куьлуь пул вугана; 2) хирдеяр (*дуьгуьдин*).

ХІRDABUYNUZLU I *прил.* лапагарин; II *суц.* **xırdabuynuzlular** лапагар.

ХІRDAÇІ I *прил.* куьлуь-шуьлуьй-риз фикир гудай, итІи-битІийра къекъведай; **xırdaçı adam** куьлуь-шуьлуьй-риз фикир гудай кас; II *суц.* мискъи.

XIRDAÇILIQ *суц.* мискъивал.

XIRDA-XIRDA I *нареч.* куьлуьз;
II *прил.* куьлуь; куьлуь-куьлуь; **xırda-xırda daşlar** куьлуь-куьлуь къванер.

XIRDA-XURUŞ *суц.* куьлуь-шуьлуь.

XIRDALAMA *суц.* **XIRDALAMAQ** *глаголдикай.*

XIRDALAMAQ *глаго.* 1) куьлуь авун, куьлуь паяриз чара авун; **daşları xırdalamaq** къванер куьлуь авун; 2) кIус-кIус авун; 3) хирде авун; куьлуь авун; **yüz manatı xırdalamaq** виш манат куьлуь авун; 4) *куьч.* гъавурда тун, гъавурдик кутун; кьиле тун; ачухарун.

XIRDA-PARA I *прил.* 1) *гзафвилин къадардин суьществителнийрихъ галаз санал:* **xırda-para şeylər** куьлуь-шуьлуь шейэр; 2) *куьч.* куьлуь, чIехи метлеб авачир; **xırda-para nöqsanlar** куьлуь-шуьлуь гъалатIар; II *суц.* куьлуь-шуьлуьяр (*гъвечIи шейэр*).

XIRDAVAT I *суц.* хирдевут; II *прил.* хирдевутдин.

XIRDAVATÇI *суц.* галантереядин алверчи.

XIRILDAMA *суц.* **XIRILDAMAQ** *глаголдикай.*

XIRILDAMAQ *глаго.* 1) хирт авун, туьтери ифей ван авун; 2) хирт галай ванцелди рахун.

XIRILTI *суц.* 1) хирт, хирт ийидай ван; 2) туьтер ифенаваз хирт авун.

XIRILTILI *прил.* хирт ийидай, туьтер ифей; **xıriltılı səs** хирт ийидай (*квай*) ван.

XIRMAN I *суц.* 1) рат; **örtülü xırman** къав алай рат; 2) техил хуьдай къур.

XIŞ I *суц.* туьрез; **torpağı xışla şumlamaq** туьрездив къуьгъвер авун; туьрездив чил гъалун; II *прил.* туьрездин; **xış şumu** туьрездин цан.

XIŞILTI *суц.* вешреш, вишриш.

XİDMƏT *суц.* къуллугъ; **xıtmət etmək** къуллугъ авун.

XİDMƏTÇİ I *суц.* 1) къуллугъчи; **mehmanxana xıdmətçisi** мугъманханадин къуллугъчи; 2) кIвалел алайди, кIвале къуллугъзавайди; 3) кIвалер, мектеб, идара къакъаждай дишегъли; II *прил.* къуллугъчидин.

XİFFƏT *суц.* гъам, хажалат, сефилвал, пашманвал, дерт; пелешвал; рикIин чIулаввал; **xıffət çəkmək** дерт чIугун.

XİFFƏT *суц.* хифет; **xıffət etmək** хифетар авун.

XİLAF I *суц.* таб, тапарар; дуьз туьширвал, батIул; II *послел.* акси яз; **adətinin xilafına** вичин адетдин акси яз.

XİLAFƏT *суц. тар.* халифат (*халифа кьиле акъвазнавай гьукумат*).

XİLAS I *суц.* хуьн, баладикай хкатуьн, баладикай хкудун, азадвал, хиласвал; II *прил.* хилас ийидай, хуьдай, баладикай хкатдай, баладикай хкуддай.

XİLASKAR *суц.* хилас ийизвайди.

XİLASKARLIQ *суц.* хилас авун.

XİLQƏT I *суц.* халкъ авур кас; инсан; кас; **əziz xilqət** азиз инсан; **Allahın xəlq etdiyi xilqət** Аллагъди халкъ авур кас.

XİLQƏT II *суц.* 1) дуьнья, алем; чил-цав; 2) къилих, тIул; хесет; **onun xilqətində qorxaqlıq yoxdur** адахъ кичIевилин къилих авач.

XİNİN *суц. мед.* хинин (*хинин тарцин чкалдикай гъазурзавай ифин алуддай дарман*).

XİRİDAR *суц.* 1) *куьгъ.* муьштери, маса къачIудайди; 2) чидай кас (*вичин кар, кести*).

XİRTDƏK I *суц.* 1) кIалхан, туьтуьх; 2) туьд; II *прил.* кIалхандин, туьтуьхдин.

XİSLƏT *суц. килиг:* **XİLQƏT** II (2).

XİSLƏTLİ *прил.* къилих авай, тлул авай, хесет авай.

XİTAB *суц.* эвер гун, эверун.

XİTABƏN *нареч.* эвер гуналди, эверуналди.

XİTABƏT *I суц.* 1) фасагъатдиз рахун; 2) фасагъатдиз рахадай алакьун.

XİTAM *суц.* 1) эхир, кутьягъун, тамамарун, акьалтларун; 2) акьвазарун; **istintaqn xitamı** силис тухун акьвазарун.

XİYABAN *суц.* кьве патани тарар канвай рехъ.

XİYAR *I суц.* афни; **xiyar yetişdir-mək** афнияр цана агакьарун; *II прил.* афнидин; **xiyar toxumu** афнидин тум.

XİZƏK *I суц.* гьелерар; **xizəklə getmək** гьелерра аваз фин; *II прил.* гьелеррин.

XİZƏKÇİ *суц.* гьелерар гьалзавайди.

XİZƏKÇİLİK *суц.* гьелерар гьалун.

XLOR *суц. хим.* хлор.

XOBBI *суц.* машгьулат, жуван рикI алай са кар.

XOF *суц.* кичI, кичIевал; **xofa düş-mək** кичIе хьун; **ürəyinə xof salmaq** рикIе кичI тун.

XOFLANDIRMA *суц.* **XOFLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

XOFLANDIRMAQ *глаг.* кичIерар кутун, кичIерар гун; кичIевал кутун, кичIе авун.

XOFLANMA *суц.* **XOFLANMAQ** *глаголдикай.*

XOFLANMAQ *глаг.* кичIе хьун, рикIе кичI гьатун.

XOFLU *прил.* кичIе, кичI квай, кичIевал квай.

XOFLU-XOFLU *нареч.* кичIез-кичIез, кичIедаказ, кичIез.

XOFLULUQ *суц.* кичIевал, кичI

квайвал.

XOKKEY *I суц.* 1) хоккей (*конькийрал алаз ийидай кьугъун*); 2) хоккейдин акьажун; **xokkeyə baxmaq** хоккейдиз килигун; *II прил.* хоккейдин.

XOKKEYÇİ *суц.* хоккей кьугъвазвайди.

XOLESTERİN *суц. физиол.* холестерин.

XONÇA *I суц.* хунча; *II прил.* хунчадин.

XONSA *суц. мед.* хунса (*эркеквиллин ва дишивилин лишанар кьведни квай инсан ва я маса организм*).

XONSALIQ *суц.* хунсавал.

XOR I I *суц.* хор (*санал мани лугьудайбурун KvatIal*); **uşaq xoru** аялрин хор; *II прил.* хордин; **xor kapellası** хордин капелла.

XOR II *маса гафарихъ галаз санал:* **xor baxmaq** пис килигун; кваз такьун; **o, bu məsələyə xor baxır** ада и месэла кваз кьазвач.

XORA I *суц.* 1) чартух векь (*садра ягъай чкада гьа йисуз хъжедай векь*); 2) тахьацлар (*эхиримжи тахъанвай майваяр*).

XORA II *мед.* пхин хер (*ирин кьезевай хер, кар*).

XOREOQRAF *суц.* хореограф (*хореографиядин пешекар*).

XOREOQRAFİYA *суц.* хореография (*кьуьлерин харусенят*).

XOREY *суц. эдеб.* хорей (*кьве гьижадикай туькьурнавай, тикрар жедай сад лагъай гьижадал ударение алай гаф*).

XORMEYSTER *суц.* хормейстер, хордин кьиле авайди.

XORMEYSTERLİK *суц.* хормейстервал.

XORTDAN *суц.* кускафтар

(1 махарик квай сурай экъечIиз инсандин иви хъвадай мейит; 2 куьч. иви хъвадай залум, инсафсуз; 3 чими уьл-квейра жедай чIехи кьаркьулув).

XORTLAMA суц. **XORTLAMAQ** глаголдикай.

XORTLAMAQ глаг. 1) дин. чан хтун (къейидал); 2) куьч. чан акат хъхьун; дири хъхьун; кIвачел акьалт хъувун (азардилай гуьгъуьниз).

XORTUM I суц. 1) хуртIум; **fil xortumu** филдин хуртIум; 2) кIуф (ветI-рен, чIижрен); 3) хуртIум (тупунин, пулемётдин чиле акIизвай кьулухъ галай пай); II прил. хуртIумдин.

XORULDAMA суц. **XORULDAMAQ** глаголдикай.

XORULDAMAQ глаг. хух авун (ахвара).

XORULTU суц. хух, хухдай ван (ахвара).

XORUZ I суц. кIек; **xoruz banında durmaq** кIекерихъ галаз кьарагъун, фад кьарагъун; II прил. кIекрен; ◇ **xoruz səsi eşitməmiş** алапат жедай затI, ажайиб затI, ажайиб кар; ◇ **xoruz buraxmaq** мани лугъудайла ван чIу-рукIа акъатун.

XORVAT I суц. хорват (миллетдин тIвар, Хорватиядин асас агъалияр); II прил. хорват, хорватрин; **xorvat dili** хорват чIал; **xorvat adətləri** хорватрин адетар, хорватрин ацукъун-къарагъун.

XORVATCA нареч. хорватдалди, хорват чIалалди.

XOŞ I прил. хуш, хъсан, лезет гудай; **xoş günlər** хуш йикъар, хъсан йикъар; **xoş xəbər** хъсан хабар; II нареч. хуш, хъсан; **vaxtımız xoş keçdi** чи вахт хъсан алатна; III предик. **xoşdur** хуш я.

XOŞ... муракаб гафарин сад лагъай пай; **xoşniyyət** хъсан ниятдин;

xoşxasiyyət adam хъсан кьилихар авай кас.

XOŞAGƏLƏN прил. хуш, хъсан, рикIиз чими; **xoşagələn adam** рикIиз чими кас.

XOŞ-BEŞ суц. рах. хуш-беш; **xoş-beşdən sonra** хуш-беш авурдалай кьулухъ.

XOŞƏHVAL прил. хъсан агъвалдин.

XOŞHAL прил. шад, хвеш; рикI шаддай; шадвал кутадай; **xoşhal etmək** хвеш авун, рикI шадарун.

XOŞLAMA суц. **XOŞLAMAQ** глаголдикай.

XOŞLAMAQ глаг. хуш атун, рикIиз чими хъун.

XOŞLANMAQ суц. кфет хкудун, лезет къачун.

XOŞLUQ суц. хушвал; хъсанвал.

XOŞLUQLA нареч. хушвилелди, хушдаказ, хушдиз; хъсанвилелди, хъсандаказ, хъсандиз.

XOV суц. чIичI.

XOVLU прил. чIичI авай; **xovlu xalça** чIичI авай халича (гам).

XOVSUZ прил. чIичI авачир; **xovsuz xalça** чIичI авачир халича (гам).

XÖRƏK суц. хуьрек; **ət xörəyi** якIун хуьрек.

XRİSTİAN I суц. хашпара; II прил. хашпарайрин, хашпаравилин; **xristian dini** хашпаравилин дин.

XRİSTİANLAŞDIRMA суц. **XRİSTİANLAŞDIRMAQ** глаголдикай.

XRİSTİANLAŞDIRMAQ глаг. хашпаравилин дин къабулиз тун.

XRİSTİANLAŞMA суц. **XRİSTİANLAŞMAQ** глаголдикай.

XRİSTİANLAŞMAQ глаг. хашпаравилин дин къабулун.

XRİSTİANLIQ суц. хашпарайрин дин, хашпаравал.

XRİZANTEM *суц. бот.* хризантема.

XROM *суц.* 1) *хим.* хром (*металл*); 2) хрум (*хъуьтуьл ва къелеч I тумаждин са жуьре*); **xrom çəkmələg** хрумдин мясерар.

XROMLU *прил.* хромдин.

XROMOSOMLAR *суц. биол.* хромосомар.

XRONİK *прил.* гзаф яргъал чIугур; хкатна куьтягъ тежезвай; гъамишан, давамлу; **xronik xəstəlik** мукъвал-мукъвал вичикай хабар гудай тIал, хкат тийидай азар.

XRONİKA *суц. тар.* хроника (*1 вакъиаяр галай-галайвал хронологи-ядин къайдада кхьин; 2 гъакI кхъей вакъиайрин кIватIал*).

XRONOQRAF *суц.* хронограф.

XRONOLOGİYA *суц.* хронология (*вахтар къалурна галай-галайвал туькIуьрдай вакъиайрин сиягъ*); **tarixi xronologiya** тарихдин хронология.

XRONOLOJİ *прил.* хронологиядин; хронологиядиз талукъ тир; хронологиядин къайдада.

XRONOMETR *суц.* хронометр (*вахт дуьм-дуьз къалурдай сят*).

XUDA *суц.* Худа, Аллагъ, Халикъ, Зулжалал, Рабби.

XUDAHAFİZ! *межд.* сагърай!

XUDAHAFİZLƏŞMƏ *суц.* **XUDAHAFİZLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

XUDAHAFİZLƏŞMƏK *глаго.* сагърай лугъун, сагърай лагъана хъфин.

XUDBİN I *прил.* фад хкIадай, вичи-вич виниз къадай; жув гзаф кIандай; II *суц.* вичиз-вич бегенмиш кас; жувчи.

XUDBİNLIK *суц.* 1) фад хкIун, вичи-вич вине къун; жув гзаф кIан хъун; 2) вичиз-вич бегенмишвал, жувчивал.

XUDMANİ I *прил.* лап мукъва, сир сад тир, дуствилин, кIвалин;

xudmani məclis сир сад тир дустарин мярекат; II *нареч.* дуствилелди; **xudmani söhbət etmək** дуствилелди суьгъбет авун.

XUDMANİLİK *суц.* лап мукъвал, сир сад тирвал.

XUDPƏSƏND *прил.* вич-вичел рази тир, вичиз-вич бегенмиш тир.

XUDPƏSƏNDLİK *суц.* вич-вичелай разивал, вич-вичиз бегенмишвал.

XULİQAN I *суц.* хулиган; II *прил.* хулиганвал квай; **xuliqan oğlanlar** хулиган гадаяр.

XULİQANCASINA *нареч.* хулиганвилелди.

XULİQANLIQ *суц.* хулиганвал; **xuliqanlıq etmək** хулиганвал авун.

XUMAR *прил.* хумар, хумар хъанвай; **xumar baxış** хумар хъанвай килигун.

XUMARLANMA *суц.* **XUMARLANMAQ** *глаголдикай.*

XUMARLANMAQ *глаго.* хумар хъун.

XURAFAT *суц.* 1) мавгъумат; 2) куьгъне чIуру адет; куьгъне чIуру фикир.

XURAFATÇI *суц.* мавгъуматчи инсан.

XURAFATÇILIQ *суц.* мавгъуматчивал.

XURCUN *суц.* хуржин.

XURMA I *суц. бот.* 1) хурма (*майва*); 2) хурмадин тар.

XURMA II I *суц.* 1) хурма, хумрав (*майва*); 2) хурмадин (*хумравдин*) тар; II *прил.* хурмадин, хумравдин; **xurma ağacları** хурмадин (*хумравдин*) тарар.

XURMAYI *прил.* шабалтдин рангунин.

XUTOR I *суц.* къазмаяр (*хуьруьвай яргъал авай мулкар галай кIвалер*); II *прил.* къазмайрин.

XÜLASƏ I *арал.г.* са гафуналди,

куьрелди, куьрелди лагъайтла; **xülasə, iki saatdan sonra kəndə çatdıq** куьрелди, кьве сятдилаь кьулухъ чун хуьруьз агакьна.

XÜLASƏ II 1) асул мана, асул метлеб; 2) резюме (*куьрелди лагъанвай метлеб, мана*).

XÜLYA *суц.* 1) фантазия; 2) таб; **bunun hamısı xülyadır (uydurmadır)** ибур вири таб я.

XÜSUSƏN *нареч.* иллаки; **hamı yaxşı dedi, xüsusən də sən** вирида хъсандиз лагъана, иллаки вуна.

XÜSUSİ I *прил.* 1) кьетлен, адетдинди тушир, масадбуруз ухшар тушир; **xüsusi fikirlər** кьетлен фикирар; 2) махсус, кьилдин; чара; **xüsusi yer** кьилдин (*махсус, са кардин патахъай тайин авунвай*) чка; 3) хусуси, вич иеси тир;

xüsusi ev хусуси квал; 4) хусуси касдин, кьилдин касдин; **xüsusi təsərrüfat** хусуси касдин майишат; II *нареч.* кьилди, чараз; кьетлендиз; **xüsusi yanaşmaq** кьетлендиз эгечлун.

XÜSUSİLƏ *нареч.* иллаки, кьетлендаказ; **onun valideynlərinə göstərdiyi qayğı xüsusilə diqqət çəkir** ада вичин хайибуруз кьалурзавай кьайгъуди иллаки фикир желбзава.

XÜSUSİYYƏT *суц.* 1) хусусивал, кьетленвал, артухвал, хас лишан; **torpağın xüsusiyyəti** накьвадин кьетленвал; **indiki dövrün xüsusiyyətləri** гилан девирдин кьетленвилер; 2) хас тир лишан, кьетлен лишан, кьилдинвал, хусусивал.

XÜTBƏ *суц. дин.* имамди мисклиндин минарадай ийидай въз.

İ - *азербайжан алфавитдин цлукьуд лагъай гьарф.*

İANƏ *суц.* 1) кьурбанд, садакьа; 2) багъиш; **ianə vermək** кьурбанд авун, садакьа гун.

İANƏCİ *суц.* 1) кьурбанд ийизвайди, садакьа гузвайди; 2) багъишзавайди.

İAŞƏ *суц.* 1) куьгь. тлуьн, хуьрек, суьрсет; 2) недай-хьвадай затлар; недай суьрсет.

İBADƏT *суц.* 1) Аллагъдиз кьуллугъ авун, ибадат авун, капл авун; **ibadətə getmək** ибадат ийиз фин; **aخşam ibadəti** нянин ибадат, нянин капл; 2) икрам авун, гьуьрмет авун, вине кьун, члехиз кьун; **bütlərə ibadət**

бутариз икрам авун.

İBADƏTGAN *суц.* капл-глеат ийидай квал.

İBADƏTXANA *суц.* ибадатхана.

İBARƏ *лингв.* 1) ибара (*чин манадалди ва грамматикадин формайралди алакьада авай гафарин квалтал*); 2) гьаклан, мана авачир гафар.

İBARƏT *прил.* ибарат; **dörd nəfərdən ibarət komissiya** кьуд касдикай ибарат комиссия; **iyirmi nəfərdən ibarət dəstə** кьад касдикай ибарат клеретл.

İBER-(LƏR) *суц.* 1) иберийвияр (*Иберияда яшамии жезвай тайифайрин тлар*); **iber-qafqaz dilləri** ибериядинни кьафкьаздин чларар.

İ

İBLİS *суц.* 1) иблис, шейтІан; 2) *куьч.* гьарамзада, амалдар.

İBLİSANƏ I *прил.* 1) иблисди хьыз, шейтІанди хьыз; 2) *куьч.* иблисдин хьтин пис хьел квай, фендигар; II *нареч.* пис.

İBLİSCƏSİNƏ *нареч.* *килиг:* **İBLİSANƏ** II.

İBRƏT *суц.* 1) ибрет, тарс, нетижа хкудун; 2) чешне къачун; **bu sənə ibrət olsun** им ваз тарс хьурай.

İBRƏTAMİZ *прил.* вичикай ибрет жедай, тарс жедай, насигьат гудай; вичикай менфят авай; **ibrətamiz məsləhət** тарс жедай меслят, менфят авай меслят.

İBRƏTLİ *прил.* *килиг:* **İBRƏTAMİZ**.

İBTİDA I *суц.* кьил, эвел, сифте кьил; эвел кьил; **işin ibtidası** кІвалахдин эвел кьил; II *прил.* сифтегьан, сифте кьилин, эвелимжи, эвелан; **ibtida müəllimim** зи сифтегьан муаллим.

İBTİDAİ *прил.* 1) сифтегьан, сифте кьилин, эвелимжи, эвелан; **ibtidai məktəb** сифтегьан мектеб; 2) сифте кьилин, дибдин; **ibtidai məlumatlar** сифте кьилин малуматар; 3) дегьзамандин, сифтегьан яшайишдин; **ibtidai xalqlar** дегьзамандин халкъар; 4) сифтедин, сифте кьилин; 5) эвелимжи; 6) гьакІан, деринвал авачир.

İBTİDAİ-İCMA *прил.* дегь замандин; **ibtidai-icma quruluşu** дегьзамандин кьурулуш.

İCAD *суц.* *рах.* акьудун, арадал гьун, туькІуьрун; **yeni icad** цІийи туькІуьрун.

İCARƏ I *суц.* ижара, кири; II *прил.* ижарадин, киридин.

İCARƏÇİ *суц.* *килиг:* **İCARƏDAR**.

İCARƏDAR I *суц.* кирида къадайди, киричи; II *прил.* киричидин.

İCAZƏ *суц.* ихтияр, изин; **icazə vermək** ихтияр гун, изин гун.

İCAZƏLİ *прил.* ихтияр ганвай, изин ганвай.

İCAZƏSİZ *прил.* ихтияр таганвай, изин таганвай.

İCBAR I *суц.* мажбур авун, гуьжуналди ийиз тун, гуьж авун; II *прил.* *лингв.* буйругьдин; **felin icbar növü** глаголдин буйругьдин форма.

İCBARİ I *прил.* мажбури, мажбурвилелди тир; мажбурвилелди ийиз тадай, гуьжунин; **icbari əmək** мажбури тир зегьмет; **icbari iş vermək** мажбурвилелди ийиз тадай кар атІун; II *нареч.* мажбурдаказ.

İCBARİLİK *суц.* мажбуривал.

İCLAS *суц.* ижлас; **iclası aparmaq** ижлас тухун.

İCLASBAZ *суц.* ижласбаз.

İCMA I *суц.* 1) кІватІал; 2) жемят; II *прил.* кІватІалдин; жемятдин; **icma torpaqları** жемятдин чилер.

İCMAL I *суц.* вакъиайрикай, крарикай куьрелди малумат, хабар гун; **aylıq icmal** са вацран малумат; II *прил.* малуматдин.

İCMALÇI *суц.* баянар гудайди (*вакъиайриз, дуьньядин гьалариз*).

İCRA I *суц.* кьилиз акьудун, бегьмарун, тамамарун; **müqavilənin icrası** икьрар бегьмарун; **qısa müddətli icra** куьруь вахтунда тамамарун; II *прил.* кьарар бегьмардай, кьилиз тухудай, кьилиз акьуддай.

İCRAÇI *суц.* бегьмардайди, тамамардайди, кьилиз акьуддайди.

İCRAEDİCİ *суц.* *килиг:* **İCRAÇI**.

İCRAİYYƏ *маса гафарихъ галаз санал:* **icraiyyə komitəsi** крар кьилиз акьуддай комитет.

İCRASIZ *прил.* бегьмар тавур; **icrasız iş** бегьмар тавур кІвалах.

İCRƏT *суц.* куьгь. гьакьи, мажиб;

icrət təyin etmək мажиб тайинарун.

İCTİMAİ *прил.* ичтимаи.

İCTİMAİYYAT I *суц.* ичтимаиаят (жемяятдин гьакъиндай илим) II *прил.* ичтимаиаятдин.

İÇ I *суц.* 1) кьен, кьене пад; **evin içi** кIвалин кьен; 2) рикI; яр; **ağacın içi** кIларасдин рикI; кIларасдин яр; 3) кьене тур затI; **içiqozlu konfet** кьене кIерец авай кьенфет; 4) *куьч.* руьгъ, рикI; 5) астIар.

İÇALAT *суц.* 1) кьенер, кьене авай органар (*жигерар, руфунар, ратар*); 2) кьенер (*тукIур гьайвандин*).

İÇƏRİ I *нареч.* кьенез, кьене патаз; **qarılar içəri açılır** рақIларар кьене патаз ахъа жезва; II *прил.* кьенепатан, кьене авай, кьенез элкьвенвай; **içəri həyət** кьенепатан гьаят; III *суц.* кьен, кьене пад; IV *послел.* кьене пата.

İÇƏRİDƏN *нареч.* кьеняй, кьене патай; **qarı içəridən bağlanıb** рақI кьеняй агалнава.

İÇİNDƏ *послел.* 1) кьене; **dənizin içində** гьуьлуьн кьене; **evin içində** кIвалин кьене; **bir ayın içində** са вацран кьене; 2) кьула; **el içində** элдин кьула.

İÇİNDƏKİ I *прил.* кьене авай; **gö-lün içindəki balıqlar** вирын кьене авай гьетер; II *суц.* кьене авайбур; **avtobusun içindəkilər** автобусдин кьене авайбур.

İÇİNDƏN I *послел.* 1) -ай, -яй; **kitabın içindən** ктабдин кьеняй; **quyunun içindən** кьуйдин кьеняй; 2) -ай; -дай тIуз; дай яна; **şəhərin içindən** шегьердай тIуз; 3) -кай, дай (тIуз); хкатна; арадай; **buludların içindən** циферин арадай, циферикай хкатна; II *нареч.* кьеняй, кьене патай; **içindən çıxartmaq** кьеняй акьудун.

İÇİNƏ *нареч.* кьенез, кьене патаз;

içinə baxmaq кьенез килигун, кьене патаз килигун.

İÇİRMƏ *суц.* **İÇİRMƏK** *глаголдикай.*

İÇİRMƏK *глаго.* 1) хьвадай затI гун (*мес. чай, нек, яд*); **su içirmək** яд гун; 2) хьваз тун, пиянарун.

İÇİRTMƏK *глаго.* хьваз мажбур авун; **o, məni içirtdi** ада зун хьваз мажбур авуна.

İÇKİ *суц.* хьвадай затI (*яд, чай, эрець, ички*); **spirtili içkilər** спирт квай хьвадайди (*эрець, чехир, коньяк ва мсб.*)

İÇKİLİ *прил.* хьванвай.

İÇLİK *прил.* астIардин; **içlik parça** астIардин парча.

İÇMƏ *суц.* **İÇMƏK** *глаголдикай.*

İÇMƏK *глаго.* хьун; **süd içmək** нек хьун.

İÇMƏLİ *прил.* хьвадай, хьуниз виже кьведай; **içməli su** хьвадай яд.

İDARƏ I *суц.* 1) идара авун, кьиле тухун; **dövlətin idarəsi** гьукумат идара авун; **məclisi idarə etmək** мярекат кьиле тухун; 2) идара ийидай орган; 3) идара; **kolxozun idarəsi** колхоздин идара; II *прил.* идарадин; **idarə binaları** идарадин дараматар.

İDBAR *куьгь.* I *прил.* набут, набутвал квай, эйбежер; чIуру; кубут; II *суц.* бахтунни тагьун, бахтунни чин тагун, бахтунни кьеривал; агалкьунар тахьун; татугун, кар тукьIуьн тавун, кар кьиле тефин.

İDBARLIQ *суц.* набутвал, бедендин кимивал, эйбежервал, чIурувал, кубутвал.

İDDEALLAŞDIRMA *суц.* **İDEAL-LAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

İDDİA I *суц.* 1) дяве кьун; кIанз алахьун (*са затI, кар*); вичин ихтиярар майдандиз акьудун; 2) *юр.* дяве (*судда*), тIалаб (*суддалди кIанзавай затI, кар*);

3) иддя (*са вуч патал ятІани бягьс чІугун*); **əsassız iddialar** бине авачир иддяяр; 4) лавгъавал, къанцІархъанвал; II *прил.* иддядин; **iddia ərizəsi** иддядин арза.

İDDİAÇI *суц.* 1) тІалабзавай кас; 2) *юр.* дявекар (суддалди садавай гъахъ тІалабзавай, дяве къазвай кас).

İDDİALI *прил.* 1) дамах гвай, гзаф лавгъа, къукъ гвай; къене ялар авай; фурс квай; 2) иддя квай; **iddiali bəyanat** иддя квай малумат.

İDDİALILIQ *суц.* дамах гвайвал, лавгъавал, къукъ гвайвал, такабурвал.

İDEAL I *суц.* идеал (*І са карда, яшайишда, женгина лап чІехи мурад; 2 гзаф четиндиз арадиз гъиз жедай чІехи дережа*); II *прил.* чІехи дережадин, лап хъсан, лап иер.

İDEALİST I *суц.* идеалист (*І философияда идеализмдин терефдар; 2 авай гъакъкъат лап хъсандиз къалуриз алахъдай, буш хиялралди яшамии жедай кас*); II *прил.* идеалиствилин.

İDEALİSTCƏSİNƏ *нареч.* идеалиствилелди; **məsələyə idealistcəsinə yanaşmaq** месэладив идеалиствилелди эгечІун.

İDEALİSTLİK *суц.* 1) идеалиствал; 2) хиялар авунал рикІ алай гъал.

İDEALİZM *суц.* идеализм (*І филос. дуьньядин, вири авай шейэрин ва вакъиайрин асул, диб, сифте къил руьгъ я, идея я лугъуз, идея материалдин нетижа хъунухъ инкар ийизвай, вич материализмдин акси тир рехъ; 2 гъакъкъатда тирдалай хъсан яз гъисабуниз майилвал*).

İDEALLAŞDIRMAQ *глаг.* идеалдай гъисабун (къалурун).

İDENTİK *прил.* тамам ухшар тир, тамам барабар тир; **identik fikirlər**

тамам ухшар тир фикирар.

İDENTİKLİK *суц.* тамам ухшар хъун, тамам барабарвал; **fikirlərin identikliyi** фикиррин тамам ухшарвал.

İDEOQRAFİYA *суц. лингв.* идеография (*гафунин мана къалурзавай лишанрикай менфят къачузвай кхъинар, абурун къайда, система, илим*).

İDEOQRAM *суц. лингв.* идеограмма (*гафунин мана гузвай лишан*).

İDEOLOGİYA *суц.* идеология (*дуьньядиз килигунин тегъер, идеяйрин ва фикиррин система*).

İDEOLOJİ *прил.* идеологиядин, идеологиядин жигъетдай (*рекъяй*) тир; **ideoloji mübarizə** идеологиядин рекъяй тир женг.

İDEOLOQ *суц.* идеолог (*са групнадин, кІватІалдин пад хуьдай кас*).

İDEYA I *суц.* 1) идея (*са затІунин ва я са гъалдин гъакъгиндай акъулдивай къатІуз жедай, фикирдиз гъиз жедай, умуми мана, шикил, фикир*) 2) асул фикир, асул метлеб; **romanın ideyası** романдин асул фикир, метлеб; 3) фикир; план; къаст; II *прил.* идеядин; **ideya mübarizəsi** идеядин женг.

İDXAL *суц.* маса уьлквейрай мал гъун.

İDİ *глаг.* 1) хъанай, тир; **bu iş çoxdan baş vermiş idi** и кар фад хъанай, хъайиди тир; 2) кІанзавай, са тІимил, амукъна, гатІумнай; **bu iş çoxdan baş verməli idi** и кар фад хъана кІанзавайди тир.

İDİLLİYA I *суц.* идиллия: 1) *эдеб.* тІебиатдин ва инсанрин яшайиш къалурдай шиир, эсер; 2) *куьч.* бахтавар яшайиш; II *прил.* идиллиядин.

İDİOM *суц. лингв.* идиома (*са шумуд гафуникай ибарат хъана чІала къилдин гаф хъиз менфят къачузвай*

ибара, уълчме. *Мес.* «япай акъудун», «лув гун» лезги члалан идиомаяр я).

İDİOMATİK *прил. лингв.* идиома тир, идиомадикай ибарат тир; **idiomatik deyim** идиома тир лугъун.

İDİOMATİKA *суц. лингв.* идиома-тика (1 *идиомайрин гъакъиндай илимдин фикирар*; 2 *са члала авай идиомаяр*).

İDMAN I *суц.* спорт; II *прил.* спортдин; **idman yarışları** спортдин акъажунар.

İDMANÇI *суц.* спортсмен.

İDRAK I *суц.* 1) фагъум, къатун; 2) чирвал; 3) *филос.* дуъньядин гъалар, вакъияяр къатунин алакъун; II *прил.* къатун гудай, чирвал гудай.

İDRAKLI *прил.* 1) къатун авай, къатундай; гъавурдик квай, гъавурда гъатдай; 2) акъуллу, акъуллувилелди кар ийидай; **idraklı iş** акъуллу кар.

İDRAKLILIQ *суц.* 1) къатун; 2) акъуллудаказ фикир гун.

İDRAKSIZ *прил.* 1) фагъумсуз, къатун авачир; 2) акъулсуз.

İENA *суц.* иена (*Япониядин пулуни тIвар*).

İFAÇI *суц.* 1) бегъемардайди, тамардайди, къилиз акъуддайди; 2) къугъвазвайди (*роль*), язавайди (*макъам*); лугъузвайди (*мани*); **xalq mah-nılarının ifaçısı** халкъдин манияр лугъузвайди.

İFAÇILIQ *суц.* 1) бегъемарун, тамарун, къилиз акъудун; 2) къугъун, къиле тухун, ягъун, лугъун.

İFADƏ *суц.* 1) ибара, гаф, лугъун; 2) чирун; малумарун; къалурун; **də-yərin pulla ifadəsi** къимет пулуналди малумарун; 3) *юр.* шагъидвал, лугъун, къалурун; 4) кIелай ва я яб акалай текстинин мана хуралай кхъин.

İFADƏLİ *прил.* къетIен мана квай, метлеб квай, маналу; гъавурда гъатдай; эсер ийидай, эсерлу.

İFADƏLİLİK *суц.* метлеблувал, маналувал; гъавурда гъатдайвал; эсерлувал.

İFADƏSİZ *прил.* къетIен мана квачир, метлебсуз, манасуз; гъавурда гъаттийир; эсер тийидай.

İFADƏSİZLİK *суц.* метлебсузвал, манасузвал; эсерсузвал.

İFFƏT *суц.* михъивал, хъсан къилих, эдеб, ахлакъ; айиб квачирвал, синих тахъун.

İFFƏTSİZ *прил.* михъи тушир, харчи.

İFLAS *суц.* кар къиле тефин, татугун, кар туькIуьн тавун; чIур хъун.

İFLİC I *суц.* фалуж; 2) *куьч.* гьерекатсузвал, акъваз хъун, суствал, зайифвал (*кIвалахдин, алвердин*); II *прил.* фалуж галукънавай, фалужди янавай.

İFRAT I *суц.* акъалтIай дережа; къадардилай артухвал; **ifrata varmaq** акъалтIай дережада гьерекат авун; II *прил.* лап эхиримжи, лап акъалтIай; **ifrat tədbirlər** лап акъалтIай тедбирар; III *нареч. рax.* гиртан, къадардилай артух, къадардилай гзаф.

İFRATÇILIQ *суц.* эхир къадар, акъалтIай дережа.

İFRAZ *суц.* 1) *физиол.* чара жезвай затI, хкатзавай затI (*мес. гьекь*); 2) хкатун, акъатун (*бедендикай*).

İFRAZAT *биол. физиол.* 1) бедендикай хкатзавай затI; 2) организмди арадал гъидай ва диривиллиз гьерек затI; 3) нежесар.

İFRİT *суц.* 1) иблис, шейтIан; 2) *куьч.* залум, инсафсуз кас, ягъи, пис кас, чIуру кар ийидай кас.

İFRİTƏ I *суц.* 1) кафтар къари; кусафтар; 2) эйбежер дишегъли;

II *прил.* къал гвай, къаларал рикI алай; туькIуьн тийидай; къан тийидай.

İFŞA *суц.* пехирар дуьздал акъудун; русвагъун, гъахъсузвилер винел акъудун; **ifşa etmək** русвагъ авун.

İFŞAEDİCİ *прил.* татугайвилер дуьздал акъуддай ва абур кукIвардай; **ifşaedici məqalə** татугайвилер дуьздал акъудна, абур кукIварзавай макъала.

İFTAR *суц. дин.* ифтар.

İFTİXAR *суц.* дамах, такабурлувал.

İFTİXARLA *нареч.* дамахдалди, дамахдивди, такабурлувилелди, такабурлудаказ, такабурлудиз.

İFTİRA I *суц.* буьгътен; шер; фитнес; **əsassız iftira** бине авачир буьгътен; **iftiraya inanmaq** буьгътендин (*шердин, фитнесдин*) чIалахъ хъун.

İFTİRAÇI I *суц.* буьгътенчи, фитнесчи; **iftiraçını ifşa etmək** буьгътенчи (*фитнесчи*) русвагъ авун; II *прил.* буьгътендин; буьгътен тир; буьгътенчивилин; фитнесдин; фитнес тир; фитнесчивилин; **iftiraçı çıxışlar** буьгътен тир (*фитнес тир*) рахунар.

İGİD I *прил.* игит; викIегъ; дирибаш; уьтквем; къуччагъ; рикI авай; къегъал; жуьрэтлу; кичIевал тийижир, кичI квачир; II *суц.* игит кас; дирибаш кас; викIегъди; уьтквемди; къуччагъ.

İGİDCƏSİNƏ *нареч.* игитвилелди, игитдаказ, игитдиз; къегъалвилелди, къегъалвилилди, къегъалдаказ, къегъалдиз; уьтквемвилилди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз; **igidcəsinə döyüşmək** игитвилелди (*къегъалвилелди, уьтквемвилелди*) женг чIугун.

İGİDLİK *суц.* игитвал; къегъалвал; уьтквемвал.

İĞTİŞAŞ *суц.* гьулгъула, къайда-сузвал, къалабулухар, акси экъечIунар; **ığtişaş salmaq** гьулгъула тун.

İĞTİŞAŞCI *суц.* гьулгъула тваз-вайди; футфачи.

İĞTİŞAŞLI *прил.* гьулгъула авай, къалабулух авай; секин тушир, халкъ къарагънавай; **ığtişaşlı illər** гьулгъула авай йисар.

İXRAC *суц.* 1) ракъурун; 2) маса уьлквейриз ракъурзавай мал.

İXRACAT *суц.* экспорт (*маса гун патал къецепатан уьлквейриз мал ракъурун*).

İXRACATÇI *суц.* къецепатан уьлквейриз мал ракъурзавайди.

İXTİLAF *суц.* 1) чаравал, сад-садав такъун, такъурвал, садвал тахъун; **fikir ixtilafı** фикирдин чаравал, фикирри сад-садав такъун; 2) гьуьжет.

İXTİOLOGİYA I *суц.* ихтиология (*зоология илимдин балугъар тунIалай ийизвай хел*).

İXTİOLOQ *суц.* ихтиолог (*ихтиологиядин пешекар*).

İXTİOZAVR *суц. зоол.* ихтиозавр (*гьуьтуьн чIехи хурлинкI хьтин гъайван*).

İXTİRA *суц.* акъудун, арадал гъун, туькIуьрун (*авачир са затI*); акъудай шей.

İXTİRAÇI *суц.* са цIийи шей сифтени-сифте акъудай кас.

İXTİRAÇILIQ *суц.* акъудун, туькIуьрун.

İXTİSAR *суц.* куьруь авун, тIимиларун; **mətnin ixtisarı** текст куьруь авун; **müəssisələrin ixtisarı** карханаяр тIимиларун.

İXTİSARLA *нареч.* куьрелди.

İXTİSAS *суц.* пеше; кеспи; **müəllim ixtisası** муаллимвиллин пеше.

İXTİSASLAŞDIRMA *суц.* **İXTİSASLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

İXTİSASLAŞDIRMAQ *глагол.* пеше чирун, пешекар авун.

İXTİSASLAŞMA *суц.* **İXTİSASLAŞMAQ** *глаголдикай.*

İXTİSASLAŞMAQ *глагол.* пеше чир хьун, пешекар хьун.

İXTİSASLI *прил.* пеше авай, пеше хьсандиз чидай.

İXTİSASSIZ *прил.* пеше авачир.

İXTİSASSIZLIQ *суц.* пеше авачирвал.

İXTİYAR I *суц.* 1) ихтияр, гьукум, къаст; **ixtiyar sənindir** ихтияр види я; **ataların ixtiyarı** бубайрин гьукум; 2) ихтияр, векилвал, векилвили ихтияр; **neçə yaşamaq istəməsi xalqın öz ixtiyarıdır** гьикI яшамиш жез кIанзаватIа халкъдин вичин ихтияр я.

İXTİYAR II I *прил.* къуьзуь; куьгъне, виликан; **ixtiyar qadın** къуьзуь дишегъли; II *суц.* къуьзуьди, къуьзек.

İXTİYARLIQ *суц.* 1) къуьзуьвал; 2) куьгъневал.

İXTİYARSIZ *прил.* ихтиярсуз; **məndən ixtiyarsız** закай ихтиярсуз.

İXTİYARSIZLIQ *суц.* ихтиярсузвал.

İKƏN *союз.* авайла, яз, тирла; **Moskvada ikən** Москвада авайла.

İKİ I *числ.* 1) къвед; **iki oğlan** къве гада; **iki qardaş** къве стха; **iki gün** къве югъ; 2) къвед (*къимет*); **o, dərsdən “2” aldı** ада тарсунай «2» къачуна.

İKİ II *муракаб гафарин сад лагъай най;* **ikivərəqli** къве чарчин; **ikitərəfli yol** къве патан рехъ.

İKİBAŞLI *прил.* 1) къве къил алай; **ikibaşlı qartal** къве къил алай лекъ; **ikibaşlı ilan** къве къил алай гьуьлягъ; 2) къве патан; 3) *куьч.* къве манадин; къве жуьредин; **ikibaşlı söhbət eləmə** къве жуьредин суьгъбетар мийир.

İKİFAZALI *прил.* къве фазадин.

İKİNAKİMİYYƏTLİLİK *суц.* са вахтунда къве гьукумат авай гьал.

İKİ-İKİ *нареч.* къве-къвед.

İKİİLLİK *прил.* 1) къве йисан; **iki-illik kurslar** къве йисан курсар; 2) къве йисан (*къве йиса авай, къве йис хъайи*); **ikiillik qoyun** къве йисан хеб.

İKİQAT I *прил.* 1) къве къат, къве тах; къве къатан; **ikiqat pəncərə** къве къатан дакIар; 2) къведра, къве сеферда; **ikiqat iş** къведра пара кIвалах.

İKİLİ I *прил.* къве падни ядай, къве патахъни майил ийидай; II *нареч.* къвед санал, къведни санал; **ikili olmaq yaxşıdır** къведни санал хьун хьсан я.

İKİÜZLÜ *прил.* къве чин алай; **iki-üzlü adam** къве чин алай кас.

İKİÜZLÜLÜK *суц.* къве чин алайвал.

İKONA *суц.* икона (*христианрин динда Аллагъдин, пайгъамбардин ва масабурун суьрет*).

İKRAH *суц.* 1) такIан хьун; 2) хуш тахьун, рикIиз къайивал.

İKRAHLA *нареч.* такIанвилелди, такIандаказ.

İKRAM *суц.* икрам; **ikram etmək** икрам авун.

İKS *суц.* 1) икс (*I латин алфавитда «х» гьарфунин тIвар; 2 мат. малум тушир, жагъурна кIанзавай рекъем*); 2) *куьч.* флан кас.

İKSİR *суц.* инсан кIубанардай затI (*набататрикай спиртдиз вегъена хкуддай туьнт миже*).

İQAMƏT *суц.* куьгъ. яшамиш жезвай чка.

İQAMƏTGAH *суц.* макан (*гьукуматдин къиле авай ксар яшамиш жезвай дарамат*).

İQLİM I *суц.* 1) гъава; **soyuq iqlim** къайи гъава; 2) *куьч.* гьалар, шартIар, вакъияяр; **beynəlxalq iqlim** дуьньядин гьалар.

İQRAR *суц.* куьгъ. 1) икърар;

- 2) хиве къун, хиве къунин гафар;
3) тестикъ авун, тестикъардай делил;
4) къарар, нетижа.

İQRARSIZ прил. икърар чІурдай, вафасуз.

İQREK суц. мат. 1) игрек (*1 грек-рин ва французрин алфавитдин гъарф «у»*; 2) мат. гъа и гъарфуналди къалур-завай малум тушир жагъурна кІан-завай рекъем); 2) куъч. флан кас.

İQTİBAS суц. мисал; **o, iqtibaslarla danışır** ам мисалрив рахазва.

İQTİDAR суц. 1) гуж, къуват, такъат; аман; **yeriməyə iqtidarı yoxdur** фидай аман амач; **bu işi görməyə iqtidarı çatmır** адахъ и кІвалах къилиз акъуддай гуж авач; 2) мумкинвал; **onun iqtidarı var** адахъ мумкинвал ава; 3) къудрат; **vətənpərvərliyin böyük iqtidarı** ватанпересвилин чІехи къудрат; 4) гъукумат, гъукуматдин органар.

İQTİDARSIZLIQ 1) гужсузвал, зайифвал; 2) куъмек авачирвал; 3) такъат авачирвал, агъвал авачирвал.

İQTİSAD I суц. экономика; II прил. экономикадин.

İQTİSADÇI суц. экономист.

İQTİSADÇILIQ суц. экономиствал.

İQTİSADİ прил. экономикадин.

İQTİSADİYYAT суц. экономика.

İLАНӘ суц. Аллагъ (*1 къадим мифологияда ва са бязи динра дишегъли гъуц; 2 куъч. иер дишегъли*).

İLАНİ I прил. 1) Аллагъдин, диндин; 2) куъч. гзаф иер, хъсан; 3) хиялрай тир, кардалди къиле тефидай; **ilahî mähəbbət** хиялрай тир муъгъуьббат; II суц. Аллагъ.

İLАНİ II межд. агъ! пагъ! яъ!

İLАНİYYAT суц. диндин.

İLАНİYYATÇI суц. илим. диндин рекъяй алим.

İLAXIR ва икI мад.

İLАН I суц. 1) гъуьлягъ; 2) куъч. залум, амалдар инсан; II прил. гъуьлягъдин.

İLАŞIRI нареч. са йисалай.

İLВӘİL нареч. йис-сандивай.

İLВİZ I суц. 1) зоол. шкъуьнт; 2) анат. къат (*япун къене ван къабул-дай чка*).

İLDƏN-İLƏ нареч. йисалай-суз.

İLDİRİM I суц. цІайлапан; **ağacı ildirım vurdu** тар цІайлапанди яна; II прил. цІайлапандин.

İLDÖNÜMÜ суц. йис тамам хъун, йис тамам хъайи югъ.

İLƏ послел. гвай, авай, квай, галай; галаз; **anası ilə** дидедихъ галаз.

İLGƏK суц. 1) кваг, гьалкъа; 2) дуьгме твадай тІеквен.

İLHAQ суц. 1) галкІурун, гьилик авун; пацук кутун; **yeni vilayətlərin ilhaq edilməsi** цІийи вилаятар галкІурун; 2) аннексия (*са пачагълугъдин уьлкве ва я уьлкведин пай гужалди маса пачагълугъди къуна вичин уьлкведихъ гилигун*).

İLHAM суц. 1) илгъам; **ilhama gəlmək** илгъамдиз атун; 2) гъевеслувал, руьгъ хкаж хъун.

İLHAMLA нареч. илгъамлувилелди; гъевесдивди, руьгъ хкаж хъанваз.

İLHAMLI прил. илгъамлу; гъевеслу, руьгъ хкаж хъанвай.

İLHAMVERİCİ прил. илгъам гузвай, гъевеслу ийизвай, руьгъ кутазвай.

İLXI суц. рамаг; II прил. рамагдин; **ilxı atları** рамагдин балкІанар.

İLXIÇI суц. рамагбан.

İLXIÇILIQ суц. рамагбанвал.

İLİK I суц. кІарабдин мефтI; **soyuq iliyinə işlədi** кІарабдин мефтIеда къай гъатна.

İLİQ I *прил.* чими; **ilq su** чими яд; II *нареч.* жимиз, жимидаказ; **yumurtanı ilq bişirmək** кака жимиз амуқьдайвал ругун.

İLİQLIQ *суц.* чимивал.

İLİŞDİRMƏK *глагол.* 1) галкІурун; **qarmağı tirə ilişdirmək** кІир гъварцихъ галкІурун; 2) гилигун; 3) алкІурун, чукъуьн, ягъун; **sillə ilişdirmək** хъуькъвез лапІаш чукъуьн; 4) *куьч.* кутун; **xoşagəlməz işə ilişdirmək** чІуру кардик кутун.

İLİŞİK I *прил.* акахъай, кьил акъат тийидай, кьил акъудиз тежер; **ilişik iş** кьил акъат тийидай кар.

İLİŞMƏ *суц.* **İLİŞMƏK** *глагол-дикай.*

İLİŞMƏK *глагол.* 1) галкІун; кукІун; **stula ilişmək** студдихъ галкІун; **ağacın budaqlarına ilişmək** тарцин хилерихъ кукІун; 2) *куьч.* кьун, кьуна акъвазун, кІевиз кьун; 3) геж хьун; **qonaqlıqda ilişmək** мугъманвиле геж хьун; 4) акІун; акІана амуқьун; **sümük boğazında ilişdi** туьтуьна кІараб акІана амуқьна.

İLК *прил.* 1) сад лагъай; **ilk kitab** сад лагъай ктаб; 2) сифтегъан; **ilk döyüş** сифтегъан женг; 3) сифте; **ilk soyuqlar** сифте къаяр; 4) эвел, эвелан, эвелимжи; **ilk gələnlər** эвел атайбур.

İLК(İ) *суц.* сад лагъай аял, эвелимжи аял, виридалайни чІехи аял; **o, anasının ilkidir** ам дидедин сад лагъай аял я.

İLКİN I *прил.* 1) сад лагъай; **ilkin tanışlıq** сад лагъай чирхчирвал; 2) сифтегъан; **ilkin məlumatlar** сифтегъан малуматар; 3) сифтедин; сифте кьилин; виликамаз авур; **ilkin işlər** виликамаз авур крар.

İLQAR *суц.* 1) вафалувал; **dostların**

ilqarı дустарин вафалувал; 2) гаф гун, хиве кьун; **ilqarından dönmək** гайи гаф чІурун, гайи гафуниз амал тавун.

İLLƏRCƏ *нареч.* **İLLƏRLƏ.**

İLLƏRLƏ *нареч.* йисаралди, гзаф йисара; **illərlə işləmək** гзаф йисара кІвалахун.

İLLİK *прил.* йисан, са йисан; **illik gəlir** са йисан къазанжи; **illik qoyun** са йисан хеб.

... **İLLİK** *муракаб прилагательный-рин кьвед лагъай пай.* **ikiillik** кьве йисан; **iyirmillik** къад йисан; **çoxillik** гзаф йисарин.

İLLÜMİNASIYA I *суц.* иллюминация (*куьчяр экуь ийидай, безетмишдай гужлу эквер*); II *прил.* иллюминациядин.

İLLÜMİNATOR I *суц.* гимидин къвала жуфтдиз кІевдай яцІу шуьше авай элкъвей дакІар.

İLLÜMİNATOR II *суц.* иллюминация расдай кас.

İLLÜSTRASIYA I *суц.* 1) иллюстрация, шикил, суьрет (*ктабда, журналда кхьенвайдан метлеб ачухдай*); 2) иллюстрация, мисал (*са метлеб ачухдай, са кар къалурдай чешне*).

İLLÜSTRATOR *суц.* текстинин метлеб ачухдай шикилар чІугвадайди.

İLLÜZİYA I *суц.* иллюзия (*инсандин вичин гъакъикъат тушир гъисс; гъакъикъатда авачиз жуваз кІандайвал акунар*); II *прил.* иллюзиядин.

İLMƏ *суц.* **İLGƏK.**

İLMƏK *суц.* кваг, гьалкъа; **ilmək bağlamaq** кваг вегъин, гьалкъа кутІунин.

İLTİFAT *суц.* 1) масадан хийирдихъ хьун, хатурлувал; майиллувал; 2) гьуьрметар ийиз алакьун; гьуьрметлувал, гьуьрмет.

İLTİFATLA *нареч.* гьуьрметдив,

гъурметдивди, гъурметлувилелди, гъурметлудаказ, гъурметлуз.

İLTİFATSIZLIQ *суц.* 1) майил-сузвал, такІанвал, хийирдихъ гала-чирвал, хатур ийиз такІанвал; 2) хуш туширвал, векъивал.

İLTİHAB *суц. мед.* ифин алаз, да-кІуна, яру хъуникай, тІа хъуникай иба-рат тир начагъвал.

İLTİHABLI *прил. мед.* яру хъана, да-кІуна ифин алаз тІазвай.

İLTİMAS *суц. куьгъ.* тІалаб, тавакъу; **iltimas etmæk** тІалаб авун, тавакъу авун.

İLTİMASÇI *суц.* тІалабчи, тІалаб-завайди; арзачи.

İLTİZAM *суц.* мажбурвал; мажбур-нама: хиве къур буржи.

İLTİZAMÇI *суц.* мажбурнама хиве къунвайди.

İLTİZAMNAMƏ *суц.* кхъенвай мажбурнама.

İMALƏ *суц. мед.* клизма (1 кьен къурла, азарлу хъайила къенез яд ягъун; 2 къенез яд ягъазвай затІ).

İMAM *суц.* имам (1 мусурман дин кьилиз акъудзавай регъбер; 2 халифа Алидин ва адан несилдай тир цІусад касдин титул; 3 суьннизмда диндинни гъакъарин гъакъиндай тир мезгъебрин бине кутур ксарикай сад; 4 шиийрин лап чІехи регъбер; 5 мискІинда иба-датдиз регъбервал гузвай динэгъли; 6 тІвар-ван авай мусурман алимриз ва къелемэгълийриз гузвай титул).

İMAMƏT *суц. дин. килиг:* **İMAMLIQ.**

İMAMLIQ *суц.* имамат (1 агъавал мусурман ругъанийрин гъиле авай ида-радин къурулуш; 2 XIX асирдин 20-йи-сарин эхирра Дагъустанда ва Чече-нистанда арадал атай муъридрин гъукумат; 3 имамдин везифа).

İMAMZADƏ *суц. дин.* имамрин несилар кучукнавай чка; ибадатхана.

İMAN *суц.* иман, дин; **imana gəlmək** имандиз атун: а) гуьгъуьллудаказ ис-лам къабулун; б) дуьз фикирдал атун; ◊ **imana gəl!** Аллагъдикай кичІе хъухъ!

İMANLA *нареч.* 1) имандивди; 2) *куьч.* михъивилелди; намуслувилелди.

İMANLI *прил.* 1) иманлу, динэгъ-ли, капІ-тІеат ийизвайди, дин гвайди, диндал иман гъизвайди, иман гвай-ди; 2) *куьч.* инсаф авай, регъим авай, инсафлу, регъимлу.

İMANSIZ I *прил.* 1) имансуз, ал-лагъсуз; 2) *куьч.* намуссуз, ягъсуз; II *суц.* мушрикъ, динсуз.

İMANSIZCASINA *нареч.* имансуз-вилелди, имансуздаказ, имансуздиз.

İMANSIZLIQ *суц.* 1) имансузвал; 2) намуссузвал, ягъсузвал.

İMARƏT *суц.* имарат; **ikimərtəbəli imarət** кьве гъвадин имарат.

İMDAD *суц.* куьмек; **imdada ça-ğırmaq** куьмекдиз эверун.

İMƏCİLİK *суц.* мел; **iməcilik et-mək** мел авун; **hamı iməciliyə!** вири мелез!

İMƏKLƏMƏ *суц.* **İMƏKLƏMƏK** глаголдикай.

İMƏKLƏMƏK *глаго.* капу-капу фин; **uşaq iməkləyir** аял капу-капу физва.

İMİŞ *глаго.* тир; тир къван; **əvəllər şəhər böyük imiş** эвел шегъер чІехи тир; **çox çətin məsələ imiş** гзаф четин месэла тир къван.

İMİTASİYA *суц.* ухшар авун, ух-шатмишун (са затІ маса затІуниз; са кар са маса касди хъиз авун).

İMKAN *суц.* 1) мумкинвал, же-дайвал; 2) шартІар; мумкинвилер; 3) къуват, алакъун, гъилагакъун, такъат; **imkan daxilində** мумкин тир къадарда,

жедай къайдада; **onun elə imkanları yoxdur** адахъ ахътин мумкинвилер авач; адахъ ахътин къуват авач; адахъ ахътин такъат авач.

İMKANLI *прил.* 1) мумкинвилер авай, къуват авай, такъат авай; 2) девлетлу.

İMKANSIZ *прил.* 1) мумкинвилер авачир; къуват авачир, такъат авачир; 2) кесиб.

İMKANSIZLIQ *суц.* 1) мумкинвилер тахъун, мумкин туширвал, мумкинсузвал; 2) кесибвал.

İMLA I *прил.* 1) дуъз кхъин; дуъз кхъинин къайдаяр, орфография; **imla qaydaları** дуъз кхъинин къайдаяр; 2) диктант.

İMMİQRANT I *суц.* иммигрант, маса уьлкведай куъч хъана атай кас; II *прил.* иммигрантдин.

İMMİQRASIYA I *суц.* иммиграция, куъч хъана атун; II *прил.* иммиграциядин; **immigrasiya qanunları** иммиграциядин къанунар.

İMMUNİTET *суц.* иммунитет (I *мед. организмдин садахъай садахъ га-лукъдай азар къабул тавунин, акахъ тавунин, абурун хура акъвазунин алакъун; 2 юр. бязи ксар бязи къанунрин къуватдик акат тавунин, абурок къагъиз, дустагъ ийиз тахъунин ихтияр).*

İMPERATOR I *суц.* император (I *пачагъ; 2 къадим заманда Римда къушунрин къил); II прил.* императордин; **imperator sarayı** императордин имарат.

İMPERATORLUQ *суц.* 1) пачагълугъ; 2) императордин (*пачагъдин*) титул; 3) императордин гъакимвал.

İMPERATRİÇƏ *суц.* 1) пачагъдин паб; 2) дишегъли пачагъ.

İMPERİAL *суц.* куьгъ. империал

(*пачагълугъдин Россиядин вахтунда вичихъ 10 манатдин мас авай къизилдин пул).*

İMPERİALİST *суц.* империалист (I *империализмдин сиясат къиле тухузвай кас; 2 ири капиталист, монополист).*

İMPERİALİZM *суц.* империализм (*капитализмдин вилик финифин акъалтлай виниз тир ва эхиримжи дережа).*

İMPERİYA *тар. суц.* империя (*император, пачагъ авай члехи пачагълугъ).*

İMPİÇMENT *суц.* импичмент.

İMPORT *суц.* импорт (*чара уьлквейрай мал гъун).*

İMPULS *суц.* импульс, са кар ийиз тадай себеб, багъна.

İMPULSİV *прил.* 1) жуван ихтиярда авачиз жезвай; 2) туънт, садлагъана къизмиш жедай.

İMTAHAN I *суц.* 1) имтигъан; **imtahanları** тестинин имтигъанар; 2) синагъ; II *прил.* имтигъандин; синагъдин; **imtahan günü** имтигъандин югъ.

İMTİNA *суц.* ваъ лугъун, къабул тавун.

İMTİYAZ *суц.* 1) юр. къетлен ихтиярар; къетленвал; 2) къезилвал; къетлен къезилвилер; **çoxuşaqlı analara imtiyazlar** гзаф аялар авай дидейриз къетлен ихтиярар.

İMZA *суц.* къул, къул члугун; **imza edilmiş** къул члугунвай.

İMZALAMA *суц.* **İMZALAMAQ** *глаголдикай.*

İMZALAMAQ *глаго.* къул члугун; **müqavilə imzalamaq** икърардиз къул члугун.

İMZALANMA *суц.* **İMZALANMAQ** *глаголдикай.*

İMZALANMAQ *глаго.* килиг:

İMZALAMAQ.

İMZALANMIŞ *прил.* кьул чӀугунвай; **imzalanmış müqavilələr** кьул чӀугунвай икьрарар.

İMZALI *прил.* кьул алай, кьул эцигнавай.

İMZASIZ *прил.* кьул алачир.

İNAD I *прил.* терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай элячӀ тийидай, рекьив текъведай, алат тийидай, кӀевиз акъваздай; **inad xasiyyət** терс кьилих; *II суц.* терсди, терс кас, кьилиз ялдай кас; кӀевивал, мягкемвал.

İNADCIL *суц. килиг:* **İNADKAR I.**

İNADCILLIQ *суц. килиг:* **İNADKARLIQ.**

İNADÇI *суц. килиг:* **İNADKAR II.**

İNADKAR I *прил.* терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай элячӀ тийидай, рекьив текъведай; *II суц.* терсди, терс кас, кьилиз ялдай кас.

İNADKARCA *нареч. килиг:* **İNADKARCASINA.**

İNADKARCASINA *нареч.* терсвилелди, терсдаказ, терсдиз; кӀевивилелди, кӀевидаказ, кӀевиз; мягкемдаказ, мягкемдиз; давамлудаказ, давамлудиз; ара датӀуз.

İNADKARLIQ *суц.* 1) терсвал, кьилиз ялун, рекьив кьвен тийир; кӀевивал (*гафунал, къастунал*), къаст авун; кӀевивал (*са кардал*), кӀевиз акъвазун, кӀевивал къалурун; **təhsildə inadkarlıq etmək** кӀелунал кӀевивал къалурун; 2) мягкемвал; **inadkarlıq göstərmək** мягкемвал къалурун.

İNADLA *нареч. килиг:* **İNADKARCASINA.**

İNADLI *прил.* терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай элячӀ тийидай, рекьив текъведай, алат тийидай, кӀевиз акъваздай, мягкем; **inadlı mübarizə**

мягкем женг.

İNADLILIQ *суц. килиг:* **İNADKARLIQ.**

İNAM *суц.* чӀалахъвал, ихтибарвал.

İNAMLA *нареч.* 1) чӀалахъвилелди; 2) вич-вичихъ агъунваз; кьве рикӀин тушиз; мягкемдиз.

İNAMLI *прил.* 1) жуьрэтлу; кӀеви, вич-вичихъ агъур; 2) фад чӀалахъ жедай, фад ихтибар ийидай.

İNAMSIZ I *прил.* 1) шаклу тир, чӀалахъ тушир, вич-вичихъ агъун тавунвай; 2) къетӀивал авачир, кьве рикӀин жедай; *II нареч.* къетӀисузвилелди.

İNAMSIZLIQ *суц.* 1) чӀалахъ туширвал; 2) динсузвал.

İNANDIRICI I *прил.* чӀалахъардай; ашкара; шак алачир; *II нареч.* чӀалахъардайвал, чӀалахъ жедайвал.

İNANDIRMA *суц.* **İNANDIRMAQ** *глаголдикай.*

İNANDIRMAQ *глагол.* чӀалахъарун; **xalqı inandırmaq** халкъ чӀалахъарун.

İNANILMAZ *прил.* чӀалахъ тежер хътин, тежер хътин, акъулдиз текъвер хътин; **inanılmaz hadisə** акъулдиз текъвер хътин вакъиа.

İNANILMIŞ *прил.* 1) ихтибарнавай; эрк квай; 2) векилвал гвайди, векил тирди.

İNANMA *суц.* **İNANMAQ** *глаголдикай.*

İNANMAQ *глагол.* чӀалахъ хъун; **deyilənə inanmaq** лагъайдан чӀалахъ хъун.

İNAUQURASIYA *суц.* инаугурация (*гьукуматдин кьил гурлу мярекатдал кьуллугъдал акъвазун*).

İNСӘ I *прил.* 1) шуькӀуь, кьелечӀ; 2) *куьч.* зериф; **o, incə qızdır** ам зериф руш я.

İNСӘLİK *суц.* 1) шуькӀуьвал, кьелечӀвал; 2) зерифвал.

INCƏSƏNƏT *суц.* искусство, хару-сенят.

INCI I *суц.* инжи, гевгьер; **dəniʒ in-cisi** гъуьлуьн инжи; II *прил.* инжидин, гевгьердин; **inci dənəsi** инжидин твар.

INCİÇİÇƏYİ *суц.* инжи цуьк.

INCİK I *прил.* рикI тIар хъайи, гъу-гъуьл хайи, бейкеф хъайи; **incik səslə** бейкеф ванцелди.

INCİK II *прил.* анат. закIамдин кIараб.

INCİKLİK *суц.* рикIин тIарвал, бейкефвал, инжиклувал, кефиник хкIурвал, кефи хун.

INCİL I *суц.* Инжил (*хашипересрин кьилин ктаб*).

INCİMƏK *глагол.* инжиклу хъун, рикI тIар хъун, бейкеф хъун.

INCİTMƏK *глагол.* инжиклу авун, рикI тIарун, бейкефарун.

İNDEKS I *суц.* индекс (*1 са шейэрин сиягь, тIварар; 2 мат. гъар-фуннин патав эцигдай рекъем, мес: A, C, ва мсб. 3 эк. са гьалдин галай-галайвал дегшивилер процетралди кьалурдай рекъем*).

İNDƏN *нареч.* маса гафарихъ галаз санал: **indən belə** инлай кьулухъ.

İNDİCƏ *нареч.* исятда; **indicə burada idi** исятда инал алай.

İNDİDƏN *нареч.* исятда, вахтунда, виликамаз.

İNDİKATOR I *суц. тех. хим.* индикатор (*1 прибор; 2 рангар кьачудай материал; 3 электрондин лампа; 4 ктабханадин картотека; 5 машинра давление алуьмдай прибор*); II *прил.* индикатордин.

İNDİKİ *прил.* 1) гилан; **indiki əsr** гилан виш йис; **indiki gəncilər** гилан жегъилар; 2) кьенин йикъан; **indiki uğurlar** кьенин йикъан агалкъунар; 3) алай

вахтунин, гилан вахтунин; исятда авай.

İNDİYƏDƏK *нареч.* икъван вахтуналди, алай вахтуналди, икъван гагъди, икъван чIавалди; **o, indiyədək bir dəfə də kəndə gəlməyib** ам икъван чIавалди садра хъайитIани хуьруьз атанвач.

İNDUKSIYA I *суц.* индукция (*1 филос. кьилди-кьилдин фикиррикай, гьаларикай, вакъиайрикай умуми нетижа хкудиз фикирунин метод; 2 микънатисди ва я электрикдин кьуватди мукъвал алай затIариз ийидай эсер*); II *прил.* индукциядин; **induksiya relesi** индукциядин реле.

İNDUKTOR I *суц. физ.* индуктор; II *прил.* индуктордин; **induktor generatoru** индуктордин генератор.

İNERSİYA *суц.* 1) физ. инерция (*жисимри, шейэри, эгер абур са маса кьуватдин эсердик акат тавуртIа, чеб гьамиша авай секинвилдин гьалда гьерекат авун*); 2) куьч. активвал тахъун, суствал, кагъулвал.

İNƏK I *суц.* кал; **sağmal inək** ацадай кал; **inək südü** калин нек.

İNFAKT I *суц. мед.* инфаркт; **ürək infarktı** рикIин инфаркт; II *прил.* инфарктдин; **infarkt əlamətləri** инфарктдин лишанар.

İNFEKSİON *прил.* инфекция арадал гьидай, инфекциядин.

İNFEKSİYA *мед.* инфекция (*галукьдай азар арадал гьидай микроб; гьа галукьдай азар*).

İNFINİTİV I *суц. грам.* инфинитив (*глаголдин вахт тайин тушир форма*); инфинитив тир; **fəlin infinitiv forması** глаголдин инфинитив тир форма.

İNFORMANT *суц.* информант.

İNFORMASIYA *суц.* информация, малумат, хабар; **informasiya vermək** информация гун, малумат гун, хабар гун.

INFORMATOR *суц.* информатор; малуматчи, малумат гудай кас, хабарар гудай кас.

İNGİLİS *суц.* ингилис; **ingilislər** ингилисар; II *прил.* ингилис; **ingilis dili** ингилис чІал.

İNGİLİSCƏ *нареч.* ингилис чІалалди, ингилисдалди.

İNHALYASIYA *суц. мед.* ингаляция (*дарман бугьдин, газдин ва я чигедин жуьреда нефесдихъ галаз кьенез чІугуналди сагъарунин кьайда*).

İNHALYATOR *суц.* ингалятор.

İNHİSAR I *суц.* монополия (*мал акъудунин ва я маса гунин, алишвершидин ихтияр кылди са касдин ва я гьукуматдин гьиле хьун*); II *прил.* монополиядин.

İNHİSARÇI *суц.* монополист (*монополия гвай, монополиядикай менфят кьачузвай кас*).

İNHİSARÇILIQ *суц.* монополизм.

İNİKAS *суц.* 1) кьулухъ хьиягъун, кьулухъ элкьур хьувун, кьулухъди гадар хьувун; 2) са затІунилай хьянавай экьунин нур.

İNİLDƏMƏ *суц.* **İNİLDƏMƏK** глаголдикай.

İNİLDƏMƏK *глагол.* угъ авун (*ягъун*), суза авун; угъ-цІугъ авун; **ağrıdan inildəmək** тІалдикай суза авун.

İNİLDƏTMƏ *суц.* **İNİLDƏTMƏK** глаголдикай.

İNİLDƏTMƏK *глагол.* суза ийиз тун.

İNİLTİ *суц.* 1) угъ, суза; 2) угъдин ван.

İNİLTİLİ *прил.* угъ галай, суза галай.

İNİSİAL *суц.* тІварцІин ва бубад тІварцІин сад лагъай гьарфар.

İNİŞİL *суц.* алатайдалай вилик квай йис, фейидалай вилик алатай йис.

İNİŞİLKİ *прил.* алатайдалай вилик

квай йисан, фейидалай вилик алатай йисан.

İNKAR *суц.* инкар авун, ваъ лугъун, негъ авун; кьабул тавун, атІун; **inkar ədatları** инкарвилин кІусар.

İNKAREDİCİ *прил.* инкардай.

İNKAREDİLMƏZ *прил.* инкар ийиз тежер, лап якъин тир, гьахъ тир; **inkaredilməz faktlar** инкар ийиз тежер делилар.

İNKASSATOR *суц.* инкассатор (*идарадин кассир*).

İNKİR-MİNKİR *суц. дин.* инкирминкир.

İNKİŞAF *суц.* вилик фин; гегьенш хьун (*са гьалдай маса, виниз тир гьалдиз акъатун, хкаж хьун*).

İNKUBASIYA I *суц. мед.* инкубация (*азар галукъай чІавалай адан лишанар малум жедалди, ам ашкара тушиз авай девир*).

İNKUBASIYA II *суц.* инкубаторра цицІибар ахъаюн.

İNKUBATOR I *суц.* инкубатор (*верч галачиз какайрай цицІибар акъуддай аппарат*); II *прил.* инкубатордин: **inkubator cücəsi** инкубатордин цицІиб.

İNKVİZİSIYA I *суц. тар.* 1) инквизиция (*католикрин диндин душманрихъ галаз женг чІугвадай, зулумар ийидай, азабар гудай килисадин суддин-полициядин тешикат*); 2) куъч. акъалтІай пис азаб, зулум; II *прил.* инквизициядин.

İNKVİZİTOR *суц.* 1) инквизитор (*инквизициядин судья*); 2) куъч. залум кас.

İNQİLAB I *суц.* инкзилаб; **1905-ci il inqilabı** 1905-йисан инкзилаб; II *прил.* инкзилабдин; **inqilab günü** инкзилабдин югъ.

İNQİLABÇI *суц.* инкзилабчи.

İNQİLABI *прил.* инкзилабдин.

İNQUŞ *суц.* ингуш; **inquşlar** ингушар.

İNQUŞCA *нареч.* ингуш чІалалди, ингушдалди.

İNLƏMƏ *суц.* **İNLƏMƏK** *глагол-дикай.*

İNLƏMƏK *глагол.* азаб(ар) хьун, азбар кьачун; азаб чІугун, азият чІугун.

İNLƏTMƏ *суц.* **İNLƏTMƏK** *глагол-дикай.*

İNLƏTMƏK *глагол.* азаб чІугваз тун, азият чІугваз тун.

İNNOVASIYA *суц.* инновация.

İNSAF *суц.* 1) инсаф; 2) гьахь, гьахьвал; адалат, адалатлувал; **insafı olmayan adam** инсаф авачир кас; **insaf naminə** адалат паталди.

İNSAFƏN *нареч.* инсафдив лагьайтІа, гьахь лагьайтІа.

İNSAFLA *нареч.* инсафдив; **məsələyə insafla baxmaq** месэладиз инсафдив килигун.

İNSAFLI *прил.* инсафлу, инсаф авай; **о, insafli adamdır** ам инсафлу кас я.

İNSAFLILIQ *суц.* 1) инсафлувал; 2) адалатлувал.

İNSAFSIZ *прил.* 1) инсафсуз; 2) адалатсуз.

İNSAFSIZCA *нареч. килиг:* **İNSAFSIZCASINA.**

İNSAFSIZCASINA *нареч.* инсафсузвилелди.

İNSAFSIZLIQ *суц.* 1) инсафсузвал; 2) адалатсузвал.

İNSAN I *суц.* инсан; **yaxşı insan** хьсан инсан; II *прил.* инсандин; **insan əlləri** инсандин гьилер.

İNSANİ *прил.* инсанвилин; **insani hissələr** инсанвилин гьиссер.

İNSANİYYƏT *суц.* инсаният.

İNSANLIQ *суц.* инсанвал.

İNSANPƏRVƏR *прил.* инсанперес.

İNS-CİNS садни; са касни; **ins-cins yoxdur** садни авач.

İNSPEKTOR I *суц.* инспектор; II *прил.* инспектордин; **inspektor işi** ин-спектордин кІвалах.

İNSTANSİYA *суц.* инстанция (*де-режа; са дережада авай удара*).

İNSTİNKТ *суц.* биол. инстинкт, гьисс (*чан алай затІари вичиз-вичикай хабар авачиз ийизвай гьисс, гьерекат*) **analıq instinktı** дидевилин гьисс.

İNSTİTUT I *суц.* 1) институт (*бязи клелдай чІехи мектебрин ва илимдин ударайрин тІвар*); **pedaqoji institut** педагогикадин институт; 2) институт (*кьанун хьиз кьабулнавай бязи кьай-даяр*).

İNSTRUMENTAL *прил.* муз. музыкадин инструментралди ийизвай, музыкадин инструментралди ягьун патал туькІуьрнавай.

İNSULİN *суц. мед.* инсулин.

İNSULT *суц. мед.* инсульт (*кьилин мефтІедин ивидин дамаррин кІвалах чІур хьун ва адахь галаз санал инсан вич-вичелай фин ва фалуж хьун*).

İNŞA *суц.* 1) эцигун, эцигунар; **evlərin inşası** кІвалерин эцигун; 2) *пед.* туькІуьрун, теснифун.

İNŞAAT I *суц.* эцигунар (*кІвалер, дараматар эцигун*); II *прил.* эцигунрин; **inşaat işləri** эцигунрин крар.

İNŞAATÇI *суц.* кІвалерин устІар, дараматар эцигзавайди.

İNŞALLAH *межд.* иншаллагь, Аллагьди гуди, Аллагьди рехь гайитІа.

İNTEQRAL I *суц. мат.* интеграл; **inteqralı tapmaq** интеграл жагьурун; II *прил.* интегралдин.

İNTEQRASIYA *суц.* интеграция (*1 мат. интеграл жагьурун; 2 эк. ма-йишатар, карханаяр акахьна сад хьун*).

İNTELLEKT *суц.* интеллект, акбул, зигьин, къатІун, къатІунин алакьун.

İNTELLEKTUAL *прил. филос.* акбул, къатІун, къатІунин алакьун авайди.

İNTENDANT I *суц.* интендант (*яракьлу къуватра аскеррин недай, хьвадай ва алуқІдай шейэрин ва пулу-нин къайгъу ийидай кас*); II *прил.* интендантдин.

İNTENSİV I *прил.* гужлу, гзаф бегьерлу; **intensiv әмәк** гзаф бегьерлу зегьмет; II *нареч.* гужлуз, гужлудаказ, гуж эцигна.

İNTENSİVLİK *суц.* гужлувал, гуж эцигун, гуж эцигна ялун; **küləyin intensivliyi** гарун гужлувал.

İNTERMEDİYA *суц. муз.* интермедия (*са акьван чІехи тушир хьуьруьнар квай пьеса*).

İNTERNASİONAL *нар.* 1) интернационал (*вири халкъарин гьерекатдиз регьбервал ийидай тешикат*); 2) Коммунист партиядин гимн.

İNTERNASİONALİZM *суц.* интернационализм (*вири зегьметчи халкъарин азадвал ва барабарвал, абурун дуствал хуьнин терефдарвал*).

İNTERNAT I *суц.* интернат (*мектеб-да кІелзавайбур яшамии жедай чка*).

İNTERNATURA *суц. мед.* интернатура (*жегьил духтурри клиникайра чирвилер артухарунин форма*).

İNTERNET *суц.* интернет; **internet saytları** интернетдин сайтар.

İNTERPOL *суц.* интерпол.

İNTERVÜ *суц.* жузун-качузун.

İNTERYER *суц.* дараматдин къене пад.

İNТӘHASI 1) *нареч.* эхир, эхирки, эхирни; 2) *союз.* амма, анжах, ятІани,

гьакІ ятІани.

İNТІВАН *суц.* цІийи хьувун, цІийиз арадал хкун, чан хкун; **intibah dövrü** цІийи хьувунин девир.

İNТІНAR *суц.* жува-жув (вичивич) къин; **intihar etmәk** жува-жув къин, жува-жуван чандиз къаст авун; жува-жувал гьил эцигун.

İNТІQAM *суц.* 1) къисас; **intiqam almaq** къисас къахчун; 2) гьахь-гьисаб авун; жаза.

İNТІQAMÇI *суц.* къисасчи.

İNТІQAMÇILIQ *суц.* къисасчивал.

İNТІM *прил.* 1) лап мукьва, сир сад тир, рикІин сирер лугьудай; 2) чинибан, чарадаз чир тийир.

İNТІŞAR *суц.* 1) чукІурун, гегьеншарун; 2) виридаз малумарун.

İNТІZAM *суц.* вирибуруз мажбур тир кІеви къайда.

İNТІZAMLI *прил.* къайда авай, низамлу, къайда хуьдай, низам хуьдай.

İNТІZAMLILIQ *суц.* къайда хуьн, низам хуьн.

İNТІZAMSIZ *прил.* къайдасуз, низамсуз.

İNТІZAMSIZLIQ *суц.* къайда хуьн тийин, низам хуьн тийин.

İNТІZAR *суц.* вилив хуьн; **intizar qalmaq** вилив хуьз акьвазун; **intizar içindә yol gözlәyir** вил алаз рехь хуьзва.

İNТІZARLA *нареч.* вил алаз, къалабулух кваз; **intizarla yaşamaq** къалабулух кваз яшамии хуьн.

İNTONASİYA I *суц.* интонация (I *лингв.* рахадайла ва кІелдайла ван агъуз, виниз жез дегии хьунин тегьер; 2 *муз.* сивяй лагьай, инструментрал ягьай ванцин михьвал) II *прил.* интонациядин.

İNTRİQA *суц.* 1) *эдеб.* интрига (*романда, драмада вакьияяр арадал*

атуниз ва гегъени хъуниз себеб жезвай асул гьал, кар); 2) фитнес; **intriqa qurbanı** фитнесдин къурбанд.

İNTRİQAÇI суц. фитнескар, фитнесчи.

İNTRİQAÇILIQ суц. фитнескарвал.

İNTUİSİYA суц. 1) филос. интуиция (идеалист философияда гьакъикъатда авай гьаларал, гьерекатрал бинелу тахъана, гьакъан килигунал, гьиссдал бинелу хъанвай чирвал); 2) интуиция (гьиссдалди виликамаз къатлун, рикъиз аян хъун).

İNTUİTİV прил. интуициядин, интуициядалди тир.

İNVENTAR суц. инвентарь.

İNVERSİYA суц. лингв. инверсия (жумлада гафарин адетдин чка дегишарун, мес. «билбил гьарайиз къвачин я» лугъудай чкадал: «гьарайиз я къвачин билбил»).

İNYEKSIYA суц. мед. раб ягъун; **xəstəyə inyeksiya etdi** азарлудаз раб ягъана.

İNZİBATÇI суц. са идарадин кьиле авай кас; са кардин кьиле авай кас.

İP суц. 1) еб; мерез; кашу; 2) гьал, гьалар; **iplə bağladı** епинив кутлунна; **ip əyirir** гьалар ийизва.

İPƏK I суц. 1) ипекдин парча; 2) ипекдин гьал; II прил. ипекдин; **ipək fabriki** ипекдин фабрика; 1) куьч. ипекдиз ушар, ипек хътин; **ipək saclar** ипек хътин чларар; 2) куьч. умун, хъуьтуьл; **o, ipək xasiyyətli adamdır** ам хъуьтуьл хесетдин инсан я; ам умун кьилихрин инсан я.

İPƏKÇİ суц. барамачи.

İPƏKÇİLİK суц. барамачивал.

İPƏYATMAZ прил. рекъив къвен тийир, рекъив гъиз тежедай, вичи лагъайдалай элячI тийир.

İPLİK I суц. памбагдин гьалар;

II прил. памбагдин гьаларин; **iplik köynək** памбагдин перем; \diamond **iplik kimi dolşmaq** алчук хъун.

İPOTEKA I суц. ипотека (чкадлай юзан тийидай мал-деветдин залук яз гузвай пулуни такъатар); II прил. ипотекадин; **ipoteka bankı** ипотекадин банк.

İPPODROM суц. балкџанар чукурдай чка (майдан).

İRAD II суц. туьгъмет; насигъат; **redaktorun iradları** редактордин насигъатар.

İRAD суц. куьгъ. фикир, къейд; **o irad elədi** ада вичин фикир лагъана.

İRADƏ I суц. 1) къаст, жуван вилик эцигнавай макъсад кьилиз акъудиз алакъун; **mətin iradə** кџеви къаст; 2) мурад, кџанивал тџалабун; **çoxluğun iradəsi ilə** гзафбурун мураддалди; 3) ихтияр, гъилевай кар.

İRADƏLİ прил. къастунал кџеви, бушвал тийидай, хци рикџ авай, кџеви кьилихдин; **iradəli qadın** къастунал кџеви дишегъли.

İRADƏLİLİK суц. къастунал кџевивал.

İRADƏSİZ прил. къастунал зайиф, къетџивал авачир.

İRADƏSİZLİK суц. къастунал зайифвал.

İRAQ I нареч. яргъа, яргъал, яргъаз; **iraq olmaq** яргъал хъун; **iraq yer** яргъа чка; II прил. яргъал, яргъал тир, яргъа авай, яргъал алай.

İRANLI суц. иранви; **iranlılar** иранвиар; **iran dilləri** иран чларар.

İRANŞÜNAS суц. иранист.

İRANŞÜNASLIQ суц. иранистика.

İRƏLİ I нареч. 1) вилик, виликди; **irəli addımlamaq** виликди камар вегъин; **irəli cummaq** вилик катун; 2) мукъвал; **irəli otur** мукъвал ацукъ;

II *суц.* гележег; **irəlini düşünmək** гележегдикай фикир авун; III *послел.* са касдилай, са затІунилай вилик; **məndən irəli** залай вилик; IV *прил.* вилик фидай, кьвердавай артух жедай; **irəli (irəliyə) hərəkət** вилик фидай гьерекат; V *межд.* **irəli!** виликди! **irəli addımla!** виликди камар вегь! виликди вач!

İRƏLİDƏN *нареч.* 1) виликай, вилик патай; 2) виликамаз; **irəlidən xəbər ver** виликамаз хабар це.

İRƏLİKİ *прил.* 1) алатай, феи; **irəlikli il** алатай йис; 2) виликан; **irəlikli ev** виликан кІвал; 3) вилик квай, вилик патан; **irəlikli sıralar** вилик квай жергеяр.

İRƏLİLƏMƏK *глагол.* 1) фин, вилик фин, юзун; **evə tərəf irəliləmək** кІвал галайнихь фин; 2) *куьч.* алакьун.

İRƏLİLƏYİŞ *суц.* 1) вилик фин, вилик юзун; 2) дегиш хьун; дегишвал; **irəliləyiş hiss olunur** дегишвал чир жезва.

İRİ I *прил.* 1) ири; **iri almalar** ири ичер; **iri uşaq** ири аял; 2) чІехи; **iri ev** чІехи кІвал; II *нареч.* иридаказ, иридиз, ириз; **dəyirman iri üyüdür** регьуь ириз регьвезва.

İRİBUYNUZLU *прил.* чІехи крчарин; чІехи крчар авай; **iribuyuzlu mallar** кьарамал.

İRİLİK *суц.* 1) иривал; 2) чІехивал; **bu irilikdə** и чІехивиле.

İRİN I *суц.* бархун, гьура, ирин; II *прил.* бархундин, гьурадин, ириндин.

İRİNLƏMƏ *суц.* **İRİNLƏMƏK** *глаголдикай.*

İRİNLƏMƏK *глагол.* ирин (*гьура*) кІватІ хьун.

İRİS *суц.* ирис (*кьенфетрин са жуьре*).

İRİŞMƏK *глагол.* сарар экьисун.

İRQ *суц.* раса.

İRQÇİ I *суц.* расист; II *прил.* расиствилин; **irqçi təşkilat** расиствилин кІватІал.

İRQÇİLİK I *суц.* расизм (*инсанрин расаяр сад хьтинбур туш лугьудай, вич илимдиз акси рехь*); II *прил.* расизмдин.

İRMAQ *суц.* куьгь. вацІ.

İRRIQASIYA I *суц.* ирригация, кьубуяр эгьуьнна чилериз ятар тухун (*зун*); II *прил.* ирригациядин; **irriqasiya işləri** ирригациядин крар.

İRRIQATOR *суц.* ирригатор (*кьубуяр эгьуьнна чилериз яд тухудай кас*).

İRS *суц.* ирс.

İRSƏN *нареч.* ирс яз.

İRSİ *прил.* ирс тир, ирсинин, ирсинай атай (*гьалтай, кьведай*), ирс яз амукьай; **irsi əmlak** ирсинай атай мал-девлет.

İRSİLİK *суц.* ирсинай атайди, ирсинай гьалтайди, ирсинай амукьайди, ирсинай кьабулайди.

İRSİYYƏT *суц. килиг:* **İRSİLİK.**

İRTİCA *суц.* вилик финиз аксивал.

İRTİCAÇI *суц.* куьгьне гьал хуьз алахьдай кас.

İSBAT *суц.* делил, субут.

İSBATEDİLMƏZ *прил.* субут тежер.

İSBATEDİLMƏZLİK *суц.* субут тежервал.

İSBATLILIQ *суц.* субут ийиз хьун.

İSBATSIZ *прил.* 1) субут авачир; 2) бегьемсуз, татугай.

İSBATSIZLIQ 1) субут авачирвал; 2) бегьемсузвал, татугайвал.

İSƏ I *союз.* амма, лагьайтІа, тахьайтІа; **o getdi, mən isə indiyə kimi burada qalmışam** ам хьфена, зун лагьайтІа, гилани ина ама; **o, işə başladı, mən isə bacarmadım** ам кІвалахдив эгечІна, амма завай хьанач; II *кІус.*

- тIа; **harada isə səni görmüşəm** заз гьина ятIа вун акуна.

İSƏVİ I суц. хашпара; II прил. хаш-парадин; **isəvi itətkarlığı** хашпарадин муьтIуьгьвал.

İSƏVİLİK суц. куьгь. хашпаравал.

İSHAL суц. кьен фин.

İSHALLI прил. кьен физвай.

İSİM суц. 1) рах. тIвар (инсандин); **ismin nədir?** ви тIвар вуч я? 2) лингв. существительное; **ismin halları** существительныйрин падежар.

İSİNDİRMƏ суц. **İSİNDİRMƏK** глаголдикай.

İSİNDİRMƏK глаг. 1) чими авун; **suyu isindirmək** яд чими авун; 2) куьч. агудун, мукьув авун.

İSİNİŞDİRMƏ суц. **İSİNİŞDİRMƏK** глаголдикай.

İSİNİŞDİRMƏK глаг. агудун, мукьув авун.

İSİNİŞMƏ суц. **İSİNİŞMƏK** глаголдикай.

İSİNİŞMƏK глаг. вердиш хьун, адет кьун; **gələnlərə isinişmək** атайбурухь галаз вердиш хьун.

İSİNMƏ суц. **İSİNMƏK** глаголдикай.

İSİNMƏK глаг. 1) чими хьун; жуваз чими авун; 2) куьч. вердиш хьун.

İSİTMƏ суц. **İSİTMƏK** глаголдикай.

İSİTMƏK глаг. 1) чими авун; 2) ифин хкаж хьун, цIай алаз хьун; 3) цIай атун.

İSKƏNƏ суц. руцIугул.

İSLADILMA суц. **İSLADILMAQ** глаголдикай.

İSLADILMAQ глаг. цик кутун; це тун.

İSLADILMIŞ прил. цик кутунвай; це тунвай.

İSLAH суц. 1) хьсанарун, хьсан дережадихь агакьарун; 2) дуьз хьувун, дуьз хьхьун.

İSLAHAT суц. реформа (са кар хьсанарун патал ам масакIа, цIу-йикIа туькIуьрун патал ийизвай дегшивилер).

İSLAHATÇI суц. реформатор (реформа, дегшивал, кьайдаяр тур ва твадай кас).

İSLAHATÇILIQ суц. реформизм.

İSLAHEDİCİ прил. дуьз хьийидай, рас хьийидай.

İSLAHEDİLMƏZ прил. дуьз тежер.

İSLAHEDİLMƏZLİK суц. дуьз тежервал, дуьз тахьун.

İSLAQ прил. кьежей, куьцIей.

İSLAM суц. дин. ислам, мусурманвал, мусурманрин дин.

İSLAMÇILIQ суц. мусурманвал.

İSLAMİYYƏT суц. исламизм.

İSLANMA суц. **İSLANMAQ** глаголдикай.

İSLANMAQ глаг. 1) кьежин, ламу хьун; **ayaqları islanıb** кIвачер кьеженва; 2) це тун, кьежирун, ламу авун.

İSLANMIŞ прил. 1) кьеженвай, ламу хьанвай; 2) це тунвай, кьежирнавай, ламу авунвай.

İSLATMA суц. **İSLATMAQ** глаголдикай.

İSLATMAQ глаг. 1) кьежирун; 2) цик кутун; це тун; **paltarı islatmaq** пек цик кутун; 3) кьежирун (аялди вичин кIаник пад); 5) кьежирун (хьун); **boğazını islatmaq** хьун (са вуч ятIани).

İSMARIŞ суц. 1) рах. хабар; 2) тапшуругь.

İSMARLAMA суц. **İSMARLAMAQ** глаголдикай.

İSMARLAMAQ глаг. 1) хиве тун; **işini ona ismarladı** вичин кIвалах адан хиве туна; 2) тапшуругь гун; тIалабун.

İSMƏT суц. 1) намус, ягь,

ягь-намус; 2) рушвал (*рушвал гумай дшегъли*).

İSMƏTLİ *прил.* 1) намуслу, ягь-намус авай; 2) рушвал гумай.

İSMƏTSİZ *прил.* 1) намуссуз, ягь-намус авачир; 2) рушвал гумачир, чӀуру, айиб гьидай.

İSNAD *суц.* чешме (*гъизвай мисал ва я ам гьинай къачузватла, гьам къалурун*).

İSNADƏN *нареч.* бинелу яз.

İSNADLI *прил.* бинелу.

İSNADSIZ *прил.* бинелу тушир.

İSRAF *суц.* харжи, харж авун, серфун, пул акатайвал харж авун, шейэр, тӀуьна пуч авун.

İSRAFÇI *суц.* тӀафал; вара-зара ийидай кас; гзаф харжиз пучдай кас; гзаф серф ийидай кас.

İSRAFÇIL *прил.* тӀафал; вара-зара ийидай; нубатсуз харж ийиз пучдай; гзаф серф ийидай; цӀай гудай (*пулуниз*).

İSRAFÇILIQ *суц.* вара-заравал, пучвал.

İSRAR *суц.* кӀевиз алахъун, кӀеви кӀан хъун.

İSRARLA *нареч.* алат тийиз, вичи лагъайдал кӀеви акъвазиз.

İSRARLI *прил.* алат тийидай, кӀевивал ийидай, кӀевиз акъваздай.

İSRARSIZLIQ *суц.* 1) фагъумсузвал, къатӀун авачирвал; 2) акъулсузвал.

İSTEDAD *суц.* алакъун, бажарагъвал.

İSTEDADLI *прил.* алакъунар авай; бажарагълу.

İSTEDADLILIQ *суц.* чӀехи алакъунар, хци зигъин хъун, бажарагъ.

İSTEDADSIZ *прил.* алакъунар авачир, бажарагъсуз.

İSTEDADSIZLIQ *суц.* алакъунар тахъун, бажарагъсузвал.

İSTEFALI *суц.* къуллугъдай экъечӀун

ва я акъудун.

İSTEFALI *прил.* къуллугъдай экъечӀнавай.

İSTENKAM *суц.* сенгер.

İSTENKAMLI *прил.* сенгерар авай.

İSTEHLAK *суц.* менфят къачун, серф авун; **xalq istehlakı malları** халкъди менфят къачузвай малар.

İSTEHLAKÇI *суц.* масада гьасилзавай малар серф ийизвайди.

İSTEHSAL *суц.* акъудун; затӀар акъудун; гьасилун; **kağız istehsalı** чар акъудун, чар гьасилун.

İSTEHSALAT *суц.* акъудун, гьасилун, гьазурун; **istehsalat qabaqcılları** малар гьасилзавай кӀвенкӀвечияр.

İSTEHSALÇI *суц.* гьасилзавайди, гьазурзавайди.

İSTEHZAZA *суц.* ягъанат, рахшанд; **istehza ilə danışmaq** ягъанатдив рахун.

İSTEHZALI *прил.* ягъанат квай, ягъанатдин тегъердин; **istehzalı gülüş** ягъанат квай хъуьруьн.

İSTEHZASIZ *прил.* ягъанат квачир.

İSTERİKA *суц.* истерика (*фад къизмиш жедай, чӀур жедай тегъерда, вилериз накъвар хъиткъиндай, шехьдай, гьарайдай гьал*).

İSTERİYA *суц.* истерия (*нервийрин азар*).

İSTƏK *суц.* 1) мурад, эрзиман; кӀан хъун, кӀани кар; 2) муьгъуьббат.

İSTƏKLƏ *нареч.* 1) кӀанивилелди, кӀанивиляй; 2) муьгъуьббатлувилелди.

İSTƏKLİ I *прил.* кӀани, багъа, азиз, масан, играми; II *суц.* кӀаниди, багъади, азизди, масанди, играмиди.

İSTƏKLİLİK *суц.* 1) кӀанивал; 2) муьгъуьббатлувал.

İSTƏKSİZ *нареч.* рикӀ гвачиз, кӀанивал авачиз, рикӀиз такӀанз, кӀанз-такӀанз, такӀанз-такӀанз, такӀанвилелди,

такландаказ, такландиз.

İSTƏKSİZLİK *суц.* 1) кІани кар тахьун; 2) муьгьуббатлувал тахьун.

İSTƏMƏ *суц.* **İSTƏMƏK** *глагол-дикай.*

İSTƏMƏDƏN *нареч.* такІанз, къас-туналди тушиз.

İSTƏMƏK *глагол.* 1) кІан хьун; **azadlıq istəyirəm** заз азадвал кІанзава; **o, yatmaq istəyir** адаз ксуз кІанзава; 2) ТІалабун; **kömək istəmək** куьмек ТІалабун.

İSTƏMƏLİ *прил.* кІан хьуниз лайихлу, жуваз майил авай.

İSTƏR *союз.* - тІани, кІандатІа, кІан-тІа; **istər gəl, istər gəlmə** кІантІа ша, кІантІа къвемир.

İSTƏR-İSTƏMƏZ *нареч.* кІанз-такІанз, чарасузвлияй, чара авачиз; **istər-istəməz ayağa qalxdı** кІанз-такІанз кІвачел къарагьна; **istər-istəməz razı oldu** чара авачиз рази хьана.

İSTƏTMƏ *суц.* **İSTƏTMƏK** *глагол-дикай.*

İSTƏTMƏK *глагол.* кІанарун; **özünü istətmək** вич кІанарун.

İSTİ I *прил.* 1) чими; **isti süd** чими нек; **isti əllər** чими гьилер; 2) *куьч.* рикІиз чими, хуш; **isti münasibət** хуш рафтарвал; II *суц.* 1) ифин, гьарарат; 2) цІай, зегьем.

İSTİARƏ *суц. эдеб.* метафора (*вичикай асул манада ваь, куьчурмишнавай манада менфят къачузвай гаф, гафарин ибара*).

İSTİBDAD I *суц.* зулум; зулумкар; II *прил.* зулумдин; зулумкарвилин; **istibdada qarşı mübarizə aparmaq** зулумдин аксина женг чІугун.

İSTİBDADÇI *суц.* залум, зулумкар.

İSTİBDADÇILIQ *суц.* залумвал, зулумкарвал.

İSTİFADƏ *суц.* менфят къачун,

серф авун, кардик кутун; **istedaddan istifadə etmək** алакьунрикай менфят къачун; **yeni müəssisə istifadəyə verildi** цІийи кархана кардик кутуна.

İSTİFADƏSİZ *прил.* менфят къачуз-вачир, серфзавачир, кардик кутазвачир.

İSTİXANA I *суц.* чимихана (*салан майваяр, цуьквер гьасилдай кІевирнавай чими чка*); II *прил.* чимиханадин.

İSTİ-İSTİ *нареч.* 1) чимиз-чимиз; **südü isti-isti iç** нек чимиз-чимиз хьухь; 2) *куьч.* гьасятда, исятда; **məsələni isti-isti həll etmək** месэла гьасятда гьял авун.

İSTİQAMƏT *суц.* 1) пад, рехь (*мухузвай*), галайвал; **bu istiqamətdə getdi** и патаз фена; **məşəyə istiqamət aldı** там галайнихь фена; 2) курс (*гими фидай пад туькІуьрун*).

İSTİQAMƏTLƏNDİRMƏ *суц.* **İSTİQAMƏTLƏNDİRMƏK** *глагол-дикай.*

İSTİQAMƏTLƏNDİRMƏK *глагол.* ракъурун, рекье тун, саниз дугурун.

İSTİQAMƏTLƏNMƏK *глагол.* 1) фин, рекье гьатун; **şimala doğru istiqamətlənmək** кефер пад галайвал фин; 2) *куьч.* къайдада гьатун, туькІуьн.

İSTİQAMƏTVERİCİ *прил.* 1) дугурдай; **istiqamətverici qüvvə** дугурдай къуват; 2) рехь къалурдай; **istiqamətverici tezislər** рехь къалурдай тезисар.

İSTİQANLI *прил.* 1) чими ивидин, чими иви квай; 2) *куьч.* хуш, рикІиз чими, фикир желбдай; **istiqanlı qadın** рикІиз чими дишегьли; 3) туьнт, фад хьел къведай.

İSTİQANLILIQ *суц.* рикІин сидкъивал, масадаз куьмек гуз гьазур хьун, мегьрибанвал.

İSTİQBAL *суц.* гележег; **istiqbala ümidlə baxmaq** гележегдик умуд кутун.

İSTİQLALİYYƏT *суц.* азадвал,

аслу туширвал; **istiqlaliyyət uğrunda mübarizə** азадвал патал женг.

İSTİQLALIYYƏTÇİ *суш.* азадвал кІандай кас.

İSTİQRAZ *суш.* заём.

İSTİLA *суш.* чапхун (*маса гьуку-матрин чкаяр гужуналди кьун*), тарашун, кьакьдун.

İSTİLAÇI *суш.* чапхунчи.

İSTİLAÇILIQ *суш.* чапхунчивал.

İSTİLAN *суш.* кьугь. термин; **təzə istilahlər** цІийи терминар.

İSTİLİK *суш.* 1) *физ.* чимивал; **istilik ölçü vahidi** чимивал алцумдай уьлчме; 2) *куьч.* хушвал, чимивал, рикІин сидкьивал, чан-рикІ.

İSTİNAD *суш.* даях; асас; мягкем акьваздай чка.

İSTİNADƏN *нареч.* асаслу яз; **möv-cud qanunlara istinadən** авай кьанунрал асаслу яз.

İSTİNADGAN *суш.* 1) акьваздай чка, далда, жув хуьдай чка, чуьнуьх жедай чка; 2) *куьч.* даях, мягкем хуьдайди.

İSTİNTAQ *суш.* 1) силис кьун; **istintaq zamanı** силис кьадай вахтунда; 2) силис; **istintaq altında olmaq** силисдик хьун.

İSTİOT *суш. бот.* 1) истивут; **qara istiot** чІулав истивут; **qırmızı istiot** яру истивут; 2) регьвенвай истивутдин гьуьр; 3) *куьч.* хци, кефиник ккІадай фикир.

İSTİOTLU *прил.* истивут квай.

İSTİRAHƏT *суш.* ял ягьун; **istirahət günü** ял ядай югь.

İSTİSMAR *суш.* истисмар; **istismar etmək** истисмар авун; **neft quyularını istismar etmək** нафтІадин кьуяр истисмар авун.

İSTİSMARÇI *суш.* истисмарчи (*чарадан зегьметдикай менфят*

кьачудай, чарадан зегьметдалди яшамии жезвай кас).

İSTİSMARÇILIQ *суш.* истисмарчивал.

İSTİSNA *суш.* кьетІенвал; кьетІенди.

İSTİSNASIZ *нареч.* кьетІенсуз.

İSTORİOQRAFIYA *суш.* историография (1 *тарихдин илим гьикІ вилик фенатІа ахтармишзавай илим*; 2 *тарихдин очеркрин кІватІал*).

İSTORİOQRAF *суш.* историограф (*тарихдин илим гьикІ кьиле фенатІа чирзавай кас*).

İŞARƏ *суш.* 1) ишара; лишан; **not işarələri** нотдин ишараяр; **yol işarələri** рекьин лишанар; 2) гьерекат (*гьилив ва я кьилив*); 3) грамматикадин лишан.

İŞARMA *суш.* **İŞARMAQ** глаголдикай.

İŞARMAQ *глаг.* цІапІрапІар авун; **qaranlıqda işarmaq** мичІи чкада цІапІрапІар авун.

İŞBAZ *суш.* 1) карчи; 2) бизнесмен.

İŞBAZLIQ *суш.* 1) карчивал; 2) бизнесменвал.

İŞÇİ *суш.* 1) кІвалахдар; **bacarıqlı işçi** алакьунар авай кІвалахдар; 2) *куьгь.* фяле; **daş daşıyan işçilər** кьванер ялзавай фялеяр.

İŞEMİYA *суш. мед.* ишемия (*ивидихь галаз алакьалу азар*).

İŞƏMUZD I *прил.* атІай кьиметдихь ийидай кІвалах; **işəmizd haqq** зегьметдин кьадардиз килигна атІай кьимет; II *нареч.* атІай кьиметдихь; **işəmuzd işləmək** атІай кьиметдихь кІвалахун; III *суш.* атІай кьиметдихь кІвалахдай кас.

İŞGƏNCƏ I *суш.* 1) азаб, гуж, га-тунар; 2) *куьч.* азаб, азият (*рикІин, руьгьдин*); II *прил.* азабдин, азиятдин.

İŞGƏNCƏLİ *прил.* азаблу, азиятлу.

İŞGƏNƏ *суц.* шурпа (як ргай яд).

İŞGİL I *суц.* рақлариз ядай тГуб.

İŞGİL II *суц.* 1) гьилле; кьуьруьк; амалдарвал; 2) дарвал; манийвал; **işgil-də olmaq** дарвиле хьун.

İŞ-GÜC *суц.* кар-кеспи, машгьулат, кІвалах; **iş-gücün qızgın vaxtı** кІвалахдин кьизгьин чІав.

İŞGÜZAR *прил.* 1) кардиз (кІвалах-диз) талукь тир; **işgüzar söhbət** кардиз талукь суьгьбет; 2) кар алакьдай, кар чидай инсан; **işgüzar köməkçi** кар алакьдай куьмекчи.

İŞGÜZARCASINA *нареч.* килиг:
İŞGÜZARLIQLA.

İŞGÜZARLIQ *суц.* 1) кар алакьун, кар кьиле тухуз алакьун; 2) зегьметдал рикІ хьун, зегьметдал рикІ алайвал.

İŞGÜZARLIQLA *нареч.* алакьунар аваз, кар чиз.

İŞĞAL I *суц.* кьачун; кьун; чапхунчивал (*са гьукуматдин яракьлу кьуватри гужалди чарадан чил кьун*); **ölkənin işğalı** уьлкве кьун; II *прил.* чапхунчивилин.

İŞĞALÇI *прил.* чапхунчи; **yadelli işğalçılar** кьецепатан чапхунчияр.

İŞĞALÇILIQ I *суц.* чапхунчивал; II *прил.* чапхунчивилин.

İŞIQ I *суц.* 1) экв; **ay işığı** вацран экв; **işığa çıxmaq** экуьнал экьечІун; 2) экв (*экв гузвай чеиме*), лампа; 3) экуьнин фад бере, пакаман фад бере; **ışiq olana kimi** экв жедалди; **ışığı yandırmaq** экв куькІуьрун; **ışığı söndürmək** экв хкадарун.

İŞIQLANDIRMA *суц.* **İŞIQLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

İŞIQLANDIRMAQ *глагол.* экв авун, экв гун, экуь авун; **ay hər tərəfi işıqlandırdı** вацра виринагар экуь авуна.

İŞIQLANMA *суц.* **İŞIQLANMAQ**

глаголдикай.

İŞIQLANMAQ *глагол.* экуь хьун; экв атун; **payızda hava gec işıqlanır** зулуз гьава геж экуь жезва; **sevindən gözləri işıqlandı** хвешивилияй вилериз экв атана.

İŞIQLI *прил.* 1) экуь; **ışıqlı gecələr** экуь йифер; 2) михьи; **ışıqlı arzular** михьи мурадар; 3) *куьч.* хуш, шад; **ışıqlı gələcək** хуш гележег; 4) *куьч.* дерин, фагьумлу; **ışıqlı (parlaq, nurlu) zəka** дерин акьул; **ışıqlı adam** фагьумлу кас.

İŞILDAQUŞ *суц.* зоол. цІун пепе экв гудай пепе.

İŞILDAMA *суц.* **İŞILDAMAQ** *глаголдикай.*

İŞILDAMAQ *глагол.* экв гун, рапрапар авун, цІарцІар гун; **gözləri işildayı** вилери рапрапарзава.

İŞILDAYAN *прил.* экв гузвай, рапрапарзавай, цІарцІар гузвай.

İŞİL-İŞİL *маса гафарихъ галаз санал:* **ışıl-ışıl işildamaq** кьати (*гужлу*) экв гун.

İŞILTI *суц.* зайиф экв (*яргьай кьвезвай*).

İŞILTILI *прил.* нур гудай, цІарцІар гудай, рапрап гудай; **ışiltılı gözlər** нур гудай вилер.

İŞLƏDİLMƏ *суц.* **İŞLƏDİLMƏK** *глаголдикай.*

İŞLƏDİLMƏK *глагол.* серф авун, менфят кьачун; **kənd təsərrüfatında işlədilmək** хуьруьн майишатда менфят кьачун.

İŞLƏK *прил.* кІвалахдал рикІ алай, кІвалахдай.

İŞLƏMƏ I *суц.* **İŞLƏMƏK** *глаголдикай.*

İŞLƏMƏ II *суц.* гьаларалди ягьай нехиш; атІай бахи.

İŞLƏMƏK *глагол.* 1) кІвалахун; **evdə**

işləmək кІвале кІвалахун; **müəllim işləmək** муаллимвиле кІвалахун; **məqalə üzərində işləmək** макъаладин винел кІвалахун; 2) гъазурун; **tədbirlər planı işləmək** тедбиррин план гъазурун; 3) авун; **cinayət işləmək** жинаят авун; 4) гъатун; **onun sümüklərinə soyuq işləyirdi** адан кІарабра къай гъатзавай; 5) туькІуьрун, чІагурун; **sədəflə işləmək** седефрив туькІуьрун, седефрив чІагурун.

İŞLƏNƏN *прил.* менфят къачузвай, серфзавай; лугъузвай; **işlənen qablar** менфят къачузвай къапар; **işlənen söz** лугъузвай гаф.

İŞLƏNƏN... менфят къачузвай, серфзавай; *бязи муракаб гафарин къвед лагъай пай:* **çoxişlənen** гзаф менфят къачузвай; **azişlənen** тІимил серфзавай.

İŞLƏNMƏ *суц.* **İŞLƏNMƏK** *гла-голдикай.*

İŞLƏNMƏK *глаго.* менфят къачун, серф авун; гъазурун; **təsərrüfatda işlənmək** майишатда менфят къачун; **yeni nəzəriyyə işlənilir** цІийи теория гъазурнава.

İŞLƏNMİŞ *прил.* менфят къачунвай.

İŞLƏTMƏ *прил. мед.* къен ракъурдай дарман.

İŞLƏTMƏ II *суц.* **İŞLƏTMƏK** *глаголдикай.*

İŞLƏTMƏK *глаго.* 1) кІвалахиз тун; 2) гъакъдихъ къун; къиметдихъ къун; кирида къун; 3) менфят къачун, серф авун; **maşın çoxlu benzin işlədir** машинди бензин гзаф серфзава; 4) авун; **cinayət işlətmək** чІуру кар авун; 5) харж авун; **pulu qənaətlə işlətmək** пул мадардив харж авун.

İŞRƏT I *суц.* кефинин межлис.

İŞSİZ *прил.* кІвалах авачир, кІвалахдик квачир.

İŞSİZLİK *суц.* бейкарвал, каркеспи авачирвал.

İŞTAN *килиз:* **İŞTANA.**

İŞTANA *суц.* иштагъ; **onun yaxşı iştahası var** адахъ хъсан иштагъ ава.

İŞTANLA *нареч.* иштагъдивди.

İŞTANLI *прил.* иштагълу.

İŞTANSIZ *прил.* иштагъсуз; **iştahsız yedi** иштагъсуз тІуьна.

İŞTANSIZLIQ *суц.* иштагъсузвал.

İŞTİRAK *суц.* иштираквал; иштиракун; **yaxşı iştirak etmək** хъсандиз иштиракун.

İŞTİRAKÇI иштиракчи; **Böyük Vətən müharibəsi iştirakçısı** Ватандин Чехи дяведин иштиракчи.

İŞTİRAKÇILIQ *суц.* иштиракчивал.

İŞVƏ *суц.* наз.

İŞVƏBAZ *прил.* назнази.

İŞVƏBAZLIQ *суц.* назназивал.

İŞVƏKAR *прил.* назнази.

İŞVƏLİ *суц.* наз гвай; **işvəli qız** наз гвай руш.

İT I *суц.* 1) кицІ; **yaman it** пехъи кицІ; **it saxlamaq** кицІ хуьн; 2) *куьч.* гзаф пис, чІуру инсан; **o, adam deyil ki, qudurmuş itdir!** ам инсан туш хъи, пехъи кицІ я! II *прил.* кицІин; **itin zənciri** кицІин зунжур; **o, itin dilini bilir** ам амалдар я; **it kimi didişirlər** кІевиз кикІизва; **iti öldürənə sürüdərlər** жува авур чІуру кар жувани арадай акъуда; \diamond **it üyəsini tanımır** къил акъат тийир гъал я; \diamond **it hürər, karvan keçər** кицІи къазва, карван физва.

İTƏT *суц.* муьтІуьгъвал, муьтІуьгъ хъун.

İTƏTKAR *прил.* муьтІуьгъ, чІалаз килигдай.

İTƏTKARANƏ *нареч.* муьтІуьгъ-

вилелди, муьтҮуьгьдаказ, муьтҮуьгьдиз.

ЇТАӘТКАРСИНА нареч. килиг: **ЇТАӘТКАРАНӘ.**

ЇТАӘТКАРЛИҚ суц. муьтҮуьгьвал, чҮалаз килигун.

ЇТАӘТЛӘ нареч. килиг: **ЇТАӘТКАРАНӘ.**

ЇТАӘТЛИ прил. килиг: **ЇТАӘТКАР.**

ЇТАӘТЛИЛИК суц. муьтҮуьгьвал.

ЇТАӘТСІЗ прил. муьтҮуьгь тушир, муьтҮуьгь тежер, чҮалаз килиг тийидай.

ЇТАӘТСІЗЛИК суц. муьтҮуьгь тахьун, чҮалаз килиг тавун.

ЇТ-БАТ маса гафарихъ галаз санал: **it-bata düşmәk** квахьун.

ЇТBAZ суц. кичҮерал рикҮ алайди.

ЇТBURNU I суц. жикҮи; II прил. жикҮидин; **itburnu çayı** жикҮидин чай.

ЇТDİRSӘYİ суц. мухатҮил.

ЇТӘBAXAN суц. кицҮербан.

ЇТӘЛӘМӘ суц. **ЇТӘЛӘМӘК** гла-
голдикай.

ЇТӘЛӘМӘК глаг. 1) эцягьун; 2) рум гун, хуртҮлар гун; 3) хкажун, гадарун; 4) куьч. вилик ракьурун; тади кутун; ийиз тун; 5) куьч. гьалдарун, футфа гун (кутун).

ЇТӘЛӘНМӘ суц. **ЇТӘЛӘНМӘК** глаголдикай.

ЇТӘЛӘНМӘК глаг. эцягь хьун; хуртҮ хьун.

ЇТӘN I прил. 1) квахьай, квахьнавай; 2) вич-вичивай квахьай, кефи чҮур хьанвай.

ЇТҺAF суц. 1) бахш авун; 2) бахш авун кьалурзавай кхьинар; **kitab qәh-rәmanlara ithaf olunub** ктаб кьагь-риманриз бахш авунва.

ЇТІ I прил. 1) хци; **iti bıçaq** хци чукҮул; 2) куьч. хци фикир авай, кҮуфал туькҮвей, гафарин устҮлар, кьемеда (кас); кутугай.

ЇТІ II I прил. йигин, зарб, фад, тади; II нареч. фад, тадиз, йигиндиз.

ЇТІAXAN прил. фад фидай, фад авахьдай; **itixan çay** фад авахьдай вацҮ.

ЇТІЛӘМӘ суц. **ЇТІЛӘМӘК** гла-
голдикай.

ЇТІЛӘМӘК глаг. 1) хци авун; чарх гун; куьнуь ягьун; **kәrәntini itilәmәk** мукал хци авун; 2) рас хьувун, туькҮыр хьувун; кҮвенкҮ авун; **qәlәmi itilәmәk** карандашдал кҮвенкҮ авун.

ЇТІЛӘNMIŞ прил. 1) тех. кҮвенкҮ алай, хци кҮвенкҮ алай; 2) хци авунвай; **itilәnmiş bıçaq** хци авунвай чукҮул.

ЇТІЛӘYİCİ суц. чарх гудай устҮлар (са затҮ хци авун патал).

ЇТІЛИК I суц. 1) зарбвал, йигинвал; 2) куьч. диривал, зирингвал.

ЇТІЛИК II суц. 1) хчивал; 2) куьч. фагьумлувал; дерин фагьумлувал; ви-ликамаз лугьуз хьун.

ЇТІLMӘ суц. **ЇТІLMӘК** глаголдикай.

ЇТІLMӘК глаг. хьфин, кьил кьа-кьудун; **itil buradan!** алат инлай! **itil cәhәnnәмә!** жегьеннемдиз квахь! **itil gözümдән!** ахлад!

ЇТІRİLMӘ суц. **ЇТІRİLMӘК** гла-
голдикай.

ЇТІRİLMӘК глаг. 1) квахьун; 2) вич-вичивай квахьун, вичи-вич квадарун.

ЇТІRİLMİŞ прил. квадарнавай; **itirilmiş vaxt** квадарнавай вахт; **itirilmiş gündәlik** квадарнавай йикьарган.

ЇТІRMӘ суц. **ЇТІRMӘК** гла-
голдикай.

ЇТІRMӘК глаг. 1) квадарун; **köy-nәyini itirmәk** перем квадарун; 2) ала-тун, рекьелай алатун; **o, yolu itirdi** ам рекьелай алатна.

ЇTKİ суц. 1) квахьун; квадарун; амукь тавун; гьилияй акьатун; пуч хьун; **vaxt itkisi** вахт пуч хьун; 2) кьиникь;

vaxtsiz itki вахтсуз кьиникь.

İTKİN *прил.* квахьун; **itkin düşmək** са хабарни амачиз квахьун, гелни амачиз квахьун.

İTKİNLİK *суц.* квахьун, терг хьун.

İTKİSİZ *нареч.* квахьай затI авачиз.

İTKİSİZLİK *суц.* квахьай затI тахьун.

İTMƏ *суц.* **İTMƏK** *глаголдикай.*

İTMƏK *глаго.* 1) квахьун, кубтягь хьун, амуьк тавун, акьалтIун; 2) пуч хьун, терг хьун; 3) гьакI фин; гьавая фин; 4) вилерикай хкатун, вилерикай квахьун; 5) хьфин; 6) *куьч.* батмиш хьун; квахьун, кIев хьун; **qızıl içində itmək** кьизилдин арада квахьун, кьизилдин кьене бамиш хьун.

İTMİLÇƏYİ 1) *зоол.* кицIин тIветI; 2) *куьч.* алат тийидай, вичикай бизар ийидай.

İTMİŞ 1) квахьнавай; **itmiş məktub** квахьнавай чар; 2) вичикай умуд атIанвай, акьалтIай усал хьанвай, эхир пуч хьанвай (*инсан*).

İTTİFAQ *суц.* кIватIал.

İTTİHAD *суц.* *куьгь.* рейсадвал.

İTTİHADÇI *куьгь.* рейсадвилин пад хуьзвайди.

İTTİHAM *суц.* тахсирлувилин кьарар.

İTTİHAMÇI *суц.* тахсирлу ийизвайди, тахсир кутазвайди (*вичи ма-садак, мес. прокурор*).

İTTİHAMƏDİCİ *прил.* тахсирлу-вилин, тахсирлувал квай.

İY I *суц.* 1) ни; **iy bilmək** ни чир хьун; **güllərin iy** цуькверин ни; II *прил.* ни кьведай, ни галай; 2) пис ни.

İY II *суц.* тупучI.

İYİMƏ *суц.* **İYİMƏK** *глаголдикай.*

İYİMƏK *глаго.* чIур хьун, ни агалтун, ни ягьун, ктIун; лахьу хьун; **yumurta iyiyib** кака лахьу хьанва.

İYİMİŞ *прил.* чIур хьанвай, ни агалтнавай, ктIанвай; лахьу хьанвай.

İYİRMİ *числ.* кьад; **iyirmi il** кьад йис; **iyirmidən çox** кьадалай гзаф.

İYİRMİ... кьад; *бязи муракаб га-фарин сад лагьай пай:* **iyirmiillik** кьад йисан.

İYİRMİBEŞLİK *прил. тар.* кьанни вад манатдин чар.

İYİRMİİLLİK I *прил.* кьад йисан; кьад йиса авай; II *суц.* кьад йис, кьад йис тамам хьайи вахт.

İYİRMİNCİ *числ.* кьад лагьай; **iyirmiinci illər** кьад лагьай йисар.

İYLƏMƏ *суц.* **İYLƏMƏK** *глаголдикай.*

İYLƏMƏK *глаго.* ни чIугун; **gülləri iyləmək** цуькверикай ни чIугун.

İYLƏNDİRMƏ *суц.* **İYLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

İYLƏNDİRMƏK *глаго.* ни агалтиз тун, ктIиз тун, чIур жез тун.

İYLƏNMƏ *суц.* **İYLƏNMƏK** *глаголдикай.*

İYLƏNMƏK *глаго.* ни атун, ни агалтун, ктIун, чIур хьун, лахьу хьун.

İYLƏNMİŞ *прил.* ни агалтнавай, чIур хьанвай, ктIанвай, лахьу хьанвай.

İYLİ *прил.* ни кьведай, ни галай; хьсан ни кьведай, хьсан ни галай, атирлу.

İYLİLİK *суц.* ни атун; атирлувал.

İYNƏ I *суц.* 1) раб; **tikiş iynəsi** пекер цвадай раб; 2) цаз хьгин пеш; 3) цацар; **kirpinin iynələri** кьуьгьуьрдин цацар; 4) мизмиз; **arının iynəsi** чIижрен мизмиз; 5) *мед.* дармандин раб.

İYNƏDAN *суц. килиг:* **İYNƏQABI.**

İYNƏQABI *суц.* рапарган.

İYNƏLƏMƏK *глаго.* раб ягьун.

İYNƏ-SAP *суц.* раб-гьал.

İYNƏYARPAQ *суц.* цаз хьгин

пешер (*мес. шамагъаж тарцин*).

İYNƏYARPAQLILAR *суц.* цаз хьтин пешер алай тарар.

İYRƏNC I *прил.* мурдар, такІан къведай, гзаф пис, къацІай, чиркин, алчах; II *нареч.* гзаф писдиз, такІан къведайвал, алчахвилелди.

İYRƏNCLİK *суц.* мурдарвал, къацІайвал, чиркинвал, алчахвал.

İYRƏNMƏ *суц.* **İYRƏNMƏK** *глагол-голдикай.*

İYRƏNMƏK *глагол.* такІан атун; рикІиз такІан хьун.

İYSİZ *прил.* ни текъвер.

İYUL I *суц.* июль (*йисан ирид лагъай варз*); II *прил.* июлдин; **iyul ayı** июлдин варз.

İYUN I *суц.* июнь (*йисан ругуд лагъай варз*); II *прил.* июндин; **iyun günləri** июндин йикъар.

İZ *суц.* гел; **ayaq izləri** кІвачин гелер; **yara izləri** хиредин гелер.

İZAH *суц.* ачухарун, гъавурда тун.

İZAHAT *суц.* ачухарун, баян авун, гъавурда тун.

İZAHEDİCİ *прил.* гъавурда твадай, ачухардай, баян гудай.

İZAHEDİLMƏZ *прил.* гъавурда гъат тийидай, гъавурда акъан тийидай, къил акъат тийидай, себеб вуч ятІа тийижир, себеб ачух тежедай.

İZAHLI *прил.* гъавурда твадай, ачухардай, баян гудай; **izahlı məktub** гъавурда твадай чар.

İZAHSIZ *прил.* гъавурда тун тавунвай, ачухар тавунвай, баян таганвай.

İZDİHAM *суц.* инсанрин кІеретІ, кІватІ хъанвай халкъ.

İZDİHAMLI *прил.* гзаф инсанар авай, гзаф инсанар жедай; **izdihamlı mitinq** гзаф инсанар авай митинг.

İZDİVAC *суц.* некаягъ.

İZİN *суц.* изин, ихтияр; **izin almaq**

изин къачун.

İZİNLİ *прил.* изин авай, изин къачунвай.

İZLƏMƏ *суц.* **İZLƏMƏK** *глагол-дикай.*

İZLƏMƏK *глагол.* геле къекъуьн; гуьгъуьна гъатун; **ayını izləmək** северн гуьгъуьна гъатун.

İZLƏNMƏ *суц.* **İZLƏNMƏK** *глагол-голдикай.*

İZLƏNMƏK *глагол.* геле аваз къекъуьн, гуьзчивал авун.

İZLƏYİCİ *суц.* геле къекъъезвай кас, гуьзчи.

İZOLYASIYA I *суц.* чара авун, яргъа авун, хкудун; **xəstənin izolyasiyası** азарлуди чара авун, яргъа авун; II *прил.* изоляциядин; **izolyasiya kağızı** изоляциядин чар.

İZOLYATOR *суц.* изолятор (*1 ток авай чка Кевирун патал менфят къачудай шей; 2 галуьдай азарар квай ксар ва я дилибур чараз хуьдай чка; 3 дуस्ताгъхана*).

İZOMER(-LƏR) *суц. хим.* изомерар.

İZOTOP(-LAR) *суц. хим.* изотопар.

İZSİZ I *прил.* са гелни амачир (*галачир*), са эсерни амачир; гелсуз; II *нареч.* са гелни амачиз (*галачиз*); са эсерни амачиз.

İZSİZ-SORAQSIZ *нареч.* са гелни амачиз; са эсерни амачиз.

İZSİZ-TOZSUZ *нареч. килиг:* **İZSİZ-SORAQSIZ.**

İZTİRAB *суц.* 1) азаб, азият; **ayrılıq ıztırabı** чаравилин азаб (*азият*); 2) рикІин гъал, рикІиз авур эсер, гъисс, къалабулух (*шадвиллин ва я пашманвиллин гъалар*).

İZTİRABLA *нареч.* азабдив, азиятдив; **iztirabla görülən iş** азиятдив авунвай кІвалах.

İZZƏT *суц.* гуььрмет, баркаллувал.

J

J – азербайжан алфавитдин *џ*увад лагъай гъарф.

JABO суц. безек (дишегълидин пекиннин хурал ва я хивел гъаларикай ва я парчадикай раснавай).

JAKET суц. жакет (1 виликди итимрин куъруъ пенжсек хътинди; 2 гила дишегълийрин винелай алукидай куъруъ пек).

JALƏ суц. куъгъ. 1) чиг; **səhər jaləsi** пакаман чиг; 2) куъч. нагъв.

JALÜZ суц. даклардай авадардай кьелечI кьуларин ва мсб. пердеяр.

JANDARM I суц. жандарма (жан-дармериядин кIвалахдар); II прил. жандармадин.

JANDARMERİYA суц. жандармерия (пачагъ девирдин Урусатда ва гилани са бязи уьлквейра кылдин полиция).

JANR I суц. 1) жанр (эдебиятда ва харусенятда эсердин са жуъре); 2) жанр (яшайиш, майишат кьалурзавай шикил); 3) куъч. жуъре, кьайда, тегъер.

JARQONİZM суц. лингв. жаргонизм (жаргон тир гаф).

JARQON I суц. жаргон (са бязи инсанри менфят кьачузвай, вичихъ кылдин грамматика ва гафарин асул фонд авачир нугъат); II прил. жаргондин.

JASMIN I суц. бот. жасмин; II прил. жасминдин; **jasmin ətri** жасминдин ни.

JELATİN I суц. желатин (гъайвандин якIун ширлинкI, хуърекрик ва фотографияда менфят кьачуда); II прил. желатиндин.

JELE I суц. желе (1 желатин академна майвайрин мижедикай ийидай ширин недай затI; 2 гъайванрин кIарабар ва маса затIар ргана ийидай эьби

затI); II прил. желедин.

JELONKA I суц. тех. желонка (буругъдай нефт акъудун патал менфят кьачудай, кIане клапан авай цилиндр хътин алат); II прил. желонкадин.

JENŞEN I суц. бот. женшень (инсандин агъвал хъсанардай набатат).

JEST суц. жест (рахадайла, гъил, кьыл юзурун; гъилин, кьилин ишараяр).

JETON I суц. жетон (металлдикай авур лишан); II прил. жетондин.

JEZL I суц. жезл (1 гьукум, ихтияр вичин гъиле авайвилин ва я гьуърметлу тIварџин лишан тир лаи, аса; 2 ракъун рекъе поездрин фин-хтун кьайдада тун патал менфят кьачузвай автомат алатдин ракъун тIвал); II прил. жезлдин.

JİĞ-JİĞ суц. жыгъжыгъ (аялрин кьугъварган).

JİLET I суц. жилетка (пенжсекдин кIаникай алукидай, хилер галачир); II прил. жилеткадин.

JİLETKA суц. рах. килиг: **JİLET**.

JOKEY I суц. жокей (балкIанар чукурдай чкада вичин пеше балкIандал акъахна чукурун тир кIвалахдар); II прил. жокейдин.

JONQLYOR I суц. жонглёр (1 циркиннин артист; 2 куъч. гьуъжетрин чIавуз фактарикай вичиз кIандайвал, вичиз серфе тирвал хийир кьачудай кас); II прил. жонглёрдин.

JONQLYORLUQ суц. 1) жонглёрвал; 2) куъч. жонглёрди хъиз фактар вичиз кIандайвал акадарун.

JURNAL I суц. 1) журнал (чапдай акъудай ктаб хътинди); **aylıq jurnallar** гъар вацран журналар; 2) дафтар, журнал; **sinif jurnalı** синифдин журнал.

JURNALİST I суц. 1) журналист

(газетрин ва журналрин редакцийра кIвалахдай ва макъалаяр кхьин вичин пеше тир кас); 2) журналчи, дафтарчи (канцеляриядиз атай ва фидай чарар дафтардиз ядай къуллугъчи); II прил. журналистдин, журналиствилин; **jurnalist peşəsi** журна-

листвилин пеше.

JURNALİSTİKA I суц. журналистика; II прил. журналистикадин; **jurnalistika fakültəsi** журналистикадин факультет.

JÜRİ суц. жюри; **jürinin qərarı** юридин къарар.

К

К - азербайжан алфавитдин цIуругуд лагъай гъарф.

KABAB I суц. 1) шиш, кабаб; **kabab eləmək** шиш ягъун; II прил. шишинин, кабабдин; **kabab iyı** кабабдин ни; 2) куьч. рикле дердер аваз хьун; **o, kabab kimi qovrulurdu** адан рикле дердер авай.

KABABÇI суц. шиш ягъазвайди.

KABABXANA суц. кабабхана.

KABABLIQ прил. шишинин, кабабдин.

KABARDİN I суц. кабардинви; II прил. кабардинрин; **kabardin dili** кабардин чIал.

KABARDİNCƏ нареч. кабардиндалди, кабардин чIалалди; **kabardincə danışmaq** кабардиндалди рахун.

KABARE суц. кабаре.

KABEL I суц. кабель (чилин ва цин кIаникай тухудай мягъкем изоляция алай электрикдин сим); II прил. кабелдин.

KABELÇI суц. кабель тухузвайди (чилин ва цин кIаникай).

KABİNET I суц. кабинет (I кIвалахдай, жуьреба-жуьре крар кыле тухудай кIвал; **direktorun kabineti** директордин кабинет; 2 кабинетда

эцигдай мебель: стол, стулар, диван, икаф ва мсб: 3 махсус кар-кеспи патал туькIуьрнавай кIвал; **diş həkiminin kabineti** сарарин духтурдин кабинет; 4 са бязи уьлквейра гьужумат арадал гъизвай министррин кIватIал санлай).

KABİNKА суц. рах. кабинка.

KABOTAJ I суц. каботаж (гьуьлера, вацIара гимияр къекъуьн); **kiçik kabotaj** гъвечIи каботаж; II прил. каботаждин.

KABUS суц. 1) вилерикай карагун; вилерикай карагзавайди, хьен; 2) буш хиял; кьенвайдан руьгъ; 4) пис азаб гудай ахвар; 5) хъварц.

KADASTR I суц. кадастр (туькIуьрнавай сиягъ, реестр); **torpaq kadastrı** чилерин кадастр.

KADET I суц. тар. кадет (1917-йи-сан инкьылабдилаи вилик Урусатда авай талукъ партиядик экечIнавай кас).

KADET II кадет (кадетрин корпусда кIелзавай гада).

KADETLİK суц. кадетвал.

KADMİUM суц. хим. кадмий (хим. элемент; лацувилин ранг алай хьуьтуьл металл).

KADR I суц. кадр (I кинодин

лентинал алай са кылдин вакъиа, са кIус кьалурзавай шикил; **uğurlu kadr** вижевай кадр, туькIвей кадр; 2 кино-да авай са пердедин шикил).

KADR II суц. кадр (кьуллугъ гвай кылдин кас).

KAFE суц. кафе.

KAFEDRA суц. 1) кафедра (лекция, доклад ийизвайди акъваздай кьуларикай раснавай кьакъан кьъери); 2) вузда са тайин илимдин тарсар гузвай муаллимрин кIватIал; **rus dili kafedrası** урус чIалан кафедра.

KAFEL I суц. кафель (чепед накъв кана гъазурнавай ваннадин, пичинин цлар кIевун патал гъазурнавай цIал-цIам плиткаяр); II прил. кафелдин.

KAFELÇİ суц. кафелар ягъадай устIар.

KAFİ прил. 1) рази ийидай, рази жедай; **kafi cavab** рази ийидай (жедай) жаваб; 2) предик. бес я; **iki maşın daş kafidir** (kifaуәtdir) кьве машин кьванер бес я.

KAFİR суц. гавур.

KAFİRCƏSİNƏ нареч. мунафикь-вилелди, мунафикьдаказ, мунафикьдиз.

KAFİRLİK суц. дин квадарун, мунафикьвал.

KAFTAN суц. кьъгъ. кафтан (урус-рин виликан валчагъ хьтин пек).

KAFTAR суц. 1) зоол. кафтар, кус-кафтар; **xallı kaftar** техвер алай кафтар; 2) сепер. кафтар, кьуъзуь кьантIа.

KAĞIZ I суц. 1) чар, кагъаз, чарар, кагъазар; **yazi kağızı** кхьидай чарар; 2) кагъазар, документар; **kağızların arasından tapmaq** кагъазрин (документрин) арадай жагъурун; 3) чар; **kağız almaq** чар кьахчун; II прил. кагъаздин, чарчин.

KAĞIZ-KUĞUZ суц. 1) чарчин

кIусар; 2) кхьенвай затIар.

КАНА суц. кьветI, магъара.

КАНИ суц. бот. кагъу.

КАНІN суц. диндинкьуллугъчи (мажусийрин динда кьурбандар тукIва-дай, кьабулдай, ибадат ийидай диндин кьуллугъчи).

КАНІNЛІK суц. диндин кьуллугъ-чивал.

КАІNAT I суц. алем, чил-цав; II прил. алемдин.

КАКАО I суц. какав; II прил. какавдин.

КАKTUS суц. бот. кактус; калин мез (миже квай яцIу пешер цацар тир набатат).

KAL I прил. 1) чурун тавур, тахъанвай; **kal alma** чурун тавур ич; 2) кьуч. усал, герек тир дережадихъ агакь тавунвай, бегъем тахъанвай; **o kaldır** ам бегъем хъанвач; 3) тежрибасуз; 4) фагъум авачир, фагъумиз тежер, фагъумсуз, кьатIун авачир, кьатIуз тежер, зигъин авачир.

KAL II нареч. диал. зайиф, пис; **kal eşıtmək** пис ван атун.

KALAMBUR суц. эдеб. каламбур (сад хьиз сивяй акъатдай, амма чара-чара метлеб авай гафтар зарафатдалди лугъун).

KALAN прил. девлетлу, бул; гзаф.

KALEYDOSKOP I суц. калейдоскоп; II прил. калейдоскопдин.

KALİBR I суц. тех. калибр, уьлчме; II прил. калибрдин, уьлчмедин.

KALİBRLİ прил. калибрдин.

KALİUM I суц. хим. калий (гимшидин хьтин рангунин хъуьтуьл металл).

KALKА суц. калька (I чертёж-рай, шикилрай чин кьачун патал тир кьелечI, экв аквадай чар ва я парча; 2 чертёждилай, шикилдилай

къачунвай чин, копия; 3 чЛалан илим-да: маса чЛалай авайвал хкана, таржума авуна арадал гъанвай гаф ва я ибара: месэла, «тІварцІиэвез» урус «местоимение» гаф авайвал лезги чЛалаз таржума авуналди арадал атанва).

KALKULYASIYA I суц. калькуляция (малдин кыммет, адаз акъатзавай харжияр); II прил. калькуляциядин.

KALKULYATOR суц. калькулятор (калькуляция ийидай пешекар).

KALLAŞMA суц. **KALLAŞMAQ** глаголдикай.

KALLAŞMAQ глаг. ванер ифин, ван чІур хьун (туьтер ифена).

KALLIQ суц. 1) (майвайрикай) чурун тавурвал, бегъем тахъайвал; 2) куьч. чирвал авачирвал, гъазурвал авачирвал.

KALLIQRAF суц. каллиграф (иер, чІагай хатІ авай кас).

KALLIQRAFİK прил. каллиграфиядин (каллиграфиядин къайдада иердиз кхъенвай).

KALLIQRAFIYA суц. каллиграфия (иер, чІагай хатІуналди кхъинин устадвал).

KALMIK суц. калмык.

KALMIKCA нареч. калмык чІалалди, калмыкдалди.

KALORİ суц. калорий.

KALSİUM суц. хим. кальций (элемент, металл).

KAMAL суц. 1) акьул балугъвал, тамамвал; 2) илим (инсанди вичин уьмуьрдин тежрибада гъилик авунвай); 3) акьул; фикир; къанажагъ.

KAMALLANMAQ глаг. камаллу хьун.

KAMALLI прил. камаллу.

KAMALLILIQ суц. камаллувал.

KAMALSIZ прил. камалсуз.

KAMALSIZLIQ суц. камалсузвал.

KAMAN суц. 1) килиг: **KAMANÇA**; 2) чІемерук; **qaşı kaman шаир.** элкъвей рацІамар авай (руш); **kaman kimi ә-тәк** чІемерук хъиз патахъарун.

KAMAN суц. 1) чІемерук; 2) пенпе; 3) рицІ (*тІарамдиз чІугунвай еб*).

KAMANÇA суц. кеменчи.

KAMANÇAÇI суц. 1) кеменчи ягъазвайди; 2) кеменчи расзавай устІар.

KAMBALA суц. зоол. камбала (балугъдин жинс).

KAMELIYA суц. бот. камелия (*1 чІехи иер цуьквер ахъайдай набатат; 2 гъадан цуьквер*).

KAMERA суц. камера (*1 махсус менфят къачун патал са бязи идарайра кьилдин кІвал; dezinfeksiya kamerası дезинфекциядин камера; 2 дараматдин агалай ара, чка; 3 рах. фотографиядин, кинематографиядин ва телевиденидин аппарат; 4 камера (дустагъар хуьдай чка); 5 камера (къен гъавадив ацІурдай элкъвей затІ)*).

KAMERTON суц. муз. камертон (музыкадин алатар куькда твадайла менфят къачуда тІарамвал авай гьулдандин симинин иши; адай акъатдай ван кьилин тон яз гъисабзава).

KAMİKADZE суц. камикадзе (кьиникъыз гъазурнавай кас, террорист).

KAMİL прил. 1) лап акьалтІай; лап тамам; тамам; **kamil әsәг** лап акьалтІай эсер; 2) тежрибалу, магъир, гзаф хъсан; **kamil ovçu** магъир гъуьрчехъан.

KAMİLCƏ нареч. камилдаказ, камилдиз.

KAMİLLƏŞMƏ суц. **KAMİLLƏŞ-MƏK** глаголдикай.

KAMİLLƏŞMƏK глаг. тамам хъсан

хъун, лап хъсан дережадихъ агакъун, тамамвилихъ агакъун; камил хъун.

KAMİLLİK *суц.* 1) лап тамамвал, лап хъсанвал, са рехнени квачирвал; 2) акъул балугъвал, тамамвал; **kamillik illəri** акъул балугъвилин йисар.

KAMPANIYA *суц.* 1) *тар.* кампания (дяве, са тайин чкада тухвай дяведин ягъунар вири санлай); 2) флотдин сирнавда ва я дяведа хъайи девир; 3) мярекат; са жемиятдин, сиясатдин месэла тамамарун патал къабулдай серенжемар, тухузвай кВалах; **seçki kampanyası** сечкийрин кампания.

KAMUFLYAJ *суц.* камуфляж (затлариз тЕхвералди, зуларалди ранг яна абурун акунар михъиз дегиишарна чир тежедай гьалдиз гъун).

KANAL I *суц.* 1) къанал (чил яргъивал алаз эгъуьнна яд тунвай чка); **suyarma kanalı** яд гудай (багълариз, никІериз) къанал; 2. *тех.* са затІунин къене авай яргъи ва гуьтІуь ара; **artilleriya qurğusu lüləsinin kanalı** тупунин луьледин къанал; 3) *анат.* къен, хвал, фидай рехъ; **həzm kanalı** хукунин рад; 4) алакъадин рекъер; **diplomatik kanallar** дипломатиядин рекъер; II *прил.* къаналдин.

KANALİZASIYA I *суц.* канализация; II *прил.* канализациядин.

KANAT I *суц.* бураз, яцІу цІил; **polad kanat** гьулдандин бураз; II *прил.* бураздин.

KANDAR *суц.* гуьрцел (ракІарин); **kandarda dayanmaq** гуьрцелдихъ (рикІинихъ) акъвазун.

KANOE *суц.* спорт. каноэ (къусуйрал гьалдай шуькІуь кІуф авай луьткве).

KANON I *суц.* къанун, къайда; адет.

KANON II *суц.* муз. канон (музыкадин алат).

KANONADA *суц.* канонада (мукъвал-мукъвал ва гужлудаказ гзаф тупарай, яракърай ягъун).

KANSLER I *суц.* канцлер (са бязи уьлквейра гъукуматдин къил).

KANTATA *суц.* муз. кантата.

KANTON *суц.* кантон (автономияр: Швейцарияда, Францияда, Бельгияда).

KANYON *суц.* геогр. дерин ва гуьтІуь дере (ци, вацІу рагарай атІай).

KAPELLA *суц.* муз. капелла.

KAPİLYAR I *суц.* капилляр (I физ. лап шуькІуь къен авай трубка; 2 *анат.* лап шуькІуь ивид дамар).

KAPİTAL *суц.* 1) капитал (жуваз къазанжи къачун патал ийидай харжи); 2) *рах.* пулар, мал-мулк, девлет.

KAPİTALİST I *суц.* капиталист; II *прил.* капиталистдин.

KAPİTALİZM *суц.* капитализм.

KAPİTAN I *суц.* капитан (I яракълу къуватра майордилай вилик квай офицервилин чин; 2 гимидин чЕхиди; 3 акъажунар ийидай командадин къил); II *прил.* капитандин.

KAPİTAN-LEYTENANT *суц.* воен. капитан-лейтенант.

KAPİTULYASIYA *суц.* капитуляция (I душмандиз рей гун; дяве акъвазарна душмандиз табий хъун; 2 куьч. гъуьжет, женг акъвазарун (жув батІул яз хъун, хиве къун).

KAPRAL *суц.* воен. капрал.

KAPRON I *суц.* капрон (тЕбии тушир гьалар), тЕбии тушир гьаларикай хранвай парча; II *прил.* капрондин.

KAPSUL I *суц.* капсула (I фарм. хъвадай дармандин винел алай, инсандин къене фад цІрадай, чарчикай ва я желатиндикай раснавай перде; 2 *тех.* гъава тefидайвал кЕвнавай бицІу

къаб); II прил. капсуладин.

KAPYUŞON суц. капюшон.

KAR I прил. 1) биши, бишиди; япарал залан; **bir qulağında kar** са япал биши, са япал залан; 2) куьч. ван текъвер, яб тагур; **elə bil o kardır** на лугъуди ам ван текъверди я.

KAR II прил. геол. геогр. чӀехи дерин легъв (*ци, марфари, живери арадал гъанвай*).

KAR III суц. рах. 1) кар, кӀвалах; 2) гьерекат; 3) къазанжи, менфят, хийир; **kar gətirmək** хийир гъун; \diamond **kar aşmır** тукӀуьзвач.

KARABİN суц. карабин (*тфенг*).

KARAGƏLƏN прил. виже къведай, бакара къведай, герек авай.

KARAGƏLMƏZ прил. виже текъведай, бакара текъведай, герек авачир.

KARAMEL I суц. карамел (*1 клеви къенфет; 2 бяян; 3 кайи шекер*); II прил. карамелдин.

KARANDAŞ I суц. карандаш, къелем; II прил. карандашдин, къелемдин.

KARANTİN I суц. карантин (*1 санай-сануз азарар чукӀун тавун патал, фидай-хкведай инсанриз, малариз килгдай пункт; 2 азардикай сагъ хъайи ва я азарлуьрив агатай ксар ва малар гъахътин пунктуна хуьн, хуьнин вахт*); **karantin qoymaq** карантинда тун; II прил. карантиндин; **karantin günləri** карантиндин йикъар.

KARAT суц. карат (*алмаздин ва маса багъа къашарин заланвал алчумдай уьлчме - 0.2 г*).

KARATE суц. спорт. каратэ.

KARAZEHİN прил. килиг: **KORAFƏHM**.

KARBİD суц. карбид.

KARBON суц. углерод.

KARBONAT суц. карбонат

(*1 карбонат квай минерал; 2 чӀулав алмас*).

KARBÜRATOR суц. тех. карбюратор.

KARDİNAL суц. кардинал (*католик диндин лап чӀехи ругъани*).

KARDİOQRAF суц. кардиограф (*кардиограмма чӀугвадай алат*).

KARDİOQRAFİYA суц. кардиография.

KARDİOQRAM суц. кардиограмма (*рикӀи кӀвалахзавай тегъер кхъена къалурун*).

KARDİOLOGİYA суц. кардиология (*медицинадин рикӀин тӀалар чирзавай хел*).

KARDİOLOJİ прил. кардиологиядин.

KARDİOLOQ суц. кардиолог.

KAREL суц. карел (*Карелияда яшамии жезвай халкъ*).

KARELCƏ нареч. карел чӀалалди, карелдалди.

KARET I суц. карета (*къакъан къав алай, вири патарихъай клеви файтун*); II прил. каретадин.

KARGƏR суц. шаклурт, устӀардин куьмекчи.

KARGÜZAR суц. идарадин кхьинар къиле тухудайди.

KARGÜZARLIQ суц. идарадин кхьинар къиле тухун.

KARXANA суц. 1) куьгъ. кархана (*завод, фабрика ва мсб.*); 2) карьер (*къванер, чирх, къум ва мсб. акъуддай чка*).

KARIXDIRMA суц. **KARIXDIRMAQ** глаголдикай.

KARIXDIRMAQ глаг. фикир масанихъ ракъурун; **suullarla karixdirmaq** суалривди фикир масанихъ ракъурун.

KARIXMA суц. **KARIXMAQ**

глаголдикай.

KARIXMAQ *глаголдикай.* какахъун, ягъалмиш хъун.

KARİKATURA *суц.* карикатура.

KARİKATURAÇI *суц.* карикатурадин устІар.

KARİYES *суц. мед.* кариес; **dişlərin kariyesi** сарарин кариес.

KARKAS I *суц.* каркас (*бине, диб, кІалуб*); **binanın karkası** дараматдин бине; II *прил.* каркасдин.

KAR-KOR *суц.* биши-буъркъуь.

KAR-KORLUQ *суц.* биши-буъркъуьвал.

KAR-LAL I *прил.* биши-лал; II *суц.* биши-лалди.

KARLAŞMA *суц.* **KARLAŞMAQ** *глаголдикай.*

KARLAŞMAQ *глаголдикай.* биши хъун.

KARLIQ *суц.* бишивал.

KARNAVAL *суц.* карнавал; **karnaval gecəsi** карнавалдин йиф.

KARNİZ *суц.* карниз.

KARP *суц.* карп (*балугърин са жинс*).

KARSER I *суц.* карсер (*дустагъханайра тахсир акъалтІай кас твадай къилдин чка*); II *прил.* карсердин.

KARSIZ *прил.* 1) файда авачир, хийир авачир, герексуз; **karsız qohumlar** герексуз мукъва-къилияр; 2) менфятсуз, къазанжи авачир.

KARSIZLIQ *суц.* 1) файдасузвал, герексузвал; 2) менфятсузвал.

KART I *суц.* 1) картар (*къугъун патал*); 2) уюн (*картарив къугъвазвай*).

KART II *спорт.* карт (*картингда гъуьжетарун патал машин*).

KARTER *суц.* картер.

KARTOF I *суц.* картуфар; **bişmiş kartof** чрай картуфар; II *прил.* картуфрин; **kartof böcəyi** картуфрин пепе.

KARTOFÇULUQ *суц.* картуфар

гъасил авун.

KARTOQRAF *суц.* картограф (*географиядин картаяр чІугвадай пешекар*).

KARTOQRAFIYA *суц.* картография (*географиядин картаяр туькІуьрунин къайдайрикай рахадай илим, картаяр туькІуьрунин кІвалах*).

KARTOQRAM *суц. геогр.* картограмма.

KARTON I *суц.* картон (*яцІу кІеви чар*); II *прил.* картондин.

KARTOTEKA I *суц.* картотека (*са гъихътин ятІани малуматар гузвай карточкайрин кІватІал*); II *прил.* картотекадин.

KARTUZ *суц.* картуз (*ninlusu галай шапка*).

KARUSEL I *суц.* карусель (*аялар патал*); II *прил.* каруселдин.

KARVAN I *суц.* карван; **dəvə karvanı** девейрин карван; II *прил.* карвандин; **karvan yolu** карвандин рехъ.

KARVANBAŞI *суц.* карванчи.

KARVANSARA *суц.* карвансара.

KARVANYOLU *суц.* карвандин рехъ.

KARYER I *суц. геол.* карьер (*къванер, чирх, къум ва мсб. акъуддай чка*); II *прил.* карьердин.

KARYERA *суц.* дережа (*къуллугъдал, пешедал*).

KARYERİST *суц.* чІехи дережайрихъ калтугдай кас.

KASA *суц.* 1) бади; **bir kasa хөрək** са бади хуьрек; 2) вил (*терездин*); **tərəzinin kasaları** терездин вилер.

KASAD I *прил.* кесиб; къит, къери; тІимил; кими; **bu yerlər sudan kasaddır** и чкаяр цикай къит я; II *суц.* суствал, зайифвал (*кІвалахдин, алвердин*).

KASADLAŞMA *суц.* **KASADLAŞMAQ** *глаголдикай.*

KASADLAŞMAQ *глагол*. кьит хьун, кьери хьун; кими хьун; **yaxşı mallar kasadlaşib** хьсан малар кьит хьанва.

KASADLIQ *суц.* кесиб гьал, алвердин зайифвал.

KASET I *суц.* кассета; II *прил.* кассетадин.

KASIB I *прил.* 1) кесиб; **kasıb adam** кесиб кас; 2) *куьч.* гьалатI; **danişığı kasıbdır** адан рахунрихь гьалатI ква; II *суц.* кесиб; **kasıblar və dövlətlilər** кесибар ва девлетлубур.

KASIBLAŞMA *суц.* **KASIBLAŞMAQ** *глаголдикай.*

KASIBLAŞMAQ *глагол*. 1) кесиб хьун; 2) кьит хьун, тIимил хьун.

KASIBLIQ *суц.* 1) кесибвал; **kasıblıq içində yaşamaq** кесибвиле яшамиш хьун; 2) *куьч.* кIвалах; **kasıblıq etmək** кIвалахна кьил хуьн.

KASIBYANA *суц.* девлетлу тушир, гьвечIи дуллух авай.

KASKAD I *суц.* 1) гургур, чарчар; 2) каскад (*циркина*); 3) *куьч.* сел; II *прил.* гургурдин, чарчардин; каскаддин.

KASSA I *суц.* 1) касса (*пул хуьдай, гудай ва къачудай чка*); 2) пул хуьдай сандух; 3) рекьин билетар гудай чка; **dəmiryol kassası** ракъун рекьин касса; 4) идарадихь авай нагъд пул; 5) типографияда гьарфар, шрифтар хуьдай квати; II *прил.* кассадин.

KASSASIYA *суц.* кассация (*агъуз тир суддин къарар вине авай судди дегешарун, гьич авун*).

KASSİR *суц.* кассир.

KASSİRLİK *суц.* кассирвал.

KASTA I *суц.* каста (*I рагъэкъечI-дай патан уьлквейра чтин пешадалди, ихтиярралди ва асул-несилдалди кьилди тир ичтимай группа; 2 куьч. чтин фикирралди, кIвалахралди виридакай*

къакъатна кьилди яз акъваздай инсанрин кIеретI).

KAŞ *кIус.* 1) -тIани; 2) къванни; хьайитIани; **kaş bir söz deyəydi** са гаф къванни лагъана кIандай; **kaş sən deməyüdin** вуна хьайитIани лагъана кIандачир.

KAŞI I *суц.* 1) чина нехишар авай къелечI къизил керпич, кафель; 2) фаянс; II *прил.* кафелдин, фаянсдин.

KAŞNE *суц.* шарф; **yun kaşne** сун шарф.

KATAKLİZM *суц.* катаклизм.

KATALİZATOR *суц.* катализатор.

KATALOQ I *суц.* каталог (*са тайин къайдада тунвай сад хьтин затIарин (кIабрин, макъалайрин ва мсб) сиягъ*); II *прил.* каталогдин.

KATAPULT *суц.* катапульта (*I виликдай кIелеяр къачуз дяве ийидайла, къванер, хьиткъиндай, цIай къадай шейэр гадарун патал раснавай алат; 2 гимидилай самолёт цавуз хкаж жез куьмек гудай затI; 3 самолётдай са дуьшуьш хьайила лётчик гадарун патал туькIуьрнавай автомат*).

KATARAKTA *суц. мед.* катаракта (*вилин нинедал мичIивал (цуьк) акъалтун*).

KATEQORİYA *суц.* категория (*жерге; жуьре; группа*); **qrammatik kateqoriya** грамматикадин категория.

KATEQORİYALI *прил.* категория авай.

KATEQORİYASIZ *прил.* категория авачир.

KATER *суц.* катер (*гьвечIи хими*).

KATİB I *суц.* катиб; II *прил.* катибдин.

KATOD *суц. физ.* катод.

KATOLİK *суц.* католик.

KATOLİKOS *суц.* католикос (*I эрмени килисадин чIехидан титул;*

2 гуржийрин провослав килисайрин чИхидан титул).

KATORQA суц. каторга (1 виликди кар атГайбур залан кIвалах ийиз ра-къурдай чка; 2 куьч. залан зегъмет, туькьуьл яшайши).

KATYUŞA суц. катюша (Ватандин Чехи дяведин вахтунда халкъди реактив миномётдиз гайи тIвар).

KAUÇUK I суц. каучук (резин хкудзавай хаммал); II прил. каучукдин.

KAVALER суц. 1) орден авай кас; 2) дишегълидихъ галаз санал къуьл ийидай итим.

KAVALERLIK суц. кавалервал.

KAYUT суц. каюта (гимиди кълдин кIвал).

KAYZER суц. тар. кайзер (1 Рома империяда ва Герман империяда 1871-1918-йисара императордин титул; 2 и титул авай кас).

KAZAK суц. казак.

KAZARMA суц. казарма (аскерар яшамши жедай чка).

KAZINO суц. казино.

KEÇƏ I суц. лит; II прил. литинин.

KEÇƏL I прил. гачал; **keçəl qosa** гачал къуьзек; II суц. гачал; **keçəli aldatmaq olmur** гачал алцуарар жедач.

KEÇƏLLİK суц. гачалвал.

KEÇƏN I прил. алатай, фейи; **keçən il** алатай йис; **keçən günlərdə** алатай йикъара; II прил. физвай, къвез физвай; **gəlib keçən adamlar** къвез физвай ксар; III суц. алатай вахтар; **bu, keçənlərdə olub** им алатай вахтара хъайиди я.

KEÇİ I суц. цегъ; **buruqbuynuz keçi** крчар элкъвей цегъ; II прил. цегърен; **keçi dərisi** цегърен хам; **keçi pendiri** цегърен ниси.

KEÇİÇİLİK суц. цегъербанвал.

KEÇİD I суц. элячIдай рехъ; фидай

ара; II прил. са гьалдай маса гьалдиз элкъвейдай, са гьалдай маса гьалдал элячIдай; экъечIдай; **keçid yaşı** са яшарай маса яшариз экъечIдай вахт (яш).

KEÇİLMƏZ прил. 1) къекъвез тежер, физ тежер, физ мумкинвал авачир; **keçilməz bataqlıqlar** физ тежер уьленар; 2) куьч. гьил къачуз тежер, гьалализ тежер.

KEÇİLMƏZLİK суц. 1) къекъвез тежервал, физ тежервал, фидай ара тахьун, физ тахьун; 2) гьил къачуз тежервал, гьалализ тежервал.

KEÇİNMƏ суц. **KEÇİNMƏK** гла-голдикай.

KEÇİNMƏK глаг. 1) яшамши хьун; **siz necə keçirsiniz?** куьн гьикI яшамши жезва? 2) са тегъер рекъе фин; 3) къиникъ, куьтягъ хьун, чан хкатун.

KEÇİRİÇİ суц. физ. вичяй электрикдин энергия фидай затI.

KEÇİRMƏ суц. **KEÇİRMƏK** гла-голдикай.

KEÇİRMƏK глаг. рах. туьхуьрун, хкадарун; **lampanı keçirmək** лампа туьхуьрун; **yanğını keçirmək** цIай хкадарун.

KEÇMƏ суц. **KEÇMƏK** глаголдикай.

KEÇMƏK I глаг. 1) фин; инихъай анихъ фин; **yol meşədən keçir** рехъ тамай фенва; 2) элячIна фин; **kənddən keçmək** хуьрелай элячIна фин; хуьрйа тIуз фин; 3) алатун; куьтягъ хьун; **iki saat keçdi** къве сят алатна; **vaxt keçdi** вахт куьтягъ хъана; 4) хкъакъун; **yağış keçdi** марф хкъакъна; 5) атIун; **baş ağrısı keçdi** къилин тIал атIана; 6) акъвазун; **o, yeni vəzifəyə keçib** ам цIийи къуллугъдал акъвазнава; 7) гьил къачун; **onun təqsirindən keçdi** адан тахсирдилай гьил къачуна; 8) алатун;

maşını keçmək машиндилай алатун.

КЕÇМӘК II *глагол*. хкахьун, элүь-хьуьн, туьхуьн; **od keçdi** цай хкахьна; **lampa keçdi** лампа элүьхьна; **soba keçdi** кьул туьхуьнна.

КЕÇМİŞ I *прил.* 1) алатай, фейи; **keçmiş vaxtlarda** алатай вахтара; **keçmiş həyatdan danışmaq** фейи уьмуьрдикай рахун; 2) алатай, сифтегьан; **keçmiş məhəbbət** сифтегьан муьгьуьб-бат; 3) алатайдалай кьулухь; **günortadan 3 saat keçmiş** нисинлай 3 сят алатайдалай кьулухь.

КЕÇМİŞ II *прил.* хкахьай, туьхвей; **keçmiş vulkan** хкахьай вулкан.

KEF *суц.* 1) кеф; 2) кефияр, кеф-гьал; **kefiniz necədir** куь кефияр (*кеф-гьал*) гьикI я?

KEFCİL *суц.* кефчи кас, кефчибег.

KEF-HAL *суц.* кеф-гьал, кефер-гьалар.

KEFİR I *суц.* кефир.

KEFLƏNMƏ *суц.* **KEFLƏNMƏK** глаголдикай.

KEFLƏNMƏK *глагол*. кефли хьун, пиян хьун.

KEFLİ *прил.* кефли, пиян; **kefli adam** пиян кас.

KEFSİZ *прил.* кефсуз, нефинж.

KEFSİZLİK *суц.* кефсузвал, нефинжвал.

KEKS *суц.* кекс.

KEQL *суц.* кегль (*типографиядин шрифтдин уьлчме*).

KELT *суц.* келт (*халкьдин тIвар*).

KELTСƏ *нареч.* келт чIалалди, келтдалди.

KENQURU I *суц.* кенгуру (*Австралияда жедай, шарагар кутуна гваз фин патал руфуник чанта хьтинди квай гьайван*); II *прил.* кенгурудин.

KEPKA *суц.* кепка (*шапкадин са*

жуьре).

KERAMİKA I *суц.* 1) хьенчIин кьапар; 2) хьенчIин кьапар ва мсб. авунин кIвалах; II *прил.* хьенчIин.

KEŞİK *суц.* кьаравул; II *прил.* кьаравулдин.

KEŞİKÇİ *суц.* кьаравулчи, кьаравулвиле авай кас.

KEŞİŞ I *суц.* кешиш; II *прил.* кешишдин.

KEŞNİŞ *суц.* кIешниш.

KEY I *прил.* 1) вичиз хабарни тежер, гьисс тийир; **onun dərisi keyləşib** адан хам вичиз хабарни тежерди хьанва; 2) *куьч.* кьиле затI гьат тийир; II *суц.* куьт, кьанмаз.

KEYF I *суц.* килиг: **KEF**.

KEYFİYYƏT *суц.* ери; **işin keyfiyyəti** кIвалахдин ери; **tikintinin keyfiyyəti** эцигунрин ери; II *прил.* еридин, ери авай; **yaxşı keyfiyyəti olan** хьсан еридин.

KEYFİYYƏTLİ *прил.* еридин, ери авай; **keyfiyyətli yemək** ери авай тIуьн.

KEYFİYYƏTSİZ *прил.* ерисуз, ери авачир.

KEYİMƏ *суц.* **KEYİMƏK** глаголдикай.

KEYİMƏK *глагол*. 1) лал хьун, мез кьун, чIал кьун, мягьтелвиляй рахаз тахьун, сив ахьа хьана амуькьун; 2) *куьч.* гацум хьун, кIарас хьиз хьун, юзуриз тахьун (*кIвач, гьил*); 3) кьана чIагун, чIагана юзуриз, кьвечIилариз тахьун (*тунIар*); 4) кьах хьана акьвазун, алай чкадилай чIар юяз тахьун; **qorxudan keyimək** кичIевилляй кьах хьана акьвазун.

KEYİŞMƏ *суц.* **KEYİŞMƏK** глаголдикай.

KEYİŞMƏK *глагол*. килиг: **KEYİMƏK**.

KEYİTMƏ *суц.* **KEYİTMƏK**

глаголдикай.

KEYİTMƏK *глаго.* тлар тежервал авун, тлар секинарун, алудун.

KEYLƏŞMƏ *суц.* **KEYLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

KEYLƏŞMƏK *глаго.* *килиг:* **KEYİ-MƏK.**

KEYLİK *суц.* 1) лал хьун, мез хьун, члар хьун; 2) гацум хьун, кларас хьиз хьун; 3) куьтвал, зигьинсузвал.

КӘВӘ *суц.* Кябә//Каабә (*мусурманрин Мекке шегьерда авай кьилин ибадатхана*).

КӘВІN I *суц.* некаягь; II *прил.* некаягьдин; **kəbin kağızı** некаягьдин чар.

КӘВІNKƏSMƏ *суц.* некаягь авун.

КӘВІNLI *прил.* некаягь авай.

КӘВІNSİZ *прил.* некаягь авачир.

КӘCAVƏ *суц.* клеви клвал хьтинди (*филдал, деведал эцигдай*).

КӘC-KƏC *нареч.* кирсеба, кеж-кеж; **kəc-kəc baxmaq** кирсеба килигун.

КӘDƏR *суц.* 1) дерт, гьам, хажалат; 2) сефилвал, пашманвал; **kədəri unutmaq** дерт риклелай алудун.

КӘDƏRLƏNMƏ *суц.* **КӘDƏR-LƏNMƏK** *глаголдикай.*

КӘDƏRLƏNMƏK *глаго.* дерт члугун, хажалат члугун, гьам члугун.

КӘDƏRLI *прил.* дертлу, гьамлу.

КӘDƏRLİLİK *суц.* дертлувал, гьамлувал.

КӘFƏN *суц.* кафан.

КӘFKİR *суц.* 1) кепкир; 2) кавча (*цлан сятинин куьрс хьанвай ракъ*).

КӘHƏR *прил.* кегьер, кияр; **kəhər at** кегьер балклан.

КӘHRƏBA I *суц.* кагьраба; II *прил.* кагьрабадин; кагьраба хьтин; **kəhrəba buğda** кагьраба хьтин кьуьл.

КӘHRİZ *суц.* цин кьуй; чилин кланик квай гунгар.

КӘKƏLƏMƏ *суц.* **КӘKƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

КӘKƏLƏMƏK *глаго.* мез галклун, галклиз-галклиз рахун.

КӘKİL *суц.* мег.

КӘKLIK I *суц.* кьвед; **ağ kəklik** лацу кьвед; II *прил.* кьветрен; **kəklik yuvası** кьветрен муг.

КӘKLIKOTU *суц.* бот. цлантарар.

КƏL *суц.* бугьа.

КƏLAĞAYI *суц.* бишме.

КƏLAM *суц.* 1) куьрелди лагьанвай дерин фикир, афоризм; 2) члар, рахун, гаф; 2) куьгь. пак кхьинар (*диндикай кхьинар*).

КƏLBƏTİN *суц.* хех.

КƏLÇƏ *суц.* гамишдин бала.

КƏLƏF *суц.* клетI; **sap kələfi** гьаларин клетI.

КƏLƏK *суц.* 1) куььруьк, амал, гьилле; **kələyi baş tutmadı** адан куььруькди (*гьилледу*) кьил кьунач; 2) фендигарвал; **onun kələklərinə baxmayaraq** адан фендигарвилериз килиг тавуна.

КƏLƏKBAZ I *суц.* амалдар, амалдар кас, гьарамзада; II *прил.* амалдарвал квай, гьарамзадавал квай.

КƏLƏKBAZLIQ *суц.* амалдарвал, гьарамзадавал.

КƏLƏ-KÖTÜR I *прил.* 1) цлалцлам тушир, векьи, дуьз тушир; **kələ-kötür dəri** цлалцлам тушир хам; 2) чупур; патахь, какур; **kələ-kötür yazı** патахь кхьинар; 3) лекьвер-синер авай; **kələ-kötür yol** лекьвер-синер авай рехь; 4) куьч. эдебсуз; **kələ-kötür danışıq** эдебсуз рахунар; 5) куьч. четин, регьят тушир; **kələ-kötür həyat** четин уьмуьр; II *нареч.* какурдаказ, какурдиз.

КƏLƏM I *суц.* келем; II *прил.* келемдин; **kələm yarpaqları** келемдин

пешер.

KƏLƏMLİK *суц.* келемлух, келемар цанвай чка.

KƏLƏZ *суц. зоол.* чурчул; **uçan kə-ləz** лув гудай чурчул.

KƏLLƏ I *суц.* 1) кьил (*инсандин, гьайвандин*); 2) *куьч.* акьул, фагьум; **yaxşı kəlləsi var** адахь хьсан фагьумар ава; 3) келле, кьилин кьаб (*кьилин скелет*); 4) кьил; **bir kəllə soğan** са кьил чичлөк.

KƏLLƏÇARX *суц.* машиндин члүл гьерекатдик кутадай чарх (*нафтладин буругьра*).

KƏLLƏGÖZ *суц. миф.* са вил авай аждагьан.

KƏLLƏLƏŞMƏ *суц.* **KƏLLƏLƏŞ-MƏK** *глаголдикай.*

KƏLLƏLƏŞMƏK *глаго.* 1) крчар элүькьарун (*гьайванри*); 2) куклун.

KƏLLƏLİ *прил.* зигьин авай, акьулу.

KƏLLƏMAYALLAQ *суц.* кьилин-пацар.

KƏLLƏPACА *суц.* 1) крчар алай клвалин гьайванрин кьилер-клвачер; 2) и кьилер-клвачерикай чранвай хаш.

KƏLMƏ *суц.* 1) гаф, келима; **adi kəlmələr** адетдин гафар (*келимаяр*); 2) фраза, акьалтлай фикир квай сад-садахь галаз алакьалу са шумуд гаф; **ki-tab kəlmələri** ктабдин фразаяр.

KƏLMƏBAŞI *нареч.* гьар гафунилай вилик, гафунин кьиле.

KƏLMƏ-KƏLMƏ *нареч.* са гаф-са гаф, келима-келима.

KƏM I I *нареч.* 1) тлимил, са тлимил, эксикдаказ, кьитдаказ, кьеридаказ; **kəm yemək** тлимил тлүьн; 2) векьидаказ, тербиясуздаказ; **kəm danışmaq** векьидаказ рахун; II *суц.* 1) бес тахьун, кими хьун, кимивал,

кимиз хьун; 2) кимиз алцумун, кимиз члугун, адетдин уьлчмедилай гьвечи; **kəmi iki yüz qramdır** кьве виш грамм кимиз алцумнава; III *прил.* кьадар эцигнавай, тлимил тир; **boydan kəmdir** адахь тлимил тир буй ава.

KƏM II *муракаб гафарин сад лагьай най:* **kəmsavad** чирвилер тлимил авай.

KƏM III *суц.* ракьар (*кьенердин*).

KƏMAĞIL *прил.* акьулдиз кьери, акьул кими; **kəmağil uşaq** акьул кими аял.

KƏMAĞILLIQ *суц.* акьулдикай кимивал, акьулдиз кьеривал, акьулдин зайифвал; кламайвал.

KƏMƏND *суц.* кемен (*балкланар кьадай, кьилихь гьалкьа галай яргьви еб*); **kəmənd atmaq** кемен вегьин.

KƏMƏNDLƏMƏK *глаго.* кемен вегьена кьун; **atları kəməndlədi** балкланар кемен вегьена кьуна.

KƏMƏR I *суц.* члүл, камари; **enli kəmər** гьяркьуь члүл, гьяркьуь камари.

KƏMƏR II I *суц.* гунгар (*яд, газ, нафт тухун патал чиликай тухванвай*); II *прил.* гунгардин.

KƏMFÜRSƏT *прил.* фурсатдикай менфят кьачуз тежедайди.

KƏMHÖVSƏLƏ *прил.* кьарай кьезвачир, кьарай атлай, сабурсуз, эхи тийидай; **kəmhövsələ uşaq** сабурсуз аял.

KƏMHÖVSƏLƏLİK *суц.* кьарай атлайвал, сабурсузвал, эхи тахьун.

KƏMİYYƏT I *суц.* 1) кьадар, сан; **bizi təkə kəmiyyət yox, həm də keyfiyyət maraqlandırır** чаз тек са кьадар ваь, гьакл ерини марагьлу я; 2) *филос.* кьадар; **kəmiyyət keyfiyyətə çevrilir** сан (*кьадар*) еридиз элкьведа; II *прил.* кьадардин, сандин.

KƏMİYYƏTCƏ *нареч.* кьадардалди,

кьадардиз; **onlar kəmiyyətə çoxdur** абур кьадардиз гзаф я.

KƏM-KƏSİR *суц.* 1) кими хьун, кимиз хьун, кимивал; 2) кимивилер кваз бегьемарун.

KƏMLİK *суц. килиг:* **KƏM-KƏSİR.**

KƏMSAVAD *прил.* т̄имил савадлу, бегьем чирвал авачир.

KƏMSAVADLIQ *суц.* т̄имил савадлувал.

KƏNAR I *суц.* 1) кьерех; **stolun kənarı** столдин кьерех; **parçanın kənarı** парчадин кьерех; **buzun kənarı** муркIадин кьерех; 2) кьер; **çayın kənarı** вацIун кьер; **dənizin kənarında** гьуьлуьн кьере; 3) чахчахар, мегьежар; **balkonun kənarı** балкондин чахчахар; II *прил.* кьерехдин, патан, чара; **kənar işlər** патан крар; **kənar adam** чара кас; III *послел.* кьеце, кьерехда; **şəhərdən kənarда** шегьердилай кьеце; **kənarда durmaq** кьерехда акьвазун.

KƏNARLAŞMA *суц.* **KƏNARLAŞMAQ** *глаголкай.*

KƏNARLAŞMAQ *глагол.* кьерех хьун, кьерехдиз кьекьечIун, са патахь хьун.

KƏND I *суц.* 1) хуьр; **böyük kənd** чIехи хуьр; **yeni kənd** цIийи хуьр; **kənd salmaq** хуьр кутун; 2) агьалияр; **bütün kənd yığışmışdı** хуьр вири кIватI хьанвай, вири хуьр алтIушнавай; II *прил.* хуьруьн; **kənd toyu** хуьруьн мехьер.

KƏNDBƏKƏND *нареч.* хуьрбахуьр; **o, kəndbəkənd gəzir** ам хуьрбахуьр кьекьезва.

KƏNDÇİ *суц.* хуьруьнви, хуьруьнэгьли; **bunlar bizim kəndçilərimize** ибур чи хуьруьнвиар я.

KƏNDXUDA I *суц. тар.* кавха; **kəndin kəndxudası** хуьруьн кавха; II *прил.* кавхадин.

KƏNDİR I I *суц.* еб, мерез, цIил,

кашу; **yoğun kəndir** яцIу еб; **gödək kəndir** куьруь еб; II *прил.* епинин, мерездин, цIилинин, кашудин.

KƏNDİR II *суц. бот.* канаб.

KƏNDİR III *суц.* канабдин еб.

KƏNDİRBAZ *суц.* 1) симин пагьливан; 2) *куьч.* амалдар, гьарамзада.

KƏNDİRBAZLIQ *суц.* 1) симин пагьливанвал; 2) *куьч.* амалдарвал, гьарамзадавал.

KƏNDLİ *суц.* 1) хуьруьнви; 2) лежбер; **biz bir kəndliyə** чун са хуьруьнвиар я; **fəhlə və kəndlilər** фялеяр ва лежберар.

KƏPƏK I *суц.* 1) кепекар, палар (*гьуьруьн*); 2) хуььр, гецI; 3) хуььруьшар (*кIарасдикай хкатай*); II *прил.* кепекарин, паларин; хуььредин, гецIдин; хуььруьшрин.

KƏPƏNƏK *суц.* чепелукь; **gəcə kəpənəkləri** йифен чепелукьар.

KƏRAMƏT *суц.* рикIин чIехивал, мергьямат, мергьяматлувал, гьилин ачухвал, захавал; **kəramətə gəlmək** захавал авун.

KƏRAMƏTLİ *прил.* захавал авай, мергьяматлувал авай.

KƏRBƏLAYI *суц.* кербалайи (*Кербала шегьердиз зияратдиз фейибуруз гузвай тIвар*).

KƏRƏ *суц.* гьери, чIем.

KƏRƏNTİ *суц.* дергес.

KƏRƏYAĞI *суц.* дуьдгьвер.

KƏRGƏDAN *суц.* кIуфалкарч, кIуфан винел карч алай гьайван.

KƏRKİ *суц.* керки.

KƏRKİLƏMƏ *суц.* **KƏRKİLƏMƏK** *глаголкай.*

KƏRKİLƏMƏK *глагол.* керки ягьун.

KƏRPİÇ I *суц.* керпич; **qızımı kərpіç** яру керпич; II *прил.* керпичдин; керпичрин; **kərpіç ev** керпичдин кIвал;

kərpіç zavodu керпичрин завод.

KƏRPİÇKƏSƏN *суц.* керпичар атІудайди.

KƏRTƏNKƏLƏ I *суц.* чурчул, хурлинкІ, кършилл; **zolaqlı kərtənkələ** зулар авай чурчул; **sıçrayan kərtənkələ** хкадардай чурчул; II *прил.* чурчулдин, хурлинкІдин, кършиллдин.

KƏS *тІв.-эв. маса гафарихъ галаз санал.* **bir kəs** са кас, флан, вуж ятІани сад, лугъудай са кас; **heç kəs bilmir** са касдизни чизвач.

KƏSAD *суц. килиг:* **KASAD.**

KƏSAFƏT *суц.* 1) кър, къруруш, палчух; 2) *суц.* чирк, чиркинвал, кьа-цІайвал, зирзибил.

KƏSDİRMƏK I *глаго.* атІуз тун; **ağacı kəsdirmək** тар атІуз тун; 2) тукІ-ваз тун; **qoyunu kəsdirmək** хеб тукІ-ваз тун; 3) хкатІиз тун; **donu kəsdirmək** блушка хкатІиз тун; 4) ара атІуз тун; **zalıñ arasını kəsdirmək** залдин ара атІуз тун; 5) *рах.* суърнет авун (*гада аял*).

KƏSDİRMƏK II *глаго.* къвалав акъвазун, патав хъун; **oğlan həmişə onun yanını kəsdirir** гада гьамиша адан къвалав акъваззава.

KƏSƏ I *прил.* лап куъруь; **kəsə yol** лап куъруь рехъ; **kəsə yolla** лап куъруь рекъйй тІуз; II *нареч.* куъруьдаказ, куъруьдиз, куъруьз.

KƏSƏK *суц.* кесек.

KƏSƏN *прил.* 1) атІудай; **bıçağın kəsən hissəsi** чукІулдин атІудай чка; 2) *мат.* атІудай, кьатІ ийидай (*вичи масад*) атІузвай цІар.

KƏSƏR I *суц.* 1) атІудай алат; **evdə bir kəsər yoxdur** кІвале са атІудай алат авач; 2) хци яракъ (*атІудай ва я сухдай, мес. гапур, жида ва мсб*); 3) эсер, таь-сир; **onun sözünün kəsəri yoxdur** адан

гафунин эсер (*таьсир*) авач; II *прил.* атІудай алатдин, хци яракъдин.

KƏSƏRLİ *прил.* 1) хци; **kəsərli bıçaq** хци чукІул; 2) яна кукІвардай; **kəsərli silah** яна кукІвардай яракъ; 3) эсерлу, таьсирлу; **kəsərli söz** таьсирлу гаф.

KƏSƏRLİLİK *суц.* 1) хцивал; 2) эсерлувал, таьсирлувал; **sözün kəsərliyi** гафунин эсерлувал (*таьсирлувал*).

KƏSİCİ I *прил.* 1) атІудай; **kəsici balta** атІудай якІв; 2) *куьч.* гзаф гужлу, кьати, кІеви; **kəsici soyuq** кьати кьай; 3) тІимилардай; **kəsici süzgəc** куьз хьун тІимилардай суьзек; II *суц.* 1) атІудай кас; куьткуьндай кас; 2) чукІул; атІудай затІ (*мес. рандадин мез ва мсб.*)

KƏSİK I *прил.* 1) атІанвай, атІана галуднавай, атІана куьруь авунвай; 2) тукІунвай; **kəsik toyuqlar** тукІунвай верчер; 3) атІуз-атІуз кьведай (*акъатдай*), кьатІ-кьатІ жезвай; **kəsik səş** атІуз-атІуз кьвезвай (*акъатзавай*) ван; 4) *мат.* куьруь авунвай (*кьатІай*); **kəsik konus** атІай конус; 5) атІанвай зул; **kəsik torpaq sahəsi** атІанвай чилин зул; II *суц.* 1) атІай кьерех; **kağız kəsikləri** чарчин атІай кьерехар; 2) атІай кІус, кьатІ; 3) керкетІ (*кІарасдин атІай кІус*), кьатІ (*атІана амайди*); 4) атІай чка, кьацІ; **donun kəsiyi** блушкадин кьацІ.

KƏSİLİ *прил.* атІанвай; **kəsili alma** атІанвай ич.

KƏSİLMƏ *суц.* **KƏSİLMƏK** *глаго.* голдикай.

KƏSİLMƏK *глаго.* 1) атІун; **yaxşı kəsilir** хьсан атІуз жезва; 2) тукІун; **gündə yüzlərlə qoyun kəsilir** гьар юкьуз вишералди хипер тукІвазза; 3) атІун (*ампутация авуна*); **yaralının barmağını kəsdirər** хер алайдан тІуб атІана; 4) ара гун; **yağış kəsildi**

марфади ара гана; 5) араяр чІур хьун; **bizim münasibətlər kəsilib** чи араяр чІур хьанва; 6) сурнет хьун.

KƏSİM *суц.* 1) атІун; куьткуь-нун; **uzununa kəsım** яргъивиле атІун; 2) къацІ, атІай чка; 3) гудай чка.

KƏSİR I *суц.* 1) кимивал, эксиквал, къегъятвал, авачирвал; **işdə kəsir çoxdur** кІвалахал кимивилер гзаф ава; 2) бегъемсузвал, планда хьалхьам; **zavodun planında kəsir var** заводдин планда хьалхьам ава; 3) бурж, буржар; **iki fənnədən kəsiri var** адаз къве предметдай буржар ава; 4) зарар, зиян; 5) кими хьун, кимиз хьун.

KƏSİR II *суц. килиг:* **KƏSR.**

KƏSİRLİ *прил.* 1) нукьсан квай, синих квай, рехне квай; 2) бегъемсуз; бегъем къиметдик квачир.

KƏSİŞMƏ *суц.* **KƏSİŞMƏK** *глаголдикай.*

KƏSİŞMƏK *глагол.* 1) гьалтун, дуьшуьш хьун, сад-садак какахьун; **meridianlar bir-biri ilə kəşşimər** меридианар сад-садак какахьзавач; 2) *рах.* икьрар хьун, рахана меслятдал атун.

KƏSKİN I *прил.* векъи, туьнт, эцядай (*гаф, жаваб*); II *нареч.* векъидаказ; **kəskin cavab verdi** векъидаказ жаваб гана.

KƏSKİNLƏŞDİRMƏ *суц.* **KƏSKİNLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

KƏSKİNLƏŞDİRMƏK *глагол.* туьнт авун, четин авун, акьадайвал авун.

KƏSKİNLƏŞMƏ *суц.* **KƏSKİNLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

KƏSKİNLƏŞMƏK *глагол.* 1) хци хьун, туьнт хьун; 2) къати хьун; **külək kəskinləşdi** гар къати хьана.

KƏSKİNLİK *суц.* 1) хцивал; къативал; **qılıncın kəskinliyi** турунин хцивал; 2) туьнтвал, векъивал; **cavabın kəskinliyi** жавабдин векъивал.

KƏSMƏ *суц.* **KƏSMƏK** *глаголдикай.*

KƏSMƏK I *глагол.* 1) атІун; **çörək kəsmək** фу атІун; 2) тукІун; **qoyun kəsmək** хеб тукІун; 3) хкатІун; **don biçmək** блушка хкатІун; 4) ара атІун; **zalı arasında kəsmək** залдин ара атІун; 5) сурнет авун; 6) ара гун; **yağış kəsdi** марфади ара гана; 7) туьхуьрун; **işiği kəsmək** экв туьхуьрун; 8) кар атІун; **beş il iş kəsdilər** вад йис кар атІана; 9) кІвал атІун; **onlar ev kəsdilər** абуру кІвал атІана; 10) тайинарун; **qiymət kəsmək** къимет тайинарун; 11) акъвазарун; **oyunu kəsmək** къугъун акъвазарун.

KƏSMƏK II *глагол. рах.* 1) хуш атун; вил хьун; 2) кичІе хьун; чІугварвал авун.

KƏSMİK I *суц.* мукаш; II *прил.* мукашдин; **kəsmik sexi** мукашдин цех.

KƏŞF *суц.* 1) цІйи ачухун, цІйиз ачух авур кар, арадал гъанвай, акъуднавай цІйивал, цІйиз ачухнавайди, цІйиз жагъурнавайди; 2) килигна чирун, къекъвена чирун; **sahənin kəşfi** чка килигна чирун.

KƏŞFİYYAT *суц.* 1) чинеба килигна чирун, чинеба къекъвена чирун; 2) ахтармишна чирун; **neft kəşfiyyatı** нафт акъуддай чка ахтармишун.

KƏŞFİYYATÇI *суц.* чинеба чирдай кас.

KƏŞMƏKƏŞLİ *прил.* 1) *куьгъ.* гьужет алай; 2) *куьгъ.* дяве акъуддай, къалмакъал акъуддай, къалмакъалчи; 3) четин, залан (*уьмуьр, къисмет ва мсб.*)

KƏTAN I *суц.* 1) куш (*канабдин жуьре*); 2) чІун; гьал; чІичІ; II *прил.* кушунин.

KƏTƏ *суц.* турфу; тІунутІ.

KƏTİL *суц.* 1) куьсри; **uşaq kətili**

аялдин куьсри; 2) *диал.* гъвар; къуд синен чукъван.

КӨТМӘН *суц.* къупу; **kətmən vurmaq** къупу ягъун.

КӨТМӘНЛӘМӘ *суц.* **КӨТМӘН-ЛӘМӘК** *глаголдикай.*

КӨТМӘНЛӘМӘК *глаго.* къупу ягъун.

КІ *союз.* хьи; **dedi ki...** лагъана хьи...; **o anlayır ki...** ам гъавурда акъазва хьи...; **iş burasındadır ki...** кар анал ала хьи...; *II кIус.* гъа, лап гъа; **biz ki uşaq deyilik** чун гъа аялар туш.

КІBERNETİKAI *суц.* кибернетика; *II прил.* кибернетикадин.

КІBRIT *I суц.* спичка; *II прил.* спичкадин; **kibrit çöpü** спичкадин къал.

КІÇİCİK *прил.* 1) бицIи; **kiçik uşaq** бицIи аял; 2) са гъвечи, са батдин; **kiçik tiraj** са гъвечи тираж.

КІÇİK *I прил.* 1) гъвечи, куьлуб; **kiçik ev** гъвечи кIвал; **kiçik dəstə** гъвечи кIеретI; **kiçik uşaqлар** гъвечи аялар; 2) тIимил; **kiçik itki** тIимил телефвал; 3) агъа; **kiçik siniflər** агъа синифар; *II суц.* гъвечи, гъвечиди; **böyük-kiçik hamı gəlmişdi** гъвечи-чIехи вири атанвай.

КІÇİKLİK *суц.* 1) гъвечи яшдин аялвал; 2) гъвечи размер; 3) тIимилвал; гъвечивал.

КІÇİLMӘ *суц.* **КІÇİLMӘК** *глаголдикай.*

КІÇİLMӘК *глаго.* 1) гъвечи хъун; 2) тIимил хъун (*виликандалай*); 3) *куьч.* виляй аватун; **o, hamının gözündə kiçildi** ам виридан виляй аватна.

КІÇİLTMӘ *суц.* **КІÇİLTMӘК** *глаголдикай.*

КІÇİLTMӘК *глаго.* 1) гъвечи авун; 2) тIимиларун; **onun rolunu azaltmaq** адан роль тIимиларун; 3) агъуз къун, къимет тагун, агъуз авун, агъуз вегъин,

гъвечииз гъисабун.

КІF *I суц.* мурс, хъахъ; **kif atmaq** мурс къун, мурс ягъун; *II прил.* мурсунин, хъахъдин; **kif iyi** мурсунин (*хъахъдин*) ни.

КІFAYƏT *I прил.* бес къадардин, бегъем; **kifayət qədər mal gətirmişdilər** бес къадардин малар гъанвай; *II предик.* **kifayətdir** бес я.

КІFAYƏTLƏNMƏK *глаго.* 1) рази хъун; **onun cavabı ilə kifayətləndi** адан жавабдал рази хъана; 2) бесарун; авайдал рази хъун, рази хъана акъвазун.

КІFİR *рах.* *I прил.* гуьчIуь, мешреб алачир; 2) эйбежер; *II суц.* гуьчIуь инсан, чIуру хесетар квай инсан.

КІFİRLƏŞMƏK *глаго.* 1) кфир хъун; 2) эйбежер хъун.

КІFİRLİK *суц.* кфирвал, эйбежервал.

КІFLƏNMƏ *суц.* **КІFLƏNMƏК** *глаголдикай.*

КІFLƏNMƏК *глаго.* мурс акъатун, мурс ягъун; **çörək kiflənib** фаз мурс яна.

КІLİD *суц.* дапIар, куьлегар; **kilid vurmaq** дапIар ягъун.

КІLİDLƏMӘ *суц.* **КІLİDLƏMӘК** *глаголдикай.*

КІLİDLƏMӘК *глаго.* кIевирун; **qarımlı kilidləməк** ракIар кIевирун.

КІLİM *суц.* рух, чIичI авачир гам.

КІLKƏ *I суц.* 1) тилер (*къайдасуз гъалда авай чIарарин, сарин*); тил-тил хъайи яргъи чIарар; 2) кIемер (*сар эвягъайла рекъинал аламукъдай кланер-пунар*); памбагдин, канабдин ва мсб. амукъаяр; 3) *мед.* чIарарин азар.

КІLKƏ *II I суц.* килька (*бицIи кIезри*); *II прил.* килькадин.

КІLO *суц.* кило; **bir kilo çörək** са кило фу; **yarım kilo** зур кило; **iki kilo** къве кило.

KİLO... муракаб гафарин сад лагъай най; **kilometr** километр; **kiloqram** килограмм; **kilovatt** киловатт.

KİLOQRAM суц. килограмм; **beş kiloqram** вад килограмм.

KİLOMETR суц. километр; **on kilometrlik yol** цГуд километрдин рехъ.

KİLOVAT суц. киловатт.

KİLOVOLT суц. киловольт.

KİLSƏ I суц. килиса; **katolik kilsəsi** католикрин килиса.

KİM тIв.-эв. 1) вуж, ни; **kim gəldi?** атайди вуж я? **məktəbi kim tikdi?** мектеб ни эцигна? 2) низ; **onu kim tanıyır?** ам низ чида? **kim isə gəldi** сад атана.

KİMİ I I союз. 1) хъиз; хътин; на лугъуди; **o da qardaşı kimi yaxşı oxuyur** адани вичин стхади хъиз, хъсандиз кIелзава; **onun kimi dost yoxdur** ам хътин дуст авач; **kimi isə gözləyirdi** на лугъуди, гъим ятIани вилив хуъзвай; 2) кумазни; **əlinə fürsət düşən kimi...** гъиле фирсет гъатай кумазни; II *послел.* жедалди; -ди, -да; **səhərə kimi yatmadı** югъ жедалди ксанач; **axsama kimi gəlməlidir** няналди атана кIанзава.

KİMİ II тIв.-эв. вуж, гъим, ни, сад; **kimi oxuyur, kimi qulaq asır** сада кIелзава, сада яб гузва.

KİMONO суц. кимоно (*японрин милли нек*).

KİMSƏ тIв.-эв. 1) са вуж ятIани, сад; флан, са кас, вуж ятIани сад; лугъудай са кас; **kimsə gəldi** са вуж ятIани атана; **kimsə bunu bilməməlidir** са касдизни им чир хъана кIанзавач; 2) садни, са касни, садани, са касдини; **bizdən kimsə geridə qalmamalıdır** чакай садни гуьгъуьна амукъна кIанзавач.

KİMSƏSİZ I *прил.* 1) ялгъуз тир, тек тир, кьилди тир; **kimsəsiz adamlar** ялгъуз тир ксар; **kimsəsiz qadın** тек тир

дишегъли; 2) инсанар авачир, хелвет; **kimsəsiz yerlər** инсанар авачир чкаяр; **kimsəsiz yerdə idi** хелвет чкада авай.

KİMSƏSİZLİK суц. 1) ялгъузвал, теквал; кьилдивал; **kimsəsizlikdən şikayət etmək** ялгъузвиликай шикаят авун; 2) инсанар авачирвал, инсанар авачир гъал; **kimsəsiz küçələr** инсанар авачир куъчяр.

KİMYA I суц. химия (I *илим*; 2 *илимдикай ктаб*; 3 *учебник*); II *прил.* химиядин; **kimya məsələləri** химиядин месэлаяр.

KİMYAÇI суц. химик (*химиядал машгъул кас, алим*).

KİN суц. хъел, кин; **kin saxlamaq** хъел хуьн.

KİNAYƏ суц. ягъанат, рахшанд; **kinayə ilə gülmək** ягъанатдалди хуъруьн.

KİNEMATOQRAF суц. кинематограф.

KİNEMATOQRAFÇI суц. кинематографист.

KİNEMATOQRAFIYA суц. кинематография.

KİNO суц. кино; **kinə göstərmək** кино кьалурун.

KİNOSTUDIYA суц. киностудия.

KİOSK суц. киоск.

KİP I *прил.* сигъ, кIеви; жуфт; **kip mufta** жуфт муфта; **kip tikiş** сигъ цвал; II *нареч.* сигъдиз, сигъдаказ; кIевидаказ, кIевиз.

KİPLİK суц. сигъвал, кIевивал; жуфтвал.

KİR суц. чирк.

KİRAYƏ суц. кири; **evi kirayə götürmək** кIвал киридиз къачун.

KİRAYƏÇİ суц. киричи.

KİRƏC I суц. киреж; II *прил.* киреждин.

KİRƏMİT I суц. сахси; **qırmızı**

kirəmit яру сахси; II *прил.* сахсидин, сахсийрин; **kirəmit zavodu** сахсийрин завод.

KİRİMƏ *суц.* **KİRİMƏK** *глагол-дикай.*

KİRİMƏK *глагол.* кисун, чуькъ тавун; **biz çatanda onlar kiriyib durdular** чун агакьайла абур кисна акъвазна.

KİRİTMƏ *суц.* **KİRİTMƏK** *глагол-дикай.*

KİRİTMƏK *глагол.* кисна акъвазиз тун, ван атІуз тун.

KİRLƏMƏ *суц.* **KİRLƏMƏK** *глагол-дикай.*

KİRLƏMƏK *глагол.* къацІурун, чирки-нарун; **paltarı kirləmək** пек къацІурун.

KİRLİ *прил.* къацІай; **kirli əllər** къацІай гьилер.

KİRLİLİK *суц.* къацІайвал, чиркинвал.

KİRPİ *суц.* зоол. къуьгъуьр; **kirpi balası** къуьгъуьрдин шараг.

KİRPİK *суц.* къекъемар, вилин кІакІамар.

KİRŞAN *суц.* 1) кишран, чиниз ядай лацу ранг; 2) смекІ.

KİRŞƏ I *суц.* гьелерар; II *прил.* гьелеррин.

KİRVƏ *суц.* къавум (*аял суьрнет-дайла, адан къилив акъваздай кас*).

KİSEL *суц.* кисель.

KİSƏ I *суц.* 1) шешел, чувал; **kağız kisələr** кагъаздин шешелар; **bir kisə un** са шешел гъуьр; 2) тагъар; чанта; II *прил.* шешелдин, чувалдин; 3) кисе (*бедендал алтаддай*).

KİSƏLƏTDİRMƏ *суц.* **KİSƏLƏT-DİRMƏK** *глагол-дикай.*

KİSƏLƏTDİRMƏK *глагол.* кисе алтадиз (*гуьцІуз*) тун.

KİŞİ I *суц.* 1) итим; **qoca kişi** къуьзуь итим; 2) кас; **o əsl kişidir** ам асул кас

я; **kişi ol!** кас хьухь! II *прил.* итимдин; касдин.

KİŞMİŞ *суц.* кишмиш; **qara kişmiş** чІулав кишмиш.

KİŞMİŞİ *прил.* кишмишдин; **kişmiş üzüm** кишмишдин ципицІар.

KİŞNƏMƏ *суц.* **KİŞNƏMƏK** *глагол-дикай.*

KİŞNƏMƏK *глагол.* гьиргьир авун; **at kişnədi** балкІанди гьиргьирна.

KİŞNƏRTİ *суц.* 1) гьиргьир (*балкІандин гьарай*); 2) куьч. къув; **küləyin kişnərtisi** гарун къув.

KİTAB I *суц.* ктаб; **kitab oxumaq** ктаб кІелун; **uşaqlar üçün kitab** аялар патал ктаб; **qahn kitab** яцІу ктаб; **şeyrlər kitabı** шииррин ктаб; II *прил.* ктабдин; **kitab vərəqləri** ктабдин чарар.

KİTABXANA I *суц.* ктабхана; **şəhər kitabxanası** шегьердин ктабхана; II *прил.* ктабханадин; **kitabxana işçisi** ктабханадин кІвалахдар.

KİTABXANAÇI *суц.* ктабханадин кІвалахдар.

KİTEL *суц.* китель (*къакъан хев алай пенжжек хьтин пек*).

KİVİ *суц.* бот. киви.

KLAPAN *суц.* клапан.

KLARNET I *суц.* кларнет; **o, klarinet çalır** ада кларнет ягъизва; II *прил.* кларнетдин; **klarnet səsi** кларнетдин ван.

KLARNETÇALAN *суц.* кларнетчи.

KLASSİK I *прил.* классик; **klassik dillər** классик чІалар; **klassik ədəbiyyat** классик эдебият; **klassik gözəllik** классик иервал.

KLASSİK II *суц.* классик (*чІехи гьунарлу, виридаз сейли кас*).

KLASSİSİZM *суц.* классицизм (*харусенятда къадим замандин грекрин ва римвийрин эдебиятдин къайдаяр хуьнин терефдар яз XVII-XIX виш*

йисара хъайи рехъ).

KLAVIATURA суц. клавиатура (чIагъандин, пианинодин, компьютердин мецер).

KLİNİK прил. клиникада аваз; **klinik müalicə** клиникада аваз сагъарун.

KLİNİKA суц. клиника.

KLUB суц. клуб.

KNYAZ суц. князь (I IX-XVI виш йисара славянрин ва маса халкъарин феодал-монархиядин гьукуматрин кьыл; 2 гьугьунлай дворянвилин кьилин титул).

KNYAZLIQ суц. 1) князвал; 2) княздин гъилик квай чка.

KOALISIYA I суц. коалиция (садвал; кIватIал); II прил. коалициядин; **koalisiya müqaviləsi** коалициядин икьрар.

KOBALT суц. хим. кобальт.

KOBRA суц. зоол. кобра (вилер айнайриз ухшар гьуьлягъ).

KOBUD I прил. килиг: **QABA**: 1) кубут; **kobud adam** кубут кас; 2) векъи; **kobud dəri** векъи хам; 3) усал, мешребуз авунвай; **kobud iş** усал авунвай кIвалах; II нареч. кубутвилелди, кубутдаказ, кубутдиз.

KOBUDCASINA нареч. векъидаказ, векъиз, векъивилелди, кубутвилелди, кубутдаказ, кубутдиз; **kobud-casina cavab vermək** векъидаказ (кубутдаказ) жаваб гун.

KOBUDLUQ суц. 1) кубутвал; 2) векъивал; 3) усалвал, мешребузвал; **kobudluq etmək** кубутвал авун.

KOD I суц. код (шартIуналди куъруь авунвай гафарин лишанрин сиягъ); II прил. коддин.

KODEKS суц. 1) кодекс (къанунрин кIватIал); 2) куьч. кIватIал (адетрин ва мсб.); **əxlaq kodeksi** марифатдин кодекс.

KOĞUŞ суц. тIеквен; хъалхъам

(тарцин, сухван).

KOKAİN суц. кокаин.

KOKS I суц. кокс (кайи къванцин цIивин); II прил. коксдин.

KOL I суц. вал; II прил. валан, валарин.

KOLBA суц. колба (гьутIуь сив галай кIан гъяркъуь шуьшед къаб).

KOLBASA I суц. колбаса; **mal ətindən kolbasa** малдин якIун колбаса; II прил. колбасадин.

KOLXOZ суц. колхоз.

KOLXOZÇU суц. колхозчи.

KOL-KOS суц. валар, легъер, ругъ.

KOLLEC суц. колледж.

KOLLEKSİYA I суц. коллекция; II прил. коллекциядин.

KOLLEKSİYAÇI суц. коллекцияр кIватIдай кас.

KOLLEKTİV I суц. коллектив (санал кIвалахзавай ксар); II прил. коллективдин; **kollektiv iş metodları** коллективдин кIвалахунин методар.

KOLLEKTOR I суц. коллектор (I шегъердин ятар кIватIдай къанав, чIехи труба; 2 ктабханайриз ктабар пайдай идара ва я вичин системада авай идарайриз са затI пайдай идара); II прил. коллектордин.

KOLLUQ I суц. валар-цацар; II прил. валар-цацарин.

KOLONİYA I суц. колония (I са империалист уьлкведи гужуналди къунвай, вичин пацук кутунвай уьлкве; 2 чара уьлкведай куьч хъана атайбурун чка, хуьр, магъле; 3 маса уьлкведа кIватIал яз яшамии жезвай са уьлкведин инсанар; 4 санал яшамии жезвай инсанрин кIватIал; 5 мед. санал яшамии жезвай организмайрин кIватIал); II прил. колониядин.

KOLONKA суц. колонка (I ваннада

яд чими авун патал эцигдай механизм; 2 автомобилриз бензин ахъаюн патал туькГуьрдай чка; 3 газетдин чин виняй агъуз пайнавай цIарарин ара).

KOLORİT суц. колорит (1 рангарин кутугайвал (шикилда); 2 куьч. эсер, тав, къетIен шикил); **tarixi romanda dövrün koloriti** тарихдин романда девирдин шикил.

KOLORİTLİ прил. колорит авай, рангарин кутугайвал авай, виле акъадай, эсер ийидай; **koloritli dil** эсер ийидай чIал.

KOMA суц. кума.

KOMANDA I суц. 1) команда, буйругъ; 2) къушундин гъвечи кIеретI; 3) спорт. къугъвазвайбурун кIеретI; II прил. командадин.

KOMANDAN суц. командан.

KOMANDİR I суц. командир; II прил. командирдин.

KOMBAYN I суц. комбайн; II прил. комбайндин.

KOMBAYNÇI суц. комбайнер.

KOMBİNAT I суц. комбинат (1 сада гъасил ийизвай шейэр муькуьдан кIвалахдиз хаммал жезвай са шумуд карханадин кIватIал; 2 гъахътин карханада авай гъар дережадин кIелунар ийизвай чка); II прил. комбинатдин.

KOMBİNEZON суц. комбинезон.

KOMEDİYA I суц. 1) комедия, къе-меда (хъуьруьнар квай эсер); 2) уюнбазвал, къве чин алайвал; 3) хъуьруьрдай вакъиа.

KOMENDANT I суц. комендант (1 къеледин ва я шегъердин гарнизондин чIехиди; 2 гарнизон ва къаравулар идара ийидай кас; 3 ракъун рекъе къушунар ва абурун пар тухун идара ийидай кас; 4 умуми, вириданди тир дараматдин чIехи кас); II прил. комендантдин.

KOMENDATURA суц. комендатура.

KOMETA I суц. комета (цавун гъед); II прил. кометадин.

KOMFORT суц. къулайвал.

KOMİK прил. 1) комикдин; **komik rol** комикдин роль; 2) хъуьруьн(ар) къведай, хъуьруьрдай; **komik əhvalat** хъуьруьн къведай дуьшуьш.

KOMİSSAR I суц. комиссар; II прил. комиссардин; **komissar sözü** комиссардин гаф.

KOMİSSİYA суц. комиссия; **komissiya gəldi** комиссия атана.

KOMMERSİYA суц. алишвериш.

KOMMUNA суц. коммуна.

KOMMUNAL прил. коммунал (шегъердин яшайишдин, рекъерин, ми-хъивилин, цин ва маса игътияжрин къайгъу ийидай); **kommunal təsərrüfat** коммунал майишат.

KOMMUNAR суц. тар. коммунар (1 1871-йисуз Парижда хъайи коммунадин иштиракчи; 2 коммунадик квай чка).

KOMMUNİST I суц. коммунист; II прил. коммунистдин.

KOMMUNİZM I суц. коммунизм; II прил. коммунизмдин.

KOMMUTATOR суц. коммутатор (1 электрикдин ток ахъайдай, агалдай ва адан рехъ дегишардай прибор; 2 телефондай рахун идара авун патал туькГуьрнавай чкадин станция).

KOMPANİYA суц. 1) компания (са кIеретI юлдашар); 2) компания (алиш-веришдин ва я санайидин кIвалах санал, уртахаказ тухузвай ксарин кIватIал), уртахар, шерикар; уртахвал, шериквал.

KOMPAS I суц. компас; II прил. компасдин.

KOMPLEKS I суц. комплекс (са

гъихътин ятлани гьаларин, шейэрин, сифетрин, хесетрин кIватIал); **sənaue kompleks** санайидин комплекс; II прил. комплексдин.

KOMPLIMENT суц. тариф ийидай гаф, хуш къведай гаф.

KOMPOST суц. компост (кIтай набататрикай жезвай миянлух).

KOMPOT I суц. компот; II прил. компотдин.

KOMPOZISIYA суц. композиция.

KOMPÜTER I суц. компьютер; II прил. компьютердин.

KOMSOMOL суц. тар. комсомол.

KOMSOMOLÇU суц. комсомолчи.

KONDUKTOR суц. кондуктор.

KONFET I суц. къенфет; II прил. къенфетдин.

KONFLİKT I суц. конфликт, акьунар, гьуьжет, къалмакъал; **konfliktə (münaqişəyə) girmək** са нихъ галаз ятлани акьунар хьун; II прил. конфликтдин; акьунрин.

KONFRANS суц. конференция.

KONKİ суц. конькияр.

KONKİSÜRƏN суц. конькийраллаз авахьдайди.

KONKRET I прил. тайин; **konkret məsələlər** тайин месэлаяр; **konkret insanlar** тайин инсанар; II нареч. тайиндаказ, тайиндиз; **konkret cavab verdi** тайиндиз жаваб гана.

KONKRETLİK суц. тайинвал; **o, konkretliyi sevir** адаз тайинвеликай хуш къведа.

KONQRES суц. конгресс.

KONQRESMEN суц. конгрессмен.

KONSENSUS суц. консенсус.

KONSENTRAT суц. концентрат (I къурурна тIуьниз гьазурнавай магьсул; 2 гужлу ем (мух, ярма ва мсб.))

KONSEPSIYA суц. концепция

(авай гьалариз килигунин ва абурукай фикиррин система).

KONSERN суц. концерн (капиталист уьлкведин пул саднавай карханайрин кIватIал).

KONSERT I суц. концерт; **koncert vermək** концерт гун; II прил. концертдин.

KONSERTMEYSTER суц. концертмейстер.

KONSERV I суц. консервияр; II прил. консервийрин; **konserve zavodu** консервийрин завод.

KONSERVATORIYA I суц. консерватория; II прил. консерваториядин.

KONSİLİUM суц. консилиум (залан дуьшуьшра начагьдин азар чирун ва ам сагъарун патал са шумуд дуктурдин меслят).

KONSPEKT суц. конспект (са шейинин, мес. докладдин куьруь метлеб, куьрелди авунвай кхьин).

KONSPİRASIYA суц. конспирация (чинебан тешикатди гьукуматдин аксина чинеба кIвалах тухун; чинебавал).

KONSPİRATOR суц. конспиратор (конспирация ийизвай кас).

KONSTITUSIYA I суц. конституция (гьукуматдин дибдин къанун); II прил. конституциядин.

KONSTRUKSIYA суц. конструкция, къурулуш, туькIуьр хьунухь.

KONSTRUKTOR I суц. конструктор; II прил. конструктордин.

KONSTRUKTORLUQ суц. конструкторвал.

KONSUL суц. консул (I са гьукуматдин патай маса гьукуматда авай векил; 2 къадим Римда ва XIX виш йисарин сифте къилера Францияда виридалайни чIехи къуллугь).

KONSULLUQ суц. консулрин идара.

KONSULTANT суц. консультант

(консултация тухузвайди).

KONSULTASIYA I суц. консултация (1 са месэла гъялун патал пешекарар кIватI хъун; 2 пешекардин меслят; 3 меслятар чир хъун патал муаллимдин кIелзавайбуруз тарсарилай алава яз артухан куьмек); II прил. консултациядин.

KONTEKST суц. контекст (са текстинин акъалтIай мана квай пай).

KONTEYNER I суц. контейнер (1 кIватI тавунвай пар; космосдиз акъатзавай ракетайра аваз тухузвай илимдин ктабар твадай затI; 2 тех. резервуар, бак); II прил. контейнердин.

KONTİNENT суц. континент (чилин шардин къурамаатдин асул чIехи паярикай сад).

KONTİNGENT I суц. 1) контингент (саник квай, сана авай, хъана кIандай инсанрин акъалтIай къадар); 2) са кардал машгъул инсанрин къадар; II прил. контингентдин.

KONTRABASI суц. контрабас (музыкадин алат); II прил. контрабасдин; **kontrabas səsi** контрабасдин ван.

KONTRAKT I суц. контракт, икьрар; **kontrakt bağlamaq** контракт кутIунин; II прил. контрактдин, икьрардин.

KONTRAST суц. контраст (сад-садаз аксивал).

KONTRASTLI прил. 1) акси; 2) акси рангарин; **kontrastlı şəkil** акси рангарин шикил.

KONTUZİYA суц. контузия.

KONTUZİYALI I прил. контузия хъайи (хъанвай); II суц. контузия хъайи (хъанвай) кас.

KONUS I суц. конус; II прил. конусдин.

KONUSVARI прил. конус хьтин, конусдиз ухшар авай.

KONVENSİYA суц. конвенция (гъукуматрин арада икьрар).

KONVEYER I суц. конвейер (фабрикада, заводда гъазур магъсулар ялдай машин); II прил. конвейердин.

KONVOY I суц. конвой (са вуж ва вуч ятIани физвай рекъе хуьдай ва адал гъызчивал ийидай яракълу ксарин кIеретI); II прил. конвойдин.

KONYAK I суц. коньяк; II прил. коньякдин; **konyak iyi** коньякдин ни.

KONYUNKTURA суц. конъюнктура (арадал атанвай гъалар, шартIар).

KOOPERASIYA суц. кооперация (1 гзаф инсанри санал уртахвилелди кIвалахунин форма; 2 кооператив туькIуьрун патал пай-пул гайи ксарин чпин гъьгъуьлдалди сад хъун, сад хъана туькIуьрдай тешикат).

KOOPERATİV I суц. кооператив, идара; II прил. кооперативдин, идарадин.

KOOPERATOR суц. кооператор (кооперациядин кIвалахдар).

KOORDİNASİYA суц. сад-садав къадайвал авун.

KOORDİNAT суц. координат (1 элементрин гъал тайинардай къадаррикай сад; 2 са вуж ва я вуч ятIани авай, жедай чка къатурдай малуматар).

KOPPUŞ прил. рах. дакIвац.

KOR I прил. 1) буьркью; **kor gözlər** буьркью вилер; 2) куьч. гъавурдик квачир; 3) куьч. авам, чирвал авачир; 4) куьч. зайф; **kor işiq** зайф экв; 5) куьч. вичи вуч ийизватIа тийижир; 6) мичIивилик ийизвай, вилериз такваз ийизвай; II суц. буьркьюди, буьркью кас.

KOR II прил. диал. къьюрь; **kor bıçaq** къьюрь чукIул.

KORAFƏHM прил. фагъум авачир, фагъумиз тежер, фагъумсуз, къатIун

авачир, кьатІуз тежер.

KORAFƏHMLİK *суц.* фагьумсузвал, фагьумиз тежервал.

KORAMAL *суц. зоол.* руьц.

KORAZEHİNLİK *суц. килиг:* **KORAFƏHMLİK**.

KORBAĞIRSAQ *суц. анат.* буьркью рад.

KORBUCAQ *суц. мат.* чкІай пІипІ (*90⁰-дилай виниз*).

KORBUCAQLI *прил.* гьяркью пІипІен.

KOREYACA *нареч.* корей чІалалди, корейдалди.

KOREYALI *суц.* корейви (*корей халкъдин векил*).

KORGÖZ *прил.* буьркью.

KORİDOR *суц.* коридор.

KORİFEY *суц.* корифей (*илимдин, харусенятдин рекьяй гзаф чирвилералди машгьур кас*).

KOR-KORANƏ *нареч.* буьркьюдаказ, буьркьюдиз.

KORLAMA *суц.* **KORLAMAQ** *глаголдикай.*

KORLAMAQ *глагол.* чІурун; **oyuncaqları korlamaq** нинияр чІурун; **əlaqələri korlamaq** алакьяар (*араяр*) чІурун; **işləri korlamaq** крар чІурун.

KORLANMA *суц.* **KORLANMAQ** *глаголдикай.*

KORLANMAQ *глагол.* чІур хьун; **yollar korlanıb** рекьер чІур хьанва; **işlər korlandı** крар чІур хьана.

KORLAŞMA *суц.* **KORLAŞMAQ** *глаголдикай.*

KORLAŞMA *суц.* **KORLAŞMAQ** *глаголдикай.*

KORLAŞMAQ *глагол.* 1) буьркью хьун; 2) кьюьруь хьун; **onun gözləri korlaşır** адан вилер буьркью жезва **biçaq korlaşıb** чукІул кьюьруь хьанва.

KORLUQ I *суц.* буьркьювал.

KORLUQ II *суц. рах.* дарвал, кесибвал, муьгьтежвал; **korluqda böyümək** кесибвилелди чІехи хьун.

KOR-PEŞMAN *нареч.* пашманвилелди, пашмандаказ, пашмандиз; **korpeşman danışırđı** пашмандиз рахазвай.

KORPUS I *суц.* корпус 1) беден, жендек; 2) тан, кьалпагъ; **gəminin korpusu** гимидин тан; **saatın korpusu** сятдин кьалпагъ; 3) дарамат; 4) *воен.* корпус (*кьюшундин са чІук*); **tank korpusu** танкарин корпус; 5) корпус (*са пешедин инсанрин кІватІал*); **diplomatlər korpusu** дипломатрин корпус; 6) корпус (*виликан Урусатда военный рекьяй юкьван чирвилер гузвай мектеб*); **kadet korpusu** кадетрин корпус; II *прил.* корпусдин.

KORREKTOR I *суц.* корректор (*корректурал кІелдай ва гьалатІар дюзардай кьюллуьгчи*); II *прил.* корректордин.

KORREKTORLUQ *суц.* корректорвал.

KORREKTURA I *суц.* корректурал (*типографияда кІватІнавай текст*); II *прил.* корректурадин.

KORROZİYA *суц.* муьрхью кьун; пасади кьун; чІур хьана чукІун.

KORRUPSİYA *суц.* коррупция (*кьюллуьгьгьли пулуналди маса кьачун*).

KORSAJ I *суц.* корсаж (*І дшегьлидин пекинин юкьвалай хивел кьван пай*; 2 юбкадин кьилел алай гьяркью чІул хьиз цванвай чка); II *прил.* корсаждин.

KORSET I *суц.* корсет (*І дшегьлидин юкь дюз, тІарамдиз кьун патал пекерин кІаникай кутІундай гьяркью чІул хьтинди*; 2 юкь сагьар хьувун патал туькІуьрнавай чІул).

KORT *суц.* корт (*теннис къугъвадай майдан*).

KORTƏBİİ *прил.* 1) тебиатдин, тебиатди арадал гъизвай; **kortəbii bə-la** тебиатди арадал гъизвай бала (*мес. гад хару ягъун, тГурфан, сел*); 2) куьч. тешкилвал авачир, вич-вичелай жедай; **kortəbii hərəkət** тешкилвал авачир гьерекаг.

KORTƏBİİLİK *суц.* тешкилвал авачирвал.

KOSA I *прил.* чинал кьериз чIар алай; II *суц.* куса (*Яран суварик жемьят хъуьруьрзавай кас*).

KOSEKANS *суц. мат.* косеканс.

KOSİNUS *суц. мат.* косинус.

KOSMETİK *прил.* косметикадин.

KOSMETİKA *суц.* косметика (*1 тан, чин жуьреба-жуьре мазаралди, рангаралди гуьрчегарун; 2 тандиз, чиниз тазавал, иервал гъун патал менфят къачузвай затIар*).

KOSMETOLOGİYA *суц.* косметология (*косметикадикай илим*).

KOSMETOLOJİ *прил.* косметологиядин.

KOSMETOLOQ *суц.* косметолог (*косметологиядин пешекар*).

KOSMİK *прил.* космосдин; **kosmik süalar** космосдин нуар; **kosmik gəmi** космосдин гимн.

KOSMODROM *суц.* космодром.

KOSMOQONİYA *суц.* космогония (*дуьнья арадиз атуникай илим*).

KOSMOQRAF *суц.* космограф (*космографиядин пешекар*).

KOSMOQRAFİYA *суц.* космография (*чилн шардикай ва цавун алемдикай рахазвай илим*).

KOSMONAVT *суц.* космонавт.

KOSMONAVTİKA *суц.* космонавтика.

KOSMOPOLİT *суц.* космополит.

KOSMOPOLİTİZM *суц.* космополитизм (*милли меденият, милли суверенвал негъзавай, «дуьньядин гьукумат», «дуьньядин ватандашвал» хьтин идеяяр теблигъзавай идеология*).

KOSMOPOLİTLİK *суц.* космополитвал.

KOSMOS *суц.* космос, алем.

KOSTYUM I *суц.* костюм; **iş kostyumu** кIвалахдин костюм; **qara kostyum** чIулав костюм; II *прил.* костюмдин; **kostyum şalvarı** костюмдин шалвар.

KOTAN I *суц.* куьтен; **traktor kotanı** трактордин куьтен; II *прил.* куьтендин; **kotan gavaһını** куьтендин магъ.

KOTANÇI *суц.* куьтенчи.

KOTANÇILIQ *суц.* куьтенчивал.

KOTANGENS *суц. мат.* котангенс.

KOTLET *суц.* котлет; **qoç ətinin kotleti** гьерен якIун котлет.

KOTTEC *суц.* коттедж.

KOVXA *суц.* кавха.

KOVXALIQ *суц.* кавхавал.

KÖBƏ *суц.* 1) куьбе, зул, кьерехрив гутунвайди; **məxmər köbə** махпурдин куьбе.

KÖBƏÇI *суц.* куьбечи.

KÖBƏLƏMƏ *суц.* **KÖBƏLƏMƏK** глаголдикай.

KÖBƏLƏMƏK *глагол.* кьерехдив гутун, куьбе гутун.

KÖÇ *суц.* 1) куьч хьун; 2) куьчери-яр акъваззавай чка; 3) куьчери-яр яшамииш жезвай чка ва абурун мулк; 4) *рах.* дуьньядилай фин.

KÖÇƏRİ *прил.* куьчери; **köçəri xalqlar** куьчери халкьар; **köçəri quşlar** куьчери къушар.

KÖÇƏRİLİK *суц.* куьчеривал.

KÖÇKÜN *суц.* масанай куьч

хъанвайди.

KÖÇMƏ *суц.* **KÖÇMƏK** *глагол-дикай.*

KÖÇMƏK *глагол.* куьч хьун; **yeni evə köçmək** цлийи квализ куьч хьун.

KÖÇÜRMƏ *суц.* **KÖÇÜRMƏK** *глаголдикай.*

KÖÇÜRMƏK *глагол.* куьчарун; **başqa yerə köçürmək** масаниз куьчарун.

KÖÇÜRTMƏ *суц.* **KÖÇÜRTMƏK** *глаголдикай.*

KÖÇÜRTMƏK *глагол.* килиг: **KÖÇÜRMƏK.**

KÖÇÜRÜLƏN *прил.* куьчарнавай.

KÖÇÜRÜLMƏ *суц.* **KÖÇÜRÜLMƏK** *глаголдикай.*

KÖÇÜRÜLMƏK *глагол.* 1) куьчарун (*са чкадай маса чкадиз*); 2) масаниз экъечун, масаниз акъудун; 3) гъуьлуьз гун; **böyük qız çoxdan köçürülüb** чехи руш фадлай гъуьлуьз ганвайди я; 4) куьчарун (*бедендин органар*).

KÖHLƏN *суц.* балкIан.

KÖHNƏ I *прил.* 1) куьгъне, цIуру; **köhnə paltar** цIуру пекер; **köhnə kənd** куьгъне хуьр; 2) виликан; **köhnə rəhbərlər** виликан регъберар; 3) фадлай чизвай, фадлай малум тир; **köhnə mahni** фадлай чизвай мани; 4) куьзуь (*инсан*); **köhnə qocalar** къуьзекар; **köhnə şərab** гзаф йисарин чехир; 5) вахтар алатнавай; **köhnə maşın** вахтар алатнавай машин; 6) ери квадратнавай; чIур хъанвай; **köhnə yağ** чIур хъанвай гъери; 7) герек авачир, виже текъведай, вижесуз; **köhnə kağızlar** герек авачир кагъазар; 8) дебдай аватнавай; **köhnə dəb** куьгъне мода; 9) фад алатай, фад хъайи; **köhnə xatirələr** фад хъайи рикIел хкунар; 10) эвел замандин; **köhnə (qədim) kitablar** эвел замандин ктабар; II *суц.* куьгънеди, куьгънебур,

цIуруди, цIурубур; **bu paltarlar köhnədir** и пекер цIурубур я.

KÖHNƏDƏN *нареч.* фадлай; фад заманрилай, фад вахтарилай инихъ, **köhnədən belədir** фадлай икI я.

KÖHNƏLƏŞMƏ *суц.* **KÖHNƏLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

KÖHNƏLƏŞMƏK *глагол.* килиг: **KÖHNƏLMƏK.**

KÖHNƏLİK *суц.* 1) куьгъневал, цIурувал; **köhnəliyə qarşı mübarizə aparmaq** куьгъневилин аксина женг чIугун; 2) къадимвал; алатай вахт; **abi-dənin köhnəliyi** гуьмбетдин къадимвал; 3) виже текъведайвал, вахт алатнавайвал; 4) ери квадратнавайвал.

KÖHNƏLMƏ *суц.* **KÖHNƏLMƏK** *глаголдикай.*

KÖHNƏLMƏK *глагол.* 1) куьгъне хьун, цIуру хьун; **ayaqqabılarım köhnəlib** зи кIвачин къапар цIуру хъанва; 2) виже татун, вахт алатун; **bu dərslik köhnəlib** и чирвилерин ктабдин вахт алатнава.

KÖHNƏLMİŞ *прил.* 1) куьгъне хъанвай, цIуру хъанвай; **köhnəlmış paltar** цIуру хъанвай пек; 2) кукIвар хъанвай; **köhnəlmış palaz** кукIвар хъанвай рух; 3) дебда амачир; **köhnəlmış adətlər** дебда амачир адетар; 4) вахтар алатнавай; **köhnəlmış arzular** вахтар алатнавай эрзиманар; 5) герек тушир, вижесуз; **köhnəlmış qaydalar** герек тушир къайдаяр.

KÖHNƏPƏRƏST *суц.* 1) куьгъне фикиррал алай кас; 2) куьгъне девирдал рикI алайди.

KÖHNƏPƏRƏSTLİK *суц.* 1) куьгъне фикиррал рикI алаз хьун; 2) куьгъне девирдал рикI алаз хьун.

KÖHNƏSAYAQ I *нареч.* куьгъне тегъерда, куьгънедай адет хъанвайвал,

куьгъне къайдада; II *прил.* куьгъне тир.

KÖK I *суц.* 1) пун; **ağacın kökü** тарцин пун; 2) *куьч.* диб; **səhlərin kökü** гьалатГрин диб; 3) несил, сихил; **sizin kökünüzə bələdəm** заз куь несил чида; 4) газар; **bazardan kök almaq** базардай газарар къачун; II *прил.* пунан, дибдин.

KÖK II *прил.* 1) куьк, ацлай якIа-рин, якIа-чIарчIе авай; **kök uşaq** ацлай якIарин аял; 2) як алай; **kök qoyun** як алай хеб.

KÖK III *суц.* перде (*чуьнгъурдин, тардин*).

KÖK IV *суц. рах.* гьал; **o, pis kökdə idi** ам пис гьалда авай.

KÖKƏ *суц.* тIунутI.

KÖKƏLDİLMƏ *суц.* **KÖKƏLDİLMƏK** *глаголдикай.*

KÖKƏLDİLMƏK *глагол.* куькарун, якIуз гьун.

KÖKƏLMƏ *суц.* **KÖKƏLMƏK** *глаголдикай.*

KÖKƏLMƏK *глагол.* куьк хьун, яцIу хьун, якIа-чIарчIе хьун.

KÖKƏLTMƏ *суц.* **KÖKƏLTMƏK** *глаголдикай.*

KÖKƏLTMƏK *глагол.* куькарун, якIуз гьун.

KÖKLƏMƏ *суц.* **KÖKLƏMƏK** *глаголдикай.*

KÖKLƏMƏK *глагол.* туькIуьрун, гьунгуьна тун, куькда тун.

KÖKLƏNMƏ I *суц.* **KÖKLƏNMƏK I** *глаголдикай.*

KÖKLƏNMƏ II *суц.* **KÖKLƏNMƏK II** *глаголдикай.*

KÖKLƏNMƏ III *суц.* **KÖKLƏNMƏK III** *глаголдикай.*

KÖKLƏNMƏK I *глагол.* 1) гьазур хьун, тайин са фикирдал атун, фикирдал алаз хьун; 2) туькIуьрун;

kamañanı tara uyğun kökləmək ке-менчи тардив къадайвал туькIуьрун; 3) къайдадик акатун, къайдада гьатун.

KÖKLƏNMƏK II *глагол.* 1) вердиш хьун (*кардал, кар авунал*); 2) кашаб ягьун.

KÖKLƏNMƏK III *глагол.* чилиз фин, чиле гьатун, дериндиз фин; **bu tinglär çoxdan köklənib** и къелемрин дувулар фадлай дериндиз (*чилиз*) фенва.

KÖKLƏNMİŞ I *прил.* 1) гьазур хьанвай; 2) туькIвенвай; 3) къайдада гьатнавай; 4) чилиз фенвай, чиле гьатнавай, дериндиз фенвай.

KÖKLƏNMİŞ II *прил.* 1) вердишнавай; 2) кашаб ягьанвай.

KÖKLÜ *прил.* 1) дувул авай; 2) мягькем дувулар авай; 3) чкадин; **köklü xalqlar** чкадин халкъар; 4) дибдин; **köklü məsələlər** дибдин месэляар.

KÖKLÜK *суц.* куьквал, ацIайвал, яцIувал.

KÖKS I *суц.* хур; **köksünə basmaq** хурув чуькьуьн, хурув къун; II *прил.* хурун; хура акьвазун (*женг чIугун, кьегьалвилелди дяве авун*).

KÖKSALMA *суц.* 1) дувул къаз тун, кIеви авун, мягькемарун (*са адет, вердишвал*); 2) дувул къун; гегьеншдиз гьатун; 3) мягькемвал.

KÖKSÜZ *прил.* 1) дувул авачир, диб авачир; **köksüz söz** диб авачир гаф; 2) асас авачир; **köksüz məsələ** асас авачир месэла.

KÖKÜNDƏN *нареч.* кIаняй, кIаникай; къиляй-къилди; къиляй-къилиз; **əhalinin vəziyyətini kökündən yaxşılaşdırmaq lazımdır** агьалийрин гьалар къиляй-къилди хьсанарна кIанзава; **ağacı kökündən çıxartdılar** тар кIаняй акьудна.

KÖLƏ I *сущ. тар.* лукI; **kölələrin üsyarı** лукIарин бунт; II *прил.* лукIран, лукIарин; **kölä əməyi** лукIран зегьмет.

KÖLƏCƏSİNƏ I *нареч.* лукIвилелди; II *прил.* лукIвилин.

KÖLƏLİK *сущ.* лукIвал; **köləliyə qarşı mübarizə aparmaq** лукIвилин аксина женг чIугун.

KÖLGƏ I *сущ.* 1) хьен, серин; **ağacın kölgəsi** тарцин хьен; тарцин серин; **о, öz kölgəsindən qorxur** адаз вицин хьендикай кичIезва; 2) *куьч.* шак, гиман; **hamı ona kölgə salır** вирида адал шак гьизва; II *прил.* хьендин.

KÖLGƏLƏNMƏ *сущ.* **KÖLGƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

KÖLGƏLƏNMƏK *глаг.* сериндик ацукьун, хьендик ацукьун.

KÖLGƏLİ *прил.* 1) серин, серинар авай; **kölgəli yer** серин чка; 2) *куьч.* шаклу; **kölgəli həyat** шаклу уьмуьр.

KÖLGƏLİK *сущ.* 1) серин чка, серинар авай чка; 2) кьур, чардах; 3) рав (*шапкадин*).

KÖMBƏ I *сущ.* гуьмбе, кьалаж фу; II *прил.* гуьмбедин, кьалаж фан.

KÖMƏC *сущ.* куьни; **köməc balı** куьнидин вирт.

KÖMƏK *сущ.* 1) куьмек, гьил кьун, даях; **qardaşlıq köməyi** стхавилин куьмек; 2) куьмек патал артухан кьуватар (*аскерар ва мсб.*); **komandir kömək göndərməsini tələb etdi** командирди куьмек патал артухан кьуватар ракьурун тIалабна; 3) *рах.* пулунин куьмек.

KÖMƏKÇİ *сущ.* 1) куьмекчи; **yaх-şı köməkçi** хьсан куьмекчи; 2) кьуллугьдал алай кас; **direktorun köməkçisi** директордин куьмекчи.

KÖMƏKLİ I *прил.* куьмек авай; II *нареч.* санал; уртахдиз, уртахвилелди; **köməkli işləmək** санал

кIвалахун.

KÖMƏKLİK *сущ.* куьмек, куьмеквал; **köməklik göstərmək** куьмеквал кьалурун.

KÖMƏKSİZ *прил.* 1) куьмек авачир; 2) *куьч.* зайиф.

KÖMƏKSİZLİK *сущ.* куьмек авачирвал.

KÖMÜR I *сущ.* цIивин; **kömür yandırmaq** цIивинар кун; II *прил.* цIивиндин; **kömür odu** цIивиндин цIай.

KÖMÜRÇİXARAN I *прил.* цIивинар хкудзавайди; II *сущ.* цIивинар хкудзавай кас.

KÖMÜRÇİXARMA I *сущ.* цIивинар хкудун; II *прил.* цIивинар хкудзавай; **kömürçixarma sənayesi** цIивинар хкуддай санайи.

KÖMÜRÇÜ *сущ.* 1) цIивинар хкуддайди, шахтёр; 2) басмачи (*кIарасдин цIивинар кана гьазурдайди*); 3) цIивинар ялдай гими.

KÖNDƏLƏN *прил.* гьяркьуьвилихьди эцигнавай; гьяркьуьвилихьди фенвай; гьяркьуьвилихьди авай; **köndələn tir** гьяркьуьвилихьди авай яцIу кIарас.

KÖNLÜAÇIQ *прил.* 1) рикIин; рикIин кьеняй тир, сидкьидай тир, миxьи рикIелди тир, ачух рикIелди тир; 2) хвеша, шадвал гвай.

KÖNLÜAÇIQLIQ *сущ.* 1) рикIин миxьивал; 2) хвешивал, шадвал.

KÖNTÖY I *прил.* кубут, усал, виже текьвер; II *нареч.* кубутвилелди, кубутдаказ, кубутдиз; усалвилелди, усалдаказ, усалдиз; **köntöy danışmaq** кубутдиз рахун.

KÖNTÖYLÜK *сущ.* кубутвал, усалвал.

KÖNÜL I *сущ.* 1) рикI; **onun könlü istəsə** адан рикIиз кIан хьайитIа;

2) гэвес; **onun işləməyə könlü yoxdur** адаз кІвалахдай гэвес авач; II *прил.* рикІин, гэвесдин; **könül dostu** рикІин дуст; **könül vermək** кІан хьун; **könlünü qırmaq** рикІ хун; **könlün istəsə** ваз кІан хьайитІа; **könlü olmamaq** гэвес тахьун; **könlündən xəbər vermək** рикІяй хабар гун.

KÖNÜLAÇAN *прил.* 1) шад, хвеш; 2) шадвал гьидай, шадвал кутай; 3) шадвал квай; **könülaçan xəbər** шад хабар; **könülaçan söhbət** шадвал квай ихтилат.

KÖNÜLLÜ I *прил.* гуьгуьллувилелди тир, рикІин хушвилелди тир, вичин ашкьидалди тир; II *нареч.* гуьгуьллувилелди, гуьгуьллудаказ, гуьгуьллудиз; **könüllü cəbhəyə getdi** гуьгуьллудаказ дяведиз фена; III *суц.* гуьгуьллу; **cəbhəyə çoxlu könüllü gəlmişdi** дяведиз гзаф гуьгуьллу атанвай.

KÖNÜLLÜLÜK *суц.* гуьгуьллувал.

KÖNÜLSEVƏN *прил.* рикІ алай, кІани; **könülsevən iş** рикІ алай кІвалах.

KÖNÜLSÜZ *нареч.* рикІ гвачир, кІанивал авачиз, ашкьи авачиз, рикІиз такІанз, кІанз-такІанз, такІанз-такІанз.

KÖNÜLSÜZLÜK *суц.* рикІ гвачирвал, кІан тахьун, ашкьи авачирвал, рикІиз такІанвал.

KÖP I *суц.* ял акатун, дакІун; **qarnı köpmək** руфуник ял акатун; II *прил.* ял акатнавай; **köpmüş motal** ял акатнавай цел.

KÖPDÜRMƏ *суц.* **KÖPDÜRMƏK** глаголдикай.

KÖPDÜRMƏK *глагол.* 1) ял тун, дакІурун; 2) кьувунарун; **qarnı köpdürmək** руфун дакІурун.

KÖPƏK I *суц.* 1) кицІ, эркек кицІ; 2) *себ.* **qoca köpək** кьуьзуь кицІ; **köpək hürüsü** кицІин ав.

KÖPƏKBALİĞİ *суц.* акула (гьуьлуьн гзаф зурба, вагьши балугь).

KÖPƏKDİŞİ *суц.* 1) свах, кІир; 2) гунг (вакІан ва мсб.).

KÖPƏKOĞLU I *суц.* 1) *себ.* кицІин хва; 2) пис, мурдар инсан; II *прил.* 1) гзаф амалдар, алчах, усал; **köpəkoğlu adamdır** алчах кас я.

KÖPƏKOĞLULUQ *суц.* 1) амалдарвал, фендигарвал, хиянаткарвал; 2) алчахвал, мурдарвал, писвал.

KÖPƏGƏR *суц.* зоол. дагьдин цегь.

KÖPMƏ *суц.* **KÖPMƏK** глаголдикай.

KÖPMƏK *глагол.* дакІун, кьувунун; **onun qarnı köpüb** адан руфун дакІунва.

KÖPÜK I *суц.* каф; **sabun köpüyü** запундин каф; **ağzı köpüklənir** сивяй каф чикІизва; II *прил.* кфадин.

KÖPÜK II *суц.* рах. кепек; **bir köpük** са кепек; II *прил.* кепекдин.

KÖPÜKLƏNMƏ *суц.* **KÖPÜKLƏNMƏK** глаголдикай.

KÖPÜKLƏNMƏK *глагол.* каф акьалтун; каф акьатун.

KÖPÜKLÜ *прил.* каф алай; каф акьалтдай; **köpüklü şalalələr** каф алай чарчарар.

KÖPÜKLÜLÜK *суц.* каф алаз хьун.

KÖPÜKSÜZ I *прил.* каф алачир.

KÖPÜKSÜZ II *рах.* пул авачир, пулсуз; **köpüksüz qalmaq** пул авачиз амуькьун.

KÖPÜŞÜK *суц.* мед. куркур, тІур, пих.

KÖRFƏZ *суц.* геогр. 1) залив (гьуьлуькай, вацІукай, вирикай кьураматдиз гьахьдай чка); 2) бухта (гьуьлуьн гьвечли залив, гимийривай акьвазиз жедай чка).

KÖRPƏ I *суц.* бицІек, таза аял; бала; кьурпе аял; II *прил.* бицІекдин,

таза аялдин; баладин; куърпе аялдин.

KÖRPƏLİK *суц.* бицлєквал, аял-
вилин вахт; таза аял тир вахт.

KÖRPÜ I *суц.* муьгъ; **ağac körpü**
кларасдин муьгъ; **körpü tikmæk** муьгъ
эцигун; II *прил.* муькьуьн; **körpüdə**
saxlamaq муькьел акьвазарун; **körpü-**
nün üstü муькьуьн кьилел пад.

KÖRPÜ II *суц.* лишан алай ракъун
кIус.

KÖRÜK *суц.* чад.

KÖRÜKÇÜ *суц.* чатухъан.

KÖSƏLƏ *суц.* векъи хам.

KÖSÖV *суц.* цIукI (*цIай квай кларас*).

KÖSTƏVƏK I *суц.* зоол. 1) муь-
нуьгъ; 2) муьнуьгъдин хам; II *прил.*
муьнуьгъдин; **köstəbək yuvası** муь-
нуьгъдин муг.

KÖŞƏK *суц.* деведин шарлункI,
деведин шараг.

KÖŞƏLƏMƏ *суц.* **KÖŞƏLƏMƏK**
глаголдикай.

KÖŞƏLƏMƏK *глаго.* цун, цвалар
авун.

KÖŞK *суц.* будка; **telefon köşkü**
телефондин будка.

KÖTƏK *суц.* гьуд.

KÖTƏKLƏMƏ *суц.* **KÖTƏKLƏ-**
MƏK *глаголдикай.*

KÖTƏKLƏMƏK *глаго.* гатун,
ягъун; **yaхsıca kötəkləmək** хъсандиз
(*вижеваз*) гатун.

KÖTƏKLƏNMƏ *суц.* **KÖTƏK-**
LƏNMƏK *глаголдикай.*

KÖTƏKLƏNMƏK *глаго.* гатун;
кукIварун; хун.

KÖTÜCƏ I *суц.* шутол; II *прил.* шутол-
дин; **kötücə sözü** шутолдин гаф; **onun bir**
kötücəsi var адахъ са шутол ава.

KÖTÜK I *суц.* 1) кланчI; **palıd kö-**
tüyü мегъуьн кланчI; 2) *куьч.* кламаш,
сефигъ; 3) яцIу гирдим; 4) кьатI

(*nlanIрусдин чIугуна амай*); II *прил.*
кланчIунин.

KÖTÜKCƏ *суц.* **KÖTÜKCÜK**
глаголдикай.

KÖTÜKCÜK *суц.* гъвечIи кланчI.

KÖVRƏK *прил.* 1) хцIу, кеврек; фад
хадай; 2) *куьч.* рикI хъуьтуьл; хъуьтуьл
рикI авай; рикIив кьадай; **kövrək adam**
рикI хъуьтуьл кас; 3) клєви тушир,
мягъкем тушир; **kövrək sülh** мягъкем
тушир ислягъвал.

KÖVRƏKLİK *суц.* хцIувал, кев-
реквал; чукIун; хар-хар хъун.

KÖVRƏLMƏ *суц.* **KÖVRƏLMƏK**
глаголдикай.

KÖVRƏLMƏK *глаго.* 1) хцIу хъун,
кеврек хъун; 2) *куьч.* рикI хъуьтуьл хъун.

KÖVRƏLTMƏ *суц.* **KÖVRƏLT-**
MƏK *глаголдикай.*

KÖVRƏLTMƏK *глаго.* кеврек авун.

KÖVSƏR *суц.* 1) *дин.* кевсер (*жен-*
нетдин булах); 2) *куьч.* ширин ички.

KÖVŞƏN *суц.* 1) самар; 2) агъва-
лар, нагъвар.

KÖVŞƏNLI *прил.* самар авай, агъ-
валар авай, нагъвар авай.

KÖVŞƏNLIK *суц.* 1) самун чка;
2) самар (*звейи никIе амай*).

KÖYNƏK I *суц.* 1) перем; 2) *куьч.*
либас; **ağaclar yaşıl köynəyini geyinib**
тарари кьацу либас алулкIнава; 3) чехол
(*са затIунал акьалжедай*).

KÖYNƏKCIK *суц.* гъвечIи перем.

KÖYNƏKLI *прил.* перем алай, пе-
рем алулкIнавай.

KÖYNƏKLİK I *прил.* перемдин;
köynəklik parça перемдин парча;
II *суц.* парча, перемдин материал.

KÖZ *суц.* цIукI, жуьгъен, цIун
мурз.

KÖZƏRMƏ *суц.* **KÖZƏRMƏK**
глаголдикай.

KÖZƏRMƏK *глаго.* 1) ифин; 2) куьч. къизмиш хъун, туьнт хъун; 3) ялав акъат тийиз кун; 4) зайифдиз экв гун.

KÖZƏRTİ *суц.* цлукарин экв.

KÖZƏRTMƏ *суц.* **KÖZƏRTMƏK** *глаголдикай.*

KÖZƏRTMƏK *глаго.* 1) ифирун; 2) чурун, акъугъарун (*цлал*).

KÖZLƏMƏ *суц.* **KÖZLƏMƏK** *глаголдикай.*

KÖZLƏMƏK *глаго.* акъугъарун.

KRAXMAL I *суц.* крахмал; II *прил.* крахмалдин.

KRAXMALLI *прил.* крахмалдин, крахмал ягъай.

KRAL I *суц.* пачагъ; II *прил.* пачагъдин.

KRALLIQ *суц.* пачагълугъ.

KRAN I *суц.* кран.

KRAN II *суц.* кран (*залан шейэр хкаждай механизм*).

KRANÇI *суц.* крадал кIвалах-завайди.

KRATER I *суц.* кратер (*вулкандин кукIва авай легъв, син*); II *прил.* кратердин.

KREDİT *суц.* 1) кредит; бухгалтериядин дафтарда бурж вугузвай касдин ва я идарадин гысаб; 2) пул ва я маса шейэр буржуна ахъаюн; 3) кредитар, са тайин харжариз ахъайзавай пулар.

KREDİTOR I *суц.* кредитор (*вичи масадав пул ва я маса шейэр буржуна вугудай кас*); II *прил.* кредитордин.

KREM I *суц.* 1) крем; **tort üçün krem** тортунин крем; **üz üçün krem** чинин крем; 3) маз; **ayaqqabı kremi** кIвачин къапарин маз.

KREMASIYA *суц.* мейит(ар) кун.

KREMATORİY *суц.* мейитар ку-дай чка.

KREML I *суц.* кремль 1) (*куьгъне*

замандин Россияда шегъердин къене авай къеле; РФ-дин гъукумат авай чка); **Moskva Kremlı** Москвадин Кремль; II *прил.* кремлдин.

KREP *суц.* креп (*къелечI парча*).

KREP... бязи гафарин сад лагъай пай, мес.: **krepsatin** ва мсб.

KREPDEŞİN I *суц.* крепдешин (*некдин парча*).

KRESLO *суц.* кресло.

KRETİN кретин (*кретинизм азар квайди*).

KRETİNİZM *суц. мед.* кретинизм (*акъулдин зайифвилиз, сефигъвилиз се-беб тир азар*).

KREYSER I *суц.* крейсер (*зарб фи-дай дяведин чехи гимн*); II *прил.* крейсердин.

KRİMİNAL *суц.* къанунсуз кар.

KRİMİNALİST *суц.* криминалист (*криминалистикадин пешекар*).

KRİMİNALİSTİKA *суц.* криминалистика (*къанундиз акси тахсиркарви-лин гъакъиндай илим*).

KRİSTAL I *суц.* 1) кристалл (*тайин къайдадикди туькIуьр хъанвай кIеви затI*); II *прил.* кристаллдин; 2) куьч. кристалл (*михъи, намуслу инсандин гъакъиндай*); **o, kristal adamdır** ам кристалл (*михъи, намуслу*) кас я.

KRİSTALLAŞMA *суц.* **KRİSTALLAŞMAQ** *глаголдикай.*

KRİSTALLAŞMAQ *глаго.* 1) кристалар хъун; 2) куьч. халис ми хъи кIалубда гъатун, са тайин формада гъатун.

KRİTERİ *суц. рах.* критерий (*вичелди са затIуниз, кардиз къимет эцигдай, ери тайинардай лишан, уьлчме*).

KROSS I *суц. спорт.* кросс (*дуьз тушир рекъай зверунрай гъуьжет*) II *прил.* кроссдин.

KROSSVORD *суц.* кроссворд.

KRUJEVA *суц.* кружева (*гьаларикай храдай нехишар*).

KRUJKA *суц. рах.* циб, сагул (*ракьун ва я хьенчин яд хьвадай къаб*).

KUB *суц.* 1) куб (*геометриядин фигура*); 2) кубометр; 3) са гьисабдин, къадардин сад-садаз ягъайла арадал къведай пуд лагъай дережа.

KUBALI I *суц.* кубави; **kubalar** кубавияр; II *прил.* кубавийрин.

KUBİK *суц. рах.* 1) кубсантиметр; 2) аялрин къвериг; 3) кубик (*эцигунрин къван*).

KUBMETR *суц.* кубометр.

KUBOK I *суц. спорт.* кубок; II *прил.* кубокдин; **kubok yarışları** кубокдин гьуьжетар.

KUF *суц.* куьгь. чьехи тиб.

KUFİ *прил.* куфи (*къадим араб кхьинар*).

KUKLA I *суц.* нини; **böyük kukla** чьехи нини; II *прил.* нинидин.

KULİNARİYA I *суц.* кулинария; II *прил.* кулинариядин.

KULİS *суц.* 1) кулисар (*театрда сегьнедин къваларин декорация*) 2) къуч. къвалахъай, къулухъай (*рахун*).

KULMİNASİYA I *суц.* кульминация (*акьалтгай вини дережадин*); II *прил.* кульминациядин.

KULON I *суц. физ.* кулон (*электроэнергиядин къадар ацумдай уьчме*); II *прил.* кулондин.

KULON II *суц.* кулон, безек.

KULTİVASİYA *суц. х.м.* цун.

KULTİVATOR *суц.* гьар гудай машин.

KULTİVATORÇU *суц.* гьар гузвайди.

KULTUROLOGİYA *суц.* культурология (*медениятдин илим*).

KUPE *суц.* купе (*вагонда*).

KUPELİ *прил.* купе авай; купеяр авай; **kupeli vaqon** купе авай вагон.

KUPLET *суц. эдеб.* куплет, бенд (*ширдин, манидин*).

KUPON I *суц.* купон; II *прил.* купондин.

KUPOROS I *суц.* лахума; II *прил.* лахумадин.

KUPYURA *суц. фин.* пул, пулуни чар, заем.

KURQAN I *суц. тар.* кунт; II *прил.* кунтунин.

KURORT I *суц.* курорт; II *прил.* курортдин.

KURORTÇU *суц.* курортда авайди.

KURORTOLOGİYA *суц.* курортология.

KURS I *суц.* 1) курс (*келунин акьалтгай система*); 2) келунин йис, дережа; **üçüncü kurs tələbəsi** пуд лагъай курсунин студент; 3) курсар (*чирвилер хкаждай*).

KURS II *суц.* 1) курс (*гимидин, аэроландин*); **gəmi cənuba doğru kurs götürüb** гимиди курс къибледи хь къунва; 2) къунвай рехь, асул рехь.

KURSİV I *суц.* курсив (*шифт*); II *прил.* курсивдин.

KURSİVLİ *прил.* курсивдин, курсив авай.

KURTKA I *суц.* курт, куртка; II *прил.* курткадин; **kurtkanın boynu** куртуни, курткадин хев.

KURYER I *суц.* курьер (*1 идаздай иниз-аниз чарар тухудай гьвечли къуллугъчи; 2 тади чарар, тапуругъар гваз фидай къуллугъгъли*); II *прил.* курьердин.

KUSTAR I *суц.* кустар, кульуь пешекар (*гьилин устлар*); II кустарвилин, кустардин.

KUSTARCASINA нареч. кустарвилелди.

KUSTARÇILIQ суц. **KUSTARLIQ** глаголдикай.

KUSTARLIQ суц. кустарвал.

KUZA I суц. кузов (*машиндин*); II прил. кузовдин.

KUZƏ суц. гичин; **mis kuzə** цурцун гичин.

KÜBAR I суц. аристократ; II прил. аристократдин.

KÜBARCA нареч. килиг: **KÜBARCASINA**.

KÜBARCASINA нареч. аристократвилелди.

KÜBARLAŞMA суц. **KÜBARLAŞMAQ** глаголдикай.

KÜBARLAŞMAQ глаг. аристократ хьун.

KÜBARLIQ суц. аристократвал.

KÜÇƏ I суц. куьче, магъле; **geniş küçə** гьяркьубь куьче; **küçədə gəzmək** куьчеда кьекьубьн; II прил. куьчедин; **küçə uşağı** куьчедин аял; **küçə işləri** куьчедин крар.

KÜÇÜK I суц. 1) курцџул//гурцџул, шараг (*жанавурдин, сикIрен ва мсб.*); **it küçüyü** кицџин курцџул//гурцџул; II прил. курцџулдин; **küçük zingiltisi** курцџулдин цџугъ (*гьвечли аялриз лугьуда*).

KÜÇÜKLƏMƏ суц. **KÜÇÜKLƏMƏK** глаголдикай.

KÜÇÜKLƏMƏK глаг. курцџулар хун (*кча*), шарагар хун (*жанавурди, сикIре*).

KÜDURƏT суц. 1) хьел, писвал; **küdurət bəsləmək** хьел хуьн; 2) такIанвал, душманвал, акунани кIан тахьун.

KÜDURƏTLİ прил. хьел квай; **küdurətli baxış** хьел квай килигун.

KÜDURƏTLİLİK суц. 1) хьел кваз хьун; 2) вичиз авур писвал рикIел хуьн

ва кьисас кьахчун.

KÜFR суц. куьгь. 1) аллагьсузвал, атеизм; 2) Аллагьдиз акси рахун; имансузвал.

KÜFRAN куьгь. авур хьсанвал чир тахьун, наразивал.

KÜFTƏ суц. килиг: **KÜFTƏBOZBAŞ**. **KÜFTƏBOZBAŞ** суц. куьфтебузбаш (*азербайжанвийрин милли хуьрек*).

KÜKNAR I суц. муьтквер тар, мукIраг; II прил. муьтквер тарцин, мукIрагдин.

KÜKNARLIQ суц. мукIраглух.

KÜKRƏMƏ суц. **KÜKRƏMƏK** глаголдикай.

KÜKRƏMƏK глаг. кьати хьун, пехьи хьун; **dəniz kükrədi** гьуьлел лепеяр кьати хьана.

KÜKÜ суц. куькуь.

KÜKÜRD I суц. гугурт; II прил. гугуртдин.

KÜL I суц. руьхь; II руьхьведин.

KÜLAFİRƏNGİ суц. алачух, пуна.

KÜLBAŞ суц. рах. бедбахт; **o külbaş da inandı** а бедбахтни чIалахь хьана.

KÜLÇƏ I суц. 1) кIалуб, кIус, тике (*цIурурна цайи металлдин*); **bir külçə qızıl** са кIалуб кьизил. 2) вичик металл квай кьван.

KÜLÇƏ II суц. иситIа квай фу.

KÜLƏK I суц. гар; **külək əsir** гар юзазва; **güclü külək** кIеви гар; **şimal küləyi** кефердин гар; II прил. гарун.

KÜLƏKDÖYƏN прил. гар авай, гар кьвезвай пад.

KÜLƏKDÖYMƏZ прил. гарукай хуьдай, гар акат тийир.

KÜLƏKKEŞ суц. гьава дегишардай затI.

KÜLƏKLƏMƏ суц. **KÜLƏKLƏMƏK** глаголдикай.

KÜLƏKLƏMƏK глаг. гар ягьун.

KÜLƏKLİ *прил.* гар авай.

KÜLƏKLİK *суц.* гар авай чка.

KÜLƏKTUTAN *прил.* гар акатзавай; **küləktutan yer** гар акатзавай чка.

KÜLƏŞ I *суц.* агъвалар; нагъвар; самар; II *прил.* агъвалрин, нагъварин, самарин.

KÜLFƏT *суц.* 1) хизан; 2) *куьч.* паб; **külfəti xəstədir** адан паб азарлу я.

KÜLFƏTLİ *прил.* 1) хизан авай, паб-аял авай; 2) хизандин, хизанрин.

KÜLQABI *суц.* руьхъверган.

KÜLL I *тлв.-эв.* куьгъ. вири; II *прил.* тамам, бегъем.

KÜLLİ *прил.* хейлин, члехи.

KÜLLİ-ALƏM *суц.* вири дуьнья.

KÜLLİ-İXTİYAR *прил.* вири ихтиярар гвай; **küllü-ixtiyar sahibidir** вири ихтиярар гвай кас я.

KÜLLİYYAT *суц.* эсеррин кІвалтал.

KÜLRƏNGİ *прил.* руьхъведин ранг, руьхъведин ранг алай.

KÜLÜNG I *суц.* каца; **külünglə işləməк** кацадив кІвалахун; II *прил.* кацадин.

KÜLÜNGLƏMƏ *суц.* **KÜLÜNGLƏMƏK** *глаголдикай.*

KÜLÜNGLƏMƏK *глаго.* кацадив эгъуьнун.

KÜNC I *суц.* 1) пІипI; муртI; **evin küncü** кІвалин пІипI; 2) кІвал; **onun yaşamağa küncü yoxdur** адахъ яшамиш жедай кІвал авач; II *прил.* пІипин, муртІунин.

KÜNDƏ I *суц.* кІвалакI; II *прил.* кІвалакIдин.

KÜNDƏ II *суц.* дустагънавайбурун кІвачерал гьаллдай ракъар.

KÜNDƏAÇAN *суц.* кIар.

KÜNDƏLƏMƏ *суц.* **KÜNDƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

KÜNDƏLƏMƏK *глаго.* кІвалакI къун.

KÜP I *суц.* гетIе; **iki küp yağ** къве гетIе гъери; II *прил.* гетIедин.

KÜP II *суц.* 1) къундах; **tüfəngin küpü** тфенгдин къундах; 2) техв; **bal-tanın küpü** якIун техв; 3) куьлегар; **bu-xovun küpü** бухавдин куьлегар.

KÜPÇÜ *суц.* куьпчуь.

KÜPÇÜLÜK *суц.* куьпчуьвал.

KÜPƏ *суц.* гъяркъуь сив авай хъенчIин гетIе.

KÜPƏGİRƏN *суц.* кафтар къари.

KÜPXANA *суц.* куьпхана.

KÜR *прил.* 1) кстах; шандакъ; **kür uşaq** кстах аял; 2) терс, фад дегиш жедай; **kür adam** терс кас.

KÜRD I *суц.* куьрд (*миллет*); **kürd dili** куьрд чIал; II *прил.* куьрдерин.

KÜRDCƏ *нареч.* куьрд чIалалди; **kürdcə kitab** куьрд чIалалди ктаб.

KÜRƏ I *суц.* шар; **Yer kürəsi** Чилин шар; II *прил.* шардин.

KÜRƏ II *суц.* чатун къул.

KÜRƏK II *суц.* *анат.* 1) далу; 2) юрф, юрфан кIараб; кIул.

KÜRƏK *суц.* 1) пер; 2) къужгъур; 3) гъаргъалаг; 4) къусу; **kürək çəkmək** къусуйралди гьалун.

KÜRƏKÇİ *суц.* къусуйралди луйткве гьалдайди.

KÜRƏKƏN *суц.* езне.

KÜRƏKLƏMƏ *суц.* **KÜRƏKLƏMƏK** *глаголдикай.*

KÜRƏKLƏMƏK *глаго.* 1) кIватIун (*цуйруьгъуьлдади*); 2) къусуйралди гьалун.

KÜRƏN I *суц.* куьрен (*расу-яру рангунин балкIан*); II *прил.* расу-яру, расувал квай яру, ярувал квай расу; **kürən at** расу-яру балкIан.

KÜRƏVARİ *прил.* шар хътин; шардиз ухшар авай.

KÜRƏVİ *прил. килиг: KÜRƏVARI.*

KÜRƏZ *прил. яргъи япар (алай) квай, япар яргъи.*

KÜRК I *суц. 1) кIурт; kürk geyin-mək кIурт алуқIун; 2) кавал; qoyun kürkü хипен хамунин кавал; II прил. кIуртунин; кавалдин; kürkünə birə salmaq рикIик къалабулук кутун, теспачавал кутун, секинсузвал кутун.*

KÜRКÇÜ *суц. кIурт, кавал цуз-вайди.*

KÜRLÜK *суц. шандакъвал.*

KÜRSÜ I *суц. 1) куьсри; 2) стул; 3) ацукъаган; 4) трибуна; II прил. куьсридин, стулдин, ацукъагандин, трибунадин.*

KÜRSÜ II I *суц. дараматдин диб; II прил. дараматдин дибдин.*

KÜRT *суц. къуртIи; kürt toyuq къуртIи верч.*

KÜRTLÜK *суц. къуртIивал.*

KÜRTÜK *суц. живед маргъал, гару гъайи живед кIунтI.*

KÜRÜ *суц. куьр (балугъдин).*

KÜRÜLƏMƏ *суц. KÜRÜLƏMƏK глаголдикай.*

KÜRÜLƏMƏK *глаго. куьр гадарун, вегъин (балугъди).*

KÜRÜLÜ *прил. 1) куьр авай (квай); 2) куьрдикай расай.*

KÜRÜMƏ *суц. KÜRÜMƏK глаголдикай.*

KÜRÜMƏK *глаго. квягъун, квяна гадарун; квяна вегъин.*

KÜRÜTDÜRМƏ *суц. KÜRÜTDÜRМƏK глаголдикай.*

KÜRÜTDÜRМƏK *глаго. квяна гадариз тун.*

KÜRÜTMƏ *суц. KÜRÜTMƏK глаголдикай.*

KÜRÜTMƏK *глаго. килиг: KÜRÜT-*

DÜRМƏK.

KÜRÜTÖKMƏ *суц. куьр вегъин (балугъри).*

KÜSDÜM *суц. бот. мимоза (чимми уьлквейра жедай цуькведедин жинс, набатат).*

KÜSDÜRМƏ *суц. KÜSDÜRМƏK глаголдикай.*

KÜSDÜRМƏK *глаго. 1) хъелиз тун; рикI тIарун, кефи хун, хатур хун. кефидик хкIурун; uşağı küsdürmək аялдин кефи хун; 2) хъеларун; араяр чIурун; кукIурун; арада къал тун.*

KÜSƏN *килиг: KÜSƏYƏN.*

KÜSƏYƏN *прил. хъилецI, хъелдай, кефидик фад хкIадай, хъел мукъвал алай, бейкеф жедай.*

KÜSƏYƏNLİK *суц. хъилецIвал, хъел атун, кефидик хкIун, бейкеф хъун, гуьгъуьл хун; küsəyənlik yaxşı deyil хъел атун хъсан туш.*

KÜSKÜN *прил. хъелнавай, рикI тIар хъайи, гуьгъул хайи, бейкеф хъайи.*

KÜSKÜNCƏSİNƏ *нареч. рикI тIар хъанваз, кефи ханваз, бейкеф яз, кефи-да акъунваз, хатур амукънаваз.*

KÜSKÜNLƏŞMƏ *суц. KÜSKÜNLƏŞMƏK глаголдикай.*

KÜSKÜNLƏŞMƏK *глаго. умудсуз хъун, пашманвал акатун.*

KÜSKÜNLÜK *суц. рикI тIар хъун, гуьгъуьл хун, бейкеф хъун, кефида акъун.*

KÜSMƏ *суц. KÜSMƏK глаголдикай.*

KÜSMƏK *глаго. рикI тIар хъун; хкIун; бейкеф хъун; хатур амаз хъун; кефи чIур хъун.*

KÜSÜ *суц. 1) хъел, рикIин тIарвал, бейкефвал, инжиклувал, кефиник хкIурун, кефи хун; 2) рах. гъайиф чIугун;*

3) акьунар; хьел хьун.

KÜSÜLÜ *прил.* хьелди, рикI тIар хьайи, бейкеф хьайи, гуьгьуьл хайи.

KÜSÜLÜLÜK *суц.* хьилер, араяр чIур хьун; къайивал; **onlar küsülüdür** абурун араяр къанва.

KÜSÜŞMƏ *суц.* **KÜSÜŞMƏK** *глаголдикай.*

KÜSÜŞMƏK *глагол.* рикI тIар хьун; хкIун; бейкеф хьун; кефи чIур хьун; хатур амаз хьун.

KÜT I *прил.* 1) къуьруь; **küt bıçaq** къуьруь чукIул; 2) гьаркъуь кIан; **küt uclu tuffi** гьаркъуь кIуфарин туфляир; 3) *куьч.* куьт, кьиле затI гьат тийир, зигьинсуз; 4) *куьч.* хчивал авачир, зайиф (*япар*), чан алачир хьтин (*вилер*).

KÜT II *суц.* 1) кIватI; 2) куьт (*чIулав гьуьруькай кицIуз гун патал яцIуз чранвай фу*).

KÜTBAŞ I *прил.* акьул къуьруь, къуьруь акьул авай, зигьинсуз; II *суц.* къуьруь, къанмаз; **o kütbaşı başa sal** а къанмаз гьавурда тур.

KÜTBAŞLIQ *суц.* 1) акьулсузвал, зигьинсузвал; 2) къанмазвал.

KÜTBƏYİN *прил. килиг:* **KÜTBAŞ.**

KÜTBƏYİNLİK *суц. килиг:* **KÜTBAŞLIQ.**

KÜTBUCAQLI *прил.* гьаркъуь пипен; **kütbucaqlı üçbucaq** гьаркъуь пипен пудпипенди.

KÜTLƏ *суц.* 1) *физ.* масса (*физикадин уьлчме*); 2) икьби тини хьтин затI; 3) инсанрин кIватIал; 4) инсанрин къатар; **geniş xalq kütlələri** халкъдин (*агьалийрин*) гегьенш тир къатар.

KÜTLƏNMƏK *глагол. килиг:* **KÜTLƏŞMƏK.**

KÜTLƏŞDİRMƏ *суц.* **KÜTLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

KÜTLƏŞDİRMƏK *глагол.* 1) къуьруь авун; **baltanı kütləşdirmək** якIв къуьруь авун; 2) *куьч.* зайифарун, куьт авун.

KÜTLƏŞMƏ *суц.* **KÜTLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

KÜTLƏŞMƏK *глагол.* 1) къуьруь хьун; 2) зайиф хьун; **bıçaq kütləşib** чукIул къуьруь хьанва; **yaddaşı kütləşib** адан зигьин зайиф хьанва.

KÜTLƏVİ *прил.* 1) гзафбуру иштирак ийизвай; **kütləvi fəhlə hərəkəti** гзаф фялейри иштирак ийизвай гьерекаг; 2) гзаф къадар авай; 3) гегьенш къатариз тайинарнавай; **kütləvi işlər** гегьенш къатариз тайинарнавай крар.

KÜTLƏVİLƏŞDİRMƏ *суц.* **KÜTLƏVİLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

KÜTLƏVİLƏŞDİRMƏK *глагол.* гегьенш къатари иштиракдайвал авун.

KÜTLƏVİLƏŞMƏ *суц.* **KÜTLƏVİLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

KÜTLƏVİLƏŞMƏK *глагол.* гегьенш къатариз тайин хьун.

KÜTLƏVİLİK *суц.* гегьенш къатариз тайин тир.

KÜTLÜK *суц.* 1) къуьруьвал; **bıçağın kütlüyü** чукIулдин къуьруьвал; 2) зигьинсузвал; **uşağın kütlüyü** аялдин зигьинсузвал; 3) *куьч.* гьавурда гьат тийирвал, кьиле гьат тийирвал, фагьум авачирвал, къатIунар авачирвал.

KÜTÜM *суц.* куьтуьм (*балугь*).

KÜY *суц.* 1) ван; **küçədəki küy kəsilmirdi** куьчедай къевезвай ванер атIузвачир; 2) гьарай-эвер; **küy qaldırmaq** гьарай-эвер кутун; 3) тах-тахдин ван; **ürəkdə küy** рикIе тах-тахдин ван; 4) *куьч.* таб, тапарар, алцуарун, вичивичикай хкудзавай гафар; 5) кичIевилин къалабулук, кичIевилин гьарай-эвер.

KÜYÇÜ *суц.* са себебни авачиз

кичІевилин велвела твадай кас, бинесуз кичІевилин гъарай-эвер, теспача твадай кас; 2) *куьч.* тапрукь; тапархъан.

KÜYÇÜLÜK *суц.* 1) бинесуз гъарай-эвер, теспача; 2) *куьч.* тапрукьвал; тапархъанвал.

KÜYLƏMƏ *суц.* **KÜYLƏMƏK** *глаголдикай.*

KÜYLƏMƏK *глаго.* гзаф къалун, къадардилай артух чІехи авун, чІехиз къалурун; яцІу авун, садакай къвед авун; **o qədər də küyləmə** са акъван чІехиз къалурмир.

KÜYLÜ *прил.* 1) ван авай; **küylü küçə** ван авай куьче; 2) ван алаз фидай, гъарай-эвер квай; къал алай, къал квай; **küylü danışiq** къал квай рахун.

KVADRANT *суц. мат.* квадрант (*элкъвейі цІарцІин къудакай са пай*); **müstəvinin kvadrantı** дуьз чинин квадрант.

KVADRAT I *суц.* 1) квадрат (*къуд пад сад хътин дуьз пилІерин фигура*); 2) са рекъем вич-вичиз ягъайла гъасил жедай рекъем; **2-nin kvadratı 4-dür** 2-дан квадрат 4 я; II *прил.* квадратдин; **kvadrat stol** квадратдин стол.

KVADRATURA *суц. мат.* квадратура; **evin kvadraturası** кІвалин квадратура.

KVANT I *суц. физ.* квант; II *прил.* квантдин; **kvant saati** квантдин сят.

KVARS I *суц.* кварц (*минерал*); II *прил.* кварцдин; **kvars generatoru** кварцдин генератор.

KVARTAL I *суц.* 1) магыле; куьче;

2) квартал (*йисан къуд паюникай са пай - 3 варз*); **birinci kvartal** сад лагъай квартал; **ikinci kvartalın planı** къвед лагъай кварталдин план; 3) квартал (*шегъердин къуд куьчедин арада авай пай*); II *прил.* кварталдин.

KVARTET I *суц. муз.* квартет (I *къуд касдиз (гъарадаз вичин партия аваз) туькІуьрнавай музыкадин эсер*; 2 *къуд касдикай ибарат ансамбль*); II *прил.* квартетдин.

KVAS I *суц.* квас; **çörək kvası** фан квас; II *прил.* квасдин; **kvas qoxusu** квасдин ни; **kvas dadı** квасдин тІям.

KVİNTA I *суц. муз.* квинта (I *гаммадин вад лагъай кІар ва сад лагъайданни вад лагъайдан ара*; 2 *виридалайни кІевиз вандай сим*); II *прил.* квинтадин.

KVİNTET *суц. муз.* квинтет (I *вад касдиз (гъарадаз вичин партия аваз) туькІуьрнавай музыкадин эсер*; 2 *вад касдикай ибарат ансамбль*); **vokal kvinteti** вокалдин квинтет.

KVİT *суц.* квилера-квил.

KVİTLƏŞMƏ *суц.* **KVİTLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

KVİTLƏŞMƏK *глаго.* квилера-кил хъун; **biz onunla kvitləşdik** зунни ам квилера-квил хъана.

KVORUM *суц.* кворум (*ижласдал ва я маса кІватІалдал къабулзавай къарар къуват авайди хъун патал кІанзавай ксарин къадар*); **kvorum oldu** кворум хъана.

KVOTA *суц.* квота; **idخال kvotası** импортдин квота.

KORNET *суц.* корнет.

Q

Q – азербайжан алфавитдин *ц*лерид лагъай гъарф.

QAB I *суц.* 1) къапар; къаб-къажах; **mətbəx qabları** цун кІвалин къапар; 2) шуьшедин къапар; 3) тарелка; буш-къаб; кур; **bir qab bozbaş** са тарелка (*бушкъаб*) шурва; 4) къаб; къвати; **eynək qabı** чешмегрин къвати; II *прил.* къапарин; **qab şkaflı** къапарин шкаф.

QABA I *прил.* 1) кІеви, векъи; хъукъвай; **qaba dəri** векъи хам; 2) къайдасуз, мешребсуз, виже текъвер; эхиз тежер, рехъ гун виже текъвер, къабулиз тежедай; герек авачир; **qaba səhv** къабулиз тежер гъалатI; 3) гъуьрметсуз, гъуьрмет тийир, эдебсуз, хатур тийир; **qaba adam** эдебсуз кас; II *нареч.* векъидаказ, тербиясуздаказ, эдебсуздаказ; **qaba danışmaq** векъидаказ рахун.

QABAQ I *суц. бот.* къабах, буран; **o, qabaq bışirdi** ада буран чрана; II *прил.* къабахдин, бурандин; **qabaq çiyidi** къабахдин цилер.

QABAQ II *суц.* 1) вилик пад; **köynəyin qabağı** перемдин вилик пад; 2) чин, чин пад (*дараматдин*); **binanın qabağı** дараматдин чин пад; 3) *куьч. шаир.* чин; II *прил.* вилик квай, вилик патан; **atın qabaq ayaqları** балкІандин вилик квай кІвачер; **evin qabaq pəncərələri** кІвалин вилик патан дакІларар; III *нареч.* вилик, виликди, сифте, эвел; **qabaq onlar dost idilər** виликди абур дустар тир; IV *послед.* виридалайни вилик, адалай вилик; **bayramdan qabaq** суварилай вилик.

QABAQCA *нареч.* 1) эвел, эвелдай, сифте, сифтедай, сифте къыляй;

qabaqca şərt qoydu эвелдай шартI эцигна; 2) сад лагъай нубатда, сифте нубатда.

QABAQCADAN I *нареч.* виликамаз, фадамаз, вахтунда, сифте; **qabaqcadan xəbər vermək** виликамаз хабар гун; II *прил.* сифтедин, сифте къилин, виликамаз авур; **qabaqcadan razılıq** виликамаз авур икърар.

QABAQCIL I *прил.* 1) вилик квай, кІвенкІе авай, кІвенкІеви; **qabaqcıl işçilər** кІвенкІеви кІвалахдарар; 2) вилик фенвай; **qabaqcıl ölkələr** вилик фенвай уьлквеяр; II *суц.* кІвенкІеви; **kənd təsərrüfatı qabaqcıları** хуьруьн майишатдин кІвенкІевичяр.

QABAQCILLIQ *суц.* кІвенкІевичивал; **qabaqcılığa doğru irəliləmək** кІвенкІевичивилихъ ялун.

QABAQDA *нареч.* 1) вилик; **qabaqda kənd var** вилик хуьр гала; 2) идалай къулухъ, гележегда; **qabaqda işlərimiz çoxdur** идалай къулухъ чяхъ гзаф крар ава; **qabaqda nə olacaqsansa kim bilir?** гележегда вуч жедатIа низ чида?

QABAQDAKI *прил.* 1) вилик квай, вилик патан; **qabaqdakı cərgələr** вилик квай жергеяр; 2) мукъва, лап мукъва; **qabaqdakı kənd** лап мукъва хуьр; 3) виликай къвезмай; **qabaqdakı bayram** виликай къвезмай сувар; 4) мукъвал; **qabaqdakı günlərdə** мукъвал йикъара.

QABAQDAN *нареч.* 1) виликай, вилик патай; **qabaqdan hücum etmək** виликай гъужум авун; 2) вахтунда, виликамаз; **qabaqdan bilmək** вахтунда чир хьун; **bir il qabaqdan** са йис виликамаз.

QABAQGÖRƏN *прил.* жезмай крар аквадайди.

QABAQGÖRƏNLIK *суц.* жезмай крар аквадай алакьун.

QABAQKI *прил.* 1) вилик квай, вилик патан; **qabaqki evlər** вилик квай кІвалер; 2) алатай; сифтегьан; **qabaqki vaxtlar** виликан вахтар; 3) вилик алатай, вилик фейи, вилик квай, фейи, алатай; **qabaqki aylar** алатай варцар.

QABAQ-QABAĞA *нареч.* чин-чинал, сад-садан вилик, сад-садан кьаншарда; **qabaq-qabağa әylәsmәk** чин-чинал ацукьун.

QABAQLAMA *суц.* **QABAQLAMAQ** *глаголдикай.*

QABAQLAMAQ *глагол.* 1) алудун, вилик фин, вилик акатун; 2) хабар гун; **o мәni qabaqladı** ада заз хабар гана; 3) клевун, атГун (*рехъ*), вилик пад атГун.

QABAQLAYICI *прил.* тадивал квай, фад кьиле физвай, са квев ятІани гекъигаЙла вилик физвай.

QABALAŞDIRMAQ *глагол.* векъи авун, кубут авун.

QABALAŞMAQ *глагол.* векъи хьун, кубут хьун.

QABALIQ *суц.* 1) векъивал, кубутвал; **dәrinin qabalığı** хамунин векъивал; 2) *куьч.* гьурметсузвал, эдебсузвал; кьативал, туьнтвал; **hasiyәtin qabalığı** кьилихдин туьнтвал.

QABAN I *суц.* 1) вак (*тамун, чГурун*); 2) *куьч.* залан жендек авай, заландиз юзадай, яцІу (*итим*); II *прил.* тамун вакІан; **qaban ovu** тамун вакІан гьурч.

QABAR I *суц.* пих, кьабар; II *прил.* пихинин, кьабардин.

QABARCIQ *суц.* куркур; **sabun**

qabarcıqları запундин куркурар.

QABARDILMA *суц.* **QABARDILMAQ** *глаголдикай.*

QABARDILMAQ *глагол.* экъис хьун, экъисун.

QABARDİN I *суц.* габардин (*сун парчадин са жуьре*); II *прил.* габардиндин; **qabardin kostyum** габардиндин костюм.

QABARIQ I *суц.* 1) экъисай, экъис хъайи; **qabariq tikiş** экъисай цвал; 2) кьециз акъатай; фад вил хкІадай; II *нареч.* экъиснаваз.

QABARİT *суц.* габарит, акунар; кьадар.

QABAR-QABAR *прил.* кьабар-кьабар, пих хьанвай.

QABARLI *прил.* 1) кьабар алай, пих алай; 2) кІунтІар алай.

QABARLILIQ *суц.* 1) кьабар хьун, пих хьун; 2) кІунтІар хьун.

QABARMA *суц.* **QABARMAQ** *глаголдикай.*

QABARMAQ *глагол.* дакІун, тІур авун; **ağaclarda tumurcuqlar qabarır** тарари тІурар авунва.

QABARTI *суц.* экъисун, экъис хьун, хкаж хьанвай чка.

QABARTMA *суц.* **QABARTMAQ** *глаголдикай.*

QABARTMAQ *глагол.* ял тун, да-кІурун.

QABAYUNLU *прил.* векъи сарин; **qabayunlu qoyunlar** векъи сарин хипер.

QABIQ I *суц.* 1) кьабух; **qoz qabığı** кІерецдин кьабух; 2) чкал; **ağac qabığı** тарцин чкалар; 3) хьире; **yumurta qabığı** какадин хьире; 4) пириш; **soğan qabığı** чичІегдин пириш; 5) жилд; **kitabın qabığı** ктабдин жилд; II *прил.* кьабухдин; чкалдин; хьиредин; пиришдин; жилдинин.

QABIQLANMA *суц.* **QABIQLAN-MAQ** *глаголдикай.*

QABIQLANMAQ *глаго.* акбалтун, клев хьун, къабухдик клев хьун.

QABIQLI *прил.* къабух алай.

QABIŁ *прил.* алакьунар авай, кар алакьдай.

QABIŁIYYƏT *суц.* 1) алакьун, кар чир хьун, бажарагъ, къатлун, фад гъавурда гъатун; **döyüş qabiliyyəti** женг члугвадай алакьун; 2) эдеблувал, гьуьрметлувал, гзаф хьуьтуьлвал; 3) акьул балугъвал.

QABIŁIYYƏTLƏ *нареч.* бажарагълудаказ, бажарагълувилелди.

QABIŁIYYƏTLİ *прил.* 1) алакьунар авай, зигьин авай; 2) эдеблу, гьуьрметлу, къени.

QABIŁIYYƏTSİZ *прил.* 1) алакьунар авачир, бажарагъсуз, зигьинсуз; 2) эдебсуз, гьуьрметсуз.

QABIŁLİK *суц.* алакьун, бажарагъвал.

QABIRĞA I *суц.* *мед. анат.* пакун тлвал; II *прил.* пакун тлвалунин.

QAB-QACAQ *суц.* къаб-къажах.

QABLAMA I *суц.* **QABLAMAQ** *глаголдикай.*

QABLAMA II *суц.* гъвечли къажгъан.

QABLAMAQ *глаго.* клевун, клумп ягъун.

QABLAŞDIRICI *суц.* къаб ацлурдайди.

QABLAŞDIRMA *суц.* **QABLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

QABLAŞDIRMAQ *глаго.* клумп ягъун, клевун.

QACARLAR *суц.* *тар.* къажарар.

QAÇAĞAN *суц.* 1) зарб катдайди; гзаф катдай балклан; 2) хьсан фидай балклан; 3) куьч. инсанрик акахъ

тийирди.

QAÇAQ *суц.* 1) къачагъ; 2) катайди; **o, vətəninədən qaçaq düşüb** ам вичин ватандай катайди я; 3) контрабандачи; 4) къил къакъудзавайди (*са никай ятлани*).

QAÇAQAÇ *суц.* 1) кат-галтуг; 2) садни амачиз катун.

QAÇA-QAÇA *нареч.* чукуриз-чукуриз, катиз-катиз, звериз-звериз.

QAÇAQBAŞI *суц.* къачагърин къил.

QAÇAQÇILIQ I *суц.* 1) къачагъвал; 2) контрабанда.

QAÇAQMALÇI *суц.* малар чуьнуьхдайди.

QAÇAN *прил.* катдайди, чукурдайди, звердайди.

QAÇARAQ *нареч.* *килиг:* **QAÇA-QAÇA.**

QAÇDI-TUTDU *суц.* кат-галтугун (*сад-садахъ галтугиз къадай аялрин къугъун*).

QAÇHAQAÇ *суц.* *килиг:* **QAÇAQAÇ.**

QAÇILMAZ *прил.* вилик пад къаз тежер; чарасуз тир.

QAÇILMAZLIQ *суц.* вилик пад къаз тежервал; чарасузвал.

QAÇIRILMA *суц.* **QAÇIRILMAQ** *глаголдикай.*

QAÇIRILMAQ *глаго.* чуьнуьхна тухун; гваз катун.

QAÇIRMA *суц.* чуьнуьхун, тухун.

QAÇIRMAQ *глаго.* 1) чуьнуьхна тухун; гваз катун; 2) гьална тухун, вилик кутуна тухун; **atları qaçırmaq** балкланар гьална тухун; 3) гьилий ахъаюн, гьилий акъудун; **ipi əlindən qaçırmaq** еб гьилий ахъаюн; 4) катдай мумкинвал гун, катиз тун; 5) фагъум тавуна гьилий ахъаюн.

QAÇIRTMA *суц.* **QAÇIRTMAQ** *глаголдикай.*

QAÇIRTMAQ *глаго.* *килиг:* **QAÇIRMAQ.**

QAÇIŞ *сущ.* чукурун, катун, зверун.

QAÇIŞMA *сущ.* **QAÇIŞMAQ** *глагол-дикай.*

QAÇIŞMAQ *глаго.* катун, катна фин, катна гъарнихъ чуқлун.

QAÇQIN *сущ.* катуниз мажбур хъайиди.

QAÇQINLIQ *сущ.* катуниз мажбур хъун.

QAÇ-QOV *сущ.* кат-калтуг; чалпачух; тлурутлум.

QAÇMA *сущ.* **QAÇMAQ** *глагол-дикай.*

QAÇMAQ *глаго.* 1) чукурун, зверун; 2) тади авун, гъерекатун; **məktəbə qaçmaq** мектебдиз тади авун; 3) фин, алатун; 4) катун; **həbsxanadan qaçmaq** дустагъдай катун; 5) алахъун; **süd qaçır (daşır)** нек алахъзава; 6) кьил къакъудун; **o, məndən qaçır** ада закай кьил къакъудзава.

QADA *сущ.* 1) азар, тлал; 2) татугун, бедбахтвал; **qadan(-ı) alım** ви тлалар заз атурай; 2) азизди, кланиди; **qadan alım, başağrısı olmasın** азизди, кьилин тлал тахъурай.

QADA-BALA *сущ.* бала, бедбахтвал, мусибат, сед.

QADAĞA *сущ.* *рах.* *килиг:* **QADAĞAN.**

QADAĞAN *сущ.* къадагъа; **qadağan etmək** къадагъа авун; **qadağan edilmiş kitablar** къадагъа авунвай ктабар.

QADAQ I *сущ.* къадакъ (*ракъун затлар сад-садахъ галклурун ва я араяр кевун патал кьилихъ клашабан галай мих, ракъун клус*); II *прил.* къадакъдин.

QADALI *прил.* 1) азарлу, начагъ, зайиф; 2) бедбахт.

QADIN I *сущ.* дишегъли; II *прил.*

дишегълидин; **qadın qayğısı** дишегълидин къайгъу.

QADİR *прил.* 1) къадир; 2) къудратлу; 3) алакъунар авай.

QAFА *сущ.* кьил, мефтл.

QAFALI *прил.* акъулла; **qafalı adamdır** акъулла кас я.

QAFASIZ *прил.* куьт, зигъинсуз.

QAFASIZLIQ *сущ.* куьтвал, зигъинсузвал.

QAFİL *прил.* гъафил.

QAFİYƏ *сущ.* рифма.

QAFİYƏBAZ *сущ.* *рах.* 1) гафар рифмада тваз лугъудайди; 2) усал шаир, туплал шаир.

QAFQAZ *прил.* Къафкъаздин; **Qaf-qaz xalqları** Къафкъаздин халкъар; **Qaf-qaz cökəsi** Къафкъаздин гъулцин тар.

QAFQAZLI *сущ.* къафкъазви; **qaf-qazlılar** къафкъазвиар.

QAĞ *сущ.* къагъ (*пехърен гъараюн*).

QAĞA I *сущ.* итимриз гъурметдивди эверун.

QAĞA II *сущ.* куьгъ. клуф (*къуиран*).

QAĞAYI I *сущ.* гъуьлуьн лиф; **ağ qağayı** лацу гъуьлуьн лиф; II *прил.* гъуьлуьн лифрен.

QAĞILTI *сущ.* 1) къакъа; 2) куьч. клевиз гъарайна хъуьруьн.

QAHMAR *сущ.* пад хуьдай кас, пад къадай кас; **ona qahmar durmaq lazımdır** адан пад къуна кланзава.

QAX *сущ.* зурар, къурай майваяр.

QAXAC I *сущ.* къах, къурай як; II *прил.* къахунин, къурай яклун; **qaxac xörəyi** къахунин хуьрек.

QAXINC *сущ.* къехуьн; туьгъмет; айиб; чин кун; тегъне; туьгъмет авун; чинал хкун; **qaxınc etmək** туьгъмет авун, айиб авун.

QAXMA *сущ.* **QAXMAQ** *глагол-дикай.*

QAXMAQ *глаго.* 1) ягъун, гьалчун; **yerə qaxmaq** чилел гьалчун; 2) *куьч.* лугъун, чинал лугъун; **sözləri qaxmaq** гафар чинал лугъун.

QAXSIMA *суц.* **QAXSIMAQ** *глаголдикай.*

QAXSIMAQ *глаго.* туькьубъл хьун; **yağ isti yerdə qaxsıyır** гьери чими чкада туькьубъл жеда.

QAİB *суц.* авачирди, алачирди; **qa-ib olmaq** авачиз хьун, тахьун.

QAQAUZ *суц.* гагауз (*туьрк члаларин хизандик акатзавай халкъ.*)

QAQAUZCA *нареч.* гагауз члалалди, гагауздали.

QAQQANAQ *суц.* къакъра; къакъра ягъун (*вечре.*)

QAQQILDAMA *суц.* **QAQQILDAMAQ** *глаголдикай.*

QAQQILDAMAQ *глаго.* 1) къакъра ягъун (*вечре.*); 2) *куьч.* клевиз хьуьруьн.

QAQQILDAŞMA *суц.* **QAQQILDAŞMAQ** *глаголдикай.*

QAQQILDAŞMAQ *глаго.* *килиг:* **QAQQILDAMAQ.**

QAQQILTI *суц.* 1) клеви хъвер, ван алаз хьуьруьн; 2) къакъра, къакъра ягъун.

QALA I *суц.* 1) къеле; **qala divarı** къеледин цал; **böyük qala** члехи къеле; 2) *куьч.* даях, далу агаллдай мягъкем чка; 3) *рах.* дустагъ; **qalaya salmaq** дустагъда тун.

QALAC *суц.* къалаж фу; гуьмбе.

QALACIQ *суц.* гьвечли къеле.

QALAĞ *суц.* 1) гьамбар; кIунтI; **daş qalağı** къванерин хара; **qar qalağı** живедин кIунтI; 2) хара, тай; **kağız qalağı** кагъазрин хара; **ot qalağı** векъерин тай; 3) маргъал; **qum qalağı** къумадин маргъал.

QALAKTİKA *суц.* галактика,

дуьн-дуьнья (*чпик Рагъни акатзавай гьетерин система.*)

QALAQ-QALAQ *нареч.* санбар; гапIал-гапIал; хара-хара; тай-тай.

QALAQ LAMA *суц.* **QALAQ LAMAQ** *глаголдикай.*

QALAQ LAMAQ *глаго.* кIватIун, эцигун, ягъун; **taxtaları qalaqlamaq** тахтаяр харайриз ягъун, тахтаяр хара-хара эцигун.

QALAQ LANMA *суц.* **QALAQ LANMAQ** *глаголдикай.*

QALAQ LANMAQ *глаго.* санал кIватI хьун, хара хьун, гьамбар хьун, кIунтIар хьун.

QALAMA I *суц.* **QALAMAQ I** *глаголдикай.*

QALAMA II *суц.* **QALAMAQ II** *глаголдикай.*

QALAMAQ I *глаго.* 1) вегьин, эцигун; сад-садал вегьин, акатайвал вегьин; **kisələri bir-birinin üstünə qalamaq** шешелар сад-садал вегьин; 2) харайра тун.

QALAMAQ II *глаго.* цIай авун; кун; **sobanı qalamaq** къула цIай авун.

QALAN I *прил.* 1) амукъай; **qalan işlər** амукъай крар; 2) амай, муькуь; **qalan kitabları götürmək** амай ктабар вахчун; 3) хвенвай; **qalan şeylər** хвенвай шейэр; **II суц.** амайди, амукъайди; **əmlakın qalanı** эменнидин амайди.

QALAN-QALMAZ *суц.* амай-амачирди, гьар са затI, вири.

QALANMA I *суц.* **QALANMAQ I** *глаголдикай.*

QALANMA II *суц.* **QALANMAQ II** *глаголдикай.*

QALANMAQ I *глаго.* кIватIун, къайдадик кваз хьун, харада гьатун.

QALANMAQ II *глаго.* цIай кун, цIай хьун.

QALAY I *суц.* кьеле (*металл, къапариз ядай*); II *прил.* кьеледин.

QALAYÇI *суц.* кьелечи.

QALAYÇILIQ *суц.* кьелечивал.

QALAYLAMA *суц.* **QALAYLAMAQ** *глаголдикай.*

QALAYLAMAQ *глаго.* кьеле гун.

QALDIRICI *суц.* залан затлар хкаждай механизм.

QALDIRILMAQ *глаго.* хкаж хьун, виниз хьун.

QALDIRMA *суц.* **QALDIRMAQ** *глаголдикай.*

QALDIRMAQ *глаго.* 1) хкажун, виниз акьудун; 2) къачун (*агьуз хьана*); **düşən yaylığı qaldırmaq** аватай ягьлук къахчун; 3) къарагьарун, кIвачел акьалдарун; **əsgərləri hücum qaldırmaq** аскерар дяведиз къарагьарун; 3) **üsyən qaldırmaq** бунт къарагьарун; 4) артухарун; **qiyməti qaldırmaq** къимет артухарун; 5) ахварай авудун; **səhər açılan kimi yuxudan qaldırdı** югь ахьа хьайи кумазни ахварай авудна; 6) куьмек гун; **kasıbı qaldırmaq** кесибдиз куьмек гун; 7) тарифарун; **o, məni çox qaldırdı** ада зун гзаф тарифарна.

QALEREYA I *суц.* галерея (*1 шуйшебенд айван; 2 театрда, циркда вине авай балхун; 3 дяведин дараматра чилин кланикай тухванвай рехъ; 4 шикилар авай дарамат; 5 куьч. яргьи жерге, цIиргь*); II *прил.* галереядин.

QALXAN I I *суц. тар.* къалхан (*туруналди ягьуникай хуьдай*).

QALXAN II *прил.* 1) экьечIзавай, акьазвай; **qalxan günəş** экьечIзавай, акьазвай рагь; 2) виниз акьатзавай, хкаж жезвай; **qalxan xətt** хкаж жезвай, виниз акьатзавай цIар.

QALXMA *суц.* **QALXMAQ** *глаголдикай.*

QALXMAQ *глаго.* 1) хкаж хьун, виниз экьечIун; **dağa qalxmaq** дагьдал хкаж хьун; 2) къарагьун, кIвачел къарагьун; **yerindən qalxmaq** чкадилай къарагьун; 3) виниз акьатун; 4) артух хьун; 5) хьсан хьун; **əhvalı qalxdı** гуьгьул хкаж хьана; 6) акьатун; **külək qalxdı** гар акьатна; 7) кIвачел акьалтун; **xəstəlikdən sonra ayağa qalxdı** азардилай кьулухъ кIвачел ахкьалтна.

QALİB *суц.* гьалиб хьайиди; уфтан хьайиди; **qalibi müəyyən etmək** гьалиб хьайиди тайинарун.

QALİBANƏ *нареч.* гьалибвилелди, гьалибдаказ, гьалибдиз.

QALİBİYYƏT I *суц.* гьалибвал; II *прил.* гьалибвилин; **qalibiyyət bayramı** гьалибвилин сувар; **qalibiyyət günləri** гьалибвилин йикьар.

QALİBLİK *суц.* гьалибвал.

QALİFE *суц.* галифе (*виняй гьяркьуь, метIерилай агьуз над гуьтIуь шалвар*).

QALIQ I *суц.* 1) амайди, амуькьайди; 2) амуькьаяр, кланер, эхирар; **neft qalıqları** нафтIадин амуькьаяр.

QALIN *прил.* 1) яцIу; **qalın buz** яцIу мурк; 2) къалин, эьки, клеви; **qalın meşə** къалин там.

QALINLAŞMA *суц.* **QALINLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QALINLAŞMAQ *глаго.* 1) яцIу хьун; 2) эьки хьун, къалин хьун; **buludlar qalınlaşır** цифер къалин жезва; 3) *куьч.* векьи хьун; **onun səsi qalınlaşır** адан ван векьи хьанва.

QALINLIQ *суц.* 1) яцIувал, къалинвал; 2) яцI; **buzun qalınlığı** муркIадин яцI.

QALMA *суц.* **QALMAQ** *глаголдикай.*

QALMAQ *глаго.* амуькьун, акьвазун;

doğma kənddə qalmaq хайи хуьре акъвазун; **həmişəlik yadımda qalacaq** гьамишалух яз зи риклел аламукьда.

QALMAQAL *суц.* 1) къалмакъал; **qalmaqal başladı** къалмакъал гатунна; 2) гьарай-эвер; **qalmaqal salmaq** гьарай-эвер кутун; 3) дяве.

QALMAQALCI *суц.* къал акъуддайди, дявекар.

QALMAQALLI *прил.* къалмакъал авай; **qalmaqallı məclis** къалмакъал авай мярекат.

QALMAMAQ *глагол.* 1) амуьк тавун, акъваз тавун; куьтягъ хьун; **pul qalmayıb** пул куьтягъ хьанва; 2) къена терг хьун; хкатун; квахьун.

QALOŞ I *суц.* калушар; II *прил.* калушрин.

QALPAQ *суц.* къалпагъ, къил; **lampa qalpağı** лампадин къалпагъ; 2) кIуки (*къилел алуькIдай*); **təlxək qalpağı** къабачидин кIуки; 3) шлем; **təyyarəci qalpağı** пилотдин шлем.

QALSTUK I *суц.* галстук; II *прил.* галстукдин.

QALTAQ *суц.* къалтах (*пурарин кIарасдикай тир диб*).

QALTAQCI *суц.* къалтахчи (*пурар расдай устIар*).

QAMARLAMA *суц.* **QAMARLAMAQ** *глаголдикай.*

QAMARLAMAQ *глагол.* 1) къун, вегьена къун, садлагъана къун; **ikiəlli qamarlamaq** къве гъилив вегьена къун; 2) гьасятда къун; 3) агалчна къун; **kitabları dərhal qamarladı** ктабар агалчна къуна.

QAMAŞDIRICI *прил.* 1) вилер агажиз тадай, вилерин экв тухудай, гзаф къати; **qamaşdırıcı işiq** гзаф къати экв; 2) *куьч.* гьейранардай иервал.

QAMAŞDIRMA *суц.* **QAMAŞ-**

DIRMAQ *глаголдикай.*

QAMAŞDIRMAQ *глагол.* 1) вилер агажиз тун, вилерин нур тухун; 2) рувун; **alça dişimi qamaşdırdı** алучади зи сарар рувана.

QAMAŞMA *суц.* **QAMAŞMAQ** *глаголдикай.*

QAMAŞMAQ *глагол.* *килиг:* **QAMAŞDIRMAQ.**

QAMÇI *суц.* къамчи, къирмаж, тIвал (*балкIан гьалдай*); **qamçı vurmaq** къирмаждал ягъун.

QAMÇILAMA *суц.* **QAMÇILAMAQ** *глаголдикай.*

QAMÇILAMAQ *глагол.* 1) вегьин; ягъун; гатун; **atı qamçılamaq** балкIандиз къамчияр вегьин, балкIан къамчидал гатун; 2) *куьч.* татугайвилер винел акъудун; **yazıcı həyatın mənfətlərini qamçılایr** кхьирагди уьмуьрдин татугайвилер винел акъудзава.

QAMƏT *суц.* 1) къамат, акунар, буй; суй; **onun gözəl qaməti var** адаз иер суй ава, 2) далу, юкь; **onun qaməti бүкүлдү** адан юкь кангур (*какур*) хьана.

QAMƏTLİ *прил.* къаматлу; шумал буй авай; тIарам; **qamətli qız** тIарам руш.

QAMIŞ I *суц.* нацI; **şəkər qamışı** шекердин нацI, шекер хкуддай нацI; II *прил.* нацIунин; **qamış çəpər** нацIунин жугъун.

QAMIŞLIQ *суц.* нацIарин гапIал, нацIар экъечIнавай чка.

QAMMA *суц. муз.* гамма (*сад-садан гуьгъуьнлай галай-галайвал агъуз ва я хкаж жезвай ванерин жерге*).

QANI *суц.* 1) иви; **çoxlu qan itirmək** гзаф иви квадарун; **qan durğunluğu** иви акъвазун; **qan laxtası** ивидин лахта; 2) *куьч.* душманвал, мидявал; **aralarında qan var** абурун арада душманвал

(мидявал) ава; 3) къисас, къисас къахчун; 4) къиникъ, къин; 5) иви экъичун; **qan salmamaq üçün sülh olmalıdır** ивиар экъич тавун патал ислягъвал герек я; II *прил.* ивидин; **qan damarları** ивидин дамарар.

QANACAQ *суц.* къанажагъ; **onun qanacağına görə** адан къанажагъдиз килигна.

QANACAQLI *прил.* къанажагълу; **qanacaqlı adam** къанажагълу кас.

QANAD I *суц.* 1) лув; **quşun qanadları** къушран лувар; **qanad çalmaq** лув гун; 2) пад; **binanın sağ qanadı** дараматдин эрчи пад; 3) группа, кІватІал; **parlamentin sol qanadı** парламентдин чапла кІватІал; 4) *воен.* пад, къвал; **qoşunun sağ qanadı** къушундин эрчи къвал; II *прил.* луван; **qanadı altında** луван кІаник.

QANAXMA *суц. мед.* иви фин; **qanaxmanın dayandırılması** иви фин акъвазарун.

QANALMA *суц. мед.* иви къачун.

QANAMA *суц. мед. килиг:* **QANAXMA**.

QANAMAQ *глагол.* иви атун; **yara qanayı** хиряй иви къвезва.

QANATMA *суц.* **QANATMAQ** *глаголдикай.*

QANATMAQ *глагол.* 1) иви физ тун; 2) хер авун.

QANBİR *прил.* 1) са ивидинбур тир, са бубадинбур тир, иви сад тир; **biz qanbir qardaşlarıq** чун иви сад тир стхаяр я; 2) мукъва тир, мукъвади тир.

QANÇIR *суц.* вили чка, вили хъайи чка.

QANDAL I *суц.* 1) къандалар; бухавар (*залан тахсиркарвилай дустагъ авунвайбурун гъилерал, кІвачерал гъалддай, зунжурдалди чеб-чтихъ*

галкІурнавай ракъун уьнуьгар); **qandal vurmaq** бухавар гъалдун; 2) уьнуьгар галай ракъар (*гъилер твадай*); II *прил.* къандалрин, бухаврин.

QANDALLAMA *суц.* **QANDALLAMAQ** *глаголдикай.*

QANDALLAMAQ *глагол.* бухавар ягъун.

QANDALLANMA *суц.* **QANDALLANMAQ** *глаголдикай.*

QANDALLANMAQ *глагол.* бухавар ягъанваз хъун.

QANDALLI *прил.* бухавар ягъанвай, бухавар гъалднавай.

QAN-DAMAR *прил.* ивидин, иви къекъведай; **qan-damar sistemi** ивидин система.

QANDIRMA *суц.* **QANDIRMAQ** *глаголдикай.*

QANDIRMAQ *глагол.* 1) гъавурда тун; **onu qandırmaq olmur** ам гъавурда тваз жезвач; 2) чІалахъарун; **onu qandırmaq lazımdır** ам чІалахъарна кІанзава; 3) къиле тун, рекъив гъун, лагъана рази авун, чІалав гъун.

QANE *прил.* авайдал рази; **qane olmaq** авайдал рази хъун.

QANEEDİCİ *нареч.* авайдал рази тир; рази тир; **qaneedici cavab** рази тир жаваб.

QANIACI *прил.* куьч. туькъуьл, атІугъай кас.

QANIÇƏN I *прил.* 1) ивидихъ къаних; **qaniçən düşmən** ивидихъ къаних душман; 2) паразит, паразит тир; **qaniçən ünsürlər** паразит тир ксар.

QANKÖÇÜRMƏ *суц. мед.* масадан иви кутун; **qanköçürmə stansiyası** масадан иви кутадай станция.

QANQAL *суц. бот.* куьч. къалгъан; \diamond **get qanqalını otla** валай алакъдай кар туш.

QANQALLIQ *суц.* къалгъанлух.

QANQARALIQ *суц.* нагъакъанвал, таклан жедай гъал, рикIиз таклан жедай кар, нагъакъан кар.

QANQREN *суц. мед.* гангрена (*хер бархун хъуникди, къаю тухуникди ва маса крарик бедендин са чкадин диривал терг хъун ва ахпа ам чIулав хъун*).

QANLI I *прил.* 1) иви алай, ивидай хъанвай; **qanlı yara** иви алай хер; **qanlı әлләр** ивидай хъанвай гъилер; 2) ивиар экъичдай; **qanlı müharibә** ивиар экъичдай дяве; II *суц.* 1) инсанар ягъаз рекъидай кас; 2) душман; **o, qanlıdır** ам душман я.

QANLI-QADALI *прил.* ивиар экъичдай.

QANMA *суц.* **QANMAQ** *глаголди*кай.

QANMAQ *глагол.* гъавурда гъатун, гъавурда акъун; къиле гъатун; **biz дә bir şey qanırq** чунни са куьнин гъавурда акъазва.

QANMAZ I *прил.* къанмаз; II *суц.* пиле, кIамаш, сефигъ, кимиди.

QANMAZLIQ *суц.* къанмазвал; кIамашвал, сефигъвал, кимивал.

QANOV *суц.* къанав, хандакI; хвал.

QANRILMA *суц.* **QANRILMAQ** *глаголди*кай.

QANRILMAQ *глагол.* элкъуьн; элкъвена килигун; **arxaуа qanrılmaq** къулухъ элкъуьн, элкъвена къулухъ килигун.

QANSIZ *прил.* 1) иви тIимил квай; иви квачир; рангар атIай; 2) *куьч.* регъимсуз, рикI къван хътин, инсафсуз, залум.

QANSIZMA *суц. мед.* иви чукIун (*мефтIеда, беденда, дамаррай бедендин къенез*).

QANTARĖA *суц.* къенер, къенерар; **qantarĖanı dartmaq** къенерар ялун.

QANTEL *суц. спорт.* гантелар.

QAN-TӘR *суц.* гъекъ; **qan-tәр için-dә olmaq** гъекъ хъун.

QANUN *суц.* къанун.

QANUNİ *прил.* къанундив къур, къанундалди тир.

QANUNİLİK *суц.* къанундив къурвал; гъахълувал; къанунди ихтияр ганвайвал.

QANUNPƏRƏST *суц.* къанунперес.

QANUNPƏRƏSTLİK *суц.* къанунпересвал.

QANUNSUZ *прил.* къанунсуз, къанундиз акси тир, къанундив дуьз текъвезвай, къанундив къазвачир.

QANUNSUZLUQ *суц.* къанунсузвал.

QANUNVERİCİ I *суц.* къанунар акъуддайди; II *прил.* къанунар акъуддай; **qanunverici orqan** къанунар акъуддай орган.

QANVERƏN *суц.* иви гузвайди.

QANVERMƏ *суц.* иви гун.

QAPADILMA *суц.* **QAPADILMAQ** *глаголди*кай.

QAPADILMAQ *глагол.* акъал хъун.

QAPAĖAN *прил.* 1) къаз гъазур; 2) векъиз жаваб гудай.

QAPAQ I *суц.* 1) къил, къалпагъ; 2) клапан; 3) пич кIевдай рак ва я ракъ; 4) сухан къалпагъ.

QAPAQAP *суц.* тадиз вири къун; тадиз вири къачун.

QAPALI *прил.* 1) винел пад кIеви, къав алай; **qapalı bazar** къав алай базар; 2) акъалнавай, акъалай.

QAPALILIQ *суц.* 1) масадбурук акахъ тавун; 2) чинебавал.

QAPAMA *суц.* **QAPAMAQ** *глаголди*кай.

QAPAMAQ *глагол.* 1) агалун, акъалун;

sandıǵı qaramaq сандух агалун; **kitabı qaramaq** ктаб акьалун; 2) клевун.

QAPAN *суц.* терез.

QAPANÇI *суц.* терезчи.

QAPANMAQ 1) агал хьун, акьал хьун; 2) клеви хьун.

QAPATDIRMA *суц.* **QAPATDIRMAQ** *глаголдикай.*

QAPATDIRMAQ *глаго.* агализ тун; акьализ тун; клевириз тун.

QAPATMA *суц.* **QAPATMAQ** *глаголдикай.*

QAPATMAQ *глаго.* килиг: **QAPATDIRMAQ**.

QAPAZ *суц.* лапаш.

QAPAZALTI *прил.* ихтиярар авачир, зулумдик кутунвай, гъилибан авунвай.

QAPAZLAMA *суц.* **QAPAZLAMAQ** *глаголдикай.*

QAPAZLAMAQ *глаго.* 1) хъвехъ ягъун, лапашдив ягъун; 2) *куьч.* кьун, гъилик авун, къакъудун.

QAPÇAQ *суц.* 1) кавча (*кIарасдин*); 2) чехи шешел; чувал.

QAPDIRMA *суц.* **QAPDIRMAQ** *глаголдикай.*

QAPDIRMAQ *глаго.* кицIив къаз тун.

QAPI I *суц.* 1) рак, раklar; **qarını döymək** раklar гатун; 2) вар, варар; **topru qarıya vurmaq** варариз туп ягъун; 3) варцяй тунвай гъвечIи рак; салан, багъдин рак; II *прил.* рикIинин, раklarин; **qarı qıfılı** рикIинин куьлег.

QAPIBİR *прил.* рак рикIина авай; **qaribir qonşular** рак рикIина авай кьуншияр.

QAPIÇI *суц.* 1) къаравул; 2) *спорт.* къапучи.

QAPI-QAPI *нареч.* кIвалба-кIвал.

QAPILMA *суц.* **QAPILMAQ** *глаголдикай.*

QAPILMAQ *глаго.* машгъул хьун, гъевеслу хьун; **o, işə bərk qarılıb** ам кIвалахдал кIевелай машгъул хьанва (*гъевеслу хьанва*).

QAPQARA *нареч.* чIуп чIулав; **qarqara saçlar** чIуп чIулав чIарар.

QAPLAN *суц.* пантера.

QARMA *суц.* **QARMAQ** *глаголдикай.*

QARMAQ *глаго.* 1) кIасун; кьун; **it onun qıçından qardı** кицIи адан кIвач кIасна; 2) кьун, вегъена кьун; агалчна кьун; **tüfəngi qardı** вегъена тфенг кьуна.

QAR I *суц.* жив; **qar yağır** жив къвазва; II *прил.* живедин; **qar adamı** живедин кас; **ağappaq qar kimi** лацу жив хьтин.

QARA *прил.* 1) чIулав; **qara buludlar** чIулав цифер; **qara saçlar** чIулав чIарар; **qara çörək** чIулав фу; 2) кьумрал; **qara qız** кьумрал руш; 3) мичIи; залан; **qara günlər** залан йикъар; 4) пис, чIуру; **qara qüvvələr** чIулав (*чIуру*) кьуватар.

QARABASMA *суц.* вилерикай карагун, авачир затIар авай хьиз аквадай азар.

QARABUĞDAYI *прил.* кьумрал; **qarabuğdayı uşaq** кьумрал аял.

QARAÇI I *суц.* 1) къарачи; **qaraçılar** къарачияр; 2) акьалтIай кесиб, къекъверагвилин гьалда авайди; 3) кьал алаз рахадай кас; II *прил.* къарачидин.

QARADƏRİLİ *прил.* чIулав, хам чIулав (*инсан*).

QARADİNMƏZ I *прил.* 1) кисай, рахан тийир; 2) масадбурук акахъ тийир; II *нареч.* чукъни тийиз, кисна; **qaradinməz oturmaq** кисна ацукьун.

QARAGÖZ *суц.* чIулав вилер авайди, вилер чIулавди.

QARAGURUH *тар. прил.* чӀуру кьуватрин; **qaraguruh d̄est̄asi** чӀуру кьуватрин кӀеретӀ.

QARAGURUHÇU *суц.* чӀуру кьуват.

QARAGÜN I *прил.* бахтсуз, бедбахт;

II *суц.* бахтсуз инсан, бедбахт инсан.

QARAGÜNLÜK *суц.* четин йикъар патал тунвай пул, багъа затӀар.

QARAGÜNLÜLÜK *суц.* бахтсузвал, бедбахтвал.

QARAĞAC I *суц. бот.* къарагъаж (тар); **II** *прил.* къарагъаждин.

QARAĞAT I *суц. бот.* цӀирицӀар; **II** *прил.* цӀирицӀрин.

QARAJ I *суц.* гараж; **II** гараждин.

QARAQABAQ *прил.* 1) атӀугъай, чин чӀуру, чинай маргъузар авахъзавай; 2) акахъ тийир.

QARAQALPAQ *суц.* каракалпак (*Къазахстандин ва Узбекстандин халкъарикай сад*).

QARAQALPAQCA *нареч.* каракалпак чӀалалди, каракалпакдалди.

QARAQIŞQIRIQ *суц.* гъарай, гъараюн; къив; къалар.

QARAQUŞ I *суц.* лекъ; **II** *прил.* лекърен; **qaraquş dimdiyi** лекърен кӀуф.

QARAQUŞ II *суц. мед.* чӀидгъер (*кикен кӀанихъай хамунилай алатай чкал*).

QARALAMA I *суц.* **QARALAMAQ I** *глаголдикай.*

QARALAMA II *суц.* **QARALAMAQ II** *глаголдикай.*

QARALAMAQ I *глагол.* 1) чӀулаварун, чӀулав жедайвал авун; 2) *куъч.* буюгътен вегъин, тӀвар къацӀурун, тӀвар акъатдайвал авун, беябурун.

QARALAMAQ II *глагол.* вилер атӀумна килигун.

QARALMA *суц.* **QARALMAQ** *глаголдикай.*

QARALMAQ *глагол.* 1) чӀулав хъун; **gümüş qaralır** гимиш чӀулав жезва; 2) мичӀи хъун, мичӀивал акъалтун; **hava qaralır** гъава мичӀи жезва; 3) мичӀи ранг ягъун; 4) ракъини кун, ракъини кана чӀулав (*къумрал*) хъун; 5) кефи хун, чин чӀур хъун; 6) экв зайиф хъун; 7) ранг фин, нур фин; **onun gözleri qaralır** адан вилерин нур фенва.

QARALTI *суц.* хъен.

QARALTMA *суц.* **QARALTMAQ** *глаголдикай.*

QARALTMAQ *глагол.* чӀулаварун, чӀулав авун, мичӀи авун.

QARAMAL *суц.* къарамал.

QARANQUŞ *суц.* чубарук; **kənd qaranquşları** хуъруън чубарукар.

QARANLIQ I *суц.* 1) мичӀивал; **qaranlıq düşənə kimi evə gəlmək** мичӀи жедалди кӀвализ хтун; 2) *куъч.* мичӀивал, авамвал; **II** *прил.* мичӀи; **qaranlıq gecə** мичӀи йиф.

QARANTIYA *суц.* гарантия, заминвал; **bu, uğurlarımızın qarantıyasıdır** им чи агалкъунрин заминвал я.

QARASINA *нареч.* 1) къулухъай (*са кар къулухъай авун*); **qarasına söymək** къулухъай экъубгъун; 2) айгъамралди рахун; 3) фикир тагана, бахта-бахт лагъана, хъайиди хъуй лагъана.

QARASINCA *нареч. килиг:* **QARASINA.**

QARASU I *суц.* цив ацӀанвай фур.

QARASU II *суц.* цуьк (*вилин нинедал акъалтдай*).

QARAŞIN *суц.* къумрал; къумрал итим, къумрал дишегъли.

QARATIKAN *суц.* къараткен; **qaratikan kolları** къараткендин валар.

QARATIKANLIQ *суц.* къараткенлух.

QARATORPAQ *суц.* чӀулав накъв.

QARATOYUQ *суц. зоол.* чӀулав нуькӀ.

QARAVƏLLİ *суц.* 1) къаравили (*хъуьруьнар квай куьруь ихтилат*); 2) туькӀуьрун, авачир кар, таб, къундарма.

QARAYAXA *прил.* чин кӀеви, алат тийидай, зегӀле тухудай, бизардай; **qarayaxa adam** чин кӀеви кас, алат тийидай кас, зегӀле тухудай кас.

QARAYAXALIQ *суц.* чинин кӀевивал, бизарвал, алат тавун, алкӀун (*арзаяр, тӀалабар, минетар гваз*).

QARAYANIZ *прил.* къумрал; **qarayaniz qiz** къумрал руш.

QARAYARA *суц.* сибирдин хер.

QARDAŞ *суц.* стха; **doğma qardaş** хайи стха; **ögey qardaş** тахай стха.

QARDAŞLIQ I *суц.* стхавал; **qardaşlıq ruhunda** стхавилин руьгӀда; II *прил.* стхавилин; **qardaşlıq əlaqələri** стхавилин алакӀьяр.

QARDAŞOĞLU *суц.* 1) стхад хва; 2) жегӀил итимдиз эвердайла лугӀудай гаф.

QARDEROB *суц.* гардероб; пекер твадай шкаф.

QARƏT *суц.* тарашун, таланчивал, къакӀудун.

QARƏTÇİ I *суц.* таланчи, тарашчи; чуьнуьхдайди, чуьнуьхгумбатI; II *прил.* таланчидин, тарашчидин; чуьнуьх гумбатIдин; таланчивилин, тарашчивилин; **qarətçi müharibə** тарашчивилин дяве.

QARƏTÇİLİK *суц.* таланчивал, тарашчивал.

QARĞA I *суц.* пехъ; **qara qarğa** чӀулав пехъ; II *прил.* пехърен; **qarğa yuvası** пехърен муг.

QARĞAMA *суц.* **QARĞAMAQ** *глаголдикай.*

QARĞAMAQ *глагол.* сепер авун.

QARĞI I *суц.* нацӀ; II *прил.* на-

цӀунин; **qarği çəpər** нацӀунин жугӀун.

QARĞIDALI I *суц.* гъажибугӀда; II *прил.* гъажибугӀдадин; **qarğidalı çö-rəyi** гъажибугӀдадин фу.

QARĞIŞ *суц.* сепер; **qarğış etmək** сепер авун.

QARĞITMA *суц.* **QARĞITMAQ** *глаголдикай.*

QARĞITMAQ *глагол.* сепер ийиз тун.

QARI I *суц.* къари, къуьзуь дигъегӀли; II *прил.* къаридин.

QARIMA *суц.* **QARIMAQ** *глаголдикай.*

QARIMAQ *глагол.* 1) къуьзуь хӀун, яшлу хӀун; 2) гъуьлуьз тегӀена руш яз кӀвале амуькӀун; 3) вахтундилаь алатун.

QARIN I *суц.* 1) руфун, къен; 2) *рах.* хук; II *прил.* руфунин, къенен; **qarin boşluğu** руфунин бушлух.

QARINQULU *суц.* руфункал, гзаф тӀуьн квай кас.

QARINQULULUQ *суц.* руфункалвал; гзаф тӀуьн; тӀуьнал къанихвал.

QARIŞ *суц.* чӀиб (*яргъивилин уьлчме*); **bir qarış torpaq** са чӀиб чил.

QARIŞDIRMA *суц.* **QARIŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

QARIŞDIRMAQ *глагол.* 1) хкуьрун, ктадун; **qarıqla qarışdırmaq** тӀурунив хкуьрун, ктадун; 2) какадарун; **gili qumla qarışdırmaq** чеб къумадик какадарун; какадарун (*сад-садавай чара ийиз тахӀун*); **mən tez-tez evin və kabinetin açarlarını qarışdırıram** за кӀвалинни кабинетдин куьлегар мукӀвал-мукӀвал какадарзава; **sözləri qarışdırmaq** гафар какадарун.

QARIŞIQ *прил.* 1) акахъай; какахъай; **qarışiq əhali** акахъай агъалияр; **qarışiq yük** какахъай пар; 2) къил акъат тийидай, къил акӀудиз тежер; 3) жуьреба-жуьре; гъар жуьредин;

qarışiq mallar жуьреба-жуьре малар; 4) кьадайвал сад авунвай.

QARIŞIQLIQ *суц.* 1) акахъайвал; какахъайвал; 2) кьил акъат тийирвал; 3) къайдасузвал; чкIайвал; 4) гьулгъула, бунт, халкъ къарагъун.

QARIŞQA I *суц.* цегв; **meşə qarışqası** тамун цегв; II *прил.* цекврен; **qarışqa yuvası** цекврен муг.

QARIŞ-QARIŞ *нареч.* са чIиб-са чIиб.

QARIŞMA *суц.* **QARIŞMAQ** *глаголикай.*

QARIŞMAQ *глагол.* 1) акахъун; какахъун; **özgənin işinə qarışmaq** масадан крарик акахъун; 2) кьил акъат тавун, кьил акъудиз тежен; 3) жуьреба-жуьре хъун; 4) сад-садав кьадайвал сад хъун.

QARQARA *суц.* яд экъуьрун, цик хкуьрун; **qarqara etmək** сиве яд экъуьрун.

QARLI *прил.* 1) живедин; 2) жив авай; жив алай; жив квай; **qarlı qış** жив авай кьуьд, жив квай кьуьд.

QARMAQ I *суц.* 1) къармах; 2) кIир; **qarmaq atmaq** кIир вегъин; 3) раб (*кIезрияр кьадай*).

QARMAQARIŞIQ I *прил.* къайда авачир, къайдасуз, акахъай, алаш-булаш; II *нареч.* къайдасузвилелди, къайдасуздаказ, къайдасуздиз.

QARMAQARIŞIQLIQ *суц.* акахъайвал.

QARMALAMA *суц.* **QARMALAMAQ** *глаголикай.*

QARMALAMAQ *глагол.* 1) вегъена кьун, садлагъана кьун; 2) эцяна къачун; хьуткъунарна гъилияй акъудун.

QARMON I *суц.* чIагъан; **dodaq qarmonu** сивин чIагъан; **о, qarmon çalardı** ада чIагъан ядай тир; II *прил.* чIагъандин; **qarmonun dilləri** чIагъан-

дин мецер.

QARMONÇALAN *суц.* чIагъанчи.

QARNİR *суц.* гарнир.

QARNİTUR *суц.* гарнитур.

QARNİZON I *суц.* гарнизон (*кье-леда ва я шегъерда авай кьушун*); **bö-yük qarnizon** чIехи гарнизон; II *прил.* гарнизондин.

QAROVUL I *суц.* 1) къаравул; II *прил.* къаравулдин; **qarovulun yeri** къаравулдин чка; 2) лишан (*тIфенгдин лубледин кIуфал жедай*); 3) балугъар кьадай рапунихъ ва я чилинихъ гилигдай цин винел акъваздай кьезил затI.

QARPIZ I *суц.* къарпуз, хъуьтIуьн хали; II *прил.* къарпуздин, хъуьтIуьн халидин; **qarpız tağları** къарпуздин (*хъуьтIуьн халидин*) тагъар.

QARŞI *прил.* 1) къаншарда авай; муькуь; муькуь патан; **qarşı tərəf nə deyir?** муькуь пата вуч лугъузва? 2) акси тир; ухшар тушир.

QARŞI *суц.* 1) къарши; 2) къаншар пад, вилик пад; 3) акси пад.

QARŞIDA *нареч.* къаншарда, вилик, туьш; **qarşıda hələ çox işlər var** вилик гъеле гзаф крар гала.

QARŞIDAKI *прил.* къаншарда авай; муькуь; муькуь патан.

QARŞIDAN *нареч.* виликай, вилик патай; **qarşıdan maşın gəlir** виликай машин къезва.

QARŞIDURMA *суц.* 1) *астр.* планета Ракъиниз къарши цавун са нукътIада хъун; 2) акси экъечIун, акси гьерекаг.

QARŞI-QARŞIYA *нареч.* 1) чин-чинал, сад-садан вилик, сад-садан къаншарда; 2) къаншардиз, вилик; **onlar qarşı-qarşıya hərəkət edirlər** абуру сад-садан къаншардиз гьерекаг ийизва.

QARŞILAMA *суц.* **QARŞILAMAQ** *глаголдикай.*

QARŞILAMAQ *глагол.* вилик фин, вилик экъечӀун; **qonaqları qarşılamaq** мугъманрин вилик экъечӀун.

QARŞILANMA *суц.* **QARŞILANMAQ** *глаголдикай.*

QARŞILANMAQ *глагол.* къабулун; **qonaqlar yaxşı qarşılанди** мугъманар хъсан къабулна.

QARŞILAŞDIRMA *суц.* **QARŞILAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

QARŞILAŞDIRMAQ *глагол.* сад-садаг гекъигун.

QARŞILAŞMA *суц.* **QARŞILAŞMAQ** *глаголдикай.*

QARŞILAŞMAQ *глагол.* сад-садал гьалтун, дуьшуьш хъун, сад-садаз акуна агатун.

QARŞILIQ *суц.* жаваб; гун; гьакъи гун; эвез; **onun zəhmətinin qarşılığını verdilər** адан зегъметдин гьакъи гана.

QARŞILIQLI *прил.* къве патанни; **qarşılıqlı saziş** къве патанни икъбар.

QART I *прил.* 1) къуьзуь; **qart kişi** къуьзуь кас; 2) дуьул къунвай, къуьгне хъанвай, адет хъанвай; 3) дуьз тежезмай; **qart cinayətkar** дуьз тежезмай тахсиркар.

QART II I *прил.* такабурвал гвай, гзаф лавгъа; II *суц.* лавгъа, яцӀу гафар ийидайди.

QARTAL I *суц.* 1) лекъ; 2) *куьч.* виклегъ; жуьрэтлу; рикӀ авай; II *прил.* лекърен; **qartal kimi uçmaq** лекъре хъиз лув гун; **qartal qanadları** лекърен луварар.

QARTIMA *суц.* **QARTIMAQ** *глаголдикай.*

QARTIMAQ *глагол.* 1) къуьзуь хъун, яшлу хъун, къуьзуь хъана гьалдай фин; 2) къуьгне хъун.

QARTIMIŞ *прил.* 1) къуьзуь хъанвай, гьалдай фенвай; 2) къуьгне хъанвай.

QASİD *суц.* хабар гудайди, чамарчи.

QASİDLİK *суц.* хабар гун, чамарчивал авун.

QASIQ *анат. суц.* кеш; руфунин кӀан; **qasıqda ağrı** кешина тӀал, руфунин кӀане тӀал; II *прил.* кешинин; **qasıq sümüyü** кешинин кӀараб.

QASIRĞA I *суц.* тӀурфан, къати гар, жинжи гар; **şiddətli qasırğa** къати (*кӀеву*) тӀурфан; II *прил.* тӀурфандин; **qasırğa başladı** жинжи гар къарагъна.

QASTRİT *суц. мед.* гастрит (*хуквадин азар*).

QASTROL I *суц.* гастроль; II *прил.* гастролдин.

QASTRONOM *суц.* гастроном (*недай затӀарин туьквен*).

QASTRONOMİYA I *суц.* гастрономия (*1 недай затӀарин тӀям чир хъун ва абур гъазурунин устагвал; 2 недай затӀарин умуми тӀвар*).

QAŞ I *суц.* 1) рацӀам; **qaşlar** рцӀамар; **qara qaşlar** чӀулав рцӀамар; 2) къалтахдин къил; **yəhərin qabaq qaşı** пурарин вилик къалтахдин къил; 3) къуьнт, экъис хъанвай чка (*дагъдин, дараматдин*).

QAŞ II *суц.* къаш; **baha qaşlar** багъа къашар; **üzük qaşı** тупӀалдин къаш.

QAŞ-GÖZ *суц.* рцӀамар ва вилер; килигун; **qaş-göz etmək** вилербур авун, вилералди ишара авун.

QAŞIQ I *суц.* тӀур; **xörək qaşığı** хуьрекдин тӀур; **çay qaşığı** чайдин тӀур; II *прил.* тӀурунин.

QAŞIMA *суц.* **QAŞIMAQ** *глаголдикай.*

QAŞIMAQ *глагол.* 1) чухун (*квадай чка*); **əlini qaşımaq** гьил чухун; **ayağını**

qaşmaq к1вач чухун; 2) къадгъунун, къадгъунна михъун; **stolu biçaqla qaşmaq** стол чук1улдив къадгъунна михъун.

QAŞINDIRMA суц. **QAŞINDIRMAQ** глаголдикай.

QAŞINDIRMAQ глаг. чухун, квал кутун (акатун).

QAŞINMA суц. **QAŞINMAQ** глаголдикай.

QAŞINMAQ глаг. 1) ква хъун, квал кваз хъун, квал акатун **başım qaşınır** зи кьил квазва, зи кьилик квал акатнава; 2) чухун (вич, вичин квазвай са чка); **it qaşınır** киц1и вичи-вич чухвазва.

QAŞINTI суц. 1) квал; 2) къадгъун.

QAŞQA I суц. къашкъя.

QAŞQA II прил. диал. 1) терс, кьилиз ялдай, вичин гафунилай эляч1 тийидай, рекъив текъведай; 2) куъч. расу (вирибур хътинди тушир); **mən qaşqayam?** зун расу яни?

QAŞQABAQ суц. ат1угъай, ч1уру чин; **qaşqabaq göstərmək** ат1угъай чин (ч1уру чин) кьалурун.

QAŞQABAQLI прил. чин ч1уру, ат1угъай; къазаватди кьур; **qaşqabaqlı baxışlar** къазаватди кьур килигунар; **qaşqabaqlı baxmaq** чин ч1урна килигун.

QAŞQABAQLILIQ суц. ат1угъайвал, чин ч1урувал.

QAT суц. 1) къат; **atmosfer qatları** атмосферадин къатар; 2) тепкеш; **qar qatları** живедин тепкешар; 3) мертеба, гъава (дараматдин); **binanın birinci qatı** дараматдин сад лагъай мертеба; **ikimərtəbəli ev** кье гъавадин к1валер; 3) чилин къабухдин къат; 4) ярус (театрдин залда); 5) ак1ажай чка (кагъаздин, парчадин); 6) къат, чар (мурк1адин).

...**QAT** муракаб гафарин кьвед лагъай пай: **ikiqat** кье къат, кьведра;

onqat ц1уд къат, ц1удра.

QATAR I суц. 1) жерге; 2) луж; ц1иргъ, гурт; карван; **durna qatari** дурнайрин ц1иргъ.

QATAR II I суц. патрумдаш; II прил. патрумдашдин; **qatar qayıışı** патрумдашдин ч1ул.

QATAR III суц. поезд; **sürət qatari** фад фидай поезд.

QATAR IV суц. муз. «Къатар» (Азербайжандин мугъамрикай садан т1вар).

QATAR-QATAR нареч. 1) жерге-жерге, жергейралди; лужуналди; 2) ц1иргъер-ц1иргъер; ц1иргъеба; карван-карван; карвандалди; **tacirlər qatar-qatar yük yola saldılar** савдагарри карван-карван (карвандалди) пар рекъе туна.

QATI прил. экьи, к1еви.

QATIQ суц. маст, хкянек, къатух.

QATİL суц. инсанар ягъиз рекьидайди; кьанлу.

QATILIQ суц. экьивал, к1евивал.

QATİLLİK суц. кьанлувал, инсанар ягъаз рекьин.

QATILMA суц. **QATILMAQ** глаголдикай.

QATILMAQ глаг. какадарун, ягъун.

QATIR I суц. къатир; II прил. къатирдин.

QATIŞDIRMA суц. **QATIŞDIRMAQ** глаголдикай.

QATIŞDIRMAQ глаг. какадарун.

QATIŞIQ I суц. хурдул, акахъай зат1; II прил. хурдулдин, акахъай зат1унин.

QATIŞMA суц. **QATIŞMAQ** глаголдикай.

QATIŞMAQ глаг. 1) акахъун, какахъун; 2) сад-садак акахъун; 3) акахъна сад хъун.

QAT-QAT прил. 1) къатар-къатарин;

uşaq qat-qat qoğalı çox xoşlayır аял-диз къатар-къатарин тІунутІдикай хуш къведа; 2) гзаф; **mən qat-qat demişəm** за гзаф лагъана; **o, məndən qat-qat böyükdür** ам залай гзаф чІехи я.

QATQI *суц.* какадардайди.

QATQILI *прил.* какахънавай, акахънавай.

QATQISIZ *прил.* акахънавачир, михъи.

QATLAMA I *суц.* **QATLAMAQ** *глаголдикай.*

QATLAMA II *суц.* фу (*некІедал, гъеридал ва мсб. ишиннавай тинидин*).

QATLAMAQ *глаго.* къвечІиларун; **vərgəi qatlamaq** чар къвечІиларун.

QATLANMAQ *глаго.* 1) акІаж хъун; патахъ хъун; кангур (*какур*) хъун; 2) къил агъузна икрам авун.

QATLAŞMA I *суц.* **QATLAŞMAQ I** *глаголдикай.*

QATLAŞMA II *суц.* **QATLAŞMAQ II** *глаголдикай.*

QATLAŞMAQ I *глаго.* къат-къат хъун; чар-чар хъун.

QATLAŞMAQ II *глаго.* эхун, дурум гун, сабур авун; **çətinliyə qatlaşmaq** четинвиллиз эхун.

QATMAQ *глаго.* 1) акадарун, кутун; 2) чІугун, желб авун, иштирак ийиз тун, гъун; **işə qatmaq** кІвалахдиз чІугун, кІвалахда иштирак ийиз тун.

QATMA-QARIŞ *прил.* 1) акахъай; 2) къил акъат тийир; 3) гъавурда гъат тийир, ачух тушир; 4) къайдасуз, алаш-булаш тир.

QATMA-QARIŞIQ *суц.* какахъай гъал, къил акъат тийир гъал.

QATMA-QARIŞIQLIQ *суц.* какахъай гъал, къил акъат тийир гъал.

QATRAN *суц.* шкъакъ (*са бязи тарарин ва набататрин кикиИндай ва*

гъавадал кІеви жедай миже).

QAVAL *суц.* тафт.

QAVRAMA *суц.* **QAVRAMAQ** *глаголдикай.*

QAVRAMAQ *глаго.* къатІунун, гъавурда гъатун, акъулди атІун, чир хъун, чирун.

QAVRAYIŞ *суц.* *филос. психол.* акъулда гъатун (*дуйнья маса затІ арада авачиз гъисс авуналди*).

QAYA *суц.* къвал; **qəlbi-qəlbi qayalar** къакъан, гъил агакъ тийир къвалар.

QAYALIQ *суц.* къвалар авай, рагар-чархар авай; **qayalıq sahil** рагар-чархар авай къерех (*вацІун, гъульуьн*).

QAYCI *суц.* мукІратІ; **böyük qaycı** чІехи мукІратІ.

QAYÇILAMA *суц.* **QAYÇILAMAQ** *глаголдикай.*

QAYÇILAMAQ *глаго.* мукІратІдив атІун; къун (*чІарар*); хкатІун; тун (*хеб*).

QAYDA *суц.* 1) къайда; **qaydaları pozanlar** къайдаяр чІурзавайбур; 2) къанун; **qayda üzrə** къанундив къадайвал; 3) адет; **onun öz qaydası var** адахъ вичин адет ава; 4) тегъер, форма; **köhnə qaydada ev** куьгъне тегъердин кІвал.

QAYDA-QANUN *суц.* къайда-къанун.

QAYDALI *прил.* дуьз; къайдадик квай; **qaydalı iş** къайдадик квай кІвалах.

QAYDASIZ *прил.* 1) къайдасуз; акахъай; дуьз тушир, чІуру; **qaydasız oyunlar** акахъай къугъунар, къил акъат тийир къугъунар; 2) къайдасузвилелди, къайдасуздаказ, къайдасуздиз; **qaydasız hərəkət etmək** къайдасуздаказ гъерекат авун.

QAYƏ *суц.* макъсад, ният; акъалтІай дережа; **arzuların qayəsi** мурадрин акъалтІай дережа.

QAYĜANAQ *суц.* кьайгъанах, херкина, атлай какаяр.

QAYĜI *суц.* 1) кьайгъу; **daim qayĝi göstərmək** датлана кьайгъу кьалурун; 2) алахъунар; 3) гелкъуьн, кьуллугъ авун, килигун; **aĝaclara yaxşı qayĝi göstərmək lazımdır** тарариз хъсандиз кьуллугъ авуна (*килигна*) кланзава; 4) чан-рикI, мергъямат, регъим.

QAYĜIKEŞ *прил.* кьайгъу чIугвадай, кьайгъуда жадай; кьайгъудар; **qayĝikeş ana** кьайгъудар диде.

QAYĜIKEŞLİK *суц.* кьайгъу чIугун, кьайгъуда хъун, кьайгъударвал; **qayĝikeşlik göstərmək** кьайгъударвал кьалурун.

QAYĜIKEŞLİKLƏ *нареч.* кьайгъударвилелди, кьайгъудардаказ, кьайгъудардиз.

QAYĜILI *прил.* 1) кьайгъу чIугвадай, кьайгъуйрихъ гелкъведай; 2) кьайгъудик акатнавай, кьайгъу чIугвазвай, дердида авай; 3) гъамлу, перишан, пашман.

QAYĜISIZCA *нареч.* кьайгъусузвилелди, кьайгъусузвиливди, кьайгъусуздиз.

QAYĜISIZCASINA *нареч.* *килиг:* **QAYĜISIZCA.**

QAYĜISIZLIQ *суц.* кьайгъусузвал, кьайгъу авачирвал.

QAYIDIŞ *суц.* элкъведай; **qayidiş əvəzliyi** элкъведай тIварциэвез.

QAYIQ I *суц.* луйткве; **qayıqda gəzmək** луйткведа аваз фин; II *прил.* луйткведин.

QAYIQCI *суц.* луйтквечи.

QAYIN I *суц.* 1) яран стха (*папан стха*); 2) хен (*гъуьлуьн стха*).

QAYINAĜACI I *суц.* гъверши тар; II *прил.* гъверши тарцин; **qayınaĝacı yarpaqları** гъверши тарцин пешер.

QAYINANA *суц.* 1) яран диде;

2) къари, гъуьлуьн диде.

QAYINARVADI *суц.* хинен паб, стхадин паб.

QAYINATA *суц.* 1) яран буба; 2) апай (гъуьлуьн буба).

QAYIRMA *суц.* **QAYIRMAQ** *гла-*
голдикай.

QAYIRMAQ *глагол.* 1) авун, гъазурун; 2) расун; **üzük qayırmaq** тупал расун; **sən orada nə qayıırırsan?** вуна ана вуч ийизва?

QAYIŞ I *суц.* 1) чIул; 2) тасма; **qurşaq qayışı** юкьва твадай чIул; II *прил.* чIулунин; **qayış qoşqusu** чIулунин кьушкун.

QAYITMA *суц.* **QAYITMAQ** *гла-*
голдикай.

QAYITMAQ *глагол.* хтун, элкъуьн; **vətənə qayıtmaq** ватандиз хтун.

QAYKA *суц. тех.* гайка (*болтунин кьилел гъалддай, къене резбе атланвай, тIлеквен авай ракъун кIус*).

QAYMAQ I *суц.* 1) кьаймах; некледин чар; 2) куьч. хъсан пай, вилик-къилик квайбур; **kollektivin qaymaqları** коллективдин вилик-къилик квайбур; II *прил.* кьаймахдин, некледин чарчин.

QAYNADILMA *суц.* **QAYNADILMAQ** *глаголдикай.*

QAYNADILMAQ *глагол.* ругун, звал гъун.

QAYNAQ I *суц.* 1) булах; 2) чешме; **tarixi qaynaqlar** тарихдин чешмеяр.

QAYNAQ II *суц.* сварка.

QAYNAQ III *суц.* къармах(ар) (*къушарин, гъайванрин*).

QAYNAQCI *суц.* сварка ийизвайди.

QAYNAMA *суц.* **QAYNAMAQ** *глаголдикай.*

QAYNAMAQ *глагол.* 1) ругун, звал атун; 2) куьч. къизмиш хъун (*хълияй*).

QAYNANMIŞ *прил.* ргай; **qaynan-miş su** ргай яд.

QAYNAR *прил.* 1) кудаи, ифенвай; чими; **qaynar su** чими яд; 2) *куьч.* къизгъин; **qaynar iş** къизгъин кІвалах.

QAYNARLIQ *суц.* 1) ифин, чимивал; 2) *куьч.* туьнтвал, сабурсузвал.

QAYNATMAQ *глаго.* 1) ругурун; звал гъун; **su qaynatmaq** яд ругурун; 2) ругун; **şorba qaynatmaq** шурпа ругун.

QAYSAQ *суц.* 1) са затІунин кІеви винел пад; 2) къелечІ хам, къелечІ перде; **yara nazik qaysaqla örtülüb** хирел къелечІ хам акъалтнава.

QAYSAQLAMAQ *глаго.* 1) са затІунин винел пад кІев хъун; 2) къелечІ хам (*перде*) арадиз атун.

QAYSI I *суц.* 1) къенси, машмаш; 2) машмаш тар; II *прил.* къенсидин, машмашдин; **qaysı bağı** къенсидин (*машмашидин*) багъ.

QAYTAĞI *суц.* муз. «Къайтагъар» (*къуьлдаи макъам*).

QAYTAQ *суц.* къайтагъ.

QAYTAN *суц.* 1) багъ; 2) *тех.* шнур, сим (*михъиз кІевнавай*).

QAYTARMA *суц.* **QAYTARMAQ** *глаголдикай.*

QAYTARMAQ *глаго.* 1) вахкун, элкъуьрун; **hüquqlarını qaytarmaq** ихтиярар вахкун; 2) къулухъди хъиягъун, элкъуьн (*хъен, экв ва мсб*).

QAZ I *суц.* къаз; **qaz hini** къазарин демек; II *прил.* къазран; **qaz әti** къазран як.

QAZ II *физ. хим.* 1) газ; **zəhərli qazlar** зегъерлу газар; 2) ялар (*руфунник акатдай*).

QAZ III *суц.* газ (*ипекдин къелечІ парча*).

QAZAQ I *суц.* казак; II *прил.*

казакдин; **qazaq atı** казакдин балкІан.

QAZAMAT I *суц.* дустагъ, дустагъхана; II *прил.* дустагъдин, дустагъханадин; **qazamat işçiləri** дустагъханадин кІвалахдарар.

QAZAN I *суц.* къажгъан; **mis qazan** цурцун къажгъан; II *прил.* къажгъандин; **qazan dibi** къажгъандин кІан.

QAZANC *суц.* 1) мажиб; **böyük qazanc** чІехи мажиб; 2) къазанжи, хийир; **xalis qazanc** михъи къазанжи; 3) менфят; **qazanc әldә etmәk** менфят гъилик авун.

QAZANÇA *суц.* гъвечІи къажгъан.

QAZANMA *суц.* **QAZANMAQ** *глаголдикай.*

QAZANMAQ *глаго.* къазанмишун; **alın tәri töküb qazanmaq** пелен гъекъ авадарна къазанмишун; **hörmәt qazanmaq** гъуьрмет къазанмишун.

QAZI *суц.* *куьгъ.* къази.

QAZIMA *суц.* **QAZIMAQ** *глаголдикай.*

QAZIMAQ *глаго.* 1) эгъуьнун; **yer qazımaq** чил эгъуьнун; 2) къадгъунун, къадгъунна михъун; къадгъунна цІал-цІамарун; 3) къазунун; **ağacın qabıgını qazımaq** тарцин чкал къазунун.

QAZLAŞDIRMA *суц.* **QAZLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

QAZLAŞDIRMAQ *глаго.* газ гъун, газ кунал элячІун.

QAZMA I *суц.* 1) эгъуьнун; **qazma işləri** эгъуьнунин кІвалахар; 2) къуй, шахта; 3) къацІ; легъв; 4) къазма; II *прил.* къуйдин, шахтадин; къазмадин.

QAZMAÇI I *суц.* 1) эгъуьнзавайди; 2) буругъдал кІвалахзавайди; 3) шахтёр; II *прил.* шахтёрдин; **qazmaçı lampası** шахтёрдин лампа.

QAZMAQ I *прил.* 1) эгъуьнун; **bünövrә qazmaq** бине эгъуьнун;

2) атлун; **çala qazmaq** фур атлун.

QAZMAQ II *суц.* къазмах; **aş qazmaqı** ашдин къазмах.

QAZNAQ *суц.* къаң; легъв; чухур.

QAZON *суц.* газон (*багда, паркда цанвай ва аскандиз хклатнавай къацу векъ, гьам авай чка*).

QEYB *суц.* 1) квахун; вилерикай квахун; вилерикай хкатун; 2) тий-ижирвал, малум туширвал; 3) авачирвал, авачиз хун, тахун; юхдиз акъатун.

QEYBƏT *суц.* гьибет; **qeybət qırmaq** (*eləmək*) гьибет авун.

QEYBƏTCİLLİK *суц.* гьибетчивал.

QEYBƏTÇİ *суц.* гьибетчи.

QEYD I I *суц.* 1) къейд; **çoxdan edilmiş qeydlər** фадлай авунвай къейдер; 2) шартI, рахун, меслят авун (*са кар вилик амаз*); 3) кхьинар, кхьей затI; **özü üçün qeydlər etmək** вичиз кхьинар авун; 4) жув кхьиз тун; 5) фикир; **qeydlərinizi edin** фикирар лагъ.

QEYD II *суц. рax.* къайгъу; **qeydinə qalmaq** къайгъу чIугун.

QEYRƏT *суц.* 1) гьейрат; 2) намус, ягъ, ягъ-намус; **ailə qeyrəti** хизандин намус; 3) виклегвал, къеггалвал, жуьрэтлувал.

QEYRƏTLİ *прил.* 1) гьейратлу; 2) намуслу; 3) жуьрэтлу.

QEYRƏTLİLİK *суц.* 1) гьейратлувал; 2) намуслувал; 3) жуьрэтлувал.

QEYRƏTSİZ *прил.* гьейратсуз.

QEYRİ I *прил.* 1) маса, масад, муькуь, муькуьди; 2) чарадан; 3) патан, къерехдин, талукъ тушир; **qeyrisini göndər** масад ракъура; II *послел.* гьейри; **ondan qeyri heç kəsi tanıram** заз адалай гьейри касни чидач.

QEYRİ-ADİ *прил.* 1) къетлен, тежер хьтин, ажайиб, аламатдин; **qeyri-adi**

xarakter къетлен къилих; 2) адетдив къан тийидай; **qeyri-adi iş** адетдив къан тийидай кар.

QEYRİ-ADİLİK *суц.* 1) къетленвал, ажайибвал; 2) адетдивай яргъа тирвал.

QEYRİ-BƏRABƏR *прил.* 1) сад хьтин тушир, са къайдадин тушир, барабарсуз; 2) барабар тушир, барабарвал авачир; **qeyri-bərabər döyüş** барабар тушир женг.

QEYRİ-BƏRABƏRLİK *суц.* барабарсузвал; **milli qeyri-bərabərlik** милли барабарсузвал.

QEYRİ-İXTİYARİ *прил.* жуван ихтияр авачиз, жувалай аслу тушиз, вичичелай.

QEYRİ-İRADİ *прил.* 1) жуван ихтиярсуз, къатлун тавуна жедай; 2) къаст ва фагъумун авачиз, гъакI гьиссдалди жезвай; 3) фикир тагана ийизвай; **qeyri-iradi hərəkət** фикир тагана ийизвай гьерекат.

QEYRİ-KAFİ I *прил.* 1) рази ийиз тежер, бес тушир, бегъемсуз, усал; пис; 2) бегъем тушир, бес тушир, къадардилай тIимил тир, къегъят, эксик, къит; II *нареч.* бегъем тушиз, къитвилелди, эксикдаказ.

QEYRİ-MÜƏYYƏN I *прил.* 1) тайин тушир, тайинсуз, тайин тавунвай, тестикъ тавунвай; **qeyri-müəyyən işlər** тайин тушир крар; 2) са шумуд жуьреда къатлуз жедай; II *нареч.* тайинсузвилелди, тайинсуздаказ, тайинсуздиз.

QEYRİ-MÜTƏNASİB *прил.* сад хьтин тушир, паяр сад-садав къун тавур, кутуг тавур, пайгар тушир; симметрия авачир.

QEYRİ-RƏSMİ *прил.* гьукуматдин ва я къуллугъдин тIварцIихъай тушир.

QEYZ *суц.* 1) хъел; 2) куьч. пехъивал.

QEYZER *суц. геогр.* гейзер (*вахт-вахтунда гзаф къакъандиз яд гадардай чими цин чешме*).

QEYZLƏNMƏ *суц.* **QEYZLƏN-MƏK** *глаголдикай.*

QEYZLƏNMƏK *глагол.* хъел агун, хъел акатун.

QƏVANƏT *суц.* 1) кимивал, гь-алатI, рехне, айиб, нукъсан, синих; 2) пис, халкъди негъдай.

QƏVANƏTLİ *прил.* писвал авай, алчахвал авай.

QƏVANƏTSİZ *прил.* писвал авачир, алчахвал авачир; писвал ийиз алакь тийидай; **o, qəbahətsiz adamdır** ам писвал ийиз алакь тийидай кас я.

QƏVANƏTSİZLİK *прил.* писвал тавун, алчахвал тавун.

QƏBİL *суц.* сихил, жуьре, чешме, тип; **bu qəbildən olan sözlər** и сихилдай тир гафар.

QƏBİLƏ I *суц.* 1) къебила, сихил; 2) тухум, несил; 3) тайифа; II *прил.* 1) къебиладин, сихилдин; 2) тухумдин, несилдин; 3) тайифадин; **qəbilə dili** къебиладин (*тайифадин*) чIал.

QƏBİR I *суц.* сур; II *прил.* сурун; **qəbir daşı** сурун къван; **qəbri od tutub yanar** адан суру цIай къада.

QƏBİRİSTAN I *суц.* сурап; **köhnə qəbiristan** куьгъне сурап; II *прил.* сура-рин; **qəbiristan hasarı** сурапин жугъун.

QƏBİRİSTANLIQ *суц. килиг:* **QƏ-BİRİSTAN.**

QƏBİZLİK *суц. мед.* къен кIеви хъун.

QƏBUL I *суц.* 1) къабулун; **qəbul saatları** къабулдай сятер; 2) хъун; **dərman qəbul etmək** дарман хъун; 3) тес-тикъарун; **qanunun qəbulu** къанун тес-тикъарун.

QƏBZ *суц.* къебз.

QƏCƏRƏ *суц.* херцелаг (*пурарал вегъедай гъвечIи халича*).

QƏDD *суц.* 1) тан, буй, къамат; 2) далу, юкъ; **qəddi бүкүlmüş qoca** юкъ акIаж хъанвай къуьзек.

QƏDDAR *прил.* хъел квай, пехъи, инсафсуз, залум, регъимсуз, пис, язух текъвер; **qəddar adam** инсафсуз кас.

QƏDDARCASINA *нареч.* инсаф-сузвилелди, регъимсуздаказ, залумда-каз, залумдиз.

QƏDDARLIQ *суц.* инсафсузвал, залумвал, регъимсузвал.

QƏDD-QAMƏT *суц.* къамат, аку-нар, буй, суй.

QƏDD-QAMƏTLİ *прил.* къамат авай; къаматлу; иер акунар авай, TIарам; къакъан буй авай; шумал буй авай; **qədd-qamətli oğlan** къакъан буйдин гада.

QƏDƏH *суц.* TIVакI, TIанкъа.

QƏDƏM *суц.* 1) къадам, кам; **qə-dəm atmaq** къадам къачун (*вегъин*); **iyirmi qədəm** къад кам; 2) къекъуьн; **asta qədəmlə** аста къекъуьнрив.

QƏDƏR I I *суц.* 1) къадар, сан; II *послел.* къван; **200-ə qədər uşaq** 200 къван аялар; 2) икъван, акъван; **bu qədər kitabı haradan almısan?** вуна икъван ктабар гъинай къачуна? **ona o qədər deyilir ki** адаз акъван лугъузва хъи; **o qədər gözəldir ki** акъван иер я хъи.

QƏDƏR II *суц.* къаза-къадар; къис-мет; къадар-къисмет.

QƏDƏRSİZ *прил.* 1) къадарсуз; **qədərsiz atlar** къадарсуз балкIанар; 2) и къил а къил авачир, къадар авачир къван; сергъятар авачир; **qədərsiz sə-daqət** къадар авачир къван вафалувал.

QƏDİM *прил.* 1) къадим, дегъ, сур; къадим замандин, дегъ чIаван, сур бередин; **qədim tarixlər** дегъ тарихар;

qədim xalqlar къадим халкъар; **qədim dövrlər** сур девирар; 2) лап куьгъне, куьзуь; **qədim kitablار** лап куьгъне ктабар.

QƏDİMLİK *суц.* къадимвал, дегъ заманадинди хьунухъ, куьгъневал; **qədimliyi olan** къадимвал авай.

QƏDİR *суц.* 1) къадир, лайихлувал, къиметлувал; **qədrini bilmək** къадир чир хьун; 2) гьурмет; **onun qədrini bil** адаз гьурмет ая.

QƏDİRBİLƏN I *прил.* къадир чир жедай; къадирлу; хьсанвал чир жедай; рази тир; **qədirbilən adam** къадир чир жедай кас; II *суц.* къадир авай кас; къимет чидай кас, къимет эцигдай кас.

QƏDİRBİLMƏZ *прил.* къадир чир тежедай; къадирсуз; авур хьсанвал чир тежер; рази тежедай.

QƏDİR-QİYMƏT *суц.* 1) къадир-къимет; **qədir-qiyətini bilmək** къадир-къимет чир хьун; 2) гьурмет.

QƏFƏS I *суц.* 1) къефес; **ağac qəfəs** кIарасдин къефес; **quş qəfəsi** къушран къефес; 2) *куьч.* дустагъ, дустагъхана; II *прил.* къефесдин, дустагъдин, дустагъханадин.

QƏFİL *прил.* гьафил, садлагъана авур, бейхабардиз авур; **qəfil iş** гьафил кIвалах.

QƏFİLDƏN *нареч. килиг:* **QƏFLƏTƏN.**

QƏFLƏTƏN *прил.* гьафилдай, садлагъана, бейхабардиз; **qəflətən baş verən hadisə** гьафилдай хьайи вакъиа.

QƏHƏR *суц.* къагъар.

QƏHƏRLƏNMƏK *глагол.* рикI хьутуьл хьун, рикIиз эсер хьун, къагъар атун.

QƏHƏRLİ *нареч.* къагъар кваз, рикIик гьалаба кваз.

QƏHƏT I *суц.* 1) къегъят, бес

тахьун, кимиди; 2) бегъердин къитвал, бегъерсузвал, къурагъвал; II *прил.* бес тушир, эксик, къит; **deməyə sözlər qəhətdir?** лугъудай гафар къит яни?

QƏHQƏNƏ *суц.* ван алаз хьуьруьн; кIеви хьвер; **qəhqəhə qorду** хьуьруьнин ван акъатна.

QƏHR *суц.* 1) негъ; 2) хьел; **qəhrlə rədd etmək** хьел кваз негъ авун; 3) хажалат, къайгъу, дерди; 4) терг авун, руг-руг авун, кукIварун, барбатI авун; **düşməni qəhr etmək** душман терг авун; 4) жаза гун; **cinayətkarları qəhr etmək** тахсиркарриз жаза гун.

QƏHRƏMAN *суц.* къагъриман; **Böyük Vətən müharibəsi qəhrəmanları** Ватандин Чехи дяведин къагъриманар.

QƏHRƏMANCASINA *нареч.* 1) къегъалвилелди, къегъалдаказ, къегъалдиз; **qəhrəmancasına işləmək** къегъалвилелди кIвалахун; 2) викIегъдаказ, уьткъемдаказ; **qəhrəmancasına döyüşmək** викIегъдаказ женг чIугун.

QƏHRƏMANLIQ *суц.* къегъалвал.

QƏHVƏ I *суц.* къагъве; II *прил.* къагъведин; **qəhvə ağacı** къагъведин тар.

QƏHVƏDAN *суц.* къагъведан, чайдан.

QƏHVƏYİ *прил.* шуьтруь; **qəhvəyi güllər** шуьтруь цуьквер.

QƏLB *суц.* рикI; **qəlbləri sevincirmək** рикIер шадарун; \diamond **qəlb dostu** рикIин дуст.

QƏLBƏN *нареч.* рикIяй, рикIин сидкъидай; **qəlbən razılıq etmək** рикIин сид-къидай разивал къалурун.

QƏLBİQARA *прил.* рикI чIулав, пис ниятдин; **qəlbiquara adam** рикI чIулав кас.

QƏLBSİZ *суц.* рикI авачир,

регъимсуз.

QƏLƏVBƏ *суц.* 1) гъалибвал; **Qələbə bayramı** Гъалибвилин сувар; 2) агалкьун.

QƏLƏVBƏLİK *суц.* гзаф инсанар кІватІ хьун.

QƏLƏM *суц.* 1) кьелем; **qələmlə yazmaq** кьелемдив кхьин; **qələmə almaq** кьелемдиз кьачун; **qələm yazanı qılınc poza bilməz** кьелемди кхьейди турунивай чІуриз жедач; 2) кьелем (*тарцин*).

QƏLƏMLİK *суц.* кьелемлух (*кьелемар цанвай чка*).

QƏLƏT *суц.* 1) гъалатІ, ягъалмишвал, хата; **qələt etmək** гъалатІ авун; 2) гъалатІ ахъаюн, гъалатІ хьун, ягъалмиш хьун; **qələt elmə** гъалатІ мийир, ягъалмиш жемир.

QƏLİB *суц.* кІалуб; **qələbə salmaq** кІалубда тун.

QƏLİBLƏMƏ *суц.* **QƏLİBLƏMƏK** *глаголдикай.*

QƏLİBLƏMƏK *глаголдикай.*

QƏLİZ *прил.* 1) экъи; **qəliz sıyıq** экъи хапІа; 2) четин; **çətin məsələ** четин месэла; 3) *куьч.* четин (*инсан*); **qəliz adam** вич яцІуз кьадай кас.

QƏLİZLƏŞDİRMƏ *суц.* **QƏLİZLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

QƏLİZLƏŞDİRMƏK *глаголдикай.* экъи авун, четинарун, четин авун.

QƏLİZLƏŞMƏ *суц.* **QƏLİZLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

QƏLİZLƏŞMƏK *глаголдикай.* экъи хьун, четин хьун.

QƏLİZLİK *суц.* 1) экъивал, кІеви-вал; акахъай заланвал (*гафар, рахунар*), кьадардилай артух чІагайвал; **qəliz üslub** кьадардилай артух чІагай стиль.

QƏLP *прил.* 1) кьалп, халисан тушир; **qəlp pul** кьалп пул; 2) *куьч.*

рикІивай тушир, рикІин сидкьидай тушир; пехил; кьве чин алай.

QƏLPƏ *прил.* 1) хьирепІ, хайи кІус, алатай кІус; **mina qəlpələri** минадин кІусар, хьирепІар; 2) ракъун руьхъ (*ифей металлдин винел патан кана чІулав хъанвай кьелечІ кьат*); *II прил.* хайи кІусунин, хьирепІдин.

QƏLPLİK *суц.* кьалпвал; пехилвал.

QƏLSƏMƏ *прил.* зоол. жилавар (*цин гъайванрин нефес кьачудаи органар, кьилин кьвалав гвай кьалтагъ алай япар хьтинбур*).

QƏLSƏMƏLİ *суц.* жилавар авай; **qəlsəməli heyvanlar** жилавар авай гъайванар.

QƏLSƏMƏSİZ *прил.* жилавар авачир.

QƏLYAN *суц.* кьалиян; **qəlyan çəkmək** кьалиян чІугун.

QƏLYANALTI *суц.* 1) экуьнин тІуьн; 2) тІуьн.

QƏM *суц.* 1) гъам, хажалат, пашманвал; 2) бала, дерт; **qəm çəkmək** гъам чІугун.

QƏMƏ *суц.* кьеме.

QƏMƏR *суц.* *шаир.* 1) варз; 2) иер чин.

QƏMGİN *прил.* гъамлу, пашман, сефил, перишан; *II нареч.* гъамлу-вилелди, гъамлудаказ, гъамлуз; **qəmgin baxmaq** гъамлуз килигун.

QƏMGİNLİK *суц.* гъамлувал, пашманвал, сефилвал, перишанвал.

QƏMİŞ *прил.* бизар ийидай, зегъле тухудай, рикІ акъуддай, кьакъ хьиз алкІидай кас.

QƏMİŞLİK *суц.* бизарвал, алат тавун, зегъле тухун, кьакъ хьиз алкІун.

QƏM-QÜSSƏ *суц.* гъам-хифет.

QƏMLƏNMƏ *суц.* **QƏMLƏNMƏK** *глаголдикай.*

QƏMLƏNMƏK *глагол*. гъам чӀугун, хажалат чӀугун, пашман хъун, сефилвал авун, дерт чӀугун.

QƏMLİ *прил.* 1) гъамлу; 2) дарих тир, рикӀ акъатдай; **qəmli günlär** рикӀ акъатдай йикъар.

QƏMLİLİK *суц.* гъамлувал, пашманвал, сефилвал, сугъулвал, рикӀ акъатгун.

QƏMZƏ *суц.* наз гун, вич кӀанариз алахъун.

QƏMZƏLİ *прил.* назнази; **qənzəli qız** назнази руш; вич кӀанариз алахъдай руш.

QƏNAƏT *суц.* 1) къенят, къенят авун; 2) къенят авуникди амукъайди.

QƏNAƏTBƏXŞ I *прил.* рази ийидай, рази жедай; II *нареч.* рази жедай (*ийидай*) гъалда, са гъалда.

QƏNAƏTBƏXŞLİK *суц.* разивал.

QƏNAƏTCİL *прил.* къеняткар, къенят ийидай, къенятдалди серф ийидай, къенятлу.

QƏNAƏTCİLLİK *суц.* къенятлувал.

QƏNAƏTKAR *прил.* къеняткар.

QƏNAƏTKARLIQ *суц.* къенятлувал.

QƏNAƏTLƏNDİRMƏ *суц.* **QƏNAƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

QƏNAƏTLƏNDİRMƏK *глагол*. рази авун.

QƏNAƏTLİ *прил.* къенятлу.

QƏNAƏTLİLİK *суц.* къенятлувал.

QƏNAƏTSİZ *прил.* къенятсуз.

QƏNAƏTSİZLİK *суц.* къенятсузвал.

QƏNBƏR *суц.* 1) кварквацӀ къван, вацӀун къван; 2) *прил.* кварквацӀ къванцин, вацӀун къванцин.

QƏND *суц.* шекер.

QƏNDAB *суц.* 1) ширин эки яд; 2) *куьч.* лезет гудайди.

QƏNDDAN *суц.* шекердан.

QƏNDİL *суц.* чирагъ.

QƏNDQABI *суц. килиг:* **QƏNDDAN.**

QƏNİM *суц.* 1) акъажунар ийизвайди, гъуьжет ийизвайди; акси тир кас; муькуь патан кас; 2) душман.

QƏNİMƏT I *суц.* 1) гъатайди; гъиле гъатай затӀ; гъуьрч; **qənimət silah** гъиле гъатай яракъар; 2) къазанмишай затӀ, къазанжи, менфят.

QƏNİMƏTÇİ *прил.* къеняткар, игътиятлу, мал-шей хуьдай.

QƏNİMƏTÇİLİK *суц.* къеняткарвал, игътиятлувал, мал-шей хуьн.

QƏNİRSİZ *прил.* тай авачир, гекъигиз тежер; **qənirsiz gözəl** тай авачир тават.

QƏNŞƏR I *суц.* къаншар; II *прил.* къаншарда, а пата, вилик, туьш; **qənşərdə oturmaq** вилик ацукъун.

QƏPİK *суц.* 1) кепек; **on qəpik** цӀуд кепек; 2) *рах.* пул; **qəpiyə güllə atmaq** пулсуз хъун.

QƏRAR I I *суц.* къарар; **partyanın qərarı** партиядин къарар; **qərara gəlmək** къарардиз атун; II *прил.* къарардин.

QƏRAR II *суц.* эхун; сабур; дурумлувал; **qərarı gəlmir** сабур агакъзавач, эхиз жезвач.

QƏRARGAH *суц.* идара ийидай чка.

QƏRARLAŞMA *суц.* **QƏRARLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QƏRARLAŞMAQ *глагол*. 1) бине кутун, яшамиш жез ацукъун; 2) икърар хъун.

QƏRARLI *прил.* мягъкем, кӀеви, даим тир, къетӀи.

QƏRARSIZ *прил.* мягъкем тушир, къетӀи тушир.

QƏRARSIZLIQ *суц.* рикӀин секинсузвал, къалабулух, гъалаба.

QƏRB I *суц.* рагъакӀидай пад; **qərbə doğru yol** рагъакӀидай патахъ физвай

рехъ; II *прил.* рагъакӀидай патан; **qərb ölkələri** рагъакӀидай патан уьлквеяр.

QƏRƏZ I *суц.* 1) макъсад, ният; 2) чинебан ният; 3) хийир такӀанвал, чӀурувал, писвал.

QƏRƏZ II *арал.г.* са гафуналди; **qə-rəz, uzun mübahisə oldu** са гафуналди, яргъалди гьуьжетар хъана.

QƏRƏZKAR *прил.* пис къаст авай, пис ният авай; **qərazkar adam** пис ният авай кас.

QƏRƏZKARLIQ *суц.* писвал.

QƏRƏZLƏ *нареч.* пис ниятдалди.

QƏRƏZLİ *прил.* 1) пис къаст авай, пис ният авай; **qərazlı hərəkət** пис ният авай гьерекат; 2) гъакъикъат чир тавуна (*тийижиз*), виликамаз авур (*чӀуру*); 3) масадаз хийир тагудай, хъсанвал ийиз такӀан, писвал ийиз кӀандай.

QƏRƏZLİK *суц.* 1) пис къаст аваз хъун, пис ният аваз хъун; 2) масадаз хийир тагун, писвал ийиз кӀан хъун.

QƏRƏZSİZ *прил.* пис ният авачир.

QƏRİB I *прил.* чара, масанай атай, чкадинди тушир; 2) ялгъуз тир, тек тир, къилди тир; 3) тийижир, таниш тушир; II *суц.* къураба, чара уьлкведай атай кас.

QƏRİBƏ *прил.* 1) къариба, ажайиб; 2) гъич такур хътин, гъич тахъана хъайи хътин; **qəribə hadisə** къариба вакъиа.

QƏRİBƏLİK *суц.* къарибавал; **qəribəliyi olan adam** къарибавал квай кас.

QƏRİBLİK *суц.* къарибвал; чаравал; ялгъузвал.

QƏRİNƏ *суц.* 33 йисаз барабар вахт.

QƏRQ *суц.* 1) батмиш хъун, кӀаниз ягъун; 2) батмишарун; **düşmənin gəmilərini qərq etmək** душмандин гимияр батмишарун.

QƏRZƏK *суц.* хъархъ.

QƏSB *суц.* къачун, къун; **özgə**

torpaqlarını qəsb etmək масадбурун чилер къун.

QƏSBKAR *суц.* чапхунчи (*дяде-далди чарадан уьлкве, чил къадаиди*); **qəsbkarların basqısı** чапхунчийрин басрух.

QƏSBKARLIQ I *суц.* чапхунчивал; II *прил.* чапхунчивилин; **qəsbkarlıq müharibəsi** чапхунчивилин дяве.

QƏSD *суц.* 1) чӀуру къаст, чӀуру ният; **qəsdlərdən qorumaq** чӀуру къастарикай хуьн; 2) чинебан икърар.

QƏSDƏN *нареч.* чиз-чиз, къасухдай, къастуналди, къастунай.

QƏSD-QƏRƏZ *суц.* мидявал; гъараз.

QƏSƏBƏ *суц.* посёлок.

QƏSİDƏ *суц.* къасида (*рагъэкъечидай патан поэзиядин са жанр*).

QƏSR *суц.* имарат.

QƏSSAB *суц.* 1) къасаб; 2) къуьч. ивидихъ къаних кас; 3) къуьч. пис жерягъ.

QƏSSABLIQ *суц.* къасабвал.

QƏŞƏNG *прил.* иер; **qəşəng qız** иер руш.

QƏŞƏNGLƏŞDİRMƏ *суц.* **QƏŞƏNGLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

QƏŞƏNGLƏŞDİRMƏK *глагол.* иер авун.

QƏŞƏNGLƏŞMƏ *суц.* **QƏŞƏNGLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

QƏŞƏNGLƏŞMƏK *глагол.* иер хъун; **o, qəşəngləşib** ам иер хъанва.

QƏŞƏNGLİK *суц.* иервал.

QƏŞŞ *суц.* жув-жувалай (*вич-вичелай*) фин, жувакай жуваз хабар амукъ тавун.

QƏTİ I *прил.* къетӀи; **qəti danışiq** къетӀи рахун; II *нареч.* къетӀидаказ, къетӀидиз, къетӀиз; **qəti danışdı** къетӀидаказ рахана.

QƏTİLƏŞDİRMƏ *суц.* **QƏTİLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

QƏTİLƏŞDİRMƏK *глагол*. кьетIи авун.

QƏTİLƏŞMƏ *суц.* **QƏTİLƏŞMƏK** *глаголдикай*.

QƏTİLƏŞMƏK *глагол*. кьетIи хьун.

QƏTİLİK *суц.* кьетIивал.

QƏTİYYƏN *нареч.* 1) са шакни алачиз; 2) са кIусни (*зеррени*), стIунни, ерли, эсиллагь.

QƏTİYYƏT *суц.* кьетIивал, жуьр-этлувал, кIевивал.

QƏTİYYƏTLƏ *нареч.* кьетIи-вилелди, кьетIидаказ, кьетIидиз; жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлудиз.

QƏTİYYƏTLİ *прил.* кьетIи, жуьрэтлу.

QƏTİYYƏTLİLİK *суц.* кьетIивал, жуьрэтлувал.

QƏTİYYƏTSİZ *прил.* кьетIивал авачир, кьетIисуз, кьве рикIин яз, зайиф, мягкем тушир, жуьрэтсуз.

QƏTİYYƏTSİZLİK *суц.* кьетIивал тахьун, кьве рикIин хьунухь, жуьрэтсузвал; **qətiyyətsizlik göstərmək** жуьрэтсузвал кьалурун.

QƏTL *суц.* кьиникь, кьин (*яна*); кьиникьалди (*гьулледив ягьун, кудун ва мсб.*) жаза гун.

QƏTNAMƏ *суц.* кьарар.

QƏTRƏ *суц.* 1) стIал; **xırda yağış qətrələri** марфадин куьлуь стIалар; 2) *куьч. рах.* са кIус, са гьвел; са тIимил.

QƏYYUM *суц.* 1) кьаюм; 2) *куьч.* векил (*судда*).

QƏYYUMLUQ *суц.* 1) кьаюмвал; 2) *куьч.* векилвал (*судда*).

QƏZA I *суц.* бедбахтвал, кьаза.

QƏZA II *суц.* куьгь. уезд; **Quba qəzası** Кьуба уезд; II *прил.* уезддин; **qəza məktəbi** уезддин мектеб.

QƏZAVAT *суц.* куьгь. гьазават.

QƏZAVÜ-QƏDƏR *суц.* 1) кьисмет,

кьаза-кьадар; 2) бедбахтвал.

QƏZET *суц.* газет; **axşam qəzeti** нянин газет; **«Samur» qəzeti** «Самур» газет.

QƏZETÇİ *суц.* газетчи (*газетда кIвалахзавайди*).

QƏZETÇİLİK *суц.* 1) газетчивал; 2) газетчидин, журналистдин кIвалах.

QƏZƏB *суц.* 1) гьазаб, хьел; 2) кьизмишвал, пехивал; **qəzəbi tutmaq** хьел атун.

QƏZƏBLƏ *нареч.* хьел кваз.

QƏZƏBLƏNDİRMƏ *суц.* **QƏZƏBLƏNDİRMƏK** *глаголдикай*.

QƏZƏBLƏNDİRMƏK *глагол*. хьел гьун, хьел кутун.

QƏZƏBLƏNMƏ *суц.* **QƏZƏBLƏNMƏK** *глаголдикай*.

QƏZƏBLƏNMƏK *глагол*. хьел атун, гьазаблу хьун.

QƏZƏBLİ I *прил.* гьазаблу; II *нареч.* гьазаблудаказ, гьазаблудиз; **qəzəbli danışmaq** гьазаблудиз рахун.

QƏZƏL *суц.* эдеб. гьезел; **Füzulinin qəzəlləri** Физулидин гьезелар.

QƏZƏLÇİ *суц.* гьезелчи, гьезелар кхьизвайди.

QƏZƏLXAN *суц. килиг:* **QƏZƏLÇİ.**

QƏZİYYƏ *суц.* пис вакьиа, кьаза, бедбахтвал.

QİC *суц.* таб; таб акьалтун; дамарар тIарам хьана кIвач, гьил юзуриз тахьун.

QİCAMA *суц.* **QİCAMAQ** *глаголдикай*.

QİCAMAQ *глагол*. 1) чуйкьуьн, чуйкьвена кьун; 2) илисун, сад-садал илисун; **dişlərini qıcamaq** сарар сад-садал илисун.

QİCANMA *суц.* **QİCANMAQ** *глаголдикай*.

QİCANMAQ *глагол*. хкаж хьун, хкаж

хъана галтад хъун.

QICATMA *суц.* **QICATMAQ** *гла-
голдикай.*

QICATMAQ *глаго.* хкажун, хкажна
галтадун (*ягъун патал гъил, лаи*).

QICIQ *суц.* хъел.

QICIQLAMAMA *суц.* **QICIQLAMAQ**
глаголдикай.

QICIQLAMAMAQ *глаго.* хъел гъун.

QICIQLANDIRICI *суц.* хъел гъи-
дайди.

QICIQLANDIRMA *суц.* **QICIQ-
LANDIRMAQ** *глаголдикай.*

QICIQLANDIRMAQ *глаго.* хъел
гъун, хъел кутун, хкуърун, эцягъун.

QICIQLANMA *суц.* **QICIQLAN-
MAQ** *глаголдикай.*

QICIQLANMAQ *глаго.* 1) хъел атун,
хъел акатун; 2) къарагъун, гъевес атун,
къизмиш хъун, кІвачин хъун.

QICIQLATMA *суц.* **QICIQLAT-
MAQ** *глаголдикай.*

QICIQLATMAQ *глаго.* 1) хъел
гъун, хъел кутун; 2) гъевес гъун; кІва-
чин авун.

QICIMA *суц.* **QICIMAQ** *глагол-
дикай.*

QICIMAQ *глаго.* *килиг:* **QICAMAQ.**

QICQIRMA *суц.* **QICQIRMAQ**
глаголдикай.

QICQIRMAQ *глаго.* цуру хъун, цур
къачун; атун (*тини, къатух*); **qicqirib
gəlmək** цур къачуна атун.

QICQIRMIŞ *прил.* цур къачунвай,
цуру хъанвай, атанвай (*тини, къатух*).

QICQIRTMA *суц.* **QICQIRTMAQ**
глаголдикай.

QICQIRTMAQ *глаго.* цур къачуз
тун, цуру авун.

QICLAŞMA *суц.* **QICLAŞMAQ**
глаголдикай.

QICLAŞMAQ *глаго.* гацум хъун,

таб акъалтун.

QICLIQ *суц.* гацумвал.

QICOLMA I *суц.* таб; II *прил.* та-
бунин; **qicolmanın ağrısı** табунин тІал.

QIÇ *суц.* 1) кІвач (*инсандин, гъай-
вандин*); **uzun qıçlar** яргъи кІвачер;
2) кІвач (*мебелдин*); **stulun qıçları** стул-
дин кІвачер.

QIÇA *суц.* 1) кІаш; **qarğidalı qıçası**
гъажикІадин кІаш; 2) *диал.* хел; **ağacın
qıçaları** таран хилер.

QIDIQ *суц.* хъиткъбитІ.

QIDIQLAMA *суц.* **QIDIQLAMAQ**
глаголдикай.

QIDIQLAMAQ *глаго.* хъиткъбитІар
кутун.

QIDIQLANMA *суц.* **QIDIQLAN-
MAQ** *глаголдикай.*

QIDIQLANMAQ *глаго.* хъиткъбитІар
акатун.

QIDIQLATMA *суц.* **QIDIQLAT-
MAQ** *глаголдикай.*

QIDIQLATMAQ *глаго.* хъиткъбитІар
кутаз тун.

QIF *суц.* къиф.

QIFIL I *суц.* дапІар, куълегар;
II *прил.* дапІардин, куълегрин.

QIFILBƏND I *прил.* агалнавай, ага-
лай (*куълегралди*); II *суц.* ашукъри ши-
ирдалди гудай суал.

QIFILLAMA *суц.* **QIFILLAMAQ**
глаголдикай.

QIFILLAMAQ *глаго.* агалун, кІевун;
qarını qifillamaq ракІар агалун.

QIFILLATMA *суц.* **QIFILLAT-
MAQ** *глаголдикай.*

QIFILLATMAQ *глаго.* агализ тун
(*куълегралди*).

QIFILLI *прил.* дапІар ягъанвай.

QIĞ *суц.* тІекъ.

QIĞILCIM I *суц.* цІверекІ, цІелхем;
alovun qığılımları ялавдин цІверекІар;

II *прил.* цѣверекІдин, цѣлхемдин.

QIĞILTI *суц.* бицѣекдин рахунар.

QIĞIRDAQ *анат. I суц.* чѣлахачѣлах;

qığırdağın yumşalması чѣлахачѣлах хъуь-туьл хъун; II *прил.* чѣлахачѣлахдин.

QIJI *суц. бот.* кѣжи.

QIJILTI *суц.* авахъзавай ятарин ван.

QIL I *суц.* чѣр; II *прил.* чѣрчІин.

QILAF *суц.* 1) кѣаб; кѣвати; 2) кѣлечІ перде, кѣлечІ хам.

QILAFLI *прил.* перде алай.

QILÇA *суц.* кѣвач.

QILÇIQ *суц.* 1) риге, кѣилчих; 2) куьлуь кѣараб.

QILIQ *суц.* 1) кѣилих, хесет, тѣул; 2) гуьгуьл кѣачун, хъуьтуьлар кѣун; **qılıq etmək** мез-гѣвел авун.

QILIQLI *прил.* туькѣуьдай, кѣадай, рекѣе фидай.

QILIQLILIQ *суц.* туькѣуьдайвал, кѣадайвал, рекѣе фидайвал.

QILIQSIZ *прил.* туькѣуьн тийидай, кѣадачир, рекѣе тефир.

QILIQSIZLIQ *суц.* туькѣуьн тийидайвал, кѣадачирвал, рекѣе тефирвал.

QILINC I *суц.* тур; **qılnc qəbzəsi** турунин тум; II *прил.* турунин.

QILINCLAŞMA *суц.* **QILINCLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QILINCLAŞMAQ *глагол.* тураралди кукѣун.

QILINCLI *прил.* тур гвай; **qılncı əsgər** тур гвай аскер.

QILINCOYNATMA *суц. килиг:* **QILINCLAŞMA.**

QILLANMA *суц.* **QILLANMAQ** *глаголдикай.*

QILLANMAQ *глагол.* чѣр акѣатун, чѣрчІи кѣун.

QILLI I *прил.* 1) чѣба (*кѣалин яр-гѣи чѣр алай*); 2) чѣр алай, чѣрчІи кѣур, гѣаф чѣр алай; **qılı əllər** чѣр

алай гѣилер; 3) *куьч.* векѣи, кубут; **qılıl yarpaq** векѣи пеш; II *суц.* пиле, эдебсуз, векѣи кас.

QILMA *суц.* **QILMAQ** *глаголдикай.*

QILMAQ *глагол.* (*маса гафарихъ галаз санал*) авун; **namaz qılmaq** капІ авун.

QIMIŞMAQ *глагол.* хъвер акатун, кѣуьфук хъвер кваз хъун, пѣузаррик хъвер акатун.

QIN *суц.* кѣакѣар (*гапурдин, турунин*); **qılncı qınına qoymaq** тур кѣакѣара тун.

QINAQ *суц.* тегъне, туьгъмет; кѣехуьн, чинал хкун.

QINAMA *суц.* **QINAMAQ** *глаголдикай.*

QINAMAQ *глагол.* тахсир кутун, туьгъмет авун; кѣехуьнун; чинал хкун.

QINANMA *суц.* **QINANMAQ** *глаголдикай.*

QINANMAQ *глагол.* туьгъметдик акатун, вилерай хтун, тахсир акатун.

QIPÇAQ *суц.* кѣипчач; **qıpçaq tay-faları** кѣипчач тайифаяр.

QIPIQ *прил.* агаж хъанвай; **qırıq gözlər** агаж хъанвай вилер.

QIRI I *суц.* кѣир; II *прил.* кѣиредин; **qır qazanı** кѣиредин кѣажгъан.

QIR II *суц.* *куьгъ.* баянлух, чуьл.

QIRAQ I *суц.* 1) кѣерех; **yolun qırağı** рекѣин кѣерех; 2) ахъа кѣерех; **meşənin qırağı** тамун ахъа кѣерех; 3) атѣай кѣерех; **kitabın qırağı** ктабдин атѣай кѣерех; 4) кѣер; **dənizin qırağı** гъуьлуьн кѣер; 5) пад; **yolun hər iki qırağı** рекѣин кѣве падни.

QIRAQ-BUCAQ *суц.* 1) пад-кѣерех; **qıraq-bucaqda danışır** пад-кѣерехда рахазва; 2) хелвет чка; **onlar qıraq-bucaqda görüşürlər** абур хелвет чкада гуьруьшмиш жезва.

QIRÇI *суц.* кѣирчи.

QIRÇIN *суц.* шуьткъвер, къат (*некина*).

QIRĞI I *суц.* чинеруг; II *прил.* чинеругдин; **qırğı dimdiyi** чинеругдин кIуф.

QIRĞIN *суц.* къиргъин, ивиар экъичун, дяве.

QIRĞIZ *суц.* къиргъиз (*халкъ*).

QIRĞIZCA *нареч.* къиргъиз чIалалди; къиргъиздалди; **о, qırğızca danışır** ам къиргъиздалди рахазва.

QIRX I *числ.* яхцIур (*40-рекъем*); II *суц.* яхцIулар; **qırx vermək** яхцIулар гун.

QIRX... *муракаб гафарин сад лагъай пай:* **qırxaуаq** къирхаягъ; **qırxgünlük** яхцIур йикъан.

QIRXDIRMA *суц.* **QIRXDIRMAQ** *глаголдикай.*

QIRXDIRMAQ *глагол.* туз гун; **saq-qalını qırxdırdı** чуру туз туна.

QIRXILMA *суц.* **QIRXILMAQ** *глаголдикай.*

QIRXILMAQ *глагол.* жуван къил, чIарар къаз тун.

QIRXILMIŞ *прил.* тванвай; **başı qırılmışdı** къил тванвай.

QIRXMAQ *глагол.* 1) тун; **saqqalını qırxmaq** чуру тун; 2) атIун (*чIарар, кикер*); 3) къун (*чIарар*); **başını qırxmaq** къил къун, чIарар къун.

QIRICI I *суц.* телефдай зарб фидай самолёт.

QIRICI II *суц.* атIудай алат.

QIRIQ I *прил.* 1) хайи; **qırıq şeylər** хайи шейэр; 2) хайи, ханвай; 3) хайи; хер ханвай; **qırıq qəlb** ханвай рикI; II *суц.* хайи кIус, хана алатай пай.

QIRIQ-QIRIQ I *нареч.* атIуз-атIуз, къатI-къатI тир; II *прил.* атIуз-атIуз къвезвай; **qırıq-qırıq səslər** атIуз-атIуз къвезвай ванер.

QIRILMA *суц.* **QIRILMAQ**

глаголдикай.

QIRILMAQ *глагол.* 1) хун; **buz qırıldı** мурк хана; 2) гватун, къве пад хун; 3) кукIвар хун; 4) атIана кукIварун; **meşə qırılır** там атIана кукIварзава; 5) терг хун; **qəbilə qırılıb** тайифа терг ханва.

QIRINTI I *суц.* гъвел, кIус, хъирепI; **çörək qırıntıları** фан гъвелер; II *прил.* гъвелин, кIусунин, хъирепIдин.

QIRIŞ I *суц.* шуьткъвер, хвал; **alnında qırışlar əmələ gəlib** пеле шуьткъверар гъатнава; **paltar qırışib** пек шуьткъвенва.

QIRIŞDIRMA *суц.* **QIRIŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

QIRIŞDIRMAQ *глагол.* 1) шуьткъверар тун, биришар тун; агажун; 2) шуьткъурун; **əskini qırışdırmaq** пине шуьткъурун.

QIRIŞQLI *прил.* 1) шуьткъверар авай, биришар авай; 2) агажнавай.

QIRIŞMA *суц.* **QIRIŞMAQ** *глаголдикай.*

QIRIŞMAQ *глагол.* шуьткъверар хун, шуьткъверар гъатун, агаж хун.

QIRIŞMAL *суц.* *рах.* амалдар; гъарамзада, луту.

QIRQOVUL *суц.* зоол. ачкара (*къуш*).

QIRMA I *суц.* **QIRMAQ** *глаголдикай.*

QIRMA II *суц.* къирмеяр.

QIRMAQ *глагол.* 1) хун (*кIарасар*); 2) хун (*къаб*); **bardağı qırmaq** кутар хун; 3) агъу кутуна къин, терг авун; **siçanları qırmaq** къифер агъу кутуна рекъин; 4) атIун; **ağacı qırmaq** тар атIун.

QIRMANC *суц.* къирмаж.

QIRMANCLAMA *суц.* **QIRMANCLAMAQ** *глаголдикай.*

QIRMANCLAMAQ *глагол.* къирмаждай акъудун, къирмаждалди ягъун;

atı qırmancladı балкІан кърмаждай акъудна.

QIRMIZI *прил.* яру; **qırmızı rəng** яру ранг.

QIROV *суц.* цур, къривав; **qırov bağlamaq** къривади кун.

QIROVLANMA *суц.* **QIROVLANMAQ** *глаголикай.*

QIROVLANMAQ *глаго.* къривади кун.

QIRPILMA *суц.* **QIRPILMAQ** *глаголикай.*

QIRPILMAQ *глаго.* 1) чухун (*набататар*); 2) кыл кун, чларар куьруь авун.

QIRPIM I *суц.* легъзе; **bir qırpımda** са легъзеда; **göz qırpımında** вил мичІна ахъайдалди.

QIRPIM II *суц.* векъерин кІем.

QIRPINMA *суц.* **QIRPINMAQ** *глаголикай.*

QIRPINMAQ *глаго.* 1) лупІ авун; лупІ-лупІ авун (*вилери, лампади*); 2) вилеринбур авун; вилин ишара авун.

QIRPMA I *суц.* **QIRPMAQ I** *глаголикай.*

QIRPMA II *суц.* **QIRPMAQ II** *глаголикай.*

QIRPMAQ I *глаго.* 1) вилери лупІ-лупІ авун; 2) вилеринбур авун (*са низ ятІани*).

QIRPMAQ II *глаго.* 1) акъудун, ялна акъудун; 2) чухун, къазунун; **otları qırmaq** векъер чухун.

QIRSAQQIZ I *суц.* 1) ргай кър, шкъакъ (*са бязи набататрин кикІидай ва гъавадал кІеви жедай миже*); 2) куьч. *прил.* чан туьтуьниз гъидай, бизар ийидай, алат тийидай, зегъле тухудай (*инсан*).

QIRT *прил.* къртІи; **qirt toyuq** къртІи верч.

QIRTLAQ I *суц.* *анат.* кІалхан, туьтуьх; II *прил.* кІалхандин, туьтуьхдин; **qırtlaq səsləri** кІалхандин сесер.

QISA I *прил.* 1) куьруь; **qısa saçlar** куьруь чларар; **qısa qollar** куьруь хилер; 2) тІимил вахтунин, яргъал чІугун тавур, яргъал тефей; 3) аскІан, къакъан тушир; **qısa boy** аскІан буй; II *нареч.* 1) куьруьдаказ, куьруьдиз; **qısa vurulmuş saç** куьруьдиз кунвай чларар; 2) куьруь; **qısa cavab** куьруь жаваб; 3) куьрелди; **qısa danışmaq** куьрелди рахун.

QISACA *нареч.* куьрелди.

QISALDILMA *суц.* **QISALDILMAQ** *глаголикай.*

QISALDILMAQ *глаго.* куьруь хун; куьруь авун; **don qısaldıldı** блушка куьруь авуна.

QISALDILMIŞ *прил.* куьруь авунвай.

QISALIQ *суц.* куьруьвал.

QISALMA *суц.* **QISALMAQ** *глаголикай.*

QISALMAQ *глаго.* куьруь хун.

QISALMIŞ *прил.* куьруь хъанвай.

QISALTMA *суц.* **QISALTMAQ** *глаголикай.*

QISALTMAQ *глаго.* 1) куьруь авун; **məqaləni qısaltmaq** макъала куьруь авун; 2) тІимиларун, агъузарун.

QISILMA *суц.* **QISILMAQ** *глаголикай.*

QISILMAQ *глаго.* 1) агаж хун, илис хун; 2) дар хун, чуькъвей хыз хун; **ürəyi qısıldı** рикІ чуькъвена; 3) чуьнуьх хун; 4) агатун, алкІун; **uşaqlar analarına qısıldılar** аялар дидедив агатна, аялар дидедал алкІана.

QISINMA *суц.* **QISINMAQ** *глаголикай.*

QISINMAQ *глаго.* регъуь хун,

регъувал авун.

QISIR I *прил.* чѳуру, чѳуруз амай; II *сущ.* чѳуру кал.

QISIRLIQ *сущ.* чѳуруз амукъун; сивин тахъун, сивинсузвал.

QISQAC I *сущ. зоол.* япатѳул.

QISQAC II *сущ.* 1) чуькъвена къадай затѳ; 2) гъил; къулп; тум (*къаж-гъандин ва мсб.*)

QISQANC I *прил.* вич такѳанзавай хъиз хъун; **qisqanc әr** вич такѳанзавай хъиз жезвай гъуьл.

QISQANCLIQ *сущ.* ихтибарсузвал, вич ваъ, масад кѳан хъунин кичѳевал.

QISQANMA *сущ.* **QISQANMAQ** глаголдикай.

QISQANMAQ *глагол.* вич такѳанзавай хъиз хъун.

QISQIRTMA *сущ.* **QISQIRTMAQ** глаголдикай.

QISQIRTMAQ *глагол.* гъалдарун; **it-lәri vәhşi heyvanın üstünә qisqirtmaq** кицѳер вагъши гъайвандал гъалдарун.

QISMA-BOĖMA *сущ.* чуькъуьн; дарвал гун, кѳеве тун.

QISMAQ *глагол.* рах. жуваз (*вичиз*) дарвал гун, пул чуькъвена къун.

QISNAMA *сущ.* **QISNAMAQ** глаголдикай.

QISNAMAQ *глагол.* 1) гъерекатиз тун, тади кутун; 2) чуькъуьн; кѳеве тун; тади гун.

QISNATDIRMA *сущ.* **QISNATDIRMAQ** глаголдикай.

QISNATDIRMAQ *глагол.* 1) тади кутаз тун; 2) чуькъуьз тун, кѳеве тваз тун.

QISNATMA *сущ.* **QISNATMAQ** глаголдикай.

QISNATMAQ *глагол.* килиг: **QISNATDIRMAQ**.

QISRAQ *прил.* чѳуру, чѳуруз амай.

QIŞ I *сущ.* къуьд; **şiddәtli qış** кѳеви къуьд; II *прил.* хъуьтѳуьн; **qış günләri** хъуьтѳуьн йикъар.

QIŞQIR-BAĖIR *сущ.* къал, ван-сес, къалар-ванер.

QIŞQIRIQ *сущ.* 1) гъарай, гъарай-эвер; **qışqırır qopdu** гъарай акъатна; 2) къал, ван-сес; 3) цѳугъ.

QIŞQIRIŞMA *сущ.* **QIŞQIRIŞMAQ** глаголдикай.

QIŞQIRIŞMAQ *глагол.* 1) гъараюн, кѳевиз гъараюн; вичин ван винел ацалдун, акъалдун; 2) гъарайиз рахун.

QIŞQIRMA *сущ.* **QIŞQIRMAQ** глаголдикай.

QIŞQIRMAQ *глагол.* 1) гъараюн; **ağ-ridan qışqırmaq** тѳалдикай гъараюн; 2) кѳевиз рахун; 3) кѳевиз эверун; 4) гъараяр гун; **uşaqlara qışqırmaq** аялриз гъараяр гун.

QIŞQIRTI *сущ.* гъарай, гъараюн; цѳугъ.

QIŞLAQ *сущ.* къишлах.

QIŞLAMA *сущ.* **QIŞLAMAQ** глаголдикай.

QIŞLAMAQ *глагол.* къуьд акъудун.

QIT *прил.* къит; **qit olmaq** къит хъун.

QITLAŞDIRMA *сущ.* **QITLAŞDIRMAQ** глаголдикай.

QITLAŞDIRMAQ *глагол.* къит авун.

QITLAŞMA *сущ.* **QITLAŞMAQ** глаголдикай.

QITLAŞMAQ *глагол.* къит хъун.

QITLIQ *сущ.* 1) къитвал; 2) бегъер тагун, бегъердин къитвал, бегъерсузвал.

QIVRAQ *прил.* зиринг; йигин; цици; **qivraq uşaq** зиринг аял.

QIVRAQLAŞMA *сущ.* **QIVRAQLAŞMAQ** глаголдикай.

QIVRAQLAŞMAQ *глагол.* зиринг хъун; сагълам хъун; **istirahәtdән sonra qivraqlaşmaq** ял ягъайдалай къулухъ

сагълам хъун.

QIVRAQLIQ 1) зирингвал; цицивал; 2) йигинвал; гьерекатлувал.

QIVRILMA *суц.* **QIVRILMAQ** *глаголдикай.*

QIVRILMAQ *глаго.* 1) бурма хъун (*чIарар*); 2) аруш хъун, алчуд хъун (*набататар*); 3) къекъвез-къекъвез фин (*рехъ, вацI*); 4) хкаж хъун, алчуд жез хкаж хъун, элкъуьн, чарх ягъун; 5) алтад хъун (*чан-рикI ийиз, агатиз кланз*).

QIVRILMIŞ *прил.* 1) алчударнавай, звар ганвай, зварар алай, алчуд хъанвай, храй; 2) алчуд жез-алчуд жез, элкъвез-элкъвез винел фенвай.

QIVRIM I *прил.* 1) бурма; **qıvrım saçlar** бурма чIарар; 2) алчударнавай, алчуд хъанвай; **II** *суц.* 1) бурма, бурма тир (*чIарар*); 2) къекъвец, къекъвей цIар; 3) алчуд хъайи бурма нехиш.

QIY I *суц.* 1) эвер, эверун, эвер гун; 2) къив (*вагыши къушарин ванер*).

QIY II *суц. диал.* шнур.

QIY III *суц. диал.* кIукI; кукIуш; къил.

QIYIQ I *суц.* риб.

QIYIQ II *прил.* чап-чап, вилин тумунай, кирс алаз, кирсеба; **qıyıq bahmaq** кирсеба килигун.

QIYILMA *суц.* **QIYILMAQ** *глаголдикай.*

QIYILMAQ *глаго.* агаж хъун (*вилер*).

QIYQAC *прил.* чапрас, цIидга.

QIYQAÇI *нареч.* 1) кирсеба; 2) *куьч.* са вилай, вилин тумунай.

QIYMAQ I *глаго.* 1) язух татун, язух чIуг тавун; гъайиф татун; 2) тIалаб тавун.

QIYMAQ II *глаго.* агажарун; **oğlan gözlərini qıyır** гадади вилер агажарзава.

QIYMAMAQ *глаго.* язух атун, язух чIугун; гъайиф атун.

QIZ I *суц.* 1) руш; 2) руш аял; **onun qızı olub** адаз руш аял хъанва.

QIZARMAQ *глаго.* яру хъун; **soyuq-dan əlləri qızarıb** мекъила гъилер яру хъанва.

QIZARMIŞ *прил.* яру хъанвай.

QIZARTI *суц.* 1) ярувал; 2) яру экв.

QIZARTMA *суц.* **QIZARTMAQ** *глаголдикай.*

QIZARTMAQ *глаго.* чурун, къавурмишун.

QIZDIRICI *суц.* 1) чимивал гудай прибор; **elektrik qızdırıcı** электрикдин чимивал гузвай прибор; 2) чимивал гузвай система.

QIZDIRILMA *суц.* **QIZDIRILMAQ** *глаголдикай.*

QIZDIRILMAQ *глаго.* 1) чими хъун, ифин; 2) чимивал гун.

QIZDIRMA I *суц.* **QIZDIRMAQ I** *глаголдикай.*

QIZDIRMA II *суц. мед.* 1) ифин; **qızdırmanı ölçmək** ифин алцумун; 2) цIай; ифин.

QIZDIRMAQ I *глаго.* чими авун; чимивал гун.

QIZDIRMAQ II *глаго.* фул акатун, цIай акатун.

QIZDIRMALI *прил.* ифин алай.

QIZDIRMAÖLÇƏN *суц.* ифин алцумдайди, термометр.

QIZĞIN *прил.* 1) кудаи, ифенвай; чими; 2) *куьч.* цIай галай, ялав квай; **qızğın məhəbbət** ялав квай кланивал.

QIZĞINLIQ *суц.* 1) гзаф кланивал; 2) гъевеслу хъун, гъевес акатун, гъевеслувал, къизмиш хъун, къизмишвал.

QIZIL I *суц.* 1) къизил; 2) къизилар, къизилдин шейэр; 3) къизил пул; 4) зардин гъалар (*хъити, гилебатундин гъалар*); 5) *рах.* къизил; **qız deyil, qızıldır** руш туш, са къизил я; **II** *прил.* къизилдин.

QIZIL... муракаб гафарин сад лагъай пай: **qızılbağraqlı** яру пайдах гвай.

QIZILCA суц. мед. ярар (азар).

QIZILGÜL суц. бот. марвар; марвардин цуьк.

QIZILI прил. къизилдин ранг алай, хъипи зардин ранг алай.

QIZILQUŞ I суц. зоол. 1) кард; 2) *куьч.* вилериз хъсандиз аквазвай кас; **qızılquş kimi bahmaq** катра хъиз килигун.

QIZINMA суц. **QIZINMAQ** I гла-
голдикай.

QIZINMAQ I глаг. чими хъун, жу-
ваз чим акъудун.

QIZINMAQ II глаг. ихтибар авун;
ona qızınmaq olar адал ихтибар ийиз
жеда.

QIZIŞDIRAN суц. 1) цай ягъа-
дайди; 2) *куьч.* футва кутадайди; цай
кутадайди; **aranı qızışdıranlar** арада
футва кутазвайбур.

QIZIŞDIRICI суц. цай кутадайди;
müharibə qızışdırıcıları дяведин цай
кутадайбур.

QIZIŞDIRICILIQ суц. цай кутун;
футва кутун.

QIZIŞDIRMA суц. **QIZIŞDIRMAQ**
глаголдикай.

QIZIŞDIRMAQ глаг. 1) чими авун,
чим акъудун; 2) *куьч.* футва кутун, цай
кутун; 3) гъевеслу авун; руьгь кутун,
руьгь хкажун, ашкъи кутун; 4) къиз-
гъинарун, къизмишарун.

QIZIŞMA суц. **QIZIŞMAQ** гла-
голдикай.

QIZIŞMAQ глаг. 1) чими хъун;
2) туьнт хъун, къизмиш хъун, тади
къачун; гужлу хъун; **yağış qızışdı** марф
гужлу хъана.

QIZIŞMIŞ прил. 1) къизмиш хъан-
вай, вини кларариз акъатнавай, туьнт

хъанвай; 2) чими хъанвай.

QIZMA I суц. **QIZMAQ** I гла-
голдикай.

QIZMA II суц. **QIZMAQ** II гла-
голдикай.

QIZMAQ I глаг. 1) чими хъун; **su qızdı** яд чими хъана; 2) *куьч.* туьнт
хъун, хъел акатун; 3) къизмиш хъун.

QIZMAQ II глаг. *рах.* ихтибар авун.

QIZMAR прил. 1) чими; 2) туьнт,
къизгъин; 3) *геогр.* гзаф чими, зегъем,
кудай; **qızmar yau** гзаф чими гад;
4) къизмиш.

QIZMARLIQ суц. 1) туьнтвал, са-
бурсузвал; 2) зегъемлувал.

QIZMIŞ прил. 1) чими хъанвай,
ифенвай; **qızmiş asphalt** ифенвай ас-
фальт; 2) къадардилай аргух чими
хъанвай; 3) кудай; 4) *куьч.* гъевеслу,
гъевес акатнавай, къизмиш хъанвай; 5)
куьч. хъел квай, хъел акатнавай, пехъи
хъанвай.

QİBLƏ суц. дин. 1) къибле (*қанI-
дайла мусурманар элкъвезвай пад*);
2) *куьгъ.* къиблепад; 3) *куьч.* къаст,
мурад; **onun bir qıbləsi var – Vətən**
адахъ са къибле ава – Ватан.

QİBLƏGAN суц. пак чка (*мусур-
манри икрам ийизвай*).

QİBTƏ суц. пехилвал; **qıbtə etmək**
пехилвал авун.

QİDA суц. недай затI; хуьрек; ем; **qı-
da tükəndi** недай затIар куьтягъ хъана.

QİDALANMA суц. **QİDALANMAQ**
глаголдикай.

QİDALANMAQ глаг. нен, нез яша-
миш хъун.

QİRAƏT суц. келун, ван алаз келун.

QİRAƏTÇİ суц. ван алаз келдай-
ди; фасагъатдиз келдайди.

QİRAƏTXANA суц. келдай зал.

QİSAS суц. къисас; **qısas almaq**

къисас къачун.

QİSASÇI *суц.* къисасчи.

QİSASÇILIQ *суц.* къисасчивал.

QİSİM *суц.* 1) пай, члук; 2) бязи;

bir qisim insanlar са бязи инсанар.

QİSMİ *прил.* са къадар, са къадардин.

QİSMƏN I *нареч.* са пай яз, михъиз ваъ; са къадар; са къадардин; **o, qismən haqlıdır** ам са къадар гъахълу я; **II прил.** са къадар; са къадардин; са паюнин; тамам тушир.

QİSMƏT *суц.* къисмет; **qismət olmaq** къисмет хъун; **qismət deyil** къисмет туш.

QİYABİ *прил.* тарсариз тефена кІвале кІелун.

QİYABİÇİ *суц.* тарсариз тефена кІвале кІелзавай кас.

QİYAFƏ *суц. килиг:* **QİYAFƏT.**

QİYAFƏT *суц.* 1) акунар; 2) пекер.

QİYAM I *суц.* гъулгъула, бунт; **II прил.** гъулгъуладин, бунтунин.

QİYAMÇI I *суц.* бунтчи; **II прил.** бунтчидин.

QİYAMÇILIQ *суц.* бунтчивал.

QİYAMƏT I *суц.* 1) *дин.* къиямат, дуйнъядин эхир; 2) *куьч.* къайдасузвал; чкІайвал; акахъай алаш-булаш; 3) гзаф хъсан; **qiyamət oğlandır** гзаф хъсан гада я; **II прил.** аламатдин, лап иер, ви-чел къару ийидай, ажайиб.

QİYMƏT *суц.* 1) къимет; мас; **hö-kumət qiymətləri** гьукуматдин къиметар; **qiymətlərin qalxması** къиметар хкаж хъун, багъа хъун; 2) *куьч.* къимет; къадир; **o, pulun qiymətini bilir** адаз пулунин къадир ава (*чида*); 3) къимет (*мектебда кІелзавайбурун чирвилерин дережа къалурзавай*); 4) мизан, нирх, эцигнавай къимет; **qiymətini vermək** эцигнавай къимет гун; 5) къадир, къадир хъун, къадир чир хъун; **yaxşı**

adamlara qiymət vermək gərəkdir хъсан ксарин къадир чир хъун герек я.

QİYMƏTLƏNDİRMƏ *суц.* **QİYMƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

QİYMƏTLƏNDİRMƏK *глагол.* 1) къимет гун; 2) къадир хъун; 3) багъаз къун, къимет эцигун; 4) къиметлувал хиве къун; **özünüküləri qiymətləndirmək** жуванбурун къадир хъун.

QİYMƏTLƏNMƏ *суц.* **QİYMƏTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

QİYMƏTLƏNMƏK *глагол.* къимет хъун, къимет къачун.

QİYMƏTLƏŞMƏ *суц.* **QİYMƏTLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

QİYMƏTLƏŞMƏK *глагол.* 1) къимет чирун; къиметар хабар къун; 2) савда авун, къиметар рахун.

QİŞA *суц.* винел алай къат.

QİTƏ *суц.* чилин шардин къураматдин чІехи паярикай сад.

QLADİATOR *суц. тар.* гладиатор (*дегь чІавара Римда вагъши гъайванрихъ ва я маса къушундаррихъ галаз дяве ийидай, къуршахар къадай пагъливан*).

QLİSERİN *суц.* глицерин.

QLOBUS *суц.* глобус.

QLÜKOZA *суц.* глюкоза.

QOBOY *суц. муз.* гобой.

QOBU I *суц.* яргъи кІам, дере; **II прил.** яргъи кІамун, дередин.

QOCA I *суц.* къуьзек, къуьзуь кас, къуьзуьди; **II прил.** къуьзекан, къуьзуь касдин, къуьзуьдан; **qocanın xatirələri** къуьзекан (*къуьзуь касдин, къуьзуьдан*) рикІел хкунар.

QOCAFƏNDİ *прил.* къуьзуьдан те-гъерда.

QOCALIQ I *суц.* къуьзуьвал; **II прил.** къуьзуьвилин; **qocalıq illəri** къуьзуьвилин йисар.

QOCALMA *суц.* **QOCALMAQ** *глаголдикай.*

QOCALMAQ *глагол.* кьуьзуь хьун, яшлу хьун; **о, indi qocalib** ам гила кьуьзуь хьанва.

QOCAMAN *прил.* 1) агьсакьал; 2) члехи; **qocaman nəsil** члехи несил; 3) тIвар-ван авай; **qocaman alim** агьил алим.

QOCAYANA *нареч.* кьуьзуьдан хьтин; **qocayana rəqs etmək** кьуьзуьдан хьтин кьуьлерун.

QOÇ *суц.* гьер.

QOÇAQ I *прил.* 1) виклөгь, уьтквем; **qoçaq oğlan** виклөгь гада; 2) дирибаш, кичI течирди; II *суц.* виклөгьди; уьтквемди; жуьрэтлу кас.

QOÇAQLIQ *суц.* виклөгьвал, кьуччагьвал; **qoçaqlıq etmək** виклөгьвал авун.

QOÇU *суц.* кьучи.

QOÇUBAŞI *суц. рах.* кьучийрин кьил.

QOÇULUQ *суц.* кьучивал; **qoçuluq etmək** кьучивал авун.

QODUQ *суц.* 1) шаркIунт, ламран шараг (*ламран супа*); 2) куьч. тербиясуз аял ва я жегьил.

QOĞAL *суц.* тIунутI.

QOHUM I *суц.* кьавум, мукьвади, мукьва кас, мукьва-кьили, мирес; **ata tərəfdən qohum** бубадин патай мукьвади; II *прил.* мукьва тир, мукьвади тир; **qohum dillər** мукьва тир чIалар.

QOHUMBAZ *прил.* кьавумрихь, мукьвабурухь ялзавай.

QOHUMBAZLIQ *суц.* кьавумрихь, мукьвабурухь ялун.

QOHUMCANLI *прил.* мукьва-кьилийрал рикI алай.

QOHUMCANLILIQ *суц.* мукьва-кьилийрал рикI хьун.

QOHUM-ƏQRƏVA *суц.* мукьва-кьилияр.

QOHUM-ƏQRƏBALI *прил.* мукьва-кьилияр авай.

QOHUMLUQ *суц.* кьавумвал, мукьва-кьиливал.

QOXU I *суц.* ял, ни, хьсан ни; **güllərin qoxusu** цуькверин ни; II *прил.* нидин.

QOXULAMA *суц.* **QOXULAMAQ** *глаголдикай.*

QOXULAMAQ *глагол.* ни чIугун.

QOXULANMA *суц.* **QOXULANMAQ** *глаголдикай.*

QOXULANMAQ *глагол.* 1) ял атун; ни атун; ни галаз хьун; ни аваз хьун; 2) ял агалтун; ни агалтун, ни ягьун.

QOXUMAQ *глагол. килиг:* **QOXULANMAQ.**

QOXUMUŞ *прил.* ни кьвезвай; ни агалтнавай; **qoxumuş bahıq** ни агалтнавай клезри.

QOL I *суц.* 1) гьил; **sağ qol** эрчIи гьил; **uzun qollar** яргьи гьилер; 2) хел (*рекьин*); **yolun qollarından biri** рекьин хилерикай сад; **dəmir yolunun ayrılan qolu** ракъун рекьин чара жезвай хел; 3) вацIун хел; **Volqa çayının qolları** Волга вацIун хилер; 4) кьуьн (*лингинин*); **lingin qolu** лингинин кьуьн; 5) хел (*пекинин*); 6) кьул; **qol çəkmək** кьул чIугун; 7) хел (*дагьдин*); **dağların qolları** дагьларин хилер (*асул дагьдилай патарихь фенвай гьвечли паяр*); 8) кьерехдиз тухванвай хел (*хулан*); **arxın qolları** хулан кьерехдиз тухванвай хилер; 9) хел (*эцигунардай крандин*); **tikinti kranının qolu** эцигунардай крандин хел.

QOL II *суц. спорт.* гол; **qol vurmaq** гол ягьун.

QOLBAQ I *суц.* цам; II *прил.*

цамунин

QOL-BOYUN нареч. гарданра; **qol-boyun olmaq** гарданра гьатун.

QOL-BUDAQ суц. 1) хел (*тарцин*); 2) *куьч*. гьилер-кIвачер; 3) *куьч*. мукьва-кылияр.

QOL-BUDAQLI 1) *прил.* гзаф хилер алай; **qol-budaqli palid ağacı** гзаф хилер алай мегъуьн тар; 2) арха, далу.

QOLÇOMAQ суц. *куьгь*. гзаф чилерин иеси.

QOL-QANAD суц. 1) лувар; 2) хилер; **qol-qanad açmaq** лувар ахъаюн; **qol-qanadını qırmaq** хилер атIун.

QOLTUQ суц. 1) *куььчI*; **sol qoltuğun** чапла хъуьчIуьн; 2) легъв, фур, чухур.

QOLTUQAĞACI суц. 1) кIекIецар; 2) *куьч*. даях, далу, арха, куьмекчи.

QOLUBAĞLI *прил.* гьилер кутIунавай.

QOLUZORLU *прил.* гужлу.

QOM суц. кIунчI; **çiçək qomu** цуькверин кIунчI.

QOMARLAMAQ *глагол.* 1) элкъуьрна кьун, юкьва тун; **hamı qonağı qomarladı** вирида мугьман юкьва туна; 2) мукьва авун, агудун; **özünü dostları ilə qomarlamaq** жував дустар мукьва авун, агудун.

QOMLAMAQ *глагол.* ктIунун, кIемер кьун; **çırpı qomlamaq** сахар кутIунун, цIамарикай кIемер кьун.

QONAQ I суц. мугьман; **sevimli qonaq** рикI алай мугьман; II *прил.* мугьмандин; **qonaq otağı** тавдин кIвал.

QONAQCANLI *килиг:* **QONAQCIL.**

QONAQCIL *прил.* мугьман кIандай, мугьмандал рикI алай; мугьмандиз гьуьрмет ийидай.

QONAQCILLIQ *килиг:* **QONAQ-PƏRVƏRLİK.**

QONAQCILLIQ суц. мугьман-пересвал.

QONAQ-QARA суц. мугьманар.

QONAQ-QARALI *прил.* мугьманар авай; **qonaq-qaralı ev** мугьманар алахъдай кIвал.

QONAQLIQ суц. кьунагълух.

QONAQPƏRƏST *прил.* мугьман-перес; **qonaqpərəst ailə** мугьманперес хизан.

QONAQPƏRƏSTLİK суц. мугьманпересвал.

QONAQPƏRƏSTLİKLƏ нареч. мугьманпересвиледди.

QONAQPƏRVƏR *прил.* *килиг:* **QONAQPƏRƏST.**

QONAQPƏRVƏRLİK суц. *килиг:* **QONAQPƏRƏSTLİK.**

QONDARMA суц. 1) таб; 2) кьундарма, бине авачир.

QONDARMAQ *глагол.* 1) таб авун; 2) кьундармишун.

QONMA суц. **QONMAQ** *глагол-дикай.*

QONMAQ *глагол.* 1) лув гана ацукьун (*кьушар, гьашаратар*); 2) са квел ятIани ацукьун; **paltara toz qondu** пекинал руг ацукьна.

QONŞU I суц. кьунши; кьуни-кьунши; **bağ qonşusu** багъдин кьунши; II *прил.* кьуншидин; **qonşu uşaqları** кьуншидин аялар.

QONŞULUQ суц. кьуншивал; **qonşuluq etmək** кьуншивал авун.

QONUR *прил.* 1) куьрен; рехивал алай (*рехивал алай шуьтрукъ ва я мичIи куьрен ранг*); **qonur at** куьрен балкIан; 2) шуьтрукъ; 3) ригай (*мичIи-шуьтрукъ рангунин*); **qonur gözlər** ригай вилер.

QOPARDILMA суц. **QOPARDILMAQ** *глагол-дикай.*

QOPARDILMAQ *глагол*. 1) къакъудун, яргъаз акъудун, чара авун; 2) галудун, гужалди чара авун; 3) хана алатун, хана аватун; 4) алатун, хкатун, къакъатун (*клеядалди кукIурнавай затI*); 5) алудун (*мес. тарцин чкал*); алажун (*мес. хипен хам*); 6) атIун; **almalar qopardildi** ичер атIана; 7) акъатун (*ктабдай чарар*).

QOPARILMAQ *килиг*: **QOPARDILMAQ**.

QOPARMA *суц.* **QOPARMAQ** *глаголдикай*.

QOPARMAQ *глагол*. 1) атIун, галудун; къатIун; **düyməni qoparmaq** дуьгме галудун; 2) гужуналди къакъудун, къун; **kəndlilərini torpaqlarını qoparmaq** хуьруьнвийрин чилер къун; 3) хана (*къатIна*) галудун, атIана галудун, атIун; 4) алудун (*клеядалди алкIурнавай, кукIурнавай затI*); 5) яна алудун, къулухъ гадар хъувун; 6) алудун (*мес. тарцин чкал*), алажун (*мес. лапагдин хам*); 7) атIун; **gül qoparmaq** цуьк атIун; 8) акъудун; **ağacı kökündən qoparmaq** тар кланяй акъудун.

QOPARTDIRMA *суц.* **QOPARTDIRMAQ** *глаголдикай*.

QOPARTDIRMAQ *глагол*. *килиг*: **QOPARTMAQ**.

QOPARTMA *суц.* **QOPARTMAQ** *глаголдикай*.

QOPARTMAQ *глагол*. *килиг*: **QOPARMAQ**.

QOPMA *суц.* **QOPMAQ** *глаголдикай*.

QOPMAQ *глагол*. 1) ахъа хъун; аватун; ахъа хъана аватун; татаб хъана аватун; **it zəncirdən qopdu** кицI зунжурдай ахъа хъана (*акъатна*); 2) галуд хъун; **düymə qopdu** дуьгме галуд хъана; 3) хун; **stulun ayağı qopdu** стулдин

кIвач хана.

QOPMUŞ *прил.* 1) хана алатнавай, хана аватнавай; 2) атIанвай, галуднавай.

QOPUQ I *прил.* атIанвай, галуднавай; II *суц.* галудун, къакъудун, хкудун, хун, атIун.

QOR *суц.* чими руьхъ.

QORA *суц.* чуьлдин ципицIар.

QORXAQ I *прил.* кичIе, кичIевал квай, жуьрэтсуз; II *суц.* кичIеди, жуьрэтсуз; ажузди, кичIехъан.

QORXAQLIQ *суц.* кичIевал, жуьрэтсузвал.

QORXA-QORXA *нареч.* кичIез-кичIез, кичIедаказ; **qorxa-qorxa iş görmək** кичIез-кичIез кар авун.

QORXMA *суц.* **QORXMAQ** *глаголдикай*.

QORXMAQ *глагол*. 1) кичIе хъун; **it-dən qorxmaq** кицIикай кичIе хъун; **so-yuqdan qorxmaq** къаюкай кичIе хъун; 2) игътият хуьн, игътият авун, кичIевал авун; **məğlubiyətdən qorxmaq** магълуб хъуникай игътият авун; 3) кухунун; **at qorxdı** балкIанди кухунна.

QORXMAZ *прил.* 1) кичIевал авачир, кичIе тушир, кичI тийижир, кичI квачир; кичIевал тийижир; викIегъ; **qorxmaz oğlan** кичIевал тийижир гада.

QORXU *суц.* 1) кичI, кичIевал; **qorxu hissi** кичIевилин гьисс; 2) *рах.* къалабулук, рикIин секинсузвал; 3) игътиятвал; **hər şeyə qorxu ilə baxmaq** гъар са шейиниз игътиятлувилелди килигун; 4) хата, хатавал, хата-бала; **burada qorxu iki tərəfdəndir** ина къве патахъай хатавал ава.

QORXUDAN *нареч.* кичIевилияй; **qorxudan titrədi** кичIевилияй зурзуна.

QORXUDUCU *прил.* 1) кичIерардай, кичIерар гудай; **qorxuducu vəziyyət** кичIерар гудай гьал; 2) кичI

кутадай; **qorxuducu hadisə** кичІ кутадай вакъиа.

QORXUDULMA *суц.* **QORXUDULMAQ** *глаголдикай.*

QORXUDULMAQ *глаго.* кичІ кутун, кичІерарун, кичІерар кутун.

QORXULU I *прил.* 1) кичІе жедай; **qorxulu nağıl** кичІе жедай мах; 2) кичІерар кутадай, гзаф пис; **qorxulu xəstəlik** кичІерар кутадай азар; **qorxulu fikirlər** гзаф пис фикирар; 3) гъайбатлу; **qorxulu adam** гъайбатлу кас; 4) хаталу, хата авай; **qorxulu yer** хаталу чка; 5) къалабулух квай, секинсуз; **qorxulu səs** къалабулух квай ван; II *нареч.* кичІе жедайвал; хъел кваз; къалабулух кваз; **qorxulu baxmaq** кичІе жедайвал килигун.

QORXUNC I *прил.* 1) кичІе жедай, рикІ авуддай; **qorxunc hadisə** рикІ авуддай вакъиа; 2) кичІерар кутадай, гзаф пис, хаталу; 3) гъайбатлу; **qorxunc səs** гъайбатлу ван; II *нареч.* 1) кичІе жедайвал; 2) къалабулух кваз; 3) хаталудаказ; 4) гъайбатлудаказ, гъайбатлувилелди, гъайбатлуз.

QORXUTMA *суц.* **QORXUTMAQ** *глаголдикай.*

QORXUTMAQ *глаго.* 1) кичІерар гун, кичІерар кутун; 2) кичІевал кутун, кичІе авун; **düşməni qorxutmaq** душмандик кичІевал кутун; 3) рикІ авудун; 4) гъелягъ къун; 5) жаздандал гъун.

QORİLLA *суц. зоол.* горилла (*маймунрин са жуьре*).

QORUQ I *суц.* 1) къурух; 2) хвенвай чка; II *прил.* къурухдин; **qoruq torpaqları** къурухдин чилер; **qoruq meşə** къурухдин там.

QORUQÇU *суц.* къурух хуьзвайди, къаравул.

QORUMA *суц.* **QORUMAQ**

глаголдикай.

QORUMAQ *глаго.* хуьн, саламатдиз хуьн, татугайвилерикай хуьн; **dövlət əmlakını qorumaq** гъукуматдин эменни хуьн.

QORUNMA *суц.* **QORUNMAQ** *глаголдикай.*

QORUNMAQ *глаго.* 1) хуьн, саламатдиз хуьн, чІуру гъерекатрикай, винел вегъиникай хуьн; 2) мукъаятвал авун; жув хуьн; **soyuqlamaqdan qorunmaq** мекъи хъуникай жув хуьн; 3) игътият авун, вилик пад къун; **qripdən qorunmaq** хумадикай игътият авун.

QORUYUCU *суц.* 1) къаравул; 2) хатадикай хуьдайди.

QOŞA I *прил.* 1) къуша, жуьт; 2) къвал-къвала авай; къвалав гвай; къвал-къвала акІанвай; уртах сергъят авай; **qoşa bucaqlar** къвал-къвала авай пипІер; II *нареч.* къвед санал, къведни санал, санал, санлай; **qoşa gəzmək** санал къекъуьн; III *числ.* къвед, къве; **qoşa qarı** къве рақІар.

QOŞA... *муракаб гафарин сад лагъай най.* **qoşabuynuzlu** къуша крчарин.

QOŞALAŞDIRMA *суц.* **QOŞALAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

QOŞALAŞDIRMAQ *глаго.* къве тах авун; къве къат авун; къве жерге авун.

QOŞALAŞMA *суц.* **QOŞALAŞMAQ** *глаголдикай.*

QOŞALAŞMAQ *глаго.* къве тах хуьн; къве къат хуьн; къве жерге хуьн.

QOŞALAŞMIŞ *прил.* 1) къве тах хъанвай, къве къат хъанвай; 2) къуша хъанвай, жуьт хъанвай.

QOŞALIQ *суц.* 1) къушавал, жуьтвал; 2) къве тах хъанвай, къве къат хъанвай.

QOŞDURMA *суц.* **QOŞDURMAQ**

глаголдикай.

QOŞDURMAQ *глаголдикай.* кутГуниз тун (мес. *фургъундик балкІан*); 2) гилигиз тун, галкІуриз тун; **vaqonları bir-birinə qoşdurdu** вагонар сад-садахъ гилигиз туна; 3) кутаз тун; тун; **məktəblilə-ri siyahıya qoşdurmaq** кІелзавайбур сиягда тун (*сиягдадик кутун*).

QOŞQU I *суц.* 1) кьушкьун; **qa-yış qoşqusu** чІулунин кьушкьун; **at qoşqusu** балкІандин кьушкьун; 2) кьушкьун-хамут; 3) кутГундай малар; 4) чІугвадай кьуват, ялдай кьуват; 5) машиндихъ, трактордихъ ва мсб. гилигдай затІ.

QOŞMA I *суц.* **QOŞMAQ I** *глаголдикай.*

QOŞMA II *суц. шаир.* кьушма (*шиирдин жанр*).

QOŞMA III *суц. лингв.* послелог.

QOŞMAQ I *глаголдикай.* 1) кутГунун; **atı qoşmaq** балкІан кутГунун (*фургъундик*); 2) гилигун, галкІурун; **vaqonları qoşmaq** вагонар гилигун; 3) акалун.

QOŞMAQ II *глаголдикай.* кхьин, тесниф авун; **şeir qoşmaq** шиир кхьин (*тесниф авун*).

QOŞULMA I *суц.* **QOŞULMAQ I** *глаголдикай.*

QOŞULMA II *суц.* **QOŞULMAQ II** *глаголдикай.*

QOŞULMAQ I *глаголдикай.* 1) кутГунун; 2) галкІур хьун; 3) акал хьун; 4) шерик хьун, сад хьун.

QOŞULMAQ II *глаголдикай.* туькІур хьун, теснифун.

QOŞUN I *суц.* кьушун; **düşmən qoşunları** душмандин кьушунар; II *прил.* кьушундин; **qoşun topları** кьушундин тупар.

QOTAZ *суц.* курквачІ (*найдахдик ва мсб. акалдай*); **qotazlı şal** курквачІар

галай шал.

QOTAZLAMA *суц.* **QOTAZLAMAQ** *глаголдикай.*

QOTAZLAMAQ *глаголдикай.* курквачІар кутГунун, курквачІриз тІвал ягъун.

QOTURI *суц.* 1) хьутур; 2) хьутурди кьунвайди; 3) гачал; II *прил.* хьутурдин; **qotur xəstə** хьутурдин азарлуди.

QOTURLAŞMA *суц.* **QOTURLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QOTURLAŞMA *суц.* **QOTURLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QOTURLAŞMAQ *глаголдикай.* 1) хьутурди кьун, хьутур акатун; 2) гачалди кьун, гачал хьун, гачалар куткун.

QOTURLUQ I *суц.* 1) хьутурвал; 2) гачалвал; II *прил.* хьутурвиллин, гачалвиллин.

QOV *суц.* цІумачІ (*тарарал жедай бебелук*).

QOVAQ *суц.* чандар; лацу кьавах.

QOVĜA *суц.* дяве, тІигъ, кьал, кьалмакьал.

QOVĜAÇI *суц.* кьал акьуддаиди, кикІидаиди.

QOVHAQOV *суц. рах.* кат-калтуг; чукурун, гьалун.

QOVLAMA *суц.* **QOVLAMAQ** *глаголдикай.*

QOVLAMAQ *глаголдикай.* килиг: **QOVMAQ**, **QOVLANMA** *суц.* **QOVLANMAQ** *глаголдикай.*

QOVLANMAQ *глаголдикай.* килиг: **QOVULMAQ**.

QOVLATMA *суц.* **QOVLATMAQ** *глаголдикай.*

QOVLATMAQ *глаголдикай.* чукурун, чукурун тун.

QOVLUQ I *суц.* папка; II *прил.* папкадин.

QOVMA *суц.* **QOVMAQ** *глаголдикай.*

QOVMAQ *глаго.* 1) чукурун, акъудун; 2) гьалун; **пахиги qovmaq** нехир гьалун; 3) хурук кутуна акъудун.

QOVRULMA *суц.* **QOVRULMAQ** *глаголдикай.*

QOVRULMAQ *глаго.* 1) чурун; **эт qovrulur** як чразва; 2) *рах.* чурун (*ра-къиник, чими чкада*); 3) *куьч.* аклаж хьун, агаж жез ахъа хьун (*тIалдик, тIарвилик*).

QOVRULMUŞ *прил.* чрай (*гъерида ва я џIал*); **qovrulmuş эт** чрай як.

QOVŞAQ *суц.* 1) алакъадин хел (*почтадинни телеграфдин*); 2) хев (*рекьерин*); кIватI хъанвай чка, акахънавай чка; **dəmiryol qovşağı** ракъун рекъин хел; 3) хев (*вацIун*); **Sa-mur çaуının qovşağı** Самур вацIун хев.

QOVUQ I *суц.* куркур; **sabun qovuğu** запундин куркур.

QOVUQ II *суц.* зоол. шараг (*гъай-ванрин органра жедай лентинин формадин шарарин*).

QOVULMA *суц.* **QOVULMAQ** *глаголдикай.*

QOVULMAQ *глаго.* 1) чукурун, катарун, тун тавун, алудун; 2) акъудун, ракъурун (*гужалди маса чкадиз*), суьргуьн авун.

QOVUN I *суц.* гатун хали; II *прил.* гатун халидин.

QOVURĜA *суц.* калар (*къуьлуьн ва я гъажикIадин тварарин*).

QOVURMA *суц.* 1) чурун; 2) къавурма.

QOVURMAQ *глаго.* чурун, къавурмишун.

QOVUŞDURMA *суц.* **QOVUŞDURMAQ** *глаголдикай.*

QOVUŞDURMAQ *глаго.* 1) галкIурун, кукIурун; гилигун; сад авун; **sev-gililəri qovuşdurmaq** кIанибур сад авун;

2) сигъ тир садвал арадал гъун; сад-садахъ гилигна (*какадарна*) сад авун.

QOVUŞMA I *суц.* **QOVUŞMAQ I** *глаголдикай.*

QOVUŞMA II *суц.* **QOVUŞMAQ II** *глаголдикай.*

QOVUŞMAQ I *глаго.* 1) сад-садав агакъун; лап мукъва хьун; 2) агатун, экечIун; 3) акахъун, акахъна сад хьун; **Araz Kürə qovuşur** Аразни Куьр акахъзава.

QOVUŞMAQ II *глаго.* гуьгъуьна гьатна агакъун.

QOY *кIус.* къуй; **qoy o, sözünü desin** къуй ада вичин гаф лугъурай.

QOYDURMA *суц.* **QOYDURMAQ** *глаголдикай.*

QOYDURMAQ *глаго.* 1) эцигиз тун; 2) тун, са гьалда тун.

QOYMA *суц.* 1) эцигун; 2) туькIуьрун; 3) серф авун, гун; **bu işə çox pul qoyub** и кар патал гзаф пул серф авун-ва (*ганва*).

QOYMAQ *глаго.* 1) эцигун, тун; **yerə qoymaq** чилел эцигун; **stolun üstünə qoymaq** столдал тун; 2) тайинарун; **direktor qoymaq** директорвиле тайинарун; 3) расун, гилигун, туькIуьрна гилигун; расна гилигун; **pal-toya təzə yaxalıq qoymaq** палтодик цIийи хев гилигун; 4) ихтияр гун; **gəz-məуə qoymaq** къекъвез ихтияр гун; 5) къулухъ авун, вахтуналди акъвазарун, маса вахтунал хкун; **axşama qoymaq** няналди акъвазарун; 6) гун; **möhlət qoymaq** муьгълет гун; 7) хиве тун; **onun boynuna qoydu** адан хиве туна; 8) ягъун; **xəstəуə banka qoymaq** азар-лудаз банкаяр ягъун.

QOYMAMAQ *глаго.* 1) эцигиз тагун, тун тавун; 2) тайинар тавун; 3) ихтияр тагун; 4) къулухъ тавун; 5) тагун;

gəzməyə qoymamaq üçün кьекъведай ихтияр тагун патал.

QOYUN I I суц. 1) хеб; **qoyun sü-rüsü** хиперин сурьурь; 2) *куьч.* авам, ажуз, жуьрэтсуз кас; II *прил.* хипрен, хиперин; **qoyun südü** хипрен нек.

QOYUN II суц. 1) къужах; 2) къуьч; 3) *куьч.* къул; михьи гъава; **təbiətin qoynunda** михьи гъавадал, Тѳебиадин къула.

QOYUNÇULUQ I суц. хипехъанвал, лапагар хуьн, II *прил.* хипехъанвилини; **qoyunçuluq ferması** хипехъанвилини ферма.

QOZ I суц. 1) кӀерец; **qoz sındırmaq** кӀерец хун; 2) кӀерецдин тар; II *прил.* кӀерецдин; **qoz ləpəsi** кӀерецдин хвех.

QOZBEL суц. кӀулац.

QÖNÇƏ I суц. цуькведин кӀурукӀ; II *прил.* цуькведин кӀурукӀдин.

QÖNÇƏLƏNMƏ суц. **QÖNÇƏLƏNMƏK** глаголдикай.

QÖNÇƏLƏNMƏK *глаго.* ахъа хъун; **güllər qönçələndi** цуьквери кӀурукӀлар ахъайна.

QRAF суц. граф.

QRAFA суц. графа (I *чарчел* чӀугунвай цӀарарин арада авай зул; 2 *анкетадин графа*).

QRAFİK I суц. график; **qatarların hərəkəti qrafiki** поездрин график.

QRAFİK II суц. график (*графикадин сенятдалди шикилар* чӀугвазвайди).

QRAFİKA суц. графика (I *цӀараралди, хатӀларалди шикил* чӀугунин сенят; 2 *лингв. гъарфарин шикил*).

QRAFİN суц. шуьшедин гичин.

QRAFİNYA суц. графиня (*графдин паб, руш*).

QRAFİT суц. графит (*минерал*).

QRAFLIQ суц. графлух.

GRAM суц. грамм; **on qram** цӀуд грамм.

GRAMMATİKA суц. грамматика; **Azərbaycan dilinin qrammatikası** азербайжан чӀалан грамматика; **ləzgi dilinin qrammatikası** лезги чӀалан грамматика.

GRAMMOFON I суц. граммофон; II *прил.* граммофондин; **grammofon iynəsi** граммофондин раб.

QRANAT I суц. гранат (*багъа къаш*).

QRANAT II суц. рах. къумпара.

QRANİT суц. *минер.* гранит.

QRANKA суц. *полигр.* гранка.

QRAVİTASİYA суц. гравитация.

QRAVÜRA суц. гравюра.

GREYDER I суц. грейдер (*къаналар эгъуьндай, рекъер дуьзардай машин*); II *прил.* грейдердин.

QRIZLAR суц. къирицӀар (*лезги чӀалан группадик акатзавай халкъ*); **qız dili** къирицӀ чӀал.

QRİF I суц. *миф.* гриф (*дегъ чӀаварин махарик квай, лекърен къил алай, лувар квай аждагъан*).

QRİF II суц. гриф (I *са касдин ва я идарадин тӀвар алай печать*; 2 *кӀабдал ва я документдал алай кхъинар*).

QRİM суц. *театр.* грим (*чиниз ядай рангар*).

QRİMLƏMƏ суц. **QRİMLƏMƏK** глаголдикай.

QRİMLƏMƏK *глаго.* грим ягъун (*сегънедиз экъечӀдайла*).

QRİMLƏNMƏ суц. **QRİMLƏNMƏK** глаголдикай.

QRİMLƏNMƏK *глаго.* 1) жуважуван чиниз рангар ягъун; 2) жув са маса кас хъиз къалурун.

QRİP I суц. *мед.* хума; **qrip olub** хума хъанва; II *прил.* хумадин; **qrip**

halları хумадин гьалар.

QROSSMEYSTER *суц.* гроссмейстер (*шагьматар кьугъунин устадвин вини дережадин тIвар*).

QRUP I *суц.* кIватIал; группа; **uşaq qrupu** аялрин кIватIал; II *прил.* кIватIалдин; **qrupun işləri** кIватIалдин крар.

QRUPLAŞMA *суц.* **QRUPLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QRUPLAŞMAQ *глагол.* кIватIал-кIватIал хьун, группайриз кIватI хьун.

QUBAR *суц.* гьам, хажалат; сефилвал; кьайгъу; дерди; пашманвал; сугьулвал.

QUBARLANDIRMA *суц.* **QUBARLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

QUBARLANDIRMAQ *глагол.* рикI тIарун, хажалат гун, пашманарун; сефиларун, перишан авун.

QUBARLANMA *суц.* **QUBARLANMAQ** *глаголдикай.*

QUBARLANMAQ *глагол.* гьам чIугун, хажалат чIугун; пашман хьун, сугьул хьун; рикI тIар хьун.

QUBARLI *прил.* сефил, гьамлу, перишан, пашман, сугьул.

QUBERNATOR *суц.* губернатор (*губерниядин кьил*).

QUBERNİYA *суц.* губерния; **keçmiş Bakı quberniyası** виликан Бакудин губерния.

QUCAQ *суц.* 1) кьужах; **ana qucağı** дидедин кьужах; 2) кьужахда кьун, юкьвалай кьун; 3) хурух; **bir qucaq ot** са хурух векь.

QUCAQLAMA *суц.* **QUCAQLAMAQ** *глаголдикай.*

QUCAQLAMAQ *глагол.* 1) кьужахда кьун; 2) жував агудун, кьун; 3) аруш хьун; **bir-birini qucaqladılar** сад-садал аруш хьана.

QUCAQLAŞMA *суц.* **QUCAQLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QUCAQLAŞMAQ *глагол.* *килиг:* **QUCAQLAMAQ.**

QUCMA *суц.* **QUCMAQ** *глаголдикай.*

QUCMAQ *глагол.* *килиг:* **QUCAQLAMAQ.**

QUDA *суц.* кьутан.

QUDURĜAN *прил.* вилер алахьнавай, пехьи, кьекъерай акъатнавай.

QUDURĜANCASINA *нареч.* вилер алахьнаваз, пехьивилелди, пехьидаказ, пехьидиз, пехьиз, кьекъерай акъатнаваз.

QUDURĜANLAŞMA *суц.* **QUDURĜANLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QUDURĜANLAŞMAQ *глагол.* вилер алахьун, пехьи хьун, дили хьун, кьизмиш хьун, кьил-кьилелай фин, кьекъерай акъатун.

QUDURĜANLIQ *глагол.* кьизмишвал, кьекъерай акъатун.

QUDURMA *суц.* **QUDURMAQ** *глаголдикай.*

QUDURMAQ *глагол.* вилер алахьун, кьадакьрай акъатун, пехьи хьун (*хьел атана*), дили хьун, кьекъерай акъатун.

QUDURMUŞ *глагол.* вилер алахьнавай, кьадакьрай акъатнавай, пехьи хьанвай (*хьел атана*), дили хьанвай, кьекъерай акъатнавай.

QUDURMUŞCASINA *нареч.* *килиг:* **QUDURĜANCASINA.**

QUDURTMA *суц.* **QUDURTMAQ** *глаголдикай.*

QUDURTMAQ *глагол.* вич-вичин ихтиярда туна чIурун, чIалаз килиг тийиз вердишарун; рекъяй акъудун.

QUDUZ *прил.* 1) пехьи, кьудуз; **quduz it** пехьи кицI, кьудуз кицI; 2) *куьч.* пис, акьалтIай; гзаф такIан, акунани кIан тийир.

QUDUZLAŞMA *суц.* **QUDUZLAŞMAQ** *глаголдикай.*

QUDUZLAŞMAQ *глаго.* пехъи хъун, къудуз хъун.

QUDUZLUQ *суц.* пехъивал, къудузвал, къизмишвал.

QUQU I *суц.* зоол. кукупІ (къуш); II *прил.* кукупІдин; **ququ yuvası** кукупІдин муг.

QUL I *суц.* лукІ; **qulların üsyarı** лукІарин гьулгъула; II *прил.* лукІран, лукІарин.

QULAQ I *суц.* яб; **onun qulaqları ağrıyır** адан япар тазва; **qulaq asmaq** яб гун; **qulaq asmamaq** яб тагун; II *прил.* япун; **qulağının dibini görärsən** япун кІан аквада ваз, ваз кІандайвал жедач.

QULAQCIQ *суц.* анат. рикІин вилик пад (*рикІин вини патан къве пәюникай сад*).

QULDAR *суц.* тар. лукІран иеси, лукІарин иеси; лукІар авай кас.

QULDARLIQ *суц.* лукІвилел би-нелу тир къурулуш.

QULDUR *суц.* 1) тарашчи, чапхунчи; 2) *къуч.* гуж ийидай кас, зулумкар.

QULDURLUQ *суц.* 1) тарашчивал, къакъудун, тарашун, таланчивал; 2) *къуч.* гуж авун, зулумкарвал.

QULLAB I *суц.* къенез чІугун (*nlanIрусдин гум*).

QULLAB II *суц.* къалп кас, фашал кас.

QULLUQ I *суц.* 1) къуллугъ; **dövlät qulluğu** гьукуматдин къуллугъ; 2) гелкъуьн, килигун; **uşaqlara qulluq** аялриз килигун; 3) къуллугъ (*аскервиле*); **o, orduda qulluq edir** ада яракълу къуватра къуллугъзава; **vətənə əsgər kimi qulluq edir** ватандиз аскерди хъиз къуллугъзава.

QULLUQ II *суц.* лукІвал, лукІ хъиз къуллугъ авун.

QULLUQCŪ *суц.* 1) къуллугъ-эгъли, къуллугъчи; **dövlät qulluqcusu** гьукуматдин къуллугъчи; 2) *къуч.* къуллугъчи, кІвалел алайди, кІвале къуллугъзавайди.

QULLUQCULUQ *суц.* къуллугъчивал.

QULP *суц.* тум; **çäkicin qulpu** кІу-тадин тум.

QULUN *суц.* тай (3-4 вацран).

QUM I *суц.* къум; **sarı qum** хъипи къум; **qum rəngi** къумадин ранг; **dəniz qumu** гьуьлуьн къум; II къумадин; **qum qalağı** къумадин кІунтІ.

QUMAR *суц.* къумар; **qumar oynamaq** къумар къугъун.

QUMARBAZ *суц.* къумарбаз.

QUMARXANA *суц.* къумархана.

QUMAŞ *суц.* шиле (*туьнт яру памбаг парча*).

QUMBARA I *суц.* къумпара; **qumbara partladı** къумпара пад хъана; II *прил.* къумпарадин; **qumbara səsi** къумпарадин ван.

QUMLU *прил.* къумадин, къум квай; **qumlu sahil** къум квай къер.

QUMLUQ *суц.* къумлух.

QUMRAL *прил.* къумрал.

QUMRU *суц.* зоол. тІапІас (*лифрез ухшар къуш*).

QUMSAL *прил.* килиг: **QUMLU**.

QUMSALLIQ *суц.* къумлух.

QUMUQ *суц.* къумукъ (*халкъ*).

QUMUQCA *нареч.* къумукъ чІалалди, къумукъдалди.

QUNDAQ I *суц.* къундах; пинейрик арушнавай аял.

QUNDAQ II *суц.* къундах (*тфенгдин къуьне акІурдай чка*).

QUNDAQLAMA *суц.* **QUNDAQ-**

LAMAQ глаголдицай.

QUNDAQLAMAQ глаг. чукварда тун, пекерик кутун.

QUNDUZ I суц. зоол. хундуз; II прил. хундуздин; **qunduz dərisi** хундуздин хам.

QURABIYƏ суц. бадамдин хвехверин печенье.

QURAQ I суц. кьурагьвал; II прил. кьурагьвилин.

QURAQ II суц. пине (некиниз ягдадай).

QURAQLIQ I суц. кьурагьвал; II прил. кьурагьвилин; **quraqlıq ili** кьурагьвилин йис.

QURAMA I суц. чІукварин яргъан.

QURAMA II суц. таб, тапан хабар.

QURAMAÇI I суц. чІукварин яргъан расзавайди.

QURAMAÇI II суц. диал. тапрукъ; тапархъан.

QURAN I суц. яратмишдайди, арадал гьидайди, туькІуьрдайди, эцигдайди.

QURAN II суц. Кьуръан.

QURAŞDIRICI суц. 1) туькІуьрдайди; 2) кьурмишдайди.

QURAŞDIRMA I суц. 1) туькІуьрун; 2) кьурмишун.

QURAŞDIRMA II суц. 1) таб, тапан хабар; 2) куьч. фантазия; **uşaq quraşdırmaları** аялдин фантазияр.

QURAŞDIRMAQ I глаг. 1) яратмишун, туькІуьрун, арадал гъун; 2) кьурмишун.

QURAŞDIRMAQ II глаг. таб, туькІуьрун.

QURBAĞA I суц. кьиб; **yaşıl qurbağa** къацу кьиб; **ağac qurbağası** таран кьиб; II прил. хьипрен.

QURBAN суц. 1) кьурбанд; 2) куьч. жув кьурбанд авун, жуван чан кьурбанд авун.

QURBANLIQ суц. кьурбанд гузвай гьайван.

QURCALANMAQ глаг. юзун, юзун акатун.

QURCANMA суц. **QURCANMAQ** глаголдицай.

QURCANMAQ глаг. килиг: **QURCALANMAQ**.

QURD I суц. 1) жанавур; 2) куьч. тежрибалу, дуьнья акур кас.

QURD II суц. квак; шар; бутІруьк.

QURDALAMA суц. **QURDALAMAQ** глаголдицай.

QURDALAMAQ глаг. 1) экъуьрун, са вуч ятІани акъудун патал хкуьрун; **dişlerini qurdalamaq** сарара экъуьрун; 2) хкуьрун, кягъун; **əllərilə qurdalamaq** гьил хкуьрун; 3) рикІел хкун (хъайи вакъиаяр), тупІалай авун; **köhnə işləri qurdalamaq lazım deyil** феи крар тупІалай авун герек туш.

QURDALANMA суц. **QURDALANMAQ** глаголдицай.

QURDALANMAQ глаг. хкуьрун; алахъун, гьавалат хъун; тІуб экъуьрун; къекъуьн; **sandıqda qurdalanmaq** сандухда къекъуьн.

QURĖUŞUN I суц. 1) кьуркьушум; 2) куьч. гуьлле; II прил. кьуркьушумдин; **qurğuşun rəngi** кьуркьушумдин ранг.

QURMA суц. **QURMAQ** глаголдицай.

QURMAQ глаг. 1) авун, туькІуьрун; эцигун; **körpü qurmaq** муьгъ эцигун; **plan qurmaq** план туькІуьрун; 2) кьурмишун; **saatı qurmaq** сят кьурмишун; 3) ягъун; **çadır qurmaq** пуна ягъун; 4) тешкилун; **yeni təsərrüfat qurmaq** цІийи майишат тешкилун.

QURSAQ I суц. 1) хук; 2) руфун; II прил. хукунин, руфунин; **qursaq fermenti** хукунин фермент.

QURŞAQ *суц.* 1) юкъ; эчI; **incə qurşaq** шувкъуь юкъ; 2) къуршах (*юкъва кутIундай*); 3) *геогр.* зул; **Yer kürəsi meridianlarla 24 qurşağa bölünür** Чилин шар меридианралди 24 зулуниз пай жезва; 4) банд, цам; **çəlləyin qurşağı** челегдин банд (*цам*); 5) регъ (*патронар твадай*); **qurşağdaki patronlar qurtarıb** рекъина авай патронар куйтягъ хъанва.

QURTARMA *суц.* **QURTARMAQ** *глаголдикай.*

QURTARMAQ *глаго.* 1) куйтягъун, акъалтIарун; **işləri qurtarmaq** крар куйтягъун; 2) куйтягъ хъун, акъалтIун; **düşmənin qüvvələri qurtardı (tükəndi)** душмандин къуватар акъалтIна; 3) чара авун, гъил къун; хкудун, акъудун (*са четин гьалдай*); 4) къин, къиникъ; **xəstə qurtardı** азарлуди къена; 5) хкатун; **ölümdən qurtardı** къиникъдикай хкатна; 6) азад хъун, хилас хъун; **doğma torpağı düşməndən qurtarmaq** хайи чил душмандикай азад авун.

QURTULMA *суц.* **QURTULMAQ** *глаголдикай.*

QURTULMAQ *глаго.* хкатун, вич хкудун; азад хъун, хилас хъун; **təhlükədən qurtulmaq** хатадикай хкатун.

QURTULUŞ I *суц.* 1) азад хъун; 2) хкатун (*баладикай*); II *прил.* азад хъунин; **qurtuluş ideyaları** азад хъунин идеяр.

QURTUM *суц.* хупI; **bir qurtum su** са хупI яд.

QURTUM-QURTUM *нареч.* са хупI-са хупI.

QURTUMLAMA *суц.* **QURTUMLAMAQ** *глаголдикай.*

QURTUMLAMAQ *глаго.* хупI ийиз хъун.

QURU I *прил.* 1) къуру; **quru yol**

къуру рехъ; **quru külək** къуру гар; **quru çörək** къуру фу; 2) агат тийидай, рикIиз къайи, рикI къван хътин; **quru adam** агат тийидай кас, рикIиз къайи кас.

QURU II *суц.* къуру, къурама, чил, континент; **quru qoşunları** къурудин къушунар.

QURUCU *суц.* 1) эцигзавайди (*кIвалер ва мсб.*); 2) яратмишзавайди; **xalq dövlətin qurucusudur** гъукумат яратмишзавайди халкъ я.

QURUCULUQ *суц.* 1) эцигун, эцигунар; **yüksək binalar quruculuğu** къакъан дараматрин эцигунар; 2) яратмишун.

QURUDUCU I *прил.* къурурдай; **quruducu soba** къурурдай къул; II *суц.* къурурдай машин, къурурдай чка.

QURUDULMA *суц.* **QURUDULMAQ** *глаголдикай.*

QURUDULMAQ 1) *глаго.* къурурун; 3) *куьч.* къапуна авайди хъун, хъвана ичIи авун; **badələr quruduldu** рюмкаяр хъвана ичIи авуна.

QURULAMA *суц.* **QURULAMAQ** *глаголдикай.*

QURULAMAQ *глаго.* михъун, къурурун, къур акъудун; **əllərini yuduqdan sonra qurulamaq** гъилер чухъвейдалай къулухъ къурурун.

QURULAN *прил.* къурмишай, къурмишарна кIвалахдай; **qurulan mexanizm** къурмишай механизм.

QURULANMA *суц.* **QURULANMAQ** *глаголдикай.*

QURULANMAQ *глаго.* къуру хъун, къуру авун.

QURULMA *суц.* **QURULMAQ** *глаголдикай.*

QURULMAQ *глаго.* 1) эцигун, туйкъуьрун; 2) къурмиш хъун, худда гъатун.

QURULTAY I *суц.* съезд; II *прил.* съезддин; **qurultayın qərarları** съезддин кьарарар.

QURULTU *суц.* 1) кьуркьур; гьур-гьур; **qarında qurultu** руфуна кьур-кьур; 2) бекьре (*хьиперин гьараюн*).

QURULUQ *суц.* 1) кьурувал, кьурайвал, кьур; **saçların quruluğu** чларарин кьурувал; 2) *куьч.* кьайгьу авачирвал, саймазвал.

QURULUŞ *суц.* 1) кьурулуш; **dövlət quruluşu** гьукуматдин кьурулуш; 2) эцигун; 3) кьалуб; **şəklin quruluşu** шикилдин кьалуб; 4) туькьур хьун, туькьур хьанвай тегьер; **sözün quruluşu** гаф туькьур хьанвай тегьер; 5) конструкция; 6) тешкилат; 7) композиция; 8) кьайда; **yeni təsərrüfatın əmələ gəlməsi quruluşu** цийи майишат арадал атунын кьайда.

QURUM I 1) бипинар; **qurum bağlamaq** бипинар кьун; 2) гьис; **şüə qurum bağlayıb** шуьше гьисди кьунва; 3) члух; кайи затI; **qurum iyi gəlir** члухадин ни кьвезва.

QURUM II *суц.* 1) кьурулуш, туькьур хьун, туькьур хьунин тегьер; 2) *воен.* кьушундин туькьурнавай члехи кьеретI; 3) бине, диб, пун; 4) тешкилат; **yeni qurumlar** цийи тешкилатар.

QURUMA *суц.* **QURUMAQ** *глаголдикай.*

QURUMAQ *глагол.* 1) кьурун, штлум хьун; **paltarlar qurumaqdadır** пекер кьуразва; **ot quruyur** векь штлум жезва; 2) бугь хьун, бугьдиз элкьуьн.

QURUMUŞ *прил.* 1) кьурай; **qurumuş ağac** кьурай тар; 2) кьейи, чан алачир, терг хьанвай; **qurumuş meşə** терг хьанвай там.

QURUŞ *суц.* 1) зур кепек; 2) лап

тлимил кьимет, пул; **quruşa satmaq** кепекдик маса гун.

QURUTMA *суц.* **QURUTMAQ** *глаголдикай.*

QURUTMAQ *глагол.* 1) кьурурун; **paltarı qurutmaq** пекер кьурурун; **gölü qurutmaq** вир кьурурун; 2) *куьч.* азаб гун, азият гун, аман атлун; гьелекун.

QUSAR I *суц.* гусар (*атлуйрин полкунин аскер ва я офицер*); II *прил.* гусардин; **qusar paltarı** гусардин пекер.

QUSDURMA *суц.* **QUSDURMAQ** *глаголдикай.*

QUSDURMAQ *глагол.* 1) экьуьчиз тун; 2) *куьч.* кьанунсуз гьилик авунвай мал-девлет вахкуз тун.

QUSMA *суц.* **QUSMAQ** *глаголдикай.*

QUSMAQ *глагол.* 1) экьуьчун; 2) кьанун члурунай жаза члугун.

QUŞ I *суц.* кьуш; **quşun uçuşu** кьушран лув гун; II *прил.* кьушран, кьушарин; **quş səsləri** кьушарин ванер.

QUŞBAŞI *прил.* ири пилтеяр; **quşbaşı qar** ири пилтейрин жив.

QUŞBAZ *суц.* 1) лиферал рикI алайди, лифер хуьдайди; 2) *куьч.* са карни тийир ваякьан, кагьал.

QUŞBAZLIQ *суц.* 1) лиферал рикI хьун, лифер хуьн; 2) лифер хуьзвайдан пеше.

QUŞBEYİN I *прил.* кьамай, сефигь, акьулсуз; II *суц.* кьамаш, кимиди.

QUŞÇU *суц.* кьушчи, кьушар хуьдайди.

QUŞÇULUQ *суц.* кьушчивал, кьвалин кьушар хуьн.

QUTAB *суц.* афар; **göy qutabı** хьчарин афар.

QUTU I *суц.* кьвати; **bir qutu konfet** са кьвати кьенфетар; II *прил.* кьватидин.

QUYMAQ *суц.* къуймах (*иситлани жуьре*).

QUYRUQ *суц.* 1) тум (*хипен*); **quyruq yađı** туман гъери; **at quyruđu** балкандин тум; 2) *куьч.* геле къекъ-везвайди (*са нин ятлани*); 3) эхир къил; **qatarın quyruđu** поезддин эхир къил, къулухъ къил; 4) тум (*вахкун тавунвай имтигъан, зачѣт*)

QUYU I *суц.* 1) къуй; **quyudan su çakmæk** къуйдай яд акъудун; **artezian quyusu** артезиандин къуй; 2) къуй (*буругъдин*); II *прил.* къуйдин; **quyu su-yu** къуйдин яд.

QUZEY I *суц.* кефер, кефер пад; II *прил.* кефердин, кефер патан; **quzey xalqları** кефер патан халкъар.

QUZĖUN 1) *суц.* къузгъун; 2) *куьч.* вагъши; **faşist quzğunları** фашистрин вагъшияр.

QUZU I *суц.* 1) клел; **körpə quzu** бици клел; 2) *куьч.* секин, члалаз муьтлуьгъ кас; **quzu kimi adamdır** члалаз муьтлуьгъ кас я; 3) гъвечли аялдиз тавазивилер ийидайла лугъудай гаф; II *прил.* клелен; **quzu əti** клелен як.

QUZULAMA *суц.* **QUZULAMAQ** глаголдикай.

QUZULAMAQ *глагол.* клел хун; клелер хун.

QÜBBƏ I *суц.* элкъвей клукI; **sirkin qübbəsi** циркинин элкъвей клукI; II *прил.* элкъвей кукIван.

QÜDRƏT *суц.* 1) къудрат; **dilin qüdrəti** члалан къудрат; 2) гуж, алакъун; **böyük qüdrətə malik adamdır** члехи алакъунар авай кас я.

QÜDRƏTLİ *прил.* къудратлу.

QÜDRƏTLİLİK *суц.* къудратлувал.

QÜLLƏ I *суц.* 1) минара; **keşik qülləsi** къаравулвилин минара;

2) минарадин клукI; **qülləyə çıxmaq** минарадин кукIваз акъбахун; II *прил.* минарадин.

QÜRBƏT I *суц.* гъурбат, къариблук, чара чка; яд чка; **qürbət ölkədə** яд уьлкведа; **qürbətdə olmaq** гъурбатда (*къариблукда*) хъун; II *прил.* гъурбатдин; **qürbət ağrısı** гъурбатдин тIал.

QÜRRƏ I *суц.* 1) дамах, такабурлувал; 2) виняй къун, лавгъавал, къанцилархъанвал.

QÜRRƏ II *суц.* *куьгъ.* лацу тIехв (*балкандин пеле*).

QÜRRƏLƏNMƏ *суц.* **QÜRRƏLƏNMƏK** глаголдикай.

QÜRRƏLƏNMƏK *глагол.* 1) дамах авун, такабурлувал авун; 2) лавгъавал авун, къанцилархъанвал авун.

QÜRRƏLİ *прил.* 1) дамах гвай, такабурлу; 2) вич виняй къадай, лавгъа.

QÜRUB I *суц.* акIун; **günəş qürub etdi** рагъ акIана; II *прил.* акIизвай; **qürub edən günəş** акIизвай рагъ.

QÜRUR *суц.* дамах, такабурвал; **qürur hissilə** дамахдалди.

QÜRURLA *нареч.* 1) дамахдалди, дамахдивди; **o, qürurla başını dik tutaraq addımlayırdı** ам дамахдивди къил вине къуна къекъвезвай; 2) лайихлувилелди, лайихлудаказ, лайихлудиз; 3) вич-вичелай рази яз.

QÜRURLANMAQ *глагол.* 1) дамах авун, такабурлувал авун; 2) вич-вичелай рази хъун.

QÜRURLU *прил.* 1) такабурлу, дамах гвай; 2) такабурвал гвай; 3) вич-вичелай рази.

QÜRURLULUQ *суц.* 1) дамах, такабурлувал; 2) вич-вичелай разивал.

QÜSL *суц. дин.* эхъуьн, чъухън(ар); дастамаз къачун.

QÜSSƏ *суц.* гъам, хажалат, сефилвал, пашманвал, дерди; дарихвал, сугъулвал, рикI акъатун; **qüssə çəkmək** гъам чIугун; дарихмиш хъун; вил галаз хъун.

QÜSSƏLƏNDİRMƏ *суц.* **QÜSSƏLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

QÜSSƏLƏNDİRMƏK *глаго.* хажалат гун, хажалатлу авун; сефиларун, пашманарун, рикI тIарун.

QÜSSƏLƏNMƏ *суц.* **QÜSSƏLƏNMƏK** *глаголдикай.*

QÜSSƏLƏNMƏK *глаго.* 1) гъам чIугун, хажалат чIугун; пашман хъун; 2) рикIин тIарвал хъун; 3) рикI акъатун, дарих хъун; вил галаз хъун; **dostlar üçün qüssələnmək** дустарихъ вил галаз хъун; 4) рикI чIулав яз хъун, кефи чIур хъун; **xəbəri eşidən kimi qüssələndi** хабар ван хъайи кумазни кефи чIур хъана.

QÜSSƏLİ *прил.* гъамлу, сефил, пашман, сугъул; **qüssəli gözler** гъамлу вилер.

QÜSUR *суц.* гъалатI, нукъсан, рехне, синих, татугайвал; **qüsurların səbəbini araşdırmaq** татугайвилерин себбар тупIалай авун.

QÜSURLU *прил.* 1) синих квай, рехне квай, нукъсан квай, гъалатI квай; 2) пис, чIуру, айиб гъидай; гъалатI тир, ягъалмиш тир.

QÜSURLULUQ *суц.* 1) гъалатIвал, синихвал, татугайвал; 2) писвал, чIурувал.

QÜSURLUQ *прил.* са рехнени квачир, са нукъсанни квачир; гъалатI квачир.

QÜTB *суц. геогр.* чилин шардин къилин ва кIанин кукIуш.

QÜVVƏ *суц.* 1) къуват, гуж; къуватлувал, гужлувал; **atın qüvvəsi** бал-

кIандин къуват; **onun böyük qüvvəsi var** адахъ гзаф гуж ава; 2) руьгъдин къуват; **o, iradə qüvvəsi olan adamdır** ам руьгъдин къуват авай кас я; 3) къудрат, къудратлувал; **öz qüvvəsinə inanmaq** вичин къудратлувилин чIалахъ хъун; 4) таъсир ийидай къуват; **dəlillərin qüvvəsi var** делилрихъ таъсир ийидай къуват ава; 5) ихтиярлувал; **qanunun qüvvəsi** къанундин ихтиярлувал; 6) гужлувал; **vulkanın qüvvəsi** вулкандин гужлувал; 7) къуватар; **qabaqcıl qüvvələr** кIвенкIвечи къуватар; **silahlı qüvvələr** яракьлу къуватар.

QÜVVƏT *суц. килиг.* **QÜVVƏ.**

QÜVVƏTLƏNDİRİCİ I *прил.*

1) гужлу ийидай, артухардай, къати ийидай; 2) гуж гудай, къуват гудай; II *суц. тех.* гужлу ийидайди.

QÜVVƏTLƏNDİRİLMƏ *суц.* **QÜVVƏTLƏNDİRİLMƏK** *глаголдикай.*

QÜVVƏTLƏNDİRİLMƏK *глаго.* гужлу хъун; артух хъун; къати хъун.

QÜVVƏTLƏNDİRMƏ *суц.* **QÜVVƏTLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

QÜVVƏTLƏNDİRMƏK *глаго.*

1) гужлу авун; артухарун; къати авун; 2) мягкемарун, кIеви авун.

QÜVVƏTLƏNMƏ *суц.* **QÜVVƏTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

QÜVVƏTLƏNMƏK *глаго.* 1) гужлу хъун, къуваглу хъун; 2) мягкем хъун; 3) артух хъун, къати хъун.

QÜVVƏTLİ *прил.* 1) къуватлу, гужлу; **qüvvətli adam** къуватлу кас; **qüvvətli külək** гужлу гар; 2) артухарнавай, гужлу авунвай; 3) гзаф гужлу; **qüvvətli motor** гзаф гужлу мотор; 4) къудратлу; **qüvvətli ordu** къадратлу яракьлу къуватар.

QÜVVƏTLİLİK *суц.* кьуват, кьуватлувал, гужлувал.

QÜVVƏTSİZLİK *суц.* кьуватсузвал, такьатсузвал, зайифвал; **ayaqlarda qüvvətsizlikhiss etmək** кIвачера такь атсузвал гьисс авун; **qüvvətsizlik (zəiflik) göstərmək** зайифвал авун.

QÜVVƏTVERİCİ *суц.* гужлу ийидайди (*ван*).

QÜVVƏVERİCİ *суц. килиг:* **QÜVVƏTVERİCİ**.

QVARDİYA I *суц.* гвардия (*кьушундин са махсус кIеретI, хкянавай кьушундин кIеретI*); **dəniz qvardiyası** гьуьлуьн гвардия; **prezident qvardiyası** президентдин гвардия; **fəhlə qvardiyası** фялейрин гвардия; II *прил.* гвардиядин; **qvardiya bayrağı** гвардиядин пайдах; **qvardiya silahları** гвардиядин яракьар; **qvardiyanın uğurları** гвардиядин агалкьунар.

QVARDİYAÇI *суц.* гвардиячи (*гвардияда кьуллуьг ийизвайди*).

L

L - *азербайжан алфавитдин цIемуьжуйд лагьай гьарф.*

LABADA *суц.* жандум, лабада.

LABAZ *суц.* кьугь. 1) лабаз, гьамбархана; **un labazi** гьуьр хуьдай гьамбархана; 2) кьур; кьакьан секуь.

LABİRİNT I *суц.* лабиринт (*1 кьадим Европада гзаф кIвалер ва акахьай рекьер авай чIехи дарамат; 2 кьуч. кьыл акьат тийир чка, кар; 3 анат. япун кьен*); II *прил.* лабиринтдин.

LABORANT I *суц.* лаборант (*лабораторияда кIвалахзавай кас*); **baş laborant** кьилин лаборант; **kafedranın laborantı** кафедрадин лаборант; II *прил.* лаборантдин; **laborantın işi** лаборантдин кIвалах.

LABORANTLIQ *суц.* лаборантвал.

LABORATORİYA I *суц.* 1) лаборатория (*техникадин ва илимдин ахтармишунрин тежрибаяр тухуз туйкIуьрнавай чка*); **kimya laboratoriyası** химиядин лаборатория; 2) *кьуч.*

яратмишунрин кIвалах; **alimin yarıdıcılıq laboratoriyası** алимдин яратмишунрин лаборатория.

LABÜD *прил.* 1) чарасуз тир, алуьдиз тежер, виликамаз хуьз тежер, тахьана амукь тийир, важиблу; **bu, labüd işdir** им чарасуз тир кIвалах я; 2) мажбур тир, гьар гьикI хьайитIани авуна кIандай; **labüd şərt** мажбур тир шартI.

LABÜDDƏN *нареч.* чарасуз, гьар гьикI хьайитIани.

LABÜDLÜK *суц.* чарасузвал, вилик пад кьаз тежервал, алуд тахьун, хкат тавун, хуьн тавун.

LACİVƏRD I *суц.* 1) экуь-вили рангунин минерал; 2) экуь-вили ранг; II *прил.* экуь-вили рангунин; **lacivərd səma** экуь-вили рангунин цав.

LACİVƏRDLİ *прил. килиг:* **LACİVƏRD** II.

LACİVƏRDLİK *суц.* экуь-виливал.

LAÇIN I *суц.* кард; II *прил.* катран;

laçın yuvası катран муг.

LADAN суц. ладан (*хъсан ни галай, хътивални ярувал алай шкъакъ хътинди, ам хашперес диндин ибадатдин члавуз, ни галай гум хъун паталди куда*).

LAF суц. 1) рахун, суьгъбет авун; **laf etmæk** рахунар авун; 2) буш ихтилат, пичи гафар; лагълагъар; **laf vurmaq** лагълагъар авун.

LAFET I суц. лафет; II прил. лафетдин.

LAĞ суц. хъуьруьн, ягъанат, рахшанд; **lağa qoymaq** ягъанат авун; **lağa demæk** рахшанддив лугъун.

LAĞAQOYMA суц. ягъанат, рахшанд.

LAĞIM суц. 1) чилин кIаникай эгъуьнай чка (*рехъ*); **lağim atmaq** пун эгъуьнун, кIаникай эгъуьнун; 2) воен. сенгер; 3) шахта; 4) куьч. фитне, чинеба эгъуьнай фур.

LAĞLAĞI I прил. гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуьз тежер; II суц. лагълагъчи.

LAĞLAĞILIQ суц. лагълагъчивал.

LAHIC суц. лагъиж (*Азербайжан Республикадин Исмаиллы районда яшамии жезвай къадардиз тIимил тир халкъдин тIвар*); II прил. лагъиж; **lahic dili** лагъиж чIал.

LAHICSA нареч. лагъиждалди.

LAX I прил. 1) мягкем тушир, гальтад жезвай, юзазвай; **stul lax idi** стул мягкем тушир; 2) буш, гегъенш; **lax ayaqqabi** гегъенш кIвачин къапар; 3) куьч. ихтибар ийиз тежер, дурумсуз.

LAX II прил. лахъу; чIур хъанвай; ни къевезвай; кIанвай.

LAXLADILMA суц. **LAXLADILMAQ** глаголдикай.

LAXLADILMAQ глаг. гъуьргъуь авун, бушарун; юзурун; зайифарун.

LAXLAMA суц. **LAXLAMAQ** глаголдикай.

LAXLAMAQ глаг. килиг: **LAXLADILMAQ**.

LAXLAMIS прил. гъуьргъуь хъанвай, буш хъанвай; чIур хъанвай, зайиф хъанвай.

LAXLANMA суц. **LAXLANMAQ** глаголдикай.

LAXLANMAQ глаг. килиг: **LAXLADILMAQ**.

LAXLANMIS глаг. килиг: **LAXLAMIS**.

LAXLAŞMA суц. **LAXLAŞMAQ** глаголдикай.

LAXLAŞMAQ глаг. килиг: **LAXLAMAQ**.

LAXLATDIRMA суц. **LAXLATDIRMAQ** глаголдикай.

LAXLATDIRMAQ глаг. гъуьргъуь ийиз тун, бушариз тун, чIуриз тун, зайифариз тун.

LAXLATMA суц. **LAXLATMAQ** глаголдикай.

LAXLATMAQ глаг. гъуьргъуь авун, бушарун, зайифарун, чIурун.

LAXLAYAN прил. 1) гъуьргъуь тир, буш тир, къекъерай акъатай.

LAXLIQ I суц. галтад хъун, юза хъун, зайифвал.

LAXLIQ II суц. лахъувал, кIанвайвал.

LAXTA суц. лахта; **qan laxtası** ивидин лахта.

LAXTA-LAXTA нареч. лахтайралди.

LAXTALAMA суц. **LAXTALAMAQ** глаголдикай.

LAXTALAMAQ глаг. лахта авун.

LAXTALANDIRICI прил. лахта ийидай (*дарман*).

LAXTALANMA I суц. **LAXTALANMAQ I** глаголдикай.

LAXTALANMA II *суц.* **LAXTALANMAQ** II *глаголдикай.*

LAXTALANMAQ I *глаго.* лакта хьун.

LAXTALANMAQ II *глаго.* яцӀу хьун, ацӀун, дакӀун, къувунун.

LAXTALAŞMA *суц.* **LAXTALAŞMAQ** *глаголдикай.*

LAXTALAŞMAQ *глаго.* *килиг:* **LAXTALANMAQ I.**

LAK I *суц.* лак. **qarıya lak vurmaq** рақлариз лак ягъун; **lak ayaqqabı** лак кӀвачин къапар.

LAK II *суц.* лак (*халкъ*), лакви, яхулви; **lak dili** лак чӀал.

LAKEY *суц.* къаравуш (*агъайрин кӀвалин къуллугъчи*).

LAKİN *союз.* ингъе.

LAKLAMAQ *глаго.* лак ягъун.

LAKMUS I *суц.* лакмус (*вичик кутур чарчин ранг дегӀшардай, (яру ва вили ийидай) набататрикай гъазурнавай жими затI*); II *прил.* лакмусдин.

LAKONİK *прил.* лап куьруь; **lakonik cavab** лап куьруь жаваб.

LAKONİKLİK *суц.* куьруьвал.

LAKONİZM *суц.* лаконизм (*фикир куьрелди лугъунин къайда*).

LAKTASIYA *физиол.* лактация (*регъудай нек атун*).

LAKTOMETR *суц.* лактометр (*некӀедин ери тайинардай прибор*).

LAKTOSKOP *суц.* лактоскоп.

LAKTOZA *суц.* *хим.* лактоза (*некӀедин шекер*).

LAQEYD *прил.* 1) фикир тийир, фикир тагур, къайгъуда такъадай, къайгъу тийир, гьалдикай хабар такъадай, рикӀикай хабар такъадай, саймаз, къайгъусуз; 2) рикӀ гвачир, гъевес авачир; **laqeyd iş** рикӀ гвачир кӀвалах.

LAQEYDCƏ *нареч.* *килиг:* **LAQEYDCƏSİNƏ.**

LAQEYDCƏSİNƏ *нареч.* къайгъусуздаказ, къайгъусуздиз, къайгъусузвилелди, къайгъусузвилевди, тафаватсуздаказ, тафаватсуздиз, тафаватсузвилелди; **laqeydcəsinə baxmaq** къайгъусуздаказ килигун.

LAQEYDLƏŞMƏK *глаго.* къайгъуда тахьун, къайгъу тавун, къайгъусузвал авун, саймазвал авун.

LAQEYDLİK *суц.* 1) къайгъу авачирвал, къайгъусуз хьун, саймазвал, гьалдикай хабар такъун, фикир тагун; 2) рикӀ гвачирвал, гъевессузвал.

LAQEYDLİKLƏ *нареч.* *килиг:* **LAQEYDCƏSİNƏ.**

LAQQIRTI *суц.* лагълагъар, пичӀи гафар, гьакӀан ихтилатар.

LAL I *прил.* 1) лал, рахаз тежедай; **lal adam** лал кас, рахаз тежедай кас; 2) кисай, ван алачир, секин; **lal gecələr** секин йифер; II *суц.* лалди; **lallar üçün məktəb** лалбур патал мектеб; III *нареч.* кисна; чуйкъни тавуна; чуйкъни тийиз.

LAL-DİNMƏZ I *нареч.* чуйкъни тавуна; чуйкъни тийиз; кисна; **lal-dinməz oturmaq** чуйкъни тавуна ацукъун; II *прил.* кисай, рахан тийир; чуйкъни тийир.

LAL-DİNMƏZLİK *суц.* рахун тавун, чуйкъни тавун, кисун.

LALƏ I *суц.* 1) бубу; **qızıl lalələr** яру бубуяр; 2) къени бубу (*тюльпан*); II *прил.* 1) бубудин; **lalə qönçəsi** бубудин кӀурукӀ; 2) *куьч.* *шаир.* ал, ачух яру, жегъре; яру, яру рангунин, яр квай; ал рангунин, яр акьалтнавай; **lalə yanaqlar** яру хъуьхъвер; **lalə kimi** бубу хьтин; **lalə kimi qızarmaq** бубу хьиз яру хьун.

LALƏÇİÇƏKLİLƏR *суц.* *бот.* бубу хьтинбур (*набататар*).

LALƏDODAQ *прил.* яру пѳузарар авай.

LALƏLƏNMƏK *глагол.* 1) бубуйрив ацѳун; **yaz gəldi, çöllər lalələndi** гатѳар алуќна, чуьллер бубуйрив ацѳана; 2) яру хьун, яр ягъун, ал рангуна гьатун.

LALƏLİ *прил.* бубудин, бубуяр авай; **laləli çöllər** бубуяр авай чуьллер, бубуйрив диганвай чуьллер.

LALƏLİK *суц.* бубулух, бубуяр авай чка.

LALƏRƏNG *прил.* ал, яру, туьнт яру, мичѳи яру; **lalərəng don** яру блушка.

LALƏYANAQ *прил. шаир.* яру хьуьхьвер авай (*руш*).

LALƏYANAQLI *килиг:* **LALƏ-YANAQ.**

LALƏZAR I *суц.* 1) бубулух; 2) *шаир.* цуьквер авай (*цанвай*) чка; 3) *куьч.* абад, вилик фенвай; **laləzar ölkə** абад тир уьлкве; 4) цуьк акъудзавай вахт; 5) *куьч.* дигай бере; **onun ömrünün laləzar çağıdır** адан уьмуьрдин дигай бере я.

LAL-KAR I *прил.* биши-лал; **lal-kar uşaq** биши-лал аял; II *суц.* биши-лалди; **lal-karlar məktəbi** биши-лалбур патал мектеб; III *нареч.* чуькьни тавуна; чуькьни тийиз; кисна; **lal-kar dayanmaq** кисна акъвазун.

LAL-KARLIQ *суц.* биши-лалвал.

LALLAŞMA *суц.* **LALLAŞMAQ** *глаголдикай.*

LALLAŞMAQ *глагол.* лал хьун; **o, lallaşıb** ам лал хьанва.

LALLIQ *суц.* лалвал.

LAL-MAT *нареч.* тажубвилелди, тажубдаказ, тажубдалди, тажубдиз; гьейранвилелди, гьейранвилевди, гьейрандаказ; **lal-mat baxmaq** тажубдаказ килигун; **lal-mat qalmaq** гьейрандаказ амуькьун.

LAMA I *суц. зоол.* лама (*деведин жинсиникай тир пар чѳугвадай гьайван*); **lamalar** ламаяр.

LAMA II *суц.* лама (*буддистрин кешиш*).

LAMAİZM *суц.* ламаизм (*буддистрин дин*).

LAMİSƏ *суц.* хамунин гьисс, хамуналди гьисс авунин алакьун.

LAMPA I *суц.* лампа; **kerosin lampası** керосиндин лампа; **asma lampa** куьрсардай лампа; II *прил.* лампадин; **lampa şüşəsi** лампадин шуьше.

LAMPACIQ *суц.* гьвечѳи лампа.

LAMPAS *суц.* лампас (*шалвардин кикерин кьецепатан кьвалалай эцигдай рангунин гьяркьуь багъ, бафта*).

LAMPOÇKA *суц.* лампочка.

LANDŞAFT I *суц.* ландшафт (*чили чинин форма*); **dağ landşaftı** дагъдин ландшафт; II *прил.* ландшафтдин; **landşaft zonaları** ландшафтдин зонаяр.

LANGET *суц.* лангет.

LANSET I *суц. мед.* ланцет (*кьве патал мурз ва кѳвенкѳ алай чукѳул*); II *прил.* ланцетдин; **lansetin ucu** ланцетдин кѳвенкѳ.

LAP *кѳус.* 1) лап, гзаф, михьиз, хупѳ; **o, lap qocalıb** ам михьиз кьуьзуь хьанва, лап кьуьзуь хьанва; **lap soyuq idi** гзаф мекьѳи тир; **lap qaranlıq idi** лап мичѳи тир; **lap yaxşı** гзаф хьсан; 2) дуьз; **lap ağzının içində** дуьз патав; **lap burnunun altında** дуьз вилин кѳланик.

LAPAR-LAPAR I *прил.* пенек-пенек хьайи, тѳехвер квай, тѳехвер алай, лакѳ-лакѳ хьайи; пилте-пилте; **lapar-lapar güllü parça** тѳехвер алай парча; **lapar-lapar qar yağmağa başladı** пилте-пилте жив кьваз гатѳумна.

LAPDAN *рах. нареч.* садлагъана,

бейхабардиз, хабар авачиз, фуртна; **lapdan qarşısına çımaq** фуртна (бейхабардиз) вилик акъатун; **lapdan qayıdıb gəldi** бейхабардиз элкъвена хтана; **lapdan vurmaq** бейхабардиз ягъун; **lapdan atəş açdı** садлагъана гуьлле гана.

LARİ суц. лари (Гуржистандин пул).

LARİNGİT суц. ларингит (туьтерин азар).

LARİŅQOLOGİYA суц. мед. ларингология (туьтерин, япарин ва нерин азарар чирдай илим).

LARİŅQOLOJİ прил. ларингологиядин.

LARİŅQOLOQ суц. мед. ларинголог (туьтерин, япарин ва нерин азарар сагъардай духтур).

LARİŅQOSKOP суц. ларингоскоп.

LARİŅQOSKOPİYA суц. мед. ларингоскопия.

LASTİK I суц. ластик (атГласдиз ухшар парча).

LASTİK II суц. ластик (кхьинар чГурдай затI).

LATİFUNDİYA суц. тар. лати-фундия (ури хусуи мулкар).

LATİN прил. латин; **latin dili** латин чІал.

LATİNCA нареч. латиндалди, латин чІалалди.

LATİNLAŞDIRMAQ глаг. 1) латин чІал ва меденият кардик кутун; 2) жуван алфавит латин алфавитдин бинеддал алаз туькІуьрун.

LATİNLAŞMA суц. **LATİNLAŞMAQ** глаголдикай.

LATİNLAŞMAQ глаг. латин чІал ва меденият къабулун.

LATIŞ суц. латыш; **latış dili** латыш чІал.

LATIŞCA нареч. латышдалди,

латыш чІалалди.

LATIŞLAR латышар (Латвия Республикадин чкадин халкъ).

LATUN I суц. латунь (къелени цурни цинк акадарна арадал гъидай металл); II прил. латундин; **latun məftil** латундин сим.

LAUREAT суц. лауреат (чІехи премия къачур кас); **Dövlət mükafatı laureatı** Гькуматдин премиядин лауреат.

LAUREATLIQ суц. лауреатвал; **laureathğa layiq görülmək** лауреатвиллиз лайхлу хъун.

LAVA I суц. лава (вулкандин сивяй гадар жедай ргар палчух); II прил. лавадин; **lava gölləri** лавадин вирер.

LAVAŞ I суц. лаваш; **isti lavaş** чими лаваш; **lavaş bişirmək** лаваш чурун.

LAVAŞ II суц. килиг: **LAVAŞANA**.

LAVAŞANA суц. лаваш (цуру майвайрикай чранвай).

LAVSAN I суц. лавсан (синтетикадин парча); II прил. лавсандин; **lavsan sarı** лавсандин гъал.

LAY I суц. 1) къат, чар; **yerin üst layı** чилин винел къат; **gil layı** чепедин къат; 2) цІалцІам къван; **çayın lay daşları** вацІун цІалцІам къванер.

LAY II суц. хел (къеве патяхъ ахъай жедай); **qarının layları** рақларин хилер; **pəncərənin layları** дақлардин хилер.

LAYBALAY I нареч. къат-къат; **laybalay uğmaq** къат-къат кІватІун.

LAYBALAY II нареч. михъиз (къеве хелни); **pəncərəni laybalay açmaq** дақларар михъиз (къеве хелни) ахъаюн.

LAYİHƏ I суц. 1) проект; **evin layihəsi** кІвалин проект; 2) проект (са документдин фадамаз гъазурнавай текст); 3) план, ният, къаст; II прил. проектдин; **layihə institutu** проектдин институт.

LAYİHƏÇİ *суц.* проектар туькӀуьрдайди, проектар туькӀуьрдай пешекар.

LAYİHƏLƏŞDİRMƏ *суц.* **LAYİHƏLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

LAYİHƏLƏŞDİRMƏK *глаго.* проект туькӀуьрун.

LAYİQ *прил.* лайихлу, килигуник квай; **bu vəzifəni tutmağa layıqdir** и кьбуллугьдал акьвазуниз лайихлу я.

LAYİQİ *нареч.* **LAYİQİNCƏ.**

LAYİQİNCƏ *нареч.* лайихлувилелди, лайихлудаказ, лайихлуз; **layıqincə işləmək** лайихлудаказ кӀвалахун.

LAYİQLİ *прил.* лайихлу; **layıqlı adam** лайихлу кас; **vətənin layıqlı oğul və qızları** ватандин лайихлу рухваря ва рушар.

LAYİQLİLİK *суц.* лайихлувал.

LAYİQSİZ I *прил.* лайихсуз; **layıqsız hərəkət** лайихсуз гьерекат; II *нареч.* лайихсузвилелди, лайихсуздаказ **o, layıqsız danışdı** ам лайихсуздаказ рахана.

LAYİQSİZLİK *суц.* лайихсузвал.

LAYKA I *суц.* лайка (*хьуьтуьл тумаждин са жуьре*); II *прил.* лайкадин; **layka əlcəklər** лайкадин бегълеяр.

LAYLA(Y) *суц.* 1) лайла(й), кьепӀинин кьилихь ядай мани; **ana laylaları** дидедин лайляяр; 2) лайла(й) (*фольклордин са жанр*).

LAYLAMA *суц.* **LAYLAMAQ** *глаголдикай.*

LAYLAMAQ *глаго.* 1) кьат-кьат авун, чар-чар авун; 2) кьатариз чара авун, чара авун.

LAYLANMA *суц.* **LAYLANMAQ** *глаголдикай.*

LAYLANMAQ *глаго.* 1) кьат-кьат хьун, чар-чар хьун; кьатариз чара хьун, чара хьун.

LAYLAŞMA *суц.* **LAYLAŞMAQ** *глаголдикай.*

LAYLAŞMAQ *глаго.* *килиг:* **LAYLANMAQ.**

LAYLATDIRMA *суц.* **LAYLATDIRMAQ** *глаголдикай.*

LAYLATDIRMAQ *глаго.* 1) кьат-кьат ийиз тун, чар-чар ийиз тун; 2) кьатариз чара ийиз тун, чара ийиз тун.

LAYLATMA *суц.* **LAYLATMAQ** *глаголдикай.*

LAYLATMAQ *глаго.* *килиг:* **LAYLATDIRMAQ.**

LAY-LAY I *прил.* кьат-кьат, чар-чар; **lay-lay buludlar** кьат-кьат цифер; **lay-lay ayırmaq** кьат-кьат чара авун.

LAY-LAY II *нареч.* михьиз (*кьве хелни*); **pəncərələr lay-lay açıldı** дакла-рар михьиз (*кьве хелни*) ахьа хьана.

LAYLI I *прил.* кьат-кьат хьайи; кьатар-кьатарин; чар-чар хьайи; **laylı buludlar** кьат-кьат хьайи цифер, кьат-кьат цифер.

LAYLI II *прил.* кьве хилен, кьве хел авай (*мес. рак*); **laylı qapılar** кьве хилен раklar.

LAYNER *суц.* 1) лайнер (*чӀехи гимми*); **ocean layneri** океандин лайнер; 2) гзаф чкаяр авай чӀехи самолёт; **hava layneri** гьвавадин лайнер.

LAYSIZ *прил.* кьат авачир.

LAZ *суц.* лаз (*Ажар Республикада ва Туьркияда яшамии жезвай халкьдин тӀвар*); **laz dili** лаз чӀал.

LAZARET *суц.* лазарет.

LAZCA *нареч.* лаздалди, лаз чӀалалди; **lazca danışmaq** лаз чӀалалди рахун.

LAZER I *суц.* *физ. тех.* лазер (*ра-кьинин нурад кӀватӀдай прибор*); II *прил.* лазердин; **lazer şüaları** лазердин нурад.

LAZIM I *прил.* лазим; **lazım olmaq** лазим хьун; **lazım olan işlər** лазим тир

кrap; II *предик.* **lazımdır** лазим я; **sənə nə lazımdır?** ваз вуч лазим я? **bizə sühl lazımdır** чаз исялгъвал лазим я; ◇ **lazım bilmək (görmək)** лазим яз акун; **nəyə lazımdır?** квез лазим я?

LAZİMİ *прил.* лазим тир; **lazimi adamlar** лазим тир ксар; **lazimi işlər** лазим тир кrap.

LAZİMLİQ *суц. килиг:* LAZİMLİQ.

LAZİMİNCA *нареч.* бес тир къадарда, бегъем, тамамдиз; **o, lazımınca işlədi** ада бегъем кІвалахна; **lazımınca təmizləmək** тамамдиз михъун; **lazımınca öz sözünü dedi** бес тир къадарда вичин гафар лагъана.

LAZİMLİ *прил.* лазимлу; **lazımlı işçi** лазимлу кІвалахдар; **lazımlı olmaq** лазимлу хъун.

LAZİMLİQ *суц.* лазимвал, гереквал.

LAZİMSİZ *прил.* лазимсуз, герексуз.

LAZİMSİZLİQ *суц.* лазимсузвал, герексузвал.

LEDİ *суц.* леди (I Англияда лорддин ва я баронетдин наб; 2 гъуьлуьк галай аристократ дишегъли).

LEGİON *суц.* легион (I къадим Римда чІехи къушун; 2 бязи уьлквейра махсус къушундин тІвар).

LEGİONÇU *суц.* легионер.

LEGİTİM *прил.* легитим (къанундив къадайвал хъянавай); **legitim hökumət** легитим гъукумат.

LEGİTİMLİK *суц.* легитимвал.

LEHİM *суц.* лугъуьм, къеле; **lehımləmək** лугъуьмдалди кукІурун, къеле гуз тун.

LEHİMLƏTDİRMƏ *суц.* **LEHİMLƏTDİRMƏK** *глаголдикай.*

LEHİMLƏTDİRMƏK *глаго.* лугъуьмдалди кукІуриз тун, къеле гуз тун.

LEHİMLƏTMƏ *суц.* **LEHİMLƏTMƏK** *глаголдикай.*

LEHİMLƏTMƏK *глаго. килиг:* **LEHİMLƏTDİRMƏK.**

LEHİNƏ *послел.* патахъай, патал; **sühl lehinə mübarizə aparmaq** исялгъвал патал женг чІугун.

LEHMƏ I *суц.* къар, палчух, къуруш; **həyətdə lehmə var** гъаятда къар ава; II *прил.* къарадин, палчухдин, къурушдин.

LEHMƏQARIN I *прил.* тух тежер; гзаф недай; къаних; руфунал ял алай, вил ацІун тийир; II *суц.* руфункал; нефс къатида; гзаф тІуьн квай кас, вил ацІун тийидай кас, вил пичІи кас; **o, lehməqarındır** ам руфункал я.

LEHMƏLİ *прил.* 1) къар авай, палчух авай, къуруш авай; **lehməli yol** палчух авай рехъ; 2) чиркин, къацІай.

LEHMƏLİK *суц.* палчух авай чка, къар авай чка, къуруш авай чка.

LEKAL *суц.* лекало (I патахъ цІарар чІугун патал тир линейка; 2 четин форма авай са затІ гъазурдайла менфят къачудай кІалуб).

LEKSEMA *суц.* лексема.

LEKSİK *прил.* лексикадин, гафарин; **dilin leksik sistemi** чІалан лексикадин система; **dilin leksik zənginliyi** чІалан гафарин девлетлувал.

LEKSİKA *суц.* лексика (чІалан гафар вири санлай); **Azərbaycan dilinin leksikası** азербайжан чІалан лексика; **ləzgi dilinin leksikası** лезги чІалан лексика.

LEKSİKOQRAF *суц.* лексикограф.

LEKSİKOQRAFİK *прил.* лексикографиядин; **leksikoqrafik mənbələr** лексикографиядин чешмеяр.

LEKSİKOQRAFİYA I *суц.* лингв. лексикография (са чІалан гафар кІватІунин, абур системада тунин ва гафарган акъудунин кІвалах); II *прил.*

лексикографиядин; **leksikoqrafiya işi** лексикографиядин кІвалах.

LEKSİKOLOGİYA суц. лексикология (чІалан илимдин гафар кІватІна чирдай хел).

LEKSİKOLOJİ прил. лексикологиядин.

LEKSİKOLOQ суц. лексиколог (лексикологиядин пешекар).

LEKSİKON I суц. лингв. лексикон (1 чидай, рахадай гафарин игътият; 2 гафарган); II прил. лексикондин.

LEKSİYA I суц. лекция; II прил. лекциядин; **leksiya zalı** лекциядин зал.

LEKTOR суц. рах. лектор (лекция кІелдай кас).

LEKTORİYA суц. 1) агъалийриз лекцияр кІелун тешкил ийидай идара; 2) агъалийриз тешкилнавай лекцияр кІелдай чка.

LEQAL прил. легал (къанундалди ихтияр ганвай); **leqal qəzet** легал газет.

LEQALLAŞDIRMA суц. **LEQALLAŞDIRMAQ** глаголдикай.

LEQALLAŞDIRMAQ глаг. къанундалди ихтияр ганвай гъалдиз гъун, ашкара гъалдиз акъудун.

LEQALLAŞMA суц. **LEQALLAŞMAQ** глаголдикай.

LEQALLAŞMAQ глаг. къанундалди ихтияр ганвай гъалдиз атун; ашкара гъалдиз атун.

LEQALLIQ суц. легалвал.

LENİNİZM суц. тар. ленинизм.

LENT I суц. лент, багъ; **ipək lent** ипекдин лент; II прил. лентинин, лентерин; **qırmızı lentin** яру лентинин; **lent fabrikı** лентерин фабрика.

LENTVARI прил. лентиниз ухшар.

LEŞ суц. 1) леш (гиликъай малдин жендек); 2) куьч. гзаф галатнавай ва я гзаф кагъул кас, къиян.

LETARGİK прил. летаргиядин; **letargik yuxu** летаргиядин ахвар.

LETARGİYA суц. летаргия (ахвар квай хътин гъалсузвал).

LEY суц. диал. чинеруг; **ley kimi** чинеруг хъиз.

LEYB-QVARDİYA суц. воен. лейб-гвардия.

LEYBORİST суц. лейборист.

LEYKEMİYA суц. мед. лейкемия (ивидин азар).

LEYKOPLAST суц. лейкопласт.

LEYKOZ суц. мед. лейкоз (ивидин азар).

LEYKOSİT суц. лейкоцит (ивидик квай лацу клеткаяр).

LEYLƏK I суц. зоол. къугъ, гъажилеглег.

LEYLİ прил. куьгъ. 1) йифен; **leyli məktəbi** йифен мектеб (1917-йисалди хъайи интернат хътин мектеб); 2) куьч. чІулав; **leyli gözlər** чІулав вилер.

LEYSAN I суц. юргъ; II прил. юргъадин; **leysan suları** юргъадин ятар; **leysan yağırđı** юргъ къвазвай.

LEYTENANT I суц. воен. лейтенант; **baş leytenant** чІехи лейтенант; II прил. лейтенантвилин; **leytenant rütbəsi** лейтенантвилин чин.

LEYTENANTLIQ суц. лейтенантвал.

LEYTMOTİV I суц. 1) муз. лейтмотив (къилин гъава); 2) асул мана, асул мурад, къилин фикир; II прил. лейтмотивдин.

LƏB суц. шаур. куьгъ. пІузар; **incə ləblər** хъуьтуьл пІузарар.

LƏBƏLƏB нареч. сиве-сивди, тамамдаказ; **qonaqları qəbul edən ev ləbələb dolmuşdu** мугъманар къабулдай кІвал сиве-сивди ацІанвай.

LƏBLƏBİ суц. чай харар.

ЛӘҢӘК I *суц.* 1) пеш (*цуйкведин*); **qızılgül læçəkləri** марвардин пешер; 2) кылихь кутГундай пипI; II *прил.* пешинин; пипIен.

ЛӘҢӘК-ЛӘҢӘК *прил.* пеш-пеш (*цуйкведин*).

ЛӘҢӘКЛӘНМӘ *суц.* **ЛӘҢӘК-ЛӘНМӘК** *глаголдикай.*

ЛӘҢӘКЛӘНМӘК 1) *глаго.* ахъаюн, пешер ахъаюн; **qızılgül læçəkləndi** марварди пешер ахъайна; 2) кылихь пипI кутГунун.

ЛӘҢӘКЛІ *прил.* 1) пешер алай; 2) пипI алай.

ЛӘҢӘКЛІК *суц.* пипI патал парча.

ЛӘҢӘР *прил. рax.* ягъсуз, регъуьвал квачир (*дишегъли*).

ЛӘҢV I *суц.* терг авун, арадай акъудун; **nöqsanları læğv etmæk** гъалатар арадай акъудун.

ЛӘҢV II *суц.* *куьгъ.* 1) буш гафар ва крар, пичли гафар; 2) лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

ЛӘҢVETMӘ *суц.* 1) терг авун; 2) къуватдай вегъин; 3) пучдиз акъудун, арадай акъудун, гъич авун.

ЛӘНСӘ *суц.* нугъат; **læhcəsindæn görünür ki, buralı deyil** нугъатдила ам чкадин инсан туширди чир жезва.

ЛӘНЛӘМӘ *суц.* **ЛӘНЛӘМӘК** *глаголдикай.*

ЛӘНЛӘМӘК *глаго.* заландиз нефес къачун.

ЛӘНЛӘYӘ-ЛӘНЛӘYӘ *нареч.* нефес нефесдихь текъез.

ЛӘНЗӘ *суц.* герен.

ЛӘК I *суц.* лак; **üç læk xiyar** пуд лак афнияр.

ЛӘКӘ *суц.* леке; **qırmızı lækә** яру леке; **yağ lækәsi** гъеридин леке; **lækәni silmæk** леке михъун.

ЛӘКӘЛӘМӘ *суц.* **ЛӘКӘЛӘМӘК**

глаголдикай.

ЛӘКӘЛӘМӘК *глаго.* 1) лекеяр авун, леке-леке авун; **süfrәni lækәlmæk** суфрадал лекеяр авун; 2) *куьч.* русвагъ авун, тIвар къацIурун, беябурун, абурдай вегъин; **özünü lækәlәdi** вичин тIвар къацIурна.

ЛӘКӘЛӘНМӘ *суц.* **ЛӘКӘЛӘН-МӘК** *глаголдикай.*

ЛӘКӘЛӘНМӘК *глаго.* 1) леке хъун, къацIун; 2) *куьч.* русвагъ хъун, жувал айиб гъун; тIвар къацIурун.

ЛӘКӘЛӘНMİŞ *прил.* 1) леке хъанвай; 2) *куьч.* русвагъ хъанвай, тIвар къацIанвай.

ЛӘКӘЛӘТMӘ *суц.* **ЛӘКӘЛӘТ-МӘК** *глаголдикай.*

ЛӘКӘЛӘТMӘК *глаго.* *килиг:* **ЛӘ-КӘЛӘMӘК.**

ЛӘКӘЛІ *прил.* 1) леке алай; 2) *куьч.* тIвар къацIай.

ЛӘКӘЛІLİK *суц.* 1) леке хъун; 2) тIвар къацIурун.

ЛӘКӘSİZ *прил.* 1) леке алачир, лекесуз; 2) *куьч.* михъи, тIвар къацIанвачир.

ЛӘКӘSİZLİK *суц.* 1) лекесузвал; 2) *куьч.* михъивал.

ЛӘКЛӘMӘ *суц.* **ЛӘКЛӘMӘК** *глаголдикай.*

ЛӘКЛӘMӘК *глаго.* лакар авун.

ЛӘКЛӘТMӘ *суц.* **ЛӘКЛӘТMӘК** *глаголдикай.*

ЛӘКЛӘТMӘК *глаго.* лакар ийиз тун.

ЛӘQӘB *суц.* лакIаб; **gülmәli læqәb** хъуьруьн гъидай лакIаб; **onun læqәbi var** адал лакIаб ала.

ЛӘQӘBLİ *прил.* лакIаб алай.

ЛӘL I *суц.* лаал, багъа къван.

ЛӘL-CAVANİRAT *суц.* къиметлу къашар.

ЛӘLӘK *суц.* цIакул; **qartal læləyi** лекърен цIакул; **lәləklәр** *суц.* цIакулар.

LƏLƏKLƏNMƏ *суц.* **LƏLƏK-LƏNMƏK** *глаголдикай.*

LƏLƏKLƏNMƏK *глагол.* цѣакулар экъечІун, цѣакулар акъалтун, лувар экъечІун.

LƏLƏKLİ *прил.* цѣакулар алай.

LƏLƏKLİLƏR *суц.* цѣакулар алай-бур, цѣакулар алай къушар.

LƏLƏKSİZ *прил.* цѣакулар алачир.

LƏLƏKTÖKMƏ *суц.* цѣакулар вегъин, чІар вегъин.

LƏLƏKVARİ *прил.* цѣакулар алай хътин, цѣакулар хътин.

LƏMƏLİ *прил.* къацІ авай.

LƏNƏT *суц.* лянет; **lənət eləmək** лянет авун; \diamond **lənət olmuş (lənətə gəlmiş)** лянет хъайиди; лянет хъайи.

LƏNƏTLƏMƏ *суц.* **LƏNƏTLƏMƏK** *глаголдикай.*

LƏNƏTLƏMƏK *глагол.* лянет авун.

LƏNƏTLƏNMƏ *суц.* **LƏNƏTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

LƏNƏTLƏNMƏK *глагол.* лянет хъун, лянет гъун.

LƏNƏTLİK *прил.* лянет хъайиди; лянет хъайи.

LƏNG I *прил.* ленг, аставал (*явашвал*) квай; II *нареч.* ленгдаказ, ленгдиз; **iş ləng gedir** кІвалах ленгдаказ физва; **ləng olmaq** ленг хъун, геж хъун.

LƏNGƏR *суц.* пар (*гимми, самолёт ва мсб. дуъз акъвазун, дуъз хкаж хъун ва агъуз хъун таминардай*).

LƏNGƏRİ *суц.* диал. цурцун бушкъаб.

LƏNGƏRLƏ *нареч.* галтад жез-галтад жез, и пад а пад ягъиз.

LƏNGƏRLƏMƏ *суц.* **LƏNGƏRLƏMƏK** *глаголдикай.*

LƏNGƏRLƏMƏK *глагол.* галтад хъун, и пад а пад ягъун.

LƏNGƏRLƏNMƏ *суц.* **LƏNGƏRLƏNMƏK** *глаголдикай.*

LƏNGƏRLƏNMƏK *глагол.* килиг: **LƏNGƏRLƏMƏK.**

LƏNGƏRLİ *прил.* килиг: **LƏNGƏRYERİŞLİ.**

LƏNGƏRYERİŞ *суц.* 1) и пад а пад ягъидай къекъуьн, пад ягъидай къекъуьн; 2) пад ягъиз къекъведай инсан.

LƏNGƏRYERİŞLİ *прил.* пад ягъиз къекъведай.

LƏNGİDİCİ *суц.* энгелардайди.

LƏNGİDİLMƏ *суц.* **LƏNGİDİLMƏK** *глаголдикай.*

LƏNGİDİLMƏK *глагол.* гежарун, энгеларун.

LƏNGİMƏ *суц.* **LƏNGİMƏK** *глаголдикай.*

LƏNGİMƏDƏN *нареч.* геж тавуна.

LƏNGİMƏK *глагол.* геж хъун, энгел хъун, ленг хъун.

LƏNGİMƏK *глагол.* геж хъун, энгел хъун; **mən iki gün ləngidim** зун къве юкъуз геж хъана.

LƏNGİTMƏ *суц.* **LƏNGİTMƏK** *глаголдикай.*

LƏNGİTMƏK *глагол.* гежарун, энгеларун; **bir il də ləngitmək** мад са йисуз гежарун.

LƏNGLİK *суц.* ленгвал, аставал, тади квачирвал.

LƏPƏ I *суц.* лепе; **dəniz ləpələri** гъуьлуьн лепеяр.

LƏPƏ II *суц.* хвех (*кІерецдин ва маса майвайрин*); **qoz ləpələri** кІерецдин хвехвер.

LƏPƏDÖYƏN *суц.* гъуьлуьн къерех; къер.

LƏPƏLƏMƏ *суц.* **LƏPƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

LƏPƏLƏMƏK *глагол.* аладарун,

экьетIун.

LƏPƏLƏNMƏ I *суц.* **LƏPƏLƏN-MƏK I** *глаголдикай.*

LƏPƏLƏNMƏ II *суц.* **LƏPƏLƏN-MƏK II** *глаголдикай.*

LƏPƏLƏNMƏK I *глаго.* лепе гун; **dəniz ləpələnir** гьуьлуь лепе гузва.

LƏPƏLƏNMƏK II *глаго.* аладар хьун, экьетI хьун.

LƏPƏLƏTMƏ *суц.* **LƏPƏLƏTMƏK** *глаголдикай.*

LƏPƏLƏTMƏK *глаго.* аладариз тун, экьетIиз тун.

LƏPƏLİ I *прил.* лепе алай; **ləpəli dəniz** лепе алай гьуьл.

LƏPƏLİ II *прил.* хвехвер авай.

LƏPƏSİZ I *прил.* лепе алачир; **ləpəsiz dəniz** лепе алачир гьуьл.

LƏPƏSİZ II *прил.* хвех авачир, пичIи.

LƏPİK *суц.* 1) херхемар, херхем къванер; 2) типIрияр (*кIвале алуькIдай дабан галай над ахьа чапатIар*).

LƏPİR *суц.* гел; **at ləpiri** балкIандин гел; **ləpir tutmaq** геле аваз фин.

LƏPİRÇİ *суц.* геле къекъведайди, геле аваз фидайди; гел гьалдайди.

LƏRGƏ *суц.* пахладин жинсинин набатат.

LƏRZƏ *суц.* зурзун, фул; **lərzəyə düşmək** зурзун акатун, зурзун кваз хьун, рикIик зурзун хьун.

LƏRZƏLƏNMƏ *суц.* **LƏRZƏ-LƏNMƏK** *глаголдикай.*

LƏRZƏLƏNMƏK *глаго.* зурзун кваз хьун, фул кваз хьун.

LƏŞKƏR *суц.* куьгь. къушун.

LƏT I *прил.* 1) штIум хьайи, шуьткъвей (*цуйквер, хьчар*); суьт, буш; 2) *куьч. суц.* мурмурдайди, гьургьурдайди, хьел кваз рахадайди.

LƏT II *суц.* бот. хьуьтуьл, хьуьтуьл

чка; **meyvənin ləti** майвадин хьуьтуьл.

LƏTAFƏT *суц.* 1) хьуьтуьлвал; 2) умунвал; 3) зерифвал; 4) иервал.

LƏTAFƏTLİ *прил.* 1) хьуьтуьл; 2) умун; 3) зериф; 4) иер.

LƏTAFƏTLİLİK *суц.* 1) хьуьтуьлвал; 2) умунвал; 3) зерифвал; 4) иервал.

LƏTİF *прил.* 1) хьуьтуьл, иер; **lətif dəniz** хьуьтуьл рахун; 2) иер; зериф; **lətif paltar** иер пек.

LƏTİFANƏ *нареч.* иердаказ; зерифдаказ.

LƏTİFƏ I *прил.* иер; зериф; II *суц.* къаравили.

LƏTİFƏÇİ *суц.* къаравилияр ахьайдай кас.

LƏTİFLİK *суц.* иервал; зерифвал.

LƏVAZİMAT *суц.* герек затI; зерят; **məktəb ləvazimatı** мектебдиз герек затIар; **ustanın ləvazimatı** устIардин зерятар.

LƏVƏND I *суц.* ява, валарган; II *прил.* явадан, валаргандин; **ləvənd oğlu** явадан хва.

LƏVƏNDLİK *суц.* явавал, валарганвал.

LƏVƏNGİ *суц.* балугьдин къен ацIурна чрадай хуьрек.

LƏYAQƏT *суц.* лайихвал, лайихлувал; **insan öz ləyaqətini qorumalıdır** инсанди вичин лайихвал хвена кIанзава.

LƏYAQƏTLƏ *нареч.* лайихлудаказ, лайихлувилелди, дуьз; **özünü ləyaqətlə aparmaq** жува-жув лайихлудаказ тухун.

LƏYAQƏTLİ *прил.* лайихлу; **xalqın ləyaqətli oğlu** халкьдин лайихлу хва.

LƏYAQƏTLİLİK *суц.* лайихвал, лайихлувал.

LƏYAQƏTSİZ I *прил.* лайихсуз; **ləyaqətsiz adam** лайихсуз кас; II *нареч.* лайихсузвилелди, лайихсуздаказ;

özünü ləyaqətsiz aparmaq жув лайихсуздаказ тухун.

LƏYAQƏTSİZLİK *суц.* лайихсузвал; **ləyaqətsizlik insanı alçaldır** лайихсузвили инсан агъузарда.

LƏYƏN *суц.* лиген, легв; **mis ləyən** цурцун лиген, цурцун легв.

LƏZGİ I *суц.* лезги (*Къафкъаздин къадим халкъарикай садан тIвар; и халкъдин векил*); **ləzgilər** лезгияр; **ləzgilər ürəyiaçıq, mərd, əməlisaleh, sözü üzə deyən adamlardır** лезгияр рикI ахъа, къегьал, къастунал кIеви, авай гаф чинал лугъудай ксар я; II *прил.* лезги, лезгидин; **ləzgi dili** лезги чIал; **ləzgi çörəyi** лезги фу; **ləzgi хəncəri** лезги хенжел; **ləzgi халçası** лезги гам, лезги халича; **ləzgi rəqsləri** лезги къуьлер; **ləzgi mahnıları** лезги манияр; **ləzgi xarakteri** лезги къилих; **ləzgi məscidi** лезги мискIин; **Bakıdaki ləzgi məscidi 1169-cu ildə tikilib** Бакуда авай Лезги мискIин 1169-йисуз эцигнавайди я.

LƏZGİCƏ *нареч.* лезгидалди, лезги чIалалди; **ləzgiçə danışmaq** лезгидалди рахун; **ləzgiçə yazılmış qədim kitablar** лезги чIалалди кхьенвай къадим ктабар.

LƏZGİXƏNGƏLİ *суц.* лезги хинкIар.

LƏZGİNKА *суц.* Лезгинка.

LƏZİZ *прил.* тIямлу, хъсан дад авай; **ləziz yemək** тIямлу тIуьн.

LƏZZƏT *суц.* 1) тIям, лезет; **hər bir yeməyin öz dadı var** гьар са тIуьнихъ вичин тIям ава; 2) кфет; **ləzzət almaq** кфет хкудун.

LƏZZƏTLƏ *нареч.* лезетлувилелди, лезетлудаказ.

LƏZZƏTLİ *прил.* лезетлу; **ləzzətli meyvələr** лезетлу майвар.

LƏZZƏTLİLİK *суц.* лезетлувал.

LƏZZƏTSİZ *прил.* лезетсуз.

LƏZZƏTSİZLİK *суц.* лезетсузвал.

LƏZZƏTVERİCİ *прил.* лезет гудай.

LİANA I *суц.* лиана (*тарал аруш жедай набатат*); II *прил.* лианадин; **liana kolları** лианадин валар; **liana meşələri** лианадин тамар.

LİBAS *суц.* либас, пекер; **yol libası** рекьин пекер; **dağların libası** дагъларин либас.

LİBASLI *прил.* либас алай, пекер алай.

LİBASSIZ *прил.* либас алачир, пекер алачир.

LİBERAL *суц.* 1) либерал (*либерализмдин терефдар*); 2) либералрин партиядик квайди; 3) *куьч.* либерализмдиз рехъ гудай кас; хъуьтуьл кас; **liberal adam** либерал кас.

LİBERALCASINA *нареч.* либералвилелди, либералдаказ.

LİBERALİZM *суц.* 1) либерализм (*сиясатда чIуру фикиррин система*); 2) *куьч.* чIуру крариз рехъ гудай къайгъусузвили хъуьтуьлвал.

LİBERALLAŞMA *суц.* **LİBERALLAŞMAQ** *глаголдикай.*

LİBERALLAŞMAQ *глагол.* либерал хьун.

LİBERALLIQ *суц.* либералвал.

LİBRETTO *суц.* либретто (*операдин, опереттадин, кинофильмдин куьрелди кхьенвай сценарий*).

LİBRETTOÇU *суц.* либретто кхьизвайди.

LİDER *суц.* 1) лидер; 2) регъбер; 3) кIвенкIевичи.

LİDERLİK *суц.* лидервал.

LİF *суц.* 1) чIун; гьал; чIичI; 2) инсандин, гъайвандин бедендик ва набататдин тандик жедай клетка.

LİFÇİK *суц.* хурарган.

LİFLİ *прил.* чIун авай; чIичI авай.

LİFT I *суц.* лифт; **sürətli lift** йигин

лифт; II *прил.* лифтинин; **lift təsərrüfatı** лифтинин майишат.

LİFTÇİ *сущ.* лифтчи.

LİFTÇİLİK *сущ.* лифтчивал.

LİFTLİ *прил.* лифт авай; **liftli bina** лифт авай дарамат.

LİQA *сущ.* лига (*тешкилат*); **ərab dövlətləri liqası** араб гьукуматрин лига.

LİL I *сущ.* лил; **paltar lili** пекерин лил.

LİL II *сущ.* лил (*вацун, вирин ва мсб. кьар*).

LİLİPUT *сущ.* лилипут (*лап бицун буй авай инсан*).

LİLLƏMƏ I *сущ.* **LİLLƏMƏK I** *глаголдикай.*

LİLLƏMƏ II *сущ.* **LİLLƏMƏK II** *глаголдикай.*

LİLLƏMƏK I *глаго.* лилдал вегьин; **paltarı lilləmək** пекер лилдал вегьин.

LİLLƏMƏK II *глаго.* лиледив, кьарадив кьаз тун.

LİLLƏNDİRMƏ I *сущ.* **LİLLƏNDİRMƏK I** *глаголдикай.*

LİLLƏNDİRMƏ II *сущ.* **LİLLƏNDİRMƏK II** *глаголдикай.*

LİLLƏNDİRMƏK I *глаго.* лилдал вегьин.

LİLLƏNDİRMƏK II *глаго.* рагьуларун, кьалу авун.

LİLLİ I *прил.* лилдал вегьенвай.

LİLLİ II *прил.* лиледи, кьаради кьунвай.

LİLLİLİK *сущ.* лил, кьара квайвал.

LİMAN *сущ.* порт; **dəniz limanı** гьуьлуьн порт.

LİMANÇI *сущ.* портунин кьвалахдар.

LİMFA *сущ. мед.* лимфа.

LİMİT *сущ.* лимит (*акьалтлай тайин кьадап*).

LİMİTLİ *прил.* лимит авай.

LİMİTSİZ *прил.* лимит авачир.

LİMON I *сущ.* лимон; II *прил.* лимондин; **limon şirəsi** лимондин миже.

LİMONAD *сущ.* лимонад.

LİMONLU *прил.* лимон квай.

LİMONLUQ *сущ.* лимондин тарар цанвай чка.

LİMONOTU *сущ.* мелисса.

LİMUZİN *сущ.* лимузин (*автомобиль*).

LİNG *сущ.* линг.

LİNGLƏMƏ *сущ.* **LİNGLƏMƏK** *глаголдикай.*

LİNGLƏMƏK *глаго.* лумуналди хун.

LİNQVİST *сущ.* лингвист, члалан алим.

LİNQVİSTİK A I *сущ.* лингвистика, члалан илим; II *прил.* лингвистикадин, члалан илимдин; **lingvistika məsələləri** лингвистикадин месэляп.

LİNOLEUM *сущ.* линолеум.

LİNOTİP I *сущ.* полигр. линотип (*басма авун патал гьарфар сад-садахь галкьурна цлар хьиз кьватлдай машин*); II *прил.* линотипдин.

LİNOTİPÇI *сущ.* линотипдал кьвалахзавайди.

LİNZA *сущ.* линза.

LİNZALI *прил.* линза авай; **linzalı teleskop** линза авай телескоп.

LİRA *сущ.* муз. лира (*музыкадин алат*).

LİRƏ *сущ.* лире (*Италияда ва Туьркияда пулунин уьлчме*).

LİRİK I *прил.* лирик; **lirik şeir** лирик шиир.

LİRİK II *сущ.* лирик (*лирик шиирар кьхьзвай шаир*).

LİRİKA *сущ.* лирика (*1 шаирдин гьиссер кьалурзавай поэзиядин жуьре; 2 гьа жанрдин эсерар; 3 куьч. гьиссер, риклин гьалар, гьуьгьуьлар гзаф квай гьал*).

LİRİZM *суц.* лиризм.

LİSENZİYA I *суц.* лицензия; II *прил.* лицензиядин.

LİSEY I *суц.* лицей; II *прил.* лицейдин.

LİTERA I *суц. полигр.* литера (*металлдикай раснавай гьарф*); II *прил.* литерадин.

LİTOQRAF *суц.* литограф (*литографиядин пешекар*).

LİTOQRAFİYA I *суц.* литография (*1 кьванцел нехишар атІана гьадал басма авун; 2 гьа жуьреда басма ийидай басмахана; 3 кьванцел басма авур суьрет*); II *прил.* литографиядин; **litoqrafiya daşı** литографиядин кьван.

LİTR I *суц.* литр; **bir litr süd** са литр нек; II *прил.* литрдин.

LİTRAJ *суц.* литраж; **bakin litraji** бакдин литраж.

LİTRLİK *суц.* литрдин; **litrlük qab** литрдин къаб.

LİTVACA *нареч.* литовдалди, литов чІалалди.

LİTVALİ *суц.* литвави; **litvalılar** литвавияр (*Литва Республикадин чкадин агьалияр*).

LOBBİ *суц.* лобби (*гьукуматдин сиясатдиз таъсирзавай девлетлуяр*).

LOBBİÇİLİK *суц.* лоббивал.

LOBYA I *суц.* пахла, хар; II *прил.* пахладин, харцин.

LOBYALI *прил.* пахладин, харцин; **lobyalı plov** пахла квай аш.

LOBYALIQ *суц.* пахляяр цанвай чка.

LOĖMAN *суц.* лукьман.

LOXMA *суц.* са кІус фу.

LOJA *суц.* ложа (*театрда са шумуд кас ацукьдай кьылдин чка*).

LOKAL *прил.* локал; **lokal karakter** локал кьилих.

LOKOMOTİV I *суц.* 1) локомотив (*поезддин, машиндин вилик кьыл*); 2) *куьч.* гьерекатдал гьидай, юзурдай кьуват; II *прил.* локомотивдин.

LOKOMOTİVÇİ *суц.* локомотив гьалзавайди.

LOQARİFM *суц.* логарифм.

LOQOPAT *суц.* логопат (*логопатиядикай азият чІугвазвай кас*).

LOQOPATİYA *суц.* логопатия (*рахун чІур хьун, мез галкІун, галкІиз-галкІиз рахун; лалакІвал*).

LOQOPED *суц.* логопед (*логопедиядин пешекар*).

LOQOPEDİYA *суц.* логопедия (*рахунин татугайвилер чирдай ва ам сагьардай илим*).

LOMBARD *суц.* ломбард (*гиравда эцигай затІарихъ пул бурж вугудай чка*).

LOPA *суц.* башкІулар; пилтеяр (*живедин, сун, памбагдин*); **lopa-lopa qar yağir** пилте-пилте жив кьвазва.

LOPABIĖ *прил.* яцІу спелар авай.

LOPABIĖLI *прил. килиг:* **LOPABIĖ.**

LOPALAMA *суц.* **LOPALAMAQ** глаголдикай.

LOPALAMAQ *глагол.* пилтеяр хьиз кьун (*жив*).

LOPA-LOPA *нареч.* пилте-пилте.

LOPUQ *суц.* тІампІ; **lopuq vurmaq** тІампІ ягьун.

LORD *суц.* лорд (*Англияда лап чІехи дворяндин чин; гьа чин авай кас*).

LORDLUQ *суц.* лордвал.

LORU I *прил.* сая; **loru dildə desək** сая чІалалди лагьайтІа.

LORU II *суц. диал.* пурадин лит.

LORULUQ *суц.* 1) халкьдин чІал; 2) саявал, дуьзенавал, дамах гвачирвал.

LOSMAN I *суц.* лоцман (*гьуьлуьн ва вацІун белед тир гимидин*

къуллугъчи); II *прил.* лоцмандин; **losman işi** лоцмандин кIвалах.

LOSMANLIQ *суц.* лоцманвал.

LOTO *суц.* лото (*къугъунин тIвар*).

LOTOS *суц.* лотос (*чими уьлквейра жедай, элкъвей чIехи цуьквер алай набатат*).

LOTU *суц.* 1) луту; 2) гъарамзада, амалдар; 3) кефчи.

LOTUBAŞI *суц.* лутуйрин (*гъарамзадайрин*) кьил.

LOTUXANA *суц.* 1) чIуру ниятар авай ксар кIватI жедай чка; 2) лутуйрин (*гъарамзадайрин*) мярекат.

LOTULANMA *суц.* **LOTULANMAQ** *глаголдикай.*

LOTULANMAQ *глагол.* лутувал авун, амалдарвал авун, гъарамзадавал авун.

LOTULAŞMA *суц.* **LOTULAŞMAQ** *глаголдикай.*

LOTULAŞMAQ *глагол.* луту хьун, амалдар хьун, гъарамзада хьун.

LOTULUQ *суц.* лутувал, амалдарвал, гъарамзадавал; кефчивал.

LOTEREYA I *суц.* лотерея; II *прил.* лотереядин.

LOV *суц. рах.* 1) лав, бала, бедбахтвал; **lov vurmaq** лав гатан; **lova düşmək** баладик акатун; 2) къалабулук, кичIевилин гъарай-эвер; **lov düşdü** кичIевилин гъарай-эвер гьатна.

LOVĖA I *прил.* лавгъа, къукъ гвай, къене ялар авай; II *суц.* лавгъа, яцIу гафар ийидайди.

LOVĖALANMA *суц.* **LOVĖALANMAQ** *глаголдикай.*

LOVĖALANMAQ *глагол.* 1) лавгъавал авун, вичин (*жуван*) тариф авун, яцIу гафар авун; 2) такабурвал гваз хьун, къукъ гваз хьун, масад гысаба такьун, жув виняй кьун.

LOVĖALAŞMA *суц.* **LOVĖALAŞMAQ** *глаголдикай.*

LOVĖALAŞMAQ *глагол.* лавгъа хьун, яцIу гафар рахун, такабурлу хьун, жув виневаз гысабун, къанцIархъанвал авун.

LOVĖALIQ *суц.* 1) лавгъавал, такабурлувал, къукъ, дамах, фурс; 2) вичин (*жуван*) тариф авун, яцIу гафар авун.

LOVĖA-LOVĖA *нареч.* лавгъа-лавгъа, лавгъавилелди, лавгъадаказ; **lovĖa-lovĖa danışmaq** лавгъадаказ рахун.

LOVLU *прил.* бедбахт, бедбахтвилини; **lovlı adam** бедбахт кас; **lovlı günler** бедбахтвилини йикъар.

LOYAL *прил.* патал алай, терефдар (*I акунрай, рахунрай гьукуматдин пад хуьзвай; 2 михьйдаказ, намусдивди санив, са квеветIани эгечIдай*).

LOYALLIQ *суц.* патал алаз хьун, терефдар хьун.

LÖKÛT *суц.* кIунтI (*векъерин*).

LÖVBƏR I *суц.* лабар; **lövbər atmaq** лабар вегъин; **lövbərdə durmaq** лабардал акъвазун; **gəminin lövbəri qaldırıldı** гимидин лабар хкажна; II *прил.* лабардин.

LÖVBƏRLİ *прил.* лабар авай.

LÖVHƏ *суц.* 1) къул; **yazı lövhəsi** кхьин патал къул; **lövhədə yazmaq** къулунал кхьин; 2) бандунин къул (*яд атIун ва я ахъаюн патал менфят къачудай*); 3) табло (*са квекай ятIани малуматар гузвай*); **dəmiryol lövhəsi** ракъун рекъин табло; 4) идарадин тIвар кхьенвай къул; 5) шикил, суьрет; 6) элкъвей къул, чарх (*спортда гъилелди яргъаз гадарун патал раснавай металлдин элкъвей къул, чарх*).

LÖVHƏSİK *суц.* гъвечIи къул.

LUMU *рах.* килиг: **LİMON.**

LUMULU *прил.* лимон квай;

lumulu çay лимон квай чай.

LUNATİK *суц.* лунатик (*ахварик кваз къекъведай хесет квай кас*).

LUPA *суц.* лупа (*куьлүь шейэр члехиз къалурдай затI*).

LÜĞƏT I *суц.* гафарган (*са таийин къайдада цIиргъина авай гафарин кIватIал*); **izahlı lüğət** баянар гудай гафарган; **frazeoloju lüğət** фразеологиядин гафарган; **lüğət işi** гафаргандин кIвалах; II *прил.* гафаргандин.

LÜKS I *суц. физ.* люкс (*нурлувал алуумдай уьлчме*).

LÜKS II *суц.* люкс (*къадардилай гзаф харжи галай тукъвен, мугъманхана, купе, каюта ва мсб*).

LÜLI *нареч.* кыляй-кылиз, тамам; **lül yağdır** кыляй-кылиз гъеридава.

LÜL II... *муракаб гафарин сад лагъай пай:* **lülqənbər** тамам сархуш.

LÜLATƏŞ *прил. килиг:* **LÜL-QƏNBƏR**.

LÜLƏ *суц.* 1) луьле; **tüfəng lüləsi** тфенгдин луьле; 2) къаргъу; **kağız lüləsi** чарчин къаргъу; 3) цIуцI; **çaynikin lüləsi** чайникдин цIуцI; 4) муркIуцI; **buz lüləsi** муркIуцI.

LÜLQƏNBƏR *прил.* тамам сархуш.

LÜLƏK *суц.* цIуцI; **səhəngin lüləyi** кутардин цIуцI.

LÜLƏKABAB *суц.* луьле-кабаб.

LÜMƏ *прил.* 1) тумакъ; 2) дандакI; 3) *куьч.* куьруь; **lümə paltar** куьруь пек.

LÜMƏK *прил. килиг:* **LÜMƏ**.

LÜMİNAL *суц. мед.* люминал (*ахвар гъидай дарман*).

LÜM-LÜT *прил.* къецIил, къеп къецIил.

LÜSTR *суц. рах.* люстра.

LÜT I *прил.* 1) къецIил; **lüt uşaq** къецIил аял; 2) *куьч.* къуру, къецIил; **lüt ağaclar** къецIил тарар, къуру тарар;

3) *куьч.* кесиб, къекъверагдин гьалда авай; II *суц.* кесиб, къекъвераг.

LÜTCƏ *прил. килиг:* **LÜT**.

LÜTERAN I *суц.* лютеран (*лютеранвал гвайди*); II *прил.* лютерандин, лютеранрин; **lüteran kilsəsi** лютеранрин килиса.

LÜTERANLIQ *суц.* лютеранвал (*XVI виш йисара Мартин Лютеран идеяйрин бинедал алаз арадал атанвай христианвилин са мезгъеб*).

LÜTF *суц.* куьгъ. хатур, гъурмет, чин къалурун; майиллувал; гъурметар ийиз алакьун, гъурметлувал; хуш къведай гаф; хъсанвал авун; \diamond **lüt edin** са хъсанвал ая; **lüt etmək** хатур авун, хатур хуьн.

LÜTFƏN *нареч.* буюр, пара хуш я; тIалабда; **lüt fən əyləşin** тIалабда, ацукъ.

LÜTFKAR *прил.* хъсанвал (*хийир*) кIандай, масадан хъсанвилихъ (*хийирдихъ*) галай, хатур ийиз кIандай; **siz lütfkarsınız** куьн хатур ийиз кIандай инсан я.

LÜTFKARLIQ *суц.* хъсанвал (*хийир*) ийиз кIан хъун, къени рикI хъун, рикIин хъуьтуьлвал, къенивал, хъсанвал.

LÜTFLÜ *прил. килиг:* **LÜTFKAR**.

LÜTLƏMƏ *суц.* **LÜTLƏMƏK** *гла-голдикай.*

LÜTLƏMƏK *глаго.* 1) къецIиларун; **uşağı lütləmək** аял къецIиларун; 2) *куьч.* тарашун, къакъудун.

LÜTLƏNMƏ *суц.* **LÜTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

LÜTLƏNMƏK *глаго.* 1) къецIил хъун; **ağaclar lütlənib** тарар къецIил хъанва; 2) *куьч.* кесиб хъун; **o, lütlənib** ам кесиб хъанва.

LÜTLÜK *суц.* 1) къецIилвал; 2) кесибвал.

LÜT-ÜRYAN *прил.* 1) тамам

къеџил; 2) тамам кесиб.

LÜZUM *суц.* гереквал, лазимвал; чарасузвал; **lüzumu var** гереквал ава; **lüzumu yoxdur** гереквал авач.

LÜZUMLU *прил.* гереклу, лазимлу, чарасуз тир; **lüzumlu işlər** гереклу крар.

LÜZUMLULUQ *суц.* гереклувал, лазимлувал.

LÜZUMSUZ *прил.* герексуз, лазимсуз.

LÜZUMSUZLUQ *суц.* герексузвал, лазимсузвал.

М

М – *азербайжан алфавитдин џе-кӱьд лагъай гъарф.*

MAARİF **I** *суц.* маариф, чирвал; савад; **xalq maarifi** халкъдин маариф; **maarifin inkişafı** маариф вилик фин; **II** *прил.* маарифдин; **maarif idarələri** маарифдин идараяр.

MAARİFÇİ **I** *суц.* маарифчи; **bö-yük maarifçi** чӟехи маарифчи; **II** *прил.* маарифчидин; **maarifçi sözləri** маарифчидин гафар.

MAARİFÇİLİK **I** *суц.* маарифчи-вал; **II** *прил.* маарифчивилин; **maarif-çilik dünyagörüşü** маарифчивилин дуьньякъатӱнар.

MAARİFLƏNDİRMƏ *суц.* **MAA-RİFLƏNDİRMƏK** *глаголдикай.*

MAARİFLƏNDİRMƏK *глаг.* чир-вилер гун, савадлу авун; **xalq maarif-ləndirmək** халкъ савадлу авун.

MAARİFLƏNMƏ *суц.* **MARİFLƏN-MƏK** *глаголдикай.*

MAARİFLƏNMƏK *глаг.* чирвилер къачун, илимлу хьун.

MAARİFPƏRVƏR **I** *суц.* маариф-перес; **II** *прил.* маарифпересдин; **ma-arifpərvər uğurları** маарифпересдин агалкъунар.

MAAŞ **I** *суц.* мажиб, дуллух;

aylıq maaş вацран мажиб; **maaş günü** мажибдин югъ; **II** *прил.* мажибдин, дул-лухдин; **maaş miqdarı** мажибдин къа-дар.

MABƏD *суц.* гуьгъ, къатI; пай; **mə-qalənin mabədi** макъаладин гуьгъ, ма-къаладин къатI.

MACAL *суц.* мажал, мумкинвал; **macal olmur ki...** мажал жезвач хьи...; мумкинвал жезвач хьи...; **macal yox-dur** мажал авач.

MACALSISIZLIQ *суц.* мажалсуз-вал, мажал тахьун.

MACAR *суц.* венгер (*Венгрия уьл-кведин эгъли*).

MACARCA *нареч.* венгер чӟалалди, венгердалди.

MACƏRA **I** *суц.* дуьшуьш; вакъиа; къилел атай вакъиа; къилел атай къиса; **yol macəraları** рекьин вакъияар; **ma-cəra ədəbiyyatı** вакъияйрин эдебият.

MACƏRAÇI *суц.* вакъияйрихъ гел-къвезвайди.

MAÇ *суц.* темен; **maç eləmək** те-мен гун.

MADAM I *суц.* мадам (*гъуьлуьк га-лай дишегъли*).

MADAM II... *союз.* эгер, нагагъ, -тӟа, -ла; гьикI хьи, хьуниз килигна; яз

хъайила; **madam bilmirsən, demə** эгер чидачтIа лугъумир; **madam iş belədir, onda getmə** эгер кар икI ятIа (*кар икI яз хъайила*), хъфимир.

MADAR *прил.* тек сад тир; авай сад; **ata-ananın madar oğlu** диде-бубадин авай са хва.

MADDƏ *суц.* затI; **partlayıcı maddələr** хъиткьиндай затIар.

MADDİ *прил.* са затI тирвилин.

MADONNA *суц.* мадонна (*католик-рин динда Христосан (Исадин) диде*).

MADYAN I *суц.* 1) хвар; **cins madyan** жинс хвар; 2) *куьч.* милича (*кьетIивал авачир зайиф итим*).

MAESTRO *суц.* маэстро.

MAFƏ *суц.* мяфе.

MAFIÖZ *прил.* мафиоз.

MAFIYA *суц.* мафия (*къанунсуз рекъералди чеб девлетлу хъун патал арадал атай кIватIал*).

MAGİSTR I *суц.* магистр (*са бязи уьлквейра илимдин дережадин тIвар*); II *прил.* магистрдин.

MAGİSTRAL *суц.* 1) шегъре; **Baki-Rostov magistralı** Баку-Ростов шегъре; 2) шегъердин дубз гъяркуь рехъ.

MAGİSTRANT *суц.* магистрант (*магистрвилин дережа къачун патал диссертация хуьз гъазур жезвай кас*).

MAGİSTRATURA *суц.* магистратура.

MAGİYA *суц.* суьгуьр, суьгуьр-чивал.

MAĖAR *суц.* мехъерин ва тазиятдин мярекатар тухудай чка.

MAĖARA *суц.* дагъар, къветI, магъара.

MAĖAZA I *суц.* туьквен; **böyük mağaza** чIехи туьквен; II *прил.* туьквендин; **mağaza çörəyi** туьквендин фу.

MAĖAZAÇI *суц.* туьквенчи.

MAHAL *суц.* магъал; **Quba mahalı** Къуба магъал.

MAHCAMAL *суц.* ақунар, иервал.

MAHİR *прил.* магъир, гзаф хъсан, уstad тир; **mahir qələm sahibi** магъир (*гзаф хъсан*) къелемэгъли.

MAHİRANƏ *нареч.* магъирвилелди, ustadвилелди.

MAHİRLİK *суц.* магъирвал, ustadвал.

MAHİYYƏT *суц.* асул мана; **işin mahiyyəti** кIвалахдин асул мана.

MAHİYYƏTCƏ *нареч.* асул метлебдалди, асул манадалди; **bunlar mahiyyətə ayrı-ayrı şeylərdi** ибур асул метлебдалди (*асул метлебдал гъалтайла*) чара-чара шейэр я.

MAHMIZLAMA *суц.* **MAHMIZLAMAQ** *глаголдикай.*

MAHMIZLAMAQ *глаг.* балкIандин къвалара эцягъун.

MAHNI I *суц.* мани; **mahnı oxumaq** мани лугъун; II *прил.* манидин; **mahnı janrı** манидин жанр; **mahnının sözləri** манидин гафар.

MAHUD I *суц.* магъут; **yaşıl mahud** къацу магъут; II *прил.* магъутдин; **mahud parça** магъутдин парча.

MAXORKA *суц.* 1) махурка; 2) тенбек.

MAİL *прил.* 1) алгъай, са патахъ майил авунвай; 2) кIан хъанвай, рикI ацукънавай; **mail olmaq** кIан хъун.

MAİLİ *прил.* алгъай; **maili bina** алгъай дарамат.

MAİLLİK *суц.* алгъайвал.

MAJOR I *суц.* муз. мажор; II *прил.* мажордин; **major qamması** мажордин гамма.

MAKARON I *суц.* макарон; II *прил.* макарондин; **makaron fabriki** макарондин фабрика.

МАКЕТ I *суц.* макет, чешне; *к*ла-луб; **binanın maketi** дараматдин макет; II *прил.* макетдин.

МАКЕТÇИ *суц.* макет туюктуурзавай кас.

МАКІНА *суц.* макина.

МАКІНАÇИ *суц.* макинадал *к*валахзавайди.

МАКСІМАЛ *нареч.* лап виниз; лап гзаф.

МАКСІМУМ *суц.* лап гзаф; **maksimum bilik** лап гзаф чирвилер.

МАКУЛАТУРА *суц.* макулатура (*виже к*везвачир ктабар ва я чарар).

МАҚНАТ *суц.* магнат (*гзаф чилер, девлетар авай кас*).

МАҚНЕЗИУМ *суц.* хим. магний (*гужлу экв ийидай, лацу ялав хъана кудай, гимиидин ранг алай хъуьтуьл металл*).

МАҚНІТ I *суц.* микънатис; II *прил.* микънатисдин; **maqnit əqrəb** микънатисдин акъраб.

МАҚНІТОФОН *суц.* магнитофон.

MAL I I *суц.* 1) мал; **iribuynuzlu mal** къарамалар, **xırdabuynuzlu mal** лапагар; 2) *куьч.* затіни тийижир инсан; II *прил.* малдин; **mal əti** малдин як.

MAL II *суц.* 1) мал (*базардин патхъай, маса гун патал акъуднавай затI*); **təsərrüfat malları** майишатдин малар; 2) хсусият, мал-мулк; **özgə malı** масадан хсусият (*мал-мулк*); 3) материал; **ipək mallar** ипекдин материалар; 4) пар.

MALA I *суц.* гъар.

MALA II I *суц.* мала; **mala ilə suvamaq** маладив сувагъ авун; II *прил.* маладин; **mala işləri** маладин *к*валахар.

MALAKAN *суц.* малакан.

MALALAMAQ I *глагол.* гъар гун.

MALALAMAQ II *глагол.* сувагъ авун.

MALDAR *суц.* малдар.

MALDARLIQ I *суц.* малдарвал; **maldarlığı inkişaf etdirmək** малдарвал вилик тухун; II *прил.* малдарвилин; **maldarlıq kompleksi** малдарвилин комплекс.

MAL-DÖVLƏT *суц.* мал-девлет.

MALİK *прил.* авай, аваз хъун, иеси хъун; **elmi mahiyyətə malik kitablar** илимдин метлеб авай ктабар; **ata malik olmaq** балкдан аваз хъун, балкдандин иеси хъун; **böyük sərvətlərə malik ölkə** гзаф девлетар авай уьлкве.

MALİKANƏ *суц.* чіехи дарамат авай мулк.

MALİYYƏ *суц.* пул, пулуни таъкатар.

MALİYYƏLƏŞDİRMƏ *суц.* **MALİYYƏLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

MALİYYƏLƏŞDİRMƏK *глагол.* пул ахъаюн, пулуналди таъмин авун.

MAL-QARA *суц.* малар.

MAL-QARALI *прил.* малар авай; **mal-qaralı təsərrüfat** малар авай майишат.

MAL-MÜLK *суц.* мал-мулк.

MALYARIYA I *суц.* цлаь (*галукъдай азар*); II *прил.* цлун; **malyariya xəstəlikləri** цлун азарар.

MAMAÇA *суц.* мамачи, мамачи паб.

MAMIR I *суц.* хъирхъамар (*тарарин пунарал, къванерал ва ламу чкайра экъечIдай*); II *прил.* хъирхъамрин.

MAMONT I *суц.* мамонт (*филдин жинсиникай тир зурба гъайван*); II *прил.* мамонтдин; **mamont sümüyü** мамонтдин *к*лараб.

MANAT *суц.* манат; **on manat** цлуд манат; **bunun qiyməti yüz manatdır** идан къимет виш манат я.

MANCANAQ *суц.* 1) пая (*къуйдай яд акъудун патал*); 2) кресло-стул

(*вилик-кьулухъ галтад жедай*); 3) *тар. цIапан (виликдай кьелеяр къачуз дяве ийидайла кьванер, хъиткьиндай, цIай къадай шейэр гадарун патал раснавай затI).*

MANDARİN *суц.* мандарин.

MANDAT *суц.* мандат (*документ*).

MANEƏ *суц.* манийвал; четинвал; манийвал ийидай кар; **bütün maneələri dəf etmək** вири манийвилер алудун.

MANEJ I *суц.* манеж (*I балкIанрал алаз фидай ва я машгьул жедай кьав алай дарамат ва я майдан; 2 циркинин майдан*); II *прил.* манеждин.

MANERA *суц.* 1) кьайда; адет; тегьер; **belə hərəkətlər etmək onun manerasıdır** ихьтин гьерекатар авун адан адет я; 2) амалар; **onun yaxşı manerası var** адахь хьсан амалар ква.

MANEVR *суц.* 1) *воен.* маневр (*дяведа кьушун ва я гимияр са тайин мурад патал санихь тухун*); 2) маневрия (*кьушунрин гьазурвал чирун патал*); 3) *куьч.* гьилле, амалдарвал.

MANİFEST *суц.* манифест (*лап чIехи метлеб авай кьанун ва я а кьанундикай гузвай малумат*).

MANİKÜR I *суц.* маникюр (*кикер михьун, ранг ягьун*); II *прил.* маникюрдин; **manikür qaçısı** маникюрдин мукIратI.

MANİPULYASIYA *суц.* 1) манипуляция (*гьилерин юзунар; са шейинин, са кардин винел алахьна гьилералди ийидай кьыл акъат тийидай юзунар*); 2) *куьч.* гьилле, гьарамзадавал, алцу-рардай кар.

MANJET *суц.* 1) манжет, хилен кIуф (*перемдин хилен гилигнавай кIуф*); 2) уьнуьг (*насосдай авахьзавай цин ва я газдин вилик пад кьун патал менфят кьачузвай*).

MANQA I *суц.* кIватIал; **gənclər manqası** жегьилрин кIватIал; II *прил.* кIватIалдин; **manqa başcısı** кIватIалдин кьил.

MANQAL *суц.* мангьал; **manqal qalamaq** мангьалда цIай авун.

MANQAN *суц.* хим. марганец (*жегьревал алай лацу рангунин хIу металл*).

MANQURT *суц.* манкурт (*вичин тарих, милли адетар, ацукьун-кьарагьун негьзавай кас*).

MANNA I *суц.* манна, чIахар (*кьуьлуьн гьуьр хьтин*), лацу кьуьлуьн ярма; **manna sıyıǵı** маннадин хапIа.

MANOMETR I *суц.* физ. манометр (*гьавадин, газдин, бугьдин ва жими затIарин сигьвал, эластиквал алуьмдай алат*); II *прил.* манометрдин.

MANTAR *суц.* кIумп.

MANUFAKTURA *суц.* мануфактура.

MANYAK *суц.* маньяк, инсанар рекьинихь кьанихди.

MAR *суц.* куьгь. гьуьлягь.

MARAFON *суц.* спорт. марафон (*I яргьал рекьиз фин; 2 куьч. акъа-жунар*); **marafon qaçısı** марафондин зверун.

MARAFONÇU *суц.* марафончу.

MARAQ *суц.* 1) марагь; **elmə marağ göstərmək** илимдиз марагь кьалурун; 2) менфят; 3) гьевес; **onun bu işə marağı var** адан и кардиз гьевес ава; 4) чириз алахьун; **o, bu işə marağ göstərir** ам и кар чириз алахьзава.

MARAQLA *нареч.* марагьлувилелди, марагьлудаказ.

MARAQLANDIRMAQ *глагол.* марагь кутун, марагь хкажун, гьевес хкажун; фикир желб авун; марагьлу авун; **onları maraqlandırmaq lazımdır** абурун марагь (*гьевес*) хкажна кIанзава.

MARAQLANMAQ *глаго.* марагълу хьун; **bizimlə maraqlanan kimdir?** чахъ галаз марагълуди вуж я?

MARAQLI I *прил.* марагълу; **maraqlı nağıl** марагълу мах; **maraqlı yarışlar** марагълу акъажунар; II *нареч.* марагълувилелди, марагълудаказ; **dərs maraqlı keçir** тарс марагълудаказ физва; III *предик.* марагълу я; **mənim üçün maraqlıdır** заз марагълу я.

MARAQLILIQ *суц.* марагълувал.

MARAQSIZ *прил.* марагъсуз; **marqsız kitab** марагъсуз ктаб.

MARAQSIZLIQ *суц.* марагъсузвал.

MARAL I *суц.* 1) марал, мирг; **xallı maral** тѣхвер алай марал (*мирг*); 2) *куьч.* иер руш, дишегъли; II *прил.* маралдин, миргин; **maral buynuzları** маралдин (*миргин*) крчар; **maral dərisi** маралдин (*миргин*) хам.

MARALÇILIQ *суц.* маралар (*миргер*) хуьн.

MARKA I *суц.* 1) марка; **poçt markası** почтадин марка; 2) лишан (*алишвериидин маларал жедай*); 3) шейинин ери, сорт; 4) *куьч.* кесер, тѣвар; **hər bir müəssisə öz markasının şərəfini qorumalıdır** гьар са карханади вичин тѣвар (*кесер*) хвена кѣанзавайди я.

MARKA II *суц.* марка (*Германияда ва Финляндияда пул*).

MARKETİNG I *суц.* маркетинг; II *прил.* маркетингдин.

MARKİZ *суц.* маркиз (*1 Рагъакѣудай патан Европадин бязи уьлквейра дворянрин титул; 2 и титул авай кас*).

MARKİZET *суц.* маркизет (*нарча*).

MARKSİZM *суц.* марксизм.

MARKSİZM-LENİNİZM *суц.* марксизм-ленинизм.

MARQANES *суц.* марганец (*жегьревал алай лацу рангунин хѣлу металл*).

MARQARİN I *суц.* маргарин; II *прил.* маргариндин.

MARMELAD I *суц.* мармалат; II *прил.* мармалатдин, мармалатрин; **marmelad fabriki** мармалатрин фабрика.

MARSELYEZA *суц.* Марсельеза (*1792-йисуз Франциядин инкѣилабдин чѣавуз туькѣуьрай мани; исятда французрин милли гимн*).

MARŞ I I *суц.* марш (*1 жергеда аваз кѣекъуьн; 2 кѣушунрин фин, кѣекъуьн; маневр; 3 кѣекъведеайла ядай макъам, рекъин макъам*); II *прил.* маршдин; **marş alayı** маршдин полк.

MARŞ II *межд.* гъайда! вач инлай!

MARŞAL I *суц.* воен. маршал; II *прил.* маршалдин; маршалвилин; **marşal rütbesi** маршалвилин чин.

MARŞRUT *суц.* фидай рехъ, рекъин план.

MART I *суц.* март (*йисан пуд лагъай варз*); II *прил.* мартдин; **mart soyuqları** мартдин къяяр.

MARTEN I *суц.* мартен (*1 мартендин кѣул; 2 гъа кѣула цѣурурдай гъулдан*); II *прил.* мартендин; **marten sobası** мартендин кѣул.

MASA I *суц.* стол; **dəyirmi masa** элкъвей стол; II *прил.* столдин; **masa arxasında** столдихъ; **masa lampası** столдин лампа.

MASABƏYİ *суц.* тамада (*тѣуьнхъун авай шадвилин мярекат кыле тухудай кас*).

MASABƏYİLİK *суц.* тамадавал.

MASAJ *суц.* тѣушун; **masaj etmək** тѣушунун.

MASKA *суц.* маска (*вич чир тахъуй лугъуз чинал акъалжедай зат*).

MASKALANMA *суц.* **MASKALANMAQ** *глаголдикай.*

MASKALANMAQ глаг. маска акъалжун.

MASKALI прил. маска акъалжнавай.

MASKARAD суц. маскарад (*иштиракзавайбурал чир тахъуй лугъуз чинал акъалжай маскаяр ва жуъреба-жуъре пекер алай шадвилин, къуълерин мярекат*).

MASQARA суц. ягъанат, рахшанд; **masqara etmək** ягъанат авун.

MASON суц. масон.

MASONLUQ суц. масонвал.

MASSIV суц. члехи битав чка, битав пай; **dağ massivi** дагъдин къакъбан битав пай; **meşə massivləri** тамун члехи битав чкаяр; **yaşayış massivləri** яшайишдин члехи битав чкаяр.

MASTİKA суц. мастика (*паркетдин, тахдадин михъвал хуън патал ядай затI*).

MAŞ суц. бот. пахладин сорт.

MAŞA суц. маша (*цIукар хкуърдай*).

MAŞALLAH межд. машаллагъ! баркалла! **maşallah, yaxşı cavab verdin!** баркалла, хъсан жаваб гана вуна!

MAŞIN I суц. 1) машин; **kənd təsərrüfatı maşınları** хуъруън майишатдин машинар; **tikiş maşını** пекер цвадай машин; 2) тешкилат, кархана, къуват; **dövlət maşını** гьукумат идара ийизвай къуват; II прил. машиндин; **maşın aq-reqatları** машиндин агрегатар.

MAŞİNİST суц. машинист.

MAŞİNİSTLİK суц. машиниствал.

MAŞINQAYIRMA суц. машинар акъудун, машинар расун.

MAT суц. мат (*шагъматда жедай гьал*).

MATAN суц. рах. тежер хъгин, акъалтIай, надир жедай шей.

MATAN суц. рах. иер руш ва я

жегъил дишегъли.

MATÇ суц. матч (*спортда са акъажун, акъажунин вахт, вяде*); **dün-ya birinciliyi uğrunda futbol matçı** дуъньяда футболдай сад лагъай чка патал матч.

MATERIAL суц. материал (*I хам-мал; tikinti materialları* эцигунрин материалар; *2 парча; 3 малуматар; işsaedici materiallar* русвагъдай малуматар).

MATERIALBAZ суц. масадакай пис малумат гудай кас.

MATERIALİST суц. филос. материалист (*материализмдин терефдар тир кас*).

MATERIALİZM суц. филос. материализм.

MATERİK суц. материк (*къурамат тир зурба чил*); **Afrika materiki** Африкадин материк.

MATERİYA суц. 1) филос. материя (*инсандин къатIунилай аслу тушиз авай гъакъикъат*); 2) физ. затI квекай ятIа, гъа затI; 3) парча.

MATƏM I суц. тазият; **matəm içində olmaq** тазиятда хъун; II прил. тазиятдин; **matəm günü** тазиятдин югъ; **matəm paltarı** тазиятдин пекер.

MATQAB суц. бурав, урукул.

MAT-MƏƏTTƏL нареч. мягтелдаказ, мягтелдиз.

MATRİARXAT суц. тар. матриархат (*хизандин къил дишегъли тир девир*).

MATRİSA суц. матрица (*I шрифтар ва я нехишар расун патал кIалуб; 2 кIватIнавай набор басма авун патал чинриз акъудна хуъдай чешне*).

MATROS I суц. матрос; II прил. матросдин; **matros papağı** матросдин бармак.

MAUZER I суц. маузер; II прил.

маузердин.

MAVİ *прил.* экуь-вили; цIару; **mavi gözlər** экуь-вили вилер, цIару вилер.

MAVİLİK *суц.* абивал, экуь-виливал.

MAVZOLEY *суц.* мавзолей.

MAY I *суц.* май (*йисан вад лагъай варз*); II *прил.* майдин; **may ayında** майдин вацра; **may gecəsi** майдин йиф.

MAYA *суц.* 1) гъвар; **xəmir mayası** тинидин гъвар; **maya vurmaq** гъвар кутун; 2) *куьч.* инсандин тербиядин, къилихрин бине; 3) сифте къил, цIир; 4) капитал, пул; **maya qoymaq** капитал (*пул*) эцигун.

MAYAK I *суц.* маяк (*гимийриз эквералди рехъ къалурун патал гьуьлуьн къерехда эцигдай дарамат*); II *прил.* маякдин; **mayak işıqları** маякдин эквер.

MAYAKLI *прил.* маяк авай; **mayaklı sahil** маяк авай къер.

MAYALAMA *суц.* **MAYALAMAQ** глаголдикай.

MAYALAMAQ *глаго.* 1) мая гун; **südü mayalamaq** некледиз мая гун; 2) бала къаз тун; 3) нек гун (*цIийи кIелез, данадиз*).

MAYALANDIRMAQ *глаго.* килиг: **MAYALAMAQ.**

MAYALANMA *суц.* мая ягъун.

MAYALANMAQ *глаго.* 1) цуру хъун, агун; **xəmir mayalandı** тини ата-на; 2) бала къун.

MAYALI *прил.* мая квай.

MAYALLAQ *суц.* къилинпацар; **mayallaq aşmaq** къилинпацар авун.

MAYAOTU *суц.* бот. терефул; **adi mayaotu** адетдин терефул.

MAYASIZ *прил.* гъвар квачир; **mayasız xəmir** гъвар квачир тини.

MAYE I *суц.* жими затI; II *прил.* жими затIунин; **maye yunacaq** жими кудай затIар; **maye gümüş** жими гимиш.

MAYELƏŞMƏ *суц.* **MAYELƏŞMƏK** глаголдикай.

MAYELƏŞMƏK *глаго.* жими хъун.

MAYKA *суц.* майка.

MAYMAQ *суц.* ментеш; фагъумсуз; ата-бага (*кар алакь тийир гьакIан инсан*), лепеш.

MAYMAQCASINA *нареч.* фагъумсуздаказ; **maymaqcasına iş görmək** фагъумсуздаказ са кар авун.

MAYMAQLIQ *глаго.* фагъумсузвал, фагъум авачирвал, къатIун авачирвал.

MAYONEZ *суц.* майонез.

MAYOR I *суц.* майор (*1 чIехи офицердин сад лагъай чин; 2 а чин авай кас*); II *прил.* майордин; **mayor rütbəsi** майордин чин.

MAYOVKA *суц.* 1) *тар.* маёвка (*Октябрдин инкъилабдилай вилик Россияда I-майдиз фялейрин чинебан гьурьуш*); 2) сувариз са гьиниз ятIани ял ягъиз фин.

MAZ *суц.* маз; **ayaqqabı mazi** кIвачин къапарин маз.

MAZAQLAŞMAQ *глаго.* ашкъибазвал.

MAZLAMAQ *глаго.* маз ягъун.

MAZUT I *суц.* мазут (*чIулав нефтIадикай бензин хкуддайла амукьдайди*); II *прил.* **mazut ləkəsi** мазутдин леке.

MEBEL I *суц.* мебель; II *прил.* мебелдин; **mebel mağazası** мебелдин туьквен.

MEBEL *суц.* мебель (*кIарасдикай раснавай стол, стул ва мсб.*).

MEDAL *суц.* медаль; **medala layiq görölüb** медалдиз лайихлу хъана.

MEDALYON I *суц.* хурагъ; **qızıl medalyon** къизилдин хурагъ; II *прил.* хурагъдин; **medalyonun naxışları** хурагъдин гиширар.

MEDIA *суц.* медиа.

MEDUZA *суц. зоол.* медуза (*гзаф кIвачер квай гъуьлуьн гъайван*).

МЕН *суц.* шагъвар; **dənizdən sərin meh əsirdi** гъуьляй серин шагъвар къвезвай.

МЕНМАН *суц. куьгъ.* мугъман; **mehman olmaq** мугъман хъун; **mehman gəlmişdi** мугъман атанвай.

МЕНMANDAR *прил.* мугъманперес.

МЕНMANDARLIQ мугъманпересвал.

МЕНМАНХАНА *суц.* мугъманхана.

МЕНМАНХАНАҶИ *суц.* мугъманханадин иеси.

МЕНР I *суц. куьгъ.* муьгъуьббат; кIанивал; **mehr salmaq** кIан хъун.

МЕНР II *суц. куьгъ.* бурж (*некагъ-дикай хкатзавай папаз адан гъуьлуь гузвай шейэр*); **mehr kağızi** буржунин чар.

МЕНРАВ *суц. дин.* мигъраб.

МЕНРІБАН I *прил.* 1) умун, мегърибан, чан-рикI ийидай, хуш къилихрин; **mehriban ana** мегърибан диде; **mehriban uşaq** хуш къилихрин аял; 2) умун, къени, хъсан къилихрин; рикIиз чими; **mehriban insanlar** хъсан къилихрин инсанар; 3) дустар тир, дуствилелди яшамиш жезвай; **mehriban kollektiv** дуствилелди яшамиш жезвай коллектив; 4) рикIин сидкъидай; **mehriban sözlər** рикIин сидкъидай лагъай гафар; II. *нареч.* умундаказ, умундиз, мегърибанвилелди, мегърибандаказ; **mehriban baxmaq** мегърибандаказ килигун; **mehriban danışmaq** мегърибанвилелди рахун.

МЕНРІБАНКАСИНА *нареч.* мегърибанвилелди, мегърибандаказ; **mehribancasına gülmək** мегърибандаказ хъуьруьн.

МЕНРІБАНЛИQ *суц.* мегърибанвал; **aralarında mehribanlıq var** абурун арада мегърибанвал ава.

МЕНРІБАНЛИQLA *нареч. килиг:* **МЕНРІБАНКАСИНА.**

МЕНТӘР *суц.* мегътер, балкIандиз килигдайди.

МЕНТӘРЛІK *суц.* мегътервал.

МЕНVӘR *суц.* 1) гиг; **çarxın mehvəri** чархунин гиг; **Yer kürəsinin mehvəri** Чилин шардин гиг; 2) *куьч.* асас (*къиле физвай вакъиайрин*); **hadisələrin mehvəri** вакъиайрин асас.

МЕХАНИK *суц.* механик (1 *механикадин пешекар*; 2 *машинрин кIвалахдиз килигзавай устIар*).

МЕХАНИКА I *суц.* механика (1 *шейэрин гъерекатдикай ва къуватдикай илим*; 2 *техникада гъерекатрикай, къуватрикай менфят къачуникай хел*; 3 *куьч. са кардин, са шейинин туькIуьр хъунухъ, дуьзвал алачир, чинебан къурулуш, асул гъакъикъат*).

МЕХАНИKІ *нареч.* манадиз фикир тагана; **mexaniki əzbərləmək** манадиз фикир тагана хуралай чирун.

МЕХАНИZАСІYA *суц.* механизация.

МЕХАНИZАTOR *суц.* механизатор (*механизациядин пешекар*).

МЕХАНИZАTORLUQ *суц.* механизаторвал.

МЕХАНИZM *суц.* 1) механизм (*машиндин ва мсб. къенепатан къурулуш*); 2) *куьч.* система (*са кардин къенепатан къурулуш, къайда*).

МЕQAFON *суц.* мегафон (*ван гужлу ийидай аппарат*).

МЕQAVAT *суц.* мегават.

MELANXOLİK *суц.* меланхолик (*гъамиша пашман, сефил тир инсан*).

MELANXOLİKLIK *суц.* меланхоликвал.

MELANXOLİYA *суц.* меланхолия, гъамиша рикIи-рикI недай пашманвал, сефилвал хьунин азар, гъамуни кьун.

MELXİOR *суц.* мельхиор (*цурни къеле акадарна расдай, гимшидиз ушар металл*).

MELİORASIYA I *суц.* мелиорация (*яд гун, уьленар кьурурна чил мянарун*); II *прил.* мелиорациядин; **meli-orasiya işləri** мелиорациядин кIвалахар.

MELİORATOR *суц.* мелиоратор (*мелиорациядин пешекар*).

MELİSSA *суц.* бот. мелисса.

MELODİYA *суц.* аваз; **xalq melodiyaları** халкъдин авазар.

MELODRAM *суц.* мелодрама.

MEMAR *суц.* архитектор; **şəhərin baş memarı** шегьердин кьилин архитектор.

MEMARLIQ *суц.* архитекторвал.

MEMORANDUM *суц.* меморандум (*гьукуматди дипломатиядин са месэладай вичин фикирар кьалурзавай малумат*).

MEMORİAL I *суц.* бухг. мемориал (*гьар йикъан операцияр кхьидай дафтар*); II *прил.* мемориалдин; **memorial lövhə** мемориалдин кьул.

MEMUAR I *суц.* мемуарар (*жуван девирда хьайи, жуваз акур, жув иштиракчи хьайи вакъийрикай авунвай кхьинар*); **memuar yazmaq** мемуар кхьин; II *прил.* мемуаррин; **memuar ədəbiyyatı** мемуаррин эдебият.

MEMUARİST *суц.* мемуар кхьизвайди.

MENECER *суц.* менеджер (*санайидин, алишверишидин кархана идара авун паталай пул гана кьадай чIехиди*).

MENECERLİK *суц.* менеджервал.

MENECMENT *суц.* менеджмент

(*гьасилзавай чкада кьазанжи артух хьун паталай кьиле тухузвай принципар, методар*).

MENİNGİT *суц.* мед. менингит.

MENSTRUASIYA I *суц.* вацран кьилер; II *прил.* вацран кьилерин; **menstruasiya vaxtı** вацран кьилерин чIав.

MENŞEVİK *суц.* меньшевик (*меньшевизмдин терефдар*).

MENŞEVİKLİK *суц.* меньшевиквал.

MENŞEVİZM *суц.* тар. меньшевизм (*инкьилабдиз ва марксизмдиз акси тир рехъ*).

MENTALİTET *суц.* менталитет.

MENYU *суц.* меню (*хуьрекрин сиягъ*).

MENZURKA *суц.* мензурка.

MERİDİAN *суц.* меридиан.

MERİNOS *суц.* 1) меринос (*хуььтуьл сун жинсинин хеб*); мериносдин сар.

MESAJ *суц.* месаж (*куьруь хабар*).

MESENAT *суц.* кьаюм (*илимдиз, са кардиз, инсандиз куьмек гузвай кас*).

MESENATLIQ *суц.* кьаюмвал.

MEŞƏ I *суц.* там; **palid meşəsi** мегьуьн там; **meşənin qorunması** там хуьн; II *прил.* тамун; **meşə bitkiləri** тамун набататар; **meşə fondu** тамун фонд.

MEŞƏBƏYİ *суц.* мешебеги.

MEŞİN I *суц.* хам; II *прил.* хамунин.

MEŞŞAN *суц.* кьилди вичин менфятрин кьайгьуда авай инсан.

MEŞŞANCASINA *нареч.* вичин менфятрин кьайгьуда аваз.

METAFORA *суц.* эдеб. метафора (*кьаб алай гаф, гафарин ибара*).

METAL *суц.* металл; **ağır metallar** залан металлар.

METALLURGIYA *суц.* металлургия (1 *мяденрикай металлар хкудунин ва абурукай менфят кьачунин кьайдайрикай илим*; 2 *металлар хкуддай ва*

абурукай менфят къачудай санайи).

METALLURQ суц. металлург (металлургиядин пешекар).

METAN суц. хим. метан.

METASTAZ суц. мед. метастаз (азар чукIун).

METEOR суц. метеор (1 цава гьерекаат ийидай космосдин ргар затI; 2 цавун гьар жуьредин вакъиа, мес. яргъируш, цIайлапан, чайгъун).

METEORİT суц. метеорит (цавай чилел аватзавай къванцин ва я металлдин кIусар).

METEOROLOGİYA суц. метеорология (гъавадин ва атмосферада жезвай маса гьаларин гьакъиндай илим).

METEOROLOQ суц. метеоролог (метеорологиядин пешекар).

METİS суц. метис (къве миллетдикай тир дидединни бубадин аял).

METLAX суц. метлах.

METHOD суц. метод; **qabaqcıl metodlar** кIвенкIвечи методар.

METHODİKA суц. методика (са илим чирунин, са кар авунин методрин система).

METHODİST суц. методист (методикадин пешекар).

METR суц. метр (яргъивилин уьлчме); **yüz metr** виш метр.

...**METR**... метр, муракаб гафарин къвед лагъай пай: **kilometr** километр; **santimetr** сантиметр.

METRO суц. метро.

MEY суц. шаир. чехир; **mey içmək** чехир хъун.

MEYAR суц. уьлчме.

MEYDAN суц. 1) майдан; **gänclər meydanı** жегъилрин майдан; 2) чуьл; **əkındən ötrü geniş meydan var** цанар патал гегъенш чуьл ава; 3) куьч. кIвалахдин хел, пеше, рехъ.

MEYXANA I суц. куьгъ. виликдай ички хъвадай чка.

MEYXANA II суц. мейхана (виликамаз гъазур тахъана са рифмадин би-недал алаз хуралай лугъузвай шиш).

MEYXANAÇI I суц. ички гудайди.

MEYXANAÇI II суц. мейхана лугъузвайди.

MEYXOŞ прил. цуру-ширин; **meyxoş alma** цуру-ширин ич.

MEYİL суц. 1) алгъун, ян гун; **sağa meyil** эрчIи патаз алгъун, эрчIи патаз ян гун; 2) майилвал, рикI хъун, гьевес, ялун, **oxumağa meyil** кIелуниз майилвал, кIелунал рикI хъун; 3) рикIиз хушвал, рикIиз чимивал; 4) хел; **ədəbiyyatda yeni meyil** эдебиятта цIийи хел.

MEYİT I суц. мейит; II прил. мейитдин; **meyit qoxusu** мейитдин ни.

MEYİTXANA суц. мейитхана.

MEYLLİ прил. алгъай, са патяхъ майил авунвай.

MEYLLİLİK суц. алгъайвал, са патяхъ майил хъун.

MEYMUN I суц. маймун; **insanabənzər meymun** инсандиз ухшар маймун; II прил. маймундин; **meymun görkəmi** маймундин ақунар.

MEYMUNABƏNZƏR прил. маймундиз ухшар.

MEYMUNLUQ суц. маймунвал авун (маймунди хъиз масада ийидай куьуруькар авун, масада ийизвай гьерекаатар, рахунар ийиз алахъун).

MEYNƏ суц. ципицIар; **üzüm meynəsi** ципицIрин чIере.

MEYNƏLİK суц. ципицIлух.

MEYVƏ I суц. 1) майва, емиш; **şirəli meyvə** миже квай майва; **quru meyvə** кьуру майва (емиш); 2) куьч. нетижа; **zəhmətin meyvəsi (bəhrəsi)** зегъметдин

нетижа; II *прил.* майвадин, емишдин; **meyvənin dadı** майвадин тġям.

MEYVƏÇİ *суц.* багъманчи.

MEYVƏÇİLİK *суц.* багъманчивал.

MEZOZOY I *суц.* геол. мезозой; II *прил.* мезозойдин; **mezozoy erası** мезозойдин эра.

MƏVƏD *суц.* 1) ибадатхана (*kanI-tleat* ийидай кġвал); 2) куьч. ибадатхана (*гьуьрметдиз лайих чка*); **elm məbədi** илимдин ибадатхана.

MƏVLƏĞ *суц.* пулдин къадар.

MƏCAZİ *прил.* чинебан мана квай; къаб алай мана квай; айгъам квай; **məcazi ifadə** чинебан мана квай гаф, ибара.

MƏCBURƏN *нареч.* чарасуз; **sən bu işi məcburən görməlisən** вуна и кġвалах чарасуз авуна кġанзава.

MƏCBURİ *прил.* чара авачир, чара авачиз хъайи; **məcburi iş** чарасуз авур кġвалах.

MƏCBURİYYƏT *суц.* мажбурвал; **heç bir məcburiyyət olmadan** гъич са мажбурвални авачиз.

MƏCƏLLƏ *суц.* кġватġал (*къанунрин, адетрин ва мсб.*); **cinayət məcəlləsi** тахсиркарвилериз талукъ кġватġал; **mülki məcəllə** ватандашвилини крариз талукъ кġватġал.

MƏCHUL *прил.* тийижир, малум тушир; **məchul qüvvə** тийижир (*малум тушир*) къуват.

MƏCLİS *суц.* 1) межлис, мярекат; **gənc qələm sahiblərinin məclisi** жегъил къелемэгълийрин межлис; **mahnı məclisi** манийрин мярекат; 2) форум (*гзаф инсанар кġватI хъанвай межлис*); **nəşriyyat işçilərinin məclisi** чапханайрин кġвалахдаррин форум; 3) чġехи къунагълух; **məclis düzəltmək** чġехи къунагълух авун; 4) межлис (*къанунар акъуддай орган, са бязи*

уьлквейра парламент); **Milli Məclis** Милли Межлис (*Азербайжанда парламентдин тġвар*).

MƏSMƏYİ *суц.* сини.

MƏSMU I *прил.* вири санлай тир, виридан; **ailənin məsmu gəliri** хизандин санлай тир къазанжи; II *суц.* вири, вири санлай, вири кġватġал.

MƏSMUƏ I *суц.* 1) кġватġал; **elmi əsərlərin məsmuəsi** илимдин кġвалахрин кġватġал; 2) *куьгъ.* журнал; **“Molla Nəsrəddin” məsmuəsi** «Молла Несредин» журнал; II *прил.* кġватġалдин; журналдин.

MƏCNUN *суц.* 1) *куьгъ.* акъул квалдарнавай кас; 2) дилиди хъиз кġанзавайди; **məcnun olmaq** дилиди хъиз кġан хъун.

MƏCNUNLUQ *суц.* 1) диливал; 2) кġеви муьгъуьббат.

MƏCRA *суц.* 1) къен; **çayın məcrası** вацġун къен (*къве къерехдин арада яд фидай чка*); 2) *куьч.* рехъ, пад; **məcrasından çıxmaq** рекъяй акъатун.

MƏCUN I *прил.* *куьгъ.* тġеам.

MƏCUN II *суц.* паста; **diş məcunu** сарар чухъуьдай паста.

MƏCUSİ *суц.* суьгъуьрчи.

MƏCUSİLİK *суц.* суьгъуьрчивал.

MƏDAXİL *суц.* къазанжи; **mədaxil dəftəri** къазанжидин дафтар.

MƏDDAH *суц.* гзаф тарифардайди.

MƏDDAHLIQ *суц.* къадардилай артух тарифарун.

MƏDƏ I *суц.* хук; II *прил.* хуквадин; **mədə xorası** хуквадин хер.

MƏDƏ-BAĞIRSAQ *суц.* хук-ратар.

MƏDƏN *суц.* 1) мяден; **neft mədənləri** нафтġадин мяденар; 2) минералар; 3) чиликай минералар хкудзавай чка.

MƏDƏNİ *прил.* медени; **mədəni adam** медени кас; **mədəni xalqlar**

медени халкъар.

MƏDƏNİLƏŞMƏ *суц.* **MƏDƏNİLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

MƏDƏNİLƏŞMƏK *глаг.* медени хьун.

MƏDƏNİLİK *суц.* меденивал.

MƏDƏNİYYƏT *суц.* меденият; **antik mədəniyyət** дегъ девиррин меденият; **əkinçilik mədəniyyəti** лежбервилин меденият; **mədəniyyətin inkişafı** меденият вилик фин.

MƏDƏNİYYƏTSİZ *прил.* меденият авачир, медениятдин жигъетдай къулухъ галамай, медениятсуз.

MƏDƏNİYYƏTSİZLİK *суц.* меденият тахьун, медениятсузвал.

MƏDH *суц.* гзаф тариф авун.

MƏDHİYYƏ *суц.* гзаф тарифардай шиир.

MƏDHİYYƏÇİ *суц.* *килиг:* **MƏDDAH.**

MƏDHİYYƏÇİLİK *суц.* *килиг:* **MƏDDAHLIQ.**

MƏDHNAMƏ *суц.* *килиг:* **MƏDHİYYƏ.**

MƏDRƏSƏ *суц.* медреса.

MƏƏTTƏL *маса гафарихъ галаз санал:* **məttəl qalmaq** мягътел амукъун, мягътел хьун; **məttəl qoymaq** мягътеларун.

MƏƏTTƏLLİK *суц.* мягътелвал.

MƏFHUM *суц.* са затунин, са кардин, метлебдин тIвар тир гаф.

MƏFKURƏ *суц.* *куьгъ.* идеология; **marksist məfkurə** марксист идеология.

MƏFKURƏLİ *прил.* идеялу.

MƏFKURƏSİZ *прил.* идеясуз.

MƏFTİL I *суц.* сим; II *прил.* симинин; **məftil çəpər** симинин жугъун.

MƏFTUN *прил.* ашукъ хьанвай, рикI ацукънавай; **o, qıza məftun gözləri ilə baxırdı** ада рушаз ашукъ хьанвай

вилералди килигзавай.

MƏFTUNEDİCİ *прил.* вичел ашукъ ийидай, акьалтIай хуш, гзаф иер, рикI ацукъдай, гъейранардай; **məftunedici gözlər** гзаф иер вилер; **məftunedici səs** акьалтIай хуш ван.

MƏFTUNLUQ *суц.* ашукъ хьун, кIан хьун, рикI ацукъун.

MƏGƏR *кIус.* мегер; **məgər mən gecikmişəm?** зун геж хьанвани мегер?

MƏĞLUB *прил.* магълуб; **məğlub olmaq** магълуб хьун, кIаник акатун.

MƏĞLUBEDİLMƏZ *прил.* магълуб тежер; кIаник акат тийир; **məğlubedilməz igid** магълуб тежер къегьал.

MƏĞLUBEDİLMƏZLİK *суц.* магълуб тежервал; кIаник акат тавун.

MƏĞLUBİYYƏT *суц.* магълубвал; **məğlubiyət qorxusu** магълубвилин кичIевал.

MƏĞRUR I *прил.* такабурлу; **məğrur xalq** такабурлу халкъ; **məğrur qadın** такабурлу дишегъли; II *нареч.* такабурвилелди, такабурдаказ, такабурдиз; **məğrur baxmaq** такабурдаказ килигун.

MƏĞRURCASINA *нареч.* такабурвилелди, такабурдаказ, такабурдиз.

MƏĞRURLUQ *суц.* такабурвал.

MƏĞZ *суц.* *куьгъ.* асас; **məsələn** **məğzi** месэладин асас.

MƏHARƏT *суц.* алакьун; **akt-yorluq məharəti** актёрвилин алакьун.

MƏHARƏTLƏ *нареч.* устадвилелди, гзаф хьсан.

MƏHARƏTLİ *прил.* алакьунар авай, устадвал авай.

MƏHARƏTLİLİK *суц.* устадвал.

MƏHARƏTSİZ *прил.* алакьунар авачир, устадвал авачир.

MƏHBƏS I *суц.* дустагъ, дустагъхана; **məhbəsə salmaq** дустагъда тун;

II *прил.* дустагъдин, дустагъханадин; **məhbəs divarları** дустагъдин цлар.

MƏHBUS *суц.* дустагъда авайди.

MƏHBUSLUQ *суц.* дустагъвал.

MƏHDUD *прил.* 1) кьадар эцигнавай, тІимил тир; 2) *куьч.* фикир дар, акьул тІимил авай, акьул кьери; **məhdud adam** дар фикир авай инсан, акьул кьери инсан.

MƏHDUDIYYƏT *суц.* сергъят; кьадар эцигун, бесар авун; **məhdudiy-yəti ləğv etmək** сергъятар алудун; **məhdudiyyə qoymadan** сергъят эциг тавуна, кІамай кьван, кьадар эциг тавуна.

MƏHDUDLAŞDIRMAQ *глаг.* 1) сергъят эцигун, кьадар эцигун, бесарун; 2) авай (*алай*) чкадал хьун, масанриз чукІур тавун.

MƏHDUDLAŞMA *суц.* **MƏHDUDLAŞMAQ** *глаголдикай.*

MƏHDUDLAŞMAQ *глаг.* бес хьана акьвазарун, бесарун, куьтягъ хьун (*са квелди ятІани*).

MƏHDUDLUQ *суц.* сергъятрай экъечІ тавун, бес хьана акьвазун.

MƏNƏVBƏT I *суц.* кІанивал, муьгьуьббат; **ana məhəbbəti** дидедин муьгьуьббат; **məhəbbətin qədrini bilmək lazımdır** кІанивилин кьадир хьунухъ герек я; **hər bir işi məhəbbətlə görmək lazımdır** гьар са кІвалах кІанивилелди авуна кІанзава; II *прил.* кІанивилин, муьгьуьббатдин; **məhəbbət lirikası** муьгьуьббатдин лирика.

MƏNƏVBƏTLİ *прил.* кІанивал авай, муьгьуьббат авай.

MƏNƏVBƏTSİZ *прил.* кІанивал авачир, муьгьуьббат авачир.

MƏNƏCCƏR *суц.* чахчахар; **ağac məhəccər** кІарасдин чахчахар.

MƏNƏL *маса гафарихъ галаз санал.* **məhəl qoymamaq** кваз такьун.

MƏNƏLLƏ I *суц.* магъле; **yuxarı məhəllə** вини магъле; II *прил.* магъледин; **məhəllə uşaqları** магъледин аялар.

MƏNƏLLİ *прил.* чкадин; гьа чкадин; **məhəlli müharibələr** чкадин дявеяр.

MƏNKƏMƏ I *суц.* дуван, суд (*дуван ийидай гьукуматдин идара*); **məhkəmə olana kimi** дуван жедалди; II *прил.* дувандин, суддин; **məhkəmə qərarı** суддин кьарар.

MƏNKUM I *суц.* кар атІанвайди; **məhkumun əmlakı** кар атІанвайдан эменни; II *прил.* 1) кар атІанвай; 2) терг хьун кьисметнавай, эхир атанвай; зулумдик квай, зулумдик кутунвай; **məhkum xalq** зулумдик квай халкъ.

MƏNKUMLUQ *суц.* 1) телеф хьун, терг хьун; 2) суддик хьун, судди кар атІун.

MƏHLƏ *суц.* гьен; **məhləyə çıxmaq** гьенел экъечІун.

MƏHLUL I *суц.* лемкъе; **duz məhlulu** кьелен лемкъе; **məhlul qabı** лемкъедин кьаб.

MƏHRABA *суц.* дасмал; **ağ məhraba** лацу дасмал.

MƏHRƏM I *суц.* мукьвад, мукьвабур; II *прил.* 1) лап мукьва, сир сад тир; **məhrəm dost** лап мукьва дуст; 2) кІевнавай (*такван патал бедендин кІевнавай чкаяр*).

MƏHRƏMANƏ *нареч.* 1) сир сад яз; 2) чинеба; **məhrəmanə dərdləşmək** сир сад яз (*чинеба*) дерди-гьал авун.

MƏHRƏMLİK *суц.* сир садвал.

MƏHRUM *прил.* магьрум; **məhrum olmaq** магьрум хьун; **uşağı anadan məhrum etmək** аял дидедикай магьрум авун; **atadan məhrum olmaq** буба-дикай магьрум хьун.

MƏHRUMİYYƏT *суц.* мағрумвал; **məhrumiyyətə dözmək** мағрумвилиз таб гун.

MƏHRUMLUQ *суц. килиг:* **MƏHRUMİYYƏT**.

MƏHSUL *суц.* мағсул, бегьер; **dirrik məhsulları** салан мағсулар, салан бегьер; **illik məhsul** йисан мағсул; **kənd təsərrüfatı məhsulları** хуьруьн майишатдин мағсулар.

MƏHSULDAR *прил.* бегьерлу, бегьер гудай; **məhsuldar əmək** бегьерлу зегьмет; **məhsuldar torpaqlar** бегьер гудай чилер.

MƏHSULDARLIQ *суц.* бегьерлувал; **kənd təsərrüfatının məhsuldarlığı** хуьруьн майишатдин бегьерлувал; **bitkilərin məhsuldarlığı** набататрин бегьерлувал.

MƏHŞƏR *суц. дин.* дуван, дувандин югь.

MƏHV *суц.* 1) телеф хьун, терг хьун; **məhv etmək** терг авун; **məhvin səbəbi** телеф хьунин себеб; 2) барбатлун; **işğalçılar kəndi məhv etdilər** чапхунчийри хуьр барбатлна; 3) кьирмишун, кьин; **qocaları da məhv etdilər** кьуьзуьбурни кьирмишна.

MƏHZ *кIус.* гьа, гьа-гьа; гьа гьаки я; **bu iş məhz belədir** и кар гьа гьаки я.

MƏXƏZ *суц.* чешме; **tarixi məxəzlər** тарихдин чешмеяр; **təzə tapılan məxəzlər** цийиз жагъанвай чешмеяр.

MƏXFİ *прил.* чинебан, сир тир, сирлу; **məxfi görüş** чинебан гуьруьш; **məxfi iş** сир тир кIвалах.

MƏXFİLİK *суц.* сирлувал, ашкара туширвал.

MƏXLUQ *суц.* 1) чан алай затI; инсан; 2) *куьч.* халкь.

MƏXMƏR *суц.* махпур, мехмер.

MƏXMƏRİ *прил.* мехмери.

MƏXSUS I *прил.* махсус; талукь; **mənə məxsus kitablar** заз махсус ктабар; **qocalığa məxsus** кьуьзуьвилиз талукь; II *нареч.* кьилди, чараз; **məxsus sənə danışiram** кьилди ваз рахазва.

MƏXSUSƏN *куьч. прил.* талукь тир, талукь; **ona məxsusən** адаз талукь тир.

MƏXSUSİ *прил.* 1) хсуси; **məxsusi şeylər** хсуси шейэр; 2) кьетлен, адетдинди тушир, масадбуруз ухшар тушир.

MƏİŞƏT I *суц.* яшайиш, дуланажагь; **ailə məişəti** хизандин яшайиш (*дуланажагь*); II *прил.* яшайишдин, дуланажагьдин; **məişət binaları** яшайишдин дараматар.

MƏKAN *суц.* макан; **de görüm, hansı məkəndənsən?** лагь кван, вун гьи макандай я?

MƏKR *суц.* фендигарвал; **məkr etmək** фендигарвал авун.

MƏKRLİ *прил.* фендигар; **məkrli düşmən** фендигар душман.

MƏKTƏB I *суц.* мектеб; **orta məktəb** юкьван мектеб; **məktəbdə oxumaq** мектебда кIелун; II *прил.* мектебдин; **məktəb binası** мектебдин дарамат.

MƏKTƏBLİ I *суц.* мектебда кIелзавайди; **məktəblilərlə görüş** мектебда кIелзавайбурухь галаз гуьруьш; II *прил.* мектебда кIелзавайдан; **məktəbli geyimi** мектебда кIелзавайдан алукулун.

MƏKTUB *суц.* чар; **məktub yazmaq** чар кхьин.

MƏKTUBLAŞMAQ *глаг.* чараралди алакьа хуьн.

MƏQALƏ I *суц.* макъала; **məqalə yazmaq** макъала кхьин; **baş məqalə** кьилин макъала; II *прил.* макъаладин; **məqalənin sərlövhəsi** макъаладин кьил.

MƏQAM *суц.* 1) *куьгь.* чка; **məqam etmək** чка кьун; **məqamını**

bilmək вичин чка чир хьун; 2) вахт, макъам, чІав; **məqamı gəldi** вахт атана; **söz demək məqamıdır** гаф лугъудай макъам я; **bu hansı məqamdır?** им гьи чІав я?

MƏQBƏRƏ *суц.* сур (къванцикай раснавай); гуьмбет (сурун винел эцигнавай); **Nizami məqbərəsi** Низамидин гуьмбет.

MƏQBUL *маса гафарихъ галаз санал:* **məqbul bilmək** рази жедайди яз гьисабун; **məqbul olmaq** рази хьун.

MƏQSƏD *суц.* макъсад; **başlıca məqsəd** кьилин макъсад; **məqsədin nədir?** ви макъсад вуч я?

MƏQSƏDƏUYĞUN *прил.* метлебдив (мураддив) кьур; **məqsədəuyğun işlər görmək** метлебдив (мураддив) кьур крар авун.

MƏQSƏDƏUYĞUNLUQ *суц.* метлебдив (мураддив) кьурвал.

MƏQSƏDLİ *прил.* макъсад авай.

MƏQSƏDSİZ *прил.* макъсад авачир; **məqsədsiz adamlar** макъсад авачир ксар.

MƏLAHƏT *суц.* акьалтІай хушвал; вичихъ ялдай иервал, вичел чІугвадай иервал.

MƏLAHƏTLİ *прил.* рикІи чІугвадай, хуш эсер ийидай; **məlahətli səs** хуш эсер ийидай ван.

MƏLAHƏTLİLİK *суц.* рикІи чІугун, хуш эсер авун.

MƏLAİKƏ I *суц. дин.* малаик; 2) *куьч.* гзаф иер; **məlaikə kimi qadındır** гзаф иер дишегъли я; II *прил.* малаикдин.

MƏLAL *суц.* азаб, азиат.

MƏLƏFƏ *суц.* месин агъ.

MƏLƏK *суц. килиг:* **MƏLAİKƏ.**

MƏLƏMƏK *глагол.* гъараюн (*хипери, кІелери*).

MƏLƏŞMƏ *суц.* **MƏLƏŞMƏK**

глаголдикай.

MƏLƏŞMƏK *глагол.* гъараюн (*хипери, кІелери*).

MƏLƏTMƏK *глагол.* гъарайиз тун (*хиперив, кІелерив*).

MƏLƏZ *прил.* метис; **mələz qoyun** метис хеб.

MƏLƏZLƏŞDİRMƏK *глагол.* кьве жинс акадарун, кьве жинс сад-садаз ягъун (*гъайванар, набататар*).

MƏLHƏM *суц.* 1) мазь; **məlhəm düzəltmək** мазь гъазурун; 2) мелгьям; 3) *куьч.* дарман; **sənin sözlərin mənim üçün məlhəmdir** ви гафар заз дарман я; 4) теселли; **təkcə sən mənim üçün məlhəmsən** тек са вун я зи теселли.

MƏLİK *суц.* куьгъ. мелик, гъаким.

MƏLİKLİK *суц.* меликлух.

MƏLUL *прил.* сугъул, гъамлу, сефил.

MƏLULCASINA *нареч.* сугъулдаказ, сугъулдиз; пашманвилелди, пашмандаказ, пашмандиз; сефилвилелди, сефилдаказ; пелешвилелди, пелешдаказ, пелешдиз; **məlulcasına baxırdı** пашмандаказ килигзавай; **məlulcasına gəzişirdi** пелешдаказ къекъвезвай.

MƏLUM *прил.* малум; **məlum işlər** малум крар.

MƏLUMAT I *суц.* малумат; **qısa məlumat** куьруь малумат; II *прил.* малуматдин; **məlumat kitabçası** малуматдин кІватІал.

MƏLUMATLI *прил.* малумат авай.

MƏLUMATSIZ *прил.* малумат авачир.

MƏLUN I *прил.* лянет хъайи, виляй аватнавай; II *суц.* лянет хъайиди, виляй аватнавайди; лянет хъайи кас, виляй аватнавай кас.

MƏLUNLUQ *суц.* алчахвал, усалвал.

MƏMƏ *суц.* мам; **uşağa mətə vermək** аялдиз мам гун.

MƏMLƏKƏT *суц.* *куьгь.* 1) уьлкве; **isti məmləkətlər** чими уьлквеяр; 2) гьукумат; **Avropa məmləkətləri** Европадин гьукуматар.

MƏMNUN *суц.* рази тир; **məmnun adam** рази тир кас.

MƏMNUNİYYƏTLƏ *нареч.* 1) разивилелди, разидаказ, разидиз, разиз; 2) къадирлувилелди, къадирлудаказ, къадирлудиз.

MƏMNUNLUQ *суц.* 1) разивал; 2) къадирлувал.

MƏMNUNLUQLA *нареч.* *килиг:* **MƏMNUNİYYƏTLƏ.**

MƏMULAT *суц.* затI, шей, мал, къаб; **çini məmulatlar** хьенçин къапар.

MƏMUR *суц.* чиновник.

MƏMURLUQ *суц.* чиновниквал.

MƏN *тIв.-эв.* зун; **mənə** заз; **mənlə** захь галаз; **mən işləyirəm** за кIвалахзава; **mənim** зи; **mənim sözüm** зи гаф.

MƏNAI *суц.* мана; **sözün müstəqim (birbaşə) mənası** гафунин дуьз мана, **sözün məcazi mənası** гафунин къаб алай мана.

MƏNACA *нареч.* маналудаказ, маналудиз; манадал гьалтайла; **mənaca dərin** манадал гьалтайла дерин.

MƏNAFE *суц.* 1) марагь; **şəxsi mənafe** хсуси марагь; 2) менфят, хийир; **öz mənafeyi üçün çalışır** вичин хийир паталди алахьзава.

MƏNALANDIRMAQ *глагол.* мана гун, мана чирун, мана гьавурда тун.

MƏNALI *прил.* маналу; **mənalı sözlər** маналу гафар.

MƏNALILIQ *суц.* маналувал, метлебувал.

MƏNASIZ *прил.* манасуз; **mənasız danışmaq** манасуз рахун.

MƏNASIZLIQ *суц.* манасузвал; **fikrin mənasızlığı** фикирдин

манасузвал.

MƏNBƏ *суц.* чешме; **tarixi mənbələr** тарихдин чешмеяр.

MƏNCƏ *арал.г.* заз чиз, зи фикирдалди, завай хьайитIа, за фагьумзавайвал, за фикирзавайвал; **məncə o, düz cavab verdi** завай хьайитIа, ада дуьз жаваб гана.

MƏNSƏBPƏRƏST *прил.* гьакимвилехь ялдай, çIехивилихь ялдай.

MƏNƏMLİK *суц.* зун-зун лугьун.

MƏNƏN *нареч.* марифатдиз, тербиядиз (*талукь* яз).

MƏNƏVİ *прил.* руьгьдин, руьгьдиз талукь тир, рикIин, эдебдин; **mənəvi kömək** руьгьдин куьмек.

MƏNƏVİYYAT *суц.* *эдеб,* марифат, тербия; **onun mənevîyyatı** адан марифат.

MƏNFƏƏT *суц.* къазанжи; **xalis mənfəət** михьи къазанжи.

MƏNFƏƏTLİ *прил.* менфятлу.

MƏNFƏƏTSİZ *прил.* менфятсуз.

MƏNFİ I *прил.* инкар ийидай, ваь лагьай, çIуру; **II** *суц.* минус.

MƏNFİLİK *суц.* ваь лугьун, инкар авун, къабул тавун.

MƏNFUR *прил.* гзаф пис, къацIай, алчах, мурдар, акунани кIан тийир; **mənfur adam** алчах кас.

MƏNFURLUQ *суц.* нагьакьанвал, такIан жедай гьал, мурдарвал.

MƏNGƏNƏ *суц.* менгена; **dəmirçi məngənəsi** чатухьандин менгена.

MƏNİMSƏMƏK *глагол.* чирун, чир хьун; къатIун; къабулун; **yeni adətləri mənimsəmək** çIийи адетар чирун (*къабулун*).

MƏNLİK *суц.* жуввал, вичиз-вичин къадирлувал.

MƏNSƏB I *суц.* дережа; **mənsəbə çatmaq** дережадив агакьун.

MƏNSƏB II *суц.* геогр. тИш; **çayın mənsəbi** вацлун тИш (*гьуьлуьз авахь-завай чка*).

MƏNSUB *прил.* махсус; **bu kitablار mənə mənsubdur** и ктабар заз махсус я.

MƏNSUBİYYƏT *суц.* махсусвал.

MƏNSUBLUQ *суц.* махсусвал; **xalqа mənsubluc** халкъдиз махсусвал.

MƏNSUR *прил.* гьикаятдин; **mənsur əsər** гьикаятдин эсер.

MƏNŞƏ *суц.* асул; асул никай ва квекай ятла, гьадаз талукъвал.

MƏNTƏQƏ *суц.* пункт.

MƏNTİQ *суц.* логика.

MƏNTİQİ *прил.* логикадин; **məntiqi sübutlar** логикадин делилар.

MƏNTİQLİ *прил.* дуьз тир, акьулди къабулдай, логикадив къур.

MƏNTİQSİZ *прил.* дуьз тушир, акьулди къабул тийир, логикадив къазвачир.

MƏNZƏRƏ *суц.* ақунар; **kəndin mənzərəsi** хуьруьн ақунар; **Şahdağın mənzərəsi** Шагь дагьдин ақунар.

MƏNZİL *суц.* 1) кІвал; 2) мензил (*рехь*); **şəhərdən iki mənzil uzaq yavaşamaq** шегьердивай къве мензил яргьа яшамаш хьун.

MƏNZUM *прил.* шиирдин; **mənzum roman** шиирдин роман.

MƏRAM *суц.* мурад, ният. макьсад; **xoş məram** хуш ният.

MƏRAMNAMƏ *суц.* программа.

MƏRASİM *суц.* мярекат, адет хьанвай къайда; **toy mərasimi** мехьерин мярекат, мехьер къиле тухудай адет; **dini mərasim** диндин адет.

MƏRC *суц.* мерж; **mərc tutmaq** мерж къун.

MƏRCAN *суц.* 1) мержен (*гьуьлуьн юзан тийидай гьайван*); 2) и гьайвандин киреж хьанвай амукъайрикай

арадал атанвай лацу, яру ва жегьре рангарин къиметлу къван.

MƏRCİ I *суц.* мержемек; II *прил.* мержемекдин; **mərci xərgəyi** мержемекдин хуьрек.

MƏRCLƏŞMƏ *суц.* **MƏRCLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

MƏRCLƏŞMƏK *глаго.* гьуьжетар авун, мерж хьун.

MƏRD I *суц.* 1) итим, эркек; 2) виклегь кас, рикІ авай кас, уьтквем кас, жуьрэтлу кас, къегьал; II *прил.* виклегь, мерд, жуьрэтлу, уьтквем, кичІевал тийижир; **mərd adam** мерд кас, виклегь кас.

MƏRDANƏ *нареч.* виклегьвилелди, виклегьдаказ; мердвилелди, мерддаказ; жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлуз; уьтквемвилелди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз.

MƏRDANƏLİKLƏ *килиг:* **MƏRDANƏ.**

MƏRDİMAZARI *суц.* мердимазар; **o mərdimazar yenə gəlmişdi?** а мердимазар мад атанвайни? II *прил.* мердимазардин.

MƏRDİMAZARLIQ *суц.* мердимазарвал.

MƏRDLİK *суц.* мердвал, виклегьвал, къегьалвал, уьтквемвал, жуьрэтлувал.

MƏRƏKƏ *суц.* 1) гьарай-эвер; къалмакъал, дяве; **məməkə salmaq** гьарай-эвер кутун; къалмакъал кутун; 2) къунагьлух, кефинин межлис; **toy məməkəsi** мехьерин межлис; 3) мярекат, кІватІал; **yaxşı məməkə düzəltmişdilər** хьсан мярекат туькІуьрнавай.

MƏRƏZ I *суц.* куьгь. 1) азар, тІал; **mərəzin səbəbi** тІалдин себеб; 2) хесет; адет; **küsmək onun mərazidir** хьел авун адан адет я.

MƏRƏZ II *прил.* зарб катдай, йигин

катдай; **mərəz it** зарб катдай киці.

MƏRHƏLƏ *суц.* 1) девир, вахт; **yeni mərhlə** цийи девир; 2) дережа; **tikinti işlərində yeni mərhlə** эцигунрин карда цийи дережа.

MƏRHƏMƏT *суц.* 1) мергьямат; **mərhmət göstərmək** мергьямат кьалурун; **mərhmət diləmək** мергьямат тлалабун; 2) регьим; **mərhmət etmək** регьим авун.

MƏRHƏMƏTLİ *прил.* мергьяматлу.

MƏRHƏMƏTSİZ *прил.* мергьяматсуз.

MƏRHUM I *прил.* кьейи, рагьметлу; **mərhum atam** зи рагьметлу буба; II *суц.* кьейиди; рагьметлуди; **mərhum yaxşı adam idi** рагьметлуди хьсан кас тир.

MƏRİFƏT *суц.* марифат; эдеб; хьсан ахлакь.

MƏRİFƏTLƏ *нареч.* марифатлудаказ; эдеблувилелди, эдеблудаказ, эдеблудиз, эдеблуз; **özünü mərifətlə aparmaq** вич марифатлудаказ (эдеблудиз) тухун.

MƏRİFƏTLİLİK *суц.* марифатлувал; эдеблувал, тербиялувал.

MƏRKƏZ I *суц.* 1) меркез; **Azərbaycanın mərkəzi Bakıdır** Азербайжандин меркез Баку я; 2) юкь; **şəhərin mərkəzində** шегьердин юкьва; 3) гьукуматдин виридалайни члехи орган; **mərkəzin qərarı** гьукуматдин виридалайни члехи органдин кьарар; II *прил.* меркездин.

MƏRKƏZİ *прил.* 1) юкьван, меркезда авай; 2) кьилин; регьбервал ийидай; 3) асул кар алай; кьилин; **mərkəzi problem** асул кар алай месэла.

MƏRKƏZLƏŞMƏ *суц.* **MƏRKƏZLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

MƏRKƏZLƏŞMƏK *глагол.* са меркезда кьватл хьун (*мес. са кардиз*

регьбервал, идарадин крар ва мсб.).

MƏKRLİLİK *суц.* фендигарвал.

MƏRMƏR I *суц.* мармар; **ağ mər-mər** лацу мармар; **qara mər-mər** члулав мармар; II *прил.* мармардин; **mərmər daşı** мармардин кьван.

MƏRMİ *суц.* тупунин хьиткьиндай гуьлле ва я бомба.

MƏRSİN *суц. бот.* мирт (*хьсан ни кьведай лацу цуьквер ахьайдай гьамиша кьацу вал*).

MƏRSİYƏ *суц.* 1) мерсия (*гьам квай шир*); элегия; 2) шел (*лугьунар*).

MƏRSİYƏÇİ *суц. килиг.* **MƏRSİYƏXAN.**

MƏRSİYƏXAN *суц.* мерсия лугьундайди.

MƏRTƏBƏ I *суц.* 1) гьава, мертеба; **dördmərtəbəli ev** кьуд мертебадин (*гьавадин*) кьвал; **ikinci mərtəbədə yaşamaq** кьвед лагьай гьавада яшамиш хьун; 2) дережа, кьуллугь; **yüksək mərtəbəyə çatmaq** члехи дережадив агакьун, кьуллугьдин иеси хьун; II *прил.* гьавадин, мертебадин.

...MƏRTƏBƏ... *муракаб гафарин кьвед лагьай пай.* **ikimərtəbə** кьве мертеба; **beşmərtəbə** вад мертеба.

MƏRUZ *прил.* са хесет авай, майил; **xəstəliklərə məruz qalmaq** азарар галукуьдай хесет хьун; азарар галукуьуниз майил авун.

MƏRUZƏ *суц.* 1) доклад; 2) хабар гун; **idarənin rəhbərinə məruzə etmək** идарадин члехидаз хабар гун.

MƏRUZƏÇİ *суц.* доклад ийизвайди.

MƏRZÇİ *суц.* чил алцумдайди.

MƏS *суц.* чуьвекар.

MƏSAFƏ *суц.* 1) мензил; яргьалвал; арада авай яргьивилин кьадар; рехь; **qısa məsafə** куьруь мензил; 2) ара; **məsafə saxlamaq** ара хьун;

II *прил.* мензилдин.

MƏSAMƏ *суц.* вилиз таквадай лап бици тлєкв.

MƏSAMƏLİ *прил.* тлєквенар авай, вилиз таквадай араяр авай; **məsaməli dəri** куьлуь тлєквенар авай хам; **məsaməli çuğun** куьлуь тлєквенар авай чуьгуьн.

MƏSCİD *суц.* мисклин.

MƏSDƏR *лингв.* масдар.

MƏSƏL *суц.* мисал, бубайрин мисал; **məsəl çəkmək** мисал гьун; **atalar məsəlidir...** бубайрин мисал я...

MƏSƏLƏ *суц.* 1) месэла (*гьял авуна кландай*); **aktual məsələ** кар алай месэла; **məsələ qaldırdı** месэла кьарагьарна; 2) *мат.* месэла, тапшуругь; **məsələni həll etmək** месэла гьялун.

MƏSƏLƏN *арал.г.* месела, мисал патал; **məsələn, belə bir hadisə oldu** месела, ихьтин са дуьшуьш хьана.

MƏSKƏN *суц.* 1) мескен; **istirahət üçün məskən** ял ягьун патал мескен; 2) яшамиш жезвай чка; **mənim məskənim Bakıdır** зун яшамиш жезвай чка Баку я; 3) уьлкве; **Azərbaycan uzunömürlülər məskənidir** Азербайжан яргьал уьмуьр гьалзавайбурун уьлкве я.

MƏSKUN *прил.* инсанар гзаф яшамиш жезвай, агьалийрин кьалинвал авай; **məskun rayon** инсанар гзаф яшамиш жезвай район; **məskun yer** агьалийрин кьалинвал авай чка; **məskunlaşmaq** яшамиш хьун.

MƏSKUNLUQ *суц.* агьалийрин кьалинвиллин дережа, инсанар яшамиш хьун.

MƏSLƏHƏT *суц.* меслят; **məsləhət vermək** меслят гун; **böyüklə məsləhətləşmək** члєхидал меслят гьун; **dost məsləhəti** дустунин меслят.

MƏSLƏHƏTÇİ *суц.* меслятчи; **о,**

yaxşı məsləhətçidir ам хьсан меслятчи я.

MƏSLƏHƏTLƏŞMƏK *глагол.* меслят авун.

MƏSLƏK *суц.* 1) идеология, дуьньякьатлунар, члалахь хьун; **məslək birliyi** идеологиядин садвал; 2) идея, принцип; иман; **məslək qardaşları** идеядин стхаяр.

MƏSNƏVİ *суц. шаир.* месневи (*кьве чларулин шаир*).

MƏSRƏF *суц. экон.* харжар, харжияр, серф авур пулар; **pul məsrəfləri** пулунин харжар; **az məsrəflə** тлимил харжидалди.

MƏST *прил.* пьян, кефлу.

MƏSTEDİCİ *прил.* пьянардай, кефлу ийидай.

MƏSTLİK *суц.* кефливал.

MƏSUL *прил.* жавабдар; **məsul olmaq** жавабдар хьун.

MƏSULİYYƏT *суц.* жавабдарвал; **məsuliyyət hiss etmək** жавабдарвал гьисс авун.

MƏSULİYYƏTLİ *прил.* жавабдар, жавабдар тир; **məsuliyyətli iş** жавабдар клвалах.

MƏSULİYYƏTSİZ *прил.* жавабдарвал авачир.

MƏSUM *прил.* михьи, дуьзена, тахсирсуз, гунагьсуз, гунагь квачир; **məsum adam** михьи кас, гунагь квачир кас.

MƏSUMCASINA *нареч.* михьивилелди, михьидаказ; дуьзенавилелди, дуьзенадаказ.

MƏSUMLUQ *суц.* михьивал, дуьзенавал, тахсирсузвал, гунагьсузвал.

MƏŞƏDİ *суц.* куьгь. мешеди (*виллкан вахтара диндин зиярат патал Ирандин Мешгьед шегьердиз фена хтайбуруз гузвай тлвар*).

MƏŞƏQQƏT *суц.* мишекьат, азаб, азият; **məşəqqət çəkmək** азият члугун,

мишекъатдик хьун.

МӘҢӘҚҚӘТЛӘ нареч. мишекъатвилелди, мишекъатдаказ, мишекъатдиз; **il-ildән мәҗәqqәtlә gәlir** йис-йисалай мишекъатдиз къвезва.

МӘҢӘЛ суц. цӀун ялав, цӀай; **mәҗәl yandırmaq** цӀай куькӀуьрун.

МӘҢҖӘЛӘ суц. 1) кар, кеспи, кӀвалах; 2) тарсар; **kimya мәҗҗәләләри** химиядин тарсар.

МӘҢҖҖҖ прил. машгъул; **mәҗҗәl olmaq** машгъул хьун.

МӘҢҖҖҖЛАТ суц. килиг: **МӘҢҖҖҖЛИҖҖӘТ**.

МӘҢҖҖҖЛИҖҖӘТ суц. машгъулат; **özünә мәҗҗәllyәt tapmaq** вичиз машгъулат жагъурун.

МӘҢҖҖҖҖҖҖ суц. машгъулвал.

МӘҢШҖҖ прил. машгъур, сейли; **mәҗшур alim** машгъур (*сейли*) алим; **bütün dünyada мәҗшур** вири дуьньядиз сейли.

МӘҢШҖҖҖҖҖҖ глаг. машгъур хьун, сейли хьун.

МӘҢШҖҖҖҖҖ суц. машгъурвал, сейливал.

МӘҢҖ суц. мешкь; **mәҗq etmək** мешкь авун.

МӘҢҖҖҖ суц. мешкьчи.

МӘҢҖҖ суц. ашна (*итим*); *шаур*. кӀаниди.

МӘҢҖҖҖ суц. ашна (*дишегъли*); *шаур*. кӀаниди.

МӘҢҖҖҖҖҖ суц. мешверат.

МӘТ суц. мед. миже.

МӘТАНӘТ суц. кӀевивал, мягкькемвал, дурумлувал.

МӘТАНӘТЛӘ нареч. кӀевиз, мягкькемдиз, дурумлувилелди, дурумлудиз; **mәtanәtlә vuruşmaq** дурумлудиз женг чӀугун.

МӘТВӘӘ суц. чапхана (*ктабар*,

газетар ва мсб. басма ийидай чка).

МӘТВӘХ I суц. цӀун кӀвал; II прил. цӀун кӀвалин; **mәtbәx işlәri** цӀун кӀвалин қрар.

МӘТВУАТ суц. печать.

МӘТӀӀ прил. кӀеви, мягкькем, дурумлу.

МӘТӀӀҖҖҖ глаг. кӀеви хьун, мягкькем хьун, дурумлу хьун.

МӘТӀӀҖҖ суц. кӀевивал, мягкькемвал, дурумлувал.

МӘТӀҖ суц. метлеб; **mәtlәbә çatmaq** метлебдив агакьун; **mәtlәbin nәdir?** ви метлеб вуч я?

МӘТӀ суц. текст; **böyüк мәtn** чӀе-хи текст.

МӘҖАҖІВ суц. килиг: **МААҢ**.

МӘҖҖ прил. сугъул, гьамлу.

МӘҖҖҖҖ суц. сугъулвал, рикӀ чӀулав хьун, дерглу хьун, перишанвал, сефилвал.

МӘҖҖҖҖҖҖ нареч. рикӀ ханваз, пашмандаказ.

МӘҖАҖ I суц. сур; **qardaşlıq мәzarları** стхавилин сурар; **qәdim мәzarlar** дегъ сурар; II прил. сурун; **mәzar daşı** сурун кьван.

МӘҖАҖҖ суц. сур атӀудайди.

МӘҖАҖҖҖ суц. сурар; **kәndin мәzarlığı** хуьруьн сурар.

МӘҖӘ суц. 1) шад женжелвал; **mәzә qılmaq** шад женжелвал авун; 2) зарафат.

МӘҖӘЛӘНМӘ суц. **МӘҖӘЛӘН-МӘК** глаголдикай.

МӘҖӘЛӘНМӘК глаг. кфет хкудун.

МӘҖӘЛӀ прил. зарафатар гвай, хуьруьрдай, рикӀ аладардай, машгъулардай; **mәzәli әhvalat** хуьруьрдай вакъиа; **mәzәli adam** зарафатар гвай кас.

МӘҖӘЛӀҖҖ суц. зарафатар авун,

зарафатар кутаз рахун.

MƏZƏMMƏT *суц.* тегъне, туьгъ-мет; къехуьн; айиб; **məzəmmət etmək** туьгъмет авун, айиб авун.

MƏZƏNNƏ *суц.* мизан, нирх, эцигнавай къимет; **təzə məzənnə** цлийи нирх.

MƏZHƏV *суц.* мезгъеб.

MƏZHƏKƏ *суц.* 1) хьуьруьн, шад-вилин машгъулат, зарафат, ягъанат; 2) къемеда.

MƏZHƏKƏÇİ *суц.* хьуьруьнардай кас, къемеда итим.

MƏZİYYƏT *суц.* лайихвал, лайихлувал; **əsrin başlıca məziyyətləri** эсердин къилин лайихлувилер; 2) ери; **yaxşı məziyyətə malikdir** хъсан ери ава.

MƏZLUM I *прил.* 1) зулумдик квай, зулумдик кутунвай; **məzlum xalqlar** зулумдик кутунвай халкъар; 2) бедбахт, рикI тIар хъайи, гуьгъуьл хайи; **məzlum qız** гуьгъуьл хайи руш.

MƏZLUMCASINA *нареч.* муьтIуьгъвилелди, муьтIуьгъдаказ, муьтIуьгъдиз.

MƏZLUMLUQ *суц.* 1) зулумдик хьун, азиятдик хьун; 2) муьтIуьгъвал.

MƏZMUN *суц.* метлеб, мана; **kita-bın məzmunu** ктабдин мана (*метлеб*).

MƏZMUNLU *прил.* хъсан метлеб квай, мана квай.

MƏZMUNLULUQ *суц.* метлеб квайвал, мана квайвал.

MƏZMUNSUZ *прил.* метлеб квачир, мана квачир.

MƏZMUNSUZLUQ *суц.* метлеб квачирвал, мана квачирвал.

MƏZUN *суц.* куьтягъайди, куьтягъна ахъаяйди, акъалтIарайди (*мектеб, институт*).

MƏZUNİYYƏT *суц.* ял ядай йикъар.

MƏXARİC *суц.* харжи, харжи авун, серф авун.

MIRIQ *прил.* сарар авачир.

MIRIQLIQ *суц.* сарар тахьун.

MIRILTI *суц.* 1) гьургьур; 2) куьч. наразивал.

MIRT *маса гафарихъ галаз санал:* **mirt vurmaq** лагълагъар авун.

MIRTILDAMAQ *глаг.* гьургьур авун (*хъел кваз, нарази яз вич-вичие рахун*).

MISILDAMAQ *глаг.* чIуф авун; **yuxuda misildamaq** ахвара чIуф авун.

MİŞİLTİ *суц.* ксанвай аялдин нефес къачузвай ван.

MIZI *суц.* бици тIветI.

MIZILDAMAQ *глаг.* мурмур авун, вич-вичик рахун; пIузаррин кланикай рахун.

MIZILTI *суц.* мурмур; **onun mızıl-tısı eşidirdi** адан мурмур ван къевезвай.

MIZMIZI I *прил.* аставилелди кар ийидай; II *суц.* мурмурар ийизвайди.

MIX *суц.* мих, масмар; **divara mix vurmaq** цлаз масмар ягъун.

MİĞMİĞA *суц.* ветI.

MİÇMAN *суц.* мичман (*гьуьлерин къушунда офицервиллин сад лагъай чин*).

MİF *суц.* миф (*I дегъ девиррин игитрикай мах; 2 куьч. бинесуз ихтилат, таб*).

MİFOLOGİYA *суц.* 1) мифар, махар; 2) мифрикай тир илим.

MİFOLOJİ *прил.* мифологиядин.

MİXƏK I *суц.* михек; II *прил.* михекдин; **mixək iyı** михекдин ни.

MİKROB I *суц.* микроб (*анжах микроскопдай аквадай, лап куьлуь организм*); II *прил.* микробдин.

MİKROBİOLOGİYA *суц.* микробиология (*микробрикай илим, биологиядин са хел*).

MİKROBİOLOJİ *прил.* микробиологиядин.

MİKROBİOLOQ *суц.* микробиолог (микробиологиядин пешекар).

MİKROFON I *суц.* микрофон (ван гужлу ийидайди); II *прил.* микрофондин; **mikrofon səsi** микрофондин ван.

MİKRON *суц.* микрон (метрдин миллиондай са пай).

MİKROORQANİZM *суц.* микроорганизм (лап куьлуь, вилиз таквадай са клеткадин гьайван, набатат).

MİKRORAYON *суц.* микрорайон.

MİKROSKOP *суц.* микроскоп.

MİQDAR *суц.* кьадар, сан.

MİQRASIYA *суц.* миграция (халкъ гьуьч хьун, халкъди яшайишдин чка дегишарун).

MİQYAS *суц.* 1) гьвечи авунвай уьлчме; 3) кьадар.

MİL I *суц.* 1) акьван (гьуьлуьт храдай); 2) раб (кьир храдай); 3) денде (арабадин, фургьундин чархунин); **çarxin mili** чархунин денде; 4) кьилихь кIаш галай лаш; 5) ракъун хак (ракъун рекьин рельс юзун тавун патал ядай); 6) лабардин мил; **lövberin mili qırıld** лабардин мил атIана.

MİL II *суц.* мил (яргьивилин уьлчме; адан кьадар жуьреба-жуьре я); **coğrafi və ya alman mili** географиядин ва я немсерин мил (7420 м); **ingilis və ya dəniz mili** ингилисрин ва я гьуьлуьн мил (1853 м).

MİL III *суц.* 1) гьуьтIуь зул, гьуьтIуь маргьв; 2) цIар; **uzun mil** яргьи цIар.

MİLAD *суц.* хашпарайрин динда Иса пайгьамбар хьайи йикьан сувар, ам 25-декабрдиз кьейдда.

MİLADİ *суц.* хашпарайрин, хашпаравилин; **miladi tarix** хашпаравилин тарих.

MİLÇƏK I *суц.* тIветI; **at milçəyi** балкIандин тIветI; **leş milçəkləri**

лешерин тIветIер; II *прил.* тIветIрен; **milçək vızılması** тIветIрен ван.

MİLƏMİL *прил.* зуларин, зулар авай, маргьварин, маргьвар авай; **miləmil parça** маргьвар авай парча; **miləmil dəftər** зулар авай дафтар.

MİLİS I *суц.* милиция; II *прил.* милициядин; **milis postu** милициядин пост.

MİLİSIONER *суц.* милиционер.

MİLİTARİST *суц.* милитарист (яракьламиш хьунин терефдар).

MİLİTARİZM I *суц.* милитаризм (яракьламиш хьунин ва дяве авунин терефдарвал); II *прил.* милитаризмдин; **militarizm dövlətləri** милитаризмдин гьукуматар.

MİLLƏMƏK I *глагол.* хкажун, виниз акьудун, цавуз акьудун; **təyyarəni göyə milləmək** самолёт цавуз акьудун.

MİLLƏMƏK II *глагол.* цIарар чIугун.

MİLLƏNMƏK I *глагол.* цавуз хкаж хьун.

MİLLƏNMƏK II *глагол.* цIарар чIугунваз хьун.

MİLLƏT *суц.* 1) миллет; 2) жемьят, инсанар; **mejdanda o qədər millət var idi ki** майдандал акьван инсанар алай хьи.

MİLLƏTÇİ *суц.* миллетчи; вичин миллет лап вине кьадай кас; II *прил.* миллетчивилин; **millətçi siyasət** миллетчивилин сиясат.

MİLLƏTÇİLİK *суц.* миллетчивал.

MİLLİ I *прил.* милли; **milli əsarət** милли зулум; **milli istiqlaliyyət uğrunda mübarizə** милли азадвал патал женг; **milli münasibətlər** милли рафтарвилер.

MİLLİ II *прил.* зулар авай, зуларин, маргьварин; цIарар авай; **milli köynək** зулар авай перем; **milli dəftər** цIарар авай дафтар.

MİLLİ III... *муракаб гафарин сад лагъай пай*: **milliamper** миллиампер; **milligram** миллиграмм.

MİLLİLİK *суц.* милливал; **milliliyi qoruyub saxlamaq lazımdır** милливал хвена кІанзавайди я.

MİLLİMETR *суц.* миллиметр; **on millimetr** цІуд миллиметр.

MİLLİYYƏT *суц.* миллет; **onun milliyyəti azərbaycanlıdır** адан миллет азербайжанви я; **onun milliyyəti ləzgidir** адан миллет лезги я.

MİLYARD *суц.* 1) миллиард (*агъзур миллион*); 2) къадарсуз гзаф.

MİLYARDER I *суц.* миллиардер, миллиардчи; II *прил.* миллиардердин, миллиардчидин; **milyarder oğlu** миллиардердин (*миллиардчидин*) хва.

MİLYON I *суц.* миллион; II *прил.* миллиондин; **milyonun bir hissəsi** миллиондин са пай.

MİLYONÇU *суц.* килиг; **MİLYONER.**

MİLYONER *суц.* миллионер.

MİMİKA *суц.* мимика (*рикІин гъалар, гъиссер къалурзавай чинин мускулрин, хамунин гъерекат, юзунар*).

MİMOZA I *суц.* бот. мимоза; II *прил.* мимозадин; **mimozayaarpağı** мимозадин пеш.

MİN *числ.* агъзур; **min adam gəlmişdi** агъзур кас атанвай.

MİNA I *суц.* мина (*чилик ва я цик кутадай хъиткъиндай зурба гуьлле; миномётдай ядай гъахътин гуьлле*); **mina qoymaq** мина кутун.

MİNA II *суц.* шир; **qabın minası** къапунин шир.

MİNAATAN *суц.* минамёт.

MİNARƏ I *суц.* минара; **dairəvi minarələr** элкъвей минараяр; II *прил.* минарадин.

MİNBƏR *суц.* мискІинда Къуръан кІелдай чка.

MİNDİRMƏK *глаг.* акъадарун, ацукъарун; **maşına mindirmək** машинда акъадарун; **təyyarəyə mindirmək** самолётда ацукъарун.

MİNERAL I *суц.* минерал (*къванцин цІивин ва масабур хътин чиликай хкуддай менфятлу затлар*); II *прил.* **mineral duz** минералдин къел.

MİNERALOGİYA I *суц.* минералогия (*минералрин гъакъиндай илим*); II *прил.* минералогиядин.

MİNİATÜR *суц.* 1) бици иер шикил; 2) миниатюра (*драмадин ва музыкадин гъвечли эсерар*).

MİNİATÜRÇÜ *суц.* миниатюра чІугвазвай кас.

MİNİK *суц.* улакъ.

MİNİLLİK *прил.* агъзур йисарин; **minillik hadisələr** агъзур йисарин вакъааяр.

MİNİMAL *прил.* лап тІимил; виридалайни тІимил тир; лап агъа кІан.

MİNİMUM *прил.* лап тІимил; **xərc-ləri minimuma endirmək** харжар лап тІимиларун.

MİNLƏRCƏ *нареч.* агъзурралди; **mitinqə minlərcə insan gəlmişdi** митингдиз агъзурралди инсанар атанвай.

MİNLİK *прил.* агъзурдин; **beş minlik qoşun** вад агъзурдин къушун.

MİNМƏK *глаг.* 1) ацукъун; **təyyarəyə minmək** самолётда ацукъун; 2) акъахун; **ata minmək** балкІандал акъахун.

MİNNƏT *суц.* 1) минет авун, тІалабун; 2) хатур авун, хатурдик кутун; 3) чинал гъун, къехуьнарун; **görülmüş işə görə minnət** авур кар чинал гъун.

MİNNƏTDAR *прил.* рази тир, хъсанвал чир жедай, къадир чир

жедай, къадирлу; **sənə minnətdaram** зун валай рази я.

MİNNƏTDARLIQ *суц.* разивал; баркалла; **səmimi minnətdarlıq** рикІяй тир разивал.

MİNNƏTDARLIQLA *нареч.* разивилелди, разидаказ, разидиз, разиз; **minnətdarlıqla danışırды** разивилелди рахазвай.

MİNOMYOT I *суц. воен.* миномёт (*минайралди таъмин тир артиллериядин яракъ*); **minomyotdan atəşə tutmaq** миномётдай гуьлле гун; II *прил.* миномётдин.

MİNOMYOTÇU *суц.* миномётчи.

MİNOR *суц. муз.* мино́р (*гъамлу, секин гъавадин макъам*); **minor qamması** мино́рдин гамма.

MİNUS I *суц.* минус; II *прил.* ми́нусдин; **minus işarəsi** ми́нусдин ишара.

MİNVAL *маса гафарихъ галаз санал.* **bu minvalla** и тегъерда; **o minvalla** а тегъерда; **işi bu minval ilə davam etdirin** кІвалах и тегъерда давамара.

MİOKARD *суц. мед.* миокард.

MİRAB *суц.* мираб, яд гузвай кас (*багълар, ник ва мсб.*).

MİRAJ *суц.* 1) мираж; 2) куьч. буш хиял.

MİRAS I *суц.* 1) ирс; **miras qoymaq** ирс тун; 2) эменни; **atadan qalan miras** бубадилай амай эменни; II *прил.* ирсинин; эменнидин; **miras hüququ** эменнидин ихтияр.

MİRVARİ I *суц.* инжи, гевгъер; **də-niz mirvarisi** гуьбуьн инжи (*гевгъер*); II *прил.* инжидин, гевгъердин; **mirvari suyu** инжидин яд.

MİRZƏ *суц.* 1) мирзе (*1917-йисан инкъилабдал къведалди чирвилер къачуна гукуматдин идарада кІвалахай касдин титул*); 2) идарада кхьинардай

къуллугъчи; 3) муаллим; 4) *тар.* тІварунихъ акалдай гуьърметдин гаф: Аббас Мирзе Шерифзаде.

MİS *суц.* цур; **mis qazan** цурун къажгъан; **mis qablar** цурун къапар.

MİSAL *суц. мат.* 1) мисал; **misalları həll etmək** мисалар гьялун; 2) бубайрин мисалар.

MİSGƏR *суц.* цурун къапарин устІар.

MİSGƏRLİK *суц.* цурун къапарин устІарвал.

MİSİLSİZ *прил.* 1) гекъигиз тежер, вичиз барабарди авачир, вичин тешпигъ авачир; **misilsiz qəhrəmanlıq** тешпигъ авачир къагъриманвал; 2) гекъигиз тежер; **misilsiz gözəl** гекъигиз тежер тават.

MİSKİN *прил.* 1) язух, язух къведай; 2) кесиб; фагъир; усал; **misikin ev** кесиб кІвал.

MİSKİNLİK 1) язухвал; 2) кесибвал; фагъирвал; усалвал.

MİSQAL *суц.* мискъал (*гирванкадин 96 паюникай са пай; 4,25 грам къван*).

MİSMAR I *суц.* масмар; **xırda mismarlar** куьлуь масмарар; II *прил.* масмардин; **mismar başlığı** масмардин къил.

MİSRA *суц.* цІар; **şerin misrası** ши́ирдин цІар.

MİSSIONER *суц.* миссионер (*хаи́перес дин маса уьлквейра чукурзавай кас*).

MİSSİYA *суц.* везифа, тапшуругъ.

MİSTER *суц.* мистер.

MİSTİK I *прил.* мистикадин; **mistik kitab** мистикадин ктаб.

MİSTİK II *суц.* мистик (*мистикадиз майиллу кас*).

MİSTİKA *суц.* мистика (*диндал, диндин къанунрал кІевивал*).

MİŞAR I суц. мишар; **əl mişarı** гъинлин мишар.

MİŞARLAMAQ глаг. мишер чІугун, мишердалди атІун.

MİTİL I суц. 1) митил; **döşəyin mitili** месин митил; 2) *куьч.* пиле (*ажуз инсан*); 3) *куьч.* кьуьзуь хъана такъатсуз хъанвай инсан; II *прил.* митилдин.

MİTİŊQ I суц. митинг (*сиясатдин месэла гъялун патал инсанар кІватІ хъун*); **izdihamlı mitinŋ** гзаф инсанар авай митинг; II *прил.* митингдин.

MİZRAB суц. мизраб.

MODA суц. деб, мода; **modaya uyğunlaşmaq** деб хуьн.

MODABAZ суц. деб кІевиз хуьдай кас.

MODABAZLIQ суц. деб кІевиз хуьн.

MODEL I суц. чешне; **təzə paltar modeli** пекерин цІийи чешне; II *прил.* чешнедин; **model sexi** чешнедин цех.

MOİZƏ суц. дин. 1) вяз; 2) *куьч.* насыгъат.

MOİZƏÇİ суц. вяз ийидайди.

MOLDAVAN суц. молдаван (*халкъ, гъа халкъдин векил*).

MOLDAVANCA нареч. молдаван чІалалди, молдавандалди.

MOLEKUL суц. молекула.

MOLİBDEN суц. хим. молибден (*элемент, металл*).

MOLLA суц. фекъи.

MOLLAXANA суц. куьгъ. фекъиди тарс гузвай чка.

MOLLALIQ суц. фекъивал; **mol-lalıq etmək** фекъивал авун.

MOLTANI суц. кафир, динсуз, имансуз; **moltanı oğlu** кафирдин хва.

MOLYUSK суц. моллюск (*юкьван тар авачир хъуьтуьл гъайван*).

MONARXİYA I суц. монархия (*вири ихтиярар тек са касдин, мес.*

пачагъдин гъиле хъунин къайда; гъахътин идарадин къайда авай пачагълугъ);

II *прил.* монархиядин; **monarxiya qay-dalari** монархиядин къайдаяр.

MONASTIR суц. монастырь (*1 монахар гъамиша санал, са жемят яз яшамии жедай, вичихъ мулкар авай килиса; 2 гъана яшамии жезвай монахрин вири жемят*).

MONİTOR суц. монитор.

MONQOL суц. монгол; магъул (*халкъ, гъа халкъдин векил*).

MONQOLCA нареч. монгол чІалалди, магъул чІалалди; монголдалди, магъулдалди.

MONOQRAFIYA суц. монография (*илимдин тайин са месэладикай кылдин ктаб*).

MONOLİT суц. 1) монолит, монолит тир; 2) сад тир, битав тир; **monolit kollektiv** битав тир (*сад тир*) коллектив.

MONOLOQ суц. монолог (*са касди вичи-вичиз ва я масадбурухъ элкъвена ийизвай ихтилат, рахун*).

MONOPOLİST суц. монополист (*монополия гвай кас*).

MONOPOLİYA суц. монополия (*мал акъудунин ва я маса гунин, алишвериндин ихтияр кылди са касдин ва я гъукуматдин гъиле хъун*).

MONOTEİZM суц. филос. монотеизм (*Аллагъ сад тирди тести-къарзавай дин*).

MONTAJ суц. монтаж (*жуьреба-жуьре паяр, кІусар, мес. эдебиятдин ва я музыкадин эсеррин кІусар, паяр гилигна сад авун*).

MONTYOR суц. монтёр (*электрикдин, телефондин пешекар*).

MONTYORLUQ суц. монтёрвал.

MONUMENT суц. монумент

(*члехи гъумбет*).

MORFEM *суц.* морфема.

MORFOLOGIYA *суц.* морфология (1 биол. *набататрин, гъайванрин организмдин къурулушдин гъакъиндай илим; 2 лингв. члалан илимда гафарин форма чирдай пай*).

MORFOLOJİ *прил.* морфологиядин.

MORJ *суц.* 1) морж (*нек хъвадай гъуьлұьн гъайван*); 2) морж (*хъуьтлұьз къайи цик эхъведайди*).

MORUQ *суц.* хамзар; **meşə moruğu** тамун хамзар; **moruq kolları** хамзардин валар.

MORUQLUQ *суц.* хамзарар авай чка.

MORZE *суц.* морзе.

MOTAL *суц.* цел; **motal pendiri** целцин ниси.

MOTİV *суц.* мотив (1 *гъава, макъам; 2 себеб, багъна*).

MOTOR *суц.* мотор (*тоқдалди ва я бензин куналди са квек ятлани гъерекат кутазвай механизм*).

MOTOSİKLET I *суц.* мотоцикл; II *прил.* мотоциклдин; **motosiklet yarışları** мотоциклдин акъажунар.

MOZAİKA *суц.* мозаика (*бицли къванцин кклалар, иуьшедин ва мсб. кГусар сад-садак куклурна расай шикил*).

MOZALAN I *суц.* зоол. бувун (*маллар класдай члехи тлветл*); бугъубугъ; II *прил.* бувундин; бугъубугъдин.

MÖCÜZƏ I *суц.* аламат, аламатдин кар; **möcüzə baş verdi** аламатдин кар хъана; II *предик.* **möcüzədir** аламат я! аламатдин кар я!

MÖCÜZƏLİ *прил.* аламатдин.

MÖHKƏM *прил.* 1) мягкем; **möhkəm divar** мягкем цал; 2) гзаф гужлу; **möhkəm şaxta** гзаф гужлу аяз; 3) клеви, таб гудай; дурумлу, дурум

гудай; **möhkəm adam** дурум гудай кас.

MÖHKƏMLƏTMƏK *глагол.* 1) мягкемарун; **qala divarlarını möhkəmlətmək** кледедин цлар мягкемарун; 2) тларамарун; **vinti möhkəmlətmək** винт тларамарун; 3) клевирун.

MÖHKƏMLİK *суц.* 1) мягкемвал; **divarın möhkəmliyi** цлан мягкемвал; 2) тларамвал; **vintin möhkəmliyi** винтинин тларамвал; 3) клевивал; **dostluğun möhkəmliyi** дуствилин клевивал; 4) дурумлувал; **onun möhkəmliyi** адан дурумлувал.

MÖHLƏT *суц.* 1) муьгълет; **üç-günlük möhlət** пуд йикъан муьгълет; 2) вахт; **işi başa çatdırmaq üçün möhlət istədi** кар къилиз акъудун патал вахт клан хъана.

MÖHNƏT *суц.* 1) азаб, азиат, хурт; хажалат; **möhnətə qatlaşmaq** азиатдиз таб гун; 2) бала, бедбахтвал.

MÖHTAC *прил.* муьгътеж; **möhtac olmaq** муьгътеж хъун.

MÖHTACLIQ *суц.* муьгътежвал.

MÖHTƏRƏM *прил.* гъуьрметлу; **möhtərəm qonaqlar** гъуьрметлу муьманар.

MÖHTƏŞƏM *прил.* зурба, гъайбатлу; **möhtəşəm bina** зурба дарамат.

MÖHÜR *суц.* муьгъуьр; **müəsisənin möhürü** карханадин муьгъуьр.

MÖMİN *прил.* муьмин; **mömin adam** муьмин кас.

MÖMİNLİK *суц.* муьминвал.

MÖTƏBƏR *прил.* 1) якъин тир, дуьз тир; **mötəbər mənəbdərdən** дуьз тир чешмейрай; 2) члалахъардай, къиметлу; **mötəbər dəlillər** члалахъардай делилар; 3) кесер авай; таъсир ийидай; **o, mötəbər söz sahibidir** ам кесер авай гафунин иеси я; 4) тлараван авай; **mötəbər alimlər** тлараван авай алимар.

MÖVCUD *прил.* авай, кардик квай; **mövcud adamlar** авай ксар; **mövcud qanunlar** кардик квай къанунар.

MÖVCUDLUQ *суц.* 1) аваз хьун, авайвал; хьунухъ; 2) авай гьакъикъат; гьакъикъатда аваз хьун.

MÖVHUMAT *суц.* мавгьумат; **dini mövhumat** диндин мавгьумат.

MÖVHUMATÇI *суц.* мавгьуматчи.

MÖVHUMATÇILIQ *суц.* мавгьуматчивал.

MÖVQE *суц.* 1) къунвай чка, алай чка; 2) аскерар акъвазнавай чка; 3) *куьч.* къунвай рехъ, фикир; **onun mövqeyi** ада къунвай рехъ; **öz mövqeyini bildirdi** вичин фикир лагъана.

MÖVSÜM *суц.* вахт, бере; **qış mövsümü** хьуьтгьун бере; **yaz mövsümü** гатфарин бере.

MÖVSÜMİ *прил.* са тайин вахтунин; **mövsümi işler** са тайин вахтунин крар.

MÖVZU *суц.* тема; **vacib mövzu** кар алай тема.

MUFTA I *суц.* муфта; II *прил.* муфтадин.

MUĞAM *суц.* муз. мугъам; “**Rast**” **muğamı** «Раст» мугъам.

MUĞAMAT *суц.* мугъамат.

MUĞAYAT *маса гафарихъ галаз санал:* **muğayat olmaq** мукъаят хьун; **özündən muğayat ol** жувакай мукъаят хьухъ.

MUXTARİYYƏT *суц.* автономия.

MULTFİLM *суц.* мультфильм.

MULTİPLİKASİYA *суц.* мультипликация.

MUM I *суц.* мум; **arı mumu** чИжрен мум.

MUMİYA I *суц.* мумия (*дарман ягъана кутлун тийирвал хвенвай мейит*).

MUMİYA II *суц.* мумия (*яру ранг*).

MUMLAMAQ *глагол.* мум ягъун, мум гуьцлун, мумаралди цІалцІамарун.

MUNCUQ I *суц.* хтар; **kəhrəba muncuq** кагърабадин хтар; II *прил.* хтардин.

MUNDİR *суц.* мундир.

MURAD *суц.* мурад; **murada yetmək** мураддив агакъун.

MURDAR I *прил.* 1) мурдар, къацІай, чиркин; **murdar su** чиркин яд; 2) пис; чІуру; нагъакъан; **murdar adam** нагъакъан кас, пис кас; II *суц.* мурдар кас.

MURDARLAMAQ *глагол.* 1) мурдарун, къацІурун, чиркинарун; 2) тІвар къацІурун, леке гъун, беябурун.

MUSİQİ *суц.* къавалат; гъава; мани; макъам.

MUSİQİÇI *суц.* макъамчи, макъамар ядайди.

MUŞTULUQ *суц.* 1) муштулух; **muştuluq gətirmək** муштулух гъун; 2) пишкеш, савкъват; **muştuluq almaq** пишкеш къачун.

MUZD *суц.* гъакъи; **muzd almaq** гъакъи къачун; **muzd vermək** гъакъи гун.

MUZDLU *прил.* гъакъидихъ кІвалахзавай; **muzdlu fəhlə** гъакъидихъ кІвалахзавай фяле.

MUZDLULUQ *суц.* гъакъидихъ къун.

MUZDUR *суц.* куьгъ. муздур, гъакъидал къунвайди; **muzdur işi** гъакъидал къунвайдан кІвалах.

MUZDURLUQ *суц.* муздурвал.

MUZHEY *суц.* музей.

MÜALİCƏ *суц.* сагъарун; **xəstəni müalicə etmək** азарлуди сагъарун; **ayağını müalicə etmək** кІвач сагъарун.

MÜALİCƏXANA *суц.* инсанар сагъардай чка.

MÜASİR I *прил.* 1) гилан заманадин, гилан аямдин, гилан вахтунин; исятда авай; **müasir ədəbiyyat** исятда авай эдебият; 2) садахъ галаз са заманада хъайи, са вахтунда хъайи; заманадин; II *суц.* са заманада яшамиш хъайи кас; са девирдин кас; **Məhəmməd Yarağvinin müasirləri** Мегъамед Ярагъвидихъ галаз са заманада яшамиш хъайи ксар.

MÜASİRLİK *суц.* 1) гъиле авай вахт, гилан замана (*девр*); 2) гилан заманадин уьмуьр, гилан заманадин гъакъикъат; **mövzunun müasirliyi** темади гилан заманадив къун.

MÜAVİNƏT *суц.* пулунин куьмек; **çoхушаqlı analara müavinət** гзаф аялар авай дидейриз пулунин куьмек.

MÜAVİNLİK *суц.* заместителвал.

MÜAYİNƏ *суц.* килигун (*начагъдаз*); **həkim xəstəni müayinə etdi** духтурди начагъдаз килигна.

MÜBADİLƏ *суц.* 1) дегишарун; **ərzaq mübadiləsi** недай-хъвадай затлар дегишарун; 2) алишвериш, гун-къачун.

MÜBAHİSƏ *суц.* гъуьжет; **mübahisə etmək** гъуьжет авун; **elmi mübahisələr** илимдин гъуьжетар.

MÜBAHİSƏLİ *прил.* гъуьжет алай.

MÜBALİĞƏ *суц.* гзаф къалурун, чӀехиз къалурун, садакай къвед авун; **mübalığəyə yol vermək** садакай къвед авуниз рехъ гун.

MÜBALİĞƏLİ *прил.* артухан, артухарнавай.

MÜBARƏK I *прил.* хуш, иер; **sizin mübarək üzünüzü görməyə şadam** куь хуш чин ақуналди зун шад я; II *межд.* мубарак хъурай! **bayramınız mübarək olsun!** куь суварар мубарак хъурай!

MÜBARİZ *суц.* женгчи.

MÜBARİZƏ *суц.* 1) женг; **mübarizə**

aparmaq женг чӀугун; 2) акъажунар; **birinci yer uğrunda mübarizə** сад лагъай чка къун патал акъажунар.

MÜBARİZLİK *суц.* женгчивал.

MÜBTƏLA *прил.* са кардин таъсирдик хъун; акатун; галуькун; **xəstəliyə mübtəla olmaq** азар галуькун.

MÜCƏRRƏD I *прил.* четиндаказ гъавурда акъадай; **sözün mücərrəd mənası** гафунин четиндаказ гъавурда акъадай мана.

MÜCƏSSƏMƏ *суц.* лишан, чешне; **igidlik mücəssəməsi** къегъалвилин чешне.

MÜCRÜ *суц.* къвати.

MÜDAFİƏ *суц.* 1) хуьн; **doktorluq dissertasiyası müdafiə etmək** докторвилин диссертация хуьн; 2) жув душмандикай, адан гъужумдикай хуьн; **şəhərin müdafiəsi** шегъер душмандин гъужумдикай хуьн.

MÜDAFİƏÇİ *суц.* 1) хуьдай кас; 2) пад къадай кас; **vətənin müdafiəçiləri** ватан хуьзвай ксар; 3) векил; **müdafiəçinin nitqi** векилдин рахунар; 4) *спорт.* къугъвазвайди (*футболда, хоккейда варарин вилик пад хуьзвайди*).

MÜDAXİLƏ *суц.* 1) акахъун, хкуькъун, арада гъатун (*масадан кардин*); **redaksiyanın işlərinə müdaxilə etmək** редакциядин крарик акахъун; 2) маса уьлкведин крарик яракъдин къуватдалди акахъун.

MÜDDƏA 1) къилин фикир; **bu, yeni elmi müddəadır** им цӀийи илимдин къилин фикир я; 2) *куьгъ.* къаст, ният, мурад; рикӀе авайди.

MÜDDƏT *суц.* 1) чӀав; **bu müddətdə** и чӀавуз; **işləyən müddətdə** кӀвалахзавай чӀавуз; 2) вахт; **oxuduğu müddətdə** кӀелдай вахтунда.

MÜDDƏTLİ *прил.* вахт алай, вахт

эцигнавай; муьгълет авай.

MÜDDƏTSİZ *прил.* вахт алачир, вахт эцигнавачир; муьгълет авачир.

MÜDHIŞ *прил.* кичӀерар кутадай; руьгъ вегъедай; яман; **müdhiş qaranlıq** кичӀерар кутадай мичӀивал; **müdhiş hadisə** руьгъ вегъедай вакъиа.

MÜDİR *суц.* кьиле авайди; **mağaza müdiri** туьквендин кьиле авайди.

MÜDİRƏ *суц.* кьиле авай дишегъли.

MÜDRİK *суц.* арифдар; **müdrük adam** арифдар кас.

MÜDRİKLİK *суц.* арифдарвал; **xalqın müdrikliyi** халкъдин арифдарвал.

MÜƏLLİF I *суц.* кхьенвайди, теснифнавайди, автор; **kitabın müəllifi** ктаб кхьенвайди, ктабдин автор; **mahnının müəllifi** мани теснифнавайди, манидин автор; II *прил.* автордин.

MÜƏLLİFLİK *суц.* авторвал.

MÜƏLLİM I *суц.* 1) муаллим; **ana dili müəllimi** дидед чӀалан муаллим; **kənd müəllimi** хуьруьн муаллим; 2) *рах.* муаллим (*рахунра тӀварарихъ гилигзавай гаф*); **Əli müəllim** Али муаллим; II *прил.* муаллимдин.

MÜƏLLİMLİK *суц.* муаллимвал; **müəllimlik etmək** муаллимвал авун.

MÜƏMMA *суц.* сир; **təbiətin çox müəmmaları var** тебиатдихъ гзаф сирер ава.

MÜƏMMALI *прил.* чириз тахъанвай, бегъем кьил акъудиз тахъанвай; сирлу; кьил акъат тийир.

MÜƏSSİSƏ I *суц.* кархана; **kiçik müəssisə** гъвечӀи кархана; **sənaye müəssisələri** санайидин карханаяр; II *прил.* карханадин; **müəssisə xərcləri** карханадин харжияр.

MÜƏYYƏN *прил.* тайин; тайин

тир; эцигнавай; **müəyyən vaxt** тайин вахт; **müəyyən vaxtda gəlmək** тайин тир вахтунда атун; **müəyyən qaydalara əməl etmək lazımdır** эцигнавай къайдайриз амал авуна кӀанзава.

MÜƏYYƏNLİK *суц.* тайинвал, ачухвал; **işin müəyyənliyi** кардин тайинвал; **fikir müəyyənliyi** фикирдин ачухвал.

MÜFƏSSƏL I *прил.* тамам, вири куьлуь-шуьлуьярни квай; **müfəssəl məlumatlar** тамам (*вири куьлуь-шуьлуьярни квай*) малуматар; II *нареч.* бегъемдиз, вири куьлуь-шуьлуьярни кваз; **müfəssəl danışmaq** бегъемдиз рахун.

MÜFƏTTİŞ *суц.* ревизор.

MÜFLİS I *прил.* кесиб хъанвай, чкӀанвай, барбатӀ хъанвай; **müflis olmuş müəssisə** кесиб хъанвай (*чкӀанвай*) кархана; II *суц.* банкрот (*I вичин крар барбатӀ хъана, буржар вахкудай такъат амачир кас; 2 куьч. вичин хиве эцигай везифа кьилиз акъудун алакъ тавур кас*).

MÜFLİSLƏŞMƏK *глагол.* кесиб хъун, кӀаняй акъатун.

MÜFLİSLİK *суц.* кесибвал, кӀаняй акъатай гьал.

MÜFTƏ *прил.* 1) муьфте; **müftə çörək** муьфте фу; 2) гъавая, гъакъисуз, пулсуз; **müftə işləmək** гъавая (*гъакъисуз*) кӀвалахун.

MÜFTƏXOR *суц.* муьфтехур.

MÜFTƏXORLUQ *суц.* муьфтехурвал.

MÜFTİ *суц.* муфтий.

MÜFTİLİK *суц.* муфтийвал.

MÜĞƏNNİ *суц.* маничи, манидар; **opera müğənnisi** операдин маничи.

MÜĞƏNNİLİK *суц.* маничивал, манидарвал.

MÜHACİR *суц.* куьч хъанвай кас,

ватандай къецепатан уьлкведиз куьч хьанвайди.

MÜHACİRƏT *суц.* жуван ватандай къецепатан уьлкведиз куьч хьана фин.

MÜHAFİZƏ *суц.* 1) хуьн, саламатдиз хуьн; **ana və uşağın mühafizəsi** диде ва аял саламатдиз хуьн; 2) хатасузвал хуьн; **məktəbin mühafizəsi** мектебдин хатасузвал хуьн.

MÜHAFİZƏÇİ *суц.* 1) хуьзвай кас, хуьзвайди; са нин ятлани хатасузвал хуьзвай кас.

MÜHAKİMƏ *суц.* 1) фикир, фикир лугьун; **elmi mühakimə** илимдин фикир; 2) суддин процесс.

MÜHARİBƏ I *суц.* дяве; **müharibə başladı** дяве къарагьна; II *прил.* дяведин; **müharibə veterani** дяведин ветеран; **müharibə illəri** дяведин йисар.

MÜHASİB I *суц.* бухгалтер; **baş mühasib** кьилин бухгалтер; II *прил.* бухгалтердин; **mühasib işi** бухгалтердин квалалах.

MÜHASİBAT I *суц.* бухгалтерия; II *прил.* бухгалтериядин; **mühasibat işi** бухгалтериядин квалалах.

MÜHASİRƏ *суц.* 1) элкьуьрна кьун, юкьва тун, гьалкьада тун; **düşməni mühasirəyə aldılar** душман элкьуьрна кьуна, душман гьалкьада туна; 2) блокада; **Leninqradın mühasirəsi** Ленинграддин блокада.

MÜHAZİRƏ I *суц.* лекция; **yeni mühazirə** цийи лекция; **mühazirə oxumaq** лекция келун; II *прил.* лекциядин; **mühazirə vaxtı** лекциядин вахт.

MÜHAZİRƏÇİ *суц.* лекция келдай кас.

MÜHƏNDİS *суц.* инженер.

MÜHƏRRİK *суц.* мотор.

MÜHİT *суц.* гьалар, шартлар; **tarixi mühit** тарихдин гьалар (*шартлар*);

kənd mühiti хуьруьн шартлар; **belə mühitdə işləmək mümkündür deyil** ихьтин шартлара квалалахун мумкин туш.

MÜHÜM *прил.* члехи метлеб авай, кар алай; **mühüm hadisə** члехи метлеб авай вакъиа; **mühüm məsələ** кар алай месэла; **mühüm əhəmiyyətə malik olmaq** члехи метлеб аваз хьун.

MÜXALİFƏT *суц.* акси эькьечун, акси гьерекат; **müxalifət təşkil etmək** акси гьерекат тешкил авун.

MÜXALİFƏTÇİ *суц.* уьлкведин кьиле авайбуруз акси кас.

MÜXBİR I *суц.* мухбир; II *прил.* мухбирдин; **müxbir işi** мухбирдин квалалах.

MÜXƏMMƏS *суц.* мухаммас (*Азербайжандин халкьдин поэзиядин са жанр*).

MÜXƏNNƏT *суц.* хаин.

MÜXƏNNƏTLİK *суц.* хаинвал.

MÜXTƏLİF *прил.* 1) жуьреба-жуьре; **müxtəlif yollar** жуьреба-жуьре рекьер; **müxtəlif dillər** жуьреба-жуьре члалар; 2) гьар жуьредин, чара-чара; **o, müxtəlif işlərlə məşğuldur** ам гьар жуьредин крарал машгьул я; **onlar müxtəlif insanlardır** абур чара-чара инсанар я.

MÜXTƏLİFLİK *суц.* жуьреба-жуьревал.

MÜXTƏSƏR I *прил.* куьруь; **müxtəsər giriş** куьруь гьахьун; **müxtəsər söhbət** куьруь ихтилат; II *нареч.* куьрелди; **müxtəsər yazmaq** куьрелди кхьин; III *арал.г.* са гафуналди; **müxtəsər, məsələ belədir** са гафуналди, месэла ихьтинди я.

MÜXTƏSƏRCƏ *нареч.* куьрелди; **sözünü müxtəsərcə dedi** вичин гаф куьрелди лагьана.

MÜJDƏ *суц.* хьсан хабар.

MÜJDƏCİ *суц.* чархачи; виликамаз хабар гудайди.

MÜJDƏLƏMƏK *глаг.* хъсан хабар гун.

MÜKAFAT *суц.* 1) пишкеш, савкьват; **yaxşı mükafat** хъсан савкьват;

2) пулдин такьат; **mükafat almaq** пулдин такьат кьачун.

MÜKALİMƏ *суц.* 1) суьгьбет; 2) диалог; **qısa mükalimə** куьруь диалог.

MÜKƏMMƏL *прил.* 1) лап акьалт-Тай; лап тамам; тамам; **bu, mükəmməl səhnə əsəridir** им лап акьалт-Тай сегьнедин эсер я; 2) гзаф хъсан, вини дережадин; **mükəmməl texnika** гзаф хъсан (*вини дережадин*) техника; 3) са рехнени квачир; **mükəmməl iş** са рехнени квачиз бегьемарнавай кІвалах.

MÜKƏMMƏLLİK *суц.* тамамвал, винизвал, рехне квачирвал.

MÜQABİL *суц.* муькуь, муькуь патан; сад-садаз акси тир; **kəndin müqabilində** хуьруьн муькуь пата.

MÜQAVİLƏ I *суц.* икьрар; **sülh müqaviləsi** ислягьвилини икьрар; **əmək müqaviləsi** зегьметдин икьрар; II *прил.* икьрардин; **müqavilə qiyməti** икьрардин кьимет.

MÜQAVİMƏT *суц.* аксивал, дурум; **düşməne müqavimət göstərmək** душмандиз дурум кьалурун, душмандин вилик дурум гун.

MÜQAYİSƏ *суц.* гекьигун; **müqayisə dərcələri** гекьигунин дережаяр.

MÜQƏDDƏRAT *суц.* 1) кьисмет; **onların müqəddəratı** абурун кьисмет; 2) гележег; **uşaqların müqəddəratı necə olacaq?** аялрин гележег гьикІ жеда?

MÜQƏDDƏS *прил.* пак, пак тир.

MÜQƏDDİMƏ *суц.* 1) эгечІун, сифте пай; 2) гьахьун; **lüğətə müqəddimə**

yazmaq гафаргандиз гьахьун кхьин.

MÜQƏSSİR *суц.* тахсиркар; **müqəssiri axtarmaq** тахсиркар жагьурун.

MÜQƏSSİRCƏSİNƏ *нареч.* тахсиркарвилелди, тахсиркардаказ, тахсиркардиз.

MÜQƏSSİRLİK *суц.* тахсиркарвал.

MÜQƏVVƏ *суц.* аюх (*гьайван ва я кьуш хьиз аквадайвал туькІурнавай*); **qartal müqəvvası** лекьрен аюх.

MÜLAHİZƏ *суц.* кьатІун, фикир; **öz mülahizəsini söyləmək** жуван фикир лугьун.

MÜLAYİM *прил.* хьуьтуьл, кьени, умун, хъсан кьилихдин; **mülayim adam** умун кас; **mülayim qadın** хъсан кьилихрин дишегьли; **mülayim qoca** хьуьтуьл кьилихрин кьуьзек.

MÜLAYİMLİK *суц.* кьилихдин хьуьтуьлвал.

MÜLK *суц.* 1) мулк; **ata-baba mülkü** бубайрин мулк; 2) *рах.* дарамат, кІвал; **yeni mülk tikmək** цІийи кІвал эцигун.

MÜLKƏDAR I *суц. тар.* мулкдар; II *прил.* мулкдардин; **mülkədar təsərrüfatı** мулкдардин майишат.

MÜLKİ *прил.* аскер тушир агьали; **mülki adamları da əsir aldılar** аскер тушир агьалиярни есирда кьуна.

MÜLKİYYƏT *суц.* хсусият, мал-мулк; **şəxsi mülkiyyət** хсуси мал-мулк.

MÜMKÜN *прил.* мумкин тир, жедай; **mümkün iş** мумкин тир кІвалах, жедай кІвалах.

MÜNAQİŞƏ *суц.* акьунар, гьуьжет; кьалмакьал; **münaqişədən qaçmaq** кьалмакьалдикай кьил кьакьудун.

MÜNASİB *прил.* кьадай, кутугай; виже кьведай; хъсан; **münasib iş** хъсан кІвалах; **münasib qiymətlər** кутугай кьиметар.

MÜNASI BƏT *суц.* рафтарвал.

MÜNBIT *прил.* мублагъ, бегъер гу-дай; **münbit torpaqlar** мублагъ чилер.

MÜNBITLƏŞDİRMƏK *глагол.* мублагъ авун.

MÜNBITLİK *суц.* мублагъвал.

MÜNDƏRİCAT *суц.* кьилер (*китабда, журналда авай макъалайрин, эсеррин кылерин сиягы*).

MÜNƏCCİM *суц.* астролог; фалчи.

MÜNƏCECİMLİK *суц.* астрологвал.

MÜNSİF *суц.* судья, арбитр.

MÜNSİFLİK *суц.* судьявал, арбитражвал.

MÜNTƏXƏBAT *суц.* хрестоматия.

MÜNTƏZİR *прил.* кар вилив хуьзвай.

MÜNTƏZƏM *прил.* датлана, акъваз тавуна, вахт-вахтунда, вахт акадар тийиз; **müntəzəm çalışmaq** датлана алахъун.

MÜRACİƏT *суц.* эвер гун; **xalqa müraciət** халкъдиз эвер гун.

MÜRACİƏTNAMƏ *суц.* килиг; **MÜRACİƏT.**

MÜRDƏŞİR I *суц.* мейит чухъдайди; II себ; **mürdəşir üzünü yusun!** вун кырай!

MÜRƏBBƏ *суц.* мураба; **zoğal mü-rəbbəsi** чумалрин мураба.

MÜRƏBBİ *суц.* тар. аялдиз тербия гузвайди.

MÜRƏKKƏB I *прил.* 1) муракаб; **mürəkkəb söz** муракаб гаф; 2) четин, зегъмет алай; **mürəkkəb iş** четин кІвалах.

MÜRƏKKƏB II *суц.* девит; **qara mürəkkəb** чІулав девит.

MÜRƏKKƏBLİK *суц.* 1) муракабвал; 2) четинвал, заланвал.

MÜRƏTTİB *суц.* куьгъ. гьарфар туькІуьрна кІватІдай кас (*типографияда*).

MÜRƏTTİBLİK *суц.* куьгъ. гьарфар туькІуьрна кІватІун.

MÜRĞÜ *суц.* ахварин хиял, суствал.

MÜRĞÜLƏMƏK *глагол.* ахварин хиялдиз фин, суствун.

MÜRİD *суц.* дин. муьруьд.

MÜRİDİZM *суц.* тар. муьруьдизм.

MÜRİDLİK *суц.* муьруьдвал.

MÜRŞÜD *суц.* куьгъ. 1) муьршуьд, регъбер, кьил, чІехиди; 2) рехъ кьалурдайди.

MÜRŞÜDLÜK *суц.* муьршуьдвал.

MÜRTƏCE *прил.* акси; **mürtəce siyasət** акси сиясат.

MÜRTƏD *суц.* 1) мунафикъ, дин гадарай кас; 2) хаин, хиянаткар; 3) куьч. залум, зулумкар; 4) себ; **kəs sə-sini, mürtəd!** ван атІутІ, мунафикъ!

MÜSABİQƏ *суц.* конкурс.

MÜSADİRƏ *суц.* тулкІ (*гьукуматдин хийирдиз вахчун*); **müsadirə etmək** тулкІ авун.

MÜSAFİR *суц.* мугъман.

MÜSAHİB *суц.* суьгъбетчи, ихтилатчи; **o, yaxşı müsahibdir** ам хъсан ихтилатчи я.

MÜSAHİBƏ *суц.* жузун-качузун; **müsahibə almaq** жузун-качузун авун.

MÜSAVAT 1) куьгъ. барабарвал; 2) тар. Мусават (*партиядин тІвар*) **Müsavat partiyası** Мусават партия.

MÜSAVATÇI *суц.* мусаватчи.

MÜSBƏT *прил.* 1) разивилин, рази тирвиллин, эхъ лагъай, хъсан я лагъай; **müsbət cavab** разивилин жаваб; **müsbət rəy** хъсан я лагъай рецензия; 2) хъсан; **müsbət xasiyyət** хъсан кьилих; 3) кьилин; **müsbət qəhrəman** кьилин игит; 4) *мат. физ.* нулдилаи виниз тир.

MÜSƏLMAN I *суц.* мусурман; **o, müsəlmandır** ам мусурман я; II *прил.* мусурмандин, мусурманрин;

müsəlman adətləri мусурманрин адетар.

MÜSİBƏT *суц.* сед, мусибат, бед-бахтвал.

MÜSTƏBİD *суц.* залум, зулумкар, зулумкар пачагъ.

MÜSTƏBİDCƏSİNƏ *нареч.* зулумкардаказ, зулумкардиз.

MÜSTƏQİL I *прил.* 1) аслу тушир, кьилди тир; **müstəqil dövlət** аслу тушир гьукумат; 2) масадалай аслу тушир, кар алакьдай; **müstəqil işçi** кар алакьдай кІвалахдар; **müstəqil müəsisə** масадалай аслу тушир кархана; II *нареч.* 1) аслу туширвилелди, кьилди; **müstəqil yaşamaq** аслу туширвилелди яшамиш хьун; 2) вич-вичиз, касни галачиз; **о, uşaqları müstəqil böyütdü** ада аялар вич-вичиз (*касни галачиз*) чІехи авуна.

MÜSTƏQİLLİK *суц.* 1) кьилдивал, аслу туширвал; 2) вич-вичиз хьун; **müstəqillik uğrunda mübarizə aparmaq** аслу туширвал патал женг чІугун.

MÜSTƏMLƏKƏ *суц.* маса уьлкведи гужалди кьунвай уьлкве.

MÜSTƏMLƏKƏÇİLİK *суц.* уьлквеяр лукІвилик кутун.

MÜSTƏSNALIQ *суц.* кьетІенвал, хсусивал.

MÜSTƏNTİQ I *суц.* силисчи; II *прил.* силисчидин; **müstəntiq işi** силисчидин кІвалах.

MÜSTƏSNA *прил.* 1) кьетІен; **о, müstəsna hüquqlara malikdir** адахъ кьетІен ихтиярар ава; 2) гьич тежер хътин; **müstəsna əhvalat** гьич тежер хътин вакъиа; 3) лап хъсан, гзаф артух; **müstəsna keyfiyyətə malik mallar** лап хъсан еридин малар.

MÜSTƏVİ *суц.* дуьз чин, цІал-цІам чин.

MÜŞAHİDƏ *суц.* 1) килигун, килигна чирун; **müşahidə yolu ilə** килигна чирунин рекьелди; 2) гуьзетун, гуьзетунын нетижа.

MÜŞAHİDƏÇİ *суц.* вилив хуьдайди, гуьзет ийидай кас.

MÜŞAVİR *суц.* меслятчи.

MÜŞAVİRƏ *суц.* мешвера; **böyük müşavirə** чІехи мешвера.

MÜŞAYİƏT *суц.* галаз фин; галаз хьун.

MÜŞAYİƏTÇİ *суц.* галаз фидайди; галай кас.

MÜŞƏMBƏ *суц.* клеёнка.

MÜŞKÜL *прил.* четин.

MÜŞTƏRƏK *прил.* санал тир, санал ийидай уртах.

MÜŞTƏRƏKLİK *суц.* уртахвал.

MÜŞTƏRİ *суц.* муьштери; **müşteri olmaq** муьштери хьун.

MÜŞTÜK *суц.* муштукІ.

MÜTALİƏ *суц.* кІелун; **müntəzəm mütalə** датІана кІелун.

MÜTƏƏSSİR *прил.* вич-вичик ква-чир, гьамлу, пашман.

MÜTƏFƏKKİR *суц.* арифдар; чІехи алим.

MÜTƏXƏSSİS *суц.* пешекар; **gənc mütəxəssis** жегьил пешекар.

MÜTƏKKƏ *суц.* лагьлича.

MÜTƏMADİ I *прил.* даим, даим авай, даим тир, ара датІур, гьамиша кьайдадалди жезвай; II *нареч.* датІана, акъваз тавуна, ара датІана, галаз-галаз, даим; **mütəmədi işləmək** акъваз тавуна кІвалах авун.

MÜTƏNASİB *прил.* паяр сад-садав хъсандиз кьур, сад хътин, кутугай.

MÜTƏNASİBLİK *суц.* паяр сад-садав хъсандиз кьурвал, кутугайвал.

MÜTƏRCİM *суц.* таржумачи.

MÜTƏRCİMLİK *суц.* таржумачивал.

MÜTƏRƏQQİ *прил.* вилик фенвай; **mütərəqqi bəşəriyyət** вилик фенвай инсаният.

MÜTƏŞƏKKİLLİK *суц.* садвал хьун, низамлувал хьун.

MÜTƏŞƏKKİL *прил.* тешкил авунвай, низамлу, садвал авай.

MÜTİ *куьгь.* 1) *прил.* ажуз, муьтлуьгъ, чуюькни тийир, шикаят тийир, сиве мез авачир хьтин; **müti adam** сиве мез авачир хьтин кас; **müti işçi** шикаят тийир кваллахдар; 2) *нареч.* ажуздиз, чуюькни тийиз, шикаят тийиз, сиве мез авачир хьиз.

MÜTİLİK *суц.* муьтлуьгъвал.

MÜTLƏQ I *нареч.* гьар гьикI хьайитлани, чарасуз; **o gün mütləq gələcək** а югъ гьар гьикI хьайитлани кьведа; **mütləq bu işi görməliyək** чарасуз чна и кар авуна кланзава.

MÜTLƏQ II *прил.* 1) са шакни алачир; **mütləq həqiqət** са шакни алачир гьакъикъат; 2) лап тамам; **mütləq sü-kunət** лап тамам секинвал.

MÜTLƏQİYYƏT *суц.* монархия.

MÜTTƏFİQ *суц.* терефдар; **yaxşı müttəfiq** хьсан терефдар.

MÜTTƏFİQLİK *суц.* икьрар кутлуннавай садвал.

MÜTTƏNİM *суц.* вич тахсирлу тирди, вичел тахсир вегьенвай кас; **müttəhimi dindirmək** вич тахсирлу ийизвайдавай силис кьачун.

MÜVAFİQ *прил.* талукъ; **müvafiq müəsisələr** талукъ карханаяр.

MÜVAZİNƏT *суц.* кьве падни сад хьиз хьун, кьве патанни сад хьтинвал, барабарвал.

MÜVƏFFƏQ *маса гафарихъ галлаз санал.* **məqsədinə müvəffəq olmaq**

макъсаддив агакьун; **uğurlara müvəffəq olmaq** агалкьунар гьилик авун.

MÜVƏFFƏQİYYƏT *суц.* агалкьун; **onun müvəffəqiyyətləri** адан агалкьунар.

MÜVƏFFƏQİYYƏTLƏ *нареч.* агалкьунралди; хьсандиз, хьсан; **müvəffəqiyyətlə oxumaq** хьсандиз келун; **müvəffəqiyyətlə bitirmək** агалкьунралди акьалтларун (*куьтягьун*).

MÜVƏKKİL *суц.* векил; **baş müvəkkil** кьилин векил.

MÜVƏKKİLLİK *суц.* векилвал; **müvəkillik etmək** векилвал авун.

MÜVƏQQƏTİ I *прил.* вахтуналди тир; **müvəqqəti iş** вахтуналди тир кваллах; **müvəqqəti çətinliklər** вахтуналди тир четинвилер; II *нареч.* вахтуналди, са кьадавар вахтунда; **müvəqqəti istifadə etmək** вахтуналди менфят кьачун.

MÜVƏQQƏTİLİK *суц.* вахтуналди тир гьал.

MÜYƏSSƏR *прил.* кьилиз акъатдай, кьилиз акъудиз жедай, агакьдай; **buna müyəssər olmaq olar** им кьилиз акъудиз жеда.

MÜYƏSSƏRLİK *суц.* кьилиз акъатун, кьилиз акъудиз хьун, агакьун.

MÜZAKİRƏ *суц.* 1) килигун (*месэладиз*), гьялун, пис-хьсан арадал акъудун; **yeni kitabın müzakirəsi** цлийи ктабдиз килигун, адан пис-хьсан чирун; 2) рахунар (*тайин тир са месэла гьялун, гьуюжетар авун*); 3) веревирдер, дискуссия, диспут.

MÜZƏFFƏR I *прил.* 1) гьалиб жедай, гьалибвал кьачудай; 2) гьалибвилин; **müzəffər bayraqlar** гьалибвилин пайдахар.

N

N – азербайжан алфавитдин къад лагъай гъарф.

NA... префикс: кимивал, авачирвал къалурзавай пригательнияра арадал гъизва: **naümid** умудсуз, умуд атлай; **namələum** тийижир, малум тушир.

NAAVAND *прил.* 1) къулай тушир; **naavand yerdə** къулай тушир чкада; 2) татугай, къун тавур, пис, хъсан тушир, бегъемсуз; **naavand iş** татугай (*пис*) кар.

NAAVANDLIQ *суц.* къулайсузвал; татугайвал, бегъемсузвал.

NABAT *суц.* набат (*ширинлух*).

NABATI *прил.* набатдин рангунин.

NABATLI *прил.* набат квай.

NABƏLƏD *прил.* 1) наши, кар тийижир, гъавурдик квачир; 2) таниш тушир; **nabələd yerlər** таниш тушир чкаяр.

NABƏLƏDLİK *суц.* 1) тийижирвал, хабар авачирвал; 2) таниш туширвал.

NABOR *суц.* *полигр.* куъгъ. набор (*чап авун патал гъазурнавай ракъун гъарфарин текст*); **əl naboru** гъилин набор.

NACAQ *суц.* *диал.* якІв, нажах.

NAÇAQ *прил.* начагъ.

NAÇAQLAMAQ *глаго.* начагъ хъун.

NAÇAQLIQ *суц.* начагъвал.

NAÇAR *прил.* мажбур авур; мажбур хъайи; мажбур яз хъайи; чара авачир, чарасуз яз (*чара авачиз*) хъайи.

NACİNS *прил.* асул авачир, абурсуз, намус квачир.

NACİNSLİK *суц.* асул авачирвал, абурсузвал, намус квачирвал.

NADAN *прил.* 1) затІ такур, гъавурдик квачир, буьндугуьр; 2) гъуьрмет тийидай, эдебсуз, векъи, усал.

NADANLIQ *суц.* буьндугуьрвал; эдебсузвал, векъивал, усалвал.

NADİNC *прил.* женжел, надинж.

NADİNCLİK *суц.* женжелвал, надинжвал.

NADİR *прил.* надир, къериз-къериз жедай; **bunlar nadir kitablardır** ибур надир ктабар я.

NADİRLİK *суц.* надирвал.

NADÜRÜST I *прил.* чІуру, бегъемсуз, намуссуз; II *суц.* гъарамзада.

NADÜRÜSTLÜK *суц.* чІурувал, бегъемсузвал, намуссузвал.

NAEHMAL *прил.* игътиятсуз, фагъум-фикир тавур.

NAƏLAC *нареч.* чарасуз, чара авачиз, мажбур хъана.

NAƏLACLIQ *суц.* чарасузвал, чара авачирвал.

NAƏLACLIQDAN *нареч.* чарасузвилай, чара авачирвилай.

NAFTALAN *суц.* нафталан (*сагъардай нафт*).

NAFTALİN *суц.* *хим.* нафталин (*сун пекер, хъицикъар гъуьчІрекай хуьдай гзаф ни къведай дарман*).

NAFTALİNLƏMƏK *глаго.* нафталин ягъун.

NAFTALİNLİ *прил.* нафталин квай.

NAGAŇ *нареч.* куъгъ. нагагъ.

NAGAHDAN *нареч.* *килиг:* **NAGAŇ.**

NAGÜMAN *маса гафарихъ галаз санал:* **nagüman olmaq** шак хъун, шаклу хъун; чІалахъ тахъун.

NAGÜMANLIQ *суц.* шаклувал.

NAĞARA *суц.* далдам.

NAĞARAÇALAN *суц.* далдамчи.

NAĞARAÇI *суц.* *килиг:* **NAĞARAÇALAN.**

NAĞARAÇILIQ *суц.* далдамчивал.

NAĞD *прил.* нагъд; **nağd pul verdi**

нагъд пул вугана.

NAĞIL I *суц.* мах; **nağil danışmaq** мах рахун; II *прил.* махунин; **nağil sü-jeti** махунин сюжет.

NAĞILBAZ *суц.* махарал рикI алайди.

NAĞILBAZLIQ *суц.* махарал рикI хьун, махаралди машгьул хьун.

NAĞILÇI *суц.* махарбан; **məşhur nağilçi** машгьур махарбан.

NAĞILÇILIQ *суц.рах.* махарбанвал.

NAHAMAR *прил.* 1) дуьз тушир, цIалцIам тушир, сад хьтин тушир; **nahamar yollar** дуьз тушир рекьер; 2) *куьч.* кубут, векьи; **nahamar adam** кубут кас; 3) векъивал квай, цIал-цIамвал квачир; **nahamar dəri** векъи-вал квай хам.

NAHAMARLIQ *суц.* дуьз тушир-вал, цIалцIам туширвал; какурвал, па-тахъвал; векъивал; **dərinin nahamarlı-ğı** хамунин векъивал.

NAHAQ *прил.* 1) нагъахъ, гьакIан; **nahaq zəhmət** гьакIан зегъмет; 2) гъахъсуз, гъахъ гвачир, батIул; **nahaq söz** гъахъсуз гаф; 3) гунагъсуз, тахсирсуз; **nahaq cəzalandırmaq** тахсирсуз яз жаза гун; 4) гьакI, гъавайда; **nahaq pul xərcləmək** гъавайда пул харж авун; 5) себеб авачиз туш, са себеб аваз, са метлеб аваз; **o, nahaq gəlməyib** ам са метлеб аваз атанва; **nahaq deməyiblər ki...** себеб авачиз лагъанвач хьи...

NAHAQCA *нареч. килиг:* **NAHAQ-DAN.**

NAHAQCADAN *нареч. килиг:* **NA-HAQDAN.**

NAHAQDAN *нареч.* 1) нагъахъ, бизнесуз, герек тушир, чIагънакъа; **nahaqdan xətrinə dəymək** нагъахъ хатурдик хкIурун; 2) гъахъсуздаказ,

адалатсузвилелди, адалатсуздаказ; **nahaqdangünahlandırmaq** гъахъсуздаказ тахсирлу авун.

NAHAQLIQ *суц.* гъахъсузвал, адалатсузвал, батIулвал; **nahalıq etmək** гъахъсузвал авун.

NAHAR *суц.* нисинин тIуьн; **nahar vaxtıdır** нисинин тIуьнин вахт я.

NAHIYƏ *суц.* 1) район; 2) *мед.* бедендин са чка; **qulaq nahiyəsində** яб алай чкада.

NAHMIZ *суц.* бицIи чарх галай ракъ (*балкIан гьалун патал адан къвалара эцягъиз чекмедин дабандал гьалддай*).

NAIB *суц. тар.* наиб.

NAİBLİK *суц.* наибвал.

NAİL *маса гафарихъ галаз санал:* **məqsədə nail olmaq** макъсаддив ага-къун.

NAİLİYYƏT *суц.* агалкъун.

NAİNSAF *прил. куьгь.* инсафсуз; **nainsaf adam** инсафсуз кас.

NAKAM *прил.* бедбахт, бахтсуз; **nakam etmək** бедбахт авун, бахтсуз авун.

NAKAMLIQ *суц.* бедбахтвал, бахтсузвал.

NAKİŞİ *суц.* итимсуз.

NAKİŞİLİK *суц.* итимсузвал.

NAL I *суц.* лезн; **nal vurmaq** лезнар ягъун; II *прил.* лезндин; **nal mıxı** лезндин масмар.

NALAYIQ *прил.* абурсуз, рябетсуз, лайихсуз, эдебсуз, мешребсуз, бегъемсуз, татугай.

NALAYIQLİK *суц.* абурсузвал, рябетсузвал, лайихсузвал, эдебсузвал, мешребсузвал, бегъемсузвал, татугайвал.

NALBƏND *суц.* чатун устIар.

NALBƏNDLİK *суц.* чатун устIарвал.

NALƏ *суц.* цIугъ; кIеви гъарай; кIеви шелин ван; вич-вичел алачиз

ийидай гъараюнар.

NALLAMAQ *глагол*. лезн ягъун; **at-ları nallamaq** балкІанриз лезнар ягъун.

NALLI *прил.* лезн ягъай, лезн янавай; **nallı at** лезн янавай балкІан.

NALSIZ *прил.* лезн алачир.

NAMAZ *суц.* дин. капІ; **namaz qılmaq** капІ авун.

NAMAZGAN *суц.* дин. капІ ийидай чка.

NAMAZLIQ *суц.* дин. капІ авун патал гъвечІи халича.

NAMƏ *суц.* чар; **namə göndərmək** чар ракъурун.

...**NAMƏ** *муракаб гафарин къвед лагъай пай*: **etibarnamə** векилвиллин чар; **etimadnamə** ихтибарвиллин чар.

NAMƏHRƏM I *прил.* дин. чара, маса, патан, къерехдин (1 *шариатдин къанунралди маса дшиегълидиз килигдай ихтияр авачир итим*; 2 *маса итимдиз килигдай ихтияр авачир дшиегъли*); II *суц.* чаради, масад, патанди.

NAMƏHRƏMLİK *суц.* жуваз талукъвал тахъун.

NAMƏLUM *прил.* тийижир, малум тушир.

NAMƏLUMLUQ *суц.* тийижирвал, малум туширвал.

NAMƏRD I *прил.* намерд; **namərd adam** намерд кас; II *суц.* намерд.

NAMƏRDCƏ *нареч.* килиг: **NAMƏRDCƏSİNƏ**.

NAMƏRDCƏSİNƏ *нареч.* намердвилелди, намерддаказ, намерддиз.

NAMƏRDLİK *суц.* намердвал; **namərdlik etmək** намердвал авун.

NAMƏRDLİKLƏ *нареч.* килиг: **NAMƏRDCƏSİNƏ**.

NAMİNƏ *послел.* патал, паталди; **sülh naminə** ислягъвал патал; **gözəllik naminə** иервал патал.

NAMİZƏD *суц.* кандидат; **filologiya elmləri namizədi** филологиядин илимрин кандидат.

NAMİZƏDLİK I *суц.* кандидатвал; **öz namizədliyini göstərmək** вичин кандидатвал къалурун; II *прил.* кандидатвиллин; **namizədlik dissertasiyası** кандидатвиллин диссертация.

NAMÜMKÜN *прил.* тежер хътин, къилиз акъуд тежер; **bu mamümkün işdir** им къилиз акъуд тежер кІвалах я.

NAMÜMKÜNLÜK *суц.* мумкин туширвал, мумкинсузвал.

NAMÜNASİB *прил.* кутуг тийизвай, кутуг тавур, къан тийир, виже текъведай; **namünasib şərtlər** виже текъведай шартІар.

NAMÜNASİBLİK *суц.* сад-садав къун тавун, къун тавурвал (*са кар масадав*), сад-садав дуъз татун.

NAMURAD I *прил.* крар татугзавай, крар туькІуьн тийизвай, бахтуникай пай атІанвай, бахтсуз; II *суц.* крар туькІуьн тийирди, бахтуни чин тагузвайди, крар татугзавай кас.

NAMUS *суц.* 1) намус; **bu, namus məsələsidir** им намусдин месэла я; 2) рушвал, рушвал гумукъун.

NAMUSLA *нареч.* 1) намуслувилелди, намуслудаказ, намуслудиз, намуслуз; **namusla yaşamaq** намуслувилелди яшамиш хъун; 2) намуслудаказ, гъакъисагъвилелди, алахъна; **namusla işləmək** гъакъисагъвилелди кІвалахун, алахъна кІвалахун.

NAMUSLU *прил.* намуслу; **namuslu adam** намуслу кас.

NAMUSLULUQ *суц.* намуслувал; гъакъисагъвал.

NAMUSSUZ *прил.* намуссуз; **namussuz adam** намуссуз кас.

NAMUSSUZCA *нареч.* килиг:

NAMUSSUZCASINA.

NAMUSSUZCASINA нареч. намуссузвилелди, намуссуздаказ, намуссуздиз.

NAMUSSUZLUQ суц. намуссузвал; **namussuzluq etmək** намуссузвал авун; **onlar namussuzluğa yol vermədilər** абуру намуссузвилиз рехъ ганач.

NANAY I суц. 1) нанай (*халкъдин тIвар*); 2) и халкъдин векил; II прил. нанай, нанайрин; **nanay dili** нанай (*нанайрин*) чIал; **nanay mahnıları** нанайрин манияр.

NANƏ I суц. пурни(яр); II прил. пурнидин; **nanə ətri** пурнидин ни; **nanə yarpağı** пурнидин пеш.

NANƏCİB I прил. абурсуз, нагъакъан; асул авачир, намус квачир, усал; II суц. абурсуз кас, намуссуз кас, усал кас.

NANƏCİBLİK суц. абурсузвал, намуссузвал, усалвал.

NANƏLİ прил. пурнияр квай; **nanəli dovğa** пурнияр квай давугъа.

NANƏLİK суц. пурнияр экъечI-навай чка.

NANKOR I прил. авур хъсанвал чир тежер; къадирсуз; **nankor olmaq** авур хъсанвал чир тахъун; II суц. хъсанвал чир тежедай кас.

NANKORCASINA нареч. къадирсузвилелди, къадирсуздаказ, къадирсуздиз.

NANKORLUQ суц. авур хъсанвал чир тахъун.

NAPAK прил. напак.

NAPAKLIQ суц. напаквал.

NAQAN суц. наган (*элкъведай регъ авай тапанчи*).

NAQİL суц. сим (*токдин*).

NAQİS прил. 1) бегъем тушир, тамам тушир; 2) бегъемсуз, кимивал

квай; **ağıldan naqis** акъулдикай кимиди; 3) синих квай, рехне квай.

NAQİSLİK суц. бегъемсузвал, кимивал.

NAQOLAY прил. къулай тушир, къулайвал авачир, къулайсуз; **naqolay yer** къулай тушир чка.

NAQOLAYLIQ суц. къулайсузвал; татугайвал, кутуг тавур гъал; **yolun naqolaylığı** рекъин къулайсузвал.

NAQQA суц. лакъа (*балугъ*).

NAQQAL I прил. гзаф рахадай, буш рахунрал рикI алай, гаф хуъз тежер; II суц. лагълагъчи, буш рахунар ийидайди.

NAQQALLIQ суц. 1) буш рахунар, пичIи гафар; 2) гзаф рахунрал рикI хъун, буш рахаз кIан хъун.

NAR I суц. анар; **turş nar** цуру анар; II прил. анардин; **nar şirəsi** анардин миже.

NARAHAT I прил. нарагъат; **narahat adam** нарагъат кас; **narahat yer** нарагъат чка; II нареч. нарагъатвилелди; **narahat yatdı** нарагъатвилелди ксана.

NARAHATCA нареч. килиг: **NARAHATCASINA.**

NARAHATCASINA нареч. нарагъатвилелди.

NARAHATÇILIQ суц. килиг: **NARAHATLIQ.**

NARAHATEDİCİ прил. къалабулукъ кутадай; нарагъат ийидай; **narahatedici sükut** къалабулукъ кутадай секинвал.

NARAHATLIQ суц. къалабулукъ; нарагъатвал; **narahatlıq hissi** нарагъатвилин гъисс.

NARAHATLIQLA нареч. къалабулукъ кваз; нарагъатвилелди.

NARARMUDU суц. анар чуъхвер.

NARAZI I прил. нарази; **narazi**

baxış нарази килигун; **narazi olmaq** нарази хьун; II *нареч.* наразивилелди, наразидаказ, наразидиз; **narazi danışdı** наразидаказ рахана; III *суц.* нарази; **o, narazılardandır** ам наразибурукай я.

NARAZILIQ *суц.* наразивал; **narazılıq etmək** наразивал авун.

NARAZILIQLA *нареч.* наразивилелди, наразидаказ, наразидиз; **narazılıqla sözünü dedi** наразивилелди вичин гаф лагъана.

NARDAN *суц.* анардин кьурурнавай твар.

NARDANÇA *суц.* анардин мураба.

NARGİLƏ I *суц.* наргиле (*кьалияндин са жуьре*); **nargilə çəkmək** наргиле чӀугун.

NARGİLƏ II *суц.* «Наргиле» (*азербайжанвийрин кьуьлдай макьам*).

NARGİLƏ III *суц.* шурван пӀини (*чӀуру пӀини*).

NARIN I *прил.* кьуьлуб; **narın qum** кьуьлуб кьум; **narın duz** кьуьлуб кьел; **narın yağış** кьуьлуб марф; II *нареч.* кьуьлубуз; **narın üyütmək** кьуьлубуз регъуьн.

NARINCA *прил.* лап кьуьлуб; **narınca qum** лап кьуьлуб кьум.

NARINCI *прил.* хьипи-яру; **narinci rəng** хьипи-яру ранг.

NARINDİŞ *прил.* килиг; **NARINDİŞLİ**.

NARINDİŞLİ *прил.* кьуьлуб сарарин; **narındişli mişar** кьуьлуб сарарин мишер.

NARINGİ *суц.* мандарин (*тар ва майва*).

NARINLAMAQ *глагол.* кьуьлуб авун.

NARINLAŞMAQ *глагол.* кьуьлуб хьун.

NARINLIQ *суц.* кьуьлубвал; **duzun narınlığı** кьелен кьуьлубвал.

NARINTÜK *прил.* цак алай, цак

акъатнавай.

NARKOLOGİYA *суц. мед.* наркология.

NARKOMAN *суц. мед.* наркоман, наркотикрикай менфят кьачузвай кас.

NARKOMANİYA *суц. мед.* наркомания (*наркотикрихъ ялунин азар*).

NARKOTİK I *суц. мед.* наркотикар (*бейгьушардай, кефи хкаждай, мефтмедин Квалах чӀурдай, тӀарвиллин гьисс рекьидай, гзафни-гзаф набататрикай хкудзавай затӀар: морфий, кокаин ва мсб*).

NARKOTİK II *прил. мед.* наркотикадин; **narkotik yuxu** наркотикадин ахвар.

NARKOZ *суц. мед.* наркоз.

NARKOZLAMAQ *глагол. мед.* наркоз ягъун.

NARLIQ *суц.* анардин багъ.

NARŞƏRAB *суц.* анардин экъи миже.

NARŞİRƏ *суц.* анардин миже.

NARZAN I *суц.* нарзан (*хьвадай сагъардай яд*); II *прил.* нарзандин; **narzan çeşməsi** нарзандин булах.

NAŞATIR I *суц.* нашатыр; **naşatır iyləmək** нашатырдикай ни чӀугун; II *прил.* нашатырдин; **naşatır iyı** нашатырдин ни.

NASAZ *прил.* 1) нефинж, начагъ, кефсуз; **nasaz uşaq** начагъ аял; 2) чӀуру, чӀурузвай; **nasaz maşın** чӀуру (*чӀурузвай*) машин.

NASAZLAMAQ *глагол.* кефсуз хьун, тӀа хьун.

NASAZLIQ *суц.* кефсузвал, кефи авачирвал.

NAŞI *прил.* наши; **naşı adam** наши кас.

NAŞILIQ *суц.* нашивал; **naşılıq etmək** нашивал авун.

NASİR *суц.* гьикаятчи; **istedadlı nasir** алакьунар авай гьикаятчи.

NAŞİR *суц.* ктабар, газетар ва журналар чапдай акъудзавай кас ва я идара.

NASİRLİK *суц.* гьикаятчивал.

NAŞİRLİK *суц.* чапдай акъудунин сенят.

NASOS *суц.* насос; **su nasosu** цин насос.

NASOSÇU *суц.* насосрин пешекар.

NASOSLU *прил.* насос авай; **nasoslu quyu** насос авай къуй.

NASOSXANA *суц.* насосхана.

NAŞÜKÜR *прил.* авур хъсанвал чир тежер.

NAŞÜKÜRLÜK *суц.* авур хъсанвал чир тахьун.

NATAMAM *прил.* тамам тахъанвай, бегъем тушир, тамам(ди) тушир; **natamam orta məktəb** тамам(ди) тушир юкъван мектеб.

NATAMAMLIQ *суц.* тамам туширвал, бегъем туширвал.

NATARAZ *прил.* натараз, к'алубсуз, яргъи; *II суц.* шувакъ, натараз инсан.

NATARAZLIQ *суц.* натаразвал.

NATƏMİZ *прил.* 1) михьи тушир, къац'ай; 2) *куьч.* ч'уру, нагъакъан; **natəmiz iş** ч'уру кар; 3) *куьч.* намуссуз, намус квачир, виждансуз; **natəmiz adam** намуссуз кас.

NATƏMİZLİK *суц.* 1) михьи туширвал, къац'айвал; 2) *куьч.* намуссузвал, виждансузвал.

NATİQ *суц.* фасагъатдиз рахадай кас, гафунин устад.

NATİQCƏSİNƏ *нареч.* гафунин устатди хьиз.

NATİQLİK *суц.* фасагъатдиз рахун, гафунин устадвал.

NATRIUM I *суц. хим.* натриум;

II прил. натриумдин; **natrium duzu** натриумдин къел.

NATURA I *суц.* 1) натура (*художникдин вилик чешне яз акъваздай кас*); 2) пулунин эвезда гудай малар, недай-хъвадай зат'ар; 3) кинофильм ч'угвадай чка; *II прил.* натурадин.

NATURAL *прил.* 1) т'ебии, гъакъикъи, халис, михьи; 2) натурадалди, шейэралди гудай (*гъакъи, налог*); **natural təsərrüfat** недай-хъвадай зат'ар гъасилдай майишат.

NATURALİST *суц.* натуралист (*1 т'ебиат чирунал машгъул тир кас*; *2 натурализмдин терефдар кас*).

NATURALİSTCƏ *нареч.* килиг: **NATURALİSTCƏSİNƏ.**

NATURALİSTCƏSİNƏ *нареч.* натуралиствилелди, натуралисткаказ.

NATURALİSTİK *прил.* натуралиствилин, натурализмдин.

NATURALİSTLİK *суц.* натуралиствал.

NATURALİZM *суц.* натурализм (*эдебиятда ва харусенятда реализмдиз акси яз гъакъикъат веревирд тавуна сурет акъуддай тегъерда къалуриз алахънавай рехъ*).

NATÜRMORT *суц.* натюрморт (*чан алачир шейэрин, мес., цуькверин, тарарин ва мсб. шикилар ч'угун; гъа шикилар*).

NAÜMİD *прил.* умудсуз, умуд ат'ай; **naümid qalmaq** умудсуз хъун, умуд ат'ун.

NAÜMİDCƏ *нареч.* килиг: **NAÜMİDCƏSİNƏ.**

NAÜMİDCƏSİNƏ *нареч.* умудсуздаказ, умудсуздиз.

NAÜMİDLİK *суц.* умудсузвал, умуд кутаз тежервал, умуд ат'айвал; ийир-тийир хъун.

NAÜMİDLİKLƏ нареч. килиг: **NA-ÜMİDCƏSİNƏ**.

NAVALÇA суц. чІутхвар; **su axan navalça** яд авахьдай чІутхвар.

NAVAR суц. кьєрехдив гутун (кьєрехдив гутуна цун).

NAVİQASIYA суц. 1) навигация; гимияр кьєкьуьн; гимийривай кьєкьєвез жедай вахт; 2) гимияр кьєкьуьрунин илим; гимияр идара авунин устадвал.

NAVİQATOR суц. навигатор (навигациядин пешекар).

NAXƏLƏF прил. 1) ваякьан, дуьз рекьай тефир, бегьем тушир; 2) асул авачир, намус квачир.

NAXƏLƏFLİK суц. ваякьанвал; намуссузвал.

NAXİR суц. нехир; \diamond **bir naxır** са нехир.

NAXİRÇİ суц. нехирчи.

NAXİRÇİLİQ суц. нехирчивал; **o, naxırçılıqla başını saxlayır** ада нехирчивал ийиз кьил хуьзва.

NAXİŞ суц. нехиш, гишир.

NAXİŞAÇAN суц. нехишар атІудай кас.

NAXİŞAÇMA суц. нехиш атІун; атІай нехиш.

NAXİŞBƏND суц. килиг: **NAXİŞÇİ**.

NAXİŞBƏNDLİK суц. килиг: **NAXİŞÇİLİQ**.

NAXİŞÇİ суц. нехишар атІудайди.

NAXİŞÇİLİQ суц. нехишар атІун.

NAXİŞKAR суц. килиг: **NAXİŞÇİ**.

NAXİŞKARLIQ суц. килиг: **NAXİŞÇİLİQ**.

NAXİŞLAMAQ глаг. нехишар атІун.

NAXİŞLI прил. нехишар алай.

NAXİŞLİLİQ суц. нехишар алаз хьун.

NAXİŞ-NAXİŞ прил. килиг: **NAXİŞLI**.

NAXİŞSİZ прил. нехишар (гиширар) алачир.

NAXİŞVURAN суц. килиг: **NAXİŞÇİ**.

NAXİŞVURMA суц. килиг: **NAXİŞAÇMA**.

NAXOŞ прил. начагь, азарлу.

NAXOŞLAMAQ глаг. начагь хьун, азарлу хьун.

NAXOŞLUQ суц. азар, тІал; начагьвал; **uşaq naxoşluğu** аялдин начагьвал.

NAZ суц. 1) наз; **naz vermək** наз гун; 2) наз гунин кьуьруьк; 3) шандакь; 4) куьч. терсвал; 5) кьайгьу, кьайгьу чІугун; **nazını çəkmək** кьайгьу чІугун.

NAZBALIŞ суц. кьугьдин туькдикай раснавай хьуьцуьган.

NAZƏNDƏ прил. килиг: **NAZƏNİN**.

NAZƏNDƏLİK суц. назназивал.

NAZƏNİN I прил. 1) назнази, дамах гвай; 2) иер, рикІ ацукьдай, гьейранардай; **nazənin qız** иер руш; 3) зериф, иер кьєкьуьнар авай; II суц. шаир. тават, вичел гьейранардай дишегьли.

NAZƏNİN-NAZƏNİN нареч. иер-даказ, зерифдаказ.

NAZİK прил. 1) кьелечІ; **nazik dəftər** кьелечІ дафтар; **nazik kağız** кьелечІ чар; 2) шуькІуь; **nazik sap** шуькІуь гьал; 3) куьч. зериф; **nazik qız** зериф руш; 4) кьезил; **nazik paltar** кьезил пек; 5) хьуьтуьл; **nazik yel** хьуьтуьл гар.

NAZİKBEL прил. шуькІуь юкь авай, кьелечІ юкь авай.

NAZİKLƏŞMƏK глаг. 1) шуькІуь хьун; 2) куьч. зериф хьун, кьелечІ хьун.

NAZİKLİK суц. 1) кьелечІвал; шуькІуьвал; 2) зерифвал.

NAZİQƏLB прил. хьуьтуьл рикІ авай; **nazıqəlb adam** хьуьтуьл рикІ авай кас.

NAZİQƏLBLİ прил. килиг:

NAZİQƏLB.

NAZİLMƏK *глагол*. кьелечІ хьун; шуькІуь хьун.

NAZİLTMƏK *глагол*. кьелечІарун; шуькІуь авун.

NAZİR *сущ.* министр.

NAZİRLİK *сущ.* министерство.

NAZLA *нареч.* наз гваз, наз маса гуз.

NAZLAMAQ *глагол*. чан-рикІ авун; наздалди хуьн, харуз хуьн; **onu nazlayırlar** ам наздалди хуьзва.

NAZLANA-NAZLANA *нареч.* киллиг: **NAZLA**.

NAZLANMAQ *глагол*. 1) наз гун; 2) наз гудай кьуьруькьар авун; 3) хару-вал авун.

NAZLI I *прил.* назнази, вич кІанариз алахьдай; **nazlı qız** назнази руш, вич кІанариз алахьдай руш.

NAZLI II *сущ.* гугьридин (*шеф-телдин*) сорт.

NAZLICA *прил.* назнази; наз гудай, наз квай.

NAZLI-DUZLU *прил.* 1) иер наз квай; 2) вичел желб ийидай, рикІ ацукьдай, рикІиз хуш кьведай.

NAZLILIQ *сущ.* назназивал, наз квайвал.

NAZLI-NAZLI *нареч.* наз гваз, наз маса гуз; **nazlı-nazlı danışmaq** наз гваз рахун.

NAZLI-QƏMZƏLİ *прил.* киллиг: **NAZLICA**.

NAZNAZI I *сущ.* муз. «Назназы» (*азербайжанвийрин кьуьлдай макьам*).

NAZNAZI II *сущ.* ипекдин фите.

NAZ-NEMƏT *сущ.* няметар.

NAZ-QƏMZƏ *сущ.* назназивал, наз маса гун, наз гунин кьуьруькь.

NAZSATAN *сущ.* назнази, наз маса гудайди, кьуьруькар квайди.

NECƏ I *нареч.* гьикІ, гьи саягь; **onu**

necə görə bildin? ваз ам гьикІ акуна? **o, necə işləyir?** ада гьикІ кІвалахзава? II *кІус.* гьикІ, вагь; **necə, sən hələ də buradasan?** вагь, вун гилани ина ама-ни? III *предик.* **necədir?** гьикІ я? **işlər necədir?** крар гьикІ я?

NEÇƏ I *млв.-эв.* шумуд; **necə yaşın var?** ваз шумуд яш ава? II *нареч.* мус; **qatar saat necədə yola düşür?** поезд мус (*сятдин шумудаз*) рекье гьатзава? II *нареч.* гьикьван; **necə vaxtdır gözləyirsən?** гьикьван вахт я вуна рехь хуьз? III *числит.* са шумуд; **necə ay bundan qabaq** са шумуд варз инлай вилик; IV *сущ.* садбур, бязибур; **necələri buna fikir vermir** садбуру (*бязибуру*) и кардиз фикир гузвач.

NEÇƏYƏ I *млв.-эв.* шумудахь; **qarpızı necəyə satırsan?** вуна хали шумудахь маса гузва? II *предик.* шумудахь я? **güllər necəyədir?** цуьквер шумудахь я?

NEÇƏNCİ *млв.-эв.* 1) шумуд лагьай, шумуд; **necənci gündür?** шумуд лагьай югь я? **necənci dərsdir?** шумуд лагьай тарс я? II *млв.-эв.* гьи; **necənci mərtəbədə yaşayırsan?** вун гьи мертебада яшамиш жезва?

NEÇƏ-NEÇƏ *числит.* шумудни са; **necə-necə qəhrəmanlar** шумудни са кьагьриманар.

NEÇƏSİ I *нареч.* шумуд; **uşaqların necəsi əlaçidir?** аялрикай шумуд кІвенкІвечияр я? II *сущ.* шумуд; **necəsi sənin yolunu gözləyir** шумуда ви рехь хуьзва.

NEÇƏDƏN *киллиг:* **NEÇƏYƏ.**

NEFRİT I *сущ.* мед. нефрит (*дур-кІунрин азар*).

NEFRİT II *сущ.* геол. нефрит (*рангарин минерал*).

NEFT I *сущ.* нафт; **neft çox dərindən çıxarılır** нафт гзаф дериндай

акъудзава; II *прил.* нафтІадин; **neft iyi** нафтІадин ни; **neft sənayesi** нафтІадин санайи.

NEFTAYIRMA *прил.* нафт гъялдай; **neftayırma zavodu** нафт гъялдай завод.

NEFTÇİ *суц.* нафтІадин мяденра кІвалахзавайди.

NEFTÇIXARAN *суц.* нафт хкудзавайди, нафт акъудзавайди.

NEFTÇIXARMA *прил.* нафт хкудун, нафт акъудун.

NEHRƏ *суц.* квар, негъре; **nehre çalxamaq** квар (*негъре*) югъурун.

NEKROLOQ *суц.* тазия (*къейи касдин гъакъиндай малумат гудай макъала*).

NEKROPOL *суц.* некрополь.

NEKTAR *суц.* нектар (*1 грекрин мифологияда, махара абурун алагъриз эбедивал, ажалсузвал гудай яд; 2 бот. цуькверикай хкудзавай ширин мижсе*).

NEMƏT *суц.* нямет; **təbiətin nemətləri** Тебиатдин няметар.

NEN *суц.* ненец (*Россиядин халкъарикай садан тІвар*); **nen dili** ненец чІал.

NEO... «цІийи» лагъай мана квай муракаб гафарин эвелимжи кьил, мес. **neoloqizm** цІийи гаф.

NEOFAŞİST I *суц.* неофашист; II *прил.* неофашиствилин; **neofaşist çixışları** неофашист рахунар.

NEOFAŞİZM *суц.* неофашизм.

NEOLİT *суц.* археол. неолит (*къванцин девирдин эхиримжи заманрикай сад*).

NEONASİST *суц.* неонацист.

NEONASİZM *суц.* неонацизм.

NEPTUN *суц.* Нептун (*планета*).

NEQATİV 1) *суц.* фото. негатив (*плёнкадал алай мичІи чкаяр экуьбур хъиз аквадай шикил*); 2) *прил.* чІуру;

neqativ xaqsiyyət чІуру къилих.

NEŞTƏR *суц.* мизмиз; **arı neştəri** чІижрен мизмиз.

NEŞTƏRLƏMƏK *глагол.* кІасун, сухун; **arı neştərləyir** чІижре кІасда.

NETTO *прил.* нетто (*ипри, персенг ва я къапар галачиз затІунин вичин михъи заланвал*).

NEURALGİYA *суц.* невралгия (*нервийрин азардин са жуьре, тІал*); **qabırğaarası neuralgiya** пакун тІваларин арада жедай тІал.

NEURALGİYA *суц.* невралгия (*нервийрин азардин тІал*).

NEVRİT *суц.* мед. неврит (*нервияр тІа хъун*).

NEVRO... невро... муракаб гафарин сад лагъай пай.

NEUROLOGİYA *суц.* мед. неврология (*медицинадин ва биологиядин илимрин нервияр чирдай хел*).

NEUROLOJİ *прил.* мед. неврологиядин.

NEUROLOQ *суц.* невролог.

NEVROPATOLOQ *суц.* невропатолог (*невропатологиядин рекъай духтур*).

NEVROZ *суц.* мед. невроз (*нервияр чІур хъун*); **ürək nevrozu** риклин невроз.

NEY *суц.* кфил; **ney çalmaq** кфил ягъин.

NEYÇALAN *суц.* кфил ягъизвайди.

NEYÇİ *суц.* килиг: **NEYÇALAN**.

NEYLON I *суц.* нейлон (*къелечІ, капрон хътин парча*); II *прил.* нейлондин; **nylon sap** нейлондин гъал.

NEYLON *суц.* нейлон (*къелечІ, капрон хътин парча*).

NEYRO... нейро... муракаб гафарин сад лагъай пай.

NEYROCƏRRAH *суц.* мед. нейрохирург.

NEYROСӘRRAHİYYƏ *суц.* ней-рохирургия.

NEYRON *суц. анат.* нейрон (*нервдин клетка*).

NEYTRAL *прил.* нейтрал, бейтереф, акахь тийир, са падни кьан тийир.

NEYTRALLAŞDIRMAQ *глаг.* бейтереф авун, акахь тежервал авун; рехь атлун, вилик пад кьун.

NEYTRALLAŞMAQ *глаг.* бейтереф хьун, акахь тавун.

NEYTRALLIQ *суц.* акахь тавун, бейтерефвал.

NEYTRON I *суц. физ.* нейтрон; II *прил.* нейтрондин; **neutron mənbəyi** нейтрондин чешме.

NƏ *тлв.-эв.* 1) вуч; **nə görürsünüz?** кьез вуч аквазва? **nə almısınız?** куйне вуч кьачунва? **nə çatmır?** вуч агакьзавач? **bundan yaxşı nə var?** идалай хьсан вуч ава? 2) гьихьтин, гьи; **kostyum nə rəngdədir?** костюм гьихьтин рангунинди я? 3) вуж; **bu uşaq sənin nəyindir?** и аял ви вуж я? **bu kişi sənin nəyindir?** и кас ви вуж я? 4) *маса гафарихь галаз санал:* **nə isə** вуч ятлани; **nə isə buradan xoşum gəlmir** вуч ятлани заз иникай хуш кьезвач; 5) вуч я? **nədir?** 6) мус? **o, nə vaxt gələcək?** ам мус кьведа? 7) гьикьван; **nə qədər ki, o gəlməyib, işini başa çatdır** гьикьван хьи, ам атанвач, жуван кваллах кьилиз акьуд; 8) гьикI; **nə təhər istəyirsən, o cür də et** гьикI ваз кланзаватла, гьакIни ая.

NƏ..., **NƏ союз.** 1) я... яни; **nə sənin sözlərinə inanıram, nə də işlərinə** зун я ви гафарин члалахь туш, яни крарин.

NƏBADƏ *нареч.* гьич вуч авуртлани; **nəbadə ona bu bərədə xəbər verəsən** адаз и кардикай гьич вуч авуртлани хабар гумир.

NƏBATAT I *суц.* набатат; 2) ботаника (*набататар чирдай илим*).

NƏBATATÇI *суц.* ботаника илимдин пешекар.

NƏBATİ *прил.* набататрин.

NƏBZ *суц.* пульс.

NƏCABƏT *суц.* асул.

NƏCABƏTLİ *прил.* асуллу.

NƏCABƏTLİLİK *суц.* асуллувал.

NƏCABƏTSİZ *прил.* асулсуз.

NƏCABƏTSİZLİK *суц.* асулсузвал.

NƏÇİ *тлв.-эв.* вуж; **siz nəçisiniz?** куйн вуж я? **o, nəçidir?** ам вуж я?

NƏCİB *прил.* 1) *килиг:* **NƏCABƏTLİ**; 2) иер, зериф; **nəcib görkəm** иер акунар.

NƏCİBANƏ *прил. килиг:* **NƏCABƏTLİ**.

NƏCİBLƏŞDİRMƏK *глаг.* 1) руьгьдин, ахлакьдин жигьетдай хьсанарун; 2) ери хьсанарун, кьени авун.

NƏCİBLİK *суц.* 1) асуллувал; 2) иервал, зерифвал.

NƏDAMƏT *суц.* пашманвал; пашманвал авун (*авур крарал*).

NƏDAMƏTLƏ *нареч.* пашманвилелди, пашмандаказ.

NƏDƏN *нареч.* вучиз, вуч себебдалди; куйз; **nədən o həyəcanlıdır?** адак вучиз кьалабулух ква? **nədən xəstələnib?** куйз начагь хьанва?

NƏDƏNSƏ *нареч.* вучиз ятлани, вуч себебдалди ятлани; **o, nədənsə tələsirdi** вучиз ятлани адак тади квай.

NƏF *суц. куйзь.* 1) менфят, хийир, файда; 2) кьазанжи.

NƏFƏR *суц.* кас, инсан; **iki nəfər gəlmişdi** кьве кас атанвай, кьве инсан атанвай.

...NƏFƏRLİK *муракаб гафарин кьвед лагьай пай:* **ikinəfərlik yer** кьве кас патал чка.

NƏFƏS I *суц.* ял; нефес; нефес къачун, нефес чӀугун; **indi rahat nəfəs almaq olar** гила регъятдиз нефес къачуз жеда; **onun nəfəsi tutulur** адан ял къазва; **onlar nəfəs dərmək üçün oturdular** абур ял ягъин патал ацукъна; II *прил.* нефесдин; **nəfəs orqanları** нефесдин органар.

NƏFƏSLİK *суц.* гъвечӀи дақлар; **nəfəsliyi açib havanı dəyişdi** гъвечӀи дақлар ахъайна гъава дегидарна.

NƏFƏS-NƏFƏSƏ *нареч.* лап мукъув; **nəfəs-nəfəsə dayanmaq** лап мукъув акъвазун.

NƏFİNƏ *нареч.* кувъгъ. хийирдиз (*са нин ятІани*); **onların nəfinə danışdı** абурун хийирдиз рахана.

NƏFİS *прил.* гзаф хъсан; **nəfis iş** гзаф хъсан кІвалах.

NƏFLİ *прил.* хийирлу, менфятлу.

NƏFS *суц.* 1) нефс; **o, nəfsini saxlaya bilmir** адавай вичин нефс хуыз жезвач; 2) кІан хъун; **nəfsim çəkmir** заз кІанзавач.

NƏFSKAR *прил.* 1) къаних, темягъкар; 2) нефсетІ, тух тежер, гзаф недай; руфунал ял алай, руфункал.

NƏFSLİ *прил. килиг:* NƏFSKAR.

NƏFSPƏRƏST *прил. килиг:* NƏFSKAR.

NƏFSPƏRƏSTLİK *суц.* 1) къанихвал, темягъкарвал; 2) тух тежервал.

NƏĞMƏ I *суц.* мани; **yeni nəğmə** цІийи мани; **lirik nəğmə** лирикадин мани; II *прил.* манидин; **nəğmənin sözləri** манидин гафар.

NƏĞMƏKAR *суц.* маничи.

NƏĞMƏKARLIQ *суц.* маничивал.

NƏĞMƏLİ *прил.* манидин, манийрин; **nəğməli məclis** манийрин мярекат.

NƏHAYƏT I *суц.* 1) эхир; **hər bir işin başlanğıcı və nəhayəti var** гъар са

кардин эвел ва эхир ава; II *нареч.* эхир, эхирки, эхирни, эхир хъи, эхирни-эхир; **nəhayət ki, işlər düzəldi** эхир хъи, (*эхирни*) крар тукъІвена; **nəhayət olar yola düşdülər** эхирни-эхир абур рекъе гъатна.

NƏHAYƏTSİZ I *прил.* и кьил а кьил авачир, эхир авачир, акъалтІ тийир, сергъятар авачир; **nəhayətsiz meşələr** и кьил а кьил авачир тамар; II *нареч.* къадар авачир кван; **nəhayətsiz sevmək** къадар авачир къван кІан хъун.

NƏHAYƏTSİZLİK *суц.* и кьил а кьил авачирвал, эхир авачирвал, сергъят авачирвал; **səmanın nəhayətsizliyi** цавун и кьил а кьил авачирвал, цавун сергъят авачирвал.

NƏHƏNG I *прил.* 1) зурба, гзаф чІехи; **nəhəng bina** чІехи дарамат; **nəhəng ağac** зурба тар; 2) къудратлу; **nəhəng ölkə** къудратлу уьлкве; II *суц.* гзаф зурбади, зурба жендек авай инсан.

NƏHƏNGLİK *суц.* 1) зурбавал, чІехивал; 2) къудратлувал; **binanın nəhəngliyi** дараматдин чІехивал.

NƏHR *суц.* кувъгъ. вацІ.

NƏHS *прил.* 1) бахтсуз, бахт авачир; 2) бедбахт, заваллу, усал; татугзавай; **nəhs gün** татугзавай югъ.

NƏHSLİK *суц.* 1) бахтсузвал, бахт авачирвал; 2) бедбахтвал, усалвал; татугзавайвал.

NƏİNKİ *союз.* неинки; **nəinki uşaqlar, həтта böyüklər də gəlmişdi** неинки аялар, гъатта чІехибурни атанвай.

NƏKARƏDİR *тІв.-эв.* ам вуж я, ам вуж я хъи; **o, nəkarədir ki, mənə söz desin** ам вуж я хъи, заз гаф лугъурай.

NƏLBƏKİ *суц.* чайдин бушкъаб.

NƏM I *суц.* 1) къеж, ламувал; **həvanın nəmi** гъавадин ламувал; **nəm hava** къеж квай гъава; 2) *куьч.* нагъв;

gözünün nəmini sildi вилин накъвар михъна.

NƏMÇƏKƏN *суц.* ламувал чІугвадай затІ.

NƏMÇƏKMƏYƏN *прил.* ламувал чІугван тийидай.

NƏMƏR *суц. этногр.* пишкеш, савкъват.

NƏMİŞ *прил.* ламу, лам квай, къеж квай.

NƏMİŞLƏMƏK *глаго.* ламу авун, яд ягъун; къеж чІугваз тун; **torpağı nəmişləmək** накъвадив яд чІугваз тун.

NƏMİŞLİ *прил.* ламу, лам квай, къеж квай.

NƏMİŞLİK *суц.* ламувал, къеж.

NƏMLƏNDİRMƏK *глаго.* ламу авун, яд ягъун; къеж чІугваз тун.

NƏMLƏNMƏK *глаго.* ламу хъун, къеж акатун.

NƏMLƏNMİŞ *прил. килиг:* **NƏMİŞLİ**.

NƏMLİ *прил. килиг:* **NƏMİŞLİ**.

NƏMLİK *суц. килиг:* **NƏMİŞLİK**.

NƏM-NÜM *маса гафарихъ галаз санал:* **nəm-nüm etmək** ата-бата рахун; вуч лугъудатІа чир тахъун.

NƏMTƏNƏR *прил.* ламу хътин, къеж квай хътин.

NƏNCƏ *нареч.* ненецдалди, ненец чІалалди; **nəncə danışmaq** ненец чІалалди рахун.

NƏNƏ *суц.* чІехи диде, баде.

NƏNƏCAN *суц.* чан чІехи диде, чан баде.

NƏNNİ I *суц.* 1) къеб; 2) лили, перпилаг; II *прил.* къепинин, лилидин, перпилагдин.

NƏQƏRAT *суц.* манида тикрар жедай бенд.

NƏQLİ *прил. лингв.* хабардин, хабар гунин; **nəqli cümlə** хабардин

(*хабар гунин*) жумла.

NƏQLİYYAT *суц.* улакь; **kəndə getmək üçün nəqliyyat yoxdur** хуьруьз фин патал улакь авач.

NƏR I *суц.* эркек деве; II *прил.* куьч. викІегь, мерд, жуьрэтлу, гужлу; **vətənin nər oğulları** ватандин мерд рухваяр; **nər kimi döyüşürdü** викІегьдиз женг чІугвазвай.

NƏRD *суц.* нард.

NƏRDİVAN I *суц.* гулар; **ağac nərdivan** кларасдин гулар; II *прил.* гуларин; **nərdivan pillələri** гуларин кларар.

NƏRƏ I I *суц.* зоол. бекре; II *прил.* бекредин; **nərə kürüsü** бекредин куьр.

NƏRƏ II *суц. диал.* гъвар; чукъван; цуьр.

NƏRƏ III *суц.* 1) къув (*гъайванрин*); 2) *куьч.* хъилев ацІай гъарай.

NƏRİLDƏMƏK *глаго.* садлагъана клевиз гъараюн, клевиз цІугъ авун.

NƏRİLTİ *суц. килиг:* **NƏRƏ** III.

NƏRMƏNAZİK *прил.* зериф, иер; **nərmənazik görkəm** иер клалуб.

NƏRMƏNAZİKLİK *суц.* зерифвал, иервал.

NƏŞ *суц.* мейит.

NƏŞƏ *суц.* 1) кеф, лезет, кфет; 2) гъашервал; 3) наркотик.

NƏSƏ *млв.-эв.* са вуч ятІани; вуч ятІани са затІ; **nəsə axtarmaq** са вуч ятІани жагъурун; **nəsə yaddan çıxdı** вуч ятІани са затІ рикІелай алатна.

NƏŞƏBAZ *суц.* гъашер инсан.

NƏŞƏXOR *прил.* наркоман, наркотикрик ктканвай кас.

NƏSİB *суц.* къисмет, къадар-къисмет; **nəсіб olmaq** къисмет хъун.

NƏSİBSİZLİK *суц.* пай атІай, паюникай магърум авур; бедбахт, са куьникайни пай авачир.

NƏSİHƏT *суц.* несигъат; **ata nəsihəti** бубадин несигъат.

NƏSİHƏTAMİZ *прил.* несигъат гудай; **nəsihətamiz məktub** несигъат гудай чар.

NƏSİHƏTÇİ *суц.* несигъатчи.

NƏSİHƏTÇİLİK *суц.* несигъатчивал.

NƏSİHƏTLİ *прил.* несигъат гудай.

NƏSİHƏTNAMƏ *суц.* несигъатнаме.

NƏSİHƏTVERİCİ *прил.* килиг: **NƏSİHƏTAMİZ.**

NƏSİHƏTVERİCİLİK *суц.* килиг: **NƏSİHƏTÇİLİK.**

NƏSİL *суц.* несил; **yeni nəsil** цийи несил; **müasir nəsil** гилан аямдин несил.

NƏSİLBƏNƏSİL *нареч.* килиг: **NƏSİLDƏN-NƏSLƏ.**

NƏSİLDƏN-NƏSLƏ *нареч.* несилдилай несилдал.

NƏSİLLİ *прил.* куьгъне несилдикай тир, хъсан тухумдай акъатнавай; ерибине авай.

NƏSİLLİK *прил.* 1) ирс тир, ирсинин, ирсинай атай (*гьалтай, кьведай*), ирс яз амуькай; 2) диде-бубадила атай, диде-бубадикай кьвезвай.

NƏSİLLİKCƏ *нареч.* вири несилдалди.

NƏSİLLİKLƏ *нареч.* килиг: **NƏSİLLİKCƏ.**

NƏSİLSİZ *прил.* 1) асул-несил авачир, мукъва-къили авачир, диде-буба авачир, ери-бине авачир; 2) аял тежер, хан тийир; сивинсуз.

NƏSİLSİZLİK *суц.* 1) асул-несил авачирвал, мукъва-къили авачирвал, диде-буба авачирвал, ери-бине авачирвал; 2) аял тахъун, хан тийин, сивинсузвал.

NƏSİM *суц.* хъуьтуьл гар.

NƏSLƏN *нареч.* асулдай; **nəslən ərəbdir** асулдай араб я.

NƏSR *суц.* гьикаят, проза.

NƏŞR *суц.* чап; **kitab nəşr etmək** ктаб чап авун.

NƏŞRETME *суц.* чап авун.

NƏŞRİYYAT I *суц.* чапхана; II *прил.* чапханадин; **nəşriyyat işçiləri** чапханадин кваллахдарар.

NƏTİCƏ I *суц.* нетижа; **illik nəticələr** йисан нетижаяр.

NƏTİCƏ II *суц.* птул.

NƏTİCƏDƏ *нареч.* нетижада.

NƏTİCƏLİ *прил.* нетижалу; **nəticəli işləmək** нетижалу кваллахун.

NƏTİCƏSİNDƏ *послел.* нетижада.

NƏTİCƏSİZ *прил.* нетижасуз; **nəticəsiz iş** нетижасуз кваллах.

NƏTİCƏSİZLİK *суц.* нетижасузвал.

NƏVAZİŞ *суц.* чан-рикI, кинар.

NƏVAZİŞKARLIQ *суц.* чан-рикI авун, кинар авун.

NƏVAZİŞLƏ *нареч.* гьуьрметдивди, хушвилелди, чан-рикI авуналди.

NƏVƏ *суц.* хтул.

NƏVƏ-NƏTİCƏ *суц.* хтул-птул.

NƏVƏ-NƏTİCƏLİ *прил.* хтулар, птулар авай.

NƏZAKƏT *суц.* абур-эдеб, эдеблувал, гьуьрметлувал, хушвилелди эгечIун.

NƏZAKƏTLƏ *нареч.* абур-эдебдалди, эдеблувилелди, гьуьрметлувилелди.

NƏZAKƏTLİ *прил.* эдеблу, гьуьрметлу.

NƏZAKƏTLİLİK *суц.* эдеблувал, гьуьрметлувал.

NƏZAKƏTSİZ *прил.* эдебсуз, гьуьрметсуз, гьуьрмет тийидай.

NƏZAKƏTSİZCƏSİNƏ нареч. эдебсузвилелди, эдебсузказдаз, гьурметсузвилелди, гьурметсуздаказ.

NƏZAKƏTSİZLİK суц. эдебсузвал, гьурметсузвал.

NƏZARƏT суц. гуьзчивал; **nəzarəti yaxşılaşdırmaq** гуьзчивал хьсанарун.

NƏZARƏTÇİ суц. гуьзчивал кьиле тухузвай кас.

NƏZARƏTEDİCİ прил. гуьзчивал ийизвай.

NƏZARƏTLİ прил. гуьзчивал алай, вил алай; иеси авай.

NƏZARƏTSİZ прил. гуьзчивал алачир, вил алачир; иесуз.

NƏZARƏTSİZLİK суц. гуьзчивал алачирвал, вил алачирвал.

NƏZDİNDƏ послел. кьене; **institutun nəzdində kitabxana işə salınıb** институтдин кьене ктабхана кардик кутунва.

NƏZƏR суц. килигун, вил вегьин; **xoş nəzər** хьсандиз килигун; **ətrafa nəzər salmaq** пага-кьерехдиз вил вегьин.

NƏZƏRİ прил. теориядиз талукь тир.

NƏZƏRİNCƏ послел. фикирдалди; **onun nəzərincə** адан фикирдалди.

NƏZƏRİYYƏ суц. теория.

NƏZƏRİYYƏÇİ суц. теориядал машгьул кас; теория хьсандиз чидай кас.

NƏZƏRLİ прил. вили ягъанвай.

NƏZİR суц. дин. нуьзуьр; **nəzir vermək** нуьзуьр гун.

NƏZİRƏ суц. лит. ухшардиз (*масада хьыз*) авунвай затI, чешнедай яратмишнавай эсер.

NƏZİRGAN суц. 1) ибадатхана; 2) пак чка.

NƏZM суц. шиират.

NƏZMƏN нареч. шиирдалди; **nəzmən yazılmış məktub** шиирдалди кхьенвай чар.

NIQQILDAMAQ глаг. гужа гьатайла акьудзавай ванер.

NIRX суц. нирх, кьимет; **nirx qoymaq** нирх эцигун, кьимет эцигун.

NIRXQOYAN суц. нирх эцигзавайди, кьимет эцигзавайди.

NIRXQOYMA суц. нирх эцигун, кьимет эцигун.

NIÇAT суц. чара, илаж, куьмек; хкатун (*баладикай*).

NIÇATVERƏN прил. хилас ийидайди, хуьдай кас.

NIÇATVERİCİ прил. хилас ийидай, хуьдай.

NIÇATVERİCİLİK суц. хилас авун, хуьн.

NİDA суц. 1) гужлу гьисс квай гьарай, кIевиз гьараюнун ван; 2) лингв. междометие.

NİDALI прил. эвер гунин; **nidalı intonasiya** эвер гунин интонация.

NİFAQ суц. 1) кьалмакьал; гьужетар; **qohumlar arasında nifaq** кьавумрин арада кьалмакьал; 2) наразивал.

NİFAQÇI суц. килиг: **NİFAQSALAN.**

NİFAQÇILIQ суц. арада кьалар тун.

NİFAQSALAN суц. кьалмакьал твадайди.

NİFRƏT суц. нифрет; **nifrət doğurmaq** нифрет гьун.

NİFRƏTDOĞURAN прил. 1) нифрет гьидай; 2) алчах.

NİFRƏTƏLAYİQ прил. алчах.

NİFRƏTLƏ нареч. нифретдив, нифретдивди; **nifrətlə baxmaq** нифретдивди килигун.

NİFRƏTLİ прил. нифрет ийидай, нифрет квай.

NİFRƏTSİZ нареч. нифрет квачиз.

NİFRƏTSİZLİK суц. нифрет квачирвал.

NİFRİN *суц.* лянет; **ona nifrin yağ-dırmaq** адаз лянет авун.

NİGAR *суц. шаур.* 1) тават, иер дишегъли; 2) кІаниди.

NİGARAN *прил.* къарай авачир; **nigarан qalmaq** къарай атІун, рикІик къалабулух кваз хъун.

NİGARANÇILIQ *суц.* рикІ секин тахъун, къалабулух; **nigarанçılıq çäk-mək** къалабулух акатун.

NİGARANÇILIQLA *нареч.* къалабулух кваз.

NİGARANLIQ *суц. килиг:* **NİGARANÇILIQ.**

NİHAN *прил.* куьгъ. чинебан, дуьздал алачир, дуьздал акъат тавунвай.

NİHİLİST *суц.* нигилист (*нигилизмдин терефдар*).

NİHİLİZM *суц.* нигилизм.

NİKAN I *суц.* некаягъ; **II прил.** некаягъдин; **nikah vaxtı** некаягъдин вахт.

NİKANLANMAQ *глагол.* некаягъ авун.

NİKANLANMIŞ *прил.* некаягъ авунвай.

NİKANLI *прил. килиг:* **NİKANLANMIŞ.**

NİKANHSIZ *прил.* некаягъ авачир.

NİKANHSIZLIQ *суц.* некаягъ авачирвал.

NİKBƏT *суц.* куьгъ. бала, бедбахт.

NİKBİN *суц.* шад кас.

NİKBİNCƏSİNƏ *нареч.* шадвилелди.

NİKBİNLİK *суц.* шадвал, оптимизм (*кІубанвилелди ва уьмуьрдал шад яз дуьнья гъисс авун, уьмуьрда инсандиз анжах экуь патар акун ва ам къвезмай уьмуьр хъсан жедайдан чІалахъ хъун*).

NİKEL I *суц.* никель.

NİKELLƏMƏK *глагол.* никель ягъун (*къапариз*).

NİKELLƏNMİŞ *прил.* никель

ягъанвай.

NİKELLİ *прил. килиг:* **NİKELLƏNMİŞ.**

NİKOTİN *суц.* никотин (*туьтуьндик квай бейгъуш ийидай зегъерлу затІ*).

NİMÇƏ *суц.* 1) бушкъаб; **bir nimçə** са бушкъаб; 2) пІатІнус.

NİMDAŞ *прил.* куьгъне хъанвай.

NİMDAŞLIQ *суц.* куьгъневал.

NİMFА *суц. зоол.* нимфа.

NİMSƏRLÖVHƏ *суц.* куьгъ. къил (*кѳабда, макъалада ганвай къилерин къвед лагъай, алава къил*).

NİQAB *суц.* къир (*дишегълидин чинин вини пай кІевзавай*).

NİQABLI *прил.* къир алай.

NİŞAN *суц.* 1) лишан кутун, тупІал кутун; **nişan mərasimi** лишан кутунин мярекат; 2) лишан (*тѳенгдай ва я маса яракъдай ягъун патал*); 3) лишан (*хурал эцигдай*); 4) лишан; **ağaca vurulmuş nişan** тарциз янавай лишан.

NİŞANÇI *суц.* 1) лишанчи; тѳенгдайди; 2) снайпер.

NİŞANÇILIQ *суц.* лишанчивал; снайпервал.

NİŞANƏ *суц.* 1) лишан; 2) къетІен лишан.

NİŞANƏLİ *прил.* лишан алай, лишан авунвай.

NİŞANGAH I *суц.* лишан (*тѳенгдай ва я маса яракъдай ягъун патал*); **II прил.** лишандин; **nişangah ağacı** лишандин тар.

NİŞANLAMAQ *глагол.* 1) лишан кутун; **qız nişanlandı** рушак лишан кутуна; 2) туькІуьрун, лишандик кутун, лишандиз къачун; 3) лишан къун; 4) лишанар авун, лишанар эцигун; **ağacları nişanlamaq** тарарал лишанар авун.

NİŞANLANMAQ *глагол*. лишан кутун.

NİŞANLANMIŞ *прил.* 1) лишан кутунвай; 2) туькIуьрнавай, лишандик кутунвай; 3) лишан къунвай; 4) лишанар авунвай, лишанар эцигнавай.

NİŞANLI I *прил.* 1) лишан кутунвай; 2) туькIуьрнавай; 3) лишан къунвай; 4) хурал лишан эцигнавай; II *суц.* лишанлу.

NİŞANSIZ *прил.* лишан алачир, лишан эцигнавачир.

NİŞANSIZLIQ *суц.* лишан алачирвал.

NİŞASTA I *суц.* крахмал; **düyü nişastası** дуьгуьдин крахмал; II *прил.* крахмалдин.

NİŞASTALAMAQ *глагол*. крахмал ягьун.

NİŞASTALI *прил.* крахмал ягьанвай.

NİSBƏTƏN I *послел.* килигайла, геъкьигайла; **başqalarına nisbətən** масадбуруз килигайла, масадбурув геъкьигайла.

NİSBƏTLİ *прил.* сад-садав геъкьигиз жедай; **nisbətli anlayışlar** сад-садав геъкьигиз жедай фикирар.

NİSBİ *прил.* са къадардин, са къадар дережадин.

NİSGİL *суц.* дарихвал, сугьулвал; гьам, сефилвал.

NİSGİLLİ *прил.* рикIе пашманвал авай; **nisgilli adam** рикIе пашманвал авай кас.

NİSGİLLİK *суц.* 1) азаб, азиат; 2) дарихвал, сугьулвал, къарай текьвервал.

NİSYƏ *суц.* бурж пул ва я маса шейэр буржуна ахьяюн.

NİTQ *суц.* рахун; **səlis nitq söyləmək** фасагьатдиз рахун.

NİTRAT I *суц.* нитрат (*азотдин кислотадин къел*); селитра; II *прил.*

нитратдин; **nitrat azotu** нитратдин азот.

NİTRATLI *прил.* нитрат квай; **nitratlı su** нитрат квай яд.

NİTROBENZOL *суц.* нитробензол.

NİTROQLİSERİN *суц. хим.* нитроглицерин.

NİTROQLİSERİNLİ *прил. хим.* нитроглицерин квай.

NİVXLƏR I *суц.* нивхар (*Урусатда яшамии жезвай халкъ*); II *прил.* нивх, нивхрин; **niyx dili** нивх чIал; **niyxlərin adətləri** нивхрин адетар.

NİYABƏT *суц. куьгь.* пад хуьз экьечIдайди (*итим*).

NİYABƏTLİ *прил.* пад хуьз экьечIдай.

NİYABƏTLİLİK *суц. куьгь.* пад хуьз экьечIун.

NİYAZ *суц. куьгь.* тIалабун, кIан хьун; **Allahdan niyaz etmək** Аллагьдывай кIан хьун.

NİYƏ *суал. нареч.* вучиз, вуч себебдалди? **niyə gəlmisən?** вун вучиз атанва? **niyə acıqlanırsan** вахь вучиз хьел акатзава?

NİYYƏT *суц.* ният; **yaхşı niyyətlər** хьсан ниятар.

NİYYƏTLƏ *нареч.* ниятдалди; **хоş niyyətlə** хуш ниятдалди.

NİYYƏTLİ *прил.* къастунин, къастуналди авур, къасухдин, чиз-чиз авунвай, рикIе авай; **bu, təsadüf deyil, niyyətli təhqirdir** им дуьшуьшдин кар туш, чиз-чиз авунвай намусдик хкIурун я.

NİYYƏTSİZ *прил.* къастуналди тушир, виликамаз къаст тавунвай.

NİZA *суц. куьгь.* къалмакъал, акьунар, дяве; хьел хьун.

NİZAM *суц.* низам, къайда; **nizama salmaq** къайдадиз гьун.

NİZAMİ *прил.* 1) къайдада тунвай,

къайдадик кутунвай, къайдадиз гъанвай; 2) низамлу; **nizami ordu** низамлу яракьлу къуватар.

NİZAM-İNTİZAM *суц.* къайда, низам.

NİZAMLA *нареч.* 1) къайдадалди; 2) жергедалди, жергеда аваз; **quşlar nizamla uçur** къушари жергеда аваз лув гузва.

NİZAMLAMAQ *глагол.* къайдада тун, къайдадик кутун; **yük daşınmasını nizamlamaq** пар ялун къайдада тун.

NİZAMLANAN *прил.* къайдада тунвай; **nizamlanan yolayrıcı** къайдада тунвай къве рекьин хев.

NİZAMLANMAYAN *прил.* къайдада тунвачир, къайдадик кутунвачир.

NİZAMLANMIŞ *прил. килиг:* **NİZAMLANAN**.

NİZAMLAYICI *прил.* регулятор (*машиндин къвалах къайдада твадай механизм*).

NİZAMLI *прил.* низамлу, къайдада тунвай, къайдадик кутунвай.

NİZAMLILIQ *суц.* низамлувал.

NİZAMNAMƏ *суц.* устав; **nizamnaməyə uyğun** уставдив къадайвал.

NİZAMSIZ *прил.* низам авачир, къайдада тунвачир, къайдадик квачир; **nizamsız quruluş** къайдадик квачир къурулуш.

NİZAMSIZLIQ *суц.* низам авачирвал, къайдадик квачирвал.

NİZƏ *суц. кувъгъ.* жида; **nizə tutmaq** жида къун.

NİZƏATAN *суц. килиг:* **NİZƏTULLAYAN**.

NİZƏLƏMƏK *глагол.* жидадалди куклварун.

NİZƏLƏŞMƏK *глагол.* жидайрив куклун.

NİZƏLİ *прил.* жида гвай; **nizəli**

adam жида гвай кас.

NİZƏTULLAYAN *суц. спорт.* жида гадардайди.

NİZƏVARI *прил.* жидадиз ухшар тир.

NOHUR *суц.* 1) вир; 2) цин гъамбархана.

NOKAUT *суц. спорт.* нокаут (*боксда гъутув яна ярхарнавай касдивай тайинарнавай вахтунда къвачел къарагъиз тахъана, ам магълуб хъанвайди яз гъисабун*).

NOKDAUN *суц. спорт.* нокдаун (*боксда*).

NOMİNAL *суц. фин.* номинал (*вичел кхъенвай, къалурнавай къимет*).

NOMİNALİST номиналист (*номинализмдин терефдар*).

NOMİNALİZM *суц.* номинализм (*юкъван виш йисара философияда арадал атай теория*).

NOMİNATİV *лингв.* асул падеж (*грамматикада*).

NOQAYI *суц.* нугъай(ви); **noqaylar** нугъаяр (*Кеферпатан Къафкъаздин халкъарикай сад*); II *прил.* нугъай, нугъайрин; **noqay dili** нугъай члал.

NOQAYCA *нареч.* нугъайдалди, нугъай члалалди.

NORD *суц. геогр.* 1) кефер пад; 2) кефер патан гар.

NORMA *суц.* 1) норма, къанун, къайда; **əxlaq normaları** жува-жув къиле тухунин къайдаяр; 2) (*тайунардай ульчме*) норма, къадар; **istehsal norması** гъасил ийизвайдан къадар.

NORMAL I *прил.* 1) адетдин, нормайрив къур; **normal boy** адетдин буй; **normal həyat tərzi** нормадив къур яшайиш; 2) сагълам, къил-къилел алай; **normal adam** сагълам, къил-къилел алай кас.

NORMALAŞDIRMAQ *глагол*. норма эцигун.

NORMALAŞMIŞ *прил.* норма эцигнавай; **normalaşmış əmək haqqı** норма эцигнавай зегьметдин гьакъи.

NORMALLAŞDIRILMIŞ *прил.* нормада тунвай, нормадиз табий авунвай.

NORMATİV *суц.* норматив; **normativ dəyər** норматив кьимет.

NORMATİVLİK *суц.* нормативвал.

NORVEÇ I *суц.* норвегви; **norveçlər** норвегвияр (*Норвегиядин асас халкъ*); II *прил.* норвег, норвегрин; **norveç dili** норвегрин чӀал.

NOT *суц.* нота (*макъамра, манийра ван къалурзавай кхъей лишан*); **not yazmaq** нота кхьин.

NOTA *суц. дипл.* нота (*са уьлкведин гьукуматди масадаз са месэладин гьакъиндай кхьидай чар*); **etiraz notası** наразивилин нота.

NOTARİAL *прил. юрид.* нотариусдин, нотариус авай.

NOTARİUS *суц.* нотариус.

NOTLU *прил.* нотаяр авай.

NOTSUZ *нареч.* нотаяр авачир.

NOV *суц.* чӀутхвар; **suaxıdan nov** яд авахьдай чӀутхвар.

NOVATOR *суц.* новатор, цӀийивал твадай кас.

NOVATORLUQ I *суц.* новаторвал, цӀийивал тун; II *прил.* новаторвилин; **novatorluq təşəbbüsü** новаторвелик кьил кутун.

NOVBANAR *суц.* 1) гатфарин сифте кьилер; 2) жегьилвал; жегьилвилин йисар.

NOVBAR *прил.* сифте акъатай май-ваяр, салан бегьерар.

NOVÇA *суц.* гьвечӀи чӀутхвар.

NOVDAN *суц. килиг:* **NOVÇA.**

NOVELLA *суц.* новелла (*гьвечӀи*

гьикая); **Çexovun novellaları** Чехован новеллаяр.

NOVELLAÇI *суц.* новелла кхъизвайди.

NOVELLAYAZAN *суц. килиг:* **NOVELLAÇI.**

NOVLU *прил.* чӀутхвар авай.

NOVOKAİN *суц. мед.* новокаин (*дарман*).

NOVRUZ *суц.* яран (*гатфарин*) сад лагъай югъ; **Novruz bayramı** Яран сувар.

NOVRUZGÜLÜ *суц.* гьвергьвер.

NOVRUZQABAĞI *прил.* Яран суварилай вилик квай, суварилай виликан.

NOXTA *суц.* зарпанд (*ламран*).

NOXTALAMAQ *глагол.* зарпанд гьалдун (*ламрал*).

NOXTALI *прил.* зарпанд алай (*лам*).

NOXTASİZ *прил.* зарпанд алачир (*лам*).

NOXUD I *суц.* харар; **bişmiş noxud** чранвай харар; II *прил.* харарин; **noxud supu** харарин шурпа.

NOXUDFALI *суц.* харарин фал.

NOXUDLU *прил.* харар квай.

NOXUDLUQ *суц.* харарин ник.

NOXUDU *прил.* харарин рангунин.

NOYABR I *суц.* ноябрь (*йисан цӀусад лагъай варз*); **noyabr ayı** ноябрдин варз.

NÖKƏR *суц.* нуькер, кӀвале къул-лугъзавайди.

NÖKƏRBAŞI *суц.* чӀехи нуькер.

NÖKƏRÇƏ *суц.* гьвечӀи яшдин нуькер.

NÖKƏRÇİLİK *суц.* нуькервал; **nökərçilik etmək** нуькервал авун.

NÖKƏRLİK *суц. килиг:* **NÖKƏRÇİLİK.**

NOMENKLATUR *прил.* номенклатурадин; **nomenklatur işçilər**

номенклатурадин кІвалахдарар.

NÖMRƏ *суц.* 1) нумра; **evin nöm-rəsi** кІвалин нумра; 2) са затІунин уьлчме; **40 nömрə sap** 40 нумрадин гьал; 3) газетдин, журналдин нумра; 4) нумра (*мугьманханада кьилди утагь*); 5) тамашадин кьилди кьалурзавай чІук; 6) *куьч.* алцураун; **о, hamıya nömрə gəldi** ада вири алцуарна.

NÖMRƏBAZ *суц.* уюнар акъудайди, фокусар кьалурдайди.

NÖMRƏBAZLIQ *суц.* уюнар акъудун, фокусар кьалурун.

NÖMRƏLƏMƏK *суц.* нумраяр эцигун.

NÖMRƏLƏNMƏMİŞ *прил.* нумраяр эцигнавачир.

NÖMRƏLƏNMİŞ *прил.* нумраяр эцигнавай.

NÖMRƏLİ *прил.* нумрадин; **beş nömрəli ev** вад лагьай нумрадин кІвал.

NÖMRƏSİZ *прил.* нумра алачир.

NÖQSAN *суц.* татугайвал, кимивал, нукьсан, рехне.

NÖQSANLI *прил.* татугайвал квай, нукьсан квай, рехне квай.

NÖQSANSIZ *прил.* татугайвал квачир, нукьсан квачир, рехне квачир.

NÖQSANSIZLIQ *суц.* нукьсан квачирвал, рехне квачирвал.

NÖQTƏ *суц.* нукьтІа; **nöqtə qoymaq** нукьтІа эцигун; **qara nöqtə** чІулав нукьтІа; **nöqtə kimi görünürdü** нукьтІа хьиз аквазвай.

NÖQTƏLƏMƏK *глаго.* нукьтІа эцигун.

NÖQTEYİ-NƏZƏR *суц.* фикир; **onun nöqtəyi-nəzərinсə** адан фикирдалди.

NÖV *суц.* 1) жуьре; **silah növləri** яракьрин жуьреяр; 2) сорт; **ikinci növ**

un кьвед лагьай сортунин гьуьр.

NÖVBƏ *суц.* 1) нубат; **növbə tutmaq** нубат кьун; **indi mənim növbəmdir** гила зи нубат я; 2) нубатдалди; **zavod üç növbədə işləyir** заводди пуд нубатдалди кІвалахзава; 3) вахта (*гимида кьаравулда акьвазун*); **gecə növbəsi** йифен вахта.

NÖVBƏDƏNKƏNAR *прил.* нубатдилай кьецяй тир, нубат хуьн тийизвай; **növbədənkənar sessiya** нубатдилай кьецяй тир сессия.

NÖVBƏLƏMƏK *глаго.* нубатдалди дегишарун; гагь сад, гагь масад авун; **işi və istirahəti növbələmək** кІвалахни ял ягьун нубатдалди дегишун.

NÖVBƏLƏNMƏK *глаго.* нубатдалди дегиш хьун.

NÖVBƏLƏŞƏN *прил.* нубатдалди дегиш жезвай.

NÖVBƏLƏŞMƏK *глаго.* нубатдалди дегиш хьун; **iki saatdan bir növbələşmək** гьар кьве сятдилай сад нубатдалди дегиш хьун.

NÖVBƏLİ *прил.* нубатдин; нубатдалди ийидай; **növbəli iş** нубатдин кІвалах, нубатдалди ийидай кІвалах.

NÖVBƏNÖV *прил.* жуьреба-жуьре; **növbənöv güllər** жуьреба-жуьре цуьквер.

NÖVBƏ-NÖVBƏ *нареч.* 1) нубат-нубат, сад-садан гуьгьуьнилай, нубатдалди; **növbə-növbə gözetçilik** нубат-нубат кьезвай кьаравулвал.

NÖVBƏSİZ *нареч.* нубатсуз, нубатсуздаказ, нубатсуздиз; **növbəsiz bileт almaq** нубатсуздаказ билет кьачун.

NÖVBƏSİZLİK *суц.* нубатсузвал.

NÖVBƏTÇİ I *суц.* нубат чІугвазвайди; II *прил.* нубат чІугвазвай; **növbətçi həkim** нубат чІугвазвай духтур.

NÖVBƏTÇİLİK *суц.* нубат чІугвазгун; **növbətçilik etmək** нубат чІугваз

акъвазун.

NÖVBƏTİ *прил.* нубатдин; **növbəti iş** нубатдин кІвалах.

NÖVCAVAN I *прил.* жегьил; II *суц.* жегьил, жегьил гада.

NÖVCAVANLIQ *суц.* жегьилвал.

NÖVHƏ *суц.* куьгь. шел, шехьун; лугьунар.

NÖVHƏXAN *суц.* тазиятда лугьунарзавайди.

NÖVLƏNDİRİLMƏK *глаго.* сортариз чара авун.

NÖVLƏŞDİRİLMƏK *глаго.* *килиг:* **NÖVLƏNDİRİLMƏK.**

NÖVLƏŞDİRMƏK *глаго.* сортариз паюн, сортариз чара авун.

NÖVLÜ *прил.* сортунин.

NÖVLÜK *суц.* сортлувал.

NÖVRAQ *суц.* иервал, гуьрчегвал, гуьзелвал; **dağların növrağı** дагьларин иервал.

NÖVRƏSTƏ *прил.* куьгь. жегьил.

NUH I *суц.* Нугь; II *прил.* Нугьан; **Nuhun gəmisı** Нугьан гимии; **nuh əuyamından qalma** дуьньядал яд акьалтай девирдилаи амай, дегь девиррилай амай.

NUMİZMAT *суц.* куьгьне пулар (*медалар*) кІватІунал машгьул кас.

NUMİZMATİKA I *суц.* нумизматика (*куьгьне пулар ва медалар чирдай илим*).

NUR *суц.* 1) экв; нур; **günəşin nuru** ракъбинин экв; **ayın nuru** вацран экв; 2) *куьч.* камалдин, илимдин, шадвилиин, бахтлувилиин лишан; **elm nur, cəhl zülmətdir** илим экв я, илимсузвал зуьлмет; **nur saçmaq** экв гун.

NURANI *прил.* *шаир.* 1) нурлу, экв гудай, нур гудай; 2) хуш ақунар авай; **nurani qoca** хуш ақунар авай къуьзек, чина нур авай къуьзек.

NURANİLİK *суц.* 1) нурлувал; 2) хуш ақунар.

NURLANDIRMAQ *глаго.* 1) нурлу авун, экв ягьун; 2) чирвилер гун; чирвилер чукІурун; чирвилералди экуь авун; илимлу авун.

NURLANMAQ *глаго.* 1) нурлу хьун; 2) чирвилералди экуь хьун; илимлу хьун.

NURLATMAQ *глаго.* *килиг:* **NURLANDIRMAQ.**

NURLU *прил.* 1) экуь; нурлу; 2) *куьч.* шад, шадвал авай, шадвилиин; **nurlu həyat** шад уьмуьр.

NURLULUQ *суц.* 1) экуьвал; нурлувал; 2) шад хьун, шадвал хьун.

NURSAÇAN *прил.* *шаир.* 1) экв гузвай, нур гузвай; 2) *куьч.* шад, бахтавар; **nursaçan gözəl** бахтавар тават.

NURSUZ *прил.* нур тагузвай, элуьхьай хьтин, элуьхьзавай хьтин.

NURSUZLUQ *суц.* экв тахьун, нур тахьун.

NUŞ *маса гафарихъ галаз санал:* **nuş olsun!** нуш хьурай!

NUŞCAN *килиг:* **NUŞİ-CAN.**

NUŞCANLIQLA *нареч.* иштагьдивди; **nuşcanlıqla yemək** иштагьдивди тІуьн.

NUŞİ-CAN *межд.* нуш хьурай!

NUTRİ *суц.* зоол. муьнуьгьрин са жуьре.

NÜANS *суц.* къетІенвал, тафаватлувал, хсусивал.

NÜCƏBA *суц.* куьгь. асуллу инсар; аристократия.

NÜCUM *суц.* куьгь. 1) гьетер; 2) астрология.

NÜDRƏT *суц.* куьгь. тежер хьтин, акьалтІай, надир.

NÜDRƏTƏN *нареч.* куьгь. 1) къеризкъериз, къериз-ціаруз; 2) садлагьана,

хабарсуз, бейхабардиз, тIампIна.

NÜFUZ *суц.* 1) нуфуз, гьурмет; **böyüklərin nüfuzu** чIехибурун нуфуз; 2) гьахьун; **onlar evə nüfuz etdilər** абур кIвализ гьахьна.

NÜFUZ *суц.* *куьгь.* агьали; **nüfuz ildən-ilə çoxalır** агьали йис-сандивай пара жезва.

NÜFUZEDƏN *прил.* *килиг:* **NÜFUZ-EDİCİ**.

NÜFUZEDİCİ *прил.* кесерлу, дережа вине авай, тIвар вине авай; эсер ийидай, виле акьадай хьтин; **nüfuzedici adam** кесерлу кас, дережа вине авай, гафуни атIузвай кас.

NÜFUZETMƏ 1) эсер, таьсир, дережа хьун, гафуни атIун, тIвар вине хьун; 2) гьахьун; 3) вичикай хкатун.

NÜFUZLU *прил.* нуфузлу; **nüfuzlu adam** нуфузлу кас.

NÜFUZLULUQ *суц.* нуфузлувал.

NÜFUZSUZ *прил.* нуфузсуз.

NÜFUZSUZLUQ *суц.* нуфузсузвал.

NÜMAYƏNDƏ I *суц.* векил; **kəndlilərin nümayəndəsi** хуьруьнвийрин векил; II *прил.* векилдин; **nümayəndə sözü** векилдин гаф.

NÜMAYƏNDƏLİK *суц.* векилхана; **daimi nümayəndəlik** даиман векилхана.

NÜMAYİŞ *суц.* кьалурун, демонстрация.

NÜMUNƏ *суц.* чешне; **nümunə göstərmək** чешне кьалурун.

NÜMUNƏLİK *прил.* чешнедин, чешне патал тир, чешнелу, лап хьсан, вини дережадин.

NÜMUNƏSİZ *прил.* чешне патал тушир, чешнелу тушир.

NÜMUNƏVİ *прил.* чешнелу, лап хьсан; **nümunəvi işçi** чешнелу кIвалахдар; **nümunəvi müəllim** лап хьсан муаллим.

NÜMUNƏVİLİK *суц.* чешнелувал; **işçilərin nümunəviliyi** кIвалахдаррин чешнелувал.

NÜSRƏT *суц.* *куьгь.* 1) куьмек, гьил кьун, даях; 2) гьалибвал, гзаф чIехи агалкьун.

NÜVƏ I *суц.* 1) хвех; **qozun nüvəsi (ləpəsi)** кIерецдин хвех; 2) *физ.* биол. рикI; **atom nüvəsi** атомдин рикI; **oduncağın nüvəsi** кIарасдин рикI, кIарасдин яр; **Yerin nüvəsi** Чилин рикI (*юкьни-юкь*); II *прил.* *физ.* ядердин; **nüvə silahı** ядердин яракь.

NÜVƏSİZ *прил.* 1) ядердин яракьар авачир; **nüvəsiz zona** ядердин яракьар авачир зона (*чка*).

NÜZUL *суц.* *куьгь.* хуш, гуьнедин чин пад.

O

O I – *азербайжан алфавитдин кьанни сад лагьай гьарф.*

O II – *тIв.-эв.* ам; **o gəldi** ам атана; **o yaxşı adamdır** ам хьсан кас я; **o**

mənimlə danışmır ам зав рахазвач; *талукьвиллин тIв.-эв.* **onun** адан; **onun işi** адан кIвалах; **onun adı** адан тIвар; *гунугин тIв.-эв.* адаз; **ona söz vermişəm**

за адаз гаф ганва; **ona pislik etmə** адаз писвал мийир; **onunla fəxr edirəm** за адалди дамахзава; **onun haqqında qəzetdə məqalə dərc olunub** адакай газетдиз макъала акъуднава; **onda mənim kitabım var** адав зи ктаб гва; **onunla getdim** зун адахъ галаз фена.

О III кълурдай тIв.-эв. ам; атIам; а; атIа; **о niyə gəlmişdi?** ам вучиз атанвайди тир? **о kitablari mənə göstər** а ктабар заз кълура; **о oğlan da sizinlə gəlib?** атIа гадани квехъ галаз атанвайди яни? **о, mənim tanıdığım adamdır** атIам заз чизвай кас я; **indi о vaxtlar deyil** гила а вахтар туш; **о söz mənim yadımdan çıxmır** а гаф зи рикелай алатзавач.

О IV межд. агъ, о, огъо, пагъ, яъ; **о! kimi görürəm!** огъо! заз вуж аквазва! **о! necə gözəldir!** пагъ, вуч иер я! **о! bu uzun məsələdir!** огъо! им яргъи месэла я!

ОВА суц. 1) уба; **doğma oba** хайи уба; 2) гъвечи хуър.

ОВАŞDAN I нареч. экуьнахъ (*на-камахъ*) фад, экуьн (*накама*) кыляй; **obaşdan yola çıрмақ** экуьнахъ фад рекъе гъатун; **obaşdan işə getmək** экуьн кыляй кIвалахал фин.

OBELİSK суц. обелиск.

OBRAZ суц. образ, къамат, суьрет; **qoca kişi obrazı** кьуьзуь касдин къамат (*суьрет*).

OBRAZLI прил. образлу, образдалди лагъанвай.

OBRAZLILIQ суц. образлувал; **dilin obrazlılığı** чIалан образлувал.

О-BU суц. им-ам, ида-ада; **о-bu deməyib öz işini gör** им-ам талана жуван кIвалах ая; **о-bu nə deyər?** ида-ада вуч лугъуда?

ОБЪЕКТ суц. 1) объект, кархана, идара, са кар кыле физвай чка;

2) *филос.* объект (*чалай аслу тушир, чалай къеце авай затI*).

ОБЪЕКТІV I прил. гъахъ кIани, терефкарвал авачир, са патазни майилвал авачир, са патазни ял тийидай, гъахълу; **о, obyektiv adamdır** ам терефкарвал авачир кас я, ам са патазни ял тийидай кас я.

ОБЪЕКТІV II суц. объектив (*оптикадин алатдин вичиз килигзавай ва я вичин шикил язавай затIунихъ элкъвенвай са ва я са шумуд линзадикай ибарат тир алат*).

ОБЪЕКТІVЛІК суц. гъахълувал хуьн, са патазни ял тавун.

ОСАQ I суц. 1) кьул, цIай ийидай чка; **osağa odun atmaq** кьулаз кIарасар вегъин; **osağın yanında oturmaq** кьулан патав ацукьун; 2) *куьч.* жуван кьул; жуван муг; жуван кIвал; жуван кIвалюгъ; бубайрин ватан; 3) кIватI хъанвай чка; макан; **elm ocağı** илимдин макан; 4) чешме; **xəstəlik ocağı** начагъвили чешме; 5) цIай, цIайлахан.

ОСАQÇI суц. кьулара цIай ийидай, цIуз килигдай кас.

ОСАQXANA суц. бугъадин къажгъанрин пичерик цIай кутадай чка.

ОСІĖAZ суц. тек са ам, анжах ам.

ОÇERK I суц. очерк; **tarixi oçerk** тарихдин очерк; II *прил.* очеркдин; **oçerk janrı** очеркдин жанр.

ОÇERKÇI суц. очеркар кхъидайди.

OD суц. 1) цIай; **od qalamaq** цIай куькIуьрун; **odu söndürmək** цIай туьхуьрун; 2) *куьч.* къизгъин гъисс; **məhəbbət odu** муьгъуьббатдин цIай; 3) жуьгъен; **sobadan od götürmək** кьулай жуьгъен къачун.

ODA I суц. *куьгъ.* кIвал; нумра (*мугъманханада*); **qonaq odası** тавдин кIвал.

ODA II *суц.* ода (эдебиятта са шад вакъиадин ва я са касдин к'валахдин тариф авун патал шишрдин жанр).

ODADAVAMLI *прил.* ц'увай кар гуз тежер, ца такудай ва ц'ран тийидай; **odadavamlı divar** ц'увай кар гуз тежер цал.

ODADAVAMLILIQ *суц.* ца дурум гун, ц'увай кар гуз тежен.

OD-ALOV *суц.* 1) ц'ай; **od-alov evi yandırdı** ц'у к'вал кана; 2) виклегь инсан; **qız deyil, od-alovdur** руш туш, ц'ай я; **oddan-alovdan keçən adam** виклегь кас.

ODEKOLON I *суц.* одеколон; II *прил.* одеколондин; **odekOLON ətri** одеколондин ни.

ODKEÇİRƏN *прил.* вичяй ц'ай фидай затI.

ODQUYRUQ *суц.* зоол. тум яру нукI.

ODLAMAQ *глагол.* 1) ц'ай яг'ун; ц'ай к'яз тун; куьк'уьрун; **otları odlamaq** векьериз ц'ай яг'ун; 2) кун, ц'ай кутун; **odunları odlamaq** к'ларасрик ц'ай кутун.

ODLANMAQ *глагол.* ц'ай к'ун, кун, куьк'уьн.

ODLU *прил.* 1) ц'ай галай, куьк'уьнна кузвай, ялавар ак'ятиз кузвай; 2) *куьч.* к'ызг'ин, к'ызмиш; **odlu çıxış** к'ызг'ин рахунар; 3) *куьч.* гзаф гевеслу; ашер; 4) ц'ун рангунин, ц'ай х'тин яру, туьнт яру; **odlu səma** туьнт яру цав; 5) ц'алди ядай (*яракь*); **odlu silah** гуьлле гудай яракь.

ODLU-ALOVLU *прил.* к'ызмиш, к'ызг'ин, к'яти, к'леви; **odlu-alovlu vuruş** к'яти дяве.

ODSAÇAN *суц.* воен. ц'ай гадардай алат.

ODUN BÖCƏYİ *суц.* зоол.

к'ларасдин квак.

ODUN I *суц.* к'ларасар; **odun doğramaq** к'ларасар кук'варун; **odun yarmaq** к'ларасар хун; II *прил.* к'ларасрин; **odun anbarı** к'ларасрин г'ямбархана.

ODUNCAQ I *суц.* к'ларасар; **yaş oduncaq** ламу к'ларасар; II *прил.* к'ларасдин; **oduncaq kömürü** к'ларасдин ц'ивинар.

ODUNÇU *суц.* 1) к'ларасар ат'удайди; 2) к'ларасар маса гудайди.

OFİSİANT *суц.* официант.

OFSET I *суц.* полигр. офсет (*чандин, басмадин к'айда*); II *прил.* офсетдин; **ofset kağızı** офсетдин к'яг'яз.

OFTALMOLOGİYA *суц.* офтальмология.

OFTALMOLOQ *суц.* офталмолог.

OĞLAQ *суц.* бац'и.

OĞLAN I *суц.* гада; **oğlan uşağı** гада аял; II *прил.* гададин; **oğlan ayaqqabısı** гададин к'вачин к'япар.

OĞLANCIĞAZ *суц.* гада, эркек аял.

OĞRAŞ *суц.* 1) уг'раш (*итимдинни д'шег'лидин арада ашнавал туьк'уьрдай кас*); 2) уг'раш (*себ*).

OĞRAŞLIQ *суц.* уг'рашвал; **oğraşlıq etmək** уг'рашвал авун.

OĞRU I *суц.* чуьнуьхгумбатI; уг'ри; **gəcə oğrusu** йифен уг'ри; II *прил.* чуьнуьхгумбатIдин; уг'ридин; **oğrunun malı oğruya halaldır** уг'ридин мал уг'ридиз г'ялал я.

OĞRUBAŞI *суц.* уг'рийрин к'бил.

OĞRUN *нареч.* чинеба; чинебабуьрк'веба; **qonşuya oğrun göz etmək** к'уншидиз чинеба вил яг'ун.

OĞRUNCA *нареч.* чинеба, чинебадаказ, далдайрикай; **oğrunca baxmaq** чинеба килигун; **oğrunca yaxınlaşmaq** чинебадаказ агатун.

OĞRUN-OĞRUN *нареч.* чинеба,

чинеба-буьркъвеба.

OĞUL I *суц.* хва; **böyük oğul** члехи хва; **kiçik oğul** гъвечли хва; **fəhlə oğlu** фяледин хва; **oğulsan!** хва я вун! **oğul ona deyərəm ki, sözüünə əməl etsin** хва адаз лугьуда хьи, вичин гаф кьилиз акъудрай; II *прил.* хцин; **oğul sözü** хцин гаф; **oğul dərdi** хцин дерт.

OĞULLUQ *суц.* хвавал; **oğulluq etmək** хвавал авун; **oğulluğa götürmək** хвавилиз къабулун.

OĞUL-UŞAQLI *прил.* аялар авай.

OĞUL-UŞAQSIZ *прил.* аялар авачир.

OĞURLAMAQ *глаго.* 1) чуьнуьхун; **pul oğurlamaq** пул чуьнуьхун; 2) тарашун; **dövlət əmlakını oğurlamaq** гьукуматдин эменни тарашун.

OĞURLUQ *суц.* 1) угъривал; 2) тарашивал.

OH *межд.* агъ, аман, уф; **oh, nə gözəl qızıdır** агъ, вуч иер руш я; **oh, bu nə ağrı idi** уф, им вучтин тлал тир.

ОНА *межд.* огъа (*гъайванар акъвазардайла лугьудай гаф*).

ОНО *межд.* огъо (*гъафил кар хъайшла лугьудай гаф*).

OX I *межд.* агъ, аман, уф; **ox, bu nə vaxt qurtaracaq** агъ, им мус куьтягъ жеда; **ox, məni necə qorxutdun** аман, вуна заз гьикл кичлерна.

OX II *суц.* 1) хьел; **ox kimi** хьел хьиз; 2) гиг; **arabanın oxu** арабадин гиг; **Yer kürəsinin oxu** Чилин шардин гиг.

OXATAN *суц.* хьелчи.

OXAY *межд.* килиг: **OX I.**

OXVATMAZ *прил.* хьел акатдачир.

OXÇU *суц.* 1) хьелчи; 2) хьилер расдай устлар.

OXDAN *суц.* хьилер твадай къаб.

OX-KAMAN *суц.* хьел-члемемерук.

OXQABI *суц.* килиг: **OXDAN.**

OXLAMAQ *глаго.* хьилерив яна

рекьин.

OXLOV *суц.* клар.

OXLU *прил.* 1) гиг авай; 2) къуьгъуьр.

OXLUQ *суц.* хьел расзавай кларас.

OXRA *суц.* охра (*хъити ва я яру минералдин ранг, шир*).

OXRANTI *суц.* рах. гьир-гьир (*балкандин*).

OXŞADILMAQ *глаго.* ухшар авун.

OXŞAMAQ I *глаго.* ухшар хьун; **anasına oxşamaq** дидедиз ухшар хьун.

OXŞAMAQ II *глаго.* чан-рикI авун, кап алтадун, кинар авун; **uşağı oxşamaq** аялдиз чан-рикI авун.

OXŞAR *прил.* сад хьтин, ухшар; **oxşar hadisələr** ухшар вакъиаяр.

OXŞARLIQ *суц.* сад хьтинвал, ухшарвал; **onların arasında heç bir oxşarlıq yoxdur** абурун арада гьич са ухшарвални авач.

OXŞARSIZ *прил.* ухшар тушир.

OXŞARSIZLIQ *суц.* ухшар туширвал, ухшарсузвал, къун тавурвал.

OXŞATMAQ *глаго.* 1) ухшар авун; гекъигун; къун; тешпигъ авун; **özünü qocaya oxşatmaq** вич къуьзуьдаз ухшар авун; 2) къун; къабулун, гьисабун; **qardaşa oxşatmaq** стхадай къун; 3) чешне къачун, са кар масада хьиз авун; **dostuna oxşatmaq** дустунилай чешне къачун, са кар дустуни хьиз авун.

OXŞAYAN *прил.* ухшар, ухшар тир, ухшар авай; **anasına oxşayan** вичин дидедиз ухшар тир.

OXŞAYICI *прил.* чан-рикI ийидай, кинар ийидай; хуш тлелятдин; хьуьтуьл; **oxşayıcı baxış** хуш тлелятдин килигун; **oxşayıcı meh** хьуьтуьл гар.

OXŞAYIR *арал.г.* аквадай гьаларай; **oxşayır, geridə qalmış** аквадай гьаларай, чун гуьгъуьна ама.

OXŞAYIŞ *суц.* ухшарвал; сад хьтинвал; тешпигьвал; **aralarındaki oxşayış nədən ibarətdir?** абурун арада авай ухшарвал квекай ибарат я?

OXŞƏKİLLİ *прил.* хьилез ухшар; **oxşəkilli yarpaq** хьилез ухшар пеш.

OXU *суц.* кѐлун; **ucadan oxu** ван-целди кѐлун.

OXUCU *суц.* кѐлдай кас, кѐлдайди, кѐлчи; **müasir oxucu** гилан кѐлдайди (*кѐлчи*); **oxucu sözü** кѐлдайдан гаф.

OXUMAQ I *глаго.* манияр лугьун; **səhnədə oxumaq** сегьнеда манияр лугьун; **bülbüllər oxuyur** билбилри манияр лугьузва.

OXUMAQ II *глаго.* кѐлун; **oxumağı bacarmaq** кѐлиз алакьун; **oxumağı öyrənmək** кѐлиз чирун.

OXUNAQLI *прил.* кѐлиз жедай; рикI алаз кѐлиз жедай; **oxunaqlı kitablar** кѐлиз жедай ктабар; **о, oxunaqlı əsərlər yazıb** ада рикI алаз кѐлиз жедай эсерар кхьенва.

OXUNMAMIŞ I *прил.* таланвай (*мани*).

OXUNMAMIŞ II *прил.* кѐл та-вунвай.

OXUTMAQ I *глаго.* кѐлиз тун; **məktubu qızına oxutdu** чар вичин рушав кѐлиз туна; **uşağı oxutmaq** аялдив кѐлиз тун.

OXUTMAQ II *глаго.* мани лугьуз тун; **qızı oxutdu** рушав мани лугьуз туна.

OXUYAN I *прил.* кѐлдай, кѐлзавай; **məktəbdə oxuyan uşaqlar** мектебда кѐлзавай аялар.

OXUYAN II *прил.* мани лугьудай; **oxuyan quşlar** мани лугьудай кьушар.

OXUYUB-YAZMAQ *глаго.* кѐл-кхьин.

OX-YAY *суц.* хьел-чѐмерук.

OKEAN I *суц.* океан; **Hind okeanı** Гьинд океан; II *прил.* **okean suları** океандин ятар.

OKEANOQRAF *суц.* океанограф (*океанографиядин пешекар*).

OKEANOQRAFİYA *суц.* океанография (*дуйньядин океандикай тир илим*).

OKEANOLOGİYA *суц.* океанология (*дуйньядин океанда кьиле физвай физикадин, химиядин, геологиядин ва биологиядин процессрикай тир илим*).

OKEANOLOQ *суц.* океанолог (*океанологиядин рекьяй пешекар*).

OKSİD *суц.* хим. окись.

OKSİDLƏŞMƏ *суц.* **OKSİDLƏŞMƏK** *глаго.* окисляй.

OKSİDLƏŞMƏK *глаго.* хим. са элемент кислороддик акахьун.

OKSİGEN *суц.* кислород (*гьавадик квай нефес члугуниз герек газ*).

OKTYABR I *суц.* октябрь (*йисан члуд лагьай варз*); II *прил.* октябрдин; **oktyabr ayı** октябрдин варз.

OKULİST *суц.* окулист, вилерин духтур.

OLACAQ I *суц.* кьисмет; **bu onun olacağıdır** им адан кьисмет я.

OLACAQ II *глаго.* жедай, хьана кIанзавай; **olacaq işlər** жедай крар.

OLAN I *прил.* авай; **yaxşı şəraiti olan ev** хьсан кьулайвилер авай кIвал; **istedadı olan adam** алакьунар авай кас; II *послел.* **vətənə olan məhəbbət** ватандиз авай кIанивал; III *суц.* 1) мумкин; **olan iş** мумкин тир кар; 2) хьайиди; **olan oldu** хьайиди хьана.

OLAN-QALAN I *прил.* 1) вири, вуч аватIа вири; 2) амай; **olan-qalan pul budur** амай пул им я; II *суц.* гьар са затI; **olan-qalanı apardı** гьар са затI хутахна.

OLAN-OLMAZ *суц.* вири, амай-амачирди, авай-авачирди, **olan-olmazını xərcləmək** вири харж авун.

OLAR *предик.* 1) жеда; **pəncərələri açığı qoymaq olar** даklarар ахъаз таз жеда; 2) ава; **gəlmək olar?** къведай ихтияр авани? 3) тавакъуйда; тГалабда; **nə olar, mənə də apar** тавакъуйда, зунни твах.

OLDU *межд.* хьурай.

OLDUQCA *нареч.* гзаф, лап, акьалтГай; **olduqca istedadlı oğlandır** гзаф алакьунар авай гада я.

OLEANDR *суц. бот.* олеандр (*гьамиша къацу, цуьквер ахъайдай вал*).

OLİQARX *суц.* олигарх.

OLİQARXIYA I *суц.* олигархия; II *прил.* олигархиядин; **oligarxiya sistemi** олигархиядин система.

OLİMP *суц.* Олимп (*къадим грек мифологияда гьуцар кІватI жезвай чка*).

OLİMPİADA *суц.* олимпиада (*I къадим Грецияда олимпиададин къугьунрин арада авай 4 йисан вахт; 2 къуд йисалай садра кьиле тухузвай олимпиададин къугьунар*).

OLİMPİYA *прил.* олимпиядин; **olimpiya bayrağı** олимпиядин пайдах.

OLMAQ *глагол.* 1) хьун; **məktəbdə olmaq** мектебда хьун; **müəllim olmaq** муаллим хьун; **nə olub?** вуч хьанва? **uşaq olmaq** аял хьун; 2) яшамиш хьун; **o, iki il Bakıda oldu** ам къве йисуз Бакуда яшамиш хьана; 3) акьалтун; **gəcə oldu** йиф акьалтна; 4) муракаб глагол арадал гьизвай гаф; **məşğul olmaq** машгьул хьун; **ağıllı olmaq** акьуллу хьун.

OLMALI *прил.* лазим я; хьана кІанзава; хьун герек я; **bu gün mən işdə olmalıyam** къе зун кІвалахал хьана кІанзава, къе зун кІвалахал хьун герек я.

OLMAYA *кІус.* 1) яраб (*жеда*) жал? мегер (*меген, мегем*), бес, яраб гьахъ кар я жал? яраб гьакI я жал? дугъриданни? **olmaya sən də bilmirsən?** мегер вазни чизвачни? 2) белки; **olmaya mənə inanmırsan?** белки вун зи чІалахъ туш?

OLMAZ *предик.* 1) виже къведач, мумкин туш; **onunla razılaşmaq olmaz** адахъ галаз рази хьун мумкин туш; 2) къадагъа я; **danişmaq olmaz** рахун къадагъа я.

OLMAZIN *прил.* тежер хьтин, чІалахъ тежер хьтин, акьулдиз текъвер хьтин; кьиле гьакъ тийир, акьулда гьакъ тийир; хиялдиз гьиз тежер хьтин, фикирдиз гьиз тежер хьтин; **olmazın sözlər dedi** акьулдиз текъвер хьтин гафар лагъана.

OLSA-OLSA *кІус.* са гужалди; **burada olsa-olsa üç kiloqram alma olar** ина са гужалди пуд килограмм ичер жеда.

OLSUN I *кІус.* хьурай; **siz deyən olsun** куьне лагъайвал хьурай; **qoy bu mənə dərs olsun** къуй им заз тарс хьурай.

OMBA I *суц.* ятур; II *прил.* ятурдин; **omba sümüyü** ятурдин кІараб.

OMEQA *суц.* омега (*грекрин алфавитдин эхиримжи гьарф*).

OMLET *суц.* омлет, къайгъанах; атГай какаяр.

OMONİM *суц. лингв.* омоним (*лугьун сад хьиз ийидай, амма манаяр чара тир гафар*).

OMONİMİYA *суц. лингв.* омонимия (*метлебдиз чара гафар сесералди сад хьун*).

ON *числ.* цІуд; **on il keçib** цІуд йис алатнава; **on gün** цІуд югъ; **on dəfə deyilib** цІудра лагъанва; **onda bir**

цІудакай са пай.

ONADƏK I *mI.*-эв. адал кьведалди, адалди; II *числ.* цІудал кьван.

ONBAŞI *суц.* 1) цІуд касдикай ибарат кIеретIдин кьил; 2) *куьгь. воен.* ефрейтор.

ONDA *нареч.* а чIавуз, а вахтунда, гьа вахтунда; **onda başa düşdüm ki** а чIавуз зун гьавурда акьуна хьи.

ONDAKI I *прил.* а чIаван, гьа чIаван; гьа вахтунин, гьа вядедин; **ondaki əhvalat** а чIаван вакъиа; **ondaki kəndlər** а чIаван хуьрер.

ONDAKI II I *прил.* адав гвай; **ondaki kitablar** адав гвай ктабар; II *mIв.-эв.* адан; **ondaki qürur** адан такабурвал.

ONDAN *mIв.-эв.* 1) адавай, **ondan aldım** адавай кьачуна; 2) ам паталди; **ondan ötrü** ам паталди, адаз.

ONDAN-BUNDAN I *mIв.-эв.* 1) адавай-идавай; **ondan-bundan eşidirəm** заз адавай-идавай ван кьвезва; 2) адакай-идакай; **ondan-bundan danışmaq** адакай-идакай рахун.

ONDATRA I *суц.* зоол. ондатра (*гьвечIи вагьши гьайван ва адан кьиметлу хам*); II *прил.* ондатрадин; **ondatra papaq** ондатрадин бармак.

ONİKİBARMAQ *маса гафарихъ галаз санал*; **onikibarmaq bağırmaq** *анат.* хуквадлай эгечIзавай шуькIуь ратарин са пай (*абурун гьяркьуьвал цIикьвед тунIун гьяркьуьвиллиз барабар я*).

ONİKS I *суц.* оникс (*кьиметлу минерал, гьекьекьдин са жуьре*); II *прил.* ониксдин.

ONİLLİK I *суц.* цІуд йис; II *прил.* цІуд йисан; **onillik plan** цІуд йисан план.

ONKOLOGİYA *суц. мед.* онкология (*азар квай дакIур чкаяр ва абур сагьар авунин кьайдаяр чирзавай*

илим).

ONKOLOQ *суц. мед.* онколог (*онкологиядин пешекар*).

ONKÜNCLÜ *суц.* цІуд пIипI алай; цІуд пIипIен затI.

ONQAT *прил.* 1) цІуд кьат; 2) цІудра; **onqat dünya çempionu** цІудра дуьньядин чемпион.

ONQATLI *прил. килиг:* **ONQAT.**

ONQƏPİKLİK I *суц.* 1) кьве шегьи; 2) цІуд кепек; II *прил.* кьве шегьидин, цІуд кепекдин.

ONLAR *mIв.-эв.* абур; **onlar getdilər** абур хьфена.

ONLARCA *суц.* цІудралди; **onlarca insan** цІудралди инсанар; **onlarca məktub** цІудралди чарар; **onlarca əsər** цІудралди эсерар.

ONLARLA *прил.* цІудралди; **onlarla hadisə** цІудралди вакъиа.

ONLİTRLİK *прил.* цІуд литрдин; **onlirtlik qab** цІуд литрдин кьаб.

ONLUQ *суц.* 1) цІуд манат, цІуд манатдин чар; 2) цІуд гьижадин шиирдин цIар; 3) цІуд хал авай карт.

ONOMASTİKA *суц. лингв.* ономастика (*1 чIала авай тIварар вири санлай; 2 чIалан илимдин тIварар чирдай хел*).

ON-ON *нареч.* цІуд-цІуд; **on-on ayırmaq** цІуд-цІуд чара авун.

ONSUZ *нареч.* ам галачиз; **onsuz çətin olar** ам галачиз четин жеда; **onsuz olmaz** ам галачиз жедач.

ONUNCU *числ.* цІуд лагьай, цІуд лагьайди; **onuncu yer** цІуд лагьай чка.

ONUNKU *mIв.-эв.* адан; **bu kitab onunkudur** и ктаб аданди я.

ONURĞA I *суц. анат.* кьулан тар; **onurğanın əyilməsi** кьулан тар патахь хьун; II *прил.* **onurğa arteriyası** кьулан тарцин артерия.

ONURĖALILAR *суц.* зоол. кьулан тар авай гъайванар.

ONURĖASIZ *прил.* кьулан тар авачир; **onurĖasız heyvanlar** кьулан тар авачир гъайванар.

ONYAŞLI *прил.* цІуд яш авай; **onyaşlı qız** цІуд яш авай руш.

OPAL I *суц.* опал (къиметлу минерал); II *прил.* опалдин; **opal üzük** опалдин тупІал.

OPERA I *суц.* опера; II *прил.* операдин; **opera artisti** операдин артист.

OPERATİV *прил.* кар фад ва дуьз кьиле тухудай, кар вахтунда ва герек къайдада кьиле тухудай; **məsələni operativ həll etmək lazımdır** месэла фад ва дуьз кьиле тухвана кІанзава.

OPERATOR I *суц.* оператор; **baş operator** кьилин оператор; II *прил.* оператордин; **operator işi** оператордин кІвалах.

OPERETTA I *суц.* оперетта (*ра-хунралди ва манийралди кьугъвадай, шад хьуьруьнар квай гъвечІи опера*); II *прил.* опереттадин.

OPPONENT *суц.* оппонент (*I са месэладин гъакъиндай физвай веревирдра, гьуьжетдин рахунра асул рахазвайдан аксиниз экъечІдай кас; 2 илимдин тІвар къачун патал диссертация кхъей касдин къанишардиз экъечІиз тайинарнавай кас*).

OPPORTUNİST *суц.* оппортунист.

OPPORTUNİZM *суц.* оппортунизм.

OPTİK I *прил.* оптикадин.

OPTİK II *суц.* оптик (*оптикадин пешекар*).

OPTİKA *суц.* оптика (*физакадин хел*).

OPTİMAL *прил.* кутугай, кьулай, виридалайни хъсан, виридалайни виниз тир, вижевай; **optimal qiymətlər** кутугай къиметар.

OPTİMİST I *суц.* шад, оптимист, оптимизмдив ацІай кас; II *прил.* оптимистдин; **optimist sözü** оптимистдин гаф.

OPTİMİSTCƏSİNƏ *нареч.* оптимиствилелди, оптимистдаказ.

OPTİMİZM *суц.* оптимизм (*шад яз дуьнья гъисс авун, уьмуьрда анжах экуь патар акун, къвезмай уьмуьр хъсан жедайдан чІалахъ хъун*).

ORA *тІв.-эв.* анаг, аниз; **ora necədir?** анаг гъикІ я? **ora baxma** аниз килигмир.

ORA-BURA *нареч.* аниз-иниз; **orabura baxma** аниз-иниз килигмир; **orabura çəkmək** аниз-иниз ялун.

ORADA *нареч.* ана; **orada heç kəsi görmədim** ана заз касни ақунач.

ORADAKI *тІв.-эв.* 1) ам; атІам; а; атІа; 2) ана авай; **oradakı kitabı ver** атІа ктаб це; **oradakı adamlar kimdir?** ана авай ксар вужар я?

ORADAN *нареч.* анай, гъанай, гъанлай, гъанихъай; **oradan bir xəbər var?** анай са хабар авани? **mən də oradan gəlirəm** зунни гъанай хквезва; **o da əslən oradandır** амни гъанай я; **oradan o yana deyə bilmədim** завай гъанлай анихъ лугъуз хъанач; **oradan insanlar çox gəlirdi** гъанихъай инсанар гзаф къвезвай.

ORAQ I *суц.* мукал; **oraqla biçmək** мукалдив гуьн; II *прил.* мукалдин; **orağın ağzı** мукалдин сив.

ORAQ-ÇƏKİC *суц.* мукални кІута.

ORALAR *нареч.* анагар, а чқаяр; **oralar qəlbə yatandır** анагар рикІиз чими я.

ORANJEREYA *суц.* чимихана, оранжерея.

ORANQUTANQ *суц.* зоол. орангутанг (*инсандиз ухшар авай*

маймурин са жуьре).

ORASI *тлв.-эв.* им, ам; **orasi** *песэ oldu?* им (*ам*) гьикI хайи кар я?

ORATORİYA I *суц.* муз. оратория; II *прил.* ораториядин.

ORAYA *нареч.* аниз; **oraya getmə** аниз фимир.

ORBİT *суц.* орбита (*I цавун жисимрин, вацран, гьетерин, чилин гьерекатдин рехъ; 2 космик аппарат къекъвезвай рехъ; са кардин, гьалдин сергьятар, чкIанвай чка*).

ORDEN I I *суц.* орден; “**Qələbə**” **ordeni** Гъалибвилин орден; II *прил.* ордендин.

ORDEN II *суц.* орден (*юкьван виш йисара рагъ акIудай патан Европада монахрин ва мсб. тешикат*).

ORDER *суц.* ордер (*I са кар авуниз серенжем, я ихтияр гудай чар; 2 кассадай пул гун ва гьамбарханадай шей ахъаюн буйругъ гудай чар*).

ORDİNATOR *суц.* ординатор (*духтур*).

ORDİNATURA *суц.* ординатура.

ORDU *суц.* кьушун.

ORFOEPİYA I *суц.* орфоэпия (*I дуьз рахунин къайдайрин система; 2 дуьз рахунин къайдаяр*); II *прил.* орфоэпиядин.

ORFOQRAFİYA *суц.* орфография (*дуьз кхьинин къайдаяр*).

ORİJİNAL I *суц.* оригинал (*асул шей*).

ORİYENTASİYA *суц.* 1) ориентация (*I жуьв акъатнавай, аватнавай чка чирун, адай къил акъудиз хьун; 2 куьч. тайин месэлайрай талукъ шартIара къил акъудиз хьун; 3 куьч. са патяхъ элкъвена кар авун*).

ORİYENTİR I *суц.* ориентир (*къил акъудиз куьмек гудай, дуьз рехъ*

къалурдай лишан); II *прил.* ориентирдин.

ORKESTR *суц.* оркестр (*санал макъамар ядайбурун десте*).

ORQAN I 1) *анат.* орган, бедендин пай; **eşitmə orqanı** ван хьунин орган; 2) идара; **yerli orqanlar** чкадин идараяр; 3) тешикатди, гьукуматди, партияди акъудзавай газет, журнал.

ORQAN II *суц.* муз. орган (*музыкадин алат*).

ORNAMENT *суц.* гишир, нехиш.

ORNAMENTÇİ *суц.* гиширар, нехишар атIудайди.

ORNAMENTÇİLİK *суц.* гиширар, нехишар атIудайдан пеше.

ORNİTOLOGİYA *суц.* орнитология (*зоологиядин къушарикай тир хел*).

ORNİTOLOQ *суц.* орнитолог (*орнитологиядин пешекар*).

ORTA I *суц.* 1) юкь; **yolun ortası** рекьин юкь; 2) юкьвар; **mayın ortasında** майдин юкьвара; 3) са тегьерда, юкьван гьалда, юкьван тегьерда; **orta oxumaq** са тегьерда кIелун, юкьван тегьерда кIелун; II *прил.* юкьван; **orta əsrlər** юкьван виш йисар.

ORTABAB *прил.* уртабаб.

ORTABOY *прил.* юкьван буйдин; **ortaboy adam** юкьван буйдин кас.

ORTABOYLU *прил.* килиг; **ORTABOY**.

ORTADA *нареч.* юкьва, юкьвал.

ORTADAKI *прил.* юкьван; **ortadaki qarı** юкьван раklar.

ORTAQ *суц.* 1) уртах; пайчи; 2) шерик; **ortaq olmaq** шерик хьун.

ORTAQLIQ *суц.* 1) уртахвал (*бегьердин са пай иесидиз гуз чарадан чил цунин къайда*); 2) садвал, юлдашвал.

ORTALIQ *суц.* юкь.

ORTANCIL *прил.* юкьван; **ortancil**

qardaş юкьван стха.

ORTASINDA нареч. юкьвал.

ORTAYAŞLI прил. юкьван яшарин;

ortayaşlı adam юкьван яшарин кас.

ORTOPED суц. мед. ортопед (*ортопедиядин пешекар*).

ORTOPEDIYA I суц. ортопедия (*вич къулан тарцин, гьилерин, кIвачерин, гьакIни михъиз бедендин форма дегиш хьунрин вилик пад къунал, сагъар авунал машгъул жезвай хирургиядин са хел*); II прил. ортопедиядин.

ORUC суц. дин. сив хуьн.

ORUCLUQ суц. сив хуьдай вахт, рамазан.

OSETİN суц. осетин (*Къафкъаздин кефер патан халкъарикай садан тIвар*); **osetin dili** осетин чIал.

OSETİNCƏ нареч. осетин чIалалди, осетиндалди.

OT I суц. 1) векь; **ot çalmaq** векьер ягъун; 2) хъач, векь-къал; **dərman otları** дарманд хъчар; II прил. векьин, векьерин; **ot rəngi** векьин ранг; **ot tayası** векьерин марк.

OTAQ I суц. кIвал, утагъ; **üçotaqlı mənzil** пуд утагъдикай ибарат тир кIвал; II прил. кIвалин, утагъдин; **otaq gülləri** кIвалин цуьквер, утагъдин цуьквер.

OT-ALAF суц. 1) алафар; 2) эчел.

OTARMAQ глаг. 1) чIура хуьн (*гъайванар*), нез тун (*гъайванрив*).

OTBİÇƏN суц. векь ядай машин.

OTÇALAN суц. векь ядайди.

OTÇALIMI суц. 1) векьер ягъун; 2) векьер ягъадай вахт.

OTEL I суц. мугъманхана; II прил. мугъманханадин; **otel işçiləri** мугъманханадин кIвалахдарар.

OTLAQ I суц. чIур (*малар, лапагар хуьдай*), уьруьш; II прил. чIуран,

уьруьшдин.

OTLAMAQ глаг. чIура векь тIуьн, чIура хьун.

OTLANMAQ глаг. векь акъатун.

OTLATMAQ глаг. векь нез тун (*гъайвандив*).

OTLU прил. 1) векьин, векь тир; хъчадин, хъач тир; 2) векь авай, къалин векь авай; **otlu yerlər** векь авай чкаяр.

OTLUQ суц. 1) векьин чка; 2) векь экъечIзавай фараş чкаяр.

OTOLARINQOLOGİYA суц. отоларингология (*медицинадин япарин, туьтуьнин, нерин азарар чирдай ва сагъар хъуьунал машгъул жезвай хел*).

OTOLARINQOLOQ суц. мед. отоларинголог (*отоларингологиядин пешекар*).

OTTİSK суц. типогр. оттиск (*типографиядин къайдада акъуднавай текст ва я лишан*).

OTURACAQ суц. 1) ацукъдай чка; 2) бине, пун, диб; 3) постамент; **heykəlin oturacağı** гуьмбетдин постамент.

OTURAQ прил. са чкадал ацукънавай, са чкадал ацукъна яшамиш жезвай, куьчери тушир; **oturaq həyat tərzi** гъамиша са чкада яшамиш хьун.

OTURMA суц. 1) ацукъдай чка; **yəhərin oturması** пурарин ацукъдай чка; 2) са кардив машгъул хьун; **kitab üstündə oturma** ктаб кIелиз ацукъун, ктаб кIелиз машгъул хьун; 2) ацукъун, ацукъарун; **təyyarənin oturması** самолёт ацукъун; **parçanın oturması** парчадин ацукъун; 3) а) ацукъун, кIватIун; **özülün oturması** цлан пун ацукъун; б) гимиде ацукъунин (*де жедай паюнин*) дережа.

OTURMAQ глаг. 1) ацукъун; **yerdə oturmaq** чилел ацукъун; **yanında**

oturmaq патав ацукьун; 2) машгьул хьун, чирун; **lügətin üstündə oturmaq** гафаргандив машгьул хьун; **dərslərin üstündə oturmaq** тарсар чирун; 3) акъвазун, хьун; **paltar ucuz oturdu** пекер ужуж ацукьна (*хьана*).

OTURTMAQ *глагол*. 1) ацукьарун; **öz yanında oturtmaq** вичин патав ацукьарун; 2) ацукьарун, кутун; **qəfəsdə oturtmaq** кьефесда ацукьарун, кьефесда кутун.

OTURUB-DURMA *суц.* **OTURUB-DURMAQ** *глаголдикай*.

OTURUB-DURMAQ *глагол*. агатун, алакьада хьун; **Musa uşaqlarla oturdurmağı qət etdi** Мусад аялрив агатун кьетІна.

OTURUB-DURUB *нареч.* датІана, гьамиша, даим, эбеди; **oturub-durub səndən danışır** ам гьамиша вакай рахазва.

OTURUM *маса гафарихъ галаз санал*: **bir oturuma** садра ацукьайла; **hamısını bir oturuma yemək** вири садра ацукьайла нен.

OTURUŞ *нареч.* ацукьдай кьайда, ацукьдай жуьре.

OTURUŞ-DURUŞ *суц.* ацукьун-кьарагьун.

OTUZ *числ.* кьанни цІуд; **otuz adam gəlmişdi** кьанни цІуд кас атанвай.

OTUZUNCU *числ.* кьанни цІуд лагьай; **otuzuncu yer** кьанни цІуд лагьай чка.

OTYIĞAN I *прил.* векьер яна кІватІдай; **otyığan fəhlələr** векьер яна кІватІдай фялеяр; II *суц.* векьер яна кІватІдай машин; **onlar təzə otyığan gətirdilər** абуру векьер яна кІватІдай цІийи машин гьана.

OV *суц.* гьуьрч; **canavar ovu** жанавуррал гьуьрч авун; 2) кьун

(*балугьар, гьуьрчен гьайванар*); **balıq ovu** балугьар кьун; 3) гьатай затІ, гьиле гьатайди.

OVA *суц.* дуьзен, дуьзенлук.

OVAL *суц.* овал, элквей затІ.

OVALIQ I *суц.* *геогр.* аран, дуьзен, агьада авай чка; II *прил.* арандин, дуьзендин.

OVÇU I *суц.* гьуьрчехьан; II *прил.* гьуьрчехьандин; **ovçu tüfəngi** гьуьрчехьандин тфенг.

OVÇULUQ *суц.* гьуьрчехьанвал.

OVDAN *суц.* цин гьамбархана (*чили кІаник*).

OVDUQ *суц.* айран.

OVDURMAQ *глагол*. тІушуниз тун.

OVXALAMAQ *глагол*. 1) куьткьунун, куьлуь авун, гьвел-гьвел авун; 2) тІушунун, массаж авун.

OVXAM *прил.* пурпу, чкІидай хьуьтуьл (*накьв*).

OVXAM-OVXAM *прил.* куьлуь-куьлуь, гьвел-гьвел, пурпу-пурпу.

OVXAR *суц.* мурз; **qılınçın ovxarı** турунин мурз.

OVQAT *суц.* кефи, гуьгьуьл; **ovqatını təlx etmək** кефи чІурун, кефидик хкІурун.

OVLAQ *суц.* гьуьрч ийидай чка.

OVLAMAQ *глагол*. гьуьрч авун, гьуьрч ягьун.

OVMAQ I *глагол*. 1) куьлуь авун (*гуьцІиз-гуьцІиз*); регьуьн; 2) тІушунун.

OVMAQ II *глагол*. кьацІ акьудун, легьв авун.

OVSAR *суц.* залпанд (*деведин*).

OVSARLAMAQ *глагол*. залпанд гьалдун.

OVSARLI *прил.* залпанд алай.

OVSARSIZ *прил.* залпанд алачир.

OVSUN *суц.* ицитІун, суьгьуьр.

OVSUNÇU *суц.* суьгьуьрда

твaдaйдa.

OVSUNLAMAQ *глаг.* сyбгyбyрдa тyн.

OVŞARLAMAQ *глаг.* кaл aцyн пaтaл чaн-рикI ийиз гъaзyрyн.

OVUC I *суц.* гъaб, кaпaн юкъ; **ovucunun içindəki kimi** кaпaн юкъвaл aлaйдa хъиз; **bir ovuc duz** сa гъaб къeл.

OVUCLAMAQ *глаг.* гъaпaлaй aвyн.

OVUC-OVUC *нареч.* гъaб-гъaб.

OVUQ I *суц.* гъвeл, кIyc; **çörəyin ovuğu** фaн гъвeл.

OVUQ II *суц.* къaцI, лeгъв, чyхyр; **ağacın ovuğu** тaрцин къaцI.

OVUQ-OVUQ *прил.* гъвeл-гъвeл, кIyc-кIyc; **ovuq-ovuq eləmək** гъвeл-гъвeл aвyн, кIyc-кIyc aвyн.

OVULAN *прил.* чкIидaй, пyрпy; **ovulan torpaq** пyрпy нaкъв.

OVULMAQ I *глаг.* пyрпy хъyн.

OVULMAQ II *глаг.* жaзa къачyн; **onun burnu ovuldu** aдa вичин жaзa къачyнa.

OVUNDURMAQ *глаг.* ceкинaрyн; **uşağı ovundurmaq** aял ceкинaрyн; **xəstəni ovundurmaq** aзaрлyди ceкинaрyн.

OVUNDURUCU *прил.* ceкинaрдaй; рeгъятaрдaй.

OVUNMAQ *глаг.* ceкин хъyн, рeгъят хъyн.

OVUNTU *суц.* 1) гъвeлeр; **çörək ovuntusu** фaн гъвeлeр; 2) пoрoшoк (*гъyбp хъиз кyльyб aвyнвaй зaтI*); 3) *гeол.* кIвaxъaйбyр (*кIвaxънa кIвaтI хъaйи нaкъвaр, чирх, шимeр, къвaнeр вa мcб.*).

OVURD I *суц.* хъвexъ; **şişmiş ovurd-lar** дaкIyнвaй хъyхъвeр; II *прил.* хъyхъвeн.

OVUŞDURMAQ *глаг.* тIyшyнyн; **dizlərini ovuşdurmaq** мeтIeр тIyшyнyн.

OVUTMAQ *глаг.* килиг; **OVUNDURMAQ.**

OY *мeжд.* ой; **oy, necə qorxutdun!**

ой, вyч кичI кyтyнa! **oy, necə yaxşıdır!** ой, вyч хъcандa!

OYADICI *прил.* 1) yяxардaй; къa-рaгъардaй; 2) рyбгъ хкaждaй, къизми-шардaй, гъeвeс кyтaдaй.

OYAQ *прил.* кyч. кcун тaвyнa акъвaзнaвaй, кcанвaчир, aхвaриз фeн-вaчир, yяx, мyкъaят.

OYAQLIQ *суц.* кyч. кcун тaвyнa акъвaзyн, yяxвaл, мyкъaйтвaл.

OYANDIRMAQ *глаг.* 1) yяxарyн; 2) кyч. къaрaгъарyн, гъeвeс кyтyн.

OYANIŞ *суц.* yяx хъyн; **bu bir oyaniş idi** им сa yяx хъyн тир.

OYANKI *млв.-эв.* a; атIa; гъa; aм; гъaм; атIaм; **oyankı evlər** атIa (a) кIвa-лeр; **mənə oyankı jurnalı ver** зaз атIa жyрнaл цe; **oyankı gedəcək** aм (*aмIaм*) хъфидa; **oyankı istəmir** aдaз (*aмIaдaз*) кIaнзaвaч; **oyankı istədiyim kitabdır** гъaм зaз кIaнзaвaй ктaб я.

OYANMAQ *глаг.* 1) aхвaрaй aвa-тyн, yяx хъyн; **şəhər oyandı** шeгъeр yяx хъaнa; **uşaqlar oyandı** aялaр aхвaрaй aвaтнa; 2) гъeвeс aкaтyн; **məndə maraқ oyandı** зaxъ гъeвeс aкaтнa.

OYATMAQ *глаг.* 1) aхвaрaй aвyдyн, yяxарyн; 2) гъeвeс кyтyн, къaрaгъарyн; **hissləri oyatmaq** гъисceр къaрaгъарyн; **film məndə həvəs oyatdı** филмди зaxъ гъeвeс кyтyнa.

OYLAQ *суц.* 1) яшaмиш жeзвaй чкa, aвaй чкa; **bülbüllər oylağı** билбилaр aвaй чкa; 2) дyзeн, дyзeнлyх; гeгъeнш чyл, гeгъeнш чкa; **vətənin oylaqları** вaтaндин гeгъeнш чyллeр.

OYMA *суц.* 1) ифирнa рacай нeхиш; **metaloyma ilə işləmək** мeтaллдaл ифирнa нeхиш атIyн; 2) ци тyхвaй чкa; 3) атIай нeхиш; 4) эгъyннa лeгъв aвyнвaй чкa.

OYMAÇI *суц.* нeхишaр атIyдaй

устлар.

ОУМАҶИЛИҚ *суц.* нехишар атлудай устларвал.

ОУМАҚ I *глаго.* нехишар атлун.

ОУМАҚ II *суц.* 1) уймах, къуба; 2) уьнуьг; **ағас оумақ** кларасдин уьнуьг.

ОУМАҚ III *суц.* *куьгь.* 1) тайифа; несил; 2) хуьр.

ОУМАҚ-ОУМАҚ *маса гафарихъ галаз санал.* **оумақ-оумақ гəzmək** кам-кам къекъуьн.

ОУНАДИЛМАҚ *глаго.* 1) къуьлериз тун; 2) *куьч.* алцуарун.

ОУНАҚ I *прил.* 1) женжелвал квай, къугъваз кландай; 2) *рах.* тлурутлум квай; 3) къиле гар авай, вич къезил къадай; 4) цици, зиринг; **оунақ adam** цици кас; 5) гьерекатда авай; **оунақ blok** гьерекатда авай блок; 6) галтад жезвай.

ОУНАҚ II *суц.* *анат.* жалгъа; **оунақ ағриси** жалгъадин тлал.

ОУНАМАҚ *глаго.* 1) къугъун; **ушақлар ойнайг** аялар къугъвазва; 2) тамамарун; **rolda oynamaq** роль тамамарун; 3) къуьл авун.

ОУНАŞ *суц.* ашна.

ОУНАТМАҚ *глаго.* 1) къугъурун; **küçüyü oynatdı**; квати къугъурна; 2) машгъуларун, рикI аладарун; **ушағи oynatmaq** аял машгъуларун; 3) зарафатдиз вегъин, зарафатар авун; **öz dostunu oynatmaq** вичин дуст зарафатдиз вегъин, вичин дустуникай зарафатар авун; 4) юзурна гъуьргъуь авун, бушарун, къекъерай акъудун; **qıfılı oynatdı** куьлегар бушарна; 5) галтадун, юзурун; **yerindən oynatmaq** чкадилай юзурун; 6) юзурун; элягъун; **əllərini oynatmaq** гъилер юзурун; гъилер элягъун.

ОУНАЯН *суц.* 1) къугъвадайди; **oynayanlar iki dəstəyə ayrıldılar** къугъвазвайбур къве клеретлудиз пай хъана; 2) къуьл ийидайди.

ОУНАЯ-ОУНАЯ *нареч.* 1) къуьлериз-къуьлериз; асантидиз, регъятдиз; **oynaya-oynaya iş görmək** регъятдиз клвалахун; 2) хвешила, гъевесдив, шаддиз; **oynaya-oynaya gəlmək** хвешила (*шаддиз*) атун.

ОУРОТ *суц.* ойрот (*алтайвийрин куьгъне тлвар*).

ОУРОТСА *нареч.* ойрот члалалди, ойротдалди.

ОУУҚ *суц.* 1) къацI, легъв, чухур; 2) хъалхъам (*тарцин танда члаф хъайи чкада авай; сухва авай*); 3) са куьн хъайитлани чинай акъатнавай легъв; 4) тлехвен, вил; **torun ouuğu** чилинин вил; 5) даклар патал цла тазвай тлехвен (*ара*); 6) фер, хъиткъер; 7) гез, хвал (*тахтадай, ракъунай атлай*).

ОУУҚАҶАН *прил.* къацI акъуддай; **ouuqaçan maşın** къацI акъуддай машин.

ОУУҚ-ОУУҚ *прил.* къацI-къацI, тлехвенар авай, хъалхъам авай; **ouuq-ouuq çökə ağacı** хъалхъам авай гъулцин тар.

ОУУЛМА *суц.* **ОУУЛМАҚ** *глаго.* *голдикай.*

ОУУЛМАҚ *глаго.* эгъуьнун.

ОУУН *суц.* 1) къугъун; **qaçdı-tutdu ouunu** кат-калтугдин къугъун; 2) *рах.* къуьл.

ОУУНBAZ *суц.* 1) зарафатчи, кефчи инсан, кефчибег, рикI аладардай кас; 2) уюнбаз; къабачи; кваса.

ОУУНBAZLIQ *суц.* уюнбазвал; къабачивал; квасавал.

ОУУНCAQ I *суц.* къугъварган; **uşaq ouuncağı** аялрин къугъварган; II *прил.* къугъваргандин,

кьугъварганрин.

OYUNÇU *суц.* 1) *спорт.* кьугъвадайди; **futbol komandasının oyunçusu** футболдин командадин кьугъвадайди; 2) кьуьлдайди; 3) *куьч.* зарафатчи, рикI аладардай кас.

OZAN *суц.* ашукь, мазан; **məşhur ozanlar** сейли ашукьар (*мазанар*).

OZON *суц. хим.* озон (*газ*); **ozonla**

təmizləmək озондив михьун.

OZONATOR *суц.* озонатор (*гьавадик озон кутадай аппарат*).

OZONLAŞDIRMAQ *глаг.* 1) озондиз элкьуьрун; 2) озондалди михьун.

OZONLAŞMAQ *глаг.* озондиз элкьуьн.

OZONOMETR *суц.* озонометр (*озондин дережа тайинардай аппарат*).

Ö

Ö – *азербайжан алфавитдин кьанни кьвед лагьай гьарф.*

ÖCƏŞKƏN *суц.* кикIидайди, кьал акьуддайди, хкьукьдайди.

ÖCƏŞMƏK *глаг.* кукIун, кьал акьудун.

ÖD I *суц. анат.* 1) тукькуьул; **ödün dağılması** тукькуьул чукIун; 2) *куьч.* хьел; **ödünü kimin üstünə tökdü?** вичин хьел нелай аладарна? 3) *куьч.* тукькуьул (*дад*); **öd kimi acı meyvə** тукькуьул майва; II *прил.* тукькуьлдин; **öd daşı** тукькуьлдин кьван.

ÖDAXMA *суц. мед.* тукькуьул авахьун.

ÖDDAN *суц. рах.* тукькуьлдин куркур (*кисе*).

ÖDDAŞI *прил.* тукькуьлдин кьван.

ÖDDƏK *прил. диал.* 1) кичIе, кичIе-вал квай, жуьрэтсуз; 2) сабурсуз, эх тийидай; хьел кьведай; **öddək adam** хьел кьведай кас.

ÖDDƏKLİK *глаг.* хьел акатун.

ÖDƏK *суц.* 1) гана кIандай, вахкана кIандай пул; 2) план.

ÖDƏM *суц. мед.* дакIун, дакIур чка, яд акьвазна дакIунвай чка.

ÖDƏMƏ *суц.* 1) гьакьби; **pulla ödəmə** пулуналди гьакьби; 2) гана кIандай, вахкана кIандай пул; 3) кьимет; 4) эвез, зияндай вахкузвайди (*пул, затI ва мсб.*); 5) вахкун; 6) таьмин авун, рази авун, кьилиз акьудун; **ehtiyacları ödəmə** игьтияжар таьмин авун; 7) бегьмарун, тамамарун; **planı ödəmə** план тамамарун.

ÖDƏMƏK *глаг.* 1) вахкун; **borcunu ödəmək** бурж вахкун; 2) эвез хьувун, чкадал хкун (*эхцигун*), эвезда вахгун; ахгакьарун; 3) таьминарун, рази авун; 4) бегьмарун, тамамарун; 5) *рах.* кьилиз акьудун.

ÖDƏMLƏNMƏK *глаг.* яд акатун.

ÖDƏMLİ *прил.* яд акатнавай, яд акатна дакIунвай.

ÖDƏNC *суц.* гун (*гьакьби, кьимет*); вахкун (*бурж*).

ÖDƏNİLMƏK *глаг. килиг:* **ÖDƏMƏK.**

ÖDƏNİLMƏYƏN *прил.* вахкуз

тежедай, вахкуз тежер, гъамиша хиве амуькдаи.

ÖDƏNİŞ *суц. килиг: ÖDƏMƏ.*

ÖDƏNMƏK *глаго. килиг: ÖDƏNİLMƏK.*

ÖDƏTMƏK *глаго.* 1) вахкуз тун; 2) таъминариз тун; бегъемариз тун; 4) кьилиз акъудиз тун.

ÖDLƏMƏK *глаго.* 1) зегъер гун, агъу гун, агъу гана кьин; 2) туькьуьл дад гун.

ÖDSÜZ *прил.* туькьуьл авачир.

ÖDSÜZLÜK *суц. мед.* туькьуьл авачирвал.

ÖDÜNC *суц.* бурж къачунвай затI, гъече.

ÖFGƏ *суц. анат.* лекъ.

ÖGEY *прил.* 1) тахай; **ögey ana** тахай диде; 2) къайи; **ögey münasibət** къайи рафтарвал.

ÖGEY-DOĞMA *прил.* хайи-тахай.

ÖGEY-DOĞMALIQ *суц.* хайи-тахайвал; **ögey-doğmalıq salmaq** хайи-тахайвал кутун.

ÖGEYLİK *суц.* тахайвал.

ÖGƏC *суц. диал.* пуд йисан гьер.

ÖHDƏ *маса гафарихъ галаз санал:* 1) вагътедай: вагътедай фин; **qızın öhdəsindən gəlmək** рушан вагътедай фин; **işin öhdəsindən gəlmədi** кардин вагътедай атанач; 2) хиве кьун; **uşağı böyütməyi öhdəsinə götürdü** аял чIехи авун вичин хиве кьуна.

ÖKCƏ *суц. диал.* дабан (*кIвачин къапарин*).

ÖKSÜZ *суц. куьгъ.* 1) етим; **öksüz qalmaq** етим амуькун; 2) бедбахт, са куьникайни пай авачир.

ÖKSÜZLƏMƏK *глаго. куьгъ.* етим хьун.

ÖKSÜZLÜK *суц. куьгъ.* 1) етимвал;

2) ялгъузвал.

ÖKÜZ I *суц.* 1) яц; **öküz arabası** яцран араба; 2) кубут кас; II *прил.* яцран; **öküz yükü** яцран пар.

ÖKÜZBAŞ *прил.* кIамаш, кьиле затI гъат тийир, зигъинсуз.

ÖKÜZQULAQ *суц. бот.* яцран япар (*хъач*).

ÖKÜZLÜK *суц.* кIамашвал, зигъинсузвал.

ÖKÜZOTARAN *суц.* яцар хуьз-вайди.

ÖLÇDÜRМƏK *глаго.* алцумиз тун.

ÖLÇƏN *суц.* алцумдайди.

...ÖLÇƏN *маса гафарихъ галаз санал;* **yerölçən** чил алцумдай пешекар; **suölçən** яд алцумдай (*прибор*).

ÖLÇMƏK *глаго.* алцумун.

ÖLÇÜ *суц.* 1) уьлчме; **uzunluq ölçüsü** яргъивилин уьлчме; 2) къадар; 3) размер.

ÖLÇÜB-BİÇMƏK *глаго.* 1) хкатиун; 2) *куьч.* фикир авун, фагъум авун; **hərtərəfli ölçüb-biçmək** вири патарихъай фагъум авун.

ÖLÇÜ-BİÇİ *суц.* 1) чIехивал, къадар, размер; 2) *куьч.* фагъум авун; **ölçü-biçidən sonra** фагъум авурдалай кьулухъ; 2) алцумун.

ÖLÇÜCÜ *прил.* алцумдай.

ÖLÇÜLƏN *прил.* алцум жедай.

ÖLÇÜLMƏK *глаго.* алцум хьун.

ÖLÇÜLÜ *прил.* уьлчмеяр авай; **ölçülü qablar** уьлчмеяр авай къапар.

ÖLÇÜLÜB-BİÇİLMƏK *прил.* фикир-фагъум авун.

ÖLÇÜLÜB-BİÇİLMİŞ *прил.* фикир-фагъум авунвай.

ÖLÇÜSÜZ-BİÇİMSİZ *прил.* 1) фагъум тагай, фагъум тавуна авур, фикир тагай, фикир тагана авур, фагъумсуз;

2) кІалубсуз; **ölçüsüz-biçimsiz qab** кІалубсуз къаб.

ÖLDÜ-QALDI *суц.* эхир; **onun öldü-qaldısından хəбər var?** адан эхирдикай хабар авани?

ÖLDÜRƏN *суц.* инсан яна кьейи кас, къанлу.

ÖLDÜRМƏK *глагол.* 1) рекьин; **ay öldürmək** сев рекьин; 2) азаб гун, азият гун, инад авун; **intizar bizi öldürür** гьасретди чаз азият гузва; 2) рекьин (*агьу гана*); 3) кукІварун; **düşməni öldürmək** душман кукІварун.

ÖLDÜRТМƏK 1) рекьиз тун; 2) азаб гуз тун.

ÖLDÜRÜCÜ *прил.* 1) рекьидай хьтин; 2) акьалтІай пис; зиянлу, зарар гудай.

ÖLDÜRÜLMƏK *глагол.* кьин.

ÖLƏN *суц.* 1) рекьизвайди; 2) куьч. терг жезвайди, пуч жезвайди.

ÖLƏNƏDƏK *нареч.* рекьидалди, рекьидайвал, чанда аман амай къван, эхир нефесдалди; **ölənədək mübarizə aparmaq** рекьидалди женг чІугун.

ÖLƏ-ÖLƏ *нареч.* 1) четинвилелди, гужалди, азиятдалди; 2) рикІиз такІанз, кІанз-такІанз, такІанз-такІанз; такІанвилелди; **ölə-ölə işləmək** кІанз-такІанз кІвалахун.

ÖLƏZİK *прил.* зайиф, элүхьзавай хьтин, элүхьбай хьтин.

ÖLƏZİMƏK *глагол.* зайиф хьун, агьуз хьун.

ÖLGÜN *прил.* 1) шуйткъвей; **ölgün yarpaqlar** шуйткъвей пешер; 2) зайиф; **ölgün səslə** зайиф ванцелди.

ÖLGÜNЛƏŞМƏK *глагол.* 1) кьейи гьалдиз агун; 2) къах хьун; 3) зайиф хьун.

ÖLGÜNЛÜK *суц.* 1) гьисс тахьун,

кьейи хьиз хьун; 2) чан алачир хьиз хьун, кьейи-кьиянвал.

ÖLKƏ *суц.* уьлкве; **uzaq ölkələr** яргьал уьлквевяр.

ÖLKƏSÜNASLIQ *суц.* уьлкве чирун.

ÖLKƏŞÜNAS *суц.* уьлкве чирдайди.

ÖLMƏ-DİRİL *нареч.* са гужалди, са бубат; **ölmə-diril yaşamaq** са бубат яшамиш хьун.

ÖLMƏK *глагол.* 1) кьин; рекьин; рагьметдиз фин; 2) къаних хьун, гзаф кІан хьун; **elm üçün ölür** чирвилерихь гзаф къаних я; **oxumaq üçün ölür** кІелиз гзаф кІанзава.

ÖLMƏLİ *прил.* кьена кІанзавайди.

ÖLMƏZ *суц.* рекьин тийир, эбеди яз амукьдайди, гьамиша рикІера амукьдайди.

ÖLMƏZLİK *суц.* эбедивал; гьамиша рикІера амукьун.

ÖLMÜŞ *прил.* 1) кьейи; чан алачир; 2) гиликьай (*гьайван*).

ÖLÜ *прил.* кьейи, чан алачир.

ÖLÜB-DİRİLMƏK *глагол.* чан хтун; чан акат хьхьун; дири хьхьун, кІвачел акьалт хьувун.

ÖLÜB-İTƏN *суц.* 1) кьейиди, телеф хьанвайди; 2) зарар, зиян.

ÖLÜB-ÖLDÜRМƏK *суц.* эхир нефесдалди дяве авун.

ÖLÜCƏSİNƏ *нареч.* 1) штІумдаказ; 2) сустдаказ.

ÖLÜXANA *суц.* гурхана (*мейитар вахтуналди эцигдай чка*).

ÖLÜLÜK *суц.* кьенвайвал; 2) чан аламачирвал; 3) куьч. штІумвал.

ÖLÜM *суц.* 1) кьиникь, кьин; 2) телеф хьун, терг хьун.

ÖLÜMCÜL *прил.* 1) вичикди

рекьйдай; кьиникьалди куьтягъ жедай; кьиникь гьйдай; 2) терг ийидай, терг авунал гьйдай.

ÖLÜMDAŞIYAN *прил.* кьиникь гьйдай, рекьйдай; **ölümdeşyan silah** кьиникь гьйдай яракъ.

ÖLÜM-DİRİM *маса гафарихъ галаз санал.* **bu, ölüm-dirim məsələsidir** им амукуьнинни кьиникьунин месэла я.

ÖLÜM-İTİM *маса гафарихъ галаз санал.* **ölüm-itim dünyası** фана дуьнья.

ÖLÜMQABAĞI *прил.* кьиникьдилай вилик.

ÖLÜMLÜ *прил.* хаталу, хата авай.

ÖLÜMSAÇAN *прил.* кьиникь гьйдай, рекьйдай.

ÖLÜMSÜZLÜK *суц.* эбедивал; гьамиша рикъера амукуьн.

ÖLÜM-ZÜLÜM *нареч.* са гужалди, са гуж-балаладди.

ÖLÜNCƏ *нареч.* рекьидалди; уьмуьрдин эхирдалди, эхир нефесдалди; **ölüncə döymək** рекьидалди гатун; **ölüncə yadda saxlamaq** уьмуьрдин эхирдалди рикъел хьун.

ÖLÜVAY *прил.* 1) штIум хьанвай, кагьул; 2) *куьч.* зайиф, суьт, шуьткъвей.

ÖLÜVAYLIQ *суц.* 1) кагьулвал; 2) суьтвал.

ÖLÜYUYAN *суц.* мейит чуьхуьдайди.

ÖMRÜMDƏ *нареч.* жуван уьмуьрда; **ömrümdə yalan danışmamışam** жуван уьмуьрда зун таб рахайди туш.

ÖMRÜM-GÜNÜM *межд.* зи кIа-ниди, зи рикI алайди.

ÖMRÜNDƏ *нареч.* вичин уьмуьрда, садрани; **ömründə xarici ölkələrdə olmayıb** ам садрани къецепатан уьлквейра хьанвач.

ÖMÜR I *суц.* уьмуьр; **ömrün**

çətinlikləri уьмуьрдин четинвилер; **ömür sürmək** уьмуьр гьалун.

ÖMÜRBİLLAH *нареч.* са чIавузни, са вахтундани, гьич са вядедани; **ömürbillah işləməyib, ailəsini saxlamayıb** са чIавузни кIвалахна вичин хизан хвенвайди туш; **ömürbillah onunla barışmaram** са чIавузни зун адахъ галаз дуст хъжедач.

ÖMÜR-GÜN *суц.* уьмуьр.

ÖMÜRLÜ *прил.* 1) гзаф йисара яшамиш хьанвай; 2) яргъал уьмуьр авайвал.

...ÖMÜRLÜ... *бязи муракаб гафарин къвед лагьай пай.* **uzunömürlü** гзаф йисарин; **uzunömürlülər kəndi** гзаф йисара яшамиш жезвайбурун хуьр.

ÖMÜRLÜK *прил.* уьмуьрлух; **ona ömürlük iş veriblər** адаз уьмуьрлух кар атIанва.

ÖMÜRLÜLÜK *суц.* эбедивал.

... ÖMÜRLÜLÜK ... *бязи муракаб гафарин къвед лагьай пай.* **uzun-ömürlülük** 1) яргъал уьмуьр авайвал; 2) уьмуьрлухвал.

ÖMÜRSÜZ *прил.* яргъал уьмуьр авачир; яргъалди дурум гуз тежер, яргъалди амуьк тийидай, яргъалди уьмуьр авачир.

ÖMÜRSÜZLÜK *суц.* яргъалди уьмуьр авачирвал.

ÖN *прил.* 1) вилик квай, вилик патан; **ön tərəf** вилик пад; **ön күnc** вилик квай пIипI; 2) кIвенкIве авай, вилик фенвай; кIвенкIвечи, вилик жергейра авай; **ön dəstələr** кIвенкIве авай кIеретIар; 3) кьиле акьвазнавай, кьилин; **ön dəstə** кьилин кIеретI; 4) чин галай патан; чина акьадай; чин-чина аваз жедай; 5) гатIундай, сифте гьахьдай, сифте гьахьунин; **ön söz** гьахьун.

ÖNCƏ нареч. вахтунда, виликамаз.

ÖNCÜL прил. 1) килиг: **Öncü**; 2) кIвенкIвечи, вилик квай; **öncül adamlar** кIвенкIвечи ксар; **öncüller** кIвенкIвечияр.

ÖNCÜLLÜK суц. кIвенкIвечивал.

ÖNÇÜ прил. кIвенкIвечи.

ÖNDAĞ суц. геогр. дагъларин ценерив гвай чка, дагъларин вилик квай чка.

ÖNDAMAQ прил. лингв. мецин кIвенкIв; **öndamaq samitləri** мецин кIвенкIвен (вилик патан) ачух тушир сесер.

ÖNDƏ I нареч. вилик; **öndə getmək** вилик фин; **öndə durmaq** вилик акъвазун; II предик. вилик ква; **o, öndədir** ам вилик ква.

ÖNDƏKİ прил. вилик квай, вилик патан; **öndəki maşın** вилик квай машин.

ÖNDƏN нареч. виликай, вилик патай; **öndən işıqlandırma** виликай экв гун.

ÖNDƏR суц. лидер, регъбер; **ulu öndər** чIехи регъбер.

ÖNLƏYİCİ прил. 1) виликамаз чара аквазвай, 2) виликамаз рехъ тагудай.

ÖNLÜK I суц. хуруган.

ÖNLÜK II суц. лингв. приставка, префикс.

ÖNLÜKLÜ прил. хуруган алай.

ÖNÜALINMAZ прил. вилик пад къаз тежер, алудиз тежер, инкар тежер; **önüalınmaz hücum** вилик пад къаз тежер гъужум.

ÖNÜNDƏ нареч. вилин кIаник; **o, daim gözləri önündə idi** ам датIана адан вилин кIаник квай.

ÖNÜNDƏKİ прил. вилик квай, вилик тунвай, вилик акъвазнавай; **önündəki bina** вилик квай дарамат.

ÖRMƏK глаг. темен гун, пIагъ гун; **uşağı örmək** аялдиз пIагъ гун; **alnından örmək** пелез темен гун; **əlindən örmək** гъилиз темен гун.

ÖPÜŞ суц. темен, пIагъ.

ÖPÜŞMƏK глаг. темен гун, пIагъ гун.

ÖRDƏK суц. уърдег; **ördək dəstəsi** уърдегрин луж.

ÖRDƏKKİMİLƏR суц. уърдег хътинбур.

ÖRKƏN суц. 1) еб, чIул; 2) тапхур (балкIандин руфуникай гъана кутIундай чIул).

ÖRKƏNLİ прил. епинив кутIуннавай.

ÖRKƏNLİK прил. еб гъазурдай материал.

ÖRNƏK суц. чешне; **yaхşı örnək** хъсан чешне.

ÖRPƏK суц. фите; **ipək örpək** ипекдин фите.

ÖRPƏKLİ прил. фите алай.

ÖRPƏKSİZ прил. фите алачир.

ÖRT-BASDIR маса гафарихъ галаз санал: **ört-basdır etmək** чъьнуьхарун; **nöqsanları ört-basdır etmək** гъалатIар винел акъуд тавун.

ÖRTDÜRMƏK глаг. акъализ тун, агализ тун; **qapını örtdü** ракIар акъализ туна.

ÖRTMƏK глаг. 1) акъалун, агалун; **qapını örtmək** ракIар акъалун; 2) гъалдун (винелай), гъалдна кIевун, кутун; **uşağın üstünü yorğanla örtmək** аял яргъан гъалдна кIевун, аял яргъандик кутун; 3) къун; **göy üzünü qara buludlar örtü** цав чIулав цифери къуна.

ÖRTMƏTİKMƏ суц. сигъдаказ, битавдиз атIай бахияр, парчадал ягъай нехишар.

ÖRTÜ *суц.* 1) винел вегьедайди, месерин винелай вегьедай кьелечІ яр-гъан; 2) хьуьцуьгандал вегьедай кьир; 3) перде; **ipək örtü** ипекдин перде; 4) далда; чуьнуьх жедай чка, клев жедай чка, далдалух; 5) винел алай кьат, винел патал алай затІ.

ÖRTÜCÜ *прил.* винелай вегьедай.

ÖRTÜK *суц. килиг:* **ÖRTÜ.**

ÖRTÜKLÜ *прил.* кьир алай, перде авай, винел кьат алай.

ÖRTÜKSÜZ *прил.* кьир алачир, перде алачир, винел кьат алачир.

ÖRTÜLMƏK *глагол.* 1) акьал хьун; **pəncərə örtüldü** дакІар акьал хьана; 2) жув клевирун, жув клевун (*винел затІ вегьена, я са далдадик*); 3) агал хьун; **qarı örtüldü** ракІар агал хьана; 4) клев хьун; **yara örtüldü** хер клев хьана; 5) кьун; **göyün üzü qara buludlarla örtüldü** цав чІулав цифери кьуна.

ÖRTÜLÜ *прил.* 1) клевнавай, клеви; акьалнавай, акьалай; 2) винел пад клеви, кьав алай; **örtülü bazar** кьав алай базар; 3) винелай клевирнавай; **örtülü dam** винелай клевирнавай кьав; 4) галчукнавай, алчукнавай, клевнавай; **dumanla örtülü səma** цифеди кьунвай цав.

ÖRTÜLÜLÜK *суц.* 1) клевнавайвал, акьалнавайвал; 2) чинебавал.

ÖRTÜNMƏK *глагол.* клевун, клевирун (*мес. руша ягълухдив кьил*).

ÖRÜŞ *суц.* чІур, уьруьш; **mallar örüşdədir** малар чІура ава.

ÖSKÜRƏK *суц.* уьгьуь; **quru öskürək** кьуру уьгьуь.

ÖSKÜRƏKLİ *прил.* уьгьуь галай.

ÖSKÜRMƏK *глагол.* уьгьуь ягьун.

ÖSKÜRTMƏK *глагол.* уьгьуь ягьиз гун.

ÖTƏ I *куьгь.* а; **gölün ötə sahilində**

вирин а пата.

ÖTƏ II *прил.* 1) гужлу; **bu oğlan ondan ötədir** и гада адалай гужлу я; 2) хьсан; **hər şeydən ötə** виридалайни хьсан.

ÖTƏKİ *суц.* масад, чарад.

ÖTƏN *прил.* алатай, фейи; **ötən günlər** алатай йикьар.

ÖTƏNİLKİ *прил.* шазан, фейи (*алатай*) йисан.

ÖTƏN-KEÇƏN *прил.* алатай, фейи.

ÖTƏNLƏRDƏ *нареч.* вилик, виликди; **ötənlərdə belə işlər olmurdu** виликди ихьтин крар жедачир.

ÖTƏRGİ *килиг:* **ÖTƏRİ I.**

ÖTƏRİ I *прил.* уьтери; **ötəri görmək** уьтери акун.

ÖTƏRİ II *рах. килиг:* **ÖTRÜ.**

ÖTƏRİCƏ I *нареч.* кьвалавай (*патавай*) фидайла.

ÖTƏRİCƏ II *послел. килиг:* **ÖTRÜ.**

ÖTƏRİLİK *суц.* яргьалди амуьк тавун, яргьалди дурум тагун, уьтеривал.

ÖTKƏM *прил.* 1) уьтквем; **ötkəm səslə** уьтквем ванцелди; 2) клеви, векьи; хьухьвай; **ötkəm söz** векьи гаф; 3) жуьрэтлу, виклегь; **ötkəm uşaq** виклегь аял.

ÖTKƏMLİK *суц.* 1) уьтквемвал; 2) клевивал, векьивал; 3) жуьрэтлувал, виклегьвал.

ÖTKƏMLİKLƏ *нареч.* 1) уьтквемвилелди, уьтквемдаказ, уьтквемдиз; 2) клевивилелди, клевидаказ, клевидиз, векьивилелди, векьидаказ, векьидиз, векьиз; 3) жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлудиз, виклегьвилелди, виклегьдаказ, виклегьдиз.

ÖTKƏM-ÖTKƏM *нареч.* жуьрэтлувилелди, жуьрэтлудаказ, жуьрэтлудиз.

ÖTKÜN *прил.* 1) чрана гъиляй фенвай, къадардилай артух чрай; **ötkün meyvə** къадардилай артух чрай майва; 2) кесер авай, таъсир ийидай; **ötkün söz** кесер авай гаф.

ÖTKÜNLÜK *суц.* кесерлувал, таъсирлувал.

ÖTMƏK I *глагол.* 1) алудун, масада-лай вилик фин, алатун; **atı ötmək** балкандилай алатун; 2) вилик фин, вилик акатун; 3) фин; алатна фин; элячІна фин; 4) куьтягъ хьун, акьалтІун, алатун; **müqavilənin vaxtı qurtarıb** икъардин вахт куьтягъ хьанва; 5) лув гун, цавай фин; **başımızın üstündən durna qatarı ötdü** чи кьилелай дурнайрин лужуни лув гана; 6) элячІун; **dağ silsiləsini ötmək** дагъдин хивелай элячІун.

ÖTMƏK II *глагол.* 1) лугьун; **meşədə bülbüllər ötür** тама билбилри манияр лугьузва; 2) чІив-чІивар авун, цІив-цІивар авун; **sərçələr ötür** нуькІери чІив-чІивар ийизва.

ÖTMÜŞ *прил.* 1) алатай, алатна фейи; 2) чрана гъиляй фейи.

ÖTRÜ *послел.* 1) патал, патахъай; **dostumdan ötrü** дустунин патахъай; 2) - виляй, килигна; **səndən ötrü mən də qaldım** ваз килигна зунни амуькна.

ÖTÜB-KEÇMƏK *глагол.* алатна фин, элячІна фин (*са нелай, квелай ятІани*).

ÖTÜRMƏK *глагол.* вугун (*са вуч ятІани*).

ÖTÜŞMƏ *глагол.* гьуьжетунар.

ÖTÜŞMƏK *глагол.* гьуьжетунар кьиле тухун.

ÖVKƏLƏMƏK *глагол.* тІушунун; **ayaqlarını övkələmək** кІвачер тІушунун.

ÖVKƏLƏTMƏK *глагол.* тІушуниз тун.

ÖVLAD *суц.* аял, велед; **ağanın övladları** агъадин веледар; **bizim işimizi**

övladlarımız davam etdirəcək чи кІвалах чи аялри давамарда.

ÖVLADCANLI *прил.* веледар кІани, веледрал рикІ алай; **kişi çox övadcanlı idi** касдин веледрал гзаф рикІ алай.

ÖVLADCANLILIQ *суц.* веледрал рикІ хьунухъ, веледрал рикІ алаз хьун.

ÖVLADLI *прил.* аялар авай, веледар авай.

ÖVLADLIQ *суц.* веледвал; **övladlığa götürmək** веледвилиз къабулун; **övladlıqdan çıxarmaq** веледвиляй акъудун.

ÖVLADPƏRƏST *прил. килиг:* **ÖVLADCANLI.**

ÖVLADSEVƏN *прил. килиг:* **ÖVLADCANLI.**

ÖVLADSIZ *прил.* аял авачир, аял тежер, сивин тахъун; субай.

ÖVLADSIZLIQ *суц.* аялавачирвал, аялрикай магърумвал, сивинсузвал.

ÖVLIYA *прил.* 1) пак; 2) михьи; рикІ чІехи; рябетлу.

ÖVRƏT *суц. куьгь.* 1) паб, кайвани; 2) дишегъли.

ÖVRƏTBAZ *суц.* папатІ.

ÖYƏC *суц.* кьве йисан гьер.

ÖYMƏK *глагол.* тарифарун; **özünü öymək** вич тарифарун.

ÖYRƏDƏN *прил.* чирзавай.

ÖYRƏDİLMİŞ *прил.* 1) чирвилер къачунвай; 2) вердишарнавай; **öyrədilmiş at** вердишарнавай балкІан.

ÖYRƏNCƏ *суц.* вердиш.

ÖYRƏNCƏLİ *прил.* вердиш тир.

ÖYRƏNİLƏCƏK *прил.* чирна кІанзавай; **öyrəniləcək məsələlər** чирна кІанзавай месэлаяр.

ÖYRƏNİLMƏK *глагол.* ахтармишна чирун.

ÖYRƏNİŞ *суц.* чирна къачур

вердиш, вердишвал, пешекарвал.

ÖYRƏNMƏK *глагол*. чирун, кѣлна чирун; **əzbər öyrənmək** хуралай чирун.

ÖYRƏŞMƏK *глагол*. вердиш хьун, адет кьун.

ÖYRƏTMƏK *глагол*. 1) чирун; тарс (*тарсар*) гун; кѣлиз тун; **ona işi olduğu kimi öyrətmək** адаз кѣвалах авайвал чирун; **müəllim uşaqları öyrədir** муаллимди аялриз тарс гузва; **onu öyrətmək lazımdır** адав кѣлиз туна кѣнда; 2) вердишарун; **ayını öyrətmək** сев вердишарун.

ÖYÜD *суц.* насигьат; **ata öyüdü** бубадин насигьат.

ÖYÜDÇÜLÜK *суц.* насигьатчивал.

ÖYÜDLƏMƏK *глагол*. насигьат гун, акуьл гун.

ÖYÜD-NƏSİNƏT *суц. килиг:* **ÖYÜD.**

ÖYÜDÜCÜ *прил. мед.* 1) экьуьчунин; 2) экьуьчардай; **öyüdücü dərmanlar** экьуьчардай дарманар.

ÖYÜDVERƏN *суц.* насигьатчи, муаллим.

ÖYÜDVERİCİ *прил.* насигьат гудай, ийиз тадай.

ÖYÜMƏK *глагол*. экьуьчиз кѣн хьун, экьуьчун атун, сивихь атун, экьуьчдай хьиз хьун.

ÖYÜNGƏN *прил.* яцлу гафар гвай, яцлу гафар ийидай, вичин (*жуван*) тариф ийидай.

ÖYÜNGƏNLİK *суц.* яцлу гафар ийидай хесет, вичин тариф ийидай хесет, яцлу гафар авун, вичин (*жуван*) тариф авун.

ÖYÜNМƏK *глагол*. 1) яцлу гафар авун, вичин тариф авун; 2) дамах авун, такабурлувал авун, лавгъавал авун; **övladları ilə öyünmək** вичин веледралди дамах авун.

ÖZ *млв.-эв.* 1) жуван; **öz evim** жуван кѣвал; 2) вичин; **o, öz kitabını verdi** ада вичин ктаб гана; 3) чпин; **onlar öz paltarlarını götürdülər** абуру чпин пекер кьахчуна.

ÖZBAŞINA *нареч.* 1) вичин ихтиярдалди, хабар такьуна; **özbaşına iş görmək** вичин ихтиярдалди кѣвалах авун; 2) кьанунсузвилелди, рикѣиз кѣндайвал; **özbaşına əlindən almaq** кьанунсузвилелди гъиляй кьахчун; 3) азадвилелди, кефиниз кѣндайвал; 4) вич-вичиз фидайвал; вич-вичиз авахьна; **su özbaşına axır** яд вич-вичиз авахьна физва; 5) аслу туширвилелди, кьилди; 6) килигдай кас авачиз; **uşaqlar özbaşına buraxılıb** аялар килигдайди авачиз ахъайнава.

ÖZBAŞINALIQ *суц.* 1) жуваз (*вичиз*) кѣндайвал авун, жуван (*вичин*) рикѣиз кѣндайвал авун; вичин (*жуван*) ихтиярдалди кар авун; вичин (*жуван*) кефиниз кѣндайвал авун; 2) кьанунсузвал; 3) кьайдасузвал, шулугъ; 4) терсвал; **o, özbaşinalıq etməkdən əl çəkmir** ада вичин кефиниз кѣндайвал авунилай гъил кьачузвач.

ÖZBƏK *суц.* уьзбек (*халкьдин тѣвар ва а халкьдин векил*); **özbək dili** уьзбек чѣл.

ÖZBƏKСƏ *нареч.* уьзбек чѣлалди, уьзбекдалди.

ÖZDAN *суц. анат.* цѣумаруф; **mə-dəaltı vəzi** хуквадин кьвалав гвай цѣумаруф.

ÖZƏK *суц.* 1) рикѣ, яр (*кѣларасдин, тарцин*); 2) хвех, рикѣ; **qozun özəyi** кѣрецидин хвех; 3) куйч. юкь.

ÖZƏL *прил.* 1) кьилдин; хеуси; кьетѣн; 2) кьилдин касдин, хеуси касдин.

ÖZƏLLƏŞDİRİLMİŞ *прил.*

хсусиятдиз ганвай; **özəlləşdirilmiş təsərrüfat** хсусиятдиз ганвай майишат.

ÖZƏLLƏŞDİRMƏK *глагол*. хсусиятдиз вугун.

ÖZFƏALİYYƏT *суц.* вичин кьуватдалди авур кар (*ярат.мишунрин*).

ÖZGƏ *прил.* 1) чаради, масад; **özgə evi** масадан кІвал; 2) маса, муькуь; **bu özgə məsələdir** им маса месэла я; 3) кьилдин; **sənə özgə iş verəcəyik** ваз чна кьилдин кІвалах гуда; 4) чара, жуваз талукьвал авачир, жуванбурукай тушир.

ÖZGƏDİLLİ *прил.* 1) чара (*маса*) чІалал рахадай; **özgədilli xalq** маса чІалал рахадай халкь; 2) чара (*маса*) чІалан; **özgədilli sözlər** чара (*маса*) чІалан гафар.

ÖZGƏLƏŞMƏK *глагол*. яргъа хьун, атІун, кьакъатун.

ÖZGƏLİK *суц.* масадвал, жуванбурукай туширвал.

ÖZGƏNİN *прил.* чарадан, масадан; **özgənin malı** масадан мал.

ÖZGƏNİNKİ *суц. килиг:* **ÖZGƏNİN.**

ÖZGƏYERLİ *суц.* чара уьлкведин кас; чара чкадин кас; кьураба.

ÖZLƏRİ *млв.-эв.* чеб, абур чеб; **özləri gəlib çıxdı** чеб атана акъатна.

ÖZLƏRİNİN, ÖZLƏRİNİNKİ *млв.-эв.* чпин, абурун чпин; чпинди, абурун чпинди; **ev onların özlərini** кІвал абурун чпинди я.

ÖZLÜ *прил.* 1) алкІидай; 2) акІидай; **özlü gil** акІидай чепе.

ÖZLÜK *суц.* 1) гьакъикъат; асул мана; асул затІ; 2) кьилди садаз талукьвал; чаравал; хсусивал; 3) кьетІенвал.

ÖZLÜYÜNDƏN *нареч.* вичелай, вич-вичелай; **özlüyündən danışmaq** вич-вичелай рахун.

ÖZ-ÖZLÜYÜNDƏN *нареч.* вич-вичелай.

ÖZ-ÖZÜNƏ *нареч.* вич-вичиз; **öz-özünə işləyir** вич-вичиз кІвалахзава.

ÖZÜ DƏ *кIус.* вични; вичини; **özü də gəlmişdi** вични атанвай; **özü də dedi** вичини лагъана.

ÖZÜ *млв.-эв.* вич; **özü getdi** вич фена; **özü buranın işçisidir** вич инин кІвалахдар я.

ÖZÜAÇILAN *прил.* вич-вичиз ахъа жезвай; **özüaçılan qapılar** вич-вичиз ахъа жезвай рақIапар.

ÖZÜAXAR *прил.* вич-вичиз авахъ-завай; **özüaxar su** вич-вичиз авахъ-завай яд.

ÖZÜBAĞLANAN *прил.* вич-вичиз акъал жезвай, вич-вичиз агал жезвай.

ÖZÜBƏRKİYƏN *прил.* вич-вичиз кІеви жезвай.

ÖZÜBOŞALDAN *прил.* вич-вичиз пар ичІирдай.

ÖZÜDANIŞAN *прил.* вич-вичиз рахадай.

ÖZÜGEDƏN *прил.* вич-вичиз фидай.

ÖZÜHƏRƏKƏTEDƏN *прил. килиг:* **ÖZÜGEDƏN.**

ÖZÜİDARƏOLUNAN *прил.* вич-вичиз идара жезвай.

ÖZÜİŞLƏYƏN *прил.* вич-вичиз кІвалахдай.

ÖZÜQALDIRAN *прил.* вичи-вичиз хкаждай.

ÖZÜQALXAN *прил. килиг:* **ÖZÜQALDIRAN.**

ÖZÜL I *суц.* бине. диб; **binanın özü-lü** дараматдин бине; II *прил.* бинедин, дибдин; **özül daşları** бинедин кьванер.

ÖZÜLLÜ *прил.* бине авай, диб авай; **özüllü tikinti** бине авай эцигунар.

ÖZÜLSÜZ *прил.* бине авачир,

бинесуз, диб авачир.

ÖZÜLSÜZLÜK *суц.* бине авачирвал, бинесузвал, диб авачирвал.

ÖZÜM *млв.-эв.* жув; **özüm gedəcə-yəm** жув фида.

ÖZÜMƏ *млв.-эв.* жуваз; жуван; **özümə paltar aldım** жуваз пекер къачуна; **özümə inana bilmirəm** зун жуван чІалахъ туш.

ÖZÜMLÜ *прил.* къетІен, къетІен жуьредин, къетІен тегьердин; вичиз хас тир, вичиз хас тир гьалдин.

ÖZÜMLÜLÜK *суц.* къетІенвал, хсусивал; вичиз хас тирвал.

ÖZÜMÜN *млв.-эв.* жуван; **özümün evim var** захъ жуван кІвал ава.

ÖZÜMÜNKÜ *суц.* жуванди; **sən özümünküsən** вун жуванди я.

ÖZÜMÜZÜN *млв.-эв.* чи; **özümü-zün bağıımız var** чахъ чи багъ ава.

ÖZÜMÜZÜNKÜ *млв.-эв.* чиди; **o, özümüzünküdür** ам чиди я.

ÖZÜN *млв.-эв.* вун; **özün get** вун вач.

ÖZÜNDƏN *нареч.* вичелай.

ÖZÜNDƏNBƏY *суц.* вич машгьур кас хьиз къалурзавайди.

ÖZÜNDƏNÇIXMA *суц.* хьел ака-тун; вич-вичелай алатун.

ÖZÜNDƏNGETMƏ *суц.* жув-жувалай (*вич-вичелай*) фин.

ÖZÜNDƏNMƏMNUN *прил.* вич-вичел ашукъ тир, вич-вичиз бегенмиш тир, вич-вичел рази тир.

ÖZÜNDƏNMƏMNUNLUQ *суц.* вич-вичиз бегенмишвал, вич-вичел ашукъвал, вич-вичелай разивал.

ÖZÜNDƏNRAZI *прил.* *килиг:* **ÖZÜNDƏNMƏMNUN**

ÖZÜNDƏNRAZILIQ *суц.* *килиг:* **ÖZÜNDƏNMƏMNUNLUQ.**

ÖZÜNDƏNUYDURMA *суц.*

вичи-вичикай хкудзавай гафар; таб.

ÖZÜNƏ *млв.-эв.* вичиз; **özünə de** вичиз лагъ.

ÖZÜNƏGÜVƏNƏN *прил.* вич-вичихъ (*вичин къуватрихъ*) агъунвай.

ÖZÜNƏGÜVƏNMƏ *суц.* вич-вичихъ (*вичин къуватрихъ*) агъунун.

ÖZÜNƏXİDMƏT *суц.* жува-жуваз къуллугъ авун, вич-вичихъ гелкъуьн.

ÖZÜNƏİNANAN *прил.* вич-вичихъ агъунвай.

ÖZÜNƏİNANMA *суц.* вич-вичихъ агъунвайвал.

ÖZÜNƏQAPILMA *суц.* ялгъузвал, хелветвал.

ÖZÜNƏMƏXSUS *прил.* къетІен, вичиз хас тир лишанрин; **özünəməxsus mədəniyyət** къетІен жуьредин меденият.

ÖZÜNƏMƏXSUSLUQ *суц.* къетІенвал.

ÖZÜNƏNƏZARƏT *суц.* жува-жуваз (*вичи-вичиз*) гуьзчивал авун.

ÖZÜNƏPƏRƏSTİŞ *суц.* жуваз (*вич-вичиз*) икрам авун.

ÖZÜNƏTƏLQİN *суц.* вичи-вич (*жува-жув*) чІалахъарун, жувак са фикир кутун.

ÖZÜNƏTƏSƏLLİ *суц.* вичи-вичиз (*жува-жуваз*) теселли гун.

ÖZÜNƏVURĞUN *прил.* вичиз-вич бегенмиш тир, вич-вичел рази тир, вич-вичел къару тир, вич-вичел ашукъ тир.

ÖZÜNƏVURĞUNLUQ *суц.* вичиз-вич бегенмишвал, вич-вичел разивал, вич-вичел къарувал.

ÖZÜNƏYARDIM *суц.* вичи-вичиз (*жува-жуваз*) куьмек гун.

ÖZÜNÜALÇALTMA *суц.* вичи-вич агъузарун, вичи-вич вилай вегьин.

ÖZÜNÜALDATMA *суц.* жува-жув

алцурун.

ÖZÜNÜBƏYƏNMƏ *суц.* 1) вич-вичел кьару хьун, вичиз-вич бегенмиш хьун; 2) вич-вичиз бегенмишвал, вич-вичел ашукьвал, вич-вичелай разивал.

ÖZÜNÜBİLMƏ *суц.* кьанажагъ, жуван гъавурда хьун, милли кьанажагъ.

ÖZÜNÜDARTAN *прил.* такабурвал гвай, гзаф лавгъа.

ÖZÜNÜDƏRK *суц. килиг:* **ÖZÜNÜBİLMƏ.**

ÖZÜNÜİDARƏ *суц.* вичи-вич ида-ра авун.

ÖZÜNÜİFŞA *суц.* жува-жув негьун, жува-жуван гьалатлар (*тату-гайвилер*) дуьздал акьудун.

ÖZÜNÜİNKAR *суц.* вичи-вич негьун.

ÖZÜNÜİTİRMƏ *суц.* вич-вичивай квахьун.

ÖZÜNÜKƏNARAÇƏKMƏ *суц.* жув кьерехда акьвазун.

ÖZÜNÜQİYMƏTLƏNDİRMƏ *суц.* жува-жуваз кьимет гун.

ÖZÜNÜQORUMA *суц.* вичи-вич (*чи-чеб, жува-жув*) хуьн.

ÖZÜNÜMALİYYƏLƏŞDİRMƏ *суц.* жува-жув (*вичи-вич*) пулуналди таъмин авун.

ÖZÜNÜMƏHDUDLAŞDIRMA *суц.* жуван игьтияжриз жува сергьят эцигун; жува-жуваз дарвал кьабулун; **özünüməhdudlaşdırmanı hər kəs bacarmaz** жуван игьтияжриз жува сергьят эцигун гьар касдилай алакьдач.

ÖZÜNÜMÜALİCƏ *суц. мед.* жува-жув (*вичи-вич*) сагьарун.

ÖZÜNÜMÜDAFİƏ *суц.* вичи-вич (*жува-жув*) хуьн.

ÖZÜNÜN *млв.-эв.* 1) ви; **bu özünün işidir** им ви кIвалах я; 2) адан.

ÖZÜNÜNKÜ *суц.* 1) вичинди; **özününkündən əl çəkməz** вичиндалай гьил кьачудач; 2) адан вичинди; **bu kitab onun özünüdür** и ктаб адан вичинди я.

ÖZÜNÜÖLDÜRMƏ *суц.* жува-жув (*вичи-вич*) кьин.

ÖZÜNÜÖYMƏ *суц.* вичи-вичин тариф авун, вичин яцIу гафар авун.

ÖZÜNÜREKLAM *суц.* вичи-вичин тариф авун, жува-жув кьалурун.

ÖZÜNÜSEVƏN *прил.* вич-вичел кьару, вичиз-вич бегенмиш.

ÖZÜNÜTƏCHİZ *суц.* вичи-вич (*жува-жув*) таъминарун.

ÖZÜNÜTƏNQİD *суц.* жува-жуван татугайвилер кьалурун.

ÖZÜNÜTƏRBİYƏ *суц.* вичи-вич (*жува-жув*) тербия авун.

ÖZÜNÜTƏRİF *суц.* 1) вичи вичин (*жува-жуван*) тариф авун; 2) яцIу гафар авун.

ÖZÜNÜTƏRİFLƏYƏN *суц.* вичи-вич тарифардайди.

ÖZÜNÜYORMA *суц.* вичи-вич галудун.

ÖZÜNÜZ *млв.-эв.* куьн; квез; **özünüz gəlmişdiniz** куьн атанай; **özünüz bilərsiniz** квез чида.

ÖZÜNÜZƏHƏRLƏMƏ *суц.* агьу хьун.

ÖZÜ-ÖZÜNDƏN *нареч.* вич-вичелай.

ÖZÜSÖNƏN *прил.* вич-вичиз туьхуьндай.

ÖZÜSÖNMƏ *суц.* вич-вичиз туьхуьнун.

ÖZÜYAZAN *суц.* вич-вичиз кхьидайди.

ÖZÜYERİYƏN *суц.* вич-вичиз фидайди.

Р – азербайжан алфавитдин къанни пуд лагъай гъарф

РА суц. муз. па (къульуьнин са кам).

РАҢА суц. пача.

РАДҢАН суц. тар. пачагъ.

РАДҢАНЛИҚ суц. тар. 1) пачагъвал; 2) пачагълугъ.

РАФОС суц. пафос (*члехи ашкъилувал, руьгъ хкаж хъун*); **pafosla danışmaq** руьгъ хкаж хъана рахун.

РАФОСЛУ прил. пафосдин; **pafoslu sözlər** пафосдин гафар.

РАФОСЛУЛУҚ суц. пафослувал, руьгъламиш хъун, ашкъи акатун.

РАН межд. пагъ; **rah, nə gözəldir!** пагъ, вуч иер я!

РАНО межд. пагъо; **raho, sən hara, bura hara!** пагъо, вун гъинай, инаг гъинай?!

РАХИЛ I прил. пехил; **raxıl adam** пехил кас; II суц. пехилди; **o, raxıldır** ам пехилди я.

РАХИЛЛИҚ суц. пехилвал; **bunlar hamısı raxıllıqdandır** ибур вири пехилвилай я.

РАХИР суц. пехир; **raxırını üzə çıxarmaq** пехир винел акъудун.

РАХИРЛИ прил. пехирди къунвай.

РАХЛА I суц. пахла; II прил. пахладин; **raxla yeməyi** пахладин къафун.

РАХЛАКОЛУ суц. пахладин вал.

РАХЛАҚURDU суц. пахладин пIаркIв.

РАХЛАЛИ прил. пахладин; **raxlalı aş** пахладин аш.

РАХЛАЛИҚ суц. пахлаяр цанвай чка.

РАХЛАЛИЛАР суц. бот. пахла хътинбур.

РАХЛАOTU суц. бот. пахлад векъ.

РАХЛАPLOV суц. пахлад аш.

Р

PAXLAVA суц. пахлава; **qoz raxlavası** кIерецдин пахлава.

PAXLAVARI прил. пахладиз ухшар.

PAXLAVARİLİK суц. пахладиз ухшарвал.

ПАК прил. пак, михъи; **pak adam** пак кас; **pak yer** михъи чка.

ПАКЕТ I суц. пакет (*1 конвертда ва я маса чарчик кIевнавай кагъаз; 2 чарчик ва я маса затIуник кIевнавай затIар; 3 чарчин кисе, чарчин чанта*); II прил. пакетдин; **paket kağızı** пакетдин чар.

ПАКІZƏ прил. 1) куьгъ. михъи; 2) куьч. лап хъсан, иер.

ПАКІZƏLİK суц. 1) михъивал; 2) са синихни квачирвал, синихсузвал.

ПАКЛИҚ суц. паквал, михъивал.

ПАК-ПАКІZƏ нареч. гзаф хъсандиз, лап иердиз.

ПАКТ суц. пакт (*гъукуматрин, уьлквейрин арада кутIундай икърар*); **hücum etməmək haqqında pakt** сад-садал гъужум тавунин икърар.

ПАҚQILDAMA суц. лукълукъар авун; къатиз ругун; ван ацалтун.

ПАҚQILDAMAQ глаг. лукълукъ(ар) авун; **qazanda su paqqıldayır** къажгъанда ци лукълукъ ийизва.

PALAN суц. палан; парцин палан.

PALANÇI суц. палан расзавайди.

PALANLAMAQ суц. гъайвандиз пар ягъун.

PALATA суц. 1) палата, азарханада азарлуяр къаткурдай кIвал; 2) жуьреба-жуьре идарайрин тIвар; **kitab palatası** ктабрин палата.

PALAZ суц. рух; **o, palaz toxuyur** ада рух хразва.

PALAZQULAQ прил. 1) яргъи

япарин; **palazqulaq küçük** яргъи япарин курцџул; 2) масадал гзаф ихтибар авуналди сефигъ хъыз къазвайди; 3) *зоол.* къаркъулув.

PALAZTOXUMA *суц.* рух хрун.

PALÇIQ I *суц.* 1) къар, къуруш, палчух; 2) *мед.* къар, палчух; **palçiqla müalicə** къарадалди сагъарун; 3) сувагъ.

PALÇIQÇI *суц.* сувагъчи.

PALÇIQÇILIQ *суц.* сувагъчивал.

PALÇIQLAMAQ *глагол.* сувагъ ягъун; **divarı palçiqlamaq** цлаз сувагъ ягъун.

PALÇIQLI *прил.* палчух, къар, къуруш авай; **palçıqlı yol** палчух авай рехъ.

PALEOQRAF *суц.* палеограф (*палеографиядин пешекар*).

PALEOQRAFİYA *суц.* палеография.

PALEOLİT *суц.* палеолит (*къванцин асирдин къадим девир*).

PALEONTOLOGİYA *суц.* палеонтология (*чиликай хкуддай къванциз элкъвенвай дегъ члаварин гъайванрикай ва набататрикай илим*).

PALEONTOLOQ *суц.* палеонтолог (*палеонтологиядин пешекар*).

PALEOZOY *суц.* палеозой; **paleozoy dövrü** палеозой девир (*чилинин тарихда геологиядин дегъ девир*).

PALID I *суц.* мегъуьн тар; **böyük palid ağacı** члехи мегъуьн тар; II мегъуьн тарцин; **palid yarpaqları** мегъуьн тарцин пешер.

PALIDLİQ *суц.* мегъуьнлух (*мегъуьн тарарин там*).

PALİTRA *суц.* палитра (*1 шикил члугвадайда рангар акадардай гъвечли къул; 2 эсер гуьрчегардай такъатар; 3 yazıcının zəngin palitrası* кхъирагдин

девлетлу палитра.

PALLI-PALTARLI *прил.* алуқІнавай, пекер алай.

PALMA *суц.* пальма (*чимми чкайра жедай гъамиша къацу пешер алай тар*).

PALMALIQ *суц.* пальмадин там.

PAL-PALTAR *суц.* пекер.

PAL-PALTARLI *прил.* килиг: **PALTARLI**.

PALTAR *суц.* пекер; **təzə paltar** цІийи пекер; **yay paltarı** гатун пекер.

PALTARASAN *суц.* пекер куьрсардайди.

PALTARBIÇƏN *суц.* хкатІдай устІар.

PALTARLI *прил.* пекер алай, алуқІнавай.

PALTARLIQ *суц.* пекер цудай материал.

PALTARTİKƏN I *прил.* пекер цвадай; **paltartikən maşın** пекер цвадай машин; II *суц.* пекер цвадайди.

PALTARTİKMƏ *суц.* пекер цун.

PALTARYUMA *суц.* пекер чухъуьн.

PALTO *суц.* пальто.

PALTOLUQ *суц.* пальто цун паталди материал.

PAMAZI *суц.* пазамин (*члучІ авай памбаг парча*).

PAMBIQ *суц.* памбаг.

PAMBIQÇI *суц.* памбагчи, памбагар цунал машгъул кас.

PAMBIQÇILIQ *суц.* памбагчивал.

PAMBIQƏKƏN *прил.* памбагар цадай.

PAMBIQƏYİRƏN *прил.* памбагардин гъалар ийидай.

PAMBIQLIQ *суц.* памбагар цанвай чка.

PAMBIQTƏMİZLƏYƏN *прил.* памбагар михъдай; **pambıqtəmizləyən zavod** памбагар михъдай завод.

PAMBIQYIĞAN суц. памбагар кІватІдай машин.

PAMFLET суц. памфлет.

PAMFLETÇİ суц. памфлет кхъизвайди.

PAN суц. пан (Польшадин мулкдар).

PANAMA суц. панама (гъяркъуб кърехар галай шляпа).

PANEL суц. 1) тротуар; 2) панель (кІвалин цлан кІланихъай тахта, чар ва я шир яна расай зул); 3) панель (эцигунара менфят къачудай гъазур цлар, къавар).

PANELLİ прил. панелдин, панелрин; **panelli tikintilər** панелрикай тир эцигунар, имаратар.

PANİSLAMİST суц. тар. панисламист (панисламизмдин пад хуъзвайди).

PANİSLAMİZM суц. тар. панисламизм.

PANNO суц. панно (1 цлан ва я кІвалин къава кърехрив сижиф гваз чІугунвай нехиш; 2 кетендал, шихинал чІугвадай чІехи шикил).

PANORAM I суц. 1) панорама; акунар (санлай килигайла аквадай гегъениш чка, гъа чкадин шикил); 2) панорама, сурэт; 3) воен. панорама (туррунай ядайла дубз лишандиз къачун патал менфят къачудай, затІар чІехиз къалурдай алат).

PANSİON суц. пансион (1 инкъи-лабдилай вилик общежитие, кІелдай чка; 2 кІелдайбуруз ксудай чка; 3 тІубн-хъун ва ксуниз герек затІарни галаз кирида вугудай кІвал).

PANSİONAT суц. пансионат.

PANTEİST суц. пантеист.

PANTEİZM суц. пантеизм.

PANTEON суц. пантеон (тІварван авай ксар кучукнавай чка).

PANTOMİMA суц. пантомима (рахун авачиз гъакІ гъилерин, чинин ишарайралди, бедендин гъерекатралди къалурдай тамаша).

PANTÜRKİST суц. пантуъркист (пантуъркизмдин терефдар).

PANTÜRKİZM суц. тар. пантуъркизм.

PAPA суц. папа (рим-католик килисадин къыл).

PAPAQ суц. бармак; **böyük papaq** чІехи бармак.

PAPAQÇI суц. бармакар цвадай устІар.

PAPAQÇILIQ суц. бармакар цвадай устІарвал.

PAPAQLI I прил. бармак алай; II суц. бармак алайди (итим).

PAPALIQ суц. папавал.

PAPAVERİN суц. мед. папаверин.

PAPİROS суц. пІапІрус; **papiros çəkmək** пІапІрус чІугун.

PAPİROSALIŞDIRAN прил. пІапІрусдиз цІай ядайди.

PAPİROSÇƏKƏN суц. пІапІрус чІугвадайди.

PAPİROSQABI суц. пІапІрусдин къаб.

PAPİRUS суц. папирус (1 чими уьлквейрин набатат; 2 къадим девирра чар кхъин патал гъазурзавай материал; 3 и материалдал кхъенвай къадим гъилин хатІар).

PAPKA суц. папка.

PAPUASLAR суц. папуасар (ЦІийи Гвинеядин чкадин халкъ).

PARA I суц. зур, са пай, са къадар; **almanın parası** ичинин са пай; **bir para insanlar** са къадар инсанар.

PARA II суц. куьгъ. пул; **o, para yığır** ада пул кІватІзава.

PARABOLA *суц. мат.* парабола.

PARABUZƏN *суц. зоол.* шурван пепе.

PARAD *суц.* парад.

PARADİQMA *суц.* парадигма.

PARADOKS *суц.* 1) парадокс (*виридаз адет хъанвай фикирдив къан тийирди хъыз, акъулди къатІун тийирди хъыз аквадай тегъерда лагъанвай са къариба фикир, агъвалат*); 2) аламат.

PARADOKSAL *прил.* парадокс квай, парадокс тир; аламатдин.

PARADOKSALLIQ *суц.* парадокс-салвал.

PARAFİN I *суц.* парафин (*нафтІадикай, къванциџивиндикай хкуд-дай шемер ва мсб. ийидай лацу мум хътин затІ*); II *прил.* парафиндин; **parafin nefti** парафиндин нефт.

PARAFİNLİ *прил.* парафиндин.

PARAFİNSİZ *прил.* парафин квачир.

PARAQ *суц. зоол.* гъвечи кицІ (*утагъда хуъзвай*).

PARAQRAF *суц.* параграф (*текст-да лишандалди чара ийидай, вичин џийи метлеб квай гъвечи най*).

PARALAMA *суц.* **PARALAMAQ** глаголдикай.

PARALAMAQ *глагол.* къве пад авун.

PARALANMAQ *глагол.* къве пад хъун; хун, кІус-кІус хъун, кукІвар хъун; **daş paralandı** къван кІус-кІус хъана.

PARALEL *суц.* 1) *мат.* параллель (*сад-садак ккІин тийиз къушаба феиџ џІарарикай сад*); 2) *геогр.* параллель (*чилиин шардин винелай гъакІ хиялда къуна тухузвай џІар*); 3) *куъч.* тешпигъ, тешпигъвал, гекъигиз жедай кар.

PARALELEPİPED *суц. мат.* параллелепед.

PARALELLİK *суц.* параллелвал.

PARALELOQRAM *суц. мат.* параллелограм.

PARAMETR *суц. мат. физ. тех.* параметр (*са затІунин, системайрин асул лишанар ачухардай уълчме*).

PARA-PARA *нареч.* кІус-кІус, чІук-чІук.

PARAPET *суц.* чахчахар, къерехда жедай цал хътинди.

PARASIZ *прил.* пулсуз.

PARASIZLIQ *суц.* куъгъ. пулсузвал.

PARAŞÜT *суц.* парашют.

PARAŞÜTÇÜ *суц.* парашютчи (*нарашют гъаз хкадардай кас*).

PARAŞÜTÇÜLÜK *суц.* парашют-чивал.

PARAZİT *суц.* паразит (*I са организмдин иви хъваз къене ва я винел яшамии жезвай маса организм, мес. нет, чІут ва мсб. 2 куъч. муъфтехур, вичи кІвалах тийиз, чарадан зегъмет-дал къил хуъзвай кас*).

PARAZİTİZM *суц. биол.* паразитизм.

PARAZİTLİK *прил.* паразитвал.

PARAZİTOLOGİYA *суц.* паразитология (*паразитрин гъакъиндай илим*).

PARAZİTOLOQ *суц.* паразитолог (*паразитологиядин пешекар*).

PARÇ *суц.* џІиб.

PARÇA I *суц.* 1) кІус; **sınımiş şüşə parçaları** ханвай шуъшедин кІусар; 2) чІук, пай, зул; **romandan parçalar** романдай чІукар; 3) атІай къатІ; **materialın parçaları** материалдин атІай къатІар.

PARÇA II *суц.* парча, материал; **yun parçalar** сун парчаяр.

PARÇALAMAQ *глагол.* 1) кукІварун; кІус-кІус авун; **canavar qoyunu parçaladı** жанавурди хеб кукІварна;

2) хун; 3) пад-пад авун; 4) кьве пад авун; гудун; атГун; **daşı parçalamaq** къван кьве пад авун; 5) пайи-паяр авун.

PARÇALANMAQ *глагол*. 1) кукІвар хьун; кІус-кІус хьун; 2) пад-пад хьун; 3) кьве пад хьун; 4) пайи-паяр хьун; **dəstə parçalandı** кІеретІ пайи-паяр хьана.

PARÇALATMA *суц.* **PARÇALATMAQ** *глаголдикай.*

PARÇALATMAQ *глагол*. пад-пад ийиз тун, кІус-кІус ийиз тун.

PARÇA-PARÇA *нареч.* кІус-кІус; **parça-parça doğramaq** кІус-кІус авун.

PARDAQ *суц.* цІарцІар, рапрап.

PARDAQÇI *суц.* цІалцІамардайди.

PARDAQLAMAQ *глагол*. цІалцІамарун.

PARDAQLI *прил.* цІалцІамарнавай.

PARİK *суц.* парик (*къилел акьалж-дай масадан чІарар*).

PARİKLİ *прил.* парик алай.

PARILDAMAQ *глагол*. нур гун, цІар-цІар гун, рапрап авун.

PARILDATMAQ *глагол*. нур гуз тун.

PARILDAYAN *прил.* нур гудай, цІарцІар гудай, рапрап гудай.

PARILTİ *прил.* нур, цІарцІар, рапрап.

PARILTİLİ *прил.* *килиг:* **PARILDAYAN**.

PARİTET *суц.* паритет; барабарвал, барабар ихтиярлувал.

PARİTETLİ *прил.* барабар, барабарвилин.

PARK *суц.* 1) парк, багъ; **şəhər parkı** шегьердин парк; 2) парк (*машинар, тракторар ва мсб. акъвазардай ва гуьнгуьна хутадай чка*).

PARKET *суц.* паркет (*кІвалин чиле твадай кІалубдик кваз расай гьвечли тахтаирин кІусар; гьахьтин кІусар*

тунвай кІвалин чил).

PARKETÇI *суц.* паркет твадай устІар.

PARKETLƏMƏK *глагол*. паркет тун.

PARLAQ *прил.* 1) нур гудай, цІар-цІар гудай, рапрап ийидай; 2) *куьч.* лап хьсан, лап чІехи; **parlaq nailiyət** лап чІехи агалкьун.

PARLAQCA *нареч.* экуьдаказ, экуьдиз, экуьз.

PARLAQLIQ *суц.* 1) цІарцІар, нур, рапрап; 2) гурлувал, чІагайвал, шадвал; **məclisdə bir parlaqlıq var idi** мя-рекатда са гурлувал авай.

PARLAMAQ *глагол*. цІарцІар гун, нур гун, рапрап авун.

PARLAMAN *суц.* *куьгь.* *килиг:* **PARLAMENT**.

PARLAMENT *суц.* парламент; **parlament seçkiləri** парламентдин сечкияр.

PARLAMENTARİZM *суц.* парламентаризм.

PARLAMENTLİ *прил.* парламент авай.

PARNİK *суц.* парник.

PARODİST *суц.* пародист.

PARODİYA *суц.* пародия (*эдеби-ятдин эсердал ва я ам кхьейдал хьуь-руьн патал адаз ухшар аваз кхьей эсер; садан эсер чІалар ахьайдай тегьерда къалурун*).

PARODİYALI *прил.* породиядин.

PAROXOD *суц.* пароход, гими.

PAROXODÇU *суц.* пароход гьал-завайди.

PAROL *суц.* пароль (*чинебан шартІлу гаф*).

PAROM *суц.* паром (*вацІун ва я вирин и патай а патаз инсанар, гьай-ванарялдай, къуларикай раснавай улакь*).

PAROMÇU *суц.* паромчи.

PAROVOZ *суц.* паровоз.

PAROVOZÇU *суц.* паровозчи.

PAROVOZQAYIRMA *суц.* паровозар расун.

PAROVOZSÜRƏN *суц.* паровозгьалзавайди.

PARTA *суц.* парта.

PARTBÜRO *суц. тар.* партбюро.

PARTER *суц.* партер (*театрдин залдин сад лагьай мертебада вилик квай ацукьдай чкаяр*).

PARTİTURA *суц. муз.* партитура (*1 гзаф ванерин хордин ва я макьамдин эсердин вири ванер квай партийрин кІватІал; 2 гьахьтин эсердин вири партийрин нотаяр*).

PARTİYA I *суц.* партия (*са синифдин кІвенкІве авай пай яз гьа синифдин игьтияжар, марагьар хуьн патал сад хьанвай ва гьа синифдин женгиниз регьбервал гузвай тешикат*); **Kommunist partiyası** Коммунистрин партия.

PARTİYA II *суц.* садра агакьай ва я ракуьрай затІарин кьадар.

PARTİYA III *суц.* десте, партия.

PARTİYA IV *суц.* сада лугьудай ва я ядай макьамдин, манидин эсердин пай.

PARTİYA V *суц.* гьилер, сефер; **bir partiya şahmat oynamaq** садра шахматрал кьугьун.

PARTİYAÇI *суц.* партиячи.

PARTİYALI *прил.* партиядик квай.

PARTİYALILIQ *суц.* партиядик кваз хьун.

PARTİYASIZ *прил.* партиядик квачир.

PARTİZAN *суц.* партизан.

PARTİZANLIQ *суц.* партизанвал.

PARTKABİNET *суц.* парткабинет.

PARTKOM *суц.* партком.

PARTQRUP *суц.* партгруппа.

PARTLADICI *суц.* хьиткьинардай затІ.

PARTLADILMAQ *глаг.* хьиткьинарун, чукІурун, пад-пад (*кІус-кІус*) авун.

PARTLAQ *суц.* хьиткьер; фер.

PARTLAMAQ *глаг.* хьиткьинун, чукІун, пад-пад (*кІус-кІус*) хьун.

PARTLATMA *суц.* **PARTLATMAQ** *глаголдикай.*

PARTLATMAQ *глаг.* хьиткьинарун, хьиткьинарна чукІурун.

PARTLAYAN *прил.* хьиткьиндай, хьиткьинардай, хьиткьин жедай.

PARTLAYICI *прил. килиг:* **PARTLAYAN.**

PARTLAYIŞ *суц.* хьиткьинун, хьиткьинна чукІун.

PARTLAYIŞLI *прил.* 1) хьиткьинарунин, хьиткьинардай; 2) *лингв.* хьиткьиндай; **partlayışlı samit** ачух тушир хьиткьиндай сес.

PAS I *суц.* муьрхь; **pas rəngi** муьрхьуь ранг.

PAS II *суц. спорт.* пас; **pas vermək** пас гун.

PASAJ *суц.* пассаж.

PASAQ *суц.* чирк.

PASATMA *суц.* муьрхь хьун.

PASXA *суц.* пасха (*1 чувудрин гатфарин диндин сувар; 2 хашпересрин гатфарин диндин сувар; 3 и суварриз шурадикай, мукашидикай чрадай шишин затІар*).

PASİBAN *суц. куьгь.* 1) кьаравул; 2) *куьч.* арха, куьмекдай кас, кьаюмвал ийизвайди.

PASİBANLIQ *суц. куьгь.* 1) кьаравулвал; 2) кьаюмвал.

PASİFİST *суц.* пацифист (*пацифизмдин терефдар*).

PASİFİZM *суц.* пацифизм (*анжах гафаралди ислягьвал хуьнин, дяведиз акси экьечІунин, вири жуьредин дявейрин: гьам милли гьалибвал патал, гьам инкьилаб патал ва мсб. негь ийизвай буржуазиядин сиясатдин терефдарвал*).

PASLANMAQ *глаго.* муьрхъ кьун.

PASLANMAYAN *прил.* муьрхъ такьадай.

PASLI *прил.* муьрхъ кьунвай.

PASLILIQ *суц.* муьрхъуь кьунвай гьал.

PASPORT *суц.* паспорт (*1 са кас ам вич тирди тестикьардай документ; 2 машин, имарат ва мсб. гьисабдиз кьачунин документ*).

PASPORTÇU *суц.* паспортчи.

PASPORTLAŞDIRMA *суц.* **PASPORTLAŞDIRMAQ** *глаголдикай.*

PASPORTLAŞDIRMAQ *глаго.* паспорттар гун, паспортрин кьайда тун; паспорттар кхьин.

PASPORTSUZ *прил.* паспорт авачир.

PASSİV *суц.* пассив.

PASSİVLİK *суц.* пассиввал.

PASTA *суц.* паста.

PASTERİZASİYA *суц.* пастеризация (*микробар рекьин патал ругун*).

PASTERİZATOR *суц.* пастеризатор.

PASTOR *суц. дин.* пастор.

PASTORLUQ *суц. дин.* пасторвал.

PAŞA *суц.* паша (*Туьркияда, Египетда чІехи кьуллугьчи*).

PAŞALIQ *суц.* пашавал.

PAŞTET *суц.* паштет (*якІукай, лекьиникай гатана чрадай фари*).

PAT *суц. шагьм.* пат (*шагьматрал кьугьвазвайбурукай вичин шагь хуьн патал гьил ийиз тежедай гьал*).

PATAVA *суц.* портянка (*кух галай*

чекмедихъ галаз алукІдай кІвачел алчукдай пек).

PATEFON *суц.* патефон.

PATENT *суц.* патент (*1 са касдиз алишвериш ва я са пеше ийиз ихтияр ава лагьай чар, документ; 2 са касдиз вичи яратмишай затІуникай, машиндикай, алатдикай вичиз кІандайвал менфят кьачуз ихтияр авайвилин чар*).

PATENTLİ *прил.* патент авай.

PATENTSİZ *прил.* патент авачир.

PATİSSON *суц.* патиссон (*салан майва*).

PATOLOGİYA *суц. мед.* 1) патология (*бедендик квай начагьвилер, азарар чирдай илим*); 2) куьч. азардикди вичин тІебии кІалубдай акьатун.

PATOLOJİ *прил.* патологиядин.

PATOLOQ *суц.* патолог (*патологиядин пешекар*).

PATRİARX *суц.* патриарх (*1 дегь чІавара сихилдин кьил; 2 хашперес динда чІехи кьуллугьчи, чІехи ихтиярар авай кешии*).

PATRİARXAL *прил.* 1) патриархатдин девирдин, лап куьгьне; 2) куьгьне адетриз талукь, куьгьне хьанвай.

PATRİARXAT *суц.* патриархат (*тухумдин, сихилдин кьил итим хьунин кьайда*).

PATRİOT *суц.* 1) патриот, ватанперес; 2) куьч. са кардиз, чкадиз вафалу, абур гзаф кІандай кас.

PATRON I *суц.* 1) тар. кьаюм; далу, куьмекдай кас; 2) патрон (*капиталист уьлквейра фирмадин, фабрикадин, заводдин иеси, чІехиди*).

PATRON II *суц.* патрон (*1 патрум (тфенгдин); 2 электрик лампа твадай патрум*).

PATRONAJ *суц.* патронаж (*таза*

аялриз ва бязи азарлуйриз кIвале ме-
дицинадин куьмек авун).

PATRONDAŞ суц. патрумдаш.

PATRONLU прил. патрумдин, пат-
румрин.

PATRONSUZ прил. патрум авачир.

PATRUL суц. патруль (са чкада
къайдахуьниз килигдай, ахтармишдай,
къекъведай къаравул аскеррин, поли-
циядин, жемятдин патай са гъвечли
кIеретI).

PATRULLUQ суц. патрулвал.

PAUZA суц. ара, ара гун, са герен
акъвазун.

PAVILYON суц. павильон.

PAU суц. 1) пай, чIук; 2) къисмет,
пай; 3) савкъват, пишкеш; **mən payımı
verdim** за жуван савкъват гана.

PAVA суц. 1) пая; 2) руькуьн;
3) кIун; 4) гъвар; 5) хак (рехъ, са
чкадин сергъят къалурдай лишан яз
акIурнавай).

PAVACIQ суц. гъвечли пая.

PAVAÇƏPƏRİ суц. руькуьнрин
жугъун.

PAYALAMA суц. **PAYALAMAQ**
глаголдикай.

PAYALAMAQ глаг. паяяр ягъун.

PAYÇI суц. пайчи; паярал бине-
ламишнавай кIватIалдик квайди.

PAYÇILIQ суц. пайчивал.

PAYIZ I суц. зул; **payız gəldi** зул
алуькна; II прил. зулун; **payız günləri**
зулун йикъар; **payız soyuqları** зулун
къаяр.

PAYIZGÜLÜ суц. зулун цуьк.

PAYIZLIQ прил. зулун; **payızlıq**
əkin зулун цанар.

PAYLAMAQ глаг. паюн; **kitabları
paylamaq** ктабар паюн.

PAYLANMAQ глаг. пайи-паяр хъун.

PAYLAŞMA суц. **PAYLAŞMAQ**
глаголдикай.

PAYLAŞMAQ глаг. чпин арада паюн.

PAYLATDIRMAQ глаг. пайиз тун.

PAYLATMAQ глаг. килиг: **PAY-
LATDIRMAQ**.

PAYLAYICI суц. 1) пайдай
кас (гъардаз къевезвай мал, шейэр);
2) пайдай прибор (машинара, моторра
газ, бензин дуьздаказ, са къайдада
ахъайдай).

PAYLI прил. пай тир, чIук тир.

PAY-PAY маса гафарихъ галаз са-
нал: **pay-pay etmək** пай-пай авун.

PAY-PIYADA нареч. яхдиз, кIвачи-
кIвачи.

PAY-PUŞ суц. савкъват, пишкеш.

PAYTAXT суц. меркез.

PAZ суц. кIун (кIарас гудун патал
гъадаз ядай).

PAZLAMAQ глаг. кIун ягъун.

PAZLI прил. кIун авай.

PAZŞƏKİLLİ прил. кIуназ ухшар.

PEÇ суц. къул.

PEÇENYE суц. печенье.

PEÇQAYIRAN суц. къул расдай
устIар.

PEDAQOĞİKA суц. педагогика
(тарс ва тербия гунин гъакъиндай илим).

PEDAQOJİ прил. педагогикадин.

PEDAQOQ суц. педагог, муаллим,
тербиячи.

PEDAQOQLUQ суц. педагогвал,
муаллимвал, тербиячивал.

PEDAL суц. педаль (машинада ва
музыкадин алатра кIвач илисдай пай).

PEDALLI прил. педаль авай.

PEDANT суц. педант (вири кIва-
лахар куьлуь-шуьлуьярни кваз бегье-
мердай кас).

PEDANTİZM суц. педантизм.

PEDANTLIQ *суц. килиг:* **PEDANTİZM**.

PEDIATR *суц.* педиатр, аялрин духтур.

PEDIATRİYA *суц.* педиатрия (аялрин азаррин ва абур сагъарунин гъакъиндай илим).

PEDIKÜR *суц.* педикюр.

PEDİNSTİTUT *суц.* пединститут; **o, pedinstitutda oxuyur** ада пединститутда келзава.

PEDMƏKTƏV *суц.* педмектеб.

PEDTEKNIKUM *суц.* педтехникум.

PENCƏK *суц.* пенжек.

PENCƏKLİ *прил.* пенжек алай; **pencəklî oğlan** пенжек алай гада.

PENCƏK-ŞALVAR *суц.* пенжекшалвар.

PENCƏR *суц.* недай хъчар.

PENCƏRLİK *суц.* недай хъчар авай чка.

PENDİR *суц.* ниси; **qoyun pendiri** хипен ниси.

PENDİR-ÇÖRƏK *суц.* нисини фу.

PENDİRXANA *суц.* ниси гъасилзавай кархана.

PENDİRTUTAN *суц.* нисидин пешекар.

PENİSİLLİN I *суц.* пенициллин; **II** *прил.* пенициллиндин; **penisillin iynəsi** пенициллиндин раб.

PENOPLAST *суц.* пенопласт.

PENSİYA *суц.* пенсия; **pensiya almaq** пенсия къачун.

PENSİYAÇI *суц.* пенсиячи.

PERİFERİYA *суц.* периферия.

PERİGEY *суц.* куьгъ. перигей (спутникдин ва я Вауран орбитадин Чилиз мукъва нукътла).

PERİKDİRMƏK *глагол. диал.* кичле-рар гун (къушариз).

PERİKMƏK *глагол. диал.* кичле хъна лув гун (къушра).

PERİMETR *суц. мат.* периметр (гзаф *tinİerin фигурадин вири къваларин яргъивал санал*).

PERİODİK *прил.* 1) вахт-вахтунда тикрар жедай, вахт-вахтунда жедай; ара гудай; 2) тайин вахтара акъатдай; **periodik çıxan qəzet** тайин вахтара акъатзавай газет.

PERİSKOP *суц.* перископ (жув далдадик кваз жуваз акван тийидай затлар къалурдай оптикадин прибор).

PERQAMENT *суц.* пергамент (1 дегъ члавара кхъинар авун патал расай данадин хам ва адал авунвай кхъинар; 2 гъери ва къеж куьжум тийидай чар).

PERMANENT *прил.* ара даттур, гъа-миша давам жедай; **permanent inqilab** ара датлана давам жедай инкъилаб.

PERO *суц.* перо (ручкада твадай).

PERPENDİKULYAR *суц. мат.* перпендикуляр (са дуьз цларцел дуьм-дуьз къвезвай, ам къатІна дуьз *plunİ* арадал гъызвай дуьз цлар).

PERRON I *суц.* перрон (ракъун рекъин вилик квай поезддиз инсанар акъахдай майдан); **II** *прил.* перрондин.

PERSONAJ *суц.* персонаж (эдебиятдин эсерда иштиракзавай кас).

PERSONAL I *суц.* персонал (са пешедин, са кеспидин къуллугъчияр); **II** *прил.* къилдин, вичиз махсус, къилди вичиз махсус, къилди вичиз талукъ тир.

PERSPEKTİV *суц.* гележег, гележегдин планар, умудар.

PERSPEKTİVLİ *прил.* гележег авай; **perspektivli gənc** гележег авай жегъил.

PERSPEKTİVLİLİK *суц.* гележег хьун.

PERSPEKTİVSİZ *прил.* гележег авачир.

PERSPEKTİVSİZLİK *суц.* гележег авачирвал.

PESSİMİST *суц.* пессимист (умудсуз, гележегдин члалахъ тушир, рикI дар кас).

PESSİMİSTCƏ *нареч.* пессимист-даказ.

PESSİMİSTLİK *суц.* пессимиствал.

PESSİMİZM *суц.* пессимизм (умудсузвал, гележегдин члалахъ туширвал, рикIин дарвал).

PEŞƏ *суц.* пеше; **peşə seçmək** пеше хкягъун.

PEŞƏKAR *суц.* пешекар; **peşəkar ovçu** пешекар гъурчехъан.

PEŞƏKARLIQ *суц.* пешекарвал.

PEŞKƏŞ *суц.* пишкеш, савкъват.

PEŞMAN *прил.* пашман; **peşman olmaq** пашман хьун.

PEŞMANÇILIQ *глагол.* пашманвал.

PEŞMANLAMAQ *глагол.* пашман хьун.

PEŞMAN-PEŞMAN *нареч.* пашман-пашман.

PETİT *суц. типогр.* петит (куьлуь шрифтдин (8 пункт) тIвар).

PEYDA *маса гафарихъ галаз санал.* **peyda olmaq** пайда хьун.

PEYĞƏMBƏR *суц.* пайгъамбар.

PEYĞƏMBƏRCƏSİNƏ *нареч.* пайгъамбарди хьиз.

PEYĞƏMBƏRLİK *суц.* пайгъамбарвал.

PEYİN I *суц.* фид; II *прил.* фитедин; **peyin iyi** фитедин ни.

PEYİNLƏMƏK *глагол.* фитер вегъин (салаз, никIуз), фитералди миянарун.

PEYİNLİK *суц.* фитерин хьурт.

PEYK *суц.* спутник.

PEYSƏR *суц.* къам.

PEYVƏND *суц.* 1) раб ягъун; 2) къелем гун; къелем илигун; жалгъа гун; тIур гун.

PEYVƏNDLƏMƏK *глагол.* килиг; **PEYVƏND.**

PEYZAJ *суц.* пейзаж, тIебиатдин шикил.

PƏHLƏVAN *суц.* пагъливан; **adli-sanlı pəhləvan** тIвар-ван авай пагъливан.

PƏHLƏVANCASINA *нареч.* пагъливанди хьиз; **pəhləvancasına daşı qaldırdı** пагъливанди хьиз къван хкажна.

PƏHLƏVANLAŞMAQ *глагол.* ви-кIегъ хьун.

PƏHLƏVANLIQ *суц.* пагъливанвал.

PƏHRİZ *суц.* пегъриз.

PƏHRİZKAR *суц.* пегъриз хуьз-вайди.

PƏHRİZLİK *прил.* пегъриздин.

PƏJMÜRДƏ *прил.* куьгъ. 1) штIум хъайи, суц; 2) кефи чIур хъайи, пашман.

PƏJMÜRДƏLİK *суц.* 1) штIумвал, суствал; 2) пашманвал.

PƏK *суц.* куьгъ. хъсан, лап; **pək yaxşı** лап хъсан.

PƏL *суц.* 1) *маса гафарихъ галаз санал.* **pəl vurmaq** манийвал авун; 2) недай хъач; **pəl qutabı** хъчарин афар.

PƏLƏ *прил.* 1) цIалцIам, гъаркуь, гегъенш; 2) яцIу, чIехи; 3) *муракаб гафарин сад лагъай пай:* **pələburun** чIехи нер алай, **pələqulaq** чIехи япар алай.

PƏLƏBİĞ *прил.* яцIу спелар алай.

PƏLƏBURUN *прил.* гъаркуь, чIехи нер алай.

PƏLƏBUYNUZ *прил.* яцIу крчар алай.

PƏLƏQULAQ *прил.* члехи япар алай.

PƏLƏLƏNMƏK *глагол.* куьк хьун, яцӀу хьун.

PƏLƏNG I *суц.* пеленг; **xallı pələng** тӀехвер алай пеленг; II *прил.* пеленгдин; **pələng balası** пеленгдин шараг.

PƏLƏNGLİK *суц. рар.* викӀегьвал, кьегьалвал, игитвал, гьунар.

PƏLƏŞ *суц. килиг.* **PƏLƏ.**

PƏLİK *суц.* туйкьуьл кьалар, явшан.

PƏLİKLİK *суц.* явшанлух.

PƏLLƏMƏK *глагол.* манийвал авун.

PƏLMƏ *прил. диал.* элуьхьай хьтин, нур тагузвай; ранг фенвай.

PƏLTƏK *суц.* лалакӀ, мез галкӀидайди (*галкӀиз рахадайди*).

PƏLTƏKLƏMƏK *глагол.* мез галкӀун, галкӀиз-галкӀиз рахун.

PƏLTƏKLİK *суц.* мез галкӀун, галкӀиз рахун, лалакӀвал.

PƏNAH *суц. куьгь.* 1) чуьнуьх жедай чка, далда; 2) куьмекдай кас, кьаюмвал ийизвайди, арха.

PƏNAHGAH *суц. куьгь.* акьваздай чка, са секин жедай чка, са илифдай чка.

PƏNAHLANMAQ *глагол.* арха жагьун, кьаюм жагьун.

PƏNAHSIZ *прил. куьгь.* куьмек авачир, арха авачир.

PƏNAHSIZLIQ *суц. куьгь.* куьмек авачирвал, арха авачирвал.

PƏNBƏ *прил. куьгь.* жегьре ранг.

PƏNCƏ *суц.* 1) тапас; **qabaq pəncə** виликан тапас; 2) кӀвачин кӀан; 3) капаш (*гьилин*); 4) пац **pəncəsinə düşmək** пацук акатун.

PƏNCƏLƏMƏK *глагол.* кьун, вегьена кьун, кьачун.

PƏNCƏLƏŞMƏK *глагол.* кукӀун, дяве хьун, кьалмакьал хьун.

PƏNCƏLİK *маса гафарихь галаз санал.* **bir pəncəlik ot** са кӀунчӀ векь; **iki pəncəlik** кьве кӀунчӀ.

PƏNCƏRƏ I *суц.* дакӀар; **pəncərə açıq idi** дакӀар ахьа тир; II *прил.* дакӀардин; **pəncərə şüşəsi** дакӀардин шуьше.

PƏNCƏRƏALTI *суц.* дакӀардин кӀан (*дакӀардин кьене патай кьул тунвай кӀан*).

PƏNCƏRƏLİ *прил.* дакӀарар авай; **pəncərəli evlər** дакӀарар авай кӀвалер.

PƏNCƏRƏSİZ *прил.* дакӀар авачир.

PƏR *суц.* цӀакул (*кьуиран*).

PƏRAKƏNDƏ *прил.* 1) гьарнал алай, гьарнал гадарнавай; 2) чкӀай, акахьай.

PƏRAKƏNDƏLİK *суц.* 1) гьарнал алайвал; 2) чкӀайвал, акахьайвал.

PƏRÇİM *суц.* кьадакь.

PƏRÇİMLƏMƏK *глагол.* чуькьвена тун, са гужалди тун (*кьене, арада*).

PƏRÇİMLİ *прил.* кьадакьар авай.

PƏRDƏ *суц.* 1) перде (*дакӀардин, ракӀарин*) 2) кьелечӀ хам; **yara nazik pərdə ilə örtüldü** хирез кьелечӀ хам хьияна; 3) перде (*музыкадин алатрин*); 4) перде (*тамашайра*).

PƏRDƏQULAQ *прил.* яргьи япар алай.

PƏRDƏLƏMƏK *глагол.* перде ягьун, перде яна (*авадарна*) кӀевун.

PƏRDƏLİ *прил.* перде авай.

... **PƏRDƏLİ** *муракаб гафарин кьвед лагьай пай:* **birpərdəli** са пердедин.

PƏRDƏLİK *прил.* пердедин; **pərdəlik parça** пердедин парча.

PƏRDƏ-PƏRDƏ *нареч.* перде-перде.

PƏRDƏSİZ *прил.* перде авачир.

PƏRDƏŞƏKİLLİ *прил.* пердедиз ухшар.

PƏRDİ *суц.* кьуд синен чукъван, гъвар.

PƏRDİLİK *прил.* чукъвандин, гъварцин (*материал*).

PƏRƏ *суц.* нерин хел.

PƏRƏK I *суц.* цIарцIар гудай куь- луй шейэр.

PƏRƏK II *суц. килиг: PƏRƏ.*

PƏRƏN-PƏRƏN *маса гафарихъ галаз санал: pərən-pərən olmaq* гъар- нихъ гадар хьун, гъарнихъ чуклун.

... **PƏRƏST** *муракаб гафарин кьвед лагъай пай: pulpərəst* пулперес; **ki- tabpərəst** ктабперес.

PƏRƏSTİŞ *суц.* икрам; **pərəstiş et- mək** икрам авун.

PƏRƏSTİŞGAN *суц.* 1) ибадатха- на; 2) пак чка; 3) гзаф рикI алай кас.

PƏRƏSTİŞKAR *суц.* рикI алайди, ашукъди; **gözəllik pərəstişkarı** иерви- лел рикI алайди.

PƏRƏSTİŞKARANƏ *нареч.* рикI алаз, ашукъдаказ.

PƏRƏSTİŞKARLIQ *суц.* рикI алайвал, ашукъвал.

PƏRƏSTİŞLƏ *нареч. килиг: PƏ- RƏSTİŞKARANƏ.*

PƏRGAR I *суц.* циркуль.

PƏRGAR II *суц.* зирек, мукъуф- далди кар ийидай, бажарагълу.

PƏRGAR III *суц.* къайда, сиришта; низам.

PƏRGARDAN *суц.* квати (*чер- тѣжар члугвадай алатар авай*).

PƏRGARLIQ *суц.* зиреквал; амал- дарвал.

PƏRGARSIZ *прил.* 1) къайдасуз, 2) чIуру.

PƏRİ *суц.* пери; **ilham pərisi** илгъамдин пери; **pəri kimi qız** пери хьтин руш.

PƏRİCAMALLI *прил. килиг: PƏ- RİÇÖHRƏ.*

PƏRİÇÖHRƏ *прил.* пери хьтин иер; II *суц.* тават.

PƏRİSİMA *прил. килиг: PƏRİ- ÇÖHRƏ.*

PƏRİŞAN *прил.* сефил, сугъул; **pərişan görkəm** сефил (*сугъул*) акунар; **pərişan baxış** сефил (*сугъул*) килигун; II *нареч.* **pərişan gəzmək** сефилдиз (*сугъулдиз*) кьекъуьн.

PƏRİŞANLAŞMAQ *глагол.* сефил (*сугъул*) хьун.

PƏRİŞANLIQ *суц.* сефилвал, су- гъулвал.

PƏRİZAD *суц.* 1) гъвечIи пери; 2) рикIиз чими гъвечIи аял; 3) *шаур.* тават.

PƏRQU *суц.* кьугъдин туьк.

PƏRLİ-BUDAQLI *прил.* гзаф хи- лер алай; **pərli-budaqlı palıd** гзаф хилер алай мегъуьн тар.

PƏRSƏNG *суц.* терездин жуьреба- жуьре куьлуй кванер (*гирвенкаяр*).

PƏRT *прил.* регъуь хъайи, регъуьвал акатай, регъуь хъана кIеве гъатай.

PƏRTLƏŞMƏK *глагол.* перт хьун.

PƏRTLİK *суц.* перт хъанвайвал.

PƏRVANƏ *суц.* зоол. чепелукъ.

PƏRVAZ I *маса гафарихъ галаз са- нал: pərvaz etmək* лув гун.

PƏRVAZ II *суц.* архит. карниз.

PƏRVAZLANMAQ *глагол.* лув гун.

PƏRVƏRDİGAR *суц.* Аллагъ.

PƏS I *суц.* яцIу ван, агъуз тир ван.

PƏS II *суц.* куьгъ. 1) банкрот; 2) *куьч.* яракъ гадарун.

PƏSDƏN *нареч.* агъуз тир ванцел- ди; **pəsdən mahni oxumaq** агъуз тир ванцелди мани лугъун.

PƏSXAN *суц.* агъуз тир ванцин

манидар.

PƏTƏK *суц.* куьнуь; **arı pətəyi** чИижрен куьнуь.

PƏTƏKÇİK *суц.* гъвечИи куьнуь.

PƏTƏNƏK *суц.* къенер, рикI-дур-кIун (*къушран*).

PƏYƏ *суц.* цур.

PƏZƏVƏNG *суц.* шувакъ.

PƏRAPİÇ *нареч.* кушкушдалди; **onlar pıçarıç danışrdılar** абур кушкушдалди рахазвай.

PİÇHAPİÇ *нареч. килиг:* **PİÇAPİÇ.**

PİÇILDAMAQ *глаго.* кушкуш авун; **qulağına pıçıldamaq** япал кушкуш авун.

PİÇILDAŞMAQ *глаго.* сада-садахъ галаз кушкушар авун.

PİÇILĞAN *суц.* пчиргъан.

PİÇILTI *суц.* кушкуш.

PİÇILTİLİ *прил.* кушкушдин; **pıçılıtlı səslər** кушкушдин ванер.

PİÇI-PİÇI *суц.* кушкушдалди рахун.

PİÇ-PİÇ *суц. килиг:* **PİÇI-PİÇI.**

PİQHAPİQ *нареч.* лукълукъдалди; **su pıqharıq qaunaırdı** яд лукълукъдалди ргазвай.

PİQQILDAMAQ *глаго.* лукълукъ авун.

PİQQILDAŞMAQ *глаго.* хъуьруьн, хъуьруьнар авун.

PİQQILTI *суц.* лукълукъ; *ци* лукълукъдин ван.

PİRHAPİR *нареч. маса гафарихъ галаз санал:* **pırhapır uçmaq** датIана лув гун.

PİRILDAMAQ *глаго.* чилелай зарбдиз къарагъна лув гун, садлагъана цавуз экъечIун, лувари ван авуна цавуз хкаж хъун.

PİRPİZ *прил.* чкIай; **pırpız saçlar** чкIай чIарар.

PİRTLAQ *прил.* экъис хъанвай, вилик акъатнавай, хкис хъанвай; **pırtlaq**

qarın вилик акъатнавай руфун.

PİANİNO *суц.* пианино; **pianinonun dilləri** пианинодин мецер.

PİANİNOÇALAN *суц.* пианинодал ядайди.

PİJAMA *суц.* пижама (*кIелечI нарчадикай авунвай кIвале ва я месик алукIдай къезил перемни шалвар*).

PİK *суц.* 1) дагъдин хкатай кIукI; 2) са кIвалахда вахтуналди вини дережа.

PİKET I *суц.* пикет (*I къаравул чIугвазвай гъвечIи кIеретI, пост; 2 гъулгъула къарагъарнавайбурун кIеретI; 3 секундиз къиле тухузвай наразивилин акция*).

PİKET II *суц. геогр.* пикет.

PİKET III *суц.* пикет (*ракъун рекъин яргъивал ацумун патал СССРдин вахтунда къабулнавай 100 метрдиз барабар уьлчме*).

PİKTOQRAFIYA *суц. лингв.* пиктография (*къадим дивиррин шиклралди кхъинар*).

PİQMENT *суц.* пигмент (*гъайванрин ва я набататрин организмда таийн тир ранг арадал гъидай затI*).

PİQMENTASIYA *суц.* физиол. пигментация (*организмда пигментар кIватI хъун*).

PİQMENTLİ *прил.* пигментдин.

PİQMENTSİZ *прил.* пигмент квачир.

PİQMENTSİZLİK *суц.* биол. пигмент квачирвал.

PİQMEY *суц.* пигмей (*лап аскIан, гъвечIи буйдин инсан*).

PİLƏ I *суц.* кIаз, барама.

PİLƏ II *суц. килиг:* **PİLƏK.**

PİLƏK *суц.* 1) цIалцIам дубгме; 2) цIарцIар гудай куьлуь шей.

PİLƏQURDU *суц.* кIазун гъуьлягъ.

PİLƏMƏK *глагол*. уф гун; ял тун; **осағи пиләмәк** кьулаз уф гун.

PİLƏTƏ *суц.* пич.

PİLİK *суц.* хьвалахъар (*кларасрин*).

PİLLƏ *суц.* гуларин клар; **daş pilleləg** кьванцин кларар.

PİLLƏKƏN *суц.* гулар; **ağac pillekən** кларасдин гулар; **dəmir pillekən** ракъун гулар.

PİLLƏLİ *прил.* кларарин.

PİLLƏ-PİLLƏ *нареч.* са клар-са клар.

PİLLƏSİZ *прил.* кларар квачир.

PİLLƏVARI *прил.* гуларин кларар хьиз сад-садалай вине авай.

PİLOT *суц.* пилот.

PİLOTAJ *суц.* пилотаж (*самолёт гьалуни устадвал*).

PİLOTKA *суц.* пилотка (*аскердин кьилел алулдай кьезил клукл*).

PİLOTLUQ *суц.* пилотвал (*пилотдин неше*).

PİLOTSUZ *прил.* пилот авачир.

PİLTƏ *суц.* пилте; **lampanın piltəsi** лампадин пилте.

PİLTƏLİ *прил.* пилте авай.

PİNƏ *суц.* 1) пине; **pinə eləmək** пине ягьун; 2) кьабар; **əli pinəlidir** гьилел кьабар ала.

PİNƏÇİ *суц.* чекмечи, пинечи.

PİNƏÇİLİK *суц.* чекмечивал, пинечивал.

PİNƏLƏMƏK *глагол*. пине ягьун.

PİNQVIN *суц.* зоол. пингвин.

PİNQVİNKİMİLƏR *суц.* пингвин хьтинбур.

PİNSET *суц.* пинцет.

PİNTİ *прил.* мацлахъай, кьацлай, михьи тушир, чиркин.

PİNTİLİK *суц.* мацлахъайвал, кьацлайвал, михьи туширвал, чиркинвал.

PİONER I *суц.* пионер (*са кар ва*

я затI сифте вичи арадал акъудай, сифте рехъ кутур кас).

PİONER II *суц.* тар. пионер (*пионерин тешиклатдик квайди*).

PİONERLİK *суц.* пионервал.

PİP *суц.* бот. пипин тар.

PİPETKA *суц.* пипетка (*дарман стлал-стлал ягьун патал са кьилел резин алай шуькьуь шуьшедин бицли трубка*).

PİPİK *суц.* жгъа; **xoruz pipiyi** клекрен жгъа.

PİPİKLİ *прил.* жгъа алай.

PİR I *суц.* 1) кьуьзек, агьсакъал; 2) диндин кьватлалдин бине кутурди; 3) муаллим.

PİR II *суц.* пир.

PİRAMİDA *суц.* пирамида (*1 геометриядин фигура; 2 кьадим замандин Египетда клан гьяркьуь, клукл шуькьуь кьванцин зурба гуьмбет; 3 спортсменри сад-садан кьуьнерал, кьвачерал акьахна, туькьурдай фигура; 4 клан гьяркьуьз, клукл шуькьуьз эцигнавай затларин клунтл*).

PİRAMİDAL *прил.* пирамида хьтин, пирамидадин клалуб алай; **pyramidal tərəlik** пирамида хьтин син.

PİRAMİDAŞƏKİLLİ *прил.* пирамидадин клалуб алай.

PİRAMİDAYABƏNZƏR *прил.* пирамида хьтин.

PİRAMİDON *суц.* мед. пирамидон (*дарман*).

PİRANİ *прил.* 1) кьуьзуь; 2) дегь замандин, кьадим замандин, сур девирдин; **pirani qoca** кьуьзуь кас.

PİRANİLİK *суц.* кьуьзуьвал; 2) кьадимвал.

PİRAT *суц.* пират (*гьуьлуьн, гьавадин кьачагь*)

PİRATLIQ *суц.* пиратвал.
PİRLİK *суц.* агьил кьузьувал.
PİROJNA *суц.* пирожна.
PİROQ *суц.* турфу, пироғ.
PİROMETR *суц.* пирометр (*прибор*).
PİROTEHNIK *суц.* пиротехник
 (*пиротехникадин пешекар*).

PİROTEHNIKA *суц. тех. хим.* пиротехника (*хьиткьиндай ва экв гудай затлар расунин устларвал*).

PİRS *суц. гьуьл.* пирс (*гимияр акъвазарун патал кьве патакъай дам-ба янавай гьуьлуьн кьерех*).

PİRUS *прил. кьуьгь.* 1) гьалиб жедай, гьалибвал кьачудай; 2) хьсан, кутугай, кьур; туькIвей.

PİS *прил.* 1) пис; 2) усал; 3) зайиф; **pis iş** пис кIвалах; **pis işçi** усал кIвалахдар.

PİSFİKİRLİ *прил.* пис фикир авай.

PİSFİKİRLİLİK *суц.* пис фикир хьун.

PİSXASIYYƏT *прил.* чIуру кьилихдин; пис хесетар квай.

PİSXASSƏLİ *прил.* пис хаталу (*азар, бьувел*).

PİSİKDIRMƏK *глаго.* кефи чIурун.

PİSKƏNDƏ *суц.* чкал алудна кьуррунавай инжир.

PİSLƏMƏK *глаго.* писарун.

PİSLƏNMƏK *глаго.* писарун.

PİSLƏŞDIRMƏK *глаго.* писарун, усаларун.

PİSLƏŞMƏK *глаго.* пис хьун; усал хьун; зайиф хьун; **onun vəziyyəti pisləşib** адан гьалар пис хьанва.

PİSLİK *суц.* писвал, пис кар; **pislik etmək** писвал авун.

PİSNİYYƏT *прил.* пис кьаст авай, пис ният авай.

PİSNİYYƏTLİ *прил. килиг:* **PİSNİYYƏT**.

PİSNİYYƏTLİK *суц.* пис кьаст авайвал, пис ният авайвал.

PİS-PİS *нареч.* пис-пис, хьел кваз;
pis-pis baxmaq пис-пис килигун.

PİSTOLET I *суц.* пистолет; II *прил.* пистолетдин.

PİSTOLET-PULEMYOT *суц.* пистолет-пулемёт.

PİSTON *суц.* пистон (*1 тфенгдин патрумдин пистон; 2 чекмейрин чина багъар твадай тIеквенриз гутунвай ракъар; 3 муз. музыкадин алатдин мес. кларнетдин тIеквен ахъайиз клеви хъийидай мез*).

PİSTONLU *прил.* пистон авай.

PİSTONSUZ *прил.* пистон авачир.

PİŞİK *суц. зоол.* кац.

PİŞİKKİMİLƏR *суц. зоол.* кац хьтинбур.

PİŞİKOTU *суц. бот.* кацин хъач (*дувулрикай дарман хкуддай хъач*).

PİŞİM-PİŞİMLƏ *маса гафарихъ галаз санал:* **pişim-pişimlə danışmaq** игьтиятлуз рахун.

PİŞT *межд.* пишт (*кац чукурун патал*).

PİŞTAXTA *суц.* туьквендин дезге;
piştaxta arxasında туьквендин дезгедин кьулухъ.

PİŞTOV *суц.* кьуьгь. пистолет.

PİŞVAZ *суц.* кьуьгь. вилик фин, кьабулун.

PİTEKANTROP *суц.* питекантроп.

PİTİ *суц.* пити (*мили хуьрек*).

PİTİÇİ *суц.* пити чразвайди.

PİTİXANA *суц.* питихана (*пити гузвай чка*).

PİTİK *суц.* кьуьгь. запаб.

PİTON *суц. зоол.* питон.

PİVƏ *суц.* пиво.

PİVƏBİŞİRƏN *суц.* пиво чразвайди.

PİVƏÇİ *суц.* пиво маса гузвайди.

PİVƏXANA *суц.* пиво маса гузвай ва хъвзвай чка.

PİY *суц.* пи, макъ, хъуцIур.

PİYADA I *нареч.* яхдиз, кIвачи-кIвачи; II *суц.* 1) яхди, ях (*кIвачи-кIвачи*) фидайди, пияда; 2) пияда аскер, ях аскер.

PİYADACA *нареч.* яхдиз, кIвачи-кIвачи.

PİYADAÇI *суц.* яхди (*кIвачи-кIвачи*) фидайди.

PİYALƏ *суц.* сукIра; **piyaləyə su tōkmək** сукIрадиз яд цун.

PİYALƏGÖZ *прил.* чIехи, иер вилер авай.

PİYBASMA *суц. килиг:* **PİYLƏNMƏ.**

PİYƏRİDƏN *суц.* пи, макъ цIурур-дайди.

PİYLƏNMƏ *суц.* куьк хъун, пи акъалтун.

PİYLƏNMİŞ *прил.* пи акъалтнавай.

PİYLI *прил.* пиди кьунвай.

PİYLİLİK *суц.* куьквал, пи (*макъ*) квайвал.

PİYSİZ *прил.* пи квачир; **piysiz ət** пи квачир як.

PİYSİZLİK *суц.* пи квачирвал.

PLAFON *суц.* плафон (*лампадал гьалддай абажурдин жуьре*).

PLAGIATÇILIQ *суц. килиг:* **PLAGIATORLUQ.**

PLAGIATOR *суц.* плагиатор (*масада кхьей, туькIуьрай затIар чуйнуьхдайди*).

PLAGIATORLUQ *суц.* плагиаторвал.

PLAKAT *суц.* плакат.

PLAKATÇI *суц.* плакат чIугвайди.

PLAQIAT *суц.* плагиат (*масада кхьей, туькIуьрай затIса масада вичин тIварцIухъай акъудун, ам чуйнуьхун*).

PLAN *суц.* план; **beşillik plan** вад йисан план; **dərs planı** тарсунин план.

PLANAUYĞUN *прил.* виликамаз тайинарнавай къайдада пландалди физвай (*ва я тухузвай*).

PLANDANXARİC *килиг:* **PLANDANKƏNAR.**

PLANDANKƏNAR *прил.* пландик квачир, пландилай къецяй тир.

PLANER *суц.* планёр (*мотор авачиз цавай фидай самолётдин жуьре, аппарат*).

PLANERİST *суц.* планерист (*планёр гьалдай кас*).

PLANET *суц. астр.* планета; **planetimizin uzaq guşələri** чи планетадин яргбал пипIер; **günəş sistemi planetləri** ракъинлай элкъвезвай планетаяр.

PLANETLƏRARASI *прил.* планетайрин арада авай.

PLANKA *суц.* планка (*кIарасрин къерехдивай ядай шуькIуь кьул*).

PLANLAMAQ *глагол.* план туькIуьрун, план чIугун.

PLANLAŞDIRMAQ *глагол. килиг:* **PLANLAMAQ.**

PLANLI *прил.* 1) пландин; планда авай; планда кьалурнавай; пландалди авунвай; 2) пландалди тухузвай; 3) планрин.

PLANLILIQ *суц.* планлувал; **təsrüfatın planlılığı** майишатдин планлувал.

PLANSIZ *прил.* плансуз; **plansız oynamaq** плансуз кьугъун.

PLANSIZLIQ *суц.* плансузвал.

PLANŞET *суц.* 1) планшет (*картаяр хуьдай сумка*); 2) вичел карта алкIурун патал кьелечI тахта ва я картон.

PLANTAJ *суц.* дерин цан.

PLANTASIYA *суц.* плантация; **çay**

plantasiyası чайдин плантация.

PLANTATOR суц. плантатор (*плантациядин сагъиб*).

PLASKART суц. плацкарта.

PLASTİK прил. пластикадин.

PLASTİKA суц. пластика. (*1 скульптурадин ва ихътин маса эсерар яратмишунин устадвал; 2 инсандин бедендин гъерекатрин устадвал*).

PLASTİLİN суц. пластиллин (*скульптурадин затлар расун патал чепедикайни мумадикай туькӀуьрнавай яваш-яваш кьурадай материал*).

PLASTİNKА пластинка (*1 рахунар, манияр, музыка кхъенвай кьелечӀ чарх; 2 аппаратдай шикилар ягъун патал махсус жуьреда гъазурнавай шуьшедин кьуд тӀӀен кӀус*).

PLASTIR суц. мед. пластырь.

PLASTMAS суц. пластмасса (*хан тийидай, кӀандай кӀалубда тваз жедай материал*).

PLAŞ суц. плащ.

PLAŞLIQ прил. плащдин; **plaşlıq parça** плащдин парча.

PLATFORMA I суц. платформа (*инсанар поездриз акъахун ва я пар ягъун патал тӀимил хкажнавай майдан*).

PLATFORMA II суц. кьерехар аскӀан пар тухудай вагон.

PLATFORMA III суц. ракъун рекъин гъвечӀи станция.

PLATFORMA IV суц. куьгъ. партиядин ва я маса тешкилатдин сиясатдин программа.

PLATİN хим. платина (*лап багъа лацу рангунин металл*).

PLATİNLİ прил. платиндин.

PLATO суц. геогр. плато (*патав гвай чкайривай тик рагаралди къакъатнавай дагъдин кылел алай дуьзен*).

PLATONİK прил. анжах хиялрай тир; **platonik mähəbbət** хиялрай тир муьгъуьббат.

PLAZMA суц. биол. плазма (*ивидик, лимфадик квай рангсуз затӀ*).

PLEBEY суц. плебей (*1 тар. куьгъене Римда азад, амма са ихтиярни авачир кас; 2 дворянрилай тафаватлу яз, халкъдин къатарай акъатнавай кас*).

PLEBEYLİK суц. плебейвал.

PLENUM суц. пленум.

PLEVRA суц. анат. перде (*хурун кьефесда жигердин винел алай перде*).

PLEVRİT суц. мед. плеврит (*жигердин перде тӀа хьун, жигердин пердедин тӀал*).

PLİTƏ суц. плита (*къванцин, металлдин ва маса материалрин кьуд тӀӀен чин, дуьз кӀус*).

PLİTKA суц. 1) плитка (*чин дуьз кьуд тӀӀен затӀ*); 2) плитка (*шоколаддин*); 3) гъвечӀи пич.

PLOMB суц. 1) плomba (*жуьреба-жуьре затӀариз, раклариз ядай ракъун, кьуркьушумдин ва я маса материалдин тӀагъма янавай кӀус*); 2) плomba (*чӀур хъанвай сарарин, сухварин тӀеквенда твадай затӀ*).

PLOMBİR суц. плombир (*шоколад, клерецдин хвех, шекер ва мсб. квай морожнидин жуьре*).

PLOMBLAMAQ глаг. 1) плomb ягъун (*малариз ва мсб.*); 2) плomb тун (*сара, сухва*).

PLOMBLATMAQ 1) плomb ягъаз тун; 2) плomb тваз тун.

PLOMBLU прил. плomb алай.

PLOMBSUZ прил. плomb алачир.

PLOV суц. аш (*милли хуьрек*).

PLÜRALİZM суц. плюрализм.

PLYAJ суц. пляж (*эхъуьниз ва рагъ*

гуниз кутугнавай вацун, гьуьлуьн кьер).

PLYONKA суц. фото. плёнка.

PNEVMATİK прил. пневматикадин.

PNEVMATİKA суц. пневматика (чуькьвей гьавадин куьмекдалди гьере-катдиз гьыдай механизмаяр).

POÇTALYON суц. почтальон (чарар, газетар ва мсб. пайдай кьуллугьчи).

POÇTALYONLUQ суц. почтальонвал.

POÇTAMT суц. почтамт (шегьердин почтунин кьилин идара).

POÇTXANA суц. почта.

POÇT-TELEQRAF прил. почт-телеграф.

PODAQRA суц. подагра (кларабрин жалгьайрин азар).

PODNOS суц. платнус, сини.

PODPOLKOVNIK суц. подполковник.

PODPORUÇİK суц. тар. подпоручик.

PODRAT суц. пудрат (икьрардалди са кар ийиз хиве кьун); **tikinti podratı** эцигунрин пудрат.

PODRATÇI суц. пудратчи.

PODRATÇILIQ суц. пудратчивал.

PODŞİPNİK суц. подшипник (машиндин элкьведай ва я галтад жедай паюнун даях).

PODVAL суц. 1) подвал (1 квалерин кланик чилелай агьада авай гьамбархана); 2) полигр. подвал (газетдин чарчин юкьвалай агьади хь тир члехи макьала).

ПОЕМА суц. лит. поэма (шиирдалди туькьуьрнавай гьыкая, кьыса).

ПОЕТИК прил. 1) поэзиядин, шииратдин; поэзиядикай ибарат тир, поэзиядиз талуькь тир; **poetik əsər** поэзиядин эсер; 2) яратмишиз, тесниф

ийиз алакьдай; **poetik istedad** яратмишунин алакьун; 3) иер, гуьрчег; **poetik görkəm** иер акунар; 4) гьевеслу; гьевеслу жедай; ашукь жедай; **poetik adam** гьевеслу жедай кас.

ПОЕТИКА суц. лит. поэтика; **Nizaminin poetikası** Низамидин поэтика.

POEZİYA I суц. поэзия; шиират (гафаралди яратмишунин са жуьре, шиирар); II прил. поэзиядин; **poeziya gecəsi** поэзиядин няни.

POQON суц. погон.

POQONLU прил. погонар алай.

POQONSUZ прил. погонар алачир.

POLAD суц. гьулдан; **polad kimi bərk** гьулдан хьиз клеви.

POLADAÇALAN прил. гьулдандин ранг алай.

POLAD-BETON суц. гьулдандин бетон.

POLADƏRİDƏN суц. гьулдан цьурурдай кас.

POLADƏRİDİCİ прил. техн. гьулдан цьурурдай, цьурурна гьулдан ийидай.

POLADƏRİTMƏ суц. гьулдан цьурурун.

POLADI прил. гьулдандин рангунин.

POLADTÖKMƏ прил. гьулдан акьуддай; **poladtökmə sexi** гьулдан акьуддай цех.

POLEMİK прил. полемика квай, гьуьжет тухузвай.

POLEMİKA суц. гьуьжет.

POLİARTRİT суц. мед. полиартрит (жалгьайрин тлал).

POLİETİLEN суц. полиэтилен.

POLİKLİNİKA суц. поликлиника.

POLİQAMİYA суц. полигамия (са итимдиз санал са шумуд наб, са папаз са шумуд гьуьл хьунин адет).

POLİQİNİYA суц. полигиния (са

итимдиз санал са шумуд наб хьун).

POLİQLOT суц. полиглот (гзаф чІалар чидайди).

POLİQON суц. полигон (кьушунар вердишардай чка).

POLİQRAF суц. полиграф.

POLİQRAFÇI суц. полиграфчи.

POLİQRAFÇILIQ суц. полиграф-чивал.

POLİQRAFİK прил. полиграфиядин.

POLİQRAFİYA суц. полиграфия.

POLİMER суц. полимер.

POLİP суц. зоол. 1) полип (гьуьлуьн гьайван); 2) мед. полип (шиш).

POLİS суц. 1) полиция; 2) полис (документ).

POLİSEMİYA суц. линг. полисемия (гзаф манаяр хьун).

POLK суц. воен. полк (кьушундин дивизиядик акатзавай кьилдин чІехи са кІеретІ).

POLKOVNİK суц. воен. полковник.

POLKOVNİK-LEYTENANT суц. полковник-лейтенант.

POLKOVNİKLİK суц. полковниквал.

POLO суц. спорт. поло (балкІанрал алаз тупунал кьугьун).

POLYAK суц. поляк; **polyaklar** полякар (Польшадин чкадин халкъ); **polyak dili** поляк чІал.

POLYAKSA нареч. поляк чІалалди, полякдалди.

POLYUS суц. 1) физ. полюс (электрикдин ток физвай затІунин ва магнитдин кьилерикай гьар сад); 2) геогр. полюс (чили шардин кьилин ва кІанин кукІуш).

POMADA суц. помада.

POMİDOR I суц. помидор; **tə-zə pomidor** цІийи помидор; II прил.

помидордин; **pomidor şirəsi** помидордин миже.

POMİDORLU прил. помидор квай.

POMİDORLUQ суц. помидорар цанвай сал.

POMORLAR суц. поморар (гьуьлуьн кьерехда яшамии жезвай урус агьалияр).

PONİ суц. пони (аскІан буйдин балкІан).

PONTON суц. понтон (I вацІалай, целайэлячІунпатал вахтуналдиийидай муькьуьн кІаник даях яз кутадай кІан дуьз лутькве; 2 понтондин муьгь, санай саниз юзадай, сирнавдай муьгь).

POPULİST суц. популист (популизмдин рехь гвайди).

POPULİZM суц. популизм (жемятдин виле вич хкажун ва я гзаф сесер кьачун патал кьуру хиве кьунар, бине авачир гафар авунин рехь).

POPULYAR прил. 1) ачухдиз кхьенвай, регьятдиз гьавурда гьатдай; **populyar oçerk** ачухдиз кхьенвай очерк; 2) машгьур; виридаз чизвай, халкъди майилвал ийизвай; **populyar müğənni** машгьур манидар.

POPULYARLAŞMAQ глаг. машгьур хьун.

POPULYARLIQ суц. машгьурвал.

POPURRİ суц. муз. погурри (виридаз малум макьамрин кІусарикай туькІуьр хьанвай музыкадин эсер).

PORNOQRAFİYA суц. порнография.

PORNOQRAFİK прил. порнографиядин.

POROŞOK суц. порошок; **diş poroşoku** сарар чьухьудай порошок.

PORSİYA суц. порция.

PORSUQ суц. зоол. муьнуьгь.

PORŞEN *суц. тех.* поршен.
PORT *суц. порт.*
PORTAĞAL *суц. махъван.*
PORTAL *суц. портал.*
PORTATİV *прил. гъвечи, гваз*
къекъез къулай.
PORTFEL *суц. портфель; dəri*
portfel *тумаждин портфель.*
PORTFELLİ *прил. портфель гвай.*
PORTFELSİZ *прил. портфель гвачир.*
PORTRET *суц. портрет.*
PORTRETÇİ *суц. портрет чӀуг-*
вадайди.
PORTSİQAR *суц. портсигар.*
PORTUQAL *прил. португал, порту-*
галвийрин; portuqal dili португал чӀал.
PORTUQALCA *нареч. португал*
чӀалалди, португалдалди.
PORTUQALİYALI *суц. португалви.*
PORTVEYN *суц. портвейн (че-*
хирдин сорт).
PORUÇİK *суц. тар. поручик (на-*
чагъдин Россиядин девирда офицер).
POSA *суц. тех. ракъуцӀар (руда*
чӀурурайдалай къулухъ ва я чӀивин
кайидалай къулухъ амукъдай).
POST *суц. 1) пост; къаравул; къа-*
равулар алай чка; post qoymaq къа-
равулар эцигун; 2) къуллугъ; къуллугъ-
дин чка; пост; zavod direktoru postu
заводдин директорвин къуллугъ.
POSTAMENT *суц. постамент*
(дестек, гъъмбет, гъъмбет эцигнавай
къакъан бине, диб).
POSTFAKTUM *нареч. постфактум*
(са кар, кӀвалах хъайидалай къулухъ).
POSTXANA *суц. къаравулрин кӀвал.*
POSTSOVET *прил. постсовет; post-*
sovet məkanında *постсовет маканда.*
POSTULAT *суц. постулат (логи-*
када, математикада: субтун тӀалаб

тийизвай сифтегъан дибдин делил).

POTA *суц. 1) са йисан гамиш;*
2) цӀуърнуъгъ; 3) северен шараг; 4)
аскӀан, кӀумп хъгин кас.

POTABOY *прил. аскӀан буй авай.*

POTABOYLU *прил. килиг: PO-*
TABOY.

POTALIQ *суц. аскӀанвал.*

POTAŞ *суц. поташ (карбонат калий).*

POTENSİAL *суц. потенциал*
(1 физ. ганвай нукътада электрикдин
къуват къалурдай уълчме; 2 са кардин
къуватдин дережа, са кар патал ла-
зим тир вири такъатар).

POTENSİALLIQ *суц. потенциалвал.*

POTENSİYA *суц. потенция, мум-*
кинвал.

POTUŞ *суц. аскӀан буйдин куък кас.*

POVEST *суц. эдеб. повесть.*

POVESTÇİ *суц. повесть кхъиз-*
вайди.

POVIDLO *суц. повидло.*

POZA *суц. тегъер, гъал (бедендин).*

POZAN I *суц. жир (кхъейди*
чӀурдай).

POZAN II *суц. чӀурзавай кас (къай-*
да, къанун), чӀурзавайди.

POZDURMAQ *глагол. чӀуриз тун.*

POZĞUN *прил. ява, явавал квай,*
явавилин рекъе авай; рекъяй акъатна-
вай; pozğun adam *ява кас.*

POZĞUNÇU *суц. футфачи; шу-*
лугъчи.

POZĞUNÇULUQ *суц. футфачи-*
вал, шулугъчивал.

POZĞUNLAŞDIRMAQ *глагол. 1) ява-*
вилик кутун (куткурун), чӀурун, чӀуру
рекъе тун; 2) чӀурун, рекъяй акъудун.

POZĞUNLAŞMAQ *глагол. 1) ява*
хъун, явавилик акатун, чӀуру рекъе гъа-
тун; 2) чӀур хъун, рекъяй акъатун.

POZĞUNLUQ *суц.* 1) явавал, чІуру рекъе аваз хьунухъ; 2) чІурувал; русвагъчивал; чІуру крар.

POZİTİV I *суц. фото.* позитив; **pozitiv təsvir** позитив ақунар.

POZİTİV II *прил.* позитив (1 *деллрал, тежрибадал бинелу тир; 2 рази тирвилин, разивилин, хъсан я лагъай*).

POZİTİVLİK *суц.* позитиввал.

POZİTRON *суц.* позитрон.

POZMAQ *глаго.* 1) михъун; 2) чІурун (*жириналди*); **sözü pozmaq** гаф чІурун (*жириналди*); 3) чІурун (*гафаралди*); **əhvalı pozdu** кефияр чІуруна; 4) рекъяй акъудун; **gəncləri pozmaq** жегъилар рекъяй акъудун; 5) гъич авун, алудун; **müqaviləni pozmaq** икърар гъич авун; **nikahı pozmaq** некаягъ алудун.

POZMAQARA *суц.* чІуру-бакІур хатІ; **pozmaqara yazmaq** чІуру-бакІур хатІуналди кхъин.

POZMAQARAÇI *суц.* усал кхъинардай кас, чІуру-бакІур хатІаралди кхъидай кас.

POZUCU *суц.* чІурзавай кас, чІурзавайди; **sərhəd pozucusu** сергъят чІурзавайди.

POZUCULUQ *суц.* чІурун, къайдадикай хкудун.

POZUQ *прил.* 1) чІурай, терг авур; 2) рикІелай ракъурай, рикІяй акъудай; 3) *куьч.* явавал квай, явавилин рекъе авай; 4) *куьч.* чІуру, какахъай; **pozuq fransız dilində danışmaq** чІуру, какахъай француз чІалалди рахун.

POZULMAQ *глаго.* 1) чІур хъун, терг хъун; **divardakı yazı pozulub** цлал алай кхъинар чІур хъанва; 2) гъич авун, алудун; **pozulmaq üçün nəzərdə tutulmuş müqavilə** гъич авун патал фикирда къунвай икърар; 3) акъваз

хъун; хун; **onun yuxusu pozuldu** адан ахвар хана.

POZULMAMIŞ *прил.* чІур тахъанвай, терг тахъанвай.

POZULMAZ *прил.* чІур тежер, терг тежер; **pozulmaz dostluq** чІур тежер дуствал.

POZULMUŞ *прил.* 1) чІур хъанвай; **pozulmuş işlər** чІур хъанвай крар; 2) къайдадикай хкатнавай, къайдасуз хъанвай.

PÖHRƏ I *суц.* 1) цуърц; **palıd pöhrələri** мегъуьн тарцин цуърцер; 2) къвалан цуърц, къвалалай экъечІнавай гъвечІи хел.

PÖHRƏLƏNMƏK *глаго.* цуърцер акъалтун.

PÖHRƏLƏTMƏK *глаго.* цуърцер экъечІиз тун.

PÖHRƏLİK *суц.* цуърцер акъалтнавай чка.

PÖRTDƏMƏ *суц.* ргай як.

PÖRTLƏTMƏK *глаго.* ругун.

PÖRTMƏ *суц.* **PÖRTMƏK** *глаго.* *голдикай.*

PÖRTMƏK *глаго.* гзаф яру хъун.

PRAKTİK I *прил.* практикадин, практикадиз талуьк тир.

PRAKTİK II *суц.* практик (*кардай къил акъудзавай кас*).

PRAKTİKA *суц.* практика, тежриба.

PRAKTİKANT *суц.* практикант (*практика къиле тухузвай, тежрибадалди, кардалди вичиз неше чирзавай кас*).

PRAKTİKLİK *суц.* практиквал.

PRAKTİKUM *суц.* практикум.

PRAQMATİZM *суц.* прагматизм.

PRAPORŞİK *суц.* прапорщик.

PRAVOSLAV *прил.* православ.

PRAVOSLAVLIQ *суц.* православвал.
PREDİKAT *суц. лингв.* предикат,
хабар.

PREFEKTURA *суц.* префектура.

PREFİKS *суц. лингв.* префикс (*га-
фунин дувулдилаи вилик квай ва вичи
цлийи гафар арадал гьидай гафунин
маналу пай*).

PREMYERA *суц.* премьера (*та-
маша, фильм сифте яз кьалурун*).

PREPARAT *суц.* препарат.

PRESLƏMƏK *глагол.* пресдалди
чутькьуьн.

PRESSA *суц.* пресса.

PREYSKURANT *суц.* преysкурant
(*затларин кьиметар авай чар, таб*).

PREZİDENT *суц.* президент.

PREZİDENTLİK *суц.* президентвал.

PREZİDİUM *суц.* президиум.

PRİMA *суц. муз.* прима (*1 сесерин
жергеда сад лагьай сес; 2 симерал
алтадна сесер акьуддай музыкадин
алатдин сад лагьай сим*).

PRİMAT *суц.* примат (*эвелимжи-
вал; артухвал; винизвал; кьетлен мет-
леблувал*).

PRİMATLAR *суц. зоол.* приматар
(*нек хьвадай гьайванрин лап члехи
дережадинбур; инсанар; маймунар*).

PRİMİTİV *суц.* примитив, дегь за-
мандин, сифте яшайишдин.

PRİMİTİVLİK *суц.* примитиввал.

PRİMUS *суц.* примус (*пилте авачиз
нафтладалди кудаи хуьрек ийидай пич*).

PRİNS *суц.* принц (*пачагьдин хва,
пачагьдин тухумдикай тир кас*).

PRİNSES *суц.* принцесса (*па-
чагьдин руш*).

PRİNSİP *суц.* принцип, диб; рехь;
асул фикир.

PRİNSİPCƏ *нареч.* принципдалди.

PRİNSİPIAL *прил.* принцип гвай;
кьунвай рекьел, фикирдал клєви.

PRİNSİPIALLIQ *суц.* кьунвай ре-
кьин клєвивал; фикирдал клєвивал.

PRİNSİPLİ *прил.* принцип гвай,
кьунвай рекьел, фикирдал клєви.

PRİNSİPSİZ *прил.* принципсуз.

PRİNSİPSİZLİK *суц.* принцип-
сузвал.

PRİORİTET *суц.* приоритет (*са
затI акьудунин, тесниф авунин, ачух
авунин карда сифтевал*).

PRİSTAV *суц.* пристав (*пачагьдин
Урусатда са чкадин полициядин кьыл*).

PRİZ *суц.* приз (*акъажунра гьалиб
хьайидаз гудай савкьват*).

PRİZMA *суц. мат. физ.* призма;
başqa prizmadan baxmaq са гьихьтин
ятлани маса фактар арада аваз, абурун
эсердик кваз килигун.

PRİZMAVARİ *прил.* призмадин ух-
шарвал.

PROBKA *суц.* 1) мант; кIумп;
2) машинар акланвай чка.

PROBLEM *суц.* проблема, месэла,
члехи месэла.

PROBLEMATİK *прил.* 1) хьунухь
мумкин тир; гьялна куьтягь тахьанвай;
гьял тахьанвай; якьин тушир, гьялна
кландай; месэла алай; 2) шаклу.

PROBLEMATİKA *суц.* проблема-
тика, месэла.

PROFESSIONAL *суц.* пешекар; са
кардин, пешедин иеси; устад.

PROFESSIONALLIQ *суц.* пеше-
карвал; устадвал.

PROFESSOR *суц.* профессор
(*университетра, институтра клва-
лахзавай муаллимдин илимдин жи-
гьетдай кьилин дережа ва а дережа
авай кас*).

PROFESSORLUQ *суц.* професорвал.

PROFESSURA *суц.* 1) профессор-вилин къуллугъ; 2) профессорар, профессорвал.

PROFİL *суц.* 1) профиль (*са къвалахъай килигайла акунар*); 2) профиль (*са майишатдин, идарадин, пешедин, Келунин идарадин дибдин везифаяр ва я чирвилерин къадар, къилин тереф*).

PROFİLAKTİK *прил.* профилактикадин; профилактикадиз талукъ тир.

PROFİLAKTİKA *суц.* профилактика (*медицинада, техникада ва яшаишидин маса хилера вилик пад къунин крар*).

PROJEKTOR *суц.* прожектор (*са патахъ гужлу экв гудай прибор*); **projektor işığı** прожектордин экв.

PROKAT *суц. тех.* прокат (*тайин метлебдалди гъазурнавай металлдин затI*).

PROKUROR *суц.* прокурор.

PROKURORLUQ *суц.* прокуратура.

PROQNOZ *суц.* прогноз, виликамаз лугъун (*са вакъиадин, гъавадин, азардин авай гъалариз килигна жедай гъал тайин авун*).

PROQNOZLAŞDIRMAQ *глаг.* прогноз лугъун, прогноз гун; виликамаз лугъун.

PROQRAM *суц.* программа (*I кардин, къвалахдин план; 2 са партиядин ва я са тешкилатдин асул дибдин къанунрин документ; 3 концертда, циркина, радиодай ва мсб. гудай затIарин тIварар; 4 илимдин предмет чирунин къайдаяр*).

PROQRAMÇI *суц.* программист, программа туькIуьрдай кас.

PROQRAMLAŞDIRMAQ *глаг.* гъисабунар ийидай машинриз программа туькIуьрун.

PROQRAMLI *прил.* программадин, программадик квай, программада къалурнавай.

PROQRESSİV *прил.* къвез-къвез артух жедай, виниз акъатдай.

PROQRESSİVLİK *суц.* къвез-къвез артух хъун, виниз акъатун.

PROQUL *суц.* прогул (*себеб авачиз къвалахал, тарсуниз татун*).

PROLETAR *суц. тар.* фяле.

PROLETARİAT *суц.* пролетариат (*вичихъ са вуч ятIани гъасил ийидай алатар ва такъатар авачир, гъакъидихъ къвалахзавай фялейрин синиф*).

PROLOQ *суц.* пролог (*литературадин ва я музыкадин эсердин сифте гъахъдай пай*).

PROREKTOR *суц.* проректор (*ректордин куьмекчи*).

PROREKTORLUQ *суц.* проректорвал.

PROSEDURA *суц.* процедура (*са кар бегъемарунин, къиле тухунин къабулнавай къайда*).

PROSES *суц.* процесс (*са кардин, вакъиадин финиф, гъерекат*).

PROSPEKT I *суц.* проспект (*гъяркъубъ, дуьз, яръги куьче*).

PROSPEKT II *суц.* проспект (*са затIунин план, программа*).

PROSTAT *суц.* простат.

PROTEKSİYA *суц.* протекция (*са касдин кар туькIуьриз, къуллугъдал эцигиз, виниз хкажиз гафунни атIудай касдин патай гъуьрмет, хатур*).

PROTEKTORAT *суц.* протекторат (*зайиф пачагълугъ къуватлу пачагълугъдилай аслу яз, кардалди адаз*).

муьтIуьгъ хьун).

PROTEST суц. юр. рази туширвал малумарун, са гьихьтин ятIани къардал рази туширди лугьун.

PROTESTANT суц. протестант.

PROTEZ суц. протез (*маса затIу-никай авур бедендин орган*); **diş protezi** сарарин протез.

PROTEZÇI суц. протезар расдай устIар.

PROTEZLƏMƏK глаг. протез кутун, протез расун, протез тун, протез-далди таьминарун.

PROTOKOL суц. протокол.

PROTOKOLLAŞDIRMAQ глаг. протокол кхьин.

PROTON суц. физ. протон (*атомдин кьурулушдин лап гьвечIи пай*).

PROTOTİP суц. прототип (*эвелимжи чешне; эдебиятдин игитрин къамат яратмишун патал гьакъи-къатда авай (хьайи) кас*).

PROVOKASIYA суц. провокация (*1 хаинвал; гьалдарун; рикIе чIуру ни-ят аваз са кар арадал гьун; 2 са азардин лишанар кутун; къастунай тайин тир азардин лишанар гун*).

PROZA суц. проза, гьикаят.

PROZAİK I прил. прозадин; **prozaik əsərlər** прозадин эсерар.

PROZAİK II суц. прозаик, гьикаятчи.

PSIXI прил. психикадин, психикадиз талукъ тир.

PSIXIATR суц. психиатр.

PSIXIATRIYA суц. психиатрия (*къилиз сер ягьунин, диливили азарар чирдай ва абур сагьар хьийидай илим*).

PSIXIKA суц. психика (*рикIин гьаларин, гьугьуьлдин, руьгьдин са гьал*).

PSIXOLOGİYA суц. психология (*1 психикадин гьалар, къатIунар, къанажагъ; 2 психикадин вири гьерекатар санал, рикIин гьал, руьгьдин гьалар*).

PSIXOLOJİ прил. психологиядин.

PSIXOLOQ суц. психолог (*1 психологиядин пешекар, алим; 2 инсандин психология, руьгъ, рикIин гьалар чидай кас*).

PSIXOPAT суц. къилиз сер янавай кас

PSIXOPATİK прил. къилиз сер янавай.

PSIXOPATIYA суц. къил чIур хьун.

PSIXOPOTOLOGİYA суц. психопотология.

PSIXOTERAPEVT суц. психотерапевт.

PSIXOZ суц. психоз (*психикадин, къилиз сер ягьунин азардин жуьре*).

PSIXOPOTOLOQ суц. психопотолог.

PUBLİSİST суц. публицист.

PUBLİSİSTİK прил. публицистикадин; **publisistik məqalə** публицистикадин макъала.

PUBLİSİSTİKA суц. публицистика (*уьмуьрдин ва сиясатдин месэлайрикай кхьизвай эдебият*).

PUÇ прил. 1) пичIи, метлебсуз, буш, гьакIан; 2) ичIи, къене затI авачир; 3) бизнесуз; **puç qoz** пичIи клерец; **puç sözlər** гьакIан гафар.

PUÇLUQ суц. пучвал.

PUÇUR-PUÇUR прил. стIал-стIал; **puçur-puçur tər tökmək** стIал-стIал гьекъ авадарун.

PUD суц. пут (*заланвили уьлчме, яни 16 кг*).

PUDLUQ прил. путунин.

PUDRA суц. смекI.

PUDRALAMAQ *глагол*. смекI ягъун; **üzünü pudralamaq** чиниз смекI ягъун.

PUDRALI *прил.* смекI ягъанвай.

PUL I *суц.* пул; **kağız pul** чарчин пул; **dəmir pul** ракъун пул; **xırda pul** куьлуь пулар.

PUL II *суц.* хъуьруьшар (*балугъдал жедай*).

PULCUQ *суц. килиг:* **PUL II**.

PULCUQLU *прил.* хъуьруьшар алай.

PULEMYOT *суц.* пулемёт.

PULEMYOTÇU *суц.* пулемётдай гуьлле гудайди.

PULGİR *прил.* пулунихъ къанихди, пулунал рикI алайди.

PULGİRLİK *суц.* пулунал рикI хъун.

PULLANMAQ *глагол*. гзаф пулар хъун, девлетлу хъун.

PULLU I *прил.* 1) пул авай; **pullu adam** пул авай кас; 2) пулуни.

PULLU II *прил.* хъуьруьшар алай.

PUL-PARA *суц.* пул.

PULPƏRƏST *прил. килиг:* **PULGİR**.

PULSUZ *прил.* пулсуз; **pulsuz adam** пулсуз кас.

PULSUZLUQ *суц.* пулсузвал.

PULSUZ-PARASIZ *прил.* пулсуз.

PULT *суц.* пуьлт.

PULVERİZATOR *суц.* пульверизатор (*жимми затлар хъчирун, пуф ягъун патал къаб*).

PUNKT *суц.* пункт.

PUNKTİR *суц.* пунктир (*куьруь цIа-рарикай ва я стIалрикай ибарат тир*).

PUSQU *суц.* 1) чинеба рехъ атIана акъвазун; 2) чинеба рехъ атIана акъвазнавай чка; 3) чинеба рехъ атIана

акъвазнавай ксар.

PUSMAQ *глагол*. геле къекъвена жагъурун (*чирун*).

PUTYOVKA *суц.* путёвка (*саниз физвай, ракъурзавай касдив гвай чар, документ*).

PÜFLƏMƏK *глагол*. уф гун; **isti çayı püfləmək** кудай чайдиз уф гун.

PÜFLƏYƏ-PÜFLƏYƏ *маса гафари хъ галаз санал.* **püfləyə-püfləyə saxlamaq** азиздаказ хуьн; чан-рикI ийиз хуьн.

PÜXTƏ *прил.* бегъем, агакъай.

PÜXTƏLƏŞMƏK *глагол*. тамамвилихъ агакъун; **bir aktyor kimi püxtələşmək** са актёр хъиз тамамвилихъ агакъун.

PÜXTƏLƏŞMİŞ *прил.* бегъем чрай, тамамвилихъ агакъай.

PÜXTƏLİK *суц.* акъул балугъвал, тамамвал, бегъемвал.

PÜNĦAN *прил.* чинебан, къенепатан, дуьздал алачир, дуьздал акъат тавунвай.

PÜNĦANLIQ *суц.* чинебанвал.

PÜRE *суц.* пюре.

PÜSKÜRME *суц.* **PÜSKÜRMEK** *глагол* дикай.

PÜSKÜRMEK *глагол*. гадарун; **vulkan püskürdü** вулкан гадар хъана.

PÜSKÜRTMEK *глагол*. гадариз тун.

PÜŞK *суц.* чип; **püşk atmaq** чип вегъин.

PYEDESTAL *суц.* пьедестал (*гуьмбет эцигдай диб, адан кланик квай къван*).

PYES *суц.* пьеса; **yeni pyes** цIийи пьеса.

R

R – азербайжан алфавитдин къанни кьуд лагъай гъарф.

RABİTƏ *суц.* алакъа; рафтарвал; **kənd təsərrüfatı və sənayenin rəbitəsi** хуьруьн майишатдинни санайидин алакъа; **rəbitə idarəsi** алакъадин идара; **sözlər arasındakı rəbitə** гафарин арада авай алакъа.

RABİTƏÇİ *суц.* алакъа кьиле тухузвайди.

RABİTƏÇİLİK *суц.* алакъа кьиле тухун.

RABİTƏLƏNDİRMƏK *глаг.* алакъа арадал гъун.

RABİTƏLİ *прил.* алакъалу.

RABİTƏLİLİK *суц.* алакъалувал.

RABİTƏSİZ *прил.* алакъа авачир; алакъасуз, алакъада авачир, кьил авачир, акахъай; **rəbitəsiz danışmaq** алакъа авачиз рахун, алакъада авачиз рахун.

RABİTƏSİZLİK *суц.* алакъасузвал, алакъа авачирвал, акахъайвал.

RACƏ *суц.* раджа (*Гъиндистандин феодал*).

RADAR *суц.* радар.

RADƏLƏRİ(NDƏ) *нареч.* мукъва; **saat səkkiz radələrində** сятдин муьжуьдаз мукъва.

RADİAL *прил.* радиусар авай, радиусдихъ элкъуьрнавай, хилер-хилер яз фенвай.

RADİASİYA I *суц. физ.* радиация; **günəş radiasiyası** ракънинин радиация; **II** *прил.* радиациядин; **radiasiya qurşağı** радиациядин зул.

RADİATOR *суц.* радиатор (*1* моторра цилиндр кьурдай яд авай шуькьуь турбайрин прибор; *2* квалер чими авун патал чими яд ва я

бугъ кьекъведай чугундин турбайрин прибор).

RADİKAL I *суц. мат.* радикал (*са лишандин тIвар*).

RADİKAL II *суц. хим.* радикал (*атомрин группа*).

RADİKAL III *суц.* радикал (*чапла патан партиярин пад хуьзвайди*).

RADİKALCASINA *нареч.* радикалдаказ.

RADİKALLIQ *суц.* радикалвал.

RADİKULİT *суц.* радикулит.

RADİO I *суц.* радио; **radioya qulaq asmaq** радиодиз яб гун; **radiodan xəbər vermək** радиодай хабар гун; **radioda işləmək** радиода кIвалахун.

RADİO II ...*муракаб гафарин сад лагъай пай*; **radioklub** радиоклуб.

RADİOAKTİV *прил. физ.* радиоактив.

RADİOAKTİVLİK *суц.* радиоактиввал.

RADİOPARATURA *суц.* радиоаппаратура (*радиодин лепеяр кьабулдай ва гудай аппарат*).

RADİOASTRONOMİYA *суц.* радиоастрономия.

RADİOBİOLOGİYA *суц.* радиобиология.

RADİOBİOLOQ *суц.* радиобиолог.

RADİODALĞA *суц.* радиодин лепе.

RADİODİNLƏYİCİ *суц.* радиодихъ яб акалдайди.

RADİOELEKTRONİKA *суц.* радиоэлектроника.

RADİOELEMENT *суц.* радиоэлемент.

RADİOESTAFET *суц.* радиоэстафета.

RADİOFİZİK *суц.* радиофизик.

RADİOFİZİKA *сущ.* радиофизика.
RADİOJURNAL *сущ.* радиожурнал.

RADİOKLUB *сущ.* радиоклуб.

RADİOQƏBULEDİCİ *сущ.* радиоприемник.

RADİOQƏZET *сущ.* радиогазет.

RADİOQOVŞAQ *сущ.* радиодиналакта кьиле тухузвай чка.

RADİOQRAM *сущ.* радиограмма (*радиодалди гудай хабар, малумат*).

RADİOLA *сущ.* радиола.

RADİOLAKASİYA *сущ.* радиолакация.

RADİOLAŞDIRMAQ *глагол.* радиотухун.

RADİOLOGİYA *сущ.* радиология (*илим*).

RADİOLOKATOR *сущ.* радиолокатор.

RADİOLOQ *сущ.* радиолог.

RADİOMAYAK *сущ.* радиомаяк.

RADİOMETR *сущ.* радиометр.

RADİOMETRİYA *сущ.* радиометрия.

RADİONAVİQASİYA *сущ.* радионавигация (*радиодина куьмекдалди гимияр ва я самолётар гьалун*).

RADİONAVİQATOR *сущ.* радионавигатор.

RADİOOPERATOR *сущ.* радиооператор.

RADİORABİTƏ *сущ.* радиодиналакта.

RADİOREPORTAJ *сущ.* радиорепортаж.

RADİOSTANSİYA *сущ.* радиостанция (*радиодалди хабарар, сигналар гудай ва кьабулдай (кьадай) станция*).

RADİOSTUDİYA *сущ.* радиостудия.

RADİOTEATR *сущ.* радиотеатр.

RADİOTEXNİK *сущ.* радиотехник (*радиотехникадин пешекар*).

RADİOTEXNİKA *сущ.* радиотехника (*радио гунугин, кьабулунин, радиодина аппаратар рас хьувунин, туй-кьурунин техника*).

RADİOTELEFON *сущ.* радиотелефон.

RADİOTELEQRAF *сущ.* радиотелеграф (*1 телеграфдин сигналар радиодай гудай кьайда, симсуз телеграф; 2 гьа икI сигналар, хабарар гудай ва кьабулдай станция*).

RADİOTELEQRAFİYA *сущ.* радиотелеграфия.

RADİOTELEQRAM *сущ.* радиотелеграмма.

RADİOTELESKOP *сущ.* радиотелескоп.

RADİOTELESKOPIYA *сущ.* радиотелескопия.

RADİOTERAPIYA *сущ.* мед. радиотерапия.

RADİOVERİLİŞ *сущ.* радиогунуг.

RADİOZAVOD *сущ.* радиозавод.

RADİST *сущ.* радист (*радиодина аппаратрал кIвалахзавай, хабар гузвай ва кьабулзавай кас*).

RADİSTLİK *сущ.* радиствал.

RADİUM *сущ.* хим. радиум.

RADİUS *сущ.* радиус.

RADON *сущ.* хим. радон.

RAHAB *сущ.* муз. «Рагъаб» (*Азербайжандина мугъам*).

RAHAT I *прил.* регьят; **rahat yer** регьят чка; II *нареч.* регьятвилелди, регьятдаказ, регьятдиз; **rahat oturmaq** регьятдиз ацукьун.

RAHATCASINA *нареч.* регьятвилелди, регьятдаказ, регьятдиз.

RAHATLAMAQ *глаго.* регъятарун.

RAHATLANMAQ *глаго.* регъят хьун, ял ягъун.

RAHATLAŞMA *суц.* **RAHATLAŞMAQ** *глаголдикай.*

RAHATLAŞMAQ *глаго.* секин хьун, архайин хьун.

RAHATLIQ *суц.* 1) регъятвал; **öz rahatlığı üçün çalışır** вичин регъятвал патал алахъзава; 2) ял ягъун; **rahatlıq bilmədən işləyir** ял ягъан тийиз кІвалахъзава; 3) кьулайвал; **burada rahatlıq yoxdur** ина кьулайвал авач.

RAHATLIQLA *нареч.* 1) регъятвилелди, регъятдаказ, регъятдиз; 2) секинвилелди, секиндаказ, секиндив.

RAHAT-RAHAT *нареч. килиг:* **RAHATLIQLA.**

RAHATSIZ *прил.* 1) кьарай авачир, кьарай атІай; 2) регъят тушир; 3) кьулайсуз, кьулай тушир, кьулайвал авачир.

RAHATSIZLIQ *суц.* регъятсузвал, секинсузвал.

RAHİB *суц.* монах.

RAHİBƏ *суц.* монах дишегъли.

RAHİBLİK *суц.* монахвал.

RAHLAMAQ *глаго.* гъазурун; **kəndə getmək üçün şeylərini rahladı** хуьруьз хьфин патал шейэр гъазурна.

RAXİT *суц. мед.* рахит (*аялрин азар*).

RAXİTLİ *прил.* рахит квай.

RAKET *суц.* ракета.

RAKETDAŞIYAN *суц.* ракета ялдай гими, самолет.

RAKETKA *суц.* ракетка (*теннис кьугъвадай*).

RAKETQAYIRMA *суц.* ракетаяр расун.

RAKURS *суц.* ракурс.

RALLİ *суц. спорт.* ралли.

RAM *маса гафарихъ галаз санал:*

ram etmək рам авун, муьтІуьгъарун.

RAMA *суц.* рама (1 *ракІарин, дакІардин*; 2 *автомобилдин, велосипеддин*).

RAMAZAN *суц.* рамазан (*мусурманрин йикъарганда вацран тІвар*); **ramazan bayramı** рамазандин сувар.

RAMKA *суц.* рамка (1 *дакІарда шуьшеяр тун патал тахтадикай раснавай кІалуб*; 2 *шикил тун патал раснавай кьуд типІен кІалуб*; 3 *текстинин рамка*).

RANET *суц.* ранет (*ичин сорт*).

RANQ *суц.* ранг (*дережа; категория*); **diplomatik ranq** дипломатвилин ранг.

RAPİRA *суц.* рапира (*кІвенкІ алай шиш хьтин кьуд муьрцан яракъ*).

RAPİRAÇI *суц. спорт.* рапирачи.

RAPORT *суц.* рапорт (*хиве авай везифа бегъемунин ва я са вакъиадин гъакъиндай мецелди ва я кхьена чІехидаз гудай малумат*).

RAPSODİYA *суц. муз.* рапсодия (*халкъдин манийрин бинедаллаз кхьенвай эсер*).

RASİON *суц.* рацион (*тайин тир вахтуналди гудай недай затІунин, емдин кьадар*).

RASİONALİST *суц.* 1) рационалист (*рационализмдин терефдар*); 2) уьмуьрдив жуван хийирдин рекъяй гатІундай инсан.

RASİONALİZM *суц. филос.* 1) рационализм (*дуьнья чирунин, чирвал къачунин диб; чешиме анжах акьул я, тежриба герек туш лугъудай философиядин рехъ*); 2) уьмуьрдив жуван хийирдин рекъяй гатІунун.

RAST *суц. муз.* «Раст» (*Азербайжандин муьгамдин тІвар*).

RASTLAŞMAQ *глаго.* сад-садал

гьалтун, дуйшуьш хьун, сад-садаз аку-на агатун; **onlar yolun ortasında rastlaşdılar** абур рекьин юкьвал сад-садал гьалтна.

RAUND *суц. спорт.* раунд; **ikinci raund** кьвед лагьай раунд.

RAVVİN *суц.* раввин, чувудрин кешиш.

RAY ... рай... *муракаб гафарин сад лагьай пай:* **raysovet** райсовет.

RAYİHƏ *суц.* хьсан ни, хуш ни, атир.

RAYİHƏDAR *прил.* хьсан ни галай, хуш ни галай, атирлу.

RAYİHƏLİ *прил. килиг:* **RAYİHƏDAR.**

RAYİHƏLİLİK *суц.* атирлувал.

RAYKOM *суц. тар.* райком (*райондин комитет*).

RAYON *суц.* 1) район; **Qusar rayonu** КцIар район; 2) чка; **daşqın rayonu** яд акьалтнавай чка; 3) пад; **yağış yağan rayona tərəf** марф кьвазвай пад галайнихь.

RAYONDAXİLİ *прил.* райондин кьене авай.

RAYONLARARASI *прил.* районрин арада авай.

RAYONLAŞDIRMAQ *глаго.* районриз паюн, кьилди-кьилди районар яратмишун.

RAYONLU *суц.* районэгьли.

RAZI *прил.* 1) рази тир; **işindən razı** кIвалахдал рази тир; 2) разивилин лишан авай; **razı cavab** разивилин жаваб.

RAZILAŞDIRMAQ *глаго.* 1) сад-садаз кьурун, кьадайвал авун; 2) меслят гьана (*авуна*) разивал кьачун.

RAZILAŞMAQ *глаго.* 1) рази хьун; 2) икьардал атун.

RAZILIQ *суц.* 1) разивал; **bizə onun razılığı lazım idi** чаз адан разивал герек тир; 2) рейсадвал; **razılıqla qeyd etmək** рейсавилелди кьейд авун.

REABILİTASIYA *суц.* реабилитация.

REAKSIYA *суц.* 1) реакция (*са затIуниз, са кардиз жуван патай жаваб*); 2) *хим.* реакция.

REAKTİV I *суц.* реактив (*са затIуник акахьна са тайин тир химиядин реакция арадал гьыдай затI*); **II** *прил.* реактивдин.

REAKTİV II *прил.* реактив, гзаф йигин.

REAKTOR *суц.* реактор (*реакция арадиз гьыдай алат*).

REAL I *прил.* 1) гьакьикьби, гьакьикьбатда авай; **real siyasət** гьакьикьби сиясат; **II** *нареч.* гьакьикьбатда авайвал; **real düşünmək** гьакьикьбатда авайвал фагьум авун.

REALİST *суц.* реалист (*1 филос. реалист, реализмдин терефдар; 2 реализмдин рехь кьиле тухузвайди; 3 реалист (вичин кIвалахда, вичин крара гьакьикьбатда авай шартIар, гьалар фикирдиз кьачудай, гьисаба кьадай кас); 4 реалист (инкьилабдилай вилик Урусатда юкьван мектебдин са жуьре тир реальный мектебда кIелзавайди*).

REALİSTCƏ *нареч.* реалистдаказ, реалиствилелди.

REALİSTCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **REALİSTCƏ.**

REALİZƏ *суц.* 1) кьилиз акьудун, кьиле тухун; кьилиз акьатун, кьиле фин; **planı realizə etdi** план кьилиз акьудна; 2) маса гун, пулуниз элкьуьрун.

REALİZM *суц.* реализм (1 филос. авай гьал, масадалай аслу тушиз вичвичиз авай гьакъикъат; 2 эдебиятда гьакъикъат, авай гьал гьа авайвал къалурунин рехъ; 3 са кар кьиле тухудайла гьакъикъат, авай халис шартлар гьысабдиз къачуз алакьун).

REALLAŞDIRMAQ *глаго.* килиг:
REALİZƏ.

REALLAŞMAQ *глаго.* 1) кьилиз акъатун, кьиле фин; 2) пулуниз элкьуьн, пулуниз элкьуьриз хьун.

REALLIQ *суц.* 1) гьакъикъат, гьакъикъатда авайди; гьакъикъатда авай факт (гьал); 2) дуьзвал, дуьзди, гьакъикъатда кьиле тухуз жедайди.

REANİMASİYA *суц.* мед. реанимация.

REANİMATOLOGİYA *суц.* реаниматология.

REANİMATOLOQ *суц.* реаниматолог (реаниматологиядин пешекар).

REANİMATOR *суц.* реаниматор.

REBUS *суц.* ребус (1 шикилралди, лишанралди, гьарфаралди туькьурнавай мисклал, имуча-муча; 2 куьч. четиндиз кьил акьудиз жедай, къатлуз тежер са затI).

REDAKSİYA *суц.* 1) редакция, эдебиятдин эсеррин варианрикай (журейрикай) сад; 2) регьбервилик кваз; редакция; **professorun redaksiyası ilə çıxmış kitab** профессордин редакциядик кваз акъатнавай ктаб; 3) кхьей ва я лагъай фикир лугьунин тегьер; **təklif sənin dediyin redaksiyada qəbul olundu** теклиф ви редакцияда аваз, вуна лагъайвай къабулна; 4) редакция (газет, ктаб ва мсб. акьудунин кардин кьилел алай, адал кьвалахзавай коллектив); **baş redaksiya**

кьилин редакция; 5) редакциядин идара; **“Samur” qəzeti redaksiyası** «Самур» газетдин редакция.

REDAKTƏ *суц.* кхьей са затI кьелна, гьалатлар дуьзарна чапдиз гьазурун.

REDAKTOR *суц.* редактор; **baş redaktor** кьилин редактор.

REDAKTORLUQ *суц.* редакторвал.

REDUKSİYA *суц.* лингв. 1) редукция (зайиф хьун, аватун, акъатун); 2) *тех.* тимилярун, бушарун.

REDUKTOR *суц.* редуктор.

REFERAT *суц.* реферат (1 са ктабдин ва я илимдин месэладин асул дибдин къайдайрикай кхьей ва мецелди авур доклад; 2 тайин тир темадикай доклад).

REFERENDUM *суц.* референдум (зурба метлеб авай са месэладин гьакьиндай халкьдин фикир сесиниз вегьиналди чирун).

REFERENT *суц.* референт (1 реферат кхьидай кас; 2 са тайин месэлайрин гьакьиндай члехидаз хабар гудай кьуллугьэгьли).

REFLEKS *суц.* рефлекс (физиологияда чан алай организмди кьеце патай вичиз хьайи эсердиз, хкуьруниз жаваб яз гудай реакция).

REFLEKSİYA *суц.* рефлексия (1 физ. затIунин винел патаз нурдин хьен акъатун; 2 вичин кьилел атай крар, рикIин гьалар гьилелай-тупIалай ийиз манийвал).

REFORMASİYA *суц.* тар. реформация (XVI виш йисара рагъакIндай Европада феодализмдиз акси тир ва католикрин килисадиз акси формада кьиле фейи гьерекат).

REFORMATOR *суц.* реформатор.

REFORMATORLUQ *суц.* реформаторвал.

REFORMİST *суц.* реформист (*реформизмдин терефдар*).

REFORMİZM *суц.* реформизм.

REFRİJERATOR *суц.* рефрижератор (*1 мурк къаз тадай машиндин са пай; ана жими затI бугъдиз элкъурда ва агъуз тир къайивал арадал гъида; 2 фад чIур жедай магъсулар тухун патал къайихана аваз туькIуърнавай машин, вагон ва я гимии*).

REGION *суц.* регион (*са жуьредин къетIенвилералди сад хъанвай чIехи вилайат; патав гвай къуниши уьлквеяр, чилер ва я районар*).

REGIONAL *прил.* чкадин, тек са вилайатдиз, къуниши уьлквейриз талукъ тир.

REGİSTR I *суц.* муз. регистр (*сесинин гужлудвал ва къакъанвал*).

REJİM *суц.* 1) гъукуматдин къурулуш, режим; 2) режим, къайда; **уе-мәк rejimi** тIуьнин режим; 3) шартIар; **bostan mәhsullarının saxlanma rejimi** салан майваяр хуьдай шартIар (*къайдаяр*).

REJİSSOR *суц.* режиссёр.

REJİSSORLUQ *суц.* режиссёрвал.

REJİSSURA *суц.* 1) режиссёрвал авун; 2) режиссёрвал; 3) режиссёрар.

REKLAM *суц.* реклама (*I са затI маса къачудай муьштерияр гзаф авун ва я са кар, са затI, са кас машгъур авун, тариф акъудун патал къиле тухудай серенжем, мес: ван, хабар чукIурун, кхъена малумарун, шикилралди ва я маса жуьреда малумарун; 2 рекламадин малумат*).

REKLAMASIYA *суц.* рекламация (*алвердин идаради агъуз еридин шей акъудай идарадал эцигдай жерме*).

REKLAMÇI *суц.* реклам акъуд-завайди.

REKORD *суц.* рекорд (*спортда ва я маса са карда виридалайни чIехи агалкъун*).

REKORDÇU *суц.* рекордчи.

REKTOR *суц.* ректор (*вуздин къиле авай кас*); **institut rektoru** институтдин ректор.

REKTORAT *суц.* ректорат (*университет ва я институт идара ийизвай ректордиз табий тир идара*).

REKTORLUQ *суц.* килиг: **REKTORAT**.

REKVİZISIYA *суц.* реквизиция (*гъукуматдин органри къилди ксарин ва я тешикатрин мулк, шей гужуналди къахчун*).

REKVİZIT *суц.* театр. реквизит (*театрда къугъун, тамаша къалурун патал менфят къачудай затIар*).

REQBİ *суц.* спорт. регби.

REQİSTR II *суц.* 1) регистр, сиягъ (*са затIар кхъидай дафтар*); 2) регистр (*кхъинардай машинкада чIехи ва гъвечIи гъарфар алай жергеяр - вини жерге ва агъа жерге*).

REQLAMENT *суц.* регламент, къайда.

REQRESSIYA *суц.* крар къулухъ ягъун, агъуз аватун, писвилихъди фин.

RELE *суц.* реле.

RELS *суц.* рельс; **relsdән çıрмаq** рельсерай акъатун.

RELYEF *суц.* рельеф (*са чкадин чилин чинин къурулуш, туькIуър хъанвай тегъер, шикил*).

REMARKA *суц.* 1) лишан, къайда, ремарка (*кхъиналди авур лишан*); 2) театр. ремарка (*пьесадин авторди сегъне туькIуъруниз, артистрин*

кьугъунриз, абурун ролдиз, гьерекастриз талукъ яз кхъена ийидай меслятар).

RENTA суц. рента (капиталдин, малдин ва я мулкунин иесидиз вичин патай зегъмет чIугун ва харжи авачиз гъа капиталдилай, мулкунилай ва я малдилай къведай къазанжи).

RENTAÇI суц. рента къачузвайди (зегъмет чIугун тавуна, харжи авачиз мулкунилай ва я малдилай гелир къачузвай кас).

RENTGENOLOGİYA суц. рентгенология (азарлуди сагъарун патал рентгендилай менфят къачуникай рахадай медицинадин илимдин са хел).

RENTGENOQRAM суц. рентгенограмма (рентгендин куьмекдалди янавай шикил).

RENTGENOLOQ суц. рентгенолог (рентгенологиядин ва я рентгенотерапиядин пешекар).

RENTGENOSKOPIYA суц. рентгеноскопия (рентгендин куьмекдалди килигун, рентгендай килигун).

RENTGENOTERAPIYA суц. рентгенотерапия, рентгендалди сагъарун.

RENTGEN суц. рентген.

REOSTAT суц. реостат.

REPERTUAR суц. репертуар (1 театрда къалурун патал тайинар-навай пьесаяр; 2 са актёрдин къугъвадай вири ролар; 3 маничиди лугъудай манияр, макъамчиди ядай макъамар вири).

REPLİKA суц. реплика (1 сугъбетзавайдан гафариз гудай куьруь жаваб; 2 съезддал, ижласдал сад рахадайла, адан гафарин къаншарда сада чкадилай лугъудай гаф; 3 театр. актёрдин рахунрин эхиримжи гаф, сегънеда актёрдин жавабдин гаф).

REPORTAJ суц. репортаж.

REPORTYOR суц. репортёр (газетдиз хабарар кхъизвайди).

REPRESSİV прил. жзадин, жаза гунин, жаза гудай.

REPRODUKSIYA суц. полигр. репродукция.

REPRODUKTOR суц. репродуктор (радиодин).

RESENZİYA суц. рецензия (эдебиятдин эсердиз, театрдин тамашадиз, илимдин кIвалахдиз, ктабдиз гудай къимет).

RESENZİYAÇI суц. рецензия кхъидай кас.

RESEPT суц. рецепт.

RESİDİVİST суц. рецидивист (шумудни садра тис тахсиркарвал авур кас).

RESPIRATOR суц. респиратор (жигерар руквадикай, зегъерлу газрикай хуьдай, тIишел акъалждай прибор).

RESPONDENT суц. респондент.

RESPUBLİKA I суц. республика; II прил. республикадин; **respublika sarayı** республикадин имарат.

RESTORAN I суц. ресторан; **bö-yük restoran** чIехи ресторан; II прил. ресторандин; **restoran yemäyi** ресторандин тIуьн.

RESURS суц. ресурс, суьрсет (герек хъайи чIавуз менфят къачуз жедай суьрсет, шейэр, пул; гъабур къведай чка).

RETİNİT суц. мед. ретинит (вилин тIал).

RETRANSLYASIYA суц. ретрансляция (арада авай станциядилай радиодин ва телевиденидин программаяр къаз тун).

RETUŞ I суц. ретушь (фотографияда негативдал алай ачух тушир

чкаяр карандашдалди дуьзар хъувун).

RETUŞÇU суц. ретушь ийидайди.

RETUŞLAMAQ глаг. ретушь авун.

RETUŞLU прил. ретушь авунвай.

REVANŞ суц. кьисас; эвез (дяведа, кьугъунра кІаник акатайла вичин душман, мидя кІаник кухтаз кІанз хъийидай эвез).

REVMATİK суц. купулар квайди.

REVMATİZM суц. купул.

REVMATİZMLİ прил. купулар квай.

REVMOKARDİT суц. мед. ревмокардит.

REVOLVER I суц. тапанчи; II прил. тапанчидин; **revolver gülləsi** тапанчидин гуьлле.

REYD I суц. рейд (гьуьлуьн портунин мукъув гимияр акъваздай, гарукай саламат чка).

REYD II суц. 1) воен. рейд (душмандин далу патай ва я кьвалахъай гьужум авун); 2) куьч. ревизия.

REYESTR суц. реестр, сиягь.

REYHAN суц. рейган.

REYXSTAQ суц. рейхстаг (Германияда куьгъне парламентдин тІвар).

REYKA суц. 1) гуьтІуь кьелечІ тахта; 2) уьлчмедин кьацІар алай кьелечІ тахта.

REYS суц. рейс (са тайин марирутдалди хими ва я маса улакь физ-хкведай рехъ; гьа мензилдиз фе-на хтун).

REYTING суц. рейтинг.

REYTUZ суц. рейтуз.

REZEKSIYA суц. резекция (са органдин са пай атІун).

REZERVASIYA суц. резервация (инсанар чкадин халкьбарикай чараз яшамии хъун патал чара авунвай чка).

REZERVUAR суц. резервуар

(I нафт ва я газ хуьдай чка; 2 куьч. за затI буьвилелди авай чка).

REZİDENT суц. резидент (I са уьлкведа гьамиша яшамии жезвай маса уьлкведин эгьли; 2 дипломатиядин векил; 3 чара уьлквейрин районра шпионрин чинебан кьил).

REZİDENTLİK суц. резидентвал.

REZİN I суц. резин, жир; II прил. резиндин, жиринин.

REZİNKА суц. дан. жир (кхъейди чІурдай).

REZONANS суц. 1) физ. резонанс (кІвалин кьене ван цлара ва кьавара акьуна хкаж хъун) 2) куьч. ван, хабар (са вакъиади арадал гьана чкІай).

REZONATOR физ. тех. резонатор (ван гужлу ийидай алат).

RƏBB суц. дин. Аллагь; **Ya Rəbb!** Я Аллагь.

RƏCƏB суц. режеб (мусурманрин ирид лагъай варз).

RƏDD суц. негь; **rədd etdi** негь авуна.

RƏDDEDİLMƏZ прил. негь тийидай, негьиз тежедай; **rəddedilməz cavab** негьиз тежедай жаваб.

RƏDİF суц. эдеб. редиф.

RƏFİ суц. кьацІ; **kitab rəfi** ктабрин кьацІ.

RƏF II суц. куьгъ. терг; **rəf etmək** терг авун.

RƏFEDİCİ прил. терг ийидай.

RƏFİQ суц. куьгъ. дуст, чирхчир.

RƏFİQANƏ нареч. куьгъ. дуствилелди.

RƏFİQƏ суц. 1) дуст, юлдаш (дигьегьли); 2) паб, уьмуьрдин юлдаш.

RƏFİQƏLİK суц. дуствал (дигьегьлийрин арада).

RƏFİQLİK суц. куьгъ. дуствал

(жегьил гадайрин, тимрин арада).

RƏFTAR *суц.* рафтар.

RƏFTARLI *прил.* гьурмет ийидай, хуш рафтарвал ийидай.

RƏFTARLILIQ *суц.* гьурметлувал, гьурметлувилелди, хушвилелди эгечлун.

RƏFTARSIZ *прил.* гьурметсуз, гьурмет тийидай.

RƏFTARSIZLIQ *прил.* гьурметсузвал.

RƏĞBƏT *суц.* хатурлувал, майиллувал, риклиз хушвал.

RƏĞBƏTLİ *прил.* хуш, риклиз чими.

RƏĞBƏTLİLİK *суц.* хушвал, риклиз чимивал.

RƏĞBƏTSİZ *прил.* хуш тушир, риклиз чими тушир.

RƏĞBƏTSİZLİK *суц.* хуш туширвал, риклиз чими туширвал.

RƏĞMƏN *нослел.* акси, акси яз; **dediklärinə rəgmən** лагьайбуруз акси яз.

RƏNBƏR *суц.* регьбер; **xalqm rənbəri** халкъдин регьбер.

RƏNBƏRLİK *суц.* регьбервал.

RƏNM *суц.* регьим.

RƏNMDİL *прил.* регьимлу; **rəhmdil adam** регьимлу кас.

RƏNMDİLLİK *суц.* регьимлувал.

RƏNMƏT *суц.* рагьмет; **Allah rəhmət eləsin** Аллагьди рагьмет авурай; **rəhmətə getmək** рагьметдиз фин.

RƏNMƏTLİK *суц.* рагьметлу, рагьметлуди; **rəhmətlik atam** зи рагьметлу буба.

RƏNMKAR *суц. килиг:* **RƏNMLİ**.

RƏNMKARLIQ *суц. килиг:* **RƏNMLİLİK**.

RƏNMLİ *прил.* регьимлу.

RƏNMLİLİK *суц.* регьимлувал.

RƏHMSİZ *прил.* регьимсуз.

RƏHMSİZCƏ *нареч.* регьимсузвилелди, регьимсуздаказ.

RƏHMSİZCƏSİNƏ *нареч. килиг:* **RƏHMSİZCƏ**.

RƏHMSİZLİK *прил.* регьимсузвал; **rəhmsizlik etmə!** регьимсузвал мийир!

RƏXNƏ *суц.* кьугь. рехне, синих.

RƏXNƏÇİ *суц.* кьугь. рехне кутазвайди, синихар кутазвайди.

RƏXNƏLƏMƏ *суц.* **RƏXNƏLƏMƏK** *глаголдикай.*

RƏXNƏLƏMƏK *глагол.* рехне кутун.

RƏİS *суц.* кьил; **idarənin rəisi** идарадин кьил.

RƏİYYƏT *суц.* кьугь. 1) райят, гьилибан; 2) кесиб.

RƏQABƏT *суц.* акъажунар.

RƏQƏM *суц.* рекъем; **böyük rəqəmlər** члехи рекъемар.

RƏQİB *суц.* акъажунар ийизвай кас (*садахъ галаз*).

RƏQİBLİK *суц.* акъажун, акъажунар авун.

RƏQQAS *суц.* кьуьлдайди (*итим*).

RƏQQASƏ *суц.* кьуьлдайди (*дишегьли*).

RƏQS *суц.* кьуьл; **ləzgi rəqsləri** лезги кьуьлер.

RƏQSÇİ *суц. килиг:* **RƏQQAS, RƏQQASƏ**.

RƏQSETMƏ *суц.* кьуьлун.

RƏML *суц.* кьугь. фал вегьин.

RƏMMAL *суц.* кьугь. фалчи.

RƏMMALLIQ *суц.* кьугь. фалчивал.

RƏMZ *суц.* символ, лишан (*са фикир, са кар кьалурдай*).

RƏMZİ *прил.* символ тир; символ квай (*яни маса, кьаб алай манадин, кьаб алай мана; шартлу лишан тир*).

RƏNA *прил.* 1) иер (*руш, дишегьли*); 2) гзаф гуьрчег, лап хьсан.

RƏNALIQ *суц.* шаир. иервал.
RƏNCBƏR *суц.* куьгь. лежбер.
RƏNCBƏRLİK *суц.* лежбервал.
RƏNCİDƏ *прил.* гуьгьуьл хайи,
 рикI тIар хьайи, бейкеф хьайи.

RƏNCİDƏHAL *нареч.* куьгь. рикI
 тIар хьанваз, гуьгьуьл ханваз, бейкеф
 яз, кефида акьунваз, хатур амуькнаваз.

RƏNDƏ *суц.* ранда; **kiçik rəndələr**
 гьвечIи рандаяр.

RƏNDƏLƏMƏK *глагол.* ранда ягьун.

RƏNG I *суц.* тав, ранг; **qırmızı rəng**
 яру тав, яру ранг; **tünd rəng** мичIи тав,
 мичIи ранг.

RƏNG II *суц.* муз. макьам (*му-*
гьамрин арада ядай).

RƏNGARƏNG *прил.* жуьреба-жуь-
 ре рангарин.

RƏNGARƏNGLİK *суц.* жуьреба-
 жуьре рангарин тир.

RƏNGBƏRƏNG *прил.* килиг: **RƏN-**
GARƏNG.

RƏNGBƏRƏNGLİK *прил.* килиг:
RƏNGARƏNGLİK.

RƏNGÇƏKƏN *суц.* ранг ягьазвайди.

RƏNGKAR *суц.* суьретчи.

RƏNGKARLIQ *суц.* суьретчивал.

RƏNGLƏMƏK *глагол.* ранг ягьун.

RƏNGLƏYİCİ *суц.* рангдай затI.

RƏNGLİ *прил.* ранглу; **rəngli yu-**
murta ранглу кака.

RƏNG-RƏNG *прил.* килиг: **RƏN-**
GARƏNG.

RƏNG-RÖVNƏQ *суц.* иер рангар.

RƏNG-RUY *суц.* куьгь. чин (*чинин*
ранг, килигунар).

RƏNGSAZ *суц.* ширчи.

RƏNGSAZLIQ *суц.* ширчивал.

RƏNGSİZ *прил.* ранг алачир.

RƏNGSİZLƏŞMƏK *глагол.* ранг
 алахьун.

RƏNGSİZLİK *суц.* ранг тахьун.

RƏSƏDXANA *суц.* обсерватория.

RƏSM *суц.* суьрет, шикил.

RƏSMÇİ *суц.* суьрет чIугвадайди,
 шикил чIугвадайди.

RƏSMXƏT *суц.* черчение.

RƏSMİ *прил.* гьукуматдин ва я
 кьуллуьгьдин тIварцIихьай тир.

RƏSMİLƏŞDİRMƏK *глагол.* кьанун
 яз кьабулун.

RƏSMİYYƏT *суц.* гьукуматдин
 патахьай тир гьал.

RƏSM-KEÇİD *суц.* парад.

RƏSMLİ *прил.* шикилар, суьретар
 ганвай; шикилралди, суьретралди рас-
 навай.

RƏSSAM *суц.* шикилар чIугвадай-
 ди, суьретчи.

RƏSSAMLIQ *суц.* суьретчивал.

RƏŞADƏT *суц.* кьегьалвал, жуьрэт-
 лувал, гьунар, вikleгьвал, мердвал.

RƏŞADƏTLİ *прил.* виклеьгь, жуьрэт-
 лу, кьегьал, мерд.

RƏŞİD *прил.* куьгь. виклеьгь, мерд,
 жуьрэтлу.

RƏŞİDLİK *суц.* куьгь. виклеьгьвал,
 мердвал, жуьрэтлувал.

RƏVA *маса гафарихь галаз санал:*
rəva bilmək меслят акун; **rəva bilmə-**
mək меслят такун.

RƏVAC *прил.* 1) куьгь. кIубан;
 цицIи; йигин; зиринг; **rəvac bazar**
 кIубан базар; **rəvac oğlan** зиринг гада;
 2) куьгь. фад ише фидай; **rəvac mal**
 фад ише фидай мал.

RƏVAN *прил.* 1) цIалцIам, сад
 хьтин; **rəvan dil** цIалцIам чIал; 2) целай
 фидай хьтин; **rəvan yeriş** целай фидай
 хьтин кьекьуьнар.

RƏVANLIQ *суц.* цIалцIамвал, сад
 хьтинвал.

RƏVANLIQLA нареч. цІалцІамдаказ, цІалцІамдиз; **o rəvanlıqla danışır** ам цІалцІамдиз рахазва.

RƏVAYƏT суц. риваят; **rəvayətə görə** риваятда лугъузвайвал.

RƏY суц. 1) фикир; **öz rəyini bildirmək** жуван фикир лугъун; 2) кьимет (са касдин кІвалахдин ва я са кхьенвай затІунин гьакъиндай); 3) рецензия.

RƏYÇİ суц. рецензия гузвай кас.

RƏZALƏT суц. куьгь. алчахвал, агъузвал.

RƏZƏ суц. чефте.

RƏZƏLİ прил. чефте алай.

RƏZİL прил. алчах, усал; **rəzil etmək** алчахарун, усаларун.

RƏZİLLİK суц. алчахвал, усалвал.

RİAYƏT суц. амал авун; **sözə riayət etmək** гафуниз амал авун.

RİAYƏTKAR прил. амал ийидайди (къайдайриз, къанунриз).

RİAYƏTKARLIQ суц. амал авун (къайдайриз, къанунриз).

RİCA суц. тІалабун, тавакъу; **rica etmək** тІалаб авун.

RİCƏT суц. хтун, элкъуьн.

RİÇAL суц. джем; **alma riçalı** ичин джем.

RİFAN суц. хушбахтвал; берекат; хийир; **xalqın rifahı** халкъдин хушбахтвал.

RİQQƏT суц. 1) регъим, рикІ кун, язух чІугун; 2) рикІин хушвал, хуш эсер (рикІиз авур), чимивал (рикІин).

RİQQƏTI-QƏLB суц. куьгь. рикІин тІарвал.

RİQQƏTLƏ нареч. 1) регъимлудиз, регъимлуз; 2) рикІиз хушвилелди.

RİQQƏTLƏ нареч. регъимлувилелди, рикІин хушвилелди.

RİNQ суц. спорт. боксдин майдан.

RİSK суц. 1) хата, хатавал; мумкин тир хата; **o, bu işi həyatını riskə gedərək gördü** ада и кар вичин чандиз хатавал аваз авуна; 2) тевакуллагъ; хаталу кардиз жуьрэт; рикІ авун.

RİSKLİ прил. хатавал квай.

RİSKLİLİK суц. хатавал кваз хьун.

RİŞƏ суц. пун; **rişə atmaq** пун вегъин.

RİŞƏLİ прил. пун авай.

RİŞƏSİZ прил. пун авачир.

RİŞXƏND суц. рахшанд, ягъанат, масадал хъуьруьн.

RİŞXƏNDÇİ суц. масадал хъуьредайди, рахшандар ийидай кас, ягъанатар ийидай кас.

RİŞXƏNDLƏ нареч. рахшанддив, ягъанатдив.

RİTM суц. ритм (са карда, мес. къуьлуьна, макъамда, манида зарбвал ва явашвал, къативал ва зайифвал садсadan гуьгъуьнал алаз, нубатдалди сад хьиз дегии хьун; везин, дигайвал).

RİTMİK прил. ритмдалди жезвай (ийизвай); **ritmik hərəkət** ритмдалди жезвай (ийизвай) гьерекат (юзунар).

RİTMLƏ нареч. ритмдалди.

RİTMLİ прил. килиг: **RİTMİK**.

RİTMSİZ прил. ритм авачир, ритмсуз.

RİTMSİZLİK суц. ритмсузвал.

RİTOR суц. куьгь. ритор (1 къадим замандин Грецияда фасагъатдиз рахунрин муаллим; 2 иердиз, амма буш рахунар ийидайди (оратор)).

RİTORİK прил. риторикадин, риторикадиз талукъ тир.

RİTORİKA прил. риторика (1 иердиз, фасагъатдиз рахунин, ораторвиллин теория; 2 ЧІагай, иер, амма мана квачир буш рахунар).

RİYA *суц.* кьве чин алайвал.

RİYAKAR *суц.* кьве чин алай кас.

RİYAKARCASINA *нареч.* кьве чин алаз; **riyakarcasına danışmaq** кьве чин алаз рахун.

RİYAKARLIQ *суц.* кьве чин алайвал авун.

RİYASIZ *прил.* рикІ михъи, дуъзвал авай, дуъз, дугъри.

RİYASIZLIQ *суц.* рикІин михъивал, дуъзвал, рикІин дуъзвал, ачухвал, рикІин ачухвал.

RİYAZI *прил.* математикадин.

RİYAZIYYAT I *суц.* математика; II *прил.* математикадин; **riyaziyyat dərси** математикадин тарс.

RİYAZIYYATÇI *суц.* математик.

RİYAZIYYATÇILIQ *суц.* математиквал.

RİZ *суц.* куъгъ. 1) жигъир, руъшт; 2) гел.

RİZA *суц.* разивал, ижаза; **riza vermək** разивал гун.

RİZASIZ *прил.* куъгъ. разивал авачиз.

RİZƏ *суц.* куъгъ. кІус.

RİZƏ-RİZƏ *маса гафарихъ галаз санал.* **rizə-rizə etmək** кІус-кІус авун.

RİZQ *суц.* куъгъ. фу.

RİZVAN I *суц.* куъгъ. дин. мелек (*женнетдин ракларал акъваздай*).

RİZVAN II *суц.* куъгъ. разивал, рази хъун.

ROBOT *суц.* робот (*вичин гьерекатар, кІвалах инсандин гьерекатриз, кІвалахдиз ухиар автомат*).

ROL *суц.* 1) роль (*образ*); **Hamletin rolunda** Гьамлетан ролда; 2) роль (*текст*); **öz rolunu öyrənmək** жуван роль (*текст*) чирун; 3) роль (*везифа*); **öz rolunu yaddan çıxarmaq** вичин везифа рикІелай алудун.

ROLİK *суц.* ролик (*1 бицІи чарх (са аппаратда жеда); 2 чинидин гъвечи синтІ, изолятор; юкьван хвалалай гъвечІи чарх хътин блок; 3 чархар алай конькияр*).

ROLİKLİ *прил.* роликдин.

ROMI *суц.* ром (*ичкидин са жуъре*); II *прил.* ромдин; **rom iyi** ромдин ни.

ROMALI *суц.* римви.

ROMAN *суц.* роман.

ROMANÇI *суц.* роман кхъизвай кас.

ROMANS *суц.* романс.

ROMANTİK *прил.* романтик (*вири хъсан яз аквадай, ширин хиялар авуниз майил авай кас*).

ROMANTİKA *суц.* романтика.

ROMANTİZM *суц.* романтизм (*1 XX виш йисарин сифте кълера эдебиятда арадал атай са хел; 2 хиялпересвал, яшайшидиз верцІи хиялралди килигун*).

ROMB *суц.* ромб.

ROMBVARİ *прил.* ромб хътин.

RONDO *суц.* рондо (*1 ширдин са жуъре; 2 басмадин ва я гъилин хатларин элкъвей гьарфарин са жуъре; 3. гьаркьуъ, къуъруъ кІвенкІ алай перо*).

ROTA *суц.* воен. рота.

ROTAPRİNT *суц.* полигр. ротапринт (*гъвечІи форматдин чапдин машин*).

ROTASİYA *суц.* полигр. ротация (*чапдин машин*).

ROTMİSTR *суц.* ротмистр (*1 куъгъне яракълу къуватра капитандиз барабар офицервилин чин, эскадрондин командир; 2 жандармайрин офицервилин чин*).

ROTONDA *суц.* 1) *архит.* ротонда (*чими вахтунда ял ягъидай дарамат*); 2) хел квачир, дишегълидин винелай

алукІдай пек.

ROTOR *суц. тех.* ротор.

ROYAL *суц.* рояль.

ROYALİST *суц.* рояль ягъизвайди.

ROYALİZM *суц.* роялизм (*пачагъ-лугъдин терефдарвал*).

ROZETKA *суц.* розетка.

ROZMARİN *суц.* розмарин (*иче-рин сорт*).

RÖVNƏQ *суц.* царцар, нур, рапрап.

RÖVNƏQLİ *суц.* иер, лап хъсан.

RÖVNƏQSİZ *прил.* иер тушир, хъсан тушир.

RÖVŞƏN *прил.* куьгъ. экуь, гужлу экв гудай, ачух.

RÖVŞƏNLİK *суц.* экуьвал, ачухвал.

RÖYA *суц.* ахвар; **röya görmək** ахвар акун.

RUBL *суц.* рубль.

RUH *суц.* руьгъ.

RUHANİ I *суц.* динэгъли.

RUHANİ II *суц.* «Ругъани» Азербайжандин ашукърин макъам.

RUHANİ III *прил.* куьгъ. 1) иер акунар авай; 2) рикІиз хуш.

RUHANİLİK *суц.* динэгълидин къуллугъ.

RUHƏN *нареч.* лап рикІивай, рикІин сидкъидалди.

RUHİ *прил.* рикІин, рикІин къеняй тир.

RUHİ-RƏVAN *суц.* кланиди.

RUHLANDIRICI *прил.* руьгъ кутадай, руьгъ хкаждай; **ruhlandırıcı işlər** руьгъ кутадай крар.

RUHLANDIRMAQ *глаг.* руьгъ кутун, руьгъ хкажун.

RUHLANMAQ *глаг.* руьгъ акатун.

RUHLU *прил.* руьгъ квай.

RUHSUZ *прил.* руьгъсуз, руьгъ квачир.

RUHSUZLUQ *суц.* руьгъсузвал.

RUHVERİCİ *прил.* руьгъ кутадай, гъевеслу ийидай.

RULET *суц.* рулет.

RULETKA *суц.* рулетка.

RULON *суц.* рулон.

RUM *прил.* римдин; **rum rəqəmləri** римдин рекъемар.

RUMİN *суц.* румын (*халкъдин тІвар, румын халкъдин векил*); **rumın-lar** румынар; **rumın dili** румын чІал.

RUMİNCA *нареч.* румын чІалалди, румындалди.

RUMKA *суц.* рюмка.

RUMLULAR *суц. тар.* римвияр (*византийвияр*).

RUPİ *суц.* рупи (*Гъиндистандин, Непалдин, Пакистандин ва мсб. пул*).

RUPOR *суц.* рупор.

RUPORLU *прил.* рупор авай.

RUS *суц.* урус.

RUSCA *нареч.* урус чІалалди, урусдалди.

RUSDİLLİ *прил.* урус чІалалди рахазвай.

RUSİ *суц.* куьгъ. урус чІал.

RUSİST *суц.* русист (*урус чІалан пешекар*).

RUSİSTİKA *суц.* русистика.

RUSİYA *суц.* Урусат.

RUSİYALI *суц.* Урусатдин эгъли.

RUSİZM *суц. лингв.* русизм.

RUSLAŞDIRMAQ *глаг.* урусламишун.

RUSLAŞMAQ *глаг.* урусламиш хъун.

RUSLAŞMIŞ *прил.* урусламиш хъанвай.

RUSOFİL *суц.* русофил.

RUSPƏRƏST *суц.* урусперес.

RUSPƏRƏSTLİK *суц.* уруспересвал.

RUTUL *суц.* рутул (*лезги чІалан*

группадик акатзавай халкъ); **rutullar** рутулар; **rutul dili** рутул ч'ал; **rutulca** рутул ч'алалди, рутулдалди.

RUZİ *суц.* ризкъи, фу; **ruzidən ötrü işləmək** ризкъи паталди к'валахун.

RUZİGAR *суц.* 1) *шаур.* гар; **sərin ruzigar** серин гар; **sərt Abşeron ruzigarı** къати Абшерондин гар; 2) гъава; **soyuq ruzigar** къайи гъава; 3) *шаур.* вахт, заман; 4) *куьч.* къисмет, къаза-къадар; 5) *шаур.* уьмуьр; **sənsiz ruzigarım ağırdir** вун галачиз зи уьмуьр залан я.

RUZİGARLI *прил.* гар авай; **ruzigarlı gün** гар авай югъ.

RUZİGARSİZ *прил.* 1) гар авачир; **ruzigar yer** гар авачир чка; 2) *куьч.* хъсандиз яшамиш тежезвай.

RUZİLİ *прил.* ризкъи авай, фу авай; **ruzili yer** фу авай чка.

RUZİSİZ *прил.* ризкъи авачир, кесиб.

RUZNAMƏ *суц.* *куьгъ.* газет.

RUZNAMƏÇİ *суц.* *куьгъ.* газетчи.

RUZNAMƏÇİLİK *суц.* газетчивал.

RÜB *суц.* йисан къуд паюникай сад, квартал; **ilin birinci rübü** йисан сад лагъай квартал.

RÜBAİ *суц.* *эдеб.* рубаи (*къуд ц'ар-ц'ин шир*); **Ömər Xəyyamın rübailəri** Уьмер Хайяман рубаияр.

RÜBAİYYAT *суц.* рубаият.

RÜBƏND *суц.* дубгуьр.

RÜBƏNDLİ *прил.* дубгуьр алай; **rübəndli qadın** дубгуьр алай дишегъли.

RÜBLÜK *прил.* кварталдин; **rüblük plan** кварталдин план.

RÜFƏT *суц.* *куьгъ.* ч'ехи къуллугъдал алай.

RÜXSAR *суц.* *куьгъ.* 1) чин; 2) *куьч.* къамат.

RÜKƏT *суц.* *дин.* икрам.

RÜKÜ *суц.* *дин.* икрам авун (*куп'унал алай ч'авуз*).

RÜSXƏT *суц.* рухсат.

RÜSXƏTLİ *прил.* рухсат авай.

RÜSXƏTNAMƏ *суц.* ихтияр, изин (*са гъихътин ят'ани к'валах къиле тухун патал ихтияр гудай документ*).

RÜSXƏTSİZ *нареч.* ихтияр, изин авачир.

RÜSUM I *суц.* харж (*гъукуматди къачудай налогдин жуьре*).

RÜSUM II *суц.* адет хъанвай къайдаяр, тайинарнавай къайдаяр.

RÜSUMAT *суц.* *килиг:* **RÜSÜM I.**

RÜSUMLU *прил.* харжи авай.

RÜSVAY *суц.* русвагъ; **rüsvay etmək** русвагъ авун.

RÜSVAYÇILIQ *суц.* *килиг:* **RÜSVAYLIQ.**

RÜSVAYEDİCİ *прил.* русвагъдай, русвагъ ийидай.

RÜSVAYİ-ALƏM *маса гафарихъ галаз санал:* **rüsvayî-aləm etmək** вири дубньядиз русвагъ авун.

RÜSVAYİ-CAHAN *суц.* *килиг:* **RÜSVAYİ-ALƏM.**

RÜSVAYLIQ *суц.* русвагъвал, беабурчивал.

RÜŞEYM *суц.* 1) ц'ир; 2) сифте къил.

RÜŞEYMLİ *прил.* 1) ц'ир авай; **rüşeymli orqan** ц'ир авай орган; 2) сифте къил авай.

RÜŞVƏT *суц.* ришвет; **rüşvət vermək** ришвет гун; **rüşvət almaq** ришвет къачун.

RÜŞVƏTALAN *суц.* ришветчи, ришветбаз.

RÜŞVƏTÇİ *суц.* *килиг:* **RÜŞVƏT-XOR.**

RÜŞVƏTÇİLİK *суц.* килиг: **RÜŞ-VƏTXORLUQ.**

RÜŞVƏTXOR *суц.* ришветбаз.

RÜŞVƏTXORLUQ *суц.* ришветбазвал.

RÜŞVƏTVERƏN *суц.* ришвет гузвайди.

RÜTBƏ *суц.* тIвар; чин; **alim rütbəsi** алимдин тIвар; **zabit rütbəsi almaq** офицердин чин къачун.

RÜTBƏLİ *прил.* тIвар авай.

RÜTBƏSİZ *прил.* тIвар авачир.

RÜTUBƏT *суц.* 1) къеж, ламувал; 2) ламу гъава.

RÜTUBƏTLİ *прил.* ламу; къеж квай, лам квай.

RÜTÜBƏTLİLİK *суц.* ламувал, къеж квайвал, лам квайвал.

RÜTUBƏTSİZ *прил.* ламу тушир, къеж квачир, лам квачир.

RÜTUBƏTSİZLİK *прил.* къеж квачирвал, лам квачирвал.

S

S – азербайжан алфавитдин къанни вад лагъай гъарф

SAAM *суц.* саам (*Урусатда ва Скандинавиядин кефер пата яшамии жезвай, угро-фин чIаларин кватIалдик акатзавай халкъ*).

SAAT *суц.* 1) сят; **saat yarım** сятни зур; **saatda altmış kilometr sürətlə getmək** са сятина пудкъад километрдин мензил атIун, са сятина пудкъад километр фин (*мес. машин*); **bir saat gecikmək** са сят геж хьун, са сятинин геж хьун; 2) сятини къалурзавай вахт; **axşam saat beşdə** нянин сятдин вадаз; **gecə saat on ikidə** йифен сятдин цIикъведаз; **saat neçədir?** сят шумуд я? **saat beşə on dəqiqə qalıb** цIуд декъикъа кими яз сят вад я, сят вад жез цIуд декъикъа ама; **qatar səhər saat yeddidə gələcək** поезд экуьнин сятдин иридаз къведа; 3) вахт; **axşam vaxtı** нянин вахт; **istirahət vaxtı** ял ядай вахт; **hər saatda** гъар сятина; **azad saatlarda**

мажал хъайила (*авайла*).

SAATBASAAT *нареч.* гъар са сятина.

SAATLARCA *нареч.* килиг: **SAATLARLA.**

SAATLARLA *нареч.* сятралди.

SAATSAZ *суц.* сятер туькIуьр хьи-йидай устIар.

SABAH *суц.* 1) пакама; 2) пакаман (*экуьнин вахт*); **sabah tezdən** пакамахъ (*экуьнахъ*) фад, пакам (*экуьн*) къилий; 3) пака; **sabah görülsə işlər** пака авуна кIанзавай крар; **sabah bu gündəndən yaxşı olacaq** пака къениндалай хъсан жеда.

SABAHNDAN *нареч.* пакамахъ; **sabahdan işə başla** пакамахъ кIвалахдив эгечI.

SABAHKI *прил.* пакагъан; **sabahki gündən** пакагъан йикъалай, пакамлай, пакадлай.

SABAH-SABAH *нареч.* экуьнахъ фад.

SABİQ *прил.* 1) виликан; 2) алатай;

sabiq direktor виликан директор, ала-тай директор.

SABİT *прил.* 1) даим, даим авай; да-им тир, даиман; 2) мягкем, дурумлу, дегиш тежер; 3) вичин тегьер дегиш тийир; гьамиша са чкадал алай.

SABİTQƏDƏM *прил.* даим (*вафалу, гьакъикъи, гьамишан, дегиш тежедай, вичин къилихрал къару*).

SABİTQƏDƏMLİK *суц.* дегиш тежервал, къилих дегиш тежервал; **sabitqədəmlik ona xas xüsusiyyətdir** къилих дегиш тежервал адаз хас лишан я.

SABİTLİK *суц.* дурумлувал, мягкемвал; **sabitlik yaratmaq** дурумлувал арадал гьун.

SABOTAJI *суц.* саботаж (*кар къиле тухуз чинеба, кланикай манийвал гуз алахъун*); *II прил.* саботаждин; **sabotaj işləri** саботаждин крар.

SABOTAJÇI *суц.* къастунай манийвал ийизвай кас.

SABUN I *суц.* запун; *II прил.* запундин; **sabun tozu** запундин руг.

SAC *суц.* сач; **sac çörəyi** сачун фу.

SAC *суц.* члар; **qara saçlar** члулав чларар; **uzun saçlar** яргъи чларар.

SACAQ *суц.* сачах.

SACAQLI *прил.* сачахар авай.

... **SACAQLI** *бязи муракаб гафарин къвед лагъай пай.* **ipək saçaqlı** ипекдин сачагъар авай.

SACMA *суц.* **SACMAQ** *глагол-дикай.*

SACMAQ *глагол.* чуклун; **işiq saçmaq** экв чуклун.

SADAĞA *суц.* садакъа; **sadağa vermək** садакъа гун.

SADALAMA *суц.* **SADALAMAQ** *глагол-дикай.*

SADALAMAQ *глагол.* туплалай авун.

SADALANMA *суц.* **SADALANMAQ** *глагол-дикай.*

SADALANMAQ *глагол.* *килиг:* **SADALAMAQ.**

SADƏ *прил.* 1) сая; **sadə iş** сая кар; 2) регъят, асант; 3) гьаклан, адетдин, дамах гвачир; **o, sadə adamdır** ам дамах гвачир кас я; 3) рикле затI авачир, амалдарвал тийижир; 4) нин хъайитани члалахъ жедай.

SADƏLİK *суц.* 1) саявал; 2) дамах гвачирвал, къенивал; 3) дуъзенавал; 4) регъятвал, асантвал.

SADƏLÖVH *прил.* дуъзена, рикI михъи, гъавурдик бегъем квачир, рикле затI авачир.

SADƏLÖVHCƏSİNƏ *нареч.* дуъзенавилелди, дуъзенадаказ **sadələvh-cəsinə inanmaq** дуъзенавилелди члалахъ хъун.

SADƏLÖVHLÜK *суц.* дуъзенавал; **uşaq sadələvhlüyü** аялдин дуъзенавал.

SADİQ *прил.* вафалу, рекъе чан эцигдай, рекъе чан эцигиз гъазур; **və-tənə sadiq** ватандиз вафалу.

SADİQANƏ *нареч.* вафалувилелди, вафалудаказ.

SADİQLİK *суц.* вафалувал.

SADİST *суц.* садист (*масадаз гужалди азабар гуналди лезет къачудай*).

SADİZM *суц.* садизм (*масадаз азабар гуникай лезет къачун*).

SAF *прил.* 1) михъи; **saf qızıl** михъи къизил; 2) сагълам; **saf dişlər** сагълам сарар; 3) михъиди яз жагъай; **saf gümüş** михъиди яз жагъай гимиш.

SAF-ÇÜRÜK *прил.* сагъ-ктIай.

SAFLAŞDIRMAQ *прил.* 1) михъун; 2) хкудна михъи авун.

SAFLAŞMAQ *глагол.* михъи хъун.

SAFLIQ *суц.* михъивал; **havanın**

safılığı гъвадин михъивал; **qəlbin safılığı** риклин михъивал.

SAĞ I *прил.* сагъ; дири; чан алай; **sağ adam** дири кас, чан алай кас; **o, müharibədən sağ qayıtdı** ам дяведай сагъ хтана.

SAĞ II *прил.* эрчи; **sağ tərəf** эрчи пад; **sağ əl** эрчи гъил; **sağ ayaq** эрчи кIвач; **sağ göz** эрчи вил.

SAGALMAQ *глаго.* сагъ хъхъун, дири хъхъун.

SAGALTMAQ *глаго.* сагъарун; **xəstəni sağaltmaq** азарлуди сагъарун.

SAGDAN *парен.* эрчи патай, эрчи патахъай.

SAGDIRMA *суц.* **SAGDIRMAQ** *глаголдикай.*

SAGDIRMAQ *глаго.* ацаз тун; **o, qızına inəyi sağdırır** ада вичин рушав кал ацаз тазва.

SAGDIŞ *суц.* пкавул (*чамран ва я сусан юлдаш*).

SAGICI *суц.* нек ацадайди.

SAGICILIQ *суц.* нек ацадайдан пеше.

SAGIM *суц.* 1) ацун; 2) ацай нек.

SAGLAM *прил.* сагълам; **sağlam uşaq** сагълам аял.

SAGLAMLIQ *суц.* сагъламвал; **sağamlığını qoru** жуван сагълам-0 вал хуьх.

SAGMAQ *глаго.* ацун; **keçini sağmaq** цIегъ ацун.

SAGMAL *прил.* нек квай, нек гудай; нек ацадай; **sağmal inək** нек квай кал, ацадай кал.

SAGRI *суц.* сагъри (*балкIандин*).

SAGSAĞAN I *суц.* керекул; **II** *прил.* **sağsağan yumurtası** керекулдин кака.

SAG-SALAMAT *нареч.* сагъ-саламат.

SAHƏ *суц.* 1) чка; **böyük sahələr**

чIехи чкаяр; 2) хел; **elm sahəsi** илимдин хел.

SAHİBƏ *суц.* 1) иеси (*дишегъли*); 2) паб, кайвани.

SAHİBKAR *суц.* 1) иеси, сагъиб; **fabrikin sahibkarı** фабрикадин иеси; 2) майишат идара ийизвайди; **sahibkar Məhəmməd idi** майишат идара ийизвайди Мегъамед тир.

SAHİBKARLIQ *суц.* карчивал; **xırda sahibkarlıq** куьлуь карчивал.

SAHİBSİZ *прил.* сагъибсуз.

SAHİBSİZLİK *суц.* сагъибсузвал.

SAHİL *суц.* 1) къерех; **dənizin sahili** гъуьлуьн къерех; 2) къер; **dənizin sol sahili** гъуьлуьн чапла къер.

SAHMAN *суц.* къайда, сиришта.

SAHMANLAMAQ *глаго.* къайдада тун, гуьнгуьна тун, сириштада тун; **o, işlərini sahmanladı** ада кIвалахар къайдада туна.

SAHMANLI *прил.* къайдада тунвай, гуьнгуьна тунвай, сириштада тунвай.

SAXAROZA *суц.* сахароза (*набататрик квай шекердин миже*).

SAXLAMAQ *глаго.* 1) кьун; **əlindən tutub saxlamaq** гъиликай кьуна хуьн; 2) хуьн; **südü soyuq yerdə saxlamaq** нек къайи чкада хуьн; **inək saxlamaq** кал хуьн.

SAXLANMAQ *глаго.* хуьн; саламатдиз хуьн.

SAXLATMAQ *глаго.* хуьз тун; **uşağı saxlatmaq** аял хуьз тун.

SAXSI *суц.* хъенчи.

SAXTA *прил.* тапан, къалп.

SAXTAKAR *суц.* къалпвилерал машгъул кас.

SAXTAKARLIQ *суц.* къалп авун, къалп акъудун.

SAXTALIQ *суц.* къалпвал.

SAXUR *суц.* цахур (*лезги чІалан группадик акатзавай халкъ*), цахурви (*цахур халкъдин векил*); **saxur dili** цахур чІал.

SAXURCA *нареч.* цахур чІалалди, цахурдалди.

SAİL *суц.* куьгь, къекъвераг; **sail olmaq** къекъвераг хьун.

SAİRƏ *маса гафарихъ галаз санал:* **dostlar, qohumlar və sairə gəlmişdi** дустар, мукъва-къилияр ва масадбур атанвай.

SAİT *лингв.* ачух сес; **sait səslər** ачух сесер.

SAİTLİ *прил.* ачух сесер авай.

SAİTSİZ *прил.* ачух сесер авачир.

SAKİN *суц.* агъали, эгъли; **kəndin sakinləri** хуьруьн агъалияр; **şəhər sakinini** шегьерэгъли.

SAKİT *прил.* 1) яваш; **sakit səslə** яваш ванцелди; 2) секин, ван авачир; **sakit gecə** секин йиф.

SAKİTLƏŞDİRMƏK *глаго.* секина-рун; **uşaqları sakitləşdirmək** аялар секинарун.

SAKİTLƏŞMƏK *глаго.* 1) яваш хьун; 2) секин хьун.

SAKİTLİK *суц.* секинвал; **gecənin saktiyyəsi** йифен секинвал.

SAKİTLİKLƏ *нареч.* 1) секиндив, секинвилелди; 2) явашдив; аста, аставилелди.

SAKSAUL *суц.* саксаул (*къурамат чуьллера экъечІдай пеш тежедай гъвечІи тар*).

SAKSOFON *суц.* муз. саксофон.

SAQQAL *суц.* чуру; **ağ saqqal** рехи чуру.

...**SAQQAL**... *муракаб гафарин къвед лагъай пай:* **uzunsaqqal** яргъи чуру.

SAQQALLI *прил.* чуру квай, чуру

тунвай.

SAQQALSIZ *прил.* чуру квачир, чуру тунвачир.

SAQQIZ *суц.* кандурагъ.

SALAM *суц.* салам; **salam vermək** салам гун.

SALAMAT *прил.* 1) саламат; 2) зарар хкІун тавур, зиян хкІун тавур, сагъ-саламат.

SALAM-KALAM *суц.* салам-калам.

SALAMLAŞMA *суц.* **SALAMLAŞMAQ** *глаголдикай.*

SALAMLAŞMAQ *глаго.* салам гун.

SALAT *суц.* 1) кагъу; 2) салат (*номидорар, афнияр, къацу чичегар ва мсб. куьткъунна какадарнавай къафун*).

SALAVAT *суц.* салават.

SALDIRMA *суц.* **SALDIRMAQ** *глаголдикай.*

SALDIRMAQ *глаго.* югъ тагун, хурук кутун; **pis hala saldırmaq** югъ тагана пис гьалдиз гъун.

SALFET *суц.* салфетка.

SALXIM *суц.* кул (*цитицІрин*).

SALLAQ I *суц.* малар тукІвадайди; II *прил.* куьрс хьанвай.

SALLAQXANA *суц.* къасабхана.

SALLAQLIQ *суц.* малар тукІун; куьрс хьун.

SALLAMAQ *глаго.* 1) куьрсарун, куьрсун; **ayaqlarını sallamaq** кІвачер куьрсарун; 2) авудун, авадарун; **ipini quyuya sallamaq** еб къуйдив авадарун.

SALLANAN *прил.* куьрс хьанвай, куьрсардай, куьрсарнавай.

SALLANA-SALLANA *нареч.* галтад жез-галтад жез, пад ягъиз, и пад а пад ягъиз, пІатІ хьиз.

SALLANMAQ *глаго.* куьрс хьун; **şakil divardan sallanıb** шикил цІакай куьрс хьанва.

SALLATMAQ *глагол килиг:* **SAL-LAMAQ**.

SALMAQ *глагол.* 1) агъуз авун, авадарун; 2) вегъин; **avtomata pul salmaq** автоматдиз пул вегъин; 3) вегъин (*кыилел*); **su olan səhəngi yerə salmaq** яд авай гичин чилел вегъин; 4) вегъин (*абурдай*); 5) вегъин (*лабар*), акъвазун; **gəmi lövbər salıb dayandı** гими лабар вегъена акъвазна; 6) кутун, хтун, тухун, авун; **dağlardan yol salmaq** дагъларай рехъ кутун, дагъларай рехъ авун; 7) тун; эцигун, эхцигун; ягъун; **şüşə salmaq** шуъше тун; **üzüyə qaş salmaq** тупалда къаш тун; 8) экигъун; **süfrəsalmaq** суфраэкигъун; **xalça salmaq** гам экигъун; 9) ягъун, эцигун; **banka salmaq** банка ягъун; 10) авудун; **şahı taxtdan salmaq** пачагъ тахтунилай авудун; 11) гьалун; **inəyi tövləyə salmaq** кал цуриз гьалун; 12) агъузарун; **qiyməti salmaq** къимет агъузарун; 13) килигун; **ətrafa nəzər saldı** къуд патаз килигна; 14) акъудун; **qovğa salmaq** къал акъудун; 15) кардик кутун; **o, şirin dilini işə saldı** ада вичин ширин мез кардик кутуна.

SALNAMƏ *суц.* тарих, тарихрикай кхьенвай затI.

SALNAMƏÇİ *суц.* тарих кхьидайди.

SALON *суц.* салон (*1 тавхана, мугъманар къабулдай кIвал; 2 ихтилатар ийиз кIватI жедай кIвал; 3 деллекхана*).

SALTO *суц.* сальто.

SALYUT *суц.* салют.

SAMAN *суц.* агъалар (*ягъалар*); нагъвар; самар.

SAMANLIQ *суц.* муьхц.

SAMBO *суц.* самбо (*юкьварар къунин са жуьре*).

SAMBOÇU *суц.* самбист (*самбодал машгъул кас*).

SAMİT *суц.* ачух тушир сес.

SAMOVAR *суц.* самовар.

SAMUR *суц.* хундуз (*чулавлал алай ипек хътин хъуьтуьл ва цIаруцIар гудай чIарчIин багъа хам алай гъайван*).

SAMURAY I *суц.* самурай (*къадим Японияда аскер*); II *прил.* самурайдин; **samuray andı** самурайдин къин.

SAN *суц.* тIвар-ван, машгъурвал.

SANATORİYA *суц.* санатория (*ял ядай чка*).

SANBAL *суц.* 1) кесер, сейливал; 2) гъурмет, нуфуз; 3) къимет.

SANBALLI *прил.* 1) кесерлу; 2) гъурметлу, нуфузлу; 3) къиметлу.

SANBALLILIQ *суц.* 1) кесерлувал; 2) гъурметлувал, нуфузлувал; 3) къиметлувал.

SANCAQ *суц.* санжах.

SANCAQLAMA *суц.* **SANCAQ-LAMAQ** *глаголдикай.*

SANCAQLAMAQ *глагол.* галкIурун, кукIурун (*санжахдалди*).

SANCI *суц.* санжу.

SANCILANMAQ *глагол.* санжуар къун.

SANCMAC *глагол.* 1) сухун; 2) акIурун; **bayraq sancmaq** пайдах акIурун; 3) ягъун; кIасун; **ilan sancdı** гъуьлягъди ягъана; 4) кукIварун; **süngü sancmaq** жидадив кукIварун.

SANDIQ *суц.* сандух.

SANİTAR *суц.* санитар.

SANİTARİYA *суц.* санитария.

SANİYƏ *суц.* секунд.

SANKİ *союз.* саки.

SANKSİYA *суц.* санкция.

SANMA *суц.* **SANMAQ** *глаголдикай.*

SANMAQ *глагол.* гиман авун, фикир

авун, яз гьисабун.

SANSKRİT *суц.* санскрит (*Гьин-дистандин къадим кхьинрин чІал*).

SANTİMETR *суц.* сантиметр (*метрдин вишай са пай*).

SAP I *суц.* гьал; **nazik sap** къелечІ (*шубькІуь*) гьал; **sarı sap** хьипи гьал.

SAP II *суц.* тум (*мес. гапурдин*).

SAPAND *суц.* цІапан (*къванер тваз ядай*).

SAPDIRMAQ *глаго.* 1) акъудун (*ре-къяй*); 2) алудун (*ихтилат масанихъ*).

SAPFİR *суц.* сапфир (*вили ва я къацу къаш авай багъа къван*).

SAPLAQ *суц. бот.* 1) тум (*мес. чу-кІулдин, дергесдин*), 2) тум (*мес. пешин*).

SAPLAMAQ I *глаго.* акалун; **iyənəni saplamaq** рапунихъ гьал акалун.

SAPLAMAQ II *глаго.* гилигун, акалун; **baltanı saplamaq** нажахдихъ тум акалун.

SAPLAMAQ III *глаго.* кутун, акІу-рун (*эцяна*), сухун.

SAPSAĞ *прил.* сагъ.

SAPSAĞLAM *прил.* сагълам.

SAPSAĞLAMLIQ *суц.* сагъламвал.

SAPSAĞLIQ *суц.* сагъвал, сагълугъ.

SAPSARI *прил.* туьнт хьипи.

SARAFAN *суц.* сарафан (*дишегъ-лийрин хилер галачир къелечІ блушка*).

SARALIB-SOLMAQ *глаго.* 1) шуьт-къуьн; 2) *куьч.* иервал амуьк тавун.

SARALMAQ *глаго.* хьипи хьун, къиб ягъун.

SARALTMAQ *глаго.* хьипи авун, къиб ягъаз тун.

SARAY *суц.* имарат; **Şirvanşahlar sarayı** Ширваншагърин имарат.

SARBAN *суц.* карвандин къил.

SARDİNA *суц.* сардина (*балугъ*).

SARĖI *суц.* са чка кутІундай

парчадин кІус, бинт.

SARI I *прил.* хьипи; **sarı rəng** хьипи ранг.

SARI II *послел.* галайнихъ; **evə sarı** кІвал галайнихъ.

SARIBUĞDA *суц.* сарубугъда; **sarıbuğda çörəyi** сарубугъдадин фу.

SARİCİÇƏK *суц.* хьипи цуьк.

SARIKÖYNƏK *суц.* зоол. хьипи нуькІ; виргъи (*макъамар ядай, хьипи ва чуулав рангунин цІакулар алай нуькІ*).

SARIQ *суц.* са чка кутІундай парчадин (*бинтинин*) кІус.

SARIQLI *прил.* кутІуннавай парчадин (*бинтинин*) кІус алай.

SARIQSIZ *прил.* кутІуннавай парчадин (*бинтинин*) кІус алачир.

SARILIQ *суц.* 1) къиб; хьипивал; хьипи тІехв; 2) саралух.

SARILMAQ *глаго.* аруш хьун; **uşaq onun boynuna sarıldı** аял адан гардандал аруш хьана.

SARIMAQ *глаго.* 1) арушун; **sapları sarımaq** гьалар арушун; 2) кутІунун; **kitabları sarımaq** ктабар кутІунун.

SARIMSAQ I *суц.* серг; II *прил.* серкинин; **sarımsaq yarpağı** серкинин пеш.

SARINMAQ *глаго.* жувал галчукун, жувал алчукун, арушун; къене гъахьун (*кІуртунин, кавалдин*).

SARIŞIN I *прил.* ачух расу, лацу-расу; II *суц.* лацу-расу чІарар авай итим, лацу-расу чІарар авай дишегъли.

SARIŞINLIQ *суц.* ачух расувал, лацу-расувал.

SARKAZM *суц.* сарказм, пис хьуь-руьн, туькьуьл рахшанд.

SARKOFAQ *суц.* саркофаг.

SARMAQ *глаго.* къун; **ətrafi duman sardı** къуд пад цифеди къуна.

SARMAŞIQ *суц. бот.* сармашух

(алчуд жедай набатат).

SARMAŞMAQ *глагол*. аруш хьун;
ilan onun аyağına sarmaşdı гъуэлягъ
адан кIвачел аруш хьана.

SARMATLAR *суц.* сарматар (*чи
эрадал кIведалди VI-IV виш йисара
яшамии хьайи фарс тайифаяр*).

SARSAQ *суц.* сарсах.

SARSAQCASINA *пареч.* сарсахви-
лелди, сарсахдаказ, сарсахдиз.

SARSAQLAMAQ *глагол*. сефигъ (*ах-
макъ, кIамаш*) хьун.

SARSAQLIQ *суц.* сефигъвал (*ах-
макъвал, кIамашвал*).

SARSIDICI *прил.* 1) барбатIдай,
терг ийидай, кукIвардай; **sarsıdıci zər-
bə** терг ийидай ягъун; 2) гзаф дерин
эсер ийидай, гужлу таъсир ийидай;
гъейран ийидай; дериндай къарсурдай.

SARSILMAQ *глагол*. къарсур хьун,
таъсир хьун, зурзун, зурзун акатун.

SARSILMAZ *прил.* мягкем, ду-
румлу, кIеви.

SARSILMAZLIQ *суц.* мягкем-
вал, дурумлувал, кIевивал.

SARSINTI *суц.* зурзун, зурзун
акатун; югъун; **beyin sarsıntısı** мефтI
югъун (*алукъна, галукъна*).

SARSITMAQ *глагол*. къарсурун.

SATAŞQAN *суц.* къал акъуддайди,
хкучькдаиди.

SATAŞMAQ *глагол*. 1) хкIурун; **yol-
dan keçən birinə sataşmaq** рекьяй физ-
вай садак хкIурун.

SATICI *суц.* туьквенчи.

SATICILIQ *суц.* туьквенчивал.

SATILMA *суц.* **SATILMAQ** *гла-
голдикай*.

SATILMAQ *глагол*. маса гун; хаин-
вал авун.

SATINALMA *суц.* маса къачун;

satınalma qiyməti маса къачунин
къимет.

SATİRA *суц.* сатира.

SATİRİK I *прил.* сатирадин; **satirik
jurnal** сатирадин журнал.

SATİRİK II *суц.* сатирик (*сати-
радин эсеррин автор*).

SATIŞ *суц.* маса гун.

SATQIN I *прил.* маса гудай; **sat-
qın adam** маса гудай кас; II *суц.* маса
гудайди, хаин; **satqınlara ölüm** хаин-
риз къиникъ.

SATQINLIQ *суц.* 1) маса гун;
2) хаинвал.

SATMAQ *глагол*. 1) маса гун; **ət satmaq**
як маса гун; 2) маса гун (*ватан, дуст*).

SATURN *суц.* САТУРН (*планета*).

SAVAŞDIRMA *суц.* **SAVAŞDIR-
MAQ** *глаголдикай*.

SAVAB *прил.* суваб; **savab iş** су-
ваб кар.

SAVAD I *суц.* савад, савадлувал,
кIелиз-кхъиз чирвал.

SAVAD II *суц.* нехиш (*мес. гимшиш-
дикай расай затIарал ийидай*).

SAVADLANMA *суц.* **SAVADLAN-
MAQ** *глаголдикай*.

SAVADLANMAQ *глагол*. чирвал къа-
чун; кIел-кхъин чирун.

SAVADLI *прил.* савадлу, чирвилер
авай; кIел-кхъин чидай.

SAVADLILIQ *суц.* савадлувал.

SAVADSIZ *прил.* савадсуз, чирвал
авачир, кIел-кхъин тийижир.

SAVADSIZLIQ *суц.* савадсузвал.

SAVAŞ *суц.* 1) къал, къалмакъал; **ər-
arvad savaşı** папанни гъуэлуьн къал-
макъал; 2) дяве; ягъунар; **düşmənlə sa-
vaş** душмандихъ галаз дяве.

SAVAŞDIRMAQ *глагол*. кукIурун,
арада къалмакъал тун.

SAVAŞQAN *прил.* кикѣидайди (*итим*).

SAVAŞMAQ *глагол.* 1) куклун, дяве хьун (*гафаралди*), арада кьалмакьал гьатун; 2) дяве авун, ягъунар хьун.

SAVAŪI *послел.* гъейри; **mən ondan savayı heç kəsi tanımıram** заз адалай гъейри касни чидач.

SAY I *суц.* 1) кьадач; **əhalinin sayı** агъалийрин кьадач; 2) нумра; **qəzetin ikinci sayı** газетдин кьвед лагъай нумра; **◇ saya salmamaq** кьабул тавун.

SAY II *суц.* кьери чка, даяз чка, дерин тушир чка (*вацлун, гьуьлун*); **gəmi saya oturdu** гими кьери чкада акъвазна.

SAYA I *прил.* са рангунин, цѣлцѣам; **saya parça** са рангунин парча; **saya yol** цѣлцѣам рехъ.

SAYA II *суц.* самогон (*кѣвале бязи майвайрикай хьудзавай, члугвазвай эрекь*).

SAYAQ *союз.* хьтин, хьиз, хьтинди, гьикѣ, жуьре; **müəllim sayaq** муаллим хьиз; **bu sayaq** ихьтин; **ayrı sayaq** маса жуьре; **bu işi nə sayaq görmək olar?** и кѣвалах гьикѣ кьиле тухуз жеда?

SAYALI *прил.* кутугай; **onun ayağı sayalıdı** адан кѣвач кутугда.

SAYCA *нареч.* кьадачдал гьалтайла, сандал гьалтайла.

SAYƏ *суц.* хьен.

SAYƏSİNDƏ (*куьмекчи гаф*) килигна; себеб яз; куьмекдалди; **dayısının sayəsində vəzifə tutdu** халудин куьмекдалди кьуллугъдал акъвазна.

SAYĞAC *суц.* гьисабдай алат.

SAYĞI *суц.* 1) гьуьрмет; **sayğı gös-tərmək** гьуьрмет авун; **sayğı ilə yanaş-maq** гьуьрметдалди егечлун.

SAYĞILI *прил.* уях, мукъаят; игътиятлу, кар фагъумдай.

SAYĞISIZLIQ *суц.* игътиятсузвал, фагъум-фикир тавурвал.

SAYIQ *прил.* 1) мукъаят, уях; **sayıq adam** мукъаят кас; 2) фад гьисс жедай, фад хабар кьадай.

SAYIQLAMAQ *глагол.* терхеба рахун.

SAYIQLIQ *суц.* 1) мукъаятвал, уяхвал; 2) фад гьисс хьун, фад хабар кьун.

SAYILMAQ *глагол.* 1) гьахъ-гьисаб авун; гьисабун; 2) гьисаба кьун; гьуьрмет авун, сейлиз кьун.

SAYMAQ *глагол.* гьисабун; **uşaq yüz-dək saya bilir** аялдивай вишелди гьисабиз жезва.

SAYMAZ *прил.* гьисаба кьан тийир, кваз кьадачир.

SAYMAZCASINA *нареч.* килиг:
SAYMAZYANA.

SAYMAZLIQ *суц.* гьисаба такьун, кваз такьун, фикир тагун, такѣанвал; **düşmənə qarşı saymazlıq** душман гьисаба такьун.

SAYMAZYANA *нареч.* гьисаба кьун тавуна, саймиш тавуна.

SAYRIŞMAQ *глагол.* зайифдиз зурзазвай экв гун, цѣпѣрапѣр авун.

SAYSEÇMƏ *прил.* хьягъай.

SAYSIZ-HESABSIZ *прил.* кьадачсуз, сан-гьисаб авачир.

SAYT *суц.* сайт (*электрондин чин*); **internet saytları** интернетдин сайтар.

SAZ I *суц.* чуьнгуйьр; **o, saz çalır** ада чуьнгуйьр ягъизва.

SAZ II *прил.* дуьз кѣвалахзавай, члур тахъанвай, къени, нукъсан квачир.

SAZAQ *суц.* 1) аяз, мекъ, мекъивал; 2) кьуру, кьайи; **sazaq əsiridi** кьайи гар авай.

SAZAN I *суц.* сазан (*балугъ*); **II** *прил.* сазандин; **sazan əti** сазандин як.

SAZANDAR *суц.* чуьнгур ягъиз-вай кас.

SAZİŞ *суц.* икьрар; **yeni saziş** цийи икьрар.

SAZİŞÇİ *суц.* меслятчи, агудиз алахъдайди.

SAZLAMAQ *прил.* къайдадик кутун, къайдада гьатдайвал авун, туькӀуьрун.

SEANS *суц.* сеанс.

SEÇDİRMƏ *суц.* **SEÇDİRMƏK** глаголдикай.

SEÇDİRMƏK *глагол.* хкягъиз тун.

SEÇİCİ *суц.* сечкичи, хкядай кас (*вичи масад*).

SEÇİLƏN *прил.* 1) аквадай, чир жедай, ашкара, къатӀуз жедай; 2) чӀе-хи, машгьур, зурба; **o, seçilən adamlardandır** ам машгьур ксарикай я.

SEÇİLMƏ *суц.* **SEÇİLMƏK** глаголдикай.

SEÇİM *суц.* хкягъун, хкудун; **seçim mənim işim deyil** хкягъун зи кар туш.

SEÇKİ *суц.* сечки.

SEÇMƏK *глагол.* хкягъун, хкудун.

SEGAN *суц.* сегагъ (*макъам*).

SEHR *суц.* суьгьуьр.

SEHRBAZ *суц.* суьгьуьрчи, ицитӀ-дай кас.

SEHRBAZLIQ *суц.* суьгьуьрчивал.

SEHRLƏMƏ *суц.* **SEHRLƏMƏK** глаголдикай.

SEHRLƏMƏK *глагол.* суьгьуьрда тун.

SEHRLƏNMƏK *глагол.* суьгьуьрда гьатун.

SEHRLİ *прил.* суьгьуьрлу.

SEX *суц.* цех.

SEKSİYA *суц.* секция.

SEKTA *суц.* секта.

SEKTANT *суц.* сектант.

SEKTANTLIQ *суц.* сектантвал.

SEKTOR *суц.* сектор.

SEKUNDANT *суц.* дуэлда арачи.

SEQMENT *суц. мат.* сегмент (*1 дуьз цӀарцӀун са къатӀ; 2 кӀус-кӀус хъанвай бедендин тайиши тир кӀусар*).

SEQMENT *суц.* сегмент.

SEQMENTASIYA *суц.* сегментация.

SEL *суц.* сел.

SELEKSİYA *суц.* селекция.

SELEKSİYAÇI *суц.* селекциядин пешекар.

SELEN *суц. хим.* селен.

SELİK *суц.* гьер.

SELLƏNMƏ *суц.* **SELLƏNMƏK** глаголдикай.

SELLƏNMƏK *глагол.* селлер хьун.

SELLÜLOZ *суц.* целлюлоза (*химиядин рекьелди кӀарасдикай ва бязи набататрикай ийидай затӀ*).

SEMANTİK *прил. лингв.* семантикадин, манадин.

SEMANTİKA *суц. лингв.* семантика, мана, мана-метлеб.

SEMENT *суц.* цемент.

SEMESTR *суц.* семестр.

SEMİNAR *суц.* семинар (*1 институтда къиле фидай практикадин тарс; 2 са идарада ва я тешиклатда чирвилер хкажун патал туькӀуьрनावай кӀватӀал*).

SEMİNARİST *суц.* семинарист (*семинарияда кӀелзавайди*).

SEMİNARİYA *суц.* семинария (*инкъилабдал къведалди пешекарвиллин юкъван мектеб*).

SEMİT(-LƏR) *суц.* семитар (*къиблединни рагъакӀидай патан Азиядин ва кефер патан Африкадин чӀалар мукьва тир халкъар, мес. къадим вавилонар, айсорар, финикиявияр ва мсб. ва гъакӀни гилан арабар, шамвияр,*

чувудар, эфионар ва мсб).

SEMİTİZM суц. семитизм.

SENAJ суц. сенаж.

SENAT суц. сенат.

SENATOR суц. сенатор.

SENSASIYA суц. сенсация, лап таъсирлу кар, мягътелардай кар.

SENT суц. цент (Америкадин ва са бязи маса уълквейрин куълуъ пул).

SENTİMENTALLIQ суц. сентименталвал.

SENTİMENTAL прил. риклиз эсер ийидай.

SENTNER суц. центнер.

SENTYABR суц. сентябрь.

SENYOR суц. сеньор (агъа, жанаби).

SENYORA суц. сеньора (Испанияда гъуълузъз фенвай дишегълидиз лугъуда).

SENYORİTA суц. сеньорита (гъуълузъз тефенвай дишегълидиз лугъуда).

SENZOR суц. цензор.

SENZURA суц. цензура.

SEPARATİZM суц. сепаратизм.

SEPARATÇI суц. сепаратист.

SEPARATÇILIQ суц. сепаратиствал.

SEPSİS суц. мед. сепсис (беден чИуру микробалди зегъерламиш хъун).

SER суц. сэр (Англияда, Америкада итимдиз лугъудай гаф).

SERB суц. серб (халкъ).

SERBCƏ нареч. серб чІалалди, сербдалди.

SERENADA суц. муз. серенада (1 куъгъне Италияда ва Испанияда ийфиз кІани дишегълидин дакІардихъ лугъудай мани; 2 гъахътин манидин те-гъерда тукІуърнавай гъава).

SERİYA суц. серия (садакай тир са къадар шейэр).

SERJANT суц. сержант.

SERTİFİKAT суц. сертификат.

SERVANT суц. сервант.

SERVİS суц. сервис.

SESSİYA суц. сессия.

SEVDA суц. кІанивал.

SEVDALI прил. кІан хъанвай, рикІ ацукънавай.

SEVƏ-SEVƏ нареч. кІанз-кІанз, рикІ алаз; **sevə-sevə iş görmək** рикІ алаз кІвалахун.

SEVİMLİ прил. кІани, рикІ алай.

SEVGİ суц. муъгъуъббат, кІанивал; **mənim sevgim** зи муъгъуъббат.

SEVGİLİ прил. кІаниди.

SEVİLMƏK глаг. кІан хъун.

SEVİMLİ прил. кІани; **sevimli ana** кІани диде.

SEVİMLİLİK суц. кІанивал, рикІ алайвал.

SEVİNC суц. хвешивал.

SEVİNCƏK нареч. хвешидаказ, хвешиз, хвешивилелди, хвешивилей.

SEVİNCLƏ нареч. шадвилелди, шаддаказ; хвешиз, хвешидаказ, хвешиз-хвешиз.

SEVİNDİRİCİ прил. шад, хвеши, рикІ шаддай; **sevindirici xəbərlər** рикІ шаддай хабарар.

SEVİNDİRMƏK глаг. шадарун, хвеши авун.

SEVİNƏ-SEVİNƏ нареч. хвешиз-хвешиз.

SEVİNMƏK глаг. хвеши хъун.

SEVİŞMƏK глаг. са-сад кІан хъун.

SEVMƏK глаг. кІан хъун, рикІ ацукъун.

SEYF суц. сейф.

SEYM суц. сейм (бязи уълквейрин парламентдин тІвар).

SEYRÇİ суц. килигдайди.

SEYRÇİLİK суц. килигун.

SEYRƏK *прил.* кьери; **seyrək saç-lar** кьери чIарар; **ağıldan seyrək** акьул-дикай кьери.

SEYRƏKLƏŞMƏ *сущ.* **SEYRƏK-LƏŞMƏK** *глаголдикай.*

SEYRƏKLƏŞMƏK *глагол.* кьери хьун.

SEYRƏKLİK *сущ.* кьеривал.

SEYRƏLMƏK *глагол.* кьери хьун; **meşədə ağaclar seyrəlidir** тама тарар кьери жезва.

SEYRƏLTMƏK *глагол.* кьери авун.

SEYSMİK *прил.* залзаладиз талуць тир.

SEYSMOQRAF *сущ.* сейсмограф (*залзаладин чIавуз чилин зурзунар кхьидай алат*).

SEYSMOMETR *сущ.* сейсмометр.

SEYTNOT *сущ.* цейтнот.

SEZDİRMƏ *сущ.* **SEZDİRMƏK** *глаголдикай.*

SEZDİRMƏK *глагол.* 1) килигиз тун; 2) гьисс ийиз тун; 3) чир жез тун.

SEZİLMƏ *сущ.* **SEZİLMƏK** *глаголдикай.*

SEZİLMƏK *глагол.* гьисс авун, виликамаз кьатIунун.

SEZMƏK *глагол.* гьисс авун.

SƏADƏT *сущ.* бахтлувал, хушбахтвал.

SƏBA *сущ.* экуьнин шагьвар.

SƏBAT *сущ.* дурум.

SƏBATLILIQ *сущ.* дурумлувал, мягькемвал, кIевивал.

SƏBATSIZLIQ *сущ.* дурумсузвал.

SƏBƏB *сущ.* себеб; **sənin gəlişinin səbəbi nədir?** вун атунин себеб вуч я?

SƏBƏBKAR *сущ.* себебкар.

SƏBƏBSİZ *прил.* себеб авачиз; **səbəbsiz dava saldı** себеб авачиз кьал акьудна.

SƏBƏBSİZLİK *сущ.* себебсузвал.

SƏBƏT *сущ.* зинбил, себет.

SƏBƏTÇİ *сущ.* зинбил, себет хразвайди.

SƏBİR *сущ.* сабур; **ananın səbri** дидедин сабур.

SƏBİRLƏ *нареч.* сабурлувилелди, сабурлудаказ, сабурлудиз.

SƏBİRLİ *прил.* сабурлу; **səbirli adam** сабурлу кас.

SƏBİRLİLİK *прил.* сабурлувал; **səbirliliyini qoru** жуван сабурлувал хуьх.

SƏBİRSİZ *прил.* сабурсуз.

SƏBİRSİZLİK *сущ.* сабурсузвал; **səbirsizlik etmə** сабурсузвал мийир.

SƏBİRSİZLİKLƏ *нареч.* сабурсузвилелди; **səbirsizliklə qızın yolunu gözləyirdi** сабурсузвилелди рушан рехь вилив хуьзвай.

SƏBZƏ *сущ.* ципицIрин кьетIен сорт.

SƏCİYYƏVİ *прил.* са кьетIенвал авай, вичиз хас тир кьетIенвилер авай.

SƏDA *сущ.* 1) элкьведай ван, яргьай кьведай зайиф ван; 2) ван; **onun sədası gəlmir** адан ван кьвезвач.

SƏDAQƏT *сущ.* вафалувал; **vətəne sədaqət** ватандиз вафалувал.

SƏDAQƏTLƏ *нареч.* вафалувилелди, вафалудаказ.

SƏDAQƏTLİ *прил.* вафалу; **sədaqətli adam** вафалу кас.

SƏDAQƏTLİLİK *сущ.* вафалувал.

SƏDAQƏTSİZ *прил.* вафасуз.

SƏDAQƏTSİZLİK *сущ.* вафасузвал.

SƏDD *сущ.* цал; **sədd qaldırmaq** цал хкажун.

SƏDƏF *сущ.* седеф.

SƏDƏQƏ *сущ.* садакья; **sədəqə vermək** садакья гун.

SƏDR *сущ.* седри.

SƏDRLİK *сущ.* седривал.

SƏF *сущ.* луж, жерге **qu quşlarının**

səfi кьугъарин луж.

SƏFA *суц.* хушвал, лезет, кеф.

SƏFALƏT *суц.* акьалтай кесибвал, кьекъверагвилин гьал.

SƏFALI *прил.* иер, рикI ахъайдай.

SƏFASIZ *прил.* иервал авачир.

SƏFƏH *прил.* кIамай, сефигъ; **səfeh adam** кIамай кас, сефигъ кас.

SƏFƏHCƏ *прил.* кIамашвилелди, кимивилелди, сефигъвилелди.

SƏFƏHCƏSİNƏ *нареч. килиг: SƏFƏHCƏ.*

SƏFƏHLƏMƏK *глагол.* кIамаш, сефигъ хьун.

SƏFƏHLİK *суц.* кIамашвал, кимивал, сефигъвал.

SƏFƏR I *суц.* сиягъат.

SƏFƏR II *суц. маса гафарихъ галаз санал: bu səfər* и гьилера.

SƏFƏRBƏR *прил.* кIватIиз гьазур тир гьал.

SƏFƏRBƏRLİK *суц.* кIватIун.

SƏFİL *суц.* кьекъвераг, ина-ана гьатнавайди, кIвал-югъ авачирди.

SƏFİLCƏSİNƏ *нареч.* авара яз гьатнаваз, кьекъверагвилелди.

SƏFİLLİK *суц.* кьекъверагвал, ина-ана гьатун, кIвал-югъ авачиз кьекъвез гьатун.

SƏFİR *суц.* посол.

SƏFİRLİK *суц.* посольство.

SƏF-SƏF *нареч.* жерге-жерге; **səf-səf düzilmək** жерге-жергеда аваз акъвазун.

SƏHƏNG *суц.* квар; **bir səhəng su** са квар яд.

SƏHƏR I *суц.* пакама, пакаман; **yay səhəri** гатун пакама; **səhər mehi** пакаман (*экуьнин*) шагъвар.

SƏHƏRKİ *прил.* пакаман, экуьнин.

SƏHƏR-SƏHƏR *нареч.* экуьнахъ

фад; **səhər-səhər anası çağırdı** экуьнахъ фад адаз дидеди эверна.

SƏHHƏT *суц.* сагъламвал; **səhhə-tini itirmək** сагъламвал квадарун.

SƏHİFƏ *суц.* чин; **kitab səhifəsi** ктабдин чин; **qəzet səhifəsi** газетдин чин.

SƏHİN *прил.* дуьз, къайдада авай, къайдадив кьазвай; якьин тир; тайин.

SƏHİHLİK *суц.* дуьзвал, къайдадив кьазвайвал; якьинвал; тайинвал.

SƏHİYYƏ *суц.* сагъламвал хуьдай система.

SƏHLƏNKAR *суц.* жавабдарвал авачирди; **işə səhlənkər yanaşmaq** кардив жавабдарвал авачиз эгечIун.

SƏHLƏNKARLIQ *суц.* жавабдарвал тахьун.

SƏHM *суц.* акция (*акционеррин жемиятдин пай хьунухъ кьалурдай кагъаз*).

SƏHMDAR *суц.* акционер, акциярин иеси.

SƏHNƏ *суц.* сегъне; **teatr səhnəsi** театрдин сегъне.

SƏHNƏLƏŞDİRMƏK *глагол.* сегънедал эцигун.

SƏHRA I *суц.* баябан, баябан чуьл; **II прил.** баябандин; **səhra bitkisi** баябандин набатат.

SƏHV *суц.* гьалатI.

SƏHVƏN *нареч.* гьалатI хъана, гьалатI яз, ягъалмиш хъана, ягъалмиш яз.

SƏXAVƏT *суц.* 1) захавал, гъилин ахъавал, жумартвал; 2) девлет; **torpağın səxavəti** чилин девлет.

SƏXAVƏTLƏ *нареч.* захавилелди, гъилин ахъавилелди, жумартвилелди.

SƏXAVƏTLİ *прил.* заха, гъил ахъа, жумарт.

SƏXAVƏTLİLİK *суц.* захавал, гъилин ахъавал, жумартвал.

SƏKİ *суц.* секуь.

SƏKKİZ *числ.* муъжуъд; **səkkiz ev** муъжуъд кIвал; **səkkiz dəfə səkkiz altmış dörd edir** муъжуъдра муъжуъд пудкъанни кьуд я.

SƏKKİZBUCAQ *суц.* муъжуъд пипI; **səkkizbucaqlı** муъжуъд пипIен.

SƏKKİZİNCİ *числ.* муъжуъд лагъайди; **səkkizinci kimdir?** муъжуъд лагъайди вуж я?

SƏKMƏ *суц.* **SƏKMƏK** *глагол-дикай.*

SƏKMƏK *глагол.* куълуъ камаралди фад-фад кьекъуън.

SƏKSƏKƏ *суц.* къалабулух, рикIин секинсузвал.

SƏKSƏKƏLİ *прил.* къалабулух квай, рикI секинсуз тир.

SƏKSƏKƏSİZ *прил.* рикIик къалабулух квачиз.

SƏKSƏN *числ.* кьудкъад; **səksən il** кьудкъад йис.

SƏKSƏNDİRMƏK *глагол.* кичIерар гун, кичIерар кутун, рикI авудун.

SƏKSƏNİNCİ *числ.* кьудкъад лагъай.

SƏKSƏNMƏK *глагол.* кичIе хьун, рикI аватун.

SƏLANİYYƏT *суц.* ихтияр, векилвал, векилвилин ихтияр.

SƏLANİYYƏTLİ *прил.* гъиле ихтияр авай.

SƏLBƏ *суц.* кIинтI.

SƏLBƏLƏMƏ *суц.* **SƏLBƏLƏMƏK** *глагол-дикай.*

SƏLBƏLƏMƏK *глагол.* кIинтIер гьалчун.

SƏLƏF *суц.* вилик хъайиди, вилик хъайи кас.

SƏLƏM *суц.* селем.

SƏLƏMÇİ *суц.* селемчи.

SƏLƏMÇİLİK *суц.* селемчивал.

SƏLİQƏ *суц.* селигъа, къайда,

сиришта.

SƏLİQƏLİ *прил.* селигъалу.

SƏLİQƏLİLİK *суц.* селигъалувал.

SƏLİQƏ-SAHMAN *суц.* къайда.

SƏLİQƏSİZLİK *суц.* селигъасузвал, къайдасузвал.

SƏLİS *прил.* 1) цIалцIам; **səlis nitq** цIалцIам рахунар; 2) туькIвейвал.

SƏLİSLİK *суц.* цIалцIамвал.

SƏLTƏNƏT *суц.* кьуьгъ. 1) тахт; **səltənəti ələ keçirmək** тахт гъилик авун; 2) агъавал, гъакимвал, ханвал, пачагъвал; 3) *куьч.* хушбахтвал; берекат; хийир; 4) уьлкве; **Azərbaycan neft səltənətidir** Азербайжан нафтIадин уьлкве я; 5) пачагълугъ; **qədim dövr-lərdə bir səltənətdə...** дегъ чIавариз са пачагълугъда...

SƏMA *суц.* цав; **mavi səma** вили цав.

SƏMAVİ *прил.* экуъ-вили.

SƏMƏND *прил.* семен; **səmənd at** семен балкIан.

SƏMƏNDƏR *суц.* мифол. цIун кьуш.

SƏMƏNİ *суц.* селема.

SƏMƏRƏ *суц.* менфят, файда, хийир; **işin səmərəsi** кIвалахдин файда.

SƏMƏRƏLİ *прил.* менфятлу, менфят гудай, хъсан нетижа (*бегъер*) гудай, берекатлу; **səmərəli iş** менфят гудай кIвалах.

SƏMƏRƏLİLİK *суц.* менфятлувал.

SƏMİMİ *прил.* рикIивай тир, рикIин сидкьидай тир; **səmimi söhbətlər** рикIивай тир суьгъбетар.

SƏMİMİ-QƏLBDƏN *нареч.* рикIивай.

SƏMİMİLİK *суц.* рикIин михъивал, рикIин дуьзвал; рикIин хушвал, рикIин сидкьивал.

SƏMİMİYYƏT *суц.* килиг; **SƏMİMİLİK.**

SƏMİMİYYƏTLƏ нареч. риклин сидкьидалди, риклин михъивилелди, риклин хушвилелди, риклин дуъзвилелди.

SƏMT суц. 1) пад; **çayın səmti** вацун пад; 2) рехъ; **səmtini dəyişdirmək** рехъ дегишарун.

SƏMTLƏŞMƏ суц. **SƏMTLƏŞMƏK** глаголдикай.

SƏMTLƏŞMƏK глаг. физвай патай кьил акъудиз хьун.

SƏN мIв.-эв. 1) вун; **sən haradan gəlirsən?** вун гьинай хквезва? **sən mənim yanımdan keçib getdin** вун зи патавай алатна фена; **səni görmədim** заз вун акунач; 2) ви; **sənin adın nədir** ви тIвар вуч я? 3) ваз; **sənə nə olub?** ваз вуч хьанва? 4) вакай; **səndən danışırды** вакай рахазвай.

SƏNAYE суц. санайи; **yüngül sənaye** кьезил санайи; **sənaye tullantıları** санайидин амукъаяр (*хкатаяр*).

SƏNAYEÇİ суц. санайидин кьиле авай кас.

SƏNCƏ арал.г. вавай хъайитIа; **səncə, kim qalib qələcək?** вавай хъайитIа, гьым уфтан жада?

SƏNDƏL I суц. сандал.

SƏNDƏL II суц. кресло.

SƏNƏD суц. документ.

SƏNƏT суц. пеше.

SƏNƏTKAR суц. устIар; устад; **saat sənətkarı** сятерин устIар; **bədi sənətkarı** чIагай гафунин устад.

SƏNƏTKARLIQ суц. 1) устIарвал; 2) устадвал.

SƏNƏTKARLIQLA нареч. 1) устIарвилелди; 2) устадвилелди.

SƏNGƏR суц. сенгер.

SƏNSİZ прил. вун авачиз; **sənsiz keçən günlər** вун авачиз физвай йикъар.

SƏPƏLƏMƏK глаг. 1) хъичин; **su-yu səpələmək** яд хъичинун; 2) ичIирун, кIвахъун; **qumu səpələmək** кьум кIвахъун; 3) гьарнихъ чукулрун, гада-рун; 4) *куьч*. акъудун, гьарниз акъудун; 5) куьлуьз кьун; **gündüz yağış səpələnirdi** юкъуз куьлуьз марф кьвазвай.

SƏPƏLƏNMƏK глаг. хъичир хьун.

SƏPGİ суц. твар (1 *кьушарин ем*; 2 *бедендиз акъатдай*).

SƏPİLMƏK глаг. цун, тум цун, тум вегьин.

SƏPİN суц. тумар цун (*вегьин*).

SƏPİNÇİ суц. тум цадайди, тум вегьедайди.

SƏPKİ суц. кьайда; саягъ; стиль; **bu səpkidə yaz** и саягъда кхъихъ.

SƏPMƏK I глаг. цун; **toxum səpmək** тумар цун; 2) хъичин; **su səpmək** яд хъичин; 3) ичIирун, тун, вегьин; **toyuqlara dən səpmək** верчериз твар вегьин; \diamond **yarasına duz səpmək** дердер цIийи хьувун.

SƏPMƏK II глаг. твар акъатун; **onun dərisi səpib** адан хамуниз твар акъатнава.

SƏRASƏR нареч. акъваз тавуна; **bir gün sərəsər işlədi** са юкъуз акъваз тавуна кIвалахна.

SƏRBƏST прил. 1) азад; **sərbəst adamlar** азад ксар; 2) кьил ахъа тир, вич-вичин ихтиярда авай; 3) кIвалах авачир; 4) буш; **böyük və sərbəst mənzil** чIехи ва буш кIвал; 5) фирягъ, гегьенш, бул; 6) ахъа; 7) регьят; 8) михьи тир; квачир; авачир; **nöqsanlardan azad** кимивилер квачир, кимивилерикай михьи тир.

SƏRBƏSTCƏSİNƏ нареч. аслу туширвилелди, кьилди; вич-вичиз, касни

галачиз.

SƏRVAXT *прил.* мукъаят, уях.

SƏRBƏSTLİK *суц.* кьилдивал, аслу туширвал, азадвал.

SƏRÇƏ I *суц.* нуькI; **dam sərçəsi** къавун нуькI; **çöl sərçəsi** чуьлдин нуькI; II *прил.* нуькIрен; **sərçə yuvası** нуькIрен мут.

SƏRDAR *суц.* куьгь. сердер; **Qafqazın sərdarı** Къафкъаздин сердер.

SƏRDARLIQ *суц.* сердервал.

SƏRƏNCAM *суц.* 1) серенжем; 2) эмир; **sərəncam imzalamaq** эмирдиз къул чIугун.

SƏRF *суц.* харжи, харжар.

SƏRFƏ *суц.* рах. серфе, хийир, менфят.

SƏRFƏLİ *прил.* менфятлу, хийирлу.

SƏRFƏSİZ *прил.* хийир авачир, менфятсуз.

SƏRGƏRDAN I *суц.* къекъвераг, ина-ана гъатнавайди, кIвал-югъ авачиз гъатнавайди; II *прил.* ина-ана акъудзавай; **sərgardan həyat** ина-ана акъудзавай уьмуьр.

SƏRGİ *суц.* акъудун, килигун патал эцигун, къалурун.

SƏRGÜZƏŞT *суц.* дуьшуьш; вакъиа; кьилел атай вакъиа; кьилел атай къиса.

SƏRHƏD *суц.* 1) сергъят, часпар; **ölkənin sərhəddi** уьлкведин сергъят (*часпар*); 2) *куьч.* къадар; **bütün sərhədləri aşmaq** вири къадардилаь элячIун; 3) *куьч.* эхир; **hər şeyin bir sərhəddi var** гьар са куьнин са эхир ава.

SƏRHƏDÇİ *суц.* сергъят хуьзвай аскер.

SƏRXOŞ I *прил.* сархуш; **sərxoş olmaq** сархуш хьун; II *суц.* сархушди, сархуш кас.

SƏRXOŞCASINA *нареч.* сархушдаказ, сархушдиз.

SƏRXOŞLUQ *суц.* сархушвал.

SƏRİLİ *прил.* экIяйнавай, куьрсарнавай.

SƏRİLMƏK *глагол.* экIя хьун.

SƏRİN *прил.* I серин; **sərin yau** серин гад; **sərin ev** серин кIвал; II *предик.* **sərin dir** серин я.

SƏRİNKEŞ *суц.* вентилятор.

SƏRİNLƏMƏK *глагол.* серин хьун; **hava sərinlədi** гъава серин хъана.

SƏRİNLƏTMƏK *глагол.* серинарун; **evi sərinlətdi** кIвал серинарна.

SƏRİNLİK *суц.* серинвал.

SƏRİŞTƏ *суц.* 1) сиришта; **o, səriştəli oğlandır** ам сиришта авай гада я; 2) тежриба; **bu işdə səriştəm var** и карда захъ тежриба ава.

SƏRİŞTƏLİ *прил.* 1) сиришта авай, сиришталу; 2) тежрибалу.

SƏRİŞTƏLİLİK *суц.* 1) сиришталувал; 2) тежрибалувал.

SƏRİŞTƏSİZ *прил.* 1) сиришта авачир, сириштасуз; 2) тежрибасуз.

SƏRİŞTƏSİZLİK *суц.* 1) сириштасузвал; 2) тежрибасузвал.

SƏRKƏRDƏ *суц.* куьшундин кьил.

SƏRLÖVHƏ *суц.* кьил; **məqalənin sərlövhəsi** макъаладин кьил.

SƏRMAYƏ *суц.* капитал; инвестиция.

SƏRMAYƏÇİ *суц.* инвестор.

SƏRMƏ *суц.* **SƏRMƏK** *глагол.* дикай.

SƏRMƏK *глагол.* экIягун, куьрсарун.

SƏRMƏST *прил.* сархуш.

SƏRNİC *суц.* гетIе.

SƏRNİŞİN *суц.* улакьда аваз физвай кас.

SƏRRAC *суц.* куьшкьунчи (*пурап*,

кьенерар, кьушкьунар, чӀулар ва мсб. цвадай устӀар).

SƏRRACLIQ *суц.* кьушкьунчивал; **sərraclıq etmək** кьушкьунчивал авун.

SƏRRAF *суц.* 1) крарай хъсандиз кьил акъудайди; 2) инсанар хъсандиз чидайди.

SƏRRAFLIQ *суц.* 1) крарай хъсандиз кьил акъудун; 2) инсанар хъсандиз чир хъун.

SƏRSƏRİ *суц.* ина-ана гьатнавайди.

SƏRRAST *прил.* 1) кьур лишандихъ гьамиша галукьдай; 2) *куьч.* лап кутугай, лап кьур; **sərrast söz** лап кутугай гаф.

SƏRSƏM *прил.* 1) дили, акьул фенвай; **sərsəm adam** акьул фенвай кас; 2) терхеба, терхеба тир; **sərsəm fikirlər** терхеба фикирар, терхеба къастар.

SƏRSƏMLƏMƏK *глаго.* 1) кьилиз сер ягъун, диливал акатун, вич-вичик квачиз хъун; 2) кӀамай гафар лугъун.

SƏRSƏMLİK *суц.* 1) диливал; 2) акьулсузвал, кимивал.

SƏRSƏRİLİK *суц.* ина-ана гьатун.

SƏRT *прил.* 1) кӀеви, мягъкем, дурумлу; **sərt daş** кӀеви къван; 2) векъи; **sərt xasiyyət** векъи кьилих; 3) атӀугъай, **sərt adam** атӀугъай кас; 4) кубут, мешребсуз; **sərt hərəkət** кубут гьерекат.

SƏRTLƏŞMƏ *суц.* **SƏRTLƏŞMƏK** *глаголдикай.*

SƏRTLƏŞMƏK *глаго.* векъи хъун.

SƏRTLİK *суц.* 1) кӀевивал, мягъкемвал, дурумлувал; 2) векъивал; 3) атӀугъайвал; 4) кубутвал, мешребсузвал.

SƏRV *суц. бот.* муьтквер.

SƏRVAXTLIQ *суц.* мукъаятвал, уяхвал.

SƏRVƏTLƏNMƏK *глаго.* девлетлу хъун.

SƏRVƏTLİ *прил.* девлетлу.

SƏRVƏTLİLİK *суц.* девлетлувал.

SƏS *суц.* 1) ван; **kişi səsi** итимдин ван; 2) *лингв.* сес; **səmit səslər** ачух тушир сесер; 3) ван; хабар; 4) сес, макъам; **iki səslə oxunan mahnı** кьве синалди лугъудай мани; 5) сес; **səs vermək** сес гун.

SƏS-KÜY *суц.* гъарай-эвер; **səs-küy saldı** гъарай-эвер кутуна.

SƏSLƏMƏK *глаго.* эверун, эвер гун.

SƏSLƏNDİRMƏK *глаго.* ван ийиз тун.

SƏSLƏNMƏK *глаго.* ван авун, ван акъудун; **səzin telləri səsləndi** чуьнгуьрдин симери ван акъудна.

SƏSLƏŞMƏK *глаго.* сада-садаз эверун, сада-садаз гъараюн; гъай лугъун.

SƏSSİZ *прил.* ван тийир, ван акъат тийир; **səssiz gülüş** ван акъат тийир хъуьруьн.

SƏSSİZCƏ *нареч.* ван тавуна, ван алачиз.

SƏSSİZLİK *суц.* секинвал.

SƏS-SORAQ *суц.* суракъар.

SƏTƏLCƏM *суц.* стӀалжем (*жигеррин тӀал*).

SƏTH *суц.* винел пад (*къат*), чин; **Yerin səthi** Чилин чин, Чилин винел пад.

SƏTHİ *прил.* гъакӀ винелай, уьтери, дериндай тушир; **dərsi səthi öyrəndi** тарс гъакӀ винелай чирна.

SƏTHİLİK *суц.* уьтеривал.

SƏTİR *суц.* цӀар; **birinci sətir** сад лагъай цӀар; **şerin sətirləri** шиирдин цӀарар.

SƏVİYYƏ *суц.* 1) дережа; 2) къатӀун, чирвилин дережа.

SƏVİYYƏLİ *прил.* 1) дережалу; 2) къатӀун авай.

SƏY I *прил. диал.* ахмакъ, кими.

SƏY II *суц.* алахъун.

SƏYAHƏT *суц.* сиягъат; **səyahətə getmək** сиягъатдиз фин.

SƏYAHƏTÇİ *суц.* сиягъатчи.

SƏYAHƏTÇİLİK *суц.* сиягъатчивал.

SƏYAHƏTNAMƏ *суц.* сиягъатдин чІавуз кхъей къейдер.

SƏYLƏ *нареч.* алахъунралди.

SƏYLİ *прил.* алахъунар авай.

SƏYLİLİK *суц.* алахъунар хъун.

SƏYSİZ *прил.* алахъунар авачир.

SƏYSİZLİK *суц.* алахъунар тахъун.

SƏYYAH *суц. килиг:* **SƏYAHƏTÇİ**.

SƏYYAHLIQ *суц. килиг:* **SƏYAHƏTÇİLİK**.

SƏYYAR *нареч.* къекъведай.

SFERA *суц.* сфера.

SFİNK *суц.* сфинкс (*1* къадим Египетда къванцикай расай, инсандин кыл галай къатканвай асландин сурет; *2* къадим грекрин махара дишегълидин кылни хур, асландин ва я кицІин жендек авай са чан алай затІ; *3* куьч. вичяй кыл акъат тийир инсан).

SXEM *суц.* схема.

SXOLASTİK I *прил.* схоластикадин, схоластикадиз талукъ тир.

SXOLASTİK II *прил.* схоластик (*схоластикадин пад хуьзвайди*).

SXOLASTİKA *суц.* схоластика (*1* юкъван виш йисарин девирдин идеалист философиядин умуми тІвар; *2* яшайишдивай, практикадивай къа-къатай, кьуру формайрикай рахунрал бинеламиш хъанвай бегъерсуз кІелунар, чирунар).

SİÇRAMAQ *глагол.* 1) къудгъунун, къудгъунна къарагъун; 2) хкадарна акъахун (*балкІандал*).

SİÇRATMAQ *глагол.* хъичин; **su siçratmaq** яд хъичин.

SİÇRAYIŞ *суц.* 1) хкадарун,

хкадар хъун; 2) куьч. сад лагъана виниз акъатун, хкаж хъун; хкадар хъун.

SİĞALLAMAQ *глагол.* кап алтадун, гъил алтадун.

SİĞINACAQ *суц.* далда, жув хуь-дай чка.

SİĞINMAQ *глагол.* 1) чуьнуьх хъун, кІев хъун; 2) жув кІевун, гъалдун (*жувал*), какахъун (*мес. яргъандик*).

SİĞIRÇIN *суц. зоол.* кьеркьер, чІу-лав нуькІ.

SİĞIŞDIRMAQ *глагол.* гъакъарун.

SİĞMAQ *глагол.* гъакъун, къун, тун, чка авун.

SİĞORTA *суц.* хъайи зарар вахкун хиве къун.

SİX *прил.* экъи, кІеви.

SİXILMAQ *глагол.* 1) агаж хъун; **so-yuqdan sıxılmaq** мекъивилияй агаж хъун; 2) илис хъун, акъал хъун; **yumruq sıxıldı** гъуд акъал хъана, гъуд чуькьвена; 3) куьч. дар хъун, чуькьвей хъиз хъун; **ürəyim sıxıldı** зи рикІ чуькьвей хъиз хъана.

SİXİNTİ *суц.* дарвал; дарвал гун; чуькьуьн.

SİXİŞDIRMAQ *глагол.* чуькьуьн; дарвал гун; гужар авун; азиат гун; зу-лум авун.

SİXLAŞMAQ *глагол.* 1) экъи хъун, къалин хъун; **duman sıxlaşır** циф къати жезва; 2) сигъ хъун; **sıxlaşıb doldu** сигъдиз ацІана; 3) сад хъун; **düşməne qarşı sıxlaşmaq** душмандиз акси хъун патал сад хъун.

SİXLİQ *суц.* сигъвал.

SİXMAQ *глагол.* 1) чуькьуьн; **əllərini sıxmaq** гъилер чуькьуьн; 2) чуькьуьн (*кІвачин къанари, некери*); 3) чуькьуьн, чуькьвена хкудун (*са затІуникай яд*); 4) куьч. дарвал гун, чуькьуьн.

SILDIRIM *прил.* кьвал квай, тик (*кьвал, раг, чка*).

SINAQ *суц.* синагъ, имтигъан.

SINAMAQ *глаго.* синагъ авун, имтигъан авун.

SINDIRMAQ *глаго.* 1) хун; **güzgünü sındırmaq** гуьзгуь хун; 2) кукIварун; **qarını sındırdı** раklar кукIварна.

SINIXMAQ *глаго.* яхун хъун; **oğlan sınıxmışdı** гада яхун хъанвай.

SINIQ *прил.* 1) ханвай; **sınıq qablar** ханвай къпар; 2) хайи чка; **sınığa bahmaq** хайи чкадиз килигун; 3) хайи кIус, хъирепI, алатай кIус.

SINIQÇI *суц.* жерягъ (*ханвай кIарабар галкIурдай*).

SIRĞA *суц.* япагъан; **qızıl sırğalar** къизилдин япагъанар.

SIRIQ *суц.* цвал.

SIRIMAQ *глаго.* 1) раб ягъун (*мес. яргъандиз*); 2) куьч. гужалди ва я тапарралди къачуз тун.

SINMAQ *глаго.* 1) хун; 2) кукIвар хъун.

SIRTIQ *прил.* ягъсуз, чин алай, регъуь тежедай, регъуь тушир.

SIRTIQCASINA *нареч.* ягъсузвилелди, ягъсуздаказ, ягъсуздиз.

SIRTIQLIQ *суц.* ягъсузвал, чин алайвал, регъуь тежервал, регъуь туширвал.

SISQA *прил.* зайиф, такъатсуз.

SIYIQ *прил.* 1) жими; **siyiq yemək** жими тIуьн; 2) хапIа; **südlü siyiq** некIед хапIа.

SIYIQAŞI *суц.* чIахардин аш.

SIZANAQ *суц.* твар (*хамунал жедай*).

SIZILDAMAQ *глаго.* акъваз тийиз тIа хъун, хъуцIур гудай хъиз тIа хъун, тIал гъатун; **ürəyi sızıldayır** адан рикI хъуцIур гуз тIазва.

SIZILTI *суц.* акъваз тийиз тIа хъун.

SIZMAQ *глаго.* кIвахъун, стIал-стIал авахъун.

SİCİM *суц.* сун еб.

SİCİMLƏMƏ *суц.* **SİCİMLƏMƏK** *глаголдикай.*

SİCİMLƏMƏK *глаго.* епинив ку-тIунун.

SİÇAN *суц.* къиф; **ev siçanı** кIвалин къиф.

SİÇOVUL *суц.* гъамбардин къиф.

SİDİK *суц.* цвар, чухъ.

SİDQ *маса гафарихъ галаз санал:* **sıdqi-dildən** рикIяй, рикIин сидкъидай.

SİDQLƏ *нареч.* рикIяй.

SİDR *суц.* гъамиша къацу тар.

SİFARIŞ *суц.* заказ.

SİFARIŞÇI *суц.* заказ гайи кас.

SİFERBLAT *суц.* циферблат.

SİFƏT I *суц.* чин; **gözəl sifət** иер чин; **çopur sifət** бачIух (*чупур*) чин.

SİFƏT II *суц.* лингв. прилагательное.

SİFİLİS *суц.* мед. сифилис (*уьзуьр*).

SİFTƏ *нареч.* сифте.

SİĞAL *суц.* кап алтадун.

SİĞƏ *суц.* куьгъ. вахтуналди тир некаягъ.

SİKKƏ *суц.* пул (*металлдин*).

SİKL *суц.* цикл (*са тайин вахтунда кьыл-кьилел атана, тамам жедай кIвалахрин, крарин, гъерекатрин вири кIватIал*).

SİKLON *суц.* саврух, чайгъун.

SİKLOP *суц.* миф. са вил авай аждагъан.

SİQAR *суц.* сигар, гъилин пIапIрус (*чар элкъуьрна авунвай*).

SİQARET *суц.* сигарета.

SİQNAL *суц.* сигнал.

SİQNALİZASIYA *суц.* сигнализация.

SİQNATURA *суц.* сигнатура.

SİLAH *суц.* яракъ; **yeni silahlar**

цлийи яракъар.

SİLAHDAŞ *суц.* женгинин юлдаш.

SİLAHLANMA *суц.* **SİLAHLANMAQ** *глаголдикай.*

SİLAHLANMAQ *глаго.* яракъламиш хьун, яракъралди таъмин хьун.

SİLAHLI *прил.* гъиле яракъ авай, яракълу.

SİLAHSIZ *прил.* яракъсуз, яракъ гвачир.

SİLDİRMƏ *суц.* **SİLDİRMƏK** *глаголдикай.*

SİLDİRMƏK *глаго.* чӀуриз тун.

SİLİKAT *суц.* силикат.

SİLİNDR *суц. мат.* цилиндр.

SİLİNMƏK *глаго.* 1) алатун, гуьцӀ жез-жез алатун; 2) чӀур хьун, гъарнихъ чукурун; къекъуьн; са затӀунин гуьгъуьна гъатун.

SİLKƏLƏMƏK *глаго.* юзурун; галтадун.

SİLKƏLƏNMƏK *глаго.* юзун, галтад хьун.

SİLLƏ *суц.* лапӀаш, цӀенкъ; **sillə çəkmək** лапӀаш вегъин.

SİLLƏLƏMƏK *глаго.* цӀенкъ вегъин.

SİLMƏK *глаго.* михьун.

SİLOS *суц.* силос.

SİLSİLƏ *суц.* цӀиргъ; жерге; дагъларин цӀиргъ.

SİLSİLƏLİ *прил.* цӀиргъина авай.

SİLUET *суц.* 1) силуэт (*са рангунин фондал маса са рангуналди чӀугур контурдин суьрет*); 2) куьч. са уьтери аквазвай шикил, хьен.

SİM *суц.* сим.

SİMA *суц.* 1) чин; 2) акунар; **kəndin siması** хуьруьн акунар.

SİMASİZ *прил.* къилдинвал авачир, вичиз хас лишанар авачир.

SİMASIZLIQ *суц.* жавабдарвал

авачир гъал, къве чин алайвал.

SİMFONİYA *суц. муз.* симфония.

SİMİC *суц.* шкъакъ.

SİMİCLİK *суц.* шкъакъвал.

SİMMETRİK *прил.* симметрия авай.

SİMMETRİYA *суц.* симметрия.

SİMPATİYA *суц.* рикӀиз хушвал, рикӀиз чимивал.

SİMPOZİUM *суц.* симпозиум.

SİMPTOM *суц.* симптом.

SİMSAR *прил.* мукъва.

SİMSARLIQ *суц.* мукъвавал.

SİMULYANT *суц.* симулянт, вич масакӀа къалурдай кас,

SİMULYANTLIQ *суц.* симулянтвал.

SİMURQ *суц.* симург.

SİMVOL *суц.* символ.

SİMVOLİK *прил.* символ тир.

SİNAQOQ *суц.* чувудрин килиса.

SİNCAB I *суц.* цуцӀул; II *прил.* цуцӀулдин; **sincab xəzi** цуцӀулдин хам.

SİNDİKAT *суц.* синдикат (*1 карханайрин ва алишверишидин иесийрин сад хьанвай тешиклат; адан мурад конкурентар арадай акъудун, чпин малар чӀиз кӀандай багъа къиметрай маса гун я; 2 бязи уьлквейра профсоюзрин тӀвар*).

SİNDROM *суц.* синдром.

SİNƏ *суц.* хур; **sinəm sözlə doludur** зи хур гафарив ацӀанва.

SİNƏBƏND *суц.* хурагъ.

SİNƏDAĞI *суц.* рикӀиз теселли авачир дерт.

SİNƏDAĞLI *суц.* дертлу; **sinədağlı qoca** дертлу куьзек.

SİNƏDƏFTƏR *суц.* гъазур тахъана, садлагъана шиирар ва маса затӀар туйкӀуьрдай кас.

SİNƏDƏN *нареч.* хуралай; **sinədən şeir demək** хуралай шиир кӀелун.

SİNXRON *прил.* сад хьиз, сад хьтин.

SİNHRONİZM *суц.* синхронизм (кьве ва я са шумуд кар, са шумуд процесс ва я са шумуд вакъиа са вахтунда, къушаба, санлай хъунухъ).

SİNİ *суц.* сини.

SİNİF *суц.* синиф.

SİNİR *суц.* нерв.

SİNİRLƏNMƏK *глагол.* хъел акатун, хъел атун.

SİNK *суц.* цинк.

SİNKOQRAFIYA *суц.* цинкография (басма авун патал фотоаппаратдал шикил яна гъазурдай клише).

SİNONİM *суц. лингв.* синоним (сад хътин мана авай гафарикай сад).

SİNOPTİK *суц.* синоптик.

SİNOV *маса гафарихъ галаз санал:*

sinov getmək гзаф клан хъун.

SİNTAKSİS *суц. лингв.* синтаксис (грамматикадин са хел).

SİNTETİKA *суц.* синтетика.

SİNTEZ *суц.* синтез.

SİNUS *суц. мат.* синус.

SİONİST *суц.* сионист (сионизмдин терефдар).

SİONİZM *суц.* сионизм.

SİPƏR *суц.* къалхан.

SİRA *суц.* жерге.

SİRAB *суц.* сираб (минер. яд).

SİRAVİ *прил.* вири хътин, адетдин.

SİRAYƏT *суц.* 1) чуклун; 2) галу-къун (азар), акатун; 3) инфекция.

SİRAYƏTEDİCİ *прил.* 1) чиклидай; 2) галукъдай, акатдай.

SİRDAŞ *суц.* сирдаш, дуст.

SİRK *суц.* цирк.

SİRKƏ I *суц.* сирке.

SİRKƏ II *суц.* цѐрциѐл.

SİRLİ *прил.* сирлу.

SİRLİLİK *суц.* сирлувал.

SİRR *суц.* сир.

SİR-SİFƏT *суц.* чин.

SİS *суц.* чилин циф.

SİSLİ *прил.* циф авай.

SİSTEM *суц.* система.

SİSTEMLİ *прил.* система авай, системадалди тир; системадик квай.

SİSTEMSİZ *прил.* система авачир, системадалди тушир; системадик квачир.

SİSTERN *суц.* цистерна.

SİTAT *суц.* мисал.

SİTAYIŞ *суц.* икрам; **sitayış etmək** икрам авун.

SİTƏM *суц.* куьгъ. зулум.

SİTRUS *суц.* цитрус.

SİTUASIYA *суц.* ситуация.

SİVİL *прил.* медени, меденият авай; **sivil xalq** меденият авай халкъ.

SİVİLİZASIYA *суц.* цивилизация.

SİVRİ *прил.* хци.

SİYAHİ *суц.* сиягъ.

SİYAHİYAALMA *суц.* сиягъдиз къачун, кхъин.

SİYASƏT *суц.* сиясат.

SİYASƏTÇİ *суц.* сиясатчи.

SİYASİ *прил.* сиясатдиз талукъ тир.

SİYİRMƏK *глагол.* 1) акъудун; **qılınıcı siyirdi** вичин тур акъудна; 2) алудун (*мес. тарцин чкал*); 3) алажун (*мес. лапагдин хам*).

SİZ *млв.-эв.* куьн; **sizdən xahiş edirəm** за квевай тлалазва.

SİZCƏ *млв.-эв.* квез чиз, куь фикирдалди; **sizcə bu işi necə başa çatdırmaq olar?** куь фикирдалди, и кар гьикі кьилиз акъудиз жеда?

SKAFANDR *суц.* скафандр.

SKELET *суц.* скелет.

SKEPTİK *суц.* скептик (1 скептицизмдин пад хуьзвайди; 2 ихтибарвал тийир, шак гъидай, шакуналди килигдай кас).

SKEPTİSİZM *суц.* скептицизм.
SKİF *суц.* скиф (*къадим тайифайрикай садан тIвар*).
SKİPİDAR *суц.* скипидар.
SKLEROZ *суц. мед.* склероз, хурун зигъин квадарун.
SKRİPKA *суц.* скрипка.
SKRİPKAÇI *суц.* скрипкачи.
SKUMBRİYA *суц. зоол.* скумбрия.
SLAVYAN *суц.* славян; **slavyanlar** славянар (*урусар ва абуруз мукъва тир халкъар, мес. украинвияр, белорусар, болгарар, сербар, словакар ва мсб.*).
SLAYD *суц.* слайд.
SLOVAK *суц.* словак, словакар (*Словакиядин къилин халкъ*).
SLOVAKCA *нареч.* славак чIалалди, словакдалди.
SMETA *суц.* смета (*къазанжийрин ва харжийрин гъисаб къалурдай сиягъ, чар, документ, гъа гъисаб*).
SNAYPER *суц.* снайпер.
SOBA *суц.* къул; **sobanı qaladı** къула цIай кутуна.
SODA *суц.* сода.
SOĞAN I *суц.* чичег; II *прил.* чичегдин; **soğan qabığı** чичегдин чкал.
SOXULMAQ *глагол.* 1) экечIун; **başqasının işinə başını soxmaq** чарадан кардик экечIун; 2) гъахъун; **özgənin evinə soxulmaq** масадан кIвализ гъахъун.
SOXULMAQ *глагол.* гъахъун, сух хъун.
SOXUŞDURMAQ *глагол.* тун, сухун.
SOL *прил.* чапла; **sol əl** чапла гъил.
SOLAXAY *суц.* чаплахъан.
SOLDIŞ *суц.* пкавул (*чамран юлдаш*).
SOLDURMAQ *глагол.* ранг ракъурун.
SOLFECİO *суц. муз.* сольфеджио (*гафар галачиз манияр ягъиз вердишарун*).
SOLĞUN *прил.* 1) чина ранг авачир,

рангар атIанвай; 2) зайиф рангунин; 3) *куьч.* зайиф.

SOLĞUNLAŞMAQ *глагол.* 1) рангар атIун; 2) *куьч.* къуват амукъ тавун.

SOLĞUNLUQ *суц.* 1) чинин хъипивал, рангар атIун; 2) рангунин зайифвал; 3) *куьч.* зайифвал.

SOLİST *суц.* солист.

SOLMAQ *глагол.* 1) шуьткъуьн (*цукъвер, хъчар*); 2) суьт хъун; буш хъун; чансуз хъун; 3) алахъун (*ранг*).

SOLMAZÇIÇƏK *суц.* шуьткъуьн тийир цукъ.

SOLO *суц.* соло.

SON *суц.* 1) эхир; **sözün sonu** гафуни эхир; 2) эхир; **ayın sonu** вацран эхир; 3) къиникъ; **ömrün sonu yaxınlaşdı** къиникъ мукъвал жезвай; 4) къил; **sona kimi piyada getdi** эхир къиле къван яхди фена.

SONA *суц. куьгъ.* 1) къугъ; 2) тават, иер руш.

SONATA *суц. муз.* соната (*музыкадин эсердин са жуьре*).

SONBEŞİK *суц.* хизандин эхиримжи аял.

SONET *суц.* сонет (*вичиз хас тир къайдада туькIуьрнавай цIукъуд цIарцIикай ибарат тир шшир*).

SONLUQ *суц.* 1) лингв. эхир; **hal sonluqları** падежрин эхирар; 2) эхир; **hadisənin sonluğu** вакъиадин эхир.

SONRA *нареч.* 1) ахпа; **sonra gələrsən** ахпа ша; **sonra mənə söz ver-dilər** ахпа заз гаф гана; 2) къулухъ; **dərsdən sonra** тарсунилай къулухъ; 3) алатайла; **beş ildən sonra gəldi** вад йис алатайла хтана.

SONRADAN *нареч.* ахпа, адалай къулухъ, инлай къулухъ; мадни геж, геж хъиз, гуьгъуьнай; эхирдай,

гуьгъуьнлай.

SONRAKI *прил.* ахпагъан, гуьгъуьнин; гуьгъуьнилай къвезвай; гуьгъуьнал алай; гуьгъуьнилай атай; **sonrakı vaxtda** гуьгъуьнилай къвезвай вахтунда.

SONRALAR *нареч.* ахпа, гуьгъуьнилай, вахтар алаатайла.

SONSUZ *прил.* 1) и кьил а кьил авачир; сергъятар авачир; 2) аял авачир, аял тежер.

SONSUZLUQ *суц.* 1) и кьил а кьил авачирвал; 2) аял тежервал.

SONUNCU *прил.* эхиримжи.

SORAQ *суц.* суракъ; хабар; **onun yaxşı sorağı gəlir** адан хъсан суракъар къвезва.

SORAQLAMAQ *глагол.* жузун, хабар кьун, хабар кьуна чирун.

SORAQLAŞMAQ *глагол.* суракъ авун, хабар кьун.

SORĖU *суц.* 1) суал; **onun sorĖusu belə idi** адан суал икI тир; 2) хабар (*хабарар*) кьун, силис тухун; **əhalini sorĖuya tutmaq** агъалийривай хабарар кьун.

SORĖU-SUAL *суц.* жузун-качузун.

SORMAQ I *глагол. килиг:* **SORUŞMAQ.**

SORMAQ II *глагол.* фитIнун.

SORT *суц.* сорт.

SORUŞMAQ *глагол.* жузун, хабар кьун.

SOSIALİST *суц.* социалист.

SOSIOLOQ *суц.* социолог (*социология илимдал машгъул кас*).

SOSİSKA *суц.* сосиска.

SOUS *суц.* соус.

SOVET *суц. тар.* совет (*алатай СССР-да бязи гьукуматдин органрин тIвар*).

SOVXA *суц.* кьейи касдилай аму-кьай шейэр.

SOVXOZ *суц.* совхоз.

SOVQAT *суц.* пишкеш, савкьват.

SOVURMAQ *глагол.* гаралай авун, юг вегъин, машиндал михъун.

SOVUŞMAQ *глагол.* 1) фад акъатун, фад фин; 2) чукIун, фад чукIун.

SOY *суц.* несил, тухум; **adlı-sanlı soy** тIвар-ван авай несил.

SOYA *суц.* соя (*пахлайрин жинсникай са набатат*).

SOYAD *суц.* фамилия.

SOYDAŞ *суц.* 1) са чкадай тир (*жуван чкадин*) кас; 2) мирес, мукьва кас; мукьва-кьили.

SOYDURMAQ *глагол.* алажиз тун.

SOYĖUNÇU *суц.* таланчи, тарашчи.

SOYĖUNÇULUQ *суц.* таланчивал, тарашчивал.

SOYKÖKÜ *суц.* этногенез (*халкь арадал атун*).

SOYQİRİMİ *суц.* геноцид, кьиргъин.

SOYMAQ *глагол.* 1) чкал аладарун; 2) алажун, хам хутIнун; 3) тарашун, къакъудун; **öz tanışını soydu** вичин чирхчир тарашна.

SOYUQ *прил.* 1) мекъи; **soyuq gün** мекъи югъ; **soyuq su** кьайи яд.

SOYUQDƏYMƏ *суц.* мекъи хъун; мекъивиликди хъайи азарлувал.

SOYUQQANLI *прил.* сабурлу, рикIик тади акат тийидай.

SOYUQQANLILIQ *суц.* сабурлувал, рикIик тади акат тавун.

SOYUQQANLILIQLA *нареч.* сабурлувилелди, сабурлудаказ, сабурлуз; **soyuqqanlılıqla cavab verdi** сабурлувилелди жаваб гана.

SOYUQLAMAQ *глагол.* мекъи хъун.

SOYUQLUQ *суц.* 1) мекъивал; 2) кьайивал; **aramıza soyuqluq düşüb** чи араяр кьанва.

SOYULMAQ *глагол*. 1) чкал (*хъире, хам ва мсб.*) алатна михъи хъун, аладарна михъи хъун; 2) атIун, тараш хъун; **неçә-неçә ev soyulub** шумудни са кIвалер атIанва.

SOYUMAQ *глагол*. 1) мекъи хъун; **havalар soyuyub** гъаваяр мекъи хъанва; 2) къайи хъун; **su soyuyub** яд къайи хъанва.

SOYUNDURMAQ *глагол*. пекер хутIуниз тун.

SOYUNMAQ *глагол*. пекер хутIунун (*жувалай*).

SOYUTMAQ *глагол*. къун, чимивал хкудун; **suyu soyutmaq** яд къурун.

SÖZBAZLIQ *суц.* фитнечивал, фитнекарвал.

SÖZQAYTARMA *суц.* гаф элкъурун, чина акъвазун.

SÖHBƏT *суц.* суьгъбет; **söhbət et-mək** суьгъбет авун.

SÖHBƏTCİL *прил.* рахунал рикI алай, рахаз кIандай, гзаф рахадай, ихтилатар ийидай.

SÖHBƏTCİLLİK *суц.* рахунал рикI алайвал.

SÖKDÜRМƏK *глагол*. 1) чукIуриз тун; **evi sökdürmək** кIвал чукIуриз тун; 2) акъадариз тун.

SÖKMƏK *глагол*. 1) акъадарун; **köhnə köynəyi sökmək** цIуру перем акъадарун; 2) къазунун (*дериндай*).

SÖKÜLMƏK *глагол*. 1) акъахун (*цвайи чка*); 2) чукIун.

SÖNDÜRМƏK *глагол*. 1) туьхурун, хкадарун; **odu söndürmək** цIай хкадарун; 2) акъвазарун (*мес. хъел, гъевес*).

SÖNMƏK *глагол*. элуьхъун, хкахъун; **od sönr** цIай хкахъава.

SÖNÜK *прил.* рагъулвал алай, нур тагузвай, ранг алачир.

SÖVDƏ *суц.* савда, савдадин икь-рар, алишвериш.

SÖVDƏGƏR *суц.* куьгъ. савдагар.

SÖVDƏGƏRLİK *суц.* савдагарвал.

SÖVDƏLƏŞMƏK *глагол*. къиметдал туькIуьн, рахана къиметрал туькIуьн; **onlar sövdələşdilər** абур рахана къиметрал туькIвена.

SÖVQ *суц.* желб.

SÖVQETMƏ *суц.* желб авун.

SÖYDÜRМƏK *глагол*. экъуьгъиз тун, себ гуз тун.

SÖYKƏMƏK *глагол*. эцигун, агудна эцигун; **nərdivanı divara söykəmək** гу-рар цIав агудна эцигун.

SÖYKƏNMƏK *глагол*. 1) агатна акъвазун; 2) гьалтун, агалтун; **divara söykənmək** цIав агалтун; 3) *куьч.* далу агулдун, куьмек къун, далда къун, агъун.

SÖYLƏMƏK *глагол*. лугъун, ихтилатун.

SÖYLƏNMƏK I *глагол*. лугъун, рахун; **yeni fikir söyləndi** цIйи фикир лагъана.

SÖYLƏNMƏK II *глагол*. гьургъур авун (*хъел кваз, нарази яз вич-вичив рахун*).

SÖYMƏK *глагол*. экъуьгъун, себ гун.

SÖYÜD *суц.* цIвелин тар.

SÖYÜŞ *суц.* экъуьгъун, себ.

SÖYÜŞMƏK *глагол*. 1) экъуьгъунар авун, сеперар гун; 2) сада-садаз экъуьгъунар авун, сада-садаз сеперар гун.

SÖZ *суц.* гаф; **sözün mənası** гафунин мана; **dialekt sözü** нугъатдин гаф; **çoxmənalı sözlər** гзаф манайрин гафар; **söz vermək** гаф гун; **giriş sözü** сифте гаф, гъахъун; **son söz** эхиримжи гаф.

SÖZBAZ *суц.* фитнечи, фитнекар.

SÖZƏBAXAN *прил.* 1) секин, чIалаз килигдай, разивал гудай; 2) муьтIуьгъ, табий; \diamond **sizin nökriniz** куь лукI.

SÖZƏBAXANLIQ *суц.* муьтлуьгъвал, табийвал.

SÖZGƏLİŞİ *нареч.* чка атай; **söz-gəlişi dedi** чка атана лагъана.

SÖZGƏZDİRƏN *суц.* фитнечи, фитнекар, гъибетчи.

SÖZGƏZDİRƏNLİK *суц.* фитнечивал, фитнекарвал, гъибетчивал.

SÖZLƏŞMƏK *глагол.* 1) гафарал фин, рахунар хъун; хъел хъун; арада къалмакъгал гъатун; 2) икърар хъун, икърар авун; меслят авун, меслятдал атун.

SÖZLÜK *суц.* гафарган; **Azərbaycanca-ləzgicə sözlük** азербайжан чІаланни лезги чІалан гафарган.

SÖZ-SÖHBƏT *суц.* гафар-чІалар.

SÖZSÜZ *прил.* 1) рахан тийир; **söz-süz rol** рахан тийир роль; 2) са гафни авачиз; 3) са гафни алачир, са рахунни алачир.

SÖZÜBÜTÖV *прил.* вичин гафунал акъвазнавай.

SPARTAKİADA *суц.* спартакиада.

SPAZM *суц.* спазма.

SPEKTR *суц.* спектр.

SPEŞİFİKA *суц.* къетІенвал; къилдинвал; хсусивал; къетІен лишан, хас тир лишан; **elmi işin spesifikası** илимдин кІвалахдин къетІенвал.

SPİDOMETR *суц.* спидометр.

SPİKER *суц.* спикер.

SPİRAL *суц.* спирал.

SPİRT *суц.* спирт.

SPONSOR *суц.* спонсор.

SPONSORLUQ *суц.* спонсорвал

SRAĞAGÜN *нареч.* галай юкъуз, вилик квай юкъуз.

SRAĞAGÜNKÜ *прил.* вилик квай йикъан, галай йикъан.

SSENARİ *суц.* сценарий.

SSENARİST *суц.* сценарист.

STABILİZATOR *суц.* стабилизатор.

STABİLLİK *суц.* сад хъиз амуькдаивал, дегиш тежервал.

STADİON *суц.* стадион.

STAJ *суц.* стаж.

STANDART *суц.* стандарт.

STANDARTLIQ *суц.* стандартвал.

STANSİYA *суц.* станция.

STARŞINA *суц.* старшина.

START *суц.* старт.

STASİONAR *суц.* стационар.

STATİSTİKA *суц.* статистика.

STATİSTLİK *суц.* статиствал.

STEND *суц.* стенд.

STENOQRAFİYA *суц.* стенография (*махсус лишанралди ва гафар куьруь авуналди гзаф тадиз кхьинин къайда*).

STENOQRAM *суц.* стенограмма (*стенографиядин къайдада кхъенвай текст*).

STEREOTİP *суц.* стереотип (*типографияда кІватІай набордин, текстинин акъудай суьрет*).

STERİL *прил.* дезинфекция авунвай.

STƏKAN *суц.* стакан.

STİLİSTİKA *суц.* лингв. стилистика.

STİMUL *суц.* стимул.

STOL *суц.* стол.

STOLÜSTÜ *прил.* столдал эцигдай; **stolüstü kitab** гъамиша герек тир, гъиле жадай, гъамиша жуван вилик хъана кІандай ктаб.

STOMATOLOGİYA *суц.* стоматология (*сарар, сивин къен, рекъвер ва мсб. чирдай медицинадин са хел*).

STOMATOLOJİ *прил.* стоматологиядин.

STOMATOLOQ *суц.* стоматолог, сарарин духтур.

STRATEGIYA *суц.* стратегия.
STRATEQ *суц.* стратег.
STRES *суц.* стресс.
STRUKTUR *суц.* структура.
STUDIYA *суц.* студия.
STUL *суц.* стул.
STÜARDESSA *суц.* стюардесса.
SU *суц.* яд; **içməli su** хъвадай яд; **tə-miz su** михъи яд; **isti su** чими яд; **soyuq su** къайи яд.
SUAL *суц.* суал; **suala cavab vermək** суалдиз жаваб гун.
SUBASMA *суц.* яд акъалтун, ци къачун.
SUBAY *прил.* субай.
SUBAYLIQ *суц.* субайвал.
SUBSİDİYA *суц.* субсидия, пулунин куьмек.
SUBTROPİK *прил.* субтропикадин.
SUBTROPİKLƏR *суц.* субтропикар.
SUBYEKT *суц.* субъект.
SUBYEKTİV *прил.* субъектив.
SUÇLU *прил.* батІул, тахсирлу, тахсир квай.
SUÇLULUQ *суц.* батІулвал, тахсирлувал, тахсир квайвал.
SUFFİKS *лингв.* суффикс; **sözdü-zəldici suffiks** цІийи гафар арадал гъидай суффикс.
SUFİ *суц.* диндал кІеви кас.
SUFİZM *суц.* диндал кІевивал.
SUFLYOR *суц.* суфлёр (*театрда яваш ванцелди артистдиз ролдик квай гафар кІелдайди*).
SUFLYORLUQ *суц.* суфлёрвал.
SUXARI *суц.* сухари.
SUI-QƏSD *суц.* къаст авун, рекъиз алахъун.
SUITİ *суц.* гъуьлуьн кицІ.
SULAMAQ *глагол.* яд гун; **gülləri sulamaq** цуьквериз яд гун.

SULFAT *суц. хим.* сульфат (*гуртдин кислотадин къелерин умуми тІвар*).

SULFİD *суц. хим.* сульфидар (*гуртдинни жуьреба-жуьре элементрин акахъайбуруз лугъудай умуми тІвар*).

SULTAN *суц.* султан (*начагъ*).

SULTANLIQ *суц.* султанвал.

SULU *прил.* яд квай, къеж квай.

SULUQ *суц.* куркур, тІур, пих, къабар.

SUMAX *суц.* 1) сумаг; **ləzgi sumaxları** лезги сумагар; 2) сумах (*тІуьнрик дад кутадай затІ*).

SUMBAT *суц.* сумбат (*ракъун ва маса металрикай авунвай затІар ми-хъун ва цІалцІамарун патал менфят къачудай минерал*).

SUNAMİ *суц.* цунами.

SURƏ *суц.* суьре; **Quranın surələri** Къуръандин суьреяр.

SURƏT I *суц.* 1) суьрет; 2) чин, суфат; 3) куц, винел патан акунар; 4) копия.

SURƏT II *мат.* числитель.

SURĞUC *суц.* сургуч, урус мум.

SURĞUCLAMAQ *глагол.* печать яна кІевун.

SURSAT *суц.* суьрсет.

SUSAMAQ *глагол.* 1) къаних хъун (*цик*); 2) тamarзу хъун, гзаф кІан хъун.

SUSDURMAQ *глагол.* ван атІун, рахаз тан тийин.

SUSQUN *прил.* 1) кисай, рахан тийир; 2) чуькъни тийир, рахун тавуна акъваздай.

SUSQUNLUQ *суц.* 1) кисна акъвазун, рахан тийин; 2) чуькъни тийин.

SUSMAQ *глагол.* кисун, чуькъни тавун; чуькъни тийиз акъвазун.

SUSUZLUQ *суц.* къанихвал.

SUTKA *суц.* сутка.
SUVAQ *суц.* сувагъ.
SUVAQÇI *суц.* сувагъчи, сувагъар ийидайди.
SUVAMAQ *глаго.* сувагъ гун.
SUVARMAQ *глаго.* яд гун.
SUVENİR *суц.* пишкеш, савкъват.
SUVEREN *суц.* суверен.
SUYUŞİRİN *прил.* риклиз чими; **su-yuşirin qadın** риклиз чими дишегъли.
SÜBH *суц.* 1) экуьнин ярар; 2) пакама.
SÜBHDƏN *нареч.* экуьнахъ фад, экуьн къилияй.
SÜBHƏDƏK *нареч.* экв жедалди.
SÜBUT *суц.* субут.
SÜD *суц.* нек; **inək südü** калин нек.
SÜDƏMƏR *прил.* некледихъ галай, некледихъ галамай.
SÜDQABI *суц.* некледин къаб.
SÜFRƏ *суц.* суфра.
SÜXUR *суц.* геол. минерал.
SÜİTA *суц.* сюита.
SÜJET *суц.* сюжет.
SÜKAN *суц.* руль.
SÜKANÇI *суц.* рулдихъ галайди.
SÜKUNƏT *суц.* секинвал.
SÜKUT *суц.* 1) ван авачирвал, секинвал; 2) кисун; чуькъни тавун; рахун тавун.
SÜQUT *суц.* 1) барбатI хьун, терг хьун; 2) эхир агун.
SÜLALƏ *суц.* сихил; **Şirvanşahlar sülaləsi** Ширваншагърин сихил; **Romanovlar sülaləsi** Рамановрин сихил.
SÜLH *суц.* ислягъвал.
SÜLHSEVƏN *прил.* ислягъвал кIани.
SÜLHSEVƏRLİK *суц.* ислягъвал кIан хьун.
SÜMÜK I *суц.* кIараб; II *прил.* кIарабдин; **sümük düymə** кIарабдин

дубгме.

SÜMÜKLÜ *прил.* кIарабар квай;
sümüklü ət кIарабар квай як.
SÜMÜKSÜZ *прил.* кIарабар квачир.
SÜNBÜL *суц.* къил (къуьлуьн, мухан ва мсб.).
SÜNGÜ *суц.* жиди.
SÜNİ *прил.* тIебии тушир.
SÜNİLİK *суц.* тIебии туширвал.
SÜNNƏT *суц.* суьрнет.
SÜNNİ *суц.* суьнни.
SÜNNİLİK *суц.* суьннивал.
SÜPÜRGƏ *суц.* кул; **süpürgə ilə süpürmək** кулунив шткун.
SÜPÜRGƏÇİ *суц.* кул ягъадайди, къакъаждай, михъдай къуллугъчи дишегъли.
SÜPÜRMƏK *глаго.* шткун, кул ягъун.
SÜRAHİ I *суц.* чахчахар; мегъежар.
SÜRAHİ II *суц.* гичин.
SÜRDÜRMƏ *суц.* **SÜRDÜRMƏK** *глаго.* гьализ тун.
SÜRƏKLİ *прил.* яргъал фейи; яргъал физвай; гзаф давам хъайи; **sürəkli alqışlar** яргъал фейи капар ягъун.
SÜRƏT *суц.* зарбвал; йигинвал; фадвал.
SÜRƏTLƏ *нареч.* фад, тадиз, йигиндиз.
SÜRƏTLƏNDİRMƏK *глаго.* йигинарун, тади авун, фад жедайвал авун.
SÜRƏTLƏNMƏK *глаго.* йигин хьун, тади хьун, фад жедайвал хьун.
SÜRƏTLİ *прил.* йигин, зарб.
SÜRGÜN *суц.* суьргуьн.
SÜRMƏ *суц.* суьрме.
SÜRMƏK I *глаго.* 1) гьалун; **inəkləri naxıra sürmək** калар нехирдиз гьалун; 2) зарб гьалун; **maşını sürətlə sürmək** машин зарб гьалун.

SÜRMƏK II *глагол. рах.* цун; **yer sürmək** цан цун.

SÜRMƏYİ *прил.* суьрмедин рангунин.

SÜRPRİZ *суц.* риклелни алачир савкьват, гуьзлемиш тийизвай савкьват.

SÜRTMƏK *глагол.* 1) гуьцлун; тлуб гун; **gözlərini sürtmə** вилериз тлуб гумир; 2) ягьун; **əllərinə krem sürtmək** гьилериз крем ягьун; 3) алтадун; **çörəyə yağ sürtmək** фал гьери алтадун.

SÜRTÜLMƏK *глагол.* гуьцл хьун; куклвар хьун; **pencək dirsəklərdən sürtülüb** пенжекдин кьуьнтер куклвар хьанва.

SÜRÜ *суц.* 1) суьруь; **qoyun sürüsü** лапагрин суьруь; 2) луж; **canavar sürüsü** жанавуррин луж.

SÜRÜCÜ *суц.* гьалдайди (*автомашин ва мсб.*).

SÜRÜMƏK *глагол.* галчлурун, галчлурна тухун; **onu sürüyüb apardılar** ам галчлурна тухвана.

SÜRÜNDÜRMƏÇİ *суц.* кар галчлурдайди, кар кьасухдай яргьал вегьедайди.

SÜRÜNDÜRMƏÇİLİK *суц.* кар галчлурун, кар кьасухдай яргьал вегьин.

SÜRÜNDÜRMƏK *глагол.* галчлурун, кар галчлурун, яргьал вегьин (*багьнайралди, килиг тийиз*).

SÜRÜNƏN *прил.* галчлур жедай, хурухьди фидай.

SÜRÜNМƏK *глагол.* галчлур хьун, хурухьди фин.

SÜRÜŞKƏN *прил.* 1) цлудгьуьндай, клвач киклдин тийир, клвачи кьан тийир; **sürüşkən buz** цлудгьуьндай мурк, цлалцлам мурк; 2) *куьч.* амалдар;

sürüşkən adamdır амалдар кас я.

SÜRÜŞMƏK *глагол.* авахьун; **ayaq-qabılarım sürüşür** зи клвачин кьапар авахьзава.

SÜST *прил.* 1) суьт, буш; **süst yeriş** суьт кьекьуьнар; 2) зайиф; 3) кефияр члур, риклри рикл незвай; **onun əhvalı süstdür** адан кефияр члур я; 4) шуьткьвей; **süst çiçəklər** шуьткьвей цуьквер; 5) кагьул; **süst adam** кагьул кас.

SÜSTLÜK *суц.* 1) суьтвал; 2) зайифвал; 3) кагьулвал.

SÜTUN *суц.* 1) дестек; 2) десте; 3) жерге; **lügət səhifəsinin birinci sütunu** гафаргандин чинин сад лагьай жерге.

SÜTÜL *прил.* бегьем чурун тавур.

SÜVARİ *суц.* воен. балккландаллайди.

SÜZƏN *суц.* лув гузвай хьиз гьерекат ийизвайди.

SÜZƏNƏK *суц.* мед. суьзенек.

SÜZGƏC *суц.* суьзек, куьздай кьаб.

SÜZGÜN *прил.* хуш юргьун; хумар хьанвай (*вилер; килигун*).

SÜZMƏK I *глагол.* 1) куьзун (*мес. суьзекдай*); **südü süzmək** нек куьзун; 2) цун; **çay süzmək** чай цун (*стакандиз*).

SÜZMƏK II *глагол.* 1) лув гун; **qartal kimi süzmək** лекьре хьиз лув гун; 2) кьуьлерун; **o, toyda süzürdü** ада мехьерик кьуьлзавай.

SÜZÜLMƏK *глагол.* 1) куьз хьун; 2) цана ацлун.

SVAN *суц.* сван (*халкь*).

SVASTİKA *суц.* свастика (*фашистрин лишан*).

SVETOFOR *суц.* светофор.

SVİTER *суц.* свитер.

Ş – азербайжан алфавитдин къанни ругуд лагъай гьарф.

ŞABALID I суц. шабалт; II прил. шабалтдин; **şabalid ağacı** шабалтдин тар.

ŞABALIDI прил. шабалтдин рангунин; **şabalıdı saçlar** шабалтдин рангунин чIарар.

ŞABAN суц. шабан (мусурманрин йикъарганда муъжубд лагъай варз).

ŞABAŞ суц. шабаш (мехъерик макъамчийриз ва я къуьлзавайбуруз гузвай пул).

ŞABLON суц. 1) кIалуб, чешне; 2) куьч. адет хъанвай куьгъне кIалуб, гъамиша чешне яз къуна кIанзавай жуьре.

ŞAD прил. шад; **şad ürək** шад рикI.

ŞADXƏBƏR маса гафарихъ галаз санал: **şadxəbər olasan** вун шад хабар гваз хъурай.

ŞAD-XÜRRƏM прил. шад, хвеши, рикI шаддай.

ŞADLANDIRMA суц. **ŞADLANDIRMAQ** глаголдикай.

ŞADLANDIRMAQ глаг. шадарун.

ŞADLANMA суц. **ŞADLANMAQ** глаголдикай.

ŞADLANMAQ глаг. шад хъун, шадвал авун.

ŞADLIQ суц. шадвал.

ŞADLIQLA нареч. шадвилелди, шадвиливи, шаддаказ, шаддиз; **şadlıqla ömür sürmək** шадвилелди уьмуьр гьалун.

ŞADMAN прил. куьгъ. шад.

ŞADYANA прил. шад; **şadyana sözlər** шад гафар.

ŞADYANALIQ суц. шадвал.

ŞADYANALIQLA нареч. килиг:

Ş

ŞADLIQLA.

ŞAFRAN суц. шафран (ичерин сорт).

ŞAFTALI I суц. шефтел; II прил. шефтелдин; **şaftalı şirəsi** шефтелдин миже.

ŞAGİRD суц. кIелзавайди (мектебда), шукIурт.

ŞAGİRDLIK суц. шукIуртвал; **şagirdlik illəri** шукIуртвилин йисар.

ŞAH I суц. шагъ, пачагъ.

ŞAH II маса гафарихъ галаз санал: **şahə qalxmaq** къулухъ галай кIвачерал хкаж хъун (балкIан).

ŞAHANƏ прил. 1) пачагъдин; **şahanə hədiyyə** пачагъдин савкъват; 2) куьч. пачагъдин хътин; **şahanə görkəm** пачагъдин хътин ақунар.

ŞAHBANU суц. пачагъдин паб.

ŞAHBAZ суц. куьгъ. кард; **ağ şahbaz** лацу кард.

ŞAHBEYT суц. къилин бейт.

ŞAHDAMAR суц. 1) анат. шагъ-дамар (рикIин лап къилин ивидин дамар); 2) куьч. къилин рехъ; **bu prospekt şəhərin şahdamarıdır** и проспект шегъердин къилин рехъ я.

ŞAHƏNŞAH суц. 1) шагъеншагъ (1979-йисал къведалди Ирандин пачагърин титул); 2) и титул гвай кас.

ŞAHƏNŞAHLIQ суц. шагъеншагъвал.

ŞAHİ суц. шигъи.

ŞAHİD суц. шагъид; **o, mənim uşaqlıq illərimin şahididir** ам зи аялвилин йисарин шагъид я.

ŞAHİDLİK суц. шагъидвал.

ŞAHİN суц. кард; **ov şahini** гъуьрчен кард.

ŞAHLIQ суц. шагъвал, пачагъвал.

ŞAHMAR суц. шагъмар (заф

зегъерлу гъуълягъ).

ŞAHMAT суц. шагъмат.

ŞAHMATÇI суц. шагъматчи.

ŞAHNAMƏ суц. куьгъ. шагънаме (пачагърин гъакъиндай ктаб).

ŞAHNAZ суц. «Шагъназ» (Азербайжандин мугъамрикай садан тIвар).

ŞAHPƏRƏST суц. монархист.

ŞAHPƏRƏSTLİK суц. монархизм.

ŞAHSEVƏNLƏR суц. шагъсевенар (тайифадин тIвар).

ŞAHTUT суц. бот. тутун тар, хатрутдин тар; рекъед тар (чпин пешер кIазариз гудай).

ŞAHZADƏ суц. пачагъдин хва; **şahzadə qız** пачагъдин руш.

ŞAX суц. шах; **quru şaxlar** кьуру сахар.

ŞAXƏ суц. хел (тарцин).

ŞAXƏLƏNMƏ суц. **ŞAXƏLƏN-MƏK** глаголдикай.

ŞAXƏLƏNMƏK глаг. хилер вегъин, хел-хел хьун.

ŞAXƏLİ прил. хилер алай.

ŞAXƏLİLİK суц. хилер чукIурун, хилер вегъин.

ŞAXLAMAQ глаг. кукIварун; кIар-кIар авун; пад-пад авун; кIус-кIус авун; **budağı şaxlamaq** хел кIар-кIар авун.

ŞAXSEY суц. лап кIеви гъарай; кIеви шелин ван.

ŞAXSEY-VAXSEY суц. дин. шиитрин имам Гъуьсейн рикIел хкидай юкъуз адахъ гъарай алаз ийидай шелар.

ŞAX-ŞAX маса гафарихъ галаз санал: **şax-şax baxmaq** кичIе тахъана, жуьрэтлудаказ килигун.

ŞAXŞAX суц. вандай къугъварган.

ŞAX-ŞƏVƏL суц. сахар.

ŞAXTA I суц. аяз; **şaxtaya dözmək** аяздиз таб гун.

ŞAXTA II суц. шахта; **şaxtaya en-mək** шахтадиз эвичIун.

ŞAXTABABA суц. аяз буба.

ŞAXTAÇI суц. шахтада кIвалахзавайди.

ŞAXTALI прил. аяз авай; **şaxtalı hava** аяз авай гъава.

ŞAXTAYADAVAMLI прил. аяздиз таб гудай.

ŞAİQ прил. куьгъ. гзаф кIандай, къаних тир.

ŞAİR суц. шаир; **gənc şair** жегъил шаир; **şair qadın** шаир дишегъли.

ŞAİRANƏ прил. шаирди хъиз, иер; **şairanə vəsv etmək** шаирди хъиз тесниф авун.

ŞAİRƏ суц. шаир дишегъли.

ŞAİRLİK суц. шаирвал; **şairlik istedadı** шаирвилин алакьунар.

ŞAKƏR суц. хесет, вердиш; **bu nə şakərdir səndə?** им вучтин хесет я вахъ авайди?

ŞAQQA I суц. са пай (тукIуна алажнавай гъайвандин), са пад; **ağacın bir şaqqası quruyub** тарцин са пад кьуранва.

ŞAQQA II маса гафарихъ галаз санал: **şaqqa çəkib gülmək** кIевиз хъуьруьн, ван алаз хъуьруьн.

ŞAQQALAMAQ глаг. малдин алажай жендек кьве патахъ паюн.

ŞAQQALI прил. рах. зурба жендек авайди (инсан).

ŞAQQANAQ маса гафарихъ галаз санал: **şaqqanaq çəkmək** кIевиз хъуьруьн, ван алаз хъуьруьн.

ŞAQQAŞAQ нареч. лукьлукъар; **şaqqaşaq qaynamaq** лукьлукъар ийиз ругун.

ŞAQQA-ŞAQQA нареч. са пад-са пад; **şaqqa-şaqqa asılmış qoyun əti** са

пад-са пад куднавай хипен як.

ŞAQQAŞARAQ нареч. пахърахъ, чахърахъ; **qapılar şaqqaşaraq açıldı** рақларар пахърахъна ахъа хъана.

ŞAQQILDAMAQ глаг. тІампІ ягъун, тІампІар ягъун.

ŞAQQILDATMAQ глаг. такъа-такъ ийиз тун; **dişləri şaqqildatmaq** сарарив такъа-такъ ийиз гун (зурзун акатайла, мекъи хъайшла).

ŞAQQILTI суц. чІакъракъ; пІакъ-ракъ; тІакъракъ (хайи кіларсдин, цІа-марин, шуъшедин ва мсб. ван).

ŞAQRAQ I суц. зоол. сирсир нуькІ.

ŞAQRAQ II прил. шад, хвеши, шадвал гвай, рикІ шаддай; **şaqraq nəğmələr** рикІ шаддай манияр.

ŞAQUL суц. шугъул, цлан терез (эцигзавай цлан).

ŞAQULİ прил. тик (виняй агъуз ва я агъадай винелди авай); **şaquli xətt** тик цІар.

ŞAL суц. шал; **yun şal** сун шал.

ŞALBAN суц. шалман; гъвар; чукъ-ван; цуър.

ŞALLAQ суц. тІвал, къамчи, къир-маж; **şallaq çəkmək** тІвалунив ягъун, къамчидив ягъун, къирмаждив ягъун.

ŞALLAQLAMAQ глаг. гатун (къамчидив, къирмаждив).

ŞALVAR суц. шалвар.

ŞALVARLIQ суц. шалвардин материал.

ŞAM I суц. шем; **şamı yandırmaq** шем куькІуьрун.

ŞAM II суц. 1) няни; 2) нянин тІуьн.

ŞAM III суц. нарат тар.

ŞAMAĞACI суц. нарат тар.

ŞAMAMA суц. шамама.

ŞAMAN суц. шаман, фалчи.

ŞAMANLIQ суц. шаманвал,

фалчивал.

ŞAMDAN суц. шемдан (шем тадай къаб); шемерган (са шумуд шем тадай къаб).

ŞAMİL маса гафарихъ галаз санал; **şamil etmək** талукъарун.

ŞAMİLLİK суц. талукъвал.

ŞAMLIQ суц. наратлух.

ŞAMPAN прил. шампан.

ŞAMPUN суц. шампунь.

ŞAN I суц. тІвар-ван, машгъурвал, тариф, баркаллувал.

ŞAN II суц. виртІедин (чІижерин) регъ, виртІедин рекъер.

ŞANA I суц. къубк.

ŞANA II суц. мурз.

ŞANAPİPİK суц. зоол. маллакут-кутІ (къуш).

ŞANI суц. шаны (цитицІрин сорт).

ŞANLI прил. тарифлу, тІвар-ван авай, баркаллу, машгъур; **xalqın şanlı oğlu** халкъдин баркаллу хва; **ölkəmi-zin şanlı oğlu** чи уьлкведин тІвар-ван авай хва.

ŞANS суц. шанс.

ŞANSIZ прил. тІвар-ван авачир.

ŞAN-ŞÖHRƏT суц. тІвар-ван.

ŞAN-ŞÖHRƏTLİ прил. тІвар-ван авай.

ŞANTAJ суц. шантаж (са метлеб-дихъ агакъун патал, са касди жуваз кІани кар ийиз тун патал, адаз адак квай тахсирар винел акъудда лугъуз, гудай кичІерар).

ŞANTAJÇI суц. шантажчи.

ŞANTAJLAMA суц. **ŞANTAJLAMAQ** глаголдикай.

ŞANTAJLAMAQ глаг. къасухдай кичІерар гун.

ŞAPALAQ суц. лапІаш, цІенкъ; хъвехъ ягъун.

ŞAPALAQLAMAQ *глагол*. шарпна ягъун, цѣнкъ вегъин.

ŞAPKA *суц.* шапка.

ŞAPPILDATMAQ *глагол*. 1) лешреш авун; 2) сада садаз яд ягъиз лешрешдин ван кутун.

ŞAP-ŞAP *прил.* чапатлар, типрияр (дабан галай).

ŞAR *суц.* шар.

ŞARABAN *суц.* шарабан.

ŞARABƏNZƏR *прил.* шардиз ухшар.

ŞARAQ *суц.* шаракъ (са вуч ятлани аватай ван).

ŞARAQHAŞARAQ *нареч.* шаракъ-шаракъ.

ŞARAOXŞAR *прил.* шардиз ухшар.

ŞARAOXŞARLIQ *суц.* шардиз ухшарвал.

ŞARJ *суц.* шарж.

ŞARJÇI *суц.* шарж члугвазвайди.

ŞARLATAN *суц.* тапархъан, гъарамзада амалар квайди.

ŞARLATANLIQ *суц.* шарлатанвал.

ŞARMANKA *суц.* шарманка.

ŞASSI *суц.* шасси.

ŞAŞIRMAQ *глагол*. вичи-вич квадарун.

ŞAŞKA *суц.* тур.

ŞAŞQIN *прил.* вичи-вич квадарай, вич-вичивай квахъай.

ŞAŞQINLIQ *суц.* вич-вичивай квахъун.

ŞAŞQINLIQLA *нареч.* вич-вичивай квахънаваз.

ŞAŞQIN-ŞAŞQIN *нареч.* вуч ийидатла тийижиз.

ŞAYBA *суц.* шайба.

ŞAYIƏ *суц.* авачир гафар, фитне, чугъул.

ŞAYIƏYAYAN *суц.* фитнечи, фитнекар.

ŞEF *суц.* шеф.

ŞEFLİK *суц.* шефвал, члехивал.

ŞEH *суц.* чиг; **səhər şehi** пакаман чиг.

ŞEHLİ *прил.* чиг алай; **şehli güllər** чиг алай цуьквер.

ŞEHLİLİK *суц.* чиг ацуькун.

ŞEİR *суц.* шиир; **əzbərdən şeir oxumaq** хуралай шиир клелун.

ŞELF *суц.* шелф.

ŞERİYYƏT *суц.* шиират.

ŞEŞ-BEŞ *суц.* шеш-беш.

ŞEŞƏ *прил.* хкис хъанвай.

ŞEŞƏBIĞ *прил.* хкис хъанвай спелрин, хкис хъанвай спелар авай; **şesəbiğ kişi** хкис хъанвай спелар авай итим.

ŞEVRON *суц.* шеврон.

ŞEY *суц.* шей.

ŞEYDA I *прил.* гзаф ашукъ хъанвай; II *суц.* кьил-килел алачирди.

ŞEYX *суц.* шейх.

ŞEYXLİK *суц.* шейхвал.

ŞEYXÜLİSLAM *суц.* шейхулислам.

ŞEYPUR *суц.* труба.

ŞEYPURÇALAN *суц.* трубадал ягъизвайди.

ŞEY-ŞÜY *суц.* шей-шуйь.

ŞEYTAN *суц.* шейтлан.

ŞEYTANAĞACI *суц.* шейтландин тар.

ŞEYTANCASINA *нареч.* шейтланвилелди.

ŞEYTANÇILIQ *суц.* шейтланвал.

ŞEYTANDÜYÜNÜ *суц.* клеviz ягъанвай тлвал.

ŞEYTANFİKİR *прил.* зиян гудай, зарар гудай.

ŞEYTANI *суц.* чахмах, тфенгдин клвач.

ŞEYTANLAMAQ *глагол*. фитнеяр авун; чугъулар авун; члалар кутун.

ŞEYTANLIQ *суц.* шейтланвал.

ŞƏBƏDƏ *суц.* ягъанат авун; рахшанд авун; инжиклу авун.

ŞƏBƏDƏBAZ *суц.* масадакай ягъанатар (*рахшандар*) ийидай кас.

ŞƏBƏKƏ *суц.* 1) атланвай гишир; 2) решётка (*ракъун ва я кларасдин*); 3) сеть.

ŞƏBƏKƏCİ *суц.* гиширар атлудайди.

ŞƏBƏKƏLİ *прил.* чил хьтин, чилинин.

ŞƏBNƏM *суц. килиг:* **ŞEH.**

ŞƏCƏRƏ *суц.* несилдин (*сихилдин*) тар.

ŞƏFA *суц.* сагъвал, сагъламвал.

ŞƏFADAR *суц.* сагъардайди.

ŞƏFAXANA *суц.* куьгъ. духтурхана.

ŞƏFALI *прил.* дармандин, дарманжедай, дава жедай.

ŞƏFALILIQ *суц.* дарман хьун, дава хьун.

ŞƏFAVERİCİ *прил. килиг:* **ŞƏFALI.**

ŞƏFƏQ *суц.* яр (*экуьнин*).

ŞƏFFAF *прил.* ашкара, ачух.

ŞƏFFAFLAŞMAQ *глаг.* ашкара хьун.

ŞƏFFAFLIQ *суц.* экуьвал.

ŞƏFQƏT *суц.* мергьямат, регьим.

ŞƏFQƏTLƏ *нареч.* мергьяматлувилелди, мергьяматлувилинди; регьимлувилелди, регьимлудаказ, регьимлудиз, регьимлуз.

ŞƏFQƏTLİ *прил.* мергьяматлу, регьимлу.

ŞƏFQƏTLİLİK *суц.* мергьяматлувал, регьимлувал.

ŞƏFQƏTSİZ *прил.* мергьяматсуз, регьимсуз.

ŞƏHADƏTNAMƏ *суц.* шагдадатнама.

ŞƏHƏR I *суц.* шегъер; **böyük şəhər** члехи шегъер; **II** *прил.* шегъердин; **şəhər əhalisi** шегъердин агъали.

ŞƏHƏRBƏŞƏHƏR *прил.* шегъерба-шегъер.

ŞƏHƏRCİK *суц.* гъвечли шегъер.

ŞƏHƏRƏTRAFI *прил.* шегъердин мукъув гвай.

ŞƏHƏRLİ *суц.* шегъерви.

ŞƏHƏRSALMA *суц.* шегъер эцигун.

ŞƏHİD *суц.* шегъид.

ŞƏHİDLİK *суц.* шегъидвал.

ŞƏHLA *прил. шаир.* вили, экуь-вили (*аби*); **şəhla gözlər** экуь-вили вилер.

ŞƏHLAGÖZ *прил.* вили вилер авай, цлару вилер авай.

ŞƏHLAGÖZLÜ *прил. килиг:* **ŞƏHLAGÖZ.**

ŞƏHVƏT *суц.* гъашервал, къизмиш гъевес.

ŞƏHVƏTLİ *прил.* гъашер, къизмиш гъевеслу; гъашервал квай, гъашервилин.

ŞƏHVƏTLİLİK *суц.* гъашервал.

ŞƏXS *суц.* инсан, кас.

ŞƏXSƏN *нареч.* жува, жув, вич; **şəxsən təqdim etmək** жува вугун.

ŞƏXSİ *прил.* хсуси; **şəxsi təsərrüfat** хсуси майишат.

ŞƏXSİ-QƏRƏZLİK *суц.* душманвал, мидявал; **şəxsi-qərəzlik hissələri** душманвилин (*мидявилин*) гъиссер.

ŞƏXSİYYƏT *суц.* инсан, къилдин кас.

ŞƏXSİYYƏTLİ *прил.* 1) машгъур, тIвар-ван авай, члехи; **şəxsiyyətli adam** тIвар-ван авай кас; 2) акунар авай, виле акъадай хьтин.

ŞƏXSİYYƏTSİZ *прил.* къве чин алай, намуссуз.

ŞƏKƏR *суц.* шекер.

ŞƏKƏRARMUDU *суц.* шекердин чуьхвер.

ŞƏKƏRBURA *суц.* шекербура (*ширинлух*).

ŞƏKƏRLİ *прил.* шекер квай.

ŞƏKƏRLİLİK *суц.* шекерлувал.

ŞƏKİL *суц.* 1) шикил (*художникди чГугунвай*); 2) шикил (*фотографди ягъанвай*).

ŞƏKİLÇİ *суц.* аффикс.

ŞƏKİLLİ *прил.* шикилар авай; **şəkilli kitab** шикилар авай ктаб.

ŞƏKK *суц.* шак; **şəkk etmək** шак гъун.

ŞƏKK-ŞÜBHƏ *суц.* шак, чІалахъ тахъун; **şəkk-şübhədən qurtul!** чІалахъ тахъунилай гъил къачу!

ŞƏKK-ŞÜBHƏSİZ *прил.* са шакни авачиз.

ŞƏKLƏMƏK *глагол.* игътият хъун, игътият хкажун, мукъаят авун; **qulaqlarını şəkləmək** япар хкажна акъвазун, япар къягъун.

ŞƏKLƏNMƏK *глагол.* 1) шаклу хъун, шаклу жез гатІунун; 2) шак гъун, ги-ман авун.

ŞƏKLİ *прил.* шаклу, чІалахъ тежер, ихтибарсуз, ихтибар ийиз тежер.

ŞƏKLİLİK *суц.* шаклувал.

ŞƏKSİZ *прил.* шаксуз тир, шак ала-чир, якъин; **şəksiz müvəffəqiyyət** шаксуз тир агалкъун.

ŞƏKSİZLİK *суц.* шаксузвал.

ŞƏKSİZ-ŞÜBHƏSİZ *кллиг.* **ŞƏKSİZ.**

ŞƏLALƏ *суц.* чарчар, гургур; мер-кІи (*къакъан чкадилаи (рагалаи) агъуз яд гадар жедай чка*); къантІар.

ŞƏLƏ *суц.* шеле; **odun şələsi** кІа-расрин шеле.

ŞƏLƏ-KÜLƏ *суц.* шей-шуъй; **bütün şələ-küləni yığışdirib getdi** кІвалин шей-шуъй гваз хъфена.

ŞƏLƏQUYRUQ *суц.* сикІрен лаклаб.

ŞƏLƏLƏMƏK *глагол.* далудал пар эцигун.

ŞƏLƏ-ŞÜLƏ *суц.* пекер; **şələ-şüləni yığdı** пекер кІватІна.

ŞƏLTƏ *суц.* 1) куъруъ юбка; 2) вах-чаг; 3) куъгъне шейэр; 4) гъилле, куъруъг, амалдарвал; **şəltəsi işləmədi** адан гъилледи къил къунач.

ŞƏMS *суц.* куъгъ. *шаир.* рагъ.

ŞƏMS-QƏMƏR (ŞƏMSİ-QƏMƏR) *суц.* рагъни варз.

ŞƏMŞİR *суц.* куъгъ. тур; **şəmşir çəkmək** тур къун.

ŞƏN I *прил.* шад, шадвал квай; **şən danışmaq** шадвал кваз рахун.

ŞƏN II *суц.* намус, ягъ-намус; хъсан тІвар; **şəninə toxunmaq** намус-дик хкІурун.

ŞƏNBƏ *суц.* киш (*югъ*); **hər şənbə günü** гъар кишдин юкъуз.

ŞƏNLƏNDİRMƏK *глагол.* шад авун, шадарун, рикІ аладарун.

ŞƏNLƏNMƏK *глагол.* шадвилер авун, рикІ аладарун.

ŞƏNLİK *суц.* шадвал, шадвилин машгъулагар.

ŞƏN-ŞƏN *нареч.* шадвилелди, шад-диз, шаддаказ, хвешадаказ.

ŞƏR I *суц.* писвал, пис кар; **xezir və şər** хъсанвал ва писвал; **xezir şərə qalib gələcək** хъсанвал писвилез гъалиб къведа.

ŞƏR II *суц.* рагъдан, хурушум (*ня-ни, мичІивал алукъзавай гъал*); **şər qarışanda gəldilər** абур рагъданихъ (*хурушум хъайила*) атана.

ŞƏRAB *суц.* чехир.

ŞƏRABÇI *суц.* чехирчи.

ŞƏRABÇILIQ *суц.* чехирчивал, чехир авун.

ŞƏRAFƏT *суц.* 1) чІехивал, гъай-батлувал, гъайбат, гъуърмет; 2) ихтибар, ихтибарвал; 3) намуслувал,

вичиз-вичин къадирлувал; **şərafətiniz varsa** жуван къадирлувал аватла.

ŞƏRAFƏTLİ *прил.* гъурметлу, тарифлу, тІвар-ван авай; баркаллу.

ŞƏRAFƏTSİZ *прил.* русвагъвилин тІвар-ван авай; баркалла тегъир, русвагъ хъанвай.

ŞƏRAİT *суц.* гьалар, шартлар.

ŞƏRATAN *суц.* фитнечи, буьгъ-тенчи.

ŞƏRBAZ *суц.* фитнечи.

ŞƏRBƏT *суц.* шербет.

ŞƏRBƏTÇİ *суц.* шербет гъазур-завайди.

ŞƏRÇİ *суц. килиг:* **ŞƏRATAN.**

ŞƏRÇİLİK *суц.* футфачивал.

ŞƏRƏF *суц.* намус, ягъ, ягъ-намус.

ŞƏRƏFƏ *суц.* минаратдин айван.

ŞƏRƏFLƏ *нареч.* намуслувилелди, намуслудаказ, намуслудиз.

ŞƏRƏFLƏNDİRMƏK *глагол.* гъурмет авун, гьисаба къун, кваз къун; машгъур авун.

ŞƏRƏFLİ *прил.* 1) гъурметлу; сейли; лайихлу; 2) гъурметуниз лайихлу.

ŞƏRƏFLİLİK *суц.* гъурметлувал; сейливал; лайихлувал.

ŞƏRƏFSİZ *прил.* гъурметсуз, лайихсуз.

ŞƏRƏFSİZCƏSİNƏ *нареч.* гъурметсузвилелди, гъурметсуздаказ; лайихсузвилелди, лайихсуздаказ.

ŞƏRƏFSİZLİK *суц.* намуссузвал, ягъсузвал; гъурметсузвал, лайихсузвал.

ŞƏRF *суц.* шарф.

ŞƏRH *суц.* 1) ачухарун, гъавурда тун; 2) баян; 3) баянар гун.

ŞƏRHÇİ *суц.* баянар гудайди.

ŞƏRHÇİLİK *суц.* баянар гун.

ŞƏRİƏT *суц.* шариат.

ŞƏRİK *суц.* шерик; **özünə şərik**

tapmaq жуваз шерик жагъурун; **mən onun fikrinə şərikəm** зун адан фикридихъ галаз шерик я.

ŞƏRİKLİ *прил.* шериклу; **şərikli iş** шериклу кІвалах.

ŞƏRİKLİK *суц.* шериквал.

ŞƏRİKSİZ *прил.* шерик тушир.

ŞƏRQ *суц.* рагъэкъечІдай пад; **pəncərələr şərqə açılır** дақларар рагъэкъечІдай патаз ахъа жезва.

ŞƏRQİ I *прил.* рагъэкъечІдай патан; **şərqi Azərbaycan** рагъэкъечІдай патан Азербайжан.

ŞƏRQİ II *суц. шаир.* мани; **yeni şərqlər** цІийи манияр.

ŞƏRQLİ *суц.* рагъэкъечІдай патай тир кас.

ŞƏRQŞÜNAS *суц.* востоковед.

ŞƏRQŞÜNASLIQ *суц.* рагъэкъечІдай патан уьлквеяр чирзавай илим.

ŞƏRLƏMƏK *глагол.* буьгътен вегъин, фитнедалди къацІурун.

ŞƏRT *суц.* шартІ, гьал.

ŞƏRTİ *прил.* шартІуналди; **şərti razılıq verdi** шартІуналди разивал гана.

ŞƏRTİLİK *суц.* шартІлувал.

ŞƏRTLƏŞDİRMƏK *глагол.* шартІ эцигун, виликамаз рахун, икърар хъун.

ŞƏRTLƏŞMƏK *глагол.* шартІ атІун.

ŞƏRTLİLİK *суц.* шартІлувал.

ŞƏRTSİZ *прил.* шартІ эцигнавачир.

ŞƏRTSİZLİK *суц.* шартІсузвал.

ŞƏST *суц.* дамах, такабурлувал; **şəst-inə toxunmaq** пер хун.

ŞƏSTLƏ *нареч.* такабурдив.

ŞƏSTLİ *прил.* такабурлу.

ŞƏSTLİLİK *суц.* такабурлувал.

ŞƏTƏL *суц.* 1) кар; къуьруьк; жен-желвал; манийвал; 2) къалдай гъуьжетардайди; 3) шулугъчи, уюнбаз; **şətəl qatmaq** манийвал авун.

ŞƏVƏ *суц. мин.* 1) гъакъекъ; 2) чІулав кагъраба; **ŞƏVƏ gözlər** чІулав кагъраба хътин вилер.

ŞƏVƏL *суц.* цІамар.

ŞƏVƏSAÇ *прил.* чІулав чІарар.

ŞƏVƏSAÇLI *прил.* чІулав чІарар авай.

ŞƏVVAL *суц.* шаввал (*мусурманрин йикъаргандин цІуд лагъай варз*).

ŞƏYİRD *суц. рах.* шукІурт.

ŞİDIRĖI *прил.* гужлу, сел хътин; **şidirĖi yaĖıŝ** гужлу марф, сел хътин марф.

ŞİĖİMAQ *глаго.* вегъин, гадар хъун, гъужум авун.

ŞIQ I *суц.* дамах, къадардилай ар-тух чІаганвай, тІарамвал; **II нареч.** чІагайдаказ, тІарамдаказ; **şiq geyinmiŝ** тІарамдаказ алуқІнавай.

ŞIQQILTI *суц.* тІампІ.

ŞIQLIQ *суц.* чІагайвал, тІарамвал.

ŞILLAQ *суц.* кІур; **şillaq atmaq** кІурарив ягъун, кІурар хкадарун.

ŞILLAQATAN *суц.* кІурарив ягъадайди, кІурар хкадардайди.

ŞILTAQ *суц.* къуъруък, шандакъ.

ŞILTAQLIQ *суц.* шандакъвал.

ŞILTAQLIQLA *нареч.* шандакъвилелди.

ŞİPPILTI *суц.* лерш, лешреш, ларпІ, лапІрапІ (*цин ван*); **dənizin şıppıltısı** гъуьлуьн лешреш.

ŞİRHAŞİR *нареч.* 1) ван алаз; **şırhaşır axmaq** ван алаз авахъун; 2) фад, тадиз, датІана; **şırhaşır işləyir** датІана кІвалахзава.

ŞİRP *нареч. рах.* садлагъана, гъафилдай; **şırp qarı açıldı** садлагъана ра-кІар ахъа хъана.

ŞİRILDAMAQ *глаго.* жур-жур авун, шир-шир авун, жур-журдалди (*шир-ширдалди*) авахъун.

ŞİRILTI *суц.* жур-жур, шир-шир.

ŞİRILTILI *прил.* жур-журзавай, шир-ширзавай.

ŞİRİM *суц.* 1) цанин хвал; 2) *куьч.* шуьткъвер, дерин бириш.

ŞİRİMAÇAN *суц.* хвал акъудзавайди.

ŞİRİMLAMAQ *глаго.* цанин хулар акъудун.

ŞİRİM-ŞİRİM *прил.* хвал-хвал.

ŞİRNAQ *суц.* шуькІуь хел, шуь-кІуь тах, гъал хъиз шуькІуьз авахъзавайди.

ŞİBYƏ *суц. бот.* хъирхъам.

ŞİDDƏT *суц.* гуж; **küləyin şiddəti** гарун гуж.

ŞİDDƏTLƏ *нареч.* зарбдаказ, зарбдиз, кІевиз, йигинвилелди, йигиндаказ, йигиндиз, йигинз.

ŞİDDƏTLƏNDİRMƏK *глаго.* гужлу авун.

ŞİDDƏTLƏNMƏ *суц.* **ŞİDDƏTLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ŞİDDƏTLƏNMƏK *глаго.* зарб хъун, кІеви хъун, йигин хуьн.

ŞİDDƏTLİ *прил.* гужлу; **şiddətli külək** гужлу гар.

ŞİDDƏTLİLİK *суц.* гужлувал.

ŞİƏ *суц. дин.* шиит.

ŞİƏLİK *суц. дин.* шиитрин мезгъеб.

ŞİFANİ *прил.* сивин, мецин, мецелди лугъузвай (*лагъай, лугъудай*); **şifahî şeir demək** хуралай шиир кІелун.

ŞİFER *суц.* шифер.

ŞİFERLİ *прил.* шифер алай; **şiferli evlər** шифер алай кІвалер.

ŞİFON I *суц.* шифон (*некдин ва я памбагдин къелечІ ва хъуьтуьл парча*); **II прил.** шифондин.

ŞİFONER *суц.* шифоньер.

ŞİFR *суц.* 1) шифр (*сирлу хабарар*

кхъена ракъурдай шартлунин гъарфар); 2) шифр (кѡабханаира, архивра кѡабриз, документриз ядай шартлунин нумра).

ŞİFROQRAM суц. шифрограмма (шифрийралди ганвай телеграмма).

ŞİKAR суц. куьгь. 1) гъуьрч; **şikar etmæk** гъуьрч авун, гъуьрч ягъун; 2) куьч. алщур хъана са нин ятлани гьилледин къурбанд хъанвай кас.

ŞİKAYƏT суц. 1) шикаят; 2) арза, шел-хвал; 3) наразивал малумарун, наразивал малумардай гъулгъула.

ŞİKAYƏTÇİ суц. шикаятчи.

ŞİKAYƏTLƏNMƏK глаг. шикаят авун.

ŞİKAYƏTNAMƏ суц. арза хъиз кхъенвай шикаят.

ŞİKƏST прил. 1) набут; **şikəst uşaq** набут аял; 2) члур хъанвай; **şikəst ömür** члур хъанвай уьмуьр.

ŞİKƏSTƏ суц. «Шикесте» (мугъамдин тлвар).

ŞİKƏSTLİK суц. набутвал.

ŞİL суц. рах. набут.

ŞİLƏ I суц. дугъуьд хапла.

ŞİLƏ II суц. яру хун; **şilə köynæk** яру хунин перем.

ŞİLƏMƏK глаг. рах. 1) гатун, куклварун; 2) гуьлле гун.

ŞİLƏPLOV суц. неклед хапла.

ŞİL-KÜT прил. 1) шулу хъанвай, бедендик синих акатнавай; 2) ханвай; **o şil-küt oldu** ам шулу хъана; 3) куьч. гзаф галатнавай; **şil-küt düşmæk** шулу хъун, гзаф галатун.

ŞİLLƏ суц. цленкъ; силле; хъвехъ ягъун; **yanagına şillə çəkmæk** хъуькъвез цленкъ вегьин.

ŞİLLƏLƏMƏK глаг. цленкъ вегьин.

ŞİLLİK суц. набутвал.

ŞİLLİNQ суц. шиллинг (Австрияда ва са бязи маса уьлквейра пулунин тлвар).

ŞİMAL суц. 1) кефер; кефер пад; **evin pəncərələri şimala baxır** кІвалин дакларар кефер пата ава; 2) Кефер (чка, уьлкведин, гъукуматдин, материкдин са пай); **Şimalda yaşayan xalqlar** Кеферда яшамиш жезвай халкъар; **uzaq şimal** лап акъалтІай Кефер (Арктика).

ŞİMALİ прил. кефердин; кефер патан; кеферда авай; **Şimali Qafqaz** Кеферпатан Къафкъаз; **Şimali Azərbaycan** Кеферпатан Азербайжан.

ŞİMAL-QƏRB суц. кефердинни рагъакІдай патан ара; **respublikanın şimal-qərbi** республикадин кефердинни рагъакІдай патан ара.

ŞİMALLI суц. кеферэгъли, кефердин эгъли (кеферда, кефер патан уьлкведа яшамиш жезвай кас).

ŞİMAL-ŞƏRQ суц. кефердинни рагъэкъечІдай патан ара.

ŞİMPANZE суц. шимпанзе.

ŞİMŞƏK суц. цІайлапан; **şimşək çaxır** цІайлапан ягъазва.

ŞİMŞƏKLİ прил. цІайлапан хътин, йигин.

ŞİN суц. 1) чархунал акъалждай резиндин ва я ракъун банд; 2) машиндин чарх.

ŞİNEL суц. шинель.

ŞİPSİRİNLİK суц. гзаф ширинвал.

ŞİPSİT прил. шит, къел квачир.

ŞİR I суц. аслан; **şir kimi vuruşurdu** асланди хъиз женг члугвазвай.

ŞİR II суц. астр. Аслан (цава гьетерин кІватІал).

ŞİR III суц. шир (хъенчІин къапариз ядай).

ŞİRAKÇI *суц.* гъурчехъан.
ŞİRAZI *прил.* шираздин (*Ирандин Шираз шегъерда раснавай*).
ŞİRCİ *суц.* ширчи.
ŞİRCİLİK *суц.* ширчивал.
ŞİRDAN *суц.* хук.
ŞİRƏ I *суц.* миже.
ŞİRƏ II *суц.* шире (*чепедин*).
ŞİRƏLƏMƏK *глаго.* шире гун; **quyu divarlarını şirələmək** фурун (*къуйдин*) цлариз шире гун.
ŞİRƏLİ *прил.* миже квай.
ŞİRƏSİZ *прил.* миже квачир.
ŞİRİN *прил.* ширин, верци; **şirin həyat** верци уьмуьр; **şirin danışiq** ширин рахун.
ŞİRİNDİL *прил.* 1) ширин мез авай, ширин рахадай; 2) хуш, мегърибан, чин ачух.
ŞİRİNDİLLİ *прил. килиг:* **ŞİRİNDİL.**
ŞİRİNDİLLİK *суц.* хуш къведай гафар лугъун.
ŞİRİNLƏŞDİRİCİ *суц.* ширинардайди.
ŞİRİNLƏŞMƏK *глаго.* ширин хьун.
ŞİRİNLİK *суц.* 1) ширинвал, кгуьгъувал; верцивал; 2) *куьч.* лезет; лезетлувал; ширинвал; 3) ширинар, ширинлухар (*къенфетар ва мсб.*).
ŞİRİNSÖHBƏT *прил.* ширин (*хуш*) суьгъбет ийидай.
ŞİRİN-ŞİRİN *нареч.* верцивилелди, верцидаказ, ширин-ширин.
ŞİRKƏT *суц.* 1) компания; 2) фирма.
ŞİRLƏMƏK *глаго.* шир ягъун; **qabları şirləmək** къапариз шир ягъун.
ŞİRMAYI *суц.* седеф; **pianonun şirmayı dilləri** пианинодин седеф мецер.
ŞİRNİ *суц.* ширинар; **şirni almaq** ширинар къачун; \diamond **şirnisini yemək** лишанар кутун къейд авун.

ŞİRNIKDIRİCİ *прил.* темягъ фидай, темягъ ракъурдай, темягъ ракъурна рекъяй акъуддай.
ŞİRNIKDIRMƏK *глаго.* темягъ ракъурун; рекъяй акъудун, члуру рекъе тун.
ŞİRNIKMƏK *глаго.* темягъ авун, темягъ фин, темягъ фена авун; **pula şirnikmək** пулуниз темягъ фин.
ŞİRNIYYAT *суц.* ширинлух.
ŞİRVANŞAH *суц.* ширваншагъ.
ŞİŞ I *суц.* даклур чка, даклун, даклурвал.
ŞİŞ II *суц.* шиш (*як чрадай*).
ŞİŞİRDİLMƏK *глаго.* 1) даклурун; 2) хкаж хьун.
ŞİŞİRDİLMİŞ *прил.* 1) даклурнавай; 2) хкажнавай.
ŞİŞİRTMƏK *глаго.* даклурун; хкажун.
ŞİŞKİN *прил.* даклурнавай.
ŞİŞKİNLƏŞMƏK *глаго.* даклун; къувунун.
ŞİŞQARIN *прил.* члехи руфун алай; члехи руфун квай; **şışqarın kişi** члехи руфун алай итим.
ŞİŞMAN *прил.* яцлу; ацлай; як алай.
ŞİŞMANLAŞMAQ *глаго.* яцлу хьун.
ŞİŞMƏK *глаго.* даклун, къувунун.
ŞİT *прил.* 1) шит, къел квачир; 2) кутуг тавур кар ийидай, рафтарвал ийиз тийижир; 3) векъи, ахлакъдин рекъяй кутуг тавур.
ŞİTİL *суц.* штил; **kələm şitili** келемдин штилар.
ŞİTİLLİK *суц.* штилар авай чка, штиллух.
ŞİTLƏŞMƏ *суц.* **ŞİTLƏŞMƏK** *глаголдикай.*
ŞİTLƏŞMƏK *глаго.* шит хьун.
ŞİTLİK *суц.* шитвал.
ŞİT-ŞİT *нареч.* шит-шит.
ŞİV *суц.* цийи хел; таза хел.

ŞIVƏ *суц.* чкадин нугъат.
ŞIVƏN *суц.* шел, шехъун; клеви шелин ван.
ŞIZOFRENİYA *суц.* шизофрения.
ŞKAF *суц.* шкаф.
ŞKALA *суц.* шкала.
ŞKİPER *суц.* шкипер (*1 вич-вичиз фин тийидай вацлун гимидин командир; 2 алишвершидин гимидин капитан; 3 гъульун гимидин винел патан тадаракрин жавабдар*).
ŞLAK *суц.* ракъуцлар (*руда цлурурайдалай ва я цливин кайидалай къулухъ амукъдай къван хътин зат*).
ŞLAQBAUM *суц.* шлагбаум.
ŞLANQ *суц.* шланг.
ŞLEM *суц.* шлем.
ŞLYAPA *суц.* шляпа.
ŞLYAPALI *прил.* шляпа алай.
ŞLYUZ *суц.* шлюз.
ŞNUR *суц.* шнур.
ŞOFER *суц.* шофёр.
ŞOFERLİK *суц.* шофёрвал.
ŞOĞƏRİB *прил.* лянет хъайиди; лянет хъайи.
ŞOK *суц. мед.* шок.
ŞOKOLAD *суц.* шоколад.
ŞOLLAR *суц.* шоллар (*яд*).
ŞOR I *суц.* шур, мукаш.
ŞOR II *суц.* уьцлугъ, къел квай.
ŞOR III *суц. геол.* шуьрекат чил, шуьрекат чка.
ŞOR IV *суц.* шор (*Кефер патан Алтайда яшамии жезвай туьрк члалан халкъ*); **şor dili** шор члал.
ŞORA *суц.* селитра.
ŞORABA *суц.* цик квай шейэр.
ŞORAKƏT *прил.* шуьрекат; **şorakət yer** шуьрекат чка.
ŞORAN *прил.* шуьрекат, къел квай (*чил*).

ŞORANLAŞMAQ *глаго.* шуьрекат хъун.
ŞORANLIQ *суц.* шуьрекат тир.
ŞORBA *суц.* шурпа.
ŞORGÖZ *суц.* папатI, папархъан; рушарбан.
ŞORGÖZLÜK *суц.* папатIвал, папархъанвал; рушарбанвал.
ŞORQOĞALI *суц.* уьцлугъ тлунутI.
ŞORT *суц.* шорт (*куьруь кикер квай шалвар*).
ŞORTMAQ *глаго.* акъваз тавуна чукурун.
ŞORTU *прил.* векъи, шит, ахлакъдин рекъяй кутуг тавур.
ŞORTULUQ *прил.* къанцлархъанвал, къиле гар авайвал.
ŞOSE *суц.* уьлчугъ; къван (*херхем*) вегъенвай рехъ, къван тунвай рехъ.
ŞOTKA *суц.* шётка; **diş şotkası** сарарин шётка; **paltar şotkası** пекерин шётка.
ŞOTKALAMAQ *глаго.* шётка ягъун.
ŞOTLAND *суц.* шотландви; **şotland dili** шотландрин члал.
ŞOTLANDCA *нареч.* шотланддалди, шотланд члалалди.
ŞOVİNİST *суц.* шовинист, миллетчи.
ŞOVİNİSTCƏSİNƏ *нареч.* шовиниствилелди.
ŞOVİNİSTLİK *суц.* шовиниствал.
ŞOVİNİZM *суц.* шовинизм (*са халкъ амайбурулай виниз я лугъуз миллетрин арада душманвал твадай миллетчи*).
ŞÖBƏ *суц.* отдел.
ŞÖHRƏT *суц.* тIвар-ван, машгъурвал, тариф, баркаллувал.
ŞÖHRƏTLƏNDİRMƏK *глаго.* машгъур авун, тIвар акъдун, тIвар-ван

акъдун.

ŞÖHRƏTLƏNMƏK *глагол*. машгъур хъун, тIвар-ван акъатун.

ŞÖHRƏTLİ *прил.* тIвар-ван авай, машгъур.

ŞÖHRƏTPƏRƏST *прил.* къуру дамах гвай, такабурвал гвай, вичелай рази, нер цава къуна къекъведай.

ŞÖHRƏTPƏRƏSTLİK *суц.* къуру дамах гвайвал, такабурвал гвайвал.

ŞÖLƏ *суц.* цIун мурыз.

ŞÖLƏLƏNDİRMƏK *глагол*. цIай куькIуьнарун, цIай къаз тун.

ŞÖLƏLƏNMƏK *глагол*. цIай куькIуьнун, цIай къун.

ŞÖLƏLİ *прил.* куькIуьнна кузвай; куькIуьнна кузвай хътин; ялавар акъатиз кузвай.

ŞÖVKƏT *суц.* чIехивал, гъайбатлувал, гъайбат; къуват, къудрат.

ŞÖVKƏTLİ *прил.* гъайбатлу; къуватлу, къудратлу.

ŞÖVQ *суц.* гъевес, кIанивал, алахъун.

ŞÖVQLƏ *нареч.* гъевеслувилелди, ашкъилувилелди, руьгъ кваз; **şövqlə işləmək** гъевеслувилелди кIвалахун.

ŞÖVQLÜ *прил.* 1) гъакъисагъвалдай, гзаф кIандай; 2) рикI гвай, ашкъи авай.

ŞÖVQSÜZ *прил.* рикI гвачиз, ашкъи авачиз.

ŞPAKLYOVKA *суц.* шпаклѐвка.

ŞPAQAT *суц.* 1) *спорт.* кIвачер гъарма сад санихъ вегъена акъажун; 2) канабдин еб.

ŞPAL *суц.* шпалар (*ракъун рекъин рельсерин кIаник кутадай кIарасдин ва я бетондин гъварар*).

ŞPALER *суц.* 1) цIиргъ; 2) рехъ тирвал къве патани кутадай тарарин

цIиргъ; 3) ципицIрин жергеяр тирвал сим чIугун патал ядай бетондин тарчар.

ŞPALLAMAQ *глагол*. ракъун рекъин рельсерин кIаник шпалар кутун.

ŞPARQALKA *суц.* шпаргалка.

ŞPİNDEL *суц.* тупучI.

ŞPİNQALET *суц.* 1) ракIариз ядай тIуб; 2) *рах.* бицек.

ŞPİON *суц.* шпион.

ŞPİONLUQ *суц.* шпионвал.

ŞPRİŞ *суц.* шприц.

ŞPROT *суц.* 1) шпротар (*гъуьлуьн куьлуь кIезрияр*); 2) шпрот (*гъерида тунвай куьлуь кIезрийрин консерв*).

ŞRİFT *суц.* полигр. шрифт (*чапдин карда менфят къачузвай гъарфарин кIалуьбар*).

ŞTAB *суц.* штаб (*аскеррал регъбервал тухудай, абур идара ийидай военный тешикат*); **baş ştab** кIилин штаб.

ŞTABEL *суц.* тахтайрин хара.

ŞTAMP *суц.* муьгъуьр.

ŞTANQ *суц.* штанга.

ŞTANQÇI *суц.* штангист.

ŞTANQQALDIRAN *суц.* килиг: **ŞTANQÇI**.

ŞTAPEL *суц.* штапель (*нарчадин са жуьре*).

ŞTAT I *суц.* штат; **Amerika Birleşmiş Ştatlari** Америкадин Садхъанвай Штатар.

ŞTAT II *суц.* штат (*са идарада кIвалахзавайбур*).

ŞTATDANKƏNAR *прил.* штатдик квачир.

ŞTATİV *суц.* штатив (*прибордин кIаник кутадай затI; фотоаппарат эцигдай пуд кIвач квайди*).

ŞTEPSEL *суц.* штепсель.

ŞTİBLET *суц.* шиблитIар (*итимрин*

ботинкаяр).

ŞTOFI *суц.* штоф (ведредин цлудай са паюниз барабар эрекьдин уьлчме).

ŞTOF II *суц.* штоф (мебелдал акъалждай, пердеяр ийидай яцлу парча).

ŞTRIX *суц.* 1) шуькIуь цIар; 2) куьч. сифет къалурдай лишан.

ŞTURMAN *суц.* штурман (цавай ва я цый фидай улакьар гьалунин кардин пешекар).

ŞTURVAL *суц.* штурвал (гимидин, самолётдин руль).

ŞUGUL *суц.* фитнечи, гьибетчи.

ŞUX *прил.* 1) шад, хвеша, шадвал квай; 2) зирек; йигин; **şux uşaq** зирек аял; 3) иер, тIарам, зериф; 4) чIагай; **şux qız** чIагай руш.

ŞUXLUQ *суц.* 1) шадвал, хвешивал; 2) зиреквал, йигинвал; 3) иервал, тIарамвал.

ŞULUQ I *прил.* женжел, шулугъ, надинж; **şuluq uşaq** женжел аял; **II** *суц.* женжел, шулугъ, надинж; **◆ işlär şuluqdur** крар шулугъ я.

ŞULUQÇU *суц.* шулугъчи, женжел, надинж.

ŞULUQÇULUQ *суц.* шулугъчивал, женжелвал, надинжвал, секинвал чIурун.

ŞULUQLUQ *суц.* шулугъвал, женжелвал.

ŞUM *суц.* цанвай чка, ник, къуьгъвер.

ŞUMAL *прил.* 1) цIалцIам; 2) дуьз; **şumal çubuqlar** дуьз тIвалар; 3) шумал, чIагай, иер; **şumal qız** шумал (чIагай) руш, иер руш.

ŞUMLAMAQ *глаг.* цан цун, къуьгъвер авун, чил гьалун.

ŞUMLANMAQ *глаг. килиг:* **ŞUMLAMAQ.**

ŞUMLANMIŞ *прил.* цан цанвай, къуьгъвер авунвай, чил гьалнавай; **şumlanmış sahə** цан цанвай чка.

ŞUMLATMAQ *глаг.* цан цаз тун, къуьгъвер ийиз тун, чил гьализ тун.

ŞUMLUQ *прил.* цанин, къуьгъвердин.

ŞUR I «Шур» (мугъамдин тIвар).

ŞUR II *суц.* вини дережадин кефиник квай, кефина авай гьал; кефи къумбар; гьейранвиликди вич-вичик квачир гьал; руьгъ хкаж хьунин гьал; 2) *куьч.* ван-сес, гьарай-эвер.

ŞURA *суц.* 1) совет (кIватIал, иж-лас); 2) са бязи гьукуматдин оргарин тIвар; **Dövlət Şurası** Гьукуматдин Совет.

ŞURUP *суц.* шуруп.

ŞÜA *суц.* нур, экв, ишигъ.

ŞÜALANAN *прил.* нур гузвай, экв гузвай.

ŞÜALANDIRMAQ *глаг.* нураралди, ишигъдалди таъсир авун.

ŞÜALANMAQ *глаг.* экв гун, нур гун, ишигъ гун.

ŞÜAR *суц.* лозунг.

ŞÜBHƏ *суц.* шак.

ŞÜBHƏLƏNMƏK *глаг.* шак гьун.

ŞÜBHƏLİ *прил.* шаклу, ихтибарсуз, ихтибар ийиз тежер.

ŞÜBHƏLİLİK *суц.* шаклувал.

ŞÜBHƏLİ-ŞÜBHƏLİ *нареч.* шаклудаказ, шак алаз, шаклу-шаклу.

ŞÜBHƏSİZ *нареч.* шак алачиз.

ŞÜCAƏT *суц.* къегьалвал, жуьрэтлувал, гьунар.

ŞÜCAƏTLƏ *нареч.* къегьалвилелди, жуьрэтлувилелди.

ŞÜCAƏTLİ *прил.* къегьал, жуьрэтлу, гьунарлу.

ŞÜCAƏTLİLİK *суц.* кьегьалвал, жуьрэтлувал, гьунарлувал.

ŞÜƏRA *суц.* кьугь. шаирар; **bizim şüəra** чи шаирар.

ŞÜKRAN *суц.* кьугь. разивал, бар-калла.

ŞÜKUFƏ *суц.* кьугь. цуьк.

ŞÜKÜR *суц.* кьугь. шукур.

ŞÜMŞAD *суц.* 1) шуьмшат (*гьамиша кьацу нешер жедай кIеви кIарасдин тар*); 2) кьуч. кьакьан, тIарам, шумал, иер кIалуб авай.

ŞÜŞƏ *суц.* 1) шуьше; **şüşə qablar** шуьше кьапар; 2) бутылка; **bir şüşə su** са бутылка яд.

ŞÜŞƏBƏND *суц.* шуьшебенд.

ŞÜŞƏBƏNDLİ *прил.* шуьшебенд авай.

ŞÜŞƏLİ *прил.* шуьшедин; **şüşəli qarı** шуьшедин рак, шуьше тунвай рак.

ŞÜŞTƏR *суц.* «Шуьштер» (*Азербайжандин мугьамрикай садан тIвар*).

ŞÜTÜMƏK *глагол.* катун, чукурун.

ŞÜUR *суц.* 1) фагьум, бейни; 2) гьавурда гьатун, кьатIун.

ŞÜURLU *прил.* 1) кьатIун авай, кьатIудай, гьавурдик квай; гьавурда гьатдай.

ŞÜURLULUQ *суц.* 1) кьатIун; 2) кьастуналди авун, чиз-чиз авун.

ŞÜURSUZ *прил.* вич-вичелай фенвай, вичиз-вичикай хабар амачир, кьатIун авачир; **şüursuz görülən iş** кьатIун авачиз авур кар.

ŞÜURSUZCASINA *нареч.* вич-вичелай фенваз, вичиз-вичикай хабар амачиз, кьатIун авачиз.

ŞÜURSUZLUQ *суц.* вич-вичелай фин, вичиз-вичикай хабар тахьун, кьатIун тахьун.

ŞÜYÜD *суц.* бот. шивит.

ŞÜYÜDLÜ *прил.* шивит квай.

ŞÜYÜDPLOV *суц.* шивит квай аш.

Т

Т – азербайжан алфавитдин кьанни ирид лагьай гьарф.

ТА I *кIус.* та; **ta uşaqıqdan** та аял чIавалай; II *союз.* гьеле; **ta onlar iş başlamaıncsa** та абуру кIвалахдик кьил кутан тийидалди; III *нареч.* мад, мадни; идалай кьулухь, инлай кьулухь; жедалди; **mənə dəymə, ta heç kəslə işim olmaz** захь гецямир, инлай кьулухь зи садахь галазни кар жедач.

ТААМ *суц.* кьугь. тIуьн, хуьрек.

ТАВ *суц.* 1) гуж, кьуват; **əlimin tabı yoxdur** зи гьиле гуж авач; 2) сабур;

onun tabına söz yoxdur адан сабурдиз са гафни авач; **düşməni tabdan salmaq** душман кьуватдай вегьин.

ТАБАQ *суц.* 1) хвах; легв; тиян; **iki tabaq un** кьве хвах гьуьр; 2) кукIва (*футун патал кIарасдикай раснавай чIехи кьаб*).

TABASARAN *суц.* табасаран (*лезги чIалан группадик акатзавай халкь*), табасаранви; **tabasaran dili** табасаран чIал.

TABAŞİR *суц.* мел; **ağ tabaşir** лацу мел.

TABE *прил.* 1) табий, аслу; **tabe adam** табий кас; 2) муьтӀуьгъ; **xalqları tabe etmæk** халкъар муьтӀуьгъарун.

TABEEDİCİ *прил.* табиярдай, муьтӀуьгъардай.

TABEL *суц.* табель.

TABELÇİ *суц.* табелчи.

TABELİLİK *суц.* табийвал, муьтӀуьгъвал.

TABLAŞMAQ *глагол.* таб гун, дурум гун, сабур авун; **dərdə tablaşmaq** дердиниз таб гун.

TABLO *суц.* 1) шикил, суьрет; 2) табло (*са квекай ятлани малуматар гузвай*).

TABUT *суц.* магъфе.

TAC *суц.* 1) таж; **şahın tacı** пачагъдин таж; 2) ракънинин къерехдин экуьвал; 3) жгъа; 4) цуькведин таж.

TACİK *суц.* тажик (*халкъ*).

TACİKСӘ *нареч.* тажик чӀалалди, тажикдалди.

TACİR *суц.* савдагар.

TACİRLİK *суц.* савдагарвал.

TACQOYMA *суц.* пачагъдин таж алуькун.

TAFTA *суц.* тафта, дере (*къелечӀ, цӀарӀцӀар гудай ипекдин къалин парча*).

TAĞ I *суц.* тагъ; **xiyar tağları** афнийрин тагъар.

TAĞ II *суц.* *архит.* тагъ (*дакӀардин, ракӀарин къекъвей цӀарӀцӀин шикилда эцигнавай къил; муькъуьн къве цлан арада эцигнавай тагъ, къил*).

TAĞ III *суц.* элкъвей рацӀамар.

TAĞ IV *суц.* къечӀем.

TAXÇA *суц.* къацӀ.

TAXİKARDİYA *суц.* *мед.* тахикардия.

TAXİL *суц.* техил.

TAXİLBIÇƏN *суц.* гвен гуьдай

машин.

TAXİLÇİ *суц.* техил цадайти.

TAXİLÇİLİQ *суц.* техил цун.

TAXİLSƏPƏN *суц.* тумар цадайти машин.

TAXMAQ *глагол.* 1) алуькун; 2) гьалдун, акъалжун; **orden taxmaq** орден гьалдун (*хурудал*); 3) гилигун, акалун, куьрсарун, алкӀурун; **iynəyə sar taxmaq** рапунихъ гьал акалун; 4) кутун; **saat taxmaq** сят кутун.

TAXOMETR *суц.* тахометр.

TAXT *суц.* 1) тахт; **padşah taxtı** пачагъдин тахт; 2) чарпай; 3) къил эцигдай чкаяр галай диван; 4) къаткун патал тир, чилелай хкажна туькӀуьрнавай къулар.

TAXTA *суц.* тахта; **taxta evlər** тахта кӀвалер.

TAXTABİTİ *суц.* шутӀ.

TAXT-TAC *суц.* тахт (*пачагъ ацуькдайти*).

TAKSİ *суц.* такси.

TAKSOMOTOR *суц.* таксомотор.

TAKT I *суц.* *муз.* такт (*макъамдин везинрин паярин уьлчме*).

TAKT II *суц.* *эдеб.* эдеблувал; рябетлувал; кутугайвал (*са касдив ва са кардив рафтарвилин къене*).

TAKTİKA *суц.* тактика (*1 дяве тухунин, дяведа аскерар идара авунин устадвал; 2 куьч. са тайин мураддихъ агакъун патал женгинин методар*).

TAKTİKİ *нареч.* тактикадин.

TAQƏT *суц.* гуж, къуват; **taqətdən düşmək** къуватдайти аватун.

TAQƏTLİ *прил.* такъатлу.

TAQƏTSİZ *прил.* такъатсуз; **taqətsiz olmuşdu** такъатсуз хъанвай.

TAQIM *суц.* взвод.

TAQQATAQ *суц.* тӀакъатӀакъ.

TAQQILDATMAQ *глагол*. гатун (мес. рак).

TAQQILTI *сущ.* думрум, думрумар; ван; тланкь, танхь.

TALA *сущ.* тала; **yaşıl tala** къацу тала.

TALAQ *сущ.* кубьгь. чара хьун.

TALAMAQ *глагол*. тарашун, къа-къудун.

TALAN *сущ.* талан; **bu, alver deyil, talandır** им алишвериш туш, талан авун я.

TALANÇI *сущ.* таланчи, тарашчи.

TALANÇILIQ *сущ.* таланчивал, тарашчивал.

TALANMAQ *глагол*. талан хьун, тараш хьун.

TALAŞA *сущ.* хьвалахь; чидгьер.

TALE *сущ.* къисмет.

TALESİZLİK *сущ.* бахтсузвал, бед-бахтвал, дердисер.

TALIŞ *сущ.* талыш (*Азербайжан Республикада ва Ирандин Азербайжанда яшамыш жезвай халкъдин тIвар*); **talış dili** талыш чIал.

TALIŞCA *нареч.* талышдалди; **talışca danışmaq** талышдалди рахун.

TALON *сущ.* талон.

TALVAR *сущ.* къур, чардах, къав.

TAM I *прил.* 1) тамам, бегьем; **tam sakitlik** тамам секинвал; 2) акьалтIай, кубтягь хьайи; **tam əsər** кубтягь хьайи эсер; 3) сагь, сагь са; 4) сад хьтин.

TAM II *сущ.* дад; **çörəyin tamı** фан дад.

TAMADA *сущ.* тамада.

TAMAN *сущ.* 1) темягь; **artıq tamah baş yarar** артух темягьди къил хада; 2) темягь фидай затI; цIуруцIум; 3) чIехи темягь хьун.

TAMANKAR *сущ.* темягькар; **tamahkar adam** темягькар кас; **o, çox**

tamahkardır ам гзаф темягькар я.

TAMANKARLIQ *сущ.* темягькарвал.

TAMAM *сущ.* тамам, бегьем; **iş tamam başa çatdı** кIвалах тамам къилиз акьатна; **tamam üç il keçdi** бегьем пуд йис алатна; **xəstə tamam yaxşılaşıb** азарлуди тамам хьсан хьанва.

TAMAMİLƏ *нареч.* тамамвилелди, михьиз; **faktlar tamamilə təsdiq olunmuşdur** делилар тамамвилелди тес-тикь хьанва; **proqramı tamamilə yerinə yetirmək** программа михьиз тамамарун.

TAMAMLAMAQ *глагол*. тамамарун; **işləri tamamlamaq** крар тамамарун.

TAMAMLANMAQ *глагол*. тамамар хьун, бегьем хьун.

TAMARZI *прил.* тамарзу; **tamarzi olmaq** тамарзу хьун.

TAMARZILIQ *сущ.* тамарзувал.

TAMAŞA *сущ.* 1) гуьтIуь къелечI тахта; 2) тамаша; **yaxşı tamaşa idi** хьсан тамаша тир.

TAMAŞAÇI *сущ.* тамашачи.

TAMHÜQUQLU *прил.* вири ихтия-рар авай.

TAMHÜQUQLULUQ *сущ.* вири ихтиярар хьун.

TAMMETRAJLI *прил.* битав мет-раждин.

TANGENS *сущ. мат.* тангенс.

TANIDIĞI *прил.* чизвай; **onun tanıdığı adamdır** адаз чизвай кас я.

TANIMAQ *глагол*. чир хьун; **mən onu çoxdan tanıyıram** заз ам фадлай чиз-вайди я; **səşindən tanımaq** ванцелай чир хьун.

TANINMAQ *глагол*. виридаз чир хьун, машгьур хьун.

TANINMAZ *прил.* чир жезмачир, чир техжезмай.

TANINMAZLIQ *суц.* чир тежер къван дегиш хъун, гзаф дегиш хъун, чир тежедай гьалдиз агун.

TANINMIŞ *прил.* тIвар-ван авай, машгъур; **o, tanınmış adamdır** ам тIвар-ван авай (*машгъур*) кас я.

TANIŞ *прил.* чирхчир, таниш; **o, mənim tanışımdır** ам зи чирхчир я; **tanış səs** таниш ван.

TANIŞ-BİLİŞ *суц.* таниш-билиш.

TANIŞLIQ *суц.* танишвал.

TANITDIRMAQ *глагол.* чирхчирун, танишарун.

TANITMAQ *глагол. килиг:* **TANITDIRMAQ.**

TANK *суц. воен.* танк.

TANKÇI *суц.* танкист.

TANKER *суц.* танкер (*нафт чIугвадай гими*).

TANQO *суц.* танго (*къуьлудьнин са жуьуре; гьа къуьлудьнин макьам*).

TANRI *суц.* Аллагь.

TAPANÇA *суц.* тапанчи.

TAPDALAMAQ *глагол.* 1) тIуш гун, кIур гун; **qarı tapdalamaq** живедиз тIуш гун; 2) терг авун; **atlar əkini tapdaladı** балкIанри ник тергна.

TAPDIRMA *суц.* **TAPDIRMAQ** *глаголдикай.*

TAPDİRMAQ *глагол.* жагъуриз тун.

TAPILMAQ *глагол.* жагъун; **o da iş tapdı** адазни кIвалах жагъана.

TAPINTI *суц.* жагъай затI.

TAPQIR *суц.* тапхур (*балкIандин руфуникай гъана кутIундай чIул*).

TAPMACA *суц.* имуча-муча.

TAPMAQ *глагол.* 1) жагъун; **itən şeylər tapıldı** квахъай шейэр жагъана; 2) жагъурун; **onunla dil tapmaq lazımdır** адахъ галаз чIал жагъурна кIанзава; **ümmü dil tapmaq** гаф сад авун,

гаф-чIал сад хъун.

TAPPILDATMAQ *глагол.* 1) гьалчун (*къуьнел гьил*), ягъун (*далудиз кап*); 2) агалчун, агалчна акъалун; лархъун, лархъна акъалун, лархъна акъал хъун.

TAPŞIRIQ *суц.* тапшуругъ.

TAPŞIRMAQ *глагол.* хиве тун, тапшурмишун.

TAR *суц. муз.* тар.

TARAKAN *суц. зоол.* таракан.

TARAŞ *суц.* 1) тун; **saqqalı taraş etmək** чуру тун; 2) хци авун; чарх гун; куьнуь ягъун; **karandaşları taraş etmək** карандашар хци авун.

TARAŞÇI *суц.* тарашчи.

TARAŞÇILIQ *суц.* тарашчивал.

TARAŞLAMA *суц.* **TARAŞLAMAQ** *глаголдикай.*

TARAŞLAMAQ *глагол.* яна цIалцIамарун, яна расун; **almazı taraşlamaq** алмаз яна цIалцIамарун.

TARAZ *суц.* барабар, къве падни сад хътин, къве патанни сад хътинвал.

TARAZLAMAQ *глагол.* 1) барабар авун, сад хъиз авун; **tərəzinin gözlərini tarazlamaq** терездин хилер сад хъиз авун; 2) *куьч.* сад авун, сад-садав къадайвал авун.

TARAZLAYICI *суц.* барабарвал; къве падни сад хъиз хуьдайди.

TARAZLIQ *суц.* барабарвал; къве падни сад хъиз хъун.

TARİF I *суц.* тариф; II *прил.* тарифдин; **tarif şurası** тарифдин совет.

TARİX *суц.* 1) тарих; **tarixin səhi-fələri** тарихдин чинар; 2) тарих (*предметдин тIвар*); “**Tarix**” **adlı dərslik** «Тарих» тIвар алай учебник; 3) агъвалат, къиса; **bu uzun tarixdir** им яргъи агъвалат я.

TARİXÇI *суц.* тарихчи.

TARİXİ *прил.* тарихдин; **tarixi fakt-lar** тарихдин делилар.

TARİXİLİK *суц.* тарихдиз талукьвал.

TARIM *прил.* тарам; тарамарнавай; **kəməri tarım çəkmək** чІул тарамарун.

TARIMLAMAQ *глаг.* тарамарун.

TARLA *суц.* ник.

TARLAÇI *суц.* лежбер.

TARLAÇILIQ *суц.* 1) цанар цун; 2) цанар цунин илим.

TAR-MAR *суц.* кукарарун, барбатІун.

TARZƏN *суц.* тар ядайди.

TARZƏNLİK *суц.* тар ягьун.

TAS *суц.* тас.

TAT *суц.* тат (*халкьдин тІвар*); **tat dili** тат чІал.

TATAR *суц.* татар (*халкьдин тІвар*; *Татарстандин чкадин халкь*); **tatar dili** татар чІал.

TAUN *суц. мед.* тегьуйн.

TAVA I *суц.* тава.

TAVA II *суц.* плита (*кьванцин, металлдин ва маса материалрин кьуд типІен чин, дуьз кІус*).

TAVAN *суц.* кьав.

TAVTOLOGİYA *суц.* тавтология (*са метлеб, са мана маса гафаралди тикрарун*).

TAVTOLOJİ *прил.* тавтологиядин.

TAY I *прил.* тай; **o mənim tayım deyil** ам зи тай туш.

TAY II *суц.* 1) тая (*кутІуннавай затІарин, парцин*); **pambıq tayları** памбагдин таяяр; 2) куйьгь. шешел, чувал.

TAY III *суц.* 1) пад; **divarın o tayı** цлан а пад; 2) кьерех; кьер; **çayın bu tayı** вацІун и кьерех.

TAY IV *нареч. рах.* мад; **tay bizə gəlmir** мад чиниз хквезмач.

TAYA *суц.* марк; **ot tayası** векьерин марк.

TAYALAMAQ *глаг.* маркуна тун.

TAYBATAY *нареч.* кьве хелни, михьиз; **pəncərələri taybatay açmaq** дакарар михьиз ахьаюн.

TAYFA *суц.* тайфа, халкь.

TAYFABAZLIQ *суц.* тайфабазвал.

TAYQA *суц.* тайга (*Кеферпатан Европада ва Азияда инсандин кІвач хкІан тийир кьалин там*); **Sibir tayqası** Сибирдин тайга.

TAYQALI *суц.* тайгадай тир кас.

TAY-TUŞ *суц.* тай-туьш.

TAZI *суц.* 1) тази; 2) тула.

TEATR *суц.* 1) театр (*сегьнедал кьалурзавай эсер*); 2) театр (*тамашаяр гьазурзавай чка*); 3) театр (*тамашаяр кьалурзавай дарамат*).

TEXNİK *суц.* техник.

TEXNİKA *суц.* 1) техника; **qabaqcıl texnika** кІвенкІвечи техника; 2) техника, кьайда; **şahmat oynamağın texnikası** шахматрал кьугьвадай кьайда.

TEXNİKUM *суц.* техникум.

TEKNOLOGİYA *суц.* технология; **qabaqcıl texnologiya** кІвенкІвечи технология.

TEKNOLOQ *суц.* технолог; **baş texnoloq** кьилин технолог.

TEKTONİK *прил.* тектоникадин, тектоникадиз талукь тир.

TEL I *суц.* 1) чІар, чІарар (*инсандин кьилел алай*); **qara tellər** чІулав чІарар; 2) мег; **burma tel** бурма мег; 3) куйьч. дамар; **sinir telləri** нервидин дамарар; 4) чІун; гьал; чІичІ; 5) сим; **sazın telləri** чуьнгуьрдин симер; 6) куйьч. алакьа; **dostluq telləri** дуствилин алакьаяр; 7) куйьч. перде; **səs telləri** сесерин пердеяр.

TEL II *суц.* телеграмма.

TELEFON *суц.* телефон; **telefonla**

danişmaq телефондай рахун.

TELEFONÇU *суц.* телефончи.

TELEQRAF *суц.* телеграф.

TELEQRAFÇI *суц.* телеграфист.

TELEGRAM *суц.* телеграмма.

TELEPATİYA *суц.* телепатия.

TELESKOP *суц. астр.* телескоп.

TELEVİZİYA *суц.* телевидение.

TELEVİZOR *суц.* телевизор.

TEMA *суц.* тема.

TEMATİKA *суц.* тематика.

TEMBR *суц.* тембр; **səsin tembri** ванцин тембр.

TEMP *суц.* зарбвал.

TEMPERAMENT *суц.* темперамент; туьнтвал.

TEMPERATUR *суц.* ифин, цлай; **xəstənin temperaturu yoxdur** азарлу-дал ифин алач.

TENDER *суц.* тендер.

TENNİS *суц.* теннис.

TENNİSÇİ *суц.* теннис кьугьваз-вайди.

TENOR *суц.* тенор (*1* итимдин лап кьакьан, гужлу ван; *2* гьа ванцелди лугьудай маничи).

TENT *суц.* ших (хъен авун ва я члмелдикай хуьн патал менфят кьачудай).

TEOLOQ *суц.* теолог (*теология-дин пешекар*).

TEOLOGİYA *суц.* теология (*дин-дин илим*).

TEOREM *суц.* теорема.

TEPLOXOD *суц.* теплоход.

TERAPEVT *суц.* терапевт.

TERAPİYA *суц.* терапия.

TERMİK *прил.* ифейвилин; **termik dərəcə** ифейвилин дережа.

TERMİN *суц.* термин.

TERMİNAL *суц.* терминал.

TERMİNOLOGİYA *суц.* терминология.

TERMOMETR *суц.* термометр.

TERMOS *I суц.* термос; *II прил.* термосдин; **termos çayı** термосдин чай.

TERMOSTAT *суц.* термостат.

TERRAS *суц.* кет; **dağ terraslarından arpa əkmək üçün istifadə olunur** дагьдин кетарикай мух цун патал менфят кьачузва.

TERROR *суц.* террор.

TERRORÇU *суц.* террор кьилиз акьуддайди.

TERRORİZM *суц.* терроризм.

TEŞT *суц.* тиян.

TETRA *суц.* тетра (*кьуш*).

TEZ *нареч.* фад; **tez qaçmaq** фад катун.

TEZALİŞAN *прил.* цлукай хаталу тир.

TEZBAZAR *нареч.* фад, фад фидай, алатдай.

TEZDƏN *нареч.* фадамаз, фад; **sübh tezdən** экуьнахь фад.

TEZİS *суц.* тезис (*асул фикир*).

TEZLƏŞDİRMƏ *суц.* **TEZLƏŞDİRMƏK** глаголдикай.

TEZLƏŞDİRMƏK *глагол.* тади авун, фад жедайвал авун.

TEZLİK *суц.* 1) тадивал; зарбвал; йигинвал; 2) фад-фадвал.

TEZLİKLƏ *нареч.* 1) фад; зарбдиз; тадиз; 2) мукьва, мукьвара, и мукьвара; **tezliklə gələcəyəm** зун мукьвара кьведа.

TEZ-TEZ *нареч.* мукьвал-мукьвал; **onu tez-tez görürəm** ам заз мукьвал-мукьвал аквазва.

TEZYETİŞƏN *прил.* фараш.

TƏB *I суц.* шанкь, гьевес, ашкь, руьгь.

ТӘВ II *суц.* къилих, хесет; **təbi belədir** хесет ихътинди я.

ТӘВАВӘТ *суц.* медицина (*духтур-вилини илим*).

ТӘВӘҚӘ I *суц.* къат; **yer atmosferinin yuxarı təbəqələri** чилин атмосферадин вини къатар.

ТӘВӘҚӘ II *суц.* къат; **dəmir təbəqə** ракъун къат.

ТӘВӘҚӘЛӘŞМӘ *суц.* **ТӘВӘҚӘЛӘŞМӘК** *глаголдикай.*

ТӘВӘҚӘЛӘŞМӘК *глаго.* къатариз чара хъун.

ТӘВӘССÜМ *суц.* хъвер, хъуьруьн (*nIузаррикай*).

ТӘВİB *суц.* куьгь. 1) сагъардайди; 2) духтур, лукьман.

ТӘВİBLİK *суц.* духтурвал.

ТӘВİӘТ *суц.* тѐбиат; **bu yerlərin gözəl təbiəti var** и чкайрихъ иер тѐбиат ава.

ТӘВİӘТŞÜNAS *суц.* тѐбиат чирзавайди.

ТӘВİİ *прил.* тѐбии; **özünün təbi rəngi** вичин тѐбии ранг.

ТӘВİİLİK *суц.* тѐбиивал; **nitqin təbiiliyi** рахунрин тѐбиивал.

ТӘВİL *суц.* далдам.

ТӘВİLÇALAN *суц.* далдамчи.

ТӘВİR *суц.* 1) лугъун; **təbiri cair isə** икI лугъуз жедайтIа; 2) баян гун, баян авун.

ТӘВİRİNCƏ *нареч.* лугъузвайвал; баян гузвайвал; **onun təbirincə** ада лугъузвайвал, ада баян гузвайвал.

ТӘВЛİĖAT *суц.* теблигъат; **təbliğat aparmaq** теблигъат тухун.

ТӘВЛİĖATÇI *суц.* теблигъатчи.

ТӘВРİK *суц.* тебрик, тебрикдин чар; **həmkəndlilərini təbrik etmək** хуьруьнбур тебрик авун.

ТӘСАVÜZ *суц.* 1) маса чилер гуьжуналди къун; 2) гуьж, зулум; **xalqa qarşı təcavüz etmək** халкъдиз зулум авун.

ТӘСАVÜZKAR *суц.* чапхунчи.

ТӘСАVÜZKARLIQ *суц.* чапхунчивал; **təcavüzkarlıq etmək** чапхунчивал авун.

ТӘСАVÜZKARLIQLA *нареч.* чапхунчивилелди.

ТӘСНİZ *суц.* таъмин; **təchiz etmək** таъмин авун.

ТӘСНİZAT *суц. килиг:* **ТӘСНİZ.**

ТӘСİLİ *прил.* 1) тади, фад бегъемарна кIандай; 2) вахт алай, вахт эцигнавай; муьгълет авай; **təcili iş** тади кIвалах; **təcili tapşırıq** фад бегъемарна кIандай тапшуругъ.

ТӘСİLİLİK *суц.* тадивал, яргъал вегъин тавун.

ТӘСРİD *суц.* чара авун, яргъа авун, хкудун; **xəstəni təcrüd etmək** азарлуди чара авун, яргъа авун.

ТӘСРÜBƏ *суц.* тежриба; **yaxşı təcrübə** хъсан тежриба.

ТӘСРÜBƏLİ *прил.* тежрибалу, тежриба авай.

ТӘСРÜBƏSİZ *прил.* тежрибасуз, тежриба авачир.

ТӘДАRÜK *суц.* тадарак; **tədarük etmək** тадарак авун.

ТӘДАRÜKÇÜ *суц.* тадарак ийизвайди.

ТӘДВİR *суц.* 1) тедбир; 2) мярекат.

ТӘДВİRLİ *прил.* игътиятлу, виликамаз къайгъу ийидай, ихтибарвал ахъай тийидай.

ТӘДВİRSİZ *прил.* виликамаз къайгъу тийир, игътиятсуз.

ТӘДQİQAT *суц.* ахтармишун.

ТӘДQİQATÇI *суц.* ахтармишдайди.

TƏDRİCƏN *нареч.* яваш-яваш; кьвез-кьвез; **çətinliklər tədricən aradan qaldırıldı** четинвилер кьвез-кьвез арадай акьудна.

TƏDRİCLƏ *нареч. килиг:* **TƏDRİCƏN.**

TƏDRİS *суц.* тарс гун; **ləzgi dilinin tədrisi** лезги чІалан тарс гун.

TƏƏCCÜB *суц.* тажуб, тажубвал; мягьтелвал, пагь атІун.

TƏƏCCÜBLƏ *нареч.* тажубвилелди, тажубдаказ, тажубдалди, тажубдиз, пагь атІанваз; **təəccüblə baxmaq** тажубвилелди килигун.

TƏƏCCÜBLƏNDİRMƏK *глаго.* тажубарун.

TƏƏCCÜBLƏNMƏK *глаго.* тажубавун, мягьтел хьун, пагь атІун.

TƏƏCCÜBLÜ *прил.* тажублу, мягьтелардай.

TƏƏSSÜB *суц.* таьсиб.

TƏƏSSÜBKEŞ *суц.* таьсиб чІугвадайди.

TƏƏSSÜBKEŞLİK *суц.* таьсиб чІугун.

TƏƏSSÜF *суц.* гьайиф; **təəssüf etmək** гьайиф чІугун.

TƏƏSSÜFLƏ *нареч.* гьайиф атуналди, гьайиф чІугуналди.

TƏƏSSÜFLƏNMƏK *глаго.* гьайиф чІугун.

TƏƏSSÜRAT *суц.* таьсир, эсер.

TƏƏSSÜRATLI *прил.* таьсир авунвай, эсер авунвай.

TƏƏSSÜRATSIZ *прил.* таьсир тавунвай, эсер тавунвай.

TƏFAVÜT *суц.* тафават.

TƏFƏKKÜR *суц. филос.* кьатІун; **beyin təfəkkür orqanıdır** мефтІ кьатІунин орган я.

TƏFƏRRÜAT *суц.* галай-галайвал;

bütün təfərrüatı ilə danışmaq вири галай-галайвал ихтилат авун.

TƏFRİQƏ *суц.* кьве патахь авун, садвал чІурун, кьве патахь чара хьун, арада кьал тун; кьакьатун; **partiyada təfriqə düşdü** партия кьве патахь чара хьана.

TƏFRİQƏÇİ *суц.* арада кьал твазвайди, садвал чІурзавайди.

TƏFRİQƏÇİLİK *суц.* арада кьал тун, садвал чІурун.

TƏFSİLAT *суц. килиг:* **TƏFƏRRÜAT.**

TƏFSİR *суц.* баян, гузвай мана; **qanunun təsiri** кьанундин баян.

TƏFTİŞ *суц.* ревизия.

TƏHDİD *суц.* кьугь. кичІерар, кичІерар гун.

TƏHƏR I *суц.* тегьер, саягь, кьайда, рехь; **bu təhər hərəkət etmək olmaz** и тегьер гьерекат авуна виже кьведач.

...TƏHƏR... *муракаб гафарин кьвед лагьай пай:* **qırmızı təhər** яру тегьер.

TƏHKİM *суц.* галкІурун, кукІун; кІеви авун.

TƏHKİMÇİ *суц.* векил; **idarənin təhkimçisi** идарадин векил.

TƏHKİYƏ *суц.* ихтилат, гьикая.

TƏHQİQAT *суц.* ахтармишун, силис тухун.

TƏHQİQATÇI *суц.* силисчи, силис ийидайди.

TƏHQİR *суц.* кефи хун, хатур хун, эцягьун.

TƏHQİRAMİZ *прил.* агьузардай, алчхардай, кефида эцядай, намусдик хкІадай.

TƏHLİL *суц.* анализ.

TƏHLÜKƏ *суц.* хата, хатавал, хата-бала.

TƏHLÜKƏLİ *прил.* хаталу, хата авай.

TƏHLÜKƏSİZ *прил.* хатасуз, хата авачир.

TƏHLÜKƏSİZLİK *сущ.* хатасузвал, хата авачирвал.

TƏHRİF *сущ.* чІуру дегишвал, чІурувал, дуьз туширвал.

TƏHRİK *сущ.* футфа, футфачивал, гьалдарун.

TƏHRİKÇİ *сущ.* футфачи, гьалдарзавайди.

TƏHRİKEDİCİ *прил.* гьалдардай, футфа кутадай.

TƏHSİL *сущ.* чирвал гун, образование.

TƏHVİL *сущ.* гун; вугун; вахкун; **malları təhvil vermək** малар вугун (вахкун).

TƏXƏLLÜS *сущ.* лаклаб.

TƏXƏYYÜL *сущ.* хиялдиз гьун; хиял; са никай-квекай ятІани хиял авун.

TƏXİR *сущ.* вахтуналди акьвазарун.

TƏXİREDİLMƏZ *прил.* кьулухъ таз тежер.

TƏXMİN *сущ.* гиман; фикир, ният.

TƏXMİNƏN I *нареч.* тахминан.

TƏXMİNƏN II *сущ.* тахминан.

TƏXRİBAT *сущ.* диверсия.

TƏXRİBATÇI *сущ.* диверсант.

TƏXRİBATÇILIQ *сущ.* диверсия.

TƏK I *прил.* тек, сад; **üç bacının tək qardaşı** пуд вахан тек са стха.

TƏK II *союз.* хьиз, хьтин; **pələng tək** пеленгди хьиз; **ağac tək** тар хьтин.

TƏK III *сущ.* клан; **dənizin tək** гьуьлуьн клан.

TƏK IV *нареч.* кумазни; **o gələn tək sakitlik yarandı** ам атай кумазни секинвал алукьна.

TƏKAMÜL *сущ.* яваш-яваш дегиш хьун.

TƏKAN *сущ.* эцягьун, рум гун; **yeraltı təkənlər** чилин (*арадал кьведай*) эцягьунар.

TƏKBAŞINA *нареч.* текдаказ, текдиз, кьилди.

TƏKBƏTƏK *нареч.* 1) текдиз кьвед, кьилди яз, виле вил туна; 2) сад-садан хура акьвазна.

TƏKCƏ *нареч.* текдаказ.

TƏKƏ *сущ.* 1) кьун; 2) суван кьун, суван яц.

TƏKƏBBÜR *сущ.* лавгьавал; вичви-чел кьарувал; вич-вичиз бегенмишвал.

TƏKƏBBÜRLƏ *нареч.* лавгьадаказ.

TƏKƏBBÜRLÜ *прил.* такабурлу.

TƏKƏBBÜRLÜLÜK *сущ.* такабурлувал.

TƏKƏR *сущ.* чарх.

TƏKHECALI *сущ.* са гьижадин; **təkhəcali sözlər** са гьижадин гафар.

TƏKİ I *союз.* хьиз; **gəlin tək** **görünürdü** свас хьиз аквазвай.

TƏKİ II *кIус.* деклени; **mən razıyam, tək** **o gəlsin** зун рази я, деклени ам атурай.

TƏKİD *сущ.* клевивал, клевиз алахьун, клеви клан хьун, клеви тавакьу; **həkimin təkidi** духтурдин клевиз алахьун.

TƏKİDLƏ *нареч.* клевивилелди; **təkidlə xahiş etmək** клевивилелди тІалабун.

TƏKLƏMƏ *сущ.* **TƏKLƏMƏK** глаголдикай.

TƏKLƏMƏK *гIаг.* тек тирди чиз басрух гун.

TƏKLƏNMƏ *сущ.* **TƏKLƏNMƏK** глаголдикай.

TƏKLƏNMƏK *сущ.* тек яз аму-кьун, тек яз кьалда гьатун.

TƏKLİF *сущ.* теклиф; **yaxşı təklif**

хъсан теклиф.

TƏKLİK *суц.* теквал.

TƏKMİL *суц.* бегъем; бегъем хъанвай; кылиз акъуднавай; тамамарнавай.

TƏKMİLLƏŞDİRMƏ *суц.* **TƏKMİLLƏŞDİRMƏK** *глаголдикай.*

TƏKMİLLƏŞDİRMƏK *глаг.* бегъемарун; тамамарун; хъсан дережадихъ агакъарун.

TƏKNƏ *суц.* 1) хвах; легв; чанахъ; 2) кавча; **ekskavatorun təknesi** экскаватордин кавча; 3) корпус; **qayıǵın təknesi** лутькведин корпус.

TƏKRAR *суц.* тикрар; **təkrar oxumaq** тикрар кӀелун.

TƏKRARLAMA *суц.* **TƏKRARLAMAQ** *глаголдикай.*

TƏKRARLAMAQ *глаг.* тикрар хъувун, хълагъун; **deyiləni təkrlamaq** лагъайди тикрар хъувун.

TƏKRAROLUNMAZ *прил.* тикрар тежер, мад техжер, къетӀен.

TƏK-TƏK *нареч.* тек-тек.

TƏK-TƏNHA *нареч.* текдиз, ялгъуз яз.

TƏK-TÜK *нареч.* тек-туьк, цӀарузкъериз.

TƏKZİB *суц.* инкар авун, батӀулвал дуьздал акъудун.

TƏKZİBEDİLMƏZ *прил.* инкар ийиз тежер, лап якъин тир, гъахъ тир; **təkzibedilməz sübutlar** инкар ийиз тежер субутар.

TƏQAÜD *суц.* 1) стипендия; 2) пенсия.

TƏQAÜDÇÜ *суц.* стипендия къачузвайди.

TƏQDİM *суц.* 1) танишвал гун; 2) меслят къалурун; 3) малумарун; 4) гун, багъишун; 5) вугун, гъиле вугун; 6) вахкун.

TƏQDİMAT *суц.* 1) танишун; 2) са квекай ятӀани кхъена гун.

TƏQDİR *суц.* дуьз яз гысабун, разивал авун, тариф авун, хъсан яз гысабун, къабулун; **təqdir etmək** разивал къалурун; **bu iş təqdirə layıqdir** и кӀвалах тарифуниз лайих я.

TƏQDİREDİCİ *прил.* къимет гудай, лайих аквадай.

TƏQDİRƏLAYİQ *прил.* лайихлу; **təqdirəlayiq iş** лайихлу кӀвалах.

TƏQİB *суц.* гуьгъуьна гъатун, геле къекъуьн, хурук кутун, азаб гун.

TƏQİBÇİ *суц.* геле къекъевезвайди.

TƏQLİD *суц.* ухшарвал авун, чӀалар ахъаюн.

TƏQLİDÇİ *суц.* ухшарвал ийизвайди, чӀалар ахъайзавайди.

TƏQRİBƏN *нареч.* тахминан.

TƏQSİR *суц.* тахсир, батӀулвал; **təqsirini inkar etmək** тахсир хиве такъун.

TƏQSİRKAR *суц.* тахсиркар; **o, təqsirkardır** ам тахсиркар я.

TƏQSİRLƏNDİRMƏK *глаг.* тахсир кутун, тахсирлу авун, батӀуларун; **onu təqsirləndirdilər** адак тахсир кутуна.

TƏQSİRLƏNMƏK *глаг.* тахсирлу хъун.

TƏQSİRLİ *прил.* тахсирлу.

TƏQSİRLİLİK *суц.* тахсирлувал.

TƏQSİRSİZ *прил.* тахсирсуз.

TƏQSİRSİZLİK *суц.* тахсирсузвал.

TƏQVİM *суц.* йикъарган.

TƏLAŞ *суц.* къалабулух, секинсузвал, рикӀ чкадал тахъун; **oǵlan təlaş keçirirdi** гададихъ къалабулух квай.

TƏLAŞLA *нареч.* къалабулух кваз, секинсуздаказ.

TƏLAŞLI *прил.* къалабулух акатнавай, рикӀи гъалаба къачунвай,

секинсуз.

TƏLATÜM *суц.* 1) лепе хьун, лепе алаз хьун; **dənizdə təlatüm** гьуьлел лепе хьун; 2) кьалабулух, секинсузвал, рикI чкадал тахьун; 3) *куьч.* виридан наразивилер малумарун, акси экьечIунар, кьалабулухар; **onlar təlatüm içində idilər** абуру чпин наразивилер малумарзавай.

TƏLATÜMLÜ *прил.* 1) лепе алай; 2) секинсуз; **təlatümlü həyat** секинсуз уьмуьр.

TƏLƏ *суц.* 1) ракьар; 2) чартма, кам (*гьайванар ва кьушар кьадай затI*); **tələyə düşmək** ракьара гьатун.

TƏLƏB *суц.* тIалаб; **tələb etmək** тIалабун.

TƏLƏBAT *суц.* игьтияж, игьтияжвал.

TƏLƏBƏ *суц.* студент.

TƏLƏBƏLİK *суц.* студентвал.

TƏLƏBKAR *прил.* кIевивал ийидай.

TƏLƏBKARLIQ *суц.* кIевивал авун.

TƏLƏF *маса гафарихь галаз санал:* **tələf etmək** терг авун, руг-руг авун, телеф авун.

TƏLƏFAT *суц.* телефвал; квадарун; амукь тавун; гьылай акьатун; пуч хьун.

TƏLƏFFÜZ *суц.* лугьун; сивяй акьудун; лугьунин тегьер; **sözü düz tələffüz etmək** гаф дуьз лугьун.

TƏLƏM-TƏLƏSİK *нареч.* тадиз, тади кваз.

TƏLƏSDİRMƏK *глаго.* тади кутун, тади ийиз тун, гьерекатиз тун.

TƏLƏSİK *нареч.* тадивилелди, тадидаказ, тадиз, тадиз-тадиз; **o tələsik getdi** ам тадиз хьфена.

TƏLƏSİKLİK *суц.* тадивал.

TƏLƏSMƏDƏN *нареч.* тади квачиз; **tələsmədən yeriyirdi** тади квачиз

кьекьвезвай.

TƏLƏSMƏK *глаго.* тади авун; гьерекатун; гьерекат акатун.

TƏLXƏK I *суц.* кьабачи; II *прил.* кьабачидин; **təlxək sözü** кьабачидин гаф.

TƏLXƏKLİK *суц.* кьабачивал.

TƏLİM *суц.* 1) тарс гун, кIелиз тун, чирвал гун; 2) чирун; 3) *воен.* учение; 4) вердишарун (*гьайванар*).

TƏLİMAT *суц.* кьайдайрин кIвалтIал.

TƏLİMATÇI *суц.* кар дуьз тухуз чирдай кас.

TƏLİMATLANDIRMA *суц.* **TƏLİMATLANDIRMAQ** *глаголдикай.*

TƏLİMATLANDIRMAQ *глаго.* кар дуьз тухуз чирун.

TƏLQİN *суц.* са фикир кутун, кьиле тун, са фикирдал гьун; са гьиссдик, эсердик кутун.

TƏLQİNEDİCİ *суц.* таьсир ийидай, эсер ийидай, чIалахьардай; **tələqinedici söz** эсер ийидай гаф.

TƏMAYÜLLÜ *суц.* майилвал авайди.

TƏMAYÜLÇÜ *суц.* майилвал авайди.

TƏMAS *суц.* 1) хкIун; кьягьун; галукуьун; 2) акахьун, агатун, алакьа хьун (*кIвалахдин ва я дуствилин рекьай*).

TƏMAYÜL *суц.* 1) тенденция; 2) майилвал.

TƏMAYÜLLÜ *прил.* 1) тенденциядин; 2) майилвал авай.

TƏMƏL *суц.* 1) бине, диб; 2) хандакI (*дараматдин цлан атIанвай хандакIда авай, чиле авай пай*).

TƏMƏNNA *суц.* 1) мурад, эрзиман; кIани кар, кIани затI; 2) тIалабун, тавакьу; **sizdən bir təmənnam var** квевай ийир са тIалабун ава; 3) менфят, хийир;

4) темягъ, темягъкарвилин къаст.

TƏMƏNNALILIQ *суц.* са вуч ятIа-ни кIанз аслу хьун; темягълувал.

TƏMƏNNASIZ *прил.* темягъсуз.

TƏMƏNNASIZLIQ *суц.* темягъсузвал.

TƏMİN *суц.* таъмин; **əhalini mənzil ilə təmin etmək** агъалияр кIвалералди таъминарун; **sənin cavabın məni təmin etmir** ви жавабди зун таъминарзавач.

TƏMİNAT *суц.* 1) заминвал; **bu bizim uğurlarımızın təminatıdır** им чи агалкъунрин заминвал я; 2) таъминвал (*пулунал, недай-хъвадайдал, пеке-рал ва мсб.*).

TƏMİNATLI *прил.* 1) заминвал авай; 2) таъминвал авай.

TƏMİNATSIZ *прил.* 1) заминвал авачир; 2) таъминвал авачир.

TƏMİR *суц.* туькIуьр хъувун; расун.

TƏMİZ *прил.* михъи; **təmiz köynək** михъи перем; **təmiz paltarlar** михъи пеке; **təmiz niyyətə işləmək** михъи ниятдивди кIвалахун.

TƏMİZKAR *прил.* михъивилер гвай, къайдада авай, туькIвей михъи.

TƏMİZKARCASINA *нареч.* михъивилелди, михъи-михъелай.

TƏMİZKARLIQ *суц.* михъивал.

TƏMİZLƏMƏK *глагол.* 1) михъун; **evi təmizləmək** кIвал михъун; 2) аладарун; **soğanı təmizləmək** чичIегар аладарун; 3) туьхкIуьрун; **məqalədəki səhvləri təmizləmək** макъалада авай гъалатIар туьхкIуьрун.

TƏMİZLƏNMƏK *глагол.* михъи хьун, къайдада хьун.

TƏMİZLİK *суц.* 1) михъивал; **mənzilin təmizliyi** кIвалин михъивал; 2) селигъалувал; **o, təmizlik sevən adamdır** ам селигъалувал кIани

кас я; 3) ачухвал; **səsin təmizliyi** ванцин ачухвал; 4) *куьч.* синих квачирвал, синихсузвал, айиб квачирвал, леке квачирвал; **onun təmizliyi hamıya nümunədir** адан синихсузвал виридаз чешне я; 5) тахсир квачирвал, тахсирсузвал; **o, təmizliyini sübut etdi** ада вичин тахсирсузвал субутна.

TƏMKİN *суц.* сабур, сабурлувал; мягкемвал, жувавай жув хуьз хьун, дурум; **burada təmkin lazımdır** ина сабурлувал герек я.

TƏMKİNLƏ *нареч.* сабурлувилелди, сабурлудаказ, сабурлуз; **təmkinlə işləmək** сабурлувилелди кIвалахун.

TƏMKİNLİ *прил.* сабурлу, туьнтвал квачир.

TƏMKİNLİLİK *суц.* сабурлувал, дурумлувал.

TƏMSİL *суц.* 1) къалурун, хьун; хуьн; **xalqın mənafeyini təmsil etmək** халкъдин марагъар хуьн; 2) айгъамдин куьруь къиса.

TƏMTƏRAQ *суц.* гурвал; къадар-дилаь артух харжияр; булвал, мублагъвал.

TƏMTƏRAQLI *прил.* девлетлу; **təmtəraqılı qəbul** девлетлудаказ къабулун.

TƏN I *прил.* барабар, сад хьтин; II *нареч.* барабарвилелди, барабар-даказ.

TƏNBƏH *суц.* туьнбуьгъ, айиб; няне.

TƏNBƏHEDİCİ *прил.* ахмурардай, туьнбуьгъ ийидай.

TƏNBƏKİ I *суц.* тенбек; II *прил.* тенбекдин; **tənbəkinin iyi** тенбекдин ни.

TƏNBƏL *суц.* темпел.

TƏNBƏLLİK *суц.* темпелвал.

TƏNBƏL-TƏNBƏL *нареч.* темпелвилелди, темпелдаказ, темпелдиз.

TƏNDİR I *суц.* тІанур; II *прил.* тІанурдин; **təndir çörəyi** тІанурдин фу.

TƏNDİRXANA *суц.* тІанурд кІвал (*тІанурдин фу чрадай чка*).

TƏNƏ *суц. диал.* нерин хел.

TƏNƏFFÜS *суц.* 1) нефес, ял; **tənəffüsün dayanması** нефес акъвазун, ял атІун; 2) куьруь ял ядай вахт.

TƏNƏK *суц.* чІере; тегьенг; **üzüm tənəyi** ципицІдин чІере.

TƏNƏKƏ *суц.* кьелечІ ракъ, табагъ ракъ (*гзафни-гзаф кьелечІ лацу кьат яनावай*).

TƏNƏKƏCİ *суц.* ракъун устІар.

TƏNƏLİ *прил.* тегьне ягъанвай, тугьмет авунвай.

TƏNƏZZÜL *суц.* крар кьулухъ ягъун.

TƏNGİMƏK *глаг.* нефес кьун, нефес дар хьун, бамиш хьун.

TƏNGNƏFƏS *суц.* нефес кьун, нефес дар хьун.

TƏNHA *прил.* ялгъуз тир, тек тир, кьилди тир; **tənha qoca** ялгъуз тир кьуьзек.

TƏNHALIQ *суц.* ялгъузвал, теквал.

TƏNQİD *суц.* критика.

TƏNQİDÇİ *суц.* критик.

TƏNQİDÇİLİK *суц.* критикадин пеше.

TƏNQİDİ *прил.* критика квай.

TƏNLIK *суц.* барабарвал.

TƏNTƏNƏ *суц.* шадвал, шадвилин мярекат.

TƏNTƏNƏLİ *прил.* гурлу.

TƏNZİF *суц.* жуна.

TƏNZİMLƏMƏK *глаг.* кьайдада тун, кьайдадик кутун; **işləri tənzimləmək** крар кьайдадик кутун.

TƏPƏ *суц.* 1) кІунтІ, тепе; 2) кІукІ, кукІуш, вини кьил; **ağacın təpəsi** тарцин кІукІ; 3) кьилин кІукІ;

günbəzin təpəsi кьуббадин кІукІ; 4) кьакъан чка; **əsgərlər təpəni mərdliklə müdafiə edirdilər** аскерри кьакъан чка кьегьалвилелди хуьзвай; 5) *рах.* инсандин кьил; **təpəsinə yumruq endirdi** кьилиз гъуд чуькьвена.

TƏPƏLİK *суц.* тепеяр авай чка.

TƏPƏR *суц.* кьуваг; кьастунал кІевивал.

TƏPƏRLİ *прил.* кьуватлу; кьастунал кІеви; **o, təpərli adamdır** ам кьастунал кІеви кас я.

TƏPƏRLİLİK *суц.* кьуватлувал; кьастунал кІевивал.

TƏPƏRSİZ *прил.* кьуваг авачир; кьастунал кІеви тушир.

TƏPƏRSİZLİK *суц.* кьуватсузвал; кьастунал кІеви тахьун.

TƏPİK *суц.* кьуьл.

TƏPİKLƏMƏK *глаг.* кьуьл эцягъун.

TƏPİNМƏK *глаг.* кичІерар гун, гьелягъ кьун.

TƏPMƏ *суц.* **TƏPMƏK** *глаголдикай.*

TƏPMƏK *глаг.* 1) тун, чуькьуьн; 2) кутун; **lit təpmək** лит кутун.

TƏR I *суц.* гьекь; **soyuq tər** кьайи гьекь.

TƏR II *прил.* цІийи, таза, чІур тахъай; **tər qalmaq** чІур тахъана амуькун.

TƏRANƏ *суц.* макъам.

TƏRAVƏT *суц.* цІийивал, тазавал; **çiçəklərin tərəvəti** цуькверин тазавал.

TƏRAVƏTLİ *прил.* таза, цІийи.

TƏRAVƏTLİLİK *суц.* тазавал, цІийивал.

TƏRBİYƏ *суц.* тербия; **uşağa tərbiyə vermək** аялдиз тербия гун.

TƏRBİYƏCİ *суц.* тербиячи.

TƏRBİYƏLİ *прил.* тербиялу; **tərbiyəli uşaq** тербиялу аял.

TƏRBİYƏSİZ *прил.* тербиясуз.

TƏRBİYƏVİ *прил.* тербиядин, тербиядин мана квай; **tərbiyəvi kitab** тербиядин мана квай ктаб.

TƏRCÜMAN *суц.* таржумачи, дилмаж.

TƏRCÜMƏ *суц.* таржума; **başqa dilə tərcümə etmək** маса чІалаз таржума авун, маса чІалаз элкьюьрун.

TƏRCÜMƏÇİ *суц.* таржумачи, са чІалай маса чІалаз элкьюьрдайди.

TƏRCÜMEYİ-HAL *суц.* биография, таржумагьгал.

TƏRƏ *суц.* тере.

TƏRƏDDÜD *суц.* 1) кьве рикІин хьун; шак; 2) кьетІивал тахьун, кьетІисузвал.

TƏRƏDDÜDLƏ *нареч.* кьетІисузвилелди, регьюьз-кичІез.

TƏRƏDDÜDLÜ *прил.* кьетІивал авачир, кьетІисуз, кьве рикІин жедай, жуьрэтсуз.

TƏRƏDDÜDSÜZ *прил.* кьетІивал аваз, кьве рикІин тахьана.

TƏRƏF *суц.* 1) пад; **sol tərəf** чапла пад; 2) инсан, инсанрин кІватІал, тешкилат; **saziş bağlamaq istəyən tərəf** икьрар кутІуниз кІанзавай кас (*кІватІал, тешкилат*).

TƏRƏFBAZ *суц.* садан пад хуьдайди.

TƏRƏFDAR *суц.* терефдар.

TƏRƏKƏMƏ *суц.* куьчери малдар.

TƏRƏKƏMƏÇİLİK *суц.* куьчери малдарвал.

TƏRƏQQİ *суц.* вилик фин, хкаж хьун.

TƏRƏQQİPƏRVƏR *прил.* вилик финин терефдар тир.

TƏRƏNNÜM *суц.* 1) манийралди, шиирралди тариф авун, машгьур авун; шиирра тарифдиз лайих тегьерда

кьалурун; 2) авазар лугьун, макьамар ягьун.

TƏRƏVƏZ *суц.* салан майваяр.

TƏRƏVƏZÇİ *суц.* саларбан.

TƏRƏVƏZÇİLİK *суц.* саларбанвал.

TƏRƏZİ *суц.* терезар.

TƏRGİTMƏK *глагол.* тергун, хкечІун (*чІуру амалрикай*).

TƏRXİS *суц.* кьуллугьдикай азад авун.

TƏRXUN *суц.* тархун.

TƏRİF *суц.* 1) тариф; **tərif etmək** тариф авун; 2) дибдин лишанар гун; **teoremin tərifi** теоремадин дибдин лишанар гун.

TƏRİFƏLAYIQ *прил.* тарифлу.

TƏRİFLƏMƏK *глагол.* тарифарун; **onun tərifləməkdən xoşu gəlmir** адаз тарифаруникай хуш кьвезвач.

TƏRİFLİ *прил.* тарифлу, хьсан.

TƏRİQƏT *суц.* секта.

TƏRK *суц.* 1) гадарун, тун, туна фин; **doğma kəndini türk etdi** хайи хуьр туна фена.

TƏRKİB *суц.* кьурулуш.

TƏRKİ-DÜNYA *суц.* терги-дуьнья, инсанрив агат тийидай кас.

TƏRKİ-VƏTƏN *суц.* ватандай акьятнавай (*акьуднавай*) инсан, кьураба.

TƏRK-SİLAN *суц.* яракьар арадай акьудун; яракьлувал терг авун.

TƏRLAN *суц.* кард.

TƏRLƏMƏK *глагол.* гьекь хьун.

TƏRLİ *прил.* гьекь хьанвай, гьекь алай.

TƏRPƏNMƏK *глагол.* юзун.

TƏRS *прил.* терс; **tərs xasiyyət** терс кьилих.

TƏRSANƏ *суц.* гимияр расдай чка.

TƏRSİNƏ *нареч.* терсина; **tərsinə iş görmək** терсина кІвалах авун.

TƏRSLİK *суц.* терсвал, кьилиз ялун, рекъив къвен тийин; кьилиз ялдай хесет.

TƏRTİB *суц.* туькӀуьрун.

TƏRTİBAT *суц. килиг:* **TƏRTİB.**

TƏRTİBATÇI *суц.* туькӀуьрайди.

TƏRTİBÇI *суц. килиг:* **TƏRTİBATÇI.**

TƏRZ *суц.* къайда, тегъер, рехъ, саягъ.

TƏSADÜF *суц.* дуьшуьш.

TƏSADÜFƏN *нареч.* дуьшуьшдай.

TƏSADÜFİ *прил.* дуьшуьш яз хъайи, дуьшуьшдай хъайи.

TƏSBEN *суц.* теспягъ.

TƏSBİT *суц.* кӀеви хъун, мягкем хъун.

TƏSDİQ *суц.* тестикъ.

TƏSDİQEDİCİ *прил.* тестикъардай.

TƏSDİQLƏMƏK *глаг.* тестикъарун.

TƏSƏK *суц.* тесек.

TƏSƏLLİ *суц.* теселли, рикӀ секинарун.

TƏSƏLLİVERİCİ *прил.* теселли гудай, рикӀ секинардай.

TƏSƏRRÜFAT *суц.* майишат.

TƏSƏRRÜFATÇI *суц.* майишатчи, майишатдин кардал кӀвалахзавайди.

TƏSƏVVÜR *суц.* фикирдиз атун.

TƏSHİH *суц.* туькӀуьр хъувун, дуьзарун.

TƏSİR *суц.* таъсир.

TƏSİREDİCİ *прил.* таъсирдай, таъсир ийидай, эсер ийидай.

TƏSİRLƏNDİRMƏK *глаг.* рикӀиз эсер авун.

TƏSİRLƏNMƏK *суц.* таъсир хъун, эсер хъун.

TƏSİRLİ *прил.* таъсирлу.

TƏSİS *суц.* тайин авун, туькӀуьрун.

TƏSKİN *суц.* секинвал, регъятвал.

TƏSKİNLİK *суц.* рикӀин секинвал, рикӀин регъятвал.

TƏSLİM *суц.* муьтӀуьгъ хъун; **düş-mənə təslim olmaq** душмандиз муьтӀуьгъ хъун.

TƏSLİMÇİLİK *суц.* муьтӀуьгъ хъун.

TƏSNİFI *суц.* тесниф; **təsnif etmək** тесниф авун, яратмишун.

TƏSNİF II *суц.* муз. мугъамдин чӀукарин арада ягъизвай макъам.

TƏSNİFAT *суц.* классификация.

TƏSVİR *суц.* къалурун, чӀугуна къалурун, кхъена къалурун; **şair dağları təsvir etdi** шаирди кхъена дагълар къалуруна.

TƏSVİRİ *прил.* са кардин шикил гузвай, адан мана ачухарзавай; **təsviri tərcümə** мана ачухарзавай таржума.

TƏŞBEN *суц.* тешпигъ.

TƏŞƏBBÜS *суц.* сифте кьил кутун; **təşəbbüs göstərən Əli idi** и кардик сифте кьил кутурди Али тир.

TƏŞƏBBÜSKAR *прил.* кар ийидай; кар алакьдай; алакьунар авай.

TƏŞƏXXÜS *суц.* такабурвал, лавгъавал, кьуру дамах.

TƏŞƏXXÜSLÜ *прил.* такабурлу, лавгъа, кьуру дамах гвай; **təşəxxüslü adam** такабурлу (*лавгъа*) кас.

TƏŞƏXXÜSLÜLÜK *суц.* такабурвал, лавгъавал.

TƏŞƏKKÜL *суц.* арадал атун; арадал къвез хъунухъ, жезваз хъунухъ (*гъерекатдин ва вилик финифин гъалар кӀалубда гъатун, цӀийи лишанар ва жуьреяр арадал атун*).

TƏŞƏKKÜR *суц.* разивал; чухсагъул; баркалла; **səmimi təşəkkür** рикӀин сидкъидай разивал.

TƏŞKİL *суц.* тешкил; **təşkil etmək** тешкил авун.

TƏŞKİLAT *сущ.* тешкилат; **yeni təşkilat** *цИйи* тешкилат.

TƏŞKİLATÇI *сущ.* тешкилатчи; **məclisin təşkilatçıları** мярекатдин тешкилатчияр.

TƏŞKİLATÇILIQ *сущ.* тешкилатчивал.

TƏŞVİŞ *сущ.* кьалабулух, секинсузвал, гьалаба; **məktub hamını təşvişə saldı** чарчи виридак кьалабулух кутуна.

TƏŞVİŞLƏ *нареч.* кьалабулух кваз, секинсуз яз, гьалаба кваз.

TƏTBİQ *сущ.* кутун, кардик кутун; **elmin yeniliklərini tətbiq etmək** илимдин *цИйивилер* кардик кутун.

TƏTİK *сущ.* чахлама, тфенгдин кІвач.

TƏTİL *сущ.* кІвалах акъвазарун.

TƏTİLÇİ *сущ.* гьулгьуладик квайди.

TƏVAZÖKAR *прил.* дамах гвачир, вич виниз кьан тийир.

TƏVAZÖKARLIQ *сущ.* дамах гвачирвал; **təvazökarlıq nümunəsi** дамах гвачирвиллин чешне.

TƏVƏQQE *сущ.* тІалабун, тавакьу.

TƏVƏLLÜD *сущ.* хун; **təvəllüd vaxtı** хайи вахт.

TƏYİN *сущ.* тайин; **yaşı təyin etmək** яшар тайин авун.

TƏYİNAT *сущ.* тайинарун, виликамаз чирун, эцигун.

TƏYYARƏ *сущ.* самолёт.

TƏYYARƏÇİ *сущ.* самолёт гьалзавайди.

TƏZAD *сущ.* аксивал, зидвал, садсадаз аксивал, садсадан инкарвал.

TƏZADLI *прил.* зидвал авай, садсадаз аксивал авай.

TƏZADLILIQ *сущ.* садсадаз кьун тавун, садсадаз аксивал авун.

TƏZHÜR *сущ.* ачух хьун, дуьздал

акъатун.

TƏZƏ *прил.* *цИйи*; **təzə paltar** *цИйи* пекер; **təzə yarpaqlar** *цИйи* пешер.

TƏZƏBƏY *сущ.* *цИйи* чам.

TƏZƏDƏM *сущ.* *цИйи* дем (*чайдин*).

TƏZƏDƏN *нареч.* *цИйи* кьилелай.

TƏZƏK *сущ.* фид.

TƏZƏLƏMƏK *глаго.* *цИйи* авун, *цИйи* хьувун.

TƏZƏLƏNMƏK *глаго.* *цИйи* хьун.

TƏZƏLƏŞMƏ *сущ.* **TƏZƏLƏŞMƏK** *глаголди*кай.

TƏZƏLƏŞMƏK *глаго.* *цИйи* хьун.

TƏZƏLİK *сущ.* *цИйивал*.

TƏZƏLİKLƏ *нареч.* *цИйидиз*, *цИйиз*, *цИйидаказ*.

TƏZƏTƏR *прил.* *цИйи*, таза.

TƏZİM *сущ.* икрам.

TƏZİYƏ *сущ.* тазият.

TƏZMİNAT *сущ.* гужуналди кьачудай харж.

TƏZYİQ *сущ.* 1) чукькьун, илисун; 2) *куьч.* мажбур авун; садаг гужалди сакар ийиз тун.

TIXAC *сущ.* 1) кІумп; 2) атана кІватІ хьайи чка.

TIXACLI *прил.* кІумп алай.

TIXAMAQ *глаго.* кІевирун.

TIXMAQ *глаго.* каш алаз тІуьн.

TISBAĞA *сущ.* хьалхьас кьиб, кьвал алай кьиб.

TİBB *сущ.* медицина.

TİCARƏT *сущ.* алвер, алишвериш, савда.

TİFAQ *сущ.* яшамыш жезвай чка, кІвал, макан.

TİFİL *сущ.* 1) аял, бала, велед; 2) *куьч.* кесиб, фагьир, язух.

TİFTİK *сущ.* 1) ангор *цІегьрен* йис; 2) туьк, цак; 3) *чІичІ*.

TİFTİKLİ *прил.* *чІичІ* авай.

TĪKAN *суц.* цаз; **qızılgül tikanları** марвардин цацар.

TĪKANLI *прил.* цацар алай; **tikanlı gül** цацар алай цуьк.

TĪKANLIQ *суц.* цацар авай чка.

TĪKDĪRMƏ *суц.* **TĪKDĪRMƏK** *глаголдикай.*

TĪKDĪRMƏK *глаг.* 1) эцигиз тун; **bina tikirdi** дарамат эцигиз туна; 2) цуз тун; **köynək tikirdi** перем цуз туна.

TĪKƏ *суц.* кIус.

TĪKƏLƏMƏK *глаг.* кIус-кIус авун.

TĪKƏ-TĪKƏ *нареч.* кIус-кIус.

TĪKĪLĪ *суц.* 1) эцигнавай дарамат; 2) цванвай (*нек ва мсб*).

TĪKĪNTĪ *суц.* эцигунар.

TĪKĪŞ *суц.* 1) цвал; 2) цвал алай чка; 3) *прил.* пекер цвадай; **qız tikiş fabrikində işləyir** руша пекер цвадай фабрикада кIвалахзава.

TĪKĪŞLĪ *прил.* цвал авай.

TĪKĪŞSĪZ *прил.* цвал авачир.

TĪKMƏK I *глаг.* эцигун; **ev tikmək** кIвал эцигун.

TĪKMƏK II *глаг.* цун; **paltar tikmək** пекер цун.

TĪLĪŞKƏ *суц.* чIидгьер.

TĪLOV *суц.* кIир (*кIезрияр кьадай*).

TĪLSĪM *суц.* тилисим, суьгьуьр.

TĪLSĪMLƏMƏK *глаг.* ицитIун, суьгьуьрда тун.

TĪLSĪMLĪ *прил.* суьгьуьрлу.

TĪMSAH *суц.* крокодил.

TĪMSAL *суц.* чешне; **igidlik timsalı** кьегьалвили чешне.

TĪN I *суц.* пIипI, пIипIе авай чка; **evin tını** кIвалин пIипI; **küçənin tını** куьчедин пIипIе авай чка.

TĪN II *суц.* кузвай газдин ял, кузвай кIарасдин ял.

TĪNG *суц.* кьелем (*акIурай, акIурдай*); **alma tingləri** ичин кьелемар.

TĪNGLĪK *суц.* кьелемлух.

TĪP *суц.* тип; жуьре; чешне; **piramida tipində ev** пирамидадин жуьреда кIвал.

TĪR *суц.* чукьван, гьвар.

TĪRAJ *суц.* тираж.

TĪRAN *суц.* зулумкар.

TĪRANLIQ *суц.* зулумкарвал.

TĪRƏ *суц.* тире (*– лишан*).

TĪRTIL *суц.* гьяркьуь зунжур (*трактордал, танкдал ва мсб. жедай*).

TĪRTILLI *прил.* гьяркьуь зунжур алай.

TĪR-TĪR *нареч.* кичIела; **tir-tir əsmək** кичIела зурзун.

TĪRYƏK *суц.* тиряк.

TĪTAN *суц.* хим. титан.

TĪTR *суц.* титр.

TĪTRƏK *прил.* 1) зурзаввай; **titrək səslə** зурзаввай ванцелди; 2) юзадай, галтад жедай.

TĪTRƏKLĪK *суц.* зурзун акатун, фул акатун.

TĪTRƏMƏK *глаг.* зурзун, юзун.

TĪTRƏTMƏK *глаг.* 1) фул акатун; 2) куьч. кьарсурун; **söhbət qulaq asanları titrətdi** суьгьбетди яб гузвай-бур кьарсурна; 3) цIай акатун; **xəstə uşaq titrədirdi** азарлу аялдик цIай акатнавай.

TĪTRƏYİŞ *суц.* зурзун, фул.

TĪTUL *суц.* титул (*I виликди ир-синай гьалтдай ва пачагьди гудай гьуьрметдин тIвар, мес. граф, княз, хан, бег хьтин; 2 гьуьрметдин тIвар, мес. доктор, профессор, лауреат ва мсб; 3 полигр. ктабдин кьил ва жил-динилай кьулухь кьезвай автордин тIвар, ктабдин тIвар ва маса*

малуматар жедай чин).

TİYAN *суц.* тиян.

TİYƏ *суц.* 1) кьве патални мурз алай биции уьлгуьч; 2) тия (*ганурдин ва мсб.*)

TOĞLU *суц.* кьар; **dişi toğlu** шек.

TOX I 1) тух; **mən toxam** зун тух я; 2) куьк, як алай, як кьунвай, якла-чларчле авай; **tox adamlar** якла-чларчле авай ксар.

TOX II *прил.* кьалин, экъи, клеви.

TOXA *суц.* кьупу (*чил эгъундай алат*).

TOXALAMAQ *глагол.* кьупу ягъун.

TOXLUQ I *суц.* 1) тухвал; 2) куьч. агъваллувал, агъвал авайвал, девлетлувал.

TOXLUQ II *суц.* экъивал, кьалинвал, клевивал.

TOXMACAR *суц.* тумуникай экъечІнавай набатат.

TOXMAQ *суц.* кларасдин кутла.

TOXTAQ *прил.* секин, кьулай, архайин.

TOXTAQLIQ *суц.* секинвал, архайинвал.

TOXTAMAQ *глагол.* 1) секин хьун, архайин хьун; 2) эхун, сабур авун.

TOXTATMAQ *глагол.* секинарун, архайинарун.

TOXUCU *суц.* каркачи; храдай устлар.

TOXUCULUQ *суц.* хурун (*гам, парча ва мсб.*); карка, каркачивал.

TOXUM *суц.* тум; тумар; **yerkökü toxumu** газардин тум.

TOXUMAQ *глагол.* хурун; **corab toxumaq** гуьлбуьтар хурун.

TOXUMÇU *суц.* тумчи.

TOXUMÇULUQ *суц.* тумчивал.

TOXUMLUQ *суц.* 1) тумлух;

2) тумун чка.

TOXUNDURM *суц.* **TOXUNDURMAQ** *глаголдикай.*

TOXUNDURMAQ *глагол.* галуькьарун.

TOXUNMAQ I *глагол.* 1) хуклун; хуклурун; кягъун; 2) галуькьун, галуькьарун, эцягъун; **onun danişığı mənə bərk toxundu** адан рахунри зи кефиник гзаф эцяна.

TOXUNMAQ II *глагол.* хурун.

TOKSİKOLOGİYA *суц.* токсикология.

TOKSİKOLOQ *суц.* токсиколог.

TOKSİKOZ *суц. мед.* токсикоз.

TOKSİN *суц.* токсин.

TOQQA *суц.* 1) тукъва; чІулунин тукъва; 2) чІул, камари; **enli toqqa** гьяркъуь чІул.

TOQQUŞMA *суц.* 1) акьунар, ягъунар; 2) сад-сада акьун, сад-садахь галуькьун; 3) гьуьжетар.

TOQQUŞMAQ *глагол.* акьун, галуькьун.

TOL *суц.* толь.

TOMAT I *суц.* томат; II *прил.* томатдин; **tomat pastası** томатдин паста.

TON I *суц.* тон; **iki ton buğda** кьве тон кьуьл.

TON II *суц.* тон, ван, ванцин тегъер.

TONQAL I *суц.* цІай, цІайлахан; II *прил.* цІун, цІайлахандин; **tonqalın istisi** цІун чимивал, цІайлахандин чимивал.

TONUS *суц.* тонус (*бедендин органар авай гьал*).

TOP I *суц.* туп; **topla oynamaq** тупунив кьугъун.

TOP II *суц. воен.* туп; **tank əleyhinə top** танкар ядай туп, танкариз акси туп.

TOP III *суц.* рулон.

TOPA *суц.* 1) кІунтІ; **qum topası**

къумадин кIунтI; 2) гапIал; **bir topa insan** са гапIал инсанар.

TOPAL I прил. къециIи.

TOPAL II суц. гергер.

TOPALAMAQ прил. кIватI хьиз авун.

TOPALAŞMAQ глаг. гапIал-гапIал кIватI хьун.

TOPALLIQ суц. къецивал.

ТОРА-ТОРА нареч. 1) кIунтI-кIунтI; 2) гапIал-гапIал.

TOPDAN нареч. тупуналди, гзаф къадар санлай.

TOPDANSATIŞ прил. тупунин, тупуналди гудай, санлай гзаф ахъайдай.

ТОРХАНА суц. тупхана, артиллерия.

ТОPLAMAQ глаг. 1) кIватIун, эвер гун; хчIалун; **insanları toplamaq** инсанар кIватIун; **vergi toplamaq** налогар хчIалун; 2) къачун, къахчун (*бегьер*); 3) алтIушарун; 4) сад-садахъ гилигна тубкIуьрун; 5) гъазурун; **şeyləri topladı** шейэр гъазурна.

ТОPLANIŞ суц. кIватI хьун; **pionerlərin toplanışı** пионерар кIватI хьун.

ТОPLANMAQ глаг. санал кIватI хьун.

ТОPLANTI суц. 1) кIватI хьун; **gənclərin toplanışı** жегъилар кIватI хьун; 2) кIватIал; **şairlərin toplanışı** шаиррин кIватIал.

ТОPLAŞMAQ глаг. кIватI хьун, алтIушун.

ТОPLU I прил. тупар гвай; **toplu qoşun** тупар гвай къушун.

ТОPLU II суц. 1) гзаф, гзаф къадар; 2) кIватIал (*кIаб*); **qanunlar toplusu** къанунрин кIватIал.

ТОPOQRAF суц. топограф (*топографиядин пешекар*).

ТОPOQRAFİYA суц. топография (*1 геодезиядин са хел; 2 са чкадин чинин план ва карта чIугунин устIарвал; 3 чкадин чинин шикил*).

ТОPOLOGİYA суц. топология (*геометриядин фигурайрин къетIенвилер чирдай хел*).

ТОPOLOJİ прил. топологиядин.

ТОPOLOQ суц. тополог.

ТОPONİMİKA суц. топонимика, чкадин тIварар (*са чкадин, уьлкведин*) дагъларал, кIунтIарал, вацIарал, никIерал, багъларал ва мсб. алай тIварарин кIватIал).

ТОPONİMİYA суц. топонимия (*чкайрин тIварар чирдай илимдин са хел*).

ТОPPUŞ прил. 1) дакIур ва хьуьтуьл; къувунвай; **toppuş yanaqlar** дакIур хьуьхъвер; 2) яцIу; ацIай; як алай.

ТОPPUZ суц. тунпуз.

ТОРУQ суц. анат. кIегъеб.

TOR суц. чил; **balıq toru** балугъар къадай чил.

TORAĞAY суц. пIапIиш.

TORAN суц. рагъдан, хурушум (*нянин мичIивал алуькзавай чIав*).

TORANLAŞMAQ глаг. хурушум хьун.

TORANLIQ суц. килиг: **TORAN**.

TORAOXŞAR прил. чил хьтин, чилинин; **toraoxşar naxış** чил хьтин гишир.

TORBA суц. 1) чанта, тагъар; **tor-balı dilənçi** чанта (*тагъар*) гвай къе-къвераг; 2) шешел; **bir torba buğda** са шешел къуьл; 3) къаргъу (*чарчин*); **yarma torbası** чIахардин къаргъу.

TORF суц. торф (*чили кIай на-бататрикай накъвадик акахъна ара-дал атай къук хьтин кудай затI*).

TORMOZ суц. турмуцI.

TORMOZLAMAQ глаг. турмуцI

ягъун.

TORNADO *суц. геогр.* торнадо.

TORPAQ *суц.* 1) чил; **doğma torpaq** хайи чил; 2) чил (*территория*); **bu bizim torpaqdır** им чи чил (*территория*) я; 3) кьурамаг; 4) накъв, накъвар; **ham torpaqlar** хам накъвар.

TORPEDA *суц.* торпеда (*цин кланикай фена хьиткьиндай мина*).

TORT *суц.* торт; **qozlu tort** кiereцар квай торт.

TORTA *суц.* кланер; клане ацукъайди.

TOSQUN *прил.* ящю; куьк; ацлай; як кьунвай.

TOST *суц.* тост.

TOTAL *прил.* вири акатзавай (*квай*), виридан; **total müharibə** виридан дяве.

TOTALİTAR *прил.* са касди агъавалзавай (*гьукумат*).

TOTALİTARİZM *суц.* тоталитаризм.

TOTEM *суц.* тотем (*пак гьайван, пак набатат – сихилдин кьил яз гьисабзавай*).

TOTEMİZM *суц.* тотемизм (*вилек девирра тотемриз икрам авун*).

TOTUQ *прил. килиг:* **TOPPUŞ.**

TOVLAMAQ I *глагол.* 1) юзурун; **əl-lərini tovlamaq** гьилер юзурун; **qam-çını tovlamaq** кьирмаж юзурун; 2) галтадун.

TOVLAMAQ II *глагол.* 1) рекъив гъун, чІалав гъун; чІалахъарун; 2) алцуарна гъун, алцуарна саниз чІугун.

TOVUZ *суц. зоол.* тІавус кьуш.

TOY *суц.* мехъер; ♦ **qızıl toy** кьизилдин мехъер (*пабни гьуьл 50 йисуз санал яшамии хьайила жедай*).

TOYUQ *суц.* верч; **toyuq yumurt-ladı** вечере кака хана; **toyuq yumurtası** вечерен кака; **toyuq əti** вечерен як.

TOZ *суц.* руг; **toz qonmaq** руг ацукъун.

TOZAĞACI *суц.* верхьи тар.

TOZANAQ *суц. килиг:* **TOZ.**

TOZLAMAQ *глагол.* руг авун, руг акъудун.

TOZLANMA *суц. бот.* маядиз руг ягъун (*набататрин цуькверри майвайрин мая кьун*).

TOZLANMAQ *глагол.* 1) руг хъун; 2) маядин руг кьун.

TÖHFƏ *суц.* пишкеш, савкъват; **tə-biətin töhfələri** тебиатдин савкъватар.

TÖHMƏT *суц.* туьгъмет, туьнбуьгъ; **atanın töhməti** бубадин туьнбуьгъ.

TÖHMƏTEDİCİ *прил.* туьгъмет квай, туьгъмет ийидай; айиб ийидай тегъердин; **töhmətedici sözlər** туьгъметдин гафар.

TÖKDÜRME *суц.* **TÖKDÜRMEK** *глаголдикай.*

TÖKDÜRMEK *глагол.* цуз тун; **dam-cı-damcı tökdürmək** стІал-стІал цуз тун.

TÖKMƏK *глагол.* 1) цун (*жими затI*); **su tökmək** яд цун; 2) ацІурун; **qaba ağzına kimi su tökmək** кьаб цивди ацІурун; 3) ичІирун, экъичун (*къапуналди къачуз*); 4) кІвахъун; 5) авахъун; **ağacların yarpaqları tökülür** тарарин пешер авахъзава; 6) кІвадарун; 7) кьурун; **acığını tökmək** хъел кьурун.

TÖKÜLMƏ *суц.* **TÖKÜLMƏK** *глаголдикай.*

TÖKÜLMƏK *глагол.* авахъун, авахъна фин.

TÖRƏDİCİ *суц.* дишидахъ ядай эркек гьайван.

TÖRƏMƏ *суц.* 1) арадал атун; 2) несил, веледар; **bu bizim törəmə-mizdir** им чи несил я; 3) *биол.* туьретмиш хъун.

TÖRƏMƏK *глагол*. 1) арадиз атун;
2) туьремиш хьун.

TÖRƏTMƏK *глагол*. 1) арадиз гьун;
2) туьретмишун.

TÖRPÜ *суц.* терехуьл (*ури сарарин йиге*).

TÖVBƏ *суц.* туба; **tövbə etmək** туба авун.

TÖVBƏKAR *суц.* туба авунвай кас.

TÖVBƏLƏTMƏK *глагол*. туба ийиз тун.

TÖVLƏ *суц.* цур; **mal tövləsi** маларин цур.

TÖVŞÜMƏK *глагол*. каш кьун, каш-кашунихь (*ял-ялцихь*) текъвез хьун.

TÖYCÜ *суц.* дегьек (*бегди лежбердивай къачудай харжунин са жуьре*).

TRAFARET *суц.* 1) трафарет, кIалуб, чешне; 2) куьч. гьамишан адет хьанвай кIалуб, гьамишан са чешне, гьамишан адет.

TRAFARETLİK *суц.* трафаретвал.

TRAXEYA *суц.* 1) *анат.* нефес къачудай туьтуьх; 2) *бот.* дамар (*набататра къеж тухудай*).

TRAKTAT *суц.* трактат (*1 са илимдин месэладикай кхьенвай эсер; 2 дипл. гуькуматрин арада икьрар*).

TRAKTİR *суц.* трактир (*виликди недай-хьвадай затIарни авай мугьманхана, карвансара; гуьгьуьнин девирда – анжах тIуьнар-хьунар гудай усал ресторан*).

TRAKTOR *суц.* трактор; **təkərli traktor** чархар квай трактор.

TRAKTORÇU *суц.* тракторист.

TRAMVAY *суц.* трамвай.

TRAMVAYÇI *суц.* трамвай гьалзавайди.

TRANSFORMATOR *суц.* трансформатор.

TRANSKRİPSİYA *суц.* транскрипция.

TRANSLYASIYA *суц.* трансляция.

TRANSPARANT *суц.* транспарант.

TRANZİT *суц.* транзит.

TRAPESIYA *суц.* трапедия.

TRİADA *суц.* триада (*къилдин тир пуд паюни, фикирди ва я инсанди арадал гьйдаи садвал*).

TRİBUNA *суц.* трибуна.

TRİBUNAL *суц.* трибунал (*суд*).

TRİKO *суц.* трико (*1 винелай алукидай пекинин са жуьре; 2 дишегьлийрин храй вахчаг*).

TRİKOTAJ *суц.* трикотаж (*1 машинда храй парча; 2 гьахьтин парчадикай цвайи ва я къилди яз храй джемпер, кофта ва мсб.*).

TRİQONOMERTİYA *суц.* тригонометрия.

TRİLOGİYA *суц.* трилогия (*са авторди кхьей, чеб идеядин ва сюжетдин жигьетдай сад-садахь галаз алакьалу тир къилди-къилди пуд роман ва я драмадин пуд эсер*).

TRİLYON *суц.* триллион.

TRİO *суц.* трио (*1 чара-чара жуьрейрин пуд алатдалди ягьиз ва я пуд ванцелди лугьуз туькIуьрнавай макьам; 2 макьам ядай пуд макьамчи ва я мани лугьудай пуд маничи*).

TRİPTİX *суц.* триптих, харусенятдин эсер.

TROLLEYBUS *суц.* троллейбус.

TROMB *суц.* кIумп (*иви фидай дамарра арадиз къведай*).

TROMBON *суц.* муз. тромбон.

TROPİK I *суц.* геогр. тропик (*экватордихь галаз къушаба адалай 23, 27 градусдин кефердихьди ва я къибледихьди хиялдай чIугунвай*

элкъвей цIар).

TROPİK II суц. тропик (уьлкве).

TRUBKA суц. трубка.

TRUPPA суц. труппа (са театрдин ва я циркинин артистрин коллектив).

TUALET суц. туалет (1 пекер (гзафни-гзаф); 2 пад-къил туькIуьрун, пекIер алуькIун; 3 гуьзгуь галай гъвечIи стол; 4 регъяхана, къунч).

TUF суц. геогр. туф (вулканди арадал гъайи къезил къван).

TUFAN суц. тIурфан, къати гар.

TUFANLI прил. тIурфан авай.

TUFLİ суц. туфляяр.

TULA суц. тула (кицI); **tula kimi** тула хьиз.

TULLAMAQ глаг. 1) гадарун; **işi tullamaq** кIвалах гадарун; 2) яргъаз авун, яргъаз акъудун; 3) вегъин; 4) алудна гадарун; **isti olduğuna göre yorğamı tulladı** чими я лугъуз яргъан алудна гадарна.

TULLANA-TULLANA нареч. хкадриз-хкадриз.

TULLANMAQ глаг. хкадарун; гадар хъун; цавуз акъатун; **xəndəyin üstündən tullanmaq** хандакIдилай хкадарун.

TULLANTI суц. амуькбаяр, хкатаяр, къатIар-кIусар.

TULUQ суц. цел.

TUM суц. 1) тум; **soğan tumu** чи-чегдин тум; 2) семечкаяр.

TUMAC суц. тумаж.

TUMAN суц. 1) юбка; 2) вахчаг; 3) кIаникай алуькIдай итимрин шалвар.

TUMAR I суц. 1) кап аладарун; **saçlarına tumar vermək** чIарарилай кап аладарун; 2) чан-рикI авун.

TUMAR II суц. куьгъ. луьле (гъили кхъей, луьле хъиз алчударна кIватIнавай гуьтIуь чар ва я кхъинар

алай маса затI).

TUMARLAMAQ глаг. кап аладарун.

TUMARLANMAQ глаг. туьмер авун, туьмерун.

TUMLUQ суц. тумунин; **tumluq buğda** тумунин къуьл.

TUMTURŞ прил. цупцуру.

TUMURCUQ суц. кIурукI.

TUNC I суц. буьруьнж, кишпир; II прил. буьруьнждин, кишпирдин; **tunc heykəl** буьруьнждин гуьмбет.

TUNDRА суц. тундра.

TUNEL суц. чIехи къацI; **dağ tuneli** дагъдай акъуднавай чIехи къацI.

TUR суц. тур; **birinci tur** сад лагъай тур.

TURAC суц. зоол. ачкар.

TURBİN суц. турбина.

TURİST суц. турист.

TURİZM суц. туризм (ял ягъун ва чирвилер къачунин метлебдалди ийидай сиягъат).

TURNЕ суц. турне (сиягъат, къекъуьн, гзафни-гзаф тамашаяр къалуриз артистар къекъуьн).

TURNİK суц. турник.

TURNİR суц. турнир.

TURP суц. турп; **ağ turp** лацу турп.

TURŞ прил. цуру; **tuş alma** цуру ич.

TURŞƏNG суц. цурун пешер.

TURŞU суц. цик квай шейэр.

TURŞUMAQ глаг. 1) цуру хъун; **süd turşuyub** нек цуру хъанва; 2) чIурун; **üzünü turşudub** чин чIурнава.

TURŞUTMAQ глаг. цуру авун.

TUŞ I прил. 1) къур, кутугай; 2) туьш; 3) дуьм-дуьз, рехъ къуна, инихъ-анихъ тефена.

TUŞ II суц. туш (тебрикдин макъам).

TUŞ III суц. туш (са вуч ятIани

члугун ва кхын патал члулав ранг).

TUŞ IV *суц.* диал. ахвар; **tuşunda görmək** ахвара акун.

TUŞLAMAQ I *суц.* 1) лишандик кутун, лишандиз къачун; 2) туьклуьрун; **tüfəngi tuşlamaq** тфенг туьклуьрун.

TUŞLAMAQ II *глаго.* тушдалди мичи авун (*суре тдин бязи чкаяр*), мичи рангадалди мичи тав акьудун.

TUT *суц.* тут; **tut ağacı** тутун тар; **ağ tut** лацу тутар; **qara tut** члулав тутар.

TUTACAQ *суц.* 1) тум; **xəncərin tutacağı** хенжелдин тум; 2) тутажар (*чими къапар къадай*).

TOTALIM *арал.* гаф. гиман ийин, гиман ийин хьи; лугьун хьи.

TUTARLI *прил.* члалахьардай, таьсир ийидай; **bunlar çox tutarlı faktlardır** ибур гзаф члалахьардай делилар я.

TUTAŞMAQ *глаго.* къуршахар кьун, са-сад кьун, куклун, дяве хьун.

TUTDURMAQ *глаго.* къаз тун.

TUTQUN *прил.* 1) кьунвай, бегьем экв акьат тийир; мичивал алай; рагьулвал алай; **tutqun səma** кьунвай цав; 2) элуьхьай хьтин.

TUTQUNLAŞMAQ I *глаго.* кьун, мичи ранг акьатун.

TUTQUNLAŞMAQ II *глаго.* 1) туьтер ифей; члур хьайи; туьтер кьур; **tutqunlaşmış səs** туьтер ифей ван; 2) гьалчлайди хьун, циф аваз хьун, чимел хьун; **hava tutqunlaşdı** гьава гьалчлайди хьана.

TUTQUNLUQ *суц.* 1) зайиф экв хьун; 2) чимелвал, гьалчлайвал; 3) *куьч.* мичивал; 4) члурвал; 5) *куьч.* ачух туширвал, гьавурда гьат тийирвал; кьил акьат тавун.

TUTMA I *суц.* 1) кьун; **əllə tutma** гьилив кьун; 2) азарлувал, азар; 3) къачун, кьун; **özgə torpaqlarını tutma** ма-

садбурун чилер кьун.

TUTMA II *суц.* мед. къати хьун, къати жезвай вахт, къативал; акатун; **ürək tutması** риклин тлал къарагьун.

TUTMA III *суц.* цик кутур затлар, цик квайбур.

TUTMAQ I *глаго.* 1) кьун; **uşağı tutmaq** аял кьун; **əlindən tutmaq** гьиликай кьун; **biz onu tutmaq istəyirdik, amma o, əlimizdən çıxıb qaçdı** чаз ам къаз кланзавай, амма ам чи гьилияй акьатна катна; 2) акатун; **yolda bizi yağış tutdu** рекье чун марфадик акатна; 3) атлун, клевун; **yolu tutmaq** рехь атлун, рехь клевун; 4) клевирун, клевун; **buludlar günəşin qabağını tutdu** цифери ракъинин вилик пад клевна; 4) кьун (*клас яна*); **bu it tutmur** и кици къазвач; 5) кутугун; **bu köynək səni yaxşı tutur** и перем ваз хьсан кутугзава; 6) хьун; **aldığım şeylər 100 manat tutdu** за къачур шейэрин харжияр 100 манат хьана; 7) кьун (*кирида*); **ev tutmaq** клвал кирида кьун; 8) хклун, хклурун; **onun sözləri məni tutdu** адан гафари захь хклуруна.

TUTMAQ II *глаго.* цик кутун; **qışa xiyar tutmaq** къуьд паталди афнияр цик кутун.

TUTUQUŞU *суц.* 1) туьтуькьуш; 2) *куьч.* чарадан гафар тикрардайди; вичин махсус фикир авачир, масадан фикир тикрардай кас.

TUTUM *суц.* гьакьун; кьенен члехивал; гьакьдай къадар; **qabın tutumu** къапунин кьенен члехивал.

TUTUMLU *прил.* санбар кьен авай, санбар шей гьакьдай.

TUTUŞDURMAQ *глаго.* гекьигун; **rəqəmləri tutuşdurmaq** рекьемамар гекьигун.

TUTUŞMAQ I *глагол*. 1) кукІун, къал-макъал хьун, дяве хьун; 2) акьунар хьун; **uşaqlar tutuşdular** аялар кикІана.

TUTUŞMAQ II *глагол*. кун, цІай хьун; **evin damı tutuşub yanır** кІвалин къав цІай къуна кузва.

TUVALI *суц.* тувави (*тува халкъдин векил*).

TÜFEYLİ *суц.* 1) биол. паразит; 2) муьфтехур, чарадан фал алайди.

TÜFEYLİLİK *суц.* 1) паразитвал; 2) муьфтехурвал.

TÜFƏNG *суц.* тфенг.

TÜĞYAN *суц.* 1) къати хьун, пехьи хьун; **külək tüğyan edirdi** гар къати хьанвай; 2) къалабулух, гъалаба.

TÜK *суц.* 1) чІар; **ağarmış tüklər** лацу (*рехи*) хьанвай чІарар; 2) цак, туьк; **qu tükü** къугъдин туьк.

TÜKƏNMƏK I *глагол*. акьалтІун, куьтягъ хьун; **quyudakı su tükənib** къуйда авай яд акьалтІна; **ərzaq tükənib** недай-хъвадай затІар куьтІягъ хьанва.

TÜKƏNMƏK II *глагол*. вири серф авун, вири харж авун, харжна куьтягъун.

TÜKƏNMƏZ *прил.* акьалтІ тийир, куьтягъ тежедай, кІан-къил авачир.

TÜKLƏNMƏK *глагол*. экъечІун, акьалтун, акьатун; **üzü tüklenib** чуру акьалтнава.

TÜKLÜ *прил.* чІар алай.

TÜKSÜZ *прил.* чІар алачир.

TÜL *суц.* къир; **tül pərdələr** къирдин пердеяр.

TÜLƏK *прил.* чІар фейи, туьк фенвай; **tülək it** туьк фенвай кицІ.

TÜLKÜ I *суц.* сикІ; II *прил.* сикІрен; **tüлкü balası** сикІрен шараг;

2) *куьч.* амалдар кас; **o, tülkü kimi bədir** ам сикІ хьиз амалдар я.

TÜMƏN *суц.* туьмен (*Ирандин къизилдин пул*).

TÜND *прил.* 1) туьнт; 2) мичІи; **tünd rəng** мичІи ранг; 3) кудаи; **tünd bibər** кудаи истивут; 4) *куьч.* йигин; **tünd at** йигин балкІан.

TÜNDLÜK *суц.* туьнтвал.

TÜNLÜK *суц.* 1) гзаф инсанар авай чка; **küçədə tünlүkdür** куьчедә гзаф инсанар ава; 2) басрух; сад-сада акьунар (*инсанар гзаф авай чкада*).

TÜPÜRÇƏK *суц.* тфу.

TÜPÜRМƏK *глагол*. тфу гун, тфу вегьин, тфу гадарун, цуькІуьн гун.

TÜRBƏ *суц.* сур (*къванцикай раснавай*), сурун винел эцигдай гуьмбет.

TÜRK *суц.* туьрк (*халкъдин тІвар; Туьркиядин халкъ*); **türklər** туьрквер; **türk dili** туьрк чІал; **türkün sözü** туьркдин гаф.

TÜRKСƏ *нареч.* туьрк чІалалди, туьркдалди.

TÜRKƏÇARƏ *прил.* запаб.

TÜRKİZM(-LƏR) *суц.* туьркизмаяр.

TÜRKМƏN *суц.* туьркмен (*халкъдин тІвар, Туьркменистандин халкъ*); **türkmənlər** туьркменар; **türkmən dili** туьркмен чІал.

TÜRKOLOGİYA *суц.* туьркология.

TÜRKOLOQ *суц.* туьрк чІалан пешекар.

TÜSTÜ *суц.* гум; **qara tüstü** чІулав гум.

TÜSTÜLƏNMƏK *глагол*. гум акьатун.

TÜSTÜLƏTMƏK *глагол*. гум авун, гум акьудун, гум ягъун.

TÜSTÜLÜ *прил.* гум квай, гум ийидай, гум акьатдай; **tüstülü ev** гум квай кІвал.

TÜSTÜSÜZ *прил.* гум авачир.

TÜTƏK *сущ.* кфил.

TÜTƏKÇİ *сущ.* кфилчи.

TÜTÜN *сущ.* туьтуьн; тенбек.

TÜTÜNÇÜ *сущ.* тенбекчи.

TÜTÜNÇÜLÜK *сущ.* тенбекчивал.

U

U I – *азербайжан алфавитдин къанни муьжубд лагъай гъарф.*

U II – *межд. у-у; у-у-у; u! başım ne-sə ağrıldı! у-у! зи кьил гьикI тIа хъана!*

UC *сущ.* 1) кIвенкI, мурз; iynənin ucu рапунин кIвенкI; süngünün ucu жидадин мурз; 2) кьил; **çubuğun ucu** лашунин кьил.

UCA *прил.* 1) кьакъан; **uca dağlar** кьакъан дагълар; 2) *куьч.* чIехи метлеб авай; чIехи мурад ар авай, михъи; **uca hisslər** михъи гьиссер.

UCABOY *прил.* кьакъан, кьакъан буй авай; **ucaboy oğlan** кьакъан буй авай гада.

UCABOYLU *прил. килиг:* UCABOY.

UCABOYLULUQ *сущ.* кьакъанвал.

UCADAN *нареч.* кIевиз, гужлуз, ван алаз, ван ацалтна; **ucadan gülmək** ван ацалтна хъуьруьн; **ucadan oxumaq** кIевиз (*ван алаз*) кIелун.

UCALAN *прил.* эьгечIзавай, акъазвай, хкаж жезвай; **ucalan günəş** эьгечIзавай рагъ; **dağın zirvəsinə ucalan** дагъдин кукIушдиз хкаж жезвай.

UCALDILMAQ *глагол.* эцигун, хкажун, виниз акъудун.

UCALIQ *сущ.* 1) кьакъанвал; **binanın ucalığı** дараматдин кьакъанвал; 2) *куьч.* чIехи дережа, чIехи везифа; 3) *куьч.* кьакъанвал; михъивал; виниз

тирвал; дерин метлебувал.

UCALMAQ *глагол.* 1) хкаж хъун; **yo-lun hər iki tərəfində daş evlər ucalır** рекъин кьве патани кьванцин кIвалер хкаж хъанва; 2) вини дережадив агакъун; **o, öz halal əməyi ilə ucalıb** ам вичин гьакъисагъвилин зегъметдалди вини дережадив агакънава.

UCALTMAQ *глагол.* 1) хкажун; **hündür evlər ucaltmaq** кьакъан кIвалер хкажун; 2) эцигун; **qəhrəmana abidə ucaltmaq** кьагъримандиз гуьмбет эцигун; 3) виниз акъудун; **adını ucaltdı** тIвар виниз акъудна.

UCBATINDAN *послел.* -гъиляй, -виляй, килигна; **qalmaqal ucbatından heç nə eşidilmir** кьалдин гъиляй са затIни ван жезвач; **o, bizim ucbatımızdan bu günə düşüb** ам чаз килигна и йикъа гъатнава.

UC-BUCAQ *сущ.* и кьил а кьил; \diamond **ucu-bucağı yoxdur** и кьил а кьил авач.

UCDANTUTMA *нареч.* са кьиликай; **ucdantutma hamını siyahıya aldı** са кьиликай вири сиягъдиз кьачуна.

UCQAR *сущ.* 1) кьерех; **meşənin ucqarı** тамун кьерех; 2) уьлкведин кьерехда, сергъятда авай чка.

UCLU *прил.* кIвенкI алай, мурз алай; **iti uclu bıçaq** хци мурз алай чукIул.

UCLUQ *суц.* кьилел гьалддаиди, кьилел алайди (*са зат* Гунин, *мес. ра-кьунин*).

UCSUZ-BUCAQSIZ *прил.* и кьил а кьил авачир; **ucuz-bucaqsız səhralar** и кьил а кьил авачир баянлухар.

UCUNDAN *послел. килиг:* **UCBA-TINDAN**.

UCUNDAN-QULAĞINDAN *прил.* т̄имил-шимил; са гаф; са кьве гаф; **ucundan-qulağında bəzi sözləri eşit-mişəm** т̄имил-шимил бязи гафар ван хьанва.

UCUZ *прил.* 1) ужуз; **ucuz mallar** ужуз малар; 2) *куьч.* усал, алчах, бегьемсуз; **ucuz işlər** усал крар; 3) *куьч.* шит, айиб, эдебсуз; **ucuz söhbətlər** шит рахунар.

UCUZLAŞDIRMAQ *глагол.* ужузарун; **öz mallarını ucuzlaşdırmaq** вичин малар ужузарун.

UCUZLAŞMAQ *глагол.* ужуз хьун.

UCUZLUQ *суц.* ужузвал; **bazarda ucuzluqdur** базарда ужузвал я.

UCUZVARİ *прил.* са кьадар ужуз.

UÇAĞAN I *прил.* лув гуз жедай.

UÇAĞAN II *суц.* зоол. шурван пепе.

UÇAN *прил.* лув гудай; **uçan aparatlar** лув гудай аппаратар.

UÇA-UÇA *нареч.* лув гуз-лув гуз.

UÇQUN *суц.* уьцлей чка; ацахьай чка; раг (*дагь, маргьал*) уьцлуйн; **uçqun çayın yolunu tutdu** уьцлей рага вацӀ кьуна.

UÇMAQ *глагол.* 1) лув гун; **göydə çoxlu quş uçur** цава гзаф кьушари лув гузва; 2) фин, хьфин (*цавай, лув гана*); **qışda quşlar istî ölkələrə uçur** хьуьт̄луйз кьушар чими улквейриз хьфизва; 3) лув гана эвичӀун; **qartal dağdan uçdu** лекь дагьдилаи лув гана эвичӀна;

4) уьцлуйн, чукӀун; **köhnə evlər uçdu** куьгьне кӀвалер уьцлена (*чикӀана*).

UÇOT *суц.* 1) гьисабун, гьисабдиз кьачун; **malları uçota almaq** малар гьисабдиз кьачун; 2) учёт; **uçota düşmək** учётда акьвазун.

UÇOTÇU *суц.* учётчик.

UÇUCU *прил.* бугьдиз элкьведай; **uçucu maddələr** бугьдиз элкьведай затлар.

UÇUQ I I *прил.* 1) уьцлуйзвай; 2) чикӀизвай; **uçuq ev** чикӀизвай кӀвал; **II суц.** уьцлей чка, чикӀай дарамат, харапӀа; **qədim şəhərin uçuqları** кьадим шегьердин харапӀаяр.

UÇUQ II *суц.* твар, акьятдай твар (*жендекдиз*).

UÇUQLAMAQ *глагол.* пӀузар акьятун.

UÇUQLANMAQ *глагол. килиг:* **UÇUQLAMAQ**.

UÇUQLUQ *суц.* харапӀаяр.

UÇULMAQ *глагол.* чукӀун; **bina uçulmağa az qalib** дарамат чикӀиз т̄имил ама; **ev uçuldu** кӀвал чикӀана.

UÇUNA-UÇUNA *нареч.* 1) рикӀик зурзун кваз, кьалабулух кваз; 2) зурзас, фул кваз.

UÇUNMAQ *глагол.* 1) зурзун, зурзун кваз хьун; фул кваз хьун; **bütün bədənim uçunur** вири жендекдик фул ква; 2) рикӀик зурзун хьун, рикӀи тумп-тумп авун (*кичӀевилляй, шадвилляй*).

UÇUNTU *суц.* 1) харапӀа; **uçuntulara rast gəlmək** харапӀайрал дуьшуьш хьун; 2) чкӀанвай кӀвал; **kəndin uçuntuları** хуьруьн чкӀанвай кӀвалер.

UÇURDULMAQ I *глагол.* лув гуз тун (*кьушарив*).

UÇURDULMAQ II *глагол.* чукӀурун; **uçurdulmuş evlər** чукӀурнавай кӀвалер.

UÇURMAQ I *глагол. килиг:* **UÇURMAQ I.**

UÇURMAQ II *глагол. килиг:* **UÇURMAQ II.**

UÇURTMAQ I *глагол.* лув гун патал ахъаюн, лув гуз тун.

UÇURTMAQ II *глагол.* 1) чуклурун; 2) чуклуриз тун.

UÇURUM *суш.* 1) уьцлена хъайи къвал; 2) *куьч.* гзаф члехи тафават; **aralarında böyük uçurum yarandı** абурун рафтарвилера гзаф члехи тафават арадал атана; 3) *куьч.* дяве; **bu münaqişələr uçuruma aparır** и къалари дяведихъ ялзава.

UÇUŞ *суш.* лув гун, цавай фин; **quşların uçuşu** къушари лув гун; **təyyarənin uçuşu** самолёт цавай фин.

UDİ *суш.* удин (*лезги члалан группадик акатзавай халкъдин тIвар*); **udilər** удинар; **udi dili** удин чIал.

UDİCƏ *нареч.* удин чIалалди, удиндалди.

UDQUNMAQ *глагол.* туйкъуьнун; **söz demək istərkən udqundu** гаф лугъуз кIандамаз туйкъуьнна.

UDLAQ *суш.* туйтуьх.

UDMAQ I *глагол.* туйкъуьнун; **çeynəmədən udmaq** жакъун тавуна туйкъуьнун.

UDMAQ II *глагол.* атун, уфтан хъун, тухун (*акъажунра*); **o, uddu** ам уфтан хъана.

UDMURT *суш.* удмурт (*халкъдин тIвар, гъа халкъдин векил*); **udmurt dili** удмурт чIал.

UDMURTCA *нареч.* удмурт чIалалди, удмуртдалди.

UDUCU *суш.* туйкъуьндайди, вичик чIугвадайди.

UDULMAQ *глагол.* 1) туйкъуьн хъун;

2) магълуб хъун.

UDUM *суш.* хупI; **bir udum su** са хупI яд.

UDUMLUQ *суш.* хупIунин, са хупIунин.

UDUM-UDUM *нареч.* хупI-хупI; **su-yu udum-udum içmək** яд хупI-хупI хъун.

UDUŞ *суш.* пул атун, къазанжи хъун.

UDUŞLU *прил.* пул къведай, къазанжи авай.

UDUŞSUZ *прил.* пул текъведай, къазанжи авачир.

UDUZMAQ *глагол.* магълуб хъун, кIаник амукъун.

UF *межд.* уф, угъ.

UFACIQ *прил.* куьгъ. бицIи.

UFAQLIQ *суш.* бицIивал.

UFULDAMAQ *глагол.* уф авун, уф аладарун, угъ авун, угъ-цIугъ авун; кая-къея авун.

UFULTU *суш.* угъ-цIугъ.

UĞRAMAQ *глагол.* са кардин эсердик акатун, гьалда хъун; **məğlubiyyətə uğramaq** магълуб хъун.

UĞRATMAQ *глагол.* са кардин эсердик кутун, гьалдиз гъун.

UĞRUNDA *послел.* патахъай, паталди; **vətən uğrunda** Ватан паталди.

UĞULDAMAQ *глагол.* гув авун; гувдин ван гъатун; **külək uğuldayır** гару гув ийизва.

UĞULTU *суш.* яргъай къведай гужлу, къалин ван.

UĞULTULU *прил.* гужлу ван гъатдай, ван яргъаз фидай.

UĞUNDURMAQ *глагол.* вилериз нагъв къведалди хъуьруьрун.

UĞUNMAQ *глагол.* вилериз нагъв къведалди (*хъиткъиндалди*) хъуьруьн.

UĞUR *суш.* агалкъун; кар туйкIуьн; **böyük uğur** члехи агалкъун; **sənə**

uğurlar olsun ви крар туькӀуьрай; **uğur arzulayırım!** агалкъунар тӀалабзава!

UĞURLA нареч. 1) иердаказ; хъсандаказ; туькӀвейвилелди, кутугайвилелди; **uğurla başlamaq** хъсандаказ гатӀунун; 2) агалкъунралди; **institutu uğurla bitirdi** институт агалкъунралди акъалтӀарна.

UĞURLU прил. 1) хъсандиз кьиле фейи; **uğurlu səyahət** хъсандиз кьиле фейи сиягъат; 2) хъсан; кутугай; кьур; туькӀвей; **uğurlu tədbir** хъсан (*кутугай*) мярекат.

UĞURLULUQ суц. килиг: **UĞUR.**

UĞURSUZ прил. 1) хъсандиз кьиле тефей; 2) кьун тавур, кутуг тавур, туькӀуьн тавур.

UĞURSUZLUQ суц. агалкъунар тахъун, кар кьиле тефин, татугун, кар туькӀуьн тавун.

UĞURSUZLUQLA нареч. гъавайда; гъакӀ; метлеб хкат тавуна.

UX! межд. ух!

UKRAYINCA нареч. украин чӀалалди, украиндалди.

UKRAYNALI суц. украинви.

ULAQ суц. 1) кӀвалин пар чӀугвадай гъайван; 2) лам; 3) куьч. кӀамаш, сефигъ.

ULAMAQ глаг. кьув ягъун, ав чӀугун; **it ulayır** кицӀи кьув язва.

ULAS суц. бот. гийин тар.

ULAŞMAQ глаг. кьув ягъун (*гзаф гъайванри санал*).

ULATMAQ глаг. кьув ягъиз тун.

ULAYIŞ суц. кьув.

ULDUZ суц. 1) гъед (*цавун*); 2) куьч. гъед (*тӀвар-ван авай кас*); 3) гъед (*военнийрин пекерал, шапкайрал жедай лишан*); 4) хъуькьуьм; **iynənin ulduzu** рапунин хъуькьуьм.

ULTİMATUM суц. ультиматум.

ULTRA суц. ультра.

ULTRASƏS суц. ультра ван.

ULU прил. 1) чӀехи; **ulu rəhbər** чӀехи регъбер; 2) кьадим; **ulu kitab** кьадим ктаб.

ULULUQ суц. чӀехивал, гъайбатлувал.

UMAC суц. умаж.

UMACAQ суц. 1) умуд; 2) тӀалабун; **səndən bir umacağım var** вавай ийир са тӀалабун ава.

UMMAQ глаг. умуд кутун.

UMSUQ суц. 1) алцуар хъанвайди; 2) гъайванар кьун патал ракъара эцигдай недай затӀ.

UMSUNDURMAQ глаг. алцуарун (*умудар*).

UMSUNMAQ глаг. алцуар хъун.

UMU-KÜSÜ суц. рикӀин тӀарвал, бейкефвал, инжиклувал, кефиник хкӀурун, кефи хун; **dostundan umuküsü etmək** дуьстуникай бейкефвал авун.

UN суц. гъуьр; **buğda unu** кьуьлуьн гъуьр.

UNİFORMA суц. униформа (*мах-сус нек*).

UNİSON суц. муз. са сесинал; **uni-son oxuma** а) са сесинал мани лугъун; б) са сивяй рахун.

UNİTAR прил. унитар, сад тир, сад ийизвай.

UNİTAZ суц. унитар.

UNİVERMAQ суц. универмаг.

UNİVERSAL суц. жуьреба-жуьре чирвилер авай, гъар жуьредин крар чидай.

UNİVERSAM суц. универсам.

UNİVERSİADA суц. универсиада.

UNİVERSİTET суц. университет.

UNLAMAQ глаг. гъуьр алахун.

UNSIYA *суц.* унция (29,86 грам-мдив барабар залаввилин уълчме).

UNUDULMAQ *глаго.* риклелай алатун, риклелай ракъурун; **belə hadisələr unudulmur** ихътин вакъиаяр риклелай алатдайди туш.

UNUDULMAZ *прил.* риклелай тефидай, риклелай алат тийидай, рикле хуьдай, рикляй акъат тийир, риклелай ракъуриз тежедай.

UNUDULMUŞ *прил.* риклелай алатай, риклелай фейи, риклелай ракъурай.

UNUTDURMAQ *глаго.* риклелай алудиз тун, риклелай ракъуриз тун.

UNUTQAN *прил.* риклел хуьз тежер, риклелай фейи, риклелай ракъурай.

UNUTQANLIQ *суц.* риклелай алатдай хесет, риклел хуьз тахъун, риклел хуьнин алакъун тахъун.

UNUTMAQ *глаго.* риклелай алатун, риклелай фин; **mən onu çoxdan unutmuşam** за ам фадлай риклелай алуднавайди я.

UR *суц.* 1) *мед.* даклур чка, даклурвал; 2) тлур (*тарарал*); 3) зоб, базедов азар.

URA! *межд.* урра!

URAN I *суц.* уран; II *прил.* урандин; **uran bombası** урандин бомба.

URBANİSTİKA *суц.* урбанистика.

URBANİZASİYA *суц.* урбанизация.

URDU *суц.* урду (*Пакистандин гьукуматдин члал*).

UROLOGİYA *суц. мед.* урология.

UROLOQ *суц.* уролог.

URYADNİK *суц. тар.* урядник (I 1917-йисал къведалди урус пачагьдин къушунда къазакъ унтер-офицер; 2 уездда, округда полициядин агъуз тир чин).

USANDIRICI *прил.* 1) сугъул; рикл

акъуддай, сугъулвал кутадай; 2) икрагъ ийидай, бизар ийидай, алат тийидай, зегъле тухудай, вичикай рикл хадай.

USANDIRICILIQ *суц.* 1) дарихвал, сугъулвал, къарай текъвервал, рикл акъатун; 2) зегъле тухун, бизар авун.

USANDIRMAQ *глаго.* 1) рикл ягъун; 2) зегъле тухун, бизар авун; икрагъ авун.

USANMADAN *нареч.* куьгь. галатун тийижиз.

USANMAQ *глаго.* рикл акъатун, вил галаз хъун, акваз кланз рикл акъатун.

USANMAZ *прил.* 1) надинж; секинз акъваз тийир; къарай атлай; 2) акъваз тийир, вичин кар акъвазар тийир.

USANMAZLIQ *глаго.* секиндив акъваз тавун, къарай атлун.

USTA *суц.* устлар; **saat ustası** сятдин устлар; **öz işinin ustası** вичин клвалахдин устлар.

USTAD *суц.* устад; **Səməd Vurğun Vaqifi və Puşkini ustaları hesab edirdi** Самед Вургъуна Вакъиф ва Пушкин вичин устадар яз гьисабзавай.

USTADLIQ *суц.* устадвал.

USTALIQ *суц.* 1) устларвал; 2) члехи алакъун; **qələm sahibinin ustalıǵı** къелемэгълидин устларвал (*члехи алакъун*).

USTALIQLA *нареч.* устларвилелди; **məktubu ustalıqla tərtib etdi** чар устларвилелди туьклуьрна.

UŞAQ I *суц.* 1) аял; **o, uşaq ikən valideynlərini itirib** ада аял тирла вичин хайибур квадарна; 2) дуьзена, рикл миьхи, тежрибасуз, рикле затI авачир, бегъем гъавурдик квачир кас; **uşaq kimi hərəkət etmək** дуьзенавилелди (*тежрибасузвилелди, гъавурдик квачиз*) гьерекаат авун; II *прил.* аялдин; **uşaq istəyi** аялдин тлалабун; **uşaq paltarı** аялдин

пекер.

UŞAQCASINA нареч. аялди хъиз; **uşaqcasına cavab vermək** аялди хъиз жаваб гун.

UŞAQLIQ суц. 1) аялвал; **uşaqliq illəri** аялвилин йисар; 2) аялвилин амалар; 3) *анат.* аялдин кІвал; **uşaqliq xəstəlikləri** аялдин кІвалин азарар.

UŞAQLIQDA нареч. аял чІавуз, аял тирла; **uşaqlıqda gördüyü işlər** аял чІавуз авур крар.

UŞAQLIQDAN нареч. аял чІавалай; **onu uşaqlıqdan tanıyıram** заз ам аял чІавалай чизвайди я.

UŞAQ-MUŞAQ суц. аял-куял.

UŞAQPƏRƏST прил. 1) аялрал рикІ алай, аялар кІани; 2) веледар кІани, веледрал рикІ алай.

UŞAQPƏRƏSTLİK суц. 1) аялрал рикІ хьунухь, аялрал рикІ алаз хьун; 2) веледрал рикІ хьунухь, веледрал рикІ алаз хьун.

UŞAQSALDIRMA суц. аял чІурун.

UŞAQSALMA суц. аял вегьин.

UŞAQSEVƏN прил. килиг: **UŞAQ-PƏRƏST**.

UŞAQSEVƏNLİK суц. килиг: **UŞAQ-PƏRƏSTLİK**.

UŞAQSIZ прил. аял авачир, аял тежер, сивинсузди.

UŞAQSIZLIQ суц. аял авачирвал, аялрикай магърумвал, сивинсузвал.

UTANA-UTANA нареч. регъуз-регъуз, регъуз, регъула.

UTANCAQ прил. регъуз; **utancaq adam** регъуз кас.

UTANCAQCASINA нареч. регъуз, регъуздаказ.

UTANCAQLIQ суц. регъувал; **utancaqliq etmək** регъувал авун.

UTANDIĞINDAN нареч. регъувиляй; **utandığında başını qaldıra bilirdi** регъувиляй кьил хкажиз жезвачир.

UTANDIRMAQ глаг. 1) регъув авун, регъуз жедайвал авун; 2) айибар авун; **davakarı utandırmaq** кьал акъудзавайдаз айибар авун.

UTANIB-QIZARMAQ глаг. регъуз хьун, яру хьун.

UTANMADAN нареч. 1) регъуз тахъана; 2) ягьсуздаказ, гьаясузвилелди.

UTANMAQ глаг. 1) регъуз хьун; **kənar adamlardan utanmaq** кьерех ксарикай регъуз хьун; 2) регъувал акатун; 3) вичивай вич квахьун, регъуз хъана вич-вичивай квахьун.

UTANMAZ прил. ягьсуз; регъуз тушир, регъувал квачир.

UTANMAZCASINA нареч. килиг: **UTANMAZ-UTANMAZ**.

UTANMAZ-UTANMAZ нареч. регъуз тахъана, регъувал тавуна.

UTİLİZASIYA суц. утилизация (*гадарнавай куьгьне затІарикай менфят хкудун*).

UTİLİZATOR суц. утилизатор.

UTOPIST суц. 1) утопист (*утопиядин социализмдин пад хуьзвайди*); 2) буш хиялрал машгьул кас.

UTOPIYA суц. 1) филос. утопия (*гьакъикъатдал, яшайишдал бинелу тахъана, гьакІ хиялра туькІуьрнавай жемиятдин кьурулуш*); 2) буш хиял.

UTOPIZM суц. утопизм, буш хиялчивал (*кьиле тефир, кардиз виже текъвер буш хиялрал алахьун*).

UVERTÜRA суц. муз. увертюра (*операдик, опереттадик, балетдик кьил кутурла сифте кьилий ядай гьава*); **Üzeyir Hacıbəyovun “Köroğlu”**

operasının uvertürası Узейир Гъажибегован «Корогълу» операдин увертюра.

UYAR *прил.* 1) къадай, къур, кутугай; **uyar iş** кутугай кар; 2) ухшар, ухшар авай, ухшар тир; **bunun uyarı yoxdur** идаз ухшарди авач.

UYARLAMAQ *глагол.* къадайвал туькӀуьрун, виже къведайвал авун.

UYARLAŞMAQ *глагол.* къадайвал туькӀуьр хъун, виже къведайвал хъун.

UYARLILIQ *суц.* виже къведайвал; лазим шартӀариз талукъвал, жаваб гудайвал хъун.

UYDURMA *суц.* 1) вичи-вичиз фикирна жагъурай, акъудай цийи кар; 2) вичи-вичикай хкудзавай гафар, таб.

UYDURMAÇI *суц.* тапархъан.

UYDURMAQ *глагол.* 1) жуважувакди фикирна (*са цийи кар*) акъудун, жагъурун; 2) жувакай хкудун, жува туькӀуьрун, тапарар туькӀуьрун; 3) ягъалмишарун, мез-гъвел яна архайин авун, сустарун, секинарун.

UYDURULMA *суц.* **UYDURULMAQ** *глаголдикай.*

UYDURULMAQ *глагол.* жувакай хкудун, жува туькӀуьрун, тапарар туькӀуьрун.

UYĞUN *прил.* 1) къур, къадай; дуьз къвезвай; кутугай; килигай; виже къведай; **onun sözlərinə uyğun** адан гафарив къадай; 2) къадайвал; **hökumətin qərarına uyğun olaraq** гьукуматдин къарардив къадайвал.

UYĞUNLAŞDIRMAQ *глагол.* вердишарун; къадайвал авун.

UYĞUNLAŞMAQ *глагол.* 1) вердиш хъун, къун; 2) сад-садав къадайвал авун; **təzə qərar köhnə ilə uyğunlaşmır** цийи къарарди куьгънедивди къазвач.

UYĞUNLUQ *суц.* 1) къурвал, гилигун; сад-садав дуьз атун; 2) дуьз къведайвал, гилигайвал.

UYĞUNSUZ *прил.* сад-садав къан тийизвай, сад-садав дуьз текъвезвай.

UYĞUNSUZLUQ *суц.* сад-садав къун тавун, къун тавурвал (*са кар масадав*).

UYĞUR *суц.* уйгъур (*Къазахстанда, Къиргъизистанда, Уьзбекистанда ва Кимайда яшамии жезвай халкъдин тӀвар*); **uyğur dili** уйгъур чӀал.

UYĞURCA *нареч.* уйгъур чӀалалди, уйгъурдалди.

UYQU *суц.* куьгъ. ахвар.

UYQULU *прил.* куьгъ. ахварик квай; ахвар галай.

UYQUSUZ *прил.* куьгъ. ахвар квачир, ксун тавур.

UYMAQ *глагол.* 1) гъевес атун, гъевеслу хъун; машгъул хъун; **o, işə çox uyub** ам кӀвалахдал рикӀяй машгъул хъанва; 2) къун, дуьз атун; **onların xasiyyətləri uymur** абурун хесетри къазвач; 3) темягъ авун, темягъ фин; **pula uymaq** пулуниз темягъ фин.

UYSAL *прил.* рекъе фидай, туькӀуьдай, къадай (*инсанрихъ галаз*).

UYSALLIQ *суц.* рекъе фин, туькӀуьн, къун (*инсанрихъ галаз*).

UYUMAQ *глагол.* 1) ахвариз (*ахварал*) фин; ксун; **uşaq anasının qucağında uyudu** аял вичин дидедин къужахда ксана; 2) секин хъун; кучуднаваз хъун; **burada bir igid uyuyub** ина са къегъал кучуднава.

UYUMUŞ *прил.* 1) ахвариз фенвай, ксанвай; 2) секин хъанвай, кучуднавай.

UYUŞDURMAQ *глагол.* къадайвал авун, кутугдайвал авун.

UYUŞQAN *суц.* 1) алкӀидай;

кикИдай; 2) акИдай; **uyuşqan palçıq** кІвач акИдай кьар.

UYUŞMAQ *глагол*. 1) вердиш хьун; **mən ona uyuşmuşam** зун адахъ галаз вердиш хьанва; 2) кьун, тукьІуьн, дуьз атун; **xarakterdə uyuşmaq** кьилих-ралди тукьІуьн; **bu ayaqqabılar kostyumla uyuşmur** и кІвачин кьапари костюмдихъ галаз кьазвач.

UYUTMAQ *глагол*. 1) лайлайдалди ксурун, лайлай ягъиз ксурун; эчІя-гъун; 2) ахвар гъун; **mahnı onu uyutdu** маниди адаз ахвар гъана.

UZADA-UZADA *нареч*. яргъияр ийиз.

UZADILI *нареч*. яргъи авунвай; **onun uzadılı əli boş qaldı** адан яргъи авунвай гъил ичІиз амуькьна.

UZADILMAQ *глагол*. 1) яргъи хьун; 2) фин, са кьадар вахтунда фин (*месела, ихтилат*).

UZAĞI *нареч*. вини кьил; **uzağı üç günə qayıdacağam** зун вини кьил пуд йикъалай хкведа.

UZAQ *прил*. 1) яргъа, яргъал, яргъал тир, яргъа авай, яргъал алай; **uzaq sahil** яргъа авай кьер; **uzaq yol** яргъал рехъ; 2) *куьч*. кьан тийидай, акси; **onlar bir-birindən uzaq insanlardır** абур сад-садав кьан тийидай инсанар я; **uzaq rayonlar** яргъал районар.

UZAQDA *нареч*. яргъа, яргъал, яргъаз; **kənddən uzaqda** хуьруьвай яргъа.

UZAQDAKI *нареч*. яргъа авай, яргъал алай.

UZAQDAN *нареч*. яргъай, яргъалай; **onu uzaqdan tanıdım** заз ам яргъалай чир хьана; **uzaqdan gələn məktublar** яргъай кьвезвай чарар.

UZAQDAN-UZAĞA *нареч*. яргъай-яргъаз; **uzaqdan-uzağa tanış olmaq** яргъай-яргъаз таниш хьун.

UZAQGÖRƏN *прил*. яргъал кьвезмай крар аквадайди; **o, uzaqgörən adam idi** ам яргъал кьвезмай крар а квадай кас тир.

UZAQGÖRƏNLİK *суц*. яргъал кьвезмай крар акун, гележег акун.

UZAQGÖRƏNLİKLƏ *нареч*. гележег акулалди; **uzaqgörənliklə danışmaq** гележег акулалди рахун.

UZAQLAŞDIRMAQ *глагол*. 1) яргъаз авун, яргъаз акьудун, яргъаларун; **onu işdən uzaqlaşdırdılar** ам кІвалахдивай яргъаларна; 2) кьакьудун; **xudpəsəndlik dostlarını ondan uzaqlaşdırdı** анжах са вич кІан хьуни адавай дустар кьакьудна; 3) алудун, кьерех авун; **onu vəzifəsindən uzaqlaşdırmaq istədilər** ам кьуллугъдилай алудиз кІан хьана.

UZAQLAŞMAQ *глагол*. яргъаз хьун; яргъаз акьатун, яргъаз кьакьатун; яргъаз кьекьечІун; **evdən uzaqlaşmaq** кІваливай яргъаз хьун; **mövzudan uzaqlaşmaq** темадай яргъаз кьекьечІун.

UZAQLIQ *суц*. яргъалвал; **yolun uzaqlığı** рекьин яргъалвал; **daxili aləmlərin uzaqlığı** кьенепатан алемрин яргъалвал.

UZANDIRMAQ *глагол*. 1) кьаткурун; **xəstəni yatağa uzandırmaq** азарлуди месик кьаткурун; 2) ксуз мажбур авун.

UZANIQLI *нареч*. ярх хьанвай, яргъи хьанвай.

UZANMAQ *глагол*. 1) кьаткун, ксун; 2) яргъи хьун; **saçlarım uzanıb** зи чІарар яргъи хьанва; 3) фин; **yol yüz kilometrə uzanıb** рехъ вишералди километрийриз фенва.

UZATMAQ *глагол*. 1) яргъи авун, артухарун; **yolu uzatmaq** рехъ яргъи авун; **vaxtı uzatmaq** вахт артухарун;

2) вугун (*гъил яргъи авуна*); **pul uzatmaq** пул вугун; 3) гежарун; **cavabi uzatmaq** жаваб гежарун.

UZLAŞDIRMAQ *глагол*. сад-садав къадайвал авун; **bəzi məsələləri uzlaşdırmaq** бязи месэляяр сад-садав къадайвал авун.

UZLAŞMAQ *глагол*. сад-садав къун.

UZUN *прил.* 1) яргъи; **uzun çubuq** яргъи тІвал; 2) яргъал, яргъал вахтунин; **uzun məruzə** яргъал вахтунин рахунар; 3) къакъан; **uzun oğlan** къакъан гада; 4) яргъал фейи, гзаф вахтунин; **uzun yazışmalar** яргъал фейи кхьинар.

UZUN... *муракаб гафарин сад лагъай най*: **uzunmüddətli** яргъал чІаван.

UZUNBOĞAZ *суц.* яргъи кух галай (*кІвачин къанар*).

UZUNÇULUQ *суц.* яргъияр авун.

UZUNDANIŞAN *суц.* рахунал рикІ алайди; гзаф рахадайди.

UZUNDRAZ *суц.* шувакъ, яргъи инсан.

UZUNQOL *нареч.* яргъи хилерин (*нек*).

UZUNQULAQ *суц.* 1) яргъи япар

квайди; 2) лам.

UZUNLUQ *суц.* яргъивал; **uzunluğü ölçmək** яргъивал алцумун.

UZUNSÜRƏN *прил.* яргъал чІугур; яргъал фейи; яргъал чІугвадай.

UZUNTƏHƏR *прил.* яргъи хьтин; **uzuntəhər sifət** яргъи хьтин чин.

UZUNUNA *нареч.* яргъивилихъди; **uzununa kəsmək** яргъивилихъди атІун.

UZUN-UZADI *нареч.* гзаф яргъалди; **uzun-uzadı danışmaq** гзаф яргъалди рахун.

UZUN-UZUN *прил.* яргъал вахтунин; **uzun-uzun illər** яргъал вахтунин йисар.

UZUNYAL *прил.* яргъи фиридин; **uzunyal at** яргъи фиридин балкІан.

UZUNYALLI *прил. килиг*: **UZUNYAL.**

UZUNYARPAQ *прил.* яргъи пешер алай; **uzunyarpaq ağac** яргъи пешер алай тар.

UZUNYARPAQLI *прил. килиг*: **UZUNYARPAQ.**

UZUNYUN *прил.* яргъи йис алай; **uzunyun qoyunlar** яргъи йис алай хипер.

UZUNYUNLU *прил. килиг*: **UZUNYUN.**

Ü

Ü – *азербайжан алфавитдин къанни кІуьд лагъай гьарф*.

ÜÇ *числ.* 1) пуд (*рекъем*); **üç dəfə üç** пудра пуд; 2) пуд (*къимет*); **imtahandan üç aldı** имтигъандай пуд къачуна.

ÜÇ... *муракаб гафарин сад лагъай най*: **üçtelli** пуд симинин.

ÜÇATLI *суц.* пуд балкІандин.

ÜÇATOMLU *прил.* пуд атомдин.

ÜÇAYAQ *суц.* пуд кІвачин стол.

ÜÇAYLIQ *прил.* пуд вацран; **üçaylıq uşaq** пуд вацран аял.

ÜÇBARMAQLI *прил.* пуд тупІун.

ÜÇBAŞLI *прил.* пуд къилин.

ÜÇBƏNDLİ *прил.* пуд бендинин.
ÜÇBİR *нареч.* пуд-пуд; **üçbir gəzir-dilər** пуд-пуд кьекъвезвай.
ÜÇBLOKLU *прил.* пуд блокдин.
ÜÇBUCAQ *сущ.* пуд пипленди.
ÜÇBUCAQLI *прил.* пуд пиплен.
ÜÇCƏRGƏLİ *прил.* пуд жергедин.
ÜÇCİLDLİ *прил.* пуд жилдинин.
ÜÇCİLDLİK *сущ.* пуд жилд.
ÜÇÇARXLI *прил.* пуд чархунин.
ÜÇDAYAQLI *прил.* пуд даяхдин.
ÜÇDƏBİR *числ.* пудакай сад.
ÜÇDƏFƏLİK *прил.* пуд гьилерин, пуд сефердин.
ÜÇDİLLİ *прил.* пуд чІалан; **üçdilli lügət** пуд чІалан гафарган.
ÜÇDORLU *прил.* пуд тарчунин; **üç-dorlu gəmi** пуд тарчунин гими.
ÜÇ-DÖRD *числ.* пуд-кьуд; **üç-dörd gün qalıb** пуд-кьуд югъ ама; **üç-dörd adam** пуд-кьуд кас.
ÜÇELEKTRODLU *прил.* пуд электроддин.
ÜÇELEMENTLİ *прил.* пуд элементдин.
ÜÇƏM *сущ.* санлай хайи пуд аял.
ÜÇƏSRLİK *прил.* пуд асирдин; **üçəsrlik tarix** пуд асирдин тарих.
ÜÇFAİZLİ *прил.* пуд процентдин; **üçfaizli istiqraz** пуд процентдин истикъраз.
ÜÇFAZALI *прил.* пуд фазадин.
ÜÇGÖZ *прил.* *рах.* пуд утагъдин.
ÜÇGÜNLÜK *прил.* пуд йикъан.
ÜÇHECALI *прил.* пуд гьйжадин.
ÜÇHƏFTƏLİK *прил.* пуд гьяфтедин.
ÜÇHƏRFLİ *прил.* пуд гьярфунин.
ÜÇHISSƏLİ *прил.* пуд паюнин.
ÜÇİLLİK *прил.* пуд йисан.
ÜÇKİLOLUQ *прил.* пуд килодин.
ÜÇKİLOMETRLİK *прил.* пуд

километрдин.

ÜÇKOMONENTLİ *прил.* пуд компонентдин.
ÜÇQAPILI *прил.* пуд рақларин.
ÜÇQAT *прил.* пуд кьат.
ÜÇQATLI *прил.* пуд кьатунин.
ÜÇLİTRLİK *прил.* пуд литрдин.
ÜÇLÜK *сущ.* пуд манат.
ÜÇLÜKDƏ *нареч.* пуд санал; **üç-lükdə bir otaqda yaşamaq** пуд санал са утагъда яшамиш хьун.
ÜÇLÜLƏ *сущ.* пуд лувьледин тфенг.
ÜÇLÜLƏLİ *прил.* пуд лувьледин.
ÜÇMANATLIQ *сущ. тар.* пуд манат.
ÜÇMETRLİK *прил.* пуд метрдин.
ÜÇMƏNZİLLİ *прил.* пуд утагъдин.
ÜÇMƏRTƏVƏLİ *прил.* пуд гьвавадин, пуд мертебадин.
ÜÇMİLLİ *прил.* пуд цІарціин.
ÜÇMİLYONLUQ *прил.* пуд миллиондин.
ÜÇMİNİLLİK *сущ.* пуд агъзурат.
ÜÇMİNİNCİ *числит.* пуд агъзур лагъай; **qəzetin üçmininci sayı** газетдин пуд агъзур лагъай нумра.
ÜÇMİNLİK *прил.* пуд агъзурдин; **üçminlik dəstə** пуд агъзурдин кІепетІ.
ÜÇMOTORLU *прил.* пуд мотордин.
ÜÇNÖVBƏLİ *прил.* пуд нубатдин.
ÜÇÖLÇÜLÜ *прил.* пуд уьлчмедин.
ÜÇPƏNCƏRƏLİ *прил.* пуд дақлардин; **üçpəncərəli otaq** пуд дақлардин утагъ.
ÜÇPƏRDƏLİ *прил.* пуд пердедин.
ÜÇRƏQƏMLİ *прил.* пуд рекъемдин.
ÜÇRƏNGLİ *прил.* пуд рангунин.
ÜÇSAATLIQ *прил.* пуд сятдин.
ÜÇSƏSLİ *прил.* пуд ванцин.
ÜÇSİLİNDRLİ *прил.* пуд силндрдин.
ÜÇSİMLİ *прил.* *килиг:* **ÜÇTELLİ.**

ÜÇSİNİFLİ *прил.* пуд синифдин.
ÜÇSIRALI *прил.* пуд жергедин.
ÜÇTELLİ *прил.* пуд симинин.
ÜÇTƏRƏFLİ *прил.* пуд патан; **üç-tərəfli müqavilə** пуд патан икьрар.
ÜÇTİNLİ *прил.* пуд пиплөн.
ÜÇULDUZ *прил.* пуд гьетрен; **üçulduz konyak** пуд гьетрен коньяк.
ÜÇULDUZLU *прил. килиг:* **ÜÇULDUZ.**
ÜÇ-ÜÇ *нареч.* пуд-пуд.
ÜÇÜN *послел.* патал, паталди;
abadlıq üçün абадвал патал; **xalq üçün** халкъ паталди.
ÜÇÜNCÜ I *числит.* пуд лагьай; **üçüncü adam da gəlmişdi** пуд лагьай касни атанвай; II *суц.* пуд лагьайди; **o, üçüncünü tanımadı** адаз пуд лагьайди чир хьанач.
ÜÇYAŞAR *прил.* пуд яшарин.
ÜÇYAŞLI *прил.* пуд яшдин, пуд йисан.
ÜÇYÜZİLLİK *суц.* пуд виш йис; **şəhərin üçyüzliliyi** шегьердин пуд виш йис.
ÜFLƏMƏK *глаго.* уф гун; **qaynar çayü üfləmək** кузвай чайдиз уф гун.
ÜFÜRÜLMƏK *глаго.* уф гун.
ÜFUNƏT *суц.* пис ни, мурдар ни, ктІай ни.
ÜFUNƏTLİ *прил.* пис ни квай, мурдар ни квай, ктІай ни квай.
ÜFUNƏTLİLİK *суц.* пис ни квайвал, мурдар ни квайвал, ктІай ни квайвал.
ÜFÜQ *суц.* чиливцІар.
ÜFÜQİ *прил.* алгьай.
ÜFÜRÇƏKOTU *суц. бот.* куркур.
ÜFÜRƏ-ÜFÜRƏ *нареч.* уф гуз-уф гуз.
ÜFÜRМƏK *глаго.* уф гун.
ÜFÜRÜLMÜŞ *прил.* уф ганвай.
ÜQAB *суц.* куьгь. лекь.
ÜQBA *суц.* куьгь. агьа дуьньядин, ахиратдин; **üqba ömrü** агьа дуьньядин

уьмуьр.

ÜQDƏ *суц.* куьгь. 1) кар алай чка; 2) мурад, эрзиман.

ÜLƏMA *суц.* куьгь. 1) алимар; 2) динэгьлияр.

ÜLFƏT *суц.* 1) дуствал, хушвал; **ülfət bağlamaq** дуствал авун; 2) муьгьуббат, кланивал.

ÜLFƏTLİ *прил.* дуствилин; **ülfətli münasibət** дуствилин рафтарвал.

ÜLFƏTLİLİK *суц.* мегьрибанвал.

ÜLFƏTSİZ *прил.* мегьрибан тушиз.

ÜLFƏTSİZLİK *суц.* такІанвал; **ülfətsizlik göstərmək** такІанвал къалурун.

ÜLGÜ *суц.* 1) клалуб (*некер хкатІун патал*); 2) уьлчме.

ÜLGÜC *суц.* уьлгуьч.

ÜLGÜCLƏMƏK *глаго.* тун; **saqqalı ülgücləmək** чуру тун.

ÜLGÜCVARI *прил.* уьлгуьч хьтин.

ÜLGÜÇÜ *прил.* хкатІдай устІар.

ÜLGÜÇÜLÜK *суц.* хкатІдай устІарвал.

ÜLGÜLƏMƏK *глаго.* хкатІун.

ÜLGÜLÜ *прил.* хкатІнавай; **ülgülü don** хкатІнавай блушка.

ÜLKƏR *суц.* гьед.

ÜLÜŞ *суц.* иситІа.

ÜLVİ *прил.* 1) лап хьсан, иер, вини дережадин; **ülvi hiss** вини дережадин гьисс; 2) михьи; **ülvi məhəbbət** михьи муьгьуббат.

ÜLVİLİK *суц. килиг:* **ÜLVİYYƏT.**

ÜLVİYYƏT *суц.* 1) хьсанвал, иервал; 2) муьгьуббатдин михьивал.

ÜMDƏ *прил.* кьилин, асас, важиблу, кар алай; **ümdə məsələ** важиблу месэла.

ÜMİD *суц.* умуд; **gənclər bizim ümidimizdir** жегьилар чи умуд я.

ÜMİDLƏ *нареч.* 1) умуд кваз; 2) вичвичихь агьунваз, кьве рикІин тушиз.

ÜMİDLƏNMƏK *глагол*. 1) умудлу хьун; 2) жув-жувахь агьун.

ÜMİDLİ *прил.* умудлу.

ÜMİDSİZ *прил.* умудсуз.

ÜMİDSİZCƏ *нареч.* килиг: **ÜMİDSİZCƏSİNƏ**.

ÜMİDSİZCƏSİNƏ *нареч.* умудсуз-вилелди, умудсуздаказ, умудсуздиз.

ÜMİDSİZLİK *суц.* умудсузвал.

ÜMİDVAR *прил.* вич-вичихь агьур.

ÜMİDVARLIQ *суц.* вич-вичихь агьурвал.

ÜMİDVERƏN *прил.* умудлу ийидай, умуд кутадай.

ÜMMAN *суц.* 1) гьуьл, океан; 2) гзафни-гзаф.

ÜMMƏT *суц.* куьгь. 1) халкъ, инсанар; 2) динэгьлияр, са мезгьебдин иесияр.

ÜMUM *суц.* вири; **ümunun rəğbətini qazanmaq** виридан гьуьрмет къазанмишун.

ÜMUM... *муракаб гафарин сад лагьай най:* **ümunxalq** вири халкъдин.

ÜMUMAFRİKA *прил.* вири Африкадин.

ÜMUMAMERİKA *прил.* вири Америкадин.

ÜMUMAVROPA *прил.* вири Европададин.

ÜMUMBƏŞƏR *прил.* килиг: **ÜMUMBƏŞƏRİ**.

ÜMUMBƏŞƏRİ *прил.* вири инсаниятдин.

ÜMUMDÖVLƏT *прил.* вири гьукуматдин.

ÜMUMDÜNYA *прил.* вири дуньядин.

ÜMUMƏN *нареч.* санлай, вири патарихьай, умуман, умуми гьалда.

ÜMUMXALQ *прил.* вири халкъдин.

ÜMUMİ *прил.* умуми.

ÜMUMİLƏŞDİRİLMƏK *глагол.* виридаз хас тирвал ийиз тун.

ÜMUMİLƏŞDİRİLMİŞ *прил.* виридаз хас тир.

ÜMUMİLƏŞDİRMƏK *глагол.* виридаз хас тирвал авун.

ÜMUMİLİK *суц.* умумивал.

ÜMUMİYYƏTLƏ *нареч.* санлай, санлай къачуртла; **ümunıyyətlə insanlardan danışiram, tək səndən danışmıram** зун санлай инсанрикай рахазва, са вакай рахазвач.

ÜMUMQAFQAZ *прил.* вири Къафкъаздин.

ÜMUMQOŞUN *прил.* вири къушундин.

ÜMUMMƏKTƏB *прил.* вири мектебдин, вири мектебдинди тир.

ÜMUMMİLLİ *прил.* вири миллетдин, вири миллетдиз талукь.

ÜMUMORDU *прил.* вири къушундиз талукь.

ÜMUMRAYON *прил.* вири райондин, вири райондинди тир.

ÜMUMRESPUBLİKA *прил.* вири республикадин, вири республикадинди тир.

ÜMUMŞƏHƏR *прил.* вири шегьердин, вири шегьердинди тир.

ÜMUMTARİXİ *прил.* вири тарихдин, вири тарихдинди тир.

ÜMUMUNİVERSİTET *прил.* вири университетдин, вири университетдинди тир; **ümunıversitet konfransı** вири университетдинди тир конференция.

ÜMUMZAVOD *прил.* вири заводдин, вири заводдинди тир.

ÜN *суц.* куьгь. ван.

ÜNLƏMƏK *глагол.* куьгь. эверун.

ÜNLÜ *прил.* машгъур, тIвар-ван авай.

ÜNS *суц.* куьгь. инсан.

ÜNSİYYƏT *суц.* акахьун, агатун, алакъяар (*кIвалахдин ва я дуствилин рекъай*).

ÜNSİYYƏTLİ *прил.* акахьдай, агатдай, къадай (*инсанрив*).

ÜNSİYYƏTSİZ *прил.* акахь тийидай, агат тийидай, къан тийидай (*инсанрив*).

ÜNSÜR *суц.* элемент; **cəmiyyətін mütərəqqi ünsürləri** жемиятдин вилик фидай элементар.

ÜNVAN *суц.* адрес.

ÜNVANLI *прил.* адрес алай; **ünvanlı məktub** адрес алай чар.

ÜNYETMƏZ *прил.* агакь тийир, агакьун мумкин тушир, гъил агакь тийидай; **ünyetməz yüksəklik** агакь тежедай къакъанвал.

ÜRCAH *маса гафарихъ галаз санал.* **ürcah olmaq** дуьшуьш хьун, гьалтун.

ÜRƏK *суц.* 1) рикI; **uşağın ürəyi** аялдин рикI; **ürəyi yanmaq** рикI кун; 2) *куьч.* руьгь кутазвайди (*хкаж-завайди*), гьевеслу ийизвайди, ашкьилу ийизвайди; **kollektivin ürəyi** коллективдик руьгь кутазвайди; 3) *куьч.* жуьрэт, къегьалвал, вилегьвал, мердвал; **bu iş böyük ürək tələb edir** и карди чIехи вилегьвал тIалабзава; **ürək eləmək** жуьрэт авун; **ürəyi düşmək** кичIе хьун; **ürəyi sıxılmaq** дарихмиш хьун; **ürəyi daşa dönmək** регьимсуз хьун; **ürəyi dağa dönmək** дамах авун; **ürəyindən qara qanlar axmaq** гьам-хифет чIугун; **ürəyinə pis gəlmək** шаклу хьун; **ürəyindən xəbər vermək** рикликай хабар гун; **ürəyinə yatmaq** хуш атун; **ürəyini yumşaltmaq**

чIалал гъун.

ÜRƏKAÇAN *прил.* шад, хвеши, рикI шаддай; **ürəkaçan xəbər** рикI шаддай хабар.

ÜRƏKAÇICI *прил.* килиг; **ÜRƏKAÇAN.**

ÜRƏKAĞRISI *суц.* рикIин тIал.

ÜRƏKBULANDIRAN *прил.* такIан къведай, гзаф пис, къацIай.

ÜRƏKBULANDIRICI *прил.* килиг; **ÜRƏKBULANDIRAN.**

ÜRƏKBULANMASI *суц.* рикI элкъуьн; экъуьчун атун; экъуьчдай гьал; **ürəkbulanması halları** рикI элкъведай гьалар.

ÜRƏKÇİRPİNTİSİ *суц.* 1) рикI хьуткъунун, рикIи зарбдиз ягъун; 2) *куьч.* къалабулух, рикI чкадал тахьун, рикIин секинсузвал, рикIин зурзун.

ÜRƏKDƏN *нареч.* рикIяй, рикIин сидкъидай; **səni ürəkdən təbrik edirəm** за вун рикIин сидкъидай тебрикзава.

ÜRƏK-DİRƏK *суц.* рикI-дуркIун; **ürək-dirək vermək** рикI-дуркIун гун, секинарун.

ÜRƏKDOLUSU *нареч.* рикI ацIайвал, кIамай къван, бес тир къадарда, тухдалди; **ürəkdolusu danışmaq** кIамай къван (*тухдалди*) рахун.

ÜRƏKDÖYÜNМƏ *суц.* рикI хьуткъунун, рикIи зарбдиз ягъун.

ÜRƏKLƏ *нареч.* рикI алаз, гьевесдалди, ашкъидалди.

ÜRƏKLƏNDİRİCİ *прил.* руьгь кутадай.

ÜRƏKLƏNDİRMƏK *глагол.* руьгь кутун.

ÜRƏKLƏNMƏK *глагол.* руьгь хкаж хьун.

ÜRƏKLİ *прил.* жуьрэтлу, рикI авай,

кьегьал.

ÜRƏKLİLİK *суц.* жуьрэтлувал, кьегьалвал.

ÜRƏKSIXAN *прил.* рикI чукьубдай, четин, залан, азаб гудай; **ürəksıxan iş** азаб гудай кIвалах.

ÜRƏKSIXICI *прил. килиг:* **ÜRƏKSIXAN.**

ÜRƏKSIXILMASI *прил.* рикI чукьубн.

ÜRƏKSINDIRICI *прил.* кефи хайдай, рикI тардай, гуьгьулдив хкIадай.

ÜRƏKSİZ I *прил.* кичIе, кичI квай, кичIе жедай.

ÜRƏKSİZ II *нареч.* рикI алачиз, гьевессуз.

ÜRƏKSİZCƏSİNƏ *нареч.* чарасуз, чара авачиз, кIанз-такIанз.

ÜRƏKSİZLİK *суц.* кичIе хьун, жуьрэтсуз хьун.

ÜRƏKVARİ *прил.* рикIиз ухшар.

ÜRƏKVERƏN *прил.* гьевеслу ийидай, руьгь кутадай.

ÜRƏKVERİCİ *прил. килиг:* **ÜRƏKVERƏN.**

ÜRƏYƏYATAN *прил.* 1) вичел желб ийидай, рикI ацукьдай, вич рикIи чIугвадай, рикIиз хуш кьведай; 2) хуш, хьсан; **ürəyəyatan təbəssüm** хуш хьвер.

ÜRƏYƏYATMAZ *прил.* 1) вичел желб тийидай, рикI ацукь тийидай, рикIиз хуш текьведай; 2) хуш тушир, хьсан тушир.

ÜRƏYƏYATMAZLIQ *суц.* рикI ацукь тавун, рикIиз хуш тахьун.

ÜRƏYİAÇIQ *прил.* рикI ахьа, ахьа рикI авай, рикI миxьи, миxьи рикI авай.

ÜRƏYİAÇIQLIQ *суц.* рикI ахьавал, миxьи рикI хьун, рикI миxьи хьун.

ÜRƏYİBƏRK *прил.* рикI кьван тир, регьимсуз, регьим авачир, рикI авачир;

ürəyibərk adam регьимсуз кас.

ÜRƏYİBƏRKLIK *суц.* регьимсузвал.

ÜRƏYİDAĞLI *прил.* дертлу, гьамлу, хажалат авай.

ÜRƏYİDAĞLILIQ *суц.* дертлувал, гьамлувал, хажалат хьун.

ÜRƏYİDAŞ *прил. килиг:* **ÜRƏYİBƏRK.**

ÜRƏYİDAŞLIQ *суц. килиг:* **ÜRƏYİBƏRKLIK.**

ÜRƏYİGENİŞ *прил.* рикI чIехи, рикI ахьа.

ÜRƏYİGENİŞLIK *суц.* рикIин чIехивал.

ÜRƏYİQURDLU *прил.* тукьубул.

ÜRƏYİQURDLULUQ *суц.* тукьубулвал.

ÜRƏYİMCƏ *нареч.* заз кIандайвал, зи рикIяй тирвал; **bu iş ürəyimcə oldu** и кIвалах зи рикIяй хьана.

ÜRƏYİMİZCƏ *нареч.* чаз кIандайвал; чи рикIяй тирвал; **hər bir iş ürəyimizcə oldu** гьар са кар чаз кIандайвал хьана.

ÜRƏYİNAZİK *прил.* хьубтуьл, регьимлу.

ÜRƏYİNAZIKLIK *суц.* хьубтуьлвал, регьимлувал.

ÜRƏYİNCƏ I *нареч.* ваз кIандайвал, ваз кIанивал; **bu iş ürəyincə olacaq** и кIвалах ваз кIандайвал жеда.

ÜRƏYİNCƏ II *прил.* хьубтуьл, хуш; **ürəyincə cavab** хьубтуьл жаваб.

ÜRƏYİNCƏLIK *суц.* хьубтуьлвал, хушвал.

ÜRƏYİNDƏKİ *суц.* рикIевайди; **ürəyindəkini demək** рикIевайди лугьун.

ÜRƏYİNİZCƏ *нареч.* кьез кIандайвал, куь рикIяй тирвал.

ÜRƏYİSİNİQ *прил.* рикI хайи, гуьгьубул хайи.

ÜRƏYİSÖZLÜ *прил.* рикI ацIанвай.

ÜRƏYİTƏMİZ *прил.* рикI михъи, къени, умун.

ÜRƏYİTƏMİZLİK *суц.* рикI ми-хъивал, къенивал, умунвал.

ÜRƏYİYUXA *прил. килиг:* **ÜRƏYİ-NAZİK.**

ÜRƏYİYUMŞAQ *прил.* рикI хъуь-туьл; **o, ürəyiyumşaq adamdır** ам рикI хъуьтуьл кас я.

ÜRƏYİYUMŞAQLIQ *суц.* рикI хъуьтуьлвал.

ÜRĖAN *суц.* куьгъ. чирвал.

ÜRĖANLI *прил.* чирвилер авай.

ÜRĖƏ *суц.* къве йисан тай.

ÜRĖƏK 1) *прил.* кичIе, кичI квай, кичIе жадай; кухундай; 2) регъуь, ре-гъуьвал квай, регъуьдай.

ÜRĖƏKLİK *суц.* кичIевал, кичI квайвал, регъуьвал.

ÜRĖƏK-ÜRĖƏK *нареч.* регъуьла, кичIез-кичIез; **ürkək-ürkək baxmaq** кичIез-кичIез килигун.

ÜRĖƏYƏN *прил. килиг:* **ÜRĖƏK.**

ÜRĖMƏK *глагол.* кичIе хъун; кухунун.

ÜRĖÜ *суц.* кичI, кичIевал.

ÜRĖÜTMƏK *глагол.* кичIерар гун, кичI кутун, кичIе жадайвал авун.

ÜRĖƏRDİCİ *прил.* рикI атIудай, кичI кутадай, къарсурдай, зурзу-рардай.

ÜRĖAN *прил.* 1) къецIил; **üryan uşaq** къецIил аял; 2) куьч. кесиб.

ÜSKÜK *суц.* уймах, къуба.

ÜSLUB *суц.* къайда, тегъер.

ÜSLUBİYYAT *суц.* стилистика.

ÜSRƏT *суц.* куьгъ. 1) четинвал; 2) игътияж.

ÜST *суц.* 1) винел пад, винел алай къат, чин; **evin üstü** кIвалин винел пад; 2) пекер; **üstünü batırma** пекер къа-

цIурмир.

ÜST-BAŞ *суц.* пек-лек.

ÜSTDƏ *нареч.* винел, вине, вине пата.

ÜSTDƏKİ *прил.* вине авай; **üstdəki mərtəbə** вине авай мертеба.

ÜSTDƏN *нареч.* винелай.

ÜSTDƏN-AŞAĞI *нареч.* виняй агъуз.

ÜSTDƏNTULLANMA *суц.* лам-шаркIунт къугъун.

ÜSTƏGƏL *суц.* эхцигун; **dörd üst-təgəl iki** къудал эхциг къвед.

ÜSTƏGƏLMƏ *суц. килиг:* **ÜS-TƏGƏL.**

ÜSTƏLƏMƏK *глагол.* виниз хъун, артух хъун.

ÜSTƏLİK *нареч.* гъеле адалай гъейри, артух, алава, артухлама; **kobud danışır, üstəlik yalan da deyir** векъиз рахазва, гъеле табни ийизва.

ÜSTLÜK *суц.* акъалждай затI, ви-нелай гъалсдай пек.

ÜSTÜAÇIQ *прил.* къил ахъа; **üstüa-çıq stadion** къил ахъа стадион.

ÜSTÜN *прил.* гзаф хъсан, лап хъсан, вини дережадин.

ÜSTÜNDƏ *послел.* паталди, пата-хъай; **sənin üstündə sözləşdik** ви па-тахъай чун гафарал фена.

ÜSTÜNDƏN *послел.* винелай; **çayın üstündən** вацIун винелай.

ÜSTÜNƏ *нареч.* винел.

ÜSTÜNLÜK *суц.* артухвал, виниз-вал, къетIенвал.

ÜSTÜÖRTÜLÜ 1) *прил.* къил кIеви; **üstüörtülü stadion** къил кIеви стадион; 2) *нареч.* винелай; **üstüörtülü demək** винелай (*метлеб ачух тийуз*) лугъун.

ÜST-ÜSTƏ *нареч.* сад-садан къилел; **üst-üstə yığmaq** сад-садан къилел кIватIун.

ÜSUL *суц.* метод.

ÜSULİ-CƏDİD *суц.* кувьгь. цийи метод.

ÜSULİ-DİN *суц.* кувьгь. диндин асас кьайдаяр.

ÜSULİ-ƏTİQ *суц.* кувьгь. кувьгьне метод.

ÜSULİ-İDARƏ *суц.* 1) идара авунин методар; 2) идара авунин режим.

ÜSULLU *прил.* игьтиятлу, кар фагьумдай.

ÜSULLUCA *прил.* игьтиятдивди, мукъаятдиз, фикирна, фагьумна.

ÜSULLULUQ *суц.* игьтиятлувал.

ÜSULSUZ *прил.* кьайдасуз, акахъай.

ÜSULSUZLUQ *суц.* кьайдасузвал, акахъайвал.

ÜSYAN *суц.* 1) халкъ къарагъун; 2) гьулгъула; **1837-ci il Quba üsyanı** 1837-йисан Къубадин гьулгъула; 3) бунт.

ÜSYANÇI *суц.* гьулгъуладин иштиракчи.

ÜSYANKAR *суц.* бунтчи.

ÜSYANKARCASINA *нареч.* бунтчивилелди.

ÜŞÜMƏK *глаг.* фул акатун, зурзун.

ÜŞÜTMƏK *глаг.* мекъи хьун.

ÜTMƏK *глаг.* алугарун; **toyuğu üt-mək** верч алугарун.

ÜTÜ *суц.* уьтуь.

ÜTÜK *прил.* алугарнавай.

ÜTÜLƏMƏK *глаг.* уьтуь ягъун; **köynəyi ütüləmək** перемдиз уьтуь ягъун.

ÜTÜLƏNMİŞ *прил.* уьтуь ягъанвай.

ÜTÜLƏTDİRMƏK *глаг.* уьтуь ягъаз тун.

ÜTÜLƏTMƏK *глаг.* килиг: **ÜTÜ-LƏTDİRMƏK.**

ÜTÜLÜ *прил.* уьтуь ягъанвай.

ÜTÜSÜZ *прил.* уьтуь ягъанвачир.

ÜVƏZ *суц.* бот. чухлумпI.

ÜVƏZLİK *суц.* чухлумпIлух.

ÜYÜDÜB-TÖKMƏK *глаг.* акъваз тавуна рахун.

ÜYÜDÜCÜ *прил.* регъведайди.

ÜYÜDÜLMƏK *глаг.* регъуьн; **dən üyüdüldü** кьуьл регъвена.

ÜYÜŞMƏK *глаг.* мез кьун, чIал кьун, лал хьун, мяггьтелвилай рахаз тахьун, сив ахъа хъана амукуьн.

ÜYÜTMƏK *глаг.* регъуьн; **söz üyüt-mək** гаф регъуьн.

ÜZ *суц.* чин; **üzünü yumaq** чин чухьун; **üz vermək** чин гун; **üzə çıxarmaq** а) чиниз акъдун; б) винел акъдун; **üz bozartmaq** пис чин кьалурун; **üzünə gülüb arxasınca danışmaq** чиниз хьуьрез кьулухъай рахун.

ÜZAR *суц.* кувьгь. чин; хъвехъ.

ÜZBƏÜZ *нареч.* чин-чинал; **üzbəüz sözünü demək** чин-чинал гаф лугъун.

ÜZDƏ *нареч.* чинал; **üzdə belə deyir, arxada başqa cür** чинал икI лугъуз-ва, кьулухъ масакIа.

ÜZDƏN *нареч.* 1) винелай; **üzdən çox sakitdir** винелай гзаф секин я; 2) инлай-анлай; **yazılanlara üzdən baxmaq** кхьенвайбуруз инлай-анлай килигун; 3) даяздаказ; **üzdən şumlamaq** даяздаказ цан цун.

ÜZDƏNİRAQ *прил.* чIуру тIвар акъатнавай; **üzdənirəq qələm sahibləri** чIуру тIвар акъатнавай кьелемэгълияр.

ÜZDƏNSOVMA *нареч.* са бубат, са уьтери хьиз, дериндай килиг тавуна, бегьем фикир тагана; винелай; **üzdənsovma iş görmək** са бубат кIвалахун.

ÜZDÜRMƏK *глаг.* сирнавиз тун.

ÜZƏÇIXMA *суц.* 1) *этногр.* чиниз акъатун (*мехъерилай кьулухъ свас чамран хайибурунни мукъва-кьилийрин чиниз акъатун*).

ÜZƏGÜLƏN *прил.* кьве чин алай;
üzəgülən adam кьве чин алай кас.

ÜZƏGÜLƏNLİK *суц.* кьве чин алайвал.

ÜZƏN *прил.* сирнав ийидай; **üzən buzlar** сирнав ийидай муркар.

ÜZƏNGİ *суц.* уьзенг; **ayaqlarını üzəngilərə qoymaq** кьвачер уьзенгра тун.

ÜZƏNGİLƏMƏK *глаго.* балкандин кьвалара эцягьна адак йигинвал кутун.

ÜZƏNGİ-ÜZƏNGİYƏ *нареч.* кьвалкьвала аваз чамарар авун.

ÜZƏNGİVERMƏYƏN *прил.* секинсуз, акьахиз тан тийидай (*балкIан*).

ÜZƏRİ *суц.* 1) винел пад (*кьат*), чин; **suğun üzəri** чин винел пад; 2) винел, винелай; кьилел, кьилелай; **quşlar suğun üzəriynən uçurdu** кьушари цин винелай лув гузвай.

ÜZƏRİNDƏ *нареч.* винел; **kitabın üzərində işləyirlər** ктабдин винел кьвалахзава.

ÜZƏRİNDƏKİ *прил.* винел алай, кьилел алай; **dağın üzərindəki buludlar** дагьдин винел алай цифер.

ÜZƏRLİK *суц.* уьзерлик.

ÜZGƏC *суц.* 1) балугьдин лув; 2) цин винел акьваздай кьезил затI.

ÜZGÖRDÜLÜK *суц.* терефкарвал, гьахьсуз рафтарвал, виликамаз авай гьахьсуз фикир; **üzgördülük etmək** терефкарвал авун.

ÜZGÖRƏ *прил.* ачух, ашкара, ахьа, аквазвай, кьеви тавунвай, дуьздал алай; **üzgörə ədavət** ашкара мидявал.

ÜZGÖRƏNLİK *суц.* терефкарвал, гьахьсуз терефкарвал.

ÜZGÖRÜMCƏYİ *суц.* *этногр.* 1) свас гьайи йифиз чамра адаз гузвай савкьват; 2) мехьерин муькуь юкьуз чамран муьквабуру сусаз гузвай

савкьватар.

ÜZ-GÖZ I *суц.* 1) чин, куц; 2) чинин акунар; II *глаго.* чIурун; **üz-gözünü turşutmaq** чин чIурун.

ÜZGÜ *суц.* сирнав, сирнав авун.

ÜZGÜÇÜ *суц.* сирнавзавайди.

ÜZGÜÇÜLÜK *суц.* сирнав, сирнав авун.

ÜZGÜN *прил.* гьилий фенвай, гьалдай фенвай.

ÜZGÜNLƏŞMƏK *глаго.* гьилий фин, гьалдай фин.

ÜZGÜNLÜK *суц.* такьатдай аватун, аман атIун.

ÜZLƏMƏK *глаго.* чин кьун, чин расун, чин туькIуьрун, чиниз ягьун; **divarı mərmərlə üzləmək** цлан чин мармардив расун, кьун.

ÜZLƏNMƏ *суц.* **ÜZLƏNMƏK** *глаголдикай.*

ÜZLƏNMƏK *глаго.* чин кьаз тун, чин расун, чин туькIуьр хьун.

ÜZLƏŞDİRMƏK *глаго.* чин-чинал гьун, чинал акьвазарун.

ÜZLƏŞMƏK *глаго.* 1) дуьшуьш хьун, гьалтун (*хабар авачиз*), 2) куьч. акьунар хьун.

ÜZLÜ *прил.* 1) чин алай (*нек*); 2) гьери квай; 3) куьч. ягьсуз, гьаясуз.

ÜZLÜK *суц.* 1) чинал акьбалжзавай материал; 2) чин, чинин материал, чиниз янавайди; **mərmər üzlük** чина тунвай мармар; 3) маска; 4) куьгьне заманда дяведа алуькIдай раькун бармакдин вилик пад; 5) чехол.

ÜZLÜLÜK *суц.* ягьсузвал, гьаясузвал; эдебсузвал, регьуь туширвал.

ÜZMƏK I *глаго.* 1) сирнав авун; **mən üzməyi öyrənirəm** за сирнавиз чирзава; 2) сирнав авун, целай фин (*гимиди аваз*).

ÜZMƏK II *глагол*. 1) атIун; **gülü üzmək** цуьк атIун; 2) кьатIун, галудун; **müharibədə top gülləsinin qəlpəsi onun əlini üzdü** дяведа тупунин гуьл-ледин кIусуни адан гьил галудна; 3) куьтягьун; **о, borclarını üzdü** ада буржар вахкана куьтягьна.

ÜZMƏK III *глагол*. аман атIун, галатун, такьатдай вегьин, аман атIун; **ağır iş atı üzdü** залан кIвалахди балкIан гзаф галудна.

ÜZR *суц.* 1) уьзуьрлу себеб; 2) гьил кьачун; **üزر istəmək** гьил кьачун тIалабун.

ÜZRƏ *нареч.* 1) кьурвал, килигайвал; **qanun üzrə** кьанундив кьурвал; 2) исятда; **gəlmək üzrədir** кьезва, исятда кьезва.

ÜZRХАН *суц.* гьил кьачун тIалабзавайди.

ÜZRХАНLIQ *суц.* гьил кьачун тIалабун.

ÜZRLÜ *прил.* уьзуьрлу, уьзуьрлу яз гьисабиз жедай.

ÜZRLÜLÜK *суц.* уьзуьрлувал.

ÜZSİLƏN *суц.* дасмал.

ÜZSÜZ *прил.* 1) чин алачир, гьери алачир; 2) чехол алачир; 3) *куьч.* регьуьдай; **üzsüz uşaq** регьуьдай аял.

ÜZSÜZLÜK *суц.* регьуьвал.

ÜZÜAÇIQ *нареч.* чин ахьа, чадура алачиз; **üzüaçiq gəzmək** чин ахьа (*чадура алачиз*) кьекьуьн.

ÜZÜAÇIQLIQ *суц.* гунагьсузвал, тахсирсузвал.

ÜZÜAĞ *прил.* михьи; намуслу; **ilk sınaqdan üzüağ çıxmaq** сад лагьай синагьдай михьи акьатун.

ÜZÜAĞLIQ *нареч.* михьивал; намуслувал.

ÜZÜAŞAĞI *нареч.* 1) агьуз;

üzüaşağı düşmək агьуз эвичIун; 2) агьадалди; **Samur çayı kimi üzüaşağı** Самур вацI хьиз агьадалди.

ÜZÜBOZ *прил.* 1) дуьз, ачух; 2) атIугьай, кIеви, бушвал тийир.

ÜZÜBOZLUQ *суц.* 1) дуьзвал; дугьривал, рикIе авайди ачухдиз лугьудай хесет; 2) атIугьайвал, кIевивал.

ÜZÜCÜ I *прил.* 1) рикI акьуддай; азаб гудай, аман атIудай; **üzücü ağrı** аман атIудай тIал; 2) такьатдай вегьедай.

ÜZÜCÜ II *прил.* сирнавзавай; **üzücü adam** сирнавзавай кас.

ÜZÜDÖNÜK I *прил.* вафасуз, хаин, намерд, икьрар чIурдай; II *суц.* хиянаткар.

ÜZÜDÖNÜKLÜK *суц.* вафасузвал; хаинвал; хиянаткарвал.

ÜZÜGÜLƏR *прил.* 1) хуш, мегьрибан, чин ахьа; 2) сивик хьвер квай, ачух чин авай.

ÜZÜGÜLƏRLİK *суц.* хушвал, мегьрибанвал, рикI ахьавал.

ÜZÜGÜLMƏZ *прил.* 1) хуш тушир, хушвал тийир, чин ачух тийир; 2) чин чIуру, атIугьай, чинай маргьуз зар авахьзавай.

ÜZÜGÜLMƏZLİK *суц.* хуш туширвал; чин чIурувал, атIугьайвал.

ÜZÜK *суц.* тупIал.

ÜZÜKÇÜ *суц.* тупIалар расдай устIар.

ÜZÜKVARI *прил.* тупIалдиз ухшар.

ÜZÜQARA *прил.* 1) нагьакьан, дуьзвал тийир, чалкечир, гьарамзада; 2) тахсирлуди, тахсир квайди, батIулди; 3) намуссуз.

ÜZÜQARALIQ *суц.* 1) нагьакьанвал, гьарамзадавал; 2) батIулвал;

3) намуссузвал.

ÜZÜQIRXIQ *прил.* 1) чин тур;

2) чуру тур.

ÜZÜQIRMIZI *прил.* гаф чинал лугьудай.

ÜZÜQIRMIZILIQ *суц.* рикле авайди ачухдиз лугьудай хесет.

ÜZÜQOYLU *прил.* чин кланикна, чин кланик кваз, чинихъ; **üzüqoylu uzanmaq** чин кланикна яргъи хьун.

ÜZÜLMƏK *глагол.* 1) зайиф хьун, буш хьун, такьатсуз хьун, къуватсуз хьун; 2) гъиляй фин, яхун хьун; **acından üzülmək** гишила гъиляй фин; 3) галатна аман атӀун; 4) азабар хьун, азабар къачун; 5) гзаф алукина куьгъне хьун; **paltar üzülüb** пекер куьгъне хьанва; 6) къатӀун, атӀун, галудун; 7) аватун; ахъа хьана аватун; татаб хьана аватун.

ÜZÜLÜŞMƏK *глагол.* гъахъ-гъисаб авун; гъахъ-гъисаб куьтягъун.

ÜZÜM *суц.* ципицар; узьум; **üzümün şaxtayadavamlı sortları** ципицарин аяздиз таб гудай сортар.

ÜZÜMÇÜ *суц.* узьумчи.

ÜZÜMÇÜLÜK *суц.* узьумчивал.

ÜZÜMLÜK *суц.* ципицлух, узьумлух.

ÜZÜNDƏN *послел.* -гъиляй, -виляй, килигна; **mütəxəssisin olmaması üzündən** пешекар авачирвиляй; **səs üzündən heç nə eşidilmir** ванцин гъиляй са затӀни ван жезвач; **yağış üzündən gecikdik** марфадиз килигна, марф авайвиляй геж хьана; **onun qayğısızlığı üzündən** адан къайгъусузвиляй.

ÜZÜNƏ *нареч.* чинал; **üzünə demək** чинал лугьун.

ÜZÜNTÜ *суц.* 1) риклин азаб;

2) такьатдай аватун, такьатсуз хьун, аман атӀун; куьлягъвал; зайифвал.

ÜZÜNTÜLÜ *прил.* 1) азаб гудай; 2) такьатдай вегьедай, аман атӀудай; зайифардай.

ÜZÜNTÜLÜLÜK *суц.* 1) гьамлувал; перишанвал, рикӀ дарихмиш хьун.

ÜZÜÖRTÜLÜ *нареч.* чин клевнавай.

ÜZÜRSÜZ *прил.* узьурсуз.

ÜZÜRSÜZLÜK *суц.* узьурсузвал.

ÜZÜSULU *нареч.* хушуналди, чинавил амаз, сагъ-саламатдиз, геж тахьанмаз; **üzüsulu getmək** чинавил амаз хъфин.

ÜZÜŞMƏK *глагол.* сирнав авун; **qazlar göldə üzüşür** къазари вире сирнавзава.

ÜZÜÜSTƏ *нареч.* чин кланикна, чин кланик кваз, чинихъ; **üzüüstə uzanmaq** чин кланикна къаткун.

ÜZÜYOLA *прил.* 1) секин, чӀалаз килигдай, разивал гудай; 2) муьтӀуьгъ; **üzüyola adam** муьтӀуьгъ кас.

ÜZÜYOLALIQ *суц.* рекьив атун; рахана икърардал гъиз хьун, чӀалав гъиз хьун.

ÜZÜYUXARI *нареч.* винелди, виниз; **malları çayla üzüyuxarı sürdülər** малар вацӀай винелди гьална; **pilləkənlə üzüyuxarı qalxmaq** гурарай виниз акъатун.

ÜZÜYUMŞAQ *прил.* рекьив къведай, фад рази жедай.

ÜZÜYUMŞAQLIQ *суц.* рекьив атун, фад рази хьун.

ÜZ-ÜZƏ *нареч.* чин-чинал; **üz-üzə gəlmək** чин-чинал атун.

ÜZV *суц.* 1) бедендин са чка; **onun bədəninin bütün üzvləri ağrıyır** адан бедендин вири чкаяр тӀазва

2) кас (*коллективдик, группадик квай*); **kollektivın qırx üzvü var** коллективда яхціур кас ава; 3) гьукумат, уьлкве (*са гьихьтин ятлани тешкилатдик квай*); **Birləşmiş Millətlər Təşkilatının üzvü** Садхьанвай Миллетрин Тешкилатдик квай уьлкве (*гьукумат*); 4) орган (*организмдин пай*); **hiss üzvləri** гьисс

ийидай органар.

ÜZVİ *прил.* организмаяр авай; **üzvi təbiət** организмаяр авай тлебиат.

ÜZVLƏNMƏK *глагол.* паяриз чара хьун, пайи-паяр хьун.

ÜZVLÜK *суц.* квайвал; **partiyanın üzvlüyü** партиядик квайвал.

ÜZYAĞI *суц.* чинин крем.

V

V – *азербайжан алфавитдин къанни цІуд лагьай гьарф.*

...VARİ... *муракаб гафарин къвед лагьай пай:* **dalğavari** лепейриз ухшар.

...VOLTLU... *маса гафарихъ галаз санал:* **aşağıvoltage** агъа вольтдин.

...VOLTLUQ... *маса гафарихъ галаз санал:* **minvoltage** агъзур вольтдин.

VACİB *прил.* важиблу, герек тир, бакара къведай, кар алай; **bu, hamısından vacib məsələdir** им виридалайни кар алай месэла я.

VACİBLİ *прил.* важиблу, чІехи метлеб авай, герек тир, лазим тир.

VACİBLİK *суц.* важиблувал, гереквал, лазимвал.

VADAR *прил.* мажбур авур, мажбур хьайи; чарасуз яз хьайи; **vadar etmək** мажбур авун.

VADARETMƏ *суц.* мажбур авун, гужуналди ийиз тун.

VADİ *суц.* 1) дугун, дере; 2) агъада авай дуьзен чка; **vadi meşələri** дередин тамар.

VAFİLİ *суц.* вафли.

VAG *суц. зоол.* 1) гьажилеглег;

2) фикир чклай, саймаз кас.

VAGAM *прил. диал.* чрана гьилияй фенвай, къадардилай артух чрай, гзаф дигмиш хьанвай; **vagam buğda** гзаф дигмиш хьанвай къуьл.

VAGLAR *суц.* гьажилеглегар.

VAGZAL *суц.* вокзал; **dəmiryol vağzalı** ракъун рекъин вокзал.

VAGZALI *суц. муз.* «Вагъзалы» (*Азербайжандин халкъдин къуьл*).

VAH! *межд.* вагъ! гьайиф!

VAHƏ *суц.* баябан чуьлда яд авай ва набататар экъечІавай чка.

VAHİD I *суц. мат.* сад; II *прил.* тек са, тек сад тир, анжах са; авай сад; кьетІен; тай авачир; **vahid kitab** тек сад тир ктаб; **vahid dil** кьетІен чІал.

VAHİDLİK *суц.* 1) садвал; 2) теквал, къилдивал.

VAHİMƏ *суц.* кичІевал, кичІ; **vahimə basmaq** кичІе хьун.

VAHİMƏLƏNDİRMƏK *глагол.* руьгь авудун, кичІерар гун, кичІевал кутун.

VAHİMƏLƏNMƏK *глагол.* кичІе хьун.

VAHİMƏLİ *прил.* кичІе жедай, акурдаз кичІе жедай, кичІерар кутадай,

руьгъ вегьедай; акьалтIай пис; **vahiməli bir səs gəldi** руьгъ вегьедай хьтин са ван атана.

VAHİMƏLİLİK *суц.* кичI.

VAHİMƏSİZ *прил.* кичIе тушир, кичI квачир, кичIевал авачир, кичIевал тийижир.

VAHİMƏSİZLİK *суц.* кичI квачирвал.

VAXTAŞIRI *нареч.* вахт-вахтунда, тайин вахтара, ара-ара; **vaxtaşırı yatmaq** вахт-вахтунда ксун.

VAXSEY *суц.* кIеви ишел.

VAXT *суц.* 1) вахт; **iş vaxtı** кIваллахдай вахт; **vaxt tez keçdi** вахт фад алатна; 2) регламент; **çıxış edənlər üçün vaxt təyin etmək** рахазвайбур патал регламент тайинарун; 3) нубат; **indi onun vaxtıdır** гила адан нубат я; 4) муьгьлет; муддат.

VAXTA (-ki) *союз.* эгер, нагагь; -tIa, -ла; кьван; **vaxta ki söz verib, gələr** эгер гаф ганватIа кьведа.

VAXTA *суц.* вахта; **vaxtada durmaq** вахтада акьвазун, вахта чIугун.

VAXTAMUZD *прил.* вахт-вахтунда, ара гуз.

VAXTBAVAXT *нареч.* гьамиша, кьайдадалди.

VAXTBİVAXT *нареч.* кIандай вахтунда.

VAXTDAN-VAXTA *нареч.* гагь-гагь, бязи вахтара, са-са вахтара, ара гуз, ара-бир; **vaxtdan-vaxta o da gəlirdi** гагь-гагь амни кьвезвай.

VAXTİLƏ *нареч.* са чIавуз, са мус ятIани; **vaxtilə buraya çoxlu qonaq gəlirdi** са чIавуз иниз гзаф мугьманар кьведай; **vaxtilə biz tanış idik** са мус ятIани чун чирхчирар тир.

VAXTINDA *нареч.* 1) вахтунда;

məktəbə vaxtında gəlmək lazımdır мектебдиз вахтунда атун герек я; 2) виликамаз; **biletləri vaxtında almaq lazımdır** билетар виликамаз кьачуна кIанзава.

VAXTLI-VAXTSIZ *нареч.* кIандай чIавуз, гьамиша; **vaxtli-vaxtsiz gəlmək** кIандай чIавуз атун.

VAXTKƏN *нареч.* вахтунда, виликамаз; **vaxtkən onları çağırmaq lazımdır** вахтунда абуруз эверун лазим я.

VAXTLI *нареч.* 1) вахтунда, вахт аламаз, герек чIавуз; 2) вахтунда хьайи, вахтунда авур.

VAXTLI-VAXTINDA *нареч.* вахтунда жезвай, вахтунда ийизвай, вахт акадар тийиз.

VAXTMİSTR *суц.* вахтмистр (*виликди атлу кьушунра унтер-офицер*).

VAXTMİSTRLİK *суц.* вахтмистрвал.

VAXTÖLÇƏN *суц.* хронометр.

VAXTSIZ *прил.* вахтсуз, вахтсуз чIавуз хьайи, кутуг тавур вахтунда хьайи; **vaxtsiz gələn qonaq** вахтсуз атай мугьман.

VAXTSIZLIQ *суц.* вахт тахьун.

VAXTSIZ-VƏDƏSİZ *нареч.* вахтсуз береда, кутуг тавур вахтунда.

VAİZ *суц.* куьгь. *дин.* вязер ийидайди, вязер гудайди.

VAİZLİK *суц.* вязер авун; вязер гун.

VAKANSİYA *суц.* вакансия (*идарайра кьуллугьдин буш чка*).

VAKANT *прил.* вакант, буш; **vakant yer** вакант чка, буш чка.

VAKS *суц.* мазь (*кIвачин кьапарин*).

VAKSİN *суц.* мед. вакцина.

VAKSİNASIYA *суц.* вакцинадин раб ягьун.

VAKSLAMAQ *глагол.* мазь ягьун; **ayaqqabıları vaxslamaq** кIвачин

къапариз мазь ягъун.

VAKUUM *суц.* вакуум.

VAKUUM-APARAT *суц.* вакуум-апарат.

VAKUUM-BOLOMETR *суц. физ.* вакуум-болومتر.

VAKUUM-KOMPRESSOR *суц. тех.* вакуум-компрессор.

VAKUUM-QAZAN *суц. тех.* вакуум-къажгъан.

VAKUUMLU *прил.* вакуумдин; **vakuumlu lampa** вакуумдин лампа.

VAKUUMMETR *суц.* вакуумметр.

VAKUUM-NASOS *суц. тех.* вакуум-насос.

VAKUUM-PRESS *суц. тех.* вакуум-пресс.

VAQE *куьгъ. маса гафарихъ галаз санал:* **vaqe olmaq** хъун, дуьшуьш хъун, арадал атун, арадиз акъатун.

VAQIƏ *суц.* 1) вакъиа; **böyük vaqiə** Чехи вакъиа; 2) ахвар, ахвар акун; **ötən gecə qorxunc bir vaqiə gördüm** алатай йифиз заз киче жедай ахвар акуна.

VAQIƏN *арал. гаф.* гъакъикъатда.

VAQIF *прил. куьгъ.* чирвал авай; гъавурда авай; кар чидай, савадлу.

VACQILDAMAQ *глагол.* бекъре-бекъре авун; **qurbağalar vacqıldayı** хъипери бекъре-бекъре ийизва.

VACQILTI *суц.* бекъре-бекъре (*хъиперин гъараюнар*).

VACQON *суц.* вагон; **vaqona minmək** вагондиз акъахун.

VACQONABAXAN *суц.* вагондиз килигдайди.

VACQONALTI *прил.* вагондин кланик квай; **vaqonaltı zəncir** вагондин кланик квай зунжур.

VACQON-AMBULATORİYA *суц.* вагон-амбулатория.

VACQONAYIRAN *суц.* вагон галуддайди, вагон хкуддайди.

VACQON-KİLOMETR *суц.* вагон-километр.

VACQON-KİTABXANA *суц.* вагон-китабхана.

VACQON-KLUB *суц.* вагон-клуб.

VACQONQAYIRAN *суц.* вагонар расдайди.

VACQONQAYIRMA *суц.* вагонар расдай, вагонар акъуддай; **vaqon-qayıрма zavodu** вагонар акъуддай завод.

VACQONQURAŞDIRMA *суц. килиг:* **VACQONQAYIRMA.**

VACQON-VACQON *нареч.* вагон-вагон; **vaqon-vaqon meyvə gəlir** вагон-вагон майвayar къвезва.

VACQRANKA *суц. тех.* чугуна цџурдай пич.

VACQRANKAÇI *суц.* чугуна цџурдайди.

VAL I *суц. тех.* 1) гиг (*жуьреба-жуьре машинра менфят къачудай*); 2) пластинка.

VAL II *суц.* накъвадин сенгер; къантлар; рув; **qala valla əhatə olunmuşdu** клеледилай хандакI ва рув элкъуьрнавай.

VALAY *маса гафарихъ галаз санал:* **valay vurmaq** галтад хъун, и пад а пад ягъун.

VALAYLAMA *суц.* **VALAYLAMAQ** *глаголдикай.*

VALAYLAMAQ *глагол.* галтад хъун, къарсур хъун, и пад а пад ягъун.

VALAYLANMAQ *глагол. килиг:* **VALAYLAMAQ.**

VALEN *прил.* гъейранардай, рикI ацукъдай, вичел ашукъ ийидай; **valeh etmək** вичел гъейран авун, вичел

ашукъ авун, рикI ацукъарун; **təbiətə valeh olmaq** тѣбиатдал гѣйран хъун.

VALEHANƏ нареч. гѣйранвилелди, гѣйрандаказ, гѣйрандиз.

VALEHEDİCİ прил. гзаф иер, акъалтIай хуш, михъиз гѣйран ийидай, рикIи чIугвадай, есир ийидай; **valehedici qızlar** гзаф иер рушар.

VALENT прил. хим. валент; **valent kristallar** валентдин кристаллар.

VALENTLİK суц. хим. 1) валентвал, са атом маса атомрихъ галкIун; 2) лингв. алакъалу хъунин мумкинвал.

VALERYANKA суц. мед. валерьянка (дарман).

VALET суц. валет (картара гъвечIи фигура).

VALİ суц. куьгъ. сердер, гъаким; **Qafqaz valisi** Къафкъаздин сердер.

VALİD суц. куьгъ. буба.

VALİDEYN I суц. диде-буба, диде-бубаяр; II прил. диде-бубайрин; **valideyn iclası** диде-бубайрин ижлас.

VALİDEYNLİK суц. диде-бубавал.

VALİDƏ суц. куьгъ. диде.

VALİDOL суц. мед. валидол (дарман).

VALİLİK суц. сердервал.

VALLAH межд. валлагъ.

VALLAH-BİLLAH межд. куьгъ. валлагъ-биллагъ.

VALLAHİ межд. килиг: **VALLAH.**

VALLAHİ-BİLLAHİ межд. килиг: **VALLAHİ.**

VALOKORDİN суц. мед. валокордин (дарман).

VALS суц. вальс (куьлуьнин макъам ва куьлуьнин жуьре).

VALYUTA суц. валюта (I уьлкведа къабулнавай пуларин система; 2 чара гьукуматдин пулар).

VALYUTAÇI суц. валютачи.

VAM суц. зайиф цIай; **vamda bişirmək** зайиф цIал чран.

VAMPİR суц. вампир; кускафтар (I махарик квай сурай эъгечIиз инсандин иви хъвадай мейит; 2 куьч. иви хъвадай залум, инсафсуз; 3 зоол. чими уьлквейра жедай чIехи къаркъулув).

VANADIUM суц. хим. ванадий; **vanadium duzu** ванадийдин къел.

VANDAL(LAR) суц. вандал (I тар. къадим Римдихъ галаз вагъшивилералди авур дявейралди машгьур тир германрин тайифа; 2 куьч. вагъши; медениятдин гьумбетар чукIурдай, кукIвардай вагъши).

VANDALİZM суц. вандализм, вандалвал, акъалтIай вагъшивал.

VANİL суц. ваниль (чими уьлквейра жедай, недай затIарик акадеардай, хъсан ни галай набатат).

VANNA суц. ванна; **vanna qəbul etmək** ваннада гъахъун, ванна къабулун.

VANNALI прил. ванна авай; **vannalı mənzil** ванна авай кIвал.

VANNASIZ прил. ванна авачир.

VAR I предик. ава; **sandıqda bir şey var** сандухда са шей ава; **elə adamlar var ki...** ахътин ксар ава хьи...

VAR II суц. мал-девлет, эменни; **bütün varını xalqa bağışladı** вичин вири мал-девлет халкъдиз багъишна.

VARAM предик. 1) гѣйран я, ашукъ я; **varam onun səsinə** гѣйран я (ашукъ я) зун адан ванцел; 2) рази я; **sən deyənlə varam** вуна лагъайдал зун рази я.

VARA-VARA нареч. вара-вара; **vara-vara ona deyəsən** вара-вара вуна адаз лугъун.

VARDIRMAQ глаг. гъун; агакъарун; **işi bu dərəcəyə vardırmaq yaxşı**

deyil кар и чкадал гъун хъсан туш.

VAR-DÖVLƏT *суц.* девлет; **torpaq var-dövlətdir** чил девлет я.

VAR-GƏL маса гафарихъ галаз санал: **var-gəl etmək** и кыляй а кылиз, а кыляй и кылиз кьекъуьн.

VARIANT *суц.* вариант.

VARIASIYA *суц.* вариация (*дегишвал, тафаватвал авай жуьре*); **variasiyalı mövzu** вичихъ вариацияр авай тема.

VARİD маса гафарихъ галаз санал: **varid olmaq** *куьгъ.* атун, гъахъун, агакъун.

VARİDAT *суц.* 1) къазанжи; **müəsisənin varidatı** карханадин къазанжи; 2) девлет, такъат.

VARILMAZ *прил.* гъил агакъ тийидай, агакъ тийир, инсандивай физ тежер.

VARINIYEMƏZ *прил.* шкъакъ.

VARİS *суц.* 1) варис, ирседар, ирс гьалтдай кас, ирс къабулдай кас; **nəvəsi onun varisi oldu** хтул адан варис хъана; 2) давамарзавайди, давамардайди; са кар давамар хъийидай кас.

VARİSLİK *суц.* варисвал.

VARİSSİZ *прил.* варис авачир.

VARİSSİZLİK *суц.* варис авачирвал.

VARLANDIRMAQ *глагол.* девлетлу авун; **bu iş onu varlandırıdı** и кІвалахди ам девлетлу авуна.

VARLANMAQ *глагол.* девлетлу хъун.

VARLI *прил.* девлетлу.

VARLI-HALLI *прил.* гзаф девлетлу.

VARLI-KARLI *прил.* 1) дережа вине авай, тІвар вине авай; 2) девлетлу, агъваллу.

VARLIQ I *суц.* гъакъикъат (*гъакъикъатда авай кар, гъал*); **varlığa açıq gözlä baxmaq lazımdır** гъакъикъатдиз аюхдаказ килигна кІанзава.

VARLIQ II *суц.* булвал; мал-мулк, къазанжияр.

VARLILIQ *суц.* девлетлувал.

VARMAQ *глагол.* агакъун, къатгун; **məqsədə varmaq** макъсаддив агакъун.

VAR-VARİDAT *суц.* мал-девлет.

VARYAQ *суц. тар.* варяг; **varyaqlar** варягар (*Скандинавиядин агъалийриз ганвай тІвар*).

VAR-YOX *суц.* 1) авай-авачирди, авай гъар са затІ, вири эменни; **onun var-yox bir qızı var idi** адахъ авай-авачирди са руш тир.

VASİL маса гафарихъ галаз санал: **məqsədə vasil olmaq** макъсаддив агакъун; **cəhənnəmə vasil etmək** рекъин, а дуьньядиз ракъурун.

VASİTƏ *суц.* такъат; **hər vasitə ilə** вири такъатралди.

VASİTƏÇİ *суц.* арачи; **vasitəçi olmaq** арачи хъун.

VASİTƏÇİLİK *суц.* арачивал.

VASİTƏLİ *прил.* кирс, кирсеба; **vasitəli nitq** кирс рахун.

VASİTƏLİLİK *суц.* арачивал; **işlər vasitəliliklə düzəldi** крар арачивилелди дуьз хъана.

VASİTƏSİLƏ *послел.* куьмекдалди; **qəzet vasitəsilə** газетдин куьмекдалди.

VASİTƏSİZ *прил.* дуьз, арада масад авачир.

VASİTƏSİZLİK *суц.* дуьзвал, арада масад авачирвал.

VASSAL *суц. тар.* вассал (*1 чІехи феодалдиз табий тир ва гъадаз жуьреба-жуьре къуллугъар авуниз мажбур тир феодал; 2 куьч. гъилибан, тумухъан, са гъукуматдиз табий тир гъукумат ва я кас*).

VASSALLIQ *суц.* вассалвал.

VASVASI *прил.* 1) гзафни-гзаф

михъивилихъ ялдай; 2) таклан къведай; 3) риклик къадай, куьлуб-шуьлубйриз фикир гудай; итги-битийра къекъведай; 4) гзаф нигънигъ гвай.

VASVASILIQ *суц.* 1) гзафни-гзаф михъивилихъ ялун; 2) таклан атун; 3) риклик къун, куьлуб-шуьлубйриз фикир гун; 4) нигънигъвал.

VASAQ *суц.* машах.

VATERPOL *суц. спорт.* це тупунал къугъун.

VATERPOLÇU *суц.* це тупунал къугъвадайди.

VATMAN *суц.* ватман (*яцлу чар*).

VATT *суц. эл.* ватт.

VATMETR *суц.* ваттметр.

VATT-SAAT *суц.* ватт сят.

VAUÇER *суц.* ваучер.

VAVEYLA *суц.* шел-шуван, гъарай, цлугъ; **vaveyla salmaq** шел-шуван авун.

VAY I *межд.* вай, ай; **vay, yandım, mənə su ver** вай, кана зун, заз яд це.

VAY II *суц.* бала, бедбахтвал, дерт, гъам, хажалат, яс; **ya toydur, ya da vay** я мехъер я, яни яс.

VAY-HARAY *маса гафарихъ галаз санал.* **vay-haray salmaq** гъарай-эвер тун.

VAYILDAMAQ *глаго.* угъ авун, угъ-цлугъ авун, кая-къея авун.

VAYILDAŞMAQ *глаго.* санал угъ-цлугъ авун.

VAYQARA *суц.* кичевилин вел-вела твадай кас.

VAYNAÇAR *прил. диал.* штлум хъайи, буш, сушт, кагбул.

VAYNƏFSƏ *диал.* чалпачух; катгалтуг; тлурутлум.

VAYSILANMAQ *глаго.* агъ-уфдив жуван дерт, гъам-хажалат къалурун.

VAY-ŞİVƏN *маса гафарихъ галаз*

санал. **vay-şivən qorarmaq** ав ацалтна шехъун.

VAY-VAY *межд.* вай-вай.

VAZ I *суц.* къелечІ ипекдин гъал.

VAZ II *маса гафарихъ галаз санал.* **vaz keçmək** къабул тавун, хиве такъун.

VAZA *суц.* гичин; **büllur vaza** гъамгадин гичин.

VAZEN *прил. къугъ.* 1) ачух, ашкара; **vazeh söhbət** ачух суьгъбет; 2) ачухдиз къатлуз жедай.

VAZENLİK *суц.* 1) ачухвал, ашкаравал; 2) ачух къатлуз жедайвал.

VAZELİN *суц.* вазелин.

VAZELİNLƏMƏK *глаго.* вазелин алтадун.

VAZELİNLİ *прил.* вазелиндин, вазелин квай.

VAZİMAQ *глаго.* къугъ. катун.

VEC “gəlmək” глаголдохъ галаз санал: **vecə gəlmək** бакара атун, герек атун.

VECSİZ *прил.* 1) герек тушир, файдасуз, гъаклан, виже текъведай, виже-суз; 2) алакьунар авачир, фагъумсуз, бегъем тушир, ваякъан.

VECSİZLİK *суц.* 1) герек туширвал, файдасузвал, вижесузвал; 2) фагъумсузвал, ваякъанвал.

VEÇE *суц. тар.* вече (*къадим Россияда шегъеррин гьукуматдин вини орган*).

VEDİZM *суц.* ведизм (*къадим индусрин дин*).

VEDRƏ *суц.* ведре.

VEDRƏBAĞLAYAN *суц.* ягъанатчи.

VEDRƏQAYIRAN *суц.* ведрейар расзавайди.

VEDRƏ-VEDRƏ *нареч.* 1) ведрейралди; 2) лап гзаф.

VEGETARIAN *суц.* вегетариан,

якIун хуьрек нен тийидай кас.

VEGETASIYA *суц. бот. физоол.* вегетация (*набататар экъечIун, чIехи хьун, абурукай менфят къачун*).

VEKSEL *суц.* вексель (*буржу-нин чар*).

VEKTOR *суц. физ. мат.* вектор.

VEKTOR-KARDIOQRAFIYA *суц. мед.* вектор-кардиография.

VELIKORUSLAR *суц.* великорусар (*XIX асирда урусриз ганвай тIвар*).

VELODROM *суц.* велодром.

VELOSIPEД *суц.* велосипед.

VELOSIPEДÇI *суц.* велосипед гьалзавайди.

VELOTРЕК *суц. спорт.* велотрек.

VELÜR *суц.* велюр (*махпурдиз ух-шар парча*).

VELVET *суц.* велвет (*махпурдин са жуьре*).

VENA *суц. анат.* ивидин дамар.

VENADAXILI *прил.* ивид дамардин къенепатан; **venadaxili iynә** дамардиз язавай раб.

VENADANXARIC *прил.* ивид дамардин къецепатан.

VENERA *суц.* венера (*1 планета; 2 къадим Римда иервиллинни муьгьуб-батдин гьуц*).

VENEROLOGİYA *суц.* венерология (*суьзенек азаррин ва абур сагьару-нин гьакъиндай илим*).

VENEROLOJİ *прил.* венерологиядин.

VENEROLOQ *суц.* венеролог (*суь-зенек азаррин духтур*).

VENOZ *прил. мед.* ивид дамардин.

VENTİLYASIYA *суц.* вентиляция (*1 гьава михьи авун, гьава дегшиарун; 2 тех. гьава дегшиардай затI*).

VENTİLYATOR *суц.* вентилятор.

VENZEL *суц.* тIварцIин ва я

фамилиядин къиле авай са шумуд гьар-фуникай раснавай иер кхьинар.

VERANDA *суц.* айван, балхун.

VERANDALI *прил.* айван квай, балхун квай.

VERDİRMƏK *глаго.* гуз тун, вугуз тун.

VERƏCƏK *суц.* бурж; **ona verəcə-yim var** зун адаз буржлу я.

VERƏCƏKLİ *суц.* буржлу (*бур-жуник квайди*).

VERGİ I *суц.* налог; **vergiləri azalt-maq** налогар тIмиларун.

VERGİ II *суц.* алакьун, талант.

VERGİÇİ *суц.* налог гузвайди.

VERGİQOYMA *суц.* налогар эцигун.

VERGİSİZ *прил.* налог авачир.

VERGİVERƏN *суц. килиг:* **VERGİÇİ.**

VERGİYİĞAN *суц.* налогар кIватI-завайди.

VERHAVER *суц. рах.* 1) паюн; 2) муьштери гзаф авай алишвериш.

VERİLİŞ *суц.* гунуг; **radio verilişləri** радиодин гунугар.

VERİLMƏK *глаго.* гун; **yemək ve-rildi** тIуьн гана; **söz verildi** гаф гана; **qocalar tərəfindən ona ağıl verildi** къуьзуьбуру чпин патай адаз акьулар гана.

VERİLMİŞ *прил.* ганвай.

VERİM *суц.* 1) бегьерлувал, мен-фятлувал; 2) гун, агакьарун.

VERİMCİL *прил.* бегьерлу, мен-фятлу.

VERİMLİ *прил. килиг:* **VERİMCİL.**

VERİMLİLİK *суц. килиг:* **VERİM.**

VERİMSİZ *прил.* бегьерсуз.

VERİMSİZLİK *суц.* бегьерсузвал.

VERİŞMƏK *глаго.* икьрар хьун, меслят хьун.

VERMƏK *глаго.* 1) гун, гунуг, ву-гун; **kitab vermək** ктаб гун; **pul borc**

vermək пул бурж вугун; 2) серф авун, бахш авун; **bütün ömrünü elmə vermək** вири уьмуьр илимдиз бахш авун; 3) ачух авун, дуьздал акьудун; **sirrini vermək** сир дуьздал акьудун; 4) гъилияй ахьаюн; **işi əldən verdi** кIвалах гъилияй ахьайна; 5) кутун, артухарун; **cəsarət vermək** журэтлувал кутун.

VERMIŞEL *суц.* вермишель.

VERMIŞELLİ *прил.* велмишелдин, вермишель квай.

VERP *суц.* гьвечIи лабар.

VERST *суц.* куьгь. верс.

VERSTLİK *прил.* версинин.

VERTİKAL *суц.* виняй агьуз ва я агьадай виниз тик акьвазнавай цIар.

VERTODROM *суц.* вертодром (*вертолётар кьарагьдай ва ацукьдай чка*).

VERTOLYOT *суц.* вертолёт.

VERTOLYOTÇU *суц.* вертолёт гьалзавайди.

VESİL *суц. диал.* кьекьвераг, авара яз гьатнавайди.

VESTİBÜL *суц.* вестибюль.

VETÇİNA *суц.* ветчина (*кьеле тур ва гумадал кьурурай вакIан як*).

VETERAN *суц.* ветеран; **Böyük Vətən müharibəsi veteranı** Ватандин Чехи дяведин ветеран.

VETERANLIQ *суц.* ветеранвал.

VETO *суц.* вето.

VEYL *прил.* ваякьан.

VEYLLƏNMƏK *глаго.* ваякьан хьун, са карни тавун.

VEYLLİK *суц.* ваякьанвал.

VEYL-VEYL *нареч.* ваякьанвал ийиз, са карни тийиз.

VƏ *союз.* ва; **oğlanlar və qızlar** гадаяр ва рушар.

VƏBA *суц. мед.* ваба (*азар*).

VƏBALI *прил.* ваба квай.

VƏCANHƏT *суц.* куьгь. 1) иервал; 2) машгьурвал.

VƏCANHƏTLİ *прил.* куьгь. иер; **vəcahətli qız** иер руш.

VƏCD *суц.* 1) руьгь хкаж хьун, гьевеслувал; 2) хवेशивал, кьарувал, рикIин шадвал.

VƏCDLİ *прил.* руьгь хкаж хьанвай, гьевеслу.

VƏCH *суц.* куьгь. 1) чин; **vəchini görürəm** заз ви чин аквазва; 2) метод; такьат, кьайда, тегьер, рехь.

VƏCHLƏ *маса гафарихъ галаз санал:* **heç (bir) vəchlə** гьич сакIани.

VƏCİN *прил.* куьгь. 1) гьуьрметлу, лайихлу; 2) иер, умун.

VƏD *суц.* 1) хиве кьун; 2) гаф гун, жувал мажбурнама кьачун, жуваз кьин гун.

VƏDƏ *суц.* тайинарнавай вахт.

VƏDƏXİLAF *прил.* ганвай гаф чIурун; **o, vədəxilaf çıxdı** ада ганвай гаф чIурна.

VƏDƏXİLAFLIQ *суц.* гаф чIурун, хаинвал, хиянаткарвал.

VƏDƏLƏŞMƏK *глаго.* икьрар хьун, меслят хьун.

VƏDƏLİ *прил.* 1) вахтуналди тир; 2) теклиф авунвайди.

VƏDƏSİZ *прил.* 1) вахт алачир, вахт эциг тавунвай; 2) вахтсуз чIавуз хьайи, кутуг тавур чIавуз хьайи.

VƏFA *суц.* вафалувал; **dostun vəfası** дустунин вафалувал.

VƏFALI *прил.* вафалу; **vəfali dost** вафалу дуст.

VƏFALILIQ *суц.* вафалувал.

VƏFASIZ *прил.* вафасуз.

VƏFASIZCASINA *нареч.* килиг; **VƏFASIZLIQLA.**

VƏFASIZLIQ *суц.* вафасузвал.

VƏFASIZLIQLA *нареч.* вафасуз-вилелди.

VƏFAT *суц.* кьиник, кьин; **vəfat et-mək** кьин; рекьин; рагьметдиз фин.

VƏHDƏT *суц.* 1) садвал, битаввал; 2) умумивал.

VƏHM *суц.* 1) кичІ, кичІевал; 2) шак, шаклу фикрар.

VƏHMƏ *суц. килиг:* **VƏHİMƏ.**

VƏHMƏLƏNDİRMƏK *глаго.* кичІерар гун, кичІерарун.

VƏHMƏLƏNMƏK *глаго.* 1) кичІе хьун; 2) шак гьун.

VƏHMƏLİ *прил.* рикІив кьадай, гьар са кар вичиз хата яз кьадай.

VƏHMNAK *прил. куьгь.* ихтибар тийир, ихтибарвал тийир, ихтибар гьыз тежедай.

VƏHŞ *прил. куьгь.* вагьши.

VƏHŞANİYYƏT *суц. куьгь.* вагьшивал.

VƏHŞƏT *суц.* 1) вагьшивал; 2) кичІ.

VƏHŞƏTLİ *прил.* кичІе жедай; **vəhşətli sözlər** кичІе жедай гафар.

VƏHŞİ I *прил.* вагьши; **vəhşi tayfa-lar** вагьши тайифаяр; II *суц.* вагьши (*инсандин гьакьиндай*); **o vəhşi hamını incidirdi** а вагьшиди виридаз зулумар ийизвай.

VƏHŞİCƏSİNƏ *нареч.* вагьшивилелди, вагьшидаказ, вагьшиз.

VƏHŞİLƏŞMƏK *глаго.* вагьши хьун.

VƏHŞİLİK *суц.* вагьшивал.

VƏHŞİTƏBİƏTLİ *прил.* кубут, вагьши, эдебсуз.

VƏHŞİYANƏ *нареч. килиг:* **VƏH-ŞİCƏSİNƏ.**

VƏHŞİYANƏLİK *суц.* вагьшивал.

VƏHŞİYYƏT *суц. куьгь.* вагьшивал.

VƏHY *суц.* кьатГун (*диндин*).

VƏKALƏT *суц.* векилвал, ихтияр,

векилвилини ихтияр.

VƏKALƏTNAMƏ *суц.* 1) векилвилини чар; **maaş almaq üçün vəkalətnamə** мажиб кьачун патал векилвилини чар; 2) ихтибарвилини чар.

VƏKALƏTSİZ *прил.* векилвилини чар авачиз.

VƏKİL *суц.* векил, вичел ихтибарнавай кас.

VƏKİLLİK *суц.* векилвал.

VƏQF *суц.* куьмек гун мураддалди авур веси.

VƏL *суц.* юг.

VƏLAYAQ *прил.* чІехи кІвачер авай.

VƏLƏMİR I *суц.* 1) гергер; 2) гергерин чІахар; II *прил.* гергерин; **vələmir tarlası** гергерин ник.

VƏLƏS I *суц.* гийин тар; II *прил.* гийин тарцин; **vələs yarpaqları** гийин тарцин пешер.

VƏLƏSLİK *суц.* гийин тарарин там.

VƏLİD *суц. куьгь.* хва, аял.

VƏLİƏHD *суц. куьгь.* 1) тахтунал ацукьна кІанзавай варис; 2) варис, ирс-дар; 3) куьч. давамчи.

VƏLİM *суц.* цІамар.

VƏLİNEMƏT *суц. куьгь.* хьсанвал ийизвайди, хийир гудайди.

VƏLLƏMƏK *глаго.* юг авун.

VƏLVƏLƏ *суц.* кьалабулух, секинсузвал; кат-галтуг; тІурутІум.

VƏN *суц. бот.* цуцун тар.

VƏNGİLDƏMƏK *глаго.* цІугъ авун, цІур авун (*кицІи*).

VƏNGİLTİ *суц.* кицІин цІугъ.

VƏNGİLTİLİ *прил.* кицІин цІугъдин, кицІин цІугъ квай.

VƏR *суц.* 1) кьат; 2) зул.

VƏRASƏT *суц. куьгь.* ирс.

VƏRDƏNƏ *суц.* кІар (*фуакьалдай*).

VƏRDƏNƏLƏMƏK *глаго.* тини

акьалун.

VƏRDİŞ *суц.* вердиш; **vərđişi üzrə** вердиш тирвал.

VƏRDİŞLİ *прил.* вердиш тир.

VƏRDİŞSİZ *прил.* вердиш тушир.

VƏRDİŞSİZLİK *суц.* вердиш туширвал.

VƏRƏQ *суц.* чар; **ağ vərəq** лацу чар.

VƏRƏQBƏVƏRƏQ *нареч.* чарба-чар.

VƏRƏQƏ *суц.* 1) карточка; 2) сиясагдин месэлайриз талукь чар; 3) бланк.

VƏRƏQLƏMƏK *глагол.* чарар элкъуьрун, ахъаюн (*ктамб*).

VƏRƏQLƏNMİŞ *прил.* чарар элкъуьрнавай, ахъайнавай.

VƏRƏQLƏTDİRMƏK *глагол.* килиг: **VƏRƏQLƏTMƏK.**

VƏRƏQLƏTMƏK *глагол.* чарар элкъуьриз тун, ктаб ахъайиз тун.

VƏRƏQ-VƏRƏQ *нареч.* са чар-са чар.

VƏRƏM *суц.* мед. чахутка.

VƏRƏMLƏTMƏK *глагол.* чахутка авун.

VƏRƏMLİ *прил.* чахутка квай.

VƏRƏNƏ *суц.* къуьнуьн чІул (*парялун патал*).

VƏRƏSAT *суц.* ирс.

VƏRƏSƏ *суц.* 1) варис, ирсдар; 2) ирс.

VƏRƏSƏLİK *суц.* варисвал, ирсдарвал.

VƏRƏSƏSİZ *прил.* 1) варис авачир, ирсдар авачир; 2) ирс авачир.

VƏRLƏMƏK *глагол.* цанвай ник зулариз паюн.

VƏRŞİKƏST *суц.* къуьгь. барбатІ хьун, чуклун, вири гъяляй акъатун.

VƏRŞİKƏSTLİK *суц.* барбатІвал.

VƏRTƏ *суц.* къуьгь. 1) кІан квачир деринвал; дерин чка; 2) яд элкъведай чка (*вацлун, гьуьлуьн*).

VƏSAİL *суц.* къуьгь. себеб.

VƏSAİT *суц.* 1) такъатар; **məktəb zavodun vəsaiti hesabına tikilmişdir** мектеб заводдин такъатралди эцигнавайди я; 2) суьрсет (*герек хъайи чІавуз менфят къачудай шейэр, пул; гьабур къведай чка*); 3) ахъаюниз тайинарнавай пул; 4) пулдин къадар.

VƏSATƏT *суц.* тавакъу, тІалаб (*са идаради, гьукум гъиле авайда са нин ва я квен паталай ятІани ийидай*).

VƏSATƏTÇİ *суц.* тавакъу ийизвайди, тІалабзавайди.

VƏSF *суц.* манийралди, шиирралди тариф авун.

VƏSFƏGƏLMƏZ *прил.* лугъуз тежедай хътин (*иер*).

VƏSİQƏ *суц.* шагъадатнама.

VƏSİYYƏT *суц.* веси.

VƏSİYYƏTÇİ *суц.* веси авунвай кас.

VƏSİYYƏTNAMƏ *суц.* весидин чар.

VƏSL *суц.* къуьгь. кІанидав агакъун, сад хьун.

VƏSMƏ *суц.* рацІамриз ядай ранг.

VƏSMƏLİ *прил.* рацІамриз ранг янавай.

VƏSSALAM *межд.* вассалам.

VƏSVƏS *суц.* къуьгь. 1) рекьяй акъуддай кас; 2) тапрукь, тапархъан, гьарамзада.

VƏSVƏSƏ *суц.* 1) шак, къве рикІин хьун; 2) къалабулух, гьалаба.

VƏSVƏSƏLİ *прил.* 1) къалабулух квай, кичІ квай; 2) секинвал авачир; къарай авачир, къарай атІай; 3) шаклу.

VƏTƏGƏ *суц.* ветега.

VƏTƏGƏÇİ *суц.* ветегадин кІвалахдар.

VƏTƏN *суц.* ватан; **vətənin igid oğlu** ватандин къегьгал хва.

VƏTƏNDAŞ *суц.* ватанэгъли; **vətəndaşlıqdan çıxmaq** ватанэгъливиляй

акъатун.

VƏTƏNDAŞLIQ *суц.* ватанэгъливал; **vətəndaşlığı itirmə** ватанэгъливал квадармир.

VƏTƏNLI *прил.* ватан авай.

VƏTƏNPƏRƏST *суц.* *килиг:* **VƏTƏNPƏRVƏR.**

VƏTƏNPƏRƏSTLIK *суц.* *килиг:* **VƏTƏNPƏRVƏRLİK.**

VƏTƏNPƏRVƏR *суц.* ватанперес, патриот.

VƏTƏNPƏRVƏRCƏSİNƏ *нареч.* ватанпересвилелди.

VƏTƏNPƏRVƏRLİK *суц.* ватанпересвал.

VƏTƏNSEVƏR *суц.* *килиг:* **VƏTƏNPƏRVƏR.**

VƏTƏNSEVƏRLİK *суц.* *килиг:* **VƏTƏNPƏRVƏRLİK.**

VƏTƏNSİZ *прил.* ватансуз, ватан авачир.

VƏTƏNSİZLIK *суц.* ватансузвал, ватан авачирвал.

VƏTƏR *суц.* дамар (*ивидин*).

VƏZ *суц.* *куьгь.* 1) несигъат; 2) несигъат гун.

VƏZƏRİ *суц.* *бот.* цӀуьлуьк.

VƏZİ *суц.* *анат.* цӀумаруф (*организмдиз герек затлар гун ва я зарарлу шейэр: гьекь, кьери яд ва мсб. кьецел акъудун патал герек тир шей гьасил ийидай орган*).

VƏZİFƏ *суц.* 1) къуллугъ; **böyük vəzifə** чӀехи къуллугъ; 2) везифа, бурж, кар; **deputat vəzifələri** депутатдин везифаяр; 3) мурад, метлеб; **bir vəzifəni yerinə yetirməyə çalışır: məktəbi bitirib instituta girmək** са метлеб къилиз акъудиз алахъзава: мектеб акъалтларна институтдик экечӀун.

VƏZİFƏLİ *прил.* къуллугъдал алай;

vəzifəli şəxs къуллугъдал алай кас.

VƏZİFƏPƏRƏST *суц.* чӀехи къуллугъдихъ галтугдай кас.

VƏZİFƏPƏRƏSTLIK *суц.* чӀехи къуллугъдихъ галтугун.

VƏZİFƏSİZ *прил.* къуллугъдал алачир.

VƏZİFƏSİZLIK *суц.* къуллугъдал тахьун.

VƏZİLİ *прил.* цӀумаруфдин.

VƏZİR *суц.* везир.

VƏZİRLİK *суц.* везирвал.

VƏZİR-VƏKİL *суц.* пачагъдихъ галаз жедай къуллугъэгълияр.

VƏZİR-VÜZƏRA *суц.* *килиг:* **VƏZİR-VƏKİL.**

VƏZİYYƏT *суц.* 1) гьал, тегьер; **dünyanın vəziyyəti** дуйньядин гьалар; 2) дуланажагъ; **ailənin vəziyyəti necədir?** хизандин дуланажагъ гьикӀ я? 3) низам, къайда; **daxili vəziyyətə rəğmən** кьенепатан низамдив къадайвал.

VƏZN I *суц.* *куьгь.* заланвал; **mal-ların vəzni** маларин заланвал.

VƏZN II *суц.* ритм, такт, уьлчме, къадар.

VƏZNƏ *суц.* везне.

VƏZNƏLİ *прил.* везнеяр алай; **vəznəli çuxa** везнеяр алай чухва.

VƏZNLİ I *прил.* кьиметлу; **qızıl vəznli metaldır** кьизил кьиметлу металл я.

VƏZNLİ II *прил.* ритмдалди жезвай, ритмдалди ийизвай.

VƏZNSİZ I *прил.* кьимет авачир.

VƏZNSİZ II *прил.* ритмдалди тийизвай.

VƏZNSİZLIK I *суц.* кьезилвал.

VƏZNSİZLIK II *суц.* ритмдалди тахьун.

VIMPEL *суц.* вымпел (*найдах*).

VİYILDAMAQ *глагол*. къув ягъун, ав чІугун, гув-в авун; **külək vıyıldayır** гару къув ягъазва.

VİYİLTİ *суш.* гарун ван.

VİZILDAMAQ *глагол*. чІув-в-чІув-в авун; **ağcaqanadlar vızıldayır** ветлери чІув-в-чІув-в ийизва.

VİZİLDATMAQ *глагол*. гадарун, гьалчун; **daşları vızıldatmaq** къванер гадарун (*гьалчун*).

VİZİLTİ *суш.* чІув-в-чІув-в.

VİBRASIYA *суш.* зурзун.

VİBRATOR *суш.* вибратор; зурзур-дайди.

VİBRİON *суш.* физиол. вибрион (*къекъвей цІарцІин акунар авай бактерия*).

VİCDAN *суш.* виждан; **vicdan yol vermir** вижданди рехъ гузвач; **vicdan azadlığı** виждандин азадвал; **vicdani itirmək** виждан квадарун.

VİCDANLA *нареч.* вижданлувилелди, вижданлудаказ; **vicdanla işləmək** вижданлудаказ кІвалахун.

VİCDANLI *прил.* вижданлу.

VİCDANLILIQ *суш.* вижданлувал.

VİCDANSIZ *прил.* виждансуз; **o, vicdansız adamdır** ам виждансуз кас я.

VİCDANSIZCA *нареч.* килиг: **VİCDANSIZCASINA**.

VİCDANSIZCASINA *нареч.* виждансузвилелди, виждансуздаказ.

VİCDANSIZLAŞMAQ *глагол*. виждансуз хъун.

VİCDANSIZLIQ *суш.* виждансузвал.

VİCƏ *суш.* рах. фул, зурзун; **onu vicə tutdu** адак фул акатна.

VİCVİCƏ *суш.* килиг: **VİCƏ**.

VİDA *суш.* сагърай лугъун; къа-къатун, чара хъун.

VİDALAŞMAQ *глагол*. 1) сагърай

лагъана фин, хъфин; 2) чара хъун.

VİDEOMAQNİTOFON *суш.* видеомагнитофон.

VİDEOSİQNAL *суш.* видеосигнал.

VİDEOTELEFON *суш.* видеотелефон.

VİDEOYAZI *суш.* видеокхъинар.

VİKİNQ *суш.* викинг (*гъуьлуьн къачагъ*).

VİKONT *суш.* виконт (*Францияда ва Англияда аристократвилин чин*).

VİKTORİNA *суш.* викторина (*суалриз жаваб гунин къугъун*).

VİLAYƏT *суш.* вилайят; **vilayətin kənd təsərrüfatı** вилайятдин хуьрьун майишат.

VİLAYƏTDAXİLİ *прил.* вилайятдин къенепатан.

VİLAYƏTİ *суш.* муз. «Вилайети» (*«Раст» ва «Магъур» мугъамрин кьилин паярикай сад*).

VİLLA *суш.* вилла (*шегъердилай къерехда эцигнавай, хъсандиз туь-кІуьрнавай кІвал*).

VİNEQRET *суш.* винегрет.

VİNETKA *суш.* виньетка.

VİNT *суш.* винт.

VİNTAÇAN *суш.* элкъуьраг.

VİNTƏBƏNZƏR *прил.* винтиниз ухшар.

VİNTKƏSƏN *суш.* винт атІудайди.

VİNTLƏMƏK *глагол*. элкъуьрна тун.

VİNTLİ *прил.* винтинин; винтиналди гъерекатдал гъызвай.

VİNTVARI *прил.* винт хътин.

VİOLA *суш.* виола (*музыкадин алат*).

VİOLONÇEL *суш.* виолончель (*музыкадин алат*).

VİRAJ I *суш.* 1) гуьне, акъажунар авун патал раснавай рекъин къекъуьн; 2) гимн, самолёт рекъелай къерехдиз

алчуд хьун; машин, велосипед чарх алаз къекъуьн, алчуд хьана фин.

VİRAJ II *фото.* шикилдиз герек тир ранг гудай цурурай къизил ва я платина квай яд.

VİRAN *прил.* чуклуринавай, барбатI-навай; **viran eləmək** чуклурун, барбатI авун.

VİRANEDİCİ *прил.* барбатIдай, авай-авачирдавай ийидай, члехи зиянар гудай.

VİRANƏ *суц.* харапаяр, уцлей чкаяр, чиклай дараматар.

VİRANƏLƏŞMƏK *глагол.* барбатI хьун, чуклун, харапайриз элкьуьн.

VİRANƏLİK *суц.* харапаяр.

VİRANXANA *суц.* харапла.

VİRD *суц.* фикирда къунвай гьа са гафар тикрун; **verd eləmək** гьа са гафар лугьун, жуваз чидайдалай гьил къачун тавун.

VİRTUOZ *суц.* устад, члехи устлар.

VİRUS *суц. мед.* вирус (*галукь-дай азарар кутадай лап члехи микро-организм*).

VİRUSAOXŞAR *суц.* вирусдиз ухшар.

VİRUSLU *прил.* вирусдин, вирус квай.

VİRUSOLOGİYA *суц.* вирусология (*вирусрин гьакъиндай илим*).

VİSKİ *суц.* виски.

VİSMUT *суц.* висмут (*1 хим. яру тав алай лацу рангунин металл; 2 мед. и металл квай дарман*).

VİŞNƏ *суц.* шурван пини.

VİTAMİN *суц.* витамин.

VİTAMİNLİ *прил.* витаминдин, витамин квай.

VİTAMİNLİLİK *суц.* витаминлувал.

VİTAMİNOLOGİYA *суц.* витаминология.

VİTAMİNOZ *прил.* витаминар квай; витаминар кутунвай; **vitaminoz tərəvəz** витаминар квай салан майваяр.

VİTAMİNSİZ *прил.* витамин квачир.

VİTAMİNSİZLİK *суц.* витаминсузвал.

VİTRİN *суц.* витрина; **mağazanın vitrini** туьквендин витрина.

VİTSE-ADMİRAL *суц.* вице-адмирал.

VİTSE-KONSUL *суц.* вице-консул.

VİTSE-PREZİDENT *суц.* вице-президент.

VİZA *суц.* виза (*чара уьлкведиз финиз, ана яшамии хьуниз ва я анай яна масаниз финиз гудай ихтияр*).

VİZALAMAQ *глагол.* виза эцигун.

VİZALATMAQ *глагол.* виза эцигиз тун.

VİZALI *прил.* визадин, виза эцигнавай.

VİZİT *суц.* визит.

VİZİTKA *суц.* визитка.

VİZUAL *прил. астр.* килигуналди аквазвай.

VODEVİL *суц.* са пердедин комедия.

VOKAL *суц.* вокал.

VOKALİST *суц.* вокалист.

VOKALİZM *суц. лингв.* вокализм (*чIалан ачух сесерин система*).

VOLEYBOL *суц. спорт.* волейбол.

VOLEYBOLÇU *суц.* волейбол къугьвадайди.

VOLFRAM *суц. хим.* вольфрам.

VOLFRAMLI *прил.* вольфрамдин.

VOLT I *суц. физ.* вольт (*токдин гужлувал алцумдайди*).

VOLT II *суц. спорт.* манежда кас алай балклан катзавай цIар, рехь.

VOLT-AMPER *суц. физ.* вольт-ампер.

VOLTMETR *суц. физ.* вольтметр.

VOTUM *суц.* вотум (*сес гуналди къабулдай къарар*); \diamond **etimad votumu** иштибар авунин вотум.

VOYEVODA *суц. тар.* воевода (*1 къадим Урусатда къушундин къыл, шегьердин къыл; 2 Польшада воевод-лудин къыл*).

VULKAN *суц.* вулкан (*чилини къеняй хкадарзавай цІай*).

VULKANİK *прил. геол.* вулкандин; вулкандиз талукъ, вулкандиз хас, вулканди арадал гъанвай.

VULKANİT *суц.* вулканит (*Клеви каучук*).

VULKANİZASİYA *суц.* вулканизация (*материалриз мягъкемвал гун патал абур химиядин таъсирдик кутун*).

VULKANİZATOR *суц.* вулканизатор.

VULKANOLOGİYA *суц.* вулканология (*вулканар арадиз атунин себбар чирдай илим*).

VULKANOLOQ *суц.* вулканолог.

VULQAR *прил.* 1) мана кесибарна чІурнавай; 2) векъи; шит; наши; ахлакъдиз акси.

VULQARCASINA *нареч.* ахлакъсузвилелди, шитдаказ, шитдиз.

VULQARİZM *суц. лингв.* вульгаризм (*нугъатдиз ва я жаргондиз хас гафуникай ва я ибарадикай кхьинра менфят къачун*).

VULQARLAŞDIRMAQ *глагол.* чІуру гъалдиз гъун.

VULQARLIQ *суц.* чІурувал.

VURAĞAN *прил.* 1) ядай; **vurağan inək** крчаралди ядай кал; 2) класдай; **vurağan ağsaqanadlar** класдай ветер.

VURANI *суц. мат.* артухарзавайди

(*вичи маса рекъем*).

VURAN II *глагол.* ядай; **vuran qoç** ядай гьер.

VURÇATLASIN *суц.* акбалтІай къайдасузвал, кефиниз кІандайвал авун; вакханалия.

VURĞU I *суц.* 1) ягъун; 2) дяве; ягъунар; акъунар; 3) бедбахтвал, бала; 4) кІвалахун; **ürək vurğusu** рикІи кІвалахун.

VURĞU II *суц. лингв.* ударение.

VURĞULU *прил. грамм.* ударениядин лишан алай.

VURĞUN I *прил.* ашукъ хъанвай, кІан хъанвай, рикІ ацукънавай; **vurğun könül** ашукъ хъанвай гуьгъуьл.

VURĞUN II *прил.* ягъанвай (*фалужди*).

VURĞUSUZ *прил. лингв.* ударение алачир.

VURHAVUR I *суц.* дяве, кукІунар; **bu vurhavurdan başçıxarmaq mümkün deyil** и дяведай къыл акъудун мүмкин туш; II *нареч.* гъакъисагъвилелди, алахъна; **vurhavur işləyirdilər** гъакъисагъвилелди кІвалахзавай.

VURHAVURLA *нареч.* ван-сес кваз, къал кваз; тІурутІум кваз; гъакъисагъвилелди, алахъна.

VURHAY *суц.* гъарай-эвер, дяве, кукІунар.

VURMAQ *глагол.* 1) ягъун, гатун; **çu-buqla vurmaq** тІвалунив ягъун (*гатун*); 2) ягъун (*мих, кІун*); **paz vurmaq** (*çalmaq*) кІун ягъун; 3) рекъин, къин; **ovçular iki qaban vurdular** гъуьрчехъанри къве вак яна; 4) яна вегъин; **onlar düşmən təyyarəsini vurdular** абуру душмандин самолёт яна вегъена; 5) гъалчун; **qarını vurmaq** раклар гъалчун; 6) ярхарун; **yerə vurmaq** чилел ярхарун; 7) атІун,

куъруъ авун; **donun әтәyini vurmaq** блушкадин цен куъруъ авун; 8) ягъун, атӀун; **boynunu vurmaq** гардан ягъун, кьил атӀун; 9) куърсарун; **şakli divara vurmaq** шикил цлакай куърсарун; 10) *мат.* зарбун; **dördü beş vurmaq** кьуд вадаз зарбун; 11) ягъун (*гъуълягъди*); **ilan vurdu** гъуълягъди ягъана; 12) кӀвалах авун; **onun ürәyi yavaş vurur** адан рикӀи явашдиз кӀвалахзава.

VURNUXA-VURNUXA *нареч.* тади галаз, кат-галтугдалди.

VURNUXMAQ *глаго.* тади акатун, кат-галтуг авун.

VUR-TUT *нареч.* авай-авачир.

VURUB-YIXAN *прил.* викӀегъ, дирибаш, кукӀунал рикӀ алай; **vurub-yixan oĝlan** викӀегъ гада.

VURUB-YIXMAQ *глаго.* ягъун, гьалчун, ярхарун.

VURUQ I *суц. мат.* артухарзавайди (*вичи маса рекъем*).

VURUQ II *прил. диал.* яна кӀевнавай; **vuruq qarı** кьулар яна кӀевнавай рак.

VURULAN *суц. мат.* артухарзавайди (*маса рекъемдалди*).

VURULMAQ I *глаго.* 1) гатун; 2) ягъун; **güllә ilә vuruldu** гуьлледив ягъанва; **taxtaya mix vurulub** тахтадиз мих ягъанва; 3) алкӀурун; **afişalar vurulub** афишаяр алкӀурнава.

VURULMAQ II *глаго.* ашукъ хъун, кӀан хъун, рикӀ ацукъун, кьару хъун.

VURUM *суц.* куткун, галукуьун; **on atımdan on vurum** цӀудра тфенгдай ягъана, цӀудрани галукуьна.

VURUŞ *суц.* женг; дяве; ягъунар; акьунар; кукӀун; **vuruş yeri** дяведин чка; **son vuruş** эхиримжи ягъунар.

VURUŞA-VURUŞA *нареч.* дяве ийиз-ийиз; **onlar vuruşa-vuruşa geri**

çäkildilər абуру дяве ийиз-ийиз кьулухъ чӀугуна.

VURUŞDURMAQ *глаго.* кукӀурун.

VURUŞQAN *прил.* кикӀидай, кукӀунал рикӀ алай, викӀегъ; **vuruşqan uşaq** кукӀунал рикӀ алай аял.

VURUŞQANLIQ *суц.* дяве ийиз алакьун; дявекарвал; кукӀун.

VURUŞMAQ *глаго.* 1) дяве авун, ягъунар авун; **düşmәnlә vuruşmaq** душмандихъ галаз дяве авун; 2) женг чӀугун; **bol mәhsul uĝrunda vuruşmaq** бул бегъер къачун патал женг чӀугун.

VÜCUD *суц.* 1) чан алай затӀ; инсан; кас; 2) беден; жендек; тан; **gözәl vücut** иер тан.

VÜCUDLU *прил.* къакъан буй авай; къамат авай; къаматлу; тӀарам; **vücutlu qız** тӀарам руш.

VÜCUDSUZ *прил.* иер тушир, къамат авачир, тӀарам тушир.

VÜQAR *суц.* такабурлувал, дамах; **ana vüqarı** дидедин такабурлувал; **kollektivin vüqarı** коллективдин дамах.

VÜQARLA *нареч.* такабурлувилелди, такабурлудаказ, такабурлудиз; дамахдалди; дамахдивди; **vüqarla cavab vermәk** такабурлудаказ жаваб гун; **vüqarla danışmaq** дамахдивди рахун.

VÜQARLI *прил.* такабурлу, дамах гвай; **vüqarlı adam** такабурлу кас.

VÜQARLILIQ *суц.* такабурлувал, дамах гвайвал.

VÜQARSIZ *прил.* такабурлувал авачир.

VÜQARSIZLIQ *суц.* такабур авачирвал.

VÜRUD *суц.* куьгъ. атун, пайда хъун; **bir azdan o da vürud oldu** са

герендилаи амни пайда хъана.

VÜSAL *суц. шаир.* 1) гуъруьш;

2) кIанибур сад-садав агакъун.

VÜSƏT *суц.* 1) гегъенш чуъл;

2) азадвал; ачухвал; гегъенш чка; **Kür çayının vüsəti** Куър вацIун гегъеншвал;

3) ахъавал, фириягъвал.

VÜSƏTLİ *прил.* гьяркьуь, гегъенш;

чIехи; ачух, чIехи чка къазвай; **vüsətli çay** гьяркьуь вацI.

VÜSƏTLİLİK *суц.* гьяркьуьвал, гегъеншвал, чIехивал; ачухвал.

VZVOD I *суц.* взвод; **bir vzvod əsgər** са взвод аскерар; II *прил.* взводдин; **vzvod komandiri** взводдин командир.

Y

Y – *азербайжан алфавитдин къанни цIусад лагъай гьарф.*

YA I *союз.* я, ва я; **bu gün, ya sabah** къе, я пака; **sabah, ya ertəsi gün** пака ва я муькуь юкъуз; **ya o, ya başqası** я ам, я масад.

YA II *межд.* я; **ya Allah!** я Аллагъ!

YABA *суц.* къуьк; **ağac yaba** кIарасдин къуьк; **yaba ilə otu çevirmək** къуькуьналди векьер элкьуьрун.

YABALAMAQ *глаго.* къуькуьналди кIватIун.

YABALAŞMAQ *глаго.* дяве авун, къуькуьналди дяве авун.

YABANI *прил.* 1) чIуру; **yabanı üzüm** чIуру ципицIар; 2) баябан чуъл; **yabanı otlar** баябан чуълдин уьруьшар; 3) чIуруз экъечIай, чIуру (*мар*); **yabanı dərman bitkiləri** чIуруз экъечIай дармандин векьер, хъчар.

YABI *суц.* юбу; \diamond **yabı kimi işləmək** юбуди хъиз кIвалахун.

YAD I *прил.* яд, чаради, масад; **yad adamlar** яд ксар; **yadlar məni başa düşməz** чарабур (*яд ксар*) зи гъавурда акъадач.

YAD II *суц. рах.* 1) хурун зигъин, фикир, рикIел аламуькун; **hamının yadındadır** виридан рикIел алама; 2) къил чIугун, къил къалурун, патав фин; **onu yad etmək üçün getdi** адал къил чIугваз фена; 3) рикIел хкун; **yadına saldı** рикIел хкана.

YADDAQALAN *прил.* рикIел аламуькьдай; **yaddaqalan hadisə** рикIел аламуькьдай вакъиа.

YADDAŞ *суц.* хурун зигъин; фикир; рикIел аламуькун; **onun yaxşı yaddaşı var** адахъ хъсан хурун зигъин ава; **onun yaddaşı zəifdir** адан рикIел аламуькьзавач.

YADDAŞSIZ *прил.* рикIел затI аламуьк тийир.

YADDAŞSIZLIQ *суц.* рикIел затI аламуьк тавун.

YADELLİ I *прил.* чара (*патам*) уьлкведин; чара уьлквейрин, яд уьлквейрин; **yadelli işğalçılarla mübarizə** яд уьлквейрин чапхунчийрихъ галаз женг чIугун; II *суц.* чара (*патам*) уьлкведин эгъли, яд уьлкведин кас; чара чкадин кас; къураба.

YADİGAR *суц.* ядигар, рикЈел хуьн патал тир затІ; **ana yadigarı** дидедин ядигар.

YADIRĖAMAQ *глаго.* рикЈелай ра-кьюрун.

YADLIQ *суц.* чаравал, яргълвал.

YAĖ *суц.* 1) гъери, чЈем; **inək yaĖı** калин гъери, дуьдгъвер; 2) ягъ (*машинриз ядай*); 3) пи, макъ, хъуцЈур.

YAĖI *суц.* куьгъ. душман; мидя; ягъи; **yaĖılarla axıra kimi döyüşdü** душманрихъ (*ягъийрихъ*) галаз эхир-далди женг чЈугуна.

YAĖINTI I *суц.* къвалар (*жив, марф, чиг*); **uzun yaĖıntılar** яргъл фе-йи къвалар.

YAĖIR *суц.* хер (*балкЈандин да-лудал пурарикай жедай*).

YAĖIŞ I *суц.* марф; **yaĖış yaĖır** марф къвазва; **yaĖış ara vermir** марф атЈузвач; II *прил.* марфадин; **yaĖış suyu** марфадин яд.

YAĖIŞLI *прил.* марфадин (*марф квай, къежей*).

YAĖLAMAQ *глаго.* 1) гъери ягъун (*алтадун*); 2) гуьцЈун; гвягъун; алтадун.

YAĖLI *прил.* 1) чар авай; гъери квай, чЈем квай; 2) як алай, куьк; 3) дадлу; 4) гъери алтаднавай; 5) варлу; **yaĖlı qohum** варлу мукъвад; 6) чар алай; **yaĖlı fətir** чар авай фу; 7) тариф; **yaĖlı söz** тарифдин гаф.

YAĖLILIQ *суц.* 1) ягълувал; 2) куьквал.

YAĖMUR *суц.* марф, юргъ; **yaĖmura düşmək** юргъадик акатун.

YAĖMURLU *прил.* килиг: **YAĖIŞLI**.

YAĖMURSUZ *прил.* къуру, марф авачир; **havalar yaĖmursuz keçir** гъа-ваяр къуруз алатзава.

YAXA I *суц.* хуру (*пекинин*); **yaxası**

ordenli idi хурудал орденар алай; II *прил.* хев хурал алай; **yaxa cibi** хурал алай жибин.

YAXALAMAQ I *глаго.* 1) экъьюрун, цик хкуьюрун; **boĖazını yaxalamaq** туь-туьна экъьюрун (*яд, дарман*); 2) цикай авун; **köynəyi yaxalamaq** перем цикай авун; 3) чухъуьн, чухъвена михъун; **aĖzını yaxalamaq** сив чухъвена михъун.

YAXALAMAQ II *глаго.* 1) къун, вегъена къун; агалчна къун; 2) къуна акъвазарун; **cinayətkarı yaxalamaq** тахсиркар къуна акъвазарун; 3) акатун; **yolda bizi yaĖış yaxaladı** рекъе чун марфадик акатна.

YAXALANMAQ I *глаго.* 1) экъуьн; **o, yaxalandı** ам экъвена; 2) цикай авун; **paltar yaxalandı** пекер цикай авуна.

YAXALANMAQ II *глаго.* вегъена къун, агалчна къун; **cinayətkar yaxalandı** тахсиркар вегъена къуна.

YAXALAŞMAQ *глаго.* дяве авун.

YAXALIQ *суц.* хев; **nişastalı yaxalıq** къянавай хев.

YAXIN *прил.* 1) мукъва, мукъва тир, мукъвавал авай; 2) мукъвал алай; мукъув гвай; **yaxın qonşu** мукъва къунши; **yaxın yer** мукъвал чка.

YAXINDA *нареч.* 1) мукъув, мукъвал, мукъвал чкада; мукъварал; **onun evi yaxındadır** адан кЈвал мукъув гва; 2) мукъвара, и мукъвара; **bu yaxında Moskvağa gedəcəyəm** и мукъвара зун Москвадиз фида.

YAXINDAKI *прил.* мукъвал тир, мукъвал алай; къвалав гвай; **yaxındaki meşə** мукъвал алай там; **yaxındaki kənd şəhərə birləşir** къвалав гвай хуьр шегъердихъ галкЈизва.

YAXINDAN *нареч.* мукъувай; **şəkli**

yaxından çəkmək шикил мукъувай ягъун; **onu yaxından tanıyiram** заз ам мукъувай чизвайди я; 2) мукъвалай; **yaxından qışqırıq səsi gəldi** мукъвалай гъарайдай ван акъятна.

YAXINLARDA *нареч.* 1) мукъвал, мукъвал чкада; **bu yaxınlarda qalır** мукъвал чкада амукъзава; 2) мукъвара, и мукъвара; **yaxınlarda görüşərik** и мукъвара гуьруьшмиш жеда чун; 3) дехне, са тІмил вилик, са тІмил фад; **hadisə bu yaxınlarda olmuşdur** вакъиа са тІмил вилик хъанвайди я.

YAXINLAŞDIRMAQ *глагол.* мукъва авун; мукъув агудун, мукъув гъун; **stolu pəncərəyə yaxınlaşdırmaq** стол дақлардив агудун; **qələbəni yaxınlaşdırmaq** гъалибвал мукъва авун.

YAXINLAŞMAQ *глагол.* 1) мукъва хъун, мукъвал хъун; мукъув атун; 2) агатун, дуст хъун; **getmək günü yaxınlaşdı** хъфидай югъ мукъвал хъана; **onlar yaxınlaşdılar** абур дуст хъана.

YAXINLIQ *суц.* 1) мукъвалвал; **onların arasında yaxınlıq var** абурун арада мукъвалвал ава; 2) мукъвалвал; **evin yaxınlığı** кІвалин мукъвалвал.

YAXINLIQDA *нареч.* мукъув, мукъвал, патав, яргъа тушиз; **yaxınlıqda ev tikmək** мукъвал кІвал эцигун.

YAXMAC *суц.* гъерини фу, нисини фу, шурни фу.

YAXMAQ I *глагол.* 1) алтадун; ктадун; къацІурун; **çörəyə yağ yaxmaq** фал гъери алтадун; 2) ягъун, элкъуьрун, тІвар къацІурун, тІвар акъатдайвал авун, беябурун; **onun adına ləkə yaxdılar** адан тІвар къацІурна.

YAXMAQ II *глагол.* кун, гъелекун, кана руьхъ авун; **ürəyini məhəbbət odu yaxır** рикІ ашкъидин цІу кузва.

YAXŞI *прил.* 1) хъсан; **yaxşı ad** хъсан тІвар; **yaxşı xasiyyət** хъсан къилих; 2) чешнелу; **yaxşı ata** чешнелу буба; 3) лайихлу; **yaxşı hərəkət etdi** лайихлу гъерекат авуна; 4) дадлу; **yaxşı yemək** дадлу тІуьн; 5) кІеви, мягкъем; **yaxşı yuxu** кІеви ахвар; 6) сагъ-саламатвал; **iş yaxşı qurtardı** кар саламатдиз куьтягъ хъана; 7) кутугай, къур; **yaxşı köynək** кутугай перем; 8) халисан, вижевай; **yaxşı həyat** халисан уьмуьр.

YAXŞICA *нареч.* хъсандиз, иердиз, вижеваз; **yaxşica cavabını verdi** вижеваз адан жаваб гана.

YAXŞILAŞDIRMAQ *глагол.* хъсанарун; **həyatını yaxşılaşdırmaq** уьмуьр хъсанарун.

YAXŞILAŞMAQ *глагол.* хъсан хъун.

YAXŞILIQ *суц.* хъсанвал; **yaxşılığın qədrini bilmək** хъсанвилин къадир чир хъун.

YAXUD *союз.* я, ва я; **sabah, yaxud ertəsi gün** пака ва я муькуь юкъуз.

YAKUT *суц.* якут (*халкъ*); **yakutlar** якутар; **yakut dili** якут чІал; **yakutca** якут чІалалди, якутдалди.

YAQUT *суц.* 1) якъут (*яру багъа къаш*); 2) якъутдин ранг (*яру*).

YAL I *суц.* фири; **atın yalı** балкІандин фири.

YAL II *суц.* 1) гуьне, дагъдин хур, кІунтІ; 2) къилелай элячІдай гирве, къилелай элячІдай рехъ; 3) цІиргъ; **təpələrin yalı** тепейрин цІиргъ.

YAL III *суц.* гъуруш (*гъайванриз гудай ханла*).

YAL IV *суц.* елкен алай луьткве.

YALAQ *суц.* 1) кашатІ, нефсетІ; 2) руфункал, тІуьнал рикІ алайди, тух тежедайди; 3) кицІин ял вегъин патал чиле эгъуьндай чка.

YALAQLIQ *суц.* кашатІвал, нефсетІвал.

YALAMAQ *глагол.* 1) мез гун; 2) мез гана михьун; **qabı yaladı** къапуниз мез гана михьна; 3) мез гана тІуьн; **mürəbbəni yalamaq** мураба мез гана тІуьн.

YALAN *суц.* таб, тапарар; **yalan demək** таб рахун; **yalan xəbərlər** таб хабарар.

YALANÇI *суц.* тапрукъ, тапархъан, тапаррин чувал, тапаррин кІватІ; **yalançı oğlan** тапрукъ гада.

YALANDAN *нареч.* тапаррай, чІурукІа; **yalandan gülmək** тапаррай хьуьруьн.

YALAN-PALAN *суц.* тапарар.

YALÇIN *суц.* хкатай, кватай; **yalçın qayalar** хкатай къвалар.

YALIN *прил.* 1) къецІил; къецІиларнавай, кІев тавунвай; **yalın ayaqlar** къецІил кІвачер; **yalın ağaclar** къецІил тарар; 2) затІни гвачир; **yalın əllə gəlmişik** чун затІни гвачиз атанва.

YALINLIQ *суц.* къецІилвал (*кІвачерин*).

YALQIZ *прил.* 1) ялгъуз тир, тек тир, къилди тир; **kəndin kənarındaki yalqız ev** хуьруьн къерехда авай ялгъуз кІвал; 2) инсанар авачир, хелвет.

YALQIZLIQ *суц.* ялгъузвал, теквал.

YALQUZAQ *суц.* жанавур; **yalquzaq kimi baxmaq** жанавурди хьиз килигун.

YALLI *суц.* «Яллы» (*къуьлдьунин макъам*).

YALMAN *суц.* фири; **atın yalmanı** балкІандин фири.

YALMANMAQ *глагол.* ялтахвал авун.

YALNIZ I *прил. килиг:* **YALQIZ.**

YALNIZ II *кІус.* анжах; **yalnız səhərə yaxın yuxuya getdim** зун ахварал анжах яр акьалтайла фена.

YALNIZLIQ *суц.* ялгъузвал, теквал.

YALTAQ *суц.* ялтах (*вичин менфят патал алчахвал ийидай кас*); **yaltaq təbəssüm** ялтах хьуьруьн.

YALTAQCASINA *нареч.* ялтахвилелди, ялтахдаказ, ялтахдиз.

YALTAQLANMAQ *глагол.* ялтахвал авун; **tülkü kimi yaltaqlanmaq** сикІре хьиз ялтахвал авун.

YALTAQLIQ *суц.* ялтахвал; **yaltaqlıq etmə** ялтахвал мийир.

YALVARIŞ *суц.* минет.

YALVARMAQ *глагол.* минет авун.

YAMAC *суц.* гуьне, гуьне квай чка; хуш, хуш квай чка, хуш квай хур; чин, чин квай чка; **dağın yamacında** дагъдин чина.

YAMAQ *суц.* 1) пине; **yamaqlı şalvar** пине алай шалвар; **yamaq salmaq** пине ягъун; 2) *куьч.* артух кас; **özünü yamaq kimi hiss etmək** вич артух кас яз гьисс авун.

YAMAMAQ *глагол.* расун, рас хьувун, пине ягъун.

YAMAN I *прил.* 1) *рах.* пис, нагъакъан; чІуру, усал; **yaman adam** пис кас, 2) регъимсуз, инсафсуз, залум; пехъи; хьел квай; **yaman it** пехъи киці; 3) акьалтІай гьевеслу, къызгъин; 4) ви-кІегъ, дирибаш; **yaman uşaq** дирибаш аял; 5) кІеви, гзаф мекъи; **yaman qiş** гзаф мекъи къуьд; 6) гьейран ийидай, гзаф ажайиб, тежер хьтин, такур хьтин; 7) *рах.* хьсан; **yaman müğənnidir** хьсан маничи я.

YAMAN II *прил. мед.* хаталу (*азар*).

YAMANLAMAQ *глагол.* сеперар гун, экъуьгъун.

YAMANLIQ *суц.* писвал, зиян, зарар.

YAMSIЛAMAQ *глаго.* ч'алар ахъаюн.

YAMYAM *суц. рых.* инсандин як недайди (*инсан*).

YAMYAŞIL *прил.* къап-къацу.

YAN *суц.* 1) къвал, пад; **sağ yan** эрчи къвал; **dağın yanı** дагъдин пад; 2) къулухъ къил, сагъри; 3) масанихъ алуддай, масанихъ ракъурдай; **yan kanal** яд масанихъ ракъурдай къанал; 4) къерехдин; патай къведай; 5) къвалан; **yan qarı** къвалан рақлар.

YANACAQ *суц.* кудай затI (*бензин, нефт ва мсб*).

YANAKI *нареч.* 1) са къвалахъди, къвала-къвалахъди; **yanakı oturmaq** са къвалахъди ацукъун; 2) са къвалахъ, са патал, къвалахъди; **başını yanakı әvmәk** къил патал авун, са къвалахъ вегъин; 3) къилин патал, к'анч'ал; **parağı yanakı qoymaq** бармак к'анч'ал хъун (*бармак патал алуқун*); 4) чапдиз, кирсеба; **yanakı bahmaq** кирсеба килигун.

YANAQ *суц.* хъвехъ; **uşağın yanaqları** аялдин хъухъвер; **onun yanaqları allanmışdı** адан хъухъвер яру хъанвай.

YANAR *прил.* 1) *куьч.* кудай, ифенвай; чими; **yanar su** кудай (*ргай*) яд; **yanar baş** ифенвай къил; 2) къизмиш, ялавлу, туьнт; **yanar soba** ифей къул; 3) хкахъ тийир, дат'ана кузвай; 4) *геол.* кудай, фад ц'ай къадай.

YANAŞI *нареч.* патав, къвал-къвалав.

YANAŞMA *суц.* тегъер, къайда, эгеч'ун; **işе düzgün yanaşma** кардив дуьз эгеч'ун.

YANAŞMAQ *глаго.* 1) атун, агатун, мукъув (*патав*) атун, патав фин; **rәncәгәуә yanaşmaq** дақлардив агатун;

qatar yanaşdı поезд атана; 2) агакъун, атана агакъун, алуқун; **dostlar yanaşdılar** дустар атана агакъна; 3) эгеч'ун; гат'унун, агакъун; **işе qiymәt verilmәsinә düzgün yanaşmaq** к'валахдиз къимет гунив дуьз эгеч'ун; 4) бакарда акъун, къун, виже атун; 5) рафтарвал авун; **nәzakәtlә yanaşmaq** гуьрметдивди эгеч'ун.

YANA-YANA *нареч.* 1) дертлувилелди, дертлудаказ; гъамлувилелди, гъамлудаказ, гъамлуз; хажалатлувилелди, хажалатлудаказ; **yana-yana bahmaq** дертлудаказ килигун; 2) рикI куз-куз; **yana-yana mahni oxumaq** рикI куз-куз мани лугъун.

YANBAYAN *нареч.* къвал-къвалав.

YANBIZ *суц.* сагърид к'арабдин агъа пад.

YANÇAQ *суц. анат.* къалчах.

YANDAN *прил.* къвалакай.

YANDIRIB-YAXMAQ куз-хъу-къурун.

YANDIRICI *прил.* 1) кудай; къати; гужлу; **yandırıcı maddələr** кудай зат'лар; **yandırıcı şaxta** къати аяз; 2) лап чими, алугардай; **yandırıcı günәş** алугардай рагъ; 3) ц'ай къадай, ц'ай къаз тадай; 4) кудай; **yandırıcı dәрmanlar** кудай дарманар.

YANDIRMA *суц.* 1) куьк'уьрун, ц'ай ягъун; 2) кун, ц'ай яна кун.

YANDIRMAQ *глаго.* 1) кун, ц'ай ягъун, ц'ай яна кун; **odda yandırmaq** ц'ла кун; **odun yandırmaq** к'ларасар кун; 2) куьк'уьрун, ц'ай къаз тун; **lampanı yandırmaq** лампа куьк'уьрун; 3) ц'ай кутун; **odunları yandırmaq** к'ларасрик ц'ай кутун; 4) кана терг авун; **günәş zәmilәri yandırdı** ракъини ник'лер кана тергна; 5) ргай яд илична кун; 6) *куьч.*

рикI тIарун; **bu söz мәni yandırđı** и гафуни зун кана; 7) алугарун; **otu yandırmaq** векь алугарун.

YANĖI *суц.* 1) цихь къанихвал; **yanĖi hiss etmәk** цихь къаних хьун; 2) рикI кун; **ürәyimдә yanĖi var** зи рикI кузва.

YANĖIN *суц.* цIай, цIай къуна кун, цIай къур чка; **yanĖini söndürmәk** цIай хкадарун.

YANĖINSÖNDÜRӘN *суц.* цIай туйхурдайбурун командадик квай кас.

YANIQ *суц.* 1) чIух, кайи затI; **yanıq iyі** чIухадин ни; 2) кайи чка, кана хьанвай хер; 3) *куьч.* зайиф, такьатсуз; **yanıq uşaq** зайиф аял.

YANIQLI *прил.* 1) кайи (*алугай*); 2) хьел авай; уьмуьрдикай куьцIенвай; **o, мәndән yanıqlıdır** адаз закай хьел ава; 3) рикI атIудай; **o, yanıqlı mahnılar oxuyur** ада рикI атIудай манияр лугьузва.

YANIQLI-YANIQLI *нареч.* рикI атIудай; пашмандаказ, сефилдаказ, гьамуник кваз; **yanıqlı-yanıqlı danışır-dı** пашмандаказ (*сефилдаказ*) рахазвай.

YANILMAQ *глагол.* гьалатI ахьяюн, гьалатI хьун, алцур хьун, ягьалмиш хьун; **dostum yanılmışdı** зи дуст ягьалмиш хьанвай; **alver vaxtı yanılmışdı** алишверишдин чIавуз алцур хьанвай.

YANILTMAC *суц.* 1) фад-фад рахун, рахунин зарбвал; 2) фад-фад лугьун патал туйкIурнавай гафарин кIватIал, рахадайла галкIурдай гафарин кIватIал.

YANILTMAQ *глагол.* гьалатI ахьайиз тун, алцурарун; ягьалмишарун.

YANINDA *послел.* патав, къвалав, мукьув; **evin yanında dayanmaq**

кIвалин патав акьвазун.

YANINDACA *нареч.* патав гваз, къвалав гваз.

YANINDAKI *нареч.* патав гвай, къвалав гвай.

YANLAMAQ *глагол.* атун, агатун, мукьув (*патав*) атун, патав фин; **qo-canı ynlamaq** кьуьзуьдав агатун.

YANLIŞ I *суц.* гьалатI, синих, ягьалмишвал, хата; **yanlış iş** гьалатI кIвалах; II *нареч.* гьалатI хьана, гьалатI яз, ягьалмиш хьана, ягьалмиш яз; **yanlış fikirlәshmәk** гьалатI яз фикир авун.

YANLIŞLIQ *суц.* гьалатI тирвал, ягьалмишвал.

YANMAQ *глагол.* 1) кун, цIай къун; **meşә yanır** там кузва; 2) са куь ятIани кун; **hәrәrәtdән yanır** ифиндикай кузва; 3) кайи ни агалтун, кIан кун (*мес. некIедин*); 4) пуч хьун; **biletләrimiz yandı** чи билетар пуч хьана.

YANŞAQ *суц.* гзаф рахадайди, цIалцIам гафар гвайди.

YANŞAQLIQ *суц.* гзаф рахунар авун, цIалцIам гафар лугьун.

YANVAR I *суц.* январь (*йисан сад лагьай варз*); II *прил.* январдин; **yanvar günlәri** январдин йикьар.

YAN-YANA *нареч.* 1) къвал-къвалав, сад-садан патав; къвалав; патав; **qız anası ilə yan-yana oturdu** руш дидедин патав ацукьна; 2) жергеда; **yan-yana düzүlmüş evlәр** са жергеда авай кIвалер.

YAN-YÖRӘ *суц.* пад-къерех; **yan-yörәyә baxmaq** пад-къерехдиз килигун.

YAPALAQ *суц.* тIиб.

YAPIQ *прил.* дуьз, чин дуьз, кьулу (*кьул хьтин*).

YAPINCI *суц.* япунжи; **yapıncını çiy-ninә atmaq** япунжи кьуьнерик вегьин.

ҲАРИШАН *прил.* алқИдай; **yarışan lent** алқИдай лент; **yarışan kağız** алқИдай чар.

ҲАРИШАДИРАН *прил.* алқИурдайди (*фяле*).

ҲАРИШАДИРИЦИ *прил.* алқИдай, кИкИдай.

ҲАРИШАДИРМАҚ *глагол.* 1) кукИурун (*клеЙдалди*); **kağız qutulari yarışdırmaq** чарчин кьватияр клеЙдалди кукИурун; 2) лубъубум гун, лубъубум гана кукИурун; **borulari yarışdırmaq** гунгар лубъубум гана кукИурун; 3) чуькьубн, ягъун; **şillə yarışdırmaq** лапIаш вегъин.

ҲАРИШАҚАН *суш.* клинж; **kağız yarışqani** кагъаздин клинж; **dülgər yarışqani** харат устIардин клинж.

ҲАРИШАМАҚ *глагол.* 1) галкИун; 2) кукИун.

ҲАРМАҚ *глагол.* 1) расун; алқИурун; ягъун; **təndirə çörək yarmaq** тIанурдиз фу ягъун; 2) эцигун; **ev yarmaq** кIвал эцигун; 3) туькIубрун, тешкилун; **işləri yarmaq** крар туькIубрун.

ҲАРОН *суш.* япон (*халкь*); японви; **yapon dili** япон чIал; **yaponca** япон чIалалди, япондалди.

ҲАР *суш.* 1) куьгъ. дуст, чирхчир; **yar və əğyar** дуст ва мидя; 2) *шаир*. рикI алайди, кIаниди.

ҲАРА *суш.* 1) хер; **güllə yarası** гуьлледин хер; **yaraları bağlamaq** хирер кутIунун; 2) хер авун; 3) *куьч*. дерт, хажалат; **qəlbin yaraları** рикIин дердер; 4) *куьч*. бала, бедбахтвал; зиян, зарар.

ҲАРАДАН *суш.* 1) халкь авурди, халикь, яратмишайди, Аллагъ; **yaradan belə xəlq edib** Аллагъди икI халкьнава; 2) яратмишдайди, яратмишай

кас, авур (*туькIубрай*) кас, арадал гъайи кас; **gələcəyi yarananlar** гележег туькIубрзавайбур.

ҲАРАДИЦИ I *суш.* яратмишдайди; арадал гъайиди; автор; **müasir yarıdıcı obrazı** гилан девирдин яратмишдайдан образ; II *прил.* яратмишунин, яратмишдай; **yarıdıcı kollektiv** яратмишдай коллектив.

ҲАРАДИЦИЛИҚ *суш.* 1) яратмишун; **elmi yarıdıcılıq** илимдин яратмишунар; 2) яратмишай затIар; илимдин яратмишунар; **Üzeyir Hacıbəyovun yarıdıcılığı** Узейир Гъажибегован яратмишунар.

ҲАРАДИЛАН *прил.* туькIубрнавай; **yeni yaradılan müəssisə** цИийиз туькIубрнавай кархана.

ҲАРАДИЛМАҚ *глагол.* туькIубр хъун.

ҲАРАҚ *суш.* яракь.

ҲАРАҚЛИ *прил.* яракьлу, яракь гъиле авай.

ҲАРАҚСИЗ *прил.* яракь гвачир.

ҲАРАЛАМАҚ *глагол.* 1) хер авун; **başını yaralamaq** кьилел хер авун; 2) рикI тIарун, рикле эцягъун; **o, mənim ürəyimi yaraladı** ада зи рикI тIарна.

ҲАРАЛАНМАҚ *глагол.* 1) хер хъун; 2) рикI тIар хъун.

ҲАРАЛИ *прил.* хер алай.

ҲАРАМАҚ *глагол.* 1) туькIубн, виже атун; бакардиз атун; **bu ağıllı məsləhət bizə yaradı** и акьуллу меслят чи бакардиз атана.

ҲАРАМАЗ I *прил.* 1) герек авачир, виже текъведай, вижесуз; **yaramaz şeylər** герек авачир шейэр; 2) ярамаз, лайихсуз, пис, усал, ферсуз; II *суш.* алчах, нагъакъан кас; мурдар итим; са карни тийир ваякъан; III *предик.* **yaramaz** виже кьведач, мумкин туш.

YARAMAZCASINA нареч. ярамаз-вилелди, ярамаздаказ.

YARAMAZLIQ суц. ярамазвал.

YARANMAQ I глаг. къадайвал авун, дуъз гъун.

YARANMAQ II глаг. 1) арадал атун; **onun sayəsində yarandı** адан гъи-сабдай арадал атана; 2) хъун, туькӀуьн, туькӀуьр хъун; 3) гъатун; **başında bir fikir yaranıb** зи къиле са фикир гъатнава.

YARARLAŞDIRMAQ глаг. герек тирвал авун, виже къведайвал авун.

YARARLAŞMAQ глаг. герек хъун, виже атун.

YARARLI прил. 1) виже къведай, ярамиш тир; 2) менфятлу, хийирлу; **yararlı müzakirələr** хийирлу веревирдер; 3) мублагъ; **yararlı torpaqlar** мублагъ чилер.

YARARLIQ суц. 1) ярамишвал; 2) менфятлувал, хийирлувал; 3) мублагъвал.

YARARLILIQ суц. килиг: **YARARLIQ**.

YARARSIZLIQ суц. 1) лазим туширвал, герек авачирвал, вижесузвал, ферсузвал, ярамиш туширвал; 2) менфятсузвал, хийирсузвал.

YARASA суц. зоол. къаркъулув.

YARAŞIQ суц. 1) ярашух, иервал, гуьрчеквал; **yaraşiq vermək** ярашух гун; **yaraşğını saxlayan qadın** иервал хвенвай дишегъли; 2) куьч. безек, ярашух, гуьрчегардай зат; **uşaq evin yaraşığıdır** аял кӀвалин ярашух я; 3) мешреб; **elmimizin yaraşığı** чи илимдин мешреб.

YARAŞIQLI прил. иер, ярашугълу, гуьрчег, мешреблу.

YARAŞIQSIZ прил. иерди тушир,

гуьрчег тушир, мешребсуз, ярашугъсуз.

YARAŞMAQ глаг. 1) къун, иер хъун, гуьрчег хъун; **bu geyim sənə yaraşır** и пекери вун къазва; 2) кутугун, лайих хъун; **geridə qalmaq sizə yaraşmır** гуьгъуьна амуькун квез лайих туш.

YARATMAQ глаг. 1) тукӀуьрун; арадал гъун; теснифун; **iş şəraiti yaratmaq** кӀвалахдай шартлар арадал гъун; 2) эцигун, хкажун; **yeni şəhərlər yaratmaq** цӀийи шегъерар эцигун; 3) тайин авун, тукӀуьрун; **yeni əlaqələr yaratmaq** цӀийи алакъяар тукӀуьрун.

YARDIM суц. куьмек, куьмек гун, гъил къун; **təcili yardım** тади куьмек; **kasıblara yardım** кесибриз гъил къун.

YARDIMÇI прил. 1) куьмекчи; **yardımcı qüvvələr** куьмек гузвай къуватар; 2) куьмекдин; **yardımcı təsərrüfat** куьмекдин майишат.

YARƏB межд. яребби.

YARƏBBI межд. килиг: **YARƏB**.

YARĖAN суц. дере, агъада авай чка, кӀам, яргъи чухур; уьцӀена хъанвай къвал; **yarĖana düşmək** кӀамуз аватун.

YARI суц. 1) зур, зур пай, са пай; **işin yarısı** кӀвалахдин зур; **yolun birinci payı** рекъин сад лагъай пай; 2) юкь; **aprelin yarısı idi** апрелдин юкьвар тир.

YARIAC прил. тух тушир, гишинвал авай.

YARIBAYARI нареч. 1) юкьни-юкьвай, къве патахъ; **məhsulu yaribayarı böldülər** бегъер къве патахъ пайна; 2) сад хъиз, барабардиз; **yaribayarı payını aldı** сад хъиз вичин пай къахчуна; 3) зур пай, са пай; **iş yaribayarı tamamlanıb** кӀвалахдин са пай тамамарнава.

YARIQ суц. фер, свар, хъиткъер.

YARILMAQ глаг. 1) гватун, къве

пай хьун; **odun yarıldı** кIарас кьве пай хьана; 2) хун, хана пад акъатун; кукIварун; **düşmən mühasirəsini yarmaq** душмандин гьалкьа кукIварун; 3) кьакъудун, тарашун; **bank yarıldı** банк тарашна.

YARIM *суц.* зур, зур пай, са пай; **yarım saat** зур сят; **kilo yarım** са килони зур.

YARIMADA *суц.* са пад чилик ккIанвай кьурамат.

YARIMAQ *глагол.* 1) кутугун; ярамиш хьун; 2) мумкинвал гун, игьтияж таъминарун.

YARIMCAN *прил.* чандик квай, кьенвай хьтин, рекъизвай; **biz gedəndə o, yarımcan idi** чун фейила ам чандик квай.

YARIMÇIQ *прил.* 1) кутьягъ тавунвай, акьалтI тавунвай, кьилиз акъуд тавунвай, тамам тахьанвай, тамам тушир; **yarımçiq iş** кьилиз акъуд тавунвай кIвалах; 2) бегьем тушир, кьеняй ичIи; 3) зуракI, бегьемсуз; **yarımçiq söhbət** зуракI ихтилат.

YARINMAQ *суц.* бакардиз атун.

YARIŞ *суц.* акъажунар; **yarış qabaqcıları** акъажунрин кIвенкIвечияр; **idman yarışları** спортдин гьуьжетунар.

YARIŞMAQ *глагол.* гьуьжетарун.

YARITMAQ *глагол.* кьилиз акъудун, бегьемарун, таъминарун, рази тун; **onu yaratmaq çətinidir** ам рази тун четин я.

YARITMAZ *прил.* рази ийиз тежер, бес тушир, бегьемсуз, усал, усал гьал; **bu yaratmaz vəziyyət onun xoşuna gəlmədi** и усал гьалдикай адаз хуш атанач.

YARMA *суц.* чIахар.

YARMAQ *глагол.* 1) гудун, кьве пад авун, пад-пад авун; **kötüyü yarmaq**

кIанчI гудун; 2) кукIварун, кьацI акъудун, атIун; **gəmi dalğaları yararaq irəli-ləyirdi** гимиди лепеяр атIуз вилик физвай; 3) хун; **başını yarmaq** кьил хун; 4) рум гун, хуртIар гун; **adamları yarib keçmək** инсанриз хуртIар гана фин; 5) кьакъудун, тарашун; **kassanı yarmaq** касса тарашун; 6) ахьа авун, кьазунун; **yararı yarmaq** хер кьазунун.

YARMARKA *суц.* мекера.

YARPAQ *суц.* пеш; **ağacın yaşıl yarpaqları** тарарин кьацу пешер; **quru yarpaqlar** кьуру пешер.

YARPIZ *суц.* пурни(яр); **yarpız qoxusu** пурнийрин ни.

YAS *суц.* яс; тазият; **yas tutmaq** яс кьун; **yas mərasimi** тазиятдин мярекат.

YASAQ *суц.* кьадагъа; **yasaq qoymaq** кьадагъа тун; **dini yasaqlar** диндин кьадагъаяр.

YASAQLIQ *суц.* кьадагъавал.

YASAVUL *суц.* ясавул.

YASƏMƏN *суц.* ярцуьк, ярцуьк-ведин тар.

YASİN *суц. дин.* Ясин (*Кьурьандин суьре*).

YASSAR *суц.* ажуз, буш инсан, чан алачирди хьиз рахадаиди.

YASTI *прил.* кьулу, дуьз, чин дуьз, кьул хьтин, кьелечI; **yastı daş** кьулу кьван.

YASTIQ *суц.* хьуьцуьган; **tük yastıq** туькдин хьуьцуьган.

YASTIQCA *суц.* гьвечIи хьуьцуьган.

YASTILAMAQ *глагол.* элчуькьарун; кьулу авун (*гатана, илисна, элчуькьарна кьул хьиз авун*).

YASTILIQ *суц.* кьулу, дуьз.

YAŞ I *суц.* яш; **yaşlı adam** яшар хьанвай кас, кьуьзуь кас.

YAŞ II I *суц.* нагъв; **göz yaşları** вилин накъвар; **II прил.** куьцѐнвай, ламу, къежей; **yaş dəsmal** ламу дасмал; **yaş yer** къежей чка.

YAŞAMAQ *глагол.* яшамиш хъун; **uzun illər yaşamaq** гзаф йисара яшамиш хъун; **kənddə yaşamaq** хуьре яшамиш хъун.

YAŞARMAQ *глагол.* вилерал нагъв акъбалтун.

YAŞATMAQ *глагол.* 1) уьмуьр гун, яшамишиз тун; 2) тIвар вине кьун.

YAŞAYIŞ *суц.* уьмуьр.

YAŞID *суц.* тай, тай-туьш; **onlar yaşiddir** абур таяр (*таяр-туьшер*) я.

YAŞIL *прил.* къацу; **yaşıl rəng** къацу ранг; **yaşıl meşələr** къацу тамар.

YAŞILLAŞDIRMAQ *глагол.* 1) къацу авун; къацу рангадал вегъин; **yaz ağac-ları yaşillaşdırdı** гатфари тарар къацу авуна; 2) чка авадан авун патал тарар, валар ва мсб. цун.

YAŞILLAŞMAQ *глагол.* къацу хъун; **ağac-lar yaşllaşır** тарар къацу жезва.

YAŞILLIQ *суц.* къацу чка.

YAŞINMAQ *глагол.* кIевун, кIевирун, чин кIевирун.

YAŞLANMAQ *глагол.* 1) ламу хъун; 2) яшлу хъун.

YAŞLAŞMAQ *глагол.* къуьзуь хъун, яшлу хъун.

YAŞLI I *прил.* яшлу, агъил, къуьзуь; **yaşlı-ların istirahət yeri** къуьзуьбуру ял ягъидай чка.

YAŞLI II *прил.* нагъв алай; **onun gözləri yaşlı idi** адан вилерал накъвар алай.

...YAŞLI... *бязи муракаб гафарин къвед лагъай пай;* **ikiyaşlı uşaq** къве яшинда авай аял.

YAŞMAQ *суц.* яшмагъ; **yaşmaq**

tutmaq яшмагъдив чин кIевирун.

YAŞMANMAQ *глагол.* чин кIевирун (*дишегълийри*).

YATAB *суц.* ятаб (*дустагъар конвойдик кваз са чкадай маса чкадиз куьчарун*).

YATACAQ *суц.* мес; месер; **bir dəst yatacaq** са къат месер.

YATAĞAN I *суц.* гзаф ксудайди, ахварал рикI алайди.

YATAĞAN II *суц.* зоол. зурба гъуьлягъ.

YATAQ *суц.* 1) мес; месер; **təmiz yataq** михьи месер; 2) ятах; хипер ядай чка; гъундуьг; 3) къураматдал гъуьлуьн гъайванар экъечIдай чка; 4) мяден (*цIивин, ракь ва мсб. квай чка*); 5) къер (*вацIун*), вацIун кьен (*къве къерехдин арада авай яд физвай ва я виликди фейи чка*); 6) кIам.

YATAQXANA *суц.* санал яшамиш жезвай чка.

YATALAQ I *суц. мед.* тиф; **II прил.** тифдин.

YATIQ *прил.* 1) алгъай, са патахъ майил авунвай, къил агъадал тир, чин квай, ягъв квай; **yatıq taxtalar** алгъай тахтаяр; 2) ацукънавай; **yatıq döşəmə** ацукънавай кIвалин чил; 3) легъв авай, кьене патаз акIаж хъайи, кьене патаз эчекъ хъайи; 4) даяз, кьен авачир; 5) къаткай; **yatıq yer** къаткай чка.

YATIQLIQ *суц.* 1) майилвал, алгъайвал; 2) легъв хъун, кьене патаз акIаж хъун, кьене патаз чам гун.

YATIRMAQ *глагол.* 1) къаткурун; **uşağı yatırmaq** аял къаткурун; 2) ахвариз ракъурун; 3) къанихвал кьин; **susuzluğunu yatırmaq** цихъ къанихвал кьин; 4) *куьч.* муьтIуьгъарун; **qiyamı yatırmaq** гъулгъула муьтIуьгъарун;

5) вахтуналди акъвазарун; **məsələni yatırmaq** месела вахтуналди акъвазарун; 5) алцифарун, кІане ацукъарун; **tozu yatırmaq** руг алцифарун.

YATIRTMAQ *глагол*. 1) ксуз мажбур авун; 2) чам гъун, агъуз авун, агъузарун, тІимил патахъарун; **budağı yatırtmaq** хел агъуз авун; 3) муьтІуьгъарун; 4) секинарун, умунарун.

YATMAQ *глагол*. 1) ксун; **yatmaq vaxtıdır** ксудай вахт я; 2) хабар тахъун, хабар къун тавун; 3) къаткун; **xəstə yatmaq** азарлу яз къаткун; 4) къвалахъди хъун, къвалахъди алгъун; 5) акъвазун, секин хъун; 6) ацукъун; кІане ацукъун; 7) чам атун; тІимил патахъ хъун, алгъун; тІимил акІаж хъун; 8) гацум хъун, юзас тахъун; 9) кІвалахдик квачиз акъвазун.

YAVAI *прил.* ява, рекъяй акъатнавай; *II суц.* ява, ява кас, чІуру рекъе авайди.

YAVALIQ *суц.* явал, чІуру рекъе хъун.

YAVAN *прил.* 1) яван; **yavan çörək** яван фу; 2) гъери квачир, чар авачир; 3) гъакІан, манасуз; **yavan söz** манасуз гаф.

YAVANLIQ *суц.* 1) фахъ галаз недай гъар са затІ; тІуьн; 2) некледин магъсулар; 3) гъери квачир затІар.

YAVAŞ *прил.* 1) яваш, секин; **yavaş addımlarla** яваш камаралди; **yavaş səslə** секин ванцелди; 2) аста; **yavaş yeriş** аста къекъуьн; 3) явашнавай, яваш авунвай; 4) игътиятлу, кар фагъумдай; **yavaş hərəkət** игътиятлу гъерекат; 5) ислягъ, секин; **yavaş at** ислягъ балкІан; 6) зирингвал квачир, зиринг тушир.

YAVAŞCA *нареч.* 1) яваш, явашдиз; **yavaşca demək** явашдиз лугъун; 2) секинсуз, секинсузвилелди; **yavaşca**

çıxıb getdi секиндиз акъатна хъфена; 3) ван-сес тавуна; ван-сес авачиз; 4) тади квачиз, секиндиз; **çay yavaşca axır** вацІ секиндиз авахъзава; 5) игътиятлудаказ, игътиятлудиз; **yavaşca sözünü dedi** игътиятлудаказ вичин гаф лагъана.

YAVAŞIMA *суц.* секинвал, явашвал.

YAVAŞIMAQ *глагол*. 1) секин хъун, яваш хъун; 2) муьтІуьгъ хъун, табий хъун.

YAVAŞITMAQ *глагол*. 1) секинарун, явашарун; 2) муьтІуьгъарун.

YAVAŞ-YAVAŞ *нареч.* 1) яваш-яваш; **qarını yavaş-yavaş döymək** ра-кІар яваш-яваш гатун; 2) явашдиз; аста, астаз; **yavaş-yavaş getmək** аста фин; 3) яваш-явашди; къвез-къвез; **yavaş-yavaş işi öyrənmək** яваш-явашди кІвалах чир хъун; **yavaş-yavaş yaxşılaşmaq** къвез-къвез хъсан хъун; 4) игътиятдивди; **yavaş-yavaş yaxınlaşmaq** игътиятдивди агатун.

YAVƏR *суц.* адъютант (*кьушундин чІехидан патав жедай офицер*).

YAVƏRLİK *суц.* адъютантвал.

YAY I *суц.* гад; **qızmar yay** чими гад; *II прил.* гатун; **yay işləri** гатун крар; **yay günləri** гатун йикъар.

YAY II *суц.* чІемерук; **oxunu atıb yayını gizlətmək** жуван фикир эхирдал къван лугъун тавун.

YAY III *суц.* буржин.

YAY IV *суц.* кеменча ва скрипка ядай тІвал.

YAYĞIN *прил.* 1) акахъай, бегъем къатІуз тежер, ачух тушир; 2) тайин тушир, чкІай (*мес. рахун, теклиф*).

YAYĞINLIQ *суц.* 1) чукІун (*мес. жими гъери*); 2) куьч. як акъалтна къувунун, яцІу хъун, куьк хъун.

YAYILMAQ *глагол*. 1) чуқлун, ғыатун (*мес. хабар, ван-сес*); **güllərin ətri evə yayıldı** цуькверин ни кІвализ чкІлана; 2) гегьенш хьун; 3) авахьун, авахьиз-авахьиз фин; 4) алахьун, эқычун; **hər yana “ura” səsləri yayılmışdı** къуд пата «урадин» ванер алахьна физвай; 5) экІя хьун, гегьенш чка къун; **kəndin evləri dağ döşünə yayılıb** хуьрьун кІвалер дагьдин хурал экІя хьанва; 6) чкІлана ғыарниз акьатун; **dostlar hər yana yayılıblar** дустар чкІлана ғыарниз акьатнава.

YAYILMIŞ 1) чкІланвай, халкъдин арада гзаф ғыатнавай, гзаф авай; 2) гегьенш, 3) ғыарниз чкІай, ғыарна авай, ғыарнал алай; **yayılmış xalq** ғыарна чкІланвай халкъ; 4) къыляй-къылиз битав, сад хьтин; **yayılmış meşə** къыляй-къылиз сад хьтин там; 5) пайи-паяр хьанвай; **yayılmış kənd** пайи-паяр хьанвай хуьр; 6) къелечІарнавай; **yayılmış polad** къелечІарнавай ғыулдан.

YAYIM *суц.* хабар гун; **radioyayım** радиодай хабарар гун.

YAYINBALIĞI *суц.* зоол. лакъа (*балугь*).

YAYINDIRICI *прил.* фикир масанихь алуддай, маса патаз акьуддай, ягьалмишардай.

YAYINDIRMAQ *глагол*. 1) алудун, фикир масанихь алудун, маса патаз акьудун, ягьалмишарун; 2) вил алудун, фикир масаниз желб авун, манийвал авун (*кардиз*); галудун (*ялна, хьуткъунарна*); 3) акьудун, рекьйяй акьудун, чІуру рекье тун.

YAYINMAQ *глагол*. 1) хкечІун, маса кардиз фикир гун, маса кардал алахьун (*са фикир, кар туна*); **bir dəqiqə işdən yayınmaq** са декьйкьада кІвалахдикай хкечІун; 2) къерехдиз къекьечІун,

къыл къакьудун; **cavabdan yayınmaq** жавабдикай къыл къакьудун; 3) цІуьх авун, цІукІ хьун, квахьун (*садазни таквадайвал са къерехдивай хьфин*); **gözdən yayındı** вилерикай квахьна; 4) чуьнуьх хьун; кІев хьун; **qonaqlardan yayınmaq** мугьманрикай чуьнуьх хьун.

YAYLA *суц.* 1) килиг: **YAYLAQ**; 2) *геогр.* дагьдин дуьзен (*гьуьдлуьн дережадилай вине авай дуьзен ва я тепеяр авай чка*).

YAYLAQ I *суц.* яйлах; **yaylaqda dincəlmək** яйлахда ял ягьун; II *прил.* яйлахдин; **yaylaq havası** яйлахдин ғыава.

YAYLIQ I *суц.* 1) фите; 2) ягьлукь; **cib yaylığı** жибиндин ягьлукь.

YAYLIQ II *суц.* гатун, гад паталди ғыазурнавай.

YAYMA I *суц.* дуьгуьдин некІед хапІа.

YAYMA II *суц.* 1) чуқлун, гегьенш хьун; 2) ғыаркъуь хьун, фирягь хьун; 3) акьалун (*тини*).

YAYMAQ *глагол*. 1) чуқлурун, гегьеншарун; **qabaqcılların təcrübəsini yaymaq** кІвенкІвечийрин тежриба чуқлурун; 2) ахьаюн, экІягьун; **xalçanı yaymaq** халича экІягьун (*вегьин*); 3) кІватІнавайди ахьаюн, ачухун; 4) къелечІарун; **dəmiri yaymaq** ракъ къелечІарун; 3) акьалун (*тини*).

YAY-OX *суц.* хьел-чІемерукь.

YAZ I *суц.* гатфар; **yaz gəldi** гатфар алуькьна; **erkən yaz** фад алуькьай гатфар; II *прил.* гатфарин; **yaz ayları** гатфарин варцар.

YAZDIRMAQ *глагол*. кхьиз тун; **adını siyahıya yazdırmaq** тІвар сиягьдиз кхьиз тун.

YAZI I *суц.* 1) кхьинар; **Qafqaz**

xalqlarının yazısı Къафкъаздин халкъарин кхьинар; 2) кхъей затI; 3) винел кхъенвайди, винел алай кхьинар, чин патал алай кхьинар (*куьруь*); 4) макъ-ала; **qəzetə maraqlı yazı çıxarmışdı** газетдиз марагълу макъала акъуднавай; 5) кхьин; ктаб; **müqəddəs yazı** диндин ктаб, пак ктаб, пак кхьинар.

YAZI II *суц.* диал. дуьзен; дуьзен-лук; аран; дугун; чуьл; тала.

YAZIÇI *суц.* кхьираг, къелемэгъли; **yazıçılar gəlmişdi** кхьирагар атанвай; II *прил.* кхьирагдин, къелемэгълидин; **yazıçı sözü** кхьирагдин гаф.

YAZIÇI *прил.* кхьидай; **yazıçı qurğu** кхьидай алат.

YAZIQ *суц.* 1) язук; **o yazıq nə etsin?** а язухди вуч авурай? 2) фагъ-ир; **o, yazıq adamdır** ам фагъир кас я; 3) кесиб; **o yazığın heç nəyi yoxdur** а кесибдиз затIни авайди туш.

YAZIQCASINA *нареч.* язухвилелди, язухдаказ, язухдиз.

YAZIQLIQ *суц.* 1) язухвал; 2) фагъирвал; 3) кесибвал.

YAZLAMAQ *глагол.* чими хьун; **bayırda yazlayır** къежел чими жезва.

YAZLIQ *прил.* гатфарин, гатфар патал гъазурнавай; **yazlıq buğda** гатфарин къуьл (*гатфариз цана гатуз кIватI хьийидай*).

YAZMAQ *глагол.* кхьин; **əsər yazmaq** эсер кхьин; **adını yazmaq** тIвар кхьин; **akt yazmaq** акт кхьин; **qəzetə yazı yazmaq** газетдиз макъала кхьин.

YEDDİ I *числ.* ирид; **yeddi ev** ирид кIвал; **onun yeddi arxası var** адахъ ирид арха ава; **yeddi dəfə yeddi 49** иридра ирид 49.

YEDDİ... *бязи муракаб гафарин сад лагъай пай:* **yeddibaşlı əjdaha** ирид

кьил алай аждагъан.

YEDDİAYLIQ *прил.* ирид вацран; **yeddiaylıq uşaq** ирид вацран аял.

YEDDİLLİK *прил.* ирид йисан; **yeddiillik məktəb** ирид йисан мектеб.

YEDDİNCİ *числ.* ирид лагъай; **yeddinci uşaq** ирид лагъай аял.

YEDƏK *суц.* 1) кьенерар; **atın yedəyindən yarışmaq** балкIандин кьенерар кьун; 2) едег; **yedəkdə dartmaq** едегда чIугун; 3) гилигдай, галкIурдай затI (*фургъундихъ, машиндихъ, трактордихъ ва мсб*).

YEDİRTMƏK *глагол.* 1) тIуьн гун, ем гун; **uşağı yedirtmək** аялдиз тIуьн гун; **inəkləri yedirtmək** калериз ем гун.

YEDİZDİRMƏK *глагол.* килиг: **YEDİRTMƏK**.

YEFREYTOR *суц.* ефрейтор.

YEGANƏ *прил.* 1) тек са, тек сад тир, анжах са; авай сад, авай-авачир сад; **o, anasının yeganə oğludur** ам дидедин авай са хва я; 2) масан, багъа; **bu yeganə kitabdır** им масан ктаб я.

YEGER *суц.* 1) пешекар гъуьрчехъан; 2) егеррин полкунин аскер.

YEKDİL *прил.* 1) вирибурун фикир сад тир, виридан фикир сад яз авур, виридан гаф сад яз авур, вирида сад хьиз авур; 2) тек са.

YEKDİLLİK *суц.* рейсавал.

YEKDİLLİKLƏ *нареч.* саввилелди, вирида сад хьиз, рейсавдаказ; **qərar yekdilliklə qəbul olundu** къарар рейсавдаказ къабулна.

YEKƏ *прил.* чIехи; **yekə ağac** чIехи тар.

YEKƏXANA *прил.* кьил вине къадай, гзаф лавгъа; **yekəxana danışmaq** гзаф лавгъавилелди рахун.

YEKƏLMƏK *глагол.* чIехи хьун,

зурба хьун.

YЕКӨPӨR I *прил.* 1) зурба; 2) члехи, еке; II *суц.* шувакь, натараз инсан.

YЕКNӘSӨQ I *прил.* са кьайдадин, са тегьердин, гьамиша сад хьтин, дегишвал авачир; II *нареч.* са кьайдада, са тегьерда, гьамиша сад хьиз, дегишвал авачиз.

YЕКUN I *суц.* 1) вири; жем; 2) нетижа; II *прил.* 1) эхиримжи, эхирдин; **yekun qiymətlər** эхиримжи кьиметар; 2) вири жем, гьисабдиз кьачурла жезвай; 3) финалдин; **yekun oyunlar** финалдин кьугьунар.

YЕКUNLAŞDIRMAQ *глагол.* 1) нетижаяр кьун; 2) кIватIун, санал жем авун; **gəliri yekunlaşdırmaq** кьазанжи санал жем авун.

YEL I I *суц.* гар, кьезил гар; **xəfif yel əsdi** кьезил гар кьарагьна; II *прил.* гарун; **yel dəyirmanı** гарун регьв.

YEL II *суц.* купул; **yel ağrıları** купулдин тIалар.

YELBEYİN *прил.* акьулдиз кьезил, кьиле гар авай.

YELBEYİNLİK *суц.* кьиле гар авайвал, кьанцIархьанвал.

YELİN *суц.* регьуь; **inəyin yelini** калин регьуь.

YELKƏN I *суц.* елкен (*гимидин тар-чунал кутIундай, гар кткайла акьаж жедай ва гарун кьуватдалди вилик ракурдай зурба ших*); II *прил.* елкендин; **yelkən gəmisı** елкендин гими.

YELLƏMƏK *глагол.* 1) эчIягьун; **be-şiyi yelləmək** кьеб эчIягьун; 2) галтадун, юзурун; **külək bayrağı yelləyir** гару пайдах юзурзава; 3) элягьун; **o, əlini yellədi** ада гьил элягьна; 4) тухун, гьалун, чIугун; **sürünü yelləmək** суьруь гьалун.

YELLƏNCƏK *суц.* перпилаг; **uşaqlar yelləncəkdə oynayırlar** аялар перпилагда кьугьвазва.

YELLƏNMƏK *глагол.* 1) галтад хьун; **yelləncəkdə yellənmək** перпилагда галтад хьун; 2) и пад а пад ягьун.

YELLƏTMƏK *глагол.* 1) эчIягьиз тун; 2) галтадиз тун.

YELPİK *суц.* гар ягьадаиди.

YEM *суц.* алаф, ем (*гьайванарни кьушар паталди*).

YEMƏK I *глагол.* 1) тIуьн; **pendir-çörək yemək** нисини фу тIуьн; 2) харж авун, серф авун; **pulları yemək** пулар харж авун; 3) тарашун; **xalq malını yemək** халкьдин мал тарашун; 4) чIурун, ктIурун; **pas dəmiri yeyir** муьрхьуь раьк незва (*ктIурзава*).

YEMƏK II *суц.* тIуьн, хуьрек; **isti yemək** чими хуьрек.

YEMƏLİ *прил.* 1) недай, нез жедай, тIуьниз виже кьведай; **yeməli şeylər** нез жедай шейэр; 2) тIямлу, дадлу; верцIи; **yeməli xəbərlər** тIямлу хуьрекар.

YEMİŞ *суц.* гатун хали.

YEMİŞAN *суц.* бот. 1) ини; 2) инид вал.

YEMLƏMƏK *глагол.* 1) тIуьн гун; хуьрек гун; ем гун; 2) тIуьн гуз члехи авун; 3) алава ем гун (*чилмиянардайла*).

YEMLİK *прил.* емдин, алафдин; **yemlik çuğundur** алафдин чугьундур.

YENƏ *нареч.* 1) мад, цIийи кьиле-лай; мадни; **yenə dərslər başlandı** мадни тарсар гатIунна; **o, yenə mübahisə edir** ада мад гуьжетарзава; 2) цIийиз, мад гьилера; **yenə də soruşdu** мад гьилера жузун хьувуна; 3) ятIани, гьакI ятIани, аниз килиг тавуна; **yenə kənd yeridir də** ятIани хуьруьн чка я ман; 4) эвел хьиз, виликдай хьиз; сифтедай хьиз;

yenə də mübahisə edirdi мад виликдай хьыз гьуьжетарзавай.

YENGƏ *суц. этногр.* енге.

YENİ *прил.* 1) цийи; **yenİ evlər** цийи квалер; **yenİ kənd** цийи хуьр; 2) алай вахтунин, и замандин, цийи вахтунин; **yenİ tarix** цийи вахтунин тарих; 3) мукьвара арадиз акьатай, мукьвара пайда хьайи; **yenİ dərman** мукьвара арадиз акьатай дарман.

YENİCƏ *нареч.* дехне, мукьвара, са тИмил вилик, са тИмил фад; исятда; **yenicə getdi** исятда хьфена; **yenicə baş vermiş hadisə** мукьвара кьиле феи вакьиа.

YENİDƏN *нареч.* цийи кьилелай, цийи цикелай, цийиз; **yenidən yazmaq** цийи кьилелай кхьин.

YENİDƏNQURMA *суц.* цийикла тукьлуьрун, масакла расун.

YENİLƏMƏK *глагол.* цийи хьувун.

YENİLƏŞMƏK *глагол.* цийи хьун.

YENİLİK *суц.* 1) цийивал, цийи кьайда; **texniki yenilikləri tətbiq etmək** техникадин цийивилер кардик кутун, техникадин цийи кьайдаяр тун; 2) цийи гьал; **məsələyə yenilik gözü ilə baxmaq** месэладиз цийи гьалда килигун (*вил вегьин*); 3) цийи хабар, цийи кар; **bu günün yenilikləri** кьенин йикъан цийи хабарар; 4) цийиди, цийи затI; **ədəbiyyatda yenilik** эдебиятта цийи затI.

YENİLMƏZ *прил.* кукIвариз тежер, мягкем, рам тежер, муьтлуьгь тежер, чIур тежер.

YENİLMƏZLİK *суц.* кукIвариз тежервал, мягкемвал, рам тежервал, рам тежервал.

YENİYETMƏ *суц.* лап жегьил, аял кьил (*12-16 яшарин гада ва я руш*).

YEPİSKOP *суц.* епископ (*килисадин пуд лагьай дережадин кьуллугьчи кешиш; чIехи кешиш*).

YER *суц.* 1) Чил (*планета*); **Yer Günəşin ətrafında hərəkət edir** Чил Ракьинилай элкьвезва; 2) накьв, накьвар, чил; **xam torpaqlar** хам накьвар; 3) кьурамат; 4) чил; **heç kimin olmayan yer** садандини тушир чил; 5) чка; **bu yerlər bizə babalarımızdan qalıb** и чкаяр чаз чи бубайрилай амайди я; 6) дуьнья; 7) уьлкве; гьукумат; **özgə yerlər** чара уьлквевяр; 8) мес; месер; **yer salmaq** месер вегьин; 9) ипри, персенг, кьапунин чка; **yerini çəkmək** кьапунин чка алцумун.

YERALMASI *суц.* яралма.

YERALTI I *прил.* чилин кIаник квай; II *суц.* чилин кIаник квай чка, кIвал.

YERBƏYER I *нареч.* чка-чкадал, галай-галайвал; II *глагол.* 1) чка-чкадал эцигун, галай-галайвал авун; 2) кьайдада тун; 3) чкада гьатун.

YERDƏ *маса гафарихь галаз санал:* **yatdığım yerdə** ксанвай чкадал; **meşənin qurtardığı yerdə** там куьтягь хьайи чкадал.

YERƏBAXAN *суц.* кисай, амалдар.

YER-GÖY *суц.* чил-цав.

YERİMƏK *глагол.* 1) фин, хтун; кьекьуьн; кIвач вегьин; кам вегьин; кам кьачун; **iti yerimək** зарбдиз фин; 2) вегьин; **düşmənin üzərinə yerimək** душмандал вегьин.

YERİNDƏ 1) ажеб, хьсан; **ona yerində oldu** адаз ажеб хьана; 2) кутугнава; чка я.

YERİNDƏCƏ *нареч.* чкадал; **yerindəcə deyildi** чкадал лагьана.

YERİŞ *суц.* кьекьуьн.

YERİTMƏK *глагол.* 1) кьекьвез тун;

2) кардик кутун; 3) гьерекатдиз гъун; 4) галаз фин, галаз тухун.

YERKÖKÜ *суц.* газар.

YERLƏŞDİRMƏK *глагол.* гъакъарун.

YERLƏŞMƏK *глагол.* 1) чкаяр къун, чкайрал ацукъун; **vaqonda yerləşmək** вагонда къулай чкаяр къун; 2) гъакъун; **burada biz hamımız yerləşərik** ина чун вири гъакъда; 3) аваз хъун, алаз хъун; **məktəb kəndin mərkəzində yerləşir** мектеб хуьруьн юкьва ава.

YERLİ I *прил.* 1) чкадин; **yerli əhali** чкадин агъалияр; **yerli dil** чкадин чІал; **yerli hökumət** чкадин гьукумат; 2) кутугай, кутугнавай; вичин вахтунда авунвай; **yerli sual** вичин вахтунда ганвай (*эцигнавай*) суал; II *суц.* ватанэгъли; са хуьрай тирди; са чкадай тирди.

YERLİ-DİBLİ *нареч.* гелни амачиз.

YERLİ-YATAQLI *нареч.* галай-галайвал.

YERÜSTÜ I *прил.* чилин винел алай; II *суц.* чилин винел алай чка, кІвал.

YEŞİK *суц.* ишикі.

YETƏR I *предик.* бес я; **bu gün yetər** къе бес я; **yetər, daha danışma** бес я, мад рахамир; II *прил.* бес къадардин, бегъем; **yetər dərəcədə işlədi** бес къадар (*бегъем*) кІвалахна.

YETİM I *суц.* 1) етим; **atadan yetimdir** бубадилай етим я; 2) *куьч.* ялгъуз тир, тек тир; къилди тир; II *прил.* етимдин; **yetim rayı** етимдин пай; **yetim həyatı** етимдин уьмуьр.

YETİMХАНА *суц.* етимхана.

YETİMLİK *суц.* етимвал.

YETİRMƏ *суц.* 1) агакъарун (*гъана, тухвана*); **məktubları gec yetirmə halları** чарар геж агакъарзавай гъалар; 2) велед; **demokratiyanın yetirmələri** демократиядин веледар; 3) тербия

къачурди; **onun yetirmələri** адавай тербия къачурбур; 4) чІехи авурди; **atanın yetirmələri** бубади чІехи авурбур.

YETİRMƏK *глагол.* 1) агакъарун, тухун, хутахун, гъун, хкун; **məktubu vaxtında yetirmək** чар вахтунда агакъарун; 2) гун; **səyahətə yetirmək** сиягъатдиз фидай мумкинвал гун; 3) агакъун; **özümü mağazaya yetirdim** жув туйквендиз агакъарна; 4) а) хвена чІехи авун, хвена агакъарун; **uşaqları o yetirib** аялар ада хвена чІехи авунва; б) цана агакъарун, битмишарун; **gül yetirmək** цуьквер цана агакъарун.

YETİŞDİRMƏK *глагол.* 1) хвена чІехи авун; 2) туйкІуьрун, яратмишун, арадал гъун; 3) тербия авун.

YETİŞMƏK *глагол.* 1) агакъун; **biz kəndə yetişdik** чун хуьруьв агакъна; 2) чурун, хъун; **gilas yetişdi** пІинияр хъана; 3) атІун, акъатун; **iş ağlamaq dərəcəsinə yetişmişdi** кар лап шехъунал къван акъатнавай.

YETKİN *прил.* 1) *куьч.* тамамвилихъ агакъай; **yetkin alim** тамамвилихъ агакъай алим; 2) агакъай, чрай (*майва*); 3) лап мукъуфдалди гъазурай (*фикир, къарар*).

YETKİNLİK *суц.* акъул балугъвал.

YETMİŞ *числ.* пудкъанни цІуд; **yetmiş adam** пудкъанни цІуд кас.

YETMİŞİLLİK *суц.* пудкъанни цІуд йис; **şairin yetmişillik yubileyi** шаирдин пудкъанни цІуд йисан юбилей.

YETMİŞİNCİ *прил.* пудкъанни цІуд лагъай; **yetmişinci illər** пудкъанни цІуд лагъай йисар.

YEYƏ *суц.* йиге.

YEYİB-İÇMƏK *глагол.* тІуьн-хъун.

YEYİN *нареч.* фад.

YEYİNTİ *суц.* 1) недай затлар;

2) тІуьна виликай амуқьай затІар.

YEYİN-YEYİN нареч. фад-фад, тадиз.

YEZİD прил. шкьакь, мискьы.

YEZNƏ суц. езне (вахан гьуьл, рушан гьуьл, гьуьлуьн вахан гьуьл).

YƏHƏR суц. пурар.

YƏHƏRLƏMƏK глаг. пурар ягьун.

YƏHƏRLƏTDİRMƏK глаг. пурар

ягьаз тун.

YƏHƏRLİ прил. пурар алай.

YƏHUDİ суц. чувуд; **yəhudilər** чувудар.

YƏHUDİCƏ нареч. чувуд чІалал.

YƏQİN I мод. гаф. якъин, мумкин я, жеди, аквадай гьаларай; **yəqin, o gəlməyəcək** якъин ам къведач; **yəqin onun bu işdən xəbəri yoxdur** аквадай гьаларай, адаз и кардикай хабар авач; II нареч. гьар гьикІ хьайитІани; **qonaqlar yəqin gəlməlidir** мугьманар гьар гьикІ хьайитІани къвервал я; III суц. гьакьикьат; **yəqinini bilmək istəsəniz** квез гьакьикьат чириз кІанзаватІа.

YƏQİNLİK суц. якъинвал.

YƏNİ 1) союз. яни; **deyə bilməyəcəyəm, yəni deməyə ixtiyarım yoxdur** завай лугьуз жедач, яни заз лугьудай ихтияр авач; 2) нареч. ятІани; **yəni heç kəsə inanmaq lazım deyil** ятІани са касдинни чІалахь хьана кІанзавач.

YİĞSAM I прил. 1) сигь; 2) куьруь, куьруь авунвай; **yığsam çıxış** куьруь авунвай рахунар; II нареч. 1) сигьдаказ, сигьдиз; **yığsam yaşamaq** сигьдаказ яшамиш хьун; 2) куьрелди, куьруьдаказ, куьруьдиз, куьруьз; **yığsam danışdı** куьруьз рахана.

YİĞSAMLIQ суц. 1) сигьвал; 2) куьруьвал; **nitqin yığsamlığı** рахунрин куьруьвал.

YİĞILMAQ глаг. кІватІ хьун, ал

тІуш хьун; **çox adam yığılmışdı** гзаф ксар кІватІ хьанвай; **qonaqlar yığılırdı** мугьманар кІватІ жезвай.

YİĞİM суц. 1) кІватІал, хьягьна кІватІнавай затІар (са кар патал); 2) кІватІ хьувун, гад агудун; **taxıl yığımı** техилар кІватІ хьувун.

YİĞİN суц. 1) кІунтІ; хара; гьамбар; хурух; **bir yığın kağız** са хара чарар; **qum yığını** къумадин кІунтІ; 2) кІватІал; **insan yığını** инсанрин кІватІал; 3) санбар; са хейлин; **bir yığın xəbər** санбар хабарар (*çılıyır*).

YİĞİNCAQ суц. 1) кІватІал; **yığıncaq iştirakçıları** кІватІалдин иштиракчияр; 2) ижлас; **yığıncaq keçirildi** ижлас тухвана.

YİĞİŞDIRMAQ глаг. 1) къахчун, къахчуна масанал эцигун; **stolun üstündəki kitabları yığışdırmaq** столдал алай ктабар къахчун, столдилай ктабар къахчун; 2) кІватІ хьувун (*магьсулар*); **taxılı yığışdırmaq** техилар кватІ хьувун; 3) къакьажун; михьун, салагьада тун; **evi yığışdırmaq** кІвал къакьажун.

YİĞİŞMAQ глаг. 1) кІватІ хьун, алтІушун; **kluba yığışmaq** клубдиз кІватІ хьун; 2) экьечІун; **təzə mənzilə yığışmaq** цІийи кІвализ экьечІун; 3) агаж хьун; **soyuqdan yığışmaq** мекьивилай агаж хьун.

YİĞMAQ глаг. 1) кІватІун, эвер гун; хчІалун; **çox kitab yığmaq** гзаф ктабар кІватІун; 2) кІватІун; къахчун (*мес. бегьер*); **məhsul yığmaq** бегьер кІватІун (*къахчун*); 3) алтІушарун; **xalqı yığmaq** халкъ алтІушарун; 4) паяр сад-садахь гилигна туйкІуьрун (*мес. са машин ва мсб.*); 5) герек затІар гьазурун (*мес. сад рекье тваз*).

YIĞNAQ *суц.* кIватIал, инсанар алтIуш хьанвай чка.

YIXILMAQ *глаго.* 1) ярх хьун, алу-кьун; **yerə yixılmaq** чилел ярх хьун; 2) аватун; **atdan yixılmaq** балкIандилай аватун.

YIXMAQ *глаго.* 1) ярхарун; **külək ağacı yıxdı** гару тар ярхарна; 2) *куьч.* алудун, вегьин, алудна гадарун (*мес. гьукумат, пачагь*); **çarı yıxdılar** урус пачагь алудна гадарна; 3) чукIурун, барбатIун; **köhnə divarı yixmaq** куьгьне цал чукIурун.

YIRĞALAMAQ *глаго.* 1) эчIягьун; **beşiyi yırğalamaq** кьеб эчIягьун; 2) юзурун, галтадун; **stolu yırğalamaq** стол юзурун.

YIRĞALANMAQ *глаго.* 1) галтад хьун, и пад а пад ягьун; **qayıq yırğalanırdı** луйткве лепейрал галтад жезвай; 2) юзун; ян гун; **pərdə yırğalanırdı** перде юзазвай.

YIRTICI *прил.* 1) вагьши, маса гьайванрин як недай; **yırtıcı quşlar** вагьши кьушар; 2) азгьун, темягькар, кьаних; **yırtıcı adam** азгьун кас.

YIRTIQ *прил.* тIеквен (*тIеквенар*) авай, тIекв-тIекв хьайи; кьазунай, кьатI хьайи; **yırtıq tor** тIекв-тIекв хьайи чил; **yırtıq paltar** кьазунай пек.

YIRTILMAQ *глаго.* кукIвар хьун, кьазунун; **ayaqqabılar yırtıldı** кIвачин кьапар кукIвар хьана.

YIRTMAQ *глаго.* 1) кьазунун, кукIварун; **ayaqqabıları yırtmaq** кIвачин кьапар кукIварун; 2) алуКIна кукIварун, куьгьне авун; **paltarı yırtmaq** пекер алуКIна кукIварун.

YIR-YIĞIŞ *суц.* михьна салагьада тун (*кIвал*).

YIV *суц.* гишир (*кIарасдал атIанвай*).

YİYƏ *суц.* 1) иеси, сагьиб; **bağ yiyəsi** багьдин иеси; 2) чIехиди, ихтияр гвайди, ихтияр гьилевай кас.

YİYƏLƏNMƏK *глаго.* 1) иеси хьун, сагьиб хьун, жуваз (*вичиз*) кьачун, кьун; 2) вичин нефсиниз кьачун; **özgə malına yiyələnmək** масадан мал вичин нефсиниз кьачун.

YİYƏLİK I *суц.* иесивал авун; II *тIв.-эв.* талукувилин; **yiyəlik əvəzliyi** талукувилин тIварциэвез; **yiyəlik hal** талукувилин падеж.

YİYƏSİZLİK *суц.* иесузвал.

YOD *суц.* йод.

YODLAMAQ *глаго.* йод ягьун.

YOĞUN *прил.* 1) яцIу; ацIай; да-кIур; як алай; **yoğun adam** яцIу (*як алай*) кас; 2) кубут; **yoğun səs** кубут ван; \diamond **səsinin yoğun yerinə salmaq** кIевиз гьараюн, кьалдалди (*гьарайиз*) рахун.

YOĞUNLAŞDIRMAQ *глаго.* 1) яцIу авун; яцIуз кьалурун; 2) *куьч.* чети-нарун, кIеве тун.

YOĞUNLAŞMAQ *глаго.* 1) яцIу хьун; 2) четин хьун, кIеве гьатун.

YOĞUNLUQ *суц.* 1) яцIувал; 2) ацIайвал, куьквал.

YOĞURMAQ *глаго.* 1) ишинун (*тини*); 2) тIушунун, тIуш гун (*налчухдиз*).

YOĞURT *суц.* йогурт.

YOĞURTDURMAQ *глаго.* 1) ишиниз тун (*тини*); 2) тIушуниз тун, тIуш гуз тун (*налчухдиз*).

YOX *кIус.* ваь.

YOXLAMA *суц.* 1) ахтармишун; килигна чирун; 2) имтигьан; 3) ревизия; 4) *мед.* ахтармишна чирун; 5) гьалатIар дуьз хьувунатIа килигун; 6) килигун; **xəstəni yoxlama** начагьдаз килигун.

YOXLAMAQ *глагол*. 1) ахтармиш-на чирун; килигун; 2) имтигъан авун; **təzə gələn uşaqları yoxladı** цийиз атай аялар имтигъан авуна; 3) гъил-тIуб авун, гъил-тIуб авуна ахтармишун.

YOXLUQ *суш.* авачирвал, тахъун, авачиз хъун, гъакъикъатда авачиз хъун; **lazımı kitabların yoxluğu** герек ктабар тахъун.

YOXSA *союз*. 1) тахъайтIа; **tez qa-yıtmaq lazımdır, yoxsa gecikərsən** фад хъфена кIанзава, тахъайтIа вун геж жедда; 2) я тахъайтIа; **ağırdır, yoxsa yün-gül?** залан яни, я тахъайтIа къезил?

YOXSUL *прил.* 1) кесиб; **yoxsul adam** кесиб кас; **o, yoxsul deyildi** ам кесиб тушир; 2) къекъверагвилин, къекъверагдин, саилвилин, саилдин; усалвилин; **yoxsul payı** къекъверагдин пай; **II суш.** кесиб; **III нареч.** кесибвилелди, кесибдаказ, кесибдиз; **yoxsul dolanmaq** кесибдаказ кьил хуьн.

YOXSULLUQ *суш.* кесибвал, дарвал, муьгътежвал; **yoxsulluq eyib deyil** кесибвал айиб туш.

YOXUŞ *суш.* 1) хуш, тик, гуьне; **dağ yoxuşu** дагъдин хуш; 2) *куьч.* четинвал, манийвал; **hər yoxuşun bir enişi var** гъар четинвилехъ са асантвални гала.

YOL *суш.* 1) рехъ; **böyük yol** уьлчуь, шегъре; **kənd yolu** хуьруьн рехъ; 2) *куьч.* пад, гъерекат, хел; 3) мумкинвал; **doştları ona yol açdı** дустари адаз мумкинвал арадал гъана; **yollar açmaq** мумкинвилер арадал гъун.

YOLAGEDƏN *прил.* рекъе фидай, туькIуьдай; **yolagedən adam** рекъе фидай кас.

YOLAGETMƏZ *прил.* рекъе тефидай, туькIуьн тийир.

YOLAYRICI *суш.* къвечхел, къве рекъин хев.

YOLÇU I *суш.* 1) рекъе авайди, рекъе авай кас, рекъин мугъман; 2) рехъди физвай кас; 3) сиягъатчи; гъарна къекъвезвай кас.

YOLÇU II *суш.* акъалтIай кесиб, къекъвераг, саил.

YOLÇULUQ *суш.* 1) рекъе хъун, рекъе гъатун, 2) къекъверагвал, саилвал; 3) акъалтIай кесибвал, къекъверагвилин гъал.

YOLDAŞ *суш.* юлдаш; **yaxşı yoldaş** хъсан юлдаш; **yoldaşlarım gəlmişdi** зи юлдашар атанвай.

YOLDAŞCASINA *нареч.* юлдашвилелди.

YOLDAŞLIQ *суш.* юлдашвал.

YOLKA *суш.* муьтквер тар.

YOLLAMAQ *глагол*. ракъурун, дугурун; **məktub yollamaq** чар ракъурун; **bir nəfəri mağazaya yollamaq** са кас туьквендиз ракъурун.

YOLLANMAQ *глагол*. 1) фин, рекъе гъатун, хъфин; **qonaqlar yollandı** мугъманар рекъе гъатна; **o, evə yollandı** ам кIвализ хъфена; **məktəbə yollanmaq** мектебдиз рекъе гъатун, мектебдиз фин.

YOLMAQ *глагол*. 1) чухун, чухвана михъун; **toyğu yolmaq** верч чухун; 2) *куьч.* тарашун, къакъудун; **kişini yoldular** кас тарашна.

YOLUXMAQ I *глагол*. 1) галуькун (*азар*), акатун; **qripə yoluxmaq** хумаяр галуькун; 2) *куьч.* гъевеслу хъун; хесет хъун; **oxumağa yoluxub** кIелуниз гъевеслу хъанва.

YOLUXMAQ II *глагол*. кьил чIугун, кьил къалурун, патав фин; **xəstəni yoluxmaq** начагъдал кьил чIугун, начагъдин патав фин.

YOLUXUCU *прил.* галукъдай (*азар*).

YOLUQ *прил.* чухванвай, чухвана михънавай.

YOLUŞDURMAQ *глагол.* чухун, чухвана михъун.

YOLÜSTÜ *нареч.* патавай фидайла, фидай рекъе.

YONCA I *сущ.* инжи векъ; **yonca sahesi** инжи векъин чка.

YONCALIQ *сущ.* инжи векъер авай чка.

YONDURMAQ *глагол.* ранда ягъаз тун, алагъариз тун; аладариз тун; рандадай акъудиз тун.

YONQAR *сущ.* 1) хъуърушар; **ağac yonqarı** кларасдин хъуърушар; **dəmir yonqarı** ракъун хъуърушар; 2) талаш; **taxta yonqarı** тахтадин талашар.

YONMAQ *глагол.* 1) алагъарун; аладарун; ранда ягъун, рандадай акъудун; 2) кIвенкI авун; **karandaşı yonmaq** карандашдал кIвенкI авун.

YORĖA I *сущ.* юргъа (*балкIан*); II *нареч.* юртада; **yorĖa getmæk** юртада аваз фин.

YORĖAN *сущ.* яргъан; **yun yorĖan** сун яргъан.

YORĖUN *прил.* галатнавай, юргъун; галудай, галуднавай, юргъун авур.

YORĖUNLUQ *сущ.* галатун, юргъунвал; **yorĖunluqdan yuxuya getmæk** юргъунвиляй ахварал фин.

YORĖUNLUQLA *нареч.* галатнаваз.

YORMAQ *глагол.* галудун, аман атIун, такъатдай вегъин, такъатсуз авун, гъелекарун; **ağır işlə yormaq** залан кIвалахдалди аман атIун.

YORTA-YORTA *прил.* юрта фин (*балкIан*); **onların yorta-yorta gedən at ilxıları var idi** абурухъ юрта физвай балкIанрин рамагар авай.

YORTMAQ *глагол.* юрта фин.

YORUCULUQ *сущ.* юргъунвал, галатун, галат хъун, куылягъ хъун.

YORULMAQ *глагол.* галатун, юргъун хъун, гьалдай фин; **yorulub əldən düşmüşdü** галатна гьалдай фенвай.

YORULMAZ *прил.* галатун тийижир, яваш тежер; бизар тежедай, куылягъ тежедай; **yorulmaz qələm sahibi** галатун тийижир къелемэгъли.

YOSUN *сущ.* цин легъер; **dəniz yosunları** гъуьлуьн легъер.

YOSUNLUQ *сущ.* легъер авай чка.

YOVSAN I *сущ. бот.* рекъекъуьл; туькьуьл къалар, явшан; II *прил.* рекъекъуьлдин, явшандин; **yovşan qoxusu** рекъекъуьлдин ни.

YOVSUŞDURMAQ *глагол.* агудун.

YOVSUŞMAQ *глагол.* 1) вердиш хъун; 2) агатун.

YOZDURMAQ *глагол.* баян гуз тун, ачухариз тун, мана лугъуз тун.

YOZMA I *глагол.* баян авун, баян гун, ачух авун, мана гун; II *сущ.* баян, гузвай мана.

YOZMAQ *глагол.* 1) баян гун, ачухун, мана гун; **sözü yozmaq** гафуниз баян гун; **yuxunu yozmaq** ахвар ачухун; 2) лугъун, рахун.

YÖN *сущ.* 1) чин; **yönü qadına tərəf idi** чин дишегъли галайнихъ элкъуьрнавай; 2) пад; **yönü meşəyə doğru getdi** там галай патаз фена.

YÖNDƏM *сущ.* 1) акунар, винел патан акунар, къежел пад; 2) къулайвал; регъятвал; **yöndəmi olan ev** къулайвилер авай кIвал.

YÖNDƏMLİ *прил.* 1) акунар авай; 2) къулай тир, регъят тир; **yöndəmli bir yer** къулай тир са чка; **yöndəmli işlər** регъят крар.

YÖNDƏMLİLİK *суц.* 1) акунар хьун; 2) кьулайвилер хьун; регьятвилер хьун.

YÖNDƏMSİZ *прил.* 1) акунар авачир; мешребсуз; гуьчлуь; **yöndəmsiz adam** гуьчлуь кас; 2) тегьерсуз; **yöndəmsiz yeriş** тегьерсуз кьекьуьнар; 3) кьулайсуз, кьулай тушир, кьулайвал авачир, регьят тушир; **yöndəmsiz evlər** кьулайвал авачир квалер.

YÖNƏLMƏK *глагол.* фин, рекье гьатун; **qonşu otağa yönəlmək** кьунши утагьдиз фин.

YÖNƏLTMƏK *глагол.* 1) ракурун, рекье тун, саниз дугурун; **həkimə yönəltmək** духтурдин патав рекье тун; 2) туьклуьрун; **gözlərini yönəltmək** билер туьклуьрун, вил тун (*килигун*).

YÖNLÜ *прил.* виже кьведаи, кутугай, хьсан, хийирлу.

YÖNLÜK *маса гафарихь галаз санал.* **yönlük hal** *грам.* гунугин падеж.

YÖNSÜZ *прил.* виже текьведаи, кутуг тийидаи, члуру.

YUBANMA *суц.* 1) геж хьун; 2) кьулухь ягьун.

YUBANMADAN *нареч.* 1) геж тавуна; 2) тадиш, гьасятда; **yubanmadan gəl** тадиш ша.

YUBANMAQ *глагол.* 1) геж хьун; **yubanmaq olmaz** геж хьана кланзавач; 2) кьулухь ягьун; **o, mənim işimi yubandır** ада зи квалалах кьулухь ягьана.

YUBATMAQ *глагол.* 1) гежарун; 2) кьулухь ягьун.

YUBİLEY *суц.* юбилей; **şairin yubileyi keçirildi** шаирдин юбилей тухвана (*кьейд авуна*).

YUBİLYAR *суц.* юбиляр.

YUBKA *суц.* юбка; **uzun yubka** яргьи юбка.

YUDURTMAQ *глагол.* чуьхуьз тун; **palazı yudurtmaq** рух чуьхуьз тун.

YUXA 1) *суц.* лаваш; 2) *прил.* зериф, хьуьтуьл; **o, ürəyi yuxa adamdır** ам рикI хьуьтуьл кас я.

YUXARI *суц.* 1) вини кьил, кьил; **dağın yuxarisına çıxmaq** дагьдин вини кьилел экьечлуьн; 2) члехи, виниз тир, вине авай; **yuxarı yaş qrupu** члехи яшдин группа; **yuxarı vəzifə** виниз тир кьуллугь.

YUXARIDA *нареч.* 1) вине, виняи, цава; **yuxarıda olan meşə** вине авай там; **yuxarıda buludlar üzür** цава цифери сирнавзава; 2) *куьч.* вине авай (*дережадиз*), винидихь акьвазнавай; **yuxarıdaki idarə** вине авай идара.

YUXARIDAKI *прил.* вине авай; **evlərin yuxarıdaki mərtəbəsi** квалерин вине авай мертеба, вини гьава.

YUXARIDAN *нареч.* винелай, винел патай; виняи; **yuxarıdan düşmək** винелай аватун; **yuxarıdan ikinci sətir** виняи кьвед лагьай цлар.

YUXARIKI *прил. килиг:* **YUXARIDAKI.**

YUXARIYA *нареч.* 1) винел; 2) виниз; **yuxarıya qalxmaq** винел акьбатун; **yuxarıya baxmaq** виниз килигун.

YUXAYAYAN *суц.* ферчин.

YUXU *суц.* ахвар; **gecə yuxusu** йифен ахвар; **qış yuxusu** хьуьтлуьн ахвар.

YUXULAMAQ *глагол.* 1) ахвариз (*ахварал*) фин; ахварик хьун; ксун; 2) секин хьун, лал хьун.

YUXULU *прил.* ахварик квай, ксанвай; **yuxulu uşaq** ксанвай аял, ахварик квай аял.

YUXULU-YUXULU *прил.* ахвар галамаз, бегьем ахварай ават тавунмаз.

YULAF *суц.* гергер; **bir kisə yulaf** са

шешел гергер; **yulaf unu** а) гергердин гъуър; б) сав (*гергердикай ийидай*).

YUMAQ I *глагол*. 1) чуьхуьн; **qablari yumaq** къапар чуьхуьн; 2) чуьхвена миьхун; **yarami yumaq** хер чуьхвена миьхун; **günahını yumaq** гунагъар чуьхуьн.

YUMAQ II *суц.* кIетI; **bir yumaq sap** са кIетI гъалар.

YUMAQLAMAQ *глагол*. арушун, къечин (*мес. гъалар*).

YUMARLAMAQ *глагол*. авадарун; **dağdan daşları yumarlamaq** дагъдай къванер авадарун.

YUMARLANMAQ *глагол*. элкъвез-элкъвез авахъун.

YUMBALAQ *суц.* къилинпацар.

YUMBALANMAQ *глагол*. къилинпацар авун.

YUMMAQ *глагол*. акъалун, кIевун; **gözlərini yummaq** вилер акъалун.

YUMOR *суц.* юмор; **yumor hissi** юмордин гъисс.

YUMORESKA *суц.* юмореска (*юмор квай эдебиятдин ва я музыкадин гъвечли эсер*).

YUMORİST *суц.* юморист (*юмор квай эсерар кхьидай ва я зарафат кваз рахадай кас*).

YUMORİSTİK *прил.* юмордин, юмор квай.

YUMRU *прил.* 1) элкъвей; **yumru sıfat** элкъвей чин; **yumru yanaqlar** элкъвей хъуькъвер; 2) дакIур ва хъуьтуьл; **yumru әllär** дакIур ва хъуьтуьл гъилер.

YUMRUQ *суц.* гъуд; **yumruğunu sıxmaq** гъуд акъалун.

YUMRUQLAMAQ *глагол*. гъутар ве-гъин, гатун.

YUMRULAMAQ *глагол*. элкъвейди авун.

YUMŞAQ *прил.* хъуьтуьл; **yumşaq xasiyyət** хъуьтуьл къилих; **yumşaq әllär** хъуьтуьл гъилер.

YUMŞAQLIQ *суц.* 1) хъуьтуьлвал; **xasiyyətini yumşaqlığı** хесетдин хъуьтуьлвал; 2) пурпу, чикIидай, хъуьтуьл; **yumşaq torpaq** пурпу накъв.

YUMŞAQLIQLA *нареч.* хъуьтуьлдиз, хъуьтуьлдаказ; **yumşaqılıqla demək** хъуьтуьлдаказ лугъун.

YUMŞALDICI *прил.* 1) хъуьтуьлардай; **yumşaldıcı sözlär** хъуьтуьлардай гафар; 2) *куьч.* къезилардай; **yumşaldıcı cəza** къезилардай жаза.

YUMŞALMAQ *глагол*. 1) хъуьтуьл хъун; **dəri yumşaldı** хам хъуьтуьл хъана; 2) *куьч.* къезил хъун; тIимил хъун, тIимил регъят хъун (*tlal, azar, жаза*).

YUMŞALTMAQ *глагол*. 1) хъуьтуьларун; **ürəyini yumşaltmaq** рикI хъуьтуьларун; **dərini yumşaltmaq** хам хъуьтуьларун; 2) *куьч.* къезиларун, тIимиларун; **cəzasını yumşaltmaq** жаза къезиларун; 3) пурпу авун; **torpağı yumşaltmaq** чил пурпу авун (*гъар гана*).

YUMULMAQ *глагол*. акъал хъун, кIеви хъун (*мес. вилер*); **gözləri yumuldu** вилер кIев хъана.

YUMULU *прил.* 1) кIевнавай, кIеви; акъалнавай, акъалай; **yumulu gözlär** кIевнавай вилер; 2) чуькъвенвай; **yumulu barmaqlar** чуькъвенвай тупIар.

YUMURTA *суц.* кака; **toyuq yumurtası** вечерен кака; **ilıq yumurta** жимиз рганвай кака; \diamond **yumurtası tərsgəlmiş toyuq kimidir** кака галай верч хъыз ава.

YUMURLAMAQ *глагол*. кака хун.

YUN *суц.* йис, сар (*хипен, деведин ва мсб.*); **qoyun yunu** хипен йис; **yun**

saplar сун гьалар; **yun köynək** сун перем.

YUN... *бязи муракаб гафарин сад лагъай пай: yunyuyan* сар чуьхуьдай.

YUNAN *суц.* грек (*халкъ*); **yunan dili** грек чIал; **yunanca** грек чIалалди, грекдалди.

YUNDARAYAN *прил.* регъ (*сар эвягъдай*).

YUNƏYİRƏN *прил.* сун гьалар ийидай; **yunəyirən fabrik** сун парчяар храдай фабрика.

YUNKER *суц.* 1) юнкер (*Пруссиада зурба чилер авай мулкдар*); 2) юнкер воен. (*инкъилабдилаи виликан Россиада военный мектебда Келзавайди*).

YURD *суц.* 1) жуван къул, жуван кIвал, бубайрин ерияр, хайи кIвал-югъ; 2) ватан, уьлкве; **doğma yurd** хайи ватан.

YURDDAŞ *суц.* 1) са хуьрай тирди, са чкадай тирди; 2) ватанэгъли; **onlar bizim yurddaşlarımızdır** абур чи ватанэгълияр я.

YURDSUZ *суц.* кIвал-югъ авачир, яшамиш жедай чка авачир.

YURDSUZ-YUVASIZ *суц.* ина-ана гьатнавайди, кIвал-югъ авачиз чуьллера гьатнавайди, гьарна къекъвезвайди.

YUVA *суц.* 1) муг (*къушарин*); **quşlar yuva qurdu** къушари мукар расна; 2) тIекв; **siçan yuvası** къифрен тIеквен; 3) чинебан акъваздай чка; **qaçaq yuvası** къачагърин муг, къачагъар чинебан акъваздай чка; 4) *лингв.* гафар арадал къведай мукар.

YUVARLAQ *прил.* 1) элкъвей, керкил; 2) ацIай; **yucarlaq rəqəmlər** ацIай рекъемар.

YUVARLANMAQ *глагол.* 1) авахъун, авахъиз-авахъиз фин; 2) фин, зарб фин.

YUVARLATMAQ *глагол.* 1) авадарун, авадарна ракъун; 2) зарбдиз ракъун.

YUYUNMAQ *глагол.* 1) жув чуьхуьн, эхъуьн; **hamamda yuyunmaq** гьамамда эхъуьн; 2) чин-гъил чуьхуьн (*жуван*); **səhər duran kimi yuyundu** экуьнахъ къарагъай кумазни чин-гъил чуьхвена.

YÜK *суц.* 1) пар; **yük qaldırmaq** пар хкажун; **yük aparmaq** пар тухун; 2) залан затI, заланвал; 3) шейэр; **yükü daşmaq** шейэр ялун; 4) кIула къадай пар; 5) кIвалах, гьалтзавай кIвалахдин заланвал; **üzərinə böyük yük götürüb** залан кIвалах хиве къунва; 6) къадар (*са затIуник квай электрикдин къадар*).

YÜKLƏMƏK *глагол.* 1) пар ягъун; **vaqona un kisələrinə yükləmək** вагондиз гъуьр авай шешелар ягъун; 2) эцигун; **dəvəni yükləmək** деведал пар эцигун.

YÜKLƏNMƏK *глагол.* 1) жуван шейэрин пар ягъун; 2) *куьч.* четинвиле хъун, дарвиле хъун.

YÜKLƏTMƏK *глагол.* пар ягъаз тун; **maşını yüklətmək** машиндиз пар ягъаз тун.

YÜKLÜ *прил.* пар ягъанвай; **yüklü gəmi** пар ягъанвай гими.

YÜKSƏK *прил.* 1) къакъан, къакъанда авай; **yüksək dağlar** къакъан дагълар; 2) бул, чIехи; **yüksək məhsul** бул бегъер; 3) виниз тир; **yüksək mədəniyyət** виниз тир меденият; 4) чIехи дережадин, чIехи дережа авай; гъуьрметлу; **yüksək ad** чIехи дережадин тIвар; 5) шуькIуь; **yüksək səs** шуькIуь ван; 6) лап чIехи, виридалайни чIехи; **yüksək hökumət orqanları** гьукуматдин виридалайни чIехи органар.

YÜKSƏKLİK *суц.* 1) къакъанвал; **evin yüksəkliyi on metrdir** кIвалин

къакъанвал цІуд метр я; 2) къакъан чка; тепе; **yüksəklikdən baxmaq** къакъан чкадилаи (*тепедилаи*) килигун; 3) чІехивал, къадар; **meydanın yüksəkliyi** майдандин чІехивал.

YÜKSƏLİŞ *суц.* 1) хкаж хьун, виниз акъатун; **yüksəliş illəri** хкаж хьунин йисар; 2) виниз акъатун; вилик фин; **kənd təsərrüfatının yüksəlişi** хурьун майишат вилик фин; 3) цІийи хъхьун, кІвачел ахкъалтун; **şəhərlərin yüksəlişi** шегъерар кІвачел ахкъалтун; 4) *куьч.* виниз экъечІун, хкаж хьун, къакъан чкадиз фин.

YÜKSƏLMƏK *глаго.* 1) хкаж хьун, виниз акъатун, артух хьун; хъсан хьун; **suyun səviyyəsi yüksəldi** яд хкаж хъана; **məhsulun keyfiyyəti yüksəldi** бегъердин ери хъсан хъана; **qan təzyiqinin yüksəlməsi** ивиди виж къачуна хкаж хьун; 2) чІехи хьун, гзаф хьун, къуватлу хьун, виниз хьун, кІеви хьун; **əhalinin sayı yüksəlib** агъалийрин къадар гзаф хъанва.

YÜKSƏLTMƏK *глаго.* 1) хкажун, виниз акъадун, артухарун; **əməyin məhsuldarlığını artırmaq** зегъметдин бегъерлувал хкажун; 2) гужлу авун, хъсанарун; **işin keyfiyyətini yüksəltmək** кІвалахдин ери хъсанарун; 3) кІвалахда, къуллугъда хкажун; **vəzifəsini yüksəltmək** къуллугъдал хкажун; 4) эцигун; **binanın onuncu mərtəbəsini yüksəldilər** дараматдин цІуд лагъай мертеба эцигна; 5) машгъур авун, тІвар виниз акъадун, тІвар хкажун; **vətəninə yüksəltmək** ватан машгъур авун.

YÜNGÜL *прил.* 1) къезил; **yüngül iş** къезил кІвалах; 2) регъят, асанти; **yüngül məsələ** регъят месэла; 3) зайиф; **yüngül**

külək var idi зайиф (*къезил*) шагъвар авай; 4) *куьч.* къиле гар авай, акъулдиз къезил; **yüngül əxlaq** акъулдиз къезил къилих.

YÜNGÜLLƏŞDİRMƏK *глаго.*

1) къезиларун; **yükü yüngülləşdirmək** пар къезиларун; **işi yüngülləşdirmək** кІвалах къезиларун; 2) *куьч.* хъуьтуьларун; **hökmü yüngülləşdirmək** гъукум хъуьтуьларун.

YÜNGÜLLƏŞMƏK *глаго.* 1) къезил хьун; **ağrıları yüngülləşdi** тІалар къезил хъана; **əməyi yüngülləşdi** зегъмет къезил хъана; 2) хъуьтуьл хьун; **sözünü deyib yüngülləşdi** вичин гаф лагъана хъуьтуьл хъана.

YÜNGÜLLÜK *суц.* 1) къезилвал; **paltarın yüngüllüyü** пекинин къезилвал; **yerişi yüngüllüyü** къекъуьнин къезилвал; 2) регъятвал, регъят хьунин гъисс, гъал; **yüngüllük hiss etmək** регъятвал гъисс авун; 3) *куьч.* къиле гар аваз хьун.

YÜNGÜLLÜKLƏ *нареч.* 1) регъятдиз, асантидиз; **məsələni yüngüllüklə həll etmək** месэла регъятдиз гъялун; 2) къезилдаказ, къезилдиз; **yüngüllüklə nəfəs almaq** къезилдиз нефес къачун.

YÜRÜŞ *суц.* 1) гъерекат, майдандиз экъечІун; 2) дяведиз фин; дяведиз рекъе гъатун; дяве ийиз экъечІун; 3) тешкиллувилелди жергеяр фин; **yürüş addımları** жергеяр финин камар.

YÜRÜTMƏK *глаго.* 1) тухун, вилик тухун, вилик ракъурун; **düşmənin üzərinə qoşun yeritmək** душмандал къушун тухун; 2) акъадун, вилик акъадун; 3) тухун; **öz siyasətini yürütmək** вичин сиясат тухун.

YÜYƏN *суц.* 1) кьенер, кьенерар; **atın yüyənini taxmaq** балкІандал кьенерар гьалдун; **atın yüyənini çəkmək** балкІандин кІенерар ялун; 2) жилав, куьруь жилав.

YÜYƏNLƏMƏK *глагол.* кьенерар гьалдун.

YÜYÜRMƏK *глагол.* 1) катун, чукурун, зверун; **sürətlə yüyürmək** зарбдиз чукурун; 2) тади кваз фин, алатун; **həkim dalınca yüyürmək** духтурдиз эвериз фин.

YÜZ *числ.* виш; **yüz adam** виш кас.

YÜZBAŞI *суц.* юзбаши.

YÜZİLLİK I *суц.* 1) виш йис, асир; 2) виш йис тамам хьун, виш йис тамам хьайи вахт; **şəhərin yüzilliyini qeyd etmək** шегьбердин виш йис кьейд авун; II *прил.* виш йисан; **yüzillik yubiley** виш йисан юбилей.

YÜZLƏRCƏ *нареч.* вишералди.

YÜZÜNCÜ *числ.* виш лагьайди.

YORUCU *прил.* галуддай; куьлягь ийидай; **yorucu söhbət** галуддай ихтилат.

Z

Z – азербайжан алфавитдин кьанни цІикьвед лагьай гьарф.

ZABİT I *суц.* офицер; II *прил.* офицердин; **zabit rütbəsi** офицердин чин.

ZABİTƏ *суц.* куьгь. гьурмет; кесер; нуфуз.

ZABİTƏLİ *прил.* клевивалдай, вичи лагьайдал клеви; **zabitəli ata** клевивалдай буба; 2) гьурметлу, нуфузлу.

ZABİTƏLİLİK *суц.* 1) клевивал авун, вичи лагьайдал клевивал авун; 2) гьурметлувал, нуфузлувал.

ZABİTƏSİZ *прил.* клевивал тийидай, нуфуз авачир.

ZABİTƏSİZLİK *суц.* клевивал тавун, нуфуз тахьун.

ZABİTLİK *суц.* офицервал.

ZABUL *суц. муз.* «Забул» (Азербайжандин мугьамрикай садан тІвар).

ZAÇOT *суц.* зачѣт; **zaçot vermək** зачѣт гун.

ZAD *суц. рах.* затI; **hər cürə zadlar** гьар жуьредин затIар.

...ZADƏ... 1) *муракаб гафарин кьвед лагьай пай:* **halalzadə** кьанундив кьадайвал дидедиз хьайиди; 2) са бязи фамилияйрин эхир **Məmmədzadə** Мамедзаде (Мамедан хва).

ZADƏGAN *суц.* аристократ.

ZADƏGANCASINA *нареч.* аристократвилелди, аристократдаказ.

ZADƏGANLIQ *суц.* 1) аристократвал; 2) аристократар.

ZAĞ I *суц.* 1) лахума; 2) цІалцІамвал, нур.

ZAĞ II *суц. зоол.* куьгь. пехь.

ZAĞA I *суц.* 1) кьветI, магьара, дагьар; 2) севрен магьара; II *прил.* кьветIен, магьарадин, дагьардин.

ZAĞALI *прил.* магьарадин, магьара авай; **zağalı qayalar** магьараяр авай кьвалар.

ZAĞAR *прил. диал.* 1) чІехи руфун

квай; 2) *куьч*. дамах гвай, лавгъа.

ZAGARA *суц.* хамунин затIар рас-
завай чка; **zağarası çıxmaq, zağara-
sı getmək** тIимил кукIвар хьун, кукI-
вар хьун.

ZAGARLIQ *суц. диал.* 1) чIехи ру-
фун хьун; 2) дамах гвайвал, лавгъавал.

ZAGSA *суц.* чIагъ; *II прил.* чIагъ-
ран; **zağsa yuvası** чIагъран муг.

ZAGLAMAQ *глагол.* 1) цIалцIама-
рун; 2) цIулаварун.

ZAGLI *прил.* 1) цIалцIамарнавай;
2) цIулаварнавай.

ZAG-ZAG *маса гафарихъ галаз
санал.* **zağ-zağ əsmək** зурзун, кичIела
зурзун.

ZANI *суц.* 1) мукъвара аял хана
кIанзавай дишегъли; 2) мукъвара аял
хайи дишегъли.

ZANİD *суц.* 1) текдиз яшамиш
жезвай кас; 2) *куьгъ*. халкъдик акахъ
тийиз яшамиш жезвай кас.

ZANİDLİK *суц.* 1) ялгъуздиз яша-
миш хьун; 2) халкъдик акахъ тийиз
яшамиш хьун.

ZANILIQ *суц.* 1) аял хана кIанза-
вай гьал; 2) аял хайи гьал.

ZANİR *прил.* 1) винел патан, къеце
патан; 2) ашкара.

ZANİRDƏ *нареч.* къецелай; **o, za-
hirdə özünü sakit aparırdı** ада къеце-
лай вич секиндив тухузвай.

ZANİRƏN *нареч. килиг:* **ZANİRDƏ.**

ZANİRİ *прил.* къеце патан; **zahiri
görünüş** къеце патан ақунар; **zahiri gö-
zəllik** къеце патан иервал.

ZANİRLİK *суц.* куц, ақунар; **onun
zahirliyi yox idi** адаз ақунар авачир.

ZANİRPƏRƏST *прил.* винел патан
ақунрихъ ялдайди.

ZANİRPƏRƏSTLİK *суц.* винел

патан ақунрихъ ялун.

ZAİD *I прил. куьгъ.* 1) чIехи ийидай,
чIехиз къалурдай; 2) артухардай, вини-
зардай; 3) артух, артухан; *II суц. мат.*
кIватIун, эцигун, эцигунин лишан;
dörd zaid dörd bərabərdir səkkiz къуд
эциг къуд барабар я муьжуьд.

ZAIQƏ *суц. куьгъ.* дад, тIям.

ZAIL *прил. куьгъ.* 1) квахъзавай,
терг жезвай; 2) алатай, фейи; **zail ol-
maq** квахъун, терг хьун; вилерикай
хкатун, вилерикай квахъун.

ZAKİR *суц. куьгъ.* 1) девриш (*ин-
санрик акахъ тийиз чуьлда, магъарада,
хелветда гъахъна ибадат ийизвай кас*);
2) *куьч*. инсанрив гатIум тийидай, агат
тийидай кас.

ZAQQA *суц. килиг:* **ZIQQI.**

ZAQQALDAMAQ *глагол. килиг:* **ZIQ-
QILDAMAQ.**

ZAQQILTI *суц.* ван (*металлдин
затIар галукъайла акъатдай*).

ZAQS *суц. рах.* загс.

ZAL *I суц.* зал, тавхана; **qiraət za-
lı** кIелзавайбурун зал; **rəqs zalı** къуь-
лердай зал.

ZAL *II прил. куьгъ.* лап къуьзуь,
гзаф къуьзуь.

ZALIM *суц.* 1) залум, зулумкар;
2) деспот (*вири ихтиярар вичин гъиле
авай ва вичин кефиниз кIандайвал гу-
жалди кар ийидай кас, пачагъ*); 3) за-
лум гъаким; 4) амалдар.

ZALIMANƏ *нареч.* инсафсузви-
лелди, инсафсуздаказ; регъимсуздаказ,
пис, кIевиз, язух текъведайвал.

ZALIMCASINA *нареч. килиг:* **ZA-
LIMANƏ.**

ZALIMLIQ *суц.* залумвал, инсаф-
сузвал, регъимсузвал, язух текъвен.

ZALOM *суц.* залом (*балугъ*).

ZAMAN *суц.* 1) заман, вахтунин уьлчме; 2) вахт, ч'ав, вяде, мак'ам, бере, ара; **iş vaxtı (zamanı)** к'валахдай вахт; 3) йик'ан ара, йисан ара, ч'ав; **aхşam zamanı gəldi** нянин бере алуцьна; 4) кутугай, туквей ара; **yatmaq zamanıdır** ксудай вахт я; 5) инсаниятдин, халкьдин уьмуьрда лишанлу вахт, девир; 6) *лингв.* кар ва я гьал алатай, алай ва кьвезмай вахтуниз талукьарзавай глаголдин форма; \diamond **zaman-zaman** вахт-вахтунилай; **zaman gözləmir** вахт акьвазнавач; **əsl zaman-dır** лап кутугай, кьулай вахт я.

ZAMANİ (Kİ) *союз.* эгер, нагагь, т'а; эгер ик' ят'а; **zamanı ki belədir, gəl gedək** эгер ик' ят'а, ша фин.

ZAMANLI *прил.* тади, фад бегьемарна к'андай.

ZAMANLIQ *суц.* тадивал.

ZAMAN-ZAMAN *нареч.* гагь-гагь; бязи вахтара; са-са вахтара, ара-ара, ара физ, ара-бир.

ZAMİN *суц.* замин; заминда кьазвайди; ни заминда кьазват'а гьам; кьаюм.

ZAMİNKARLIQ *суц.* заминвал.

ZAMİNLİK *суц. килиг:* **ZAMİNKARLIQ.**

ZANBAQ *суц.* лилия.

ZANQILDAMAQ *глагол.* зинг-зинг авун; зигрингар авун; ван авун.

ZANQILTI *суц.* ван (*металлдин затлар акьурла акьатдай*).

ZARİ *суц.* 1) шел, шехьун; шелдин ван; рик' хьуьткьуьниз к'евиз шехьун; суза; угь-ц'угь; шел-хвал; **zar etmək** суза авун; 2) зайиф, гужсуз; **zara gətirmək** икрагьарун.

ZAR II *суц.* кьенен кьелеч' перде; **narın zarı** анардин кьенен кьелеч'

перде.

ZARAFAT *суц.* зарафат; **bir aprel zarafatı** сад лагьай апрелдин зарафат; **kobud zarafat** рик' т'ардай зарафат; **zarafatla demək** зарафатдалди лугьун; **zarafat etmək** зарафат авун; **zarafata salmaq** зарафатдиз элкьуьрун; **zarafat deyil, həqiqətdir** зарафат туш, гьакьикьат я.

ZARAFATCA *нареч.* зарафатдалди; **zarafatca deyilən söz** зарафатдалди лагьай гаф.

ZARAFATÇIL *прил.* зарафат гвай.

ZARAFATÇILLIQ *суц. килиг:* **ZARAFATÇILIQ.**

ZARAFATÇI *суц.* зарафатчи, зарафат гвайди, зарафатар ийидайди.

ZARAFATÇILIQ *суц.* зарафатчивал.

ZARAFATLA *нареч.* зарафат яз, зарафат кваз, зарафатдалди; **zarafatla demək** зарафат яз лугьун.

ZARAFATLAŞMAQ *глагол.* зарафатар авун; **uşaqlar zarafatlaşdılar** аялри зарафатарна.

ZARAFATSIZ *нареч.* зарафатсуз; **zarafatsız, düzünü deyirəm** зарафатсуз, за дуьз лугьузва.

ZARAFATYANA *нареч. килиг:* **ZARAFATLA.**

ZARILDAMAQ *глагол.* 1) угь авун (*ягьун*), суза авун; угь-ц'угь авун; 2) к'евиз шехьун; кьув ягьун.

ZARILDAŞMAQ *глагол.* санал к'евиз шехьун.

ZARILDATMAQ *глагол.* к'евиз шехьиз, кьув ягьиз мажбур авун.

ZARILDAYA-ZARILDAYA *нареч. килиг:* **ZARIYA-ZARIYA.**

ZARİMAQ *глагол.* 1) *килиг:* **ZARILDAMAQ**; 2) акьваз тийиз т'а хьун, хьуц'ур гудай хьиз т'а хьун, т'ал

гъатун.

ZARINCI *прил.* такъатдай аватнавай, такъатсуз хъанвай, аман атанвай; кувлягъ хъанвай, хурт хъанвай.

ZARITMAQ *глагол.* *килиг:* **ZARIL-DAMAQ.**

ZARIYA-ZARIYA *нареч.* суза ийиз.

ZAR-ZAR *маса гафарихъ галаз санал:* **zar-zar aqlamaq** сузаяр ийиз шехъун.

ZASTAVA *суц.* застава.

ZAT *суц.* 1) сихил, несил; 2) кас, инсан, къилдин кас; 3) асул мана, асул метлеб; **zatna bələd olmaq** жуван сихил (*несил*) чир хъун.

ZATƏN I *нареч.* Тѣбиодаказ; адетдин тегъерда; II *мод.* *гаф.* гъакъикъатда, дугъриданни; **zatən, o haqlıdır** дугъриданни ам гъахълу я.

ZATİ-ALİLƏRİ *суц.* жанаби.

ZATİ-NƏŞƏMƏT (-LƏRİ) *суц.* *куьгъ.* *килиг:* **ZATİ-ALİLƏRİ.**

ZATIQRİQ I *прил.* 1) усал; 2) ихтибарсуз, ихтибар ийиз тежер, далу акализ тежер; II *суц.* *куьч.* гъарамзада.

ZATIQRİQLIQ *суц.* 1) усалвал; 2) гъарамзадавал.

ZATİ-NƏCABƏT (-LƏRİ) *суц.* *куьгъ.* *килиг:* **ZATİ-ALİLƏRİ.**

ZAVAL *суц.* 1) бахтсузвал, бедбахтвал, бала, мусибат; 2) эхир, кьин, кьиникъ, телеф хъун, барбатвал; 3) азаб, азият; **zaval görməmək** бедбахтвал такун; **zavala düşmək** мусибатдик акатун.

ZAVALLI I *прил.* бедбахт, бахтсуз, фугъара, язух; II *суц.* кесиб, фагъир; **o zavallının təqsiri yoxdur** а фагъирдал тахсир алач.

ZAVALLILIQ *суц.* бедбахтвал, бахтсузвал.

ZAVALSIZ I *прил.* хъсан, сагъ-саламат; кутугай, къур; туьквей; II *нареч.* хъсандиз, хъсандаказ; **zavalsız ömür sürdü** хъсандиз уьмуьр гьална.

ZAVALSIZLIQ *суц.* сагъ-саламатвал, дуланажагъдин хъсанвал; **zavalsızlıq nəsibi olsun** сагъ-саламатвал къисмет хьурай.

ZAVOD I *суц.* завод; **böyük zavod** члехи завод; II *прил.* заводдин; **zavod çörəyi** заводдин фу.

ZAVODÇU *суц.* *куьгъ.* заводдин иеси.

ZAVODÇULUQ *суц.* *куьгъ.* заводдин иесивал.

ZAVODDAXİLİ *прил.* заводдин къенепатан; **zavoddaxili işlər** заводдин къенепатан крар.

ZAVODLARARASI *прил.* заводрин арада авай; **zavodlararası müqavilə** заводрин арада авай икърар.

ZAVODYANI *прил.* заводдин патав гвай, заводдинди тир; **zavodyanı sahə** заводдинди тир чил.

ZAY *прил.* 1) члуру, члуринавай; члуру хъанвай; 2) зайи авунвай, зайиф хъайи; **zay məhsul** зайи хъанвай бегъер.

ZAYIL *суц.* *диал.* ахмакъ, сефигъ, кламай, кламаш, кимиди.

ZAYILLAMAQ *глагол.* *диал.* сефигъ (*ахмакъ, кламаш*) хъун.

ZAYVERƏN *суц.* гзаф зайи шей акъуддай кас.

ZEBR *суц.* зебра (*Африкада жедай маргъвар-маргъварин вагъши балкІан*).

ZEBU *суц.* зебу (*Азияда ва Африкада жедай кІул экъисай яц*).

ZEFİRİ *суц.* 1) зефир (*майвайрикай гъазурнавай хъуьтуьл къенфет*); 2) памбагдин парча; **zefir köynəklər** памбагдин парчадин перемар.

ZEH *суц.* 1) цІил, еб, мерез, кашу;

2) рангуин кьайтан, куйбе; 3) карниз.

ZEHİN *суц.* 1) зигьин; 2) акьул;
3) кьатӀун; кьатӀунун, алакьун; **zehni açıldı** кьатӀунар ачух хьана.

ZEHİNLİ *прил.* 1) зигьин авай;
2) регьятдиз кьатӀудай, фад гьавурда гьатдай; фагьум авай; лагьайди кьадай; хци зигьин авай; **zehni adam** хци зигьин авай (*фад гьавурда гьатдай*) кас.

ZEHİNLİLİK *суц.* 1) зигьинлувал;
2) фагьумлувал.

ZEHİNSİZ *прил.* 1) рикел затӀ аламуь тийир; 2) кьатӀун тийир, гьавурда гьат тийир.

ZEHİNSİZLİK *суц.* 1) рикел затӀ аламуь тавун; 2) кьатӀун тавун, гьавурда гьат тавун.

ZEHNİ *прил.* зигьиндин; акьулдин; фикирдин, фикир гудай; **zehni qabiliyyət** зигьиндин алакьун; **zehni əmək** зигьиндин зегьмет.

ZEHNİAÇIQ *прил.* регьятдиз кьатӀудай; фад гьавурда гьатдай; фагьум авай.

ZEHNİAÇIQLIQ *суц.* регьятдиз кьатӀун; фад гьавурда гьатун; фагьум хьун.

ZEHNİYYƏT *суц.* дуйньякьатӀунар; **başqa-başqa zehniyyət** маса-маса дуйньякьатӀунар.

ZENİT *суц.* 1) цавун арш; **zenit yerindəki** цавун аршда авай; 2) *куьч.* лап кьакьан дережа; 3) *воен.* зенитдин тупар; **zenit batareyası** зенитдин тупарин батарея.

ZENİTÇİ *суц.* зенитдин туп ядайди.

ZENİT-RAKET *суц.* зенит-ракета.

ZENİT-TELESKOP *суц.* зенит-телескоп.

ZENKER *суц.* зенкер (*металлар атӀудай алат*).

ZERZEK *суц.* кьуйдин кьванцикай эцигнавай кӀан.

ZERZEKLİ *прил.* кьванцин кӀан авай.

ZEY *суц.* *куьгь.* кьецепатан акунар;
◇ **öz zeyindən çıxmaq** кьецепатан акунар дегиш хьун.

ZEYTUN *суц.* 1) зейтундин тар; 2) гьа таран майва; **zeytun yağı** зейтундин гьери.

ZEYTUNÇU *суц.* 1) зейтундин гьери гьасилзавайди; 2) зейтун маса гузвайди.

ZEYTUNÇULUQ *суц.* зейтундин багьманчивал.

ZEYTUNLUQ *суц.* зейтундин багьлар.

ZƏBAN *суц.* *куьгь.* мез; чӀал; **zəbanə gəlmək** мез ахьаюн, чӀалал атун.

ZƏBANƏ *суц.* *куьгь.* 1) гьвадиз акьатзавай цӀун кӀусар; 2) терездин рекьемар кьалурзавай акьраб.

ZƏBT *суц.* кьачун; кьун; **özgə torpaqlarını zəbt etmək** масадбурун чилер кьун.

ZƏBTETMƏ *суц.* кьун, гьилик кутун, чапхун авун.

ZƏDƏ *суц.* 1) хасаратвал, зарар; 2) хер хьайи чка, вили хьайи чка; 3) хер хьун.

ZƏDƏLƏMƏK *глагол.* 1) зиян гун; 2) чӀурун, хун; 3) хер авун, тӀарун.

ZƏDƏLƏNMƏK *глагол.* 1) зиян хьун; 2) чӀур хьун, хун; 3) хер хьун, тӀар хьун.

ZƏDƏLƏNMİŞ *прил.* 1) зиян хьанвай; 2) чӀур хьанвай, ханвай; 3) хер хьанвай, тӀар хьанвай.

ZƏDƏLİ *прил.* 1) зиян хьанвай; 2) чӀур хьанвай, ханвай; 3) хер хьанвай; тӀар хьанвай; **zədəli yer** хер хьанвай чка; тӀар хьанвай чка.

ZƏDƏLİLİK *суц.* 1) зиян хьун;

2) чІур хьун, хун; 3) хер хьун; тІар хьун.

ZƏDƏSİZ *прил.* 1) зиян хьанвачир; 2) чІур хьанвачир, ханвачир; 3) хер хьанвачир, тІар хьанвачир.

ZƏDƏSİZLİK *суц.* 1) чІур тахьун, сагъдиз амукъун; 2) гьалатІ квачирвал, къенивал.

ZƏFƏR *І суц.* гьалибвал, уфтанвал; **zəfər bayraqı** гьалибвилин пайдах; **zəfər çalmaq** гьалиб атун, уфтан хьун; **II прил.** гьалибвилин, уфтанвилин; **zəfər günü** гьалибвилин югъ.

ZƏFƏRAN *І суц.* заферан; **II прил.** заферандин; **zəfəran iyı** заферандин ни.

ZƏFƏRANÇI *суц.* заферан гьасил-завайди.

ZƏFƏRANÇILIQ *суц.* заферан гьасилун.

ZƏFƏRANI *прил.* заферандин рангунин.

ZƏFƏRANLI *прил.* заферандин, заферан квай.

ZƏFƏRANPLOV *суц.* заферан кутунвай аш.

ZƏFƏRNAMƏ *суц.* гьалибвилин ода.

ZƏHƏNDƏ *прил. рах.* 1) векъи, кубут, эдебсуз, усал, мешребсуз; 2) чин кІеви, алат тийидай, зегъле тухудай, бизардай.

ZƏHƏNDƏLİK *суц.* 1) векъивал, кубутвал, эдебсузвал, усалвал, мешребсузвал; 2) чин кІевивал, алат тавун, зегъле тухун, бизар авун.

ZƏHƏR *суц.* 1) зегъер; **ilan zəhəri** гьуэлягъдин зегъер; 2) *мед.* токсин; агъу.

ZƏHƏRLƏMƏK *глагол.* 1) зегъер гун, агъу гун, агъу гана кьин; **siçanı zəhərləmək** кьиф агъу квай затІ гана кьин; 2) агъу кутуна кьин, терг авун, зегъерламишун.

ZƏHƏRLƏNMƏK *глагол.* 1) агъу (*зегъер*) хьвана кьин; 2) зегъер квай затІару авур таъсирдик тІа хьун ва я кьин.

ZƏHƏRLƏNMIŞ *прил.* зегъерламиш хьанвай.

ZƏHƏRLƏTMƏK *глагол.* зегъер (*агъу*) хьваз тун.

ZƏHƏRLƏYİCİ *прил.* зегъерламишдай, агъуламишдай.

ZƏHƏRLİ *прил.* 1) зегъерлу, агъу квай; **zəhərli ilan** зегъерлу гьуэлягъ, ядай гьуэлягъ; 2) *куьч.* пис туйкьуьл, агъу хьгин, агъу кІвахъзавай, рикІ тІардай, кефиник хкІадай; **zəhərli dili var** туйкьуьл мез ава; **zəhərli gülüş** кефиник хкІадай хьуэруьн.

ZƏHƏRLİLİK *суц.* зегъерлувал.

ZƏHƏRSİZ *прил.* зегъер квачир, агъу квачир.

ZƏHƏRSİZLİK *суц.* зегъер квачирвал, агъу квачирвал.

ZƏHİR *суц.* *куьгъ.* куьмек.

ZƏHLƏ *маса гафарихъ галаз санал.* **zəhləsini tökmək** зегъле тухун.

ZƏHLƏAPARAN *прил. килиг:* **ZƏHLƏTÖKƏN.**

ZƏHLƏKAR *прил. килиг:* **ZƏHLƏTÖKƏN.**

ZƏHLƏTÖKƏN *прил.* вичикай икрагъ ийидай, бизардай, инжиклу ийидай, алат тийидай, гьавалат жедай, зегъле тухудай, вичикай рикІ хадай; **zəhlətökən səs** зегъле тухудай ван.

ZƏHLƏTÖKƏNLİK *суц.* чинин кІевивал, бизарвал, алат тавун, алкІун, зегъле тухун.

ZƏHLƏTÖKÜCÜ *прил. килиг:* **ZƏHLƏTÖKƏN.**

ZƏHLƏTÖKÜCÜLÜK *прил. килиг:* **ZƏHLƏTÖKƏNLİK.**

ZƏHM *суц.* 1) кичІерар кутадай,

таъсир ийидай хътин акунар; 2) кичІ, кичІевал; **adamı onun zəhmi basır** адан акунри инсандик кичІ кутада.

ZƏHMƏT *суц.* 1) зегъмет; **zəhmət çəkənlər** зегъмет чІугвазвайбур; 2) кІвалах; **ağır zəhmət** залан кІвалах; 3) гуж, къуват, алахъун, къуват эцигна ялун; **bu iş böyük zəhmət tələb edir** и кар патал чІехи алахъунар авуна кІанзава; 4) инжиклувал, секинсузвал; **sənə zəhmət verdim** за вун инжиклу авуна.

ZƏHMƏTKEŞ *суц.* зегъметчи, зегъмет чІугвадай кас; **kənd təsərrüfatı zəhmətkeşləri** хуъруьн майишатдин зегъметчийар; **bu bina zəhmətkeşlərin istirahətindən ötrü tikilib** и дарамат зегъметчийри ял ягъун паталди эцигнавайди я.

ZƏHMƏTKEŞLİK *суц.* зегъметчивал.

ZƏHMƏTLİ *прил.* 1) зегъмет гзаф алай, гзаф зегъмет кІандай; залан; **zəhmətli iş** гзаф зегъмет кІандай кІвалах; 2) четин, са низ ятІани аман-минет авуна кІандай; **zəhmətli məsələ** четин месэла, аман-минетдалди гъялна кІандай месэла.

ZƏHMƏTSEVƏN *суц.* зегъмет чІугвадай, зегъметдал рикІ алай; **zəhmətsevən xalq** зегъметдал рикІ алай халкъ.

ZƏHMƏTSEVƏNLİK *суц.* зегъметдал рикІ хъун.

ZƏHMƏTSEVƏR *суц. килиг:* **ZƏHMƏTSEVƏN.**

ZƏHMƏTSEVƏRLİK *суц. килиг:* **ZƏHMƏTSEVƏNLİK.**

ZƏHMƏTSİZ *прил.* залан тушир, четин тушир, къезил, регъят; **zəhmətsiz iş** къезил кІвалах; **zəhmətsiz gəlir** регъят къазанжи, гъилиз менфят регъятдиз атун.

ZƏHMLƏ *нареч.* эсер ийидайвал, чанда кичІ твадайвал, къиле гъатдайвал, бегъемдиз, вижеваз; **zəhmlə baxmaq** чанда кичІ твадайвал килигун.

ZƏHMLƏNMƏK *глаг.* чанда кичІ гъатун.

ZƏHMLİ *прил.* эсер ийидай, таъсир ийидай, кичІ тІвадай; **zəhmlı görkəm** чанда кичІ твадай акунар.

ZƏHMLİLİK *суц.* эсер авун, таъсир авун, кичІ гъатун.

ZƏHR I *суц. кувъзь.* 1) далу; юкъ; 2) муькуь пад.

ZƏHR II *суц. кувъзь. килиг:* **ZƏHƏR.**

ZƏHR III *прил. кувъзь.* туькьюьл.

ZƏHRDAR *прил. кувъзь.* зегъерлу, агъу квай.

ZƏHRİMAR *суц. рах.* 1) зегъер, агъу, туькьюьл, зарар хкІурдай затІ; **o zəhrimarı içmə!** а агъу хъвамир! 2) зегъримар; усал затІ, вижесуз затІ; **bu zəhrimarlari buraya kim gətirib?** и зегъримарар иниз ни гъанвайди я?

ZƏHRİMARLANMAQ *глаг.* тІуьн (хъел кваз дугъузвай гзаф).

ZƏİF *прил.* 1) зайиф; **zəif uşaq** зайиф аял; 2) сагълам тушир; 3) дурумлу тушир, кІеви тушир, гужлу тушир, мягъкем тушир, са гафунал акъваз тийидай; 4) гъвечІи, гъвечІи метлеб авай; живзи; **zəif işiq** живзи экв; 5) бегъем тушир, бес тушир, къадардила тІимил тир; **zəif bilik** бегъем тушир чирвал; 6) кимивилер квай, тамам тахъанвай, бегъем тавунвай; **zəif əsər** бегъем тушир эсер; **zəif məqalə** кимивилер квай мақъала; 7) пис, устад тушир, магъир тушир; **zəif işçi** пис кІвалахдар; 8) алакъунар авачир; **zəif dərmanlar** хъсан таъсир тийидай дарманар; 9) туьнт тушир;

10) тИмил гуж (*къуват*) авай; **zəif ordu** тИмил гуж авай къушун.

ZƏİFCƏ *прил.* лап зайиф.

ZƏİFƏLAQƏLİ *прил.* зайиф алакъа авай, зайиф алакъалу.

ZƏİFLƏDİCİ *прил.* зайифардай, бушардай.

ZƏİFLƏDİLMƏK *глаг.* зайифарун, бушарун.

ZƏİFLƏMƏK *глаг.* 1) зайиф хьун; 2) къумексуз хьун; 3) сагъламвал тИмил хьун; 4) бегъемсуз хьун; кимивилер кваз хьун; 5) руьгъдиз зайиф хьун; 6) пис хьун; **kişi zəifləyib** касдиз пис хьанва.

ZƏİFLƏŞDİRİCİ *прил. килиг:* **ZƏİFLƏDİCİ**.

ZƏİFLƏŞDİRİLMƏK *глаг. килиг:* **ZƏİFLƏDİLMƏK**.

ZƏİFLƏŞMƏK *глаг. килиг:* **ZƏİFLƏMƏK**.

ZƏİFLƏTMƏK *глаг.* 1) зайифарун; 2) гуж, къуват тИмиларун; 3) клевиз хуьн тийин, бушвал ийиз тун.

ZƏİFLİK *суц.* 1) зайифвал; 2) гужсузвал, къуватсузвал.

ZƏKA *суц.* акьул.

ZƏKALI *прил.* акьуллу, акьуллу-даказ фикир ийидай.

ZƏKALILIQ *суц.* акьуллудаказ фикир авун.

ZƏKASIZ *прил.* акьул авачир, акьулсуз.

ZƏKASIZLIQ *суц.* акьулсузвал.

ZƏKAT *суц.* жуван къазанжидикай дин ва кесибар паталди чара авуна кІанзавай пай.

ZƏKİ *прил.* *куьгъ.* акьуллу, фагъум авай, фагъумлу, зигъин авай; къатГун авай, къатГудай.

ZƏKİLİK *суц.* *куьгъ.* акьуллувал,

фагъумлувал, зигъинлувал.

ZƏQQƏN *суц.* *куьгъ.* чІагъ.

ZƏQQUM *прил.* зегъер хътин туькъуьл.

ZƏLALƏT *суц.* 1) азаб, азият, хурт; 2) алчахвал, агъузвал, къве чин алайвал, мурдарвал; **zəlalət çəkmək** азаб (*азият*) чІугун.

ZƏLALƏTLİ *прил.* 1) азаблу, азиятлу; 2) усал, алчах, къве чин алай.

ZƏLİ *суц.* 1) ругъвал, зили; **zəli qoymaq** ругъвалар гьалдарун; 2) *куьч.* залум, зулумкар; **o, zəli kimi adamdır** ам залум кас я; **zəli kimi qanını sorur** зилиди хъыз иви хъвазва.

ZƏLİL *прил.* бедбахт, бахтсуз, заваллу, зелил; **zəlil olmaq** зелил хьун.

ZƏLİLLİK *суц.* зелилвал, бедбахтвал, бахтсузвал.

ZƏLZƏLƏ *суц.* залзала, чилер зурзун.

ZƏMANƏ *суц.* 1) замана, вахт, чІав, бере; **yaxşı zəmanədir** хъсан замана я; 2) гилан замана, гъиле авай вахт; **zəmanəminin qəhrəmanı** гилан заманадин къагъриман.

ZƏMANƏT *суц.* 1) замин, заминвал; **zəmanət məktubu** заминвиллин чар; 2) кхъена гузвай кьимет.

ZƏMANƏTÇİ *суц.* заминда къазвайди; ни заминда къазватІа гъам; къаюм.

ZƏMANƏTÇİLİK *суц.* заминвал, къаюмвал.

ZƏMANƏTKAR *суц. килиг:* **ZƏMANƏTÇİ**.

ZƏMANƏTKARLIQ *суц. килиг:* **ZƏMANƏTÇİLİK**.

ZƏMANƏTLİ *прил.* заминвал авай.

ZƏMİ *суц.* ник; **taxıl zəmiləri** те-хилдин никлер.

ZƏMİN *суц.* 1) накъв, чил; 2) бине, диб; **zəmin yaratmaq** бине эцигун, диб

кутун.

ZƏMİNSİZ *прил.* бине авачир, диб авачир.

ZƏMİNSİZLİK *суц.* бине авачирвал, диб авачирвал.

ZƏM-ZƏM *суц.* 1) *дин.* Меккедин ибадатханадин патав гвай кьуйдин тIвар; 2) *шаир.* михьвилилин лишан.

ZƏNBƏRƏK *суц.* гьвечи туп (*девейраллаз тухудай*).

ZƏNBƏRƏKÇİ *суц.* кувьгь. тупчи.

ZƏNBİL *суц.* зинбил.

ZƏNBİLÇİ *суц.* зинбилар расзавай устIар.

ZƏNBİLƏBƏNZƏR *прил.* зинбилдиз ухшар.

ZƏNBİLVARİ *прил.* килиг: **ZƏNBİLƏBƏNZƏR**.

ZƏNBİL-ZƏNBİL *нареч.* зинбилралди.

ZƏNBUR *суц.* кувьгь. хуз (*чIуру чIиж*).

ZƏNCƏFİL I *суц.* бот. сенжефил; II *прил.* сенжефилдин; **zəncəfil çay** сенжефилдин чай.

ZƏNCƏFİLLİ *прил.* сенжефилдин, сенжефил квай; **zəncəfilli qoğal** сенжефил квай тIунутI.

ZƏNCƏRƏ *суц.* кувьгь. цIицI.

ZƏNCİ I *суц.* негри; II *прил.* негрин; **zənci məhəllələri** негрин магьялар.

ZƏNCİR *суц.* зунжур; **zəncirlə bağlamaq** зунжурдив кутIунун.

ZƏNCİRBƏND *прил.* бухавар ягъанвай; **onu zəncərbənd edib apar-dılar** ам бухавар ягъана тухвана.

ZƏNCİRLƏMƏK *глаг.* 1) зунжурдив кутIунун; **onun əllərini zəncirlədilər** адан гьилер зунжурдив кутIунна; 2) зунжурда тун; **it zəncirlənib** кицI зунжурда тунва; 3) ракъар ягъун;

əl-ayağı zəncirləmək гьилериз-кIвачериз ракъар ягъун.

ZƏNCİRLİ *прил.* 1) зунжурдин, зунжурда авай, зунжур алай; **zəncirli əllər** зунжур алай гьилер; 2) зунжурдал кутIуннавай; **zəncirli it** зунжурда тунвай кицI, кутIуннавай кицI.

ZƏNCİROTU *суц.* бот. неклед хъач.

ZƏNCİRVARİ *прил.* цIиргъина авай; **zəncirvari reaksiya** цIиргъина авай реакция.

ZƏNDEYİ-ZƏHLƏ *маса гафарихъ галаз санал:* **zəndeyi-zəhləsi getmək** хъел атун.

ZƏNƏN *суц.* кувьгь. дишегъли; **zənən paltarı** дишегълидин пекер; **zənən işi** дишегълидин кIвалах.

ZƏNƏNƏ *прил.* кувьгь. дишегълидин, дишегълийрин; **zənənə səsi** дишегълидин ван; **zənənə hamamı** дишегълийрин гьамам.

ZƏNG I *суц.* 1) зенг (*цурункай раснавай, яцIу ван ийидай*); 2) куркур; **zənglər səs saldı** куркурри ван кутуна; 3) зенг (*телефондин*); 4) зенгинин ван; **telefon zəngi** телефондин зенгинин ван.

ZƏNGÇİÇƏYİ *суц.* куркур цуьк.

ZƏNGÇİLİK *суц.* зенг ядайдан кIвалах.

ZƏNGİN *прил.* 1) девлетлу; **zəngin adam** девлетлу кас; **zəngin ölkə** девлетлу уьлкве; 2) кьиметлу; **zəngin kitab fondu** кьиметлу ктабрин фонд; 3) багъа тир; **zəngin ev avadanlığı** багъа тир кIвалин шейэр; 4) жуьреба-жуьре; **zəngin fauna** жуьреба-жуьре фауна; 5) чIагай, иер; **zəngin təbiət** иер тIебиат.

ZƏNGİNLƏŞDİRİCİ *прил.* девлетлу ийидай, артухардай, гзафардай, ери хъсанардай.

ZƏNGİNLƏŞDİRİLMİŞ *прил.* девлетлу авунвай, артухарнавай, гзафарнавай, ери хъсанарнавай.

ZƏNGİNLƏŞDİRMƏK *глагол.* девлетлу авун, артухарун, гзафарун; ери хъсанарун.

ZƏNGİNLƏŞMƏK 1) *глагол.* девлетлу хъун, артух хъун, гзаф хъун; ери хъсан хъун; 2) ацлун хъувун; **kitabxana yeni kitablarla zənginləşib** ктабхана цлийи ктабралди ацлун хъува.

ZƏNGİNLİK *суц.* 1) девлет, девлетлувал; 2) чилин девлетар; **təbii zənginlikləri olan ölkə** чилин девлетар авай уьлкве; 3) булвал, хазина; **burada zənginlikdir** ина булвал я.

ZƏNGLƏŞMƏK *глагол.* 1) телефондай зенг ягъун; 2) рахун (*телефондай сад-садахъ галаз*).

ZƏNGULƏ *суц.* иер, кьакъан, рикI юзурдай ван; **zəngulə vurmaq** иер, кьакъан ванцелди мани лугъун.

ZƏNGVURAN *суц.* зенг ядайди.

ZƏNLƏ *нареч.* дикъетдалди, фагъумлувилелди; **zənlə baxmaq** дикъетдалди килигун.

ZƏNLİ *прил.* дикъетлу, дикъет гудай, дериндай фикир гудай, вири кьатГудай; **zənlī baxış** дикъетлу килигун.

ZƏNN *суц.* 1) гиман; 2) фикир, ният; 3) хурун зигъин; 4) шак; **zənnim onadır** за адал шак гъизва.

ZƏR I *суц.* 1) къизил; 2) къизилдин яд; II *прил.* къизилдин; **zər qədrini zərgər bilər** къизилдин къадир заргардиз чир жеда.

ZƏR II *суц.* зарар (*шеш-беш кьугъвадай*).

ZƏRB *суц.* 1) ягъун; эцягъун; рум; рум гун; хуртГар; хуртГар гун; 2) гуж,

кьуват; 3) атГун, акъудун; **metal üzərində zərb vurmaq** металлдал нехишар атГун; 4) *мат.* зарбун, зарб авун; **zərb cədvəli** зарб авунин сиягъ.

ZƏRBAFTA *суц.* зарбафта (*нарча*).

ZƏRBDƏST *суц.* кьугъ. 1) гъилин кьуват, гуж; 2) викIегъвал, жуьрэтлувал.

ZƏRBƏ *суц.* 1) ягъун; **yumruq zərbəsi** гьуталди ягъун, гьуту ягъун; **çəkiç zərbəsi** кIашунин (*кIутадин*) ягъун; **ayaq zərbəsi** кIвачи ягъун; 2) ван (*ягъайла акъатдай*); 3) кьуч. бедбахтвал; бала; рикIин ГIарвал; дерт; 4) *воен.* гъужум, ягъун; **ordumuzun zərbələri altında düşmən geri çəkildi** чи кьушундин гъужумдикди душманди кьулухъ чIугуна; 5) *спорт.* ягъун; **dəqiq zərbə vurmaq** дуьз ягъун; 6) *мед.* иви къилиз ягъун; фалужди ягъун; **qan zərbəsindən ölmək** иви къилиз ягъуникди кьин.

ZƏRBƏÇİ *суц.* 1) зарбачи; **əmək zərbəçisi** зегъметдин зарбачи; 2) *воен.* кар алай чкадал гъужумдай; **zərbəçi batalyon** кар алай чкадал гъужумдай батальон.

ZƏRBƏÇİLİK *суц.* зарбачивал.

ZƏRBƏLİ *прил.* 1) зарбачивилин; **zərbəli iş** зарбачивилин кIвалах; 2) кар алай, гзаф важиблу, тади, фад авуна кIандай, тади квай, кьулухъ ягъиз тежер, кьулухъ вегъин тежер.

ZƏRBXANA *суц.* пул атГудай идара.

ZƏRBİ-MƏSƏL *суц.* мисал, бубайрин мисал; хци келимаяр; имуча-муча.

ZƏRBLƏ *нареч.* гужалди, гужуналди; **zərblə vurmaq** гужуналди ягъун.

ZƏRBLİ *прил.* кIараралди ядай; **zərblī musiqi alətləri** кIараралди ядай

музыкадин алатар.

ZƏRD I *прил.* *куьгь.* хьипи.

ZƏRD II *суц.* *диал.* виргъи (*хьипи нубькI*).

ZƏRDAB *суц.* 1) кIвегъ; атIай не-кIедин яд; 2) *мед.* ивидикай ва лим-фадикай гъазурдай дарман; 3) *анат.* *куьгь.* тукькуьул (*къене авай лекъиник жедай*).

ZƏRDAL *суц.* *куьгь.* машмаш, къенси.

ZƏRDƏ *суц.* *диал.* газар.

ZƏRƏFŞAN *прил.* *куьгь.* къизилдин ранг алай, къизилдин рангунин, хьипи.

ZƏRƏNDAM *прил.* *куьгь.* иер кIа-ллуб, къамат авай дишегъли.

ZƏRƏR *суц.* 1) зарар; **zərər vurmaq** зарар гун; 2) зиян; **sağlamlığa zərərdir** сагъламвилиз зиян я.

ZƏRƏRLİ *прил.* 1) зарарлу, зиян-лу, чIуру, зиян квай, зарар квай, зиян гудай, зарар гудай; **zərərli iş** зарарлу кIвалах; 2) хийирсуз, хийир тагудай; **zərərli alver** хийирсуз алишвериш; 3) нагъакъан, пис.

ZƏRƏRLİLİK *суц.* 1) зарарлувал; 2) зиянлувал.

ZƏRƏRSİZ *прил.* 1) зарарсуз; 2) зиянсуз.

ZƏRƏRSİZLƏŞDİRMƏK *глаг.* 1) зарарсуз авун; 2) зиянсуз авун;

ZƏRƏRSİZLƏŞMƏK *глаг.* 1) зарарсуз хьун; 2) зиянсуз хьун.

ZƏRƏRSİZLİK *суц.* зарарсузвал.

ZƏRƏRVERİCİ *суц.* 1) зиянкар гъашарат; 2) зиянкар, зиянчи, зиян гудайди (*инсандикай*).

ZƏRƏRVERİCİLİK *суц.* зиянкарвал.

ZƏRF I *суц.* конверт, пакет.

ZƏRF II *суц.* *лингв.* наречие (*чIалан пай*).

ZƏRFLİK *суц.* *лингв.* обстоя-тельство.

ZƏRGƏR *суц.* заргар.

ZƏRGƏRLİK *суц.* заргарвал; **zərgərlik etmək** заргарвал авун.

ZƏRİF *прил.* 1) зериф; **zərif əllər** зериф гъилер; 2) хуш тIебятдин, чан-рикI ийидай; 3) хуш, хъсан, таза, хъуьгуьл.

ZƏRİFANƏ *нареч.* зерифвилелди, зерифдаказ, зерифдиз.

ZƏRİFANƏLİK *суц.* зерифвал; иервал.

ZƏRİFLƏŞMƏK *глаг.* зериф хьун; иер хьун.

ZƏRİFLİK *суц.* 1) зерифвал; 2) кевреквал; 3) иервал.

ZƏRİFYUNLU *прил.* зериф сарин; **zərifyunlu qoyun** зериф сарин хеб.

ZƏRİNƏ *суц.* *куьгь.* 1) багъа пек; 2) ивирар (*къизил, гимши, багъа къаш-маш*).

ZƏRLƏMƏK *глаг.* 1) къизилдин яд гун; 2) къизилдин ранг ягъун, хьипи къизил хъиз авун.

ZƏRLƏTMƏK *глаг.* 1) къизилдин яд гуз тун; 2) къизилдин ранг ягъаз тун.

ZƏRLİ *прил.* 1) къизилдин яд ганвай; 2) къизилдин ранг ягъаз тунвай; **zərli saat** къизилдин яд ганвай сят.

ZƏR-MƏXMƏR *суц.* махпур, мехмер.

ZƏRNİGAR *прил.* *куьгь.* къизилдив безекар ганвай.

ZƏRRƏ *суц.* зерре.

ZƏRRƏBİN *суц.* 1) микроскоп; 2) лупа.

ZƏRRƏCƏ *нареч.* са кIусни, стIунни, са къадарни, ерли, эсил-лагъ, чIарни; **bu iş zərrəcə də təəc-cüblənməgəm** и кардал зун са кIусни (*зеррени*) мягътел жедач.

ZƏRRƏCİK *суц.* зерре.

ZƏRRƏLƏNMƏK *глаго.* кIус-кIус хьун.

ZƏRRƏ-ZƏRRƏ *нареч.* кIус-кIус.

ZƏRRİN *прил.* куьгь. 1) кьизилдин; 2) кьизилдин яд ганвай.

ZƏRURƏT *суц.* лазимвал, гереквал, чарасузвал; **zərurət olsa** лазимвал хьайитIа.

ZƏRURİ *прил.* 1) герек тир, лазим тир, бакара авай, бакара кьведай, важиблу; **zəruri alət** лазим тир алат; 2) чарасуз тир, са куьникайни аслу тушиз жедай.

ZƏRURİLİK *суц.* 1) герек тирвал, лазим тирвал; 2) чарасуз тирвал.

ZƏRURİYYƏT *суц.* килиг: **ZƏRURƏT**.

ZƏRVARİ *прил.* кьизилдин рангунин.

ZƏRVƏRƏQ *суц.* кьизил чар.

ZƏR-ZİBA *суц.* 1) багьа пек; 2) иви-рар (*кьизил, гимши, багьа кьаш-маш*).

ZƏR-ZİVƏR *суц.* куьгь. либас, кьизилдин безекар.

ZƏVVAR *суц.* зияратчи, зиярат ийиз фидай кас; гьажи.

ZƏVZƏK *суц.* лагьлагьчи, буш рахунар ийидайди.

ZƏVZƏKLƏŞMƏK *глаго.* лагьлагь авун, буш рахунар авун.

ZƏVZƏKLİK *суц.* лагьлагьчивал.

ZƏVZƏMƏK *глаго.* гзаф рахун; ала-чиз рахун; буш рахунар авун; тапарар авун; таб кваз рахун; ахмакь ихтилатар авун.

ZƏY *суц.* загь (*цагь*).

ZƏYLƏMƏK *глаго.* загь (*цагь*) ягьун.

ZƏYLİ *прил.* загь (*цагь*) квай.

ZƏYLİK *суц.* загь (*цагь*) акьудзавай чка.

ZİĞ *суц.* 1) кьар, кьуруш, палчух;

2) хкатзавай затI (*мес. гьекь*); 3) тIекь.

ZİĞILDAMAQ *глаго.* рах. ара гуз шехьун.

ZİĞLAMAQ *глаго.* кьацIурун (*кьарадай*).

ZİĞLANMIŞ *глаго.* кьацIанвай (*кьарадай*).

ZİĞLİ *прил.* 1) кьацIай, чиркин; 2) акIидай, уьленар авай; **zıgı yol** акIидай рехь (*кьар авай рехь*); 3) эьки.

ZİĞLIQ *суц.* 1) палчух авай чка; 2) уьлен, уьленлух чка; 3) эьки чка.

ZİĞLILIQ *суц.* 1) уьленлух; 2) эькивал.

ZİĞZİĞ *суц.* зоол. ких.

ZİQQI *суц.* рах. шкакь, гьил кIевиди, мискьиди, мутIлакьди.

ZİQQILDAMAQ *глаго.* угь авун (*ягьун*), суза авун, угь-цIугь авун; **ağrıdan zıqqıldamaq** тIалцIикай угь авун.

ZİQQILIQ *суц.* 1) шкьакьвал, гьилин кIевивал, мискьивал, мутIлакьвал; 2) чинин кIевивал, бизарвал, алат та-вун, алкIун (*арзаяр, тIалабар гваз*).

ZİQQILTI *суц.* угь, суза; айхь-уйхь авун, шел-хвал.

ZİMIRTLAQ *суц.* уьлен, уьленлух чка.

ZİNDIQ *суц.* 1) мушрикь; аллагьсуз, динсуз, Аллагьдихь чIалахь туширди; 2) *сепер*. усал; **zındıq oğlu zındıq** усалдин хва усал.

ZİNDIQLIQ *суц.* мушрикьвал, аллагьсузвал, динсузвал.

ZİNQ *суц.* кьушран тIекь.

ZİNQILDAMAQ *глаго.* зинг-зинг авун, зингрингар авун.

ZİNQIROV *суц.* куркур; **zınqırov səsi** куркурдин ван.

ZİNQIROVLU *прил.* куркур алай.

ZİNQIROVOTU *суц.* бот. куркур хьач.

ZIPPILTI *суц.* 1) са шей аватайла гьатдай ван: гугрум, пахърахъ; 2) къалмакъал; дяве; акъунар; чухунар; хъел хъун.

ZIRHAZIR *маса гафарихъ галаз санал:* **zirhazir aġlamaq** яргъалди ва кевиз шехъун.

ZIRI *прил. рар.* 1) зурба, члехи; **ziri adam** зурба жендек авай кас; 2) *куьч.* кубут, векъи.

ZIRILDAMAQ *глаго.* язухдаказ, фагъирдаказ шехъун.

ZIRILDAŞMAQ *глаго.* санал язухдаказ, фагъирдиз шехъун.

ZIRILTI *суц.* 1) язухдаказ ийизвай шел; 2) дяве, къалмакъал, акъунар.

ZIRPI I *прил.* къуватлу, ацлай гужлу; **II** *суц.* сагълам инсан.

ZIRPILIQ *суц.* къуватлувал, ацлай гужлувал.

ZIRRAMA I *суц.* акъулдикай кимиди, кIамаш, сефигъ, ахмакъ; **II** *прил.* куьт, кыле затI гьат тийир, зигъинсуз; кубут.

ZIRRAMALIQ *суц.* кIамашвал, сефигъвал, ахмакъвал; куьтвал, зигъинсузвал; кубутвал.

ZIR-ZIR *суц.* гъамиша шехъдайди, багънадилаш шехъдайди, шелгъариб.

ZİBA *прил. куьгъ.* 1) дамахарнавай, чIагурнавай, чIагана алуькIнавай; 2) иер.

ZİBALANMAQ *глаго.* дамахарна акъвазун.

ZİBALI *прил.* дамахарнавай; чIагана акъвазнавай.

ZİBALIQ *суц.* иервал, вичел желб авун; вич рикIи чIугваз тун.

ZİBİL *суц.* 1) зибил; зирзибил; **zibili atmaq** зибил гадарун; 2) вижесуз затI, усал затI.

ZİBİLATAN *суц.* зибилар гадардайди.

ZİBİLÇİ *суц. килиг:* **ZİBİLATAN.**

ZİBİLDAŞIYAN *суц.* зибилар ялдайди.

ZİBİLXANA *суц.* зибилхана.

ZİBİLLƏMƏK *глаго.* зирзибил вегъена къацIурун, чиркинарун; **həyəti zibilləmək** гъен зирзибил вегъена къацIурун.

ZİBİLLƏNMƏK *глаго.* зирзибил вегъена къацIун, чиркин хъун.

ZİBİLLƏŞDİRMƏK *глаго. килиг:* **ZİBİLLƏMƏK.**

ZİBİLLİ *прил.* зибилар вегъена къацIурнавай, чиркинарнавай.

ZİBİLLİK *суц.* хъурт, къунч, зирзибил вегъедай (*гадардай*) чка; **zibilliyə atmaq** хъуртал вегъин (*гадарун*).

ZİDD *прил.* сад-садаз къарши тир, акси тир; ухшар тушир; **zidd fikir** акси фикир.

ZİDDİNƏ *нареч. ва послел.* къаншардиз, аксиниз, хуруз; акси яз; **küləyin ziddinə getmək** гарун хуруз фин; **suyun ziddinə üzmək** цин хуруз сирнав авун, яд физвай патан аксиниз сирнав авун; **arzuların ziddinə iş görmək** мураддин акси яз крар акун.

ZİDDİYYƏT *суц.* аксивал, зидвал, сад-садаз аксивал, сад-садаз инкарвал; **baxışların ziddiyyəti** фикиррин сад-садаз аксивал.

ZİDDİYYƏTLİ *прил.* сад-садав къан тийизвай, сад-садаз акси тир; **ziddiyyətli məlumatlar** сад-садаз акси малуматар.

ZİDDİYYƏTLİLİK *суц.* сад-садав къун тавун, сад-садаз аксивал; **dəlillərin ziddiyyətliliyi** делилри сад-садав къун тавун.

ZİDDİYYƏTSİZ *прил.* сад-садав къазвай, сад-садаз акси тушир.

ZİDDİYYƏTSİZLİK *суц.* сад-садав

къун, сад-садаз акси тахъун.

ZİDDLİK *суц.* аксивал, зидвал, сад-садаз аксивал, сад-садан инкарвал.

ZİFAF *суц.* некаягъдин сад лагъай йиф; **zifaf otağı** цлийи мехъер авунвайбур патал чара авунвай утагъ.

ZİFT *суц.* 1) шкъакъ (*са бязи тарарин ва набататрин кикИдай ва гъавадал клеви жедай миже*); 2) кларасдикай, торфдикай ва я къванци-цливиндикай хкуддай лап экъи мазут хътин чѳулав затІ.

ZİKR *суц.* 1) *куьгъ*. риклел хкун; 2) *дин*. къейиди риклел хкиз адаз дуъа авун.

ZİQZAQ *суц.* зигзаг, къекъвез-къекъвез феи цѳар; **zıqzaq yol** къекъвез-къекъвез феи рехъ.

ZİQZAQŞƏKİLLİ *прил.* зигзагдиз ухшар.

ZİQZAQVARI *прил.* *килиг:* **ZİQZAQŞƏKİLLİ**.

ZİL I *суц.* 1) къакъан ван; аялдин хътин шуькѳуь ван; 2) къакъан нота.

ZİL II *маса гафарихъ галаз санал:* **zil qara** чѳуп чѳулав, **zil qara saçlar** чѳуп-чѳулав чѳарар.

ZİL III *суц.* къушран тѳекъ.

ZİLDƏN *нареч.* клевиз, гужлуз; къакъан, къакъанз; ван алаз; **zildən mahni oxumaq** ван алаз мани лугъун; **zildən danışmaq** клевиз рахун.

ZİLXAN *суц.* къакъан ван авай маничи.

ZİLİ *суц.* чѳичѳ авачир халича.

ZİLLƏMƏK I *глаго.* атѳумарун, акѳурун, алкѳурун (*вилер*), вил алуд тийиз килигун; **gözlərini zilləyib baxmaq** вилер атѳумарна килигун.

ZİLLƏMƏK II *глаго.* къакъан нотадал (*ванцел*) элячѳун.

ZİLLƏNMƏK I *глаго.* (*вилер*) атѳум хъун, алкѳун; вилер алуд тийиз килигун; **gözlər (nəzərlər) natiqə zilləndi** вилер рахазвайдал атѳум хъана.

ZİLLƏNMƏK II *глаго.* клеви (*къакъан*) ванцелди мани лугъун.

ZİLLƏT *суц.* 1) азаб, азият, дарвал, хурт; **zillətə düçar olmaq** дарвиле гъатун, азият чѳугун; 2) четинвилер, заланвилер; 3) зулум, гуж; **zillət altında** зулумдин кланик; 4) ажужвал; **zillətə salmaq** ажужвилик кутун.

ZİLLƏTLƏ *нареч.* четинвилелди, азиятдивди; **zillətlə əldə etmək** четинвилелди гъилик авун.

ZİLLƏTLİ *прил.* азаблѳу, азиятлѳу, залан, четин; **zillətli müharibə illəri** залан дяведин йисар.

ZİLLƏT-MƏŞƏQQƏT *суц.* азаб, азият, дарвал.

ZİLLİ *прил.* къушран тѳекъер экѳянавай; **zilli dirrik** къушран тѳекъер экѳянавай (*вегъенвай*) сал.

ZİLTƏNG *суц.* тапхур (*балкІандин руѳуникай гъана кутІундай чѳул*).

ZİMİSTAN *суц.* *шаир.* къуьд.

ZİNA *суц.* шевривал, явавал.

ZİNAKAR *суц.* ява, явади, шевриди.

ZİNAKARLIQ *суц.* явавал авун, шевривал авун.

ZİNDAN I *суц.* *куьгъ.* дустагъхана.

ZİNDAN II *суц.* клавузар.

ZİDANÇI *суц.* дустагъханадин гуьзчи.

ZİDANÇILIQ *суц.* дустагъханадин гуьзчивал.

ZİDANXANA I *суц.* *куьгъ.* дустагъхана.

ZİDANXANA II *суц.* чад.

ZİDƏ *прил.* *куьгъ.* 1) дири, чан алай; 2) сагълам.

ZİNDƏGAN *суц.* уьмуьрдин шартлар.

ZİNQİRƏ *суц.* ципицдин куьлуь кул.

ZİNƏT *суц.* безек, безетмишдай затI.

ZİNƏTÇİ *суц.* безетмишдайди.

ZİNƏTLƏNMƏK *глагол.* безетмиш хьун; чIагун; чIагана акъвазун.

ZİNƏTLİ *прил.* чIагана алулкIнавай, мехъерик, суварик хьиз алулкIнавай.

ZİNG *суц. диал. анат.* 1) кьъунуьн кIараб; 2) кIегъебдин кIараб.

ZİNGİLDƏMƏK *глагол.* цIугъ авун, цIугъар акъатун, цIур авун, гъирцI-гъирцI авун.

ZİNGİLTİ I *суц.* цIур (*гъайвандин*); **it zingildəyir** кицIи цIур ийизва; II *прил.* цIурдин.

ZİNHAR *маса гафарихъ галаз санал:* **zinhara gətürmək** чан туьтуьниз гъун.

ZİRA *союз.* вучиз лагъайтIа, -виляй, килигна.

ZİRAB *суц. куьгъ.* кьунч, туалет.

ZİRƏT *суц.* 1) лежбервал; 2) цан, цанвай чил, кьуьгъвер.

ZİREH *суц.* дяведин техникадин (*машинрин, гимийрин ва мсб.*) винел патан чин кIевдай гьулдан.

ZİREHDEŞƏN *прил.* чин кIевнавай гьулдандай тIеквен акъуддай.

ZİREHDƏLƏN *прил. килиг:* **ZİREHDEŞƏN.**

ZİREHLƏNMƏK *глагол.* ракъун пек алулкун.

ZİREHLİ *прил.* чин кIевдай гьулдан алай.

ZİRƏ *суц. бот.* эфепар.

ZİRƏK *прил.* 1) зирек, виКIегъ; **zirək uşaq** зирек (*виКIегъ*) аял; 2) йигин, зарб, тади; **zirək işləmək** зарб кIвалахун.

ZİRƏKLƏŞMƏK *глагол.* 1) зирек хьун, виКIегъ хьун; 2) йигин хьун, зарб хьун, фад хьун.

ZİRƏKLİK *суц.* 1) зиреквал, виКIегъвал; 2) йигинвал, зарбвал.

ZİRƏNG *прил. килиг:* **ZİRƏK.**

ZİRƏNGLİK *суц. килиг:* **ZİRƏKLİK.**

ZİRİNC *суц. бот.* мертер (*мертин тар*).

ZİR VƏ *суц.* 1) кIукI, кукIуш; кьил; **dağın zirvəsi** дагъдин кIукI; 2) *куьч.* лап вини дережа, лап вини кьил; **şöhrət zirvəsi** баркаллувилин лап вини дережа.

ZİRZƏMİ *суц.* гьамбархана, чилик атIанвай затлар хуьдай чка.

ZİR-ZİBİL *суц.* 1) зибил, зирзибил; 2) герексуз, вижесуз затлар.

ZİVƏR *суц. куьгъ.* 1) безек; 2) багъа къаш-маш.

ZİVİLDAQ *суц.* 1) дуьз, цIалцIам, цIуьдгъуьндай чка; 2) авахъдай чка, майдан.

ZİYA *суц.* 1) экв; **gözlərin ziyası** вилерин экв; 2) цIарцIар, нур, рапрап.

ZİYAD I *суц. зоол.* куьтуьм (*балугъ*).

ZİYAD II *нареч. куьгъ.* лап гзаф; **zi-yad etmək** артухарун.

ZİYADAR *прил. куьгъ.* 1) нурлу; нур гудай; **ziyadar adam** нурлу кас; 2) экуь авунвай (*чка*); 3) *куьч.* кIелай, чирвал авай, савадлу.

ZİYADARLIQ *суц. куьгъ.* 1) нурлувал; 2) экуьвал; 3) савадлувал.

ZİYADƏ *числит.* гзаф, лап гзаф, гзаф кьадарда, кьадарсуз; **milyondan ziyadə** миллиондилай гзаф; **ziyadə şadım** кьадарсуз шад я зун.

ZİYADƏLİK *суц.* булвал.

ZİYAFƏT *суц.* кьунагълух; недайхъвадай межлис.

ZİYALANDIRMAQ *глагол.* 1) экуь авун, экв гун, экв авун; 2) *куьч.* чирвилер гун, илимлу авун.

ZİYALANMAQ *глагол.* 1) экуь хьун;

2) чирвилер къачун, илимлу хьун.

ZİYALI *суц.* интеллигент.

ZİYALILIQ *суц.* интеллигентвал.

ZİYAN *суц.* 1) зиян; **ziyan vurmaq** зиян гун; 2) зарар; **təsərrüfata çox ziyan dəyib** майишатдик гзаф зарар хкГунва.

ZİYANÇI *суц.* зиянкар.

ZİYANÇILIQ *суц.* зиянкарвал.

ZİYANXOŞ *суц. килиг:* **ZİYANKAR.**

ZİYANXOŞLUQ *суц. килиг:* **ZİYANKARLIQ.**

ZİYANKAR I *прил.* зиянлу, зарарлу, зиян квай, зарар квай, зиян гудай, зарар гудай, чГуру; **II** *суц.* зиянкар.

ZİYANKARLIQ *суц.* зиянкарвал, зарарчивал.

ZİYANLI *прил.* зиянлу, зарарлу.

ZİYANVERƏN *суц. килиг:* **ZİYANVERİCİ.**

ZİYANVERİCİ *суц.* зиян гудай гьашарат, зиянкар гьашарат; **kənd təsərrüfatı ziyanvericiləri (zərərvericiləri)** хуьруьн майишатдиз зиян гудай гьашаратар.

ZİYARƏT *суц. куьгь.* 1) къил чГугваз фин, мугьманвилиз фин; 2) зиярат, зияратдиз фин (*Меккедизни Мединадиз*); гьаждал фин; къбедал фин.

ZİYARƏTÇİ *суц.* зияратчи, зиярат ийиз фидай кас; гьажи.

ZİYARƏTÇİLİK *суц.* зияратчивал.

ZİYARƏTGAH *суц.* зияратдиз физвай чка.

ZİYİL *суц.* матI, якГун цаз (*хамунал алай*).

ZİYİLLİ *прил.* матIар алай.

ZOD I *суц.* 1) къдакьар яна кГевун, сварка; 2) къдакьрин араяр.

ZOD II *суц. диал.* куьтендин металдикай тир къилкГев.

ZODLAMAQ *глагол.* сварка авун.

ZOĞ *суц.* цуьрц, гьвечи хел.

ZOĞAL *суц.* чумал; чумал тар.

ZOĞALI *прил.* чумалдин рангунин.

ZOĞALLIQ *суц.* чумаллух.

ZOĞLAMAQ *глагол.* къвалалай ва я дувулдилай цуьрц къарагьун.

ZOĞLU *прил.* цуьрцер алай.

ZOQQULDAMAQ *глагол.* 1) тIа хьун; 2) тIалдикай шел-хвал авун.

ZOQQULTU *суц.* куьт тIал.

ZOL I *суц.* зул, чГук.

ZOL II *нареч. рах.* 1) тадиз, гьасятда; 2) датIана, ара тагана.

ZOL III *суц. хим.* са затГунин лап куьлуб кГусар.

ZOLAQ *суц.* зул, чГук; **meşə zolağı** тамун зул.

ZOLAQLAMAQ *глагол.* зулариз, чГукариз чара авун.

ZOLAQLANMAQ *глагол.* зулар хьун, чГукар хьун.

ZOLAQLI *прил.* зулар авай.

ZOLAQ-ZOLAQ *прил. килиг:* **ZOLAQLI.**

ZOLLAMAQ *глагол.* гаткГун (*мес. кIерецар ва мсб.*); лашуналди ягьиз авадарун.

ZOL-ZOL I *прил. килиг:* **ZOLAQLI.**

ZOL-ZOL II *нареч. куьгь.* ара датIана, акьваз тавуна.

ZOM *суц. диал.* лак; **üç zom xiyar** пуд лак афнияр.

ZOMLAMAQ *глагол.* накьв гун (*хулан, лакарин къерехдиз*).

ZONA I *суц.* зона; **şimal zonası** кеферпатан зона; **II** *прил.* зонадин; **zona tədbirləri** зонадин мярекатар.

ZONAL *прил.* зонадин; **zonal müşavirə** зонадин мешвера.

ZONALARARASI *прил.* зонайрин арада авай.

ZONALAŞDIRMAQ *глагол*. зонадиз талукъарун.

ZOND *суц.* зонд.

ZONT *суц.* тажуниз ухшар къав, тагъ (*балхундин, луйткведин ва масабурун къилел*).

ZOO... *бязи муракаб гафарин сад лагъай пай.*

ZOOBAYTAR *суц.* маларин духтур.

ZOOBAYTARLIQ *суц.* маларин духтурвал.

ZOOCƏRRANLIQ *суц.* зоохирургия.

ZOOGİGIYENA *суц.* зоогигиена.

ZOOKABİNET *суц.* зоокабинет.

ZOOKİMYA *суц.* зоохимия.

ZOOLOGİYA *суц.* зоология.

ZOOLOJİ *прил.* зоологиядин; **zooloji muzey** зоологиядин музей.

ZOOLOQ *суц.* зоолог.

ZOOMAĞAZA *суц.* зоомагазин.

ZOOMORFİZM *суц.* зооморфизм (*аллагъар гъайванрин дуьнда аваз фагъумзавай дуьньякъатлун*).

ZOOPARAZİTLƏR *суц.* зоопаразитар.

ZOOPARK *суц.* зоопарк, гъайванар хуьдай парк.

ZOOTEXNİK *суц.* зоотехник.

ZOOTEXNİKA *суц.* зоотехника.

ZOOTEXNİKİ *прил.* зоотехникадин; **zootexniki qaydalar** зоотехникадин къайдаяр.

ZOPA *суц.* 1) вагърам; пая, лаш; 2) *куьч.* кІанчі; паякъул (*къиле затІ гъат тийирди*).

ZOPALAMAQ *глагол.* паядив (*лашунив*) гатун.

ZOPALATMAQ *глагол.* паядив (*лашунив*) гатаз тун.

ZOPU *маса гафарихъ галаз санал.* **zopu təpmək** женжелвал авун.

ZOR *суц.* 1) гуж, къуват; **zor**

işlətmək гуж кардик кутун; **pul zoruna iş görmək** пулуни гужунивди кар акун; 2) чандиз къаст авун; **bədənində zor izləri olmaq** бедендал гуж авунин гелер хъун; 3) гужлу; **zor adamdır** гужлу кас я; 4) четин; **zor məsələ** четин месэла; 4) хъсан; **zor işlədik** чна хъсан кІвалахна; 5) *предик.* четин я; **dənizdə işləmək zordur** гъуьлел кІвалахун четин я.

ZORAKİ *нареч.* гужалди, гужуналди, кІанз-такІанз, гуж эцигна; **zorakı iş** гужалди ийизвай кІвалах.

ZORAKILIQ *суц.* гуж авун, чандиз къаст авун.

ZORBA *прил. рax.* зурба, чІехи; **zorba daş** зурба къван.

ZORBALANMAQ *глагол.* хъсан хъун; сагъ хъун; дири хъун; куьк хъун.

ZORBALAŞDIRMAQ *глагол.* килиг: **ZORBALATMAQ.**

ZORBALATMAQ *глагол.* зурба ийиз тун, чІехи ийиз тун.

ZORBALIQ *суц.* зурбавал.

ZORBAZOR *суц. рax.* зулумкар, гуж ийидай кас, чандиз (*масадан*) къаст ийидай кас.

ZORBAZORLUQ *суц. рax.* зулумкарвал, гуж авун, чандиз (*масадан*) къаст авун.

ZOR-BƏLA (zor-bəla ilə) *нареч.* гужа-гуж, гужалди; четинвилелди, четиндаказ, четиндиз, четинз; **zor-bəla ilə öz yaxasını qurtarmaq** гужалди азад хъун.

ZORƏN *нареч.* чарасуз, чара авачиз, жуван ихтияр авачиз, кІанз-такІанз, гужуналди.

ZOR-GÜC *нареч. килиг:* **ZOR-BƏLA.**

ZORLA *нареч.* 1) гужалди, гужуналди, гуж эцигна, кІанз-такІанз; 2) са гужалди; **o, zorla evə çatdı** ам са

гужалди кІвализ агакьна; 3) чарасуз, чара авачиз, жуван ихтияр авачиз, гу-
жуналди, кІанз-тІакІанз; **zorla razlıq**
verdi кІанз-такІанз разивал гана.

ZORLAMAQ *глагол*. гуж авун; гу-
жалди писвал авун (*дишегьлидиз*),
писвал хьун.

ZORLAŞMAQ *глагол*. гужлу хьун.

ZORLU *прил.* 1) гужлу, къудратлу;
2) сагълам, мягкьем; 3) *куьч*. гъур-
метлу, нуфузлу; 4) кІевивал ийидай,
кІевиз акъваздай, алат тийидай.

ZORLUQ *суц.* 1) гуж, зулум;
2) чукькуьн, дарвал гун.

ZORSUZ *прил.* гужсуз, къуватсуз,
зайиф.

ZÖHRƏ *суц.* Зуьгре гьед.

ZÖHRƏVİ *прил. мед.* суьзенек азар
квай.

ZÖKƏM *суц.* тумавар, нерар
авахьун; **zökəm olmaq** тумавар акатун.

ZÖKƏMLİ *прил.* тумавар квай.

ZÖVC *суц.* *куьгь*. итим, гъуьл.

ZÖVCEYN *суц.* *куьгь*. гъуьлни паб.

ZÖVCƏ *суц.* *куьгь*. гъуьлуьк квай
дишегьли, кайвани.

ZÖVCIYYƏT *суц.* *куьгь*. гъуьл-
пабвал, гъуьлни пабвал.

ZÖVQ *суц.* 1) кфет, лезет, сафа,
хушвал; **zövq almaq** кфет хкудун;
2) иервал, сересвал; **qışın da öz zövqü**
var хьуьтІуьнни вичин иервал ава;
3) ТІям, дад; 4) къадайвал чир хьун,
иервилин гъавурда хьун, абурлувал
къатІуз хьун, иервилин гъавурда хьун,
абурлувал къатІуз хьун; **onun zövqünə**
söz yoxdur адан иервилин гъавурда
хьуниз са гафни авач.

ZÖVQİYYƏT *суц.* *куьгь*. эстетика
(*иер затІарин, крарин ва харусенятдин*
гьакьиндай илим).

ZÖVQLƏ *нареч.* иервилелди,

иердаказ, иердиз.

ZÖVQLƏNMƏK *глагол*. кфет хку-
дун, кфет къачун; лезет хкудун, лезет
къачун; кеф чІугун, кеф хкудун.

ZÖVQLÜLÜK *суц.* къадайвал чир
хьун, иервилин гъавурда хьун, иервал
къатІун.

ZÖVQ-SƏFA *суц.* рикІ аладардай
кар; машгьулардай кар; машгьулат;
zövq-səfa çəkmək рикІ аладарун.

ZÖVQSÜZ *прил.* 1) дадсуз, ТІям-
суз; 2) мешребсуз, абурсуз, шит.

ZÖVQSÜZLÜK *суц.* 1) дадсузвал,
ТІямсузвал; 2) мешребсузвал, абурсуз-
вал, шитвал.

ZUBR I *суц. зоол.* зубр (*чуьлдин*
вагьши яц); II *прил.* зубрдин, зубррин;
zubr sürüsü зубррин суьруь.

ZUBUL *суц.* сунт (*ракь, къван*
эгъуьндай, расдай руцІугул хьтинди).

ZURNA *суц. муз.* зуьрне; **zurnada**
çalınan havalar зуьрнедал ягъизвай
макъамар.

ZURNA-BALABAN *суц. рах.* къа-
валат (*музыка*).

ZURNA-BALABANLA *нареч.* къа-
валатдалди (*музыкадалди*).

ZURNAÇALAN *суц.* зуьрнедал
ягъидайди, зуьрнечи.

ZURNAÇI *суц.* 1) *килиг*: **ZUR-**
NAÇALAN; 2) *куьч*. лагълагъчи, буш
рахунар ийидайди, тапархьан.

ZURNAÇILIQ *суц.* 1) зуьрнечи-
вал; 2) лагълагъчивал, буш рахунар
авун, тапархьанвал.

ZURNA-QAVAL *суц. рах.* къавалат
(*музыка*).

ZÜHUR *суц.* *куьгь*. атун; пайда
хьун; майдандиз акъатун; **o, birdən**
zühur oldu ам садлагъана пайда хьана.

ZÜKUR *суц.* *куьгь*. итимар;
əhalinin zükür qismi агъалийрин

итимрикай ибарат тир пай.

ZÜLAL *суц.* 1) *куьгь.* михьи яд; 2) *биол.* лаз (*организмдиз герек тир*).

ZÜLALLI *прил.* лаз квай.

ZÜLALSIZ *прил.* лаз квачир.

ZÜLF *суц.* *шаир.* чIарар, бурма чIарар, тилер-тилер хьана кьуьнерал авахьнавай чIарар; **şahmar züflər** яр-гьи чIарар; **pərişan zülf (zülfı-pərişan)** ахьайнавай (*чкIанвай*) чIарар.

ZÜLM *суц.* 1) зулум; азаб; гуж; **zülm altında inləmək** зулумдин кIаник хьун; **istidən zülm çəkmək** чимивиликди (*чимивилйәй*) гьелек хьун; 2) деспотизм, зулумвал, зулумкарвал; **zülmün kökünü kəsmək** зулумкарвилинин пун хкудун; 3) азаб, азият; **zülmə dözmək** азабдиз таб гун.

ZÜLMƏT *суц.* 1) мичIивал, мичI; **gecə zülməti** йифен мичIивал, йифен мичI; 2) *куьч.* авамвал, мичIивал; **zülmətdə yaşamaq** авамвиле яшамиш хьун.

ZÜLMƏTXANA *суц.* *куьгь.* 1) мичIи чка; 2) зулум, кьанунсузвал авай чка.

ZÜLMƏTLİ *прил.* мичIи; **zülmətli meşə** мичIи там.

ZÜLMƏTLİK *суц.* мичIивал.

ZÜLMKAR *суц.* залум гьаким, зулумкар гьаким; зулумкар пачагь.

ZÜLMKARANƏ *нареч.* *килиг:* **ZÜLMKARCASINA.**

ZÜLMKARCASINA *нареч.* ре-гьимсуздаказ, инсафсузвилелди, язух текъвез; **zülmkarcasına divan tutmaq** регьимсуздаказ дуван акун.

ZÜMLƏ *нареч.* четинвилелди; азиятдивди.

ZÜLM-SİTƏM *суц.* гзаф азаб-азият.

ZÜMRƏ *суц.* кьат, пай; **cəmiyyətin savadlı zümrəsi** жемиятдин кIелна-

вай паяр.

ZÜMRÜD *суц.* зумруд; **zümrüd qaşlı** зумруддин кьаш авай.

ZÜMRÜDGÖZLÜ *прил.* *шаир.* зумруддин рангунин вилер авай.

ZÜMZÜMƏ *суц.* 1) мани лугьун (*ван хкаж тавуна*); 2) *шаир.* шир-шир, жур-жур; **bulaqların züzmümesi** булахрин шир-ширдин ван.

ZÜMZÜMƏLİ *прил.* *шаир.* **züzmü-məli bulaqlar** шир-ширзавай булахар.

ZÜRAFƏ *суц.* *зоол.* жираф.

ZÜRAFƏBOĞAZ *прил.* жирафдин хьтин яргьи гардан авай.

ZÜRRİYYƏT *суц.* *рах.* несил, аялар; **zürriyyəti olmamaq** аялар тахьун.

ZÜRRİYYƏTSİZ *прил.* несил авачир, аялар авачир.

ZÜYİ *суц.* зил; **züy tutmaq** зил кьун.

ZÜY II *суц.* *рах.* 1) авахьдай майдан; 2) цIуьдгьуьнун; **züy getmək** цIуьдгьуьнна фин.

ZÜYÇÜ *суц.* зил кьадаиди.

ZÜYÇÜLÜK *суц.* 1) зил кьадай пеше; 2) *куьч.* масадан гафарал рази хьун, «эхь», «эхь» лугьун.

ZÜYTUTAN *суц.* зуьрнечидин зил кьадаиди.

ZÜYÜLDƏMƏK I *глагол.* *рах.* 1) цIуьдгьуьнун, цIуьдгьуьнна фин; 2) тадиз алатна фин, йигиндиз алатна фин.

ZÜYÜLDƏMƏK II *глагол.* язухдаказ ва яргьалди шехьун.

ZÜYÜLDƏTMƏK *глагол.* шехьиз мажбур авун.

ZÜYÜLTÜ *суц.* 1) зуьрнедин яргьал чIугур ван; 2) *куьч.* язухдаказ, яргьал шехьун; 3) уьфтинин хьтин яргьал чIугвадай ван.

LƏZGİLƏR

(*Oçerk*)

Son vaxtlar respublika mətbuatında Azərbaycanın aborigen və sayca ikinci xalqı olan ləzgilərin tarixi, mədəniyyəti, adət-ənənələri, onların azərbaycanlılarla və digər xalqlarla dostluq əlaqələri ilə bağlı bir sıra məqalələr dərc edilib. Təəssüf ki, bəzi məqalələr ləzgi xalqının tarixinə bələd olmayan müəlliflər tərəfindən yazıldığına görə bir çox təhriflərə yol verilib. Bu ilin avqust ayının 8-də “Неделя” qəzetində dərc olunmuş “Толерантность - веление времени» məqaləsində, «Новое время» qəzetində işıq üzü görmüş «Русская община Азербайджана» məqaləsində (21-23 sentyabr 2013-cü il) və bəzi digər yazılarda ləzgilərin Azərbaycanın aborigen xalqı olmadığı göstərilmişdir. Belə məqalələrlə əlaqədar öz haqlı etirazlarını bildirən onlarca oxucumuz “Samur” qəzetində buna münasibət bildirilməsini xahiş edib. Aşağıda onların xahişini nəzərə alaraq “Ləzgilər” adlı tarixi oçerki dərc edirik.

Qafqazın böyük və qədim xalqlarından olan ləzgilər haqqında Çin məxəzləri, antik yunan tarixçiləri Strabon və Herodot, eramızdan əvvəl və eramızın I-III əsrlərində yaşamış Roma-Vizantiya tarixçiləri Apolonni Rodoski, Stefan Vizantiyski, Korneli Tasit, Klavdi Ptolemei və başqaları, V-VIII əsrlərin erməni tarixçiləri Aqofengel, Koryon, Favtos Buzand, Movses Xorenasi, VII-XIII əsrlərdə Qafqazda baş vermiş hadisələri qələmə almış ərəb tarixçiləri Əbu Cəfər Məhəmməd ibn Cərir ət-Təbəri, Əbu Məhəmməd Əhməd ibn Asam əl-Kufi, Əbu-l-Abbas Əhməd ibn Yəhya ibn Cabir əl-Bəlazuri, Əbu-l-Həsən Əli ibn əl-Məsudi, Əbu İshaq İbrahim ibn Məhəmməd əl-Fərnən əl-İstəxri, İzzəddin Əbu-l-Həsən Əli ibn Məhəmməd ibn əl-Əsir, Yaqut əl-Həməvi, Zəkəriyyə əl-Qəzvini və başqaları, alban tarixçiləri Moisey Kaqankatvasvi və Yesai Calalyan maraqlı məlumatlar vermişlər.

Rus tarixçilərindən I.Gerber, K.V. Trever, V.V.Latışev, L.İ.Lavrov, S.Yuşkov, İ.İ.Pantuyxov, P.S.Butkov, A.A.Kudryavtsev, M.I. Artomonov, V.F.Minorski, K.M. Kurdov, Z.I.Yampolski, I.Biberşteyn, S.N.Muravyov, A.N.Genko, məşhur şərqşünas P.K.Uslar, həmçinin ötən əsrin bir sıra tanınmış rus yazıçıları və jurnalistləri ləzgi xalqının tarixi, dili, mədəniyyəti və adət-ənənələri haqqında ətraflı yazmışlar.

Qafqaz Albaniyası və ləzgilərin tarixi ilə bağlı Dağıstan və ləzgi tarixçilərindən H.Alqadarinin, R.Məhəmmədovun, X.Ramazanovun, A.Şixsaidovun, S.Ağaşirinovanın, Ə.Ağayevin, M.Ixilovun, Z.Rizvanovun, R.Rizvanovun, Azərbaycan tarixçilərindən A.Bakıxanovun, R.İsma-yilovun, M.Vəlilinin, K.Əliyevin, Z.Bünyadovun, F.Məmmədovanın, R.Vahidovun, türk tarixçilərindən E.Çələbinin, K.Kafinin, E.Karalın, Ş.Erelin, A.Paşanın, A.Caferoğlunun, S.Göycənin və başqa-larının əsərləri böyük maraq doğurur. Bunlarla yanaşı Mahaçqalada ləzgi dilində 1920-ci ildən nəşr olunan “Лезги газет” qəzetində, Bakıda üç dildə - ləzgi, Azərbaycan və rus dillərində nəşr olunan “Samur” qəzetinin son 20 ildə buraxılmış saylarında da ləzgilərin tarixinə, dilinə, mədəniyyətinə və adət-ənənələrinə aid zəngin materiallar dərc olunmuşdur.

Hələlik məlum olan dəlillər əsasında demək olar ki, ilk dəfə ləzgilərin tarixi küll halında VIII əsrdə alban əlifbası ilə ləzgi dilində yazılmış “Alban kitabı”nda və 902-ci ildə qələmə alınmış «Axtınamə» əsərində öz əksini tapmışdır. Ayırı-ayrı əsrlərdə ləzgi tarixçilərinin və alimlərinin irs qoyduqları əsərlər, X əsrin birinci yarısında qələmə alınmış «Tarix Bab al-abvab», Məhəmməd Rafinin 1313-cü ildə işıq üzü görmüş «Tarix Dağıstan», ləzgilərin X-XV əsrlər tarixini əhatə edən, 1610-cu ilə aid «Tarix Maza», Mirzə Həsən Alqadarinin XIX əsrin əvvəllərində çap olunmuş «Asari Dağıstan», M.M.Ixilovun «Кубинские лезгини», «Народности лезгинской группы», Z.Rizvanovun və R.Rizvanovun «История лезгин», həmçinin son illər Moskvanın «Олимпиада» nəşriyyatının «История лезгин» seriyası ilə çap etdiyi əsərlər ləzgi xalqının tarixini öyrənmək üçün zəngin mənbələrdir.

Özünü «lezqiyar» (ləzgilər) adlandıran xalq ləzgi hökmdarı Alupun yaratdığı Alupan (Qafqaz Albaniyası) dövləti meydana gələnə kimi 31 qəbilədən ibarət olmuş, 31 ğusa (allaha) sitayiş etmişdir. Bu ğusların hamısının - Günəş, Ay, torpaq, su, od, quraqlıq, rütubət, bərəkət, ədalət, gözəllik ğuslarının və digərlərinin adları bu gün də ləzgi mifologiyasında və folklorunda qalmışdır.

Miflər və digər şifahi ədəbiyyat nümunələri ilə yanaşı bir sıra maddi dəlillər də ləzgilərin qədim tarixə malik olduğunu göstərir. Ləzgilərin yaşadığı ərazilər, xüsusən də Cənubi Dağıstanın və Şimali Azərbaycanın rayonları arxeoloji cəhətdən kifayət qədər öyrənilməsə də, bir sıra qazıntılar nəticəsində məlum olmuşdur ki, bu ərazilərdə ən qədim insanlar məskunlaşmışlar. Buradan ilk paleolit dövrünə (100-40 min il əvvələ), həmçinin melezit dövrünə məxsus qablar və əşyalar tapılmışdır. Zaman ötdükcə ləzgilərin yaşadığı rayonlardan onlara mənsub qədim məişət əşyalarının tapılması da, əvəzsiz maddi dəlillərdir.

Dağıstanın Beliji qəsəbəsi ərazisində tapılmış, eramızdan 30 min il əvvələ aid mamont sümüyündən düzəldilmiş qab, Şarakunt və Mamraş ərazilərində arxeoloji qazıntılar nəticəsində tapılmış, eramızdan 2 min il əvvələ təsadüf edən səhənglər, Kvarçağ kəndi ərazisində arxeoloqların aşkar etdikləri, eramızdan 2

min il əvvələ aid xəncər, Xiv rayonundan tapılmış, eramızdan əvvəl XI-IX əsrlərə aid qablar və digər materiallar ləzgilərin nəinki Qafqazın, həmçinin dünyanın qədim xalqlarından biri olduğunu təsdiqləyir.

Tarixi mənbələrdən göründüyü kimi, eramızdan xeyli əvvəllər ləzgilər Aralıq və Xəzər dənizləri arasında geniş bir ərazidə yaşamışlar. Qədim Çin məxəzlərində ləzgilərin iki dəniz arasında yerləşən böyük Lekan (ЛекІан, ЛикІан) dövlətinin olduğu göstərilmişdir. Bu dövlət o vaxt ləzgi qəbilələri arasında ən güclüsü sayılan lek (лекI) qəbiləsi tərəfindən yaradılmışdır. Sonrakı dövrlərdə ləzgilərin dövlət quruluşları Qafqaz Albaniyası, Lezgan və Ləzgistanla bağlıdır. Əksər tarixçilərin qeyd etdikləri kimi, Qafqaz Albaniyasının əsasını ləzgi qəbilələri təşkil etmişdir. Ona görə də 1898-ci ildə Tiflisdə rusca çap olunmuş “Dərbəndnamə” kitabında və digər məxəzlərdə ləzgilərin ölkəsinin - Ləzgistanın qədimdə Baniya (yəni Albaniya) adlandığı göstərilir. Eramızdan əvvəl V-IV əsrlərdə yaranmış Alupan (Qafqaz Albaniyası) haqqında antik yunan və Roma mənbələrində, həmçinin qədim erməni, gürcü, ərəb məxəzlərində çoxluməlumatlar vardır. Son illər VIII əsrə aid qədim alban kitabının tapılması, professor Y.Yarəliyev tərəfindən bu mənbənin, həmçinin alban kitabələrinin oxunması (deşifrovkası) nəticəsində müəyyən edilmişdir ki, Azərbaycan, Gürcüstan, Dağıstan, İnquşetiya ərazisindən tapılmış alban daş kitabələri ləzgiyə yazılıb. (Я.А.Яралиев, «Алупанская (Кавказско-Албанская) письменность и лезгинский язык», Махачкала, 1995).

Təxminən min illik tarixə malik Alupan (Qafqaz Albaniyası) dövlətinə çar Urnayr başçılıq edəndə ləzgilərin ğus dini xristian dini ilə əvəz olunmuş, 313-cü ildə xristian dini dövlət dini elan edilmişdir. VII əsrdən başlayaraq Qafqazı işğal edən ərəblərə ləzgiləri müsəlmanlaşdırmaq üçün 150 il vaxt lazım olmuşdur. Ləzgilər tarixi zərurətdən xristian və sonra da İslam dinini qəbul etməyə məcbur olsalar da, bu günədək ğus dini ilə bağlı bir sıra məqamları qoruyub saxlamışlar. Bu gün də xalqın dilində «Ğus» və «Allah» sözləri qoşa işlənir. Qafqaz Albaniyasının tənəzzül etməsi ilə əlaqədar olaraq eramızın V əsrinin sonlarında və VI əsrin əvvəllərində güclü lezg qəbiləsi digər ləzgi qəbilələrini öz ətrafında birləşdirərək qüdrətli Lezgan dövlətini yaratmışdır. Sonralar bütün xalqın adı lezg (ləzgi) adlanmışdır. Ərəb tarixçilərinin əsərlərində xalqın adı “lagz”, “lakz”, “lazg” kimi göstərilib.

700 il mövcud olmuş Lezgan dövlətinin adı orta əsr ərəb tarixçilərinin kitablarında və ərəb xilafətinin sənədlərində “al-Lakz”, “Lazg”, “lazganşah” və “Lazgan” kimi qeyd olunub. Ərəb tarixçisi İbn əl-Əsirin 1221-ci ilə aid məlumatlarında, həmçinin xulaqilərin 1258-ci ilə aid tarixi materiallarında ləzgi dövlətinin adı Lekzistan (Legzistan) kimi verilib. XIII əsrin əvvəllərində fars tarixçisi Rəşid əd-Din özünün “Salnamə küllüyyatı”nda bu dövlətin adını Ləzgistan kimi göstərib. Sonrakı dövrlərdə rus çarlarının tapşırığı ilə Ləzgistan dövlətinin xəritəsi çəkilmiş, onun əhalisi və iqtisadiyyatı haqqında icmallar hazırlanmış, kitablar yazılmışdır (Гюль-

денштедт Н.А. О Лезгистане или Лезгинии и лезгинцах. М., 1819).

Ardıarası kəsilməyən işğallardan, xüsusən də monqolların hərbi yürüşlərindən sonra siyasi və iqtisadi cəhətdən zəifləyən Ləzgistan dövləti sonralar parçalandı və onun ərazisində yeni siyasi qurumlar, rus tarixçilərinin respublikalar adlandırdığı azad cəmiyyətlər yarandı. Çox keçməmiş həmin respublikalar federasiya şəklində birləşərək, Ləzgi Respublikasını yaratdılar. Tarixçilərin qeyd etdikləri kimi, federasiyaya daxil olan subyektlər arasında Axtıpara respublikası daha qüdrətli idi. Onun güclü qoşunu, təkmil dövlət strukturu, inkişaf etmiş iqtisadiyyatı var idi. 12 xarici dövlətlə müstəqil siyasi-iqtisadi əlaqələr yaratmış bu respublikaya 50 ildən çox müddətdə tanınmış ləzgi alimi və şairi Mirzə Əli əl-Axtı rəhbərlik etmişdi. Onun dövründə burada çoxlu məktəblər, tibb və mədəniyyət müəssisələri inşa olunmuş, yollar çəkilmiş, keçilməz dağ çayları üzərində körpülər tikilmişdi.

Ərəb işğalı zamanı yadellilərə qarşı mübarizə apardıqlarına görə ləzgilər Qafqazda ən çox məhrumiyətlərə və faciələrə düçar olmuşlar. Ərəblər onlara ana dilində yazmağı, doğma əlifbadan yararlanmağı qadağan etmiş, ləzgi dilində yazılmış kitabları od vurub yandırmışlar. Bəzi ərəb tarixçilərinin verdikləri məlumatlara görə ləzgilərin dini məbədgahlarda saxladıkları kitabların əksəriyyətini işğalçılar çaylara və dənizə tökmüşlər.

Ərəb hökmranlığı dövründə ləzgilərdən başqa ölkələr-dəkindən daha çox vergi alınmış, minlərlə ləzgi ailəsi xilafətin ucqar vilayətlərinə sürgün edilmiş, Mərvan ibn Məhəmmədin hakimiyyəti vaxtında və ondan sonra hər il boy-buxunlu, sağlam, seçmə 500 oğlan və 500 qız ərəb nəslini yaxşılaşdırmaq üçün bac-xərac əvəzinə Suriyaya aparılmışdır. Əvəzində ləzgilərin yaşadıkları ərazilərə minlərə ərəb ailələri köçürülmüşdür.

XIII-XIV əsrlərdə monqol - tatar işğalçılarında ciddi müqavimət göstərən ləzgilər yeni-dən böyük faciələrlə üzləşmişlər. Tarixçilərin verdikləri məlumatlara görə monqollar ilk dəfə Qafqazda, ləzgilərin və alanların (osetlərin) birləşmiş qoşunlarına məğlub olmuşlar. Bunun əvəzini çıxmaq üçün işğalçılar ləzgilərə qarşı yüz minlik qoşun göndərirlər. 1239-cu ildə monqollar Dərbəndi ələ keçirdikdən sonra ləzgilərə divan tutmağa başladılar. Ərəb tarixçisi ibn əl-Əsirin verdiyi məlumata görə monqollar minlərlə dinc əhalini silahdan keçirmiş, təkcə Küre vilayətində 5 minədək ləzgini dar ağacından asmış, Xiv, Riça, Çirağ kimi iri yaşayış məntəqələrini tamamilə dağıtmışdılar. Bütün bunlara baxmayaraq, ləzgilər işğalçılara qarşı mübarizəni davam etdirirdilər. 1253-cü ildə Fransa kralı IX Lyudovikin monqol xanı Manqunun yanına göndərdiyi məşhur səyyah Qilyom de Rubruk yazırdı ki, «dağlarla dənizin arasında yaşayan ləzgilər adlı xalq monqollara tabe olmur, onları ağır itkilərə məruz qoyurdu».

1318-ci ildə monqollar ləzgilərlə döyüşdən sonra dinc əhalini qırılmış, minlərlə adamı əsir alıb aparmış, kəndləri xarabalığa döndərmişdilər. İran tarixçisi Cüveyni yazmışdı ki, «vaxtilə yüz minlərlə ləzginin yaşadığı ərazilərdə

yüz adam da qalmamışdı.»

Bunun ardınca 1386-cı ildə monqollar 30 ləzgi kəndini od vurub yandırmış, 1394-1396-cı illərdə 10 min ləzgini qırmış, evlərini yerlə yeksan etmişdilər. Monqolların hər cür vəhşiliklərinə baxmayaraq, ləzgilər təslim olmur, mübarizəni daha da gücləndirirdilər

Teymurləng gürcülərə kömək göstərən ləzgilərdən qisas almaq üçün 1395-ci ildə Ləzgiistanı tam işğal etmək qərarına gəldi. Monqollar qadınları və uşaqları diri-diri oda atır, cavanların və qocaların başlarını üzürdülər. 1404-cü ildə arxiyepiskop Ioani de Qalonifontibus yazmışdı: «Monqollarla döyüşdə ləzgilər çox həlak olurlar. Amma onlar ölümdən qorxmurlar. Oxu çox sərrast atırlar. Döyüşdə bu əhalinin tayı-bərabəri yoxdur». Teymurləng ləzgilərin dağlarını fəth etmək üçün buraya 100 min qoşun tökdü. Amma ləzgilər monqolları elə darmadağın etdilər ki, Teymurləng qoşunları geri qaytarıb davadan əl çəkdi.» Buna baxmayaraq, monqol hökmdarı əlinə fürsət düşən kimi 25 min ləzgini Qırğızistanın cənubuna və Əfqanıstana köçürdü.

XVII-XVIII əsrlərdə İran şahlarının təcavüzünə məruz qalan ləzgilər yenidən mübarizəyə qalxdılar. 1711-ci ildən onların mübarizəsinə müşküllü ləzgi Hacı Davud bəy rəhbərlik etməyə başladı. Bir neçə illik müharibədən sonra o, yadelliləri doğma torpaqlardan qovub Ləzgiistan dövlətini bərpa etməyə nail oldu. Lakin 1728-ci ilin mayında osmanlı türkləri Gəncədə Hacı Davuda tələ qurdular. Toya dəvət etmək adı ilə onu ailəsi və qardaşları ilə birlikdə Gəncəyə çağırdılar. Burada onları həbs edib, Hacı Davudu Kipr adasına sürgünə göndərdilər. Lakin xalq mübarizədən əl çəkmədi. Rus tarixçisi A.A.Neverovski yazırdı ki, «Zaqafqaziyada böyük torpaqları işğal etmiş İran Dağıstanı özünə tabe etdirə bilmirdi. Ləzgilərlə döyüşdə farslar həmişə məğlub olurdular. Ona görə də İranda belə bir misal yaranmışdı: «Şah ağılsızdırsa, qoy ləzgilərlə döyüşə getsin.»

1741-ci ilin yayında ləzgilər və avarlarla döyüşdə 42 min əsgər, 33 min at, 79 top və çoxlu hərbi sursat itirən Nadir şah olduqca azğınlaşmışdı. Ona görə də 1743-cü ilin payızında qiyam qaldırmış ləzgiləri əzərkən bir neçə kəndin əhalisinin diri-diri gözlərini oymuş, 14 batman (84 kiloqram) çıxarılmış gözü Şirvana və Muğana göndərmişdi ki, oranın əhalisi mübarizəyə qalxmağa cürət etməsin.

XVIII əsrin 30-40-cı illərində İran işğalına son qoyulandan sonra ləzgilərin yaşadıkları ərazilərdə müstəqil və yarım müstəqil feodal dövlətləri-xanlıqlar əmələ gəldi. Sonra bunları azad cəmiyyətlər kimi qurumlar əvəz etdi. General Pauliççi Cənubi Dağıstandakı azad cəmiyyətləri «ləzgilərin respublika cəmiyyətləri» adlandırmışdı.

Böyük İpək yolunun kənarında yaşadıkları üçün daim işğalçıların hücumlarına məruz qalan ləzgilər istər İmam Şamil hərəkətindən əvvəl, istər bu hərəkət

zamanı, istərsə də sonra rus işğalına qarşı illər boyu mübarizə aparmışlar. Azərbaycan tarixçisi Rəşid bəy İsmayılov bununla əlaqədar yazmışdı: “Rusiya Qafqaz torpaqlarına ayaq basan kimi, ləzgilər rus çar hökumətinə qarşı mübarizəyə qalxdılar. Ləzgiləri tabe etdirmək üçün rus hökuməti onların torpaqlarını işğal edib başqalarına verdi. Buna baxmayaraq, ləzgilər təxminən 60 il rus çarına qarşı müharibə etdilər.”

Böyük sərkərdə İmam Şamil 1848-ci ilin sentyabrın 13-də ləzgilərə müraciətində yazmışdı: “Siz igid xalqsınız, ləzgilər! Neçə illərdir siz rus işğalçılarının qanını tökür, vətən uğrunda mübarizə aparırsınız. İndiyə kimi siz bu böyük müharibəni heç yandan, heç kimdən kömək almadan təkbaşına apar-mısınız. İndi bilin, mən və bütün dağstanlılar sizin köməkçinizik”.

Quba üsyanı (1837-ci il) və Axtı üsyanı (1877-ci il) zamanı daha kəskin və geniş xarakter almış milli azadlıq mübarizəsi amansızcasına yatırılmışdır.

Tarixi sənədlərdən görüldüyü kimi, üsyançılardan qisas alan çar generalları Quba və Kürə ərazisində ləzgilərin 20-dək kəndini od vurub yandırmış, 17 kəndini tamamilə dağıtmış, 600 adamı dar ağacından asmış, 2 min adamı həbsxanaya salmış, 12 min ləzgi ailəsini sürgün etmişdi. 1837 və 1877-ci illərin üsyanları və həmin dövr arasında baş vermiş iğtişaşlar zamanı rus çarizminin işğalçılıq siyasətinə qarşı mübarizədə 16 mindən çox ləzgi həlak olmuş, 20 minədən çox ləzgi ailəsi Rusiyanın və Orta Asiyanın ucqar vilayətlərinə sürgün edilmişdir.

Rus çarizmi müqavimət hərəkatında xüsusilə fərqlənən ləzgiləri daha ağır cəzalandırdı. İmam Şamil hərəkatı yatırıldıqdan sonra Cənubi Dağıstan ləzgilərinin imamı Hacı Murtuz ağanın rəhbərliyi ilə mübarizənin davam etdiyini görüb 1860-cı ildə Dağıstan vilayəti və Bakı quberniyası yaratmaq adı ilə ilk dəfə Samur çayını sərhədə çevirib ləzgi xalqını ikiyə böldü. Siyasi məhrumiyətlər xalqın iqtisadiyyatını, mədəniyyətini, dilini əlindən almağa xidmət edirdi.

\\Ləzgi xalqına qarşı haqsızlıq Sovet hakimiyyəti illərində də davam etdi. 1918-ci ildə Qubada soyqırımını həyata keçirmiş, misli görünməmiş vəhşiliklər törətmiş erməni daşnaklarını və bolşevikləri darmadağın etdiyinə, 1928-ci ilədək bolşevik hakimiyyətinə qarşı mübarizəni davam etdirdiyinə görə ötən əsrin 30-cu illərində 17 mindən çox ləzgi repressiya qurbanı oldu. Həmin dövrdə ləzgilərin tarixinə və mədəniyyətinə aid kitablar kütləvi şəkildə od vurulub yandırıldı. Beş-on min nəfərdən ibarət xalqlara milli muxtariyyət verən Sovet hökuməti ləzgiləri mədəni muxtariyyətdən də məhrum etdi

Ləzgi dil qrupuna daxil olan xalqların - saxurların, tabasaranların, ağulların, rutulların, arçilərin, xınalıqlıların, buduğların, жеклərin, udinlərin, haputların, qızların ləzgilərdən ayrı salınması üçün hər cür tədbirlərə əl atılmış, ləzgilərin sayı süni olaraq Dağıstanda 1938-ci ildə 32 min, 1953-cü ildə 23 min, ümumiyyətlə 1926-1961-ci illərdə 84 min nəfər azaldılmışdır. 1950-1970-ci illərdə Dağıstanda

ləzgilərin 30 kəndi qeyri-qanuni olaraq arana köçürülmüş, 1966-cı ildə baş vermiş zəlzələdən sonra 76 kənd boşalmış, bir neçəsi tamamilə dağılmışdır.

Eyni müsibətlər Azərbaycanda yaşayan ləzgilərin də başına gəlmişdir. 30-cu illərdə məktəblərdə ana dilinin keçilməsinə baxmayaraq, 1936-cı ildən ləzgi dilində dərslərin keçilməsi ləğv edilmişdir. Məktəblərdə, texnikumlarda və institutlarda ləzgi gənclərindən təhsil haqqı kimi «ləzgi pulu» alındığından 1936-cı ildən 1956-cı ilədək, 20 il ərzində 600 mindən çox ləzgi pasportunda başqa millət yazdırmışdır. Bu, ləzgilərin assimilyasiya prosesini güclən-dirmiş, qədim tarixi və mədəniyyəti olan xalqı yoxa çıxmaq təhlükəsi qarşısında qoymuşdur. Vahid xalq kimi inkişaf etməkdən məhrum edilən ləzgilər doğma torpaqlarını tərk etməyə, çörək dalınca başqa ölkələrə getməyə məcbur olmuşlar. Hazırda ləzgilər Rusiya Federasiyasının 87 vilayətində, keçmiş SSRİ-nin bütün respublikalarında, həmçinin 40-dək xarici ölkələrdə - ən çox Almaniya, Türkiyə, Əfqanıstan, Albaniya, İran ərazisində yaşayırlar.

Azərbaycanda ləzgilər respublikanın 20-dən çox rayonunda, həmçinin Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir, Göyçay və başqa şəhərlərində yaşayırlar. Quba, Qusar, Xaçmaz, İsmayılı, Qəbələ, Şəki, Qax və Oğuz ləzgilərin yığcam yaşadıkları rayonlardır. 1999-cu ilin rəsmi statistika məlumatlarında sayca azərbaycanlılardan sonra ikinci xalq kimi qeyd olunmuş ləzgilərin sayı 178 000 nəfər göstərilə də, əslində bu rəqəm qat-qat çoxdur.

Dağıstanda ləzgilər respublikanın bütün rayon və şəhərlərində yaşayırlar. Cənubi Dağıstan əhalisinin böyük əksəriyyətini ləzgilər təşkil edir. Onlar Culeyman Stalski, Məhərrəmkənd, Axtı, Qurah, Xiv, Rutul, Doquzpara rayonlarında, Beliji qəsəbəsində yığcam, Dərbənd, Qızılyurd və Xasavyurd rayonlarında qismən yığcam halda yaşayırlar. Bundan əlavə Dərbənd, Mahaçqala, Kaspiysk, Daqestanskiye Oqni və digər şəhərlərdə ləzgilərin sayı yüz minlərlədir.

Bir sıra antik və orta əsr tarixçiləri, həmçinin XVII-XIX əsrlərdə yaşamış bəzi alimlər ləzgilərin xarakterindən, onların mərd, döyüşkən, istedadlı xalq olmasından çox yazmışlar. 1875-ci ildə məşhur fransız alimi Vilye de Lil -Adam sanki bütün bu yazılanları ümumiləşdirərək qeyd etmişdi: “Ləzgilər mərd, mübariz, sədaqətli, sözbütöv, verdikləri vədə əməl edən, elmi və alimləri çox sevən, yaradıcı, son dərəcə qo-naqpərvər, xarici görkəmləri daxili aləmləri ilə uyuşan, ucaboy, sarışın, mehriban, dərin düşüncəli, əliaçıq, ürəyi təmiz, qənaətcil xalqdır. Onlar çox zəhmətkeş, təhsilə, təbiətin sirlərinə yiyələnməyə can atan insanlardır. Ləzgilər öz dillərinə və adətlərinə çox sədaqətlidir və onları gələcək nəsillərə çatdırmaq üçün əllərindən gələni edirlər”.

Böyük alimin dediklərinə sübut kimi, təkcə təhsil və elm sahəsinə nəzər yetirmək kifayətdir. Hələ ərəb müəlliflərinin əsərlərində qeyd edildiyi kimi, X-XV əsrlərdə Qafqazla yanaşı Bağdadda, Məkkədə, Şamda, Hələbdə, Buxarada, Qızıl Ordanın nəzarə-tində olan şəhərlərdə və başqa yerlərdə onlarca ləzgi alimləri

yaşayıb yaradırdılar. X əsrdə İslam aləmində xüsusi şöhrət tapmış Hakim ibn Ağa əl-Axtı, XI əsrin böyük ləzgi filosofu Əbubəkr Məhəmməd ben Musa əl-Fərəci, XI əsrin sonlarında Bağdadın məşhur Nizamiyyə mədrəsəsində dərs demiş Hakim ibn İbrahim ibn Hakim əl-Ləzgi, XII əsrdə ərəb dilində bir neçə qrammatika kitabını yazmış Sədrəddin Süleyman əl-Ləzgi və başqalarını göstərmək olar. Şərqi görkəmli alimləri ensiklopediyasına 80-dən çox ləzgi aliminin adının düşməsi bu xalqın elmə bağlılığını göstərən parlaq misaldır.

Görkəmli şərqşünas P.K.Uslar 1871-ci ildə yazmışdı: "Əgər təhsil məktəblərin əhalinin sayına uyğunluğu baxımından nəzər salsaq, bu sahədə ləzgilər nəinki Qafqazın, hətta Avropanın da əksər millətlərini ötüb keçmişlər".

Ləzgilər Sovet dövründə də elmə böyük töhfələr vermişlər. Dağıstanın ilk tibb elmləri doktoru, ilk səhiyyə naziri olmuş Rza Şixsaidov bütün dünyada tanınmışdı. SSRİ-nin ilk atom gəmisinin konstrukturu, kontr-admiral, texnika elmləri doktoru, akademik, SSRİ Dövlət və Lenin mükafatları laureatı, Sosialist Əməyi Qəhrəmanı, iki dəfə Lenin ordenli Henrix (İsrafil) Həsənov Stalinin tapşırığı ilə sualtı qayıqların hazırlanması üçün daha möhkəm metal kəşf etdiyinə görə dünyada tanınmışdı.

Başqa bir elm nəhəngi, texnika elmləri doktoru, admiral və yazıçı M.Q.Ləzqinsev 70 elmi kəşfin müəllifi idi. Həmin kəşflərin bir neçəsi ABŞ, Kanada, İngiltərə, Yaponiya və başqa dövlətlər tərəfindən patentləşdirilmişdi. SSRİ-nin almazçıxarma sənayesi onun layihələri və rəhbərliyi ilə fəaliyyətə başlamışdı. Bolqarıstanda və Vyetnamda da əlvan metallurgiyanın əsasını o qoymuşdu.

2006-cı ilədək Hyu-York biologiya mərkəzinə rəhbərlik etmiş, dünyanın 20-dən çox elmlər akademiyasının üzvü olmuş akademik Zakidin Ramazanov, dünya elm korifeyləri sırasında xüsusi yer tutmuş, kosmik gəmilərdən ötrü günəş yelkənləri hazırlamış texnika elmləri doktoru, akademik Abdul Əliyev kimi onlarca ləzgi alimi müxtəlif ölkələrdə dünya elminə böyük töhfələr verir.

Elmə və təhsilə meyllilik XX əsrdə ləzgi xalqı arasında bütün üzvləri alim olan onlarca ailələrin, nəsillərin, kəndlərin əmələ gəlməsinə səbəb olub. Məsələn, Dağıstan Respublikasının Suleyman Stalski rayonunun Alqadarilər nəsli 5 akademik, 8 elmlər doktoru, 12 elmlər namizədi yetirib. Axtı rayonunun Əfəndiyevlər ailəsindən 2 akademik, 5 elmlər doktoru çıxıb. Təkcə Doquzpara rayonunun Quruş kəndi elmə 70-dən çox alim verib. Onlardan 5-i akademik, 25-i elmlər doktoru, 43-ü elmlər namizədidir. Qurah şəhərindən dünya şöhrətli 16 akademik çıxıb. Azərbaycan respublikasının Qusar rayonu təkcə son 50 il ərzində elmə 150-dən çox elmlər doktoru, 500-ə yaxın elmlər namizədi verib. Buradan çıxmış 20-dən çox alim dünyanın ayrı-ayrı elmlər akademiyalarının akademikləridir.

Bütün bunlarla yanaşı ləzgi xalqı həm də hərbiçiləri və idmançıları ilə tanınır.

Onların arasında SSRİ-nin ilk hərbi maliyyə naziri olmuş ordu generalı Məhəmməd Hüseynov (Mixail Ləzginsev), ikinci dünya müharibəsinin sərkərdələrindən general-mayor Mahmud Əbilov (ABŞ prezidenti Q.Trumen onu

nadir istedadada malik sərkərdə adlandırmışdı), Sovet hərbi komandanlığının “İkinci Baqration” adlandırdığı diviziya komandiri Xiyərbəy Zamanov, “dəniz qartalı” kimi tanınmış admiral Məhəmməd Lezginsev, adı Böyük Vətən müharibəsinin ən istedadlı generallarının siyahısına düşmüş general-mayor Yaqub Quliyev, 1956-cı ildə Suriyada təsis olunmuş ən yüksək hərbi rütbəyə - diviziya generalı rütbəsinə bu ölkədə birinci olaraq layiq görülmüş Talib Məhəmməd Dağıstani kimi neçə-neçə istedadlı hərbi sərkərdələr vardır.

Ləzgilərin həm də idmançı xalq olduğunu indi dünyanın bir çox ölkələrində etiraf edirlər. Peşəkar boks üzrə dünya çempionu Cəbrayıl Cəbrayılovun, güləş üzrə beşqat SSRİ və Avropa çempionu Ruslan Aşurəliyevin, ikiqat Avropa çempionu Arsen Allahverdiyevin, dünya çempionu Alim Səlimovun, cudo üzrə Olimpiya çempionu Nazim Hüseynovun, dünya çempionu Timur Əlixanovun, sambo üzrə dünya kubokunun sahibi Kamran Məmmədovun, miksfeyt üzrə dünya çempionu Zubair Kəlbəliyevin və onlarca başqalarının adı dünya idman tarixinə qızıl hərflərlə yazılıb. Onlarca ləzgi gənci idmanın müxtəlif sahələri üzrə Rusiya, Almaniya, Qazaxıstan, Belorusiya, Ukrayna, Estoniya və başqa ölkələrin çempionudur. Təkcə Rusiya Federasiyasında son 40 il ərzində 300-dən çox ləzgi gənci SSRİ, Rusiya, Avropa və dünya çempionu adlarına layiq görülüb.

Azərbaycan müstəqillik qazandıqdan sonra, 1992-ci ilin sentyabrın 16-da Azərbaycan Respublikası prezidentinin “Azərbaycan Respublikasında yaşayan milli azlıq, azaylı xalq və etnik qrupların hüquq və azadlıqlarının qorunması, dil və mədəniyyətinin inkişafı üçün dövlət yardımı haqqında” fərmanı imzalanmış, bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu baxımdan ləzgi mədəniyyətinin və dilinin inkişafına da qayğı artmışdır. Qusarda Ləzgi Dövlət Dram Teatrı, ləzgi dili mütəxəssisləri hazırlayan texnikum fəaliyyətə başlamış, Respublika Dövlət Radio və Televiziya Verilişləri Komitəsində milli dillərdə, o cümlədən ləzgi dilində radio veri-lişlərinin yayımlanmasının əsası qoyulmuşdur. Demokratiyanın bəhrəsi olaraq respublikada ləzgidilli mətbuat fəaliyyət göstərir, kitablar çap edilir, ləzgilərin yığcam yaşadıqları rayonların bir sıra məktəblərində ləzgi dili və ədəbiyyatı tədris olunur.

**Sədaqət KƏRİMOVA,
Müzəffər MƏLİKMƏMMƏDOV**

M Ü N D Ə R İ C A T
К Ъ И Л Е Р

Ön söz	5
Гъахъун.....	6
Ləzgi dili.....	7
Ləzgi əlifbası.....	13
Ləzgi əlifbası tarixindən.....	15
Lüğətin quruluşu.....	22
Гафар туькІуьр хьуникай.....	24
Ləzgiçə ixtisarlar.....	26
Azərbaycan əlifbası.....	28
Ləzgilər (oçerk).....	710

AZƏRBAYCANCA-LƏZGİCƏ LÜĞƏT
АЗЕРБАЙЖАН ЧИАЛАННИ ЛЕЗГИ ЧИАЛАН ГАФАРГАН

Sədaqət Qayınbəy qızı Kərimova
Müzəffər Nizam oğlu Məlikməmmədov

Operator və kompüter dizaynı: Aynur Novruzbəyova

Korrektorlar:

Sevda Azizrin

Gülxar Güliyeva

Rəssam:

Nazim Rzaquliyev

Çapa imzalanmışdır 08.01.2020.

Kağız formatı 70x108 1/16. Ofset kağızı.

Fiz. çap vərəqi 45,0. Şərti çap vərəqi 63,0.

Tirajı 500. Sifariş 56. Müqavilə qiyməti ilə.

“Azərbaycan” nəşriyyatının mətbəəsində çap edilmişdir.

Az 1073, Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə.

Tel.: (99412) 5380010. Faks: (99412) 5389085

E-mail: azerb_nesch@mail.ru